

 112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

rok 2005

Ročník IV

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 1/2005

Předání darů Nadace policistů a hasičů

V pondělí 13. prosince 2004 se v zařízení Ministerstva vnitra Spirítka v Praze uskutečnila charitativní akce Nadace policistů a hasičů – vzájemná pomoc v tísni, která předala desítkám dětí hasičů a policistů, kteří zahynuli při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ní, peněžité a věcné dárky.

Předání darů se mimo jiných zúčastnili předseda vlády České republiky JUDr. Stanislav Gross, ministr vnitra Mgr. František Bublan, generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán a policejní prezident genmjr. JUDr. Jiří Kolář.

„Nadace přispívá na zmírnění následků ztrát policistů a hasičů - otců rodin, kteří zahynuli při výkonu povolání, 36 rodinám a je společným přáním nás všech, aby toto číslo nebylo vyšší,“ podtrhl na úvod předvánočního setkání předseda správní rady Nadace Stanislav Gross.

Celkem 58 dětí dostává v různých formách 20 000 Kč. Například každý měsíc děti dostávají na životní pojištění a stavební spoření dvakrát po pěti stech korunách. Za to si zaslouží poděkování sponzoři Nadace - Medeakultur, Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., Zdravotní pojišťovna Ministerstva vnitra ČR, Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra a Duhová energie Skupiny ČEZ, a ti policisté, hasiči a občanští zaměstnanci, kteří se na vytváření fondu podílejí.

„Dnešní setkání sice s sebou přináší vzpomínky, které nejsou zrovna příjemné, ale ani ty nejtragičtější události nemůžeme přejít jenom úředním postupem,“ dodal premiér Gross. „Chceme také, aby naši příslušníci měli jistotu, že i v krajních případech se o jejich nejbližší někdo postará.“

kpt. Josef NITRA, foto Milan VÁVRŮ

strana 4

POŽÁRNÍ OCHRANA

Oheň ve Slušovicích zničil elektroniku	4
Bezpečnost zařízení na zkapalněné uhlovodíkové plyny	6
Tematické kontroly prodeje a skladování pyrotechnických výrobků	8
Automobilová plošina 20 – Š 706 RTH	10
Použití akumulátorových pil při vyprošťování z havarovaných automobilů	13
Hasební zkoušky požáru organokovových sloučenin	14

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Prověřovací cvičení složek IZS Olomouckého kraje	15
--	----

OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách	16
Spolupráce v oblasti ochrany obyvatelstva	19
Jsou staré dětské ochranné vaky funkční?	20
Společně čelit nebezpečí	22
Civilní ochrana v zemích Evropské unie	23

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Spolupráce mezi EU a OSN při přípravě a reakci na katastrofy	24
Jaderná energetika pod bezpečnostním dohledem	26

INFORMACE

Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů	27
Profesionální jistota v podnikání v oblasti požární ochrany	28
Čeští hasiči vystavovali v areálu NATO	30
Na návštěvě u německých záchranářů	31
Spojení – volba vyhovujícího systému	32
Reprezentační tým HZS ČR obhájil titul	33

PŘÍLOHA

Veletrhy a výstavy, pořádané v České republice a v zahraničí v roce 2005

„Jak na Nový rok ...?“

Dne 1. ledna 2005 byli v 10.00 hodin přivoláni pražští hasiči k neobvyklému případu - vyproštění koně, který se z neznámých důvodů dostal do sklepa zemědělské usedlosti v Praze 13, v ulici K novému dvoru. Za 16 minut byla na místě jednotka HZS hl. m. Prahy ze stanice Smíchov. Hasiči začali okamžitě rozebírat klenbu sklepa, aby se k uvězněnému koni dostali. První jeřáb, který přijel na místo zásahu nemohl, vzhledem ke svým rozměrům, zajet až k místu záchrany a proto byl v 10.46 hodin vyslán menší jeřáb ze stanice Petřiny. Minutu po jedenácté hodině byl jeřáb na místě a přítomná veterinární lékařka koně uspala. Ten byl potom pomocí jeřábu v 11.56 hodin vytažen ze sklepa ven a hasiči i veterinární lékařka počkali, až se kůň probudí. Bohužel ve 13.00 hodin lékařka po prohlídce koně rozhodla, že vzhledem k charakteru a rozsahu jeho zranění je nezbytné ho utratit. Po téměř třech hodinách záchranných prací tak vyšlo vše nazmar a hasiči jen doufají, že nebude platit pořekadlo „Jak na Nový rok ...“

plk. Václav HLADÍK, foto prap. Milan PACÍK, HZS hl. m. Prahy

Oheň ve Slušovicích zničil elektroniku

por. Ing. Radim MRÁZEK, HZS Zlínského kraje, foto archiv HZS Zlínského kraje

Dne 27. října 2004 došlo v ranních hodinách v obci Slušovice na Zlínsku k rozsáhlému požáru objektu skladu elektroniky. Na jeho likvidaci se podílelo celkem 39 profesionálních a dobrovolných hasičů se sedmi cisternovými automobilovými stříkačkami. Škoda byla předběžně vyčíslena na 67 milionů korun.

Popis objektu

Montovaná jednopodlažní hala o rozměrech 55 x 14 m byla postavena a kolaudována v roce 1986 jako mezisklad výrobků a v roce 1997 byla provedena změna užívání na halu výroby techniky. Nosná konstrukce je z ocelových rámtů, obvodové stěny jsou provedeny ze sendvičových panelů – dřevěné rámy a rošty s výplní ze samozhášivého pěnového polystyrenu, s vnějším povrchem z hliníkového plechu. Vnitřní obklad je solodurový. Stropní část a střešní konstrukci tvoří dřevěná roštová konstrukce vyplněná tepelnou izolací, hliníkový podhled a lepenková krytina. Vnitřní příčky jsou částečně dřevěné a sádrokartonové. Okenní výplň do dřevěných rámtů je skleněná, venkovní dveře hliníkové, vnitřní dřevěné. Podlahy jsou lité, pokryté dlažbou, PVC a zátěžovým kobercem. Objekt tvoří jeden požární úsek.

Hasební zásah

Po vyhlášení poplachu dne 27. října 2004 v 04.25 hodin se jako první na místo požáru dostavila jednotka stanice Zlín v 04.39 hodin s požární technikou CAS 24 a CAS 32. Po příjezdu na místo zásahu byl proveden průzkum, kterým bylo zjištěno, že se jedná o rozsáhlý požár skladu elektroniky.

Požárem byla zasažena část objektu (střešní, obvodové zdi) a uskladněného materiálu. Plocha požáru v době příjezdu byla asi 14 x 30 m. Vzhledem k druhu skladovaného materiálu byla intenzita hoření velmi vysoká.

První jednotky byly nasazeny z bočních stran skladu tak, aby se podařilo zabránit dalšímu rozšíření požáru na zbytek objektu. Postupně byly nasazovány další síly a prostředky, které byly vyžádány velitelem zásahu přes operační a informační středisko HZS Zlínského kraje.

Místo zásahu bylo rozděleno na dva úseky, na které bylo nasazeno celkem osm proudů C 52 a jeden vysokotlaký proud. Vzhledem k tomu, že si hasební práce vyžádaly velké množství vody, byla zřízena kyvadlová doprava vody.

Samotné plnění dvou CAS 32 probíhalo u zbrojnice SDH obce Slušovice z vodovodního řádu, vzdáleného od místa zásahu 1 km. U objektu se nacházel jeden hydrant, který ovšem nestačil doplňovat techniku, a proto posloužil jen k vytvoření jednoho proudu C 52.

Vzhledem k tomu, že se požár šířil střešní konstrukcí, byla pomocí rozbrušovací pily odkryta část střešní mezi 1. a 2. úsekem. Po odkrytí bylo nutné zjistit, zda nejsou tato místa zasažena požárem a neohroží-li hasičům, kteří v těchto místech provádějí zásah zevnitř skladu, nebezpečí zřícením konstrukce.

Požár se podařilo lokalizovat v 06.45 hodin. V době lokalizace byla požárem zachvácená plocha přibližně 650 m². Shořela značná část objektu a skladovaného materiálu. Některé jednotky byly postupně odesílány zpět na základny a některé byly v 07.00 hodin vystřídány.

Likvidační práce spočívaly zejména v odstraňování shořelého materiálu a rozebírání stavebních konstrukcí. Na vyvážení zbytků byl použit nakladač UNC. Jednotky požární ochrany pokračovaly v jejich dohašování.

Ve 13.00 hodin došlo k opětovnému požáru ve střešní konstrukci, a proto bylo zahájeno další dohašování a rozebírání těchto konstrukcí.

Likvidace požáru byla provedena 27. října 2004 v 16.30 hodin.

Celkem bylo použito přibližně 100 000 litrů vody, z toho 57 000 litrů z hydrantové sítě.

K požáru byly povolány jednotky HZS Zlínského kraje (2 x CAS 24, 2 x CAS 32, Škoda Forman), HZS podniku Mitas, a. s. (CAS 32), jednotka SDH obce Slušovice (CAS 25) a jednotka SDH obce Vizovice (CAS 25, DA 12).

Následky požáru

Následkem požáru, který zachvátil plochu o výměře asi 650 m², došlo k zřícení velké části střešní konstrukce. Dále byly zničeny výrobky výpočetní techniky, zejména počítače, notebooky, fotoaparáty, tiskárny, CD nosiče, apod.

Příčina vzniku požáru

Vzhledem k prvotně zjištěným skutečnostem byly stanoveny možné verze příčiny vzniku požáru:

- technická závada na elektroinstalaci,
- nedbalostní jednání,
- úmyslné založení požáru.

Na základě všech zjištěných skutečností a provedených expertiz bylo za příčinu vzniku požáru označeno vznícení hořlaviny uložených u akumulárního topení.

Specifické rysy zásahu

První jednotka přijela na místo zásahu v době, kdy byl již požár ve značném stadiu rozvoje, tzn. že už hořela velká část objektu. Hořlavý materiál byl převážně na bázi plastů a dřeva, což mělo

za následek velký vývin kouře a sálavého tepla. Tyto skutečnosti komplikovaly práci zasahujícím hasičům. Samotný zásah byl náročný na spotřebu vody, nasazení sil a prostředků.

■ Negativní vlivy:

- z důvodu nekvalitního spojení přes vozidlovou radiostanici mezi požární technikou a OPIS musely být zprávy podávány přes mobilní telefon;
- špatná informovanost velitele zásahu přítomnou zodpovědnou osobou (postupným průzkumem bylo zjištěno, že se ve skladu nacházely dva vysokozdvizné vozíky DESTA na LPG pohon);
- nevyhovující hydrant v těsné blízkosti skladu;
- nebyla zpracována dokumentace zdolávání požáru;
- v době příjezdu první jednotky na místo zásahu byl požár již ve třetí, tedy plně rozvinuté fázi;
- hořlavý materiál byl převážně na bázi plastů a dřeva, což mělo za následek velký vývin kouře a sálavého tepla;
- rychlé šíření požáru po hořlavých stavebních konstrukcích obvodových stěn a střešy, které umožňovaly skryté šíření požáru;
- zásadním, avšak neovlivnitelným, faktorem pro volný rozvoj požáru, byl dojezdový čas jednotek.

■ Klady:

- blízký zdroj vody, vhodný k plnění CAS určených ke kyvadlové dopravě;
- dobrá spolupráce s jednotkami SDH obcí Vizovice a Slušovice a HZSP podniku, Mitas a. s.;
- dostatečná odstupová vzdálenost od okolních objektů;
- přijatelné meteorologické podmínky;
- organizace jednotek na místě zásahu.

PLACENÁ INZERCE

ČD, a.s., Hasičská záchranná služba

přijme zaměstnance na funkci

technického náměstka

Požadujeme:

- VŠ - praxe 5 let, ÚSO - praxe min. 10 let v technickém rozvoji a správě budov
- výhodou znalost problematiky investiční výstavby, BOZP, PO, ekologie a VT
- řidičský průkaz
- zdravotní způsobilost
- čistý trestní rejstřík
- organizační a manažerské schopnosti

Písemné nabídky zasílejte do 28. 1. 2005 na adresu:

České dráhy, a.s., Hasičská záchranná služba
Chodovská 1429/16, 101 00 Praha 10

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 15. listopadu do 8. prosince roku 2004

17. 11. • **Truhlárna** v Koticích, okr. Hradec Králové.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 4 500 000 Kč.
- **Tepelná izolace chladicí věže ve výstavbě** podniku Škoda, a. s., v Plzni. *Příčina* - nedbalost při svařování. **Škoda** - 15 000 000 Kč.
- **Výrobní budova, kanceláře, expedice a sklad molitanu** v Krupce, okr. Teplice.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 12 000 000 Kč.
18. 11. • **Střecha výroby jogurtů** firmy PELÚSA Trading, s. r. o. v Bukovině nad Labem, okr. Pardubice.
Příčina - technická závada elektrické instalace. **Škoda** - 1 500 000 Kč.
- **Tahač s mrazírenským návěsem** na silnici I/R7 u Slaného, okr. Kladno.
Příčina - nedodržení bezpečnosti při řezání rozbrusem. **Škoda** - 3 000 000 Kč.
- **Střecha nad dílnami zemědělského družstva** ve Velkém Boru, okr. Klatovy. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 2 000 000 Kč.
19. 11. • **Noční klub** v Kaplici - Nových Domkách, okr. Český Krumlov. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 1 700 000 Kč.
23. 11. • **Trolejbus na železničním vagónu v železniční stanici** Úvaly, okr. Praha-východ.
Příčina - zanedbání bezpečnostních předpisů při přepravě. **Škoda** - 1 000 000 Kč.
- **Horský hotel Partyzán** v Chomutově.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 6 000 000 Kč.
26. 11. • **Rodinný dům** v Lužanech, okr. Hradec Králové.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 1 300 000 Kč.
27. 11. • **Rodinný dům** v Nezvěsticích, okr. Plzeň-jih.
Příčina - úmyslné zapálení. **Škoda** - 2 500 000 Kč. *Úsmrcena* 1 osoba.
29. 11. • **Kompenzační rozvaděč rozvodny nové výrobní haly** firmy ŠAI automotive Bohemia v Plazích, okr. Mladá Boleslav. *Příčina* - elektrický zkrat nebo průraz izolací. **Škoda** - 1 000 000 Kč.
30. 11. • **Novostavba obytného domu** ve Starém Plzenci - Čechně, okr. Plzeň-jih. *Příčina* - výbuch plynu. **Škoda** - 2 500 000 Kč. *Zraněna* 1 osoba.
- **Sklad bavlny** firmy Schoeller v Litvínově, okr. Most. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 100 000 000 Kč.
1. 12. • **Penzion** ve Štítarech, okr. Znojmo.
Příčina - v šetření. **Škoda** - 1 000 000 Kč.
- **Kulturní dům a restaurace** Avestar v Příbrami. *Příčina* - v šetření. **Škoda** - 1 000 000 Kč.
4. 12. • **Tahač MANN s návěsem** na silnici E 55 u Dubí, okr. Teplice. *Příčina* - technická závada. **Škoda** - 1 200 000 Kč.
5. 12. • **Stoh ječné slámy** o rozměrech 60x15x8m na poli u Jarpic, okr. Kladno. *Příčina* - úmyslné zapálení. **Škoda** - 2 500 000 Kč.
7. 12. • **Rodinný dům s přístavbou** v Horních Nekvasovicích, okr. Prachatice. *Příčina* - úmyslné zapálení. **Škoda** - 1 000 000 Kč.
- **Rodinný dům** v Libeznici, okr. Praha-východ. *Příčina* - vznícení od hořící svíčky. **Škoda** - 1 000 000 Kč. *Zraněna* 1 osoba.
8. 12. • **Stříkací box** firmy EXACT METAL s. r. o. v Domažlicích. *Příčina* - nedbalost - nedodržení technologického postupu. **Škoda** - 1 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Bezpečnost zařízení na zkapalněné uhlovodíkové plyny

kpt. Ing. Martin ŠTOČEK, pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv redakce

Zkapalněný uhlovodíkový plyn (LPG – Liquefied Petroleum Gas) je topný plyn (propan, butan nebo jejich směsi), který se na trhu energie poprvé objevil v prvním desetiletí minulého století. LPG se řadí k ostatním plynům palivům, mezi kterými má své nezastupitelné místo. Vedle svých užitečných vlastností však může být zdrojem nebezpečí vzniku požáru nebo výbuchu s následným požárem. Jen v loňském roce bylo evidováno 10 případů požárů se škodou 500 000 Kč a vyšší, při nichž byly ochlazovány nebo vynášeny tlakové nádoby s propan-butanem.

Zařízení na zkapalněné uhlovodíkové plyny

Pod pojmem zařízení na zkapalněné uhlovodíkové plyny se rozumí jeden celek, tvořící vzájemně spojená zařízení pro zásobování a spotřebu, zejména pak pro účely spalování a pohon vozidel. Zásobovací zařízení zahrnuje tlakové nádoby (zdroj) sloužící k zásobování spotřebních zařízení (např. zásobníky, sudy, lahve, včetně jejich vybavení) a k nim příslušnou potrubní síť. Spotřební zařízení zahrnuje spotřebiče, včetně jejich vybavení a k nim příslušející potrubní síť.

Hlavní vlastnosti zkapalněných uhlovodíkových plynů

Odborné a bezpečné používání zkapalněných uhlovodíkových plynů jako nositele energie předpokládá znalost jejich nejdůležitějších vlastností:

- zkapalněné uhlovodíkové plyny jsou v plynné fázi hořlavým plynem, který ve směsi se vzduchem nebo kyslíkem může tvořit výbušné směsi,
- zkapalněné uhlovodíkové plyny v plynné fázi jsou dvakrát těžší než vzduch, proto klesají k podlaze a podobně jako kapalina se hromadí v nejnižších položených místech,
- zkapalněné uhlovodíkové plyny jsou bezbarvé a tudíž neviditelné,
- zkapalněné uhlovodíkové plyny je možné poměrně malým tlakem převést z plynného do kapalného stavu,
- tepelná roztažnost kapalné fáze je ve srovnání s ostatními kapalinami vysoká,
- při vypařování jeho kapalné fáze dochází ke zvětšení objemu plynu (jeden kilogram propanu zaujímá v kapalném skupenství objem přibližně dva litry, jeden kilogram propanu v plynném skupenství zaujímá objem zhruba 500 litrů).

Rizika vznikající při skladování a používání zkapalněných uhlovodíkových plynů

Hlavním zdrojem nebezpečí při skladování a používání zkapalněných uhlovodíkových plynů jsou nekontrolovatelně unikající plyn v kapalném nebo plynném skupenství a nedokonalé spalování, které mohou vést ke vzniku nebezpečí výbuchu, požáru nebo otravy oxidem uhelnatým.

Je nutné dát pozor na tzv. „studené popáleniny“, které vznikají velkým odběrem tepla, vedoucím ke vzniku popálenin pokožky, a na nebezpečí udušení. Nebezpečí vzniku požáru je dáno současnou přítomností iniciačního zdroje, oxidovadla (vzduch nebo kyslík) a unikajícího plynu. Naproti tomu výbuch hořlavých plynů je komplikovanější a přináší sebou další dva faktory, a to směs hořlavého plynu se vzduchem (v mezích výbušnosti) a prostorové omezení směsi. Riziko je obzvláště veliké, jestliže se unikající zkapalněný uhlovodíkový plyn nahromadí v prohlubnách jako jsou sklepy, jámy, šachty, kanály apod.

Tlak v tlakových nádobách na plyny jako jsou zásobníky nebo lahve, je závislý pouze na teplotě; např. tlak propanu při 20 °C je 8 bar (0,8 MPa). Silné ohřátí tlakových nádob působením požáru z venku nebo vnitřním topením v tlakové nádobě vede k výraznému zvýšení tlaku v nádobě a může podle okolností způsobit velký únik plynu z pojistného ventilu nebo vést k prasknutí tlakové nádoby, což může mít zvláště ničivé účinky na okolí.

Objem zkapalněných uhlovodíkových plynů v kapalné fázi je závislý na teplotě. Zvýšení teploty o 10 °C způsobuje v tlakové nádobě zvýšení tlaku o 70 až 80 bar (7 až 8 MPa). Pokud tímto nárůstem tlaku dojde k porušení některé části zařízení, uvolní se velmi rychle velké množství plynu. Navazující vypařovací proces způsobí zvětšení objemu přibližně 260krát. Nebezpečí otravy vzniká všeobecně ne vlastními zkapalněnými uhlovodíkovými

plyny, nýbrž jejich nedokonalým spalováním. Při spalování plynu je potřebné velké množství vzduchu (na 1 kg LPG přibližně 12 m³ vzduchu). Nebezpečný oxid uhelnatý se může tvořit v množství ohrožujícím zdraví z níže uvedených příčin:

- jestliže u spotřebních zařízení je nedostatečný přívod vzduchu a není zajištěn odvod spalin,
- pokud v místnosti instalace spotřebních zařízení není zajištěn dostatečný přívod a odvod vzduchu, případně produkty spalování nejsou bezpečně odváděny do volného prostoru,
- používají-li se znečištěná, chybně seřízená nebo vadná spotřební zařízení (spotřebiče).

Opatření pro stavbu, vybavení a instalaci

Zařízení na zkapalněné uhlovodíkové plyny musí být provedena tak, aby odolala předpokládaným tlakům a namáhání, s přihlédnutím k předpokládanému způsobu provozu a k vlastnostem plynu. Zařízení musí být dostatečně těsná. Materiály zařízení na zkapalněné uhlovodíkové plyny musí být nehořlavé, nelámavé a musí být odolné proti jejich působení. Zvláštní pozornost je potřebné věnovat instalaci zařízení na zkapalněné uhlovodíkové plyny. Zařízení musí být instalována, popřípadě doplněna stavebními opatřeními tak, aby unikající plyn nemohl vnikat do sklepů, kanálů, šachet apod. a tam se hromadit. U zásobovacích zařízení (např. s velkými skladovacími kapacitami) nebo u těch, kde není zaručena trvalá těsnost a u spotřebních zařízení, která nejsou trvale sledována (např. jsou instalována pod úroveň terénu) jsou používány jako vedlejší opatření detektory na signalizaci úniku plynu.

Základní bezpečnostní požadavky

Základní bezpečnostní požadavky jsou zformulovány v části IX. vyhlášky č. 48/1982 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Společné požadavky pro všechna plynová zařízení:

- a) materiály použité při konstrukci a stavbě plynových zařízení musí odpovídat provozním podmínkám a vlastnostem plynů. S plynem nesmějí vytvářet nebezpečné sloučeniny,
- b) konstrukci zařízení musí být zajištěna jeho těsnost a pevnost. Při provozních podmínkách musí konstrukce zařízení zabránit nežádoucímu úniku plynu,
- c) jednotlivé části strojního zařízení musí být vodivě spojeny. Vodivé spojení se požaduje tam, kde je možnost vzniku rozdílných potenciálů, např. přírubové spojení potrubí, instalované plynoměry apod.,
- d) v budovách musí být zajištěno dokonalé větrání s přihlédnutím k vlastnostem a množství plynu. Za dokonalé se považuje takové větrání, které zajistí, že v prostorech nejsou překročeny nejvyšší přípustné koncentrace plynů za současného dodržení tepelných podmínek stanovených hygienickými předpisy a nejsou překročeny nejvyšší přípustné koncentrace z hlediska nebezpečí výbuchu. Větrání může být nucené nebo přirozené,
- e) rozmrazování zařízení otevřeným ohněm je zakázáno,
- f) pro provoz plynového zařízení musí být vypracován místní provozní řád,
- g) u zařízení, kde se pracuje s nebezpečnými plyny, musí být pro pracovníky zabezpečena dýchací a oživovací technika. Rozsah dýchací a oživovací techniky zabezpečuje organizace podle druhu prací (montážní, opravárenské) a podle druhu plynu.

Základní povinnosti provozovatelů a uživatelů plynových zařízení

Základní povinnosti provozovatelů a uživatelů ve vztahu ke všem plynovým zařízením jsou stanoveny ve vyhlášce č. 21/1979 Sb., ve znění pozdějších předpisů. Především je provozovatel povinen:

- provádět kontroly a revize zařízení podle příslušných předpisů, technických norem, návodů a pokynů výrobce nebo dodavatele zařízení,
- zajišťovat montáže a opravy odborně způsobilými firmami,
- pověřovat obsluhu zařízení jen zaměstnanci odborně způsobilé,
- do jednoho měsíce od zahájení provozu plynového zařízení zpracovat místní provozní řád podle podkladů v projektové dokumentaci, dodavatelské dokumentaci, návodů a pokynů výrobce a s využitím zkušeností z provozu. U těch zařízení, kde se pracuje s jedovatými a nedýchatelnými plyny, zejména tam, kde přichází v úvahu pracovní činnost v prostředí s možností zamoření, je provozovatel povinen zajistit pro případ zásahu do zařízení a provádění jeho opravy oživovací a dýchací techniku - (např. při opravě tlakových zásobníků, čištění plynemů apod.). Samozřejmou povinností je pak udržovat tuto techniku v provozuschopném stavu.

Pro případy havárie je provozovatel povinen zajistit protiplynovou nebo záchrannou službu.

O provozu plynových zařízení vede provozovatel předepsanou technickou dokumentaci. Rozumí se jí místní provozní řád, projektová dokumentace upravená podle skutečného stavu, revizní knihy apod. Dále provozovatel uschovává doklady, které jsou předepsány předpisy, jako jsou např. zápisy, protokoly o zkouškách, zprávy o revizích, doklady o provedených opravách, údržbě, doklady o odborné způsobilosti zaměstnanců - obsluhovateli.

Uživatelé plynových zařízení (občané) v obytných a jiných budovách jsou povinni udržovat plynová zařízení v provozuschopném a bezpečném stavu. Při používání (zejména připadají v úvahu tlakové stanice, spotřebiče) je třeba zachovat potřebnou opatrnost, aby nedocházelo k ohrožení životů a zdraví a ke škodám na majetku a řídit se návodem pro provoz a údržbu.

Všeobecné bezpečnostní zásady při používání LPG

Společné bezpečnostní zásady:

- těsnost zařízení - základní požadavek bezpečného provozu - ověřuje se pěniovým prostředkem nebo detektorem,
- větratelnost prostoru - přívod spalovacího vzduchu,
- provoz spotřebičů podle návodu výrobce,
- pravidelná údržba a servis.

Bezpečnostní opatření při úniku plynu nebo při podezření z úniku plynu:

- Ihned vyřadit všechny možné zdroje iniciace!
- Ihned zhasnout všechny plameny!

- Ihned otevřít všechna okna a dveře (s výjimkou sklepních místností)!
- Ihned uzavřít všechny uzavěry plynu, popř. hlavní uzávěr plynu!
- Do místnosti, v níž je cítit zápach plynu, nevstupovat s otevřeným ohněm!
- Nezapalovat zápalky nebo zapalovače!
- Nemanipulovat s elektrickými spínači!
- Nevytahovat elektrické zástrčky!
- Nepoužívat elektrické zvonky!
- Nepoužívat elektrické spotřebiče a výtahy!
- Nekouřit!
- Po uzavření hlavního uzávěru zkontrolovat, zda jsou uzavřeny všechny uzavírací armatury plynu a ty, které jsou doposud otevřeny, uzavřít (zapalovací hořáky, plynové chladničky apod.).
- Světlo se může zapnout teprve tehdy, když je bezpečně zjištěna koncentrace pod 50 % dolní meze výbušnosti.
- Nikdy nespolehat na vlastní čichový vjem, nýbrž přivolat další osoby!
- Jestliže se příčina zápachu plynu nedá zjistit, i když jsou všechny uzavírací armatury pro plyn uzavřeny, je nutné ihned přivolat odborného zaměstnance oprávněné firmy.
- I zcela slabý zápach plynu, jehož příčina nebyla zjištěna, nebo nemohla být zjištěna, musí být nahlášen dodavateli plynu (pro zařízení v jeho vlastnictví) nebo montážní firmě!
- Vystupuje-li zápach plynu z místností, které nejsou běžně přístupné, je nutno ihned vyrozumět policii nebo hasiče, kteří mají právo zajistit přístup; současně se vyrozumí dodavatel plynu!
- Poruchu nebo poškození plynových zařízení sami neodstraňovat! To mohou udělat jenom odborní zaměstnanci oprávněných firem!
- Místo poruchy musí být přístupné pro zásah k odstranění poruchy. ■

Počet požárů LPG v letech 2001 - 2003

	2001	2002	2003
Počet požárů (v tom výbuchů)	106 (7)	131 (11)	122 (4)
Škoda v milionech korun	9,63	11,57	41,44
Počet usmrcených osob	1	0	2
Počet zraněných osob	33	42	39
Počet evakuovaných nebo zachráněných osob	12	11	207
Uchráněné hodnoty v milionech korun	37,58	47,21	49,04

Počet požárů LPG podle druhu objektu - prostoru vzniku v letech 2001-2003

Objekt, budova, prostor	2001	2002	2003
Budovy občanské výstavby	9	8	8
Chaty, chalupy	8	9	1
Bytový fond domovní	12	10	13
Rodinné domky a ostatní bydlení	20	28	24
Výrobní budovy včetně energetických	6	8	3
Sklady	0	0	2
Garáže	4	6	5
Objekty mimo budov	3	2	6
Provizoria	6	7	2
Výstavba, rekonstrukce	2	6	5
Dopravní prostředky a pracovní stroje	22	31	38
Komunikace	0	0	0
Přírodní (venkovní) prostředí	3	6	5
Ostatní, nezatříděno	11	10	10
CELKEM	106	131	122

Tematické kontroly prodeje a skladování pyrotechnických výrobků

pplk. Bc. Ljubica RÁŽOVÁ, HZS hl. m. Prahy, foto npor. Ing. Zdeněk RÁŽ, MV-generální ředitelství HZS ČR

Příchod nového roku je od pradávna vítán na všech kontinentech a v posledních letech jsou tyto oslavy obvykle spojeny s velkolepými ohňostroji. Mnohý si chce odpálit tu svoji „petardu“ a nemusí to být pouze o silvestrovské půlnoci. Jen v Praze se prodá v prosinci několik desítek tun pyrotechnických výrobků pro zábavní účely.

Na převážné většině území hl. m. Prahy je jejich užívání povoleno jen 31. prosince a 1. ledna (viz. Vyhláška hl. m. Prahy č. 42/1999 o omezujících opatřeních k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku při užívání pyrotechnických předmětů).

Je potřeba zdůraznit, že používání pyrotechnických výrobků při kulturních a jiných veřejných produkcích a předem ohlašované oficiální ohňostroje, spadají do jiného „soudku“ zajištění požární bezpečnosti, včetně používání zábavní pyrotechniky fyzickými osobami na soukromých pozemcích.

Pyrotechnické předměty

Základní členění rozlišuje pyrotechnické předměty pro zábavní účely (tzv. zábavní pyrotechnika) a pro technické účely. Požadavky na jejich obaly, přepravu, skladování, prodej a používání řeší vyhláška č. 174/1992 Sb. o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi (dále jen vyhláška ČBÚ). Pyrotechnické předměty pro zábavní účely jsou pyrotechnické výrobky obsahující technologicky zpracované pyrotechnické složky, případně malá množství výbušnin, jsou nebezpečné především požárem a při dodržení návodu k používání neohroží výbuchem bezpečnost osob a majetku. Podle stupně nebezpečnosti se dle vyhlášky ČBÚ zařazují do tří tříd:

třída I. - nesmí obsahovat v jednom kuse více než 3 g všech druhů pyrotechnických složí,
třída II. - nesmí obsahovat v jednom kuse více než 50 g všech druhů pyrotechnických složí,
třída III. - nesmí obsahovat v jednom kuse více než 250 g všech druhů pyrotechnických složí a tyto výrobky mohou být prodávány jen osobám s kvalifikací odpalovače ohňostrojů (ověřit tuto kvalifikaci je povinností prodáváče).

Dodržení maximálního povoleného množství obsahu pyrotechnické složky a označení příslušné třídy je povinností výrobce a musí být uvedeno na obalu. Množství složí má vliv na stanovení maximálního povoleného množství skladovaných pyrotechnických předmětů v příručním skladu nebo vystavených na prodejně. Ve stáncích nelze prodávat pyrotechnické předměty II. a III. třídy.

Kontrola prodeje

Stánkovým prodejem se rozumí prodej – dle vyhlášky ČBÚ „vystavení“ – v prodejních prostorách, pro jejichž zřízení se nevyžaduje stavební povolení dle zákona 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „stavební řád“) a navazujících prováděcích předpisů. Zaměření tematických kontrol a jejich program byl připraven na základě promítnutí konkrétních požadavků vyhlášky ČBÚ a stavebního řádu do povinností právnických osob a podnikajících fyzických osob stanovených zákonem č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o PO“) a vyhláškou č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci).

Samotný prodej nebo skladování pyrotechnických předmětů v příručním skladě není činností se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím ve smyslu § 4 zákona o PO. Tato situace může nastat pouze v případech, že provoz naplňuje zároveň

některé z kritérií stanovených v § 4 odst. 2 písm. g), h), i) a j), respektive § 4 odst. 3 písm. d) nebo e) zákona o PO.

V příloze č. 2 vyhlášky o požární prevenci ani v tabulce A.1. ČSN 73 0802 není pro pyrotechnické předměty stanovena hodnota nahodilého požárního zatížení. Pro potřeby dalšího stanovení požadavků na požární bezpečnost jsme tyto látky zařadili jako drogistické zboží podle položky 6.1.14. ($s_{p_n} = 90 \text{ kg/m}^2$, $a_n = 1,2$), případně jako obchodní domy bez ohledu na sortiment podle položky 6.2.5. ($p_n = 90 \text{ kg/m}^2$, $a_n = 1,1$). Ve vyhlášce ČBÚ je taxativně stanoveno maximální povolené množství 100 kg pyrotechnických předmětů v prodejní místnosti (maximálně 20 kg pyrotechnických složí) a v příručním skladě maximálně 300 kg pyrotechnických předmětů (maximálně 60 kg pyrotechnických složí).

Zdrojem pro vytypování subjektů splňujících uvedená kritéria a tedy vhodných k zařazení do souboru byly jednak archiv odboru prevence, internet a Zlaté stránky. Z těchto pramenů jsme vybrali všech pět uvedených podnikatelských subjektů provozujících velkosklady pyrotechniky a dalších 70 objektů pro kontrolu prodeje a skladování v příručních skladech.

Požadavky pro skladování a vystavování

Z vyhlášky ČBÚ vyplývá, že

- skladovat a vystavovat lze pyrotechnické výrobky jen v původních obalech výrobce tak, aby jejich teplota nepřesáhla 40°C ;
- odděleně od hořlavých a lehce zápalných látek tak, aby případným výbuchem nebo požárem nebyly ohroženy životy a zdraví osob;
- v prostorách, kde jsou skladovány nebo vystavovány, se nesmí kouřit a manipulovat s otevřeným ohněm, prostory musí být vybaveny protipožárními prostředky (tedy vnitřními požárními hydranty a přenosnými hasicími přístroji dle schváleného požární bezpečnostního řešení stavby nebo dle vyhlášky o požární prevenci);

• ve skladovacích prostorách nebo v prostorách pro vystavení (prodej) se nesmí provádět jejich zapalování. Z výše uvedených podmínek vyplývá, že dle zákona o PO a vyhlášky o požární prevenci bylo při kontrolách prověřováno, zda osoba odborně způsobilá provedla zapracování těchto požadavků (případně dalších, uvedených např. v bezpečnostních listech) do dokumentace požární ochrany, především do dokumentace o začlenění do kategorie podle míry požárního nebezpečí ve smyslu zákona o PO, a v této souvislosti do systému organizace a řízení požární ochrany (požární řád – případně provozní řád provozní jednotky, dokumentace zdolávání požárů, tematické plány pro školení zaměstnanců o požární ochraně a odborné přípravy preventivních požárních hlídek a preventistů požární ochrany), atd.

Zjištěné skutečnosti

1. Překvapivě z kontrol vyplynulo, že žádný z uvedených podnikatelských subjektů na území hl. m. Prahy samostatný sklad pro pyrotechnické účely neprovozuje. Většinou má na území Prahy jen kancelář a obchody řídí telefonicky, faxem apod. Obchodní domy a nákupní centra jsou zásobována průběžně kamiony a zboží je zaváženo přímo do prodejen nebo příručních skladů.

2. V praxi jsme se setkali s několika základními typy prodeje pyrotechnických prostředků:

- obchodní domy bez ohledu na sortiment, včetně supermarketů - v těchto případech se hodnotí podmínky prodeje a skladování podle citované vyhlášky ČBÚ;
- stánkový prodej v atriích supermarketů a jiných obchodních objektů - v těchto případech se hodnotí, zda je tento typ prodeje posouzen v požárně bezpečnostním řešení stavby a zda jsou tyto prostory posuzovány jako součást požárního úseku, např. prodejny nebo zda nejsou určeny jako prostory bez požárního rizika nebo s podstatně nižším požárním rizikem;
- samostatné prodejní jednotky, které jsou v požárně bezpečnostním řešení určeny jako samostatné požární úseky - v těchto případech je nutno posuzovat, zda požární riziko stanovené při uvedení provozní jednotky do trvalého užívání není zvýšeno požárním rizikem vyvolaným prodejem pyrotechnických předmětů (nahodilé požární zatížení je podstatně vyšší oproti požárnímu zatížení běžně prodáváného sortimentu);
- stánkový prodej na volném prostranství - zde je nutné posoudit, zda ke zřízení daného stánku bylo vydáno stavební povolení (a zda mělo být vydáno) a zda jsou dodrženy požadavky vyhlášky ČBÚ.

Celkem bylo provedeno 78 tematických kontrol a převážná většina při nich zjištěných závad byla bezprostředně odstranována. Výsledky této kontrolní akce a zjištěné skutečnosti budou předmětem další analýzy a podkladem pro systematické zvyšování požární bezpečnosti v obchodních a nákupních centrech.

Dozvěly salvy ohňostrojů, při kterých jsme si navzájem přáli mnoho štěstí a zdraví v roce 2005. Aby tato přání nebyla jen prázdnou frází, musí každý z nás zachovávat nezbytnou opatrnost při používání předmětů zábavní pyrotechniky a neohrožovat se zdravím a životem svým a svého okolí. ■

**MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU
POŽIARNOTECHNICKÝ A EXPERTÍZNY ÚSTAV MV SR
SLOVENSKÝ NÁRODNÝ KOMITÉT C.T.I.F.
VÝSTAVISKO TMM, a.s. TRENCÍN**

organizujú

VI. medzinárodnú konferenciu FIRECO 2005 Ochrana pred požiarmi

Trenčín, Slovenská republika, 24. – 25. máj 2005

HLAVNÁ TÉMA

„Súčasná formy ohrozenia obyvateľstva – postavenie a nové úlohy hasičských a záchranných zložiek“

PODTEMÝ

- zásahová činnosť hasičských a záchranných zložiek pri ochrane obyvateľstva v podmienkach nových bezpečnostných rizík
- koordinácia záchranných a likvidačných prác pri mimoriadnych udalostiach a haváriách
- ochrana pred medzinárodným terorizmom
- technické zásahy príslušníkov HaZZ pri mimoriadnych udalostiach
- vzájomná medzinárodná pomoc hasičských a záchranných zložiek počas veľkých havárií a živelných pohrôm
- špecifické črty psychologickéj, protistresovej, etickej a zdravotnej prípravy hasičov

ZBORNÍK PREDNÁŠOK

Texty prednášok budú publikované v zborníku z konferencie v tlačenej forme i ako CD-ROM

SEKRETARIÁT KONFERENCIE

p. Zuzana Drobná
Požiarnotechnický a expertízny ústav MV SR,
Národné informačné stredisko Hasičského a záchranného zboru
Rožňavská 11, 831 04 Bratislava
tel.: 02/4859 3540, 02/4859 3543, fax: 02/4333 1178,
e-mail: nishazz@pteu.roburnet.sk

SPRIEVODNÝ PROGRAM

VII. MEDZINÁRODNÁ VÝSTAVA FIRECO 2005

Hasičské vozidlá, protipožiarna technika a výzbroj, ochranné pomôcky pre hasičov, ochrana životného prostredia, elektrické signalizačné a zabezpečovacie systémy, odborná literatúra

Automobilová plošina 20 – Š 706 RTH

pplk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Jedna z definic zavedených k požární ochraně říká, že „automobilová plošina je určena k překonávání výškových rozdílů při zásahu jednotky požární ochrany.“ Automobilové plošiny však byly vždy uzpůsobeny i pro záchranu osob. Vývoj jejich konstrukce sice postupně směřoval k určitému přibližování s konstrukcí automobilových žebříků, avšak automobilové plošiny budou ještě mnoho let nenahraditelným typem požárního automobilu. Jejich původně pouze kloubové uložení jednotlivých ramen bylo postupně kombinováno s teleskopicky uloženými rameny.

V současné době se z pohledu taktického uplatnění při zásahu jako nejvýhodnější konstrukce automobilových plošin (AP) jeví právě kombinace teleskopického uložení minimálně dvou dolních ramen v horní části doplněných jedním nebo dvěma rameny s kloubovým uložením. Dlouhá léta jedinou tuzemskou značku AP pro požární ochranu byla značka SÚB. Současná firma Slováké strojírna, akciová společnost Uherský Brod pokračuje ve výrobní tradici bývalého státního podniku, který byl založen v roce 1951. Přesto, že Slováké strojírna jsou od roku 1998 vlastníkem certifikátu kvality ISO 9001, velkovýroba AP pro požární ochranu zde prakticky zanikla. Vraťme se však k historii prvních automobilových plošin.

Montáž dvacetimetrové AP pro požární ochranu začala u pracovní vysokozdvížeň plošiny s označením MP 20 (vysokozdvížeň plošina montážní), která byla určena výhradně pro montážní činnosti v průmyslu. Požární verze účelové nástavby byla značena PVP 20 (vysokozdvížeň plošina požární). Na rozdíl od montážní verze byla doplněna lafetovou proudnicí pro hašení požárů s potrubím pro přívod hasiva.

Nejstarší typ AP 20 byl konstruován na podvozku Š 706 RT. Historie a parametrické údaje automobilů Škoda 706 RT byly publikovány v čísle 6/2004 tohoto časopisu (článek „CAS 16 – Š 706 RTH“). AP se však od CAS zásadně lišila kabinou osádky, ta byla použita bez významnějších úprav v základním čtyřmístném a dvoudveřovém provedení pro nákladní automobil. Zaměříme se především na účelovou nástavbu.

Základem AP byl pomocný rám, který byl připevněn na zadní části rámu podvozku. Vpředu a vzadu byl rám ukončen stabilizačními podpěrami. Ty se vysunovaly šikmo dolů do strany. Jejich slangové označení znělo „áčka“. Bez úplného vysunutí stabilizačních podpěr nebylo možné požární účelovou nástavbu uvést do provozu.

Ve střední části pomocného rámu byla na dvouřadovém axiálním ložisku uložena točnice, která se pod-

le svislé osy otáčela bez omezení. Ta byla spojena se spodním ramenem pomocí dvou vodorovně uložených čepů. Zvedání spodního ramene zajišťoval robustní hydraulický válec. Druhý hydraulický válec byl uložen poblíž kloubu mezi spodním a horním ramenem. Na vrcholu horního ramena byl zavěšen koš, a to mimo osu svého těžiště. Jeho správnou polohu zajišťoval zpočátku jeden, později dva táhlové silové paralelogramy. Po levé straně ramene bylo vedeno porubí o světlosti 82 mm pro dopravu hasiva k lafetové proudnici. Koš AP se původně nazýval „pracovní plošina“, od toho vznikl název celého automobilu. Původní povolené zatížení montážní plošiny bylo 400 kg. Umístěním lafetové proudnice se povolené zatížení koše snížilo na 360 kg. Při použití lafetové proudnice, s ohledem na zatížení spojené s reakčními silami proudnice, bylo povolené zatížení koše stanoveno na hodnotu 300 kg při průtoku 1200 l.min⁻¹ a 250 kg při průtoku 2400 l.min⁻¹. Koš byl v úrovni podlahy opatřen vodními tryskami, které vodní clonou chránily osádku koše před účinky sálavého tepla. Lafetová proudnice měla zpočátku jmenovitý průtok 1200 l.min⁻¹, později byl upraven na 2400 l.min⁻¹ při 0,8 MPa. Do vybavení koše patřil panel pro obsluhu celé automobilové plošiny. Součástí požární verze AP bylo i požární příslušenství pro vedení požárního zásahu. Patřily sem položky jako například hydrantový nástavec s klíčem, požární hadice B 75 a sběrač nebo požární hadice C 52 s proudnicemi či skříňky s nástroji a dva světlomety.

Základem hydraulické soustavy byla dvě čerpadla poháněná od pomocných pohonů převodovky. V případě závady na hydraulické soustavě bylo možné uvést celou účelovou nástavbu do transportní polohy mechanicky.

Pamětníci si jistě uvědomují, že AP 20 se u jednotek PO vyskytovala v několika provedeních, od prvních montážních plošin až po poslední inovovaný model. Nejvýznamnější změnou byl přechod na podvo-

zek Š 706 RTH z podvozku Š 706 RTD. Tím se zkrátil rozvor podvozku o 1600 mm. Na základě poznatků z hasičské praxe tehdejší Hlavní správa požární ochrany v Praze uplatnila u výrobce celou řadu dalších připomínek. Poslední typ AP 20 se proto vyznačoval již solidními parametry. Přes délku 11200 mm byl průměr zatáčení okolo 15,4 m, to zejména díky rozvoru 4000 mm. Výška AP v transportní poloze byla 3558 mm a hmotnost okolo 13500 kg. Maximální stranové vyložení plošiny bylo 10 m při šířce stabilizačních podpěr 4170 mm. AP bylo možné používat pouze do sklonu v podélné ose 4° a v příčné ose 3°. Čas potřebný pro vysunutí stabilizačních podpěr byl 25 s, pro vztyčení spodního ramene 55 s, pro vztyčení vrchního ramene 55 s a pro otočení točnice o 360° byl 80 s. Tuzemské výrobě AP předcházela dovoz plošinových nástaveb od anglické firmy SIMON SNORKEL. Nástavby byly montovány na podvozku Š 706 RTO, byly to hlavně plošiny s označením SS 65, u nás značené PVP 20. Podle některých pamětníků právě tyto dovezené automobilové plošiny sloužily tuzemskému výrobci jako předloha pro vlastní vývoj AP. Závěrem je nutné konstatovat, že AP 20 představovala v šedesátých a sedmdesátých letech 20. století možné maximum v rámci tehdejšího východního bloku. Na mnohých stanicích se s ní můžeme setkat ještě dnes. ■

Rychlý zásahový automobil – M2R

kpt. Ladislav CIGLER, Technický ústav požární ochrany Praha, foto archiv THT, s.r.o. Políčka

Ze zásahových požárních automobilů, které byly v poslední době posuzovány zkušebníou technických prostředků Technického ústavu požární ochrany v Praze-Modřanech (dále jen TÚPO), určitě stojí za zmínku rychlý zásahový automobil, který byl vyroben firmou THT, s.r.o. Políčka.

Rychlý zásahový automobil na podvozku nákladního automobilu Mercedes – Benz ATEGO 1328 AF 4x4 je určen pro Armádu České republiky, konkrétně pro specifické podmínky letiště v Čáslavi.

RZA se řadí mezi zásahové požární automobily a je vyroben v redukovaném provedení se čtyřdveřovou kabinou A pro čtyřčlennou osádku. Podvozek je dvounápravový a je určený k provozu částečně i mimo zpevněné komunikace ve střední hmotnostní třídě (M) do 14000 kg.

Motor DAIMLAR CHRYSLER OM 906 LA má zdvihový objem 6 374 cm³ a čistý výkon 205 kW při 2 200 ot.min⁻¹. Jmenovitý výkon RZA je 17,1 kW.t⁻¹.

Účelová nástavba RZA je polepena pozinkovaným plechem. Řešena je tak, že její boční části tvoří úložné prostory pro požární příslušenství opatřené roletkami a výklopnými stupáčkami. Zadní skříň je opatřena nahoru výklopnými dveřmi. Ve střední části nástavby je nádrž na vodu hranolovitého tvaru o objemu 1200 l z nerezového plechu tloušťky 3 mm. Nádrž na pěnídlo rovněž z nerezového plechu o objemu 200 l je vestavěna do vodní nádrže, se kterou tvoří jeden celek. Při tomto konstrukčním řešení nádrž na pěnídlo nahrazuje tlumicí přepážky (vlnolamy). V zadní skříni účelové nástavby je uloženo kombinované požární čerpadlo GODIVA WTA 2010. Je dvoustupňové, odstředivé, vyrobené z hliníkové slitiny. Nízkotlaká a vysokotlaká část je uložena za sebou na společné hřídeli. Mezi výtláčné hrdlo spirální skříňové čerpadla a rozvaděče je vložen průtokoměr DN 80 pěnítovného zařízení.

Požární čerpadlo je chráněno proti přehřátí automatickým teplotním odlehčovacím ventilem.

Pístová vývěva je namontována na ložiskové skříni požárního čerpadla. Vývěva začíná pracovat v okamžiku zapnutí čerpadla. Po zavodnění a zvýšení tlaku vody v čerpadle na hodnotu 0,2 ÷ 0,25 Mpa se vývěva automaticky vypíná. Opět se zapne, jakmile tlak v čerpadle klesne pod tuto hodnotu. Otáčky motoru a tím i čerpadla jsou ovládány prostřednictvím elektronické řídicí jednotky motoru. Lze je ovládat joystickem z ovládacího panelu čerpací jednotky nebo pedálem akceleratoru (plynového pedálu) z místa řidiče.

Základní technické údaje

Jmenovitý průtok – nízkotlak	2 400 l.min ⁻¹
Jmenovitý manometrický tlak – nízkotlak	0,8 MPa
Jmenovitá sací výška	3 m
Jmenovitý průtok – vysokotlak	250 l.min ⁻¹
Jmenovitý manometrický tlak – vysokotlak	4 MPa
Maximální sací výška	8 m
Maximální tlak – nízkotlak	1,6 MPa
Maximální tlak – vysokotlak	5,45 MPa
Maximální výkon příměšovače	165 l.min ⁻¹

Pěnítovné zařízení je tvořeno z proudového příměšovače, regulační klapky, elektronické regulace a propojovacího potrubí. Pěnídlo je přisáváno do sání odstředivého čerpadla. Centrální řídicí jednotka univerzálního systému automatického příměšování pěnídla THTronic má základní funkci regulaci příměšování pěnídla do vody prostřednictvím měření průtoků pomocí magneticko-indukčních snímačů a následným řízením krokového motoru spojeného s mechanismem regulační klapky. Lze ji aktivovat buď ze zad-

ního ovládacího panelu čerpadla, nebo z ovládacího panelu v kabině řidiče.

Elektronická regulace má plynule nastavitelné procento příměšení v rozsahu 0 ÷ 6 % s rozlišením 0,1 %, a s možností uložení dvou hodnot procenta příměšení do paměti pro rychlou volbu přednastaveného procenta. Nastavené procento příměšení je automaticky udržováno nezávisle na tom, kolik vody s pěnídlem a při jakém tlaku je odebráno na proudnici. Skutečné procento příměšení je zobrazováno na displeji. Na ovládacím pane-

lu v kabině řidiče je možné sledovat další důležité údaje, jako např. okamžitý a celkový průtok vody a pěnídla.

V přední části nástavby je práškové hasicí zařízení s obsahem 200 kg prášku (dvě tlakové nádoby, každá o objemu 110 dm³). Výtlačným médiem je dusík ve dvou tlakových lahvích, každá o objemu 10 dm³. Tlak v lahvi 13,5 ÷ 15 MPa. Maximální provozní tlak 1,6 MPa. Průtokový naviják práškového zařízení je opatřen vysokotlakou hadicí o průměru 25 mm a délky 30 m. Zakončen proudnicí s uzávěrem o výkonu asi 2,5 kg.s⁻¹. Osvětlovací stožár TEKLITE TF 340 je umístěn na přední stěně v levé přední skříni. Je pneumaticky výsuvný se světelnou rampou 2 x 500 W. Jeho výška nad úroveň terénu při plném vysunutí 5000 mm. Otáčení stožáru je řešeno mechanicky.

Naklápění světelné rampy se provádí pomocí elektromotorku.

Zdrojem elektrického proudu je elektrocentrála umístěná v levé přední schráně. Kromě zmíněného osvětlovacího stožáru slouží jako zdroj elektrické energie pro další elektrická zařízení.

Elektrický lanový naviják s délkou lana 30 m je na předním nárazníku a je odnímatelný. Odnímatelná je i lafetová proudnice, která je uložena na přední části kabiny požárního automobilu. Otáčí se minimálně 900krát v horizontální a minimálně 600krát ve vertikální rovině. Pohyby zabezpečují dva elektromotory 24 V. Jeden pro vertikální a druhý horizontální rovinu. Třetí elektromotor ovládá tvar výstřikového proudu od plného až k mlze. Tím je chráněna přední část RZA před účinky sálavého tepla a umožňuje těsné přiblížení k místu požáru. Lafetovou proudnicí lze ovládat z ovládacího panelu v kabině řidiče před velitelem vozu. Dále je možná kontrola tlaku na zabudovaném manometru na přístrojové desce.

Požadavek na výkon lafetové proudnice byl při sání z vlastní nádrže min. 800 l.min⁻¹ při tlaku 1 MPa a dostřik na vzdálenost min. 52 m. Všechny tyto požadavky byly ze strany výrobce THT, s.r.o. Polička splněny.

Rovněž jízdní zkoušky prokázaly dobré vlastnosti a vysokou dynamičnost RZA.

Například nejvyšší rychlost byla naměřena 114 km.h⁻¹, 100 m s pevným startem za 12,5 s, a dosažení zrychlení z 0 na 65 km.h⁻¹ za 16,5 s. Přední a zadní nájezdový úhel 30°. Světlá výška 365 mm.

Tyto a ostatní sledované a naměřené hodnoty, konstrukční provedení a dobré dílenské zpracování RZA – MZR, z něho dělají požární automobil, který se právem těšil velkému zájmu návštěvníků na loňské výstavě Pyros v Brně. Po úspěšném absolvování všech vyhláškou stanovených zkoušek a měření, provedených v TÚPO Praha v červnu loňského roku, byl pro tento požární automobil vydán certifikačním orgánem certifikát pod číslem 221/071/2004.

Nová požární technika v Horních Měcholupech

Václav ŠIMEK, velitel jednotky SDH obce Horní Měcholupy, foto archiv autora

Dne 26. října 2004 se uskutečnilo v hasičské zbrojnici Prahy 15 slavnostní předání nové cisternové automobilové stříkačky CAS 24, vyrobené na podvozku SCANIA firmou SEHAT a plovoucího čerpadla Maximum. Techniku v celkové hodnotě 6 400 000 Kč zakoupil Magistrát hl. m. Prahy jako příspěvek městské části Praha 15 pro činnost SDH obce Horní Měcholupy.

Tím, že dobrovolná jednotka, zařazená do kategorie JPO III, získala zcela nový požární automobil, se tak podařil udělat určitý průlom. Druhý takový požární automobil bude brzy předán také městské části Praha-Řeporyje.

Za Magistrát hl. m. Prahy předal hasičům nový požární automobil náměstek primátora hl. m. Prahy Mgr. Rudolf Blažek a ředitel odboru krizového řízení Magistrátu hl. m. Prahy Ing. Petr Beran. Za městskou část Praha 15 dar převzali starosta Jan Nádvorník, velitel jednotky SDH Václav Šimek a starosta SDH Martin Hák.

Slavnostního převzetí tohoto daru byli přítomni mnozí hosté, delegace HZS hl. m. Prahy vedená jeho ředitelem pplk. Bc. Daliborem Gosmanem, zástupci Městského sdružení hasičů hl. m. Prahy v čele se starostou ing. Antonínem Maděrou, velitelé a členové jednotek SDH okolních obcí a hosté ze zahraničí - vrchní senátní rada města Vídně Dr. George Breyner a jeho polský kolega z krizového centra Mazowiecka v regionu Warszawa Mgr. Zenon Sobocko. Mgr. Rudolf Blažek při předávání prvního požárního automobilu přislíbil po-

kračování vybavování pražských jednotek dobrovolných hasičů novou požární technikou i v dalších letech.

Nový požární automobil určen i pro provoz mimo pevné komunikace. Je uzpůsoben pro dopravu vody, požárního příslušenství a družstva v počtu 1 + 5. Součástí CAS je i lanový naviják.

Technické údaje

- max. celková hmotnost 15 500 kg,
- délka 7500 mm, šířka 2550 mm, výška 3200 mm,
- max. rychlost 110 km.h⁻¹
- převodovka s osmi stupni vpřed a dvěma vzad,
- motor řadový šestiválcový SCANIA EURO III s čistým výkonem 270 kW při 1800 ot.min⁻¹
- kabina čtyřdveřová pro šest osob s držáky dýchacích přístrojů zabudovanými v opěradlech zadního sedadla
- nástavba od firmy SEHAT je jednodílná účelová karoserie s bočními úložnými prostory, zakrytými roletami. Vzadu jsou nahoru výklopné dveře zakrývající čerpací jednotku zn. ROSENBAUER NH 30 při jmenovitém průtoku vody u nízkotlaku 3000 l.min⁻¹, tlaku 0,8 MPa a vysokotlaku 300 l.min⁻¹ - 4,0 MPa,
- nerezová nádrž na vodu pojme 3500 l a nádrž na pěnu 300 l při možnosti regulace příměšovačem typu FIX-MIX.

Touto cestou bychom rádi poděkovali všem, kteří nám pomáhají v naší činnosti a přispívají na rozvoj našeho sboru. Hlavně pak Magistrátu hl. m. Prahy za novou požární techniku a příspěvky dobrovolným hasičům v celé Praze.

Použití akumulátorových pil při vyprošťování z havarovaných automobilů

mjr. Ing. Martin ŽAITLIK, HZS Olomouckého kraje, foto autor

Ze sledování statistických rozborů o nehodovosti dopravních prostředků vyplývá, že počet dopravních nehod se každým rokem zvyšuje. Odráží se to i na počtu zásahů prováděných jednotkami hasičů při dopravních nehodách.

Kvalita prováděných záchranných prací je zvláště závislá např. na vybavenosti a vyčvičenosti jednotky hasičů a na spolupráci dalších zúčastněných záchranářů. Záchranářské organizace na celém světě pořádají soutěže ve vyprošťování zraněných osob z havarovaných vozidel. Pokaždé jde o obrovskou ukázkou dovedností záchranářů, zvláště při jedné z nejobtížnějších záchranářských prací – vyprošťování osob z havarovaných vozidel. Každé ze soutěžících družstev si neopomnělo vybrat akumulátorovou mečovou pilu. Přihlízející poté mnohdy s podivem pozorovali, jak lze jednoduše a obrátně toto nářadí využít při vyprošťovacích pracích. Z porovnání dostupnosti a využití s ostatními hydraulickými vyprošťovacími nástroji z hlediska finančního, ale také taktického, se nelze divit takové oblíbenosti, jaká se akumulátorové mečové pile dostává.

Nejrozšířenější nástroj

Akumulátorová mečová pila je snad jediným a nejrozšířenějším řezným motorovým nástrojem, který se při vyprošťovacích pracích používá. Není tedy divu, že nechybí ve výbavě hasičských vozů na celém světě. Její všestrannost k použití u hasičských jednotek je dána nejenom jejím bezkabelovým provedením, vysokým výkonem, ale také možností použití při řezání kovů, dřeva a plastů. Tyto vlastnosti se využívají při vyprošťovacích pracích u dopravních nehod, ale také u ostatních technických zásahů, kdy je potřebné materiál oddělit.

Největší výhodou akumulátorového nářadí je jeho použitelnost. Nezáleží na tom, kde chcete pracovat. Nepotřebujete mít na blízku elektrickou zásuvku nebo několikametrové prodlužovací kabely.

Výkonný motor chlazený ventilátorem, s dvojitou izolací a s dvourychlostní převodovkou poskytuje vynikající řezný výkon pro řezání dřeva, kovů i plastů. Vysoce výkonný vratný mechanismus a lehká převodová skříň z hořčíkové slitiny nabízí optimální poměr výkonu k hmotnosti. Odjišťovací spínač, dvourychlostní převodovka, plynulá regulace otáček a elektronická dobehová brzda umožňují rychlé provádění řezů a zvyšují bezpečnost obsluhy. Pákový

upínací systém pilového listu a zásobník pilových listů umožňuje jejich rychlou výměnu.

Pila je běžně dodávána včetně jednohodinové nabíječky akumulátorů, jedné baterie, pilových listů; to vše je umístěno v kufříku pro náročný provoz.

Možnosti využití

Doposud nebyly nikde uceleně publikovány možnosti použití obdobných řezných nástrojů, přesto lze konstatovat, že jejich použití je výhodné například pro:

- řezání sloupků karoserie vozidla i s doposud neodstraněným lepeným sklem,
- prořezávání otvorů do zaklíněných kapot a dveří vozidel,
- prořezání otvorů do střechy vozidel (včetně příčných ocelových výztuh),
- řezání přímo předního lepeného skla vozidel,
- řezání zámků dveří,
- přeřezání volantu (včetně jeho výztuhové obruče),
- přeřezávání armatur a jiných konstrukcí při zásazích v průmyslu a stavebnictví,
- prořezávání otvorů do konstrukcí střech,
- prořezávání otvorů do zaklíněných dveří,
- řezání armatur,
- řezání bednění,
- řezání vzduchotechniky,
- řezání nádrží, zásobníků,
- řezání sádkkartonu.

Základní prostředek výzbroje?

Přestože obliba akumulátorové mečové pily u hasičů ve světě stále vzrůstá, sou-

částí výbavy hasičských vozidel je zatím pouze výjimečně. Pouze zkušenosti a osvědčené postupy mohou být základem obecné taktiky pro použití těchto řezných nástrojů u jednotek hasičů. Proto zůstává jen na jednotkách hasičů, které jsou již tímto doposud netradičním nástrojem vybaveny, jak budou předávat své zkušenosti ostatním; záleží na vzájemné informovanosti a následném nalezení vhodnosti, možnostech a způsobech využití akumulátorových mečových pil.

Akumulátorová mečová pila by se měla stát jedním ze základních prostředků výzbroje hasičů. Jedná se o všestranný prostředek a jeden z hlavních podpůrných prostředků pro řešení technických zásahů. Je vhodný pro vybavení jak profesionálních tak i dobrovolných jednotek hasičů, bez potřeby absolvování dalších specializačních kurzů pro získání odborné způsobilosti k její obsluze.

I když se jedná o jeden z podpůrných prostředků pro technické zásahy, jeho finanční dostupnost je mnohem snazší než je tomu např. u běžně používaných hydraulických vyprošťovacích souprav a nástrojů.

HZS Olomouckého kraje se spolupodílel na tvorbě instruktážního filmu k možnostem využití mečové pily De WALT 008. Vzhledem k tomu, že nejsou nikde známy zkušenosti z používání této pily, je celý film zaměřen na ukázkou alespoň mála ze základních možností využití tohoto nářadí u záchranářů – hasičů.

Více informací lze získat na www.de-walt.cz nebo film lze objednat na www.videoprodukce.cz.

Hasební zkoušky požáru organokovových sloučenin

kpt. Ing. Jan PODHRADSKÝ, Technický ústav požární ochrany Praha

Na Technický ústav požární ochrany Praha se obrátil zástupce chemických závodů ve věci návržení a ověření technologie hašení organokovových sloučenin, které vyrábí ve své továrně. Konkrétně se jedná o sloučeninu aluminohydrid sodný, který se používá jako selektivní redukční činidlo při syntéze různých dalších chemických látek. Tato látka se používá jako roztok v toluenu. Je velmi reaktivní, páry mají narkotický účinek, dráždí oči, sliznice, kapalina může způsobit popáleniny pokožky. Látka reaguje prudce s vodou za vývinu vodíku.

Charakteristika hasitelnosti

Z výše uvedených důvodů se nesmí v žádném případě k hašení použít voda, pěna ani žádné jiné hasivo, které obsahuje vodu.

Teoreticky by se k hašení mohl použít oxid uhličitý, ale při procesu hašení by mohlo dojít k redukci oxidu uhličitého na toxický a ve směsi s kyslíkem výbušný oxid uhelnatý. Proto tento způsob není shledán jako vhodný.

Při použití hasiv na bázi halonových sloučenin by mohlo dojít k reakci hasiva s organokovovou sloučeninou, k redukci hasiva až na elementární vysoce reaktivní a toxický halogenovodík (HCl, HF), který by rozleptal vše v okolí požáru. Proto nebyl shledán vhodným ani tento způsob.

Možnými alternativami hašení bylo tedy použití hasicího prášku nebo inertního plynu. Jako prášek byl vybrán prášek ABC na bázi fosforečnanu a síranu amonného, a také speciální prášek D na hašení hořících kovů. Jako inertní plyn byl vybrán Argonit, což je směs 50 % argonu a 50 % dusíku.

Po poradě s výrobcem byl vypracován program zkoušek a bylo provedeno ověření technologie hašení a použitelnosti vybraných hasiv.

Praktické zkoušky hašení

Zkoušky hasební schopnosti proběhly ve výrobním závodě výrobce. Vlastní hašení provedli příslušníci HZS ČR.

Při zkoušce se vycházelo z normy ČSN EN 3-1-Přenosné hasicí přístroje-část 1: Názvy, doba činnosti, zkušební objekty pro třídy požáru A a B. Protože norma slouží ke zkouškám hasicího přístroje a v tomto případě se jednalo o zkoušku uhašení specifické hořlaviny, nebyla norma použita v plném rozsahu. Jako zkušební požární objekt byla použita válcová nádoba o průměru 910 mm a výšce 150 mm (plocha nádoby je 0,66 m²), což je zkušební objekt 21 B dle ČSN EN 3-1. Nádoba byla naplněna 10 l hydridu.

První byl proveden tzv. slepý pokus, za účelem prozkoumání zápalnosti, průběhu hoření, vývinu teplot apod.

Látka se zpočátku velmi těžko zapaluje. Pochodeň, namočená do petroleje

a zapálená dokonce při vložení do nádoby s hořlavinou zhasla. Teprve při opatrném zamíchání a zahřátí povrchové vrstvičky látky na zápalnou teplotu došlo ke vzplanutí látky po celé ploše nádoby.

Zprvu hoří čadivým plamenem za velkého vývinu tmavého mastného kouře, protože převažují podíly hořícího toluenu. Posléze přechází plamen do jasné, světlé barvy a intenzita tmavého kouře se snižuje. V důsledku vývinu oxidů hliníku a sodíku nabývá dým popelavě šedivé barvy. Použité množství látky hořelo 3 minuty a 16 sekund. Poté došlo k vyhoření látky.

Následně byla provedena zkouška hašení. Po zapálení a rozhoření po dobu 60 sekund byl použit přenosný hasicí přístroj práškový, naplněný 6 kg prášku ABC. Přestože byly použity a vyprázdněny tři hasicí přístroje, požár se nepodařilo uhasit.

Pokus byl zopakován ještě jednou, přičemž byla použita přerušovaná aplikace prášku. Ale dříve, než došlo k uhašení požáru, došlo k vyhoření látky.

Při dalším pokusu byl použit přenosný hasicí přístroj naplněný 12 kg prášku D. Prvním hasicím přístrojem se požár nepodařilo uhasit, až použitím druhého hasicího přístroje došlo k uhašení látky.

Tento pokus s práškem D byl ještě jednou zopakován, přičemž byla uplatněna jiná taktika zásahu. Proudem prášku se podařilo z větší vzdálenosti srazit plameny i s povrchovou hořící vrstvičkou kapaliny a došlo k poměrně efektnímu uhašení požáru.

Pokus s Aragonitem

V další sérii pokusů byl použit k hašení inertní plyn Aragonit, který se vyrábí pod obchodním názvem Pyrogon T. Hašení se provádělo v komoře, vyrobené z ocelového plechu, o rozměrech 1,0 x 1,0 x 1,0 m, opatřené na boku uzavíratelným víkem, které bylo možné na dálku obsluhovat. Uvnitř komory byl umístěn zkušební požární objekt, naplněný stejným množstvím hořlaviny, jako v předchozích pokusech.

Po rozhoření, trvajícím 60 sekund, bylo uzavřeno víko a zahájeno přivádění ply-

nu pod tlakem 0,5 MPa. Asi po jedné minutě od aplikace hasiva došlo k poklesu teploty komory, což nasvědčovalo, že došlo k uhašení požáru. Po opatrném otevření víka bylo zjištěno, že k uhašení požáru skutečně došlo.

Otevřením víka však došlo k vniknutí vzdušného kyslíku do komory a tedy k naředění inertní atmosféry uvnitř, což mělo za následek opětovné vzplanutí požáru. I po uzavření komory a další aplikaci plynného hasiva se už požár nehasil.

Pokus byl zopakován znovu, stejným postupem, ale inertní atmosféra byla udržována ještě po dobu pěti minut po předpokládaném uhašení požáru, které bylo signalizováno poklesem teploty a intenzity kouře, vycházejícího z komory. Po této době byla komora otevřena a bylo zjištěno, že došlo k dokonalému uhašení požáru.

Účelem poslední série pokusů bylo ověřit hašení surového hybridu, který obsahuje suspenzní hliník a sodík.

Tento produkt není možné odebrat z výroby. Proto byl připraven z čistého produktu přidáním asi 50 ml práškového hliníku a kouskového sodíku. K uhašení byl použit přenosný hasicí přístroj práškový s náplní 12 kg prášku D. Postup pokusu byl stejný jako v předchozím případě hašení přenosným hasicím přístrojem.

Závěr

Ze všech provedených hasebních zkoušek vyplynula řada poznatků. Tento druh požáru lze velmi obtížně uhasit. Z hasiv lze použít pouze prášek, účinnější se prokázal speciální hasicí prášek na požáry hořících kovů, označovaný jako typ „D“.

Záleží na způsobu aplikace a zásahu, nejlepší taktikou se jeví působení prášku z větší vzdálenosti, potom postupné přiblížení k požáru a snaha srazit plameny a vrchní hořící vrstvu kapaliny. Přitom je nutné pokusit se zabránit míchání hořící kapaliny v nádobě. Potom následuje okamžité dohašení všech zbytků plamenů s cílem zabránit zpětnému vzplanutí. Pokračovat v aplikaci prášku, i když už plamen nehoří, dosáhnout dokonalého zadušení plamene i za cenu použití veškeré zásoby hasiva. Při hašení práškem chybí chladicí účinek hašení, při požáru vznikají velké teploty, od rozžhavených okrajů zkušební nádoby hrozí neustále možnost zpětného vzplanutí.

Druhý způsob hašení pomocí inertního plynu je možný použít pouze v uzavřeném objektu, kam neproniká vzdušný kyslík, kde je možná dokonalá inertizace prostředí. Působení plynu by mělo pokračovat ještě nejméně pět minut po uhašení plamenu.

Vytékáním a expanzí plynu dochází také ke snižování teploty, přičemž se uplatňuje chladicí efekt hašení. Jako inertní plyn by bylo eventuálně možné použít i dusík nebo dražší argon.

Prověřovací cvičení složek IZS Olomouckého kraje

mjr. Josef SKALKA, HZS Olomouckého kraje, foto archiv HZS Olomouckého kraje

V noci z 20. na 21. října 2004 proběhlo u obce Jívová na Olomoucku prověřovací cvičení složek IZS Olomouckého kraje s tématem „Srážka osobního a nákladního vlaku v nepřístupném místě železniční trati Olomouc–Krnov“. Nepřístupnost místa byla dána nejen složitým příjezdem po lesních cestách, ale především značnou svažitostí terénu v okolí místa samotné železniční nehody.

Cíl cvičení

Cílem cvičení bylo prověření operační úrovně řízení mezi krajským operačním a informačním střediskem Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje (dále jen KOIS), operačním a informačním střediskem Hasičské záchranné služby ČD, operačním střediskem Zdravotnické záchranné služby Olomouckého kraje a operačním střediskem Policie ČR.

Úkoly cvičení

- prověřit taktickou úroveň řízení velitelů a vedoucích složek IZS při společném nasazení sil a prostředků,
- seznámit příslušníky HZS Olomouckého kraje (dále jen HZS OLK) a další zúčastněné složky IZS s problematikou zásahu v prostředí železniční dopravy,
- ověřit možnosti spojení v radiové síti IZS,
- ověřit dojezdové časy a koordinaci s vyčleněnými silami a prostředky Armády ČR 156. záchranným praporem Olomouc,
- prověřit součinnost při leteckém průzkumu místa zásahu vrtulníkem Armády ČR – Střediska Letecké pátrací a záchranné služby Přerov (233. vrtulníková letka SAR).

Námět cvičení

Námětem cvičení byla situace, kdy na železniční trati Olomouc–Krnov v blíže neurčeném místě došlo k železniční dopravní nehodě – srážce nákladního a osobního vlaku. Při nehodě bylo zraněno asi 15 cestujících (různé typy zranění od lehkých až po těžké), kteří zůstali uvězněni v osobních vozech. Dále došlo ke zranění strojvedoucího, který zůstal zaklíněn ve zdemolované kabině lokomotivy a k následnému úniku minerálního oleje z poškozené železniční cisterny.

Průběh cvičení

Přístup k místu železniční nehody byl velmi komplikovaný jak pro mobilní požární techniku, tak pro další koordinaci sil a prostředků. V místě události neměly mobilní telefony žádný signál a radiové spojení s KOIS bylo také obtížně dostupné. KOIS po vyhodnocení prvotních informací o mimořádné události vyslalo k nehodě maximální počet dostupných sil a prostředků jednotlivých složek IZS podle poplachového plánu včetně leteckého průzkumu místa zásahu.

Prvotní letecký průzkum provedla 233. vrtulníková letka SAR Přerov, která při cestě z Přerova na místo události naložila v Olomouci dva letecké záchranáře HZS OLK. Tento tříčlenný průzkumný tým (dva letci záchranáři HZS OLK a jeden člen SAR týmu) byl vysazen na místě události a jeho úkolem bylo lokalizovat místo nehody, provést průzkum, poskytnout první pomoc a navést složky IZS do místa zásahu.

Postupně začaly k místu nehody najíždět jednotky požární ochrany a ostatní složky IZS Olomouckého kraje. Celkem na místě zasahovalo 24 profesionálních a 31 dobrovolných hasičů, dále příslušníci Armády ČR, Policie ČR a zdravotnická záchranná služba.

Na místo srážky, které se nacházelo vysoko na mostě a částečně v tunelu, se dostavila jako první jednotka HZS ČD Olomouc. Velitel po získání prvotních informací od průzkumné le-

tecké skupiny o rozsahu a počtu zraněných osob a nebezpečí na místě zásahu převzal velení zásahu a zahájil záchranné práce. Určil jednotlivé úseky s prioritou poskytnutí první pomoci a záchrany osob.

Díky dokonalému namaskování zranění figurantů z řad příslušníků Armády ČR – 156. záchranného praporu Olomouc a jejich projevu jako zraněných osob příslušníci HZS ČR i záchranáři z řad zdravotnické záchranné služby do poslední chvíle netušili, že se jedná pouze o cvičení složek IZS. Navození sugestivní situace v nočních hodinách vedlo k celkové dramatickosti prováděného zásahu jako v reálné situaci.

Postupným příjezdem jednotek IZS bylo místo události rozděleno na čtyři úseky:

- úsek č. 1 - záchrana strojvedoucího z hnacího vozidla,
- úsek č. 2 - dvě pracoviště pro vyproštění zraněných z osobního vozu,
- úsek č. 3 - transport raněných pomocí lezecké techniky na mostě,
- úsek č. 4 - utěsnění úniku z kotlového vozu.

Vzhledem k velikosti konstrukce železničních vozů nemohly být použity hydraulické soupravy a byly nasazeny rozbrušovací agregáty.

Zásah byl ztížen provedením v nočních hodinách, rozsahem a náročností na vzájemnou organizaci a koordinaci zasahujících jednotek. Zasahující na jednotlivých úsecích nevěděli, že jsou přísně sledováni pomocníky vedoucího cvičení a tyto podklady budou určeny k jejich hodnocení.

Souběžně se zasahujícími jednotkami poskytovala předlékařskou první pomoc Zdravotnická záchranná služba Olomouckého kraje. Vybudováním terénního lékařského pracoviště bylo zajištěno prvotní ošetření velkého počtu zraněných.

Hodnocení

Cvičení v plném rozsahu splnilo svůj účel a bylo kladně hodnoceno jak z řad pozorovatelů a přizvaných hostů, tak, a to je velmi důležité, i z řad cvičících. Provedení za extrémních podmínek a v nočních hodinách dokonale prověřilo připravenost složek IZS Olomouckého kraje.

Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách

1

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv redakce

Smyslem seriálu o historii ochrany obyvatelstva v Československu a v České republice, jehož první část zveřejňujeme, je seznámit čtenáře s vývojem ochrany obyvatelstva v našich zemích. Ta existuje v různé podobě a pod různými názvy prakticky nepřetržitě od dvacátých let minulého století, s výjimkou několika let protektorátu až do současnosti. Chceme poukázat na její nejdůležitější úkoly a opatření, charakteristické pro jednotlivá časová období.

Relativně dlouhé období organizované ochrany obyvatelstva v našich zemích je možné rozdělit do několika časových úseků, z nichž každý má svoje významné a charakteristické prvky.

V letech 1935 - 1938 představuje civilní protiletecká ochrana zatím jedinou historickou etapu existence ochrany obyvatelstva v podmínkách opravdového tržního hospodářství, která skončila zánikem republiky a vznikem protektorátu Čechy a Morava a Slovenského státu.

Poválečné období 1945 - 1951 je charakteristické likvidací civilní protiletecké ochrany do roku 1948 a snahou o její znovuvybudování po tomto datu.

Rozmezí let 1951 - 1957 se vyznačuje vznikem civilní obrany a její výstavbou v duchu centralistického pojetí totalitního státu pod přímým vlivem tehdejšího Sovětského svazu a se zaměřením na ochranu proti konvenčním zbraním v případě ozbrojeného konfliktu.

V letech 1958 - 1975 plnila civilní obrana úkoly a opatření, spojené s ochranou obyvatelstva a národního hospodářství proti použití zbraní hromadného ničení v případě ozbrojeného konfliktu. Do řízení civilní obrany se promítly změny ve státoprávním uspořádání země v roce 1968.

Časová etapa 1975 - 1989 je charakterizována přechodem civilní obrany z rezortu federálního ministerstva vnitra k rezortu federálního ministerstva obrany, novou koncepcí ochrany obyvatelstva a snahou právně legalizovat činnost civilní obrany při přírodních katastrofách a průmyslových haváriích v období míru.

Poslední dvě časové etapy 1990 - 1992 a od roku 1993 do současnosti se týkají činnosti civilní obrany v podmínkách ČSFR a samostatné České republiky a odrážejí množství systémových, organizačních a legislativních změn; mimo jiné i změnu názvu (od roku 1993 se hovoří o civilní ochraně a po přijetí nové tzv. krizové legislativy v roce 2000 o ochraně obyvatelstva).

■ Vývoj do roku 1938

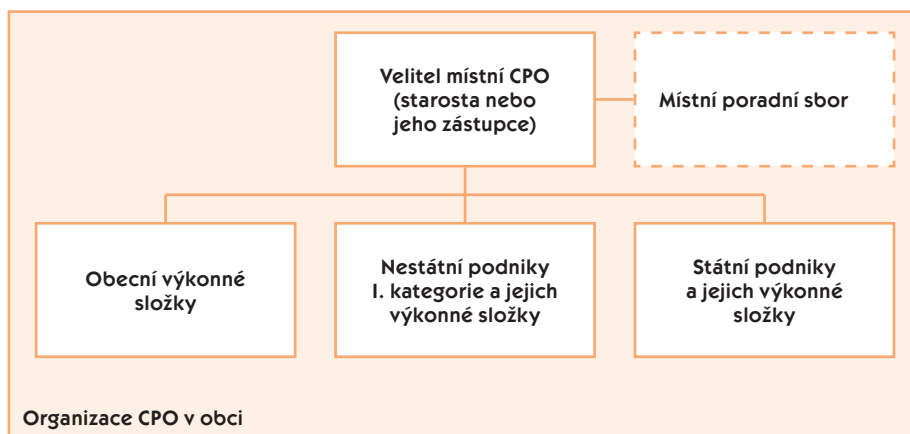
Úměrně ke změnám ve vojenství a tempu rozšiřování nových bojových prostředků, zejména vojenského letectva, jakož i úměrně stupni poznání těchto změn a důležitosti ochrany obyvatelstva proti vzdušnému napadení, začínaly koncem dvacátých let minulého století vznikat některé zcela nové branné organizace a spolky, jejichž úkolem bylo v případě války organizovat ochranu obyvatelstva proti leteckým a chemickým útokům.

V roce 1929 z podnětu Ministerstva národní obrany a za aktivního přispění Československého červeného kříže vzniklo Ústředí obrany obyvatelstva a jeho místní výbory. Vlastní Ústředí obrany obyvatelstva zahájilo svoji činnost prakticky až od roku 1930, kdy za aktivní podpory Ministerstva národní obrany byl zřízen jeho sekretariát a byly vytvořeny organizační, technická, plynová, zdravotnická a propagační komise. Nejednalo se o běžnou formu organizace s množstvím organizačních mezičlánků a vazeb mezi nimi, ale o organizační útvar

s přímými vztahy ústředí - místo. Tato organizace, která působila téměř výhradně v českých zemích, se stala jakousi pomocnou aktivistickou složkou vojenského letectva a obrany proti vzdušnému napadení.

Neměla vlastní členskou základnu, ale pouze řídicí orgány pro koordinaci dobrovolné činnosti členů Československého červeného kříže, hasičů a v některých místech i členů tělovýchovných organizací a skautských oddílů. Aktivisté těchto organizací pomáhali při větších vojenských cvičeních provádět zatemňování, protiletecké pozorování, plnili různé pořádkové úkoly atd. Některé místní výbory pořádaly přednášky, kurzy a výstavy na téma protiletecké ochrany. Na počátku třicátých let bylo místních výborů několik desítek, v roce 1935 asi 300. Ústředí obrany obyvatelstva a jeho místní výbory ukončily svoji činnost schválením zákona o ochraně a obraně proti leteckým útokům v roce 1935. Tímto rokem se také datuje vznik organizace Civilní protiletecké ochrany (CPO) a začíná dlouholetá historie organizované ochrany obyvatelstva na našem území.

Legislativa

Přijetí zákona č. 82, o ochraně a obraně proti leteckým útokům, ze dne 11. dubna 1935 bylo v ČSR do značné míry ovlivněno řadou vnitřních i zahraničněpolitických faktorů. K nejvýznamnějším patřilo určité hospodářské oživení po celosvětové krizi na počátku třicátých let a zejména vývoj v sousedním Německu po nástupu nacistů. Z jejich politiky se daly vyvodit závěry, že své zahraničně-politické cíle budou prosazovat všemi prostředky, ozbrojené síly nevyjímaje.

Struktura a pojetí tohoto zákona byly ovlivněny soudobými vojenskovědeckými poznatky, určitou hranicí mezi frontou a tzv. zápolím v tehdejší ozbrojeném konfliktu a důsledným respektováním rozvinutých tržních vztahů. To i v případě hospodářské a obchodní činnosti, související se zabezpečováním příprav obrany státu.

Zákon o ochraně a obraně proti leteckým útokům ve své podstatě převádí úkoly, plněné v té době soukromými organizacemi, na příslušné orgány státní správy a stanovuje i další, které nebylo možné realizovat na základě dobrovolnosti. Byl rámcovým zákonem, který vymezoval prostor pro postupné vydávání vládních nařízení upravujících podrobnosti, taxativně stanovoval úkoly, povinnosti a práva úřadů, soukromých organizací a jednotlivců a tvořil základ pro sestavení harmonogramu přípravných prací a prováděcího plánu.

Vlastní text zákona obsahuje 32 paragrafů a je členěn do šesti oddílů:

- I. Ochrana před leteckými útoky.
- II. Obrana proti leteckým útokům.
- III. Ustanovení živnostensko-právní.
- IV. Ustanovení všeobecná.
- V. Ustanovení trestná.
- VI. Ustanovení závěrečná.

K realizaci ustanovení tohoto zákona byly zřízeny v obcích (městech) podle nařízení a směrnic ministerstva vnitra poradní sbory civilní protiletecké ochrany (CPO). Tím skončily svoji činnost dobrovolné instituce - Ústředí obrany obyvatelstva a místní výbory obrany obyvatelstva. Ty si po čas svého působení získaly důvěru nejširších vrstev společnosti bez ohledu na politickou, náboženskou a národnostní příslušnost. Práce obětavých jednotlivců a zejména různých dobrovolných, privátních a dalších organizací v první polovině třicátých let nepřišla nazmar. Položila základy pro vytvoření zákona a po jeho přijetí pokračovala v naplňování jeho ustanovení.

Zákon o ochraně a obraně proti leteckým útokům byl upraven zákonem č. 75 ze dne 8. dubna 1938. Bylo tak doplněno ustanovením § 5 odst. 1, který se týkal vybírání tzv. dávek na ochranu proti leteckým útokům obcemi.

Zákon o obraně a ochraně proti leteckým útokům spolu se souvisejícími zákony a vládními nařízeními poskytovaly téměř vyčerpávající právní rámec pro fungování CPO jako organizace a pro opatření k ochraně obyvatelstva v důsledku nepřátelského vzdušného napadení.

Oba zákony platily de facto do 15. března 1939, de iure mnohem déle. Jejich platnost skončila v roce 1961 vydáním zákona č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky.

Organizace civilní protiletecké ochrany

Zabezpečováním ochrany obyvatelstva bylo pověřeno Ministerstvo vnitra, které delegovalo jednotlivé úkoly na ty orgány veřejné správy, které v rámci své činnosti vyřizovaly obdobnou agendu. Převážně se jednalo o obecní, policejní a okresní úřady, tj. takové, které dobře znaly místní poměry. Funkce těchto orgánů spočívala nejen v řídicí a kontrolní činnosti, ale především v metodickém usměrňování a v pomoci při plnění těchto úkolů.

Obecní orgány, okresní úřady a státní policejní úřady využívaly nově zřízených poradních sborů CPO při plnění vlastních úkolů v rámci CPO, zejména při tvorbě plánů a při zabezpečování potřebného materiálu k provedení nezbytných ochranných opatření.

Obdobně byl při Ministerstvu vnitra zřízen poradní sbor, složený ze zástupců centrálních úřadů a z odborníků jednotlivých rezortů, který se zabýval otázkami ochrany z hlediska nejoptimálnějšího způsobu jejich realizace a byl oprávněn vydávat veřejné posudky.

Těžiště organizace CPO spočívalo na obcích (městech) a z hlediska obrany státu na důležitých privátních i státních výrobně-hospodářských subjektech (podnicích). Těm bylo za účelem ochrany před leteckými útoky nařízeno především:

- zpracovat tzv. ochranný plán,
- ustavit a proškolit orgány protiletecké ochrany,
- pořídit věcné prostředky k ochraně a tuto ochranu realizovat,
- provádět cvičení protiletecké ochrany.

Na úrovni obce byl za řádné provedení příprav k CPO odpovědný starosta obce. Ustanovoval velitele místní protiletecké ochrany jako svého zástupce pro otázky ochrany obyvatelstva. Vlastní činnost zabezpečovaly výkonné složky CPO, které byly se svými veliteli povolávány k plnění praktických úkolů civilní protiletecké ochrany.

Veškeré otázky, týkající se ochrany obyvatelstva, byly konzultovány s místním poradním sborem CPO, tvořeným zástupci státních, privátních veřejnoprávních složek a korporací na území obce (města). Ve městech nad 50 tisíc obyvatel byla organizace CPO rozdělena na okrsky a každý okrsek na několik obvodů, které obvykle odpovídaly policejním obvodům.

Ve městech s počtem obyvatel 10 - 50 tisíc se organizace CPO členila pouze na obvody. Každý okrsek a obvod měl vlastní výkonné složky.

Výrobně-hospodářské podniky se z hlediska organizace CPO členily do dvou kategorií. Podle směrnic, vydaných Ministerstvem vnitra, bylo v pravomoci starosty obce provést toto rozřazení za souhlasu nadřízeného politického úřadu.

V první kategorii byly důležité podniky, které bylo nutno co nejlépe zabezpečit, ve druhé kategorii podniky menšího významu, které byly chráněny v rámci obce. V podnicích první kategorie se za souhlasu starosty obce prováděla ochrana zásadně samostatně, obdobně jako ochrana obce. Vedoucí pracovník podniku této kategorie měl stejné povinnosti jako starosta obce a jeho úkolem bylo stanovit funkcionáře (orgány) CPO pro zpracování plánů ochrany včetně jejich personálního a materiálního zabezpečení.

Vzhledem ke značné různorodosti těchto podniků byly zpracovávány pouze rámcové směrnice k plnění úkolů protiletecké ochrany. Rovněž každý podnik této kategorie měl za povinnost ustavit, vybavit a vycvičit požární, zdravotnické, sanační a pořádkové jednotky a odborné pracovníky, odpovědné za zásobování všemi druhy energie a za funkčnost inženýrských sítí.

Vzájemnou součinnost úřadů a orgánů a zejména součinnost s orgány vojenské správy, na jejichž činnost opatření pasivní ochrany úzce navazovala, byla řešena směrnicemi vydanými Ministerstvem národní obrany po dohodě s ostatními zainteresovanými rezorty. Obsahem směrnic byly především kompetence při plnění součinnostních úkolů a při vzájemné pomoci a podpoře.

■ Výcvik a příprava k ochraně

Výcvik jednotek a příprava obyvatelstva k ochraně byly reglementovány zákonem č. 184 ze dne 1. července 1937 o branné výchově. Jeho přijetí bylo ovlivněno především situací v sousedním Německu.

Výcvik byl prováděn v tzv. střediscích branné výchovy úředními cvičiteli branné výchovy za spolupráce subjektů nejrůznější právní povahy. Zejména tehdejšího Československého červeného kříže, hasičských, samaritánských a jiných organizací a spolků i osob k tomu způsobilých podle podrobných předpisů o výcviku v úkolech civilní protiletecké ochrany, vydaných Ministerstvem vnitra v dohodě s Ministerstvem národní obrany a ostatními zúčastněnými ministerstvy.

Tento rozsáhlý zákon podrobně řešil úkoly branné výchovy a tedy i úkoly v přípravě k CPO, subjekty podléhající této přípravě, její organizační a institucionální zabezpečení. K jeho realizaci byla vydána řada nižších legislativních aktů, zvláště pak vládních nařízení.

CPO organizovala v některých větších městech poměrně častá cvičení jednotek. Velmi agilní složkou, působící při všech cvičeních, byli hasiči a většiny cvičení se také aktivně zúčastňovalo letectvo.

Příprava obyvatelstva k tzv. pasivní ochraně byla zaměřena především na získání základních informací o možné vlastní ochraně před leteckými útoky v případě války. Činnost směřující k vlastní ochraně byla z hlediska časového obecně rozdělována do tří situací, a to v době míru, po vyhlášení leteckého poplachu a po vyhlášení jeho konce. Pro každou situaci byly doporučeny zásady činnosti obyvatelstva.

■ Individuální protichemická ochrana

Tato ochrana vycházela z § 2 a 3 zákona o ochraně a obraně proti leteckým útokům a spočívala především v zabezpečení plynovými maskami. V obcích, zařazených do kategorií, vydávaly příslušné místní nebo státní policejní úřady pokyny všem subjektům, které byly povinny opatřit plynové masky pro sebe a své podřízené.

Jednalo se především o provozovatele výrobněhospodářských podniků a zařízení, které nepřerušovaly provoz při vyhlášení leteckého poplachu a při vzdušném napadení. To se týkalo také příslušníků všech služeb, organizovaných v rámci civilní protiletecké ochrany. Kontrolou stavu vybavenosti plynovými maskami u této kategorie zaměstnanců byly také pověřeny úřady, řídící místní policii.

Protože ochrana plynovými maskami byla řešena zásadně na komerční bázi, bylo vládním nařízením stanoveno, kdo bude povinen pořídit si plynovou masku na vlastní náklady a komu budou tyto náklady zčásti nebo úplně uhrazeny ze státních, ev. obecních prostředků (lidé nemajetní, osamělé matky atd.).

K zabezpečení výcviku v používání, udržování a skladování plynových masek bylo v prvním období z prostředků Ministerstva národní obrany zapůjčeno určité množství cvičných plynových masek a plynových komor obcím a organizacím, podílejícím se na výcviku služeb civilní protiletecké ochrany a obyvatelstva.

Výroba, opravy a prodej plynových masek a jejich součástí včetně jejich zkoušení, dovozu a vývozu byly podrobně specifikovány vládním nařízením č. 83 ze dne 17. dubna 1935.

Vzhledem k tomu, že se jednalo o činnosti důležité pro ochranu obyvatelstva, byly tyto činnosti živností koncesovány, aby měl stát tuto oblast ochrany plně pod kontrolou. Za nedodržení ustanovení vládního nařízení a nižších prováděcích předpisů, vztahujících se k problematice plynových masek, hrozily poměrně přísné sankce včetně odejmutí koncese.

Přestože československý meziválečný chemický průmysl byl vyspělý a od roku 1923 byla zahájena výroba plynových masek a filtrů pro armádu nezávisle na zahraničí, výroba plynových masek pro potřeby civilní ochrany byla zahájena až v roce 1937. Soutěž na výrobu plynové masky pro obyvatelstvo byla sice vypsána již v roce 1933, avšak přes zdlouhavé řešení otázky výroby, stanovení její prodejní ceny, zásad distribuce atd., koncese na její výrobu byly uděleny vybraným firmám až v roce 1937. Distribuce těchto masek byla prováděna prakticky až před okupací. Tyto průtahy byly také částečně zapříčiněny firmami, ucházejícími se o výrobu, neboť se jednalo o lukrativní státní zakázku.

■ Kolektivní ochrana

Kolektivní ochrana obyvatelstva před leteckými útoky vycházela ze zákona, kde jí byla věnována zvláštní pozornost zejména v § 1, 3 a 4. Podrobnosti byly upraveny stavebním řádem a vládním nařízením. Vlastníkům nemovitostí byla zákonem uložena povinnost postarat se o vhodné úkryty pro zaměstnance objektů nejrůznější právní povahy, nacházejících se v prostorech jejich nemovitostí.

Stavebníkům nových budov, pokud se výstavba nacházela v kategorizovaném území, byla uložena povinnost vybudovat v rámci investice úkryty pro obyvatele těchto budov. Vlastníci, eventuálně stavebníci těchto nových objektů byli povinni zabezpečovat údržbu vybudovaných úkrytů.

Obce byly povinny postarat se na svůj náklad o dostatečný počet tzv. veřejných úkrytů. K jejich výstavbě mohly obce požadovat osobní úkony a dopravní prostředky. Pokud obec nesplnila tyto úkoly, zajistil nadřízený politický úřad jejich splnění jiným vhodným způsobem na náklady obce.

V ustanoveních vládních nařízení č. 159/1934 a č. 103/1935 týkajících se daňových úlev na opravy domů a bytové péče bylo uvedeno, že za opravu domů se považují také úpravy podkroví nebo sklepů za účelem vybudování úkrytů proti leteckým a jiným podobným útokům. Z této formulace je zřejmé, že pojem „úkryt“ nebyl přesně vymezen.

Úkrytem se v té době rozumělo například místo v přírodě coby přírodní úkryt (jeskyně, podzemní štoly apod.), které mělo nad sebou dostatečné množství zeminy a muselo být zabezpečeno proti zamoření s vybudovanými a vybavenými prostory k ukrytí.

Dále existovaly úkryty zákopové, štolové nebo zděné (železobetonové) a ocelové, které se zřizovaly obvykle pod povrchem v suterénních místnostech nebo i jednotlivě na volném prostranství. Jednoduchými úkryty, budovanými proti střepinám a pumám malé ráže, byly zákopy.

V původním znění návrhu zákona o ochraně a obraně proti leteckým útokům byla stejná povinnost budování úkrytů v kategorizovaných prostorech jako pro nové stavebníky, stanovena také i majitelům stávajících objektů. Vlivem blížících se voleb byla tato klauzule nakonec vypuštěna z obavy, aby nezavdala příčiny pro politické střety a tím k možnému oddálení přijetí zákona.

I přes poměrně evidentní závaznost budovat ve stanovených prostorech v rámci investiční výstavby nezbytný počet úkrytových míst, byla praxe často velmi odlišná a jediným kritériem byly minimální investiční náklady na danou stavbu.

Podle tehdejších pramenů bylo např. v letech 1935-1937 postaveno v Brně celkem 1300 novostaveb (z toho 830 přízemních a jednopatrových a 470 dvou a vícepatrových) a ani k jedné z nich nebyly stavebním úřadem předepsány odpovídající úkryty opatřené nouzovými východy.

Již tehdy byla všeobecná snaha investorů vyhnout se povinnosti budování úkrytů pro obyvatelstvo v rámci investiční výstavby s cílem minimalizace nákladů. ■

Spolupráce v oblasti ochrany obyvatelstva

pplk. Mgr. Bohumír MARTÍNEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

V říjnu loňského roku bylo v Bratislavě podepsáno „Memorandum o spolupráci mezi Ministerstvem vnitra-generálním ředitelstvím HZS ČR a Úřadem civilní ochrany Ministerstva vnitra Slovenské republiky. Memorandum podepsali generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán a ředitel Úřadu civilní ochrany Ministerstva vnitra Slovenské republiky Ing. Ján Repa.

V jeho obsahu se účastníci dohodli spolupracovat v následujících oblastech:

1. Pravidelně si vyměňovat údaje a další informace o zabezpečování ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech.
2. Vyměňovat si zkušenosti při:
 - plánování opatření ke zmírnění a likvidaci následků mimořádných událostí,
 - ochraně obyvatelstva a záchranných opatřeních v případě mimořádných událostí,
 - spolupráci s dobrovolnými organizacemi zapojenými do ochranných opatření a záchranných aktivit.
3. Spolupracovat při vzdělávání a výcviku členů záchranných týmů a expertů v oblasti ochrany obyvatelstva a jeho

záchrany, organizovat společné semináře a jiné pracovní schůzky.

4. Vyměňovat si pozorovatele při cvičeních zaměřených na ochranu obyvatelstva, záchranu a pomoc, vzájemně se zvát na semináře, konference a workshopy.

5. Vyměňovat si publikace a vědecké i technické informace důležité z hlediska ochrany obyvatelstva před přírodními a technickými katastrofami.

6. Věnovat zvláštní pozornost vytvoření přímých kontaktů mezi vzdělávacími institucemi účastníků.

7. Předávat si zkušenosti z výstavby a fungování systému zjišťování, předávání a vyhodnocování údajů o radiační, chemické a biologické situaci na národní úrovni i ve vztahu k NATO a Evropské unii.

8. Spolupracovat v oblasti civilního nouzového plánování s důrazem na úsek civilní ochrany.

9. Hledat společné postupy a stanoviska při jednání v mezinárodních organizacích s důrazem na Výbor NATO pro civilní ochranu, GOEWDS, orgány pro civilní ochranu a nevojenské krizové řízení v Evropské unii.

10. Připravovat plán vzájemné spolupráce vždy na následující kalendářní rok. ■

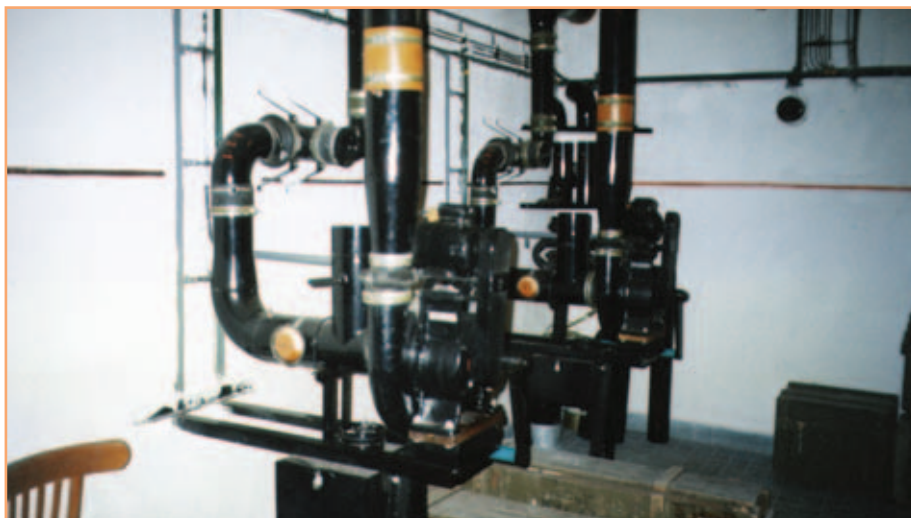
Poprvé po patnácti letech

Dr. Luboš ŽUMÁR, Ing. Jindřich KŘEPELKA, HZS hl. m. Prahy, foto archiv autorů

HZS hl. m. Prahy věnoval v roce 2004 velkou pozornost naplňování vyhlášky č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, v souvislosti se zřizováním zařízení civilní ochrany (CO). K 1. říjnu 2004 bylo v hl. m. Praze zřízeno 101 zařízení CO. K nejpočetnějším z nich (více než jedna čtvrtina) patří zařízení pro zabezpečení ukrytí. Ve dnech 5. až 6. října 2004 se na stanici ve Strašnicích uskutečnilo školení velitelů zařízení CO pro ukrytí a obsluh filtroventilačních zařízení. Bylo to první takovéto školení po téměř patnácti letech.

Odborná část školení obsluh filtroventilačních zařízení, z nichž některá provádějí údržbu úkrytů, byla rozdělena na část teoretickou a praktickou. V teoretické části byli účastníci školení seznámeni se základními principy kolektivní ochrany obyvatelstva při vzniku mimořádné situace, s hlavními zásadami ukrytí, se základními zásadami a požadavky na ochranné stavby sloužící k ochraně osob před vlivy mimořádných situací z hlediska tlakové odolnosti a ochraně proti jednotlivým škodlivým účinkům mimořádné situace. Byly prezentovány požadavky na zabezpečení vhodného mikroklimatu při autonomním ochranném provozu úkrytů a způsoby jejich zabezpečení.

V další části byly probrány požadavky na stavební konstrukci a jednotlivá tech-

nická zařízení úkrytů, které byly budovány do konce osmdesátých let a které jsou převládající v úkrytovém fondu hl. m. Prahy. Jednotlivě byla probrána technická zařízení úkrytů, tj. tlakové ochrany, vzduchotechnická zařízení, vodní hospodářství, zásobování elektrickou energií a další. Byly vysvětleny požadavky na tato zařízení, principy jejich činnosti, provozu a údržby. Důraz byl položen na vysvětlení činnosti vzduchotechnických zařízení na funkčních schématech, jako základního a nezbytného technického zařízení úkrytů.

Ve druhé části školení byly připraveny praktické ukázky dvou nejčastějších typů stálých úkrytů. Úkryty pro ukázku

vzorně připravili pracovníci servisní organizace Magistrátu hl. m. Prahy, kteří prezentovali sestavení kolektivních filtrů pro ochranný provoz a jejich začlenění do vzduchotechnického zařízení a prakticky předvedli přípravu úkrytu pro zkoušku plynotěsnosti i vlastní zkoušku.

Účastníkům školení byla v úkrytech vysvětlena funkce jednotlivých prvků a zařízení, jejich ovládání a zásady údržby. Tato část jednodenního zaměstnání logicky doplnila dopolední teoretickou přípravu, která seznámila účastníky školení s koncepcí ochrany obyvatelstva a postupem při zřizování zařízení civilní ochrany v hl. m. Praze. ■

Jsou staré dětské ochranné vaky funkční?

Ing. Čestmír HYLÁK, npor. Ing. Vlastimil SÝKORA, CSc., Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč,
foto Ing. Čestmír HYLÁK

Tuto otázku jsme si položili i my v Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč (IOO) v době, kdy vypršela platnost doporučení příslušné komise na základě výsledků zkoušek dětských vaků DV-65 a DV-75, které se uskutečnily v roce 1998. Daná komise v roce 1998 konstatovala, že oba typy dětských vaků jsou funkční a doporučila je ponechat ve vybavení tehdy ještě civilní ochrany do roku 2003, kdy bylo doporučeno provést následné zkoušky. Tyto zkoušky skutečně proběhly a cílem tohoto příspěvku je seznámit čtenáře časopisu 112 s jejich výsledky.

Stejně jako v roce 1998 bylo testování dětských vaků DV-65 a DV-75 provedeno ve spolupráci s Vojenskou lékařskou akademií Hradec Králové – katedrou toxikologie. Zkoušky byly zaměřeny na ověření dvou důležitých vlastností difúzních filtrů (DF), kterými jsou oba typy DV osazeny, tj. schopnosti zachycovat (sorbovat) bojové otravné látky a současně propouštět oxid uhličitý z vaku do vnějšího prostředí.

Zkoušky obou těchto parametrů jsou výjimečné tím, že probíhají za podmínek, které jsou velmi podobné těm, které by nastaly v případě nutnosti ostrého použití vaků za válečného stavu při použití chemických zbraní. V konkrétním případě testování schopnosti DF zachycovat bojové otravné látky byly vaky vystaveny tak vysoké koncentraci sarinu (GB), která díky jeho fyzikálně-chemickým vlastnostem prakticky v reálných podmínkách nikdy nemůže být dosažena. Přitom je dítě ve vaku simulováno živým tvorem, v tomto případě se při zkouškách používali laboratorní potkani. Při zkoušce difúze oxidu uhličitého z vnitřního do vnějšího prostředí simuluje dítě do vaku vložený pes o hmotnosti dítěte ve věku 1,5 roku, tedy přibliž-

ně 15 kg. Tímto způsobem se může posoudit nejen množství CO_2 uvnitř vaku a jeho difúze do okolní atmosféry, ale současně je možné posoudit případné změny ve fyziologii dýchání psa.

Laboratorní potkani jsou velmi citlivým indikátorem funkčnosti DF. V podstatě je zkouška založena na zjištění, zda při dlouhodobé expozici DF a tedy celého dětského vaku nervově-paralytickou látkou (NPL), v tomto případě sarinem, dochází či nedochází k inhibici acetylcholinesterázy na nervových synapsích laboratorních zvířat. Klinickým projevem inhibice acetylcholinesterázy u člověka jsou příznaky muskarinového typu (zvýšená bronchiální sekrece, dušnost, nauzea, zvracení, průjem, zvýšené pocení, slzení, bradykardie, zúžené zornice), dále příznaky nikotinového typu (svalová ochablost, fascikulace, křeče, parézy až paralyzy svalstva) a příznaky centrálního typu (závratě, úzkost, neklid, bolesti hlavy, bezvědomí, zmatenost). Některé z těchto příznaků lze po-

zorovat též na laboratorních zvířatech, zejména jsou to příznaky nikotinového typu – svalová ochablost, křeče až paralyza svalstva, ale je možné pozorovat i příznaky muskarinového typu – slinění. Při vlastních zkouškách se stanovuje aktivita krevních cholinesteráz. Ta se mění v závislosti na dávce nervově-paralytické látky, která se dostane při expozici do organismu.

Průběh a výsledky zkoušek

Při vlastních zkouškách dětských vaků byly do každého vloženy vždy dvě klece každá se čtyřmi potkany. Vaky byly vloženy do inhalační komory a byly napojeny na přívod vzduchu z umělých plic, kterými bylo simulováno dýchání dítěte o hmotnosti přibližně 15 kg (počet dechů umělých plic: 30 min^{-1} do každého vaku, dechový objem umělých plic: 200 ml, dechová frekvence potkana: 50 min^{-1} , dechový objem potkana: 1,1 ml; celková ventilace jednoho vaku včetně osmi zvířat: $6,43 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$). Umělé plice tedy vhně-

Tabulka č. 1 Ověřování účinnosti ochranného prostředku DV- 65 proti parám sarinu

Číslo testu	Sériové číslo DV	Obsah sarinu v IKO ($\text{mg} \cdot \text{m}^{-3}$)			Počet zvířat ve vaku	Délka expozice (h)	Teplota v lab. ($^{\circ}\text{C}$)	Aktivita ChE (% aktivity kontrol)	Statistická významnost rozdílu proti kontrolám
		od	do	průměr					
1	34 (13.5.1969)	80,4	170,7	97,5	8	6	21,8	82,4	statisticky nevýznamný
2	18 (4.5.1973)	80,2	203,8	147,3	8	6	22,3	110,7	statisticky nevýznamný
3	25 (6.6.1966)	66,2	140,6	105,4	8	6	21,9	114,6	statisticky nevýznamný
4	25 (6.6.1966)	123,5	268,0	176,1	8	6	22,1	103,0	statisticky nevýznamný
5	13 (13.2.1968)	121,8	262,6	188,9	8	12	22,0	92,2	statisticky nevýznamný

Tabulka č. 2 Ověřování účinnosti ochranného prostředku DV- 75 proti parám sarinu

Číslo testu	Sériové číslo DV	Obsah sarinu v IKO ($\text{mg} \cdot \text{m}^{-3}$)			Počet zvířat ve vaku	Délka expozice (h)	Teplota v lab. ($^{\circ}\text{C}$)	Aktivita ChE (% aktivity kontrol)	Statistická významnost rozdílu proti kontrolám
		od	do	průměr					
1	11/89 9482 9365/2	80,4	170,7	97,5	8	6	21,8	80,8	statisticky nevýznamný
2	11/89 9482 9365/2	80,2	203,8	147,3	8	6	22,3	109,3	statisticky nevýznamný
3	10/88 8204 8291	66,2	140,6	105,4	8	6	21,9	106,8	statisticky nevýznamný
4	3/84 3473/4125/2	123,5	268,0	176,1	8	6	22,1	114,0	statisticky nevýznamný
5	3/84 3487/4121/1	121,8	262,6	188,9	8	12	22,0	90,2	statisticky nevýznamný

ly (vydechovaly) do dětského vaku čistý vzduch a přes filtry proudil do vaku vzduch ze zamořené inhalační komory. V komoře byla vytvořena koncentrace sarinu pohybující se po dobu experimentu kolem $100 \text{ mg} \cdot \text{m}^{-3}$. V těchto podmínkách byly vaky se zvířaty ponechány ve čtyřech případech po dobu šesti hodin, v jednom případě po dobu dvanácti hodin. Během experimentu bylo sledováno, zda nedochází v chování zvířat k příznakům, které by signalizovaly jejich zasažení NPL (slinění, třes, křeče). Současně byl kontrolován stav ovzduší v obou dětských vacích i koncentrace sarinu v inhalační komoře. Po stanovené době expozice (6-12 hodin) byly vaky vyjmuty z komory a laboratorním potkanům byly odebrána krev za účelem stanovení aktivity krevní cholinesterázy. Výsledky zkoušek jsou shrnuty v tabulkách. Z tabulek je patrné, že ani v jednom případě nebylo zjištěno u exponovaných laboratorních zvířat snížení aktivity krevních cholinesteráz vyšší než 20% hodnot aktivity kontrolních zvířat, která byla po dobu experimentu mimo komoru v čistém prostředí. Z hlediska toxikologického je takové snížení aktivity AChE považováno jen za důsledek interindividuální variability a toto zjištění je rozhodující pro celkové hodnocení funkčnosti difúzních filtrů a dětských vaků obecně. U všech ochranných prostředků DV-65 a DV-75, použitých ke zkouškám účinnosti ochrany, byly experimentálně pro-

kázány požadované ochranné účinky proti parám sarinu o koncentraci minimálně $100 \text{ mg} \cdot \text{m}^{-3}$ vzduchu po dobu minimálně šest hodin, tedy proti dávkám téměř 1 000 krát vyšším, než je minutová LCt_{50} . Zkoušky difúze oxidu uhličitého z vaku do okolní atmosféry byly zaměřeny na ověření rychlosti poklesu koncentrace CO_2 ve vaku z počáteční hodnoty cca 2 obj. % a zkoušku imitace pobytu dítěte ve vaku psem o hmotnosti 12–15 kg. Stejně jako v roce 1998 zkoušky prokázaly, že DF obou typů dětských vaků jsou z hlediska prostupu CO_2 z vnitřní do vnější atmosféry funkční. Pokles koncentrace CO_2 sice nesplňuje technické podmínky (TP), které byly schváleny na výrobu DV, ale zjištěný rozdíl není významný. Důležitější jsou výsledky zkoušek imitace pobytu dítěte ve vaku psem. Zde nedošlo ani v jednom případě testování DV-65 k překročení rovnovážné koncentrace 2 obj. % CO_2 , v případě zkoušek DV-75 nebylo překročeno 1 obj. %. To je důležité zjištění vzhledem ke skutečnosti, že oxid uhličitý se z fyziologického hlediska stává problémem až při koncentracích nad 2 obj. %, kdy dochází ke stimulaci dýchání a dechový objem se zvyšuje. Pro úplnost je třeba uvést, že i další důležitý ochranný parametr dětských vaků – rezistenční doba materiálu, ze kterého jsou vaky vyrobeny, na yperit (RDY), je pravidelně sledována a vyhodnocována. Poslední výsledky potvrzují, že TP (75 min) jsou v tomto parametru spl-

něny. Naopak se ukazuje, že stárnutím dochází ke změnám ve vnitřní struktuře materiálu (zesíťování), ze kterého jsou vaky vyrobeny, což ve výsledku znamená zvýšení jeho rezistence. Při posledním měření byla u obou typů dětských vaků hodnota RDY vyšší než 240 minut.

Závěr

Na základě provedených zkoušek je tedy možné odpovědět na otázku, kterou jsme si položili v úvodu. Ano, dětské vaky DV-65 a DV-75 jsou i po téměř čtyřicetiletém skladování funkční a jsou schopny zabezpečit ochranu dětí ve stáří od narození do 18 měsíců v případě válečného konfliktu před bojovými otravnými látkami. Nutno ale dodat, že pouze ty, které byly po celou dobu skladovány tak, jak předepisovaly do roku 1995 platný CO-51-4 a od roku 1996 Zásady skladování a distribuce PIO. Jak se způsob skladování odrazil na stavu dětských ochranných vaků v současné době prověřuje Opravárenský závod Olomouc (OZ), kde v souladu s Konceptí ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 prochází revizí všechny prostředky individuální ochrany uložené v centrálních skladech HZS ČR. Zpět do systému se tak dostanou pouze ty, které splňují podmínky výběrového klíče OZ a jsou skutečně v případě potřeby schopné ochránit zdraví a životy obyvatelstva před následky použití ZHN.

PRAGO ALARM

PRAGO SEC

2005

13.–15. DUBNA 2005

VÝSTAVIŠTĚ PRAHA - HOLEŠOVICE

14. ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO VELETRHU ZABEZPEČOVACÍ TECHNIKY, SYSTÉMŮ A SLUŽEB, POŽÁRNÍ OCHRANY A ZÁCHRANNÝCH ZAŘÍZENÍ

organizátor:
INCHIBA PRAHA spol. s r.o.
Tel.: +420 220 103 478
Fax: +420 233 378 225
e-mail: alarm@inchiba.cz
http://www.inchiba.cz

pod záštitou:
• MINISTERSTVA VNITRA ČR
• POLICEJNÍHO PREZIDIA ČR
• NÁRODNÍHO BEZPEČNOSTNÍHO ÚŘADU

odborný gestar:
• Asociace technických bezpečnostních služeb GRÉMIUM ALARM
• Česká asociace pojistoven
• Komora podniků komerční bezpečnosti ČR

ve spolupráci s:
• sdružením AMBO
• Výzkumným ústavem bezpečnosti práce

mediální partneři:
• Alarm Revue • Elektronatálér
• Hlas se policej • Kriminalistika • Policie
• Právní stránka • Security Magazin
• Security World • Veřejná správa
• Zabezpečení a kriminalita • Safe • 112

Logos: INCHEBA, MVCR, POLICIE, POLIBEL, Právní stránka, Security, AMBO, BP, VĚŘEJNÁ PRÁVA

Společně čelit nebezpečí

Pod názvem **Současnost a budoucnost krizového řízení 2004** se v listopadu loňského roku v sálech pražského hotelu Olšanka konala v pořadí již sedmá odborná konference s mezinárodní účastí, jejímž hlavním tématem bylo **Krizové řízení a bezpečnost v nové Evropě**. Záštitu nad konferencí, která se poprvé konala na území Evropské unie, převzali prezident mezinárodní organizace **TIEMS (The International Emergency Management Society)** **Harald K. Drager**, ministr informatiky **Vladimír Mlynář** a místopředseda Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR **Ivan Langer**.

Jedním z hlavních cílů konference bylo navázání vzájemných kontaktů mezi lidmi z různých institucí a podniků a z různých zemí, kteří se zabývají problematikou krizového řízení.

„Katastrofy nejsou omezeny žádnými hranicemi“, řekl v úvodním projevu Harald K. Drager, *„ke globální spolupráci vyzývá hrozba mezinárodního terorismu a například šíření nových nemocí vyžaduje otevřenou komunikaci a okamžitě zásahy při zjišťování dalších případů...“*

Po plenární části se účastníci konference rozdělili do třech sekcí: **Krizové a havarijní plánování a řízení**, **Podpora krizového řízení a Bezpečnost**.

Ve svých příspěvcích se odborníci zamýšleli nad nutností se společně připravovat ke zvládnutí mimořádných situací a nad změnami v oblasti krizového řízení a bezpečnosti, které postupně přináší vstup do Evropské unie. Porovnávali rozdíly mezi jednotlivými záchrannými systémy, legislativním rámcem a metodikami v jednotlivých zemích. Hovořilo se o světových změnách klimatu a hrozcích živelních pohromách, ale i o změnách ohrožení lidstva v důsledku hrozeb teroristických útoků a psychologické válce.

Odborníci z oblasti krizového řízení si vyměňovali zkušenosti v přístupu k zabezpečení kritické infrastruktury, hledání „slabých míst“, aby zajistili jejich dokonalejší ochranu. Shodli se na tom, že ke zintenzivnění vývoje v této oblasti bohužel přispěje vždy nějaké neštěstí, nějaká další tragická událost, ze které vzejde poučení pro budoucnost. Případové studie, stejně jako cvičení simulovaných mimořádných situací pomáhají rozkrývat rezervy a přispívají k rozvoji prevence a k účinnějšímu postupu při zásazích a likvidaci škod. Pomáhají stále modernější technologie, ale především spolupráce mezi resorty i mezi jednotlivými státy.

Jednou z oblastí, která umožnila obrovský krok dopředu, jsou informační a komunikační systémy. Letošní novinkou

konference byla právě jejich prezentace prostřednictvím videokonference, kdy se přímým vstupem spojil s pražskými konferujícími výkonný ředitel National Response Center v USA z Janetova centra National Science Foundation ve Washingtonu. Pomocí telemostu se zúčastnil konference a seznámil všechny s možnostmi propojování multispektrálních center vysokorychlostním internetem a využitím těchto moderních technologií ke komerčním účelům, vědecké práci a vzdělávání, a především ke globálnímu řízení krizí mezinárodního charakteru. Koordinovanou data-videokonferenční spoluprací je možné zprostředkovat komunikaci operačních a krizových štábů i na mezinárodní úrovni. Ty mohou v „zázemi“ sledovat situaci v místě zásahu, mít k dispozici nejno-

vější teoretické informace a konzultovat i řešit situaci s použitím všech dostupných sil a prostředků.

Konference se zúčastnilo celkem 260 odborníků ze zahraničí a z České republiky. Nárůst oproti předchozím letům se projevil především vyšší účastí zahraničních hostů, a to z Německa, Belgie, Dánska, USA, Jordánska a Slovinska. Bylo předneseno 50 zajímavých příspěvků, o kterých se diskutovalo v sálech i v restauračních prostorách. Konference umožnila posunout proces sjednocování krizových managementů jednotlivých zemí k dosažení hlavního cíle Evropské Unie - vytvoření bezpečného prostoru 21. století.

por. Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

31. konference s mezinárodní účastí

Projektování a provoz povrchových úprav

se koná

9. až 10. března 2005 v hotelu Pyramida v Praze

Hlavní témata:

- aktuální změny v platné legislativě
- zacházení s hořlavými přípravky a materiály
- progresivní materiály, technologie, zařízení týkající se povrchových úprav
- problematika provozu, emise, odpady, odpadní vody
- hygiena a bezpečnost práce

Informace u pořadatele:

PhDr. Zdeňka Jelínková, CSc. - PPK

Korunní 73, 130 00 Praha 3, tel./fax: 224 256 668

e-mail: JelinkovaZdenka@seznam.cz, <http://sweb.cz/JelinkovaZdenka/>

Belgické království

Rok přistoupení:	Zakládající člen
Rozloha:	30 518 km ²
Počet obyvatel:	10 275 000
Hlavní město:	Brusel (Brussel, Bruxelles)
Forma státu:	konstituční monarchie, federální stát
Administrativní členění:	3 národní celky (Vlámsko, Valonsko, Brusel), 10 provincií
Jazyky:	francouzština, vlámsština, němčina
HDP:	265,791 mil. €
HDP (PPS/obyv.):	25,860 €
Členství v mez. org.	EAPC, NATO, OSN, EU, OSCE

Forma vlády

Federální parlamentní demokracie pod konstituční monarchií. Federální vládu tvoří ministerský předseda a ministři. Král, se souhlasem parlamentu, jmenuje ministerského předsedu a radu ministrů. Belgie se skládá ze tří regionů (Vlámského, Valonského a dvojjazyčného regionu Brusel) a tří jazykových komunit (frankofonní, vlámská a německá). Belgie má 10 provincií a 589 samospráv (obcí) s obecní radou a starostou.

Struktura civilního nouzového plánování (CNP)

V Belgii se dělá rozdíl mezi krizovými situacemi, které vznikají jako následek národní krize a těmi, které vznikají jako následek mezinárodní krize. Národní krize je taková krize, která vzniká a postihuje území státu (národní území) a je zvládána na národní úrovni (národními silami a prostředky). Do této kategorie patří např. přírodní katastrofy a průmyslové havárie.

Mezinárodní krize obvykle spadají do politické nebo vojenské oblasti. Kofeny mezinárodních krizí se obvykle nacházejí za hranicemi státu a tyto typy krizí jsou obecně zvládány na úrovni mezinárodních organizací.

Ke zdolání následků výše uvedených krizí byly v Belgii vytvořeny dva různé legislativní a administrativní systémy.

Úkoly a cíle CNP

Mezi hlavní úkoly a cíle CNP v Belgii v době krize a války patří:

- zachování kontinuity vlády,
- ochrana obyvatelstva,
- ochrana sociálně-ekonomického života,
- dodržování mezinárodních závazků,
- dostát multilaterálním a bilaterálním smlouvám,
- splnit alianční závazky (NATO, EU, ASCE, OSN).

Federální vláda a ministerstva jsou zodpovědné za plnění úkolů CNP. Každý ministr je zodpovědný za CNP v rámci jeho oblasti kompetence. Pro lepší koordinaci mezi ministerstvy byl ve federálních částech každého ministerstva vytvořen Výbor pro CNP (Federal Public Services - FPS), jehož úkolem je předcházet a řešit krize malého a velkého rozsahu.

V případě národní krize se předsedou výboru stává ministr vnitra. Je odpo-

vědný za koordinaci a dohled nad Stálým vládním krizovým a koordinačním centrem (CGCCR). Prostřednictvím tohoto centra řídí emergentní služby a je kompetentní zapojit integrovanou policii, záchranné služby a jednotky civilní ochrany. Integrovaná policie a záchranné služby jsou organizované v oblastech (skupiny obcí). Civilní ochrana se organizačně skládá ze šesti stálých jednotek, které zasahují v předurčených oblastech Belgie.

V případě mezinárodních krizí leží odpovědnost na radě ministrů.

V rámci Stálého vládního krizového a koordinačního centra působí Komise pro věci národní obrany (CPND), která je stálým meziministerským orgánem. Její předseda je podřízen ministru vnitra a je také určen jako zástupce Belgie v Hlavním výboru pro CNP NATO (SCEPC). Za normálních podmínek se CPND účastní příprav belgického CNP společně s FPS a dalšími relevantními organizacemi a agenturami.

Mezi další úkoly CNPD patří koordinovat a podněcovat aktivity CNP ve všech relevantních orgánech a pobízet je, aby se zúčastnily aktivit Partnerství pro mír. Také koordinuje Národní preventivní plán, který je založen na Preventivním systému NATO a účastní se příprav národních a mezinárodních cvičení jako je například NATO CMX.

V případě mezinárodní krize funguje, v souladu s jeho novým mandátem, autorizovaným radou ministrů v lednu 1999, jako koordinátor výborů CNP jednotlivých federálních ministerstev, COMIX (viz níže) a relevantních vládních organizací. V tomto případě CNPD organizuje pravidelná jednání, na kterých se řeší všechny administrativní a technické aspekty krizí (mimořádných událostí), které mohou mít důsledky na národní úrovni. Výstupy z těchto jednání se zpracovávají jako rady a doporučení radě ministrů.

Civilně-vojenská spolupráce

V Belgii se vyvinuly speciální vztahy v oblasti civilně-vojenské spolupráce, jejichž vyústěním bylo zřízení, na základě královských dekretů, velkého počtu společných a meziministerských výborů (COMIX). Tyto výbory se skládají ze zástupců federálních veřejných služeb, zástupců polostátních podniků (želez-

nice, pošta, letecká doprava). V současnosti může být COMIX aktivován pouze v případě války, aby se zabýval civilně-vojenskými závazky na území státu (doprava, telekomunikace, zdravotnická pomoc, atd.). Královské dekrety z roku 2003 se nyní revidují a aktualizují.

V současné době COMIX napomáhají v koordinaci krizového řízení mezi vládními organizacemi a experty v případě mimořádných událostí. V případě nutnosti také konzultují aspekty krizí s nevládními organizacemi. Rovněž předkládají doporučení v případě civilní podpory jakékoli vojenské operaci belgických ozbrojených sil. I když COMIX nemají stálý status, scházejí se pravidelně. Sekretáři výborů se účastní jednání organizovaných CPND a účastní se zasedání plánovacích výborů a komisí v NATO. Úkolem COMIX je analyzovat potřeby společnosti, včetně jednotlivých obyvatel a průmyslu a připravovat se na nové hrozby, jako jsou zbraně hromadného ničení, terorismus atd.

Právní systém

Národní krize: Legislativa pro mimořádné události během národní krize již existuje. Ministr vnitra je oprávněn použít integrovanou policii, záchranné služby a jednotky civilní ochrany. V době krize ministr vnitra, guvernér provincie a starosta mají právo povolovat jakékoli civilní zdroje a pokud je potřeba, na základě přesných podmínek, armádní síly. Ministrům pro ekonomiku a zemědělství byly dány pravomoci, aby mohli udržet nebo obnovit základní ekonomické procesy pro zajištění životních potřeb obyvatelstva.

Královský dekret z roku 1990 určuje povinnost všem veřejným správcům, samosprávám (obcím), provinciím, nemocnicím a podnikům vytvořit individuální krizové plány, které zohledňují jejich vlastní rizika.

Mezinárodní krize: V národní legislativě jsou definovány mírové a válečné stavy. Mírový stav je definován jako nepřítomnost války. V návaznosti na tuto definici, válečný stav začíná mobilizací armády a končí zastavením mobilizace. Během válečného stavu se zvyšují pravomoci vlády. Na základě jejího rozhodnutí může být v době války přijata restriktivní legislativa. Tzv. „stav obležení“ převádí hlavní odpovědnost z civilních na vojenské orgány. Pro zvláštní případy, obecně definované v NATO jako „čas krize“, je připravena řada mimořádných opatření, která se mohou přijmout:

- ministři pro ekonomiku a zemědělství mohou na základě zákona nárokovat osoby, vybavení, atd., aby uchránili životní zájmy země a obyvatelstva.

- existují nebo mohou být připraveny bilaterální smlouvy, které autorizují rozmístění, pohyb a národní podporu jednotek NATO na národním území.

mjr. Ing. Jiří CHALUPA,
Stálá delegace ČR při NATO

Civilní ochrana v zemích Evropské unie

Spolupráce mezi EU a OSN při přípravě a reakci na katastrofy

Ing. Jaromíra POKORNÁ, mjr. Ing. Jiří HOLUB, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv redakce

Ničivé zemětřesení, které postihlo v závěru roku 2003 iránské město Bam, vyvolalo závažnou otázku v prioritách koordinace záchranných prací mezi složkami Evropské unie (EU) a Organizace spojených národů (OSN). Italský zástupce, který v té době zastupoval v EU předsednickou zemi, informoval již začátkem února 2004 na půdě Evropské komise o činnosti koordinačního týmu EU v Íránu a stěžoval si na nepochopení a nedůvěru OSN a jeho koordinačního týmu z řad UN OCHA (Úřad pro koordinaci humanitárních záležitostí se sídlem v Ženevě) a některých záchranných týmů. Mnozí z velitelů z řad členských států nevěděli nic o existenci Mechanismu Společenství pro civilní ochranu (Organizované síly odevzy členských a kandidátských států Evropské unie, viz rozhodnutí Rady č. 2001/792/ES, Euratom).

Proto již v prosinci 2003 navázala Evropská komise dialog o spolupráci s OSN v oblasti zvládání katastrof. Základním bodem bylo vyjasnění rolí UN OCHA a EU při koordinaci mezinárodních záchranných operací v nečlenských zemích EU. Nejvyšší představitelé Evropské komise, předsednického státu a OSN se dohodli na zpracování standardních postupů vzájemné spolupráce. Vyjednávání se naplno rozběhlo během irského předsednictví. Bylo domluveno, že upřesnění a vymezení úloh bude provedeno formou vzájemné výměny dopisů mezi příslušnými orgány Evropské komise a OSN.

Po dlouhém a složitém vyjednávání byl příslušnými komisari EU dne 27. října 2004, tedy již za nizozemského předsednictví, podepsán dopis Komise, ve kterém stvrdila vytvoření strukturálního dialogu o užší spolupráci mezi Evropskou komisí a OSN v reakci na katastrofy a koordinaci humanitárních činností. Dne 28. října 2004 vysoký představitel OSN ve své odpovědi potvrdil navržený postup.

Odborné veřejnosti představujeme obsah dopisu Evropské komise, s upozorněním na vymezení standardních pracovních postupů UN OCHA – Mechanismu Společenství pro civilní ochranu (SOPs – Standard Operational Procedures) pro reakci na katastrofu:

S celosvětovým mandátem přiděleným Valným shromážděním OSN (dle Rozhodnutí G.A. 46/182, jeho přílohy a předchozích rozhodnutí G.A.) má

OSN ústřední roli při vedení a koordinaci mezinárodního společenství v oblasti poskytování mezinárodní humanitární pomoci.

Mechanismus Společenství pro civilní ochranu odráží kolektivní vůli k usnadnění rozšířené spolupráce mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy v oblasti asistenčních zásahů civilní ochrany při reakcích na katastrofu. Jedna z posledních zpráv Komise „Evropská unie a OSN: volba mnohostrannosti“ (COM [2003] 526 final), která vyzvedává „důležitost kvalitnější spolupráce s OSN a posílení hlasu EU v OSN“ a zpráva Komise, nazvaná „Vytvoření účelného partnerství se OSN v oblasti rozvoje a v oblasti humanitárních záležitostí“ (COM [2001] 231 final) a směrnice EU, týkající se dětí a ozbrojeného konfliktu, přijaté v prosinci 2003, dosvědčují důležitost, kterou Komise přikládá úzké spolupráci s OSN všeobecně a zejména v oblasti reakce na přírodní a průmyslové katastrofy.

Také generální tajemník OSN ve strategickém dokumentu „Vize partnerství: OSN a Evropská unie v humanitárních záležitostech a rozvoj (New York, prosinec 2001)“, adresovaném 8. ledna 2002 doporučil předsedovi Evropské komise, aby tyto dvě strany pracovaly společně a podpořily úlohu OSN vytvořením souvislého koordinačního rámce pro poskytování humanitární pomoci.

UN OCHA již zažila několik let úzké spolupráce s ECHO (European Commis-

sion's Humanitarian Aid Office - Úřad Evropské komise pro humanitární pomoc), kromě jiného, prostřednictvím tzv. „Strategického programového dialogu“. Založení Mechanismu Společenství pro civilní ochranu v říjnu 2001 požadovalo další spolupráci s UN OCHA v oblasti civilní ochrany. Pro oba systémy je důležité pracovat v duchu procesu ve Fribourgu (Komuniké a rámec pro akci fóra ve Fribourgu, Švýcarsko, 15.-16. červen 2000) souvislým a complementárním způsobem a pomáhat státům a jejich obyvatelstvu, které postihla katastrofa nebo se ocitlo v mimořádné situaci.

Evropská unie a UN OCHA by chtěly touto výměnou dopisů vytvořit základní principy pro další spolupráci a koordinaci mezi UN OCHA (spolu s jejím systémem pro reakci na mimořádnou situaci a s jejími koordinačními nástroji) na jedné straně a Evropskou komisí (v rámci Mechanismu Společenství pro civilní ochranu a ECHO) na straně druhé při společně poskytované pomoci zemi postižené živelní nebo průmyslovou katastrofou. Důvodem těchto snah je zajištění lepší spolupráce a co největšího využití dosažitelných zdrojů a vyloučení zbytečných duplikací nabízených služeb. UN OCHA a Evropská komise jsou toho názoru, že pro oběti, postižené katastrofou, bude koordinovaný přístup nejlepší formou pomoci. Proto obě organizace prosazují tyto zásady:

1. poskytování ochrany a pomoci svému obyvatelstvu při katastrofách a mimořádných situacích je základní zodpovědnost každého státu. Avšak v případě, že vyvstane požadavek, který převyšuje kapacitu zdrojů postiženého státu, musí být mezinárodní společnost připravena a schopna pomoci.

2. národní a mezinárodní prostředky určené pro pomoc při katastrofách, jsou omezené a je důležité, aby organizace UN OCHA a Evropská komise společně optimalizovaly jejich využívání.

3. měly by se podniknout další praktické kroky, aby vznikla pozitivní spolupráce mezi UN OCHA a Evropskou komisí, díky které si budou obě organizace pravidelně vyměňovat informace, vést souvislý dialog na strategické i pracovní úrovni a v rámci možností směřovat k zajištění komplementarity mezi svými výcvikovými a školicími aktivitami.

Za tímto účelem odsouhlasily UN OCHA a Evropská komise standardní pracovní postupy (SOPs – Standard Operational Procedures), které se začnou, kvůli zjednodušení kvalitní koordinace, zavádět. Současná „výměna dopisů“ neovlivní roli, kterou má členský stát pověřený představitelství Rady Evropské unie podle čl. 6, § 2 rozhodnutí Rady 2001/792/EC ani nebude mít vliv na opatření pro spolupráci a koordinaci, jako jsou mezi UN OCHA a ECHO, které mají širší dosah než záležitosti popsané v následující části.

■ Standardní pracovní postupy UN OCHA – Mechanismu Společenství pro civilní ochranu (SOPs – Standard Operational Procedures) pro reakci na katastrofu (z pohledu civilní ochrany)

■ Přípravná fáze (tj. období mezi katastrofami)

V této fázi bude UN OCHA a Evropská komise:

- pracovat podle společně vytvořené a schválené metodologie a terminologie a budou vycházet z mezinárodně schválených koncepcí, obzvláště těch, které byly schváleny v rámci OSN (např. Metodické pokyny pro vyhledávací a záchranné operace v obydlených oblastech INSARAG (International Search and Rescue Advisory Group - mezinárodní poradní skupina pro vyhledávací a záchranné operace) a „Oslo Guidelines“ – směrnice o použití vojenských a civilních prostředků při pomoci při katastrofách);

- zabezpečí pravidelnou výměnu informací, což obsahuje ohlašování pohotovostních stavů, operační a strategické otázky a také plánovaná setkání a semináře;

- zajistí vzájemnou účast a podporu školení a cvičení a seminářů o získaných zkušenostech, organizovaných každou stranou včetně organizace společných cvičení;

- dohadovat všeobecné kompetence pro hodnotící/koordinační týmy a odborníky.

■ Fáze reakce – na úrovni ústředí

UN OCHA a Evropská komise budou:

- navzájem předávat informace o zjištění katastrofy a o plánované pomoci. V případě, že se bude jednat o využití Mechanismu pro katastrofu mimo rámec EU a tam, kde může být použit systém reakce OSN i Evropské komise, budou obě organizace co nejdříve hodnotit svá stanoviska týkající se předběžného zhodnocení situace, požadované pomoci a plánované reakce, a to s cílem maximálního využití dosažitelných zdrojů a zajištění koordinovaného přístupu, který bude odpovídat výše popsaným koncepcím a systému,

- zajišťovat a podporovat výměnu informací v průběhu fáze reakce v následujících oblastech:

- situační zprávy a jejich aktualizace,
- určování priorit u požadovaných prostředků,
- plánování a časové určení rozmístění prostředků,
- mobilizace zdrojů (včetně pomocných modulů) a vyloučení duplikace,
- informovanost o každé aktualizaci týkající se kompetence hodnotících a koordinačních týmů,
- informační politika vůči médiím.

■ Fáze reakce - v místě zásahu

UN OCHA a Evropská komise se dohodly, že:

- by se mělo doporučit všem mezinárodním organizacím, poskytujícím služby při katastrofách, aby svou činnost koordinovaly s mezinárodním koordinačním centrem v místě mimořádné události (tzv. OSOCC – On Site Operations Coordination Centre), podporovaném místními orgány pověřenými řízením mimořádné situace,
- koordinátoři UN OCHA a Evropské komise budou pomáhat místním orgánům pověřeným řízením mimořádné situace při koordinaci mezinárodní pomoci podle používaných metodických pokynů INSARAG.

■ UN OCHA – ECHO (Community Humanitarian Aid Office - Úřad Evropské komise pro humanitární pomoc) Společné postupy pro standardní operace pro koordinaci při reakcích na katastrofu (humanitární hlediska)

■ Přípravná/rutinní fáze (tj. období mezi katastrofami)

UN OCHA a Evropská komise budou:

- pokračovat ve strategickém dialogu o přípravě na mimořádné situace a vytvářet užší spolupráci a celkovou kvalitnější kapacitu využitelnou při reakci na mimořádnou situaci, a to v oblasti operační i finanční problematiky;

- zajišťovat zapojení personálu z obou stran ve školicích schématech a seminářích organizovaných organizacemi ECHO a UN OCHA;

- podle možností organizovat cvičení, která by měla vést k vylepšení kooperačních schémat (SOPs);

- zajišťovat pravidelnou výměnu informací o standardní používané metodice podle odhadnutých potřeb a dle koordinace pomoci;

- vést pravidelné společné přehledy a aktualizace příslušných systémů povinností při mimořádných situacích (organizace, kontaktní místa, složky), aby byla kdykoliv zajištěna souvislost a kompatibilita;

- vyměňovat podklady a doklady o průběhu mimořádné situace, analýzy inventarizace související s mimořádnou situací.

■ Fáze reakce/nouzové situace na úrovni ústředí

UN OCHA a Evropská komise budou:

- zabezpečovat výměnu informací o vysílání hodnotících týmů do místa mimořádné situace (včetně ECHO v pohotovostním seznamu E-mail UN-DAC - zprávy M1 až M3); určení pevných komunikačních/kontaktních míst na úrovni ústředí i na operační úrovni – jako jsou e-mailová schránka ECHO pro mimořádné situace;

- zajišťovat propojení mezi ECHO a UNDAC (United Nations Disaster Assessment and Coordination team - skupina expertů OSN ve věcech odhadu, předpovědi a ohodnocení velikosti katastrofy v postiženém místě);

- zajišťovat výměnu zpráv a diskusí o probíhající mimořádné situaci (včetně vstupu ECHO do OSOCC).

■ Fáze reakce - v místě zásahu

UN OCHA a Evropská komise budou:

- pomáhat zúčastněným týmům ECHO v koordinačním mechanismu vytvořeném organizacemi OCHA/UNDAC;

- na operační úrovni zajišťovat výměnu informací o výsledcích a o probíhajících a plánovaných akcích;

- zabezpečovat, aby ECHO a UNDAC, kdykoli to bude možné, vedly společná hodnocení a podporovat předávání informací mezi různými účastníky mimořádné situace (založení centra Humanitarian Information Centre - HIC);

- dle jejich nejlepších schopností společně používat logistická zařízení (tj. doprava, komunikace) nebo k nim zajistit přístup.

Jaderná energetika pod bezpečnostním dohledem

Ve dnech 23. až 25. listopadu 2004 se v Centru hasičského hnutí v Příbylavi sešli čeští a slovenští odborníci na problematiku bezpečnosti jaderných elektráren (JE) na 13. ročníku pracovního semináře Fire Safety 2004. Setkání připravila Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava Fakulta bezpečnostního inženýrství (FBI), Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství a Slovenská spoločnosť propagácie vedy a techniky.

Základními tématy této mezinárodní akce bylo zabezpečení požární ochrany v JE, požární prevence v nich a problematika požární bezpečnosti skladování radioaktivních odpadů.

Zvláště třetí část je v současné době velice aktuální otázkou. Jedná se o tzv. bitumeny, což je nízkoaktivní odpad v pevném skupenství zalitý asfaltem. Dnes se o něm hovoří ve spojitosti zvláště s případy, které se udály v Japonsku a ve Španělsku.

Do Příbylavi přijeli především ti, kterých se stanovená problematika týká nejvíce, pracovníci JE České republiky a Slovenské republiky – z Jaslovských Bohunic, Dukovan, Mochovců a Temelína.

Zvláště aktuální byly informace o rekonstrukci bloků V2 JE Jaslovské Bo-

hunice. Nemenší pozornost vzbudila i vystoupení zástupců firem, které se bezpečnosti JE ve svých výrobních programech zabývají.

Společná česko-slovenská spolupráce v tomto oboru má svou historickou tradici. Mnozí z účastníků seminářů Fire Safety se na bezpečnosti JE v sousední zemi podíleli a dnes vlastně zdokonalují to, na čem v dobách společného státu začínali.

Semináře se konají střídavě na Slovensku a v České republice. Letos jsme štafetu seminární dvouletky převzali my.

Listopadový seminář se konal poprvé v Příbylavi. Jindy bývá tradičním hostitelem FBI. Také byl výjimečný tím, že proběhl za uží účasti.

„Již příští rok pozveme do Ostravy opět kolegy z dalších zemí,“ informoval nás odborný garant semináře doc. Dr. Ing. Michail Šenovský z FBI.

„Jde hlavně o specialisty z Německa, které má poměrně hodně JE. Pracujeme ve vzájemné snaze informovat se o všech otázkách spojených s bezpečností největších producentů elektrické energie.“

Naše republika si na zabezpečení JE zakládá. Je to také jeden z důvodů, proč tyto semináře pořádá. Nejde ji však o to chlubit se se svými úspěchy, ale připravit tribunu názorů a zkušeností, jak vše ještě lépe zdokonalit. *„Nejde o žádný*

uzavřený kruh, ale o stoupající spirálu. Ochrana před ionizujícím zářením je zásadní. Proto neustále hledáme nová a nová řešení,“ dodává doc. Dr. Ing. Šenovský.

Zato sklízí příznivé hodnocení nejen vlastního dozorového orgánu – Státního ústavu pro jadernou bezpečnost, ale i mezinárodní mise OSN pro tuto oblast MAAE, která sídlí ve Vídni.

Zapojení FBI do problematiky bezpečnosti JE je nabíledni. Ani tady nechce stát stranou. Komunikace s praxí je nepřetržitá. Výsledky z praktických zkušeností jsou aktivně využívány ve výuce. Celá řada bakalářských a diplomových prací je pak zaměřena na danou tematiku. Za všechny jmenujme současnou doktorandskou práci Ing. Josefa Čapka, který řídí požární ochranu JE Dukovany.

Bližší informace o pracovních seminářích Fire Safety vám může poskytnout právě FBI.

kpt. Josef NITRA,
foto pprap. Jana KEMROVÁ

Vytvářet příznivé podmínky pro podnikání

plk. Ing. Vilém ADAMEC, Ph.D., MV-generální ředitelství HZS ČR

Dne 16. listopadu 2004 proběhla v Ostravě konference „Bezpečné fungování firem – Bezpečnost pro Evropu“, zaměřená na vytváření příznivých podmínek pro podnikání na obou stranách česko-polských hranic.

Na 50 představitelů průmyslových a obchodních organizací a veřejné správy z Moravskoslezského kraje a Slezského a Opolského vojvodství mělo možnost si vyslechnout řadu zajímavých přednášek o tom, jak je zajišťována připravenost na krizové situace a jejich řešení v tomto příhraničním regionu. Organizátorem tohoto setkání byla Česko-polská obchodní komora v Ostravě.

V úvodním vystoupení prezentoval obchodní rada Velvyslanectví Polské republiky v Praze Bernard Blasczyk možnosti přihraniční hospodářské spolupráce mezi Českou republikou a Polskem. Zdůraznil rovněž potřebu dalšího rozvoje této spolupráce a s tím spojený požadavek na zvyšování úrovně bezpečnosti pro podnikatelské prostředí i občany na obou stranách hranice.

Česká strana prezentovala přítomným:

- Systém krizového řízení v České republice
- plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., MV-GR HZS ČR
- Poznatky z Mezinárodního cvičení Beskydy 2004
- pplk. Ing. Jiří Šindler, HZS Moravskoslezského kraje
- Možnosti využití moderních informačních a komunikačních technologií v krizovém managementu
- Ing. Jiří Panoc, MEDIUM SOFT, a.s.,

- Systém prevence a řešení krizových situací v hutním kombinátu - Ing. Jiří Möhwald, Trinecké železářny, a.s.,
 - Spolupráci ČR a Polska v rámci důlní bezpečnosti
 - Ing. Václav Pošta, HBZS Ostrava a Ing. Zygmund Goldstein, CRSG (Centralna Stacja Ratownictwa Górniczego – obdoba naší báňské záchranné služby) Bytom,
 - Zkušenosti z havarijního a krizového plánování v Severomoravské energetice, a.s. - Ing. Zdeněk Veselý, SME, a.s.
- Přednášející z Polska přiblížili účastníkům konference:**
- Systém krizové řízení na úrovni státní správy a samosprávy v Polsku - bryg. dr. inž. Bogdan Kosowski, ředitel odboru krizového řízení, Slezský vojvodský úřad, Katovice,
 - Preventivní opatření v oblasti životního prostředí
 - Frantyszek Procek, Vojvodstva nadace ochrany životního prostředí, Katovice,
 - Centrum tísňového volání v Gliwicích
 - kpt. Tomasz Wójcik, ředitel Centra tísňového volání Gliwice,
 - Krizový management v chemickém průmyslu a zajištění bezpečnosti při mezinárodní dopravě etylénu
 - Józef Tworek, technický ředitel, Petrochemia – Blachownia S.A.
- Závěrečná přednáška na téma „Podpora EU pro realizaci projektů řešících problémy bezpečnosti“ - Ing. Jaroslav Macháč, člen představenstva ČPOK (Česko-polská obchodní komora), pak byla nabídkou možností všem zúčastněným ke spolupráci v oblasti bezpečnosti na evropské úrovni. ■

Služební poměr příslušníků bezpečnostních sborů

pplk. JUDr. Jindřich RAJMAN, MV-generální ředitelství HZS ČR

Parlament České republiky schválil v roce 2003 zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen „zákon“) s tím, že nabude účinnosti dnem 1. ledna 2005. Poslanecká sněmovna dne 26. listopadu 2004 schválila návrh Senátu o posunutí jeho účinnosti o jeden rok, tedy dnem 1. ledna 2006. Zároveň požádala vládu České republiky, „aby zpracovala novely zákonů o platech a odměnách státních zaměstnanců, ústavních činitelů, soudců, státních zástupců, vedoucích ústředních orgánů, zastupitelů obecních a krajských zastupitelstev a vedoucích jimi řízených organizací, včetně systému valorizace a předložila je Poslanecké sněmovně do 30. června 2005“.

Zákon zcela nahrazuje roztříštěnou a zastaralou právní úpravu služebních poměrů příslušníků Policie České republiky, Hasičského záchranného sboru České republiky, Vězeňské služby České republiky, Celní správy České republiky, Bezpečnostní informační služby a Úřadu pro zahraniční styky a informace. Upravuje komplexně specifický státní služební vztah příslušníků plnících úkoly státu v bezpečnostních sborech. Příslušník bezpečnostního sboru je ve služebním poměru ke státu prostřednictvím bezpečnostního sboru.

Zákon stanovuje přísná kritéria pro přijetí do služebního poměru. Služba v bezpečnostních sborech např. předpokládá, že do služebního poměru bude přijat pouze státní občan České republiky, který je bezúhonný. Pojem „bezúhonnost“ je v zákoně definován tak, že je přizpůsoben potřebám bezpečnostních sborů. Podmínky přijetí do služebního poměru se oproti minulému právnímu stavu přisluhuji také tím, že uchazeč musí splňovat stupeň vzdělání požadovaný pro služební hodnost, do níž má být při přijetí jmenován. Psychická a fyzická náročnost služby v bezpečnostním sboru vyžádala nezbytné stanovení náročných kritérií v oblasti zdravotní, fyzické a osobnostní způsobilosti uchazeče o přijetí.

Služební poměr příslušníka je koncipován jako celoživotní povolání. Je rozdělen do dvou etap - služebního poměru na dobu určitou v rozsahu tří let, a na služební poměr na dobu neurčitou. Účelem služebního poměru na dobu určitou je, aby bezpečnostní sbor v této době ověřil způsobilost příslušníka k výkonu služby a k přechodu do služebního poměru na dobu neurčitou. Do služebního poměru na dobu neurčitou

se příslušník zařadí na základě úspěšného složení služební zkoušky, která se vykonává před uplynutím doby určité před zkoušební komisí. Účelem služební zkoušky je ověřit teoretickou a praktickou způsobilost pro zařazení do služebního poměru na dobu neurčitou.

Nově zákon zavádí tzv. hodnostní označení příslušníků, které je vázáno na dosažený stupeň vzdělání, služební hodnost, náročnost a odpovědnost služebního místa (funkce) zastávaného příslušníkem. Je výrazem zachování tradičního označování příslušníků v bezpečnostních sborech. Nově je řešen i tzv. kariérní způsob obsazování služebních míst příslušníky, kteří již dosáhli stejné (případně vyšší) služební hodnosti. Na služební místo, pro které je stanovena vyšší služební hodnost, může být příslušník ustanoven pouze na základě výběrového řízení, v němž se umístil jako první v pořadí. Zásadní změnou oproti minulé právní úpravě je kumulace právního institutu převedení na jinou funkci a přeložení do jiného místa služebního působiště. Vychází se z toho, že obsahem převedení i přeložení je změna služebního místa. Zároveň se převedení na jiné služební místo do jiného místa služebního působiště časově neomezuje.

Zůstává zachován institut zproštění výkonu služby, který slouží k ochraně zájmů bezpečnostního sboru, ale i zájmů občanů v případě, že je příslušník podezřelý ze spáchání protiprávního jednání. Po dobu, po kterou je z tohoto jednání podezřelý, se pozastaví příslušníkova oprávnění a povinnosti, které pro něj vyplývají z právních předpisů upravujících činnost bezpečnostního sboru a jeho příslušníků. Skončení služebního poměru je ale řešeno odlišně od minulé právní úpravy. To se týká jak způsobů skončení služebního poměru, tak důvodů, které vedou k propuštění příslušníka.

Ze služebního poměru bude propuštěn příslušník, který byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně, jakož i příslušník, jehož trestní stíhání bylo podmíněně zastaveno, anebo bylo soudem pravomocně schváleno narovnání. Propuštěn bude též příslušník, který byl pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný z nedbalosti, jestliže jednání, kterým se tohoto trestného činu dopustil, se neslučuje s požadavky kladenými na příslušníka bezpečnostního sboru, které jsou obecně považovány za oprávněné. Příslušník musí být propuštěn ze služebního poměru i z důvodu porušení služební smlouvy, kterého se dopustil zavržením hodným způsobem, a to jednáním, které

má znaky trestného činu a je způsobilé ohrozit dobrou pověst bezpečnostního sboru. Důvodem k propuštění je uložení kázeňského trestu odnětí služební hodnosti. Nově bylo zavedeno také propuštění ze služebního poměru z důvodu, kdy příslušníkovi bylo odňato osvědčení o fyzické zdatnosti nebo o odborné způsobilosti stanovené zvláštním právním předpisem. Pro skončení služebního poměru ze zákona je nově stanovena věková hranice 65 let.

Příslušníci mají další povinnosti, které dosud právní úprava neobsahovala. Tyto jsou zaměřeny zejména na zajištění nestrannosti příslušníka při výkonu služby a mají zajistit kvalitní výkon služby. Nově se zakotvuje povinnost příslušníka soustavně si udržovat a prohlubovat odbornou kvalifikaci potřebnou pro zastávané služební místo a podrobovat se jejímu ověřování služebním funkcionářem. Zajištění nestranného výkonu služby příslušníkem sleduje také omezení některých ústavních práv příslušníků. Vedle již tradičního zajištění apolitičnosti, které spočívá v zákazu členství v politických stranách a hnutích, se omezují také některá další práva, například právo na účast na podnikatelské činnosti. Zákon stanovuje povinnost příslušníka vykonávat službu nad základní dobu služby v týdnu. Vzhledem k charakteru výkonu služby v bezpečnostních sborech a možnosti nepředvídaného nasazení velkého počtu příslušníků v krizových stavech nebo výjimečných případech ve veřejném zájmu, například při ohrožení bezpečnosti státu, veřejného pořádku, živelních pohromách, byla využita možnost výjimečné úpravy daná právem Evropského společenství a nebyl stanoven maximální limit přesčasové služby. Za výkon služby přesčas v rozsahu 300 hodin ročně nemá příslušník nárok na náhradní volno ani služební příjem.

Úprava obsahuje pouze nezbytná omezení příslušnic při výkonu služby, a to zejména v případech těhotenství a mateřství, částečně též v případě péče o děti. Zkušenosti s dosavadní právní úpravou ukazují, že přílišná omezení příslušnic v souvislosti s péčí o děti se v důsledcích obrací proti příslušnicím, neboť jsou mnohdy faktickou překážkou pro přijetí žen do služebního poměru a jsou v podstatě diskriminující. V zájmu zachování rovného postavení mužů a žen ve služebním poměru se některá omezení týkají i příslušníků.

V souladu s principy Smlouvy o Evropském společenství a směrnicí č. 75/117/EHS se realizuje zásada stejného odmě-

ňování příslušníků a příslušnic za práci stejné hodnoty a vylučuje možnost diskriminace při poskytování služebního příjmu. Příslušníkovi náleží, s výjimkou zákonem stanovených případů, služební příjem poskytovaný formou taxativně stanovených složek v závislosti na rozsahu výkonu služby. Relativně vyšší úroveň základních tarifů umožnila zrušit poskytování některých složek platu (například příplatek za službu v sobotu a v neděli) a omezit výši, popřípadě důvody pro poskytování některých složek služebního příjmu (osobního příplatku a odměn).

Zakotvení nároku na odchodné vychází z minulých právních úprav. V souladu s konstrukcí služebního poměru jako celoživotního povolání je k ocenění dlouholeté služby zvýšena maximální výměra odchodného ze šesti na osminásobek měsíčního služebního příjmu. Odchodné se ale neposkytne, jestliže služební poměr skončil propuštěním z důvodu pravomocného odsouzení pro trestný čin spáchaný úmyslně nebo pro porušení služebního slibu, byl-li následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně. Konstrukce výsluhového příspěvku rovněž vychází z obdobného nároku obsaženého v minulých právních úpravách - z příspěvku za službu. Na rozdíl od dřívějších úprav se ale pro nárok na výsluhový příspěvek zprísňuje podmínka trvání služebního poměru z deseti na patnáct let. Výměra výsluhového příspěvku je nastavena tak, aby motivovala k dlouhodobé službě, ale zároveň umožňovala důstojný odchod ze služebního poměru zejména při nezaviněné ztrátě zdravotní nebo osobnostní způsobilosti. Přispívá tak i ke generační obměně bezpečnostního sboru. Výsluhový příspěvek se neposkytne, jestliže služební poměr skončil propuštěním z důvodu pravomocného odsouzení pro trestný čin spáchaný úmyslně, pro porušení služebního slibu, byl-li následně na základě jednání, které vedlo k jeho propuštění, pravomocně odsouzen pro trestný čin spáchaný úmyslně nebo požádal o propuštění a je proti němu vedeno trestní řízení pro trestný čin spáchaný úmyslně a následně je za něj pravomocně odsouzen.

Zákon neupravuje toliko odměňování a výsluhové náležitosti, ale především komplexní právní poměry příslušníků, jejich práva, povinnosti, řízení ve věcech služebního poměru, organizační a další věci služby. Neumožňuje poskytování výjimek ze vzdělání a další výhody vyplývající z právních předpisů upravujících pracovní poměr. Příslušník bezpečnostního sboru se složením služebního slibu mj. zavazuje, že při ochraně zájmů České republiky nebude váhat nasadit i vlastní život. Při přípravě tohoto zákona se předpokládalo, že bude adekvátním impulsem a motivací k efektivní činnosti bezpečnostních sborů ve prospěch demokratických základů České republiky a ochrany životů, zdraví a majetkových hodnot. ■

Profesionální jistota v p

Profesní komora požární ochrany (PKPO) je sdružením právnických a fyzických osob podnikajících v různých oblastech požární ochrany. Vznikla 3. května 2000. PKPO má tři sekce - Hasící přístroje a hydrantové systémy, Požární bezpečnost staveb a Speciální technologie a zařízení.

Snahou PKPO je podporovat zvyšování kvality v oboru požární ochrany (PO), napomáhat prohlubování odbornosti těch, kdo v tomto oboru podnikají, a podílet se na vytváření zdravého konkurenčního prostředí pro podnikání v oboru PO.

Hlavní důraz činnosti PKPO je kladen na otázky zvyšování informovanosti veřejnosti, právnických a podnikajících fyzických osob o požadavcích PO, na zvyšování odborné způsobilosti při aplikaci těchto požadavků a zvyšování kvality.

■ Zaměření činnosti

Obsahem činnosti PKPO je:

- organizace odborných seminářů k novelám předpisů a novým trendům v oboru PO,
- vydávání odborného zpravodaje a metodických materiálů,
- pořádání prestižní soutěže o nejlepší výrobek nebo službu svých členů za podpory MV-GR HZS ČR,
- účast na připomínkových řízeních k předpisům o PO,
- úzký kontakt se státní správou při řešení nejrůznějších problémů, souvisejících s PO,
- úsilí o zvýšení prestiže PO a zlepšení informovanosti široké veřejnosti,
- snaha o vytvoření zdravého konkurenčního prostředí pro podnikání v oblasti PO.

■ Orgány PKPO

Orgány PKPO jsou valné shromáždění členů, prezidium a revizní komise. Prezidium je řídicím, výkonným a statutárním orgánem a je oprávněné jednat ve všech záležitostech jménem PKPO. Za svoji činnost odpovídá valnému shromáždění. Valné shromáždě-

ní svolává prezidium nejméně jedenkrát za rok.

Prezidium volí ze svého středu prezidenta, dva viceprezidenty a tajemníka, kteří tvoří sekretariát PKPO. Sekretariát o své činnosti informuje zasedání prezidia, které se koná pravidelně nejméně čtyřikrát ročně.

Revizní komise dohlíží na výkon činnosti PKPO a jeho hospodaření (je oprávněna kontrolovat veškerou činnost PKPO a jeho hospodaření).

■ Členství

Členství v PKPO je dobrovolné. Členy přijímá prezidium na základě podání písemné přihlášky.

Členem PKPO se může stát každý občan, fyzická nebo právnická (i zahraniční) osoba, která profesně působí v oblasti PO na území ČR a souhlasí se stanovami PKPO a jejíž činnost je v souladu s právním řádem ČR a posláním PKPO.

Podnikání v oblasti požární ochrany

Certifikace

Jedním z hlavních záměrů PKPO je prohlubování odborných znalostí svých členů. K tomu slouží proces certifikace odborné kvalifikace. Je to proces při, kterém jsou ověřeny odborné znalosti osob působících profesně v oboru požární ochrany. Na základně úspěšného složení zkoušky je uchazeči vydán certifikát osvědčující prokázání odborných znalostí. Tento certifikát je také začleněn do tzv. Q registru Hospodářské komory České republiky (HK ČR).

Certifikaci provádí certifikační orgán Česká společnost pro jakost (ČSJ), který má pro tuto činnost udělenou akreditaci Českým institutem pro akreditaci (ČIA).

ČSJ provádí tuto certifikaci na základě smlouvy s PKPO, jako se živnostenským společenstvem, která pro certifikaci připravuje odborné podklady, podmínky i zkoušející. ČSJ přezkouvá teoretické znalosti adeptů v odbornostech, ke kterým se žadatel přihlašuje.

Odbornou výuku a doklad o tom, že žadatel je proškolen od výrobce nebo distributora či jejich oprávněného zástupce, musí žadatel prokázat písemnou formou s uvedením platnosti proškolení. Rozsah odborné praktické výuky určuje výrobce či distributor systému či výrobku.

Certifikace neopravňuje technika a vedoucího technika na základě certifikace realizovat jiné systémy a výrobky, než pro které je od výrobce nebo distributora proškolen. Platnost tohoto proškolení prověřuje vedení příslušné sekce PKPO, případně prezidium PKPO.

To znamená, že PKPO jako živnostenské společenstvo určuje oblasti certifikace i rozsah požadavků na prokázání teoretické odborné způsobilosti.

Odborná příprava a členství v HK ČR

Další úkol PKPO je umožnit žadatelům získat možnost odborné přípravy pro certifikaci.

PKPO zpracovává odborné podklady pro studium v potřebném rozsahu a zajišťuje semináře pro žadatele i certifikované techniky jako základ pro recertifikaci.

„Proto, aby certifikace členů PKPO měla ještě větší váhu, začlenila se v polovině loňského roku do HK ČR,“ říká prezident PKPO Mgr. Vladimír Háp. „Zde již od tohoto data jsme jednali o zařazení certifikovaných techniků a vedoucích techniků do Q-registru HK ČR. Certifikovaní technici a vedoucí technici nyní budou přebírat certifikát Q-registru HK ČR.“

Platnost tohoto dokladu v rámci EU byla projednána HK ČR s ostatními komorami EU. Poplatek za zařazení by neměl překročit částku 500 Kč.

Pro zařazení do Q-registru je členství v HK ČR nezbytné. Členové PKPO mají možnost do HK ČR vstoupit prostřednic-

tví PKPO za 1/10 členského příspěvku, tedy za 500 Kč místo 5000 Kč ročně.

„Členství v HK ČR umožňuje členům přístup k dalším informacím a možnost zařazení do databáze firem s využitím marketingových výstupů o zaevidovaných firmách“, upozorňuje Mgr. Háp. „Členstvím v HK ČR jsme se dostali i do skupiny oslovaných partnerů pro připomínkování zákonů a dalších norem. V loňském roce jsme snažili doplnit živnostenský zákon o chybějící živnosti se zařazením do živností vázaných, kde by podmínkou bylo prokázání odborné způsobilosti vystavené některým živnostenským společenstvem, např. PKPO.“

Požární ochrana

Vstup ČR do EU byl v oblasti požární ochrany podmíněn zejména harmonizací národních právních a technických norem. Přístup k požární ochraně nastal převzetím harmonizovaných zkušebních norem, kde zjednodušeně řečeno, došlo ke změně některých zkušebních podmínek a parametrů, které mají za následek, že výsledky zkoušek podle tzv. staré (národní) metodiky skončí v předem určeném přechodném období.

Je samozřejmě především na výrobcích a distributorech, aby včas informovali své partnery o změnách v jejich technologiích tak, aby po přechodném období měli k dispozici platné doklady a informace o jednotlivých změnách.

Přehled platných zkušebních norem je možné najít na webových stránkách PKPO. V souvislosti s koncem přechodného období platnosti norem byla na impuls Asociace požární ochrany uskutčněna společná jednání s MV-GŘ HZS ČR, s cílem stanovení jednotného postupu HZS ČR při kolaudacích, kde budou vyžadovány již tzv. nové doklady.

„Některé normy ať již technické či právní nejsou dokonalé a proto se je snažíme změnit do podoby, která je správnější,“ konstatuje prezident PKPO. „V rámci ČR, případně EU, je to dlouhodobý proces. Doufám, že výzvy k účasti na projednávání těchto norem v rámci sekci se neminou účinkem a najde se dostatek členů pro konzultace. Toto samozřejmě přímo souvisí i s časem, který pro připomínkování máme.“

PKPO si nedávno vytýčilo úkol spolupracovat na vypracování programu vzdělávání autorizovaných inženýrů a techniků v oblasti požární ochrany.

Kancelář PKPO

Kancelář PKPO se nachází v objektu Výzbrojny požární ochrany, a.s. (VPO) v Ohradní ulici v Praze 4, kde od 1. června 2004 působí tajemnice Ing. Ivanka Bauerová. Tajemnice se věnuje především činnostem, na které se doposud v rámci PKPO nedostávalo času.

Postupně však bude zabezpečovat kontakt s HK ČR a další činnosti spojené s certifikací Q-registrem a provozem webových stránek PKPO.

Další možnosti, které bude zabezpečovat kancelář PKPO, je provoz informačního centra PKPO, kde bude možné získat informace o jednotlivých produkčních členů, případně pokud bude o tuto službu zájem, i využití malého, popřípadě velkého jednacího sálu VPO pro účely jednání členů PKPO s partnery.

Využití kanceláře samozřejmě závisí na zájmu a potřebách členů. Služby kanceláře pro jednotlivé členy budou poskytovány za finanční úhradu.

kpt. Josef NITRA,
foto Milan VÁVRU

Čeští hasiči vystavovali v areálu NATO

kpt. Ing. Josef FAJGAR, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Příslušníci HZS krajů a MV-generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR představili v Bruselu speciální techniku, která je využívána při mimořádných událostech k provádění záchranných a likvidačních prací a ochraně obyvatelstva. Poprvé tak překročili s požární technikou brány areálu NATO.

Nad prezentací České republiky v oblasti integrovaného záchranného systému a řešení krizových situací v České republice převzal záštitu předseda vlády České republiky JUDr. Stanislav Gross. Akce byla uspořádána Českou smíšenou obchodní komorou ve spolupráci s HZS ČR v areálu NATO v Bruselu dne 22. listopadu 2004.

Výjezdu speciální techniky HZS krajů do Belgie předcházela několikaměsíční příprava a naplánování celé akce pod názvem „BRUSEL 2004“. V závěrečné etapě, na základě všestranného posouzení, byla vytypována technika, která se svým specifickým zaměřením a použitím výrazně odlišuje od klasické požární techniky, jako např. cisternové automobilové stříkačky, dopravního automobilu, pěnového hasičího automobilu, automobilového žebříku nebo plošiny atd.

HZS hl. m. Prahy představil mobilní čerpací stanici typ MČS 400 s příslušenstvím a automobil chemický rozstřikovací typ APZ-94. Pro prezentaci drobné techniky a prostředků využívaných při zásahu, vyráběných českými firmami, byla využita jako přístřešek sestava tří modulů stanů ze stanoviště dekontaminace osob.

HZS Jihomoravského kraje prezentoval kontejner pro nouzové přežití typ KANP 50 s nosičem kontejneru MAN a stanoviště dekontaminace osob typ SDO-2. HZS Středočeského kraje se sídlem v Kladně prezentoval mobilní operační a informační pracoviště s nosičem kontejneru MAN.

HZS Královéhradeckého kraje prezentoval vyprošťovací automobil typ VYA-S1 na podvozku Mercedes Benz Actros.

Součástí prezentace byl i velitelský automobil typ Ford Ranger, který využít

vá MV-generální ředitelství HZS ČR pro operační výjezd při rozsáhlých mimořádných událostech.

Cílem akce bylo představit integrovaný záchranný systém České republiky jako klíčový systém při organizaci, řízení a řešení mimořádných událostí a krizových situací a zapojení českého průmyslu do jeho efektivní modernizace v rámci mezinárodní spolupráce. V této souvislosti se představila řada firem, mezi které patří např. MEDIUM SOFT, a.s. Ostrava (zabezpečuje projekt tísňové linky 112), EGO Zlín, spol. s r.o. (výrobce zdravotnických prostředků, prostředků pro dekontaminaci, atd.), MEDIROL Ivančice (výrobce zdravotnických prostředků), GUMOTEX, a.s. Břeclav (výrobce člnů a prostředků ochrany těla), Strojírna Potůček Slatiňany a TOM CAR servis (výrobci požární techniky).

Přesun automobilové techniky do Bruselu a zpět byl proveden po vlastní ose. Vzhledem k náročnosti přesunu 22 hasičů strávilo noci na 19. a 23. listopadu 2004 na centrální stanici požární ochrany ve Frankfurtu nad Mohanem, kde si prohlédli budovu a požární techniku. K novým poznáním přispěla i návštěva centrální stanice požární ochrany v centru Bruselu.

Akce „BRUSEL 2004“ se stala cenným vkladem v prezentaci České republiky jako členské země NATO a EU, jejich možností a schopností efektivních reakcí na řešení mimořádných událostí a krizových situací při ochraně obyvatelstva a zapojení sil a prostředků do společných akcí mimo území ČR.

Na návštěvě u německých záchranářů

ppor. Milan ČERNÝ, HZS hl. m. Prahy, foto autor

V říjnu loňského roku jsem měl, díky pozvání vedení organizace německých dobrovolných záchranářů, spolu se svými dvěma kolegy (všichni jsme členy „USAR odřadu“) možnost navštívit jedno ze dvou školících středisek organizace THW, nacházející se v malém městečku Neuhasenu na samém předměstí Stuttgartu.

THW je organizace německých dobrovolných záchranářů. Své členy připravuje ve školících střediscích THW Bundeschule. Ve dvou střediscích probíhá výcvik a školení všech příslušníků organizace, čítající přibližně 70 000 dobrovolníků v 663 místních jednotkách. Každá disponuje 10 až 15 automobily od osobních až po jeřáby a bagry. O chod organizace se stará a na její činnost dohlíží zhruba 800 placených úředníků na různých úrovních. THW má též vyčleněnou specifickou jednotku „SEEBA“, která je obdobou našeho „USAR odřadu“. Posláním THW je likvidace škod v době války a po ní (muži organizovaní v THW jsou zproštěni povinné vojenské služby) a pomoc při katastrofách všeho druhu. Jejich nejčastější náplní je výpomoc profesionálním hasičským sborům při technicky náročných zásazích.

Účebny střediska jsou bohatě vybaveny jak počítačovou, tak i video a audio technikou, v jedné z poslucháren umožňuje množství mobilních zástěn vytvářet variabilní nezávislé prostory pro práci v menších skupinách. Výuka zde probíhá do pozdních odpoledních až večerních hodin, začátek je ovšem stanoven spíše až na dopoledne než ráno a často po dohodě se studenty.

Přednáška o minách a nástražných systémech, se kterými se může záchranář setkat při mezinárodních misích

Pro nás byly ovšem mnohem zajímavější venkovní tréninkové prostory, kterým dominovalo betonové „torzo“ třípatrové budovy, obklopené obrovitou haldou sutin, panelů, trámů a betonového potrubí. Při bližší prohlídce jsem objevil, že pod budovou jsou další dvě podzemní patra s místnostkami, průlezy a chodbičkami. Tento tréninkový komplex nabízí opravdu mnoho možností pro trénink a výcvik. V přílehlém okolí je ještě několik menších stavbiček, určených pro výcvik a lezecká stěna. V suterénu školy je též klasický klecový polygon s možností zakouření, zdroji tepla a infračerveným snímáním osob.

Nezvyklé byly pro nás i některé výukové programy, jako např. kurz vaření „v polních podmínkách“, jehož výsledkem byl, což jsme jako přivzvaní „degustátoři“ museli uznat, báječný guláš a čerstvě upečený chléb.

Další zajímavý projekt, kterého jsme se mohli zúčastnit, byl psychologický výcvik záchranářů pro mezinárodní mise. Toto cvičení simulovalo cestu, ale hlavně přilet záchranářského týmu do neznámé země kdesi v arabském světě krátce po ničivém zemětřesení, velmi nevlídné až nepřátelské přijetí a nastiňovalo mnoho situací, do kterých se záchranář může dostat. Dokonale vytvořené prostředí, výkon „herců“ představujících arabské důstojníky a vojáky, a také doba trvání tohoto cvičení (přibližně 15 hodin), vyvolala u některých účastníků tak silnou stresovou reakci, že toto cvičení vzdali.

Během naší návštěvy jsme si mohli prohlédnout zásahové automobily. Jedná se o technické automobily vybavené výkonnými elektrocentrálami, hydraulickými nůžkami s nejrůznějšími adaptéry a nářadím. Používány jsou automobily Iveco, MAN a Mercedes, nástavby jsou ovšem vždy zcela identické. Na rozdíl od našich požárních automobilů jsou zásahové automobily THW modré.

Na zpáteční cestě jsme se ještě zastavili v Darmstadtu, kde má hlavní stan již zmíněná SEEBA. Tato složka THW zajišťuje mezinárodní pomoc Německa při katastrofách v zahraničí již dlouhá léta. Její vybavení je z velké části shodné s vybavením našeho „USAR odřadu“, její velikost je pak úměrná velikosti Německa.

S naším průvodcem před cvičnými objekty

Spojení – volba vyhovujícího systému

Způsob, jakým systém spojení pracuje, má přímý dopad na práci záchrannářů. Možnost volby prostředků je v současné době široká. Prvním krokem je rozhodnutí, zda chcete používat digitální či analogovou přenosovou technologii. Při digitálním spojení tvoří zprávu řada vysokých a nízkých hodnot v binárním kódu. Při hovoru se vám vrací původní tvar zvukové vlny. Oproti tomu může mít analogový signál na cestě z vysílače do přijímače jakoukoliv hodnotu nebo frekvenci.

Obě metody mají své klady a zápory. Analogové signály na cestě z vysílače do přijímače slábnou. Tento účinek se projevuje zejména při radiových přenosech. Při digitálním spojení má význam pouze binární kód. Pokud přijímač dokáže rozlišovat mezi vysokými a nízkými hodnotami, bude zpráva předána. Jednou z výhod digitálního přenosu je, že je možné opravit malé chyby – tím se minimalizuje interference jako je šum a signál je čistší.

Hlavní výhodou analogového spojení je, že pro přenos zprávy je ve srovnání s digitálním spojení potřeba menší množství retranslačních stožárů. Je tedy analogové spojení lacinější. Jeho signál sice se vzdáleností od stožáru slábne, ale zůstává slyšitelný. Oproti tomu digitální signál v určité vzdálenosti od stožáru prostě zanikne.

Jednou z možností je TETRA systém, otevřený digitální dálkový radiový standard, definovaný Evropským telekomunikačním standardizačním institutem. Má podporu Evropské komise, i asociace provozovatelů, dodavatelů a uživatelů. Tento standard byl vytvořen pro radiový hlasový a datový přenos pro profesionální použití záchrannými a bezpečnostními složkami. I když se jedná o systém vytvořený v Evropě, používá jej mnoho organizací a jednotek PO na celém světě.

Jak prohlašuje finská firma Nokia, neexistuje analogový systém stavěný pro potřeby moderních záchranných prací. Nepodporuje hierarchické řízení zásahu, neboť všichni uživatelé používají stejný kanál a mohou se tedy vzájemně slyšet. Bezpečnost přenosu je při mnoha činnostech životně důležitá, což analogový systém nemůže zaručit vzhledem ke svému snadnému skenování.

Oproti tomu je TETRA zcela bezpečná. Pro tento systém vyvinula Nokia ruční vysílačku Nokia THR880m speciálně určenou pro profesionální záchrannáře. Terminál je robustní a může být snadno ovládán i v silných pracovních rukavicích. Kromě toho je chráněn proti vniknutí vody a prachu a jeho činnost je zaručena až do teploty +55 °C. Je vybaven elastomerní vrstvou, chrání jej při nárazu a pádu. Další výhodou je, že vysílačka s uživatelem zvukově komunikuje, není tedy třeba ji při volbě funkcí sledovat zrakem.

Anglická firma TAIT – radiové komunikace zpochybňuje tvrzení, že analogový systém nevyhovuje moderním potřebám. Její

obchodní ředitel uvádí, že jejich kmenový analogový dálkový radiový systém MPT 1327 pracuje na stejném systému, jako dálkové digitální rádio. Kmenové vedení kanálů znamená počítačem řízený přístup ke všem nebo k jednotlivým kanálům, což zaručuje jejich optimální používání jako konference nebo jako individuální hovory. Vzhledem k potřebnému počtu přenosových stožárů je také analogové spojení mnohem lacinější. Jak tato firma uvádí, bylo by při digitálním systému pro pokrytí milionového města třeba 50 až 60 stožárů, zatímco pro analogový systém postačí 8 nebo 9. Kromě toho analogový signál je stále ještě slyšitelný i když se uživatel od stožáru vzdálí, zatímco digitální systém jej nutí, aby se neustále zdržoval v optimální vzdálenosti.

Další britská firma FORTEK vyvinula systém VISION, určený pro podporu a zlepšení provozní činnosti v řídicím centru záchranných prací. Systém pracuje na analogovém principu, ale v současné době se zkouší i pro digitální použití. Systém umožňuje uživateli napojení přes jeden počítač, řízení spojení, nasazení sil a prostředků, i použití při vlastním zásahu. V současné době se instalují systémy napojené na analogové radiové sítě.

Protože tyto sítě se dnes nahrazují digitálními, přizpůsobuje tato firma své výrobky i pro tuto technologii. První napojení se zkouší na britský systém Airwave, založený na technologii TETRA. Systém VISION vyžaduje v každé pracovní stanici pouze jediný počítač pro zajištění celého provozu. Systém může být rozšířen nebo zúžen pouhým připojením nebo odebráním počítače. Systém nemusí být omezen pouze na jednu řídicí místnost, ale může být prostřednictvím počítačové sítě rozšířen do více místností nebo na více

spolupracujících organizací. Tento systém poskytuje svým uživatelům mnoho výhod, včetně zaznamenávání hovorů a zpráv do centrální databáze.

Při dalším příchozím hovoru se na obrazovce objeví všechny předchozí hovory tohoto účastníka. V současné době se v Anglii připravuje rekonstrukce spojovací sítě. Firma FORTEK zajistí návaznost bez ohledu na to, který systém bude vybrán. Použije přitom existující zařízení sítě TETRA.

Ing. Vladislav KMOCH,
podle Fire & Rescue 10/2004

PLACENÁ INZERCE

STABILNÍ HASÍČÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ

FIRE JACK

PLYNOVÉ
EBH FE 36

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

BESYCO SPOL. S R. O.
KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠÍŘE
TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061
HTTP://WWW.BESYCO.CZ, E-MAIL: BESYCO@BESYCO.CZ

SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY ZABEZPEČENÍ PROSTOR A ZAŘÍZENÍ
PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVEN A
VÝBUŠNĚHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
• EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠE JEDNODUCHÉ

Reprezentační tým HZS ČR obhájil titul

Mnoho významných osobností, které reprezentují Českou republiku v různých sportovních odvětvích, se sešlo v pátek 17. prosince 2004 v prostorách Státního ústředního archivu v Praze na slavnostním vyhlášení nejlepších sportovců Ministerstva vnitra za rok 2004. Mezi oceněnými nechyběli ani příslušníci HZS ČR.

Údění sportovních ocenění se ve Státním ústředním archivu uskutečnilo poprvé a jak uvedl ředitel odboru sportu Ministerstva vnitra PaedDr. Jaromír Vodehnal, možná tím byla zahájena nová tradice. „Odbor sportu se po předloňských povodních znovu vrátil do prostor Stromovky, kde bylo odvedeno mnoho práce. Nyní už jsou zde opět takové podmínky, že se v tomto areálu může připravovat státní reprezentace,“ uvedl.

Na úvod si všichni přítomní prostřednictvím obrazového sestřihu připomenuli atmosféru XXVIII. letních olympijských her, které se uskutečnily v Aténách. Výkony každého z oceněných sportovců pak byly přítomným v sále alespoň krátce připomenuty obrazovým doprovodem. Mezi jinými byli v různých kategoriích oceněni i sportovci známých jmen jako například oštěpařka Nikola Brejchová, plavec Květoslav Svoboda, střelkyně Kateřina Kurková, kanoista Martin Doktor, jachtařka Lenka Šmídová – ta se tala i celkově nejlepším sportovcem Ministersva vnitra a další.

Zpestřením pro všechny přítomné byla volba Miss odboru sportu Ministerstva vnitra, kterou se stala jachtařka Lenka Šmídová.

„Hasičský Šebřle“

Po vyhlášení nejlepších sportovců z řad příslušníků Policie ČR byl jako nejlepší sportovec HZS ČR za rok 2004 vyhlášen npor. Mgr. Jiří Kotáb, příslušník HZS hl. m. Prahy. Moderátor akce Štěpán Škorpil ho dokonce vzhledem k jeho všestrannosti ve sportu ověřil titulem „hasičský Šebřle“. Svoji formu ukázal na Světových hasičských hrách, které se konaly na přelomu srpna a září loňského roku v anglickém Sheffieldu a na nichž získal ve své kategorii v atletice sedm zlatých (koule, oštěp, disk, výška, tyč, 110 m překážek a ve štafetě 4x400 m) a jednu stříbrnou medaili ve štafetě 4x100 m.

„Ocenění mě samozřejmě velmi těší, moc jsem to nečekal. Beru to spíše jako uznání za mé celoživotní sportovní úsilí,“ uvedl Jiří Kotáb.

Obrazový doprovod, kde byly poprvé pro všechny další přítomné sportovce představeny disciplíny požárního sportu, byl úvodem i pro vyhlášení další kategorie.

Titul nejlepšího sportovního družstva HZS ČR roku 2004 získal reprezentační

ní výběr HZS ČR v požárním sportu. Pro tým byl rok velmi úspěšným. Podarilo se mu vybojovat několik velmi cenných medailí včetně titulu mistra světa v královské disciplíně požárního sportu požárním útoku, který družstvo získalo na II. mistrovství světa profesionálních hasičů v požárním sportu v běloruském Minsku. V celkovém hodnocení pak výběr v tomto prestižním klání vybojoval bronz.

„Sezona byla náročná, z titulu máme proto dobrý pocit. Bylo tak oceněno naše celoroční úsilí, zároveň nás to ale zavazuje snažit se titul obhájit i příští rok, kdy se bude v České republice konat mistrovství Evropy v požárním sportu,“ uvedli vedoucí repre-

zentačního družstva kpt. Emil Dopirák a trenéři kpt. Josef Pěnča a kpt. Ivan Reessler. „Jsme rádi, že se zde také představily i jednotlivé disciplíny požárního sportu, takže všichni teď ví, že i tento druh sportu je velmi náročný,“ dodali.

Ocenění nejlepším sportovcům HZS ČR předali náměstek generálního ředitele HZS ČR pro IZS a operační řízení plk. Ing. Václav Muchna a náměstek generálního ředitele HZS ČR pro ekonomiku pplk. Ing. Alois Sellner. „Naši sportovní reprezentaci vede v současné době tým opravdu dobrých organizátorů a trenérů, kteří se sami požárnímu sportu dlouhá léta věnovali a umí tým dovést ke skvělým výsledkům,“ uvedl plk. Ing. Václav Muchna. „Jako velmi pozitivní hodnotím i to, že vedení družstva dělá velmi dobrý výběr i přípravu mladých sportovců a vytváří tak solidní základnu. Pro nás je důležitým úkolem zajistit reprezentačnímu družstvu dobré zázemí a vytvořit podmínky pro jeho činnost,“ doplnil.

Podle jeho slov tým sportovců v roce 2004 potvrdil svoji výbornou formu na všech soutěžích, kterých se zúčastnil. „Jen v národních soutěžích letos padly tři rekordy v požárním útoku a to, že jsme v této disciplíně opravdu nejlepší, se následně potvrdilo na mistrovství světa v Minsku,“ dodal plk. Ing. Václav Muchna.

Poděkování za zajištění skvělých podmínek pro reprezentační tým HZS ČR patří i sponzorům, zejména pak společnosti DEVA F-M, s.r.o., která družstvo kompletně vybavila kvalitním sportovním oblečením.

pprap. Jana KEMROVÁ
foto autorka

Summary

Policemen and Firefighters Foundation

The Policemen and Firefighters Foundation – Mutual Assistance in Distress was established two years ago, particularly to help children and families of those policemen/firefighters who lost their lives on duty. In December 2004, at a charity meeting tens of these children were given financial presents and gifts. p. 2

Fire in Slušovice gobbled electronics

In October 2004 a major fire stroke a store of electronics in Slušovice near Zlín, Moravia. More than 40 firefighters operated there but fire damages were quite high - estimated to some 67 millions of CZK (2 mill. EUR). p. 4

Safety of LPG installations and units

For LPG this is true to tell that there is a good servant but a bad master. Although very much useful, it bears also high risk of explosion followed by a fire, or an origin causes a fire. p. 6

Use of accumulator saws in extrication from crashed cars

Statistical observation shows that number of road accidents has been increasing in our country. Also number of fire units' operations with road accidents is higher from one year to another. And the most frequently they are using accumulator saws. p. 13

Population protection in the Czech Republic

Organized population protection in our country has quite a long history. But different periods of this history have different characteristics. p. 16

Together against danger

In November 2004, the conference named Crisis Management and Safety in new Europe took place in Prague. The meeting was held under the auspices of Mr. Harald R. Drager, President of the TIEMS (The International Emergency Management Service) and Mr. Vladimír Mlynář, Czech minister of informatics, and hosted also lecturers and participants from other countries. p. 22

EU and UN cooperation in Emergency Preparedness and Response

Disasters and emergencies from last years are pressing on priorities in coordination of rescue operations between EU and UN and their bodies. The Bam earthquake in Iran in December 2003 was an example. p. 24

Nuclear energetics under safety supervision

Czech and Slovak experts on safety of nuclear power plants met in the Fire Movement Centre in Příbram, Czech-Moravian Highland, in November 2004. This three-day workshop on Fire Safety took place for the thirteen times. p. 26

Exhibition of the Czech firefighters in the NATO HQ area

On 22 November 2004, when chiefs of civil protection bodies of the NATO member states met in Brussels, firefighters from the Fire Rescue Service of the Czech Republic introduced their abilities and their equipment there. The one-day exhibition of equipment and techniques for rescue and liquidation operations, and for population protection, was complemented by demonstrations. p. 30

Die Übergabe von Geschenken aus dem Fonds der Polizei und der Feuerwehr

Im Dezember 2004 wurde aus dem Fonds der Polizei und Feuerwehr für "Gegenseitige Hilfeleistung in Notfällen" eine karitative Aktion organisiert, bei der einer Anzahl von Kindern, von Feuerwehrmännern und Polizisten, die bei der Dienstausbübung ihr Leben lassen mussten, Geld – und Sachgeschenke gemacht wurden. S. 2

Der Brand in Slušovice hat die Elektronik zerstört

Auf 67 Millionen Kronen wurde der Schaden beziffert, der bei einem umfangreichen Brand entstand, zu dem es im Oktober 2004 in Slušovice, im Gebiet Zlín, gekommen war. Hierbei hat der Brand die Elektronik im Lager zerstört. An der Beseitigung des Ereignisses haben ca. 40 Feuerwehrmänner teilgenommen. S. 4

Die Sicherheit von Anlagen für verflüssigte hydrokarbonate Gase

Das verflüssigte hydrokarbonate Gas LPG ist neben seinen nützlichen Eigenschaften auch eine Gefahren-quelle bei Bränden und möglicher Explosionen. S. 6

Die Anwendung von Akkumulatorsägen bei der Bergung aus havarierten Kraftfahrzeugen

Die Statistik zeigt, dass die Zahl der Verkehrsunfälle sich jedes Jahr erhöht. Das zeigt auch die Anzahl der Einsätze, die von den Feuerwehrmännern bei Verkehrsunfällen durchgeführt werden. Das verwendete Werkzeug bei der Bergung ist die Akkumulator-Schwertsäge. S. 13

Der Bevölkerungsschutz unter unseren Bedingungen

Bei der relativ langen Epoche des organisierten Bevölkerungsschutzes in unseren Ländern ist es möglich diesen in verschiedene Intervalle zu teilen, in denen jedes seine eigene, charakteristische Bedeutung hat. S. 16

Gemeinsam gegen Gefahren kämpfen

Im November 2004 hat in Prag eine Fachkonferenz mit internationaler Beteiligung zum Thema "Krisenleitung und Sicherheit im neuen Europa" stattgefunden. S. 22

Die Zusammenarbeit zwischen der Europäischen Union und der UNO bei der Planung und Durchführung zur Katastrophenbekämpfung

Die ausserordentlichen Ereignisse, wie z.B. das Erdbeben in Bamu, im Iran, zu dem es im Jahre 2003 gekommen war, haben die wichtige Frage nach der Priorität in der Koordination der Rettungsarbeiten zwischen der Europäischen Union und der UNO hervorgerufen. S. 24

Die Nuklearenergetik im Blickpunkt der Sicherheit

Im Zentrum der Feuerwehrbewegung in Příbram hat im November 2004 eine Konferenz tschechischer und slowakischer Fachleute stattgefunden, die sich mit der Problematik der Sicherheit der Nuklearenergetik befasst haben. S. 26

Die tschechische Feuerwehr hat im Areal der NATO ausgestellt

Die Angehörigen des Feuerwehrrettungskorps der Tschechischen Republik haben in Brüssel spezielle Technik vorgestellt, die sie bei ausserordentlichen Ereignissen bei der Durchführung von Rettungs – und Beseitigungsarbeiten und beim Bevölkerungsschutz zum Einsatz bringen. S. 30

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktori kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cihartová - 974 819 951, pprap. Jana Kemrová - 974 819 947 • **Sídlo:** Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráž, Jan Žižka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolin 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 10. prosince 2004 • Číslo 1/2005 vychází 14. ledna 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Internetová podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html

• **Foto na titulní straně:** Milan VÁVRŮ

Prevencí je i čipování psů

Agresivita psů a jejich útoky na občany, vyvolávají celou řadu otázek. Jak je to s výcvikem psů, s chovem tzv. nebezpečných plemen, je možné nechat dítě doma se psem o samotě ...? To ale stále uvažujeme o psech, kteří mají svého starostlivého pána. Ale co psi toulaví nebo psi nebalých majitelů, kteří mnohdy nejsou ani očkovaní nebo nemají žádný identifikační znak?

Nařízení Evropského parlamentu a Rady Evropy č. 998/2003 a navazující vyhláška 95/65/EEC stanoví nové podmínky pro pohyb zvířat. Od 1. října 2004 je možné na území EU cestovat se psem, kočkou, fretkou nebo jiným zvířetem pouze s takzvaným PET PASEM (Mezinárodní očkovací průkaz pro neobchodní pohyb zvířat po EU i třetích zemích). Vydávat PET PASY majitelům zvířat budou certifikovaní veterinární lékaři. PET PAS musí obsahovat údaje o majiteli zvířete, potvrzení o vakcinaci proti vzteklině, popis zvířete a průkaznou identifikaci zvířete.

Za průkaznou identifikaci bude po přechodnou dobu osmi let uznáno i zřetelné tetování, poté pouze mikročip. Mikročip musí odpovídat normám ISO 11784 a 11785. První norma stanoví přenosovou frekvenci 134,2 kHz a strukturu kódu. Druhá norma specifikuje aktivaci čipu, způsob přenosu a kódování informací. Vstupem ČR do EU začal zákonitě vzrůstat význam technologie označování psů a dalších zvířat vnímavých na vzteklinu (koček, fretek) pomocí radiofrekvenčních identifikačních systémů. Jedná se o moderní a pro zvíře zcela neškodné značení. Hospodářská zvířata, chráněné druhy zvířat a zvířata chovaná v zoo se takto značí již dlouho.

■ Základní komponenty radiofrekvenčního systému

Veterinární mikročip je tvořen kapslí z bioskla o rozměrech cca 2 x 11 mm, v níž je uložena anténa a vlastní identifikační kód. Tento kód je ve výrobě generován počítačem a je unikátní. Transponder je pasivní, nemá vlastní zdroj energie. energii potřebnou k přenosu nesené informace získává z magnetického pole vyslaného anténou čtecího zařízení. Proto je jeho životnost prakticky neomezená. Implantovatelné transpondery pro identifikaci zvířat jsou dodávány v jednorázové sterilní jehle. Pomocí

jednoduchého injekčního aplikátoru se aplikuje dle druhu označovaného zvířete.

Čtecí zařízení jsou dvojího druhu – stacionární a přenosná. Přenosná čtečka je napájena baterií, jejíž kapacita umožňuje minimálně jeden tisíc čtecích cyklů bez nutnosti dobíjení. Čtečka pomocí antény vyše dlouhovlnné elektromagnetické záření. Jakmile se transponder dostane do dosahu tohoto signálu, přijme energii a modulovanou do identifikačního kódu ji odrazí. Vyslaný kód transponderu je zachycen čtečkou a zobrazen na displeji. Součástí čtecího zařízení je paměť s kapacitou řádově tisíc a více kódů, kterou je možno členit. Zařízení pracuje samostatně nebo jej lze propojit s PC.

Další součástí systému je program, který umožňuje komunikaci s Centrální evidencí zvířat ČR, tvorbu osobních, lokálních, obecních, městských a regionálních databází označených zvířat. Software má dvě funkce – komunikační, umožňující přenos dat mezi čtečkou a PC (standard IBM) a podporu databází, která umožňuje přiřazovat k automaticky nastaveným identifikačním kódům další vstupy.

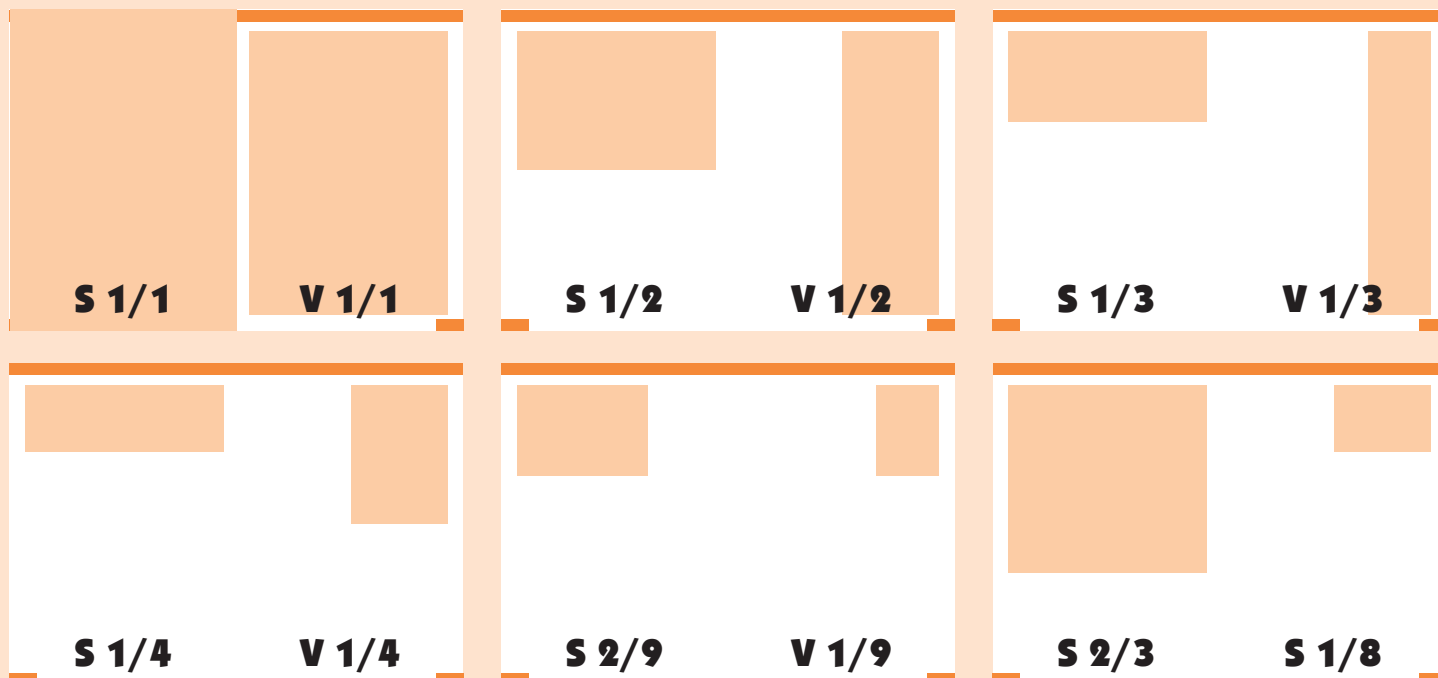
Samotná centrální evidence zvířat (viz www.identifikace.cz), slouží jak pro vkládání dat pořízených na aplikačních nebo sběrných pracovištích, tak pro vyhledávání kontaktní osoby (například majitele zvířete) prostřednictvím přečteného identifikačního kódu. Vyhledávací funkce je přístupná na internetu NON – STOP.

Obcím a městům, které mají problémy s toulavými a neevidovanými zvířaty, umožňuje využití radiofrekvenčního identifikačního systému zefektivnění výběru poplatků a kontrolu majitelů psů. Ušlechťuje financování provozu odchytových služeb a útulků pro opuštěná a zatoulaná zvířata.

Legislativní rámec pro nové vyhlášky stanoví zákon č. 77/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů.

JUDr. Tomáš KONÍČEK a JUDr. Pavel KOCÁBEK,
Ministerstvo vnitra, foto archiv autorů

Ceník a technické podmínky inzerce v časopíse 112

Ceny inzerce (včetně DPH)

Označení	Šířka	Výška	Černobílý	Barevný
S 1/1	210	297	18 000,-	22 500,-
V 1/1	184	262	16 000,-	20 000,-
S 1/2	184	128,5	8 550,-	10 700,-
V 1/2	89,5	262	8 550,-	10 700,-
S 1/3	184	84	5 700,-	7 125,-
V 1/3	58	262	5 700,-	7 125,-

Označení	Šířka	Výška	Černobílý	Barevný
S 1/4	184	61,5	4 575,-	5 725,-
V 1/4	89,5	128,5	4 575,-	5 725,-
S 2/9	121	84	3 800,-	4 775,-
V 1/9	58	84	2 025,-	2 550,-
S 2/3	184	173	10 650,-	13 325,-
S 1/8	89,5	61,5	2 450,-	3 050,-

Příplatky:

2. a 3. strana obálky (formáty S 1/1)	10 %
4. strana obálky (pouze barva, formát S 1/1)	20 %
vkádaná inzerce	dohodou

Slevy: (při opakování stejného inzerátu v rámci jedné objednávky)

opakování 3x	5 %
opakování 5x	7 %
opakování 10x	10 %

Technické požadavky na podklady:

Texty: musí být dodané v elektronické podobě v textovém editoru (Microsoft Word, AmiPro, T602, Win602 apod.). Pokud soubor obsahuje obrázky (bitmapy TIF, JPEG apod.) nebo grafy (Microsoft Excel), je nutné je předat jako zvláštní samostatné soubory na elektronickém médiu.

Grafy: dodané v elektronické podobě v tabulkovém editoru (Microsoft Excel). Pokud soubor obsahuje obrázky (bitmapy TIF, JPEG apod.), je nutné je předat jako zvláštní samostatné soubory na elektronickém médiu.

Grafické návrhy: zpracované barevně nebo černobíle (podle barevnosti inzerátu) s naznačeným umístěním textů, obrázků, log apod. včetně popisu jednotlivých barev podle barevné škály PANTONE.

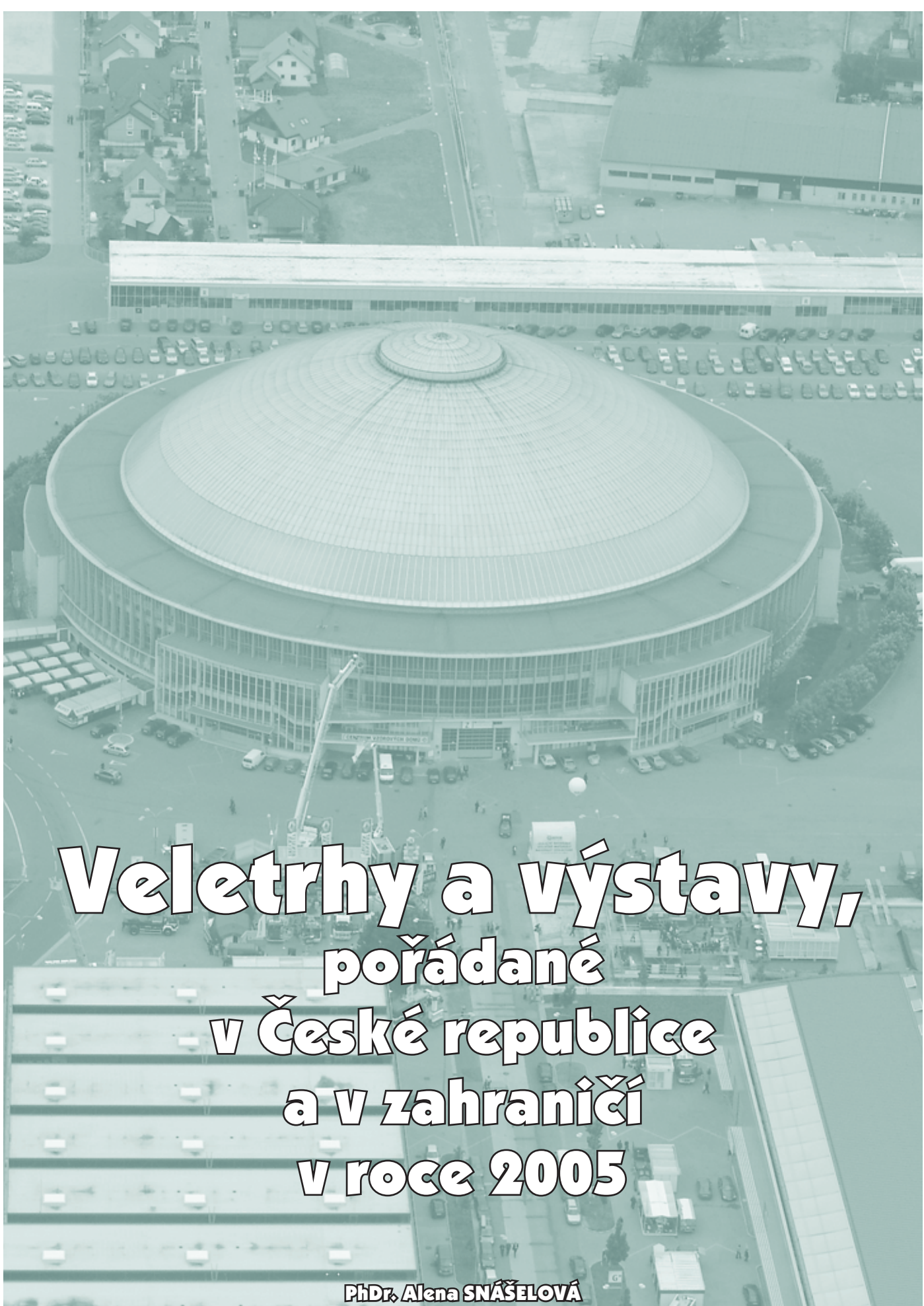
Obrazové podklady: fotografie (v provedení mat), diapositivы. Obrazové podklady předávané v elektronické podobě musí být skenovány na 300 dpi (pérovky 600 dpi) při velikosti shodné s velikostí uveřejnění.

Loga: podklady nejméně ve velikosti 10 cm pro menší stranu (ne xeroxové kopie, nejlépe ve velikosti A4) nebo v elektronické podobě (CorelDraw, Adobe Illustrator) s označením jednotlivých barev podle barevné škály PANTONE.

Dodané filmy: barevné separace (pouze velikost 1/2 a 1/1) s ořezovými a pasovacími značkami včetně označení barev CMYK, černobíle (pouze velikosti 1/4, 1/2 a 1/1) s ořezovými značkami - rastr 160 lpi, 2540 dpi.

Elektronické podklady: jsme schopni převést soubory z programů CorelDraw 10.0 (text převést na křivky), Adobe Illustrator 10.0 (text převést na křivky), Adobe PhotoShop 6.0, Microsoft Word 2000, Microsoft Excel 2000, QuarkXpress 3.32, Adobe InDesign 2.0, Adobe Acrobat (soubory PDF).

Elektronická média: disketa 1,44 MB, ZIP 100 MB, CD-ROM.

Veletrhy a výstavy, pořádané v České republice a v zahraničí v roce 2005

PhDr. Alena SNÁŠELOVÁ

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
Česká republika				
27.-29.1.	STŘECHY PRAHA	Praha - Výstaviště	7. specializovaná výstava – vše pro stavbu a renovaci střech	Střechy Praha, s.r.o. Na Valentince 1, 150 00 Praha 5 Tel.: 257 312 432, Fax: 257 315 077 strechy@strechy-praha.cz www.strechy-praha.cz
9.-11.2.	PRAGOREGULA/ ELEXPO	Praha – Výstaviště	27. mezinárodní veletrh měření, regulace, elektrotechniky a elektronické automatizační techniky	Incheba Praha, s.r.o. Areál Výstaviště č.p.67, 170 90 Praha 7 Tel.: 220 103 788, Fax: 233 378 225 m.kubala@incheba.cz, info@incheba.cz www.incheba.cz
9.-11.2.	PRAGOTHERM/ FRIGOTHERM	Praha – Výstaviště	32. mezinárodní veletrh energetiky, vytápění, sanitární techniky, úspor energie, technického zařízení budov, izolací a ekologie 8. mezinárodní veletrh chladicí techniky, klimatizace a vzduchotechniky	Incheba Praha, s.r.o. Areál Výstaviště č.p.67, 170 90 Praha 7 Tel.: 220 103 475, Fax: 233 376 444 m.kubala@incheba.cz, info@incheba.cz www.incheba.cz
9.-11.2.	INTERGAS	Praha – Výstaviště	14. mezinárodní plynárenský veletrh	Arrow Trade, s.r.o. Osadní 26, 170 00 Praha 7 Tel., fax: 220 809 388 expo@arrowtrade.cz
16.-19.2.	STŘECHY, PLÁŠTĚ, IZOLACE	Ostrava – Výstaviště Černá louka	14. odborný stavební veletrh	Ostravské výstavy, a.s. Výstaviště Černá louka, 728 26 Ostrava Tel.: 596 167 120, Fax: 596 167 125 vijackova@cerna-louka.cz, vystavy@cerna-louka.cz www.cerna-louka.cz
16.-19.2.	Ostravská stavební výstava	Ostrava – Výstaviště Černá louka	14. ročník stavební výstavy	Ostravské výstavy, a.s. Výstaviště Černá louka, 728 26 Ostrava Tel.: 596 167 117, Fax: 596 167 125 tylecek@cerna-louka.cz www.cerna-louka.cz
16.-19.2.	HYDRO	Ostrava – Výstaviště Černá louka	5. ročník vodohospodářské výstavy	Ostravské výstavy, a.s. Výstaviště Černá louka, 728 26 Ostrava Tel.: 596 167 123, Fax: 596 167 125 kubicova@cerna-louka.cz www.cerna-louka.cz
24.-26.2.	OKNA - DVEŘE - SCHODY	Praha - Výstaviště	6. specializovaná výstava oken, dveří, schodů a schodišť, jejich doplňků, součástí a stavebních prvků	Incheba Praha, s.r.o. Areál Výstaviště č.p. 67, 170 90 Praha 7 Tel.: 220 103 464, Fax: 233 376 444 m.smatova@incheba.cz, info@incheba.cz www.incheba.cz
9.-12.3.	ECO CITY INVEST CITY + CLEAN CITY	Praha –Pražský veletržní areál (PVA) Letňany	11. veletrh životního prostředí a úspor energie 1. odborná výstava investičních příležitostí v krajích, městech a obcích	ABF, a.s. Václavské nám. 29, 111 21 Praha 1 Tel.: 222 891 115, 119, 130 Fax: 222 891 198-9 veletrhy@abf.cz www.abf.cz, www.ecocity.cz, www.vystava-city.cz
17.-19.3.	FOR ARCH Plzeň	INWEST-K, Plzeň	10. ročník stavební výstavy	ABF, a.s. Václavské nám. 29, 111 21 Praha 1 Tel.: 222 891 115, 119, 130 Fax: 222 891 198-9 veletrhy@abf.cz www.abf.cz, www.forsystem.cz
18.-20.3.	FOR ARCH Znojmo	Znojmo - Výstavní areál Louka	8. ročník výstavy stavebnictví a bydlení	ABF, a.s. Václavské nám. 29, 111 21 Praha 1 Tel.: 222 891 115, 119, 130 Fax: 222 891 198-9 veletrhy@abf.cz www.abf.cz, www.forsystem.cz
5.-8.4.	AMPER 2005	Praha – PVA Letňany	13. mezinárodní veletrh elektrotechniky a elektroniky	TERINVEST, s.r.o., veletržní správa Legerova 15, 120 00 Praha 2 Tel.: 221 992 133, Fax: 221 992 139 amper@terinvest.com, buchtova@terinvest.com www.terinvest.com
13.-15.4.	PRAGOALARM - PRAGOSEC	Praha – Výstaviště	14. mezinárodní veletrh zabezpečovací techniky, systémů a služeb, požární ochrany a záchranných zařízení	Incheba Praha, s.r.o. Areál Výstaviště č.p. 67, 170 90 Praha 7 Tel.: 220 103 478, Fax: 233 378 225 h.chocova@incheba.cz, info@incheba.cz www.incheba.cz
14.-16.4.	INTEC 2005	Praha – PVA Letňany	1. veletrh informační a komunikační techniky Současně probíhá veletrh audiovizuální a osvětlovací techniky CREATIVE 2005 a veletrh grafické, fotografické a tiskové techniky VISION 2005	TERINVEST, s.r.o., veletržní správa Legerova 15, 120 00 Praha 2 Tel.: 224 263 136, Fax: 221 236 149 intec@terinvest.com www.terinvest.com

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
14.-17.4.	MOBIL SALON	České Budějovice – Výstaviště	13. ročník výstavy - auto, moto, cestovní ruch, sport, mobilní hlasová a datová komunikace, internet, telekomunikační služby	Výstaviště České Budějovice, a.s. Husova 523, 370 21 České Budějovice Tel.: 387 714 911, Fax: 387 714 263 info@vcb.cz www.vcb.cz
19.-23.4.	IBF	Brno – Výstaviště	Mezinárodní stavební veletrh	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1, 647 00 Brno Tel.: 541 152 783, Fax: 541 153 045 ibf@bv.cz www.bv.cz
19.-23.4.	SHK BRNO 2005	Brno – Výstaviště	Mezinárodní veletrh technických zařízení budov	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1, 647 00 Brno Tel.: 541 152 897, Fax: 541 153 045 shk@bv.cz www.bv.cz
19.-23.4.	URBIS	Brno – Výstaviště	Fórum investičních příležitostí – Technologie a zařízení pro města a obce	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1, 647 00 Brno Tel.: 541 152 897, Fax: 541 153 045 shk@bv.cz www.bv.cz
19.-23.4.	ELEKTRO	Brno – Výstaviště	Mezinárodní veletrh osvětlovací techniky, elektroinstalací a systémové integrace budov	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1, 647 00 Brno Tel.: 541 152 897, Fax: 541 153 045 elektro@bv.cz www.bv.cz
19.-23.4.	Stavební centrum EDEN	Brno – Výstaviště	Centrum vzorových domů, vzorkovna stavebních materiálů	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1, 647 00 Brno Tel.: 541 152 897, Fax: 541 153 045 www.bv.cz
21.-24.4.	AUTO PRAHA 4x4 OFFROAD SHOW	Praha – PVA Letňany	9. ročník všeobecné výstavy motorismu, výstava terénních vozidel	ABF, a.s. Václavské nám. 29, 111 21 Praha 1 Tel.: 222 891 115, 119, 130, Fax: 222 891 198-9 veletrhy@abf.cz www.abf.cz, www.moto-jaro.cz
3.-5.5.	IDET	Brno – Výstaviště	Mezinárodní veletrh obranné a bezpečnostní techniky a speciálních informačních systémů	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1, 647 00 Brno Tel.: 541 153 272, 541 152 927 Fax: 541 153 054 ktrn@bv.cz, idet@bv.cz www.idet.cz, www.bv.cz
10.-12.5.	MACH 2005	Praha – PVA Letňany	4. veletrh strojírenské techniky a technologií	TERINVEST, s.r.o., veletržní správa Legerova 15, 120 00 Praha 2 Tel.: 224 992 110, Fax: 221 992 119 mach@terinvest.com www.terinvest.com
24.-26.5.	VODOVODY A KANALIZACE	Praha – Výstaviště	11. mezinárodní vodohospodářská výstava	Incheba Praha, s.r.o. spolu se SOVAK (Sdružení vodovodů a kanalizací ČR) Areál Výstaviště č.p. 67, 170 90 Praha 7 Tel.: 220 103 476, Fax: 233 378 225 r.krombholzova@incheba.cz, info@incheba.cz www.incheba.cz
2.-9.6.	AUTOSALON BRNO 2005	Brno – Výstaviště	Mezinárodní veletrh osobních automobilů	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1, 647 00 Brno Tel.: 541 152 915, 541 152 994, Fax: 541 153 042 autosalon@bv.cz, info@bv.cz www.bv.cz
16.-18.6.	FOR ARCH Karlovy Vary	Karlovy Vary – Zimní stadion	14. ročník karlovarské výstavy stavebnictví	ABF, a.s. Václavské nám. 29, 111 21 Praha 1 Tel.: 222 891 115, 119, 130, Fax: 222 891, 198-9 spolu s Regionálním stavebním sdružením Karlovy Vary veletrhy@abf.cz, rsskv@rsskv.cz www.abf.cz
8.-11.9.	ČTYŘI DNY SE ZÁCHRANÁŘI	Lysá nad Labem – Výstaviště	4. výstava moderní hasičské a policejní techniky	Výstaviště Lysá nad Labem Masarykova 1727, 289 22 Lysá nad Labem Tel.: 325 552 051, 325 551 169, Fax: 325 552 050 vll@vll.cz www.vll.cz
20.-24.9.	FOR ARCH 2005: FOR ARCH, FOR TECH, FOR COMPUTER, FOR VERTICAL & FAIR LIFTING	Praha – PVA Letňany	16. mezinárodní stavební veletrhy	ABF, a.s. Václavské nám. 29, 111 21 Praha 1 Tel.: 222 891 115, 119, 130, Fax: 222 891 198-9 veletrhy@abf.cz www.abf.cz, www.forarch.cz
3.-7.10.	MSV	Brno – Výstaviště	47. mezinárodní strojírenský veletrh	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1, 647 00 Brno Tel.: 541 153 020, 541 152 960, Fax: 541 153 044 msv@bv.cz www.bv.cz

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
3.-7.10.	Transport a Logistika	Brno – Výstaviště	Mezinárodní veletrh dopravy a logistiky	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1, 647 00 Brno Tel.: 541 152 960, 541 152 926, Fax: 541 153 044 translog@bv.cz www.bv.cz
5.-7.10.	CHEMTEC PRAHA	Praha – Výstaviště	12. mezinárodní veletrh chemie a plastů	Incheba Praha, s.r.o. Areál Výstaviště č.p. 67, 170 90 Praha 7 Tel.: 220 103 476, Fax: 233 378 225 r.krombholzova@incheba.cz, info@incheba.cz www.incheba.cz
20.-23.10.	FOR ARCH Ostrava	Ostrava – Výstaviště Černá louka	14. ročník stavební výstavy	ABF, a.s. Václavské nám. 29, 111 21 Praha 1 Tel.: 222 891 115, 119, 130, Fax: 222 891 198-9 spolu s Ostravské výstavy, a.s. veletrhy@abf.cz www.abf.cz, www.forsystem.cz
20.-23.10.	AUTOSHOW PRAHA	Praha – Výstaviště	11. mezinárodní veletrh osobních a lehkých užitkových automobilů, karavanů a automobilového designu	Incheba Praha, s.r.o. Areál Výstaviště č.p. 67, 170 90 Praha 7 Tel.: 220 103 475, Fax: 233 376 444 v.janous@incheba.cz, info@incheba.cz www.incheba.cz
20.-23.10.	ASA PRAHA	Praha – Výstaviště	11. mezinárodní výstava autodílů, autopríslušenství, servisních služeb a garážové techniky	Incheba Praha, s.r.o. Areál Výstaviště č.p. 67, 170 90 Praha 7 Tel.: 220 103 487, Fax: 233 377 217 j.humpl@incheba.cz, info@incheba.cz www.incheba.cz
20.-23.10.	TRANSPED - COMMA	Praha – Výstaviště	12. mezinárodní výstava nákladních automobilů, lodní, železniční a letecké dopravy, logistiky, skladování a manipulace 5. výstava komunální techniky a služeb	Incheba Praha, s.r.o. Areál Výstaviště č.p. 67, 170 90 Praha 7 Tel.: 220 103 488, Fax: 233 377 217 j.janacek@incheba.cz, info@incheba.cz www.incheba.cz
24.-27.10.	INVEX	Brno – Výstaviště	15. mezinárodní veletrh informačních a telekomunikačních technologií	Veletrhy Brno, a.s. Výstaviště 1, 647 00 Brno Tel.: 541 152 849, 541 152 534, Fax: 541 153 057 invex@bv.cz www.bv.cz
1.-3.11.	ELEKTROTECHNIKA 2005	Ostrava – Výstaviště Černá louka	12. ročník výstavy - průmyslová a spotřební elektrotechnika a elektronika, regulace a měření, automatizace, energetika	BAEL, veletrhy a výstavy Korunní 32, 709 00 Ostrava Tel.: 596 634 738, Fax: 596 625 421 bael@bael.cz www.bael.cz
9.-12.11.	FOR ARCH České Budějovice	České Budějovice – Kulturní dům Metropol	Výstava stavebnictví, bydlení a úspor energie	ABF, a.s. Václavské nám. 29, 111 21 Praha 1 Tel.: 222 891 115, 119, 130, Fax: 222 891 198-9 veletrhy@abf.cz www.abf.cz, www.forsystem.cz
22.-26.11.	AQUATHERM	Praha – Výstaviště	12. mezinárodní odborný veletrh vytápění, ventilace, klimatizační, měřicí, regulační, sanitární a ekologické techniky	Progres Partners Advertising, s.r.o. Opletalova 55, 110 00 Praha 1 Tel.: 224 213 905, Fax: 224 235 033 info@ppa.cz, aqua@ppa.cz www.ppa.cz
Zahraničí				
15.-17.1.	INTERSEC	Dubaj, Spojené arabské emiráty	7. mezinárodní výstava policie, požární ochrany, bezpečnosti a záchranářství	Channels Exhibitions LLC, Sunshine Buildings P.O.BOX 55254, Dubai, United Arab Emirates www.channelsexhibitions.com Kontakt: K+M Expo, s.r.o. (zastoupení Messe Frankfurt), P.O.Box 467, Václavské nám.1, 111 21 Praha 1 Tel.: 224 230 140, Fax: 224 234 395 messefrankfurt@mbx.vol.cz www.messefrankfurt.com
17.-22.1.	BAU 2005	Mnichov, Německo	16. mezinárodní odborný veletrh stavebních materiálů, stavebních systémů a rekonstrukce	Kontakt: EXPO Consult+Service, s.r.o. Příkop 4, 604 45 Brno Tel.: 545 176 158-60, Fax: 545 176 159 info@expocs.cz www.expocs.cz Kontakt: Fractal, s.r.o. Nám. Míru 15, 120 00 Praha 2 Tel.: 222 512 000, Fax: 222 515 000 veletrhy@fractal.cz www.fractal.cz, www.bau-muenchen.de, www.messe-muenchen.de
18.-20.1.	AQUA ALTA 2005	Mnichov, Německo	Mezinárodní odborný veletrh o ochraně proti katastrofám a klimatickým změnám	Kontakt: EXPO Consult+Service, s.r.o. Příkop 4, 604 45 Brno Tel.: 545 176 158-60, Fax: 545 176 159 info@expocs.cz www.expocs.cz

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
19.-20.1.	ARBO	Amsterdam – Exhibitions and Congress Centre, Nizozemí	Mezinárodní veletrh bezpečnosti, ochrany zdraví a ergonomie při práci	Amsterdam RAI International Exhibition and Congress Centre, Europaplein NL-1078 GZ Amsterdam Tel.: 0031-20-5491212 Fax: 0031-20-5491843 horecava@rai.nl, mail@rai.nl www.rai.nl
25.-28.1.	SECUREX	Poznaň, Polsko	Mezinárodní výstava bezpečnosti a zabezpečovací techniky	Miedzynarodowe Targi Poznańskie Ul.Glogowska 14 PL-60-734 Poznaň Tel.: 0048-61-8692000 Fax: 0048-61-8665827 info@mtp.pl www.mtp.pl
9.-13.2.	AERO INDIA (*Oficiální účast ČR)	Bangalore, Indie	Mezinárodní veletrh leteckého a obranného průmyslu	Kontakt: TERIS 2002, a.s. Štětkova 18, 140 68 Praha 4 Tel.: 261 210 325, 261 223 873 Fax: 261 218 992 teris@teris.cz www.teris.cz
9.-11.2.	INFOSECURITY	Milano, Itálie	Výstava zabezpečení informací	E.A.-Fiera Internazionale Largo Domodossola 1, CP 1270, Milano Tel.: 0039-2-49971, Fax: 0039-2-49977805 fmi@planet.it www.fmi.it Kontakt: CIA-Slovakia Hviezdna 38, Bratislava Tel.: 00421-7-45522912 Fax: 00421-7-45524591 cia@cia-slovakia.sk
12.-17.2.	IDEX	Abú Zabí, Spojené arabské emiráty	Mezinárodní vojenský veletrh	Kontakt: Messag Time, s.r.o. Durdáková 40, 613 00 Brno Tel.: 545 212 697-8, Fax: 545 573 731 messag@telecom.cz www.telecom.cz/messag
10.-16.3.	CEBIT 2005	Hannover, Německo	Světový veletrh informačních technologií, telekomunikace, software a služeb	Deutsche Messe AG Messegelände, D-30521 Hannover Tel.: 0049-511-8938011-2 Fax: 0049-511-8938003 info@messe.de www.messe.de, www.cebit.de Kontakt: Ing.E.Václavíková, výhr. zast. Deutsche Messe AG Hannover v ČR Myslbekova 7, 169 00 Praha 6 Tel.: 220 510 057, 220 517 837 Fax: 220 516 218, 220 514 284 info@hf-czechrepublic.com www.hf-czechrepublic.com Kontakt: Fractal, s.r.o. Nám. Míru 15, 120 00 Praha 2 Tel.: 222 512 000, Fax: 222 515 000 veletrhy@fractal.cz www.fractal.cz
15.-20.3.	AUTOSALÓN/ AUTOSERVIS	Bratislava - Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	15. mezinárodní salon automobilů, autopříslušenství, servisní a garážové techniky (současně probíhá 5. ročník mezinárodní výstavy motocyklů a příslušenství „MOTOCYKEL“)	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272138, Fax: 00421-2-67272201 smachala@incheba.sk www.incheba.sk
5.-9.4.	CONECO	Bratislava - Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	26. mezinárodní veletrh stavebnictví	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272209, Fax: 00421-2-67272055 coneco@incheba.sk www.incheba.sk
5.-9.4.	RACIOENERGIA	Bratislava - Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	15. mezinárodní veletrh energetické efektivity a racionalizace využití energie	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272209, Fax: 00421-2-67272055 coneco@incheba.sk www.incheba.sk
5.-9.4.	CLIMATHERM	Bratislava - Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	9. mezinárodní specializovaná výstava klimatizace a vzduchotechniky	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272209, Fax: 00421-2-67272055 coneco@incheba.sk www.incheba.sk

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
11.-15.4.	HANNOVER MESSE 2005	Hannover, Německo	Světový veletrh technologií a automatizace	Deutsche Messe AG Messegelände, D-30521 Hannover Tel.: 0049-511-8938011-2 Fax: 0049-511-8938003 info@messe.de www.messe.de Kontakt: Ing. E. Václavíková, výhr. zast. Deutsche Messe AG Hannover v ČR Myslbekova 7, 169 00 Praha 6 Tel.: 220 510 057, 220 517 837 Fax: 220 516 218, 220 514 284 info@hf-czechrepublic.com www.hf-czechrepublic.com
13.-15.4.	FIRE SAFETY	Odessa, Ukrajina	Mezinárodní výstava záchranné techniky	Exhibitions Technologies Centre Odessa Apt.1/10, Sabanskiy lane, Odessa Tel.: 00380-482-210590, Fax: 00380-482-210591 ctv@expo-odessa.com www.expo-odessa.com
21.-24.4.	ENVIRO	Nitra, Slovensko	10. mezinárodní výstava techniky a ochrany a tvorby životního prostředí	Agrokomplex – Výstavníctvo Nitra Výstavní 4, 949 01 Nitra Tel.: 00421-37-6572111-3 Fax: 00421-37-7335859 agrokomplex@agrokomplex.sk www.agrokomplex.sk
26.-29.4.	LAAD – LATIN AMERICA AERO & DEFENCE	Rio de Janeiro, Brazílie	Mezinárodní výstava a konference obranných technologií	E.J.Krause&Reed Exhibitions Rua Luigi Galvani 70-9 andar-Conj. 92, 0457 5020 Sao Paulo Tel.: 0055-11-55057272 Fax: 0055-11-55057872 juanpablo.devera@reedexpo.com.br
26.-29.4.	MIPS	Moskva, Rusko	Mezinárodní výstava zabezpečovací a protipožární techniky	Kontakt: CS Crossland, s.r.o. Bezová 1658, Praha 4 Tel.: 244 062 680, Fax: 244 062 687 crossland@cdip.cz
3.-6.5.	FOR ARCH SLOVAKIA	Banská Bystrica, Slovensko	8. mezinárodní stavební veletrh	ABF, a.s., veletržní správa spolu s BB EXPO, s.r.o. Čs.armády 12, 974 01 Banská Bystrica Tel.: 00421-48-4125945, 4152691, 4154492 Fax: 00421-48-4124205 bbexpo@bbexpo.sk
10.-12.5.	e_procure	Norimberk, Německo	Odborný veletrh elektronických zabezpečovacích zařízení	Nürnberg Messe GmbH Messezentrum, Nürnberg Tel.: 0049-911-86060, Fax: 0049-911-8606228 info@nuernbergmesse.de www.nuernbergmesse.de Kontakt: Česko-německá obchodní a průmyslová komora Václavské nám.40, Praha 1 Tel.: 224 221 200, Fax: 224 222 200 messe2@dtihk.cz
10.-12.5.	INCHEBA	Bratislava - Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	37. mezinárodní chemický veletrh	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272218, Fax: 00421-2-62247101 ivesely@incheba.sk www.incheba.sk
10.-12.5.	COFAX	Bratislava - Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	15. mezinárodní výstava hardware, software	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272218, Fax: 00421-2-62247101 ivesely@incheba.sk www.incheba.sk
10.-12.5.	INTERLAB	Bratislava - Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	3. specializovaná výstava laboratorní techniky	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272218, Fax: 00421-2-62247101 ivesely@incheba.sk www.incheba.sk
10.-12.5.	HYDROTEC	Bratislava - Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	3. výstava získávání, využití a ochrany vody	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272218, Fax: 00421-2-62247101 ivesely@incheba.sk www.incheba.sk
10.-12.5.	EKOTECHNIKA	Bratislava - Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	12. mezinárodní výstava techniky pro tvorbu a ochranu životního prostředí	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272218, Fax: 00421-2-62247101 ivesely@incheba.sk www.incheba.sk

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
11.-15.5.	EXPO SECURITY	Bukurešť – Romexpo Exhibitions Centre, Rumunsko	5. mezinárodní výstava bezpečnosti a ochranných systémů	Romexpo S.A. 65-67 Marasti Blvd., P.O.Box 32-3, Bucharest Tel.: 0040-1-6181160, 6183183 Fax: 0040-1-3128245 romexpo@ccir.ro www.ccir.ro/romexpo, www.romexpo.org Kontakt: Martimex Promex, s.r.o. Cervenej armády 1, Martin Tel.: 00421-43-4220089, Fax: 00421-43-4220164
16.-19.5.	INTERNATIONAL FIRE EXPO	Birmingham, Velká Británie	Mezinárodní výstava požární ochrany	NEC Birmingham Tel.: 0044-121-7804141, Fax: 0044-121-7673825 nec-arena@necgroup.co.uk www.necgroup.co.uk
16.-19.5.	SAFETY & HEALTH EXPO	Birmingham, Velká Británie	Mezinárodní výstava bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	NEC Birmingham Tel.: 0044-121-7804141, Fax: 0044-121-7673825 nec-arena@necgroup.co.uk www.necgroup.co.uk
25.-27.5.	FIRECO 2005	Trenčín – Výstavisko TMM, Slovensko	7. mezinárodní výstava hasičské, záchranné a zabezpečovací techniky a 6. mezinárodní konference	Výstavisko TMM, a.s. Pod Sokolicami 43, 911 01 Trenčín Tel.: 00421-32-7435600 tmm@tmm.sk www.tmm.sk
25.-27.5.	UNIPROTECH	Trenčín – Výstavisko TMM, Slovensko	6. výstava osobních ochranných pracovních prostředků	Výstavisko TMM, a.s. Pod Sokolicami 43, 911 01 Trenčín Tel.: 00421-32-7435600 tmm@tmm.sk www.tmm.sk
24.-27.5.	Mezinárodní strojířský veletrh 2005	Nitra, Slovensko	12. mezinárodní veletrh strojů, nástrojů, zařízení a technologií	Agrokomplex – Výstavníctvo Nitra Výstavná 4, 949 01 Nitra Tel.: 00421-37-6572111-3 Fax: 00421-37-7335859 agrokomplex@agrokomplex.sk www.agrokomplex.sk
6.-11.6.	INTERSCHUTZ - DER ROTE HAHN	Hannover, Německo	Mezinárodní výstava pro policii a interní bezpečnost Mezinárodní výstava záchranné služby, požární ochrany, prevence a řešení následků katastrof	Kontakt: Ing. E. Václavíková, výhr. zast. Deutsche Messe AG Hannover v ČR Myslbekova 7, 169 00 Praha 6 Tel.: 220 510 057, 220 517 837 Fax: 220 516 218, 220 514 284 info@hf-czechrepublic.com www.hf-czechrepublic.com, www.interschutz.de
14.-16.6.	AQUA	Trenčín – Výstavisko TMM, Slovensko	12. mezinárodní výstava vodního hospodářství, hydroenergetiky a ochrany životního prostředí	Výstavisko TMM, a.s. Pod Sokolicami 43, 911 01 Trenčín Tel.: 00421-32-7435600 tmm@tmm.sk www.tmm.sk
20.-23.6.	SAWO	Poznaň, Polsko	Mezinárodní veletrh ochranných pracovních prostředků, požární techniky a záchrannářství	Miedzynarodowe Targi Poznańskie Ul. Glogowska 14, PL-60-734 Poznaň Tel.: 0048-61-8692000, 0048-61-8692193 Fax: 0048-61-8665827, 0048-61-8692954 info@mtp.pl www.mtp.pl, www.sawo.mtp.pl
22.-24.6.	SAFETY	Gdaňsk, Polsko	Veletrh ochrany a bezpečnosti	Miedzynarodowe Targi Gdańskie, S.A. Ul. Beniowskiego 5, Gdaňsk Tel.: 0048-58-5549213, Fax: 0048-58-5522243 military@mtgsa.com.pl, sekretariat@mtgsa.com.pl www.mtgsa.com.pl
22.-24.6.	BME 2005 Balt-Military-Expo	Gdaňsk, Polsko	Baltický zbrojní veletrh	Miedzynarodowe Targi Gdańskie, S.A. Ul. Beniowskiego 5, Gdaňsk Tel.: 0048-58-5549213, Fax: 0048-58-5522243 military@mtgsa.com.pl, sekretariat@mtgsa.com.pl www.mtgsa.com.pl
29.8.-1.9.	MSPO	Kielce, Polsko	13. mezinárodní veletrh obranné techniky a zbrojního průmyslu	Centrum Targowe Kielce Ul. Zakladowa 1, Kielce Tel.: 0048-41-3651222, Fax: 0048-41-3456261 biuro@targikielce.pl, ctk@ctk.com.pl www.ctk.com.pl
14.-16.9.	ANTITERROR & SECURITY	Sofia, Bulharsko	Mezinárodní specializovaná výstava k problematice terorismu + odborná konference	Bulgarreklama Ltd. 147, Tzarigradsko Chaussee Blvd., Sofia Tel.: 00359-2-9655280, Fax: 00359-2-9655231 msimova@bulgarreklama.com www.bulgarreklama.com
21.-23.9.	ENTRY SK	Bratislava – Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	3. mezinárodní veletrh zabezpečovací techniky, prostředků na ochranu hranic a celní služby	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272194, Fax: 00421-2-67272143 lkopeccky@incheba.sk www.incheba.sk

Termín konání	Název akce	Místo konání	Zaměření	Pořadatel
21.-23.9.	RESCUE-SECUREX	Bratislava - Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	3. mezinárodní veletrh specializovaný na výstroj a výzbroj policie a bezpečnostních složek, prostředky na ochranu majetku a osob, hasičské a záchranné prostředky pro mimořádné události – povodně	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272194, Fax: 00421-2-67272143 lkopecy@incheba.sk www.incheba.sk
21.-23.9.	PROTEC	Bratislava - Výstavné a kongresové centrum INCHEBA, Slovensko	3. mezinárodní veletrh osobních ochranných pracovních prostředků	INCHEBA, a.s. Viedenská cesta 3-7, 851 01 Bratislava 5 Tel.: 00421-2-67272194, Fax: 00421-2-67272143 lkopecy@incheba.sk www.incheba.sk
27.-30.9.	INTERPROTEX	Záhřeb, Chorvatsko	7. mezinárodní veletrh ochrany osob a majetku	Kontakt: Integra, s.r.o. (zastoupení Veletržní správy Záhřeb) Na Pankráci 30, 140 00 Praha 4 Tel.: 234 633 173-4, Fax: 234 633 175 integrazv@volny.cz www.zv.hr
11.-14.10.	ELO SYS	Trenčín – Výstavisko TMM, Slovensko	11. mezinárodní veletrh elektrotechniky, elektroniky a energetiky	Výstavisko TMM, a.s. Pod Sokolicami 43, 911 01 Trenčín Tel.: 00421-32-7435600 tmm@tmm.sk www.tmm.sk
3.-6.10.	SAFE WORK	Riga, Lotyšsko	Výstava ochrany zdraví na pracovišti – pracovní oděvy, prostředí, legislativa	International Exhibition Company BT 1 Smerla Str.3, Riga Tel.: 00371-7-529918, Fax: 00371-7-821493 info@bt1.lv www.bt1.lv
4.-7.10.	TRAFIC	Madrid, Španělsko	Mezinárodní veletrh bezpečnosti v dopravě	Ifema Madrid Parque Ferial Juan Carlos I, Madrid Tel.: 0034-91-7225180, Fax: 0034-91-7225801 infoifema@ifema.es www.ifema.es
5.-7.10.	FinnSec	Helsinky – Helsinki Fair Centre, Finsko	Mezinárodní výstava bezpečnostních systémů	Finnexpo-Suomen Messut P.O.Box 21, Helsinky Tel.: 00358-9-15091, Fax: 00358-9-142358 info@finnexpo.fi www.finnexpo.fi
6.-8.10.	SECURITY	Vilnius, Litva	Výstava bezpečnosti a bezpečnostních systémů	Litexpo Laisves pr.5, Vilnius Tel.: 00371-2-454500, Fax: 00371-2-454511 info@litexpo.lt www.litexpo.lt
11.-13.10.	SIKKERHET	Oslo, Norsko	Výstava ochrany a bezpečnosti	Norway Trade Fairs P.O.Box 130 Skoyen, Oslo Tel.: 0047-22-439100, fax: 0047-22-431914 nv@messe.no www.messe.no
8.-11.11.	Security and Safety	Petrohrad, Rusko	Specializovaná výstava zabezpečovací techniky	Lenexpo Bolshoy Prospekt V.O.103, St. Petersburg Tel.: 007-812-2172047, Fax: 007-812-3551985 lenex@mail.lenexpo.ru www.lenexpo.ru Kontakt: Messag Time, s.r.o. Durdáková 40, 613 00 Brno Tel.: 545 212 697-8, Fax: 545 573 731 messag@telecom.cz www.telecom.cz/messag
9.-10.11.	SECURITY	Utrecht, Nizozemí	Mezinárodní odborný veletrh bezpečnosti	Kontakt: Veletrhy Brno, a.s. (Utrecht) Výstaviště 1, 647 00 Brno Tel.: 541 152 921, 541 153 813, Fax: 541 153 051 jknop@bv.cz, hnemynar@bv.cz www.vnuexhibitions.com, www.bv.cz
16.-19.11.	EXPOMIL	Bukurešť – Romexpo Exhibitions Centre, Rumunsko	Mezinárodní výstava vojenské techniky	Romexpo S.A. 65-67 Marasti Blvd., P.O.Box 32-3, Bucharest Tel.: 0040-1-6181160, 0040-1-6183183 Fax: 0040-1-3128245 romexpo@ccir.ro www.ccir.ro/romexpo, www.romexpo.org Kontakt: Martimex Promex, s.r.o. Cervenej armády 1, Martin Tel.: 00421-43-4220089, Fax: 00421-43-4220164

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 2/2005

Nové stejnokroje příslušníků HZS ČR

Rok 2005 bude přelomovým v zavádění nových výstrojních součástí a stejnokrojových doplňků. Tyto změny byly v očekávání všech příslušníků a příslušnic HZS ČR již v průběhu minulého roku, ale odložením účinnosti zákona č. 361/2003Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, bylo zavádění nových stejnokrojů poněkud zpomaleno. Uvedené změny jsou umožněny v důsledku poměrně rozsáhlých legislativních úprav, které nastaly koncem roku 2004 přijetím vyhlášky č. 657/2004 Sb., kterou se mění vyhláška č. 564/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů. Pro zlepšení informovanosti v této oblasti a prohloubení zájmu o tuto problematiku nabízím několik informací.

V souladu s vyhláškou č. 657/2004 Sb., jsou od 1. ledna 2005 v platnosti níže uvedené služební stejnokroje pro příslušníky HZS ČR:

Pracovní stejnokroj I

Nejmarkantnější změnu dozná právě tento pracovní stejnokroj, který je vyroben v novém střihu a z nové látky. Nejviditelnější změnou je nové barevné provedení. Tento stejnokroj tvoří tmavomodré sako a šedomodré kalhoty, u žen šedomodrá sukně. Stejnokroj je doplněn modrou košilí a tmavomodrou vázankou, u žen modrou halenkou a tmavomodrou vázankou. Nová čepice se štítkem bude opatřena novým čepicovým odznakem. U žen tvoří pokrývku hlavy tmavomodrý klobouček se štítkem.

Pracovní stejnokroj II

Tento pracovní stejnokroj nedoznal žádné změny a jeho základní provedení je tvořeno blůzou s kalhotami tmavomodré barvy s reflexním nápisem „HASIČI“ na zádech.

Slavnostní stejnokroj

Tento stejnokroj budou používat rovněž všichni příslušníci HZS ČR a na rozdíl od dvoubarevného PS I je jednobarevný, tj. celý tmavomodrý. Je zpracován opět v novém střihu a z nového moderního materiálu. Stejnokroj je doplněn bílou košilí a tmavomodrou vázankou, u žen bílou halenkou a tmavomodrou vázankou. Tento stejnokroj mohou doplnit ozdobné šňůry v provedení stříbřitém a zlatavém. Využití tohoto stejnokroje se předpokládá při společenských a slavnostních příležitostech.

Společenský stejnokroj

Tento stejnokroj je předurčen k používání pouze u vybraných příslušníků HZS ČR při slavnostních a reprezentačních příležitostech. Stejnokroj je tvořen sakem s kalhotami v tmavomodrém provedení doplněný bílou košilí s motýlkem. Pro ženy tvoří tento stejnokroj pouzdrové šaty a sako v tmavomodrém provedení doplněné broží, šátkem a kabelkou. Na levém rukávu saka a pláště je vyšit velký státní znak, nápis „HZS ČR“ a hodnostní označení.

Vnější označení

Hlavní změnou, která tuto oblast zásadním způsobem ovlivňuje, je zavedení nového znaku HZS ČR a odznaku s identifikačním číslem.

Nový znak HZS ČR je stylizován do tvaru pavězy, kde středovou část tvoří nové malé logo HZS ČR, kde je nově zakomponován znak civilní ochrany. Znak je ve zlatavém provedení na tmavomodrém podkladu. Tento znak bude využíván zejména jako rukávový znak u nově zaváděných výstrojních součástí a dále při označování nové techniky a v propagaci, výchově a vzdělávání. Rukávový znak HZS ČR se umísťuje na pravém rukávu saka společně s označením příslušnosti k hasičskému záchrannému sboru kraje nebo generálnímu ředitelství HZS ČR. Pro ochranu před zneužitím byla na nový znak HZS ČR vyžádána ochranná známka u Úřadu průmyslového vlastnictví. Na levém rukávu saka pracovního stejnokroje PS I a slavnostního stejnokroje je umístěn velký státní znak České republiky.

Nový odznak s identifikačním číslem má tvar mírně vzhůru se rozšiřující pavězy. Je vyroben ražbou z mosazi, povrch je galvanizován v provedení stříbrný kov s patinou a krycím lakem. V jeho spodní části je zobrazen malý znak (logo) HZS ČR a v jeho oddělené horní části je vyznačeno gravírováním identifikační číslo každého příslušníka. Tento odznak se umísťuje na pravé přední náprsní straně saka.

K zajištění jednotného používání a nošení služebního stejnokroje a jeho doplňků podle § 10 vyhlášky 323/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 564/2004 Sb., bude vydán nový stejnokrojový předpis, který stanoví přesná pravidla pro používání a nošení služebních stejnokrojů a jeho doplňků příslušníky a příslušnicemi HZS ČR. Protože zavádění nových služebních stejnokrojů není jednoduchou a levnou záležitostí, bude obměna služebních stejnokrojů probíhat postupně až do roku 2008. V této době bude možné používat dosavadní provedení služebních stejnokrojů.

(Pozn. redakce: Zobrazení nových stejnokrojů přinášíme na zadní straně obálky)

Ing. Karel ČTRNÁCTÝ, MV-generální ředitelství,
foto Milan VÁVRU

strana 4

strana 7

strana 15

strana 27

POŽÁRNÍ OCHRANA

Požár skladu bavlny a umělých vláken	7
Požárně technické vlastnosti bavlny	9
Hadicový automobil 16 – Tatra 138 a přívěsná čerpací stanice ZA 1 ..	12
Požární ochrana ve školách a školských zařízeních (1)	14

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Činnost HZS ČR v oblasti integrovaného záchranného systému a operačního řízení v roce 2004.	15
Požární ochrana jaderné elektrárny Temelín	18

OCHRANA OBYVATELSTVA

Katastrofa v jihovýchodní Asii.	4
Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách (2)	19
Patří filtry typu MOF do starého železa? (2)	23

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení.	25
--	----

INFORMACE

Tři dny se slovenskými záchranáři	27 - 33
• Nejdůvěryhodnější instituce na Slovensku	27
• Třicet let ve prospěch požární vědy, výzkumu a zkušebnictví.	30
• Specifikem bratislavských hasičů je předlékařská pomoc	32
• Z profesionálních vojáků hasiči-záchranáři	33

PŘÍLOHA

Nová směrnice o krizových štábech

Bilance minulého roku byla pestrá

Generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán uspořádal 13. ledna 2005 bilanční tiskovou konferenci, na které zhodnotil práci profesionálních hasičů v uplynulém roce.

V hodnotící části svého úvodního vystoupení analyzoval plnění úkolů v hlavních oblastech působnosti sboru.

V porovnání s rokem 2003 došlo k mírnému poklesu událostí se zásahem jednotek PO, vzrostl však počet technických havárií. Naopak potěšující je pokles planých poplachů.

Rada závažných úkolů byla plněna v oblasti IZS.

Především se jedná o zavedení evropské linky tísňového volání 112 a o realizování nové koncepce budování krajských operačních a informačních středisek HZS krajů, která zároveň slouží jako operační střediska IZS. Z dalších úkolů byly zmíněny, mimo jiné, přechod na nový systém spojení, vznik psychologické služby a přijetí koncepce chemické služby v HZS ČR.

Na úseku ochrany obyvatelstva šlo zejména o dokončení infrastruktury jednotného systému vyrozumění a varování a v oblasti krizového řízení pak o zpracování krizových plánů ústředních správních orgánů a krajů.

Genmjr. Ing. Štěpán rovněž nastínil některé priority pro letošní rok. Za nejzávažnější označil zkvalitňování prevence, zřizování zařízení CO a řešení problematiky ochrany tzv. kritické infrastruktury. „V tomto roce bude také nutné hledat způsoby, jak posílit finanční zdroje pro zabezpečení činnosti sboru,“ zdůraznil.

kpt. Josef NITRA, foto Milan VÁVRŮ

Katastrofa v jihovýchodní Asii

plk. Mgr. Bohumír MARTÍNEK, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv

Oblast jižní a jihovýchodní Asie byla dne 26. prosince 2004 zasažena mimořádně silným podmořským zemětřesením o síle 8,9 stupňů Richterovy stupnice. Následné ničivé vlny tsunami zaplavily pobřeží Indonésie, Malajsie, Thajska, Indie, Srí Lanky, Malediv, Barmy a také souostroví Andamany a Nikobary. Přívalové vlny dorazily také na pobřeží východní Afriky. Tato událost si již vyžádala více než 280 000 obětí podle údajů z 25. ledna 2005 s tím, že toto číslo není konečné. Ničivá vlna zasáhla a ohrozila nejen životy místních obyvatel, ale i tisíců turistů z mnoha zemí světa, včetně českých občanů, kteří v této oblasti pobývali.

Tsunami (z japonského sousloví tsu = vlna, nami = dlouhá, mocná, velká) označuje obrovské vlny vznikající uprostřed oceánu. Vznikají při prudkém a náhlém pohybu mořského dna zpravidla při propadu nebo vzestupu rozsáhlých masívů způsobených podmořským zemětřesením. Tak tomu bylo i v případě Indického oceánu, kdy byl propad asi 10 metrů, některé informace hovoří až o 20 metrech na vzdálenost 1000 až 1200 km. Vlny mohou vzedmout i podmořské sesuvy půdy anebo sopečný výbuch, kdy se do oceánu propadne kužel sopky. Při zrodu nemá tsunami na výšku více než tři až pět metrů, přičemž vzdálenost hřbetu vln činí zpravidla 150 až 300 km, a proto nejsou na volném moři téměř viditelné a nijak neohrožují lodě. Šíří se kruhovitě rychlostí 400 až 720 km.h⁻¹. V případě uvedené katastrofy se jednalo o rychlost přibližně 700 km.h⁻¹.

Vlny začaly vznikat půl hodiny po zemětřesení severně od Sumatry, které trvalo zhruba tři a půl minuty, což bylo v 07.30 hodin místního času. Pobřeží Srí Lanky a Malediv dosáhlo po dvou a půl hodinách a východní Afriky po deseti hodinách. Právě vstup tsunami do mělkých pobřežních vod vlnu velmi zpomalil až zbrzdil. Mělčina tím jednak dramaticky zvýšila výšku vlny až na 40 metrů, a zároveň se do této masy zkoncentruje neuvěřitelně ničivá energie živlu.

Příchod tsunami u pobřeží obvykle ohlašuje náhlý pokles hladiny, který se odehrává v několika minutách. V případě této katastrofy moře ustoupilo až o jeden kilometr. Pak udeřil mohutná vlna připomínající vodní stěnu. Obrovská dynamická energie tsunami dokáže vrhnout i těžké lodě daleko na souš, zpusť rozsáhlé oblasti pobřeží a zanechat za sebou množství obětí na životech.

Údery tsunami

Živelní pohroma v Asii byla druhou největší přírodní katastrofou za posledních

sto let. Z historie jsou známy katastrofy způsobené tsunami, z nichž největší byly například:

- 1400 před n. l. – tsunami vyvolaná sopečnou erupcí téměř zlikvidovala ostrov Santorini (dnešní Thíra) v Krétském moři a zřejmě tak definitivně zničila starověkou minójskou kulturu,
- 1. listopadu 1755 – zemětřesení v portugalském Lisabonu a následně obrovské vlny tsunami téměř vymazaly město z povrchu,
- 1771 – zemětřesení a tsunami na japonském ostrově Iriomote způsobilo smrt více než 12 tisícům osobám,
- 26. - 28. srpna 1883 – výbuch indonéské sopky Krakatoa doprovázena tsunami, která zabila 36 tisíc lidí,
- 15. června 1896 – tsunami usmrtila na japonském ostrově Honšú přes 27 tisíc lidí,
- 1. dubna 1946 – tsunami po zemětřesení na 3 750 kilometrů vzdálených Aleutách zabila 200 lidí na Havaji,
- 22. května 1960 – zemětřesení v Chile vzedmulo vlnu, která spláchla pobřeží Japonska a Havaje,
- 12. prosince 1992 – zemětřesení a tsunami na indonéském ostrově Flores padlo za obětí 2500 lidí,
- 17. července 1998 – na pobřeží Papuy-Nové Guineje připravily tři vlny o život tisíce lidí.

Skutečnost, že nejčastěji postiženou oblastí je východní a jižní pobřeží Japonska a ostrovy v přilehlé oblasti je důvodem, že původ slova tsunami pochází právě odtud.

Aktivity Evropské unie

Členské země Evropské unie prokázaly schopnost okamžitě reagovat v případě této katastrofy, a to i na politické úrovni. Na expertním jednání k pomoci Asii postižené zemětřesením konaném v Bruselu dne 5. ledna 2005 představitel nového lucemburského předsednictví (na 1. pololetí roku 2005) vysoce ohodno-

til solidaritu nejenom vlád, ale i občanů, která nemá v historii EU obdoby.

Účastníci byli informováni, že hned v prvních dnech katastrofy uvolnila EU částku 23 milionů eur (mimo částky poskytnuté jednotlivými členskými zeměmi).

Obsahem jednání bylo vyhodnocení stavu již poskytnuté humanitární pomoci od 26. prosince 2004 a projednání další perspektivy poskytování pomoci, zejména dlouhodobého charakteru. Rovněž se hovořilo o některých poznatcích získaných po katastrofě a při hodnocení stavu nejen z pohledu EU. Jednalo se např. o:

- potřebě vytvoření systému včasného varování,
- vytvoření jednotek k poskytování humanitární pomoci a k zajištění záchranné činnosti,
- zlepšení Mechanismu Společenství (EU) v oblasti civilní ochrany.

Systém včasného varování pro případ zemětřesení a tropických bouří je vytvořen v oblasti Tichého oceánu. Je potřebné vytvořit tento systém i pro další zeměpisné oblasti, včetně Indického oceánu a pro další druhy přírodních i jiných katastrof, aktuálně pro tsunami. EU má zájem spolupracovat při tvorbě celosvětových systémů na konkrétních modulech, zejména na těch, které jsou pro Evropu typické jako povodně nebo větrné smrště.

Komisařka pro vnější vztahy EU B. Ferrero Waldnerová informovala na výše uvedeném jednání o zájmu Evropské komise vytvořit jednotky k poskytování humanitární pomoci a k zajištění záchranné činnosti v počtu 5 000 osob. Zatím tento návrh nebyl oficiálně předložen a bude obsahem dalších jednání členských zemí EU. Tyto jednotky by byly nasazovány jak v rámci EU, tak i ve světě především ve spolupráci s Organizací spojených národů.

Mechanismus Společenství (EU) v oblasti civilní ochrany se, přes svoji poměr-

ně krátkou dobu existence, projevil jako funkční. Jednalo se především o činnost Monitorovacího a informačního centra EU (MIC) a jeho koordinační úlohy. V dalším období je však nutné ještě více zdokonalovat jeho činnost např. v ještě užších kontaktech s OSN (centrem pro humanitární záležitosti – OCHA), mezinárodními humanitárními organizacemi, ale také i uvnitř EU s jeho organizací pro humanitární pomoc (ECHO).

Zapojení České republiky

Aktivita České republiky se soustřeďovala od počátku na poskytování okamžité humanitární pomoci postiženým zemím a na konzulární pomoc našim občanům v postižených oblastech (včetně jejich evakuace). Vzhledem k situaci, která v oblasti nastala, a s ohledem na maximální efektivitu bezprostředně poskytnuté pomoci je humanitární pomoc vlády České republiky realizována ve formě finanční a materiální. Česká republika je jednou z prvních zemí, které dopravily materiální humanitární pomoc do Indonésie, jejíž oblast severní Sumatry byla živelní pohromou

postižena nejvíce. Kritériem pomoci byla skutečná potřeba v místě, rychlost a efektivita dodávky.

Pro fungování krizových mechanismů bylo již dne 27. prosince 2004 na Úřadu vlády České republiky svoláno první pracovní setkání k živelní pohromě, které řídil ředitel sekce předsedy vlády a jehož se zúčastnili náměstci ministra zahraničních věcí, ministra vnitra, ministra obrany a náměstkyně ministryně zdravotnictví, dále předseda Správy státních hmotných rezerv a zástupci resortu financí a Českých aerolinií, a.s. (ČSA).

Na tomto setkání byla uložena koordinační role Ministerstvu zahraničních věcí při řešení mimořádné události (v souladu s usnesením Bezpečnostní rady státu ze dne 13. července 2004 č. 127 k Zásadám spolupráce státních orgánů při ohrožení práv a zájmů České republiky a jejich občanů v případě zhoršení bezpečnostní situace v zahraničí).

V této souvislosti byl aktivován Krizový štáb Ministerstva zahraničních věcí (KŠ MZV), který byl rozšířen o zástupce ministerstev obrany, zdravotnictví,

vnitra, financí, pro místní rozvoj, Úřadu vlády, Správy státních hmotných rezerv a ČSA. První zasedání mezíresortní pracovní skupiny KŠ MZV se uskutečnilo v pondělí 27. prosince 2004 pod vedením náměstka ministra zahraničí pro otázky právní a konzulární. Aktivita KŠ MZV se soustředila na řešení mimořádné události v rovině humanitární, tj. poskytnutí humanitární pomoci do postižených oblastí a v rovině konzulární, tj. poskytnutí pomoci českým občanům.

Konzulární pomoc

Organizace návratu českých turistů z postižených oblastí probíhala plynule, a to počínaje pravidelnými a prodlouženými linkami ČSA z Kolomba a Male a také charterovými lety z Bangkoku (Travel Service).

V rámci konzulární pomoci českým občanům byl rovněž vypraven armádní speciál TÚ-154M, jehož využilo k cestě do České republiky dne 2. ledna 2005 sedm českých turistů a šest občanů jiných zemí. Čeští turisté využívali i možnosti dopravy cizími leteckými společnostmi, jejichž lety směřovaly do

Tabulka č. 1

Datum	Jaká pomoc	Množství	Hodnota	Kdo poskytl	Komu	Kam
27.12.2004	Finanční pomoc		5 000 000 Kč	MZV	UNICEF	
	Finanční pomoc		15 000 eur	Člověk v tísni		Srí Lanka
	2 lékaři + 1 psycholog	27. 12. - 30. 12. 2004	???	MZd		Kolombo
	Balená voda	7,3 tun (9 palet)	17 800 Kč	SSHR		Kolombo
28.12.2004	Balená voda	7,3 tun (9 palet)	17 800 Kč	SSHR		Kolombo
29.12.2004	2 lékaři	29. 12. - 31. 12. 2004	???	MZd		Kolombo
	Balená voda	9,7 tun (12 palet)	23 700 Kč	SSHR		Kolombo
30.12.2004	Úpravny vody (filtry)	523 ks	200 000 Kč	ČČK		Kolombo
	Balená voda	7,3 tun (9 palet)	17 800 Kč	SSHR		Kolombo
30.12.2004	Aquasteril WELL	700 kg, 70 kart.	728 000 Kč	MZV		Medan, Sumatra
TU-154M	Repelent proti hmyzu	9 kg, 100 balení	13 041 Kč			
AČR	Antibiotikum	7 kg, 50 balení	6 520 Kč			
	Reliever bolesti	17 kg, 100 balení	13 041 Kč			
	Vakcína - žloutenka	50 kg, 2760 balení	1 104 000 Kč			
	Formaldehyd	1 tuna	55 000 Kč			
	Vaky na mrtvé	1 tuna, 150 ks	33 737 Kč			
	Léky + vakcíny	198 kg	237 370 Kč	MZd		
	Hygienické balíčky	709 kusů - 1,5 tuny	146 000 Kč	ADRA		
	Potraviny a nápoje	450 kg	???	AČR		Male, Maledivy
	Balená voda, džusy	4,500 litrů	???	ČČK		Medan, Sumatra
	Finanční pomoc		5 000 USD	ADRA	ADRA Bangkog	
3.1.2005	Hygienické prostředky	2 tuny	300 000 Kč	Česká katolická charita		Srí Lanka
	Čerpadla, El. agregáty					
	Potraviny					
	Balená voda	2,4 tuny	5 800 Kč	SSHR		Kolombo
	Balená voda	4,9 tun		dar od podnikatele		
4.1.2005	Balená voda	7,3 tun		dar od podnikatele		Kolombo
	Různé materiály	0,972 tuny		soukromá firma		
	Desinfekce	0,162 tuny		soukromá firma		
5.1.2005	Balená voda	8 tun		dar od podnikatele		Kolombo
	Zdravotnický materiál	105 kg		MZV		
6.1.2005	Sušenky	6 palet		ČČK		Kolombo
	Toaletní potřeby	8,09 tun				
	Zdravotnický materiál					
	Balená voda					
7.1.2005	Balená voda	1,6 tun				Kolombo
	Ostatní humanit. pomoc	5 tun				
11.1.2005	Balená voda	2,43 tun				Kolombo
	Ostatní humanit. pomoc	2,7 tun				
14.1.2005	Ostatní humanit. pomoc	0,7 tun				Kolombo
17.1.2005	Ostatní humanit. pomoc	12,85 tun				Kolombo
18.1.2005	Ostatní humanit. pomoc	3,6 tun				Kolombo

destinací v rámci států EU (zejména Vídeň, Brusel, Bratislava).

Humanitární pomoc

Dne 27. prosince 2004 Ministerstvo zahraničních věcí uvolnilo 5 000 000 Kč z rozpočtové kapitoly Všeobecná pokladní zpráva na humanitární pomoc. Tato částka byla jako finanční pomoc poskytnuta prostřednictvím Dětského fondu OSN – UNICEF, a to především na zajištění pitné vody a prevenci šíření infekčních nemocí. UNICEF byl zvolen proto, že je přítomen ve všech postižených zemích, kde je materiálně a personálně dobře vybaven. Podle odhadů je více než jedna třetina obětí dětského věku a děti rovněž představují nejohroženější skupinu obyvatelstva s ohledem na možné epidemie.

Dne 30. prosince 2004 byl vypraven armádní speciál TÚ-154M, který kromě evakuace občanů z postižených oblastí (Thajsko, Srí Lanka, Maledivy) přepravil do nejvíce postižené oblasti, tj. na severní Sumatru v Indonésii, materiální pomoc v celkové hodnotě 2 000 000 Kč dle požadavků příjemce pomoci (léky, vakcíny, repelenty, sanitární prostředky, pitná voda, desinfekční soupravy, vaky na mrtvá těla, látky na desinfekci hrobů). V rámci materiální humanitární pomoci byly rovněž všechny lety ČSA na Srí Lanku (Kolombo) ve dnech 27. až 31. prosince 2004 a většina letů na počátku ledna 2005 využity k přepravě pitné vody a zdravotnických potřeb v objemu volné kapacity každého letadla, což je přibližně 6 až 7 tun.

Od 28. prosince 2004 byly na základě požadavku ČSA všechny řádné linky doprovázeny lékařským personálem. Rovněž tak let armádního speciálu TÚ-154M (30. prosince 2004 až 2. ledna 2005) doprovázeli zdravotní specialisté. Ministerstvo zdravotnictví dále dne 28. prosince 2004 vyslalo do postižené oblasti tým lékařů s farmaceutickým vybavením, který poskytoval zdravotnickou pomoc nejen českým občanům, ale i řadě cizinců. Dne 4. ledna 2005 vláda ČR schválila celkovou výši částky na poskytnutí humanitární pomoci státem ve výši 15 000 000 Kč. Jednotlivé resorty poskytl humanitární pomoc také v rámci svých rozpočtů, např. Ministerstvo obrany – vypravení armádního speciálu, Ministerstvo zdravotnictví – zdravotnická asistence v rozsahu 500 000 Kč. Přehled o poskytnuté humanitární pomoci ke dni 18. ledna 2005 ukazuje tabulka č. 1.

Ministerstvo zahraničních věcí průběžně registrovalo nabídky soukromých subjektů-dobrovolníků, podnikatelských a jiných subjektů. Obrovskou solidaritu projevili občané České republiky, kteří zejména prostřednictvím SMS zpráv a kont humanitární pomoci vytvořili významné finanční sbírky pro pomoc. Stav ke dni 18. ledna 2005 ukazuje tabulka č. 2.

Ministerstvo zdravotnictví dále dne 28. prosince 2004 vyslalo do postižené oblasti tým lékařů s farmaceutickým vybavením, který poskytoval zdravotnickou pomoc nejen českým občanům, ale i řadě cizinců. Dne 4. ledna 2005 vláda ČR schválila celkovou výši částky na poskytnutí humanitární pomoci státem ve výši 15 000 000 Kč. Jednotlivé resorty poskytl humanitární pomoc také v rámci svých rozpočtů, např. Ministerstvo obrany – vypravení armádního speciálu, Ministerstvo zdravotnictví – zdravotnická asistence v rozsahu 500 000 Kč. Přehled o poskytnuté humanitární pomoci ke dni 18. ledna 2005 ukazuje tabulka č. 2.

Bilaterální humanitární pomoc jednotlivých členských států EU byla koordinována prostřednictvím střediska MIC EU (Monitoring and Information Centre EU), které zároveň do České republiky zasílalo prostřednictvím operačního a informačního střediska Ministerstva vnitra-generálního ředitelství HZS ČR nejaktuálnější informace o potřebách a skutečně poskytované humanitární pomoci. Tyto informace byly ihned předávány příslušným ústředním orgánům. MV-GR HZS ČR poskytovalo MIC EU podrobné informace o pomoci poskytnuté Českou republikou. Kromě toho zabezpečovalo výměnu informací a koordinaci aktivit s nevládními humanitárními organizacemi (ADRA, Česká katolická charita a další).

Obnova a rekonstrukce postižených oblastí

Dne 6. ledna 2005 vydalo OSN tzv. Flash Appeal, který shrnoval odhad potřeb pomoci na následujících šest měsíců. Následná dárcovská konference OSN se uskutečnila 11. ledna 2005 v Ženevě, kde Česká republika prostřednictvím zástupců EU nabídla pomoc při obnově a rekonstrukci ve výši 200 000 000 Kč.

Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s ministerstvy zahraničních věcí, financí, pro místní rozvoj, obrany, zdravotnictví a vnitra řešilo zapojení českých firem do obnovy a rekonstrukce oblastí postižených živelní pohromou.

Projekty obnovy a rekonstrukce postižených oblastí v Asii budou realizovány v jednotlivých etapách. První etapa bude zohledňovat priority pomoci pro období 2005 - 2006. V rámci rozpočtové rezervy a dalších zdrojů (např. dosud nerozdělené finanční prostředky určené k obnově Iráku) bude na tuto pomoc vyčleněna vládou určená částka, tj. do 200 000 000 Kč podle přijatých projektů.

Zapojení České republiky do obnovy a rekonstrukce postižených oblastí budou vycházet z priorit schválených vládou České republiky. Tyto priority budou definovány na základě požadavků OSN, závěrů přijatých EU a informací ze zastupitelských úřadů České republiky v dané oblasti a mezinárodních humanitárních organizací.

Tabulka č. 2

Jaká pomoc	Hodnota	Kdo poskytl	Komu	Kam již posláno		Kolik
Sbírka DMS + humanitární konto	90,5 mil. Kč	ČR	ADRA	28.12.2004	ADRA Bangkok potraviny	5 000 USD
				7.1.2005	Thajsko Puket	
					• zdrav. pomoc nemocnice Puket	15 000 USD
				14.1.2005	První záloha na projekt Lodě Thajsko	200 000 USD
Humanitární konto	7 mil. Kč	ČR	ČČK	14.1.2005	Okamžitá zdravotnická a lékařská pomoc	
					• provoz, léky apod. Srí Lanka	17 300 USD
Humanitární konto DMS	43,7 mil. Kč	ČR	SČKCH			
Humanitární konto DMS	95 mil. Kč	ČR	Čl. v tísni	27.12.2004	Prostřednictvím German Agro Action na Srí Lanku	15 000 eur
				11.1.2005	Pomoc v provincii Trincomalee Srí Lanka	
					• provizorní bydlení	15 000 000 mil. Kč
					• výstavba a vybavení tří škol (tamtéž)	8 000 000 mil. Kč
Humanitární konto	20,5 mil. Kč	ČR	Unicef			
Celkem	256,7 mil. Kč					

Požár skladu bavlny a umělých vláken

mjr. Zdeněk GRÖBL, mjr. Karel PIAČEK, HZS Ústeckého kraje, foto mjr. Karel PIAČEK

Dne 30. listopadu 2004 byl na operační a informační středisko HZS Ústeckého kraje územní odbor Most nahlášen požár skladu bavlny a umělých vláken v podniku Schoeller Litvínov, k. s. Na likvidaci rozsáhlého požáru se během třech dnů podílelo 120 hasičů ze šestnácti jednotek PO a 39 požárních automobilů. Přímá škoda způsobená požárem byla vyčíslena na 105 milionů korun.

Popis objektu

Sklad bavlny a umělých textilních vláken je jednopodlažní budova o rozměrech 50 x 47 x 6 m. Jedná se o železobetonový skelet vyzdívaný prefabrikáty typu HEBEL, na kterých jsou položeny tvarové plechy s izolací.

Strop tvoří železobetonové nosníky, na nich jsou položeny montované sendvičové díly z nehořlavých hmot s plechovým pláštěm. Vnitřní střešní krytina je živичná. Sklad bavlny tvoří jeden požární úsek rozdělený do čtyř příčných řad svislými požárními stěnami, které tvoří skladovací boxy o šíři 10,2 m výšky 5,4 m. Boxy jsou vždy ve dvou řadách s komunikačním prostorem uprostřed. Konstrukce boxu je provedena z porobetonových panelů kladených do rastru z ocelových U profilů. V objektu skladu jsou instalovány požárně bezpečnostní zařízení – Sprinklerové stabilní hasicí zařízení (SHZ) s funkcí cca 60 minut, elektrická požární signalizace (EPS) s teplotními čidly, svedená do vratnice budovy, zařízení pro odvod kouře s centrálním spouštěcím systémem, automatické pomoci tepelné pojistky – tepelná hodnota 93°C, instalované na každém světlíku pro odvod kouře a tepla. Otevření světlíku je ovládáno ústřednou EPS tak, aby byly otevřeny pouze ty světlíky – sekce, v jejichž kouřových úsecích – sekcích umístění byl zjištěn kouř, požár a současně je spuštěno SHZ. Je zde vnitřní požární vodovod včetně dvou nástěnných hydrantů a čtyř hasících přístrojů a patero požárních dveří pro omezení šíření požáru.

Celková plocha otvorů v obvodových stěnách je 32 m², ve střešních konstrukcích 30 m², průměrná výška 2,75 m. Vedlejší objekt tj. devátý sál přádelny je přímo navazující objekt oddělen zděnou příčkou. Dále sklad přije je přímo navazující objekt oddělen požárně odolnou stěnou z litého armovaného betonu s požární odolností 300 minut. Mezi objektem skladu bavlny a umělých textilních látek a elektrorozvodnou VN/NN je vnitřní komunikace široká 12 m.

Hasební zásah

Požár skladu bavlny v podniku Schoeller Litvínov k. s. byl nahlášen dne 30. lis-

topadu 2004 ve 21.39 hodin na OPIS HZS Ústeckého kraje – územní odbor Most (dále jen OPIS).

Ve 21.40 hodin je vyhlášen poplach pro jednotku HZS Ústeckého kraje (HZS ÚK) stanice Litvínov a stanice Most. Na místo události přijíždí jako první po dvou minutách jednotka stanice Litvínov s požární technikou CAS 24.

Průzkumem je zjištěno silné zakouření, ve skladu je viditelnost přibližně 1 m. V této době se snažili zaměstnanci požár lokalizovat jedním proudem D 25 z nástěnného hydrantu. Při průzkumu již nebylo funkční SHZ ve skladu. Na likvidaci je nasazen jeden proud C 52 a začíná se s hašením v místech, kde jsou vidět plameny. Po dojezdu jednotky stanice Most ve 22.01 hodin jsou vystřídáni hasiči ze stanice Litvínov u proudu až do doby, kdy dochází k propadávání střešní konstrukce a vzhledem na bezpečnost zasahujících je zásah prováděn pouze vnějšími zásahovými cestami.

Velitel zásahu (VZ) žádá OPIS o vyhlášení druhého stupně požárního poplachu. Na místo zásahu se postupně dostavují JPO zařazené ve druhém poplachovém stupni v pořadí HZS podniku MÚS a.s., SDH obce Lom, HZS podniku Chemopetrol, a.s., SDH obce Braňany. V této době je již požárem z větší části zasažena budova skladu bavlny a začíná docházet k prohořívání střešních konstrukcí. Pomocí vysokové požární techniky AZ 52 a AP 27 je prováděn zásah na střechu budovy.

Rozdělení úseků

Ve 22.50 hodin se na místo dostavuje ředitel ÚO Most, který po krátkém seznámení se situací ve 23.00 hodin přebí-

rá velení zásahu a zřizuje štáb hašení požáru. Současně rozděljuje místo zásahu na tři úseky. V této době je již požár rozšířen na celý objekt skladu a prioritou se stává ochrana vedlejších objektů – skladu hotových výrobků, skladu náhradních dílů a devátého sálu přádelny.

Na prvním úseku je hlavním úkolem ochraňovat budovu skladu hotových výrobků a skladu náhradních dílů, na druhém úseku se ochraňuje sousední devátý sál přádelny z vnější strany a třetí úsek chrání dělicí konstrukce skladu bavlny, skladu náhradních dílů a devátého sálu přádelny z vnitřní strany, které se začínají rozpadat a hrozí nebezpečí rozšíření požáru.

Vzhledem k úletům částic hořící bavlny jsou zřízeny hlídky z řad zaměstnanců na ochranu okolních budov. Z důvodu velkého vývinu zplodin hoření, které se šíří i v obytných částech města, VZ po dohodě se starostou města Litvínova požaduje cestou Ekologického centra Most o monitoring ovzduší. Dne 1. prosince 2004 v 00.10 hodin začíná monitorovat ovzduší měřicí vůz a současně Městská policie Litvínov provádí pomoci rozhlasového zařízení na vozidlech varování obyvatel města v ohrožených částech města.

V 00.40 hodin se na místo požáru dostavuje ředitel HZS ÚK plk. Ing. Novotný a náměstek KŘ pro IZS a operační řízení plk. Mgr. Kučera, které VZ seznamuje se situací.

Z důvodu nedostatku hasební látky VZ žádá OPIS HZS ÚK o vyslání dalších jednotek na zajištění kyvadlové dopravy vody. Postupně se na místo zásahu dostavují s požární technikou CAS 32 jed-

notky HZS ÚK ze stanic Teplice, Chomutov, Žatec, Louny, Ústí nad Labem, Duchcov, Bilina a jednotky HZS podniků United Energy, a. s., a ČEZ, a. s., Elektárna Počerady. Čerpací stanoviště je zřízeno u vodní nádrže v Litvinově Šumné a všechny tyto posilové jednotky jsou nasaženy na kyvadlovou dopravu vody.

Likvidace požáru

Po soustředění dostatečného počtu sil a prostředků je útok zaměřen na lokalizaci požáru, která byla provedena v 03.53 hodin. Postupně jsou na své stanice odesílány jednotky HZS podniků z jiných okresů, na místě setrvávají jednotky HZS ÚK, které jsou postupně posílány zpět na stanice.

Při jednání s vedením podniku je vznesen požadavek o zajištění techniky na vyklízení trosků a zbytků balíků bavlny. Postup při odklizení místa zásahu, které začalo v 07.00 hodin je koordinován s příslušníkem oddělení zjišťování příčin vzniku požáru (ZPP) a vyšetřovateli Policie ČR z důvodu zjišťování příčiny požáru. V 17.00 hodin jsou z bezpečnostních důvodů odklízecí práce přerušeny a na místě události ponechány jednotky HZS ÚK ze stanic Litvínov, Most a jednotka SDH obce Litvínov, které likvidují ohniska rozhořivajících se balíků bavlny.

Dne 2. prosince 2004 v 07.00 pokračují likvidační práce (vyklízení zbytků trosků a balíků bavlny) a pokračuje dohašování. V 15.20 hodin je provedena likvidace požáru a místo požáru je protokolem předáno vedení podniku. Na místě zůstává jednotka SDH podniku Schoeller Litvínov, k.s.

Požár musel být dohašován ještě následujícího dne, kdy jednotka HZS ÚK ze stanic Litvínov provedla další dva výjezdy na doutnající bavlnu.

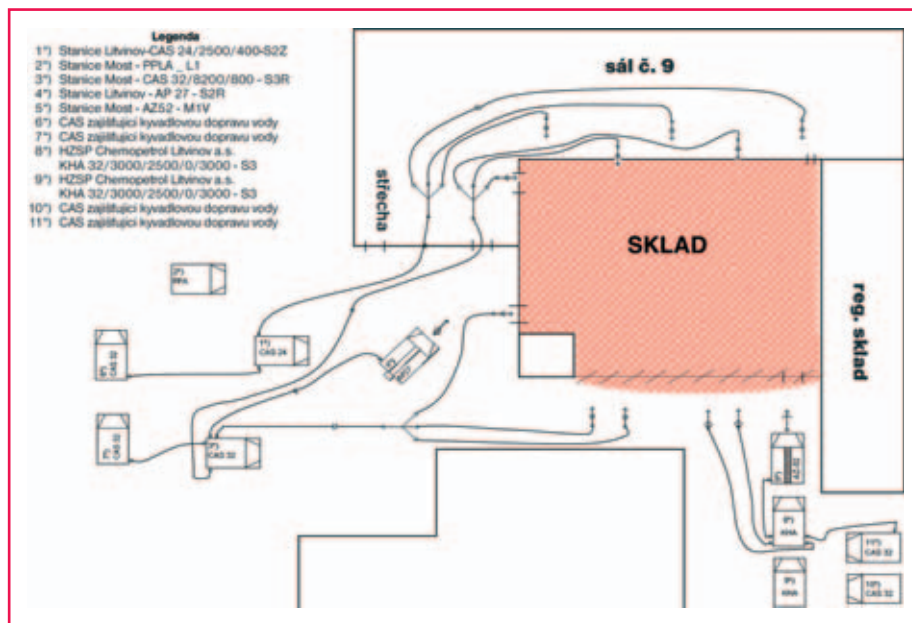
Příčina vzniku požáru

Při příjezdu jednotky PO byl velitel zaměstnanců podniku informován o tom, ve kterém místě bylo vidět plamenné hoření. Zároveň byl informován o pravděpodobném množství a rozmístění materiálů ve skladu.

Při stanovení verzí vzniku požáru se mimo jiné vycházelo ze svědeckého ohniska požáru, které se nacházelo v horní části skladněné bavlny pod stropem. Stanovení verzí vzniku požáru

- technická závada, iniciace od osvětlení zářivkovými tělesy
- nedbalostním jednáním zaměstnanců při použití otevřeného ohně v prostoru skladu bavlny
- samovznícení bavlny
- úlet karbonu z motorového vysokozdvizného vozíku do naskladněného materiálu
- jiskra mechanická
- úmyslné založení požáru

Během následujících dnů po likvidaci požáru a po umožnění vstupu do části vnitřního prostoru objektu bylo provedeno prvotní ohledání místa požáru příslušníky pro ZPP HZS ÚK z územního

odboru Most za spolupráce Policie ČR a příslušníků z Technického ústavu požární ochrany v Praze.

Dne 6. prosince 2004 bylo provedeno podrobné ohledání místa požáru. Z místa svědeckého ohniska požáru byly odebrány vzorky za účelem laboratorního zkoumání. Taktéž byl zajištěn motorový vysokozdvizný vozík, který se před vznikem požáru pohyboval po skladě bavlny. Konečná příčina vzniku požáru nebyla doposud stanovena.

Specifika zásahu

■ Pozitiva:

- dobrá spolupráce s vedením podniku a představiteli města,
- použití smáčedla,
- uvnitř skladu se nenacházely osoby, nebyla nutná evakuace,
- při zásahu nedošlo ke zranění osob,
- účast vedoucích představitelů HZS Ústeckého kraje,
- těsná spolupráce s Policií ČR a Městskou policií Litvínov,

- akceschopnost jednotky SDH obce Braňany,
- dobrá spolupráce při monitorování ovzduší,
- zajištění zázemí pro občerstvení a odpočinek zasahujících ze strany podniku,
- zřízení čerpacího stanoviště na vodní nádrži Šumná,
- nebyly naměřeny zvýšené koncentrace znečištění ovzduší.

■ Negativa:

- sklad byl zcela naplněn bavlnou a umělými vlákny,
- v době příjezdu první jednotky PO již nebylo funkční SHZ,
- během likvidace hrozilo zřícení konstrukcí,
- požár vznikl v hustě zastavěné části továrny a těsně vedle bytové zástavby,
- nebezpečí rozšíření požáru na další objekty,
- nedostatek hasební látky než se na místo dostavily další jednotky,
- nedostatečnost vybavení jednotek PO SDH obcí ochrannými prostředky. ■

Dům techniky spol s r.o. a firma Požární uzávěry s.r.o.

si Vás dovoluji pozvat na 8. ročník

konference požární ochrany „Červený kohout“,

kteřá se uskuteční ve dnech 10. až 11. května 2005
v hotelu Gomel v Českých Budějovicích.

Program je připraven pro širokou odbornou veřejnost působící na úseku požární ochrany, zejména pro příslušníky HZS ČR, odborně způsobilé osoby, techniky požární ochrany, autorizované osoby činné ve výstavbě v oblasti požární bezpečnosti staveb, projektanty, zástupce firem vyrábějící požární bezpečnostní zařízení a prostředky požární ochrany a další. Součástí konference je i společenský večer.

V případě zájmu kontaktujte Dům techniky spol.s r.o., Plzeňská 2/1, 370 04 České Budějovice, p. Petr Gerhardt, tel. 387 312 760, 603 320 246, e-mail: info@dumtechnikycb.cz.

Podrobnější informace k programu a časovému rozvrhu konference a přihlášku je možné nalézt na www.dumtechnikycb.cz.

Požárně technické vlastnosti bavlny

npor. Ing. Jaroslav HÜTTL, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv

Bavlna je hojně užívanou surovinou a nejdůležitějším předivem pro textilní výrobu. Používá se pro výrobu vaty, střílné bavlny a kolloidové bavlny a také kolloidia, papíru, bavlny k čištění, karbolované, salicylové a další. Vhodné je její použití pro lékařské účely, jako cedi-va pro účely chemické a průmyslové, k ucpávkám apod. Bavlnu je možné využít i pro balení zboží a v čalounic-tví. Důležité jsou však její požárně technické vlastnosti, zvláště v případě skladování velkých zásob.

Bavlna je přírodním produktem a získává se z rostliny - bavlní-ku. Bavlník (lat. Gossypium) je rostlina z rodu dvouděložných zahrnující bylinné a křovité druhy z čeledi slézovitých, půvo-dem z jihovýchodní Asie. Z velkých žlutých květů se vyvíjejí to-bolky, které chlopněmi v době zralosti pukají. Obsahují drob-ná, hnědá, táhlá a vejčitá semena s osemením skládajícím se z jemných krátkých chloupků (2 - 3 mm), které jsou nažlout-lé, nahnědlé nebo zelenavé barvy a z chlupů dlouhých (až 65 mm) většinou bílých. Chloupky mají různou délku i když pocházejí z osemení téhož semene. Nejdelší bývají ty, které se nalézají na širším konci semene. Tvar mají kuželovitý nebo také válcovitý a při sušení se smršťují na zploštělý nebo pentli-covitý tvar. Konec chloupků má tupé zakončení a druhý konec je různý, podle toho jak byl odtržen od semene a bývá vždy jemně třísnitý. Největší šířky dosahuje chlup bavlny ve 2/3 dél-ky od rostlého konce, a dále se pak opět zužuje. Výjimečně je konec rozeklán či rozštěpen na dva konce.

V současnosti se pěstují na celém světě dva druhy této užitko-vé rostliny v mnoha odrůdách – bavlník bylinný (lat. Gossy-pium herbaceum), vytrvalý polokeř poskytující 90 % světové produkce bavlny a méně rozšířený bavlník stromový (lat. Gos-sypium arboreum) dosahující výšky až dva metry. Odloučený materiál z bavlníkových semen je známým a vysoce důležitým předivem, které se nazývá bavlna (anglicky cotton, německy baumwolle). Semena bavlníku dále poskytují olej, který se vy-užívá k výrobě stolního oleje a mýdla.

Struktura vlákna

Vlákna bavlny jsou jednobuněčná (jednoduchá) a dutá. Du-tina (lumen) je široká a činí 1/3 až 2/3 průřezu vlákna. Stěny jsou tedy poměrně tenké v porovnání s buňkami lýka, z ně-hož jsou složena vlákna přediv jako jsou len, konopí, juta apod. Někdy se ale dutina bavlněného vlákna natolik zužuje, že vypadá jako podélná rýha. V takovém případě lze jen veli-

ce těžko, a to pouze pod mikroskopem, rozlišit vlákno bavlny od vlákna např. lnu. Každé vlákno bavlny je opatřeno tenkou blankou (povláška nebo cuticula), která nemá kromě rýh, vrásek a teček nějakou přesně danou strukturu. Místy bývá zrnitá, jindy je od vlákna odtržena nebo oddělena. Na příč-ném řezu vlákna je patrná zploštělost vlákna i vrstevnatost stěn. Vnitřní vrstva vlákna se nazývá prvotní vak. Na ní při-léhají v tenkém povlaku zbytky vyschlé plasmy, která původ-ně naplňovala s mizou dutinu vlákna. V dutině běžně sušené bavlny se nalézá vzduch. Ve stěnách jednotlivých vláken ne-lze nalézt příčné průliny. Vlákna nejsou pouze pentlicovitého tvaru, ale také bývají často šroubovitě nebo spirálovitě zkrou-cena, nebo stočena do válcovitého tvaru nebo jsou přímo uz-lovitá. Nejvhodnější zvětšení pro zkoumání bavlny včetně je-jího pletiva je dvouseťnásobné.

Reakce bavlny na chemické látky

Vlivem zředěných minerálních kyselin bavlněná vlákna slabě bobtnají, vlivem louhů (zásad) bobtnají vydatněji. Ve slabém

Tabulka č. 1 - Požárně technické vlastnosti bavlny

Teplota rozkladu [°C]	Kyslíkové číslo	Teplota vzplanutí [°C]	Teplota vznícení [°C]	Výhřevnost [MJ.kg ⁻¹]
250-300	0,15-0,20	230-266	255	16,3-17,5

Tabulka č. 2

	Vlhkost [%]	Střední hodnota velikosti částic [μm]	Teplota vznícení aerogelu [°C]		Teplota vznícení aerosolu [°C]	Minimální zápalná energie aerosolu [mJ]	Dolní mez výbušnosti [g.m ⁻³]	Maximální výbuchový tlak [MPa při koncentraci v g.m ⁻³]	Konstanta výbušnosti prachu [MPa.m.s ⁻¹ při koncentraci v g.m ⁻³]
			na horkých plochách	v horkém prostoru					
Bavlněný prach z filtrů	≈ 0		300	235			(50, 70) 200		
Bavlněné vločky (mleté)		44	370		560 470 dle různých zdrojů	25	100 50 dle různých zdrojů	0,72 0,65 500 dle různých zdrojů	2,40 4,46 dle různých zdrojů
Bavlněné liny (prach)					520	1920	500	0,50 1000 dle různých zdrojů	0,30 1000 dle různých zdrojů
Prach z mísíren bavlny	5,2		do 200 žádné vznícení	do 210 žádné vznícení	488				
Bavlněná vlna				270-290 Ø 275	470-480 Ø 475	60-320 Ø 190	50-55 Ø 53	0,54-0,60 Ø 0,57 500 (2)	1,34-2,30 (2) Ø 1,82 500 (2)

roztoku kyseliny sírové se postupně rozpouštějí a v silném se rozrušují za vývinu oxidů uhelnatého a uhlíčitého. Při působení kyseliny dusičné nebo sírové má bavlna sklon k chemickému samovznícení. Ve vodném roztoku kyseliny chromové vlákna bavlny bobtnají a nakonec se hmota rozrušuje. Jodovými roztoky a slabou kyselinou sírovou se bavlněná vlákna modře zbarvují a stejně tak roztokem jodu a chloridu zinečnatého. Ve Schweitzerově zkoumadle bobtnají a náhle se rozpouštějí stěny jednotlivých vláken, ale povláčková hmota klade odpor rozpouštědla a odlučuje se v útržcích nebo se srazí do příčných vrásčitých pásků. Nabobtnané stěny se mnohdy naduří v kulovitý tvar. V bobtnajících útvarech se vždy objevuje jemné ryhování podélné a často i spirálovité. Působením stejných činidel se také prvotní vak odlupuje od stěn a smršťuje na vrásčitou, mnohonásobně kroucenou láčku, která se pak také rozpouští. Roztok fluoroglucinu a silný roztok kyseliny solné (chlorovodíkové) nebarví bavlnu do fialova nebo červena, z čehož plyne, že neobsahuje dřevovinu. V roztocích barviv pohlcují barvivo, i když jen dočasně, hlavně cuticula a prvotní vak. Trvale se ustalují barviva na bavlně většinou v případě zpěnění mořidel (s jistými výjimkami).

■ Požárně technické vlastnosti bavlny

Bavlna je hořlavá, vláknitá látka s 94 % hm. α -celulózy a obsah vlhkosti přibližně 5 % hm. Obsah popela (minerálních látek) je 1,5 % hm. Hustota bavlny je $80 \text{ kg} \cdot \text{m}^{-3}$ a výhřevnost $17,5 \text{ MJ} \cdot \text{kg}^{-1}$. Bavlnu lze zapálit i jiskrou a lokálním zahřátím. Žhnoucí ložiska uvnitř balíků bavlny se udržují velmi dlouho a plynné zplodiny hoření bavlna nasává. Je tedy možné, aby k zjištění skrytého hoření došlo až za delší dobu. Některé požárně technické vlastnosti v tabulkách z literatury [3] uvádí tabulka č. 1.

Další údaje jsou pro bavlnu v literatuře [3] uvedeny v textové podobě následovně: teplota vznícení 407°C , bavlna má sklon k tepelnému samovznícení, teplota samovznícení je 120°C , teplota žhnutí 205°C . Rostlinné oleje na bavlně lehce oxidují a vzniká nebezpečí samovznícení (například balík bavlny o rozměrech $105 \text{ mm} \times 105 \text{ mm} \times 105 \text{ mm}$ napuštěný 200 g olivového oleje se vznítí při teplotě 40°C po 9 hodinách). Pořadí rostlinných olejů podle sklonu k oxidaci na bavlně je následující: ricinový olej, olej semen bavlny, lněný olej (je součástí fermeže), čínský dřevitý olej. Při jednom ze stanovování některých požárně technických vlastností čisté bavlny dle ČSN 64 0149 - Stanovení vznětlivosti materiálů, byla teplota vznícení, ke kterému došlo za 168 sekund, 450°C , teplota vzplanutí, ke kterému došlo za 495 sekund, 290°C a teplota žhnutí, ke kterému došlo za 870 sekund, 220°C . Předpokládaná nepřesnost u těchto zjištěných údajů se odhaduje na rozsah chyby $\pm 5^\circ\text{C}$ (údaje jsou získané z Technického ústavu požární ochrany MV).

Vzhledem k skladbě bavlny je možné mnoho vlastností odvozovat od celulózy, která je polysacharid vyskytující se v přírodě a je nejhojnější organickou sloučeninou. Celulóza je hlavním stavebním materiálem vyšších rostlin, ale i bakterií mořských rostlin a živočichů. Struktura celulózy je vytvářena nerozvětvenými řetězci asi 500 jednotek D-glukózy. Sumární vzorec $(\text{C}_6\text{H}_{10}\text{O}_5)_n$, kde n je vyšší než 500. Průmyslově se celulóza získává z buničiny. Používá se pro výrobu speciálních papírů (zejména filtračních) nebo je dále chemicky zpracována, např. při výrobě viskóзовých vláken, acetátových vláken, nitrocelulóz, karboxymethylcelulóz.

Některé požárně technické vlastnosti prachů vznikajících při výrobě nebo manipulaci v souvislosti s bavlnou uvedené v literatuře [3] jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Nejvhodnějším hasivem na bavlnu je voda se smácedlem, případně lehká, střední nebo těžká pěna.

■ Literatura:

[1] Ottova encyklopedie všeobecných vědomostí

[2] Encyklopedie Diderot 2002

[3] Steinleitner, H. D. a kol.: Požárně a bezpečnostně technické charakteristické hodnoty nebezpečných látek, 2 díly, Svaz požární ochrany, Praha 1990

Zlatý záchranářský kříž

V pátek 4. března 2005 ve 20.00 hodin se v Národním domě v Praze na Smíchově uskutečnil slavnostní galavečer, spojený s vyhlášením výsledků finále VI. ročníku celostátní soutěže Zlatý záchranářský kříž.

Akci pořádá časopis RESCUE report, který touto formou tradičně oceňuje záchranáře a občany, kteří se v uplynulém roce podíleli na záchraně lidských životů a materiálních hodnot. Cena vstupenky 220 Kč.

Distribuce vstupenek: IKARIA CZ, a.s., tř. Kpt. Jaroše 31, 602 00 Brno (p. Jandlová tel.: 545 128 104)

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 9. prosince 2004 do 7. ledna 2005

15. 12. • **Šicí dílny** firmy Slezan a.s. ve Frýdlantu, okr. Liberec. *Příčina* - elektrický přechodový odpor v chladničce. *Škoda* - 10 000 000 Kč.
- **Obytný dům** v Harrachově, okr. Semily. *Příčina* - závada komínového tělesa. *Škoda* - 1 000 000 Kč. *Zraněna* 1 osoba.
17. 12. • **Střecha dobové roubené hospody a sousedního seníku** v Praze 13. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 1 500 000 Kč.
18. 12. • **Obchodní dům BREDa** v Opavě. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 15 000 000 Kč. *Zraněn* 1 hasič.
24. 12. • **Pilnice** v Loučeji, okr. Český Krumlov. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 7 100 000 Kč.
- **Dva železniční osobní vagony a jeden nákladní vagon** ve stanici ČD Horažďovice-předměstí, okr. Klatovy. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 3 000 000 Kč.
25. 12. • **Skladovací hala truhlárny** firmy Dřevoprofit, s. r. o. v Příbrami. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 4 000 000 Kč.
27. 12. • **Trolejbus** Dopravního podniku v Plzni. *Příčina* - technická závada topidla. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
- **Dva osobní automobily a dodávka** na silnici u Velemyšlevesi, okr. Louny. *Příčina* - dopravní nehoda. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
28. 12. • **Elektrická lokomotiva** v železniční stanici ČD Pařízek, okr. Rokycany. *Příčina* - pravděpodobně technická závada. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
30. 12. • **Rodinný domek s hospodářskou částí** v Kuřimanech, okr. Strakonice. *Příčina* - nedbalost při používání tepelného spotřebiče. *Škoda* - 1 400 000 Kč.
1. 1. • **Rekreační chata** v Nýdku, okr. Frýdek-Místek. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
2. 1. • **Stodola se dvěma osobními vozidly** v Manětíně, okr. Plzeň sever. *Příčina* - technická závada. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
7. 1. • **Osobní automobil Dodge - HU 180** v Liberci. *Příčina* - technická závada. *Škoda* - 1 500 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV - generální ředitelství HZS ČR

Hadicový automobil 16 – Tatra 138 a přívěsná čerpací stanice ZA 1

pplk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Hadicový automobil se původně značil HV - 16/A či HA 2 a byl určen k pokládání hadicového vedení za jízdy, a to pro dopravu velkého množství vody jednoduchým nebo dvojitým vedením. Vzhledem k tomu, že takové vedení by mělo být vedeno nejkratší cestou, celkem logicky tehdy konstruktér volil jediný v té době dostupný terénní podvozek u nás, a to automobilový podvozek Tatra 138 PP5. Jeho taktickou součástí byla výkonná přívěsná čerpací stanice s označením ZA 1.

Inspirační vzor

Při přípravě výroby hadicového automobilu byl jako inspirační vzorek použit sovětský požární hadicový automobil, který sériově vyráběl od roku 1966 Priluskij závod protipožární techniky. Hadicový automobil byl postaven na podvozku terénního armádního automobilu ZIL 157 K pod označením AR-2 (avtomobil rukávnýj s hadicemi v délce 2 km). Automobil byl vybaven požárními tlakovými hadicemi o průměru 150 mm, ty se daly alternativně nahradit hadicemi o průměru 89 mm nebo 77 mm. Třímístná kabina osádky byla převzata od nákladního automobilu bez významnějších úprav. Účelovou požární nástavbu tvořila celokovová karosérie, rozdělená na dva prostory pro uložení požárních hadic, mezi nimi ve střední části byl úzký průchod. Každý prostor pro hadice měl čtyři oddíly, kde byly hadice uloženy podélně nad sebou. Z hadicového automobilu bylo možné pokládat jedno nebo současně dvě hadicová vedení. Hadicový automobil byl uzpůsoben pro mechanické navíjení použitých hadic, a to i ve dvou vedeních současně. Pro použité hadice pak měl samostatný oddělený uložený prostor s přirozeným odvětráním a sítovou spodní částí pro snadný odtok zbylé vody z hadic. Plně vybavený hadicový automobil i s osádkou měl hmotnost 10 390 kg, při jízdě dosahoval rychlosti 65 km.h⁻¹ s průměrnou spotřebou 42 l.100 km⁻¹ automobilového benzínu. Automobil vykazoval solidní terénní vlastnosti, jeho brodivost byla 850 mm, světlá výška pod nápravami 310 mm a nájezdové úhly vpředu 35° a vzadu 28°. Hadicový automobil pokládal hadicové vedení při rychlosti 15 až 18 km.h⁻¹ a k navi-

Hadicový automobil HV 16

nutí jedné použité hadice potřeboval cca 55 sekund.

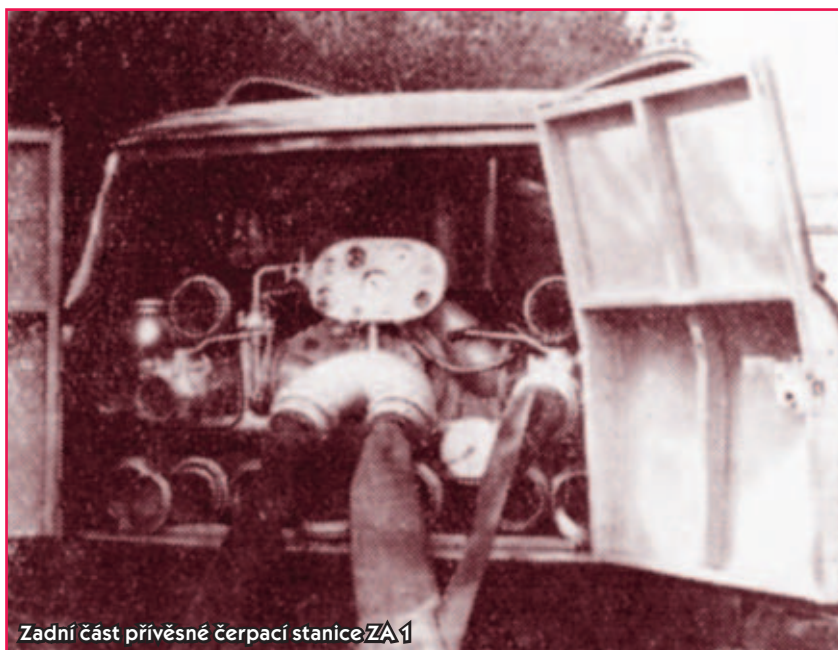
Taktický celek s hadicovým automobilem tvořila požární čerpací stanice. Ta byla vyráběna na shodném typu terénního automobilu a byla značena PNC-100 (požarní nasosná stanice s výkonem 100 l.s⁻¹). Automobil byl vyráběn stejným výrobcem od roku 1965. Účelová požární nástavba byla řešena jako samostatný technologický celek s elektrickým rozvodem 24 V, s použitím čtyř akumulátorových baterií 6STE-128, který byl krytý celokovovou karosérií. K pohonu čerpací jednotky byl použit vodou chlazený dvanáctiválcový vznětový motor 2D12B s výkonem 225 kW. Ten byl přes jednokotoučovou spojku spojen s čerpací jednotkou PN-100. Palivová nádrž na motorovou naftu měla objem 250 l. Čerpací jednotka, která byla vybavena plynovou vývěvou, vykazovala zajímavé parametry - výkon čerpadla byl 6 000 l.min⁻¹ při sací výšce 3,5 m a pracovním tlaku 1 MPa. Sací potrubí mělo průměr 200 mm a celková délka sacích hadic byla 8 m. Mezi armatury v položkách požárního příslušenství patřil jeden sběrač 200 x 150 x 150 mm a dva rozdělovače 150 x 80 x 80 x 80 x 80 mm.

Hadicový automobil

Přes zmíněnou sovětskou inspiraci konstrukce hadicového automobilu byla důsledně odvozena z konstrukce CAS 32 - T 138. Možná snad proto součástí jeho vybavení bylo poměrně diskutované požární čerpadlo s jmenovitým průto-

kem 3200 l.min⁻¹. Čerpací jednotka s dvoustupňovým odstředivým čerpadlem se však od čerpací jednotky užitě v CAS lišila zejména světlostí sacího potrubí, ta byla 150 mm. Zvětšena byla také světlostí výtlačného potrubí, a to na 110 mm, které bylo zakončeno čtyřmi spojkami 75. Sací a výtlačné potrubí bylo vyvedeno na obě strany automobilu, do místa ovládacího panelu, který oproti CAS byl výrazně zmenšen. Hlavní část účelové požární nástavby byla určena pro uložení osmdesáti kusů tlakových požárních hadic 130 x 20. Ty byly naskládány v celkem šesti podélných přihrádkách nad sebou. Tři přihrádky byly vlevo a tři vpravo a mezi nimi byla vytvořena manipulační ulička pro obsluhu zejména při ukládání hadic. Horní část nástavby byla otevřená a k jejímu uzavření byla použita nepromokavá plachta. V přední části požární účelové nástavby byla uzavřená skříň pro uložení podstatné části požárního příslušenství, ta byla přístupná dveřmi z obou stran. Mezi jeho položky patřil například sací koš 150 mm a čtyři sací hadice 150 x 2,5 s příslušnými klíči. Dále 24 požárních tlakových hadic 75 x 20, dva rozdělovače 130 a přenosná lafetová proudnice. Ale také skládací nádrž na vodu nebo souprava polního telefonu.

Hadicový automobil byl dlouhý 8600 mm, široký 2500 mm a vysoký pouhých 2600 mm. Dosahoval na silnici maximální rychlosti 72 km.h⁻¹, při pokládání hadic cca 15 km.h⁻¹. S přívěsnou čerpací sta-

Zadní část přívěsné čerpací stanice ZA1

nici tvořil taktický celek, proto byl v zadní části vybaven závěsným zařízením pro přívěs s tažnou silou 5,5 Mp.

■ Přívěsná čerpací stanice

Přívěsná čerpací stanice 50 byla určena k zásobování velkým množstvím vody na velké vzdálenosti. Používala se hlavně ve spojení s hadicovými automobily k dálkové dopravě vody hadicovým vedením. Původně byla označována jako ZA 1 (závěsný agregát). Přívěsná čerpací stanice 50 byla postavena na čtyřkolovém přívěsném podvozku s rozvozem 2300 mm. Nástavbě, která byla opatřena celokovovou karosérií, dominovala výkonná čerpací jednotka poháněná dvanáctiválcovým motorem Tatra 930-2, který byl mimo jiné použit pro automobil Tatra 813 KOLOS. Motor byl k rámu připevněn přes čtyři pryžová uložení a byl vybaven přídavným chladičem oleje. Chladič byl napojen mezi sací a výtláčnou stranu čerpací jednotky a jeho výkon byl regulován ručně, pomocí kohoutu. Výfukové potrubí motoru bylo vyvedeno nad střechu karosérie. Palivo bylo uloženo ve dvou vzájemně propojených nádržích o celkovém objemu 200 l, ty byly umístěny v bocích nástavby. Základem čtyřicetivoltové elektrické soustavy stanice byly dvě do série zapojené akumulátorové baterie, umístěné po levé straně motoru.

Čerpací jednotka byla umístěna v zadní části nástavby a s motorem byla propojena spojovací hřídelí se dvěma křížovými klouby a převodovou skříní s převodem 1:1,75. Na sací straně odstředivého jednostupňového čerpadla byl připojen sběrač se dvěma sacími hrdly 150 mm. Plášť čerpadla měl dvě výtláčná hrdla se zpětnými klapkami a uzavírací-

mi armaturami. Plynová vývěva byla napojena do levé větve výfukového potrubí a ovládala se rozváděcím kohoutem. Stanoviště obsluhy čerpací stanice bylo v zadní části nástavby, v prostoru otevřených zadních dveří. Mezi základní požární příslušenství patřily zejména dva sací koše 150, osm sacích hadic 150 x 2,5, přetlakový ventil 130, rozdělovač 130 a příslušné klíče.

Celokovová uzavřená karosérie měla na přední straně odnímatelné víko pro přívod vzduchu k ventilátoru motoru, po stranách pak byla vybavena dveřmi vyklápějícími se nahoru. Na zadní části střechy karosérie byl umístěn čep pro upevnění požárního světlometu. Přívěsná čerpací stanice byla dlouhá 5430 mm, široká 2370 mm a vysoká 2050 mm, její celková hmotnost byla 4200 kg. Byla vybavena pneumatikami s rozměrem 8,25-20, nápravy byly odpruženy listovými pery a vzduchové čelistové brzdy přívěsu byly doplněny mechanickou ruční brzdou. Přívěsná čerpací stanice měla maximální povolenou rychlost 70 km.h⁻¹.

■ Inovace

Na sklonku sedmdesátých let minulého století se začala připravovat výroba nového typu hadicového automobilu a přívěsné čerpací stanice. V roce 1981 byl proto v n. p. Karosa Vysoké Mýto uplatněn požada-

vek na vývoj hadicového automobilu s použitím podvozku Tatra 815 a v provedení, které by například použitím čerpací jednotky vycházelo z CAS 32 – T 815. Nový hadicový automobil měl vykazovat celou řadu zlepšení oproti HA 16, například měl pojmout 3 000 m tlakových požárních hadic 110 mm nebo 4000 m hadic 75 mm apod. V roce 1986 byl požadavek na pomalu probíhající vývoj HA pozměněn, neboť bylo rozhodnuto, že zejména s ohledem na ekonomickou stránku bude výhodnější HA řešit jako kontejnerový automobil. Kontejnerový hadicový automobil pak měl být během deseti let rozšířen v souladu se záměry tehdejší civilní ochrany do všech okresů. Postupně by pak byl doplněn kontejnerem na likvidaci chemických nebo ropných havárií, kontejnerem pro dekontaminaci či týlové zabezpečení jednotek PO nebo obyvatelstva.

V roce 1981 byl v n.p. Karosa Vysoké Mýto uplatněn také požadavek na vývoj výrazně modernější, lehčí a menší přívěsné čerpací stanice 50 s použitím jednonápravového přívěsu. Její vývoj byl ve srovnání s HA v mírném předstihu. Když v roce 1990 vývoj dospěl do etapy zkoušek čerpací jednotky, byl tento vývoj ke škodě hasičské praxe ukončen na základě rozhodnutí služebního vedení Hlavní správy PO.

V současné době se v ČR používá poslední hadicový automobil z popsané série s přívěsnou čerpací stanicí u HZS Středočeského kraje, konkrétně u ŮO Kolín. V roce 2001 celá souprava prošla zásadní rekonstrukcí. Účelová nástavba hadicového automobilu byla přenesena na podvozek Tatra 815 a byla nově karosována. Výrazně rekonstruována byla také přívěsná čerpací stanice.

■ Závěr

Je velkou škodou jednotek PO v ČR, že PCS 50, která byla před zastavením svého vývoje již v etapě zkoušek čerpací jednotky, nebyla zavedena do výroby. Velká potřeba dalších přívěsných čerpacích stanic srovnatelných parametrů se nejvíce projevila při velkých povodních v roce 1997 a 2002. V současné době existují pouze dvě přívěsné čerpací stanice a ty se využívají při čerpání vody relativně často. ■

Oprava

V článku kpt. Ladislava Ciglera „Rychlý zásahový automobil - M2R“, uveřejněném v lednovém čísle časopisu 112, jsme na str. 12 nepřesně uvedli parametry otáčení lafetové proudnice.

Správné znění: Otáčí se minimálně 90° v horizontální a minimálně 60° ve vertikální rovině.

Za chybný údaj se autorovi a čtenářům omlouváme.

Požární ochrana ve školách a školských zařízeních 1

plk. Ing. Bohumila JENERÁLOVÁ, mjr. Ing. Květoslava SKALSKÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR

V tomto roce jsou do plánu kontrolní činnosti hasičských záchranných sborů krajů zařazeny kontroly dodržování povinností stanovených předpisy o požární ochraně ve školách a školských zařízeních.

Praxe ukazuje, že ve školách a školských zařízeních je otázkám spojeným s bezpečností osob, zejména dětí, žáků a studentů, pozornost věnována. Přispívá k tomu i skutečnost, že se jedná zpravidla o členy učitelského sboru, kterým je péče o zabezpečování úkolů vedením školy svěřována. Pečlivost, vědomí zodpovědnosti a znalost vážnosti možných důsledků pro bezpečnost dětí, žáků a studentů, učitelům většinou nedovolí přistupovat k této oblasti bez patřičné vážnosti. Stejně tak vážně se přistupuje k požárním kontrolám prováděným orgány státního požárního dozoru. Společnost je vnímavější, jde-li o bezpečnost dětí a mládeže, a to je správné, reaguje citlivěji na případy, kdy byly nebo jsou ohroženy.

Zájem o preventivní požární ochranu se ve školách opírá též o dlouholetou tradici a praktické zkušenosti, které se v převážné míře promítají v **jasném formulování povinností učitelů a dalších dospělých zaměstnanců působících ve školách a školských zařízeních**, ale též v řádech platných pro děti, žáky a studenty.

Oběma stranám – povinným subjektům (provozovatelům činností ve školách) i příslušníkům hasičských záchranných sborů krajů, kteří budou kontroly organizovat nebo provádět, nabízíme informace, které je mohou v daných souvislostech zajímat.

Pro stanovování potřebných podmínek k zajištění požární ochrany, zvládnutí situací při nebezpečí vzniku požáru nebo při požáru ve školách lze využít obvyklé postupy:

- pečlivě provést analýzu a vyhodnocení nebezpečí/rizik,
- k tomuto rozboru a požárně bezpečnostním vlastnostem stavby stanovit technicko-organizační zabezpečení požární ochrany (včetně porovnání s povinnostmi stanovenými právními předpisy),
- vytvořit podmínky pro jejich realizaci včetně praktického tréninku,
- vytvořit podmínky pro provádění kontrol.

Při práci je potřebné se vyhnout zadávání nepotřebných úkolů a utváření nefunkčních systémů v domněni, že

hlavním cílem není bezpečnost při provozování činností v dané stavbě, její části či přilehlém prostoru, ale potřeba pouze formálně se vypořádat s úkoly. O úskalích návrhů na vnitřní systémy zabezpečování požární ochrany ví vždy více vedení a personál školy nebo školského zařízení, protože jsou jim v podrobnostech známy též požadavky vyplývající z funkce takových zařízení, včetně podmínek.

Hlavním cílem by měl být konkrétní realizovatelný systém, který skutečně může (bude) ve škole fungovat, to je zabezpečit, aby:

- byl sledován a kontrolován technický stav staveb a zařízení,
- stanovená technicko-organizační opatření nesměřovala proti sobě (např. na jedné straně zájem zabránit možnému svévolnému opuštění školy žákem, nese-li „škola odpovědnost“ za jeho bezpečnost, na druhé straně zajištění možnosti použít východy z objektu bez prodlení v případě nebezpečí vzniku požáru nebo při požáru),
- dospělí osoby mohly plnit zadané úkoly – byly v daném místě, měly k dispozici prostředky, při jejichž využití se předpokládá snížení nebezpečí vzniku požáru, zklidnění a zvládnutí situace do příjezdu profesionálních záchranných (hasičů, případně dalších složek integrovaného záchranného systému).

Požadavky vztahující se k preventivní požární ochraně jsou obsaženy v řadě předpisů. Základními předpisy v dané oblasti je **školský zákon, stavební zákon, zákon o požární ochraně** a prováděcí předpisy k těmto zákonům.

Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (**školský zákon**) – zveřejněn v částce 190 rozeslané dne 10. listopadu 2004, účinnost dnem 1. ledna 2005.

V tomto zákoně:

- jsou uvedeny druhy škol a školských zařízení (§ 7), právní postavení škol a školských zařízení (§ 8),
- je část **věnována bezpečnosti a ochraně zdraví** ve školách a školských zařízeních, jedná se zejména o § 29 odst. 2 - „Školy a školská zařízení zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví dětí, žáků a studentů při vzdělávání a s ním přímo souvisejících činnostech a při poskytování školských služeb a poskytují žákům a studentům nezbytné informace k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví.“ a § 30 – školní řád,

- lze najít, co to je školská právnická osoba (§ 124 až 140), školský rejstřík (§ 141 až 159) a další.

Souvisejícím právním předpisem je též zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Některé informace, vztahující se ke kategorizaci školských zařízení, lze najít ve vyhlášce č. 108/2001 Sb., kterou se stanoví hygienické požadavky na prostory a provoz škol, předškolních zařízení a některých školských zařízení.

Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (**stavební zákon**), ve znění pozdějších předpisů, obsahuje rovněž povinnosti a podmínky vztahující se k požární ochraně, jedná se např. o části upravující podmínky užívání stavby, požadavky udržovat stavbu tak, aby nevznikaly požární závady, případné změny stavby, vedení dokumentace ke stavbě a další.

Blíže se zastavíme u **zákona č. 133/1985 Sb.**, o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, který obsahuje:

- vymezení pojmu „předpisy o požární ochraně“ (§ 2 odst. 1),
- stanovení povinností právnických osob, podnikajících fyzických osob a fyzických osob na úseku požární ochrany (§ 2 odst. 1 – obecné ustanovení a další paragrafy).

Povinnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob jsou vázány na míru požárního nebezpečí provozovaných činností. Činnosti jsou rozděleny do tří kategorií:

- bez zvýšeného požárního nebezpečí,
- se zvýšeným požárním nebezpečím,
- s vysokým požárním nebezpečím.

Charakteristiky činností zařazených do kategorií se zvýšeným požárním nebezpečím a s vysokým požárním nebezpečím jsou uvedeny v § 4 odst. 2 a 3; za provozované činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí se považují činnosti, jejichž charakteristiky nejsou uvedeny v odstavcích 2 a 3.

Pokračování článku bude uveřejněno v březnovém vydání tohoto časopisu a bude zaměřeno na základní povinnosti provozovatelů činností a prokazování jejich plnění, některé analytické výstupy ze statistiky požárů ve školách a školských zařízeních a na informace o Příručce pro učitele základních a speciálních škol – Výchova dětí v oblasti požární ochrany.

Činnost HZS ČR v oblasti integrovaného záchranného systému a operačního řízení v roce 2004

Pro integrovaný záchranný systém (dále jen „IZS“) byl rok 2004 rokem mimořádným. Legislativní činnost byla soustředěna na přípravu činnosti IZS v podmínkách nového zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Současně však probíhala plánovaná příprava jak ke zkvalitnění činnosti HZS ČR, tak i ke zlepšení součinnosti IZS při likvidaci mimořádných událostí.

Ve všech krajích ČR byly organizovány desítky cvičení složek IZS, při kterých byla prověřována nejen vlastní součinnost na místě mimořádné události, ale i nové poplachové plány IZS kraje a Ústřední poplachový plán IZS.

V září loňského roku se ve Frýdku-Místku uskutečnilo mezinárodní cvičení BESKYDY 2004, které bylo připraveno společně s HZS Moravskoslezského a Jiho-moravského kraje, HaZZ Slovenské republiky, Hlavním velitelstvím Státní požární ochrany Polské republiky, zdravotnickou záchrannou službou Moravskoslezského kraje, Státním úřadem pro jadernou bezpečnost, Policejním prezidiem ČR, Generálním štábem Armády ČR, Celní správou ČR a dalšími složkami IZS.

Mezinárodní cvičení ROPA 2004, které se uskutečnilo v říjnu 2004 v Hodoníně, bylo připraveno v součinnosti s HZS Jiho-moravského kraje, HaZZ Slovenské republiky a společností MERO, a.s.

Všechny stanovené úkoly a cíle obou cvičení byly splněny.

Jako součást komplexních bezpečnostních opatření organizovaných vládou a Ministerstvem vnitra zabezpečovalo MV-generální ředitelství HZS ČR koordinaci činnosti HZS ČR pro zajištění hladkého průběhu mistrovství světa v hokeji v dubnu a květnu 2004 v Praze a Ostravě.

■ Plnění mezinárodních závazků

Česká republika deklaruje připravenost poskytnout v rámci mezinárodních záchranných operací speciální jednotku pro vyhledávací a záchranné operace v sutinách zřícených objektů (tuto jednotku vybavuje a cvičí Ministerstvo vnitra), zdravotnickou jednotku a několik dalších jednotlivců. V roce 2004 byla tato připravenost opětovně potvrzena včetně potvrzení schopností těchto sil a prostředků podle nových číselníků schopností pro likvidaci následků teroristických útoků. Rok 2004 byl v posledních pěti letech výjimečný tím, že Česká republika nenasadila tyto síly a prostředky v zahraničí při reálné mimořádné události.

Jednotka a další síly a prostředky byly uvedeny do pohotovosti pro případ potřeby poskytnout pomoc do Vysokých Tater a v závěru roku do oblasti Indického oceánu. K jejich nasazení však nedošlo, protože humanitární pomoc byla poskytnuta jiným způsobem. Připravenost těchto sil a prostředků byla ve stanove-

ném rozsahu prověřena štábním způsobem při cvičení CMX 2004, prakticky pak při cvičeních EU-DREx 2004 v Rakousku a KWISA 2004 v Polsku.

Další závazky plynoucí z mezinárodních smluv „O spolupráci a vzájemné pomoci při katastrofách a velkých haváriích“ se všemi sousedními státy a s Maďarskem byly plněny při mimořádných událostech menšího rozsahu v pohraničních obcích.

Zejména se slovenskou a polskou stranou byly nově přijaté metodiky realizace spolupráce jednotek požární ochrany ověřovány ve výše zmíněných mezinárodních cvičeních BESKYDY 2004 a ROPA 2004. Obě cvičení za českou stranu realizovaly vyčleněné odřady složek IZS.

V závěru roku 2004 mimo roční plán bylo organizačně zabezpečeno cvičení přesunu záchranného odřadu na dlouhou vzdálenost, spojené s prezentací speciální techniky v areálu NATO v Bruselu.

■ Mezinárodní akce

V květnu 2004 se Česká republika zúčastnila cvičení odřadů pro vyhledávání a záchranu osob ze zřícených objektů (USAR týmů) v Polsku.

V České republice byla v září 2004 uspořádána mezinárodní konference s názvem Psychosociální pomoc obětem mimořádných událostí s podtextem „Víme o sobě?“. Tato konference po dlouhé době vytvořila určitou platformu pro výměnu zkušeností vládních i nevládních institucí zabývajících se psychosociální pomocí obětem mimořádných událostí. Konkrétní závěry z uvedené konference mají zvýšit úroveň a systematickosti prováděné péče v ČR.

■ Spolupráce IZS na ústřední a krajské úrovni

V roce 2004 byl na základě nutné potřeby (v gesci Výboru pro civilní nouzové plánování) založen katalog typových činností složek IZS při společném zásahu (dále jen „typová činnost“) a vydána první typová činnost. Jedná se o nový nadresortní typ metodického materiálu, který má sloužit jako sjednocující standard pro resortní interní předpisy. Je použitelný jak pro praktické účely v řízení, tak i pro vzdělávání velitelů složek IZS pro zásahy na mimořádné události. Další typové činnosti byly rozpracovány.

V lednu 2004 byly schváleny Směrnice pro vyžadování a zapojení vrtulní-

ků letecké služby Policie ČR a Armády ČR v rámci IZS s účinností od 1. února 2004. Stanovují pravidla pro využití a vyžadování vrtulníků, plánování letových hodin a zejména umožňují využívání dvou hotovostních vrtulníků Armády ČR (tzv. SAR vrtulníky) pro potřeby IZS. Tyto vrtulníky dosud držely na základě mezinárodních dohod okamžitou vzletovou pohotovost jen pro případ letecké nehody nad územím ČR.

Meziresortní pracovní skupina se zabývala financováním horské služby. Výsledkem její práce bylo usnesení vlády, na jehož základě byla dne 19. listopadu 2004 Ministerstvem pro místní rozvoj zřízena Horská služba, o.p.s., a to z profesionální části stávajícího občanského sdružení. Po její registraci budou přehodnoceny stávající smlouvy, na jejichž základě jsou horští záchranáři zapojeni do IZS.

V roce 2004 byly uzavřeny další dohody o plánované pomoci na vyžádání mezi MV-generálním ředitelstvím HZS ČR a různými centrálními orgány nebo republikově významnými právníky osobami (např. se Státní veterinární správou ČR, s MERO, a.s. Kralupy nad Vltavou, s ENERGIÍ – stavební a báňskou, a.s. Praha).

Obdobný proces rozšiřování spektra schopností odřadů složek IZS probíhal i v jednotlivých krajích. Nejvýznamnější změnou, pozitivně ovlivňující fungování IZS v krajích v roce 2004, byl vznik krajských organizací zdravotnické záchrané služby.

Komunikace v IZS

Rok 2004 byl posledním rokem extenzivního plošného rozvoje nových základních systémů komunikace, zejména krizových mobilních telefonů, rádiové digitální sítě PEGAS, integrované telekomunikační sítě Ministerstva vnitra a současně prvním rokem fáze kvalitativních opatření cílených k plnému využití jejich technických možností pro potřeby IZS.

Krizové mobilní telefony

Po distribuci 19 000 kusů krizových mobilních telefonů do oblasti veřejné správy, která byla zakončena v roce 2003 až do úrovně starostů obcí a velitelů vybraných jednotek SDH obcí, bylo v roce 2004 některým komerčním subjektům, které se zabývají likvidací havárií, umožněno využívání tohoto přednostního chráněného spojení prostřednictvím kombi SIM karet s krizovým číslem. Dále se s rozšiřováním počtu koncových terminálů nepočítá.

Byl zahájen vývoj softwarového vybavení systému, umožňující využívat možností WAP serveru. Tím budou umožněny zásadní změny ke zkvalitnění a zjednodušení způsobů vyrozumění a informování, spočívající v selektivním hromadném vyrozumění SMS texty a následném umožnění stažení stručných informací pro předurčené skupiny

příjemců, např. starostů v jednotlivých zátopových oblastech, zónách havarijního plánování apod., aniž by se museli nacházet v dosahu internetu (zkušební provoz WAP technologie je plánován na 1. čtvrtletí roku 2005).

V roce 2004 došlo ze strany společnosti Eurotel k plnění závazku vyplývajícího ze smlouvy v pokrytí území ČR, respektive zájmových lokalit, signálem sítě GSM, a to prostřednictvím fixních základnových stanic.

■ Radiová síť PEGAS

Radiová síť PEGAS byla v roce 2003 z technického infrastrukturního hlediska dokončena s 95% pokrytí území (platí pro vozidlový terminál). V roce 2004 byly koncové terminály téměř plně distribuovány v Policii ČR, která již využívá tuto síť pro bezpečnostní účely v oblasti hlasových služeb a pilotně ověřuje datové přenosy. Pro potřeby komunikace složek IZS byly vyčleněny otevřené kanály s celoregionálním pokrytím, přičemž dosah lze v běžné činnosti zmenšit (v podstatě okresní modul) nebo v případě rozsáhlých živelních pohrom zvětšit. V závěru roku 2004 byly realizovány dodávky koncových zařízení sítě pro HZS ČR s předpokladem zahájení rutinního provozu (tj. úplný přechod na digitální komunikaci) ve 3. čtvrtletí 2005. V oblasti ručních terminálů zbývá vybavit HZS ČR ještě potřebnou zálohou, která je stanovena vyhláškou č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany.

■ Integrovaná telekomunikační síť Ministerstva vnitra

Od roku 2001 probíhá připojování pracovišť HZS ČR na telekomunikační síť Ministerstva vnitra prostřednictvím technologií Vanguard k zabezpečení hlasových a datových komunikací. V současné době je touto technologií vybaveno 188 pracovišť HZS ČR (v roce 2004 bylo vybaveno touto technologií 91 pracovišť). V roce 2005 se předpokládá připojit zbývajících přibližně 60 pracovišť (jedná se především o připojení stanic typu P1 – P4 v působnosti jednotlivých HZS krajů).

■ Realizace koncepčního materiálu „Zaměření rozvoje operačních a informačních středisek IZS (OPIS IZS) na úrovni krajů“

Uvedený materiál byl schválen v roce 2003 poradou vedení Ministerstva vnitra. Kroky realizované na jeho základě jsou možná současnou nejvýraznější kvalitativní změnou v oblasti IZS. Útlum činnosti „okresních“ OPIS IZS byl již v roce 2004 realizován na řadě míst. Do konce roku 2004 byla ukončena činnost okresních OPIS IZS Praha-východ, Praha-západ, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Jeseník, Brno-venkov, Havlíčkův Brod, Třebíč, Pelhřimov, Žďár nad Sázavou, Uherské Hradiště; jejich činnost byla většinou přenesena na „krajská“ OPIS IZS (OPIS HZS krajů). Toto řešení umožňuje stále moder-

nější technologie, které jsou u HZS ČR zaváděny. Současně jsou již v provozu nová velká OPIS HZS krajů (Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Jihlava, Zlín) nebo jsou ve fázi dokončování (Hradec Králové, Brno). V ostatních krajských městech se budování nebo rekonstrukce připravují. Obdobným způsobem se vyvíjí i síť operačních středisek zdravotnické záchrané služby v převážně většině krajů. Přímá integrace operačních středisek složek IZS se nyní připravuje pouze v Ostravě (budování nového integrovaného bezpečnostního centra). Očekávaným přínosem snižování počtu operačních středisek a případné integrace bude zejména snížení výdajů na modernizaci technologií OPIS a efektivnější využití personálu, případně i celkové snížení počtu personálu.

■ Telefonní centra tísňového volání 112 (dále jen „TCTV 112“)

Na základě usnesení vlády č. 391/2000, ve znění usnesení vlády č. 350/2002, byla vybudována při všech OPIS IZS krajů TCTV 112, určená pro příjem a odbavování jednotného evropského čísla tísňového volání 112 ve prospěch všech základních složek IZS. Nová technologie umožňuje přijímat a odbavovat tísňové hovory na linku 112 a také příjem tísňového volání na linku 150. Příjem tísňových hovorů je zabezpečován v češtině, němčině a angličtině a je k dispozici datový přenos identifikovaných údajů (o čísle volajícího, adrese telefonní stanice a jejím majiteli, poloze mobilního telefonu a dalších informací vytěžených operátorem při příjmu volání) na cílové operační středisko základní složky IZS podle druhu oznamované mimořádné události. Využití datových přenosů údajů o mimořádné události z TCTV 112 je postup-

PLACENÁ INZERCE

STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ
FIRE JACK
PLYNOVÉ
EBH FE 36
PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS
BESYCO SPOL. S R.O.
KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠÍŘE
TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061
HTTP://WWW.BESYCO.CZ, E-MAIL: BESYCO@BESYCO.CZ
SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY/ZABEZPEČENÍ PROSTOR/A ZAŘÍZENÍ
PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVEN/A
VÝBUŠNĚHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
• EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠĚ JEDNODUCHÉ

ně zaváděno u HZS ČR (ke konci roku 2004 u přibližně poloviny operačních a informačních středisek a zavádí se pro další), Policie ČR přenos dat testuje a zdravotnická záchranná služba mimo dvou výjimek (Zlín a Jihlava) zatím datové přenosy nevyužívá. TCTV 112 jsou vzájemně zálohovaná, což zaručuje, že se člověk v tísni vždy dovolá, když by některé z TCTV 112 bylo plně vytíženo nebo bylo v poruše. V průběhu jednoho kalendářního měsíce odbavují TCTV 112 přibližně 500 tisíc tísňových hovorů na linku 112!

■ Oblast požární ochrany

Jednotky HZS ČR společně s jednotkami SDH obcí a HZS podniků dokázaly i v roce 2004 efektivně reagovat na trvale vysoký počet mimořádných událostí vyžadujících provedení záchranných a likvidačních prací a udržet tak stávající, na evropské poměry velmi solidní, míru plnění ústavního práva každého občana na ochranu života, zdraví a majetku (občanského komfortu).

V roce 2004 podle statistiky provedly jednotky PO asi 118 tisíc zásahů při požárech, dopravních nehodách, povodních, technických zásazích a dalších druzích mimořádných událostí. Jedná se o 8% pokles počtu zásahů proti roku 2003. I další ukazatele svědčí o tom, že rok 2004 byl z hlediska požární ochrany příznivější oproti roku 2003. Počet osob usmrčených při požárech poklesl o 13 % na 122 osob, počet osob zraněných dokonce o 24 %. Přímou zachraňovat před požárem nebo evakuovat museli hasiči téměř 16 tisíc osob.

■ Legislativní a jiné normotvorné aktivity

V roce 2004 byla vydána směrnice Ministerstva vnitra č. 4 ze dne 8. října 2004 č.j. PO-365/IZS-2004, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje a obce, jeho uvedení do pohotovosti, vedení dokumentace a některé další podrobnosti, která byla publikována ve Věstníku vlá-

dy pro orgány krajů a obcí, částce 4 ze dne 16. listopadu 2004. V této směrnici je nově řešeno zastoupení složek IZS v pracovních skupinách krizových štábů krajů a obcí a v její příloze jsou stanoveny formáty hlášení a žádosti o pomoc při komunikaci krizových štábů tak, aby odpovídaly standardům užívaným v zemích EU.

Rok 2004 byl pro HZS ČR také rokem ve znamení připravovaných úsporných opatření. Značná část připravovaných legislativních i organizačních opatření v oblasti PO byla zaměřena již nikoli pouze na optimalizaci, ale na **minimalizaci dopadů snížení stávající úrovně PO a ochrany před jinými mimořádnými událostmi**, což je důsledkem nedostatku prostředků na provoz i investice. Po neúspěchu legislativní snahy o posílení zdrojů zavedením obdoby v Evropě často využívané tzv. požární daně (na přelomu roků 2003 a 2004) vznikla nutnost znovu přehodnotit některé základní parametry plošného pokrytí území ČR jednotkami PO. Nové parametry jsou vyjádřeny v připravované novele vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany. Novela mění kritéria stupně nebezpečí obce, což povede ke změně požárního zabezpečení katastru přibližně 1600 obcí. Dále optimalizuje minimální početní stavy členů některých jednotek SDH obcí, což umožňuje větší část z těchto jednotek zařadit do plošného pokrytí území. Na základě toho bylo možné provést v závěru roku 2004 první propočty uvažovaného navazujícího rušení některých stanic HZS krajů, což bude pro postižené mikroregiony bolestné.

Velké úsilí bylo v roce 2004 věnováno přípravě předpisů pro výkon služby příslušníků HZS ČR v podmínkách zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Z důvodu posunutí účinnosti tohoto zákona nemohou být tyto předpisy vydány.

■ Další úsporná opatření

Z dalších úsporných opatření je nejvýznamnější zahájení rušení územních odborů HZS krajů (bývalé HZS okresů), namísto kterých vznikají řadové stanice HZS krajů bez velkého řídicího aparátu, jehož úkoly přejímají ředitelství HZS krajů. V roce 2004 byly zrušeny územní odbory HZS krajů v příměstských okresech v okolí velkých měst (Praha-západ, Praha-východ, Plzeň-jih, Plzeň-sever, Brno-venkov) a územní odbory v sídle krajských ředitelství HZS krajů (s výjimkou města Brna a Plzně).

S rušením územních odborů částečně souvisí (neméně důležité jsou technologické důvody) i již rychle probíhající snižování počtu územních operačních a informačních středisek (OPIS) HZS krajů. Prozatím jsou uspořádaná tabulková místa převáděna ve prospěch krajských center tísňového volání linky 112 a prostory a technologie zrušených OPIS jsou zakonzervovány jako záložní s možným využitím při krizových situacích. Nejdále v tomto trendu zatím pokročil HZS kraje Vysočina.

K úspoře investičních prostředků byla připravena změna předurčenosti jednotek PO na likvidaci některých typických mimořádných událostí. Tím dojde ke snížení počtu opěrných bodů, tedy komplexně vybavovaných speciálních jednotek s účelově vybranou technikou.

Ve spolupráci s Ministerstvem dopravy se podařilo vyřešit problém technických prohlídek a následné registrace požárních přívěsů, které jsou mnohdy jedinou speciální požární technikou pro malé jednotky SDH obcí. V roce 2004 bylo podáno více jak 300 žádostí o registraci požárních přívěsů.

**Z podkladů odboru IZS a výkonu služby, odboru operačního řízení a odboru komunikačních a informačních systémů sestavili
kpt. Ing. Milan DUBSKÝ
a plk. Ing. Lubomír PEŠEK,
foto Milan Vávru**

Odborná konference o komunikaci složek IZS

První oficiální konference tuzemských uživatelů technologie TETRAPOL organizovaná Klubem uživatelů TETRAPOLU (TETRAPOL Users' Club) a Fórem TETRAPOL se pod záštitou Ministerstva vnitra uskutečnila v prosinci loňského roku v pražském hotelu Don Giovanni za účasti více než 170 zástupců složek integrovaného záchranného systému (IZS), představitelů krajů a dalších hostů.

Na bázi technologie TETRAPOL byla v roce 2003 v České republice dobudována digitální radiokomunikační síť s celostátním pokrytím, známá pod názvem PEGAS. Základní složky IZS by ji měly letos začít naplno používat ke své vzájemné komunikaci.

Účastníci konference se seznámili s prezentacemi našich odborníků z Ministerstva vnitra, Policie ČR a HZS ČR. Zajímavé bylo vystoupení kpt. Václava Hladíka z MV-generálního ředitelství HZS ČR k problematice provozních potřeb HZS ČR, který svou přednášku doplnil odpověďmi na dotazy u rych-

lého zásahového automobilu, vystaveného v prostorách hotelové recepce.

Zahraniční hosté pak představili celostátní švýcarskou síť POLYCOM a společnou francouzskou civilní síť ANTARES, kterou využívá francouzská hasičská záchranná služba, zdravotnická záchranná služba, policie a četnictvo.

Nabídnuté prezentace poskytl možnost srovnání komunikačních systémů používaných českými a zahraničními bezpečnostními a záchranářskými složkami. Mezi prezentacemi nechyběl ani komplexní pohled na rozšíření technologie TETRAPOL ve světě včetně konkrétních referencí uživatelů.

„Účastníci konference se měli možnost důkladně seznámit s možnostmi sítě PEGAS a setkání současně poskytlo prostor i pro výměnu zkušeností mezi uživateli samotnými,“ zhodnotil význam konference předseda Klubu uživatelů TETRAPOLU Franz Niederer.

kpt. Josef NITRA

Požární ochrana jaderné elektrárny Temelín

Jaderné elektrárny patří mezi provozy s nejpřísnějšími bezpečnostními předpisy. Dodržují se zde speciální režimy a ochranná opatření, která mají předejít případnému vzniku mimořádné události. Svoje specifika má proto i požární ochrana jaderných elektráren.

Jednotka HZS podniku

První jednotku PO, která zajišťovala požární ochranu JE Temelín, založila společnost Vodní stavby, a. s. již v roce 1986. Tehdy ještě bylo na místě dnešní JE Temelín (dále jen JETE) staveniště a útvar čítal šest lidí. Později se jejich počet rozrůstal. V roce 1990 byl závodní útvar požární ochrany převeden pod společnost ČEZ, která je jeho zřizovatelem i v současné době.

V HZS JETE slouží nyní ve čtyřsměnném dvanáctihodinovém provozu sedmáct lidí na směnu. HZS JETE kromě toho provozuje také vlastní vozidlo rychlé lékařské pomoci, jejíž osádka tvoří tři lidé – zdravotník, smluvní lékař a řidič.

V areálu elektrárny je jedna stanice, která podmínkám provozu postačuje, dojezdové časy jednotky v podniku jsou od vyhlášení poplachu okolo čtyř minut. Oddělení požární ochrany JETE má na starost kromě zásahové činnosti také prevenci. „To zahrnuje kontroly protipožárních zařízení, spravujeme i hydrantovou síť a hasicí přístroje. Další speciální protipožární systémy spravují systémoví správci, ne hasiči. V areálu JETE je v provozu elektrická požární signalizace, stabilní, polostabilní a skrápěcí hasicí zařízení. Signalizace o činnosti jednotlivých čidel je umístěna na našem dispečinku i na blokové dozorně, takže její operátor má ty samé informace jako my,“ uvádí vedoucí oddělení požární ochrany JETE Radek Vymazal.

Zásahová činnost

Jednotka HZS JETE zasahuje nejen při událostech v areálu podniku, ale vyjíždí také mimo něj v rámci začlenění do IZS. „Často se jedná zejména o zásahy u dopravních nehod nebo práce na vodě. JETE má pro své potřeby dvě přehrady – Hněvkovice a Kořensko, jsou tu také čistírny odpadních vod,“ doplňuje Radek Vymazal.

Největší procento z výjezdů tvoří technologické zásahy, z dalších to jsou pak technické zásahy, úniky látek a čerpání vody. Během loňského roku likvidovala jednotka HZS JETE čtyři požáry, všechny mimo areál podniku. Sanita vyjela za

loňský rok celkem k šestatřiceti případům v areálu JETE i mimo něj.

V oblasti zásahů platí pro hasiče JETE zvláštní předpisy. „Může se stát, že požár vznikne v kontrolovaném pásmu, kde může dojít i k výskytu radiace. V těchto situacích spolupracujeme s radiční ochranou podniku. Ti určují na základě měření, jak dlouho může být zasahující hasič v ohroženém prostoru, aby nedošlo k ohrožení jeho zdraví,“ říká Radek Vymazal.

Zásady pohybu v kontrolovaných prostorech jsou předmětem speciálního školení, kterým hasiči každý rok procházejí.

„Základem ochrany v prostoru s možným výskytem radiace je maximální zkrácení doby, po kterou na dotyčného působí záření, dodržení bezpečné vzdálenosti od zdroje záření a v neposlední řadě i odstínění tohoto zdroje např. olověnými deskami,“ doplňuje vedoucí oddělení PO.

Při vzniku mimořádné události je svolán havarijní štáb podniku a vše se řídí podle vnitřního havarijního plánu. Jeho součástí je i traumatologický plán ochrany zaměstnanců. V areálu JETE je také několik krytů. Všichni vědí, do kterého by se v případě mimořádné události měli ukrýt. „Každý ze zhruba devíti stovek kmenových zaměstnanců podniku vlastní své osobní základní ochranné prostředky. Jedná se o speciální kombinézu a filtr, který chrání dýchací cesty,“ upřesňuje Radek Vymazal.

Prevence

V oblasti prevence se kladе velký důraz na školení zaměstnanců, které provádějí hasiči. Kromě toho je zpracován roční plán kontrol jednotlivých objektů, který se přísně dodržuje. V případě zjištění nedostatků se dohlíží na odstranění závad. Vzhledem k množství provozních předpisů určuje oddělení PO také technické asistence u prací prováděných v areálu podniku.

Výcvik hasičů

Výcvik zaměstnanců HZS JETE probíhá podle ročního plánu. Všichni hasiči musejí projít základním kurzem podle zákona a poté speciálním výcvikem k získání odborné způsobilosti.

„Když k nám nastoupí nováček, trvá minimálně rok, než se zde trochu zorientuje a naučí se znát jednotlivé objekty. Například vlastní výrobní blok, který uvnitř skrývá reaktor, je úplně bez oken a orientace uvnitř je opravdu těžká. Provozů je tu mnoho a je třeba mít i speciální elektrárenské školení, které zahrnuje popis elektrárny, principy výroby elektřiny, umístění a chod jednotlivých technologických zařízení a další. Toto školení se provádí v několika stupních a trvá čtyři týdny,“ vysvětluje Radek Vymazal. „Fluktuace lidí je ale u našeho sboru velmi malá. Pokud můžeme, přijímáme už vyškolené hasiče od sborů,“ dodává. Součástí výcviku hasičů jsou plánovaná námětová cvičení. Hasiči HZS JETE se zúčastňují cvičení pořádaných HZS Jihočeského kraje v rámci zařízení do IZS a pořádají také vlastní cvičení.

pprap. Jana KEMROVÁ,
foto autorka

Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách

2

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv redakce

Platnost zákona č. 82 o ochraně a obraně proti leteckým útokům z roku 1935 skončila de facto v září roku 1938, nicméně organizace Civilní protiletecké ochrany (CPO) určitým způsobem fungovala do roku 1940, kdy její řízení přešlo na protektorátní policii. V červnu roku 1941 byly složky protektorátní CPO podřízeny říšskoněmeckým složkám a začleněny do Luftschutzu. Tímto opatřením byla současně zrušena všechna nařízení a směrnice CPO a vstoupila v platnost nařízení Luftschutzu. Tato situace setrvala v podstatě až do osvobození.

Ochrana obyvatelstva před vzdušným napadením v letech 1945-1951

Zabezpečování opatření, souvisejících s ochranou obyvatelstva před vzdušným napadením v prvních poválečných letech, plně vycházelo z tehdejšího stavu a vývoje zahraničně-politické situace a mezinárodního postavení Československa. Osvobozená Československá republika měla výhledy na dlouhodobý mírový vývoj v rámci demokratického zřízení a i když částečně omezených, tak stále tržních ekonomických podmínek. Na základě výsledků druhé světové války se změnilo strategické postavení Československa a zásadně se lišilo od stavu v roce 1938 v jeho prospěch.

Po skončení války setrvala představa dalšího pokračování poválečné spolupráce vítězných mocností, navazující na válečnou koalici. Projevující se rozpory se jevíly spíše jako útoky jednotlivých politických skupin a směrů, ale nikoli jako převládající trend budoucí zahraniční politiky některých států. Teprve v roce 1947 začaly vznikat podmínky pro rychlý rozvoj a prohloubení krize spojenecké koalice a pro vznik období tzv. studené války mezi východem a západem.

Počátek poválečné historie protiletecké ochrany v Československu měl dvě období:

- od května 1945 do března 1948; v němž fakticky probíhala likvidace všeho, co nějakým způsobem souviselo s protileteckou ochranou,
- od dubna 1948 do července 1951; v tomto období byly pozastaveny všechny likvidační kroky v protiletecké ochraně a došlo k prvním opatřením k jejímu obnovení.

Období od května 1945 do března 1948

Vzhledem k výše uvedeným faktorům působícím nejen na myšlení obyvatelstva, ale i na rozhodování vlády a státní správy, nebyla věnována pozornost vzniku ozbrojeného konfliktu v letech 1945 až 1947 větší pozornost. Výsledkem toho byla i minimalizace opatření k ochraně obyvatelstva před vzdušným napadením.

Ve smyslu usnesení vlády z 27. listopadu 1945 a ve smyslu směrnic, které z tohoto usnesení vycházely pro likvidaci zařízení a materiálu protiletecké ochrany vydaných ministerstvem vnitra, probíhala od roku 1946 organizovaná likvidace protiletecké ochrany. Tato likvidace spočívala především v odstraňování ochranných staveb, zařízení, zbytků původní organizační struktury a dalších opatření a byla charakteristickým rysem od osvobození do března 1948. Za tuto likvidaci odpovídalo tehdejší ministerstvo vnitra, které mělo ve svém rozpočtu značné prostředky, nutné pro tuto likvidaci. Pouze v ojedinělých případech nedošlo k likvidaci, ale např. k zajištění nebo k dokončení ochranných staveb.

Přestože se strategické postavení Československa podstatně změnilo a bezprostřední nebezpečí války v Evropě bylo iluzor-

ní, Československo vybudovalo po roce 1945 silnější armádu, než mělo v roce 1938. Vzhledem k této skutečnosti se jeví poválečné zaostávání opatření ochrany obyvatelstva před nepřátelským vzdušným napadením zvláště výrazné a těžko pochopitelné. Vyplývalo především z odlišnosti koncepce ministerstva národní obrany a ministerstva vnitra a nejednotného plánování obranných opatření.

Koncem roku 1947 došlo k zákazu prodeje materiálů a rušení zařízení civilní protiletecké ochrany a v rámci ministerstva vnitra se počínají formovat základní orgány civilní protiletecké ochrany a dochází k budování oddělení MV BP-13-požární ochrany a civilní ochrany. Postupně byla vybudována oddělení „C“ při krajských velitelstvích bezpečnosti; jejich úkolem bylo připravit základy pro rozvoj civilní protiletecké ochrany.

Faktem zůstává, že Československá protiletecká ochrana v roce 1947 neposkytovala ani minimální zabezpečení obyvatelstva před následky nepřátelského vzdušného napadení. Ani psychika převážné části našeho obyvatelstva nebyla v té době příliš nakloněna otázkám brannosti a znovuvytváření ochrany obyvatelstva v jakékoli formě.

Období od dubna 1948 do června 1951

V červnu 1948 byla vydána Směrnice pro prozatímní organizaci protiletecké ochrany s odvoláním na původní legislativní normy, tj. na zákon č. 82/1935 Sb., na § 10 vládního nařízení č. 51/1936 Sb., o organizaci policejní správy a služby a o některých jiných opatřeních v odboru vnitřní správy a na § 2 odst. 7, § 2a

odst. 7, § 3 odst. 7 a § 4 odst. 7 vládního nařízení č. 4/1945 Sb., o volbě a pravomoci národních výborů, ve znění vyhlášky č. 44/1945 Sb. Tato směrnice řešila organizační uspořádání protiletecké ochrany a podle ní byla na přechodnou dobu vytvořena pevná organizační struktura civilní ochrany.

Přestože počáteční opatření civilní ochrany byla prováděna na základě původních legislativních norem, bylo zřejmé, že tyto normy nelze jako podklad pro další budování civilní ochrany použít. Zejména zákon č. 82/1935 Sb., který plně respektoval principy demokracie, tržního hospodářství, základní jednotku obec atd., nemohl vyhovovat. Na podzim roku 1948 zpracovalo ministerstvo vnitra nástin osnovy zákona o civilní ochraně (protiletecké ochraně).

Hlavní úkoly podle nástinu osnovy nového zákona:

- v míru ochrana před požáry a jinými mimořádnými ohroženími (živelní pohromy atd.), příprava a výcvik pro úkoly za války,

- za války ochrana před leteckými a jinými podobnými útoky.

Tento nástin jednoznačně vymezoval i příslušnost celého rozsahu opatření - řídicím orgánem mělo být ministerstvo vnitra ve spolupráci s dalšími rezorty na základě vzájemných dohod. Zvláštností takto předložené osnovy zákona byla skutečnost, že šlo o pokus o jednotné řešení protipožární a protiletecké ochrany a sjednocení všech legislativních norem, které se těchto oblastí týkaly, do jednoho zákona. Důvodem návrhu tohoto jednotného zákona byla jednak myšlenka zjednodušení a dále tehdy zdůrazňovaná „taktická příčina“ - veřejnost neměla být zbytečně rozrušována přípravami civilní ochrany v míru, které budou prováděny pro protipožární a protileteckou ochranu společně. Osnova zákona se skládala ze tří částí - první část řešila problematiku civilní ochrany. Civilní ochrana v ní byla charakterizována jako organizovaná, státem řízená činnost směřující k zamezení, zdolávání a odstraňování příčin, následků a škod způsobených požáry, živelními pohromami a jinými ohroženími, za války pak leteckými a jinými podobnými útoky. Svým začleněním náležela civilní ochrana podle osnovy zákona k úkolům národní bezpečnosti.

Dále byly v této části specifikovány úkoly a rozdělení civilní ochrany. Jejím úkolem bylo chránit životy obyvatelstva, národní, veřejný a soukromý majetek proti ohrožením uvedeným v § 1 této osnovy. Podle pojetí osnovy zákona se civilní ochrana dělila na dvě složky - požární bezpečnost a ochranu proti leteckým útokům. Za řízení civilní ochrany měl být jednoznačně odpovědný ministr vnitra. Druhá část byla věnována problematice požární bezpečnosti a třetí část měla upřesnit ochranu před leteckými útoky.

Pojem a úkol této ochrany byl v navrhovaném § 33 formulován takto:

Ochrana před leteckými útoky zahrnuje všechna osobní a věcná opatření sloužící k osobní bezpečnosti obyvatelstva, k uchování veřejného, národního i soukromého majetku, k udržení hospodářského života před účinky leteckých útoků a k odstranění jimi způsobených škod.

Další paragraf ve svém ustanovení vymezoval složky protiletecké ochrany:

- výstražná protiletecká služba,
- svépomoc (sdružuje obyvatelstvo v obytných domech k protiletecké ochraně),
- rozšířená svépomoc (ve veřejných budovách, úřadech, provozovnách),
- závodní protiletecká ochrana,
- protiletecká ochrana zvláštní správy (chránící objekty se zvláštním provozem, a proto i odlišnou úpravou protileteckých opatření),
- místní a regionální jednotky protiletecké ochrany.

Mimo to tato část osnovy řešila otázku rozdělení obcí do kategorií, řízení a dohled, plnění osobních a věcných úkolů, povolání k osobnímu plnění, přičemž věková hranice byla určena v rozmezí od 16 do 65 let, vytyčovala povinnosti a práva příslušníků protiletecké ochrany, stavební opatření a příslušnost jednotlivých stavebních úřadů, zabývala se otázkou veřejných úkrytů a jiných stavebních opatření, řešila otázku úhrady nákladů evakuace obyvatelstva a opatření po leteckých útocích,

péči o obyvatelstvo postižené leteckými útoky a použití složek protiletecké ochrany pro obranu státu.

Zákon v tomto pojetí však nikdy nebyl tehdejšími Národním shromážděním jako nejvyšším zákonodárným sborem projednáván. Osnova zákona nebyla k projednání předložena jednak z důvodů odborných, jednak z údajně negativního psychologického dopadu na obyvatelstvo. Skutečné důvody nepřijetí tohoto zákona však byly daleko širší. Tehdejší vládnoucí špiče nešlo zřejmě o vytvoření dokumentu, ve kterém by zákonem přesně specifikovaná opatření, úkoly a povinnosti byly zase přesně stanovenými a zejména zákonnými prostředky vynutitelné.

Teprve 17. května 1950 byl přijat zákon č. 62/1950 Sb., o ochraně před požáry a jinými živelními pohromami a 26. září 1950 bylo vydáno vládní nařízení č. 135/1950 Sb., o organizaci ochrany před požáry a jinými živelními pohromami. Tím byly na dlouhé roky legislativně „zakonzervovány“ snahy o legální participaci civilní ochrany na řešení přírodních a antropogenních událostí s negativním dopadem na okolí.

■ Organizační struktura

V souvislosti se změnami zahraničně-politického postavení Československa a zostřující se studenou válkou doznala protiletecká ochrana obyvatelstva v Československu určitých změn. Hlavním mezníkem tohoto období byl 1. duben 1948, kdy splynutím agendy požární bezpečnosti bývalého oddělení III/3, agendy protiletecké ochrany bývalého oddělení III/5 a agendy Stráže obrany státu bývalého oddělení III byla zřízena civilní ochrana (CO), kterou řídilo III/2 oddělení ministerstva vnitra (stále se ale používaly termíny protiletecká ochrana - PO a civilní protiletecká ochrana - CPO).

Dne 1. července 1948 byla v souladu se Směrnicí pro prozatímní organizaci protiletecké ochrany zřízena stálá místní velitelství protiletecké ochrany v Českých Budějovicích, Hradci Králové, Kladně, Liberci, Mostě, Mladé Boleslavi, Pardubicích, Plzni, Teplicích, Ústí nad Labem, Brně, Olomouci, Prostějově, Zlíně a Ostravě. Tato velitelství protiletecké ochrany se stala součástí místních národních výborů a byla organizována v rámci bezpečnostních referátů. Jejich úkolem mělo být zajišťování veškerých přípravných opatření, směřujících k ochraně obyvatelstva proti leteckým útokům.

Výše uvedená směrnice ukládala zřízení okresních a krajských velitelství protiletecké ochrany, kterým měl připadnout tento úkol v příslušném regionálním měřítku; do jejich vytvoření byl agendou protiletecké ochrany pověřen zvláštní úředník bezpečnostního referátu příslušného národního výboru.

Ministerstvo vnitra doporučilo pověřenectvu vnitra v Bratislavě vydat obdobné směrnice o prozatímní organizaci protiletecké ochrany pro Slovensko, zřídit místní velitelství v Bratislavě a Košicích do 1. července 1948 a perspektivně krajská velitelství v Bratislavě, Ružomberku, Zvolenu a Košicích.

Tato organizace se postupně dotvářela; bylo zřízeno 19 krajských inspektorátů CO (každý měl přibližně 10-20 pracovníků), 19 místních velitelství CO a 239 okresních inspektorátů

civilní ochrany, které měly přes tisíc pracovníků. Pro další období se uvažovalo o zřízení asi 1500 místních velitelství CO. Na podzim 1948 byla tato organizační struktura doplněna ještě výzkumnou základnou - Technickým a výzkumným ústavem protiletecké ochrany, který byl za finančního příspěvní ministerstva vnitra a dalších rezortů vytvořen ministerstvem školství při Vysoké škole architektury a pozemního stavitelství. Náplní práce ústavu byly studijní a výzkumné práce v oboru požární bezpečnosti a ochrany před leteckými útoky. Určitý základ školské základny byl dán vytvářením tzv. krajských učilišť CO při každém krajském inspektorátu.

Do organizační struktury CO bylo postupně začleněno rovněž pět výcvikových praporů (teritoriálních jednotek, každá o síle 200 - 300 osob). Tyto byly zřízeny na přelomu let 1948 - 1949 jako výcviková střediska, ve kterých se po likvidaci finanční stráže připravovalo v pětiměsíčních kurzech chemické, ženijní a spojovací odbornosti 180 příslušníků Sboru národní bezpečnosti (SNB) pro instruktorské úkoly v budoucích jednotkách CO.

Uvažovalo se o tom, že tyto prapory by v případě války byly nasazeny na pomoc městům I. nebo II. řádu. Celkem bylo takto vyškoleno 500 příslušníků SNB. Podle příslibu armády měla tato výcviková střediska přijmout první kontingent nováčků - branců již v říjnu 1949 v počtu asi 900 osob, které by vykonávaly prezenční službu u teritoriálních záchranných jednotek civilní ochrany. Předpokládalo se, že pravidelným doplňováním vojáků základní služby by počty záloh těchto jednotek dosáhly po několika letech asi 48 000 osob. Tito branci měli být vystrojeni a vyzbrojeni armádou, ale jejich výcvik a případné použití by příslušelo odbornému orgánu ministerstva vnitra.

Podle předpokladů, vypracovaných na počátku existence CO, by tvořili další součást jednotek CO požárníci z povolání i dobrovolní (asi 800 000 osob) a příslušníci závodní, železniční a poštovní protiletecké ochrany. Po zhodnocení těchto úvah se došlo k závěru, že do CO by byl prakticky zapojen každý desátý občan republiky.

Po reorganizaci ministerstva vnitra, platné od počátku roku 1949 byla agenda civilní ochrany převedena ze zrušeného oddělení III/2 na odbor BC, oddělení VB/3 (Správa národní bezpečnosti), kde bylo zřízeno pododdělení, nazvané VB/3-CO, které se skládalo ze tří referátů a dvou pracovišť:

- personalistika, hospodářsko-právní vztahy, studijní otázky,
- protiletecká ochrana,
- požární ochrana,
- ústřední učiliště,
- kancelář.

Toto pododdělení mělo počátkem roku 1949 celkem 42 pracovníky.

V druhém čtvrtletí roku 1949 byl znovu podán návrh na reorganizaci CO. V předloženém návrhu byla zdůrazněna její důležitost a nutnost její odborné a zejména politické reorganizace a přestavby. CO měla být organizačně začleněna do pořádkové složky SNB - oddělení veřejná bezpečnost.

V závěru návrhu bylo uvedeno, že složka civilní ochrana bude proto uniformovanou složkou, jejíž velitelé všech stupňů musí být naprosto spolehliví, tento rozsáhlý aparát nesmí být ponechán sám sobě jako dosud a do jeho čela musí být postaveni odpovědní členové KSČ. To znamenalo, že podle tohoto návrhu se z CO stane militarizovaná součást represivního aparátu tehdejšího SNB v čele s vedoucími pracovníky, jmenovanými podle personální nomenklatury KSČ.

Jak je patrné z dobových dokumentů, k této reorganizaci v původně plánovaném rozsahu nedošlo. CO se především nestala ani součástí pořádkové služby Sboru národní bezpečnosti. Přestože v citované osnově zákona, zpracované na podzim 1948, bylo výslovně uvedeno, že civilní ochrana náleží k úkolům národní bezpečnosti (§ 1, čl. 2), bylo od tohoto stanoviska v polovině roku 1950 při rozdělení tehdejšího ministerstva vnitra na dva rezorty - na nechalně známé ministerstvo národní bezpečnosti, odpovídající za otázky bezpečnosti a na nové ministerstvo vnitra, odpovídající za otázky správy, upuštěno. Činnost spojená s organizováním, řízením a výstavbou CO byla delegována na ministerstvo vnitra. Tím

s konečnou platností padl záměr začlenit CO do SNB. Hlavními prvky výstavby CO se staly národní výbory a jejich organizace.

■ Úkoly a opatření

V letech 1947 - 1949 vyvíjel při ministerstvu národní obrany činnost orgán s názvem Mezeřezortní sbor obrany státu, jehož členy byli vedoucí pracovníci různých rezortů. Jeho posláním bylo, kromě jiného, stanovit i směry pro zajišťování obrany v působnosti civilních rezortů. Za tím účelem byla na určených rezortech zřízena zvláštní pracoviště a nebo ustaveni zvláštní pracovníci.

Zmíněný mezeřezortní sbor začal vyvíjet na tehdejší dobu poměrně bohatou činnost. Z jeho popudu byl především znovu zahájen výzkum a vývoj, jak se tehdy říkalo, „protiplynových masek“ pro obyvatelstvo. Sbor dále stanovil směry pro diferencovaný postup při zabezpečování protiletecké ochrany v jednotlivých místech podle míry jejich ohrožení leteckými útoky v případě války. Na základě toho ministerstvo vnitra určilo později místa protiletecké ochrany „I. - III. řádu“, což bylo prvním zárodkem kategorizace.

Mezeřezortní sbor obrany si nechal rovněž předložit tehdejšími ministerstvem techniky návrh typových úkrytů, na jehož zpracování jakož i na dalších otázkách, souvisejících se stavebně-technickými opatřeními proti leteckým i jiným útokům, pracoval Technický výzkumný ústav protiletecké ochrany.

K řízení a koordinaci všech úkolů CO byla při ministerstvu vnitra v roce 1950 vytvořena Ústřední komise, v níž byli zástupci jednotlivých rezortů a ústředních úřadů. Obdobné komise byly vytvořeny při národních výborech všech stupňů. V rámci práce těchto komisí byla CO rozdělena do „složek“, v rámci kterých měly být vybudovány mimo jiné i požární, ženijní, zdravotní, odmořovací a spojovací služba. Tento široce koncipovaný rozsah struktury CO ovšem vyžadoval hromadné zapojení obyvatelstva - setrvalo se na předcházejícím kritériu, podle něhož by byl do ní zapojen každý desátý občan. Na druhé straně byl však kladen důraz na přísně konspirativní charakter veškerých opatření civilní ochrany, tehdy zdůvodňovaný možným vznikem zmatku a paniky u široké veřejnosti v případě otevřené proklamace jejich opatření. Tím vznikl zásadní rozpor, který se projevil v naprostém nedostatku příslušníků jednotek, služeb, zařízení apod.

Již v roce 1948 se podařilo do plánu na léta 1949-1953 prosadit na CO 2,1 mld. Kčs, přestože se s výdaji na ni v tomto plánu původně nepočítalo. V rámci těchto vyčleněných prostředků se jednalo také o stavební investice. V letech 1949-1951 bylo např. vyrobeno a dodáno 250 000 zdravotnických brašen a 150 000 domovních lékárníček.

Základní materiálně-technické podmínky byly vytvořeny i na úseku individuální protichemické ochrany. Byl vyvinut prototyp tzv. civilního filtru a na rok 1951 zajištěna kapacita pro výrobu 90 000 těchto filtrů a stejného počtu lícnic CO-1 zkušební série.

Ministerstvo vnitra se také mimo jiné snažilo získat zpět materiál, který předalo v důsledku likvidačních opatření v letech 1945-1947 jiným rezortům. Šlo především o motorová vozidla, která armáda od civilní protiletecké ochrany v likvidaci převzala. ■

Dánské království

Rok přistoupení:	1973
Rozloha:	43 094 km²
Počet obyvatel:	5 368 000
Hlavní město:	Kodaň (København)
Forma státu:	konstituční monarchie, unitární stát
Administrativní členění:	14 krajů a 2 statutární města, Faerské ostrovy, Grónsko
Jazyky:	dánština; autonomní území – faerština, grónština
HDP:	187 200 mil. €
HDP (PPS/obyv.):	27 190 €
Vojenské výdaje:	1,5% HDP
Členství v mez. org.:	EAPC, NATO, OSN, EU, OSCE

Forma vlády

Dánsko je konstituční monarchií s jednokomorovým parlamentem. Vláda má možnost vypisovat referenda. Legislativní moc patří královně a parlamentu (Folketinget). V parlamentu jsou také zástupci Faerských ostrovů a Grónska. Královna drží v rukou exekutivní moc, avšak ta je vykonávána ministry. Veřejnou správu provádějí příslušné odbory ministerstev. Většina ministerstev má jednu nebo více podřízených agentur či ředitelství (direktorátů). V některých oblastech státní správy je moc delegována regionálním nebo místním úřadům.

Dánsko je rozděleno na 14 krajů, dále pak na 271 samosprávných celků (obcí). Všechny obce jsou zeměpisně umístěny v krajích, kromě dvou: hlavního města Kodaně a Fredriksebergu, které plní úlohu jak kraje, tak obce. Kraje a obce mají silnou pozici, jak v počtu úkolů, které jsou jim přidělovány, tak ve velikosti veřejného sektoru, který mají na starost. Charakteristické pro dánské kraje a obce je jejich svobodné právo ukládat daně.

Struktura civilního nouzového plánování (CNP)

Dánské CNP se skládá ze dvou částí: civilní připravenosti a záchranné připravenosti.

Agentura pro nouzové plánování (Beredskabsstyrelsen) má na starosti koordinaci národní záchranné připravenosti a informování úřadů o oblasti CNP.

Úkoly a cíle CNP

Základním úkolem dánské CNP je připravit nepřerušené fungování společnosti během krize nebo války a všestranně podporovat obranu státu.

Civilní připravenost je definována jako plán pro nepřetržité fungování společnosti za mimořádných situací. Civilní připravenost je ve vztahu ke krizové situaci a válce spíše plánovacím procesem než organizací. Jejím úkolem je zabezpečit, aby civilní prostředky byly efektivně používány pro zabezpečení tzv. totální obrany. Oblasti, za které je civilní připravenost odpovědná, jsou například voda, potraviny, zdraví, elektřina a doprava. Ministerstva zodpovídají za civilní připravenost v rámci svých kompetencí. Jejich úkolem je zajišťovat funkce vlády a veřejné správy tím, že vytvářejí ne-

zbytnou legislativu, aplikují proces civilní připravenosti do plánování totální obrany, poskytují informace regionálním a místním úřadům a dohlížejí na jejich činnost.

Záchranná připravenost má předcházet, redukovat a napravovat škody na majetku včetně životního prostředí nebo zranění osob, způsobené haváriemi nebo přírodními katastrofami, nevymáhá válku a stav nebezpečí války. Preventivní úkoly zahrnují varování obyvatelstva, zajišťování úkrytů a evakuaci. Záchranná připravenost je také zodpovědná za připravenost na nukleární nebezpečí.

Úkoly Agentury pro nouzové plánování:

- poradenství v oblastech připravenosti administrativy,
- koordinace centrálních civilních úřadů,
- koordinace centrálních civilních úřadů s regionálními/místními úřady,
- koordinace civilních úřadů s totální obranou,
- koordinace civilních úřadů s NATO.

Organizační struktura CNP

Civilní připravenost na národní úrovni

Ministerstva jsou, v rámci své působnosti, zodpovědná za plánování a provádění civilní připravenosti. Ministr vnitra a zdravotnictví je zodpovědný za koordinaci plánování civilní připravenosti a za implementaci obdobných opatření, která nejsou v náplni práce ostatních ministerstev.

Civilní připravenost na regionální úrovni

Úkoly civilní připravenosti na regionální úrovni plní sedm civilních regionů. V každém z nich je jmenován státní guvernér, který zastává funkci regionálního prefekta. Prefekt je odpovědný za koordinaci a plánování všech oblastí civilní připravenosti ve svém regionu.

Civilní připravenost na krajské a místní úrovni

Obyvatelstvo musí dodržovat místní opatření (nařízení). Obce musí mít připraveny, v souladu se zákonem o připravenosti, zásahový plán pro všechna opatření, která musí obce udělat v době míru, krizové situace nebo války. Nejdůležitějším opatřením pro kraje je správa nemocnic, ve kterých se mohou léčit zranění (civilisté a vojáci).

Záchranná připravenost na centrální úrovni

Agentura pro nouzové plánování vznikla spojením Dánské hasičské sboru a Civilní obrany. Tato agentura je podřízena ministerstvu vnitra a zdravotnictví.

Záchranná připravenost na regionální úrovni

Regionální centra Národních záchranných jednotek jsou podřízena Agentuře pro nouzové plánování. Národní záchranná připravenost na regionální úrovni se skládá ze sedmi center (kromě centra ve Funenu), která podporují, pokud je třeba, místní (obecní) záchrannou připravenost. Míra podpory závisí na druhu a velikosti havárie nebo katastrofy. Národní záchranná připravenost na regionální úrovni vytváří v době krize nebo války rezervy. Jejím nejvýznamnějším úkolem však zůstává výcvik branců. V současné době se povolává každý rok 1400 branců ke tří až šestiměsíčnímu výcviku.

Záchranná připravenost na místní (obecní) úrovni

Místní systém záchranné připravenosti má být schopný poskytovat řádné služby. Tím je míněno, že má být schopen přijímat, ubytovat a stravovat evakované a jiné osoby v tísni, včetně obětí povodní a dalších přírodních katastrof. Některé obce mají možnost provádět bezprostřední a rozsáhlejší pomoc.

Rada obce jmenuje komisi pro připravenost, která má na starosti záchrannou připravenost dané obce. V rámci této společné komise pro připravenost mají obce koordinovat svou připravenost. Obce mohou mít nasmlouvané hasičské a záchranné služby se sousedními obcemi nebo se soukromými záchrannými jednotkami.

Právní systém

Právní systém dánské CNP se skládá hlavně z ústavy království, zákonů, vyhlášek, administrativních nařízení, dekretů, obězníků a instrukcí.

Civilní obrana a hasičský sbor byly integrovány do systému záchranné připravenosti od 1. ledna 1993. Zákon o připravenosti říká, že na obecní (místní) a regionální úrovni je jeden úřad pro záchrannou připravenost, na centrální úrovni pak agentura. Je rozhodnuto, že úkoly pro válečný stav jsou přirozeným dodatkem připravenosti pro dobu míru. Plnění válečných úkolů je postaveno na vyšší úroveň než jsou mírové úkoly. Zákon o připravenosti nezahrnuje všechny oblasti záchranné připravenosti. Například zajišťování záchranné zdravotnické služby v době míru je úkolem kraje. Zákon o připravenosti stanovuje ministra vnitra a zdravotnictví jako nejvyšší administrativní článek.

(Pozn: V průběhu roku 2004 došlo v legislativě k některým změnám. Tyto nejsou v článku uvedeny.)

mjr. Ing. Jiří CHALUPA,
Stálá delegace ČR při NATO

Patří filtry typu MOF do starého železa?

npor. Ing. Vlastimil SÝKORA, CSc., Ing. Čestmír HYLÁK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autorů

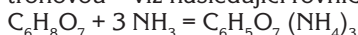
Jednou z nejmasověji rozšířených toxických látek u nás je amoniak(1,2) – NH_3 . V České republice se nachází na řadě míst v poměrně značném množství, a to nejen v oblastech s chemickou výrobou (Neratovice, Ústí nad Labem, Pardubice apod.), ale vzhledem k jeho užití jako chladicího média i na dalších místech jako jsou mrazírny, zimní stadióny apod.

Tato látka, i když z toxikologického hlediska nepatří mezi nejnebezpečnější a která se dá již v poměrně malém, zdraví přímo neohrožujícím množství poměrně dobře detekovat čichem – má velmi dobré varovné vlastnosti – (čichový práh se pohybuje v rozmezí 1-50 ppm^(3,4,5)), představuje trvalé nebezpečí. Tak např. limitní hodnoty nejvyšší přípustné koncentrace (NPK) se pohybují od 40 do 58 mg.m⁻³^(4,5,6), expoziční součinn zraňující po minutovém působení je kolem 21 570 ppm.min⁻¹, expoziční součinn smrtelný 172 560 ppm.min⁻¹ a hodnota LC¹⁰₁₀₀ (tzv. rychlá smrt) je přibližně 13 000 ppm⁽⁵⁾.

Amoniak při nízkých koncentracích způsobuje dráždění horních cest dýchacích, pobyt v atmosféře obsahující 20 až 100 ppm amoniaku ve vzduchu je vcelku bezproblémový, při 300 až 500 ppm vzhledem k rychlému návyku lze stále ještě v tomto prostředí pobývat přibližně 1 hodinu. Koncentrace kolem 2500 ppm je však již životu nebezpečná a od 5000 ppm rychle usmrcuje. Při vyšších koncentracích vedle dráždění dýchacích cest může docházet i k edému plic a při koncentracích kolem 10 000 ppm (1 obj. %) též k poškození nechráněné pokožky⁽⁷⁾.

V případě chemické havárie lze kromě snadno dostupné a poměrně účinné improvizované ochrany^(4,5,8) využít i ochranu filtrační, tj. ochrannou masku s příslušným typem filtru^(8,9,10,11,12).

Princip zachytu této škodliviny v případě improvizované ochrany je např. popsán v článku M. Kroupy⁽⁵⁾ a spočívá v neutralizační reakci mezi NH_3 a kyselinou citronovou – viz následující rovnici:

1 g kyseliny citronové dokáže takto zachytit až 0,31 g amoniaku, tj. asi 0,41 litru plynu.

V případě filtrační ochrany lze kromě filtrů určených pro zachyt tohoto plynu (filtry třídy K) využít i filtry vyvinuté pro civilní ochranu, tj. filtry určené pro ochranu obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení jako jsou toxické chemické látky, biologické (bakteriologické) agens a radioaktivní prach. Účinnost sorpční schopnosti těchto filtrů s ohledem na typ a rok výroby, vliv koncentrace NH_3 , množství protékajícího vzduchu a množství pohlcené vody ve filtru na hodnoty rezistenční doby (RD) a dynamické sorpční kapacity (DSK) je zde hodnocena a diskutována.

Výsledky a diskuze

Vzhledem k tomu, že neexistuje speciální metodika pro testování MOF filtrů na průmyslové škodliviny, byly tyto filtry testovány dle normy ČSN EN 141 (83 2220) „Ochranné prostředky dýchacích orgánů – Protiplynové a kombinované filtry – Požadavky, zkoušení a značení“.

V následující tabulce jsou uvedeny hodnoty dynamické sorpční kapacity (DSK) a rezistenční doby filtrů (RD) typu MOF,

MOF-2, MOF-4 a MOF-5 testovaných na amoniak podle normy ČSN EN 141.

Pro daný typ a třídu zkušebního plynu, tj. amoniaku a jeho koncentraci ve vzduchu (K1 a K2) je stanovena normou minimální doba průniku za zkušebních podmínek pro obě koncentrace na 50 min, přičemž koncentrace amoniaku ve vzduchu je 0,1 obj. %, resp. 0,5 obj. % (0,7 mg.l⁻¹, resp. 3,5 mg.l⁻¹). Průniková koncentrace v obou případech je stanovena na 25 ml.m⁻³ (25 ppm).

Výpočtem, na základě předepsaných podmínek, pak byla určena minimální hodnota DSK, která při koncentraci 0,1 obj. % činí 1,04 g, při koncentraci 0,5 obj. % pak 5,21 g.

Z tabulky č. 1 vyplývá, že požadované rezistenční doby, tj. 50 minut, nebylo dosaženo ani u jednoho z testovaných filtrů, a to bez ohledu na použitou koncentraci. Z naměřených výsledků RD pak byly vypočteny hodnoty DSK. Ty rovněž neodpovídaly požadované minimální hodnotě DSK pro danou koncentraci (tj. pro 0,1 obj. % amoniaku ve vzduchu 1,04 g a pro 0,5 obj. % amoniaku ve vzduchu 5,21 g). V případě nižší koncentrace, tj. 0,1 obj. %, bylo nejlepších výsledků dosaženo u filtrů MOF-4/8.1988 a MOF-5/9.1991, a to 0,81 g, při vyšší koncentraci 0,5 obj. % pak u filtrů MOF-2/12.1975 a MOF-4/5.1990, a to 1,30 g, resp. 1,29 g.

Podle Kroupy uváděné požadované hodnoty sorpční kapacity filtrů MOF⁽²⁾, popř. MOF-1 a MOF-4⁽¹³⁾ na amoniak, tj. 1,2 g, bylo dosaženo pouze v případech, kdy filtry byly testovány na 0,5 obj. % amoniaku ve vzduchu. Toto požadované množství bylo zejména nalezeno u nejstarších filtrů jako jsou filtry MOF (rok výroby 1965 – 39 let starý filtr) a MOF-2 (rok výroby 1975 – 29 let starý filtr) a dále u filtrů vyráběných na přelomu

Tabulka č.1: DSK a RD filtrů typu MOF na amoniak

Filtr - typ	Rok výroby - šarže	RD (min)		DSK (g)	
		0,1	0,5	0,1	0,5
MOF	6.1965/gts/65		11,72		1,22
MOF-2	12.1975/D-50/018	24,56	12,50	0,51	1,30
	3.1976/D-17/045	36,65	8,75	0,76	0,91
	3.1977/D-24/155	25,00	9,35	0,52	0,97
	4.1978/D-30/265	21,55	7,66	0,45	0,80
	2.1979/D-29/240	22,90	7,25	0,48	0,75
MOF-4	4.1980/D-15/459	19,50	7,18	0,41	0,74
	9.1980/D-17/024	19,07	6,26	0,40	0,63
	10.1981/D-10/141	19,70	6,62	0,41	0,69
	3.1982/D-24/179	31,53	8,55	0,66	0,90
	10.1983/D-35/348	23,75	7,93	0,49	0,84
	6.1984/D-14/414	23,50	8,71	0,49	0,92
	3.1985/D-40/478	19,40	9,42	0,40	0,99
	4.1986/D-43/582	29,20	11,35	0,61	1,18
	7.1987/D-48/690	30,80	9,44	0,64	0,98
	8.1988/D-23/775	38,75	10,44	0,81	1,09
	4.1989/D-02/835	23,30	9,19	0,49	0,95
	5.1990/D-5/914	31,60	12,36	0,66	1,29
	9.1991/D-05/005	39,00	11,30	0,81	1,18
MOF-5					

Tabulka č. 2: Vliv koncentrace NH_3 , množství protékajícího vzduchu a množství pohlcené vody ve filtru na RD a DSK

Filtr-typ	Rok výroby – šarže	RD (min)	DSK (g)	C (obj.%)	Q - průtok vzduchu filtrem (l.min ⁻¹)	VH ₂ O objem vody (ml)
MOF	VII. 1969/ D-14/1478	31.10	0.65	0.10	30	0
	VII. 1969/ D-14/1478	18.90	0.98	0.25	30	0
	VII. 1969/ D-14/1478	9.00	0.94	0.50	30	0
	VII. 1969/ D-14/1478	17.40	1.21	0.50	20	0
	VII. 1969/ D-14/1478	19.70	1.37	0.50	20	5
	VII. 1969/ D-14/1478	19.50	1.15	0.50	20	15
	VII. 1969/ D-14/1478	13.00	0.90	0.50	20	20
	8.1965/gts/84	34.30	0.72	0.10		
	8.1965/gts/84	18.90	0.98	0.25		
	8.1965/gts/84	13.25	1.38	0.50		
	8.1965/gts/84	16.30	1.13	0.50	20	

80. a 90. let, tj. MOF-4 (rok výroby 1986 a 1990) a MOF-5 (rok výroby 1991).

Porovnáním jednotlivých typů lze konstatovat, že nejstarší vyráběné filtry MOF dosahují v porovnání s později vyráběnými filtry MOF-2, MOF-4 a MOF-5 jedny z nejlepších výsledků. Přestože při koncentraci 0,1 obj. % nebyl hodnocen ani jeden zástupce MOF filtrů, lze i zde s největší pravděpodobností konstatovat, že by tyto filtry dosahovaly velmi dobrých výsledků.

Naměřené hodnoty u filtrů MOF-2 značně kolísaly, přičemž lepších výsledků bylo dosaženo u mladších ročníků, tj. u filtrů vyráběných v roce 1978 a později. Větší rozdíly mezi naměřenými hodnotami pak byly naměřeny při nižší koncentraci.

V případě filtrů MOF-4 se stejně jako při hodnocení na cyklohexan⁽¹⁴⁾ projevil vliv použitého sorbentu. Ročníky obsahující středně zrněný sorbent SZS 710-1000 (1980-1985) vykazaly v průměru nižší hodnoty RD i DSK, a to ať již při koncentraci 0,1 obj. % nebo při 0,5 obj. %, než filtry obsahující sorbent CHS 5 (ročníky 1986-1990). Opět větší rozdíly v naměřených hodnotách byly nalezeny při nižší koncentraci.

Nejlepších výsledků bylo dosaženo u filtru MOF-5, který byl v celé historii výroby MOF filtrů vyráběn jako poslední.

Výsledné hodnoty RD i DSK jsou ovlivněny řadou faktorů, koncentrací škodliviny a průtokem nosného plynu počínaje a teplotou a relativní vlhkostí při měření konče. V tabulce č. 2 je uveden vliv koncentrace testovaného plynu ve vzduchu, množství protékajícího vzduchu filtrem a množství zachycené vody na hodnoty RD a DSK. Výsledky byly získány u filtrů typu MOF, šarže VII. 1969/D-14/1478 a 8.1965/gts/84.

Z výsledků vyplynulo, že s rostoucí koncentrací testovaného plynu rezistenční doba se snižuje, neboť filtr je dříve zahlcen protékající škodlivinou. Sorpční kapacita, tak jak by se na první pohled zdálo, není ve všech případech stejná. V jednodušším případě, vyjde-li z upraveného tvaru pro výpočet DSK, kde $\text{DSK} = k \times c \times \text{RD}$, přičemž $k = \text{M.h.} \times Q_{\text{vzduchu}} / 24470$ (k – konstanta; c – koncentrace v ppm; M.h. – molekulová hmotnost; Q_{vzduchu} – průtok vzduchu filtrem) by měl platit předpoklad, že zvý-

šení koncentrace se úměrně projeví poklesem RD, aby byly zachovány stejné hodnoty DSK. Tento předpoklad však nebyl potvrzen, RD s rostoucí koncentrací klesá poněkud méně.

Závěr

Zkoušené filtry sice nesplňují požadavky kladené na filtry v třídách K1 a K2, ale splňující podmínku minimální rezistenční doby 50 min, přesto je lze v omezené míře užít jako únikových prostředků chránící uživatele po omezenou dobu před působením plynného amoniaku ve vzduchu, a to při nízkých koncentracích nepřevyšujících 0,1 obj. % od cca 19 min (MOF-4/9.1980) do 39 min (MOF-5/9.1991) a při koncentraci kolem 0,5 obj. % od cca 6 min (MOF-4/9.1980) do 12 min (MOF-2/12.1975). K těmto účelům lze s výhodou použít jak nejstarší filtry, tj. MOF a MOF-2, tak zejména filtry MOF-4 obsahující sorbent CHS-5 (ročníky 1985-1990) a filtry MOF-5.

Literatura:

- 1) Mika J., Zpravodaj CO 1998, č. 1, s. 20-21
- 2) Kroupa M., Veselý J. Zpravodaj CO 1994, č. 1, s. 20-22
- 1) Kroupa M., Zpravodaj CO 1996, č. 1, s. 8
- 2) Kroupa M., Zpravodaj CO 2000, č. 3/4, s. 23-25
- 3) Kroupa M., časopis 112 2002, č. 1, s. 18-19
- 4) Pacinda Š., Zpravodaj CO 1999, č. 2, s. 14
- 5) Marhold J., Přehled průmyslové toxikologie. Anorganické látky. AVICENÚM-ZDRAVOTNICKÉ NAKLADATELSTVÍ, Praha 1980
- 6) http://www.mvcr.cz/2003/hasici/odbor/ooo/prirucka/ukryty_hasi-ci.html#improviz
- 7) http://katalog.czech-aop.cz/katalog_s/firmy/sigma/index.htm
- 8) http://www.sigma.cz/filtry_cz.htm
- 9) Katalog firmy AVEC CHEM s.r.o., Starý Mátěřov 124, Pardubice
- 10) Katalog firmy MALINA SAFETY s.r.o., Jablonec nad Jizerou
- 11) Kroupa M., Zpravodaj CO 1993, č. 2, s. 16-17
- 12) Sýkora V., časopis 112 2004, č. 12, s. 24

OLEJOVÉ A CHEMICKÉ SORBENTY

Öl-Ex Allwetter

olejový a chemický pohlcovač určený speciálně na komunikace a jiné dopravní plochy. Nepřekonatelný za mokra i v dešti.

Olejová sací schopnost není redukována přítomností vody, a proto má prakticky 100% výkon.

Použití:

- v provozech skládek
- ve stavebních podnicích
- v opravách
- při haváriích se zásahem hasičů

Likvidace:

- neváže žádnou vodu
- lze jej bez problémů využívat k tepelně energetickému procesu
- nasáklý olejem shoří téměř beze zbytku

Öl-Ex hart

super těžký olejový a chemický sorbent s enormně vysokou odolností proti skluзу a se speciálním využitím na veškeré chemikálie, včetně kyselin, louhů, hořavin, vodných a polárních kapalin.

Použití:

- na letištích
- na silnicích
- na různých dopravních plochách
- v chemickém průmyslu
- v průmyslu výroby laků a barev

Likvidace:

- je nehořlavý
- pod velkým tlakem z něj neodteče žádný pohlcený olej

Öl-Ex 82

všestranný olejový a chemický pohlcovač, s univerzálním využitím v průmyslu, především na vodních plochách. Schopnost nasávat olej není redukována přítomností vody a proto má prakticky 100% účinek. Tím odpovídá cena výrobku jeho kvalitě.

Použití:

- na vodní plochy
- v průmyslu a dílnách
- na silnicích
- na jiných dopravních plochách

Likvidace:

- neváže žádnou vodu
- lze jej bez problémů využívat k tepelně energetickému procesu
- nasáklý olejem shoří téměř beze zbytku

Bilgram Chemikalien spol. s r.o.

Dr. Sedláka 778

339 01 Klatovy

tel. a fax: +420 376 316 241

www.bilgram.cz, info@bilgram.cz

Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení

npor. Mgr. Jaroslava STARCOVÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR

Koncepce vzdělávání v oblasti krizového řízení (dále jen Koncepce vzdělávání), která byla schválena usnesením Bezpečnostní rady státu (BRS) č. 211 dne 25. září 2001, již přestala odpovídat stávajícím potřebám v návaznosti na provedenou reformu veřejné správy a na ni navazující legislativní změny a bylo nutné ji aktualizovat. Vzhledem k legislativním změnám zásadního charakteru bylo upuštěno od pouhé aktualizace a přešlo se ke zpracování koncepce nové. Příprava této nové koncepce proběhla v souladu s reformou veřejné správy a s ní souvisejících legislativních norem nově upravujících přípravu a vzdělávání státních a ostatních zaměstnanců ve správních úřadech a úředníků územních samosprávných celků.

Úkolem byl na základě usnesení BRS č. 93 ze 6. ledna 2004 pověřen 1. místopředseda vlády a ministr vnitra ve spolupráci s ministrem obrany, ministryní zdravotnictví, ministryní školství, mládeže a tělovýchovy a předsedou Správy státních hmotných rezerv s termínem do 30. září 2004.

Na zpracování se podílela mezirezortní pracovní skupina složená ze zástupců Ministerstva vnitra, Ministerstva obrany, Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s dalšími relevantními subjekty. Nový materiál, který zdůrazňuje potřeby vzdělávání, upřesňuje formy i obsah a jasně stanovuje rozsah pro jednotlivé cílové skupiny, byl předložen do BRS a usnesením č. 14 ze dne 16. lis-

topadu 2004 schválen a nahrazuje tak již neplatnou koncepci z roku 2001.

Obsahové zaměření

Nová Koncepce vzdělávání systémově řeší přípravu osob v předmětné oblasti, cílové skupiny, stanovuje způsoby a zásady pro zpracování rámcových vzdělávacích programů pro jednotlivé cílové skupiny, vytváří podmínky k získávání a prohlubování kvalifikace a její zvyšování v oblasti potřebné pro činnost profesionálních pracovníků a osob dotčených oblastí krizového řízení a realizuje koordinaci a výkon státní správy v oblasti činností spojených se vzděláváním v krizovém řízení v rezortu Ministerstva vnitra ve spolupráci s dalšími zainteresovanými ústředními správními úřady.

Základními východisky byly právní předpisy a další dokumenty řešící problematiku:

- národního programu rozvoje vzdělávání,
- krizového řízení, ochrany obyvatelstva, ochrany ekonomiky (ekonomické bezpečnosti), obrany státu, vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku, integrovaného záchranného systému a hospodářských opatření pro krizové stavy,
- přípravy a vzdělávání státních zaměstnanců a zaměstnanců ve správních úřadech a úředníků samosprávných celků.

Systém přípravy osob

Systém přípravy osob byl rozdělen do dvou úrovní:

PRAGO ALARM

PRAGO SEC

2005

13.-15. DUBNA 2005

VÝSTAVIŠTĚ PRAHA - HOLEŠOVICE

14. ROČNÍK MEZINÁRODNÍHO VELETRHU ZABEZPEČOVACÍ TECHNIKY, SYSTÉMŮ A SLUŽEB, POŽÁRNÍ OCHRANY A ZÁCHRANNÝCH ZAŘÍZENÍ

organizátor:
INCHEBA PRAHA spol. s r.o.
Tel.: +420 220 103 478
Fax: +420 233 378 225
e-mail: alarm@incheba.cz
http://www.incheba.cz

pod záštitou:
• MINISTERSTVA VNITRA ČR
• POLICEJNÍHO PREZIDIA ČR
• NÁRODNÍHO BEZPEČNOSTNÍHO ÚŘADU

odborný gestar:
• Asociace technických bezpečnostních služeb GRÉMIUM ALARM
• Česká asociace pojišťoven
• Komora podniků komerční bezpečnosti ČR

ve spolupráci s:
• sdružením AMBO
• Výzkumným ústavem bezpečnosti práce

mediální partneři časopisy:
• Alarm Revue • Elektronatálér
• Hlas z policie • Kriminalistika • Policie
• Právní stránka • Security Magazin
• Security World • Veřejná správa
• Zabezpečení a kriminalita • Safe • 112

LOGA: INCHEBA, MVCR, POLICE, POLIBEL, Právní stránka, Security, AMBO, bp, 112, VEŘEJNÁ PRAHA

- získání kvalifikace cestou vyššího odborného vzdělávání nebo vysokoškolského vzdělávání,
- další profesní vzdělávání.

Získávání kvalifikace nebo její prohlubování cestou vyšších odborných nebo vysokých škol je realizováno v rámci akreditovaných vzdělávacích a studijních programů vytvářených vyššími odbornými a vysokými školami a akreditovanými programy MŠMT (podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách).

I když neexistuje povinnost těchto škol vytvářet vzdělávací a studijní programy pro uvedenou oblast, je tato možnost zohledněna v Konceptu vzdělávání v příloze 1, která obsahuje doporučený obsah akreditovaných studijních programů v obecné i speciální části.

Spolupráce s vysokými školami

V prosinci 2004 se na MV-generálním ředitelství HZS ČR uskutčil seminář se zástupci vysokých škol, které již mají akreditované vzdělávací programy nebo o ně žádají, respektive chtějí požádat. Jejich představitelé podali informace o zkušenostech se vzděláváním, přípravě a schvalováním vzdělávacích a studijních programů na jednotlivých vysokých školách a mají zájem podílet se na realizaci úkolů v této oblasti.

Spolupráce s vysokými školami se předpokládá při zpracování studijních programů a vzdělávacích programů v rámci dalšího profesního vzdělávání. Vysoké školy se mohou podílet na vzdělávání v oblasti krizového řízení až po akreditaci instituce, vzdělávacích programů a lektorů Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, respektive Ministerstvem vnitra.

Další profesní vzdělávání je určeno pro cílové skupiny pracovníků se zaměřením na prohloubení kvalifikace potřebné k výkonu funkce nebo činnosti v oblasti krizového řízení, její udržování a pravidelnou aktualizaci odborných znalostí včetně získávání a prodlužování odborné způsobilosti opravňující k výkonu určených činností nebo na doplnění potřebných znalostí z oblasti krizového řízení pro konkrétní funkce nebo činnosti, jejich udržování a pravidelnou aktualizaci. Další profesní vzdělávání bude zabezpečováno formou vzdělávacích programů pro příslušné cílové skupiny zainteresovaných pracovníků.

Institut státní správy má v odpovědnosti vzdělávání státních úředníků podle zákona 218/2002 Sb., o službě státních zaměstnanců ve správních úřadech a Institut pro místní správu Praha má v odpovědnosti vzdělávání úředníků územních samosprávných celků podle zákona 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků. Plní úkoly zejména v oblasti dalšího profesního vzdělávání.

Náplň programů

Obsahová náplň vzdělávacích programů bude respektovat následující kategorizaci vzdělávacích modulů:

- MODUL A - obecné základy krizového řízení,
- MODUL B - úvod do problematiky krizového řízení,
- MODUL C - krizové řízení při nevojenských krizových situacích,
- MODUL D - obrana státu,
- MODUL E - ochrana obyvatelstva,
- MODUL F - ochrana ekonomiky (ekonomická bezpečnost),
- MODUL G - vnitřní bezpečnost a veřejný pořádek,
- MODUL H - hospodářská opatření pro krizové stavy,
- MODUL I - integrovaný záchranný systém,
- MODUL J - krizové řízení v oblasti zdravotnictví.

Podle systémového přístupu vzdělávání byly stanoveny následující cílové skupiny:

1. úředníci územních samosprávných celků:
 - vedoucí úřadů,
 - vedoucí úředníci s obecnou odpovědností,
 - vedoucí úředníci s přímou odpovědností,
 - úředníci „specialisté“.
2. státní a ostatní zaměstnanci ve správních úřadech:
 - členové vrcholového managementu s obecnou odpovědností,

- členové vrcholového managementu s přímou odpovědností,
- členové středního managementu s obecnou odpovědností,
- členové středního managementu s přímou odpovědností,
- specialisté v oblasti krizového řízení.

3. po nabytí účinnosti služebního zákona č. 218/2002 Sb., (odložena na r. 2007):

- státní zaměstnanci ve služebních úřadech,
- státní zaměstnanci v oboru služby č. 33 – vnitřní věci a č. 60. – HOPKS.

4. osoby, jejichž služební vztahy se řídí zvláštními právními předpisy pro ozbrojené síly a bezpečnostní sbory (např. Armáda ČR, Policie ČR, HZS ČR atd.),

5. ostatní osoby, jejichž pracovní náplň je dotčena povinnostmi ve vztahu ke krizovému plánování (subjekty hospodářské mobilizace, zdravotnictví, chemického průmyslu, dopravy, atd.),

6. volení a další funkcionáři nepodléhající požadavkům na vzdělávání podle výše uvedených právních předpisů a vyžadující individuální přístupy (např. členové Parlamentu ČR, hejtmani krajů atd.).

K realizaci nejdůležitějších úkolů Konceptu vzdělávání byl přijat časový harmonogram. Zpracování vzdělávacích programů se předpokládá do 30. června 2005 ve spolupráci se všemi relevantními subjekty a vysokými školami. Zpracování studijních materiálů pro jednotlivé vzdělávací moduly tak, aby došlo k ujednacení vzdělávání, se předpokládá do konce roku 2005.

Koordinace vzdělávacího procesu zůstává v gesci MV-generálního ředitelství HZS ČR ve spolupráci s ostatními relevantními ústředními správními úřady.

S úplným zněním Konceptu vzdělávání v oblasti krizového řízení včetně příloh se lze seznámit na stránkách www.mvcr.cz/hasici.

PLACENÁ INZERCE

25. - 27. 5. 2005

7. MEDZINÁRODNÁ VÝSTAVA HASIČSKEJ, ZÁCHRANÁRSKEJ A ZABEZPEČOVACEJ TECHNIKY

FirEco®

Gestori akcie
Ministerstvo vnútra SR
Slovenský národný komitét C.T.I.F.
Dobrovoľná požiarna ochrana SR

Sprievodný program
6. medzinárodná konferencia FIRECO 2005
Súťaž o ZLATÉ FIRECO 2005

Výstaviisko TMM, a.s.
Pod Sokolicami 43, 911 01 Trenčín, SR
tel.: +421/32/7432 384, 6515 184
fax: +421/32/7441 039
e-mail: os51@tmm.sk, www.tmm.sk

Tři dny se slovenskými záchrannými

mjr. Dr. Jaroslav VYKOUKAL, pprap. Jana KEMROVÁ,
por. Mgr. Soňa JINDRÁKOVÁ, foto redakce a archiv HaZZ SR

Na pozvání Prezidia Hasičského a záchranného zboru Slovenské republiky (HaZZ SR) uskutečnili na konci listopadu loňského roku pracovníci naší redakce spolu s tiskovou mluvčí MV-generálního ředitelství HZS ČR návštěvu našich slovenských protějšků. Této návštěvy jsme samozřejmě využili i k získání poznatků o úkolech a specifikách činnosti slovenských hasičů-záchranářů. Věříme, že následující stránky vám poskytnou dostatek zajímavých informací pro srovnání společných prvků a odlišností v poslání, organizační struktuře a úkolech obou sborů.

Nejdůvěryhodnější instituce na Slovensku

(rozhovor s Prezidentem HaZZ SR plk. Ing. Jozefem Palušem)

- *V roce 2002 došlo k zásadním změnám v systému požární ochrany a záchranných činností. V čem tyto změny spočívaly?*

Od roku 1996 až do dubna 2002 byli profesionální hasiči (tehdy ještě požárníci) ve složkách Sboru požární ochrany začleněni do organizačních struktur krajských a okresních úřadů. V souvislosti s politickými a společenskými změnami v naší zemi se do popředí zájmu dostala také problematika optimálního a racionálního fungování organizačních složek státní správy na úseku požární ochrany a záchranných činností. Zákonem č. 315/2001 Z. z., o Hasičském a záchranném zboru, se 1. dubna 2002 konstitoval jednotně organizovaný, odpovědně řízený a samostatně působící sbor.

Po mnoha letech došlo k návratu k staronovému označení hasič-záchranář. Rád bych připomenul, že v průzkumech důvěryhodnosti hasičům-záchranářům projevilo po vytvoření sboru svou důvěru více než 90 % dotazovaných občanů, přičemž tuto důvěru občané každoročně potvrzují v nových průzkumech. Hasičský a záchranný zbor (dále jen „HaZZ“ nebo „sbor“) se tak stal dlouhodobě suverénně nejdůvěryhodnější institucí ve Slovenské republice.

Sbor tvoří prezidium, které je součástí Ministerstva vnitra, osm krajských a 51 okresních ředitelství. Stálou službu na zdolávání požárů a provádění záchranných prací při ekologických, dopravních a jiných mimořádných událostech zabezpečuje 113 hasičských stanic.

Základní úkoly sboru vymezuje zákon č. 315/2001 Z. z., který mu ukládá plnit úkoly státní správy na úseku požární ochrany, vykonávat státní požární dozor, plnit úkoly související se zdoláváním požárů, poskytováním pomoci a s prováděním záchranných prací při haváriích, živelních pohromách, jako se i podílet na poskytování pomoci při jiných mimořádných událostech. Kromě toho mu ukládá poskytovat pomoc v případech ohrožení života a zdraví osob, jako i životního prostředí, plnit úkoly

v oblasti výchovy, vzdělávání a odborné přípravy na úseku požární ochrany a v oblasti preventivně-výchovného působení. Sbor taktéž plní úkoly při zabezpečování jednotného uplatňování technických požadavků požární bezpečnosti, posuzování shody a výkonu dohledu nad výrobky a podílí se na plnění úkolů vědecko-technického rozvoje na úseku požární ochrany.

Součástí Ministerstva vnitra je také Požárnětechnický a expertizní ústav v Bratislavě a Střední škola požární ochrany v Žilině. Zákonem č. 438/2002 Z. z. se od 1. ledna 2003 do působnosti HaZZ zařadily také vojenské záchranné útvary civilní ochrany z Malacek, Žiliny a Humenného, jako i Městský hasičský a záchranný sbor hlavního města SR Bratislava.

- *Jste velmi dobře obeznámeni se strukturou a úkoly HZS ČR. Mohl byste charakterizovat základní odlišnosti mezi oběma sbory?*

Pokud jde o výkon záchranných činností, zde rozdíl není. Odlišnost vyplývá z organizační struktury, a to v tom, že součástí HaZZ jsou záchranné brigády (předtím vojenské záchranné útvary civilní ochrany), které v České republice nejsou součástí HZS ČR. Záchranné

brigády plní na Slovensku některé úkoly HaZZ, jako například poskytování humanitární pomoci, likvidaci ohně, nákaz, zabezpečování lékařské péče pro příslušníky a podobně.

Zásadnějším rozdílem je to, že HZS ČR zabezpečuje také úkoly ústředního řízení civilní ochrany a úkoly krizového řízení a civilního nouzového plánování. U nás plní tyto úkoly jiné složky, ať už Ministerstva vnitra nebo jiných orgánů. Pokud jde o podíl na úkolech v rámci IZS, tak HZS ČR zabezpečuje koordinaci střediska, kde je příjem linky 112 a další koordinaci záchranných složek. Na Slovensku tyto úkoly plní krajské úřady a příslušníci HaZZ mají řídicí úlohu přímo na místě zásahu.

- *Specifikem je existence záchranných brigád. Co je jejich poslání?*

Záchranné brigády sboru jsou určeny pro poskytování bezprostřední podpory už nasazeným jednotkám požární ochrany při zdolávání požárů, provádění záchranných prací při haváriích, živelních pohromách a jiných mimořádných událostech. Nasazovány jsou zpravidla při lokalizaci a likvidaci následků mimořádných událostí velkého rozsahu, kde je potřebné

dlouhodobé nebo masové nasazení nebo kde jsou potřební specialisté a speciální zásahová technika, kterou ostatní stanice sboru nedisponují. Kromě klasické záahové činnosti mají také svoji specializaci. Záchraná brigáda v Malackách se specializuje na zásahy při vyprošťování osob ze závalů, odstraňování následků technologických havárií s důrazem na havárie jaderných zařízení, na výstavbu a provoz návratné ubytovací kapacity pro 400 osob v rámci humanitární pomoci a na provoz záchranářského modulu pro zahraničí (Pozn. redakce - obdoba našeho ÚSAR odřadu) se zaměřením na záchrané práce při rozsáhlých živelních pohromách.

Záchraná brigáda v Žilině se specializuje na zásahy v prostředí s výskytem nebezpečných látek, na dopravní nehody těžké techniky a havárie v těžce dostupném terénu.

Záchraná brigáda v Humenném se specializuje na lezeckou činnost a provádění speciálních činností v době povodní (potápěči, nouzová demolice hrází a ledových bariér – pyrotechnické práce, odčerpávání vody a podobně). Všechny záchrané brigády jsou připraveny také na pomoc při zabezpečování nouzového zásobování a ubytování obyvatelstva, na poskytování humanitární pomoci a zabezpečení lékařské péče pro příslušníky HaZZ.

V září loňského roku bylo mezi vedením HZS ČR a HaZZ podepsáno Memorandum o vzájemné spolupráci. V čem vidíte jeho význam jak z hlediska dalšího rozvoje vzájemných vztahů, tak pro váš sbor?

Memorandum dále rozvíjí úkoly, které vyplývají z mezistátní smlouvy o poskytování vzájemné pomoci při mimořádných událostech a živelních pohromách a podobně. Otevírá možnosti spolupráce ve všech oblastech, ať už ve výměně zkušeností v organizaci, v řešení pracovně-

-právních vztahů, ve vědecko-technickém rozvoji, ve spolupráci v oblasti certifikace, jako i v harmonizaci našich předpisů s předpisy EU a společného působení při tvorbě nových evropských předpisů.

Dosud byla velmi dobře rozvinuta spolupráce mezi sousedními krajskými ředitelstvími obou sborů v příhraničních oblastech, ale oproti minulých letům ustala spolupráce vzdálenějších krajů a okresů. Právě tímto memorandumem jsme vytvořili lepší podmínky pro spolupráci i ve vzdálenějších krajích a okresech. Rádi bychom je rozvíjeli také cestou pravidelných setkání všech krajských ředitelů obou sborů.

Jaká je celková úroveň spolupráce HaZZ s hasiči sousedních států?

Základy spolupráce jsou dány dohodami o vzájemné pomoci a spolupráci při katastrofách, živelních pohromách a jiných závažných nehodách. SR má takové dohody podepsané s ČR, Polskem, Maďarskem, Ukrajinou a Rakouskem.

Vyšší formou spolupráce je vytvoření společných metodických pokynů pro spolupráci HaZZ a hasičských jednotek v SR s hasičskými jednotkami okolních států. Specifikuje se v nich spolupráce v oblasti hasičských a záchraných služeb při zdolávání mimořádných událostí. Společné metodické pokyny máme vytvořeny s Hlavním velitelstvím státní požární ochrany Polské republiky. Dobrou prověrkou nasazení sil a prostředků ve smyslu postupů, vycházejících ze společných metodických pokynů slovenských a českých, resp. polských záchranářských složek byla taktická cvičení Beskydy 2004 a Ropa 2004.

Kromě toho je dobře rozvinutá další spolupráce mezi sousedními kraji. S kolegy v ČR takto spolupracují krajská ředitelství HaZZ v Trnavě, Trenčíně a Žilině, s kolegy v Polsku pak krajská ředitelství HaZZ v Žilině a v Prešově.

Povodně v ČR v roce 2002 se staly prověrkou akceschopnosti IZS. Jak je tento problém legislativně řešen na Slovensku a jaká je úroveň reálné spolupráce složek IZS?

Od 1. července 2002 vstoupil v platnost zákon č. 129/2002 Z. z., o integrovaném záchraném systému. Od 1. července 2003 začaly na základě tohoto zákona pracovat na každém z osmi krajských úřadů v SR koordinační střediska IZS, kam jsou vyvedeny také linky tísňového volání s číslem 112.

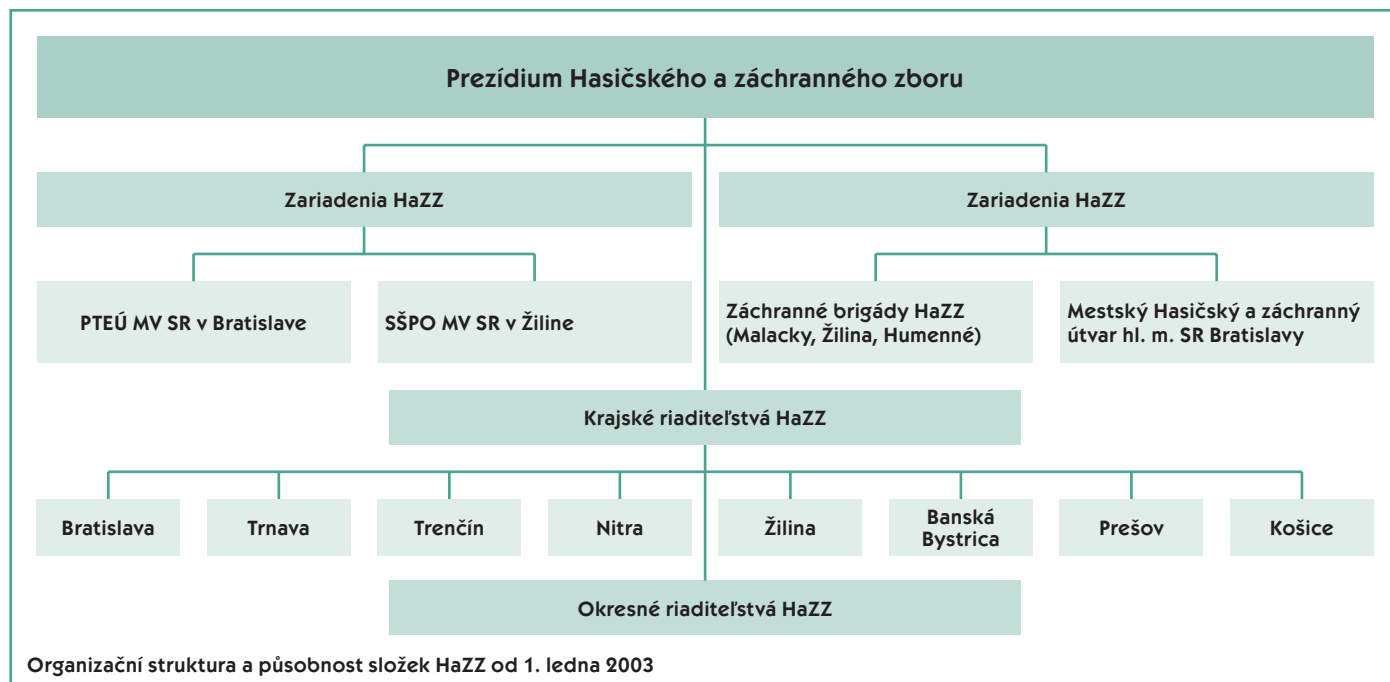
Podle zákona působí na Slovensku v rámci IZS Ministerstvo vnitra, krajské úřady a základní záchrané složky. V rámci Ministerstva vnitra spadá IZS pod Úřad civilní ochrany. Pokud jde o HaZZ, ten patří mezi základní záchrané složky IZS. Činnost záchraných složek IZS na místě zásahu řídí a koordinuje velitel zásahu z HaZZ.

Pokud jde o úroveň spolupráce, tak je uspokojivá při řešení běžných případů denní praxe. Myslím si však, že chybějí zpracované plány koordinace zásahů při složitějších situacích, zvláště tam, kde bude postižen velký počet obyvatel nebo značné území, včetně větších nácviků. Takže tam by měly směřovat nejbližší úkoly.

Zabezpečení plnění úkolů klade i zvýšené nároky na připravenost lidí. Jaký je systém a model odborné přípravy příslušníků sboru?

Každý příslušník HaZZ, bez ohledu na své pracovní zařazení, který nastoupil do sboru a chce být přefazen do státní služby, musí do dvou let od nástupu (tj. v přípravné nebo dočasné státní službě) absolvovat základní a specializovanou přípravu.

Základní příprava trvá 10 týdnů. Nově přijatý příslušník v průběhu její doby absolvuje teoretickou a praktickou

přípravu (základní právní normy týkající se sboru, základy protipožární prevence, používání ochranných pomůcek, zásady poskytování první pomoci při různých úrazech, pohyb na vodní hladině, záchrana a sebezáchra z výšek, orientace v záchranné technice a jejím použití, záchrana v objektech zamořených nebezpečným plynem, právní normy a systémy spojení apod.).

Minimálně devět měsíců po úspěšném absolvování základní přípravy a praxi musí příslušník absolvovat také specializovanou přípravu. Ta je už orientována na jeho specializaci ve sboru – např. hasič, hasič-záchranář, hasič-strojník, pracovník odboru prevence, velitelské pozice.

Velitelské pozice mají specializovanou odbornou přípravu podobnou jako v základním kurzu, jen s tím rozdílem, že na místo praktických návyků musí zvládnout problematiku ze základního kurzu hlouběji a podrobněji, a navíc problematiku psychologie, postupů velení, personalistiku, právní normy, správní řád, zákon o kontrole apod., státní požární dozor, ekonomiku apod.

Specializovaná příprava trvá podle druhu vykonávané funkce přibližně jeden až dva týdny. Odborných příprav může příslušník na základě žádosti a doporučení svého nadřízeného absolvovat ve svém profesionálním životě několik. Jednu – první odbornost má však povinnou.

Hasič tedy může mít odbornost nejen jako záchranář, ale také pro práci ve výškách (lezci), pro práci pod ledem, na vodě apod. Mnohé z těchto kurzů realizuje, tak jako základní kurz, Střední škola požární ochrany v Žilině.

Příslušníci HaZZ však absolvují také různé jiné formy zvyšování kvalifikace, např. studium cizích jazyků, odborná nastavbová studia na vysokých školách v SR, ČR nebo Polsku. Zúčastňují se také vysoce odborných seminářů, kongresů, konferencí, stáží a setkání s odborníky z celého světa.

■ **Předpokládám, že i naši slovenští kolegové se musí vyrovnávat s existujícím rozparem mezi požadavky, potřebami a reálným**

stavem technického vybavení a materiálního zabezpečení.

Ani na Slovensku nejsou reálné požadavky a potřeby ve vyrovnaném stavu. Pokud jde o základní zásahovou techniku, to znamená cisterny, výškovou techniku, žebříky, plošiny, tam je situace skutečně kritická, myslím si, ještě horší než v Čechách. Celkem dobrá situace je ve vybavenosti na záchrannou činnost, ať už jde o činnost lezeckou nebo potápěčskou nebo různé druhy zásahů při dopravních nehodách. Doplnit by bylo zapotřebí povodňovou záchrannou službu. Ostatní záchranné činnosti mají podle mého názoru vybavení na úrovni západních vyspělých států.

■ **V loňském roce se SR stala členem EÚ. Jaký má tento vstup dopad na systém požární ochrany a na činnost vašeho sboru?**

Pokud jde o organizaci požární ochrany, nevím o žádném předpisu EÚ, který by upravoval jak má být řešeno organizační uspořádání požární ochrany. Je to součástí národní legislativy. Je třeba ale říct, že pokud jde o požární ochranu jako takovou, tam zde dopady, a to značné, určitě jsou. Především pokud jde o směrnice EÚ, včetně různých evropských norem. Z hlediska přízpůsobení mezinárodním předpisům jsme museli, obdobně jako ČR, přejít ze systému závazných technických norem k nezávazným a k postupnému přenosu těchto ustanovení technických norem, která chceme nadále zachovat, do vyhlášek. Myslím si, že většinu těchto předpisů už máme vydaných.

Na druhé straně se domnívám, že československý systém technických předpisů byl pro občana jednodušší, přístupnější, a to především v tom, že příslušná technická norma řešila všechny otázky, týkající se daného předmětu. Například norma o hořlavých kapalinách řešila sklad hořlavých kapalin po stavební stránce, jak má být řešeno elektrické zařízení, ochrana životního prostředí a samozřejmě i požární ochrana. Nyní se občan ve vyhlášce doví, jak má řešit požární ochranu, ale otázky životního pro-

středí a jiných oblastí si musí najít v jiných předpisech, což je pro něj složitější. K tomu přistupuje i to, že technické normy byly technickým předpisem a vyjádřením v nich opravdu technické, jednodušší. Vyhláška je právní předpis, a když má řešit technickou otázku, je složitější se v tom orientovat. Myslím si, že předpisy na úseku požární ochrany, ať už československé, později slovenské, byly striktnější a přísnější, než jsou předpisy EÚ, což patrně vyplývá i z technického vybavení hasičů, a proto se trochu obávám toho, že to může negativně ovlivnit úroveň požární ochrany, hlavně v objektech pro bydlení.

■ **Plnění úkolů na úseku požární ochrany se určitě neobejde bez pomoci dobrovolných hasičů. Jaká je úroveň vzájemné spolupráce?**

S Dobrovolnou požární ochranou (DPO) máme velmi úzké vztahy, které ještě umocňuje dohoda mezi MV SR a DPO SR o spolupráci na úseku požární ochrany. HaZZ kromě toho, že poskytuje metodickou pomoc při organizování základních školení, instruktážně-metodických zaměstnání a jiných forem odborné přípravy funkcionářů a členů DPO SR, v rámci možností prostřednictvím záchranných brigád sboru poskytuje sportovní areály, speciální učebny, výcvikové prostory a věcné prostředky na soutěže v hasičském sportu, odbornou přípravu a školení. Deleguje své zástupce do orgánů a odborných komisí DPO SR. Pravidelně poskytujeme aktuální informace z oblasti analýz požárů, rozboru zásahové činnosti, o nových technicko-vědeckých poznatcích a věcných prostředcích požární ochrany. Spolupracujeme také při tvorbě a realizaci finanční dotace státního rozpočtu pro DPO SR a snažíme se vzájemně řešit problémy finančního zabezpečení jejich činnosti.

Zástupce DPO SR je členem redakční rady časopisu „Spravodajca-požiarna ochrana a záchranná služba“, recipročně je zástupce sboru zván na zasedání redakční rady časopisu DPO SR „Požiarnik“ a pravidelně se recipročně zúčastňujeme tiskových konferencí. DPO SR má své zástupce také v pracovních skupinách pro přípravu právních předpisů z oblasti požární ochrany, tvořených na půdě HaZZ. Naši pracovníci se podílejí na přípravě právních předpisů z oblasti požární ochrany a zásadních odborně metodických materiálů, určených pro činnost orgánů DPO SR.

Společně zabezpečujeme plnění úkolů vyplývajících z členství v mezinárodní nevládní organizaci C.T.I.F., prostřednictvím Slovenského národního komitétu CTIF koordinujeme postupy při přípravě a realizaci plánů v oblasti ediční a preventivně výchovné činnosti.

Spolupracujeme také v oblasti odborného vzdělávání, a to prostřednictvím Střední školy požární ochrany v Žilině a Odborné školy DPO SR v Martině. ■

Třicet let ve prospěch požární vědy, výzkumu a zkušebnictví

Nenápadný objekt nacházející se na Rožňavské ulici v Bratislavě, na první pohled ničím nepřipomíná špičkové a mezinárodně uznávané pracoviště, které již více než třicet let působí na úseku požární vědy, výzkumu a zkušebnictví. Tabulka u vstupu do areálu oznamuje, že se zde nachází jedno ze zařízení HaZZ - Požiarnotechnický a expertízny ústav Ministerstva vnútra Slovenskej republiky (dále jen PTEÚ nebo ústav).

Pohled do historie

„Historie našeho ústavu se datuje rokem 1972, kdy souběžně se vznikem požárně technické laboratoře v Praze vzniká v Bratislavě požárně technická stanice, jejíž činnost byla zaměřena na zkoumání a posuzování požárního nebezpečí látek a materiálů a výzkum procesů hoření,“ vzpomíná na počátky vzniku ústavu jeho ředitel plk. Ing. Ján Rešetár, Ph.D., který na tomto pracovišti začal působit v roce 1974.

V roce 1989, v souvislosti s rozšířením úkolů a charakteru činnosti, se laboratoř přejmenovala na požárně technický a expertízní ústav. Před novým komplexem problémů a úkolů byl PTEÚ postaven po rozpadu federace. „Tím, že naše činnost byla úzce specializovaná, museli jsme v mnoha oblastech začít tzv. od nuly. Chyběla legislativa, museli jsme řešit úkoly tvorby a přípravy technických norem především z oblasti požární bezpečnosti. Do tohoto období jsme se rovněž nezabývali problematikou posuzování technických prostředků požární ochrany. To vše jsme doháněli za pochodu a dá se říci, že v některých oblastech ještě doháníme,“ doplňuje své ohlednutí za historií existence ústavu Ing. Rešetár.

Současná činnost

„Ústav plní obdobné úkoly jako Technický ústav požární ochrany v Praze, ale existují zde určitá specifika a rozdíly, a to zejména v rozsahu plnění úkolů v některých oblastech,“ charakterizuje současný zaměření činnosti ústavu Ing. Rešetár.

Ta je orientována především na plnění úkolů HaZZ. Organizačně se ústav člení na čtyři oddělení – analytické a expertízní, posuzování výrobků, normalizace a informačních služeb a oddělení ekonomiky a provozu.

V oblasti analytické a expertízní činnosti je Prezidiem HaZZ na ústav delegována pravomoc výkonu státního požárního dozoru. PTEÚ řídí, kontroluje a metodicky usměrňuje pracovníky pro zjišťování příčin vzniku požáru, kteří působí na krajských a okresních ředitelstvích HaZZ. Z hlediska zjišťování příčin vzniku požárů PTEÚ zpracovává a vede související dokumentaci a rozborů, provádí laboratorní analýzy odebraných vzorků z míst požárů pro vypracování znaleckých a odborných posudků. Odbornou expertizu zpracovává PTEÚ u všech případů vzniku požárů, u nichž škody přesáhly částku 10 milionů Sk nebo při kterých došlo k usmrcení osob anebo ke zranění většího počtu osob.

Kromě výše uvedené činnosti má oddělení analytické a expertízní činnosti na starosti správu systému shromažďování údajů a pravidelné zpracovávání měsíčních, čtvrtletních a ročních statistik požárů na Slovensku. Pracovníci oddělení se, jako registrovaní znalci, také podílejí na zpracovávání znaleckých a odborných posudků k příčinám vzniku požárů pro orgány činné v trestním řízení a pro právníky i fyzické osoby.

Bohaté zkušenosti má ústav v oblasti posuzování výrobků. První osvědčení o akreditaci PTEÚ získal v roce 1992, v současnosti má akreditováno více než padesát zkušebních postupů pro posuzování požárního nebezpečí látek a materiálů. „Kromě zkoušek hořlavosti plastů, textilií, kapalin a dalších látek a materiálů máme autorizaci i pro zkoušení hoř-

lavosti stavebních materiálů,“ upozorňuje ředitel PTEÚ na specifika v této oblasti. Při posuzování požárního nebezpečí látek a materiálů ústav dlouhodobě úzce spolupracuje s TÚPO Praha. „Vzájemně se doplňujeme, poskytujeme si informace a společně provádíme mezilaboratorní porovnávací zkoušky k posouzení shody výsledků našich měření. Spolupráce nám umožňuje využívat i některá špičková zařízení, např. pro měření toxicity zplodin hoření materiálů a další, které zatím my nemáme k dispozici,“ charakterizuje úroveň této spolupráce plk. Ing. Rešetár.

Z hlediska dalšího zaměření činnosti v této oblasti je pozornost zaměřena především na rozpracovávání postupů posuzování vlastností prostředků požární ochrany. K jejich testování a zkoušení se buduje zkušební polygon v Malackách.

Široké spektrum úkolů plní PTEÚ v oblastech normalizace a informačních služeb. Zabezpečuje veškerou informatiku pro činnost HaZZ. Oddělení normalizace a informačních služeb plní zároveň funkci Národního informačního střediska HaZZ, jehož posláním je vyhledávat, shromažďovat, archiovat a poskytovat nejnovější poznatky z oblasti požární ochrany a záchranných služeb. Za pozornost stojí skutečnost, že

kromě monitoringu legislativy EÚ v oblasti požární ochrany a záchranářských činností, pracovníci tohoto oddělení pravidelně monitorují více než 60 domácích a zahraničních odborných časopisů. Výsledky monitoringu jsou čtvrtletně vydávány v odborném periodiku „Abstrakty – požární praxe a věda“. Kromě toho PTEÚ zabezpečuje ediční zpracování všech ostatních periodických i neperiodických publikací, vydávaných Prezidiem HaZZ a poskytuje široký komplex knihovnicko – informačních služeb.

V oblasti normalizace ústav zabezpečuje přípravu, tvorbu a koordinaci zpracování návrhů technických norem v oblasti požární ochrany včetně jejich zavádění do soustavy STN. „Ústav je zpracovatelem většiny technických norem, souvisejících s oblastí požární ochrany, zaváděných do soustavy státních technických norem,“ zdůrazňuje plk. Ing. Rešetár a dodává, že on sám je předsedou subkomise Technické normalizační komise SR pro oblast požární ochrany.

K výčtu činností PTEÚ patří i bohaté mezinárodní aktivity, počínaje účastí zástupců ústavu ve vybraných normalizačních technických komisích CEN a ISO, přes rozvoj kontaktů s technickými komisemi pro prevenci a hašení požárů CTIF, spolupráci se zahraničními partnerskými výzkumnými ústavami až po organizování mezinárodních odborných seminářů a konferencí včetně mezinárodní konference požární ochrany FIRECO 2005, jejíž v pořadí již šestý ročník se uskuteční v květnu letošního roku v Trenčíně.

Perspektivy

I když z výčtu rozsahu a charakteru činností, ale i počtu pracovníků ústavu, kteří se na jejich plnění úkolů podílejí (42 pracovníků, z toho dvě třetiny ve služebním poměru) by se mohlo zdát, že hlavní úsilí bude ústav soustřeďovat na kvalitní zabezpečení stávajících úkolů, klade si vedení ústavu do budoucna nemalé cíle. Podle slov ředitele PTEÚ jde především o dobudování oblasti posuzování technických prostředků a s tím spojeného vybudování zkušebního polygonu, rozšíření laboratorních prostor a rozšíření dalších objektů. Realizace mnohých projektů bude samozřejmě záviset od ekonomických možností.

„I když můžeme být na výsledky více než třicetileté činnosti ústavu právem hrdí, zdaleka nepodléháme nějakému sebeuspokojení. Doma i v zahraničí jsme získali určité renomé, což je pro nás velkým závazkem i do budoucna,“ dodává plk. Ing. Rešetár k perspektivám činnosti PTEÚ. ■

**MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU
POŽIARNOTECHNICKÝ A EXPERTÍZNY ÚSTAV MV SR
SLOVENSKÝ NÁRODNÝ KOMITÉT C.T.I.F.
VÝSTAVISKO TMM, a.s. TREŇČÍN**

organizujú

VI. medzinárodnú konferenciu **FIRECO 2005** Ochrana pred požiarmi

Trenčín, Slovenská republika, 24. – 25. mája 2005

HLAVNÁ TÉMA

„Súčasná formy ohrozenia obyvateľstva – postavenie a nové úlohy hasičských a záchranárskych zložiek“

PODTÉMY

- zásahová činnosť hasičských a záchranárskych zložiek pri ochrane obyvateľstva v podmienkach nových bezpečnostných rizík
- koordinácia záchranných a likvidačných prác pri mimoriadnych udalostiach a haváriách
- ochrana pred medzinárodným terorizmom
- technické zásahy príslušníkov HaZZ pri mimoriadnych udalostiach
- vzájomná medzinárodná pomoc hasičských a záchranárskych zložiek počas veľkých havárií a živelných pohrôm
- špecifické črty psychologickéj, protistresovej, etickej a zdravotnej prípravy hasičov

ZBORNÍK PREDNÁŠOK

Texty prednášok budú publikované v zborníku z konferencie v tlačenej forme i ako CD-ROM

SEKRETARIÁT KONFERENCIE

p. Zuzana Drobná
Požiarnotechnický a expertízny ústav MV SR,
Národné informačné stredisko Hasičského a záchranného zboru
Rožňavská 11, 831 04 Bratislava
tel.: +421 2 4859 3540, +421 2 4859 3543,
fax: +421 2 4333 1178, e-mail: nishazz@pteu.roburnet.sk

SPRIEVODNÝ PROGRAM

VII. MEDZINÁRODNÁ VÝSTAVA FIRECO 2005

Hasičské vozidlá, protipožiarne technika a výzbroj, ochranné pomôcky pre hasičov, ochrana životného prostredia, elektrické signalizačné a zabezpečovacie systémy, odborná literatúra

Specifikem bratislavských hasičů je předlékařská pomoc

Požární ochranu hlavního města Slovenské republiky zajišťují celkem čtyři stanice. Hasičský a záchranný zbor hl. města SR Bratislavy (HaZZ Bratislava nebo sbor) přitom spadá přímo pod Prezidium Hasičského a záchranného zboru SR. Činnost slovenských hasičů se od českých příliš neliší, přesto lze některé rozdíly nalézt. Jedním z hlavních specifik je například provoz záchranné zdravotnické služby.

Problémy s naplněností

V hlavním městě Slovenské republiky by mělo pracovat celkem 313 profesionálních hasičů, ale stav není naplněn, obsazeno je pouze 238 míst. „Máme tak vlastně o jednu směnu méně, a to nám činí nemalé problémy při zajištění všech povinností. Bohužel se potýkáme s nezájmem o naši profesi. Bratislava je velké město a není problém zde sehnat jinou práci. Sbor navíc nenabízí příliš lukrativní finanční podmínky a nejsou k dispozici ani byty,“ uvádí velitel sboru mjr. Ing. Pavol Mikulášek. „Zatím využíváme všechny možnosti, aby garance výjezdu byla zachována podle zákona a nedostávali jsme se pod minimální stavy,“ dodává.

Do roku 2002 provozovalo HaZZ Bratislava město, po přechodu pod prezidium HaZZ zůstaly v majetku města pouze budovy, v nichž sbor sídlí. „Ze všech čtyř stanic je nejstarší centrála, která je přímo ve středu města. Nejmenší stanici máme zase v městské části Petržalka, kde budeme muset nevyhovějící situaci již brzy řešit,“ informuje mjr. Ing. Mikulášek. Nová stanice je v této lokalitě již postavena, ale prozatím chybí kolaudace. „Do budoucna bychom potřebovali zřídit ještě jednu stanici v okolí letiště. Dojezdové časy jsou totiž dost velké, město se neustále rozrůstá a v této oblasti vzniká mnoho nákupních a průmyslových zón,“ vysvětluje velitel.

Výcvik a technika

Hasiči jezdí pravidelně na výcvikové polygony buď do areálu Slovnaftu nebo do areálu Báňské záchranné služby. K dispozici je i lezecká stěna. Lezecká družstva jsou totiž na třech z čtyř bratislavských stanic. „Máme také potápěče, samozřejmě je i chemické družstvo. Právě v tomto období zde máme velký nárůst počtu výjezdů k podezřelým zásilkám,“ podotýká mjr. Ing. Mikulášek.

HaZZ Bratislava pokračuje stále i v obnově požární techniky. Dosud se po-

dařilo vyměnit všechny prvorýzdové automobily za nové, někde i výškovou techniku. Také standard v ochranných prostředcích se daří držet na dobré úrovni.

Spolupráce složek IZS

Linka tísňového volání 112 je zavedena na krajském úřadu, kde ji obsluhují pracovníci ochrany obyvatelstva. „Ú nás se zatím tento systém buduje. Podle zákona zřizuje koordináční středisko krajský úřad. Zatím se telefony přepojují k nám nebo jiné příslušné složce IZS,“ doplňuje velitel sboru.

Spolupráce s ostatními složkami integrovaného záchranného systému je na dobré úrovni. HaZZ Bratislava se, stejně jako ostatní krajské sbory, pravidelně zúčastňuje námětových a tematických cvičení, některé i organizuje. „Jedná se asi o dvacet těchto akcí za rok. Zároveň připravujeme smlouvu o příhraniční spolupráci s maďarskými a rakouskými hasiči,“ vysvětluje mjr. Ing. Mikulášek.

Zdravotnická záchranná služba

Zdravotnická záchranná služba u HaZZ Bratislava měla v loňském roce již desetileté výročí od svého zřízení. Začátky však podle slov velitele stanice rozhodně nebyly jednoduché. „Chtěli jsme vytvořit skupinu, která by dokázala poskytnout předlékařskou pomoc v podmínkách zásahu. Prioritou je však poskytnutí pomoci našim příslušníkům. První týdny provozu byly rozpačité, pak se ukázalo, že zřízení této služby je opravdu opodstatněné, umožňuje ve velmi krátkém čase pomoci hasičům i ostatním zraněným přímo na mís-

tě události,“ řekl mjr. Ing. Pavol Mikulášek.

Posádku sanitního vozidla tvoří dva paramedici a jeden diplomovaný záchranář. Jsou to hasiči, kteří kromě odborného výcviku absolvovali školení středního zdravotnického personálu. Na centrální stanici v Bratislavě je jedno výjezdové vozidlo a druhé záložní, které se používá běžně i pro ostatní stanice. Úkolem posádky sanitního vozidla je práce se zraněnými na místě zásahu poté, co jsou vyneseni ven z objektu nebo vyproštěni z automobilu. Zdravotníci nejsou školeni pro práci ve výškách nebo jiných abnormálních podmínkách. O jejich nasazení u zásahu rozhoduje operační důstojník. „Na úrovni Prezidia HaZZ se nyní řeší možnosti rozšíření předlékařské pomoci u hasičů i na další stanice či kraje,“ doplnil mjr. Ing. Pavol Mikulášek. Hlavním úkolem do budoucna je vyřešit otázku zprovoznění nově postavené stanice v Bratislavě-Petržalce a zahájit výstavbu páté stanice v blízkosti letiště. Neméně důležité je i doplnit stavy hasičů na požadovanou úroveň.

Z profesionálních vojáků hasiči-záchranáři

Hasičský a záchranný zbor Slovenské republiky (HaZZ SR) má ve své organizační struktuře začleněny celkem tři záchranné brigády (ZB) – v Malackách, v Žilině a v Humenném. Úkolem všech je záchrana osob při mimořádných událostech.

Jednotlivé brigády mají zároveň specifické zaměření své činnosti nad rámec společných úkolů. Například ZB v Humenném se specializuje na lezeckou činnost a na speciální činnosti při povodních. U brigády je zde soustředěna skupina potápěčů. ZB v Žilině se profiluje na zásahy v prostředí s výskytem nebezpečných látek a na zásahy při haváriích v obtížně dostupném terénu.

Oproti tomu příslušníci ZB v Malackách se specializují na zásahy při vyprošťování osob ze závalů a na odstraňování následků havárií technologických zařízení, a to zejména jaderných a chemických. Specialisté jsou vybaveni moderními přístroji, ZB má jednu chemickou monitorovací skupinu. Ta je schopna detekci určit všechny typy chemických látek, následně je pak ZB schopna pomocí své speciální techniky zabezpečit a provést dekontaminaci osob, techniky i terénu.

Historie a dnešek

Brigáda v Malackách má za sebou bohatou, více než padesátiletou historii. Její vznik se datuje do roku 1952, kdy vznikl 6. prapor civilní ochrany. V roce 1993 přešel útvar (6. pluk CO) do podřízenosti Ministerstva vnitra a k 1. lednu 1999 byl reorganizován na 71. záchrannou brigádu CO. Novodobá historie útvaru se datuje od 1. ledna 2003, kdy útvar pod součas-

ným názvem přešel do působnosti HaZZ SR. „Počátky přechodu nebyly jednoduché,“ vzpomíná na toto období velitel brigády plk. Ing. Ladislav Balla, který stojí v čele útvaru od roku 1989. „Z profesionálních vojáků se museli stát profesionální hasiči-záchranáři. Všichni, kteří zůstali, museli projít náročnou rekvalifikací a získat novou odbornou způsobilost,“ dodává velitel brigády. V ZB Malacky slouží celkem 221 příslušníků HaZZ SR. Každá směna má plánovaný počet 35 příslušníků, chod operačního střediska zabezpečuje na každou směnu jeden příslušník. Velitel každé směny má k dispozici hasičskou záchrannou četou složenou ze dvou družstev, speciální četou složenou ze speciálního družstva a chemicko-enviromentálního družstva a operačního důstojníka.

V případě mimořádné události je ZB Malacky schopna okamžitě reagovat a vyslat do terénu speciální techniku i příslušníky. Skladba techniky je dána časově. První sled může vyjet do terénu už během deseti minut, druhý je v pohotovosti do třiceti minut a další pak do jedné hodiny.

Zároveň je k dispozici přehled určené výjezdové techniky pro daný typ mimořádné události (požár, povodeň, sněhová kalamita, sesuvy půdy a zemětřesení, chemické a ropné havárie a dopravní nehody těžké techniky), přehled činnosti záchranářů a možností, které lze s danou technikou realizovat.

Síly a prostředky ZB Malacky jsou oprávněni prostřednictvím operačního střediska HaZZ SR vyžádat např. velitel zásahu z okresního ředitelství HaZZ SR, operační středisko krajského ředitelství

HaZZ SR, přednosta obvodního úřadu a přednosta krajského úřadu. Zásahový obvod ZB Malacky zahrnuje celkem čtyři kraje.

„Z posledních velkých akcí jsme se například velkou měrou podíleli na odstraňování následků přírodní katastrofy ve Vysokých Tatrách. Naše jednotka je naprosto soběstačná, disponujeme například i polní kuchyní, takže dokážeme zajistit zázemí pro nás i pro kolegy záchranáře,“ uvedl velitel ZB Malacky plk. Ing. Ladislav Balla.

Humanitární pomoc do zahraničí

Kromě záchranných prací ve Slovenské republice je ZB Malacky připravena pro mezinárodní aktivity. Disponuje například humanitárním táborem (pohotovostní náhradnou kapacitou) pro dlouhodobé ubytování 400 osob ve stanech pro případy humanitární pomoci po vzniku mimořádných událostí v rámci zabezpečení mírových misí. Timto zařízením Slovenská republika přispívá do sil a prostředků určených na plnění úkolů v rámci společné evropské bezpečnosti a obranné politiky Evropské unie. Humanitární tábor je schopen začít s přesunem do postižené lokality za 48 hodin.

Druhou formou je příprava a vyslání záchranného modulu (obdoba našeho ÚSAR odřadu) do zahraničí se zaměřením na záchranné práce při rozsáhlých živelních pohromách. Modul je tvořen třemi družstvy (od každé z brigád jedno družstvo, složené ze čtyř záchranářů) a je doplněn dvěma psy. Velením modulu je pověřen příslušník ZB Malacky. Členové družstev mají speciální výcvik a jsou schopni zasahovat v jakémkoliv prostředí. Pro tuto činnost mají k dispozici speciální automobilní a další zásahovou techniku.

Summary

To dress up fire officers in 2005

This year some important changes came on in equipment of citizens with Fire Rescue Service of the Czech Republic, and not only in legislative. Since 2005 new type of uniform and outfits have launched, even in new colours: light grey and navy blue. p. 2

Disaster in South-Eastern Asia

On 26th December 2004, South and South-Eastern Asia were enormously stricken by a strong earthquake under sea bottom. Subsequently, thousands kilometres of coastal areas were heavily damaged by tsunami. Among the international assistance also the Czech Republic promptly provided humanitarian assistance, still ongoing. p. 4

Fire in a cotton store

On 30th November 2004 a large fire case happened in a store of cotton and artificial fibre in Litvínov, North Bohemia. Some 120 firefighters were operating for three days till the fire was liquidated. Fire damages are enormous - some 105 millions of CZK (3,2 mill. EUR). p. 7

Fire protection at school

Ministry of Interior - General Directorate of Czech Fire Rescue Service and fourteen regional Fire Rescue Services are administrative bodies for fire prevention. Each regional FRS administers state fire inspection in its region, and only in special described cases that is MI - General Directorate of Czech FRS which takes commission. For 2005, supervisions of fire prevention rules will be more concentrated on schools and other educational premises, as it is mentioned in the 2005 Supervision Plan. p. 14

Integrated Rescue System and firefighters in 2004

In 2004 main activities concerning Integrated Rescue System were focused on legislation changes and on improving of performance one of three main bodies - the Fire Rescue Service of the Czech Republic. Co-operation with other bodies involved in operation has been improving, too. p. 15

History of population protection in the Czech Republic

Organised population protection in our country has quite a long history. But different periods of this history have different characteristics. Second part of this series of articles goes in for years 1945 - 1951. This period, shortly after the 2nd World War, was mainly concentrated on protection of population against air attacks. p. 19

Conceptual model of emergency management education

According to reform of public administration and relevant legislation standards, completely new conceptual model of education of emergency management has been designed. p. 25

Three days at Slovak rescuers

Last year firefighters from the Fire Rescue Service of the Czech Republic officially visited their Slovak colleagues of Fire Rescue Service of Slovakia to compare both common and different in tasks and missions of the two corps. Some of news and interests are mentioned. p. 27

So called intelligent buildings

Modern electronic technologies are entering safety systems of buildings and premises. p. 35

Die Ausstattung der Angehörigen des Feuerwehrrettungskorps der Tschechischen Republik im Jahre 2005

Infolge der umfangreichen legislativen Regelungen zur Einführung neuer Ausrüstungen und Änderungen zur Dienstkleidung wird das Jahr 2005 zu einem Wendepunkt werden. S. 2

Die Katastrophe im südöstlichen Asien

Am 26.12.2004 wurden Gebiete in Südostasien von den Folgen aussergewöhnlich starker Erdbeben auf dem Meeresgrund betroffen. Die, in dieser Folge entstandenen zerstörerischen Wellen eines TSUNAMI, haben die Uferflächen auf tausende Kilometer überflutet. Die Tschechische Republik hat den betroffenen Gebieten umfangreiche humanitäre Hilfe gewährt. S. 4

Der Brand im Baumwolllager

Der Grossbrand eines Lagers für Baumwolle und Kunstfasern in Litvínov, zu dem es am 30.11.2004 gekommen war, verursachte einen Schaden von 105 Millionen Kronen. An der Bekämpfung waren 120 Feuerwehrmänner 3 tagelang beteiligt. S. 7

Der Brandschutz in den Schulen

In den Plan zur Kontrolltätigkeit des Feuerwehrrettungskorps der Bezirke wurde ab dem Jahre 2005 die Kontrollpflicht zur Einhaltung der geltenden Vorschriften zum Brandschutz in den Schulen und Schuleinrichtungen aufgenommen. S. 14

Die Aktivitäten des Feuerwehrrettungskorps der Tschechischen Republik im Bereich des integrierten Rettungssystems im Jahre 2004

Im Jahre 2004 wurde im integrierten Rettungssystem die Aufmerksamkeit insbesondere auf die Vorbereitung der Legislative gelegt, gleichzeitig lief jedoch auch die Planung zur Qualitätsverbesserung der Arbeit des Feuerwehrrettungskorps der Tschechischen Republik sowie zur Verbesserung der Zusammenarbeit im integrierten Rettungssystem bei der Bekämpfung ausserordentlicher Ereignisse. S. 15

Die Geschichte des Bevölkerungsschutzes bei uns

Der zweite Teil der Serie datiert den Zeitraum der Jahre 1945 bis 1951. Die Sicherung der Massnahmen zum Schutz der Bevölkerung gegen Luftangriffe sind in den ersten Nachkriegsjahren voll im Zusammenhang mit der damaligen Situation. S. 19

Die Konzeption der Ausbildung auf dem Gebiet der Krisenleitung

In Übereinstimmung mit der Reform der öffentlichen Verwaltung und in Anlehnung an die Normen der Legislative wurde die Erarbeitung des neuen Konzeption zur Ausbildung auf dem Gebiet der Krisenleitung vorgenommen. S. 25

Drei Tage mit den Feuerwehrmännern aus der Slowakischen Republik

Der Besuch der Angehörigen des Feuerwehrrettungskorps der Tschechischen Republik bei ihren Kollegen aus der Slowakischen Republik hat viele interessante Informationen gebracht. In der vergleichenden Betrachtung beider Körperschaften wurden Gemeinsamkeiten und Unterschiede in ihrem Auftrag und in ihren Aufgaben erkannt. S. 27

Das intelligente Gebäude

Das Vorschreiten der modernen elektronischen Technologien zeigt sich besonders bei den Systemlösungen für sicherheitstechnische Funktionen von Objekten. S. 35

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktori - kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cíkhartová - 974 819 951, pprap. Jana Kemrová - 974 819 947 • **Sídlo:** Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráž, Jan Žižka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolín 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 14. ledna 2005 • Číslo 2/2005 vychází 11. února 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Internetová podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html

• **Foto na titulní straně:** archiv

Inteligentní objekty

Stále progresivnější pronikání moderních elektronických technologií do všech oblastí našeho života se výrazně projevuje i u systémových řešení technicko-bezpečnostních funkcí objektů. Do stavebních projektů jsou stále častěji navrhovány automatizační systémy různého rozsahu i výkonnosti. Novodobým trendem je sloučení všech takovýchto elektronických zařízení do uživatelsky jednoduchého navzájem spolupůsobícího celku, s přehlednou operátorskou nadstavbou na bázi osobního počítače.

V posledních letech se navíc prosazují distribuované automatizační systémy velice dobře postihující i prostorovou „rozlehlost“ budovy. Právě tyto systémy bývají východiskem pro řešení tzv. inteligentních objektů.

Vzájemné vazby mezi technologiemi

Pro nasazení objektové automatizace je z hlediska úspor prioritní regulace klimatu. Dobře navržený systém pokrývá primární zdroje tepla, popřípadě chladu (kotle, výměňkovou stanici či chladicí stroj) a optimalizuje jejich provoz v závislosti na aktuálních potřebách a se zohledněním předpokládaného vývoje. V sekundární části systém zajišťuje optimální klima dle momentální obsazenosti objektu, provozního režimu apod. V praxi to znamená, že daný prostor v objektu je udržován v komfortním režimu pouze v případě, že je identifikována přítomnost osob. Toto se děje např. pomocí detektorů, na základě informací z přístupového systému, dle časových rozvrhů, na základě aktivace nebo deaktivace bezpečnostního zařízení. Pokud osoby zaregistrovány nejsou, je teplota v režimu chlazení zvyšována a v režimu vytápění snižována, ale jen o tolik, aby bylo možné s ohledem na pohotovost zdroje a na tepelnou kapacitu, prostory v relativně krátké době přivést zpět na úroveň komfortní teploty. V případě dlouhodobější neobsazenosti objektu (dovolená) je nastavován útlum výrazně vyšší, ovšem při zohlednění delšího času potřebného k „vyhřátí“ prostor. Vytápění nebo chlazení je dále téměř blokováno při otevřených oknech. Stav výplní obvodového pláště je registrován pomocí okenních kontaktů a tuto informaci lze využít nejen pro regulaci tepelné pohody, ale i například pro

Magnetický kontakt

zprostředkování daného stavu dispečerovi nebo recepčnímu. Ten může mít dále provedenou logickou vazbu na nepřítomnost osob, popřípadě na déšť, vítr či na povinnost zavřít okna. V případě elektromotorických servopohonů okenních křídel jsou okna zavírána automaticky.

Inteligentní automatizační systém zajišťuje rovněž ovládání protislunečních ochran (především žaluzie a markýzy), které jsou aktivovány jen na fasádě momentálně zatěžované slunečním zářením, ovšem při zachování maximálně možného průniku denního světla pro zajištění optimálního osvětlení prostor. Lamely žaluzií jsou tedy precizně natáčeny dle aktuální výšky slunce nad hori-

zontem. Protisluneční prvky musí navíc reagovat i na příliš vysokou rychlost větru, která by mohla vést k jejich destrukci. Inteligentní systém může navíc také odpojovat chlazení v případě svévolné deaktivace zastíňování fasád uživatelem. Obvyklou nabídkou bývá také integrace ovládání umělého světla do systémů řízení objektů. V závislosti na přítomnosti či pohybu osob se jedná dle potřeb o spínání či stmívání například pomocí lokálního tlačítka, centrálním povelům, dle časového rozvrhu nebo hlídáním konstantní úrovně osvětlení.

Bezpečnostní funkce

Objekt vybavený inteligentním systémem většinou vykazuje úroveň pasivní i aktivní bezpečnosti. Již samotnou optimalizací energetických potřeb se docílí nižších rizik například při dodávce elektrické energie (méně kabelů, vodiče méně zatíženy

Venkovní kamera

apod.). Důsledná monitorizace dějů v objektu (únik vody, vítr, porucha zařízení apod.) umožňuje učinit včasná opatření proti zamezení vzniku škod, ať již automatizovaně, či příslušným odborníkem. Všechna bezpečnostní hlášení lze směřovat i s případnými pokyny na telefon, fax, e-mail. Adresát musí přijetí potvrdit smluvným kódem. Pokud se toto nestane, jsou volena další alternativní spojení.

Důležitou funkci v budovách hraje elektrický zabezpečovací systém a elektrická požární signalizace. Náslinnému vniknutí do objektu je možné při nasazení inteligentního systému již předcházet tzv. simulací přítomnosti. To znamená rozsvícením osvětlení, stahováním žaluzií apod. Pokud toto opatření neuspěje, je vhodné zachytit potenciálního pachatele přímo na hranici pozemku. K tomuto účelu se nejvíce používají kamerové systémy a v náročnějších aplikacích pak různé perimetrické metody identifikující překonání vytyčené hranice. Pokus o překonání obvodového pláště samotné budovy je identifikován tříštivými detektory a okenními kontakty. Pohyb nepovolané osoby uvnitř objektu spolehlivě zachytí pohybové detektory.

Přístupu nežádoucích osob do objektu brání přístupové systémy. Používají identifikace buď pomocí karty (magnetické, čipové), přívěšku či biometrických prvků (otisk prstu, geometrie ruky, oční duhovka, obličeje). Z těchto údajů lze pak dále odvodit např. docházku pro mzdové účely apod. Přístupová oprávnění lze samozřejmě časově omezit.

Signalizace požáru je většinou založena na kombinovaných požárních hlásičích, které vyhodnocují snížení průchodnosti optické dráhy vlivem kouře a prudký nárůst teploty. Kvalitní systém „umí“ podat efektivní informaci o lokalizaci události a dále eventuálně provést žádoucí úkony (rozsvícení osvětlení, vypnout vzduchotechniku při požáru apod.).

JUDr. Pavel KOCÁBEK a JUDr. Tomáš KONÍČEK,
Ministerstvo vnitra, foto archiv autorů

Nové stejnokroje příslušníků HZS ČR

Směrnice Ministerstva vnitra

**kterou se stanoví jednotná pravidla
organizačního uspořádání
krizového štábu kraje a obce,
jeho uvedení do pohotovosti,
vedení dokumentace
a některé další podrobnosti**

**Směrnice byla publikována pod č. 4 ve Věstníku vlády pro orgány krajů
a orgány obcí ze dne 16. listopadu 2004, částka 4.**

Nová směrnice o krizových štábech

Na následujících stránkách této přílohy je aktuálně otištěno znění Směrnice Ministerstva vnitra ze dne 8. října 2004 č.j.: PO-365/IZS-2004, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje a obce, jeho uvedení do pohotovosti, vedení dokumentace a některé další podrobnosti (dále jen „nová směrnice“). Nová směrnice byla publikována ve Věstníku vlády pro orgány krajů a obcí.

Geneze úpravy

V roce 1999 začaly první úvahy o podobě krizových štábů, které měly být zřízeny na základě připravovaného krizového zákona v krajích.

Základním legislativním východiskem bylo ustanovení čl. 9 ústavního zákona č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve kterém byla bezpečnostní rada státu zřízena jako orgán bez vlastních pravomocí. Z toho důvodu byly bezpečnostní rady resp. krizové štáby územních orgánů rovněž zřízeny jako poradní resp. pracovní orgány bez vlastních pravomocí. V roce 2000 byly v zákonech o krizovém řízení a o integrovaném záchranném systému založeny krizové štáby jako pracovní orgány vedoucích územních orgánů. V právních předpisech byla podoba krizových štábů konstituována v nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon). V § 13 tohoto nařízení vlády byl dán stručný rámec složení krizového štábu kraje, okresu a obce s tím, že základní součástí územních krizových štábů jsou příslušné bezpečnostní rady, a současně byl zaveden pojem stálá pracovní skupina krizového štábu.

Věcným východiskem úvah o podobě a činnosti územních krizových štábů byly zkušenosti s fungováním havarijních komisí okresních úřadů. Dalšími věcnými východisky byly zahraniční zkušenosti a doporučení získané například v rámci programu Severoatlantické aliance Partnerství pro mír, zejména doporučovaná struktura organizačního uspořádání krizového štábu územního celku. Ta se podobala modelům uváděným ve Vade-mecum EU i modelu užívanému Hasičským záchranným sborem ČR. Určitým vzorem byla rovněž struktura orgánů ochrany před katastrofami ve Spolkové republice Německo. Největší potíže dělala zpracovatelům nových předpisů skutečnost, že územní veřejná správa byla v ČR rozčleněna mezi 14 relativně malých krajů, 76 okresních úřadů a více než 6 tis. obcí, které převážně byly a dosud jsou tak malé, že je pro ně skutečná připravenost na krizové situace problematická.

Z legislativních i věcných východisek bylo jasné, že materií případného podzákoného závazného předpisu musí být především sjednocující podrobnosti o organizaci krizového štábu, zejména jeho stálé pracovní skupiny a nezávazná metodika práce krizového štábu.

Postupně vznikly a byly publikovány v částce 9/2001 Věstníku vlády pro orgány krajů, okresních úřadů a obcí Směrnice Ministerstva vnitra č.j.: PO-4536/IZS-2001 a Metodický pokyn Ministerstva vnitra č.j.: PO-4537/IZS-2001 (dále jen „původní směrnice a metodický pokyn“).

Lze konstatovat, že uvedené dva předpisy byly s relativně malými odchylkami respektovány v necelé polovině krajů. V ostatních krajích nebyly respektovány v plné míře a jejich krizové štáby mají více či méně odlišné složení, přičemž hlavní odchylky jsou nikoliv věcné, ale terminologické. Přesto lze konstatovat, že svůj úkol oba předpisy splnily, ve všech krajích krizové štáby fungují, mají své statuty, jednací řady, vznikly

i další potřebné dokumenty. Totéž lze konstatovat o převážné části tzv. určených obcí.

Důvod vydání nové směrnice

V souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů vyvstala nutnost všechny zmíněné právní předpisy novelizovat, přičemž k novelizaci krizového zákona a zákona o integrovaném záchranném systému došlo zákonem č. 320/2002 Sb. Nařízení vlády č. 462/2000 Sb. bylo novelizováno v lednu 2003 nařízením vlády č. 36/2003 Sb.

Následně měly být novelizovány původní směrnice a metodický pokyn. Současně ale bylo v usnesení Bezpečnostní rady státu č. 25 ze dne 12. listopadu 2002 uloženo, aby se při jejich novelizaci plně využily zkušenosti získané při povodňové katastrofě v roce 2002.

Po vyhodnocení těchto zkušeností bylo rozhodnuto zpracovat zcela novou směrnici. Byla vydána nová, jejíž text je k dispozici v tomto čísle. Nová směrnice zrušila a nahradila původní směrnici č. 9. a připojeným Sdělením Ministerstva vnitra bylo ukončeno využívání souvisejícího původního metodického pokynu. Vzhledem k tomu, že se na přípravě návrhu nové směrnice krajské úřady aktivně podílely a při vypořádání připomínek nezůstala žádná nevypořádaná zásadní připomínka, a že za první tři měsíce od jejího publikování nepřišly žádné dotazy k její aplikaci, je důvodný předpoklad, že nová směrnice bude vyhovovat.

Staronová ustanovení v nové směrnici

Hasičský záchranný sbor ČR opětovně umožní těm krajům a obcím s rozšířenou působností, které o to projeví zájem, aby využívaly nejen pracovní prostory speciálně vyčleněné a vybavené v objektech HZS krajů pro potřeby krizových štábů, ale i stálých pracovních skupin štábů HZS krajů, pokud hejtman nebo starosta obce s rozšířenou působností nebude aktivovat vlastní krizový štáb. Důležité je v té souvislosti také to, že kraje a obce, které respektovaly původní směrnici, nemusí na základě nové směrnice zavedenou strukturu krizového štábu měnit. Rovněž podobu průkazů členů krizových štábů a obdobnou dříve vzniklou dokumentaci je možné ponechat beze změn. V podstatě věcně totožný jako u předcházející úpravy je i stanovený způsob a mechanismus svolání krizového štábu, jen bylo upuštěno od používání termínu „aktivace“.

Rovněž zůstala zachována téměř úplná „nezávaznost“ ustanovení směrnice pro malé obce, které nejsou obcemi určenými. Pro takové obce, ať již mají nebo nemají krizový štáb, je nová směrnice více či méně jen určitým vodítkem s výjimkou závazných formátů úvodních hlášení a žádostí o pomoc v její příloze č. 1.

Minimálních, v podstatě jen formálních změn se dočkala rovněž ustanovení, vztahující se k dokumentaci krizového štábu i k pracovní dokumentaci stálé pracovní skupiny (čl. 7 až 9 nové směrnice).

Ustanovení akceptující současný skutečný stav

I když v některých případech neradi, akceptovali zpracovatelé nové směrnice v co nejširší míře skutečný stav, který vznikl u značné části územních krizových štábů. Především museli resignovat na sjednocení organizačního členění štábů a zavedení širší jednotné terminologie. Úprava vlastního organizačního uspořádání a metodiky práce krizového štábu územního orgánu veřejné správy byla proto v podstatě téměř redukována na aplikaci základních ustanovení nařízení vlády – krizové štáby již existují v mnoha různých podobách, které jim dali jejich zřizovatelé a budou v této pestré škále zřejmě existovat i dále.

Ze sjednocujících ustanovení byla zachována jen nejnútnejší ustanovení (např. směnnost a oddělení zvláštní funkce vedoucího stále pracovní skupiny), která jsou nutná pro zabezpečení možnosti nepřetržité vzájemné pracovní komunikace mezi krizovými štáby. Akceptování různých forem vzniklé skutečnosti je patrné zejména v čl. 1 a 2 a v příloze č. 2 nové směrnice.

■ Novinky oproti původní úpravě

V čl. 1 odst. 5 se zpracovatelé nové směrnice snažili „navést“ zejména tvůrce krizové připravenosti krajů k jednoduchému řešení určitého, podle mého názoru, „pseudoproblému“ se začleňováním povodňových resp. nákazových komisí do krizových štábů krajů a obcí v době vyhlášení krizového stavu v důsledku povodně resp. veterinární náказы. Problém údajně spočívá v tom, že zatímco krizový štáb je pracovním orgánem bez vlastních kompetencí, povodňová komise je zvláštním orgánem s relativně významnými kompetencemi, které se po jejím začlenění do krizového ztrácí („rozpuští“). Domnívám se však, že hejtman resp. starosta obce s rozšířenou působností je současně vedoucím krizového štábu a předsedou povodňové komise, může tedy svá rozhodnutí vydávat jako rozhodnutí předsedy povodňové komise s vědomím a na doporučení krizového štábu. V podstatě se jedná o formální úpravu záhlaví vydávaného dokumentu (rozhodnutí), právní úpravě je podle mého názoru učiněno zadost a kompetence povodňové komise z povodňového zákona nejsou ztraceny. To lze vyjádřit v jednacím řádu krizového štábu a nová směrnice to umožňuje.

Tvůrci nové směrnice se snažili nenásilnou formou vyhovět opakujícím se požadavkům na hierarchickou posloupnost a vazby krizových štábů od ústředního krizového štábu směrem ke krizovým štábům obcí (nikým a nijak nestanovenou podřízenost). Zavedením pojmů „krizový štáb vyšší úrovně veřejné správy“ a „krizový štáb nižší úrovně veřejné správy“ v čl. 9 je nová směrnice kompatibilní s jakýmkoliv případným řešením „hierarchických vazeb“ kraj - obec s rozšířenou působností - obec, jejich bezpečnostních rad a krizových štábů. Že spolu kraj a obec musí z logických důvodů sounáležitosti k vlastnímu teritoriu spolupracovat v otázkách sjednocení základní struktury krizových štábů je v čl. 1 odst. 6 nové směrnice řešeno tak, že obce projednávají svoji zřizovací dokumentaci krizových štábů s krajem, což je podle mého názoru dostačující.

Zřejmě největším s úpravou krizových štábů souvisejícím problémem při povodních 2002 bylo předávání hlášení mezi orgány krizového řízení, které bylo nezávazně doporučeno v původním metodickém pokynu. Proto bylo rozhodnuto upravit předávání hlášení závazným způsobem přímo ve směrnici. Návrh nové směrnice problém komplexně řeší tak, že v čl. 9 je řešen způsob přenosu informací a případně úkolů mezi krizovými štáby různých úrovní veřejné správy. Nová směrnice také ve své příloze č. 1 stanoví jednotné formáty průvodky krizové korespondence úvodních hlášení (první hlášení po vzniku mimořádné události resp. vzniku krizové situace), které svou strukturou a údaji odpovídají obdobným hlášením podávaným v Evropě a ve světě. Stanoví rovněž jednotný formát žádosti o pomoc. Osobně pokládám tuto část nové směrnice za její nejdůležitější část. Měl jsem možnost vidět informační relaci krizových orgánů Srí Lanky vyslanou se žádostí o humanitární pomoc 24 hodin po úderu vln tsunami. Musím konstatovat, že nejenom na mne udělala velký dojem, zejména v souvislosti se vzpomínkou, jaké informační relace byly schopny naše krizové orgány, hasiče nevyjímaje, produkovat v prvních fázích povodní v roce 2002, o roce 1997 ani nemluvě. Zpracování vy-povídající a využitelné informační relace za určitý daný celek je ale možné jen za předpokladu, že jednotlivé prvky systému ukázněně a jednotnou formou podají dílčí informace. Tomu by měla příloha č. 1 nové směrnice pomoci. Upraveny jsou však jen úvodní hlášení bezprostředně po vzniku mimořádné události resp. krizové situace. Nová směrnice dává možnost jednotlivým orgánům krizového řízení, resp. vedoucím krizových štábů, aby stanovili formu, obsah, četnost a způsob podávání následujících hlášení orgánů krizového řízení na nižším stupni veřejné správy ad hoc podle konkrétní situace, okolností a druhu mimořádné události nebo krizové situace.

Poslední novinkou je stanovení minimálních technických parametrů (standardů) pro objekty resp. místností připravovaných pro využití krizovými štáby v čl. 10 nové směrnice. Jak bylo v úvodu řečeno, značná část krajů a obcí neváhá pro tyto účely investovat nemalé prostředky. Vznikají tak povětšinou více než vyhovující prostory. Ustanovení čl. 10 nové směrnice má jediný účel, kterým je zabránit opačnému extrému, tedy nepřiměřenému šetření.

kpt. Ing. Milan DUBSKÝ, MV-generální ředitelství HZS ČR

Směrnice Ministerstva vnitra

č.j.: PO-365/IZS-2004 ze dne 8. října 2004

kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje a obce, jeho uvedení do pohotovosti, vedení dokumentace a některé další podrobnosti

Odvětví: krizové řízení
integrováný záchranný systém

Ministerstvo vnitra ke sjednocení organizačního uspořádání a vedení dokumentace krizových štábů, zřizovaných podle § 14 odst. 2 písm. b), § 21 odst. 2 písm. b) a § 23 odst. 2 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb., k řešení krizových situací a používaných podle § 11 písm. c) a § 13 písm. a) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb., ke koordinaci a provádění záchranných a likvidačních prací, v návaznosti na ustanovení § 12, § 13 a § 14 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb., vydává tuto směrnici:

Čl. 1

Použití, účel a společná schůze krizového štábu

(1) Krizový štáb je pracovním orgánem hejtmána kraje nebo starosty určené obce¹⁾ nebo starosty obce (dále jen „vedoucí krizového štábu“), který jej svolává a používá:

- a) při řešení krizové situace a ke zmírnění jejích následků, včetně plnění úkolů orgánů krizového řízení za stavu ohrožení státu vyhlášeného v souvislosti se zajišťováním obrany České republiky a za válečného stavu²⁾,
- b) při koordinaci záchranných a likvidačních prací hejtmánem nebo starostou obce s rozšířenou působností (určené městské části hl. m. Prahy) v souvislosti s řešením mimořádné události v případech stanovených právním předpisem³⁾, pokud nevyužijí možnosti podle čl. 4,
- c) při taktických a prověřovacích cvičeních organizovaných k ověření činnosti podle písm. a) nebo b), které nařídí k tomu oprávněná osoba⁴⁾.

(2) Základní organizační schéma krizového štábu stanoví vedoucí krizového štábu při jeho zřízení v souladu se zvláštním právním předpisem⁵⁾ a s přihlédnutím k místním podmínkám, zejména specifickým rizikům a hrozbám v příslušném správním obvodu. Své rozhodnutí zveřejní vhodným způsobem, např. vydáním Statutu krizového štábu (dále jen „zřizovací dokument“). Součástí zřizovacího dokumentu je neveřejná příloha, která je trvale aktualizována a slouží jen pro potřeby krizového štábu. Následně je zpracován jednací řád činnosti krizového štábu při účasti členů⁶⁾ příslušné bezpečnostní rady kraje nebo určené obce a dalších osob podle odst. 3 (dále jen „společná schůze krizového štábu“).

(3) Společné schůze krizového štábu se zúčastňují vedle členů bezpečnostní rady příslušného orgánu krizového řízení vedoucí krizového štábu určení členové stálé pracovní skupiny krizového štábu (dále jen „stálá pracovní skupina“). Vedoucí krizového štábu může přizvat na společnou schůzi krizového štábu i další osoby, zejména odborníky, kteří nejsou členy krizového štábu. Úkolem společné schůze krizového štábu je projednat návrhy a doporučení ve věcech stanovených zvláštním právním předpisem⁷⁾ vedoucímu krizového štábu.

(4) Neveřejná příloha zřizovacího dokumentu obsahuje bližší podrobnosti o složení krizového štábu, které není vhodné zveřejnit nebo které se často mění. Jedná se zejména o dokumenty obsahující:

- a) osobní údaje, např. plán vyrozumění členů krizového štábu, plán svozu členů krizového štábu apod.,
- b) zákonem chráněné údaje (např. dohody a smlouvy) o právnických nebo podnikajících fyzických osobách, které jsou při činnosti krizového štábu využívány,
- c) podrobnosti o místech činnosti krizového štábu, jeho technického vybavení a materiálního nebo personálního zabezpečování.

(5) Jednací řád společné schůze krizového štábu podle odst. 2 vychází z jednacího řádu bezpečnostní rady zpracovaného podle zvláštního předpisu⁸⁾ a vhodně jej rozšiřuje pro společnou schůzi krizového štábu. Rozšíření je, mimo jiné, zpracováno pro případy začlenění povodňové komise resp. nákazové komise a jejich členů v krizovém štábu, pokud již nejsou členy krizového štábu, v době vyhlášení stavu nebezpečí nebo nouzového stavu z příčiny povodní resp. veterinárních nákaz.

¹⁾ § 15 odst. 4 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů.

²⁾ § 39 odst. 4 zákona č. 240/2000 Sb.

³⁾ § 11 písm. c) resp. § 13 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.

⁴⁾ § 17 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb.

⁵⁾ § 13 až 14 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.

⁶⁾ § 7 a § 9 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

⁷⁾ § 12 odst. 2 až 3 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

⁸⁾ Příloha č. 4 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

(6) Krajský úřad projedná s určenými obcemi svého kraje jejich řízovací dokumenty podle odst. 2 za účelem sjednocení organizační struktury krizových štábů na území kraje⁹⁾ potřebné pro vazby mezi krizovými štáby na území kraje¹⁰⁾.

(7) Starosta obce, která není určenou obcí podle zvláštního předpisu,¹⁾ a který již zřídil nebo se rozhodne zříditi svůj krizový štáb, použije tuto směrnici v rozsahu odpovídajícím místním podmínkám a možnostem obce. Při zpracování hlášení nebo žádosti o pomoc použije formáty uvedené v příloze č. 1 této směrnice.

Čl. 2

Organizace stálé pracovní skupiny

(1) Stálá pracovní skupina se může členit na odborné skupiny, které plní jednotlivé úkoly stálé pracovní skupiny¹¹⁾. Činnost stálé pracovní skupiny je zajišťována ve směnách.

(2) Organizační členění stálé pracovní skupiny a její konkrétní personální složení je součástí dokumentů podle čl. 1 odst. 2. Řídicími pracovníky stálé pracovní skupiny jsou tajemník krizového štábu, vedoucí stálé pracovní skupiny a vedoucí odborných skupin. Jejich úkoly jsou uvedeny v příloze č. 2 této směrnice.

(3) V rámci zajištění směnnosti jsou do funkce vedoucích stálé pracovní skupiny vždy předurčeny a odborně připraveny nejméně dvě osoby. Obdobné pravidlo zabezpečující zastupitelnost a střídání směn je v rámci personálních možností uplatňováno i u vedoucích zřízených odborných skupin.

(4) Obce podle čl. 1 odst. 7 mohou

- do krizového štábu zařadit pracovníky obce a jejich organizačních složek, zástupce místních občanských sdružení a další fyzické osoby na základě dobrovolnosti,
- organizovat a členit stálou pracovní skupinu podle místních podmínek a podle možností obce nebo ji vůbec nezřizovat,
- využívat ze základních složek¹²⁾ integrovaného záchranného systému ve stálé pracovní skupině krizového štábu zástupce své jednotky sboru dobrovolných hasičů obce.

Čl. 3

Odborná příprava členů krizového štábu

Odborná příprava členů krizového štábu se zabezpečuje zejména v rámci vzdělávacích programů ústředních orgánů státní správy organizovaných Ministerstvem vnitra a hasičskými záchrannými sbory krajů v souladu s Konceptí vzdělávání v oblasti krizového řízení¹³⁾.

Čl. 4

Koordinace záchranných a likvidačních prací

(1) Koordinaci záchranných a likvidačních prací podle čl. 1 písm. b) může hejtmán nebo starosta obce s rozšířenou působností provádět bez využití krizového štábu

- na místě zásahu s případným využitím štábu velitele zásahu organizovaného a členěného podle zvláštního předpisu¹⁴⁾,
- z územně příslušného operačního a informačního střediska hasičského záchranného sboru kraje,
- z pracoviště územně příslušného hasičského záchranného sboru kraje a s využitím jeho štábu,
- z jiného vhodného místa.

(2) Koordinační role hejtmána kraje nebo starosty obce s rozšířenou působností při koordinaci záchranných a likvidačních prací³⁾ podle odst. 1 spočívá v zabezpečování součinnos-

ti, jednotnosti a souladu činností orgánů veřejné správy a velitele zásahu složek integrovaného záchranného systému pro splnění cílů stanovených ve zvláštním právním předpisu¹⁵⁾.

(3) Ústanovení odst. 1 nijak neomezuje právo hejtmána nebo starosty určené obce, která je obcí s rozšířenou působností, využívat ke koordinaci záchranných a likvidačních prací krizový štáb kraje nebo určené obce, do jehož stálé pracovní skupiny hasičský záchranný sbor kraje v takovém případě vysílá svého předem určeného zástupce. Územně příslušný útvar Policie České republiky vysílá k tomu předem určeného zástupce do stálé pracovní skupiny krizového štábu kraje nebo určené obce. Územně příslušné krajské vojenské velitelství Armády České republiky vysílá předem určeného zástupce jen do stálé pracovní skupiny krizového štábu kraje.

(4) Pokud hejtmán nebo starosta určené obce využívají pro společnou schůzi krizového štábu nebo pro výkon činnosti stálé pracovní skupiny krizového štábu kraje nebo určené obce pracoviště štábu hasičského záchranného sboru kraje, je komunikační a logistické zabezpečení krizového štábu zajišťováno hasičským záchranným sborem kraje.

(5) Využívání pracoviště hasičského záchranného sboru kraje nelze zajistit pro obce podle čl. 1 odst. 7. Je však žádoucí, aby starosta obce úzce spolupracoval s velitelem zásahu složek integrovaného záchranného systému a jeho štábem¹⁶⁾, pokud mimořádná událost zasáhne území obce.

Čl. 5

Svolání krizového štábu

(1) Svolání krizového štábu se provádí na pokyn vedoucího krizového štábu, který současně stanoví čas a místo úvodní společné schůze krizového štábu v případech uvedených ve zvláštním právním předpisu¹⁷⁾.

(2) Ústní, písemný nebo zpětným voláním ověřený telefonický pokyn vedoucího krizového štábu ke svolání krizového štábu realizuje územně příslušné operační a informační středisko integrovaného záchranného systému, pokud vedoucí krizového štábu nestanoví jinak, které

- neprodleně povolá řídicí pracovníky stálé pracovní skupiny, popř. podle pokynů vedoucího krizového štábu některé další osoby,
- informuje členy příslušné bezpečnostní rady orgánu krizového řízení o aktivaci krizového štábu, čase a místě úvodní společné schůze krizového štábu a je-li vedoucím krizového štábu vyžadována jejich osobní účast na úvodní společné schůzi krizového štábu,
- oznámí nadřízenému operačnímu a informačnímu středisku integrovaného záchranného systému svolání krizového štábu, přičemž za okamžik svolání krizového štábu se považuje zahájení úvodní společné schůze krizového štábu.

(3) O svolání vybraných členů odborných skupin, zástupců složek integrovaného záchranného systému nebo specialistů do stálé pracovní skupiny rozhodne vedoucí krizového štábu na návrh vedoucího stálé pracovní skupiny. Jejich výběr a svolání provádí vedoucí stálé pracovní skupiny nebo, pokud jsou zřízeny, jednotliví vedoucí odborných skupin podle druhu, charakteru a rozsahu mimořádné události nebo krizové situace.

(4) Hrozí-li nebezpečí z prodlení může dát podnět ke svolání krizového štábu také řídicí důstojník hasičského záchranného sboru kraje, který může také svolat stálou pracovní skupinu krizového štábu kraje¹⁸⁾, k okamžitému zahájení přípravy

⁹⁾ § 14 odst. 1 zákona č. 240/2000 Sb.

¹⁰⁾ § 21 odst. 2 zákona č. 240/2000 Sb.

¹¹⁾ § 12 odst. 4 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

¹²⁾ § 4 odst. 1 zákona č. 239/2000 Sb.

¹³⁾ Např. zákon č. 312/2002 Sb., o úřednících územních samosprávných celků a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Koncepte vzdělávání v krizovém řízení, usnesení BRS č. 14/2004.

¹⁴⁾ § 3 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.

¹⁵⁾ § 7 vyhlášky č. 328/2001 Sb.

¹⁶⁾ § 15 odst. 2 písm. b) a § 16 zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁷⁾ § 12 odst. 1 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

¹⁸⁾ § 11 vyhlášky č. 328/2001 Sb.

koordinace záchranných a likvidačních prací a řídí její činnost až do dalšího rozhodnutí hejtmána.

(5) Způsob provedení svolání krizového štábu obce podle čl. 1 odst. 7 stanoví starosta obce na základě místních podmínek, možností obce a složení krizového štábu.

(6) Technický a obslužný personál krizového štábu zajišťuje krajský úřad a obecní úřad určené obce. Pokud je místem svolání krizového štábu pracoviště štábu hasičského záchranného sboru kraje, je jím zajišťován i technický a obslužný personál. Pracovníci technického a obslužného personálu nejsou členy krizového štábu ve smyslu právního předpisu¹⁹⁾.

(7) Svolání krizového štábu a jeho uvedení do pracovního stavu a činnost krizového štábu je nejméně jedenkrát za rok zdokonalována nácvikem. Skutečné svolání krizového štábu při mimořádné události nebo krizové situaci je považováno za náhradu nácviku v daném kalendářním roce.

Čl. 6

Dokumentace a záznamy společné schůze krizového štábu

(1) Při společné schůzi krizového štábu se vždy, mimo jiné, pořizují, projednávají a doporučují ke schválení vedoucímu krizového štábu některé z následujících dokumentů

- a) návrhy nařízení kraje nebo obce, případně ve výjimečných případech i obecně závazných vyhlášek kraje nebo obce (dále jen „právní předpisy“) v přenesené i v samostatné působnosti kraje nebo obce,
- b) návrhy rozpracování opatření stanovených orgánem krizového řízení vyššího stupně veřejné správy,
- c) návrhy (pouze pro hejtmána kraje) na vyhlášení stavu nebezpečí, které obsahuje důvody vyhlášení stavu nebezpečí, krizová opatření, jejich rozsah a dobu jeho trvání,
- d) návrh doporučených opatření pro řešení krizové situace nebo při řešení mimořádných událostí,
- e) zápis probíhající společné schůze krizového štábu,
- f) informace pro tisk a sdělovací prostředky nebo její návrh.

(2) Pro zpracování dokumentů uvedených v odst. 1 se využívají vzorové dokumenty z krizových plánů (tzv. předurčená dokumentace) zpracované v písemné nebo elektronické podobě. O schválení a způsobu zveřejnění dokumentů uvedených v odst. 1 písmenech b), d) a e) může rozhodnout vedoucí krizového štábu přímo při společné schůzi krizového štábu. Právní předpisy a rozhodnutí o vyhlášení stavu nebezpečí uvedené v odst. 1 písmeno a) a c) se schvalují a publikují podle zvláštních zákonů²⁰⁾.

(3) Všechny na společné schůzi krizového štábu projednané návrhy a schválené dokumenty se archivují po dobu nejméně pěti let.

(4) Ze společné schůze krizového štábu se pořizuje zvukový záznam, který se ukládá společně se zpracovými dokumenty.

(5) Účastníci společné schůze krizového štábu mají právo k zápisu uplatnit písemné výhrady, které se stávají nedílnou součástí zápisu.

Čl. 7

Pracovní dokumentace krizového štábu

(1) Při činnosti stálé pracovní skupiny se zpracovávají zpravidla tyto dokumenty:

- a) informace o situaci a prognózách vývoje,
- b) mapové nebo obdobné grafické znázornění okamžité situace,

c) přehled již splněných nebo rozpracovaných opatření pro potřeby společné schůze krizového štábu,

d) hodnocení stavu připravenosti kraje nebo určené obce a dalších orgánů kraje nebo určené obce a složek integrovaného záchranného systému,

e) přehled volných disponibilních lidských a věcných zdrojů a přehled okamžitých a očekávaných potřeb v souvislosti s řešením krizové situace nebo mimořádné události,

f) návrhy dosud neuplatněných naplánovaných, modifikovaných opatření k projednání při společné schůzi krizového štábu,

g) návrhy tiskových prohlášení a informací pro veřejnost ze společné schůze krizového štábu,

h) hlášení a informace jiným krizovým štábům,

i) dílčí zpráva o řešení mimořádné události nebo dílčí zpráva o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních a zvukové a písemné záznamy o činnosti krizového štábu.

(2) Dokumenty uvedené v odst. 1 písmenech a) až f) předkládá na společné schůzi krizového štábu vedoucí stálé pracovní skupiny. Zpráva o řešení mimořádné události nebo zpráva o hodnocení krizové situace a přijatých opatřeních jsou projednány a ukončeny na nejbližší schůzi příslušné bezpečnostní rady orgánů krizového řízení po skončení řešení mimořádné události nebo krizové situace²¹⁾.

(3) Za obsah hlášení a informací vedoucího krizového štábu vedoucím jiných krizových štábů odpovídá vedoucí stálé pracovní skupiny. Vedoucí krizového štábu může písemně pověřit některého člena krizového štábu ke schvalování těchto hlášení v zastoupení.

Čl. 8

Nakládání s dokumentací

Při nakládání s dokumenty uvedenými v čl. 6 a v čl. 7 se postupuje podle zvláštních právních předpisů²²⁾. Pokud dokumenty obsahují utajované nebo zvláštní skutečnosti, řídí se zpracování dokumentů a manipulace s nimi zvláštními právními předpisy²³⁾.

Čl. 9

Spolupráce krizových štábů

(1) Svolané krizové štáby veřejné správy spolupracují a udržují spojení. Jejich kooperačním nástrojem jsou příslušným vedoucím krizového štábu schválená standardizovaná hlášení. K jejich předávání jsou využívána operační a informační střediska integrovaného záchranného systému²⁴⁾. Zprávy jsou předávány jako přílohy jednotné standardizované průvodky krizové korespondence uvedené v příloze č. 1 této směrnice.

(2) Vedoucí krizového štábu vyšší úrovně územní veřejné správy (pokud je svolán) stanoví podle potřeby intervaly, ve kterých vyžaduje hlášení od vedoucích krizových štábů nižších úrovní územní veřejné správy.

(3) Pokud vedoucí krizového štábu vyšší úrovně územní veřejné správy nestanoví intervaly zaslání hlášení podle odst. 2, odesílají se hlášení vedoucímu krizového štábu na vyšší úrovni územní veřejné správy se stavem situace v 6.00 hod. a v 18.00 hod. do jedné hodiny od těchto termínů.

(4) Vzory jednotného standardizovaného úvodního hlášení a standardizované žádosti o pomoc v tabulkové formě jsou uvedeny v příloze č. 1 této směrnice. Vedoucí krizového štábu vyšší úrovně územní veřejné správy je oprávněn v průběhu krizové situace stanovit jiný formát hlášení podle druhu a vývoje krizové situace.

¹⁹⁾ § 13 nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

²⁰⁾ Zákon č. 128/2000 Sb., zákon č. 129/2000 Sb., zákon č. 131/2000 Sb. a § 3 odst. 6 zákona č. 240/2000 Sb.

²¹⁾ § 6 odst. 1 písm. k) a § 8 odst. 1 písm. j) nařízení vlády č. 462/2000 Sb.

²²⁾ Zákon č. 97/1974 Sb., o archivnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 117/1974 Sb., kterou se stanoví kritéria pro posuzování písemností jako archiválií a podrobnosti skartačního řízení.

²³⁾ Zákon č. 148/1998 Sb. o ochraně utajovaných skutečností a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a § 27 zákona č. 240/2000 Sb.

Vyhláška č. 137/2003 Sb., o podrobnostech stanovení a označení stupně utajení a o zajištění administrativní bezpečnosti.

²⁴⁾ § 14 a 20 odst. 2 zákona č. 239/2000 Sb.

(5) Postup, pravidla a způsob vyžadování věcných zdrojů, včetně jednotné formy požadavku na věcné zdroje, jsou popsány v Metodice pro vyžadování věcných zdrojů za krizové situace²⁵⁾.

(6) Postup, pravidla a způsob vyžadování zásob pro humanitární pomoc, včetně jednotné formy požadavku, jsou popsány v Metodice činnosti při plánování a zajišťování nezbytných dodávek v systému hospodářských opatření pro krizové stavy, určené pro krajské úřady, obecní úřady obcí s rozšířenou působností a určené obce.

Čl. 10

Technické podmínky pro místa společné schůze krizového štábu

(1) Pro společnou schůzi krizového štábu je využívána vhodná místnost krajského úřadu nebo obecního úřadu určené obce nebo jiné účelově připravované prostory (např. podle čl. 4 odst. 1 písm. c) nebo stanovené záložní pracoviště) určené vedoucím krizového štábu. Minimální technickou vybaveností místnosti je zařízení pro pořízení zvukového záznamu společné schůze krizového štábu.

(2) Prostory pro práci stálé pracovní skupiny musí zejména umožňovat:

- a) nepřetržitý pracovní cyklus, včetně alespoň provizorního zázemí pro stravování, odpočinek a základní hygienické potřeby členů,
- b) osobní styk jednotlivých vedoucích odborných skupin se členy svých skupin nebo s přizvanými specialisty,
- c) překlenutí výpadku přívodu elektrické energie náhradním elektrickým zdrojem o výkonu zajišťujícím alespoň provoz osvětlení a provoz komunikačních prostředků,
- d) ochranu pracoviště před povětrnostními vlivy a jeho ostrahu.

(3) Prostory pro práci stálé pracovní skupiny musí být vybaveny:

- a) dostatečnou kapacitou podlahové plochy a dostatečným množstvím přípojek na rozvod elektrické energie pro využívání administrativních, technických a komunikačních prostředků,
- b) zálohovaným komunikačním propojením (telefonní linky a přípojky nebo možnost osobní komunikace) s operačním a informačním střediskem integrovaného záchranného systému a s územně příslušnými operačními středisky základních a ostatních složek integrovaného záchranného systému,
- c) zařízením umožňujícím pořízení zvukových záznamů z práce stálé pracovní skupiny.

(4) Prostory pro společné schůze krizového štábu a prostory pro práci stálé pracovní skupiny nemusí být nutně dislokovány v jediném objektu. Pokud jsou některé součásti nebo jednotliví pracovníci stálé pracovní skupiny umístěni mimo objekt, ve kterém probíhají společné schůze krizového štábu, musí být zajištěno trvalé spojení a dopravní prostředky pro rychlý přesun řídicích pracovníků stálé pracovní skupiny v případě jejich povolání na společnou schůzi krizového štábu nebo zařízení umožňující videokonference se společnou schůzí krizového štábu.

Čl. 11

Závěrečná ustanovení

Zrušuje se:

Směrnice Ministerstva vnitra č.j.: PO-4536/IZS-2001 ze dne 12. prosince 2001 kterou se stanoví organizační uspořádání krizového štábu kraje, okresu a obce, jeho uvedení do pohotovosti a vedení dokumentace vydaná dne 13. prosince 2001 v částce 9 Věstníku vlády pro orgány krajů, okresní úřady a orgány obcí.

Čl. 12

Účinnost

Tato směrnice nabývá účinnosti dnem uveřejnění ve Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí.

Ministr vnitra

Mgr. František Bublan

²⁵⁾ Usnesení vlády ČR č. 345 ze dne 7. dubna 2003.

Formát jednotné standardizované průvodky krizové korespondence

Hlavička kraje nebo obceTel: Fax:
E-Mail:

Datum čas

Č.j.:
Počet listů:

ODESÍLATEL: <i>(titul, jméno, příjmení, funkce)</i> Podpis vedoucího krizového štábu nebo zmocněné osoby	PŘÍJEMCE: <i>(název KŠ)</i> Fax: E-mail:
--	--

Vyřizuje:

*(vyplňuje se pouze v případě, že je odesíláno cestou operačního a informačního střediska IZS)***Hodící se označte křížkem!**

- ☐ Zahájení činnosti krizového štábu dne: v hod.
☐ Úvodní hlášení *(přiložit formulář „Úvodní hlášení“)*
☐ Pravidelná informace *(obsah podle požadavku vyššího štábu)*
☐ Hlášení závažné změny *(přiložit formulář „Úvodní hlášení“)*
☐ Rozhodnutí o vyhlášení krizového stavu *(příloha - kopie rozhodnutí)*
☐ Žádost o poskytnutí pomoci *(použít formulář „Žádost o pomoc“)*
☐ Test spojení
☐ Jiné informace *(vypsát):*

Příjem zprávy potvrďte faxem (e-mailem).

☐ Potvrzujeme příjem faxu (e-mailu).

Podpis:

Tel:, Fax:,
E-Mail:

Přílohy:
Počet listů:

Řešená krizová situace:			
Místo:			
Doba vzniku:	Datum:	Čas:	
Čas zahájení prvotních opatření:			
Předpokládaná zasažená/zamořená plocha (km ²):			
Událost byla doprovázena jinými reakcemi ☐ Ne ☐ Ano: ☐ Výbuchem ☐ Požárem ☐ Chemickou kontaminací ☐ Radioaktivní kontaminací ☐ Biologickou kontaminací			
Počet ohrožených osob v místě krizové situace:			
Počet osob - lehce zraněných:	- těžce zraněných:	- mrtvých:	- pohřešovaných:
Klimatické podmínky v místě události: <i>(označit pouze to, co je známo)</i> rychlost větru (km/hod): teplota (°C):			
☐ slunečno ☐ polojasno ☐ zataženo ☐ inverze ☐ déšť ☐ sníh	směr větru: ☐ severní ☐ jižní ☐ východní ☐ západní ☐ severozápadní ☐ severovýchodní ☐ jihovýchodní ☐ jihozápadní		

1. VYPLNIT V PŘÍPADĚ POVODNÍ:

Vodní tok:	Správce vodního toku:
Postižené území (obce):	
Jedná se o: ☐ běžnou povodeň ☐ povodeň způsobenou přívalovým deštěm ☐ zvláštní povodeň	
Hrozí další nebezpečí v souvislosti s povodní? ☐ ne ☐ ano => vyplň bod 4.	
Varování obyvatelstva bylo provedeno: ☐ ne ☐ ano KDE? (obce):	
Přerušení dopravy: ☐ ano ☐ ne	
Příčina: (nesjízdnost silnic, zničení mostů, poškození tratě)	

2. VYPLNIT V PŘÍPADĚ POŽÁRU:

☐ požár pole Plocha požáru (km ² , ha): Vzdálenost od obydlených oblastí (km):
☐ lesní požár Typ lesa: ☐ nízký ☐ střední ☐ vzrostlý Plocha požáru cca (km ² , ha): Ohrožení nebo přerušení dopravy: ☐ ne ☐ ano KDE? Vzdálenost od obydlených oblastí (km):
☐ požár objektu Druh objektu: ☐ obytná budova ☐ sklad ☐ jiný objekt Počet nadzemních podlaží hořícího objektu: Další rizika nebo hrozby: Varování obyvatelstva bylo provedeno: ☐ ne ☐ ano KDE? (obce):

3. VYPLNIT V PŘÍPADĚ VELKÉ DOPRAVNÍ NEHODY:

Druh dopravní nehody: ☐ silniční ☐ drážní ☐ letecké ☐ na vodní cestě
Místo nehody (číslo žel. tratě, silnice, dálnice, km, katastr, vodní tok):
Hrozí další rizika a hrozby ☐ ne ☐ ano => vyplň bod 4.
Přerušení dopravy více jak 1 hodinu: ☐ ne ☐ ano <i>Odhad:</i>
Dlouhodobé omezení dopravy na silnici nebo železnici mezi obcemi:
Varování obyvatelstva bylo provedeno: ☐ ne ☐ ano KDE? (obce):

4. VYPLNIT PŘI ÚNIKU NEBEZPEČNÝCH LÁTEK:

Název uniklé látky:
UN kód:
Kemlerův kód:
Odhad uniklého množství (případně předpoklad):
Únik do: ☐ ovzduší ☐ půdy ☐ vody – název vodního toku či zdroje:
Únik při přepravě: ☐ železniční ☐ silniční ☐ na vodní cestě
Varování obyvatelstva bylo provedeno: ☐ ne ☐ ano KDE? (obce):

5. JINÁ MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST NEBO KRIZOVÁ SITUACE:

Charakter události:

6. PROVEDENÁ PRVOTNÍ OPATŘENÍ:

Příklad žádosti o pomoc

Hlavička kraje nebo obceTel:, Fax:,
E-Mail:**ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ POMOCI**Příloha:
Počet listů:

Hodící se označte křížkem!

1. Požadavek na hromadnou přepravu evakuovaných:

Kraj:	Obec:	Adresa (popis místa odkud):
Kam:	vzdálenost v km:	
Přibližný počet osob:	z toho se sníženou pohyblivostí:	
Speciální požadavky na přepravu (např. ležících) – počet:		
Potřeba lékaře:	☐ ne ☐ ano	
Navrhovaný způsob evakuace:	☐ autobusy ☐ vlak ☐ loď ☐ letecky	
Kontaktní osoba:	spojení:	

2. Požadavek na evakuaci osob do sousedního kraje (uvést obce), státu:

Předpokládaný počet evakuovaných osob:
--

3. Požadavky nouzového přežití pro evakuované osoby:

Místo pobytu evakuovaných osob:	
Počet osob, pro které je požadováno zabezpečení:	
Požadavek na nouzové ubytování:	☐ ne ☐ ano – počet:
Požadavek na nouzové stravování:	ne ☐ ano – počet:
Požadavek zásobování pitnou vodou:	☐ ne ☐ ano – počet:
Chybějící základní potřeby:	☐ hygienické potřeby – druh/počet: ☐ přikrývky – počet: ☐ ošacení – druh/počet: ☐ jiné požadavky:
Kontaktní osoba:	spojení:

4. Požadavek na jinou pomoc (technická pomoc, zvláštní síly apod.):

Požadovaná komodita nebo služba:		
Místo určení:	Kontaktní osoba:	spojení:
Požadovaný termín:		

5. Místo předání a převzetí humanitární pomoci (upřesnění):

--

6. Styčné osoby KŠ:

Jméno:	tel. číslo:
Jméno:	tel. číslo:

I. Doporučené rozdělení činností ve stálé pracovní skupině

1. Tajemník krizového štábu

Tajemník krizového štábu zabezpečuje součinnost (komunikaci) krizového štábu s organizačními částmi orgánu krizového řízení, jehož je zaměstnancem. Při plnění těchto úkolů je obvykle zmocněn hejtmánem nebo starostou určené obce zabezpečovat, mimo jiných, zejména následující činnosti

- a) porady se zástupci organizačních složek orgánu krizového řízení,
- b) svolávání a řízení porad zástupců obcí, které jsou v územní působnosti orgánu krizového řízení,
- c) koordinaci tiskové skupiny nebo tiskových mluvčích vedoucího krizového štábu a složek integrovaného záchranného systému, styk s médii, zejména přípravu informací pro veřejnost, poskytování informací veřejnosti a organizování tiskových konferencí a styku s hromadnými sdělovacími prostředky.

2. Vedoucí stálé pracovní skupiny

Vedoucí stálé pracovní skupiny organizuje činnost stálé pracovní skupiny. Pro plnění úkolů uvedených ve zvláštním právním předpisu¹⁰⁾ zabezpečuje ve spolupráci s tajemníkem krizového štábu zejména následující činnosti:

- a) organizování práce a výkonu služby ve stálé pracovní skupině, zejména rozpis služeb ve stálé pracovní skupině, rozmístění pracovišť a pracovníků, případné vybavení pracovišť potřebnou technikou a po stránce administrativně materiální,
- b) komunikaci se styčnými představiteli spolupracujících orgánů a krizových štábů,
- c) tvorbu a vyhlášení rozhodnutí vedoucího krizového štábu a přípravu a odesílání hlášení a jiných potřebných informací jiným krizovým štábům,
- d) plnění funkce podatelny krizového štábu,
- e) kontrolu zabezpečení krizového štábu a řízení technického a obslužného personálu pro výkon ostrahy pracoviště krizového štábu, pochůzkové a kurýrní služby, zásobování energiemi, potravinami a vodou včetně provozu dieselaagregátů a jiných náhradních zdrojů energií, úklidu prostor,
- f) organizování výjezdů členů krizového štábu na místa událostí,
- g) organizování součinnosti vedoucích odborných skupin, pokud byli svoláni při konkrétní mimořádné události nebo krizové situaci,
- h) zabezpečuje plnění úkolů příslušných odborných skupin, které nebyly svolány.

3. Vedoucí odborné skupiny

Plnění úkolů stanovených stálé pracovní skupině⁴⁾ vyžaduje podle typu mimořádné události nebo krizové situace provádět všechny nebo některé činnosti zřízenými odbornými skupinami, vytvářenými a nazvanými podle místních podmínek, zkušeností a tradic (např. sekretariát, podatelna, skupiny logistiky, spojení, komunální oblasti atd.). Vedoucí odborné skupiny plní zejména následující úkoly

- a) určí konkrétní (ad hoc) složení odborné skupiny z předurčených pracovníků krajského úřadu nebo obecního úřadu určené obce, zástupců složek integrovaného záchranného systému a specialistů podle druhu krizové situace nebo mimořádné události,
- b) osobně provede nebo zabezpečí svolání pracovníků podle písm. a),
- c) v případě naléhavé potřeby požádá o uložení pracovní povinnosti²⁶⁾ nebo osobní pomoci²⁷⁾ spočívající v práci ve štábu, specialistům, kteří jinak nejsou předurčení k práci v krizovém štábu,
- d) organizuje a řídí činnost odborné skupiny,
- e) v případě potřeby specifického zařízení (např. řízení skladu humanitární pomoci) nebo naléhavé potřeby organizuje vytvoření a svolání specializovaných podskupin, působících mimo prostory stálé pracovní skupiny.

²⁶⁾ § 2 písm. c) zákona č. 240/2000 Sb.

²⁷⁾ § 2 písm. h) zákona č. 239/2000 Sb.

SDĚLENÍ MINISTERSTVA VNITRA

Ministerstvo vnitra sděluje, že dnem nabytí účinnosti v této částce Věstníku vlády pro orgány krajů a orgány obcí publikované ve směrnici Ministerstva vnitra č.j.: PO-365/IZS-2004 ze dne 8. října 2004, kterou se stanoví jednotná pravidla organizačního uspořádání krizového štábu kraje a obce, jeho uvedení do pohotovosti, vedení dokumentace a některé další podrobnosti, se nadále nepostupuje podle metodického pokynu Ministerstva vnitra č.j.: PO 4537/IZS-2001 ze dne 12. prosince 2001, kterým se stanoví některé podrobnosti a doporučení k metodice práce, přípravě členů a místům zasedání krizového štábu kraje, okresu a obce, vydaného 13. prosince 2001 v částce 9 Věstníku vlády pro orgány krajů, okresní úřady a orgány obcí.

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 3/2005

Společné porady byly přínosem

Ve dnech 15. až 18. února 2005 se v Odborném učilišti požární ochrany v Brně uskutečnily dvě významné porady. Na první z nich se generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán spolu se svými náměstky a ředitelem kanceláře generálního ředitele HZS ČR setkal s řediteli HZS krajů a jejich náměstky a řediteli kanceláří.

Generální ředitel HZS ČR ve svém úvodním vystoupení uvedl, že vzhledem k projednávaným průřezovým tématům byli na poradě pozváni společně vedoucí funkcionáři HZS krajů.

Ředitel odboru IZS a výkonu služby plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška podrobně referoval o dopadech změny vyhlášky č. 247/2001 Sb. Především informoval o připravovaných změnách plošného pokrytí a jeho redukci. Mělo by dojít k prolomení nepřetržitosti výkonu služby u vybraných stanic HZS krajů. Vyhláška již byla projednána v legislativních komisích vlády a v krátké době by ji měl podepsat ministr vnitra. Generální ředitel HZS ČR zdůraznil, že při novele vyhlášky č. 247/2001 Sb. nejde o problém legislativní, ale technický, s významnými dopady zejména pro malé obce.

O přípravě návrhu novelizace zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů ve znění pozdějších předpisů, hovořil ředitel kanceláře generálního ředitele HZS ČR plk. JUDr. Zoltán Szaszo. Zákon č. 626/2004 Sb. posunul účinnost zákona o jeden rok. Byla vytvořena meziresortní pracovní skupina pod vedením I. náměstka ministra vnitra Mgr. Miloslava Koudelného, která připravila řadu změn zákona. Informoval podrobně o jednotlivých změnách zákona. Návrh změn zákona by měl do poloviny března projít meziresortním připomínkovým řízením, do konce března by měl být předložen do vlády tak, aby mohl být do konce roku projednán a schválen Parlamentem České republiky.

Druhá porada se konala v následujících dnech 17. a 18. února 2005 a sešlo se při ní opět vedení MV-generálního ředitelství HZS ČR s řediteli územních odborů HZS krajů. Během porady generální ředitel HZS ČR vysvětlil důvody, které vedly ke změnám organizačních struktur HZS krajů i ke snížení obslužného personálu. K dalším projednávaným tématům patřilo programové financování, kontrolní systém, změny ve financování a rozpočtování, včetně úsporných opatření, o kterých fundovaně pohovořil náměstek generálního ředitele HZS ČR pro ekonomiku plk. Ing. Alois Sellner. Důležitým tématem, které přednesl ředitel odboru IZS a výkonu služby plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, bylo řízení zásahu, počty techniky a plošné rozmístění sil a prostředků. Ředitel odboru operačního řízení pplk. Ing. Luděk Prudil hovořil o jednotném evropském čísle tísňového volání, nových trendech v budování operačních a informačních středisek IZS na území krajů a uvedl důvody pro jejich částečný útlum na úrovni územních odborů. Problematiku krizového řízení v České republice, zejména z pohledu spolupráce s obcemi s rozšířenou působností, přiblížil ředitel odboru plánování plk. Ing. Vilém Adamec Ph.D. S aktuálními problémy ochrany obyvatelstva, především s novelou Koncepce ochrany obyvatelstva schválenou usnesením vlády č. 21/2005, s koncepcí vzdělávání v oblasti krizového řízení a se změnami v oblasti ukrytí seznámil ředitele vedoucí oddělení státní správy odboru ochrany oby-

vatelstva plk. Ing. Miroslav Zelenka. O problémech varování a vyrozumění, především o poskytovaných dotacích a zásadách pro jejich poskytování informoval ředitel odboru komunikačních a informačních systémů pplk. Ing. Luděk Štolba.

V závěru porady vystoupil starosta Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska Ing. Karel Richter. Informoval o výsledcích činnosti sdružení za uplynulé období, zejména o zlepšení vztahů s HZS ČR, dobrých výsledcích práce s mládeží a přípravě na celostátní sjezd sdružení. Poděkoval za dosavadní spolupráci a požádal o její pokračování a další pomoc.

Všechna přednesená témata vzbudila zájem ředitelů územních odborů HZS krajů a podnítila zajímavou diskusi. Jednání uzavřel generální ředitel HZS ČR konstataváním, že strukturu územních odborů včetně personálního obsazení považuje za stabilní. Uvedl, že vzhledem ke kladným reakcím ředitelů HZS krajů i ředitelů územních odborů HZS krajů byla porada přínosná a předpokládá její konání v jednoročních intervalech.

kontrolní systém, změny ve financování a rozpočtování, včetně úsporných opatření, o kterých fundovaně pohovořil náměstek generálního ředitele HZS ČR pro ekonomiku plk. Ing. Alois Sellner. Důležitým tématem, které přednesl ředitel odboru IZS a výkonu služby plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, bylo řízení zásahu, počty techniky a plošné rozmístění sil a prostředků. Ředitel odboru operačního řízení pplk. Ing. Luděk Prudil hovořil o jednotném evropském čísle tísňového volání, nových trendech v budování operačních a informačních středisek IZS na území krajů a uvedl důvody pro jejich částečný útlum na úrovni územních odborů. Problematiku krizového řízení v České republice, zejména z pohledu spolupráce s obcemi s rozšířenou působností, přiblížil ředitel odboru plánování plk. Ing. Vilém Adamec Ph.D. S aktuálními problémy ochrany obyvatelstva, především s novelou Koncepce ochrany obyvatelstva schválenou usnesením vlády č. 21/2005, s koncepcí vzdělávání v oblasti krizového řízení a se změnami v oblasti ukrytí seznámil ředitele vedoucí oddělení státní správy odboru ochrany oby-

strana 6

strana 14

strana 30

strana 33

POŽÁRNÍ OCHRANA

Rozsáhlý požár objektu textilní výroby	4
Sněhové závěje komplikovaly zásah	6
Tragická nehoda na železničním přejezdu	7
Požární ochrana ve školách a školských zařízeních (2)	9
Automobilový žebřík 30 – ZIL 157	12

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Příprava, provedení a vyhodnocení cvičení	14
Setkání uživatelů technologie Tetrapol	16

OCHRANA OBYVATELSTVA

Nebezpečí ohrožení vybranými biologickými agens	18
Smutné japonské výročí	20
Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách (3)	22

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Zpracování krizových plánů krajů	26
--	----

INFORMACE

Bohdanečtí muži s videokamerou	28
Živelní pohroma v Tatrách	30

PŘÍLOHY

Statistická ročenka 2004	
Kalendář hlavních sportovních soutěží na rok 2005	

Rozhodným činem pomohl zachránit lidské životy

V neděli 30. ledna 2005 v odpoledních hodinách se příslušník HZS hl. m. Prahy kpt. Jaroslav Malec vydal na pravidelnou procházku se svým psem. Když procházel cestou kolem zamrzlé hladiny Hostivařské nádrže směrem od Petrovic, uslyšel volání. Po chvíli uviděl přibližně uprostřed ledové plochy dvě hlavy a mávající ruce. Bylo zřejmé, že se někdo topí a volá o pomoc.

Kpt. Malec na vzniklou situaci reagoval okamžitě. Na břehu našel kus hadice a pokud to šlo, kráčel po ledu k tonoucím, kteří se z posledních sil drželi na hladině. U místa průlomu si lehl na led, hodil hadici tonoucí ženě a začal ji vytahovat na povrch ledu. Ten však nápor nevydržel a prolomil se i pod zachránce. Naštěstí v tu chvíli již přispěchal na pomoc další muž s dlouhou větví. Té se kpt. Malec chytil, za pomoci druhého zachránce se dostal na led, kam se jim následně podařilo vytáhnout i ženu. Další lidé pak pomohli tonoucímu muži. Manželé, kteří podcenili zrádnost zamrzlé vodní plochy, byli zachráněni.

Kpt. Jaroslav Malec byl za svůj rozhodný čin, kterým přispěl k záchraně dvou lidských životů, oceněn ředitelem HZS hl. m. Prahy plk. Bc. Daliborem Gosmanem. Kromě toho, že obdržel věcný dar, byl dnem 1. února 2005 mimořádně povýšen do hodnosti major.

mjr. Dr. Jaroslav VYKOUKAL, foto archiv HZS hl. m. Prahy

Rozsáhlý požár objektu textilní výroby

por. Ing. Aleš PĚNIČKA, kpt. Ing. Roman HLINOVSKÝ, HZS Libereckého kraje, foto por. Ing. Aleš PĚNIČKA

Celkem jedenáct profesionálních a dobrovolných jednotek PO zasahovalo u požáru na ploše 680 m², který vznikl 15. prosince 2004 v objektu textilní výroby firmy Slezan Frýdek-Místek, a. s. ve Frýdlantu. Přímá škoda, způsobená požárem, byla vyčíslena na 10 milionů korun, uchráněné hodnoty pak na 20 milionů Kč.

Popis objektu

Jedná se o členitou budovu se dvěma nadzemními podlažními pocházející z konce 19. století, v níž se nacházejí výrobní, skladovací a kancelářské prostory. Objekt je určen pro textilní výrobu - výroba bavlněných přízí a tkanin, polyesterových a viskóзовých tkanin, tkanin viskóza-len, a to i v tištěném provedení, výroba technických, pracovních, ložních a dekoračních šatovek. V objektu se nachází obrubna, sklad hotového zboží a expedice. Některá pracoviště lze klasifikovat jako samostatné požární úseky. Větší i menší celky jednotlivých prostor jsou od sebe odděleny požárně dělícími konstrukcemi. Za požárně dělící konstrukce lze považovat též uzávěry požárních otvorů, které jsou většínou původní, z ocelového plechu. Jejich požární odolnost může být stanovena na 15 minut. Svislé konstrukce objektu jsou z plných cihel, obvodové stěny mají tl. 500 mm, dělící konstrukce jsou rovněž cihlové, tl. 150 - 500 mm. Nosná střešní konstrukce je hořlavá, sedlového typu. Střešní krytina je z části plechová a z části živičná. Požárně otevřené plochy v obvodových stěnách jsou vyplněny jednoduchým nebo dvojítm sklem, které je zasazeno do kovových nebo dřevěných rámců. Podlaha je betonová. Tento prostor je považován spolu s kanceláři za samostatný požární úsek.

Hasební zásah

Údlost byla ohlášena centrem tísňového volání 112 HZS Libereckého kraje (HZS LK) dne 15. prosince 2005 v 19.11 hodin a na základě vytěžených informací byl poplach vyhlášen jednotkám PO v Libereckém kraji, zařazeným do druhého stupně požárního poplachového plánu obce. Jednalo se o stanice HZS LK Liberec a Raspenava, jednotky SDH obcí Frýdlant, Raspenava, Pertoltice, Višňová, Hejnice a Nové Město pod Smrkem.

Na místo zásahu se jako první dostavila jednotka SDH obce Frýdlant s CAS 32, která provedla průzkum místa zásahu. Po příjezdu na místo zásahu již byl zasažen celý provoz obrubny. Z oken šlehal plameny a docházelo k praskání a následnému vysklení oken. Velitel zásahu (VZ) kontaktoval

zaměstnance podniku a zajistil odpojení elektrického proudu. Po provedení průzkumu a zahájení hasebních prací se na místo zásahu dostavila jednotka HZS LK, stanice Raspenava s CAS 24. Velitel družstva této jednotky neshledal nedostatky ve velení zásahu a ponechal velení stávajícímu VZ. Velitel jednotky SDH obce Frýdlant je shodou okolností příslušník HZS LK ve funkci velitel družstva. Průzkumem bylo zjištěno, že požárem je zasažen celý prostor obrubny a byl ohrožen i sklad hotového zboží a expedice.

VZ rozhodl o vytvoření jednoho proudu C 52 z vnější strany budovy a dvou proudů C 52 vnitřkem budovy s cílem proniknout do 1. nadzemního podlaží (NP), kde byla intenzita požáru největší. Na základě informací od zaměstnanců podniku o ocelových dveřích vedoucích na schodiště do 1. NP rozhodl VZ o vedení požárního útoku tímto prostorem. Jelikož nebyly k těmto dveřím nalezeny klíče, bylo nutné je násilně otevřít pomocí rozbrušovací pily. Po otevření však bylo zjištěno, že za dveřmi není schodiště, ale sklad. Dalším průzkumem byla nalezena zásahová cesta z druhé strany budovy, kde byly nasazený další dva proudy C 52. Tato neznalost objektu zaměstnanci podniku způsobila časovou prodlevu a umožnila další rozvoj požáru. Vzhledem ke značnému zakouření a velkému vývinu tepla byly při zásahu uvnitř objektu použity dýchací přístroje a prováděno odvětrání. Nasazení přetlakového ventilátoru se však vzhledem k velikosti a členitosti objektu projevilo jako málo účinné. Pro zásobování vodou byla použita požární nádrž nacházející se přibliž-

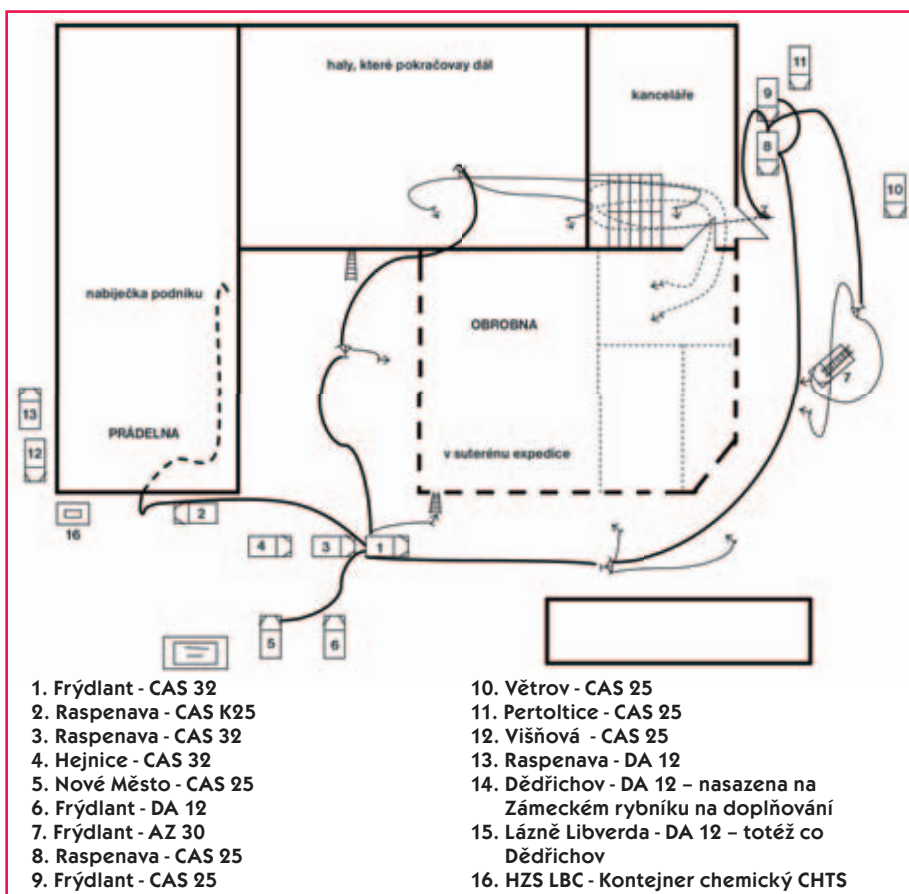
ně 40 m od hořící budovy. Na dodávku vody byla použita PS 8 z vybavení požární hlídky podniku. Po opakovaných technických závadách této PS nasadil VZ CAS 24 stanice Raspenava. Úvedená CAS byla následně nahrazena CAS 25 jednotky SDH obce. Vozidlo stanice Raspenava vybavené mj. i technickými prostředky na likvidaci dopravních nehod bylo dále ponecháno jako záloha na místě zásahu pro případ výjezdu k další události.

Po příjezdu ostatních jednotek PO na místo požáru byly nasazený další proudy C 52 na likvidaci a ochranu okolních výrobních prostor za použití nastavovacích žebříků. Pro nedostatek vody bylo zřízeno čerpací stanoviště na Zámeckém rybníku v katastru obce a voda byla zajišťována kyvadlovou dopravou. Současně s hasebním zásahem se činnost jednotek PO soustředila zejména na evakuaci výrobků z prostoru expedice. Navzdory silnému zakouření a teplotám pod bodem mrazu zachránili hasiči s velkým nasazením za pomoci paletových vozíků veškeré hotové výrobky. Po prohoření střechy objektu byl nasazen AZ 30 na likvidaci požáru a ochranu okolí.

V průběhu zásahu se na místo zásahu dostavili řídící důstojník HZS Libereckého kraje, pracovník pro zjišťování příčin vzniku požárů a příslušníci Policie ČR.

Lokalizace a likvidace požáru

Okolo 21.35 hodin po dostatečném soustředění sil a prostředků bylo na místě zásahu nasazeno celkem 11 proudů C 52 na lokalizaci a následnou likvidaci požáru. VZ proto vydal rozkaz k po-

žárnímu útoku do vnitřních prostor obrubny. Další družstva prováděla hašení vnitřních prostor z vnější strany budovy. Pro další dodávku vody byly zaměstnanci podniku zprovozněny a následně použity vnitřní zdroje vody podniku, které zajistily dostatečné množství hasební látky na místě zásahu. Jednotky dále prováděly rozebírání konstrukcí za pomoci trhacích háků pro odkrytí dalších ohnisek požáru. Při těchto pracích došlo k drobnému popálení na krku člena jednotky SDH obce.

Likvidace požáru byla provedena 16. prosince 2005 v 00.44 hodin. Podílelo se na ní 88 zasahujících profesionálních a dobrovolných hasičů z jedenácti jednotek PO s 22 požárními automobily. Po likvidaci bylo místo zásahu předáno řediteli firmy SLEZAN, a. s., s nařízeným dohledem, který zajišťovala požární hlídka podniku vybavená dvěma proudy C 52.

V čase 01.04 hodin došlo i přes přítomnost požární hlídky k opětovnému vznícení, které bylo zlikvidováno jednotkou SDH obce Frýdlant.

■ Příčina vzniku požáru

Kriminalistické ohnisko požáru bylo určeno ve spolupráci s Policií ČR do 2. nadzemního podlaží v kanceláři mistra dílny v prostoru obrubny, kde byla při vstupu na levé straně v těsné blízkosti dřevěného ostění dveří umístěna kompresorová chladnička nezjištěného typu. Příčinou požáru byl s největší pravděpodobností přechodový odpor na kontaktech rozběhového relé kompresoru

chladničky. Vývinem značného množství tepla došlo k vznícení PVC izolace vodičů s následným rozšířením plamene po izolaci přívodní šňůry na okolní hořlavé předměty.

Příčina vzniku požáru byla potvrzena i na základě odborného vyjádření - elektrotechnické expertizy z Kriminalistického ústavu Policie ČR, Odboru kriminalistické techniky a expertíz Ústí nad Labem.

■ Negativní vlivy:

- prodleva ve zpozorování požáru - v době příjezdu jednotky byla zasažena celá obrubna,
- neznalost objektu zaměstnanci firmy,
- silné zakouření a sálavé teplo, které zpočátku znemožňovalo zásah vnitřkem budovy,
- mrazivé počasí - hrozilo prochladnutí zasahujících, docházelo k namrzání nástupních ploch a ztížení evakuace podniku,
- omezený prostor pro uložení evakovaného materiálu - docházelo k zarovnání nástupních ploch evakovaným materiálem.

■ Klady :

- nedošlo k rozšíření požáru na přilehlé budovy,
- zdroj vody k hašení požáru byl v areálu podniku,
- dobrá spolupráce jednotek PO při hašení a evakuaci,
- dobrá komunikace s vedením podniku,
- podařilo se evakuovat celou expedici a zachránit všechny výrobky. ■

ZAŘÍZENÍ PRO ODVOD KOUŘE

s integrovaným systémem pro komfortní větrání střešními okny VELUX

- Systémové řešení
 - střešní okno VELUX GGL
 - motorická jednotka pro otevření okna (skrývá v prostoru ventilační klapky okna)
 - řídicí jednotka
 - doplňkové spínače pro větrání
 - kouřový senzor
 - dešťový senzor
- Spolehlivý odvod kouře
- Snadná montáž
- Pohodlné větrání
- Certifikováno TZÚ stavebním Praha

VELUX

PROSLUNÍME VÁŠ ŽIVOT

VELUX Česká republika, s.r.o.
 www.VELUX.cz • Zákaznické centrum 531 015 511

Sněhové závěje komplikovaly zásah

kpt. Libor HALOUZKA, HZS Královéhradeckého kraje, foto autor

Dne 28. ledna 2005 v 07.06 hodin byl na operační a informační středisko HZS Královéhradeckého kraje, územní odbor Trutnov nahlášen požár hospodářské budovy poblíž Špindlerovy boudy ve Špindlerově Mlýně. Hasičům komplikoval zásah těžce dostupný terén, kdy se, kvůli sněhovým závějím, nebylo možné s požární technikou dostat až na místo požáru.

Hasební zásah

Lokalizaci a likvidaci požáru provedly jednotky HZS Královéhradeckého a Libereckého kraje ze stanic Vrchlabí, Trutnov a Jilemnice, ve spolupráci s jednotkami SDH obcí Špindlerův Mlýn, Hostinné a Lánov. Při zásahu pomáhali také příslušníci pohraniční stráže z Polska.

Jako první přijela na místo události v 07.28 hodin jednotka SDH obce Špindlerův Mlýn. Protože místní komunikace k Špindlerově boudě byla v délce asi 400 m zasněžená (vrstva sněhu 2 až 2,5 m), musely všechny jednotky PO odstavit požární techniku a počkat na vyfrézování komunikace. Při tom byl v 07.38 hodin proveden hasební zásah pomocí dvou proudů D 26 z nástěnných hydrantů hotelu Špindlerova bouda. Dále bylo použito sedm přenosných hasicích přístrojů PG 6, devět vodních hasicích přístrojů a jeden sněhový hasicí přístroj S 6.

Při lokalizaci požáru pomáhali příslušníci pohraniční stráže z Polska, kteří použili lopaty na házení sněhu do místa požáru. Pohyb zasahujících ha-

sičů byl ztížen vysokou vrstvou sněhu kolem hospodářského stavení, kdy zapadali až po pás do sněhu. Hasební prostředky, které byly v čase požáru dostupné, byly pro lokalizaci a likvidaci požáru nedostatečné, a proto se požár rychle šířil. Přístup pro požární techniku k hotelu Špindlerova bouda a k hospodářskému stavení byl zajištěn až po více než jedné hodině od příjezdu první jednotky PO. Toto značné zdržení mělo za následek rozšíření požáru z 1. NP (technického skladu) do 2. NP (personálních pokojů) hospodářského stavení.

Venkovní teplota v čase požáru byla – 16 °C a foukal východní vítr. Dalším faktorem, který měl značný vliv na požár a hasební práce, byla plechová sedlová střecha hospodářského stavení. Kouř a plameny požáru se držely pod touto střechou, která udržovala vysokou teplotu místa požáru a bránila hasičům proniknout do těsné blízkosti objektu nebo do jeho některých částí, aby hasební zásah byl dostatečně účinný. Protože na místě události nejsou žádné vodní zdroje, přistoupilo se ke kyvadlové dopravě vody ze Špindlerova Mlýna, který je vzdálen 7,5 km. I přes extrémní a nepříznivé podmínky se podařilo zasahujícím jednotkám PO zachránit pravou část hospodářského stavení, část 1. NP levého stavení, osobní automobily BMW a RENAULT, motocykl KAWASAKI 1200 a zabránit přenesení požáru na hlavní budovu.

Hasební zásah probíhal ještě 29. a 30. ledna 2005, kdy střídající se jednotky SDH obcí hasily jednotlivá ohniska pod plechovou střechou. Přímá škoda způsobená požárem byla předběžně odhadnuta na částku přibližně 2 000 000 Kč. Uchráněné hodnoty byly předběžně vyčísleny na přibližně 10 000 000 Kč.

Příčina vzniku požáru

Příčinou požáru bylo nedbalostní jednání zaměstnance hotelu Špindlerova bouda, který při rozmrazování zamrzlé vody ve vodovodním potrubí porušil zásady bezpečného provozu elektrického ručního přenosného nářadí a návody vztahující se k požární bezpečnosti výrobků a činností.

Tragická nehoda na železničním přejezdu

kpt. Ing. Petr OŠLEJŠEK, HZS Olomouckého kraje, Jiří HRÍBEK, HZS ČD Olomouc, foto archiv HZS Olomouckého kraje

Ve čtvrtek 9. prosince 2004 se vracela jednotka příslušníků Armády ČR (AČR) z výcviku na policejní střelnici ve Vrahovicích zpátky do kasáren. Vojáci seděli na ložné ploše nákladního automobilu T 815, který sjížděl z boční komunikace a vjel na železniční přejezd Prostějov-Vrahovice. V době, kdy automobil přejížděl železniční trať, došlo ke střetu s vlakovou soupravou R 934 Brno-Olomouc. Důsledky srážky rychlíku a nákladního automobilu byly mimořádně tragické. Nehoda si vyžádala celkem pět mrtvých a osm zraněných.

Výjezd jednotek na místo nehody

Ve 12.01 hodin obdrželo operační a informační středisko HZS Olomouckého kraje, územní odbor Prostějov (OPIS) tísňové volání o dopravní nehodě rychlíku R 934 a vojenského vozidla na železničním přejezdu v Prostějově-Vrahovicích. Na místo byla vyslána jednotka ze stanice Prostějov s technikou CAS 25 a RZA. Společně s jednotkou PO vyjízďela i osádka Zdravotnické záchranné služby (ZZS) Olomouckého kraje z Prostějova.

Při příjezdu jednotky na místo události v čase 12.05 hodin bylo zjištěno, že se jedná o vlak a nákladní automobil T 815. Zdemolovaná kabina řidiče se nacházela asi 50 metrů od železničního přejezdu, o několik set metrů dál stála vlaková souprava R 934. Na úseku přes 250 m dlouhém leželo kolem trati množství zraněných osob. Velitel jednotky po prvotním průzkumu informoval OPIS o velkém počtu zraněných osob a o potřebě dalších sil a prostředků. Zároveň bylo vyžádáno vypnutí železniční troleje, která byla vlivem nehody stržena. Průzkumná skupina ustavená velitelem zásahu začala neprodleně zjišťovat rozsah mimořádné události, především počet zraněných.

Vyprošťování zraněných

Osádka CAS 25 ihned započala s poskytováním první pomoci. Postupně bylo zřejmé, že se jedná o několik osob s různým stupněm zranění, která se v některých případech jevila jako neslučitelná se životem. Ve vzdálenosti asi 100 metrů od střetu ležela deformovaná ložná plocha automobilu, o dalších 200 metrů dál pak stála vlaková souprava rychlíku R 934. Pod lokomotivou byl zaklíněn zbytek podvozku T 815. Železniční trolej byla v délce 500 metrů stržena a ležela v kolejišti společně s vodicími lany a několika sloupy.

Dopravní nehody na železničních přejezdech v roce 2004

Podle údajů z dat programu Statistického sledování událostí došlo v roce 2004 k 204 dopravním nehodám silničních dopravních prostředků na železničních přejezdech, jejichž následky likvidovaly jednotky PO. Při těchto nehodách bylo usmrceno 35 osob a dalších 108 zraněno. K nejvážnějším nehodám patří, kromě popisované nehody u Prostějova, nehoda ze dne 14. července 2004, kdy se v podvečer střetl na železničním přejezdu u obce Věžky v okrese Přerov osobní automobil s vlakem. Na místě zemřeli tři lidé. O měsíc později se dne 16. srpna 2004 dopoledne srazil osobní automobil s vlakem na nechráněném železničním přejezdu u Pacova v okrese Pelhřimov. Při této nehodě bylo v automobilu zraněno šest osob, z toho čtyři děti.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Cestující rychlíku vystupovali spontánně z vlakové soupravy přímo do kolejiště. V prvních chvílích nebylo zřejmé, zda nehrozí úraz elektrickým proudem od stržené troleje. Průzkumná skupina se proto snažila zabránit pohybu osob z vlaku do prostoru nehody. Cestující byli osádkou vlaku a hasiči směřováni mimo železniční trať na přilehlé pole. Část průzkumné skupiny procházela vlakem a zjišťovala, zda ve vlaku nezůstali zranění. Uvnitř byly nalezeny dvě zraněné osoby. První osádka vozidla zdravotnické záchranné služby po příjezdu na místo nehody zahájila neprodleně zjišťování stavu zraněných.

V důsledku poškození palivové nádrže vojenského automobilu došlo k úniku nafty a následnému požáru. Požár byl lokalizován strojevodoucím vlakem pomocí přenosných hasičích přístrojů. Průzkumná skupina zajistila jeho úplnou likvidaci a současně i provizorní jímání unikající nafty.

Vojáci, vracející se z výcviku, byli vybaveni střelnými zbraněmi a střelivem. Tento nebezpečný materiál byl vlivem nehody rozptýlen po celém úseku nehody, včetně železničního náspu a přilehlého okolí. I z tohoto důvodu bylo nezbytné zajistit místo nehody a okolí proti vstupu nepovolaných osob. Tento úkol v první fázi plnili příslušníci Policie ČR.

Transport zraněných

Městská policie Prostějov zajišťovala regulaci dopravy pro příjezdající a odjíždějící sanitní vozidla. Na místo události se dostavil zástupce AČR, který povolal příslušníky vojenské policie, kteří postupně převzali plnění úkolů ostražky místa nehody. Průběžně přijížděla další sanitní vozidla ZZS Olomouckého kraje, vozidla zdravotní přepravy a dále jednotky: TA ze stanice Prostějov, HZS ČD Olomouc s TA-S3T, a jednotka SDH obce Prostějov-Vrahovice s CAS 25. Jednotka HZS ČD Olomouc po příjezdu pomáhala s transportem zraněných a zejména zajistila zkratování trolejového vedení a stabilizaci poškozené vlakové soupravy.

Ve spolupráci s příslušníky AČR byl zjišťován počet osob, které byly přepravovány na ložné ploše T 815 a porovnáván s počtem zraněných a usmrcených. Bylo zjištěno, že se jednalo o 11 osob. Vojenská policie a další skupina vojáků, kteří se dostavili na místo nehody, začaly zajišťovat společně s Policií ČR úplné uzavření místa nehody a dohledání střelných zbraní.

Hasiči se podíleli na poskytování první pomoci zraněným a jejich transportu do sanitních automobilů. Transport zraněných z místa události byl proveden sanitními automobily a vrtulníkem letecké záchranné služby.

Po prevozu zraněných bylo provedeno střídání velitele zásahu. Zásah byl předán ve 12.56 hodin veliteli jednotky HZS ČD Olomouc. Další ohledání místa nehody ukázalo, že lokomotiva se jednou nápravou nachází mimo kolej a z nádrží a utrženého motoru nákladního automobilu unikla nafta a provozní náplně. Proto velitel zásahu rozhodl o povolání

dalších sil a prostředků HZS ČD: TA-L1T, TKA-S3, TA-S1, CAS 24/2500/400-S2V, HZS ČD Přerov CAS 24/2500/400-S3V, RZA-L3R a nehodové skupiny DKV Brno k nakolejení lokomotivy. Jednotky HZS ČD Olomouc a Přerov pak společně likvidovaly uniklé látky a odčerpávaly zbytky z poškozených nádrží.

Likvidace ropných látek

Při nehodě došlo k úniku téměř 460 litrů ropných látek, které byly rozptýleny v okolí trati v délce asi 370 m. Celý úsek byl zasypán sorbenty. Z nádrží nákladního automobilu bylo odčerpáno 80 l motorové nafty.

Likvidační práce byly prováděny ve spolupráci s AČR. Prostřednictvím vojenské policie byl povolán odřad 156. záchranného a výcvikový praporu AČR z Olomouce s technikou (AJ16 T148, 4xT815). Současně byly povolány další síly a prostředky, zejména pro zabezpečení osvětlení místa zásahu a zřízení týlového zázemí.

Po jejich příjezdu rozhodl velitel zásahu o vytvoření dvou úseků:

1. úsek - vyprošťování podvozku nákladního automobilu zaklíněného pod lokomotivou.

2. úsek - sběr a naložení trosk havarovaného automobilu.

Po ukončení prací na druhém úseku byly síly a prostředky přesunuty k odstranění dvou betonových sloupů trakčního vedení, opřeny o osobní vozy vlakové soupravy a tři ocelových sloupů stržených do kolejí. Ve 22.15 hodin ukončili činnost příslušníci 156. záchranného a výcvikového praporu Olomouc. Jednotka HZS ČD nadále prováděla odstraňování stržených sloupů a trakčního vedení. Obnovit alespoň omezený provoz na důležité jednokolejné trati se podařilo až 10. prosince 2004 v 01.00 hodin.

Vzhledem k charakteru zásahu byla poskytnuta zasahujícím hasičům posttraumatická intervenční péče psychologem HZS Olomouckého kraje.

Poznatzky ze zásahu

Klady:

- kvalitní provedení celkového průzkumu místa události pomocí průzkumné skupiny (nenastala situace, kdy se všichni věnují jednomu zraněnému a nikdo neví, jaký je rozsah události),
- dobrá spolupráce a součinnost s jednotkou HZS ČD a příslušníky AČR, zejména jednotkou vojenské policie,
- včasné nasazení tiskové mluvčí HZS Olomouckého kraje pro komunikaci s tiskem a ostatními sdělovacími prostředky.

Zápory:

- absence taktických postupů pro společné zásahy se zdravotnickou záchrannou službou při událostech s velkým počtem zraněných. Přestože jsou prováděna společná cvičení, neexistuje jednotná metodika,
- malé zkušenosti s prováděním evidence zraněných a transportovaných. V průběhu zásahu došlo k situaci, kdy byl pohřešován jeden z vojáků, který byl rovněž v havarovaném automobilu. Později bylo zjištěno, že již byl transportován do zdravotnického zařízení.

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 8. ledna do 4. února roku 2005

15. 1. • **Zemědělská usedlost** v Božanově, okr. Náchod.
Příčina - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
- **Restaurace** ve Frýdku-Místku.
Příčina - pravděpodobně technická závada ledničky.
Škoda - 2 000 000 Kč.
16. 1. • **Hospodářská budova** v Domašově, okr. Brno-venkov.
Příčina - v šetření. *Zraněna* 1 osoba.
Škoda - 1 000 000 Kč.
17. 1. • **Provozní budova** firmy Lesoškolky Řečany, s.r.o. v Otradovicích, okr. Mladá Boleslav. *Příčina* - v šetření.
Škoda - 1 500 000 Kč.
18. 1. • **Sklad mčů a sportovních potřeb v bývalém rodinném domě** v Lípě nad Bečvou, okr. Přerov.
Příčina - v šetření. *Škoda* - 1 400 000 Kč.
20. 1. • **Tandemový lící stroj ve výrobní hale** firmy Vetropack Moravia Glass, a.s. v Hodoníně.
Příčina - technická závada - vada materiálu potrubí.
Škoda - 3 000 000 Kč.
24. 1. • **Rodinný dům** ve Všeherdech, okr. Plzeň-sever.
Příčina - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
25. 1. • **Administrativní budova** IPS v obci Doubice, okr. Děčín. *Příčina* - vznícení hořlaviny u topidla.
Škoda - 3 000 000 Kč.
28. 1. • **Střecha a krov objektu zámku** ve tvaru U 30 x 40 x 30 m v obci Vodice, okr. Tábor.
Příčina - závada komínového tělesa a vznícení sazí.
Škoda - 4 000 000 Kč.
- **Hospodářská budova** Špindlerovy boudy ve Špindlerově Mlýně, okr. Trutnov. *Příčina* - nedbalost při používání otevřeného ohně k rozmrazování.
Škoda - 2 000 000 Kč. *Zraněna* 1 osoba.
- **Sklad autodílů a kanceláře** firmy Autoshop, s.r.o. - Autovrakoviště v Suchdole, okr. Příbram.
Příčina - v šetření. *Škoda* - 3 500 000 Kč.
31. 1. • **Dřevěná kolna pro zemědělské závěsné zařízení** Mendlovy zemědělské a lesnické univerzity Brno v Žabčicích, okr. Brno-venkov.
Příčina - v šetření. *Škoda* - 1 500 000 Kč.
1. 2. • **Hospodářské stavení** v obci Ptice, okr. Praha-západ.
Příčina - v šetření. *Škoda* - 1 200 000 Kč.
2. 2. • **Výrobní hala** firmy Aliachem, a.s., o. z. Fatra Napajedla, provozovna Chropyně, okr. Kroměříž.
Příčina - nedbalost při svařování.
Škoda - 13 800 000 Kč.
4. 2. • **Stodola** v Kunčicích, okr. Hradec Králové.
Příčina - nedbalost při používání elektrického infrazářiče. *Škoda* - 1 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Požární ochrana ve školách a školských zařízeních 2

plk. Ing. Bohumila JENERÁLOVÁ, mjr. Ing. Květoslava SKALSKÁ,
statistické údaje pplk. Ing. Vladimír Vonásek a por. Bc. Pavel Lukeš, MV-generální ředitelství HZS ČR

Jak již bylo uvedeno v první části našeho článku publikovaného v únorovém vydání tohoto časopisu, povinnosti právnických osob a podnikajících fyzických osob jsou vymezeny k příslušné kategorii provozované činnosti. V této části jsou uvedeny některé doklady a dokumentace, kterými se prokazuje plnění vybraných povinností:

■ Činnosti bez zvýšeného požárního nebezpečí - § 4 odst. 1 písm. a) zákona o požární ochraně

1. Dokumentace o kontrolách provozuschopnosti požárně bezpečnostního zařízení, věcných prostředků požární ochrany, popř. požární techniky - § 5 odst. 1 písm. a) zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 2 až 10 vyhlášky o požární prevenci.
2. Doklady prokazující vytváření podmínek pro hašení požárů a pro záchrané práce /např. zřetelné označení čísla tísňového volání (ohlašovny požáru), případně uvedení dalších pokynů ke způsobu ohlášení požáru ve všech objektech, kde právnická osoba provozuje činnosti/ - § 5 odst. 1 písm. b) zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 11 vyhlášky o požární prevenci.
3. Doklady prokazující dodržování technických podmínek a návodů vztahujících se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností - § 5 odst. 1 písm. c) zákona o požární ochraně.
4. Doklady o provedených preventivních požárních prohlídkách - § 5 odst. 1 písm. e) zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 12 a § 13 vyhlášky o požární prevenci.
5. Dokumentace o odborné přípravě preventivistů požární ochrany - § 5 odst. 1 písm. e) zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 25, § 26 a § 36 odst. 2 vyhlášky o požární prevenci.
6. Dokumentace obsahující podmínky požární bezpečnosti (projektová dokumentace ověřená stavebním úřadem ke skutečnému provedení např. únikových cest), zpracovaná a schvalovaná, popř. vedená podle zvláštních předpisů (stavební zákon s přihlédnutím k podrobnostem, např. požárně bezpečnostní řešení ve smyslu § 18 odst. 1 vyhlášky č. 132/1998 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona, ve znění pozdějších předpisů) - § 5 odst. 1 písm. b) zákona o požární ochraně.

7. Doklad o přijatých opatřeních pro případ zdolávání mimořádných událostí, jako jsou havárie, požáry a povodně, jiné vážné nebezpečí a evakuace zaměstnanců podle § 132a odst. 6 zákona č. 65/1965 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů.

■ Činnosti se zvýšeným požárním nebezpečím - § 4 odst. 1 písm. b) zákona o požární ochraně

Jedná se zejména o dokumentaci požární ochrany ve smyslu § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 27 až 40 vyhlášky o požární prevenci. Rozsah a způsob zpracování dokumentace požární ochrany vyplývá ze způsobu určení podmínek požární bezpečnosti, přičemž se využije postup uvedený v § 15 vyhlášky o požární prevenci. Způsob vedení dokumentace požární ochrany je upraven § 40 vyhlášky o požární prevenci.

1. Dokumentace o začlenění provozovaných činností do kategorie činností se zvýšeným nebo vysokým požárním nebezpečím - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 28 vyhlášky o požární prevenci.
2. Stanovení organizace zabezpečení požární ochrany - § 15 popř. § 6 odst. 1 písm. a) zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 30 vyhlášky o požární prevenci.
3. Požární řád - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 31 vyhlášky o požární prevenci.
4. Požární poplachové směrnice - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 32 vyhlášky o požární prevenci.
5. Požární evakuační plán - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 33 vyhlášky o požární prevenci. Pouze u činností, které byly začleněny ve smyslu § 4 odst. 2 písm. j) zákona o požární ochraně.
6. Dokumentace zdolávání požárů (operativní karta nebo operativní plán) - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 34 vyhlášky o požární prevenci. Pouze u činností, které byly začleněny ve smyslu § 4 odst. 2 písm. j) zákona o požární ochraně.
7. Řád ohlašovny požárů - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 35 vyhlášky o požární prevenci.
8. Tematický plán a časový rozvrh školení zaměstnanců a odborné přípravy preventivistů požárních hlídek a pre-

ventistů požární ochrany - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 23 až 26 a § 36 vyhlášky o požární prevenci.

9. Dokumentace o provedeném školení zaměstnanců a odborné přípravě preventivistů požárních hlídek a preventistů požární ochrany - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 36 vyhlášky o požární prevenci.

10. Požární kniha - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 37 vyhlášky o požární prevenci.

11. Dokumentace obsahující podmínky požární bezpečnosti, zpracovaná a schvalovaná, popř. vedená podle zvláštních předpisů (např. požárně bezpečnostní řešení ve smyslu § 18 odst. 1 vyhlášky č. 132/1998 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení stavebního zákona, ve znění pozdějších předpisů) - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 27 odst. 2 vyhlášky o požární prevenci.

12. Bezpečnostní listy (ve smyslu zákona č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 186/2004 Sb.) - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 27 odst. 2 vyhlášky o požární prevenci.

13. Doklady prokazující dodržování technických podmínek a návodů vztahujících se k požární bezpečnosti výrobků nebo činností (např. o kontrolách, údržbě, opravách, v souladu s právními předpisy, normativními požadavky a průvodní dokumentací výrobců) - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 27 odst. 2 a § 38 vyhlášky o požární prevenci.

14. Požárně technické charakteristiky - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 39 vyhlášky o požární prevenci.

15. Rozhodnutí a stanoviska správních úřadů týkající se požární bezpečnosti při provozovaných činnostech (např. zápisy o kontrolách státního požárního dozoru - podle § 31 odst. 2 zákona o požární ochraně) - § 15 zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 27 odst. 2 vyhlášky o požární prevenci.

■ Činnosti s vysokým požárním nebezpečím - § 4 odst. 1 písm. c) zákona o požární ochraně

U této kategorie se postupuje se obdobně jako u činností se zvýšeným požárním nebezpečím. Rozsah a způsob zpra-

cování dokumentace požární ochrany vyplývá ze způsobu posuzování požárního nebezpečí ve smyslu § 16 vyhlášky o požární prevenci.

Další povinností je zpracovat posouzení požárního nebezpečí podle § 6a zákona o požární ochraně, s podrobnostmi uvedenými v § 29 vyhlášky o požární prevenci. Vždy se pak zpracovává požární evakuační plán a dokumentace zdolávání požárů.

Nežádá se provozovatelé činností mylně domnívají, že veškeré povinnosti, které jim na úseku požární ochrany vznikají, jsou obsaženy přímo v zákoně o požární ochraně. Je na místě připomenout, že základní orientaci poskytuje ustanovení § 2 odst. 1 tohoto zákona (viz část 1). Jako příklady, kromě již zmíněných, lze uvést, že se jedná zejména o předpisy upravující povinnosti, případně některé podrobnosti v oblasti:

- požární bezpečnosti staveb,
- bezpečnostních požadavků v souvislosti se vstupem výrobků na trh,
- požární bezpečnosti technologií,
- požární bezpečnosti provozovaných činností,
- bezpečnosti práce,
- působnosti ministerstev a jiných správních úřadů, krajů a obcí.

Je potřebné rovněž zmínit zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění některých zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů. V tomto zákoně je možné najít řadu potřebných informací, např. že vysoká škola je právnickou osobou (§ 2); v čele vysoké školy je rektor, který jedná a rozhoduje ve věcech školy, pokud zákon nestanoví jinak (§ 10); kvestor řídí hospodaření a vnitřní správu veřejné vysoké školy a vystupuje jejím jménem v rozsahu stanoveném opatřením rektora (§ 16); v § 16 a 41 je uvedeno, jaké jsou vnitřní předpisy vysoké školy a další.

Jak bylo uvedeno, kontroluje se dodržování povinností stanovených zákony s přihlédnutím k podrobnostem obsaženým v prováděcích předpisech. Jedná-li se o dokumentaci požární ochrany, kontroluje se ta dokumentace, která odpovídá kategorii jednotlivých činností, přičemž se přihlíží k příslušným ustanovením vyhlášky o požární prevenci. V této souvislosti je vhodné znovu zmínit § 40 této vyhlášky, který provozovatelům činností skýtá možnosti jak zpracovat dokumentaci, která odpovídá podmínkám i organizační struktuře dotčené právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby.

Časté otázky se týkají vedení dokumentace požární ochrany *nad rámec povinností odpovídajících kategorií provozovaných činností* podle zákona o požární ochraně. Jedná-li se o „nadstandardní“ zabezpečení požární ochrany, vždy je třeba rozlišit, je-li takovou dokumentací dokládáno plnění některé povinnosti na úseku požární ochrany či nikoli. Je-li takovou dokumentací dokládáno plnění některé povinnosti na úseku požární

ochrany, pak jedná-li se o závalu v jejím obsahu (nekontroluje se formální stránka dokumentace), orgán státního požárního dozoru uvede v zápisu o požární kontrole /§ 31 odst. 1 písm. a) a odst. 2 zákona o požární ochraně/, kterým předpisem byla povinnost stanovena a zpravidla připojí též předpis obsahující příslušné podrobnosti. Orgán státního požárního dozoru stanoví opatření ve smyslu § 31

odst. 2 zákona o požární ochraně. Opatření se vždy stanovuje k odstranění závaly v dodržování, resp. nedodržování povinnosti, která kontrolovanému subjektu vznikla.

Požáry ve školství v letech 2001 až 2004

Pro ilustraci uvádíme některé údaje pořízené ze statisticky sledovaných údajů

Základní údaje

Údaj	2001	2002	2003	2004	Celkem
Počet požárů	60	70	72	61	263
Škoda (mil. Kč)	1,3	2,0	20,3	19,3	42,9
Počet osob usmrčených	0	2	0	0	2
Počet osob zraněných	2	0	6	10	18
Počet osob evakuovaných a zachráněných	0	44	347	245	636
Uchráněné hodnoty (mil. Kč)	18,6	26,0	75,2	43,7	163,5

Rozdělení podle objektů, kde požár vznikl

Objekt, budova	2001	2002	2003	2004	Celkem	% z celku
Mateřské školy	7	9	7	3	26	9,9
ZŠ a zvláštní školy	25	29	22	19	95	36,1
Učňovské školy, učiliště, SOŠ, gymnázia	13	7	13	9	42	16
Vysoké školy	2	2	6	2	12	4,6
Zdravot. školy a ústavy pro vzdělávání	1	1	0	2	4	1,5
Ostatní – např. klubovny, dětské tábory	0	0	2	4	6	2,3
Tělocvičny	0	1	2	2	5	1,9
Rekreační budovy	4	4	2	5	15	5,7
Jídelny	1	1	0	1	3	1,1
Provizoria	3	7	5	4	19	7,2
Ostatní	4	9	13	10	36	13,7
Celkem	60	70	72	61	263	100

Rozdělení podle prostoru vzniku

Prostor	2001	2002	2003	2004	Celkem	% z celku
Nezjištěn	10	10	11	13	44	16,7
Učebny, přednáškové sály	8	7	15	7	37	14,1
Dílny, laboratoře, kabinety	3	5	6	4	18	6,8
Tělocvičny, převlékárny	0	4	2	5	11	4,2
Jiné shromažďovací prostory	1	1	1	1	4	1,5
Kanceláře, sociální zařízení	14	23	8	12	57	21,7
Komínová tělesa	4	1	0	1	6	2,3
Kotelny, výměníky	3	1	2	3	9	3,4
Půdy, střechy	2	1	5	3	11	4,2
Chodby, schodiště	4	9	10	9	32	12,2
Ostatní	11	8	12	3	34	12,9
Celkem	60	70	72	61	263	100

Příčiny vzniku požáru

Příčina	2001	2002	2003	2004	Celkem	% z celku
Neobjasněna	9	7	9	6	31	11,8
Hra dětí s ohněm	8	13	8	7	36	13,7
Úmyslné zapálení	8	17	19	13	57	21,7
Kouření	10	6	4	9	29	11,0
Jiná nedbalost	7	15	10	5	37	14,1
Závada komínu	3	1	1	2	7	2,7
Technická závada	12	11	21	19	63	23,9
Jiná příčina	3	0	0	0	3	1,1
Celkem	60	70	72	61	263	100,0

Způsob likvidace požáru

Způsob likvidace	2001	2002	2003	2004	Celkem	% z celku
Samouhašení	4	7	10	4	25	9,5
Jedna jednotka PO	23	32	32	32	119	45,
Více jednotek PO	11	11	13	7	42	16
Zaměstnanci, občané pomocí přenosných hasicích přístrojů	15	14	15	12	56	21,3
Zaměstnanci, občané vodou z hydrantu, věder, utlučením, udušením apod.	5	6	2	4	17	6,5
Jiný způsob	2	0	0	2	4	1,5
Celkem	60	70	72	61	263	100

k požárům ve školství. Z těchto přehledů mohou provozovatelé činností získat řadu přínosných informací zejména pro cílené zaměření prevence a soustředění větší pozornosti na rizikovější místa.

Mezi technickými závadami jsou evidovány závady na zářivkových tělesech, elektrických varičích, nápojovém automatu, keramické vypalovací peci, hifi věži, odsávacím zařízení, zpětném projektoru, pračce, myčce nádobí, úhlové brusce a plynovém kotli. Mezi případy, kdy bylo možné vznik události spojovat s nedbalostí patří, kromě kouření, také vznícení propan-butanového zapalovače a vznícení od propan-butanového školního kahanu. Četné jsou případy vznícení školních nástěnek (např. z polystyrenu, hobry, korku), kdy se jednalo o úmyslné zapálení.

Velmi příznivé je zjištění, že u 50 % případů byla plocha požáru do 1 m². U 35 % případů byla tato plocha od 2 m² do 10 m² a u 15 % požárů byla plocha větší.

Zajímavé jsou rovněž údaje o použití hasební látky k uhašení požáru. Voda bylo uhašeno 48 % požárů, pomocí CO₂ 4 % a práškem 6 %. Pro osoby, které se při požáru vyskytují, zejména zaměstnance, bude povzbudivé, že bez

jednotek požární ochrany bylo uhašeno 42 % požárů. Z toho lze vyvozovat, že školení o požární ochraně a dostupnost prostředků k hašení může významně ovlivnit rozvoj požáru a tím i následné škody.

Dalším sledovaným hlediskem je rozšíření požáru v budově. Rozborem je možné dostat se k velmi zajímavým poznatkům. V 79 % z celkového počtu požárů byl požár omezen na místnost vzniku; hlavními důvody je zejména rychlost uhašení a dále členění stavby do požárních úseků. Horizontální nebo vertikální rozšíření bylo zaznamenáno ve 3 % případů a požár halového objektu bez vnitřního dělení ve 4 %.

Preventivně výchovná činnost

Pro děti i mládež je většinou vítanou událostí mohou-li vidět hasiče, požární techniku a zejména zásahové požární automobily v akci. Je ale nezbytné, aby se k dětem a mládeži dostávaly informace i z oblasti požární prevence. V roce 2003 se do rukou učitelů základních a středních škol dostala příručka **Ochrana člověka za mimořádných událostí**. Do obsahu vzdělávání ve školách byla zařazena na základě pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy

č.j. 12 050/03-22 ze dne 4. března 2003. K výuce tematiky ochrany člověka při mimořádných událostech na základních a středních školách připravil odbor prevence MV-generálního ředitelství HZS ČR dvě příručky (rozpracování kapitoly Téma č. II, Živelní pohromy, písm. D. Požáry).

„Výchova dětí v oblasti požární ochrany“ - 1. a 2. cyklus

Tato příručka je určena pro učitele základních a speciálních škol. Obsah je rozdělen na dvě části - 1. cyklus pro druhou až pátou třídu a 2. cyklus pro šestou až osmou třídu. K usnadnění výkladu slouží pro každý cyklus jedna doprovodná videokazeta. Předpokládá se, že distribuce bude zabezpečena v průběhu prvního pololetí 2005 prostřednictvím HZS krajů po dokončení doprovodnými videokazetami. (Pozn.: V době přípravy tohoto příspěvku byla ještě jedna videokazeta ve výrobě.)

„Výchova a prevence v oblasti požární ochrany“ - 3. cyklus

Předpokládá se, že tato příručka určena pro učitele středního a učňovského školství, bude spolu s doprovodnou videokazetou k dispozici do konce roku 2005.

POZVÁNKA

Výstaviště Praha 13.–15. 4. 2005 9.00–18.00

14. ročník mezinárodního veletrhu zabezpečovací techniky, systémů a služeb, požární ochrany a záchranných zařízení

jméno firma

adresa

PSC telefon e-mail

Kompletně vyplněnou pozvánku vyměňte u pokladny za vstupenku!

organizátor:
INCHĚBA PRAHA spol. s r.o.
Tel.: +420 220 103 478
Fax: +420 233 378 225
e-mail: alarmin@incheba.cz
http://www.incheba.cz

pod záštitou:
• MINISTERSTVA VNITRA ČR
• POLICEJNÍHO PREZIDIA ČR
• NÁRODNÍHO BEZPEČNOSTNÍHO ÚŘADU

odborný gestor:
• Asociace technických bezpečnostních služeb GRÉMIUM ALARM
• Česká asociace pojišťoven
• Komora podniků komerční bezpečnosti ČR

ve spolupráci s:
• sdružením AMBO
• Výzkumným ústavem bezpečnosti práce

mediální partneři: časopisy
• Elektřinotatér • Hlásí se policie
• Internetmedia.cz • Kriminalistika
• Policiista • Pražský strážník
• Security Magazin • Security World
• Stříbrný kruh • Veřejná správa
• Zabezpečení a kriminalita • Safe • 112

Automobilový žebřík 30 – ZIL 157

pplk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Vysloužilá cisternová automobilová stříkačka podvozku ZIL 157

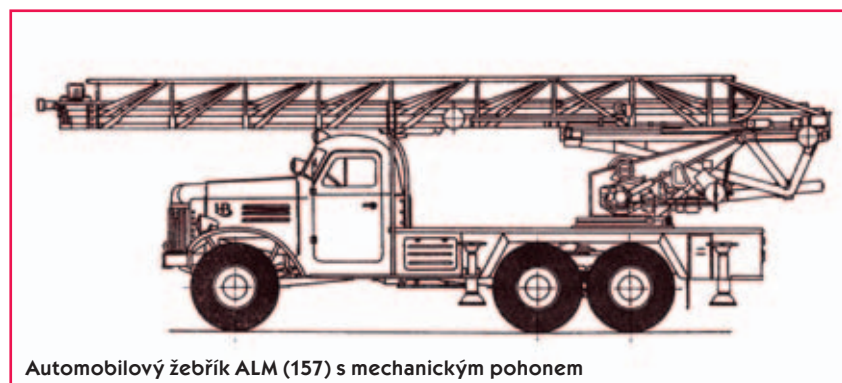
Skladbu požární techniky ve druhé polovině dvacátého století v Československu do určité míry ovlivnila požární technika ze Sovětského svazu. Do vybavení našich jednotek byly, mimo jiné, zavedeny sovětské automobilové žebříky. Jednalo se zejména o automobilový žebřík s dostupnou výškou 30 m na podvozku ZIL 157 a později i na podvozku ZIL 131.

Podstatná část informací o historii ruské automobilky ZIL je uvedena v článku o CAS 18 – ZIL 130, který byl publikován v tomto časopise v minulém roce. Pouze si připomeňme, že na počátku všeho byla moskevská automobilka AMO, založená již v roce 1915. Mezi autory koncepce spolehlivých a nenáročných nákladních automobilů patřili ve třicátých letech dvacátého století I. A. Lichačev společně s hlavním konstruktérem E. I. Važinskim. V roce 1933 byla automobilka přejmenována, do jejího názvu bylo vlože-

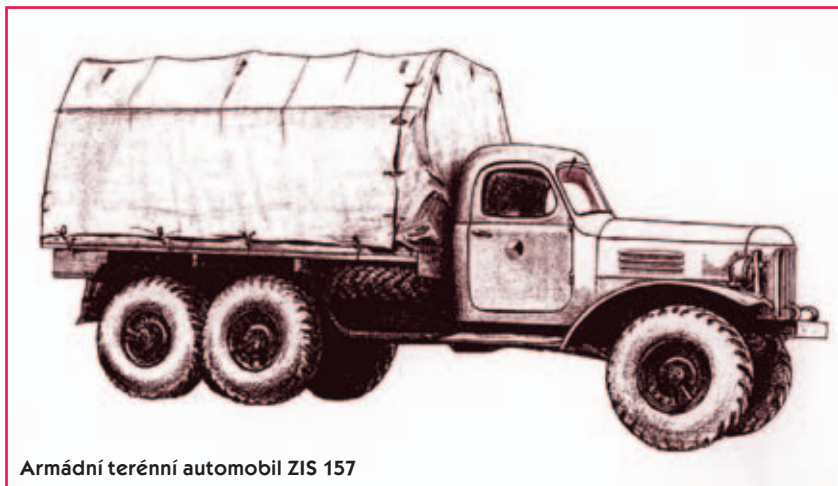
no jméno J. V. Stalina a současně byla zavedena výroba slavného nákladního automobilu ZIS-5. V období druhé světové války byla jeho výroba ze strategických důvodů rozptýlena do více lokalit Sovětského svazu a s ohledem na požadavky válečného hospodářství došlo i k významnému rozšíření produkce. V roce 1956 bylo Stalinovo jméno v názvu automobilky nahrazeno jménem duchovního otce moskevské továrny Lichačeva. Vznikla tak automobilo-

vá značka ZIL, která byla dlouhá léta v zemích RVHP spojována s velkou provozní spolehlivostí. Terénní automobily ZIS a později ZIL 157 byly svého času využívány i v Československé lidové armádě, a to zejména jako specializovaná pracoviště kompletně dovezená ze Sovětského svazu.

Vraťme se však k požárnímu automobilu. Na sklonku padesátých let 20. století bylo ze Sovětského svazu do Československa dovezeno něko-

Automobilový žebřík ALM (157) s mechanickým pohonem

Armádní terénní automobil ZIS 157

lik automobilových žebříků s označením ALM-30 (157). Ten byl v Sovětském svazu vyráběn od roku 1955 ve větších sériích společně s verzemi pro dostupnou výšku 45 a 17 m. Pro třicetimetrou verzi byl od počátku používán především podvozek vojenského terénního automobilu ZIS nebo ZIL 157. Označení automobilového žebříku ALM-30 (A – avto, L – lestnica, M – mechanická) vyjadřovalo užití zajímavého mechanického pohonu účelové nástavby, který byl charakteristický pro poválečné období ve vývoji automobilového žebříku.

Za pozornost stojí i skutečnost, že automobilový žebřík byl postaven na kvalitním terénním podvozku. Měl vedle slušných nájezdových úhlů i příznivou světlou výšku s hodnotou 310 mm a bez jakýchkoliv problémů umožňoval jízdu i ve velmi obtížném terénu. Jeho

velkým handicapem však byla maximální možná rychlost na silnici, která dosahovala 65 km.h⁻¹. Je však potřebné si uvědomit, že požární automobil byl konstruován především pro použití v poněkud neevropských podmínkách Sovětského svazu.

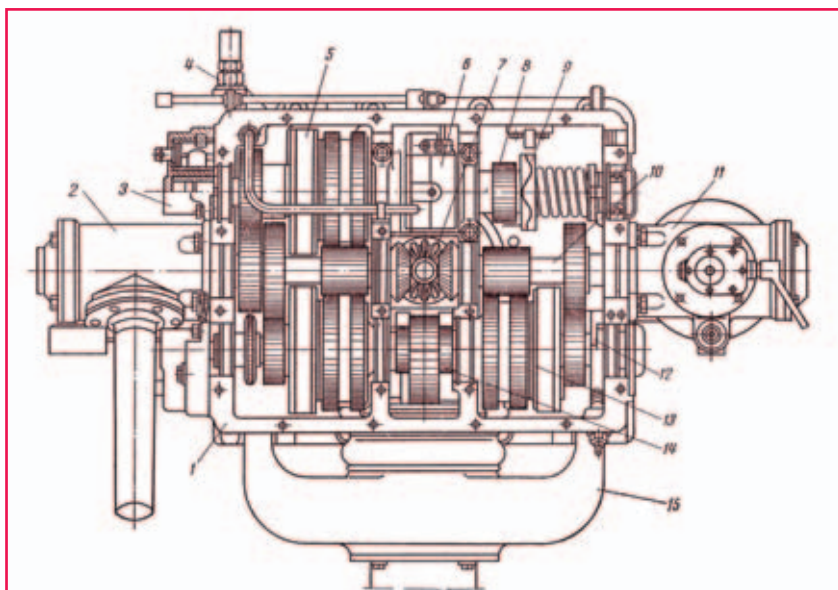
Podívejme se podrobněji na účelovou nástavbu. Základem mechanického pohonu účelové nástavby byla robustní a technicky vyzrálá převodová skříň. Ta byla vložena do točnice žebříkové nástavby. Základní pohyby žebříkové sady byly řešeny prostřednictvím hřídel se závitem. Tak například pro zvedání nebo sklápění žebříkové sady bylo použito vřetenové hřídele vyvedené z převodové skříně, která procházela maticí na rámu spodního žebříkového dílu. Tento mechanismus dovozoval vztyčení žebříkové sady až 80°. Přitom minimální úhel pro zasouvá-

ní sady vlastní hmotností byl stanoven na 40°. Podobným způsobem bylo řešeno i stranové vyrovnávání samotné žebříkové sady, to umožňovalo příčný sklon až 12 %. Maximální stranové vyložení sady činilo 12 m. Čtyřdílná žebříková sada byla proti samovolnému zasunutí jištěna klasickým západkovým mechanismem. Samotné současné vysouvání žebříkové sady zajišťovala ocelová lana, navíjející se na buben lanového navijáku, a to přes kladku. Čtyři stabilizační podpěry byly pevně umístěny na bocích pomocného rámu a vysouvaly se pouze svisle dolů pomocí ručních koleček umístěných na horní části závitového vřetene. Fixace pérování zadních náprav byla řešena pomocí ocelových lan a tlakového vzduchu podvozkové části. Zajímavým prvkem pohonového mechanismu byla hydraulická brzda, která měla zaručovat bezpečné a plynulé zasouvání žebříkové sady. Brzdu tvořilo ozubené kolo pracující na principu zubového čerpadla se škrčeným výtlačkem, kdy zdrojem energie byla hmotnost zasunujících se dílů žebříkové sady.

Mezi nepočtené požární příslušenství patřila především sklopná proudnice, ta byla dálkově ovládána naprosto spolehlivým způsobem, a to koнопným lanem. Sklopná proudnice se připevňovala na poslední příče vrcholového dílu žebříkové sady.

Teprve v roce 1966, po několikaletem vývoji, byla zavedena sériová výroba inovovaného automobilového žebříku ALG 30 (A – avto, L – lestnica, G – gidravličeskaja) s hydraulickým pohonem účelové nástavby a na modernizovaném podvozku terénního automobilu ZIL 157K. Tato účelová nástavba se již příliš nelišila od té, která se u nás později objevila na podvozku ZIL 131.

Automobilové žebříky sovětské provenience byly vždy porovnávány s modernějším automobilovým žebříkem z bývalé NDR, který oba typy postupně zcela nahradil. Hasičská praxe však dlouho považovala sovětské automobilové žebříky za zcela bezkonkurenční, neboť mimo jiné umožňovaly i vyřazení určitých bezpečnostních prvků při jejich obsluze. Značně robustní sovětské automobilové žebříky se také vyznačovaly vždy poměrně velkou spolehlivostí, a to bez ohledu na povětrnostní podmínky, současně se ale také vyznačovaly velmi nekvalitní montáží při výrobě. Jiné typy požárních automobilů postavených na podvozku ZIL 157 se v československé požární ochraně vyskytovaly jen zcela výjimečně, zato v ostatních zemích tzv. východního bloku bylo možné vidět podvozky ZIL 157 nejvíce v provedení cisternové automobilové stříkačky sovětské konstrukce.

Mechanická točnová převodová skříň automobilového žebříku ALM-30 (157)

1 – těleso převodové skříně, 2 – pohon stranového vyrovnávání, 3 – pouzdro šoupátka, 4 – redukční ventil, 5 – spojka, 6 – hydraulická brzda, 7 – pastorek vertikální hřídele, 8 – hřídel zubové spojky, 9 – zubová spojka, 10 – horizontální hřídel, 11 – pohon otáčení, 12 – brzda pohonu pro zdvih a spouštění, 13 – spojka zdvihání, 14 – ozubený hřídel pohonu pro zdvih a spouštění, 15 – vidlice vřetene pro zdvih a spouštění

Příprava, provedení a vyhodnocení cvičení

kpt. Ing. Josef FAJGAR, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Uplynulý rok 2004 byl z pohledu Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen „HZS ČR“) a složek integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) významným obdobím z hlediska odborné přípravy jednotek požární ochrany (dále jen „jednotky PO“) HZS ČR, dalších složek IZS a orgánů, podílejících se na provedení a koordinaci záchranných a likvidačních prací při mimořádné události.

K odborné přípravě přispěla především taktická cvičení organizovaná na územní (okresní, krajské), republikové a mezinárodní úrovni. Z významných mezinárodních taktických cvičení se jednalo o cvičení pod názvem BESKYDY 2004 (září 2004) a cvičení pod názvem ROPA 2004 (říjen 2004), organizovaná MV-generálním ředitelstvím HZS ČR ve spolupráci s HZS Moravskoslezského a HZS Jihomoravského kraje a zahraničními záchrannými týmy z Polské a Slovenské republiky.

Příprava těchto ale i ostatních cvičení IZS byla velmi náročná na přípravu dokumentace a vlastní provedení. Samotná příprava cvičení si vyžádala přijetí řady opatření při dodržení příslušných ustanovení platných právních předpisů. Zejména poznatky z organizace taktických cvičení IZS vyvolaly potřebu sjednocení přístupu organizátora cvičení v přípravné, realizační a vyhodnocovací etapě cvičení. Organizátorovi cvičení by měla napomoci metodická pomůcka pod názvem „Doporučený postup pro přípravu a provedení prověřovacích a taktických cvičení“, která je připravena k vydání ve Sbírce interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra. Následující text velmi rámcově popisuje postup při přípravě dokumentace k prověřovacím a taktickým cvičením v souladu s:

- § 36 odst.1 a § 39 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany (dále jen „vyhláška o jednotkách PO“),
- § 17 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. (dále jen „zákon o IZS“),
- § 17 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému (dále jen „vyhláška o IZS“).

V doporučeném postupu pro přípravu a provedení prověřovacích a taktických cvičení jednotek PO nebo dalších složek IZS jsou popsány:

- druhy cvičení podle výše uvedených právních předpisů,
- postup organizátora prověřovacích a taktických cvičení v přípravné, realizační a vyhodnocovací etapě cvičení,

- obsah a rozsah dokumentace k prověřovacím a taktickým cvičením a pravidla pro její zpracování,
- zásady pro archivaci zpracované dokumentace k prověřovacím a taktickým cvičením.

Druhy a zaměření cvičení

V rámci odborné přípravy jednotek PO (v podmínkách požární ochrany) a v rámci přípravy dalších složek IZS (v podmínkách IZS) jsou HZS krajů organizována prověřovací nebo taktická cvičení. Zaměření a rozsah taktických cvičení HZS kraje uvádějí v ročním plánu pravidelné odborné přípravy a některá mohou být specifikována základním zaměřením pravidelné odborné přípravy jednotek PO HZS kraje, stanoveným MV-generálním ředitelstvím HZS ČR.

Prověřovací cvičení

u jednotek PO je určeno k prověření připravenosti a akceschopnosti jednotek PO, k prověření požárního řádu obce, k prověření dokumentace zdolávání požárů, havarijních plánů nebo k ověření součinnosti mezi jednotkami PO a dalšími složkami IZS; součástí tohoto cvičení může být i vyhlášení cvičného požárního poplachu,

u složek IZS je určeno k ověření přípravy složek IZS k provádění záchranných a likvidačních prací, k prověření havarijních plánů nebo k ověření součinnosti mezi jednotkami PO a dalšími složkami IZS; součástí tohoto cvičení může být i vyhlášení cvičného poplachu pro složky IZS.

Taktické cvičení

u jednotek PO je určeno k ověření schopností velitelů jednotek PO a štábu řídit jednotky PO a k ověření znalosti území, pro které byla jednotce PO s územní působností stanovena územní působnost; provádí se za účelem přípravy jednotek PO nebo štábů na zdolávání požárů nebo záchranné práce při mimořádných událostech; jde především o cvičení zaměřená na taktickou úroveň řízení zásahů jedno-

tek PO; taktická cvičení organizují velitelé jednotek PO v souladu s ročním plánem pravidelné odborné přípravy, **u složek IZS** je určeno k ověření přípravy složek IZS a orgánů, podílejících se na provedení a koordinaci záchranných a likvidačních prací při mimořádné události.

Taktické cvičení IZS se podle rozsahu provedení cvičení a úrovně koordinace složek IZS člení na:

taktickou úroveň – cvičení jsou organizována zpravidla na úrovni velitele zásahu, velitelů jednotek PO nebo vedoucích dalších složek IZS; do cvičení jsou zapojeny jednotky PO, další složky IZS a ostatní subjekty podle zpracované dokumentace cvičení; do cvičení může být zapojen štáb velitele zásahu,

operační úroveň – cvičení jsou organizována zpravidla na krajské úrovni; do cvičení jsou zapojeny jednotky PO, další složky IZS, ostatní subjekty, operační a informační střediska IZS a operační střediska složek IZS podle zpracované dokumentace cvičení,

strategickou úroveň – cvičení jsou organizována zpravidla na úrovni obce s rozšířenou působností, kraje, republiky, popřípadě mezinárodní; do cvičení jsou zapojeny jednotky PO, další složky IZS, ostatní subjekty, operační a informační střediska IZS, operační střediska složek IZS, štáby hasičských záchranných sborů (dále jen „HZS“), krizové štáby určených obcí a krizové štáby krajů podle zpracované dokumentace cvičení.

Součástí taktických cvičení jednotek PO a IZS jsou i cvičení, která se připravují v rámci zabezpečení preventivně výchovné a propagační činnosti a provádí se formou ukázky.

Oprávnění k nařízení cvičení a schvalování dokumentace cvičení

Oprávnění k nařízení prověřovacích nebo taktických cvičení pro jednotky PO je řešeno v souladu s § 39 vyhláš-

ky o jednotkách PO (Poznámka redakce: Ministerstvo vnitra připravuje novelu vyhlášky o jednotkách, změna oprávnění se týká i § 39). Oprávnění k nařízení prověřovacích nebo taktických cvičení IZS je řešeno v souladu s § 17 zákona o IZS a § 17 vyhlášky o IZS.

Organizace cvičení

Z časového hlediska lze organizaci cvičení členit na:

- **přípravnou etapu**, která začíná zařazením cvičení do plánu úkolů; přípravná etapa obsahuje zejména výběr místa k provedení cvičení, přípravu štábů HZS a orgánů, operačních a informačních středisek IZS, jednotek PO, dalších složek IZS a přípravu rozhodčí služby a pozorovatelů; přípravná etapa končí schválením požadované dokumentace ke cvičení,
- **realizační etapu**, která začíná vyhlášením simulované mimořádné události podle schváleného plánu provedení cvičení; realizační etapa končí provedením cvičení, tj. provedením záchranných a likvidačních prací zapojenými složkami IZS, nebo rozhodnutím řídícího cvičení; pro popularizaci cvičení může být uspořádána tisková konference,
- **vyhodnocovací etapu**, která začíná podle úrovně a rozsahu cvičení sběrem hodnotících zpráv od členů rozhodčí skupiny a zahájením činnosti vyhodnocovací skupiny, která zodpovídá za komplexní analýzu cvičení, zapracování návrhů na opatření a závěrů z jednotlivých pracovišť a zpracování závěrečného vyhodnocení; vyhodnocovací etapa končí předložením hodnocení tomu orgánu, který cvičení schválil, popřípadě nařídil a případným projednáním navržených opatření.

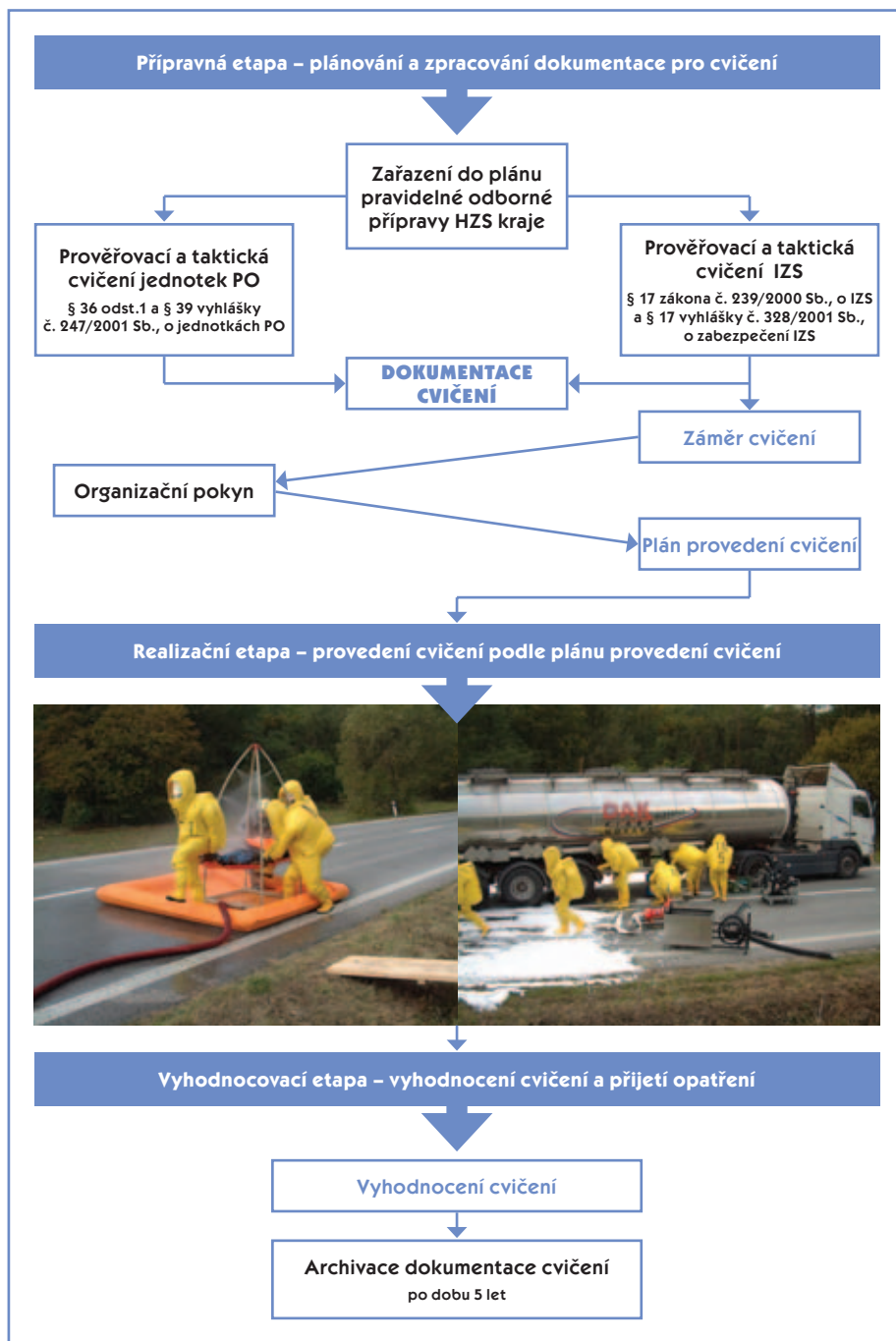
Při přípravě cvičení, jeho realizaci a vyhodnocení je třeba postupovat diferencovaně podle rozsahu provedení cvičení a úrovně koordinace složek IZS. Námět cvičení v návaznosti na simulovaný druh mimořádné události významně ovlivňuje především přípravnou etapu a rozsah zpracování dokumentace ke cvičení.

Dokumentace cvičení a její archivace

Dokumentaci prověřovacího cvičení zpracovává prověřující orgán zpravidla formou písemné přípravy. Pro rozsáhlé prověřovací cvičení je možno přiměřeně použít doporučený rozsah dokumentace taktického cvičení. Vyhodnocení se zpracovává samostatně. Pro prověřovací cvičení jednotky PO může být vyhodnocení nahrazeno zprávou o zásahu, vypracovanou po provedení cvičení.

Dokumentaci taktického cvičení zpracovává organizátor zpravidla v následujícím rozsahu:

Záměr cvičení - je výchozím dokumentem, který stanovuje základní rámec taktického cvičení a je podkladem pro zpracování následné dokumentace cvičení. Záměr taktického cvičení schvaluje osoba oprávněná naříditi cvičení.

Organizační pokyn - je pracovním dokumentem, který stanovuje pravidla pro přípravu cvičení a organizační zabezpečení vlastního průběhu cvičení. Organizační pokyn k zabezpečení cvičení schvaluje řídící cvičení, popřípadě osoba pověřená přípravou a provedením cvičení.

Plán provedení taktického cvičení - je souhrnným prováděcím dokumentem vytvářejícím podmínky pro organizování provedení taktického cvičení, splnění stanovených cílů, procvičení všech zadaných úkolů a zabezpečení efektivního řízení cvičení. Plán provedení taktického cvičení schvaluje osoba, oprávněná naříditi cvičení.

Hodnocení taktického cvičení - je dokumentem pro vyhodnocení stanovených cílů cvičení. Hodnocení předkládá řídící cvičení po ukončení cvičení osobě nebo orgánu, který cvičení nařídil.

Pro taktické cvičení, provedené formou ukázky, se dokumentace výše uvedeného rozsahu nezpracovává.

Při organizování cvičení jednotek PO nebo IZS se veškerá dokumentace připravuje (s výjimkou hodnocení) před provedením cvičení. Dokumentaci o společné odborné přípravě a o cvičení IZS zpracovatel archivuje po dobu pěti let.

Závěr

Hlavním účelem tohoto článku bylo naznačit odborné veřejnosti možný postup při přípravě dokumentace cvičení a jeho provedení u jednotek PO a v rámci IZS. A to nejdůležitější, tj. v přípravné etapě cvičení rozlišit přístup organizátora cvičení při zpracování rozsahu výše popsané dokumentace. Doporučený postup přípravy dokumentace, provedení a vyhodnocení cvičení HZS kraje je znázorněn na schématu.

Setkání uživatelů technologie Tetrapol

kpt. Ing. Václav HLADÍK, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

V říjnu loňského roku se v prostorách bruselského hotelu La Plaza konala v pořadí již 18. konference uživatelů technologie TETRAPOL. Konference se zúčastnili zástupci Belgie, Kanady, České republiky, Francie, Německa, Kazachstánu, Mexika, Rumunska, Ruska, Singapuru, Slovenska, Španělska, Švýcarska a USA. V současné době lze technologii TETRAPOL nalézt v celkem 85 sítích ve 34 zemích, z čehož 15 jich je v Evropě.

Kromě již tradiční uzavřené diskuse mezi uživateli a výrobcí bylo v průběhu tří denní konference možné vyslechnout mnoho zajímavých přednášek. Ty se dotýkaly nejen představení nových výrobků a řešení ze strany výrobců, ale též oblasti implementace různých služeb v různých sítích. Účastníci se mohli seznámit s novinkami v oblasti bezpečnosti přenosu, postupem implementace datových aplikací v síti SIRDEE, návrhem řešení pro veřejnou dopravu, zaváděním technologie v armádních strukturách nebo se zprávou o dokončení sítě PEGAS, kterou přednesl Ing. Miloš Andrlé, zástupce operátora. Velmi zajímavou byla přednáška Col. D. José Miguela Salase Salvatierry ze španělského ministerstva vnitra, který podrobně rozebíral situaci, vzniklou po útocích 11. března 2004 v Madridu z pohledu radiokomunikačních systémů. Ten mimo jiné konstatoval, že pro komunikaci záchranných a bezpečnostních složek není možné při vzniku mimořádné události takového rozsahu využívat komerčních sítí, byť s restrikcemi. Pro tyto složky je nutná vlastní síť se správně nastavenými parametry, vysokou mírou disciplíny uživatelů a nezbytnou servisní podporou.

Ve znamení novinek

Paní Héléna Maloumian ze společnosti EADS kromě nového portfolia výrobků a celkové evoluční filozofie, představila ve svém vystoupení též koncový terminál nové koncepce. Z dosud nabízených produktů nebo vylepšení lze uvést například terminál I-safe, který je určen do prostředí s nebezpečím výbuchu (dvojici těchto terminálů již mělo ke konci roku 2004 na zkouškách MV-GŘ HZS ČR a nyní se zpracovávají výsledky), tři různé typy opaskových spon, vysokokapacitní akumulátor, kancelářský adaptér pro ruční terminál či vozidlový adaptér se zesilovačem o výkonu 10 W. Z mobilních řešení jsou pak zajímavá například tzv. RMT terminál, který je určen do industriálních provozů, řešení modulu DRM pro datové aplikace ve veřejné dopravě nebo modul AVL pro lokalizaci polohy vozidel. V trendech PMR se EADS snaží přiblížit co nejvíce uživatelům, a tak mezi novými pohledy na tento segment trhu je nabízet specifickým skupinám takové typy zařízení, které jim budou co nejvíce vyhovovat a budou respektovat v co největší míře jejich požadavky. Toto se však netýká jen terminálů, ale také oblasti řízení sítě (taktické nástroje), uživatelské podpory a výroby různých „přídavných“ zařízení. Mezi trendy v rozvoji koncových zařízení lze zařadit nejen obnovu vlastního zařízení, ale zejména zlepšení jeho vlastností, kterými jsou např. citlivost v místech s nízkou úrovní signálu, snížení spotřeby, zlepšení audio managementu v závislosti na prostředí a vylepšení v oblasti šifry. Mezi nově nabízené produkty patří nebo v nejbližší době bude patřit nový „odlehčený“ terminál, opakováč (repeater), umístěný ve vozidle (obdoba u HZS ČR již používaného zařízení SCC), nová ovládací hlava terminálu (CCP) či lépe ergonomicky řešená instalace adaptéru ručního terminálu pro motocykly. Nový terminál Callisto by, kromě zmenšení velikosti a snížení hmotnosti, měl mít vlastnosti podobné GSM telefonům, včetně volitelného příslušenství. Zajímavá by mohla být i funkce programovatelného tlačítka „denních úkolů“. V základní nabídce bude nabízen externí PTT s mikrotelefonem, „lehká handsfree“ s PTT, datový kabel, cestovní a PLL nabíječ. Neméně zajímavá je nabídka tohoto terminálu s funkcí Bluetooth, kdy lze výhody tohoto bezdrátového standardu využít například

pro komunikaci s PDA nebo pro přenos dat GPS. Terminál bude mít kromě vylepšené ergonomie (joystick, resp. ovládací kříž) a designu také zcela nový terminálový software. Ten je sice vyvinut pro nově připravované terminály, avšak jeho upravenou verzi je možné implementovat i do stávající druhé generace. Z hlediska uživatele bude tak nejpodstatnější změnou odesílání STMS (statusového hlášení) dlouhým stiskem tlačítka s příslušnou číslicí a potvrzením „odeslat“. Pro zavedení tohoto software v síti PEGAS jsou již podnikány příslušné kroky. Nový typ terminálu by se měl vyrábět ve dvou variantách - pro V.I.P. a pro použití v „těžkém“ prostředí.

Na otázku, proč se ve své prezentaci zmíňovala pouze o terminálu Callisto v manažerském provedení, když již na výstavě CeBIT 2004 byl představen i odolnější model, paní Maloumian odpověděla: „Naše vývojové oddělení samozřejmě na odolném provedení terminálu pracuje, avšak vzhledem k požadavkům na zvýšenou odolnost je třeba náročnějších testů, než kterými prochází lehčí verze. Příprava těchto testů není ještě dokončena a protože se řídíme značkou kvality, představíme tento model později, až bude jednoznačné, že zahájíme sériovou výrobu.“ Nedalo mi, abych se nezeptal na horizont ukončení zkoušek. „Předpokládáme, že terminál v odolném provedení bude cestu manažerského modelu sledovat s půlročním zpožděním. Znamená to tedy, že sériová výroba tohoto odolného modelu by mohla být zahájena začátkem roku 2006,“ sdělila paní Maloumian.

Nové typy terminálů by mohly zcela jistě vyhovovat potřebám „specialistů“, ale z pohledu místa zásahu a hasiče může být ovládání terminálu designu mobilního telefonu v zásahových rukavicích, dle mého názoru, problematické. Rozdílem mezi jednotlivými typy terminálů je odlišné provedení konektoru pro externí příslušenství - u jednoho typu je v horní části a u druhého v části spodní. Pravdou je, že právě umístění konektoru na externí příslušenství již u stávajících terminálů G2 způsobuje v některých případech problémy.

V souvislosti s novou řadou koncových prvků je třeba zmínit také německou společnost ELCON, která byla založena v roce 1990 v Berlíně pro činnost v oblasti telekomunikací se specializací na mobilní komunikaci. Má nejen potřebné certifikace, ale také spolupracuje se všemi velkými telekomunikačními společnostmi a firmami z celého světa, včetně České republiky. Standardně nabízí služby pro telematiku a optimalizaci komunikací, zejména řešení tzv. poslední míle. V oblasti telema-

tiky řeší zaměřovací systémy a systémy navigace, které jsou používány ve vozidlech. V části mobilní komunikace zahájila vývoj terminálu, který by měl k dispozici např. GSM, GPS a samozřejmě vlastní komunikační modul v dané síti, v tomto případě technologii TETRAPOL.

ELCON získal know how v oblasti DRM, telematiky, a také kompetence pro technologii a produkci, stejně jako pro prodej a podporu zákazníka. Společnost by se chtěla uplatnit jako dodavatel PMR v tzv. „druhém řešení“, a to například pro BOS-NET v Německu či další veřejné služby. Existence standardu TETRAPOL byla podnětem pro aktivity v této oblasti, a tak ELCON postupuje dle vytyčených cílů, kterými jsou cena, kvalitní zařízení a partnerské vztahy v různých sítích. Díky nim se společnosti daří dosahovat úspěchů ve Francii, Španělsku, Švýcarsku a České republice. V konečné podobě by tak tento nový člen fóra TETRAPOL měl být druhým dodavatelem koncových zařízení. Prozatím nabízí dva typy terminálu - ruční EH 1200 (vč. z odolné verze EH 1200 R) a mobilní EM 1400. U vozidlového terminálu nové řady je zajímavý design ovládací hlavy (CCP), kde je velký barevný TFT display a s jejíž výrobou ELCON začne již v tomto roce.

S novým designem ovládací hlavy přichází také EADS, která ve své nabídce uvádí, že ovládací hlava (CCP) nové generace nabízí zlepšení ergonomie obsluhy prostřednictvím navigátoru, zkratkových kláves a velkého grafického displeje. Kromě toho tento ovládací prvek umožní duální instalaci, což je věc, kterou hasiči požadují a hlavně potřebují.

V nabídce EADS je dále převodník, umístěný ve vozidle, který umožňuje komunikaci uživatele s ručním terminálem, jenž má nižší výkon a pracuje v DIR, s infrastrukturou sítě. Princip řešení je obdobný v HZS ČR používané metodě pro zajištění návaznosti komunikací jednotek SDH obcí s tím rozdílem, že místo analogové radiostanice je ve vozidle umístěn terminál sítě TETRAPOL, který zabezpečuje přenos informace prostřednictvím otevřeného kanálu.

EADS přišla na trh též se zajímavým řešením ovládání ručního terminálu prostřednictvím Bluetooth, kdy se k terminálu G2 připojí na aplikační konektor modul BT a dále je pak využíváno „bezdrátového“ mikrotelefonu. Tento princip rozvinula singapurská společnost CET Technologies, která se zabývá i dalšími řešeními v návaznosti na technologii TETRAPOL, mj. integrovaným dispečerským centrem. Z nabídky CET je zajímavým řešením centrální komunikační jednotka, která se připojí na RCT terminál, který je možné ovládat z libovolného telefonu vnitřní sítě.

Ne nepodstatnou informací je příprava nového typu infrastruktury, kdy se jednoznačně přechází na IP technologie. To, mimo jiné, umožní i vyřešení stávajícího problému s přeregistrací z jedné buňky na druhou v režimu IND, kdy dochází k rozpadu komunikace (handover) a rovněž bude nabízen plný duplex při komunikaci v IND mezi účastníky a u prostupu do telefonní sítě. Nové typy terminálů již na síť IP budou připraveny.

Uživatelé, kteří se zaregistrují na serveru www.tetrapol.com mají možnost stáhnout vybraných prezentací nejen z této, ale i předchozích konferencí.

**MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU
POŽIARNOTECHNICKÝ A EXPERTÍZNY ÚSTAV MV SR
SLOVENSKÝ NÁRODNÝ KOMITÉT C.T.I.F.
VÝSTAVISKO TMM, a.s. TREŇČÍN**

organizujú

VI. medzinárodnú konferenciu FIRECO 2005 Ochrana pred požiarmi

Treňčín, Slovenská republika, 24. – 25. mája 2005

HLAVNÁ TÉMA

„Súčasná formy ohrozenia obyvateľstva – postavenie a nové úlohy hasičských a záchranných zložiek“

PODTEMÝ

- zásahová činnosť hasičských a záchranných zložiek pri ochrane obyvateľstva v podmienkach nových bezpečnostných rizík
- koordinácia záchranných a likvidačných prác pri mimoriadnych udalostiach a haváriách
- ochrana pred medzinárodným terorizmom
- technické zásahy príslušníkov HaZZ pri mimoriadnych udalostiach
- vzájomná medzinárodná pomoc hasičských a záchranných zložiek počas veľkých havárií a živelných pohrôm
- špecifické črty psychologickéj, protistresovej, etickej a zdravotnej prípravy hasičov

ZBORNÍK PREDNÁŠOK

Texty prednášok budú publikované v zborníku z konferencie v tlačenej forme i ako CD-ROM

SEKRETARIÁT KONFERENCIE

p. Zuzana Drobná
Požiarnotechnický a expertízny ústav MV SR,
Národné informačné stredisko Hasičského a záchranného zboru
Rožňavská 11, 831 04 Bratislava
tel.: +421 2 4859 3540, +421 2 4859 3543,
fax: +421 2 4333 1178, e-mail: nishazz@pteu.roburnet.sk

SPRIEVODNÝ PROGRAM

VII. MEDZINÁRODNÁ VÝSTAVA FIRECO 2005

Hasičské vozidlá, protipožiarna technika a výzbroj, ochranné pomôcky pre hasičov, ochrana životného prostredia, elektrické signalizačné a zabezpečovacie systémy, odborná literatúra

Nebezpečí ohrožení vybranými biologickými agens

por. Mgr. Štěpán KAVAN, HZS Jihočeského kraje

Přestože biologické a toxinové zbraně jsou zakázány mezinárodními smlouvami, riziko šíření těchto zbraní po skončení studené války neklesá. Celý svět reálně vnímá nebezpečí možného zneužití biologických látek teroristy. Proto jsou připravovány a zdokonalovány systémy detekce a identifikace jednotlivých patogenů.

Lidé, zvířata a rostliny jsou nepřetržitě vystaveni působení mikroorganismů. Většina z těchto mikroorganismů není schopna vyvolávat nemoci, protože vyšší organismy mají přirozený obranný mechanismus - imunitu. Některé bakterie a viry mohou tento obranný systém překonat a proniknout do těla hostitele, kde se rozmnožují a vyvolávají nemoci.

Jako biologická agens lze označit choroboplodné mikroorganismy nebo jejich produkty, které jsou schopné vyvolat hromadná infekční onemocnění nebo otravy lidí, zvířat nebo rostlin. Aby se tyto mikroorganismy mohly uplatnit jako biologická agens, musí být pro člověka tzv. patogenní, tj. schopné vniknout do lidského organismu a vyvolat onemocnění - infekci. Některé infekce, které jsou přenosné z člověka na člověka, jsou z epidemiologického hlediska závažnější.

Infekční onemocnění lze rozdělit podle vyvolávajícího původce na bakteriální, rickettsiová, virová, mykotická, toxinová a modifikované organismy. Tato biologická agens mohou vniknout do lidského organismu následujícími způsoby a cestami:

- vdechnutím (inhalací) - dýchacím ústrojím (nosem a ústy) do dýchacích cest a plic v podobě infekčního aerosolu,
- požitím (ingescí) - trávicím ústrojím při konzumaci kontaminované stravy či nápojů,
- kůží (inokulací) - průnikem kůží při stípnutí, kousnutí, např. infikovanými přenašeči (kliščata, komáři, blechy, mouchy),
- povrchovou kontaminací - poškozenou kůží nebo vstřebáním přes neporušenou kůži.

Po průniku biologického agens do lidského organismu některou z bran vstupu, dochází po uplynutí inkubační doby, k rozvoji onemocnění. Většina infekčních onemocnění vyvolaná biologickými agens je doprovázena základními příznaky infekce - horečkou, zánětem, vyrážkou a reakcí imunitního systému.

V závislosti na podmínkách prostředí a enormního rozšíření biologického druhu nebo mikroorganismu nad rámec únosné úrovně prostředí může dojít ke vzniku epidemie, pandemie, epizootie nebo epifytie.

Dochází k narušení biologické rovnováhy systému a k likvidaci přirozených podmínek pro souběžnou existenci všech členů společenstva.

V důsledku toho mohou vzniknout nejen závažná onemocnění člověka nebo velkých skupin lidí s možnými případy končícími smrtí, ale i ohrožení produkce především kulturních rostlin a hospodářských zvířat. Při vzájemné likvidaci biologických druhů dochází k snižování druhové rozmanitosti přírody a tím zároveň ke snižování její odolnosti vůči postupným změnám životního prostředí, zejména klimatickým změnám. Novou hrozbou se tak stává kombinace původních (přirodních) agens s agens upravenými.

Následující část textu zachycuje určité momenty, kdy biologické agens ohrožovaly lidskou společnost ať již samovolným vývojem nebo byly zneužity člověkem.

Ohrožení člověka

Lidská společnost přichází neustále do kontaktu s mikroorganismy, které způsobují infekce a onemocnění. Infekční mikroorganismy se dlouhodobě mění. V různých historických obdobích převažovaly různé infekční nemoci. Jednou z nejzávažnějších byl mor, který bez léčení končil smrtí až v 90 % případů.

Mor se pravděpodobně poprvé objevil v Egyptě ve 4. stol. př. n. l. Spolehlivý záznam epidemie moru je o Justiniánově moru v letech 531 až 580 n. l. Velká epidemie také proběhla v roce 558. Jednalo se o pandemii neštovic.

Odlišná pandemie nakažlivého moru zasáhla Evropu, Asii a Afriku v polovině 14. století. V Indočíně zemřelo kolem 50 miliónů lidí. V Evropě se první případy moru objevily v marseillském přístavu v prosinci 1347. Nemoc se šířila především podél obchodních cest a postupovala rychlostí přibližně 1000 km za rok. Některé prameny udávají, že zemřelo asi 25 miliónů lidí. Mor se v Evropě vyskytoval periodicky po pěti až deseti letech.

V roce 1346, kdy vznikla na Krymu rozsáhlá morová epidemie, vrhala tatarská vojska nakažené mrtvolky na město Caffa (dnes Feodosija), aby infikovala a oslabil odpor obránců města. Stejný cíl mělo v době husitských válek v roce 1442 i vojsko pod vedením litevského knížete Zigmunda Korybutoviče při obléhání Karlštejna, když pomocí velkých praků vhodilo do hradu několik set sudů naplněných obsahem pražských žump a mrtvých těla vojáků.

V nedávno minulé době a současnosti je novějším nebezpečím chřipka. V Londýně na chřipku zemřelo v letech 1847 až 1848 asi 15 tisíc lidí. V letech 1889 až 1890 pro-

běhla chřipková pandemie, která postihla 40 % světové populace. Vrcholu chřipková pandemie dosáhla v letech 1917 až 1919 (tzv. španělská chřipka), kdy na celém světě zemřelo 20 až 30 miliónů lidí.

Na území České republiky byly v II. pol. 20. století zaznamenány epidemické výskyty některých infekčních onemocnění - např. virová hepatitida A (1979) a epidemie chřipky typu A/Honkong jako součást světové pandemie chřipky (na sklonku 60. let).

Současná bezpečnostní situace u nás i ve světě staví do popředí nebezpečí bioterorismu (nebezpečné biologické agens: antrax, mor, variola, horečka Ebola, Lasa, Dengue, Marburg; tularémie - plicní forma, brucelóza, břišní tyfus, cholera, otrava botulotoxinem), kde cílem napadení je vyvolat velký počet infekčních onemocnění. Biologické napadení může být velmi nebezpečné i v případě vzniku ojedinělých onemocnění vysoce nebezpečnými nákazami, protože vyvolávají nutnost provádění rozsáhlých protiepidemických opatření.

Ohrožení zvířat

Epizootie jsou hromadná onemocnění zvířat. Jedná se např. o slintavku a kulhavku nebo BSE hovězího dobytka, dobytčí mor, mor prasat, Newcastleskou nemoc, vzteklinu. Obdobně může jít i o onemocnění zvířat žijících ve volné přírodě. Pro názornost lze uvést příklad australského farmáře, který v roce 1859 dovezl asi 20 králíků. Králíci se rychle šířili a množili (králíci může mít do roka 6 až 8 vrhů průměrně po 8 mláďatech). V Austrálii nemají žádné přirozené nepřátele kromě psa dinga. V roce 1890 byl odhadnut počet králíků v Novém Jižním Walesu na 600 miliónů kusů. Farmáři vybudovali plot o délce několika tisíc kilometrů, ale králíci pronikli všude. Až v roce 1950 byla na australský kontinent přenesena virová nemoc myxomatóza, kterou komáři roznесли a do tří let uhynulo 90 % králíků.

Příklad australských králíků není jediný. Do Austrálie byli zavlečeni koně, vodní buvolli, velbloudi, na některé oceánské ostrovy kozy, které měly pomoci ztroskotancům. Nová přítomnost těchto živočichů způsobuje ničení původní flóry a fauny. Např. buvoli spásají trávu, okusují listy ze stromů, vyhrabávají si v kalištích jámy v nichž se chladí. Narušují tím původní rostlinstvo močálů, ohrožují ostatní živočichy a ničí hnízdiště ptáků.

V případě vzniku epizootie se nejedná o přímé dopady na životy a zdraví lidí, i když v některých případech (vzteklina) hrozí reálné onemocnění člověka. Především se však bude jednat o sekundární dopady především na psychiku chovatelů, kteří

v krátké časové době mohou přijít o velké počty zvířat a vyřazení chovatelských zařízení z provozu. Dalšími dopady jsou psychická traumata, která vznikají jako následek podmínek života v uzavřené obci, kde může dojít k omezení a případně i zastavení důležitých služeb obyvatelstvu.

Ohrožení rostlin

Epifytie je hromadné onemocnění rostlin chorobami, jako jsou např. rzi (rez obilná), plísňe, sněť bramborová, sněť kukuřičná, červenání brambor, infekční onemocnění rýže, infekční onemocnění řepy aj., které mohou zničit úrodu jak kulturních, tak volně rostoucích rostlin. Lidé postupně nahradili rozmanitou vegetaci monokulturami, aby dosáhli zvýšení výnosů při sklizni. Tím se umožnilo značné přemnožení škůdců a nemocí zemědělských a lesních kultur. Důležitým faktorem je zde doprava materiálu a hustá dopravní síť. Činnost člověka tak narušila řadu vazeb v ekosystému. Pokud v oblasti vznikne nějaká agresivnější forma škůdce, nezůstane uzavřena v oblasti, ale šíří se na další území.

Jako příklad lze uvést mandelinku bramborovou (*Leptinotarsa decemlineata*), která se v teplých oblastech Ameriky od Colorada po Mexiko živila listy divoce žijících lilkovitých rostlin. Kolem roku 1859 nalezla vhodnější podmínky na porostech brambor a začala se šířit do Severní Ameriky. Již v roce 1876 se objevila v Německu, v roce 1920 se rozšířila v Bordeaux a za 15 let po celé Francii. Na naše území se dostala brzy po 2. světové válce a způsobila rozsáhlé škody.

Ochrana obyvatelstva

Myšlenka využití biologických (bakteriologických) agens nebo infekčních materiálů proti člověku a z toho vyplývající výzkum a vývoj původců onemocnění, kteří způsobují smrt či mají zneschopňující účinky, je založena na znalosti historie, kdy šíření nemoci a nález mělo značné následky. Biologickou zbraň je možno připravit poměrně lehce a levně i bez odborných znalostí, její nasazení a rozšiřování není technicky náročné. Primitivní verze biologických zbraní lze užít na malé rozloze s minimálním potřebným vybavením.

Většina rozvinutých zemí má efektivní celoplošný systém čištění vody s následným chlazením, proto je cesta kontaminace vody málo účinná. Kontaminace potravinových zdrojů by byla pro teroristický útok teoreticky možná, ale bylo by velice obtížné kontaminovat větší počet potravinových zdrojů.

Největší nebezpečí může nastat při vytvoření aerosolového mraku, který je tvořen z mikroskopických částic a je neviditelný. Účinnost mraku závisí na mnoha činitelích, jako je množství agens, směr a síla větru, klimatické podmínky. Pokud srovnáme riziko chemických a biologických prostředků, lze zjistit, že proti chemickým látkám existuje propracovaný systém ochrany. U biologických agens je situace podstatně složitější vzhledem k variabilitě původců a dlouhé inkubační době, kdy může dojít

k plošnému rozšíření. Obecně lze doporučit ochrannou masku s účinným filtrem, pryžové rukavice (snížení možnosti nákazy přibližně 50 krát), celotělovou ochranu včetně uzavřeného systému (izolační systém).

V kontaminovaném prostředí se lze chránit pomocí tzv. improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla. Jedná se o jednoduché pomůcky, které si občané připravují svépomocí z prostředků dostupných v domácnosti. Využívají se především civilní oděvy a oděvní součástky, které omezeným způsobem nahrazují prostředky individuální ochrany. Patří mezi ně plastové pláštěnky s kapucí, pláště do deště, kožené pláště a bundy, pracovní kombinézy, gumové (případně kožené) rukavice, holinky (vysoké kožené boty) atd.

Aby použitá improvizovaná ochrana byla co neúčinnější, je nutné dodržovat zásadu, aby celý povrch těla byl zakryt, všechny ochranné prostředky byly co nejlépe utěsněny a k dosažení vyšších ochranných účinků kombinovat více ochranných prostředků nebo použít oděvy v několika vrstvách.

Základní opatření jsou zaměřena na zjištění zdroje infekce a zajištění jeho eliminace, znemožnění cesty přenosu infekce, posílení odolnosti exponovaného jedince. Významnou součástí všech těchto opatření je zdravotní výchova zaměřená na ohroženou veřejnost a na další vzdělávání zdravotníků v této oblasti. K této problematice se například uskutečnil v září 2004 v Českých Budějovicích seminář na téma „Problematika vysoce nebezpečných nákaz a některé aspekty jejího řešení“ pořádaný HZS Jihočeského kraje.

V případě výskytu biologických agens je nezbytné dodržovat specifická opatření. Prvním důležitým opatřením je okamžitá izolace a odběr vzorků od postižených a exponovaných osob. V následném systému observace je kladen důraz na dohled nad postiženými a exponovanými osobami (omezení pohybu a kontaktu), zdravotnický dohled a provádění léčebně-preventivních opatření. Dalším možným opatřením je karanténa, která mimo jiné zahrnuje úplnou izolaci ohniska od místního obyvatelstva. Osoby v karanténě nesmí opustit karanténní prostor, vstup do karantény podléhá přísným pravidlům, maximální omezení kontaktů osob v karanténě.

Pokud bude proti biologickému agens – původci epidemie k dispozici účinná očkovací látka, bude těžiště činnosti zdravotnických a dalších pracovníků spočívat v neprodleném vytipování těch skupin populace, u nichž bude nutné přistoupit k očkování v prvním pořadí a organizační zabezpečení tohoto mimořádného očkování v nejkratším možném čase. V ostatních případech bude činnost zaměřena především na účinné zajišťování příslušných protiepidemických opatření dle zákona č. 258/2000 Sb.

Závěr

Krizová situace typu epidemie – hromadná nákaza osob, může vzniknout na území České republiky v případě, kdy již nelze probíhající rozsáhlou nebo jinak závažnou epidemií řešit silami a prostředky zdravot-

nické infrastruktury (praktičtí lékaři, zdravotnická zařízení), silami a prostředky hygienických stanic a dalších dotčených složek IZS a k jejímu řešení bude nutné přijmout další mimořádná opatření. K zajištění těchto opatření bude nutno nařídit některá krizová opatření dle zákona č. 240/2000 Sb., například:

- omezení pohybu osob a jiných práv na území (bezpečnostní zajištění vyžaduje součinnost Policie ČR a Armády ČR),
- omezení použití potravin a vody (vyžaduje použití plánů nouzového zásobování). V případě radikálního rozvoje krizové situace typu epidemie nebo jejího neefektivního řešení lze v důsledku velkého počtu osob postižených infekčním onemocněním, případně i značného počtu zemřelých osob, očekávat dopady spočívající v celkovém narušení služeb lokality postižené epidemií, sousedících lokalit, ale pravděpodobně i v rámci celé republiky. Zejména lze předpokládat dopady způsobující narušení přepravní sítě, veřejné dopravy a zásobování (potravin, léčiva, desinfekční prostředky), oblasti veřejných služeb, činnosti správních úřadů a orgánů vykonávajících samosprávu, zásobování vodou v oblastech bez centrálního zásobování a chodu ekonomiky regionu včetně oblastí turistického ruchu. Cílem všech opatření je zabránit vzniku a epidemickému šíření biologických agens při importu nebezpečné nákazy; při bioteroristickém zneužití biologického agens (tj. úmyslnému napadení cílové populace s využitím kontaminace přízemních vrstev atmosféry, potravin, pitné vody, vzduchu v uzavřených prostorách a přenosem pomocí živých přenašečů – hmyzem, hlodavci a nosiči); při válečném napadení za použití biologických zbraní nebo nedostatečném zabezpečení nemocných při jejich izolaci nebo přepravě. Vývoj, produkce a použití biologických zbraní jsou vázány mezinárodními smlouvami. Většina států podepsala v roce 1925 Ženevský protokol, v roce 1972 Konvenci o biologických a toxických zbraních. Ne všechny státy však ke konvenci přistoupily a u některých existují vážné pochybnosti, zda konvenci dodržují.

Použitá literatura

- Dvořák Josef a kol.: Živelní pohromy, VVŠPV Vyškov, 2003.
- Florus Stanislav, Dvořák Tomáš: Charakteristika zbraní hromadného ničení, nebezpečných škodlivin a zápalných látek I. část, VVŠPV Vyškov, 2002.
- Ministerstvo zdravotnictví: Typový plán. Epidemie – hromadné nákazy osob, 2004 (MZDR 1485/2004).
- Prymula Roman a kolektiv: Biologický a chemický terorismus, Grada, Praha, 2002.
- Středa Ladislav: Šíření zbraní hromadného ničení – vážná hrozba 21. století, MV – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR, Praha, 2003.
- Zákon č. 281/2002 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem bakteriologických (biologických) a toxických zbraní a o změně živnostenského zákona. ■

Smutné japonské výročí

Ing. Otakar J. MIKA, CSc., Ing. Vlasta NEKLAPILOVÁ, foto archiv autorů

V těchto dnech si připomínáme desáté výročí tragické události, kdy 20. března roku 1995 bylo použito smrtelně jedovatého sarinu v přeplněném ranním tokijském metru proti civilnímu obyvatelstvu. Byl to nečekaný, šokující a varovný příklad z kategorie chemického terorismu pro celý svět. Přitom se tato událost stala ve společnosti demokratické, prosperující a sociálně stabilní.

Sarinový útok v tokijském metru v době ranní dopravní špičky připravila a uskutečnila japonská náboženská sekta Ōm šinrikjó neboli Nejvyšší pravda Ōm. Útok sarinem v tokijském metru tak představuje akt národního teroru, neboť proti japonskému civilnímu obyvatelstvu vystoupila japonská náboženská sekta ve vlastní zemi. Japonsko nebylo nikdy ve své historii napadeno zahraničními teroristickými organizacemi a skupinami, na rozdíl od Spojených států amerických, Velké Británie, Francie, Izraele a dalších zemí.

Naopak vybrané cíle v USA, ale i západní Evropě, jsou často vyhledávaným objektem teroristických útoků zahraničních teroristických skupin. Nejtragičtějším případem „klasického terorismu“ byly události 11. září 2001 v USA, které poznamenaly zásadním způsobem vývoj na celém světě.

Bilance sarinového útoku v tokijském metru proti bezbranným občanům je dobře známá. Následkem provedení sarinového útoku bylo 12 osob usmrceno, 17 osob bylo v kritickém stavu a vážně zdravotně poškozeno bylo 37 osob. Celkem 4460 osob bylo dopraveno k nemocničnímu ošetření. [1]

Geneze útoku

Jaká byla geneze japonského teroristického útoku? Proč k němu vůbec došlo a kdo ho připravil a provedl?

V první řadě je třeba připomenout některá nezvratná fakta. Zástupci jmenované náboženské sekty se již počátkem 90. let rozjeli do Ruska a USA, aby tam nakoupili technologie konvenčních, chemických a jaderných zbraní. Existují také nezvratné důkazy o tom, že se sekta zabývala vývojem biologických zbraní. Vůdce náboženské sekty Ōm šinrikjó a duchovní otec sekty Šoko Asahara předpověděl ve svém učení konec světa. Když se však jeho předpověď o konci světa nenaplnila, rozhodli se předáci sekty v čele s Asaharou přivodit konec světa sami. Jejich útok na tokijské metro byl tak prvním krokem v jejich tažení. Členové náboženské sekty se zcela uzavřeli okolnímu světu, řada z nich byla fanatickými stoupenci

Dekontaminace následků útoku sarinem v tokijském metru v roce 1995 – zásah speciální chemické jednotky japonské armády

Asahary a byli ochotni pro svého vůdce udělat cokoli.

První pokusy se syntézou sarinu byly provedeny již v roce 1993 na základně sekty v Kamikuišiki v budově Satian 7, kde byla vybudována moderní chemická laboratoř. Podle policejních záznamů, vzniklých na základě rozsáhlého vyšetřování, byl sarin syntetizován celkem pětkrát v celkovém objemu asi 30 litrů. Chemici sekty pracovali na výrobě i dalších otravných látek jako VX látky, tabunu a yperitu. Sarin připravil Masami Cučija, vedoucí chemické skupiny sekty. Při policejním vyšetřování po sarinovém útoku v tokijském metru byla v jednom objektu náboženské sekty Ōm šinrikjó nalezena příručka s návodem k výrobě sarinu.

Sarin je tzv. nervově paralytická otravná látka, která je vysoce toxická. Za normálních podmínek (20 °C, 101,3 kPa) kapalina bez zápachu a vůně s hustotou 1,089 g.cm⁻³. Molekulová hmotnost sarinu je 140. Sarin je bezbarvá kapalina s bodem varu 150 °C a bodem tuhnutí -57 °C. Tato vysoce účinná otravná látka byla poprvé syntetizována v roce 1939 v Německu a zde byla také vyrobena v roce 1945.

Prvním „testem účinnosti sarinu“ bylo jeho použití v japonském městě Macumotu, již v červnu roku 1994. Vybraná skupina sekty, vedená Hideo Muraim, dorazila do města navečer se značným zpožděním. Zaparkovala své vozidlo na sídlišti Kita Fukaši. Muži v automobilu s rozprašovacím zařízením nejprve oblékli ochranné oděvy a aplikovali si navzájem injekce protilátky (antidota). Potom spustili zařízení do činnosti. Po vypuštění sarinu celá skupina rychle ujela. Celkem bylo následkem tohoto

sarinového útoku sedm osob usmrceno a 59 vážně zasaženo. Ti byli hospitalizováni v místní nemocnici. Úhrnně však lékaři ošetřili více než 500 pacientů zasažených sarinem. Várka sarinu připravená pro „test“ v Macumotu ukázal, že sarin lze použít a že splňuje představy teroristů. V noci 19. března 1995 bylo pod Cučijovým dohledem vyrobeno necelých 10 litrů sarinu. Výrobci sarinu věděli, že jejich produkt obsahuje řadu nečistot a své obavy sdělili Asaharovi, ten však použití nečistého sarinu schválil, čím nevědomky „zachránil“ stovky a možná i tisíce lidských životů. Podle výsledků policejního vyšetřování se v tokijském metru jednalo asi o 30% sarin, jeho síla byla podstatně slabší, než se domnívali samotní výrobci. Nicméně několikerou vakuovou redestilací sarinu nebo jinými způsoby přečištění se v laboratorních podmínkách může dosáhnout čistota sarinu asi 93 až 97 %.

Kromě toho je nutné zdůraznit, že v tokijském metru nečistý sarin velmi zapáchal, čili varoval tímto svým nápadným projevem možné potenciálně zasažené osoby; sarin tak upozorňoval na svoji přítomnost. Páry nebo aerosol vysoce čistého sarinu jsou bez vůně a zápachu a dají se zjistit pouze speciálními detekčními prostředky. Vyrobený nečistý 30% sarin byl naplněn do 11 připravených igelitových sáčků a ty byly pečlivě zataveny. K útoku v tokijském metru bylo vybráno pět spo-

lehlivých mužů sekty. Po zvažování různých alternativ použití sarinu bylo nakonec rozhodnuto, že k sarinovému útoku má dojít na třech trasách tokijského metra, na hlavních tepnách, které procházejí stanicí Kasumigaseki, a bylo určeno i datum a hodina útoku. Záměrně byla vybrána ranní dopravní špička v metru, doba, kdy jsou prostory metra přeplněny cestujícími. Jednalo se převážně o státní úředníky, kteří cestují do svých úřadů v centru Tokia každé ráno. Dvě hodiny před útokem užili útočníci pilulky s protilátkou. I přes spěšné naplánování a přípravy byla celá akce přesně načasována a provedena. Všem pěti členům sekty Óm šinrikjó se podařilo „vypustit“ sarin z igelitových sáčků v rozmezí tří až pěti minut kolem stanovené osmé hodiny ranní. Útočníci propíchli sáčky naostřenými hroty deštníků a rychle zmizeli. Sáčky byly položeny na podlaže vagónů tokijského metra v jeho pěti stanicích (Óčanomizu, Šin Óčanomizu, Akihabara, Jocuja a Ebisu).

Tento způsob použití není příliš „efektivní“. Sarin je za normálních podmínek kapalina, která se vypařuje a právě páry sarinu byly v převážné většině případů příčinou inhalačních otrav cestujících v metru. Přitom je všeobecně známo, že použití sarinu je neúčinnější ve formě

aerosolu. Příprava, rychlé a spolehlivé použití malých aerosolových generátorů k převedení sarinu do aerosolové formy, je poměrně jednoduchá a snadno proveditelná úprava s využitím běžně dostupných malých elektrických zařízení. Spolehlivá a rychlá zjistitelnost většiny otravných látek je možná pouze při použití speciálních detekčních a monitorovacích přístrojů. Čich ani jiné lidské smysly nejsou schopny zjistit přítomnost většiny otravných látek. Zjistitel-

nost otravných látek je časově limitována a u detekčních a monitorovacích přístrojů činí od několika sekund u nejmodernějších přístrojů až do několika minut u starších přístrojů.

Přijaté opatření

Nejzávažnějším poučením ze sarinového útoku v tokijském metru je skutečnost, že se japonským zpravodajským službám ani po varovném případě ve městě Macumoto nepodařilo včas zachytit přípravy na provedení sarinového útoku v Tokiu a podniknout potřebná, rychlá a účinná protipopatření.

V Japonsku byla přijata řada významných opatření po sarinovém útoku v tokijském metru [6]. Pro zajímavost uvedme jen několik vybraných hlavních opatření, která byla odezvou na sarinový útok v tokijském metru. Řady národní policie byly rozšířeny o několik tisíc nových policistů a byly zmodernizovány lékařské postupy zavedené pro případ použití otravných látek a průmyslových škodlivin. V samotném metru bylo instalováno sedm set nových televizních kamer kontrolujících nástupiště, hasičské jednotky metra dostaly speciální přístroje pro detekci otravných látek a jsou pravidelně procvičovány v potřebných činnostech.

Autoři tohoto sdělení se problematikou útoku sarinem podrobně zabývali již v minulosti, kdy publikovali podrobné případové studie o uvedené tragické události ve sborníku konference Medicína katastrof [2] a v českém odborném časopise Vojenské zdravotnické listy [3]. Přitom čerpali informace z oficiální policejní zprávy [1] a z česky psané monografie [4].

Americký profesor japonského původu Anthony Tu, který se přímo podílel na vyšetřování teroristického útoku sarinem v tokijském metru, vydal před třemi lety rozsáhlou a podrobnou knihu. Zájemce o podrobnější studium popisu teroristické události odkazujeme na výše uvedené snadno dostupné podklady.

Literatura

- [1] National Police Agency, Shoten: AUM SHIRNIKYO, An Alarming Report on the Terrorists Group's Organization and Activities, 1995, Japan.
- [2] Mika, O. – Neklapilová, V.: Sarinový útok v tokijském metru – případová studie, Mezinárodní konference medicíny katastrof, Zlín – Lukov 25. – 27.6.2001, 7 listů.
- [3] Mika, O. – Neklapilová, V.: Šest let po sarinovém útoku v tokijském metru, Vojenské zdravotnické listy, 5/2001, str. 197 – 204.
- [4] Brackett, D. W.: Svatý teror – armageddon v Tokiu. Praha 1998.
- [5] Tu, A. T.: Chemical Terrorism: Horrors in Tokyo Subway and Matsumoto City, Alaken, Inc., Ford Collins, Colorado, 2002.
- [6] Okumura, T. – Ninomyia, N. – Ohta, M.: The chemical disaster response system in Japan. Prehospital and Disaster Medicine, 2003, 18 (3): 189 – 192.

Zásady systému rychlé reakce na chemickou katastrofu v Japonsku [6]

- vyslání hasičů vybavených ochrannými prostředky úrovně A na místo katastrofy
- hasiči vymezí „hot“, „warm“ a „cold“ zónu
- ve střední („warm“) zóně se umístí dekontaminační zařízení
- v bezpečné („cold“) zóně se vytvoří řídicí stanoviště
- jednotné společné velení a řízení z tohoto stanoviště – zahrnuje hasiče, policii, záchrannou službu i armádu
- předávání informací přes toto řídicí stanoviště
- identifikace škodliviny
- nalezení a záchrana postižených v „hot“ zóně – hasiči s ochranným vybavením A
- evakuace postižených do střední „warm“ zóny, nejzákladnější podpora dýchání
- třídění postižených v primárním třídícím prostoru ve „warm“ zóně
- směřování lehce postižených k dekontaminaci pro ambulantní pacienty a vážnějších případů k dekontaminaci pro pacienty vyžadující hospitalizaci
- poskytnutí základní péče pro udržení životních funkcí v primárním třídícím prostoru
- dekontaminace ve „warm“ zóně
- během dekontaminace ochrana soukromí a osobních věcí, a prevence podchlazení
- během dekontaminace poskytnutí akutní lékařské péče včetně podání antidotu po identifikaci dané škodliviny
- přeprava dekontaminovaných do bezpečné „cold“ zóny
- sekundární třídění pacientů do kategorií „červená“, „žlutá“ a „zelená“ podle závažnosti jejich stavu v sekundárním třídícím prostoru v „cold“ zóně
- prioritní transport dekontaminovaných pacientů do nemocnic dle výsledků třídění pomocí záchranné služby
- akutní lékařská péče dle třídících priorit pacientům v „cold“ zóně, kteří čekají na transport
- dekontaminace pacientů, kteří se dostali do nemocnice jinak než pomocí záchranné služby – probíhá před vstupem do budovy nemocnice
- dekontaminace životního prostředí v „hot“ zóně vojáky japonské armády, vybavenými ochrannými prostředky úrovně A

Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách

3

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

Civilní obrana v období let 1951 – 1957

První polovina padesátých let minulého století je charakteristická vznikem civilní obrany obyvatelstva jako systému na základě příslušného vládního usnesení z roku 1951. Civilní obrana byla budována v souladu s tímto usnesením s cílem ochrany obyvatelstva především proti prostředkům vzdušného napadení nesoucí konvenční zbraně. Přestože problematika jaderných zbraní byla v té době již dobře známa, nebyly zatím prostředky k jejich použití na takové úrovni, jež by představovala reálné nebezpečí pro stát a jeho obyvatelstvo.

Právní základy

V polovině roku 1951 byly ukončeny práce na připravovaném návrhu zásad organizace civilní protiletecké ochrany v Československu a tyto zásady byly projednány v Nejvyšší radě obrany státu. Výsledkem bylo Vládní usnesení o civilní obraně ze dne 13. července 1951. Vláda se usnesla na tom, že:

- 1) Na území republiky Československé zřizuje se civilní obrana; jejím úkolem je účinná obrana obyvatelstva, míst a závodů, zejména před vzdušnými útoky.
- 2) Řízení a organizování civilní obrany přísluší ministru vnitra. Za plnění úkolů civilní obrany v oboru své působnosti jsou odpovědní jednotliví členové vlády.
- 3) Ministr vnitra je zmocněn určit povinnosti a úkoly zúčastněných ministerstev v oboru civilní obrany a přísluší mu kontrola, zda jsou tyto úkoly řádně plněny.
- 4) Za řízení civilní obrany v obcích, okresech a krajích jsou zodpovědní předsedové národních výborů, kteří se řídí směrnicemi ministra vnitra.
- 5) Opatření nutné k organizování civilní obrany a k zajištění plnění jejich úkolů bude v případě potřeby vydávat ministr vnitra, popřípadě příslušný národní výbor podle ustanovení § 37 zákona č. 131/1936 Sb., o obraně státu.

Přílohou tohoto usnesení bylo Nařízení o základních úkolech a povinnostech v civilní obraně na území republiky Československé, které v úvodu konstatovalo, že systém civilní obrany se organizuje na celém území republiky (§ 1, čl. 2), a ve kterém bylo uvedeno, že všichni občané jsou povinni přispívat k řádnému plnění úkolů v civilní obraně (§ 1, čl. 2).

Po přijetí tohoto usnesení byla postupně provedena na příslušných místech státní správy a tehdejšího národního hospodářství řada organizačních opatření k ustavení řídicích orgánů a organizační struktury civilní obrany.

Přestože toto vládní usnesení představovalo dokument zásadní povahy, o jehož ustanovení se opíraly řídicí orgány civilní obrany, státní a hospodářské orgány a organizace, a také společenské organizace při budování civilní obrany, značnou brzdou byl jeho stupeň utajení. Přísné utajování obsahu tohoto nařízení způsobilo, že s ním mohl být seznamován jen určitý okruh osob, přestože dokument byl vlastně určen všem složkám, orgánům a organizacím, jež se měly povahou své činnosti podílet na výstavbě civilní obrany, a ukládal jim v tomto směru úkoly a povinnosti. Hlavní nedostatek se projevil také v tom, že civilní obraně nebylo možné dát potřebnou publicitu a lidé nevěděli, na základě čeho jsou od nich požadovány navíc různé úkoly a činnosti.

V tomto vládním usnesení se oficiálně objevil pojem civilní obrana, který se vžil a užíval se prakticky až do roku 1992 ve svém původním slova smyslu a v příloze tohoto usnese-

ní se poprvé začalo hovořit o „systému“ civilní obrany jako o určité autonomní struktuře. Pojem „civilní obrana“ představoval širší rozsah opatření než pojmy „civilní ochrana“ nebo „pasivní ochrana“ a jeho zavedení bylo zdůvodněno tím, že opatření proti nepřátelským vzdušným nebo jiným podobným útokům ze strany obyvatelstva a ekonomiky se neomezuji pouze na pasivní ochranná opatření, ale že obsahují také prvky aktivní, tedy obranné. Pro tento pojem (název) se vžila zkratka „CO“.

Koncepce civilní obrany v první polovině padesátých let

Opatření a přípravy civilní obrany podle vládního nařízení o civilní obraně z roku 1951 byly až do poloviny padesátých let zaměřovány k ochraně obyvatelstva, řídicích orgánů a národního hospodářství proti konvenčním zbraním a proti bojovým otravným látkám. Důraz byl položen na ochranu proti leteckému bombardování při masovém použití trhavých a tříštivých pum. V souladu s koncepcí, orientovanou výhradně na tyto druhy zbraní, spočívalo těžiště příprav a opatření k ochraně především na městech a na závodech. Komise složená ze zástupců ministerstva národní obrany, ministerstva vnitra (MV), státního plánovacího úřadu a některých dalších centrálních orgánů, sestavila na základě podkladů předsedů krajských národních výborů a ministrů první návrh na kategorizaci měst a objektů. I přes nespornou snahu o maximální objektivnost při zařazování měst a objektů do jednotlivých skupin, dochá-

zelo k prosazování subjektivních názorů, mimo jiné i z tohoto důvodu, že kategorizovaná města i objekty byly lépe finančně i personálně dotovány, a proto byla snaha o zařazení co nejvíce měst a objektů mezi kategorizované.

Celkem bylo kategorizováno 66 měst, z čehož bylo zařazeno devět měst do I. kategorie, 31 měst do II. kategorie a 26 měst do III. kategorie. Objektů bylo kategorizováno celkem 1486, z čehož bylo 342 objektů zařazeno do I. kategorie a 1144 objektů do II. kategorie.

Výše uvedeným pojetím kategorizace vznikla situace, že například ve městě I. kategorie byla řada objektů i II. kategorie a naopak, že ve městě II. kategorie byl i objekt I. kategorie. Možnost bodového bombardování, která se v té době připouštěla, ještě nevyvolávala nutnost souladu kategorizace města a objektů, jež se nacházely v jeho územním obvodu.

Z předpokladu, že v případě války by bylo použito k napadení území státu konvenčních zbraní, byl vyvozen logický požadavek, aby každé město a každý objekt organizoval a připravoval svoji civilní obranu v takovém rozsahu a takovým způsobem, aby v případě nepřátelského napadení byl z hlediska sil a prostředků civilní obrany pro záchranné a prvořadě likvidační práce maximálně soběstačný. S meziokresní nebo dokonce mezikrajskou pomocí se tehdy v civilní obraně ještě nepočítalo. Tomu odpovídalo i svým způsobem decentralizované řízení civilní obrany, soustředěné především do uvedených důležitých měst a závodů.

■ Organizace civilní obrany ve výrobní sféře

V duchu zásad budování civilní obrany, které byly obsahem vládního usnesení o civilní obraně z roku 1951, bylo započato s výstavbou jednotek a zařízení civilní obrany ve výrobních objektech - podle tehdejší terminologie objektech národního hospodářství (dále jen objekty). K tomu účelu byla vydána celostátní „typová směrnice“, která měla být aplikována na konkrétní podmínky a možnosti objektu. Jednalo se o velice složitý úkol, neboť i mezi objekty stejného odvětví byly mnohdy značné rozdíly a s touto činností chyběly jakékoli zkušenosti. Příslušná ministerstva sice vyvinula snahu alespoň v hlavních rysech tyto rozdíly ve svých doplňkových směrnících postihnout, nicméně speciální hlediska, vyplývající z charakteru výroby, technologie, rozlohy závodu nebo zařízení, počtu osazenstva a řady dalších okolností, musela být řešena přímo na místě. Přitom bylo nutné brát v úvahu, že podle tehdejší koncepce se každý objekt mohl stát předmětem cílového bombardování, a že z hlediska záchranných a prvořadých obnovovacích prací musí být civilní obrana na každém objektu maximálně soběstačná. Proto byly na objektech, kde to počet osazenstva jen trochu dovoľoval, stavěny všechny jednotky a útvary civilní obrany, jichž by bylo třeba po nepřátelském napadení objektu. Kromě toho se na mnohých objektech stavěly i objektové služby civilní obrany k provádění některých přípravných opatření (ukrytí, maskování, zatemňování). Na objektech s menším počtem pracovníků byl zřizován jednotný útvar civilní obrany, zahrnující nejnужnější odbornosti. Zásada soběstačnosti byla promítnuta až do nejnižších výrobních prvků a jejím výrazem byly útvary civilní obrany, organizované z řad osazenstva té které dílny. Organizace objektů civilní obrany byla doplněna soustavou hlídek (zdravotnické, požární, zatemňovací, pořádkové). Toto pojetí organizace civilní obrany mělo své opodstatnění. Dalo se předpokládat, že zejména ve velkých objektech může být při bombardování zasažena jen jeho určitá část, takže síly a prostředky civilní obrany objektu budou na záchranné práce stačit. Je nesporné, že budování civilní obrany na objektech kladlo na vedoucí pracovníky značné nároky a přidávalo jim další starosti v době, kdy celá řada odvětví zápasila s nemalými obtížemi a nedostatky, kdy rostly požadavky na objem výroby apod.

Všeobecnost a značná členitost jednotek, útvarů a různých složek civilní obrany na objektech si vyžádala zapojení značného počtu osazenstva objektů. Při dodržení zásady, že do organizace civilní obrany nemají být zařazovány osoby podléhající vojenské povinnosti, příslušníci Lidových milicí a dále některé ženy (těhotné, matky malých dětí apod.), zůstalo na mnohých objektech jen poměrně málo osob, které se tím nebo

oním způsobem nepodílely na civilní obraně. V důsledku toho se jednotky a útvary civilní obrany objektů staly jak místně, tak i v celostátním měřítku početně daleko největší silou civilní obrany. Postupně bylo v civilní obraně na objektech zapojeno více než dva miliony osob.

■ Individuální protichemická ochrana

Významnou součástí protichemické ochrany tvořila individuální protichemická ochrana obyvatelstva. Z dob protektorátu a prvního poválečného období se zachovalo jako trofejní materiál jen určité množství ochranných masek bývalé Civilní protichemické ochrany (CPO) a tak zvaných „volksmasek“ (lidová maska) bývalého Luftschutzu. Proto bylo nutné vyrobit urychleně pro obyvatelstvo kategorizovaných měst a pro osazenstvo objektů, nacházejících se v těchto městech, dostatečné množství ochranných masek a prostředků individuální protichemické ochrany pro děti. Za tím účelem byl urychleně dokončen vývoj nových typů těchto prostředků a zahájena výroba ochranných masek CO-1 pro obyvatelstvo a osazenstvo závodů, dále výroba dětských ochranných vaků DV-52 pro děti do 18 měsíců a výroba dětských ochranných kazajek DK-52 pro děti od 18 měsíců do tří let. V relativně krátké době bylo do konce roku 1954 vyrobeno 3,2 milionů ochranných masek CO-1, 230 000 dětských ochranných vaků DV-52 a 257 000 dětských ochranných kazajek DK-52.

Vyrobené prostředky individuální protichemické ochrany byly podle rozdělovníku sestaveného Ústředním odborem civilní obrany MV rozesílány do určených měst a na určené objekty k uskladnění. S jejich další distribucí se zatím nepočítalo.

lo, a proto vznikly značné problémy se skladováním a řádným ošetřováním těchto prostředků. V menším množství byl vyroben také individuální protichemický balíček, určený pouze pro příslušníky řídicích orgánů, jednotek a útvarů civilní obrany. Předpokládalo se, že ochranné masky, dětské vaky a kazajky by byly vydány až při vyhlášení „Situace ohrožení“. Organizačně však byl tento úkol vyřešen až mnohem později.

■ **Kolektivní ochrana**

Za hlavní způsob kolektivní ochrany v případě napadení státního území konvenčními zbraněmi bylo považováno ukrytí obyvatelstva, osazenstva závodů a žáků škol.

K zabezpečování úkrytů pro obyvatelstvo bylo přikročeno již v roce 1952. Prováděním různých stavebních úprav, opravami zařízení a doplňováním vybavení byla obnovována použitelnost úkrytů, vybudovaných za II. světové války. Pozornost byla dále zaměřena na přizpůsobování a adaptaci vhodných sklepů prostor obytných a jiných budov na úkryty o nižší třídě odolnosti. Těžiště ovšem spočívalo ve výstavbě nových úkrytů, která byla koncentrována především do měst I. kategorie a do kategorizovaných objektů. Ve městech II. a III. kategorie byly stále ukryty budovány jen v omezeném rozsahu a pozornost byla zaměřována především na přizpůsobování vhodných prostor pro účely ukrytí.

S cílem usměrňovat výstavbu úkrytů vydal Ústřední odbor civilní obrany MV „Prozatímní pokyny pro výstavbu zvláštních staveb civilní obrany“, které stanovovaly způsob budování jednotlivých druhů a typů zvláštních staveb civilní obrany. Podle těchto pokynů se ukryty členily do dvou tříd odolnosti:

- 1. třída - poskytovala ochranu proti přímému zásahu trhavou leteckou pumou stanovené váhy,
- 2. třída - chránila ukrývané proti troskám budov, v jejichž podzemní části se úkryt nacházel.

V důsledku tehdejší mezinárodně-politické situace se k budování úkrytů přistupovalo ve spěchu, bez celkové koncepce, často na základě operativních rozhodnutí. To vedlo k tomu, že zvláštní stavby civilní obrany byly zahajovány bez dostatečné projektové připravenosti, což mělo za následek změny a doplňky v projektech v průběhu výstavby. K tomu přistupovala malá zkušenost stavebních organizací s výstavbou úkrytů, nedostatek speciálních prvků a technologických zařízení (vzduchotechnika, tlakové prvky atd.). To v souhrnu vedlo ke snížování kvality staveb, překračování termínů a nákladů na budování úkrytů. Do roku 1954 nebyly stavby civilní obrany téměř vůbec vybavovány vzduchotechnikou; ta byla osazována dodatečně nebo vůbec. Značná část stálých úkrytů, stavebních jako součást bytové, průmyslové nebo občanské výstavby, nebyla vůbec dokončena, i když stavby jako celek byly zkolaudovány a předány do užívání. Přes veškeré úsilí se do roku 1955 nepodařilo vypracovat závazné směrnice pro projektování a výstavbu stálých úkrytů; vydané prozatímní pokyny měly řadu mezer a nedostatků.

Již v první polovině padesátých let se Ústřední odbor civilní obrany MV snažil prosadit zásadu, aby výstavba stálých úkry-

tů v určených městech nebyla zabezpečována jen samostatně stojícími stavbami, ale aby byla začleňována především do nové bytové, občanské a průmyslové výstavby. Vedly k tomu jednak ekonomické důvody, a také snaha, aby úkryty byly dislokovány především v místech koncentrace obyvatelstva, čímž by se zmenšila tzv. „doběhová vzdálenost“. K tomu, aby tento požadavek byl respektován a realizován všemi investory, však chyběla závazná právní norma (ženijně-technické normativy byly vydány poprvé až v roce 1955).

Značné nedostatky byly rovněž v údržbě již dokončených stálých úkrytů, která byla podceňována a nebyla dostatečně zajišťována po stránce technické i personální. Velmi dlouho trvalo, než byla vyřešena působnost jednotlivých složek při zabezpečování údržby stálých úkrytů a než se podařilo centrálně vydat směrnice, stanovující režim péče o zvláštní stavby civilní obrany; k řešení těchto problémů se přistoupilo až na začátku 60. let. Nedostatečná péče o stále ukryty snižovala jejich okamžitou použitelnost a způsobila, že vnitřní zařízení podléhalo rychlému zkáze.

Přes veškeré vynaložené úsilí orgánů civilní obrany a příslušných rezortních složek se kolektivní ochranu v tomto období nepodařilo pozvednout na úroveň, odpovídající potřebám ochrany obyvatelstva. I s využitím úkrytů, vybudovaných v období II. světové války, bylo ke konci roku 1956 ukrytí ve městech I. kategorie zabezpečeno pouze na 3,1 %, ve městech II. kategorie na 4 % a ve městech III. kategorie na 2 %. Zabezpečení ukrytí osazenstva kategorizovaných objektů nepřesáhlo v průměru 4 %.

■ **Protichemické zabezpečení**

Přípravy a opatření protichemické ochrany vycházely v tomto období z poznatků a závěrů z konce II. světové války. Počítalo se s možností, že by proti státnímu území mohly být použity tehdy známé otravné látky typu yperit, lewisit, adamsit atd. Novodobé otravné látky na bázi organofosfátů byly tehdy ve stadiu vývoje a na základě kusých informací o jejich vlastnostech a způsobech použití nebylo možné přijmout ucelené závěry o způsobech ochrany proti jejich účinkům. Vzhledem k možnostem potenciálního nepřítele se dospělo k závěrům, že pokud by tyto látky byly použity, tak pouze lokálně, především proti důležitým městům nebo objektům, čímž by došlo pouze k místnímu zamoření.

Rozsah protichemických opatření byl dán především budováním protichemické služby civilní obrany. Tato služba byla mimo objektové složky základním představitelem a odborným garantem protichemického zabezpečení civilní obrany na teritoriu. Podle směrnice o organizování protichemické služby civilní obrany (PCHS CO) z roku 1952 byla tato služba organizována ve městech tehdejší I. a II. kategorie, tj. asi na 40 městech v republice. Jejím úkolem bylo organizovat síly a prostředky sloužící k ochraně obyvatelstva před nepřátelským chemickým útokem a k rychlé likvidaci následků tohoto útoku v postižených oblastech města. Byla určena pouze pro likvidační práce na území napadeném chemickou zbraní, její použití se předpokládalo pouze na větší obytné celky v maximálním rozsahu přibližně 1/3 až 1/2 plochy průměrně velkého okresního města.

Specifikou výstavby této služby bylo, že nebyla budována na některé rezortní bázi jako ostatní služby civilní obrany. Z tohoto důvodu ji ve městech organizovaly přímo štáby civilní obrany měst. Principy, na nichž spočívaly základy protichemického zabezpečení, i po podstatném rozšíření jeho rozsahu a po provedených změnách, vyplývajících z pojetí možného použití jaderných zbraní, platily dlouhá léta.

Ke změně ve vývoji protichemického zabezpečení došlo přijetím vládního usnesení s názvem „Zesílení protichemické ochrany na území Republiky československé“ v druhé polovině roku 1956 jako reakce na změnu koncepce civilní obrany, přecházející od možnosti vzniku ozbrojeného konfliktu s použitím konvenčních zbraní na použití zbraní hromadného ničení, v němž dominantní postavení mají jaderné zbraně. To vyvolalo nutnost zrušit protichemickou službu civilní ochrany, organizovanou pro bodové zabezpečování vybraných měst, a nahradit ji plošným systémem opatření.

Estonská republika

Rok přistoupení do EU:	2004
Rozloha:	45 226 km ²
Počet obyvatel:	1 415 000
Hlavní město:	Tallinn
Forma státu:	republika, unitární stát
Administrativní členění:	15 krajů
Jazyk:	estonština
Průměrná délka života (M • Ž):	65,2 • 77,0
HDP:	7 404 mil. €
HDP (PPS/obyv.):	10 230 €
Členství v mez. org.:	NATO, EU, OSCE

Forma vlády

Estonsko je republikou s parlamentním systémem. Vládu (kabinet) tvoří ministerský předseda a ministři. Vláda má výkonnou moc ve státě. Legislativní část vlády tvoří jednokomorový parlament (Riigikogu), který volí prezidenta. Prezident pak se souhlasem parlamentu jmenuje předsedu vlády. Prezident je také hlavním velitelem národní obrany.

Estonsko je administrativně rozděleno na 15 krajů vedených krajskými guvernéry. Na místní úrovni existuje 247 místních samospráv, řízených radami. Tyto samosprávy se skládají z 200 venkovských okrsků a 47 měst.

Struktura civilního nouzového plánování (CNP)

Estonské CNP se skládá ze dvou částí: systému civilní ochrany, opírajícího se o zákon o připravenosti na mimořádné situace a ze systému krizového řízení, který vychází z tzv. základních principů krizového řízení.

Úkoly a cíle CNP

Systém civilní ochrany: estonská civilní ochrana je založena na opatřeních, která jsou nutná pro ochranu lidského života, majetku a životního prostředí v případě mimořádných situací nebo války.

Úkoly civilní ochrany:

- Identifikovat potenciální mimořádné situace a možnosti, jak jim předcházet nebo minimalizovat jejich následky.
- Tvorba akčních plánů pro potenciální mimořádné situace.
- Příprava sil a prostředků (zdrojů), nezbytných pro zvládnutí mimořádných situací.
- Reakce na krizové situace a omezení jejich vlivu na obyvatelstvo a životní prostředí.
- Obnova nezbytných služeb pro ochranu lidských životů.
- Organizace včasného varování a průběžné informování veřejnosti během mimořádných situací.
- Provádění výcviku v oblasti prevence, připravenosti a odezvy na krizové situace.
- Informování veřejnosti o chování během mimořádných situací.

Systém krizového řízení

Krizové řízení je definováno jako komplexní systém, který je společně připraven a implementován vládními organizacemi, samosprávami a veřejnými subjekty tak, aby garantoval bezpečnost veřejnosti během krize nebo mimořádné situace.

Bezpečnost veřejnosti je definována jako ochrana a nepřerušovaná funkce státních insti-

tucí a místních samospráv, fyzická a mentální pohoda obyvatelstva a stále fungování institucí, které jsou nezbytné pro zajištění normálního každodenního života během krize (zachování funkčnosti kritické infrastruktury).

Organizační struktura CNP

Estonské CNP má dvě dimenze:

Funkční odpovědnost - ministerstvo/správa zodpovědná za specifické funkce řídí a koordinuje nouzové plánování na všech administrativních úrovních (národní/centrální, regionální a místní).

Oblastní odpovědnost - odpovědnost je přidělována různým administrativním úrovním a funkce CNP jsou přiřazovány na základě kompetencí, které existují na výše uvedených úrovních.

Funkční odpovědnost

Funkční odpovědnost je rozdělena mezi jednotlivá ministerstva následovně:

- Civilní řízení a koordinace: Ministerstvo vnitra/Záchranný sbor.
- Energetické zásoby, hmotné rezervy, doprava, telekomunikace a poštovní služby: Ministerstvo ekonomických záležitostí a komunikací.
- Zásoby potravin: Ministerstvo zemědělství.
- Finanční systém: Ministerstvo financí.
- Veřejný pořádek a bezpečnost, civilní ochrana a záchranné služby, bezpečnost dat: Ministerstvo vnitra, Záchranný sbor, Policejní sbor, Sbor ostrahy hranic, Sbor tajné bezpečnosti.
- Práce, lékařské a zdravotnické služby, sociální pojištění a pomoc: Ministerstvo sociálních věcí.
- Zahraniční obchod: Ministerstvo zahraničních věcí.
- Ochrana kulturního dědictví: Ministerstvo kultury.
- Psychologická obrana a informování veřejnosti: Státní kancléřství.
- Odpovědnost za ostatní oblasti nese vláda.

Oblastní odpovědnost

Národní úroveň:

V Estonsku má celkovou odpovědnost za CNP Ministerstvo vnitra. Oblasti pravomoci dané Ministerstvu vnitra zahrnují vnitřní bezpečnost státu a udržování veřejného pořádku. Ministerstvo vnitra je zodpovědné za civilní ochranu a řízení požární ochrany a záchranných prací.

Koordinaci CNP má na starosti národní Záchranný sbor. Aby Záchranný sbor splnil závazky CNP, musí:

- Budovat národní programy a politiku CNP.

- Shromažďovat, udržovat a analyzovat data o mimořádných situacích a vytvářet návrhy, jak jim předcházet a likvidovat je.
- Garantovat na národní úrovni koordinaci a řízení v případě krizových situací.
- Podporovat a ulehčovat práci vládního krizového výboru.
- Koordinovat a provádět plánování v rámci krizového řízení na státní a regionální úrovni.
- Přípravovat návrhy na vývoj komunikací a systémů včasného varování.
- Přípravovat návrhy standardů a projektů CNP.

- Přípravovat návrhy na zásobování záchrannými a ochrannými prostředky pro civilní ochranu a organizovat státní rezervy.
- Koordinovat akce místních a státních úřadů.

- Plánovat a organizovat výcvik v rámci CNP na státní a místní úrovni.

- Koordinovat spolupráci mezi hasičskými/záchrannými složkami a složkami obrany.

- Plánovat další výcvik.
- Koordinovat CNP na mezinárodní úrovni.

Vládní krizový výbor koordinuje spolupráci v rámci CNP mezi různými vládními sekci. Výbor má za úkol:

- Tvořit národní politiku krizového řízení.
- Vytvářet a předávat návrhy vládě.
- Přípravovat, harmonizovat a předávat vláde akční plány pro řešení krizí.
- Přípravovat pro vládu návrhy, ve kterých jsou definovány příčiny krize a krizové faktory.

- Analyzovat informace, které jsou potřebné pro předvídání krizí a jejich následků.

- Řešit krizové situace v souladu s platnou legislativou a instrukcemi vlády.

V rámci vládní struktury také existuje stálý bezpečnostní výbor, řízený ministerským předsedou. Tento výbor se zabývá mezinárodními otázkami, které mají vliv na národní bezpečnost Estonska.

Regionální úroveň:

Regionální úroveň zahrnuje 15 krajů s krajskými guvernéry, kteří jsou přímo odpovědní vládě. Na regionální úrovni je krajský guvernéř nejvyšší autoritou v oblasti CNP a předsedou krajského výboru pro civilní ochranu.

Místní úroveň:

Na místní úrovni existuje 247 místních samospráv. Nejvyšší autoritou v oblasti CNP na místní úrovni je místní rada.

Právní systém

Hlavními předpisy regulujícími CNP v Estonsku jsou zákon o připravenosti na mimořádné situace, zákon o státních rezervách a zákon o stavu nouze. Mezi hlavní zákony patří také tzv. záchranný zákon, který upravuje problematiku provádění záchranných prací a hašení požárů a stanovuje odpovědnosti, úkoly a práva v této oblasti.

Kromě výše jmenovaných zákonů existují další zákony, direktivy, dekrety a rozhodnutí, které regulují oblast CNP.

Úkoly jednotlivých ministerstev a samospráv v oblasti CNP jsou definovány výše uvedeným zákonem o připravenosti na mimořádné situace, který byl schválen v listopadu roku 2000.

mjr. Ing. Jiří CHALUPA,
Stálá delegace ČR při NATO

Zpracování krizových plánů krajů

plk. Ing. Vilém ADAMEC, Ph.D., MV-generální ředitelství HZS ČR

Dnem 31. prosince 2004 skončilo období prvního pořízení krizových plánů. Již v průběhu jejich zpracování vznikla obava, že máme „přepřeláné“. Proto ke konci roku 2004 proběhla u hasičských záchranných sborů krajů rychlá anketa ke stavu zpracování krizových plánů krajů (KPK). Následující text upozorňuje na některé získané poznatky.

Od 1. ledna 2001 nabyla účinnost „krizová“ legislativa [14, 15, 16, 17]. Jednou z povinností, kterou stanovil krizový zákon (zákon č. 240/2000 Sb. [16]), je i zpracování krizového plánu.

Samotný proces zpracování krizových plánů byl provázen bouřlivou diskusí odborné veřejnosti s dosti rozporupnými požadavky. Na jedné straně se striktně trvalo na tom, aby se dle Harmonogramu pro zpracování krizových plánů [9] vytvořily stanovené sjednocující metodiky [3, 4, 6]. Na straně druhé byly reakce typu „odborníci na krizový management nejlépe vědí, co mají tyto dokumenty obsahovat a žádné rady nepotřebují“. K tomu je nutné připočítat vývoj problému v prostoru a čase.

Úroveň poznání na začátku procesu byla jiná než v jeho polovině či na jeho konci. V polohase se navíc změnil podmínky. Zanikly okresní úřady, které prvotně začínaly zpracovávat územní krizové plány a vznikly obce s rozšířenou působností - zcela nový prvek. Novela krizového zákona posunula zpracování územního krizového plánu na kraj. Fyzicky se však v řadě případů ze zaniklých okresních úřadů na krajské úřady toho moc nedostalo.

Se získáváním zkušeností z průběhu zpracování plánovacích dokumentů se názory na některé oblasti měnily. Zpětně se pak měnily i přístupy k jednotlivým vydaným metodikám.

Připomeňme i některé přehnané ambice, např. to, že se mávnutím kouzelného proutku vygeneruje pro potřebu krizového plánování univerzální metoda analýzy rizik.

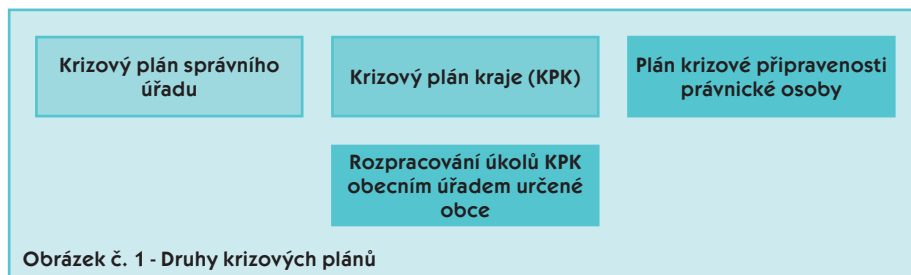
A tak výsledkem stávajícího procesu krizového plánování je vlastně kompromis.

Krizový plán a jeho struktura

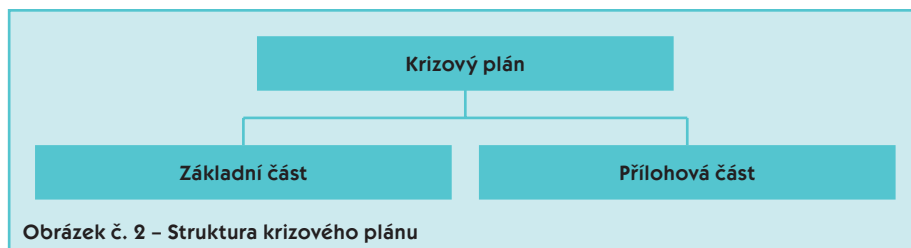
Krizový plán /§ 9 odst. 1 písm. b) zákona č. 240/2000 Sb./ je dokument, který obsahuje souhrn krizových opatření a postupů k řešení krizových situací. Tedy dokument pro podporu rozhodování při řešení krizové situace, tj. dokument pro praktické použití. V rámci krizového plánování rozlišujeme několik druhů dokumentů, které mají charakter krizových plánů. Jejich přehled uvádí obrázek č. 1.

Strukturu krizového plánu v obecné poloze charakterizuje obrázek č. 2. Je zřejmé, že máme základní (popisnou) část krizového plánu a část přílohou.

Základní část krizového plánu obsahuje:

Obrázek č. 1 - Druhy krizových plánů

Obrázek č. 2 - Struktura krizového plánu

- vymezení působnosti, odpovědnosti a úkolů zpracovatele krizového plánu,
 - organizaci krizového řízení zpracovatele,
 - výčet a hodnocení možných krizových rizik, jejich dopad na území a činnost subjektů krizového plánování podílejících se na zajištění krizových opatření v rámci krizového plánování,
 - další podklady a zásady potřebné pro používání přílohové části krizového plánu.
- Přílohová část krizového plánu obsahuje dokumenty nezbytné pro řešení krizové situace, zejména:
- přehled sil a prostředků (počty, využitelnost),
 - katalog krizových opatření,
 - typové plány,
 - operační plány (povodňový plán, havarijní plán, apod.),
 - plán nezbytných dodávek,
 - plán hospodářské mobilizace,
 - plán akceschopnosti zpracovatele krizového plánu,
 - plány spojení, materiálně technického a zdravotnického zabezpečení,
 - mapy s vyznačením rizik a řešením ohrožení.

Jednou z oblastí, která byla do zpracování krizových plánů zařazena až v průběhu plánovacího procesu, je problematika kritické infrastruktury. Připomeňme, že kritickou infrastrukturou se rozumí výrobní i nevýrobní systémy, jejichž nefunkčnost by měla vážné dopady na bezpečnost, ekonomiku a zachování nezbytného rozsahu dalších základních funkcí státu při krizových situacích [4].

Odvětvově nás zajímá kritická infrastruktura v oblasti:

- dodávek energií (především elektřiny),
- dodávek vody,
- odpadového hospodářství,
- dopravních systémů,
- telekomunikačních a informačních systémů,
- bankovních a finančních systémů,

- nouzových služeb (policie, záchranné sbory, zdravotnictví),
- veřejných služeb (zásobování potravinami, sociální služby, apod.),
- státní správy a samosprávy (veřejná správa).

Orientační průzkum stavu zpracování KPK

S blížícím se termínem ukončení prací na krizových plánech začaly narůstat rozličné požadavky na vypracování různých stanovisek a hodnotících zpráv k průběhu procesu zpracování krizových plánů. Vystaly i požadavky na stanovení hlavních směrů činnosti v oblasti aktualizace krizové plánovací dokumentace.

Proto bylo rozhodnuto provést orientační průzkum u orgánů, které zabezpečovaly zpracování KPK – u hasičských záchranných sborů krajů.

V jeho rámci byly položeny, mimo jiné, i následující dotazy:

- Uveďte seznam mimořádných událostí, které mohou vést v rámci kraje k vyhlášení krizového stavu; u uvedených krizových situací uveďte odhad očekávaného počtu obyvatel kraje, kteří mohou být touto událostí dotčeni - viz tabulka č. 1.
- Uveďte seznam přílohové části krizového plánu.
- Zpracovali jste do KPK oblast kritické infrastruktury (KI)? Pokud ano, tak jak?
- Jak velký je rozsah KPK (uveďte orientačně počet stran A4)?
- Co navrhuje pro zlepšení v krizovém a havarijním plánování?

Na celkové výsledky ankety, respektive na analýzu úrovně zpracování krizových plánů v podmínkách ČR, si budeme muset ještě nějakou dobu počkat. Přesto uveďme alespoň některé orientační výsledky získané z ankety.

S přihlédnutím k tomu, že krizový plán má být dokumentem pro podporu rozhodování při řešení krizové situace, hodnotil se roz-

Tabulka č. 1 – Druhy mimořádných událostí vedoucí k vyhlášení krizových stavů

Druh mimořádné události, která může vést v rámci kraje k vyhlášení krizového stavu	Následkem této mimořádné události může být z celkového počtu obyvatel kraje dotčeno do				Poznámka
	5 %	15 %	25 %	více	
1	2	3	4	5	6

Tabulka č. 2 – Struktura modelového krizového plánu kraje

Modelový krizový plán kraje	Orientační rozsah (počet stran A4)
Základní část	600
Přílohová část	2 400
z toho:	
• Přehled sil a prostředků	300
• Katalog krizových opatření	50
• Operační plány	730
• Plán nezbytných dodávek	350
• Plán akceschopnosti	150
• Plány spojení	400
• Plán materiálně technického zabezpečení	20
• Plán zdravotnického zabezpečení	300
• Mapy rizik a řešení ohrožení	100
Celkový rozsah modelového krizového plánu kraje	3 000
Typové plány samostatně	500-600

sah tohoto dokumentu. Kriteériem byl počet stran A4.

Rozborem se zjistilo, že orientační rozsah zpracovaných KPK lze charakterizovat intervalem od 400 do 9 700 stran A4. Průměrný rozsah KPK je přibližně 3 000 stran A4.

Ze získaných podkladů byl vymodelován i rozsah jednotlivých přílohových dokumentů. Struktura modelového KPK je zřejmá z tabulky č. 2.

Je zřejmé, že zde dochází k zásadnímu rozporu. Na straně jedné požadavek na praktické využití dokumentu za krizové situace (v časovém stresu), na straně druhé rozsáhlé několikanásobně se opakující tabulky s přehledy a čísly.

V prvním sledu nás rovněž velmi zajímalo, jak se podařilo do KPK zakomponovat problematiku KI. Zde je nutné konstatovat, že převážná většina dotázaných uvedla, že problematiku KI do krizového plánování pojal. A to tak, že vyzvaným subjektům KI bylo uloženo plnění krizových opatření odpovídajících svým obsahem činností, které běžně vykonávají.

Zmíňme, že stávající právní úprava (§ 29 zákona č. 240/2000 Sb.) umožňuje zařadit příslušné právnické a podnikající fyzické osoby do krizových plánů. Je zřejmé, že potřebnost subjektů KI je pro řešení krizových situací nezbytná. Není tedy problém s jejich zařazením do krizového plánu a tím i oslovením. Nemůžeme však po nich právně vyžadovat plnění určitého krizového opatření jako po subjektu KI, ale jako po právnické osobě dle příslušného ustanovení zákona.

Oznámení o zařazení do seznamu KI určitého významu (celostátní, krajský, lokální), doručené právnické osobě by pak mělo být pro ni impulsem k zachování funkčnosti vlastní organizace i za krizových stavů. Tedy příslibem, že v rámci řešení krizové situace bude využito jejich podnikatelských aktivit.

Závěr

Dnem 1. ledna 2005 začalo tříleté období aktualizace krizových plánů. Máme jedinečnou příležitost domnělé nedostatky první pláno-

vací fáze napravit, resp. zdokonalit stávající systém krizového plánování. Jaké nástroje máme na centrální úrovni?

V 1. čtvrtletí roku 2005 má Bezpečnostní rada státu projednat Situační zprávu ke stavu zpracování krizových plánů.

Dalším klíčovým aktem, který může ovlivnit systém krizového plánování, je usnesení vlády k analýze bezpečnostního systému ČR [11]. Zde je nejen stanoven požadavek na hlubší propojení krizové a obranné plánovací dokumentace, ale i vysloven předběžný souhlas k příslušným legislativním úpravám.

To je však jen část možností. Další činnosti s tím spojené jsou očekávány na úrovni optimalizace věcného obsahu krizových plánovacích dokumentů. Jedná se o jeden z úkolů MV-GR HZS ČR na nejbližší období.

Výchází bude v každém případě důkladná analýza stávajících krizových plánů. A zde máme již nějakou činnost za sebou. V průběhu roku 2004 byla vypracována studie k vyhodnocení rozsahu možného ohrožení území ČR typovými krizovými situacemi [7] (bližší seznámení uvedeme v některém z dalších vydání časopisu). Z ní je zřejmé, že bude potřeba navrhnout přehodnocení některých předpokladů [9]. Má se na mysli zejména vyřazení některých typových krizových situací z existujícího seznamu.

Dále bude nutné se zabývat problematikou aktualizace provedené analýzy rizik. A to i s přihlédnutím ke stávajícímu expertnímu hodnocení rizik v rámci analýzy území republiky pro potřebu kritické infrastruktury. Zřejmě se pak nevyhne provedení nové analýzy rizik celého území ČR, a to pokud možno v relativně dostatečně krátkém období. Je otázkou, jak tento rozsáhlý úkol realizovat.

Předpokládáme, že analýzy krizových plánů přinesou i požadavek na aktualizaci vydaných metodik či redukci počtu a rozsahu zpracovávaných plánů. Navíc by vše mělo probíhat v úzké vazbě na maximální možné využití informačních a komunikačních technologií. Avšak cestou postupných kroků s preferencí tvorby bezpečnostní plánovací dokumentace modulárním systémem.

Příslušné legislativní úpravy by měly nastat až po jasné formulaci věcného řešení.

Literatura

- [1] ADAMEC, V.: Typové plány – podklad pro zpracování krizových plánů, *In* Sborník přednášek mezinárodní konference Ochrana obyvatelstva 2004, Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství Ostrava, Ostrava 2004, str. 3 – 10, ISBN 80-86634-28-0.
- [2] ADAMEC, V.: Řízení záchranných prací a havarijní plánování, *In* Sborník konference Krizové řízení, Vítkovice v Krkonoších, květen 2004, 108 stran, ISBN 80-7194-685-0.
- [3] Metodický pokyn ke zpracování typových plánů pro řešení krizových situací, MV-generální ředitelství HZS ČR, č.j. PO-2690/PLA-2003.
- [4] Metodika zpracování krizových plánů dle § 15 a § 16 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb., MV-generální ředitelství HZS ČR, č.j. PO - 2675/PLA - 2003.
- [5] Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.
- [6] Seznam – Přehled metodik pro analýzu rizik, MV-generální ředitelství HZS ČR, č.j. PO-58-7/PLA-2004.
- [7] ŠENOVSÝ, M.: Komplexní analýza typových plánů, studie pro MV-generální ředitelství HZS ČR, Ostrava, 2004, 59 stran.
- [8] Usnesení Bezpečnostní rady státu č. 290/2002 - Seznam opatření pro činnost státu při přechodu z mírového stavu do stavu ohrožení státu a válečného stavu a v průběhu těchto stavů.
- [9] Usnesení Bezpečnostní rady státu č. 295/2002 - Harmonogram přípravy a zpracování krizových plánů, MV-generální ředitelství HZS ČR, č.j. PO-707-36/OKPP-2002.
- [10] Usnesení Bezpečnostní rady státu č. 79/2003 - Harmonogram přípravy a zpracování krizových plánů (novelizovaný), MV-generální ředitelství HZS ČR, č.j. PO-2405/PLA-2003.
- [11] Usnesení vlády č. 1203/2004 ze dne 1. prosince 2004, k Informaci o Závěrech analýzy bezpečnostního systému České republiky.
- [12] Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.
- [13] Vyhláška č. 383/2000 Sb., kterou se stanoví zásady pro stanovení zóny havarijního plánování a rozsah a způsob vypracování vnějšího havarijního plánu pro havárie způsobené vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky.
- [14] Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [15] Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
- [16] Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.
- [17] Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů. ■

Bohdanečtí muži s videokamerou

Před více než deseti lety vznikl v Lázních Bohdaneč první film pro potřeby ochrany obyvatelstva. V průběhu let se tematika postupně rozšiřovala a počet vyrobených instruktážních snímků a dokumentů stoupal. Za deset let už zdejší filmaři mají na svém kontě bezmála devět desítek titulů. Jenom v minulém roce vyšlo z bohdanečské dílny patnáct hotových filmů a dalších pět bylo ke konci roku ve stadiu rozpracování.

Pracoviště tvorby videofilmu je zařazeno do studijního a informačního oddělení MV-generálního ředitelství HZS ČR Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč (dále jen Institut). Obsazení je tříčlenné – Miroslav Bečička, Jiří Drábek a Milan Pešina.

K dispozici mají dvě místnosti. Moderně vybavenou střížnu a odhlučněnou místnost, ve které se namlouvají komentáře.

Ze staveniště studio

V roce 1993 se v Civilní ochraně, tehdy ještě v rámci Armády České republiky, začalo uvažovat o potřebě umocnění vlivu výchovy k zabezpečení ochrany obyvatelstva. Jednou z forem se měla stát vlastní videoprodukce.

Ale jak na to? Zkušennosti nebyly prakticky žádné a materiální podmínky také ne. Úvodním krokem se tedy stalo oslovení Miroslava Bečičky, který v té době zabezpečoval na televizní stanici OK3 zpravodajství z Pardubicka.

„Ze začátku to vypadalo jen na jeden rok smlouvy,“ vzpomíná Miroslav Bečička. „Spolu s Milanem Pešinou jsme začali dělat ve stávajících prostorech, kde v té době nebylo prakticky naprosto nic. Dá se říct, že jsme začínali na staveništi. Později jsem si na pomoc přizval bývalého kolegu z televize Jiřího Drábka a začali jsme vytvářet základy toho, co je dnes pracovištěm tvorby videofilmu.“

První film, který v Bohdaneči vyrobili, byl OPCH-90 CO. Šlo o instruktážní snímek, který seznamoval s používáním nového protichemického oděvu vz. 90.

Film otevřel zcela novou perspektivu. Ukázal, že v Institutu se dá dobrý výukový film nejen natočit, ale i zpracovat, včetně komentáře.

Práce na filmu sice probíhaly ve skromných podmínkách za pomoci dvou propojených videorekordérů s režijní a stříhací jednotkou, ke které byl připojený jednoduchý titulkovač.

Dobré světlo i zvuk

Slušně vyrobený film potřebuje nejen dobré světlo, ale i dobrý zvuk.

S ozvučením to nebylo složité. Nabízel se a jsou dodnes využíváni herci z Východočeského divadla v Pardubicích a moderátoři pardubického rozhlasu.

Také hudba k filmům je originální a za dobu své existence bohdanečtí filmaři už mají vytipované skladatele i hudebníky.

K výrobě filmu na odpovídající úrovni však jenom profesionalita nestačí. Bez dobré techniky vyjde veškerá snaha naviac. Proto byly „dřevní doby“ počátkem devadesátých let přelomeny novou kamerou a betacam playerem. Zakoupila se i počítačová střížna. Začala tak další etapa výstavby studia.

Ta byla završena přechodem Civilní ochrany do podřízenosti Ministerstva vnitra. Po roce 2000 se podařilo studio dovybavit nejmodernější technikou první kategorie. Dnes jsou v Institutu vybaveni pro komplexní zpracování filmů v digitální podobě na špičkovém broadcastovém zařízení, za které by se nemusela stydět žádná regionální televizní stanice.

V podstatě se v Institutu dělá vše. Od scénářů, přes natáčení, stříh a technic-

kou úpravu snímků, až po jejich kopírování a grafické zpracování a výrobu obalů.

V době vzniku tohoto článku v Institutu právě očekávali zavedení authoringového programu na tvorbu DVD. V budoucnu by veškerá výroba měla přejít na CD a DVD.

„Naše produkce je vizitkou nejen naší práce, ale i celého HZS ČR. Proto ke každému filmu přistupujeme se vší odpovědností,“ konstatuje Miroslav Bečička. *„Naše filmy se objevují nejen v domácí prezentaci, ale také na mezinárodní úrovni, ať už to je v odborných komisích u EU nebo NATO, nebo na specializovaných akcích. Proto některé tituly vyrábíme také v anglické verzi.“*

Pestrost žánrů

Z pracoviště tvorby videofilmu Institutu zpočátku vycházely jen výukové filmy. Časem se však škála žánrů rozšířila. Především o dokumentaristiku. Známe jsou záznamy ze slavnostních akcí na Bouzově, veletrhů Pyros i z mezinárodních setkání Pyromeeťing.

Za zmínku jistě stojí videodokumentace z mezinárodního veletrhu požární techniky Pyros 2004 a mezinárodní konference Pyromeeťing 2004. Při této příležitosti se bohdanečtí muži s videokamerou vyznamenali svou flexibilitou. Přes den natáčeli, co se na brněnských veletrzích a v konferenční místnosti děje, přes noc záznam sestříhali a v poledne se v Brně promítal hotový dokument z předcházejícího dne.

Že v Institutu vyrábějí videosnímky vysoce kvalitní, dokazuje i ta skutečnost, že získali 1. cenu na VII. filmovém festivalu požárních filmů v Příbramě v roce 1997. Šlo o ocenění filmu z česko – dánského mezinárodního cvičení Dan-Czech.

„Dost často nás potěší také skutečnost, že se naše filmy dostanou do škol a je o ně zájem,“ říká Jiří Drábek. *„Je to dobrý pocit podílet se na tom, že děti vědí, jak se zachovat v některých krizových situacích.“*

Ve spolupráci s odborem ochrany obyvatelstva MV-generálního ředitelství HZS ČR se v Institutu vyrobily tři filmy pro potřeby českého školství. První film se jmenuje Než přijede záchranka a byl zhotoven ve spolupráci se Zdravotnickou záchrannou službou Královéhradeckého kraje a Lékařskou akademií Jana Evangelisty Purkyně v Hradci Králové. Po něm následovala Havárie s únikem nebezpečných látek, pro kterou připravil scénář specialista v chemické oblasti Ing. Tomáš Čapoun.

Třetí – Povodně a ochrana obyvatelstva – byl natočen a zpracován na základě zkušeností z povodní v roce 1997.

Hozené lano

Ve studiu pracoviště tvorby videofilmu se koncem minulého roku finišovalo s dokumenty z podzimních cvičení

Beskydy 2004 a Ropa 2004. Zároveň se však rodila další série výukových filmů pro hasiče-lezce. Odborným poradcem je por. Ing. Richard Franc. Série s pracovním názvem Lezení a jištění by měla obsahovat šest instruktážních filmů.

Při jejím natáčení si filmaři pořádně užijí i v těch nejneobvyklejších situacích. Třeba v závěsu na horolezeckém laně, když před tím museli absolvovat více než dvoukilometrový pochod s veškerým technickým zařízením do hůře přístupných skal. Kamera má přitom 12-15 kg a pro filmaře je taková akce doslova hozené lano. Aby vydrželi celý den natáčet v terénu, je pro ně důležitá i kvalitní fyzická kondice.

Ale pomyslné lano umějí hodit i filmaři hasičům na krajích a územních odborech.

„Nemůžeme samozřejmě filmovat všude. Proto připravujeme kameramany z HZS krajů a dnes už máme vyškolených několik hasičů, od kterých se dají získat snímky na velice dobré úrovni. Kurzy jsou nabízeny jednou ročně a zkušenost je taková, že zaujmou i ty, kterým zkušenosti s kamerou chybí. Pro mnoho hasičů-kameramanů se natáčení stalo koníčkem a vytvářejí slušné filmové archivy,“ dodává Miroslav Bečička.

Jedním z cílů přípravy dalších kameramanů je také „zmapování“ dalších možných spolupracovníků a jejich případné využití.

Obrovské úspory

Kameramanů zatím není dost. Například při točení cvičení nebo mistrovství republiky v požárním sportu se natáčí i na tři kamery. Někdy, aby bylo dost záběrů, musí „báječnou skříňku“ vzít do ruky i řidič. Natočit se musí všechno.

Natočit a zpracovat, a to ve třech lidech. Neznalému věci se může zdát, že tři je dost. Ale stačí si vzpomenout na titulk

v dokumentech vysílaných v televizi, kolik se tam na jedné práci podílí lidí. Je to nesrovnatelné.

V televizi nebo v jiných profesionálních studiích stojí minuta hotového pořadu podle náročnosti minimálně 15 000 korun. Takže jedna zakázka by vyšla orientačně na 300 000 Kč. To že HZS ČR má v Institutu videostudio je pro něj skutečné terno.

Film má ve výcviku i výuce významnou současnost i budoucnost a jeho využití je čím dál tím širší.

Heslo „Jakmile začne být film nudný, je špatný,“ pro bohdanecké muže s videokamerou není aktuální. Z jejich dílny totiž vycházejí jen dobrá díla, za která se určitě nemusejí stydět.

kpt. Josef NITRA, foto Jiří DRÁBEK

PLACENÁ INZERCE

STABILNÍ HASIČÍ ZAŘÍZENÍ

AEROSOLOVÉ

FIRE JACK

PLYNOVÉ

EBH FE 36

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

BESYCO SPOL. S R. O.

KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠÍŘE
TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061
HTTP://WWW.BESYCO.CZ, E-MAIL: BESYCO@BESYCO.CZ

**SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY ZABEZPEČENÍ PROSTORU A ZAŘÍZENÍ
PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVEN A
VÝBUŠNÉHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
• EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠE JEDNODUCHÉ**

Živelná pohroma v Tatrách

Redakce našeho partnerského časopisu Spravodajca-protipožiarna ochrana a záchranná služba nám poskytla komplexní rozbor mimořádné události, která postihla část území našich východních sousedů v listopadu loňského roku. Materiál publikujeme v plném rozsahu ve slovenském jazyce (včetně titulku).

kpt. Ing. Jozef KINČE, Prezídium HaZZ, **npor. Ing. Marián LOPUCH**, **pplk. Ing. Adrián TAKÁČ**, Okresné riaditeľstvo HaZZ v Poprade, foto archív Okresného riaditeľstva HaZZ v Poprade

Mimoriadna situácia, ku ktorej došlo na Slovensku a najmä vo Vysokých Tatrách v dôsledku silnej víchrice, ktorá sa prehnala cez celé územie republiky 19. 11. 2004 v popoludňajších a večerných hodinách, si vyžiadala enormné nasadenie príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na záchranu ľudských životov i majetku a na odstraňovanie popadaných stromov, hlavne z cestných komunikácií.

Následky veternej smršte

Najväčšie škody, najmä polomy na lesných porastoch, spôsobila víchrica v oblasti Vysokých Tatier, ale aj Nízkyh Tatier. Do urýchleného odstraňovania následkov ničivej víchrice boli bezprostredne zapojení predovšetkým príslušníci Hasičského a záchranného zboru (HaZZ) a na území popradského okresu aj ďalšie zložky integrovaného záchranného systému, hlavne príslušníci Policajného zboru (PZ), civilnej ochrany (CO) a členovia Horskej záchrannej služby (HZS).

Záchranné práce spočívali predovšetkým v odstraňovaní stromových záta-

rasov z cestných komunikácií, vyslobodzovaní uviaznutých dopravných prostriedkov, poskytovanie predlekárskej pomoci postihnutým osobám, vytváranie priechodov a prejazdov a pomoci obyvateľstvu pri núdzovom zásobovaní vodou, potravinami a tiež v poskytovaní lekárskej pomoci prostredníctvom leteckej záchrannej služby.

V Bratislavskom, Trnavskom, Trenčianskom a Nitrianskom kraji neboli zaznamenané počas silného vetra vážnejšie udalosti. V niektorých obciach došlo k čiastočnému strhnutiu strešných krytín stavieb, elektrického vedenia a k vyvráteniu stromov. Tieto následky odstraňovali väčšinou miestni obyvatelia svojpomocne, prípadne s pomocou príslušníkov HaZZ a PZ.

Na území Bratislavského kraja uskutočnili príslušníci HaZZ 30 výjazdov, pričom bolo nasadených 135 hasičov. V Trnavskom kraji bolo zaznamenaných 26 výjazdov, pričom zasahovalo 70 príslušníkov HaZZ. V Trenčianskom kraji bolo v rámci 8 výjazdov nasadených 31 hasičov.

V Žilinskom kraji došlo 19. 11. 2004 v popoludňajších hodinách v obci Klokočov, okres Čadca, v dôsledku silného vetra

k vyvráteniu veľkého množstva stromov a k prerušeniu dodávky elektrickej energie. Starosta obce preto vyhlásil o 14.00 h. mimoriadnu situáciu, ktorá trvala až do 07.00 h. dňa 29. 11. 2004. V okrese Liptovský Mikuláš silný vietor vyvrátil stromy najmä na štátne cesty v úsekoch Podbanské – Štrbské Pleso a Kráľova Lehota – Čertovica – Jarabá, pričom na mnohých miestach musela byť odklonená aj doprava. Do obcí Malužiná, Nižná Boca a Vyšná Boca bola prerušená dodávka elektrickej energie. Z chatovej oblasti Podbanské bolo evakuovaných 14 osôb. Vzhľadom na vzniknutú kalamitu prednosta Obvodného úradu v Liptovskom Mikuláši vyhlásil o 19.00 h. mimoriadnu situáciu, ktorá bola odvolaná 29. 11. 2004 o 14.00 h. Na území Žilinského kraja uskutočnili príslušníci HaZZ 22 výjazdov, pričom zasahovalo 99 príslušníkov HaZZ.

Na území Banskobystrického kraja došlo následkom víchrice k vyvráteniu stromov a k zneprejazdneniu najmä horských priechodov Donovaly, Šturec, Čertovica, Telgárt i niektorých ďalších úsekov. Padajúce stromy na elektrické vedenie prerušili na viacerých miestach dodávku elektrickej energie. Na základe

odporúčania krízového štábu (KŠ) prednosta Obvodného úradu v Brezne vyhlásil 19. 11. 2004 o 17.30 h. mimoriadnu situáciu, ktorú odvolal 26. 11. 2004 o 18.00 h. Príslušníci HaZZ Banskobystrického kraja vykonali 38 výjazdov, v rámci ktorých bolo nasadených 103 hasičov. Na upresnenie treba uviesť, že uvedené čísla o zásahovej činnosti príslušníkov HaZZ neodrkadľujú presne reálnu situáciu, pretože počas jedného výjazdu, najmä v Banskobystrickom a Žilinskom kraji bolo vykonaných niekoľko zásahov na viacerých miestach.

V Košickom kraji víchrica postrhala strechy domov, vyvracala stromy, ktoré na mnohých miestach poškodili elektrické vedenie a zavalili cestné komunikácie. V obci Smolník, Rudňany, Oreské, Byšta a Trstené došlo k prerušeniu dodávky elektrickej energie. K najviac postihnutým okresom patrila Spišská Nová Ves a Gelnica a obce Hrabušice, Smižany, Veľký Folkmár, Krompachy, Dobšiná a Jahodná pri Košiciach. Na odporúčanie KŠ prednosta Obvodného úradu v Spišskej Novej Vsi vyhlásil 19. 11. 2004 o 15.00 h. mimoriadnu situáciu, ktorá bola odvolaná 20. 11. 2004 o 08.00 h. Z okresných riaditeľstiev HaZZ v Košickom kraji (najmä v Spišskej Novej Vsi, Rožňave, Košiciach, Košiciach-okolí a v Trebišove) bolo nasadených do zásahovej činnosti 117 hasičov. Obdobne ako v Žilinskom a Banskobystrickom kraji, aj v Košickom kraji bolo vykonané v rámci jedného výjazdu nespočetné množstvo zásahov na rôznych miestach.

Najhoršia situácia vznikla v Prešovskom kraji, kde došlo k vyvráteniu veľkého množstva stromov, v dôsledku čoho sa cesta na Štrbské Pleso, do Starého Smokovca, Tatranskej Lomnice, Tatranskej Lesnej, Vyšných Hágov a Štôle stala neprejazdná. Spadnuté stromy poškodili budovy, dopravné prostriedky, železničné trate, elektrické rozvody i ďalšie. Najväčšia kalamita bola v územnom obvode popradského okresu. Víchrica postihla aj územie okresov Bardejov, Humenné, Prešov, Stropkov, Vranov nad Topľou a Kežmarok, kde starosta obce Slovenská Ves vyhlásil 19. 11. 2004 o 16.00 h. mimoriadnu situáciu, ktorá trvala do 20. 11. 2004 do 18.00 h. Rozsiahly polom a vyvrátené stromy vytvorili prekážky aj na niektorých vodných tokoch v oblasti Vysokých Tatier, pričom hrozilo ich vybreženie a bol vyhlásený II. a III. stupeň povodňovej aktivity.

Víchrica na Slovensku najničivejšie zasiahla územie okresu Poprad a najmä Vysoké Tatry, kde spôsobila nielen obrovské ekologické a materiálne škody, ale následkom pádu stromu na osobný automobil zahynula aj jedna osoba a jedna osoba bola zranená. Približne 100 osôb zostalo uviaznutých v osobných motorových vozidlách a v autobusoch, ktoré museli vyslobodzovať hasiči. K najviac postihnutými lokalitám patrili: Podbanské, Tatranská Štrba, Štrbské Pleso, Štô-

la, Vyšné Hágy, Horný a Dolný Smokovec, Tatranská Lomnica, Tatranská Kotlina a Lysá Poľana, kde boli popadané stromy na príjazdové štátne cesty a miestne komunikácie, domy, trolejové elektrické vedenie železníc, strhnuté strechy domov a došlo aj k výpadku elektrického prúdu.

Zásahová činnosť hasičov na území popradského okresu

Prvé hlásenie o spadnutom strome na ceste k hraničnému priechodu Lysá Poľana prijalo operačné stredisko Okresného riaditeľstva HaZZ v Poprade (OS OR HaZZ v Poprade) o 14.55 h. Výjazd k udalosti vykonala trojčlenná posádka s AHZS MB Sprinter. Nasledujúce hlásenie o spadnutých stromoch bolo zaznamenané o 15.35 h. z lokality Podbanské. Na miesto udalosti bola vyslaná trojčlenná posádka s vozidlom T-815 z hasičskej stanice vo Svite. Ďalšie hlásenie bolo prijaté o 15.59 h. z lokality Tatranská Kotlina, kde vykonala výjazd dvojčlenná posádka s AHZS MB G 320. Všetky hasičské vozidlá boli po príchode na miesto udalosti, resp. ešte počas jazdy na zásah odrezané padajúcimi stromami, pričom najväčšia sila vetra ich zastihla už pri vykonávaní zásahu (približne o 16.10 h.). Situácia sa kriticky vyhrocovala a v nebezpečenstve sa ocitli aj samotní zasahujúci hasiči. Vzhľadom na závažnosť udalosti operačné stredisko informovalo o situácii riaditeľa OR HaZZ v Poprade pplk. Ing. Ondreja Šprocha a vedúceho prevádzkovo-technického oddelenia pplk. Ing. Adriána Takáča.

Na základe vzniknutej mimoriadnej udalosti vo Vysokých Tatrách riaditeľ OR HaZZ v Poprade inicioval zvolanie KŠ okresu Poprad, ktorý zasadol o 18.00 h. Predseda KŠ – prednosta Obvodného úradu v Poprade Ing. Milan Baran vyhlásil o 18.00 h. mimoriadnu situáciu na území okresu, ktorá bola odvolaná 2. 12. 2004 o 10.00 h. Veliteľ zásahu pplk. Ing. Ondrej Šproch zriadil na zabezpečovanie organizovaného nasadzovania ďalších síl a prostriedkov riadiaci štáb.

Na miesto mimoriadnej udalosti boli povolávané posilové jednotky aj z ďalších okresov a krajov. V rámci medziodkresnej pomoci boli na odstraňovanie následkov víchrice postupne nasadzovaní príslušníci HaZZ z okresov Humenné, Svidník, Stará Ľubovňa, Vranov nad Topľou, Prešov, Levoča, Kežmarok a Bardejov, ktoré patria do pôsobnosti Krajského riaditeľstva HaZZ v Prešove. V rámci medzikrajskej pomoci sa na zásahovej činnosti podieľali aj príslušníci HaZZ z Banskobystrického kraja, Košického kraja, Žilinského kraja, Trenčianskeho kraja a Bratislavského kraja, príslušníci zo záchranných brigád HaZZ v Humennom, Malackách a v Žiline a zo Strednej školy požiarnej ochrany MV SR v Žiline. Okrem príslušníkov HaZZ zasahovali aj hasiči zo Závodného hasičského útvaru Železníc SR, Horská služba, Policajný zbor a záchranná zdravotná služba. Pomoc poskytovali aj členovia obecných hasičských zborov, ako aj viaceré právnické i fyzické osoby.

Za obdobie od 19. 11. 2004 do 26. 11. 2004 prijalo OS OR HaZZ v Poprade viac ako 193 tiesňových volaní z celých Vysokých Tatier od uviaznutých posádok motorových vozidiel, autobusov a majiteľov, resp. správcov zavalených budov, domov a rôznych obydli. Od 26. 11. 2004 boli zriadené pri KŠ okresu Poprad a mesta Vysoké Tatry infolinky pre občanov, kde nahlasovali svoje požiadavky na odstránenie stromových závalov, ktoré boli následne odovzdávané operačnému stredisku OR HaZZ v Poprade.

Na základe vyhodnotenia situácie vzniknutej v dôsledku veternej smršte KŠ určil tri prioritné úlohy:

- transportovať zranenú ženu z lokality Starý Smokovec – Pekná Vyhliadka (k nešťastiu došlo následkom pádu stromu na prechádzajúce motorové vozidlo, v ktorom sa viezli dve osoby, pričom žena utrpela zranenia a jej manžel zraneniam podľahol),
- zachrániť 110 detí a personál (20 osôb) v detskom liečebnom ústave v Dolnom Smokovci (vietor strhol časť

strechy budovy a zásoby umožňovali technický chod zariadenia približne do 23.00 h.),

- zachrániť dve osoby uviaznuté v aute neďaleko Vyšných Hágov (v automobile sa nachádzala imobilná žena po operácii nohy a dutiny brušnej, ktorá sa vracia od lekára).

V ďalšej etape KŠ rozhodol zabezpečiť nasledovné úlohy:

- transportovať nápoje, stravu a prikrývky uviaznutým osobám,
- odstrániť spadnuté stromy a sprevádzniť tatranskú magistrálu – Cestu Slobody,
- odstrániť spadnuté stromy a sprevádzniť prístupové komunikácie k tatranskej magistrále,
- odstrániť spadnuté stromy z objektov fyzických a právnických osôb.

S cieľom zabezpečiť plnenie prioritných úloh veliteľ zásahu vytvoril tri zásahové úseky a následne, po príchode posilových jednotiek, ďalších päť zásahových úsekov – spolu osem pracovísk na úseku 66 km.

Do detského liečebného ústavu sa hasičské jednotky prekliedli 19. 11. 2004 o 22.30 h. Zranenú ženu z Peknej Vyhliadky hasiči transportovali 20. 11. 2004 o 00.30 h. Dve osoby uviaznuté v aute neďaleko Vyšných Hágov sa im podarilo vyslobodiť 20. 11. 2004 o 08.10 h.

Dňa 20. 11. 2004 bol od 06.00 h. vykonávaný monitoring terénu z vrtuľníkov ATE Poprad, letky Ministerstva vnútra SR a Leteckej vojenskej základne v Prešove. Po zasadnutí KŠ veliteľ zásahu rozhodol o leteckom výsadku v oblastiach, kde boli uviaznuté osoby v automobiloch a autobusoch po celú noc. Postihnutým osobám boli poskytnuté teplé nápoje, strava a prikrývky a postupne boli transportované do bezpečia. Následne boli vrtuľníkmi dopravené lieky, strava, nápoje a iný materiál osobám i zariadeniam, ktoré zabezpečovali nevyhnutnú lekársku starostlivosť. Tieto činnosti boli ukončené o 11.15 h.

Na nasledujúci deň 21. 11. 2004 boli všetky sily a prostriedky nasadené na odstraňovanie a sprevádzanie štátnych a prístupových komunikácií v celej oblasti Vysokých Tatier. Na zabezpečenie tejto úlohy bolo vytvorených sedem zásahových úsekov, ktoré bezprostredne riadil veliteľ zásahu. Príslušníci OR HaZZ v Poprade, zo záchranných brigád v Humennom, Žiline a v Malackách zasahovali s príslušnou technikou v úsekoch: Poprad – Smokovce, Tatranská Štrba – Štrbské Pleso, Štôla – Vyšné Hág, Lysá Poľana – Tatranské Matliare, Veľká Lomnica – Tatranská Lomnica, Horný a Dolný Smokovec, Gerlachov – Tatranská Polianka.

Od 22. 11. 2004 do 2. 12. 2004 boli záchranné práce zamerané najmä na odstraňovanie spadnutých stromov z nahlásených objektov s použitím výškovej techniky (AV-15, AD-8, AD-20, AD-30, PVP-27, UDS s hydraulickou rukou, UN nakladač, KN nakladač). Na prácach

sa podieľali príslušníci z okresných riaditeľstiev HaZZ v Poprade, Kežmarku, Starej Ľubovni, Levoči, Vranove nad Topľou, Svidníku, Košiciach, Košiciach-okolí, Prešove, Humennom, Novom Meste nad Váhom, Prievidzi, Považskej Bystrici, Trenčíne, Banskej Bystrici, Zvolene, Martine, Ružomberku, Dolnom Kubíne, Žiline, Čadci, Spišskej Novej Vsi, Michalovciach a v Trebišove, zo Strednej školy požiarnej ochrany MV SR v Žiline, zo záchranných brigád HaZZ v Humennom, Žiline a v Malackách.

Veliteľ zásahu zriaďoval denne 7 až 8 pracovných skupín tak, aby každá skupina mala k dispozícii výškovú techniku zo záchranných brigád HaZZ a potrebný počet pilčíkov z OR HaZZ. Veliteľmi skupín a ich zástupcami boli príslušníci z OR HaZZ v Poprade, ktorých určil veliteľ zásahu. Skupiny boli nasadzované v rôznych lokalitách Vysokých Tatier a koordinovalo ich OS OR HaZZ v Poprade.

Príslušníci HaZZ v uvedených dňoch zachránili, resp. transportovali na území popradského okresu 100 osôb uviaznutých v osobných automobiloch a autobusoch, sprevádzali 101 km štátnych ciest a miestnych komunikácií (uvedené číslo nezahŕňa komunikácie v intraviláne jednotlivých tatranských osád a prístupové cesty k budovám a domom) a odstránili stromy zo 170 objektov. Náklady súvisiace so záchrannými prácami HaZZ na území popradského okresu predstavujú takmer 4,5 mil. Sk a škody na majetku zboru boli vyčíslené na 1,2 mil. Sk.

Krízový režim

S cieľom zabezpečiť uvedené úlohy OR HaZZ v Poprade krátko po vzniku mimoriadnej udalosti 19. 11. 2004 prešlo do „krízového režimu“, ktorý trval až do odvolania mimoriadnej situácie. V praxi to znamenalo, že slúžiaca zmena bola vo výjazdovom nasadení a ráno končiaca zmena ostala v pohotovosti na hasičskej stanici (systém zdvojennej zmeny). Operačné stredisko bolo posilnené ďalšími dvoma operačnými dôstojníkmi, pričom

vedúci operačného strediska bol slúžiaci operačný dôstojník s rozhodovacou právomocou (slúžiaci operačný dôstojník mal 24-hodinovú službu, ďalší dvaja operační dôstojníci slúžili od ranného rozdelenia do ukončenia zásahovej činnosti). Počas trvania mimoriadnej situácie boli maximálne vyťažené všetky telefónne linky a v kombinácii s komunikáciou v rádiovéj sieti by nebolo možné pokryť všetky požiadavky na operatívne riadenie jednou osobou. Okrem toho všetci traja operační dôstojníci boli neustále v centre diania, a tak nebolo nutné ranné odovzdávanie dôležitých informácií. Ďalšou výhodou bolo aj to, že slúžiaci operačný dôstojník poznal zasahujúcu zmenu, systém jej riadenia a práce, čo zvyšovalo efektívnosť vzájomnej komunikácie medzi skupinami a operačným strediskom.

Nevyhnutnou podmienkou úspešného zásahu bola tiež dobrá znalosť terénu, resp. postihnutej lokality, čo sa prejavilo aj v riadení veliteľa zásahu, ale aj jednotlivých veliteľov zásahových úsekov, resp. skupín. Perfektná znalosť terénu umožňovala operatívne riadenie celého zásahu z operačného strediska prostredníctvom rádiovéj i mobilnej siete.

Positívne možno hodnotiť, že i napriek nasadeniu množstva síl (162 príslušníkov HaZZ denne) a prostriedkov v ťažkom teréne (sneh, teploty pod 0 °C, vietor) a v prvý deň aj počas nočných hodín, ako aj prácam vo výškach a s motorovou pilou, nedošlo k žiadnemu zraneniu zasahujúcich hasičov. Aj táto skutočnosť potvrdzuje vysokú profesionalitu a dobrú pripravenosť príslušníkov HaZZ a schopnosť zboru poskytnúť pomoc pri záchrane života, zdravia a majetku občanov v každej situácii. V uvedenej súvislosti možno tiež konštatovať, že sa osvedčil systém činnosti krízových štábov miestnej štátnej správy a samosprávy zriaďovaných v súlade so zákonom č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu. ■

Přebor HZS ČR a ČHSF v běhu na lyžích

Mgr. Jan DVOŘÁK, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Akce se konala ve dnech 19. až 21. ledna 2005 v biatlonovém areálu SKP Harrachov. Na přebor se sjelo 58 závodníků, z toho pět žen, z celé republiky. Družstva nebo jednotlivci vyslaly všechny HZS krajů, kromě Jihočeského a Jihomoravského, zúčastnilo se i družstvo MV-generálního ředitelství HZS ČR („dále jen GR HZS ČR“) a družstvo HZS Spolana Neratovice, a.s., vyslané Asociací velitelů HZS podniků.

Pro tréninky ve středu 19. ledna byly tratě i počasí v ideálním stavu. Jenže pak, již tradičně po našem příjezdu, začalo sněžit. Díky úsilí členů SKP Harrachov se podařilo připravit na čtvrtek tratě pro běhy klasickou technikou i odpolední štafety. V pátek ráno naštěstí nesněžilo, takže úprava tratí na bruslení byla rovněž úspěšná. Délky tratí podle propozic tak mohly být dodrženy po oba dny.

Muži závodili ve třech věkových kategoriích, v disciplínách 10 km klasickou technikou a 15 km volnou technikou, ženy bez rozdílu věku (5 km resp. 7,5 km) a ve štafetách 4 x 5 km - první dva úseky klasicky, třetí a čtvrtý úsek volnou technikou.

Ve čtvrtek dopoledne proběhly závody klasickou technikou. V mužích I. obhájil

prvenství David Pross z HZS Královéhradeckého kraje, v mužích II. zvítězil Václav Karpíšek z HZS Libereckého kraje a v mužích III. Antonín Fischer z GR HZS ČR. Mezi ženami vybojovala prvenství Alena Tvarohová z HZS hl. m. Prahy. V odpoledních štafetách zvítězilo družstvo HZS Libereckého kraje ve složení Václav Karpíšek, Radek Musil, Jiří Vavruška a Jan Semerádt před štafetou HZS hl. m. Prahy „A“ a HZS Olomouckého kraje. V pátečním „bruslení“ zvítězila v ženách Irena Šlezingrová z HZS Pardubického kraje, v mužích I. opět David Pross, v mužích II. Jiří Berger z HZS Králové-

hradeckého kraje a v mužích III. Zdeněk Andrášek z HZS Karlovarského kraje. Ve vyhodnocené kombinaci obou závodů zvítězili David Pross, Václav Karpíšek, Antonín Fischer, který byl shodou okolností i nejstarším účastníkem přeboru, a Alena Tvarohová.

Poděkování za zdařilé závody patří jak pořadatelům, rozhodčím a časoměřičům z SKP Harrachov, tak všem zúčastněným závodníkům.

Kompletní výsledky jsou k dispozici na webové adrese: http://www.mvcr.cz/2003/hasici/sport/vysledky/2005/harachov_hasici.html.

Poř.	HZS	Čas
Štafeta 4 x 5 km		
1. a 2. úsek klasicky, 3. a 4. volně		
1	Liberecký kraj A	1:14:01
2	hl. m. Praha A	1:15:13
3	Olomoucký kraj	1:21:25
4	hl. m. Praha B	1:23:21
5	Královéhradecký kraj	1:23:23
6	Liberecký a Ústecký kraj	1:26:48
7	GR HZS ČR	1:31:35
8	Moravskoslezský kraj	1:34:45
9	HZS Spolana Neratovice	1:50:40

Poř.	Jméno	HZS	Čas
Ženy 5 km klasicky			
1.	Tvarohová Alena	PHA	29:48,0
2.	Rýparová Květa	GR	30:23,0
3.	Jindráková Soňa	GR	32:29,0
Muži I. 10 km klasicky			
1.	Pross David	KHK	32:05,0
2.	Šťastný David	PHA	33:28,0
3.	Smatana Milan	OLK	34:17,0
Muži II. 10 km klasicky			
1.	Karpíšek Václav	LIK	33:24,0
2.	Bitala Libor	ZLK	38:38,0
3.	Brožek Petr	VYS	39:36,0
Muži III. 10 km klasicky			
1.	Fischer Antonín	GR	40:06,0
2.	Andrášek Zdeněk	KVK	42:53,0
3.	Kučera Bohumil	OLK	45:00,0

Poř.	Jméno	HZS	Čas
Ženy 7,5 km volnou technikou			
1.	Šlezingrová Irena	PAK	29:42,0
2.	Tvarohová Alena	PHA	38:34,0
Muži I. 15 km volnou technikou			
1.	Pross David	KHK	41:21,0
2.	Šťastný David	PHA	43:26,0
3.	Smatana Milan	OLK	44:25,0
Muži II. 15 km volnou technikou			
1.	Berger Jiří	KHK	47:00,0
2.	Karpíšek Václav	LIK	48:38,0
3.	Krob Pavel	PHA	49:25,0
Muži III. 15 km volnou technikou			
1.	Andrášek Zdeněk	KVK	59:55,0
2.	Kučera Bohumil	OLK	1:01:06,0
3.	Fischer Antonín	GR	1:02:21,0

Poř.	Jméno	HZS	Čas klasika	Čas volně	Celkový čas
Kombinace - ženy					
1	Tvarohová Alena	PHA	32:29,0	38:34,0	1:11:03,0
Kombinace - muži I.					
1	Pross David	KHK	32:05,0	41:21,0	1:13:26,0
2	Šťastný David	PHA	33:28,0	43:26,0	1:16:54,0
3	Smatana Milan	OLK	34:17,0	44:25,0	1:18:42,0
Kombinace - muži II.					
1	Karpíšek Václav	LIK	33:24,0	48:38,0	1:22:02,0
2	Brožek Petr	VYS	39:36,0	50:09,0	1:29:45,0
3	Hlavačka Michal	PHA	40:26,0	52:27,0	1:32:53,0
Kombinace - muži III.					
1	Fischer Antonín	GR	40:06,0	1:02:21,0	1:42:27,0
2	Andrášek Zdeněk	KVK	42:53,0	59:55,0	1:42:48,0
3	Kučera Bohumil	OLK	45:00,0	1:01:06,0	1:46:06,0

Summary

Major fire in textile industry premises

Total of eleven fire units operated in a large fire of a textile factory in Frýdlant, North Bohemia in December 2004. Direct fire losses reached up to 10 millions of CZK (300,000 EUR). p. 4

Tragedy on the grade crossing

At the beginning of last December, extremely tragic accident happened on the grade crossing in Prostějov – Vrahovice, Central Moravia. When an express train crashed into a lorry, as much as five persons died on the spot and eight more were heavily injured. p. 7

Exercise - preparing, providing and evaluation

Last year firefighters from the Fire Rescue Service of the Czech Republic participated in number of exercises throughout the country or even abroad. Exercises are seen as a good way of preparing and training for disasters of many scenarios. Most of exercises are organized directly by FRS CR, although other services from Integrated Rescue System are involved. p. 14

TETRAPOL Users Conference

Representatives from many countries participated in the 18th International TETRAPOL Users Conference, which took place last year in Brussels. Currently, TETRAPOL technologies are used in total of 85 nets in 34 countries. p. 16

Certain biological agents threat

Although biological and toxin weapons are prohibited by international agreements, the entire world is aware of the danger, how easily terrorists could misuse such weapons. Therefore, detection and identification systems for particular pathogens has been prepared and developed. p. 18

Regional crises plans

Till the end of last year, first period of creating crises plans was finished. Now there is the time for analysing some experience obtained during this first period, then the second period follows. p. 26

Men with camcorders

More than ten years ago, first motion picture was created in the Population Protection Institute in Lázně Bohdaneč. Till now, ninety instructional and documentary films have been produced, most of them focused on protection of population. p. 28

Calamity in High Tatra

On 19 November 2004, enormously strong windstorm blew over the whole territory of the Slovak Republic. Most of the area of mountain forests in High Tatra, the highest mountains in Slovakia, was heavily damaged by windbreak. Slovak firefighters struggled for several days to reach villages, which had been isolated by huge heaps of broken trees. p. 30

Supplement - Statistical Yearbook 2004

Statistics on fires and operations of fire units and other services and components integrated into Integrated Rescue System in 2004.

Grossbrand in einer Textilfabrik

Insgesamt 11 Mannschaften des Brandschutzes haben im Dezember des letzten Jahres beim einem Grossbrand in einer Textilfabrik in Frýdlant eingegriffen. Der direkte Schaden, der durch den Brand verursacht wurde, wurde auf 10 Millionen Kronen beziffert. S. 4

Tragischer Unfall auf einem Bahnübergang

Anfang Dezember des letzten Jahres ist es auf dem Bahnübergang Prostějov – Vrahovice zu einem schweren, tragischen Unfall gekommen. Beim Zusammenstoß eines Schnellzuges mit einem Lastwagen sind fünf Menschen getötet werden und acht weitere verletzt. S. 7

Vorbereitung, Durchführung und Auswertung der Übung

Aus der Sicht des Feuerwehrrettungskorps der Tschechischen Republik war das vergangene Jahr 2004 ein bedeutender Zeitraum hinsichtlich der fachlichen Vorbereitung der Truppen des Brandschutzes des Feuerwehrrettungskorps der Tschechischen Republik, sowie weitere Truppen des integrierten Rettungssystems und Organe, die an der Lösung ausserordentlicher Ereignisse teilnehmen. S. 14

Zusammentreffen der Nutzer der TETRAPOL-Technologie

Vertreter vieler Länder haben an der 18. Konferenz der TETRAPOL-Technologie teilgenommen, die im letzten Jahr in Brüssel stattgefunden hat. Derzeit kann man die TETRAPOL-Technologie in insgesamt 85 Netzen in 34 Ländern finden. S. 16

Die Gefahr der Bedrohung durch spezielle biologische Stoffe

Trotz Verbot biologischer und toxischer Waffen durch internationale Verträge vernimmt die ganze Welt die reale Gefahr eines möglichen Missbrauchs durch Terroristen. Daher sind die Systeme für das Aufspüren und das Identifizieren der einzelnen Krankheitserreger vorbereitet und werden weiter vervollkommen. S. 18

Die Ausarbeitung der Krisenpläne der Bezirke

Der Zeitraum der ersten Anfertigung der Krisenpläne war Ende des letzten Jahres beendet. Nunmehr ist es möglich, einige, im Laufe der Bearbeitung der Plandokumente, gewonnene Erkenntnisse auszuwerten. S. 26

Die Männer mit der Videokamera aus Bohdaneč

Vor mehr als 10 Jahren entstand im Institut für den Bevölkerungsschutz in Lázně Bohdaneč der erste Film über die Notwendigkeit des Bevölkerungsschutzes. Derzeit erreicht die Anzahl der Anschauungsbilder und Dokumentationen 90 Titel. S. 28

Die Naturkatastrophe in der Tatra

Infolge eines orkanartigen Sturms am 19. November 2004 auf dem gesamten Gebiet der Slowakischen Republik ist es besonders in der Hohen Tatra infolge zu ausserordentlichen Ereignissen gekommen. Dieser orkanartige Sturm erforderte auch einen enormen Einsatz von den Angehörigen des Feuerwehrrettungskorps der Tschechischen Republik. S. 30

Anlage: Das statistische Jahrbuch 2004

Es enthält eine statistische Übersicht über die Brände und die Einsatzfähigkeit der Truppen des Brandschutzes des Feuerwehrrettungskorps der Tschechischen Republik und des integrierten Rettungssystems für das Jahr 2004.

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktori - kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cikhartová - 974 819 951, pprap. Jana Kemrová - 974 819 947 • **Sídlo:** Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.iszscr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráž, Jan Žizka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolin 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 11. února 2005 • Číslo 3/2005 vychází 18. března 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Internetová podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html

• **Foto na titulní straně:** kpt. Libor HALOUZKA

Dům techniky spol s r.o. a firma Požární uzávěry s.r.o. si Vás dovolují pozvat na 8. ročník konference požární ochrany „Červený kohout“,

která se uskuteční ve dnech 10. až 11. května 2005
v hotelu Gomel v Českých Budějovicích.

Program je připraven pro širokou odbornou veřejnost působící na úseku požární ochrany, zejména pro příslušníky HZS ČR, odborně způsobilé osoby, techniky požární ochrany, autorizované osoby činné ve výstavbě v oblasti požární bezpečnosti staveb, projektanty, zástupce firem vyrábějící požárně bezpečnostní zařízení a prostředky požární ochrany a další.

Program konference

■ Úterý 10. května 2005

■ Prezence účastníků (09,00 – 10,00 hodin)

■ ZAHÁJENÍ KONFERENCE (10,00 hodin)

- *Úvodní slovo*
plk. JUDr. Josef Blažek
ředitel HZS Jihočeského kraje

■ PŘEDNÁŠKY:

- *1. Statistika požárnosti a technických zásahů jednotek požární ochrany s využitím závěrů v praxi*
kpt. Pavel Šimeček
HZS Jihočeského kraje
- *2. Organizace a koordinace záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech*
Doc. Dr. Ing. Michail Šenovský
Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
Fakulta bezpečnostního inženýrství
- *3. Požárně bezpečnostní zařízení – projektování, montáž, provoz, údržba a kontroly, právními předpisy předepsané doklady*
mjr. Ing. Milan Brabec
HZS Jihočeského kraje
- *4. Některé aspekty zásahů jednotek požární ochrany v multifunkčních budovách*
plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška
MV-generální ředitelství HZS ČR
- *5. Koordinace požárně bezpečnostních zařízení v návaznosti na požárně bezpečnostní řešení stavby při projektování a výstavbě – praktické použití „Inteligentní budovy“ a jejich navrhování z hlediska požární ochrany.*
Ing. Petr Bečák
Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava
Fakulta bezpečnostního inženýrství
- *6. Podmínky pro uvádění stavebních výrobků na jednotný trh EU*
Ing. Zuzana Křížová
UNMZ – Praha
- *7. Toxicita zplodin hoření a její vliv na lidský organismus*
Prof. Ing. Karol Balog Ph.D.
Slovenská technická univerzita Bratislava

- *8. Praktické zkušenosti s ČSN 650201 při projektování a užívání čerpací stanice*
mjr. Ing. Jitka Petružálková
HZS hl. města Prahy

- *9. Informační systémy a informace v požární ochraně*
Ing. Jaroslav Čížek
Focus Info, s.r.o. Praha

■ SETKÁNÍ ÚČASTNÍKŮ –Raut (19,00 hodin)

■ Středa 11. května 2005

■ PŘEDNÁŠKY (09,00 hodin):

- *1. Psychologie chování člověka za mimořádných situací*
por. PhDr. Marie Mezníková
HZS Jihočeského kraje
- *2. Požární zabezpečení elektrotechnických zařízení a systémů*
Ing. Karel Hořovský
Specialista na požární bezpečnost staveb - Praha
- *3. Možnosti zvyšování požární odolnosti konstrukčních systémů ve stavebnictví*
Ing. Vilém Stanke
Promat s.r.o., Praha
- *4. Zateplovací systémy obvodových plášťů budov a jejich vliv na požární bezpečnost objektů*
Ing. Pavel Zemene
Ing. Pavel Rydlo
Sdružení EPS ČR - Kralupy nad Vltavou
- *5. Technické podmínky pro uvádění stavebních výrobků na jednotný trh EU z hlediska jejich požárních vlastností*
Ing. Pavel Vaniš, CSc.
CSI, a.s., Praha
- *6. Praktické poznatky a závěry ze zkoušek dřevěných požárně dělících konstrukcí*
Ing. Jiří Kápl
PAVUS Praha a.s. – zkušebna Veselí nad Lužnicí

V případě zájmu kontaktujte Dům techniky spol. s r.o., Plzeňská 2/1, 370 04 České Budějovice,
p. Petr Gerhardt, tel. 387 312 760, 603 320 246, e-mail: info@dumtechniky.cz.

Podrobnější informace k programu a časovému rozvrhu konference a přihlášku je možné nalézt na www.dumtechniky.cz.

HASIČI DOPORUČUJÍ I VARUJÍ

ABY BYLO POUZE TEPLA A NIKOLIV HORKO A HOŘELO JEN TAM, KDE HOŘET MÁ!

Topidla a jiné spotřebiče, resp. jejich nesprávné používání, umístění a obsluhování bývají nezřídka příčinou vzniku požárů. K tomu, aby každý z nás minimalizoval toto riziko, měl by dodržovat především deset následujících zásad:

1. Umístění topidla

Podle druhu prostoru je nutné správně zvolit i druh topidla. Ne každé topidlo nebo spotřebič může být umístěn v jakémkoliv prostoru, např. v garážích nebo autodílnách je možné umístit pouze topidla pro tyto prostory vhodná.

2. Připojení topidla

Pro správnou funkci každého topidla je potřebné i jeho odborné připojení k příslušnému topnému médium (plyn, elektrina, LTO apod.). Správné připojení bývá v převážné většině i předmětem výchozích zkoušek nebo revizí.

3. Dostatečný přívod vzduchu

Každé topidlo potřebuje ke své správné funkci i dostatek spalovacího vzduchu. Posouzení tohoto požadavku, popř. stanovení dalších případných opatření, bývá součástí příslušné projektové dokumentace.

4. Odvod spalin

Spaliny je třeba bezpečně odvést od topidla do volného prostoru – většinou do komínu. Správné připojení odvodu spalin od topidel podléhá revizi komínu, případně posouzení kouřové cesty.

5. Používání předepsaného paliva

Každé topidlo je konstruováno na určitý druh paliva a jeho používání je nutné dodržovat. Zejména u topidel na pevná paliva bývá tato zásada často porušována.

6. Dodržování bezpečných vzdáleností

Každé topidlo by mělo mít výrobcem stanoveny bezpečné vzdálenosti od hořlavých předmětů. Jejich dodržování je důležité pro zabránění vzniku požáru vlivem sálavého tepla. Neurčí-li výrobce tyto vzdálenosti, jsou všeobecně určeny v ČSN 06 1008.

7. Nehořlavé a izolační podlahy, nehořlavé podlahy

Úplatňují se zejména u topidel na pevná paliva a brání vzniku požáru od vypadlých hořících částí paliva. Jejich rozměry, resp. velikosti přesahů od stěn topidel, jsou rovněž určeny v ČSN 06 1008.

8. Dodržování návodů k obsluze

Ke každému topidlu jeho výrobce přikládá i návod k obsluze. S tímto návodem je třeba se seznámit a při používání topidla zásady správného používání a manipulace i respektovat.

9. Používat schválená topidla

Výrobce je povinen garantovat správnou a bezpečnou funkci topidla. Proto nejsou povoleny na topidlech žádné „domácí“ úpravy a vylepšení. Mohly by být opět příčinou vzniku požáru, výbuchu nebo jiné havárie.

10. Pravidelné čištění komínů

Čištění komínů a jeho četnost určuje vyhláška č. 111/1981 Sb. Dodržovat tyto termíny je i v současné době povinností každého uživatele. Komíny, popř. i jiná vyústění spalin, které čištění nebo jinou údržbu nevyžadují, doporučujeme rovněž občas prohlédnout a překontrolovat.

V případě vzniku požáru od topidla hasiči zjišťují především dodržování těchto deseti zásad. Proto každému uživateli doporučujeme věnovat jim náležitou pozornost.

Zpracoval odbor prevence a plánování HZS Středočeského kraje, foto archiv

**Ministerstvo vnitra-generální ředitelství
Hasičského záchranného sboru České republiky**

Statistická ročenka 2004 Česká republika

**Požární ochrana
Integrovaný záchranný systém
Hasičský záchranný sbor ČR**

Praha 2005

Obsah

Činnost jednotek PO	3	Počet požárů a škody podle místa vzniku	19
Počet jednotlivých druhů událostí se zásahy jednotek PO	3	Počet usmrcených a zraněných osob při požárech	19
Počet usmrcených a zraněných hasičů při zásazích	3	Požáry - přehled v odvětvích	19
Údálosti	4	Požáry podle okresů a krajů	20
Počet zásahů (včetně vícenásobných) u jednotlivých druhů událostí podle druhu jednotky PO	4	Škody při požárech podle formy vlastnictví v letech 2000 - 2004 celkem	21
Základní informace o jednotkách PO	4	Přímá škoda podle odvětví	22
Počet úniků nebezpečných chemických látek v letech 2000 - 2004	5	Počet usmrcených osob při požárech v letech 2000 - 2004	22
Počet událostí podle krajů	6	Požáry lesních porostů v letech 2000 - 2004	23
Souhrnné informace o událostech v krajích	6	Uchráněné hodnoty	23
Počet osob evakuovaných a zachráněných při požárech v letech 2000 - 2004	6	Průmysl	24
Počet planých poplachů v letech 2000 - 2004	7	Lesnictví	24
Součinnost jednotek PO s PČR v letech 2002 - 2004	8	Zemědělství	24
Součinnost jednotek PO se ZZS v letech 2002 - 2004	8	Doprava	25
Mimořádné události ve 3. a zvláštním stupni poplachu IZS v roce 2004	9	Stavebnictví	25
Spolupráce jednotek PO při zásahu	9	Obchod	25
Velká cvičení složek IZS a mezinárodní cvičení v ČR v roce 2004	9	Domácnosti, obytné domy	26
Přehled o zásazích jednotek PO v okresech a krajích	10	Podíl vytypovaných příčin vzniku požáru na celkovém počtu požárů v letech 2000 - 2004	26
Podíl druhů jednotek PO na zásahové činnosti	11	Požáry podle příčiny a činnosti při vzniku	27
Počet zásahů všech druhů jednotek PO	12	Podíl požárů se škodou jeden milion Kč a vyšší	27
Vybrané činnosti jednotek PO - počet zásahů	12	Příčiny a činnost při vzniku požáru v letech 2000 - 2004	28
Údálosti v jednotlivých dnech	12	Požáry - způsob uzavření	28
Údálosti v jednotlivých měsících	12	Funkce požárně bezpečnostních zařízení při požárech	28
Počet zásahů HZS ČR	13	Velké požáry se škodou pět milionů Kč a vyšší	29
Počet zásahů SDH obcí	13	Údálosti se zásahem vojenských hasičských jednotek	30
Počet událostí se zásahem jednotek PO podle denní doby	13		
Počet jednotlivých činností jednotek PO	14		
Vybrané činnosti HZS ČR	15		
Počet zamoření - komunikace	15		
Počet zamoření - půda	15		
Počet zamoření	15		
Údálosti v obcích podle počtu obyvatel	16		
Zásahy jednotlivých druhů jednotek PO podle vzdálenosti k událostem	17		
Vývoj počtu zásahů všech druhů jednotek PO podle vzdálenosti k události	17		
Negativní vlivy zásahů	17		
Požáry	18	Prevence	31
Základní ukazatele	18	Přehled plnění požární prevence HZS ČR v letech 2000 - 2004	31
Požáry - přehled v letech 1995 - 2004	18	Počet kontrolních akcí provedených orgány státního požárního dozoru	31
Uchráněné hodnoty při požárech	18	Počet stanovisek v oblasti stavební prevence vydaných orgány státního požárního dozoru	31
Počet požárů v letech 2000 - 2004	18	Počet správních rozhodnutí vydaných orgány státního požárního dozoru	31
		Přehled vybraných údajů z činnosti HZS ČR	32
		Humanitární pomoc	33
		Ekonomické ukazatele	34
		Ekonomické ukazatele v letech 2001 - 2004	34
		Přehled nákladů v některých státech v letech 1999 - 2001	34
		Druhy mimořádných událostí se zásahy jednotek PO	35

Vysvětlivky:

Ležící čárka (-)	v tabulce na místě čísla značí, že jev se nevyskytoval, nebyl sledován	HZS podniků	jednotky hasičských záchranných sborů podniků
Ležící křížek (x)	značí, že zápis není možný z logických důvodů	SDH obcí	jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí
Index %	porovnává údaje v roce 2004 ke stavu v roce 2003 (není-li uvedeno jinak)	SDH podniků	jednotky sborů dobrovolných hasičů podniků
PO	požární ochrana	PČR	Policie České republiky
U	počet usmrcených osob	ACR	Armáda České republiky
Z	počet zraněných osob	IZS	integrováný záchranný systém
JPO	jednotky požární ochrany	CO	civilní ochrana
MV-GR HZS ČR	Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky	MO	Ministerstvo obrany
HZS ČR	jednotky Hasičského záchranného sboru České republiky	ZZS	Zdravotnická záchranná služba
		IOO LB	Institut ochrany obyvatelstva - Lázně Bohdaneč
		Zákon č. 239/2000 Sb.	Zákon o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů
		Zákon č. 240/2000 Sb.	Zákon o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon)

Pokud není uvedeno jinak, jsou údaje v tabulkách a grafech za rok 2004

Činnost jednotek PO

Počet jednotlivých druhů událostí se zásahy jednotek PO

Druh události	Počet událostí					Index %
	2000	2001	2002	2003	2004	
požáry	20 088	16 421	18 295	28 156	20 550	73
dopravní nehody	15 388	18 536	20 450	21 503	21 188	99
živelní pohromy	x	x	13 329	1 796	1 605	89
práce na vodě	529	399	x	x	x	x
čerpání vody	2 168	2 228	x	x	x	x
úniky nebezp. chem. látek celkem	3768	4156	5 693	5 883	5 550	94
z toho ropné produkty	3 141	3 596	4 653	4 904	4 572	93
technické havárie celkem	x	x	43 190	40 994	46 814	114
z toho technické havárie	x	x	611	291	638	219
technické pomoci	27 699	32 679	34 923	35 019	40 363	115
technologické pomoci	1 696	1 272	1 251	1 713	1 453	85
ostatní pomoci	x	x	6 405	3 971	4 360	110
jiné technické zásahy	1 922	1 555	x	x	x	x
radiační nehody a havárie	0	0	0	0	3	x
ostatní mimořádné události	x	x	240	154	100	65
plané poplachy	7 580	8 237	8 162	8023	7 626	95
Celkem	80 838	85 483	109 359	106 509	103 436	97

V roce 2004 oproti roku 2003 došlo opět k výraznému nárůstu technických havárií. U všech ostatních mimořádných událostí je evidován pokles nebo stagnace jejich počtu.

V roce 2004 jsou také evidovány tři události zařazené pod radiační nehody:

5. 5. – geosonda na měření podloží přejetá nákladním automobilem na staveništi silnice u obce Lány, okr. Rakovník. Zářiče v sondě porušeny nebyly, zvýšená radiace nebyla naměřena.

3. 7. – zabalený kámen nalezený v zavazadle cestujícího na letišti v Praze 6 – Ruzyni. Po rozbalení dávkový příkon stoupl na 1200 $\mu\text{Sv.h}^{-1}$. Kámen byl převezen do laboratoře Státního úřadu pro jadernou bezpečnost.

6. 10. – nález malého kontejneru obsahujícího radioaktivní látku na stojánce na letišti v Praze 6 – Ruzyni. Po proměření případného úniku radioaktivity byl kontejner umístěn do barelu a předán Státnímu úřadu pro jadernou bezpečnost. K úniku radioaktivity nedošlo.

Plané poplachy tvoří:

46 % hlášení elektrické požární signalizace (+6 % oproti roku 2003),

21 % příznaky hoření (-3 %),

9 % zneužití jednotky PO (-2 %),

10 % nenahlášené pálení (-1 %),

14 % jiný důvod (beze změny).

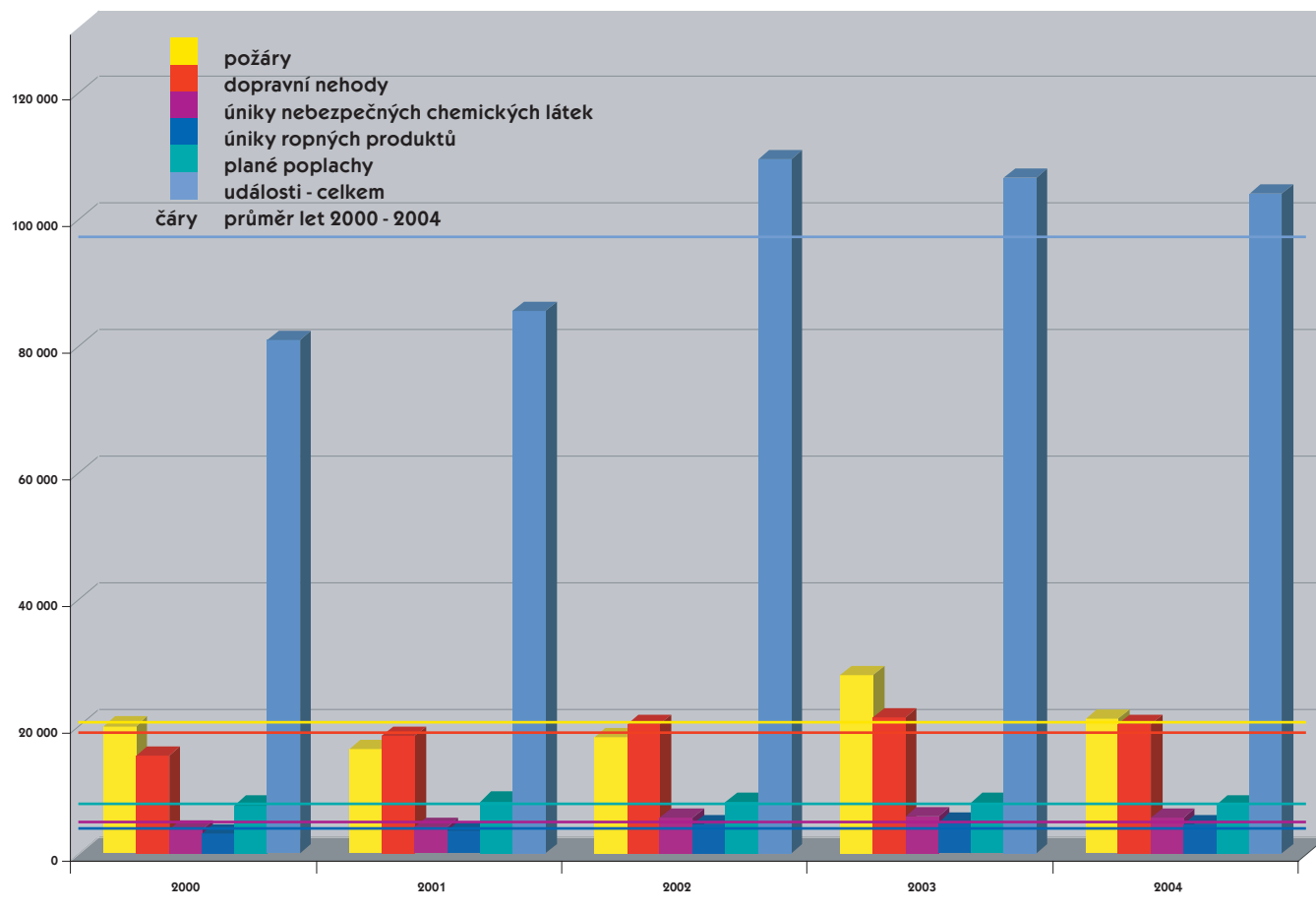
Poznámka: statistické údaje z prověřovacích a taktických cvičení nejsou součástí tabulek, grafů a mapek této publikace.

V roce 2004 jednotky PO při zásazích bezprostředně zachránily 6816 osob a dalších 9056 před hrozícím nebezpečím evakuovaly.

Počet usmrcených a zraněných hasičů při zásazích

Kategorie	2000		2001		2002		2003		2004		Index %	
	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z
profesionální	0	231	0	273	4	320	1	264	0	244	0	92
dobrovolní	0	102	1	84	1	158	2	126	0	80	0	63
Celkem	0	333	1	357	5	478	3	390	0	324	0	83

Události

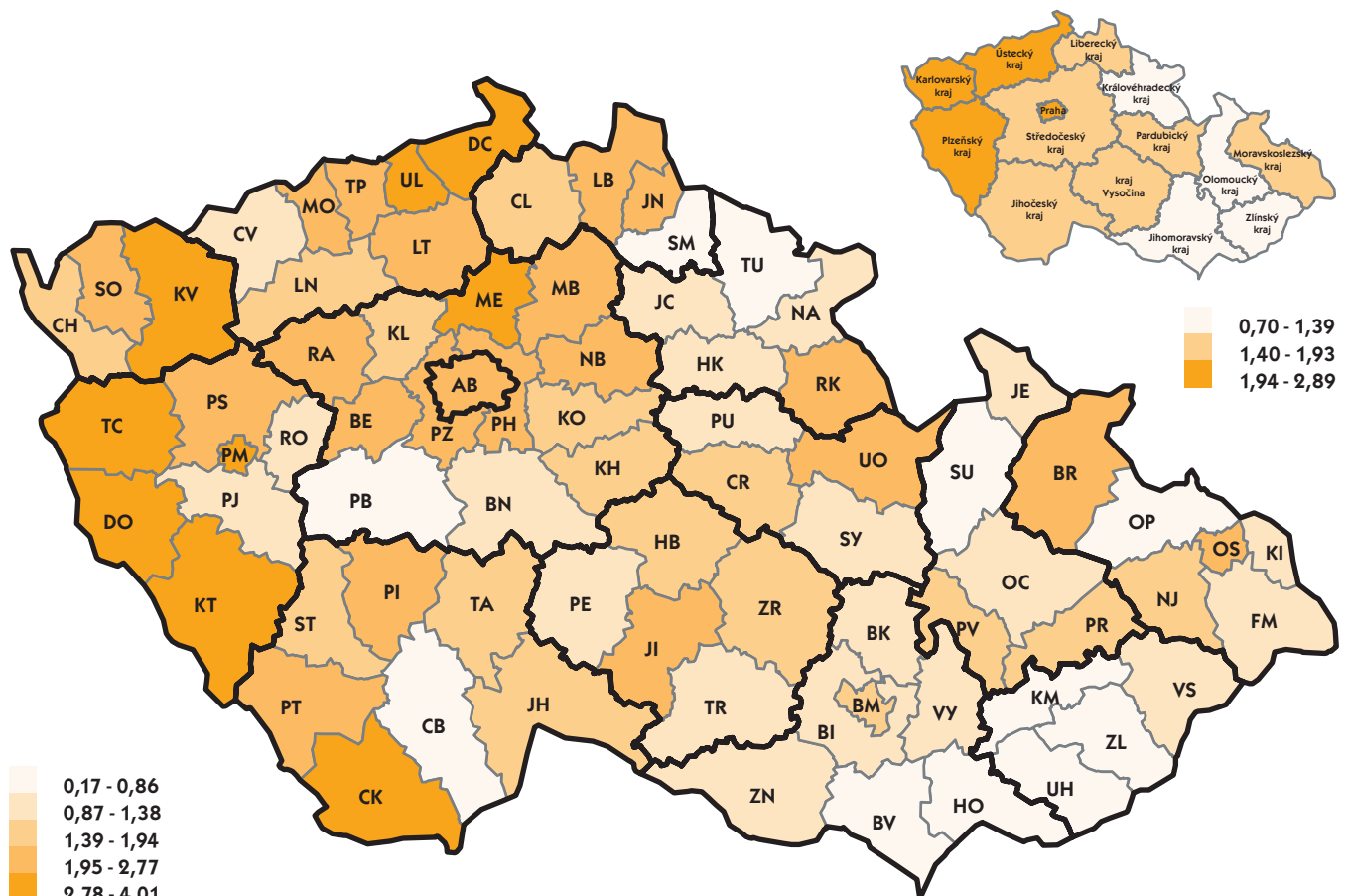
Počet zásahů (včetně vícenásobných) u jednotlivých druhů událostí podle druhu jednotky PO

Druh události	Zásahy HZS ČR			Zásahy SDH obcí		
	2003	2004	Index %	2003	2004	Index %
požáry	26 648	20 117	75	14 411	10 050	70
dopravní nehody	21 459	21 202	99	1 921	1 975	103
živelní pohromy	1 136	1 180	104	1 204	849	71
úniky nebezpečných chemických látek celkem	5 251	4 757	91	589	585	99
z toho ropné produkty	4 418	3 811	86	499	487	98
technické havárie celkem	32 861	37 807	115	6 004	6 837	114
z toho technické havárie	206	512	249	96	104	108
technické pomoci	28 494	32 803	115	5 317	6 173	116
technologické pomoci	691	503	73	415	353	85
ostatní pomoci	3 528	3 869	110	176	207	118
radiační nehody a havárie	0	2	x	0	0	0
ostatní mimořádné události	157	89	57	8	11	138
plané poplachy	5 494	4 949	90	882	747	85
Celkem	93 006	90 103	97	25 022	21 054	84

Základní informace o jednotkách PO

Základní informace	Požáry					
	2000	2001	2002	2003	2004	Index %
počet zásahů	30 172	23 707	27 160	43 446	31 736	73
z toho zásahů v jiných okresech (krajích)	608	500	(116)	(247)	(156)	63
počet událostí s vícenásobným zásahem	x	x	x	x	x	x
celkový počet vícenásobných zásahů	x	x	x	x	x	x
počet událostí ve 3. a zvláštním stupni požárního poplachu	27	26	9	2	4	200
počet událostí ve 3. a zvláštním stupni poplachu IZS	x	x	8	15	4	27
počet zasahujících hasičů	164 437	130 090	149 462	235 091	171 780	73
průměrný počet hasičů na jeden zásah	5,45	5,49	5,50	5,41	5,41	100
průměrná vzdálenost k události v km	7,06	6,87	6,97	7,36	7,04	96
průměrná doba zásahu v minutách	105	95	96	107	87	81
počet událostí s použitím ochranných prostředků	3 206	3 653	4 520	5 023	5 006	100
počet zásahů s obleky proti sálavému teplu	148	189	197	270	206	76
s obleky protichemickými	12	12	1	3	8	267
s dýchacími přístroji vzduchovými	3 651	4 129	4 224	4 439	4 066	92
s dýchacími přístroji kyslíkovými	7	11	10	36	77	214

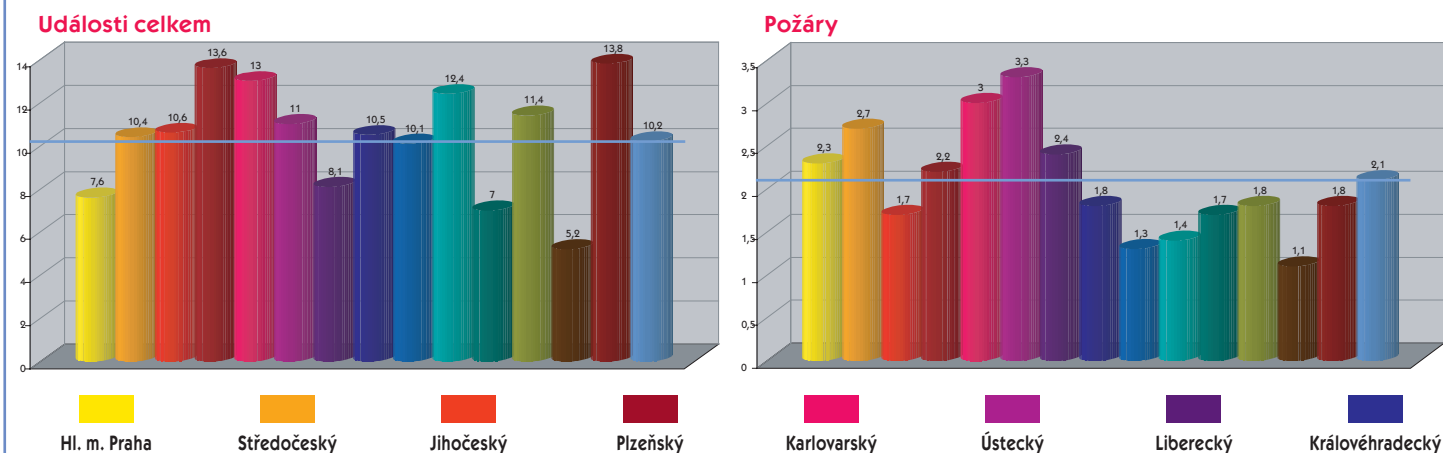
Počet úniků nebezpečných chemických látek v letech 2000 - 2004 (počet na 1000 obyvatel)

Zásahy HZS podniků			Zásahy SDH podniků			Zásahy jiných jednotek			Zásahy celkem		
2003	2004	Index %	2003	2004	Index %	2003	2004	Index %	2003	2004	Index %
2 101	1 409	67	235	128	54	51	32	63	43 466	31 736	73
940	854	91	10	10	100	26	14	54	24 359	24 055	99
100	72	72	2	1	50	3	0	0	2 445	2 102	86
673	732	109	46	42	91	4	1	25	6 563	6 117	93
452	554	123	32	38	119	3	0	0	5 404	4 890	90
3 694	3 994	108	231	294	127	10	14	140	42 800	48 946	114
27	55	104	3	0	0	0	3	x	332	674	203
2 566	2 938	114	67	111	166	10	6	60	36 454	42 031	115
802	738	92	16	15	94	0	2	x	1 924	1 611	84
241	263	109	145	168	116	0	3	x	4 090	4 510	110
0	2	x	0	0	0	0	0	0	0	4	x
9	11	122	0	3	x	0	0	0	174	114	66
2 887	2 914	101	355	326	92	1	1	100	9 619	8 937	93
10 404	9 988	96	879	804	91	95	62	65	129 406	122 011	94

Technické zásahy						Plané poplachy					
2000	2001	2002	2003	2004	Index %	2000	2001	2002	2003	2004	Index %
58 343	65 769	102 430	76 341	81 338	107	10 225	10 068	9 846	9 619	8 937	93
1 255	1 545	(656)	(571)	(413)	72	56	46	(81)	(19)	(9)	47
49	60	696	48	30	62	261	230	153	96	58	60
1 475	1 001	11 607	598	231	39	2 095	1 423	1113	804	593	74
27	16	40	3	3	100	0	0	1	0	1	x
x	x	985	2	1	50	x	x	3	0	0	0
229 351	227 075	353 885	284 729	308 604	108	37 927	39 684	40 140	41 433	38 677	93
4,03	3,51	3,90	3,76	3,80	101	4,67	4,59	4,60	4,70	4,64	99
6,80	7,50	7,95	7,09	7,05	99	4,54	4,29	4,26	4,84	4,60	95
79	81	140	82	62	76	15	24	15	15	15	100
1 068	2 596	4 193	4 513	6 552	145	120	259	379	436	511	117
61	271	397	533	488	92	4	29	33	38	32	84
473	1 203	856	648	168	26	2	4	2	0	0	0
551	1 377	892	634	602	95	57	147	138	118	134	114
3	7	11	13	19	146	0	0	0	0	0	0

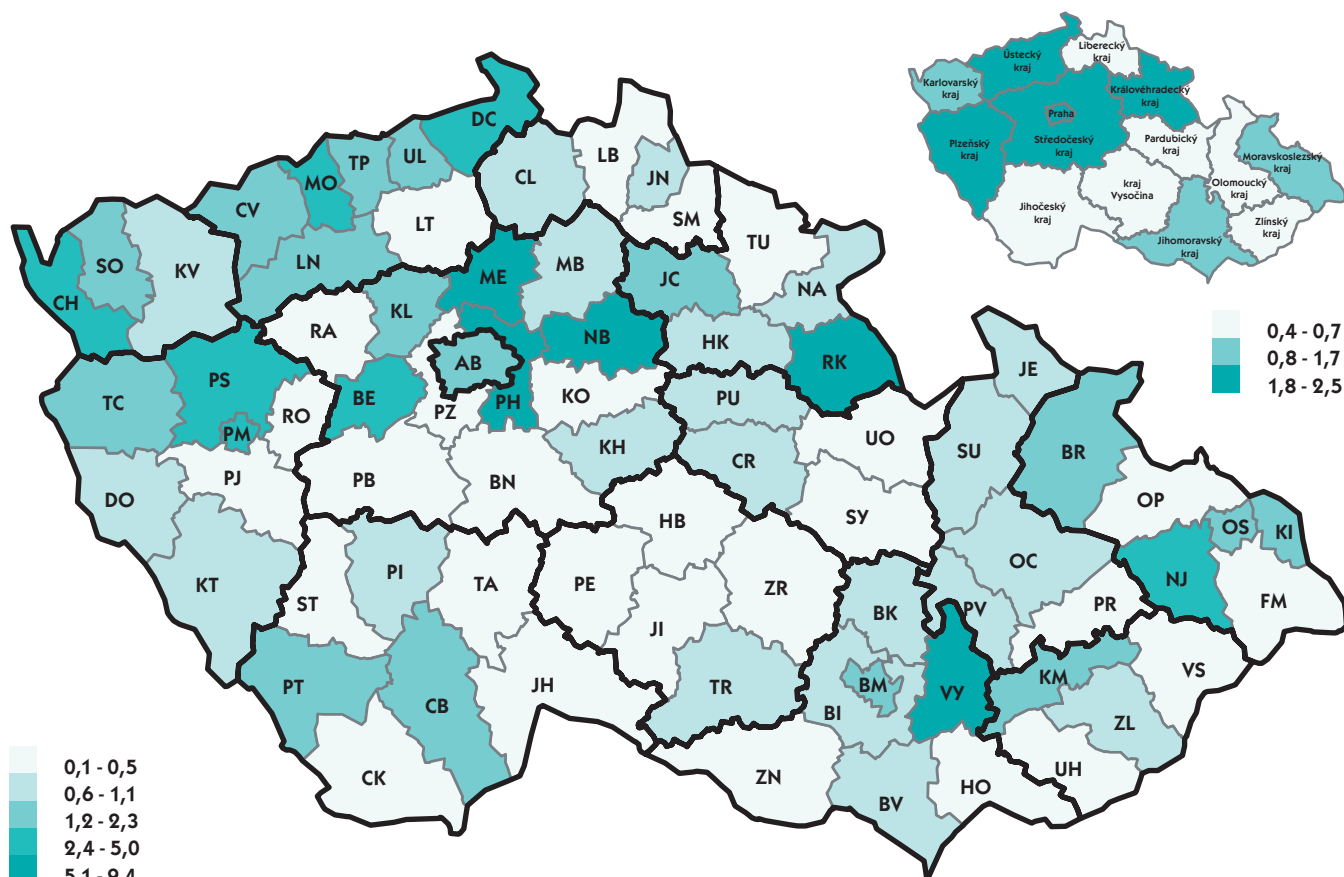
Počet událostí podle krajů (počet na 1000 obyvatel)

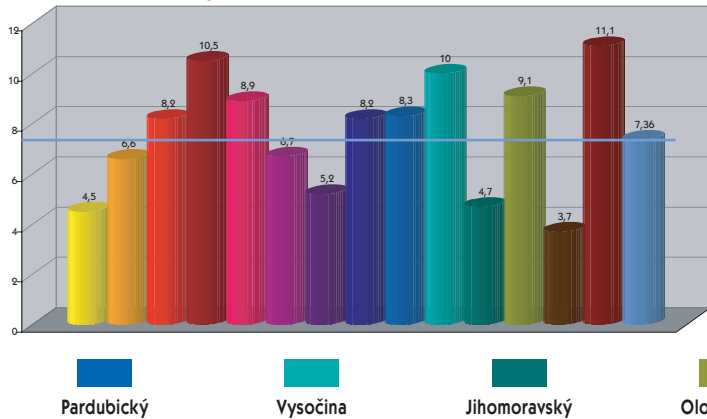
Souhrnné informace o událostech v krajích

Druh události	Hl. m. Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký
požáry	2 614	3 050	1 013	1 197	880	2 673
dopravní nehody	1 341	3 082	1 423	1 773	723	1 450
živelní pohromy	158	45	7	123	71	84
úniky nebezpečných chemických látek celkem	966	637	280	476	234	549
z toho ropné produkty	845	460	251	394	202	447
technické havárie celkem	2 779	3 805	3 421	3 403	1 684	3 409
z toho technické havárie	16	342	10	45	12	33
technické pomoci	2 713	2 983	3 227	3 158	1 416	2 825
technologické pomoci	17	159	95	58	60	511
ostatní pomoci	33	321	89	142	196	40
radiační nehody a havárie	2	1	0	0	0	0
ostatní mimořádné události	16	11	1	8	0	6
plané poplachy	1 007	1 135	436	438	331	773
Celkem	8 883	11 766	6 581	7 418	3 923	8 944

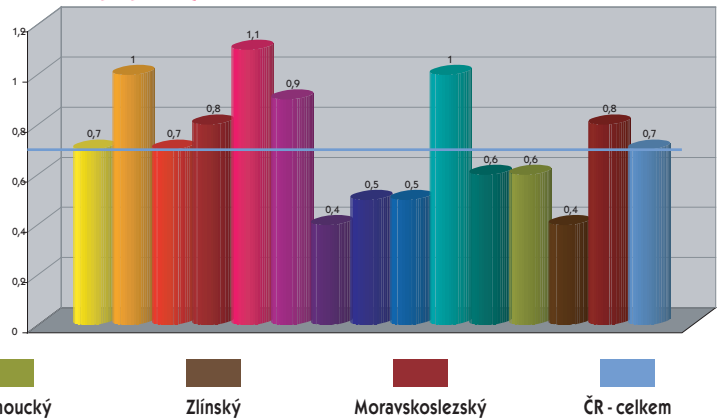
Počet osob evakuovaných a zachráněných při požárech v letech 2000 - 2004 (počet na 1000 obyvatel)

Technické zásahy

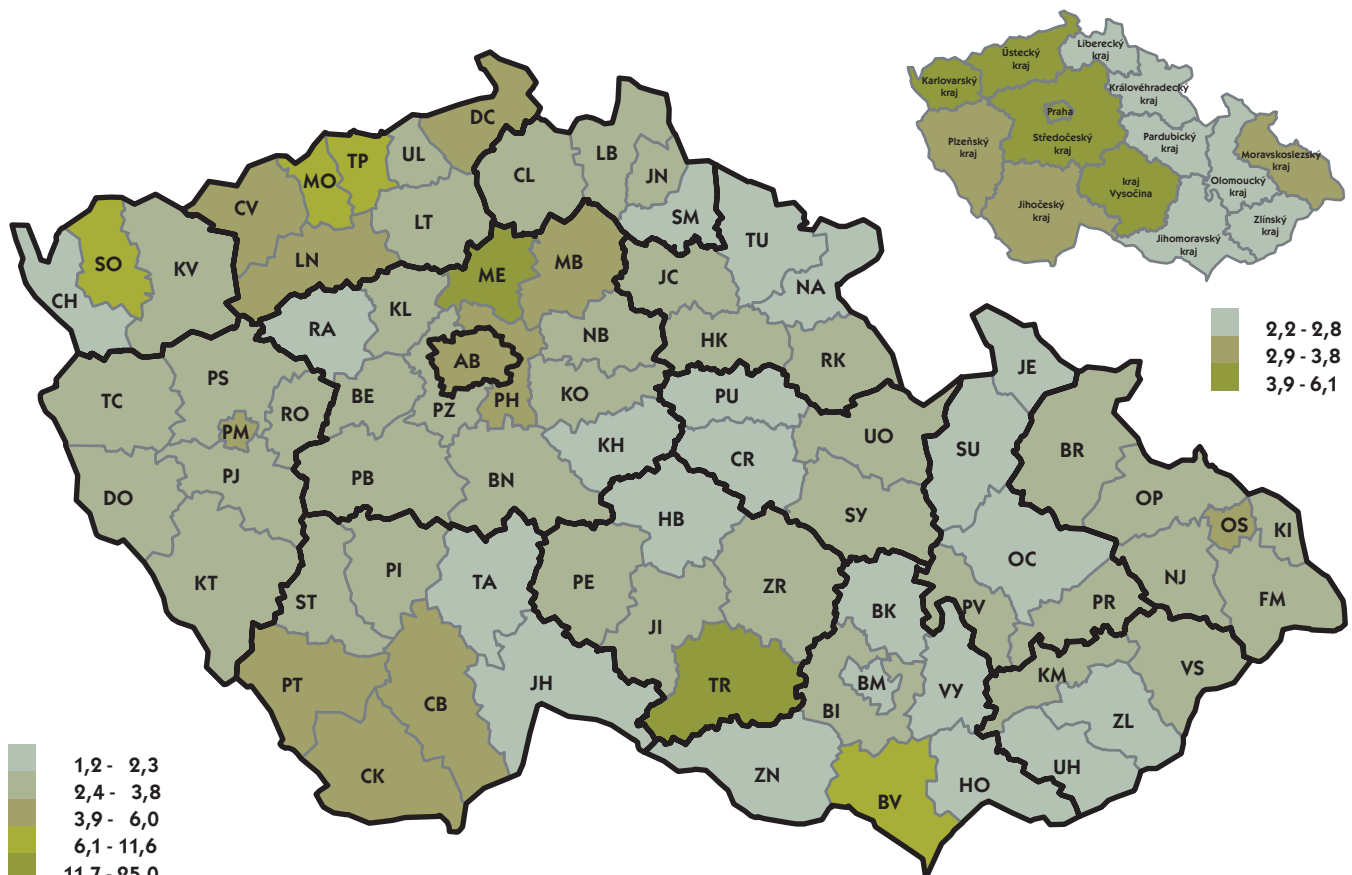

Plané poplachy

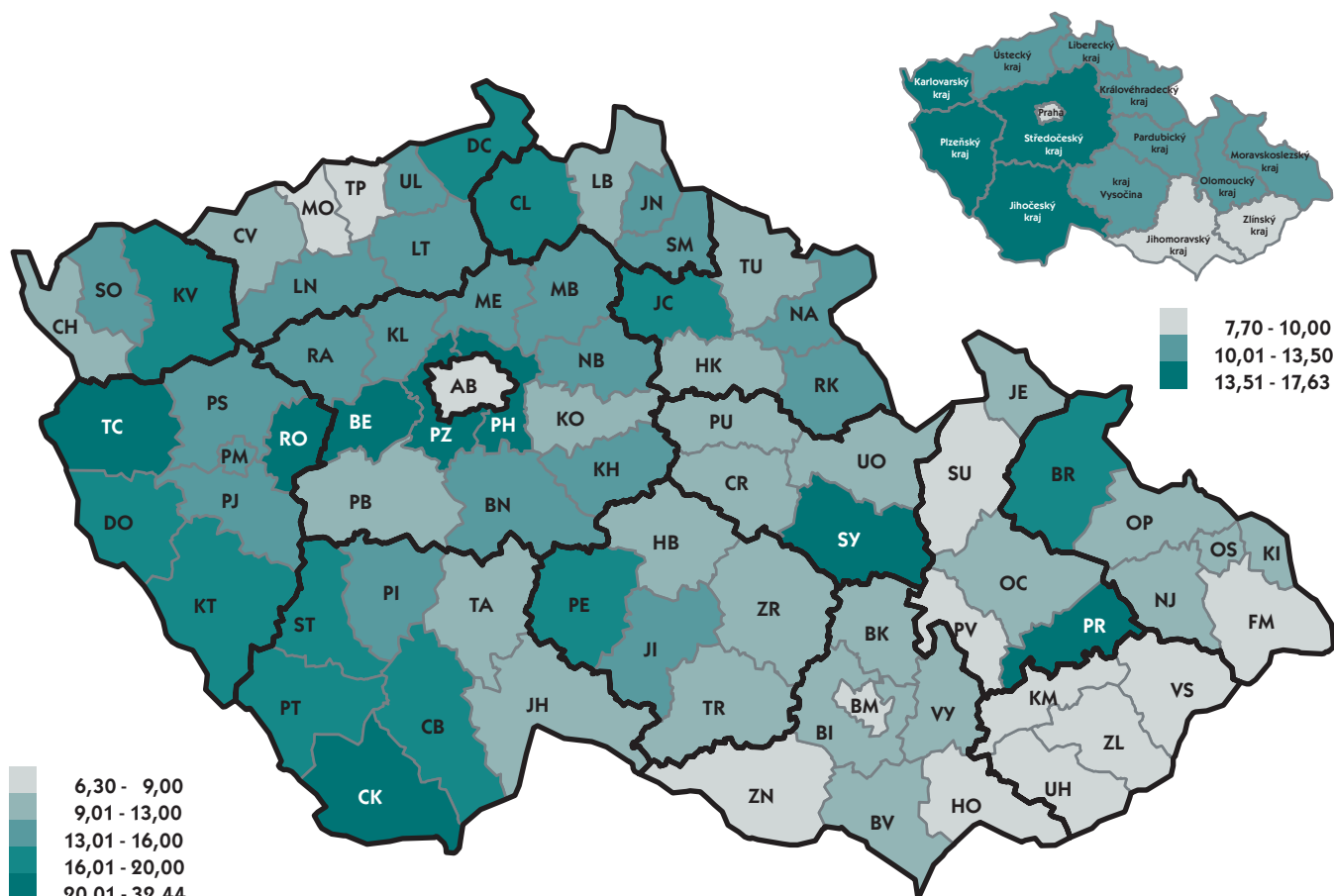

Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský	ČR
999	975	638	686	1 876	1 064	632	2 253	20 550
1 038	1 527	1 468	1 628	1 576	1 286	757	2 116	21 188
3	0	48	8	231	119	70	638	1 605
249	281	336	250	428	193	115	556	5 550
212	249	277	221	352	149	78	435	4 572
932	2 652	2 323	3 249	3 037	4 165	1 268	10 687	46 814
8	0	39	73	2	0	41	17	638
827	2 448	2 052	2 793	2 792	3 999	1 122	8 008	40 363
14	38	82	75	112	37	26	169	1 453
83	166	150	308	131	129	79	2 493	4 360
0	0	0	0	0	0	0	0	3
6	11	2	11	7	20	0	1	100
184	284	246	513	688	364	225	1 002	7 626
3 411	5 730	5 061	6 345	7 843	7 211	3 067	17 253	103 436

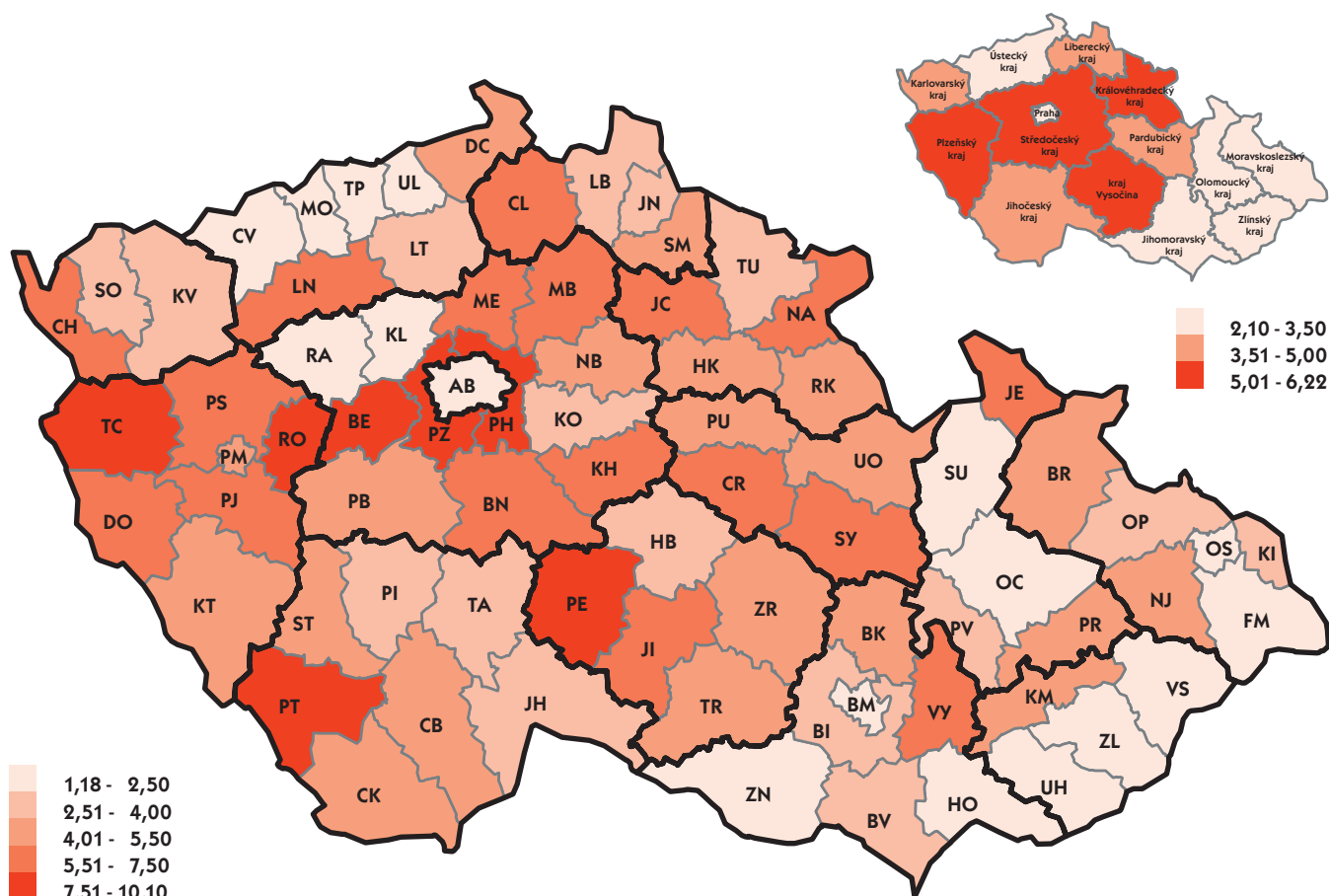
Počet planých poplachů v letech 2000 - 2004 (počet na 1000 obyvatel)

Součinnost jednotek PO s PČR v letech 2002 - 2004 (počet spoluprací na 1000 obyvatel)

Součinnost jednotek PO se ZZS v letech 2002 - 2004 (počet spoluprací na 1000 obyvatel)

Mimořádné události ve 3. a zvláštním stupni poplachu IZS v roce 2004

Dne 21. dubna vybuchl v bytovém domě v Tržní ulici v Brně zemní plyn. Následky výbuchu likvidovalo 17 jednotek PO (včetně specialistů z vyhledávacího a záchranného odřadu - tzv. USAR odřadu - HZS hl. m. Prahy se šterbinovou kamerou) ve spolupráci se ZZS, PČR a dalšími složkami IZS do druhého dne. K vyhledávání osob byli nasazeni také kynologové se psy a jednotka vojenského záchranného útvaru z Bučovic. Okamžitě po příjezdu proběhla záchrana osob bezprostředně ohrožených zřícením domu (64 osob), dále bylo nutné kromě likvidace požáru po výbuchu plynu také ošetřit zraněné osoby (celkem sedm civilních, z nichž dvě v nemocnici zemřely, a dva hasiče) a vyprostit dvě usmrčené osoby. Příčina a škoda – viz strana 29 (Velké požáry).

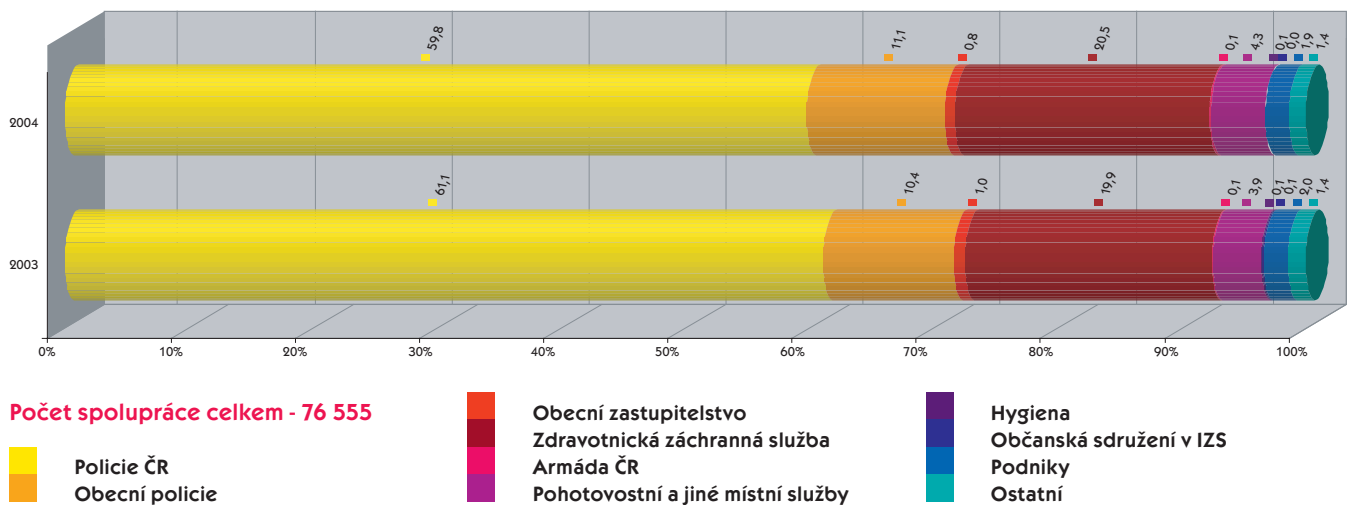
Dne 22. července se na železniční trati Čičenice - Volary u obce Blanice, okr. Strakonice čelně střetly dva osobní motorové vlaky. Při nehodě byla jedna osoba usmrčena a 36 osob zraněno. Celkem zasahovalo 58 hasičů z devíti jednotek PO, kteří ve spolupráci s 19 příslušníky PČR, posádkami 19 sanitních vozidel ZZS, za pomoci vrtulníku AČR a dalšími složkami IZS likvidovali následky nehody po více než 14 hodin. Na místě probíhalo rozebírání konstrukcí, vyhledávání osob, vyprošťování a záchrana osob, předlékařská pomoc, zajištění místa nehody. Na zásah měla negativní vliv špatná přístupnost k místu nehody.

Dne 26. srpna vznikl požár cukrovaru (surovárna a vývoj) v Českém Meziříčí, okr. Rychnov nad Kněžnou. Požár likvidovalo po několik hodin 182 hasičů z 23 jednotek PO za spolupráce dalších složek IZS, přičemž se podařilo uchránit další provozy za 200 milionů Kč. Při zásahu byl lehce zraněn jeden hasič. Vliv na šíření požáru mělo jeho pozdní ohlášení. Zásah byl ztížen evakuací svařovacích souprav. Příčina a škoda – viz strana 29 (Velké požáry).

Dne 2. září havaroval na 120. – 122. km dálnice D1 ve směru na Prahu, okr. Jihlava tahač Scania R124 s cisternou a 33 000 litry technického benzínu firmy MKM WOOD spol. s r.o. z Čáslavi. Hořlavina se rozlila na tělese dálnice v délce přibližně 1250 m. Na místo bylo přivoláno 70 hasičů ze 12 jednotek PO a dalších 13 složek IZS, které následky požáru a také unik nebezpečné chemické látky likvidovaly do druhého dne. Provoz dálnice v obou směrech byl zastaven, později částečně omezen. Bylo nutné instalovat norné stěny v potoce a připravit občany jedné z okolních obcí na možnou evakuaci. Teprve druhý den mohl být z trosk tahače vyproštěn mrtvý řidič. Negativně se na zásahu projevovalo nesprávné označení UN kódu na cisterně, rizikem bylo i značné množství přihlížejících lidí v blízkosti zásahu. K monitorování zásahu a ke koordinaci zásahových složek přispělo využití vrtulníku Letecké záchranné služby. Příčina a škoda – viz strana 29 (Velké požáry).

Dne 6. října hořel v k.ú. obce Čavisov, okr. Opava nízký, střední i vysokokmenný lesní porost. Požár likvidovalo do druhého dne 18 jednotek PO po délce (frontě hašení) 1000 m. Vzhledem k nedostatku vody byla nutná dálková a kyvadlová doprava vody. Celkově bylo požárem zasaženo 32 100 m² a škoda dosáhla 783 000 Kč. K šíření požáru přispěl silný vítr a další klimatické podmínky. Za příčinu vzniku požáru bylo stanoveno kouření, kdy neznámý návštěvník lesa odhodil do suchého lesního porostu nedopalek cigarety nebo hořící zápalku. Při zásahu byla nutná také spolupráce s PČR.

Spolupráce jednotek PO při zásahu

Velká cvičení složek IZS a mezinárodní cvičení v ČR v roce 2004

Ve dnech 15. a 16. září proběhlo v rámci „Programu zlepšení spolupráce Evropské unie při prevenci a snižování následků chemických, biologických, radiologických a nukleárních hrozeb“ dvoudenní mezinárodní cvičení ve Frýdku-Místku nazvané **Beskydy 2004**. Cvičení se zúčastnily i jednotky PO ze Slovenska a Polska.

Dne 6. října proběhlo rozsáhlé taktické cvičení za účasti sedmi jednotek PO, ZZS a územních orgánů státní správy ve firmě ČEPRO, a.s. Cerekvice, okr. Jičín. Bylo zaměřeno na prověření dojezdových časů jednotek zahrnutých do poplachového plánu a možnost taktického využití plánovaných (předpokládaných) sil a prostředků. Součástí cvičení byla i zkouška využití monitoru Ambassador. Byla také nacvičována likvidace požáru hořící nádrže a položení norných stěn proti unikům ropných produktů.

Dne 7. října se uskutečnilo prověřovací cvičení devíti jednotek PO a ZZS v areálu firmy Čepro, a.s., sklad Velká Bíteš, okr. Žďar nad Sázavou. Bylo zaměřeno na zdolávání požáru hořící nádrže s naftou a skladovacího bloku se šesti skladovacími nádržemi na naftu. Cílem bylo prohloubení znalostí o objektech skladu hořlavých kapalin, seznámení jednotek PO s problematikou zásahu v podmínkách areálu a ověření schopnosti jednotek PO zasáhnout na tento typ objektu.

Dne 13. října se uskutečnilo v Areálu vodních sportů v Hodoníně prověření činnosti složek IZS se zapojením zahraničních sil a prostředků při mimořádné události vyvolané havárií na ropovodu DRŮŽBA s unikem ropy do řeky Moravy a okolního terénu pod názvem **ROPA 2004**. Zasahovalo 17 jednotek PO z ČR a Slovenska, PČR, jednotka vojenského záchranného útvaru z Bučovic, výjezdové skupiny a.s. MERO ČR, ČEPRO, DEKONTA a další.

Dne 16. listopadu proběhlo cvičení v areálu firmy Eastman Sokolov, a.s., které bylo zaměřeno na likvidaci možného úniku kyseliny akrylové a následného výbuchu a požáru propylenu, v jehož důsledku vznikl oblak nebezpečných látek, který směřoval do města Sokolov. Cílem cvičení třinácti jednotek PO bylo prověření vazby řešení rozsáhlé mimořádné události v podniku Eastman Sokolov, a.s. na orgány obce a varování ohroženého obyvatelstva včetně organizace jeho evakuace. Cvičení proběhlo v součinnosti s vybranými složkami IZS.

Přehled o zásazích jednotek PO v okresech a krajích

Okres (kraj)	Zásahy celkem		Zásahy HZS ČR			Zásahy SDH obcí			Zásahy HZS podniků			Zásahy ostatních	
	Počet	Ind.%	Počet	Ind.%	% z celk.	Počet	Ind.%	% z celk.	Počet	Ind.%	% z celk.	Počet	% z celk.
Praha	9 755	99	8 614	100	88,3	138	62	1,4	1 000	98	10,3	3	0,0
Benešov	1 112	90	734	95	66,0	311	85	28,0	67	79	6,0	0	0,0
Beroun	1 230	98	974	99	79,2	236	93	19,2	20	133	1,6	0	0,0
Kladno	1 349	85	1 098	83	81,4	230	106	17,1	21	78	1,5	0	0,0
Kolín	968	99	737	98	76,1	146	105	15,1	84	100	8,7	1	0,1
Kutná Hora	1 057	86	858	79	81,2	85	112	8,0	112	167	10,6	2	0,2
Mělník	1 695	82	878	89	51,8	227	83	13,4	590	72	34,8	0	0,0
Mladá Boleslav	1 661	112	1 074	87	64,7	123	102	7,4	464	368	27,9	0	0,0
Nymburk	799	76	544	78	68,1	144	57	18,0	111	108	13,9	0	0,0
Praha-východ	1 491	82	1 005	81	67,4	337	77	22,6	145	114	9,7	4	0,3
Praha-západ	1 159	77	869	80	75,0	256	67	22,1	34	89	2,9	0	0,0
Příbram	998	67	785	67	78,7	189	67	18,9	24	59	2,4	0	0,0
Rakovník	703	105	509	107	72,4	190	105	27,0	4	133	0,6	0	0,0
Středočeský	14 222	87	10 065	85	70,8	2 474	83	17,4	1 676	109	11,8	7	0,1
České Budějovice	2 278	101	2 112	102	92,7	67	86	2,9	99	93	4,3	0	0,0
Český Krumlov	1 017	89	888	93	87,3	98	94	9,6	24	38	2,4	7	0,7
Jindřichův Hradec	848	69	653	78	77,0	164	47	19,3	28	74	3,3	3	0,4
Písek	677	83	575	89	84,9	81	58	12,0	20	61	3,0	1	0,1
Prachatice	888	97	671	97	75,6	201	95	22,6	16	133	1,8	0	0,0
Strakonice	647	87	563	92	87,0	52	55	8,0	31	82	4,8	1	0,2
Tábor	912	93	717	95	78,6	157	78	17,2	37	132	4,1	1	0,1
Jihočeský	7 267	90	6 179	94	85,0	820	70	11,3	255	80	3,5	13	0,2
Domažlice	1 114	96	857	98	76,9	241	89	21,6	16	123	1,4	0	0,0
Klatovy	1 430	101	1 119	102	78,3	308	98	21,5	1	17	0,1	2	0,1
Plzeň-město	2 019	98	1 710	105	84,7	70	39	3,5	239	97	11,8	0	0,0
Plzeň-jih	1 108	84	656	95	59,2	431	72	38,9	20	77	1,8	1	0,1
Plzeň-sever	1 205	88	615	95	51,0	539	87	44,7	51	53	4,2	0	0,0
Rokycany	1 239	114	888	124	71,6	318	91	25,7	13	118	1,0	20	1,6
Tachov	1 116	90	880	99	78,9	229	68	20,5	7	74	0,6	0	0,0
Plzeňský	9 231	96	6 725	103	72,9	2 136	80	23,1	347	85	3,8	23	0,2
Cheb	1 471	88	1 088	83	74,0	93	72	6,3	289	121	19,6	1	0,1
Karlovy Vary	1 425	87	881	98	61,8	515	72	36,1	12	86	0,8	17	1,2
Sokolov	1 458	102	720	111	49,4	443	87	30,3	284	108	19,5	11	0,8
Karlovarský	4 354	92	2 689	94	61,8	1 051	78	24,1	585	114	13,4	29	0,7
Děčín	2 183	82	1 201	82	55,0	740	81	33,9	242	81	11,1	0	0,0
Chomutov	1 496	91	582	96	38,9	688	94	46,0	226	74	15,1	0	0,0
Litoměřice	1 183	88	981	86	82,9	172	101	14,5	30	107	2,5	0	0,0
Louny	1 090	86	783	94	71,8	235	72	21,6	71	69	6,5	1	0,1
Most	1 906	87	995	85	52,2	175	53	9,2	733	105	38,5	3	0,1
Teplice	1 316	72	968	79	73,6	233	57	17,7	87	63	6,6	28	2,1
Ústí nad Labem	1 049	84	684	83	65,2	102	60	9,7	262	101	25,0	1	0,1
Ústecký	10 223	84	6 194	85	60,6	2 345	77	22,9	1 651	91	16,2	33	0,3
Česká Lípa	1 185	71	573	72	48,4	595	70	50,2	10	91	0,8	7	0,6
Jablonec nad Nisou	813	90	622	97	76,5	166	69	20,4	25	104	3,1	0	0,0
Liberec	1 490	82	1 027	89	68,9	339	65	22,8	118	83	7,9	6	0,4
Semily	927	95	660	95	71,2	256	97	27,6	11	61	1,2	0	0,0
Liberecký	4 415	82	2 882	88	65,3	1 356	73	30,7	164	84	3,7	13	0,3
Hradec Králové	1 813	89	1 430	96	78,9	302	68	16,7	69	79	3,8	12	0,6
Jičín	1 074	98	897	105	83,5	132	69	12,3	45	79	4,2	0	0,0
Náchod	1 605	94	1 261	101	78,6	318	78	19,8	16	59	1,0	10	0,6
Rychnov nad Kněžnou	1 262	108	763	110	60,5	309	81	24,5	15	94	1,2	175	13,8
Trutnov	1 060	98	725	100	68,4	305	94	28,8	30	136	2,8	0	0,0
Královéhradecký	6 814	96	5 076	101	74,5	1 366	78	20,0	175	84	2,6	197	2,9
Chrudim	1 082	92	868	98	80,2	205	75	19,0	6	46	0,6	2	0,2
Pardubice	1 424	101	1 143	109	80,3	138	75	2,7	142	85	6,0	1	0,1
Svitavy	1 256	96	1 006	101	80,1	211	82	16,8	33	80	2,6	6	0,5
Ústí nad Orlicí	2 255	105	1 363	105	60,4	413	82	18,3	475	139	21,1	4	0,2
Pardubický	6 017	100	4 380	103	72,8	967	79	16,1	657	117	10,9	13	0,2
Havlíčkův Brod	1 397	104	1 188	108	85,0	184	94	13,2	25	53	1,8	0	0,0
Jihlava	1 333	100	1 176	105	88,2	112	79	8,4	45	64	3,4	0	0,0
Pelhřimov	1 171	94	886	103	75,7	276	72	23,6	7	x	0,6	2	0,2
Třebíč	1 791	107	1 155	118	64,5	260	120	14,5	369	81	20,6	7	0,4
Žďár nad Sázavou	1 607	94	1 225	104	76,2	174	49	10,8	27	76	1,7	181	11,3
Vysočina	7 299	100	5 630	108	77,1	1 006	78	13,8	473	78	6,5	190	2,6
Blansko	1 031	88	759	92	73,6	248	79	24,1	16	67	1,6	8	0,7
Brno-město	2 765	96	2 487	96	89,9	149	103	5,4	129	99	4,7	0	0,0
Brno-venkov	2 133	89	1 525	92	71,5	531	97	24,9	77	51	3,6	0	0,0
Břeclav	1 199	86	648	79	54,1	232	76	19,3	319	118	26,6	0	0,0

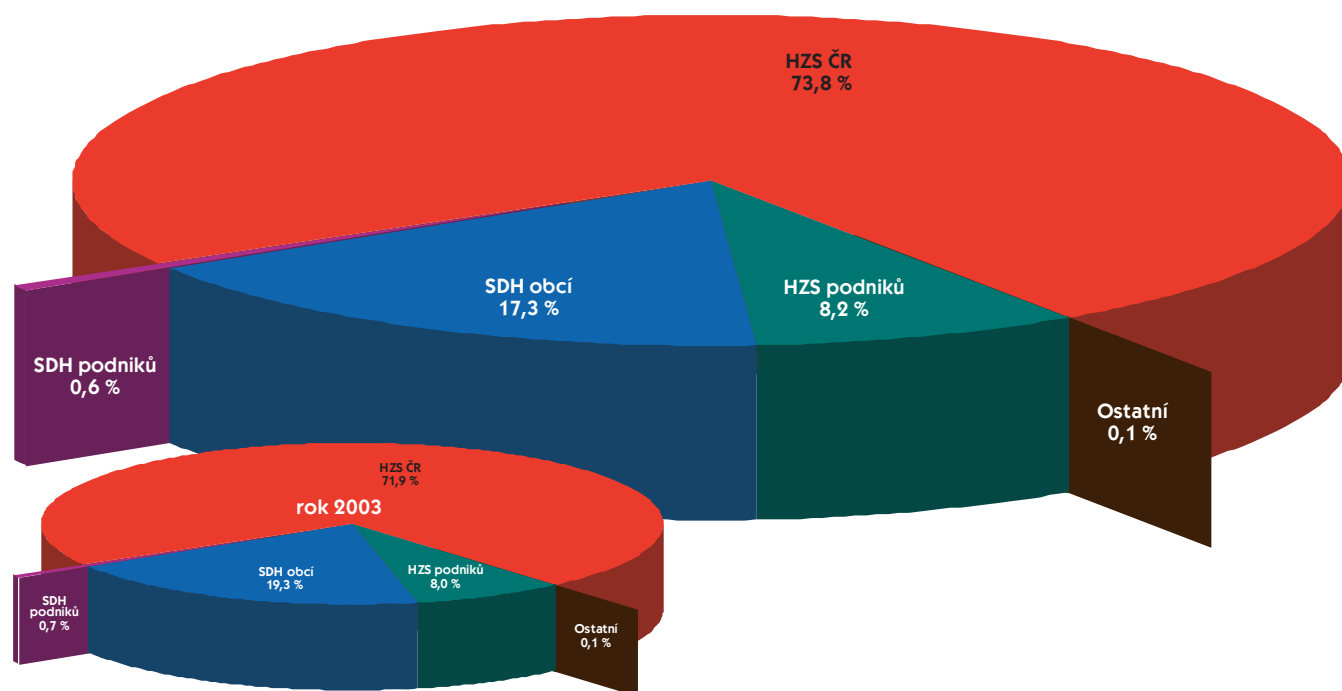
Okres (kraj)	Zásahy celkem		Zásahy HZS ČR			Zásahy SDH obcí			Zásahy HZS podniků			Zásahy ostatních	
	Počet	Ind.%	Počet	Ind.%	% z celk.	Počet	Ind.%	% z celk.	Počet	Ind.%	% z celk.	Počet	% z celk.
Hodonín	901	72	625	85	69,3	188	52	20,9	87	72	9,7	1	0,1
Vyškov	1 078	94	798	94	74,0	258	93	23,9	21	117	1,9	1	0,1
Znojmo	732	88	628	95	85,8	94	61	12,8	10	62	1,4	0	0,0
Jihomoravský	9 839	89	7 470	92	75,9	1 700	81	17,3	659	90	6,7	10	0,1
Jeseník	640	118	571	115	89,2	68	155	10,6	1	50	0,2	0	0,0
Olomouc	3 014	129	2 161	125	71,7	512	189	17,0	302	101	10,0	39	1,3
Prostějov	1 370	103	1 090	104	79,6	212	119	15,5	26	59	1,9	42	3,0
Přerov	2 305	99	1 903	100	82,6	156	84	6,8	206	89	8,9	1	0,0
Šumperk	1 161	111	756	121	65,1	383	98	33,0	22	63	1,9	0	0,0
Olomoucký	8 490	112	6 520	112	76,8	1 331	125	15,7	557	92	6,6	82	0,9
Kroměříž	817	84	684	87	83,7	96	82	11,8	27	49	3,3	10	1,2
Uherské Hradiště	693	80	551	82	79,5	93	72	13,4	29	76	4,2	20	2,9
Vsetín	1 017	90	592	96	58,2	335	80	32,9	43	83	4,2	47	4,6
Zlín	991	99	877	102	88,5	75	82	7,6	39	74	3,9	0	0,0
Zlínský	3 518	89	2 704	92	76,9	599	79	17,0	138	70	3,9	77	2,2
Bruntál	2 428	110	1 408	113	58,0	959	104	39,5	41	273	1,7	20	0,8
Frýdek-Místek	2 830	97	1 324	97	46,8	1 258	91	44,5	244	155	8,6	4	0,1
Karviná	2 968	110	2 489	102	83,9	242	390	8,1	235	131	7,9	2	0,1
Nový Jičín	1 755	89	882	91	50,2	463	77	26,4	410	99	23,4	0	0,0
Opava	1 790	109	1 373	101	76,7	394	142	22,0	21	140	1,2	2	0,1
Ostrava	7 975	109	7 014	107	88,0	409	286	5,1	552	88	6,9	0	0,0
Moravskoslezský	19 746	105	14 490	104	73,4	3 725	110	18,9	1 503	107	7,6	28	0,1

Podíl jednotlivých druhů jednotek PO na celkovém počtu zásahů v roce 2004:

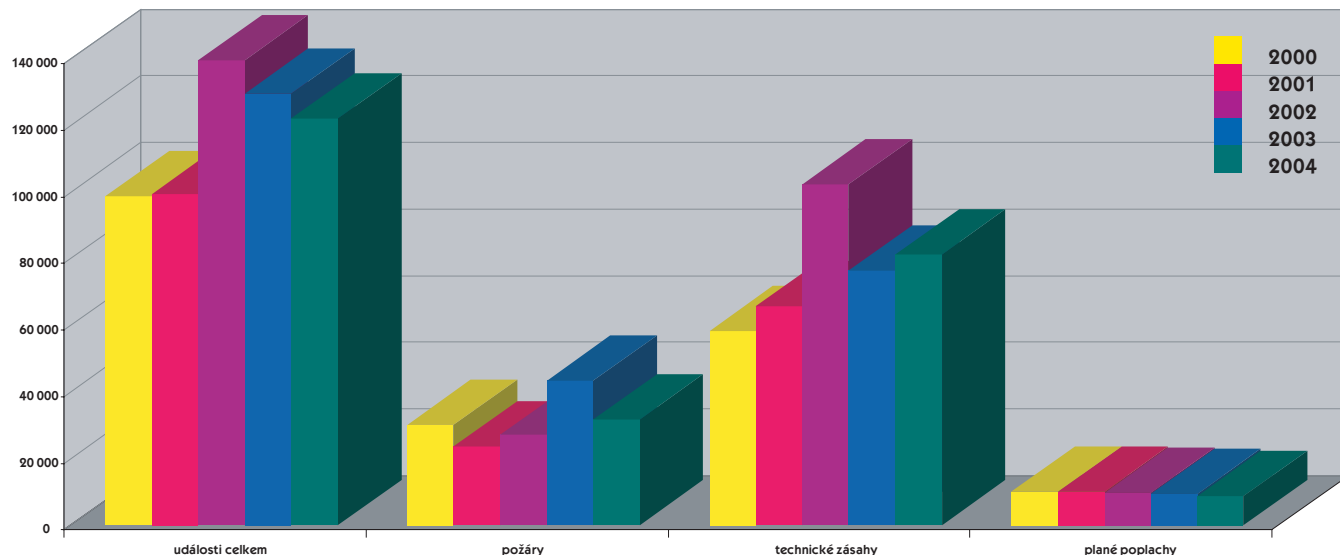
- **HZS ČR – 73,8 %** zásahů z celkového počtu. Evidováno 235 stanic (stav k 31. 12. 2004).
- **SDH obcí – 17,3 %** zásahů z celkového počtu. Evidováno celkem 8104 jednotek PO (stav k 31. 12. 2004), z toho v kategorii JPO II celkem 144, JPO III 1370, JPO V 5048 a 1542 JPO N. Z uvedeného počtu pouze 1x zasahovalo 878 (10,8 %) jednotek PO a 5569 (68,7 %) nezasahovalo vůbec. Jednotky SDH obcí měly výrazný podíl u hlavní zásahové činnosti těchto jednotek PO, tj. u požárů a dále také u dopravních nehod.
- **HZS podniků – 8,2 %** zásahů z celkového počtu. Evidováno 105 jednotek PO (stav k 31. 12. 2004). Mají rozhodující podíl na počtu technologických a technických pomoci, ale i planých poplachů. Mnoho z těchto pomoci mělo charakter události, kde byla činnost jednotky PO předem dohodnuta, a proto nebyly tyto události pojaty do statistiky událostí a zásahů jednotek PO.
- **SDH podniků – 0,6 %** zásahů z celkového počtu. Evidováno 334 jednotek PO (stav k 31. 12. 2004). Převažuje počet zásahů u požárů a planých poplachů.

Celkem bylo evidováno (stav k 31. 12. 2004) v ČR: • **6332** profesionálních hasičů HZS ČR (-1,7 % oproti roku 2003), přičemž celkový počet příslušníků a občanských zaměstnanců HZS ČR byl **10 517** (+0,05 %) • **3077** profesionálních hasičů HZS podniků (-9,3 %) • **90 304** dobrovolných hasičů (-5,4 %).

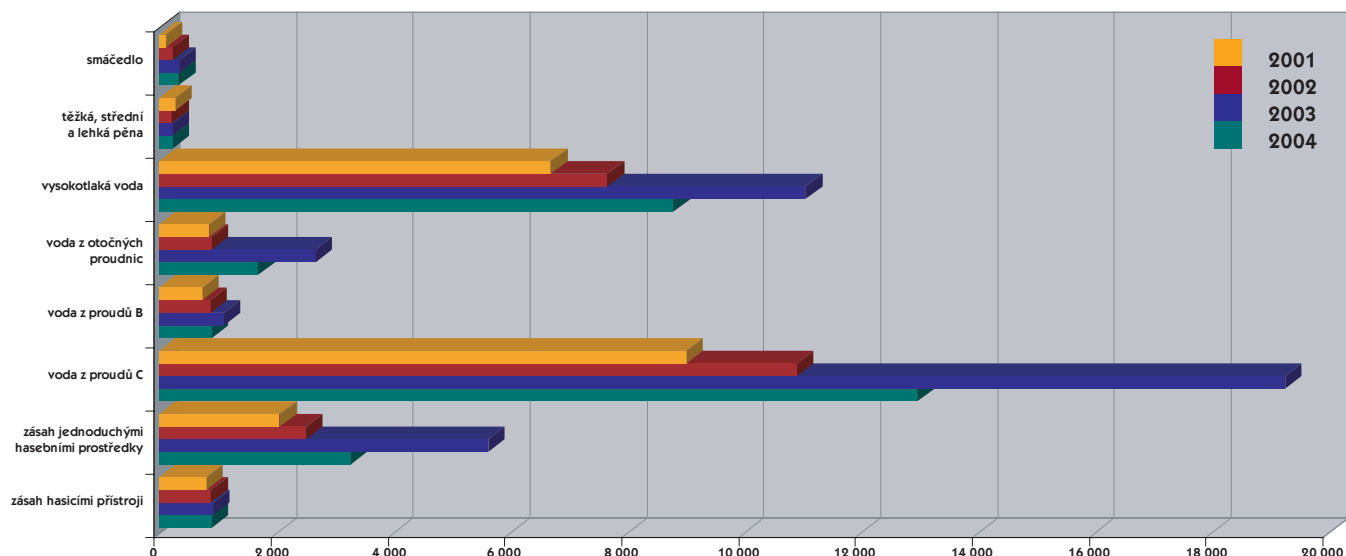
Podíl druhů jednotek PO na zásahové činnosti

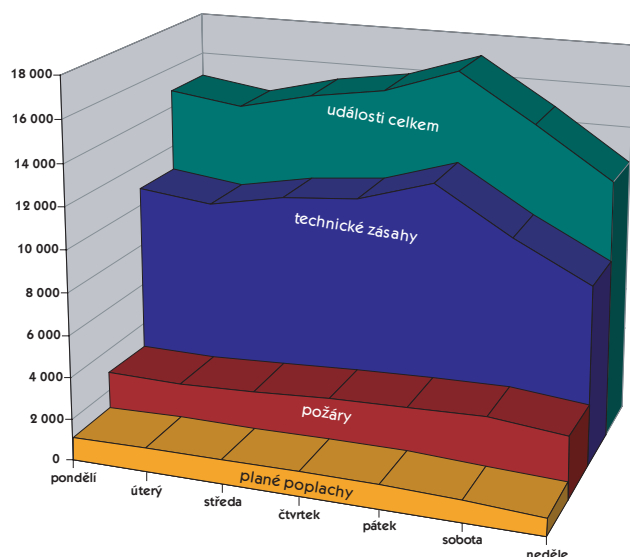
Počet zásahů všech druhů jednotek PO

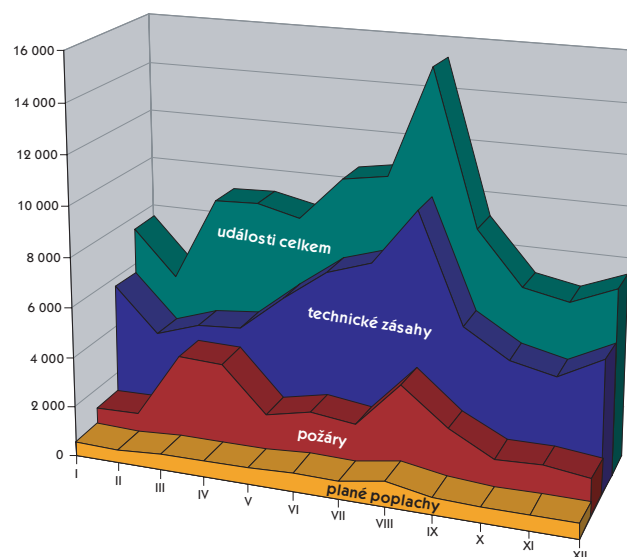
Vybrané činnosti jednotek PO - počet zásahů

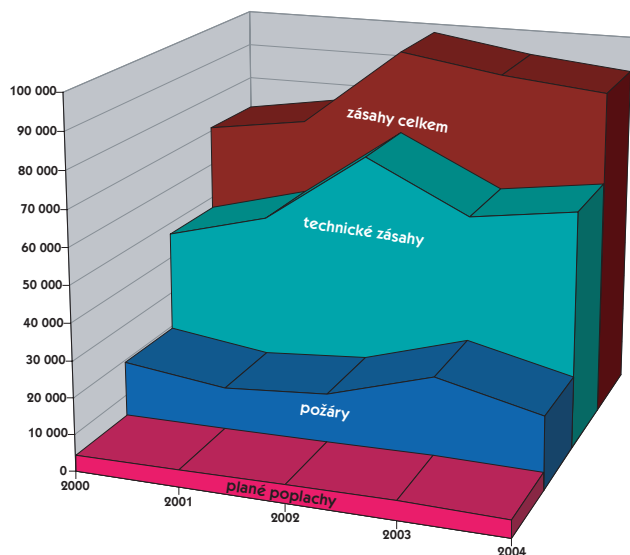
Události v jednotlivých dnech

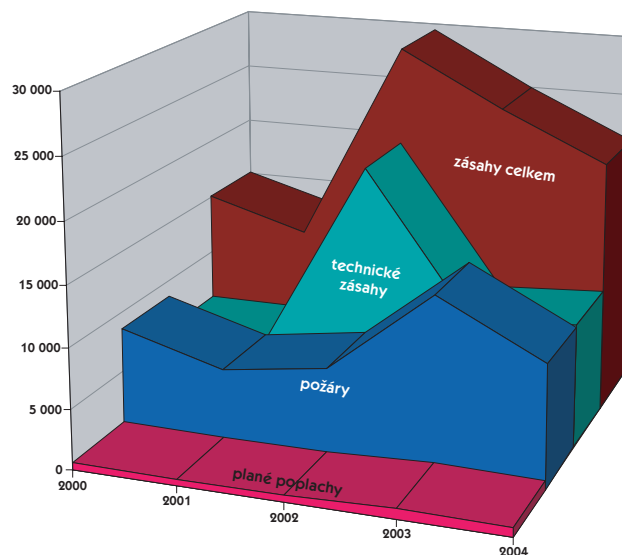
Události v jednotlivých měsících

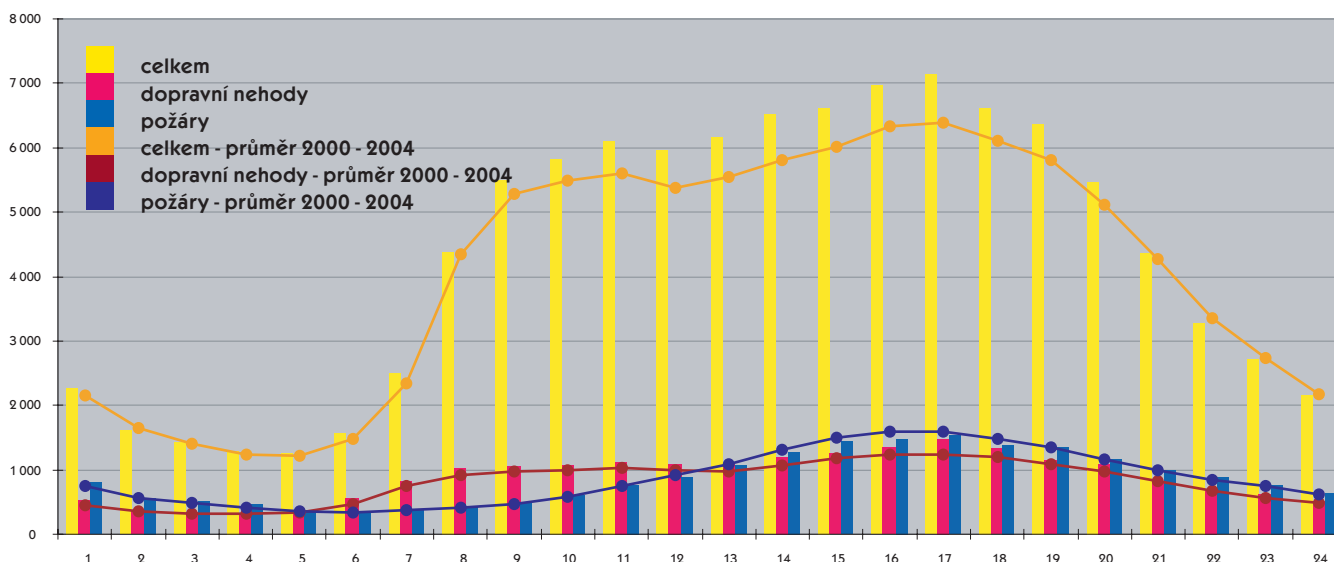
Počet zásahů HZS ČR

Počet zásahů SDH obcí

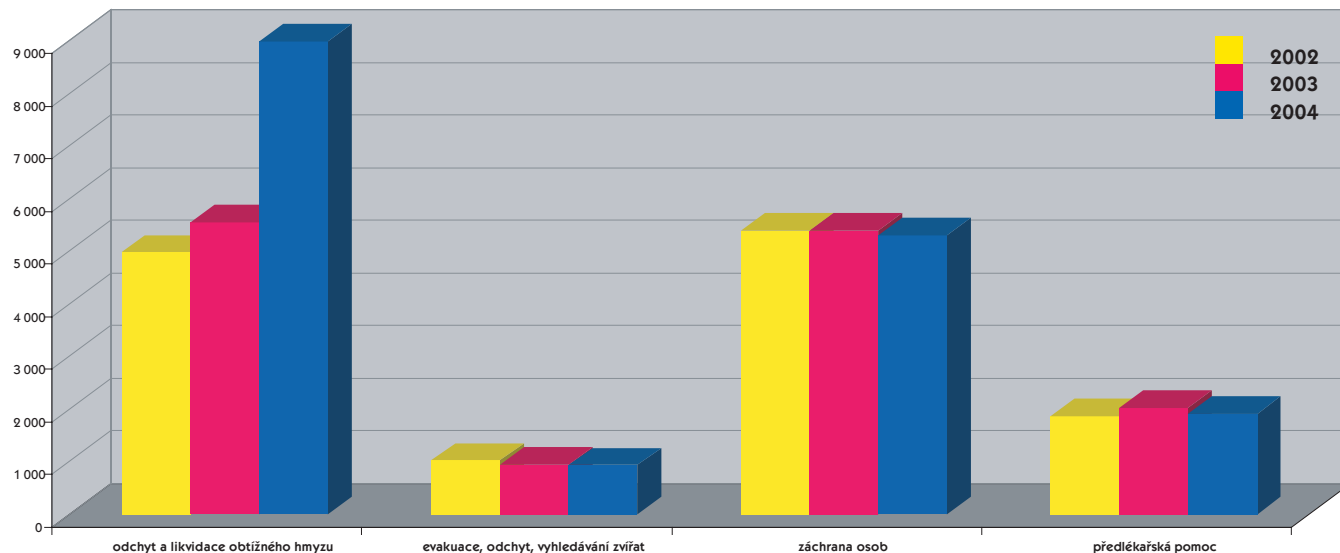
Počet událostí se zásahem jednotek PO podle denní doby

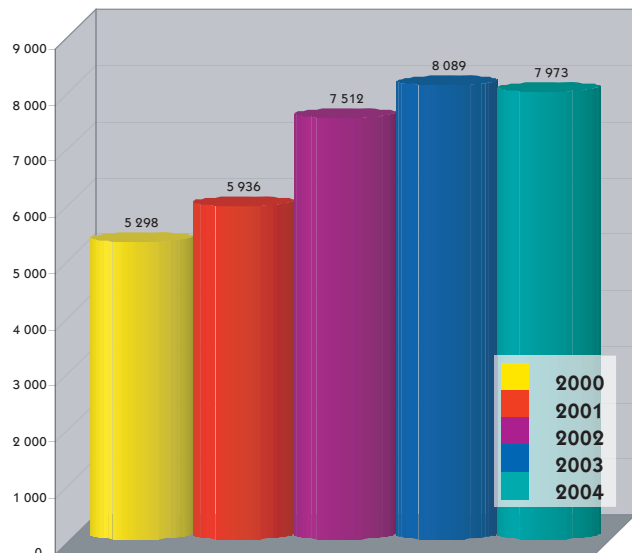
Počet jednotlivých činností jednotek PO

Druh činnosti	HZS ČR		SDH obcí		HZS podniků		SDH podniků		Celkem	
	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %	Počet	Ind. %
požární asistence	234	88	282	112	186	78	1	17	703	93
asistence při vyhledávání či likvidaci nástražného systému	146	81	19	76	15	65	0	0	180	79
průzkum	55 581	111	9 493	104	6 442	109	469	130	71 985	110
použití hasicích přístrojů	532	102	198	87	165	120	14	39	909	98
použití jednoduchých hasicích prostředků	2 050	63	1 048	50	174	61	7	78	3 279	58
voda z proudů C	6 784	69	4 996	64	1 139	77	72	74	12 991	67
voda z proudů B	490	95	327	64	87	96	6	100	910	81
voda z otočných proudnic	868	57	634	68	194	89	7	50	1 703	63
vysokotlaká voda	7 718	80	658	74	419	75	15	136	8 810	80
lehká pěna	9	82	3	x	4	80	0	0	16	100
střední pěna	49	98	7	100	21	124	1	100	78	104
těžká pěna	117	109	12	80	13	45	2	x	144	95
smáčedlo	235	103	85	88	19	68	2	200	341	96
prášek z mobilní techniky	19	190	0	0	3	33	0	0	22	100
inertní plyny z mobilní techniky	28	127	0	0	5	20	0	0	33	69
zvláštní technické prostředky a hasiva	83	93	16	55	8	266	1	x	108	89
čerpání a odčerpávání vody	939	86	912	63	186	94	23	191	2 060	75
dálková doprava vody hadicemi	98	78	261	62	18	82	3	27	380	65
dálková doprava vody kyvadlová	503	62	1 239	70	105	91	24	83	1 871	69
doplňování vody	1 481	72	2 036	73	357	97	33	65	3 907	74
chlazení	797	98	277	91	260	95	5	50	1 339	96
odvětrání prostorů přirozené	2 721	98	579	101	191	97	19	76	3 510	99
odvětrání prostorů nucené	1 515	108	154	136	57	97	4	80	1 730	110
izolace, separace látek	88	82	7	64	15	58	0	0	110	75
neutralizace	72	126	10	167	19	76	1	50	102	113
ředění	46	77	21	100	54	76	2	x	123	81
přečerpávání látky	205	92	16	64	63	94	0	0	284	90
ohraničení, zahrazení uniklé látky	924	103	136	111	91	92	12	63	1 163	103
jímání, sběr uniklé látky (mimo ropných produktů)	622	89	60	85	78	67	2	29	762	85
zjišťování druhu uniklé látky	835	105	73	79	115	106	11	50	1 034	102
zajištění místa nehody	11 024	103	1 163	100	393	94	17	94	12 597	102
odstraňování následků dopravní nehody	12 533	94	1 386	104	501	92	16	267	14 436	95
odstraňování překážek z komunikace a jiných prostor	10 233	108	2 392	122	997	102	25	179	13 577	110
odstraňování úniků ropných látek - provozních náplní vozidel	10 653	96	1 124	103	485	109	43	119	12 305	97
ochrana okolí	1 614	92	743	67	315	97	10	100	2 682	83
práce na vodě	475	90	147	83	28	156	0	0	650	90
práce ve vodě a pod vodou	208	96	75	56	7	117	2	200	292	82
obsluha nebezpečného zařízení	299	70	22	76	13	118	1	100	335	72
provizorní oprava	1 050	116	214	189	454	111	10	111	1 728	120
rozebírání konstrukcí	2 497	94	1 586	98	132	94	21	105	4 236	95
uzavírání vody, plynu, elektřiny apod.	2 256	100	258	93	59	95	13	108	2 586	100
vnikání do uzavřeného prostoru	12 087	98	536	99	226	100	11	157	12 860	98
zásah ve výšce pomocí lezecké techniky	750	116	124	136	79	92	2	200	955	116
zásah ve výškách a nad volnou hloubkou	3 420	140	625	136	177	103	17	170	4 239	138
vyhledávání osob	559	93	140	81	38	152	0	0	737	92
vyhledávání, záchrana osob z vody	162	101	14	74	2	200	0	0	178	98
vyprošťování osob z hloubek	121	95	15	136	5	56	0	0	141	95
vyprošťování osob z výšek	107	90	11	138	6	75	1	x	125	93
vyprošťování osob z havarovaných vozidel	1 632	91	111	89	39	93	2	x	1 784	91
vyprošťování osob z výťahu	1 272	97	21	72	38	112	15	125	1 346	97
vyprošťování osob ze zhroutčených staveb	21	95	7	88	2	200	0	0	30	97
záchrana osob jiná	1 414	115	125	139	58	141	157	238	1 754	123
předlékařská pomoc	1 914	95	231	108	272	107	54	115	2 471	97
vyprošťování předmětů	1 275	106	292	98	64	116	6	86	1 637	105
odchyt zvířat včetně vyhledávání	856	101	179	137	21	95	1	50	1 057	105
odchyt a likvidace obtížného hmyzu	8 983	162	2 046	139	334	145	9	900	11 372	157
evakuace osob objektová	302	114	47	72	18	129	4	100	371	107
evakuace osob plošná	19	112	2	66	2	100	0	0	23	105
evakuace předmětů	330	80	303	76	17	142	7	70	657	79
evakuace zvířat	76	82	40	80	1	25	0	0	117	79
zřízení a zajištění provozu evakuačního střediska	1	33	1	33	0	0	0	0	2	33
označování nebezpečných oblastí	144	150	16	70	15	150	0	0	175	136
speciální očista - dekontaminace, detoxikace	35	109	9	300	22	244	0	0	66	147
speciální očista zasahujících sil a prostředků	38	106	5	167	15	167	0	0	58	121
zprovoznění úkrytů	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
doprava pitné vody, potravin, předmětů k přežití	35	70	56	122	1	25	0	0	92	92
výdej a rozdělení pitné vody a potravin	23	89	2	20	4	400	0	0	29	74
týlové práce	315	90	157	70	21	175	2	x	495	84
čekání na speciální služby	1 431	91	165	93	172	106	5	500	1 773	92
záloha na místě události	796	86	1 255	89	69	71	19	79	2 139	87
pohotovost na vlastní stanici	267	109	589	80	5	167	6	100	867	87
záloha na stanici (jiné než vlastní)	215	109	211	82	22	147	0	0	448	95
jiné	18 766	97	3 535	89	2 040	96	62	47	24 403	96
bez zásahu po dostavení	6 565	87	1 746	103	615	82	72	71	8 998	89
Celkem	202 562	100	45 215	88	18 287	98	1 346	103	267 410	97

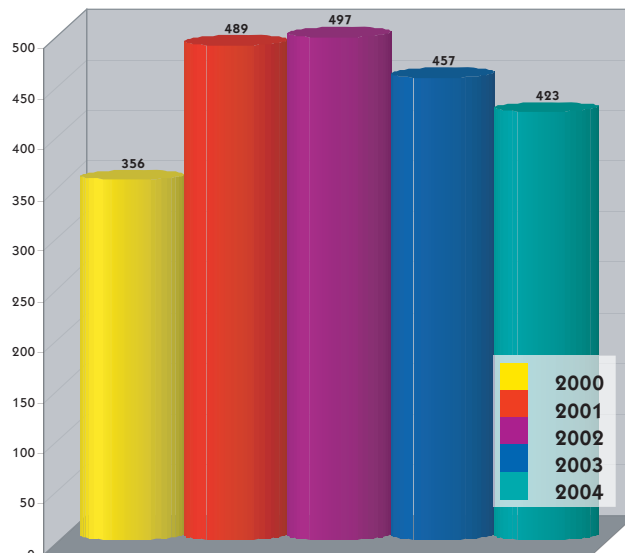
Vybrané činnosti HZS ČR

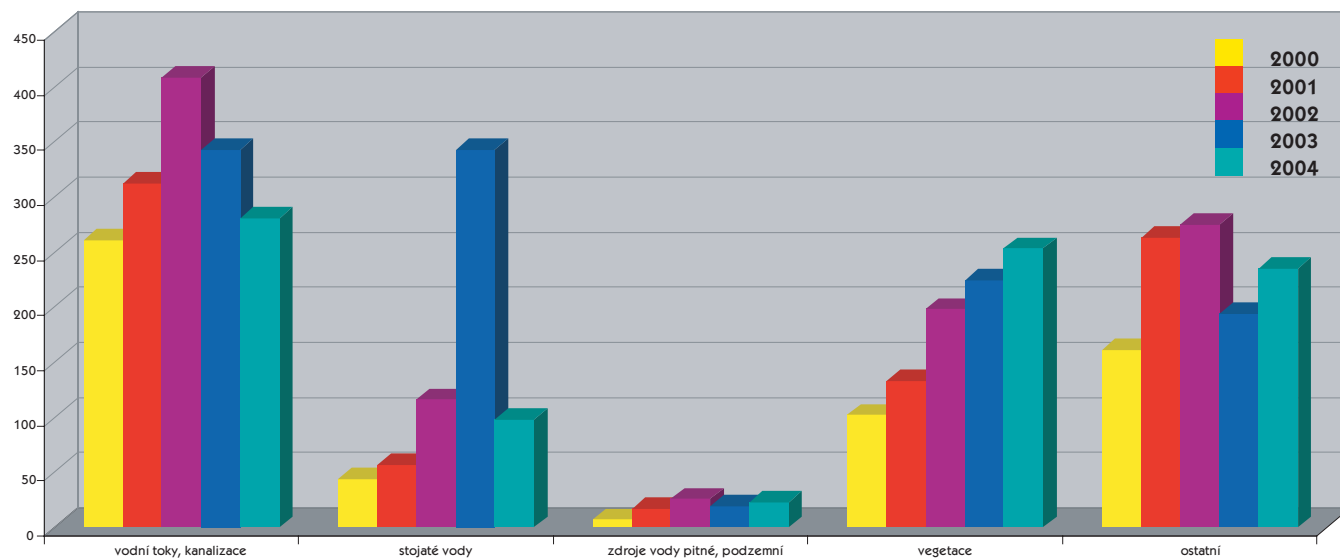
Počet zamoření - komunikace

Počet zamoření - půda

Počet zamoření

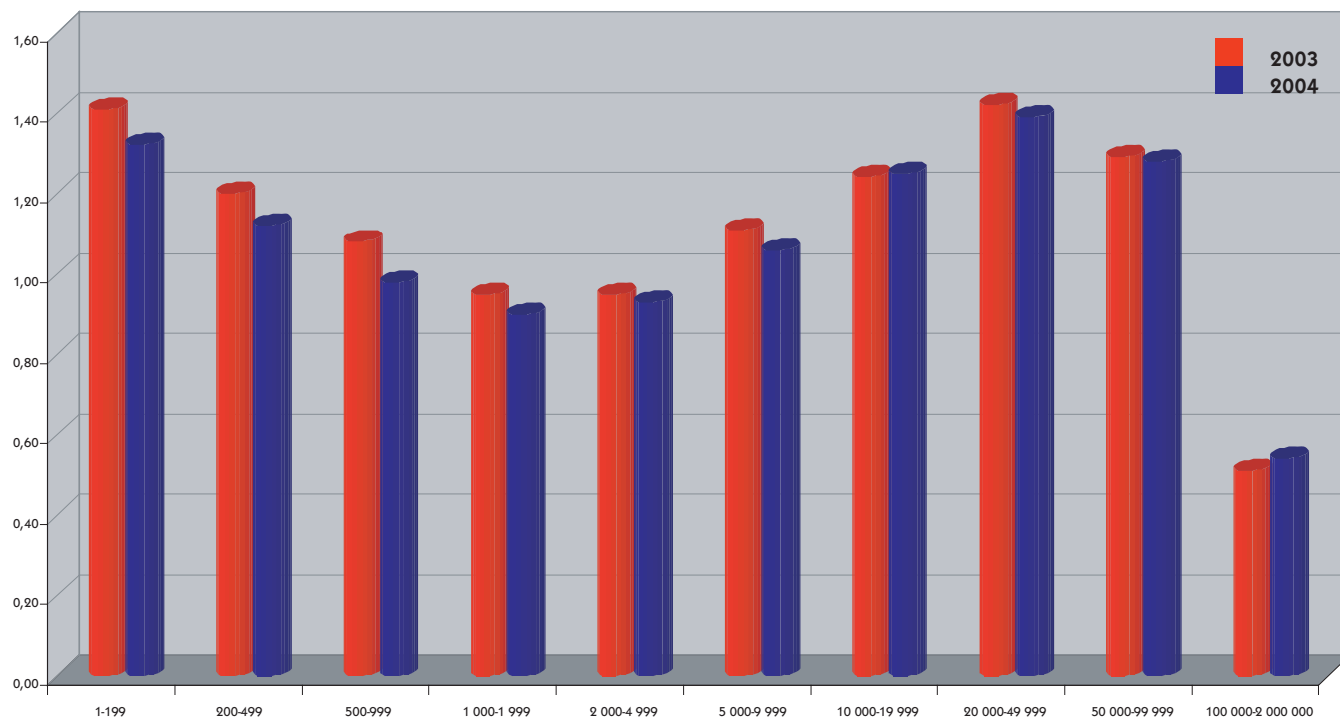

Události v obcích podle počtu obyvatel

Druh události	Počet obyvatel	2002	2003	2004	Index %	% podíl z celku 2004	Počet na 100 obyv.
požáry	1 - 199	474	936	596	64	2,8	0,29
	200 - 499	1 236	2 400	1 634	68	7,7	0,25
	500 - 999	1 500	2 796	1 940	69	9,2	0,22
	1 000 - 1 999	1 478	2 490	1 826	73	8,6	0,20
	2 000 - 4 999	1 934	3 210	2 149	67	10,1	0,19
	5 000 - 9 999	1 446	2 394	1 757	73	8,3	0,20
	10 000 - 19 999	1 694	2 642	2 097	79	9,9	0,22
	20 000 - 49 999	3 217	4 322	3 358	78	15,8	0,28
	50 000 - 99 999	3 258	4 674	3 919	84	16,7	0,32
	100 000 - 2 000 000	-	2 121	1 797	85	8,5	0,09
dopravní nehody	1 - 199	780	824	840	102	4,0	0,42
	200 - 499	2 459	2 467	2 580	105	12,2	0,39
	500 - 999	2 704	2 919	2 844	97	13,4	0,32
	1 000 - 1 999	2 395	2 398	2 387	100	11,3	0,26
	2 000 - 4 999	2 412	2 574	2 617	102	12,4	0,23
	5 000 - 9 999	1 924	2 089	1 998	96	9,4	0,22
	10 000 - 19 999	1 900	1 988	1 861	94	8,9	0,19
	20 000 - 49 999	2 129	2 280	2 171	95	10,3	0,18
	50 000 - 99 999	1 950	2 216	2 207	100	10,4	0,18
	100 000 - 2 000 000	-	985	982	100	4,6	0,05
úniky nebezpečných chemických látek	1 - 199	73	90	71	79	1,3	0,04
	200 - 499	238	237	203	85	3,7	0,03
	500 - 999	303	340	306	90	5,5	0,03
	1 000 - 1 999	392	357	320	90	5,8	0,04
	2 000 - 4 999	459	466	464	100	8,4	0,04
	5 000 - 9 999	430	506	458	90	8,3	0,05
	10 000 - 19 999	831	782	855	109	15,4	0,09
	20 000 - 49 999	1 127	1 126	1 074	95	19,4	0,09
	50 000 - 99 999	1 130	1 259	1 138	91	20,5	0,09
	100 000 - 2 000 000	-	668	601	90	10,8	0,03
technické havárie	1 - 199	859	823	1 024	124	2,2	0,51
	200 - 499	2 222	2 167	2 396	111	5,1	0,36
	500 - 999	2 780	2 482	2 894	117	6,2	0,32
	1 000 - 1 999	2 943	2 618	3 087	118	6,6	0,34
	2 000 - 4 999	3 634	3 682	4 454	121	9,5	0,39
	5 000 - 9 999	4 449	4 298	4 713	110	10,1	0,52
	10 000 - 19 999	5 636	5 348	6 047	113	12,9	0,63
	20 000 - 49 999	8 522	7 701	8 409	109	18,0	0,70
	50 000 - 99 999	5 941	5 872	6 744	115	14,4	0,55
	100 000 - 2 000 000	-	5 895	6 958	118	14,9	0,33
události celkem	1 - 199	2 870	2 865	2 677	93	2,6	1,32
	200 - 499	8 040	7 909	7 358	93	7,1	1,12
	500 - 999	9 537	9 625	8 770	91	8,4	0,98
	1 000 - 1 999	9 620	8 699	8 275	95	8,0	0,90
	2 000 - 4 999	10 825	10 765	10 475	97	10,1	0,93
	5 000 - 9 999	10 303	10 037	9 576	95	9,2	1,06
	10 000 - 19 999	12 345	11 870	11 989	101	11,5	1,25
	20 000 - 49 999	18 279	17 227	16 866	98	16,2	1,39
	50 000 - 99 999	14 709	15 667	15 573	99	15,0	1,28
	100 000 - 2 000 000	-	10 672	11 473	108	11,0	0,54

Velikostní skupina obcí - počet obyvatel	Počet obcí	% z celku	Počet obyvatel v tis.	% z celku
1 - 199	1 647	26,3	202,6	2,0
200 - 499	2 029	32,5	658,9	6,4
500 - 999	1 279	20,5	891,0	8,7
1 000 - 1 999	664	10,6	917,4	9,0
2 000 - 4 999	368	5,9	1 130,5	11,1
5 000 - 9 999	131	2,1	901,8	8,8
10 000 - 19 999	68	1,1	959,4	9,4
20 000 - 49 999	41	0,6	1 209,8	11,8
50 000 - 99 999	17	0,3	1 219,0	12,0
100 000 - 2 000 000	5	0,1	2 112,9	20,8
Celkem	6 249	100,0	10 203,3	100,0

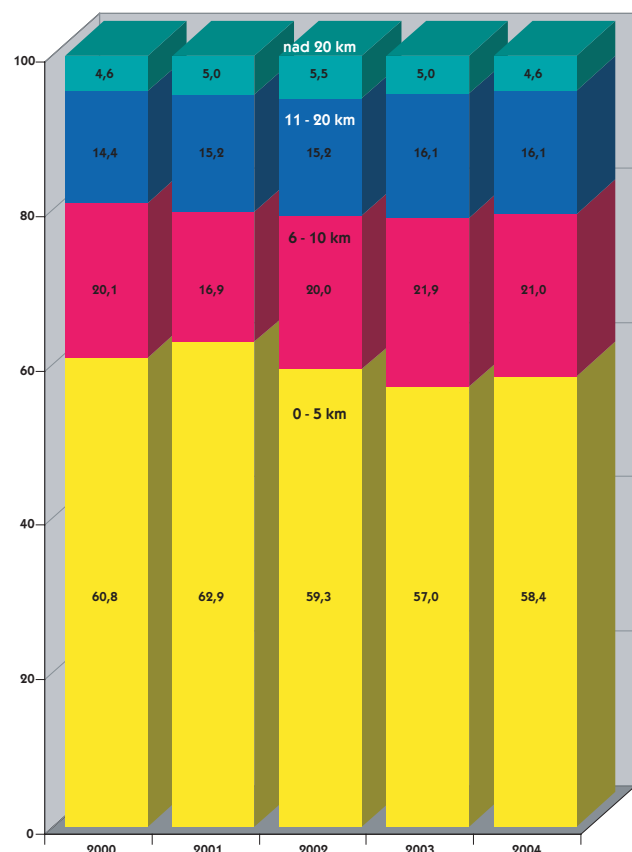
Události v obcích podle velikostní kategorie (počet na 100 obyvatel)

Zásahy jednotlivých druhů jednotek PO podle vzdálenosti k událostem

Vzdálenost	HZS ČR		SDH obcí		HZS podniků		SDH podniků		Celkem			
	Počet	Index %	Počet	Index %	Počet	Index %	Počet	Index %	Počet	Index %	% ze Σ	Změna %
0 - 5 km	48 873	99	14 507	86	6 750	102	564	97	70 721	96	58,4	1,4
6 - 10 km	20 318	94	4 105	80	988	88	36	71	25 465	90	21,0	- 0,9
11 - 20 km	16 558	97	2 053	83	796	94	50	143	19 467	93	16,1	0,0
nad 20 km	3 865	94	346	84	1 306	83	6	55	5 530	86	4,5	- 0,5

Vývoj počtu zásahů všech druhů jednotek PO podle vzdálenosti k události (v %)

Negativní vlivy zásahů

Druh	Počet	Index %
Pozdní příjezd jednotek		
špatná funkce ohlašovacího požáru	18	164
selhání spojovacích prostředků	65	83
pozdní ohlášení oproti zpozorování	41	93
pozdní vyhlášení poplachu oproti ohlášení	4	100
obtížná cesta na místo	469	72
selhání vozidla na cestě	12	52
přivolaná místní jednotka nevyjela k požáru	173	115
pozdní přivolání dalších jednotek PO	1	33
jiné	29	45
Hasební podmínky jednotek PO		
nedostatek sil	5	50
nedostatek základní techniky a tech. prostředků	7	116
nedostatek speciální techniky	11	79
nedostatek vody	22	73
nedostatek ostatních hasebních prostředků	1	100
nedostatek ochranných prostředků	5	167
selhání požární techniky	22	63
nesprávné nasazení sil a prostředků	0	0
špatná spolupráce s majitelem (uživatelé)	47	67
jiné	0	0
Okolnosti znesnadňující zásah		
zadýmení a přítomnost plyných toxických látek	1 264	95
sálání tepla, roztékání hořlavých hmot	121	84
nevypnutý elektrický proud	80	78
nebezpečí výbuchu nebo destrukce	149	101
nevyhovující nástupní plocha	72	109
nevyhovující zásahové nebo evakuační cesty	98	63
teplota pod -10 °C	78	86
jiné vlivy atmosférických podmínek	689	54
negativní vliv technologické dispozice	25	139
jiné	72	67

Požáry

Základní ukazatele

Druh	Hodnota
počet požárů	21 191
přímé škody (Kč)	1 669 305 100
uchráněné hodnoty (Kč)	6 977 363 000
usmrceno osob	126
zraněno osob	918

V porovnání s rokem 2003 vzniklo o 28 % požárů méně, škody jsou nižší o 9 %. Přitom 239 velkými požáry (se škodou jeden mil. Kč a více), tzn. 1,1 % z celkového počtu, vzniklo 66 % z celkových škod. Usmrcených osob bylo v roce 2004 o 11 % méně, zraněných o 17 % méně.

Hasiči bezprostředně zachránili při požárech 477 osob a dalších 3089 osob bylo před požáry evakuováno.

Z uvedeného přehledu vyplývá, že v roce 2004 vzniklo na území ČR v průměru denně 58 požárů se škodou 4 570 000 Kč.

Hodnoty uchráněné jednotkami PO 4,1x převyšují škody přímé.

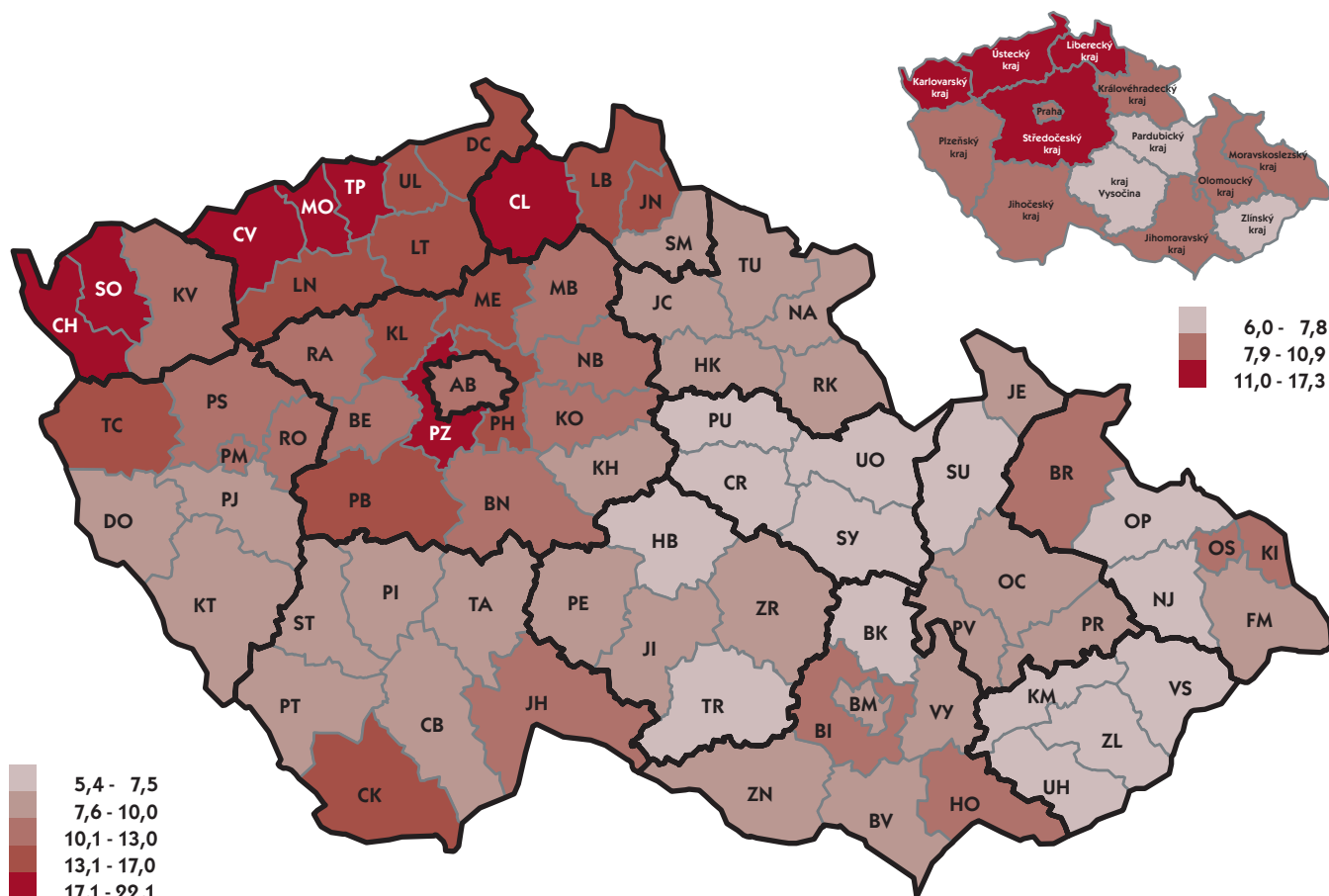
Požáry - přehled v letech 1995 - 2004

Rok	Počet požárů	Škoda Kč	Usmrceno osob	Zraněno osob
1995	18 565	988 895 200	109	904
1991 - 1995	59 753	3 942 024 200	320	2 638
1996	21 539	1 345 497 700	118	1 037
1997	21 540	1 229 951 200	135	1 026
1998	24 041	1 902 566 000	96	1 123
1999	20 857	2 088 610 700	105	934
2000	20 919	1 426 340 200	100	975
1996 - 2000	108 896	7 992 965 800	554	5 095
2001	17 285	2 054 670 000	99	881
2002	19 132	3 731 915 000	109	942
2003	28 937	1 836 614 900	141	1 112
2004	21 191	1 669 305 100	126	918

Uchráněné hodnoty při požárech

Rok	Uchráněné hodnoty Kč
1995	6 673 166 000
1991 - 1995	16 049 333 000
1996	8 418 267 000
1997	6 393 776 000
1998	6 925 493 000
1999	8 907 455 000
2000	6 584 192 000
1996 - 2000	37 229 183 000
2001	6 230 121 000
2002	6 251 751 000
2003	7 646 975 000
2004	6 977 363 000

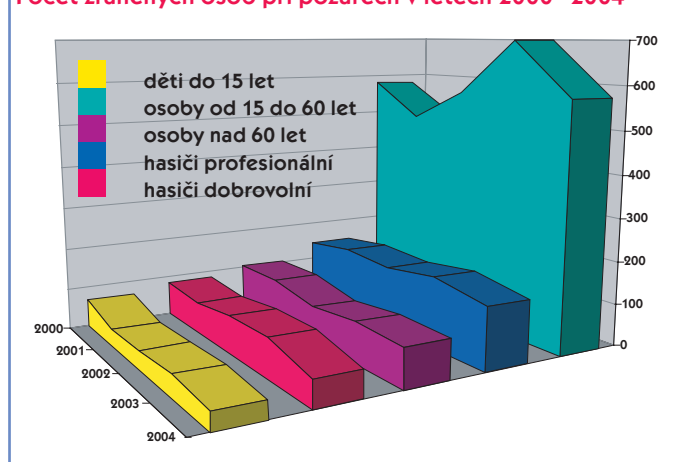
Počet požárů v letech 2000 - 2004 (počet na 1000 obyvatel)

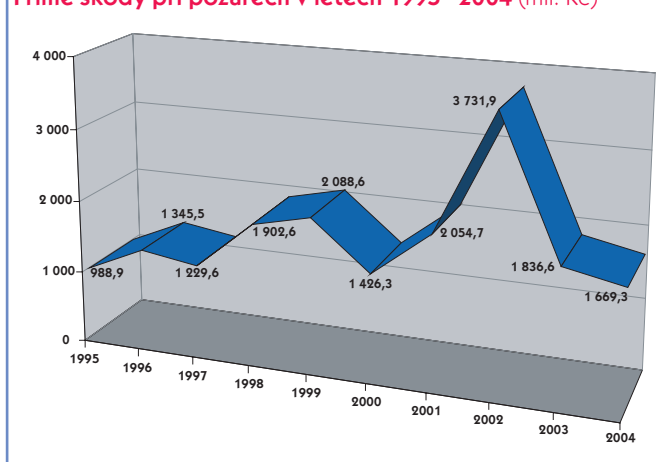
Počet požárů a škody podle místa vzniku

Budova, objekt	Počet	Index %	Škoda v tis. Kč	Index %
budovy občanské výstavby, včetně budov pro dopravu a spoje	925	94	301 187,7	83
bytový domovní fond	2 306	95	96 164,1	111
rodinné domky a ostatní budovy pro bydlení	1 349	95	133 214,3	106
budovy a haly pro výrobu a služby	424	93	258 607,1	76
energetické výrobní budovy	91	75	19 076,1	35
budovy a objekty pro garážování	115	71	18 370,2	63
budovy pro skladování (bez zemědělských)	86	98	278 492,4	90
budovy pro skladování zemědělských produktů	86	97	56 713,1	106
budovy pro rostlinou a živočišnou výrobu	67	71	28 323,0	54
objekty v zemědělství	32	74	12 530,0	89
objekty mimo budovy (bez zemědělských)	223	81	64 346,3	430
objekty ve výstavbě a rekonstrukci	73	79	27 544,0	346
provizoria a účelové objekty u budov	790	80	34 461,6	66
dopravní prostředky a pracovní stroje	2 405	90	271 196,1	110
zemědělské plochy a přírodní prostředí	831	86	21 637,5	117
lesy	887	50	19 169,8	57
volné skladovací plochy	4 220	46	4 062,3	36
demolice, skládky odpadu	5 876	90	19 406,3	137
ostatní	405	69	4 803,3	55

Počet zraněných osob při požárech v letech 2000 - 2004

Přímé škody při požárech v letech 1995 - 2004 (mil. Kč)

Počet usmrcených a zraněných osob při požárech

Kategorie	2000		2001		2002		2003		2004		Index	
	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z	U	Z
děti do 15 let	5	66	3	41	5	45	3	52	2	40	66	77
osoby od 15 do 60 let	75	580	57	500	67	571	106	700	79	575	75	82
osoby nad 60 let	20	103	38	104	34	82	31	96	45	93	145	97
hasiči profesionální	0	144	0	161	3	152	0	170	0	147	0	86
hasiči dobrovolní	0	82	1	75	0	92	1	94	0	63	0	67
Celkem	100	975	99	881	109	942	141	1 112	126	918	89	83

Požáry - přehled v odvětvích

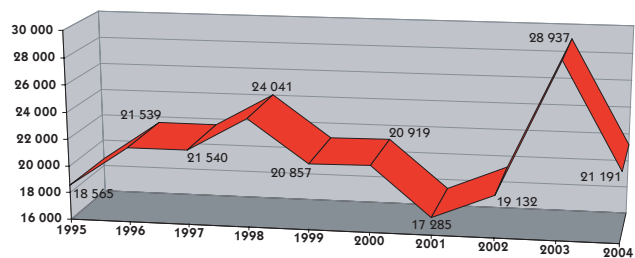
Odvětví hospodářství	Počet požárů	Podíl v %	Index %	Přímá škoda v tis. Kč	Podíl v %	Index %	Usmrceno	Zraněno
zemědělství	758	3,58	67	127 064,68	7,61	83	1	20
lesnictví	846	3,99	49	32 146,57	1,93	84	6	23
dobývání nerostných surovin	35	0,17	103	12 949,28	0,78	293	0	0
zpracovatelský průmysl	626	2,95	87	513 726,55	30,77	134	1	59
výroba, rozvod elektřiny, plynu, vody	156	0,74	77	19 061,00	1,14	41	0	8
stavebnictví	96	0,45	92	38 040,30	2,28	123	0	5
obchod, opravy zboží	224	1,06	81	154 370,33	9,25	83	1	20
pohostinství, ubytování	244	1,15	96	44 403,20	2,66	64	5	33
doprava	2 179	10,28	91	216 091,54	12,94	56	22	174
pošty, telekomunikace	16	0,08	84	84 494,20	5,06	14 051	0	0
peněžnictví, pojišťovnictví	3	0,01	27	150,80	0,01	25	0	0
výzkum, služby podnikům, reality	553	2,61	96	49 020,00	2,94	31	7	57
veřejná správa, bezpečnost	54	0,25	90	4 668,02	0,28	126	0	7
školy	61	0,29	85	19 307,88	1,16	95	0	10
zdravotnictví, sociální činnost	65	0,31	133	2 362,80	0,14	69	0	8
ostatní veřejné a osobní služby	1 138	5,37	93	61 320,27	3,67	53	1	29
domácnosti	2 616	12,34	88	265 732,41	15,38	119	74	420
nezatříděno a jiné	11 521	54,37	67	33 375,31	2,00	178	8	45
CELKEM	21 191	100,00	73	1 669 305,14	100,00	91	126	918

Požáry podle okresů a krajů

Okres (kraj)	Počet požárů	Podíl v %	Index %	Počet požárů na tisíc obyvatel	Přímá škoda v tis. Kč	Podíl v %	Uchráněné hodnoty v tis. Kč	Podíl v %	Usmrceno	Zraněno
Praha	2 671	12,60	88	2,6	111 917,20	6,70	294 921,00	4,23	14	123
Benešov	218	1,03	76	2,3	24 746,50	1,48	83 017,00	1,19	1	13
Beroun	205	0,97	78	2,7	5 853,00	0,35	28 291,00	0,41	1	8
Kladno	441	2,08	78	2,9	42 619,00	2,55	182 140,00	2,61	1	8
Kolín	226	1,07	73	2,4	17 311,40	1,04	134 730,80	1,93	2	13
Kutná Hora	121	0,57	57	1,7	7 843,00	0,47	30 284,00	0,43	0	7
Mělník	338	1,60	75	3,5	14 960,60	0,90	288 549,30	4,14	0	7
Mladá Boleslav	306	1,44	91	2,7	13 657,50	0,82	64 390,00	0,92	2	9
Nymburk	184	0,87	65	2,1	5 284,60	0,32	43 263,00	0,62	1	3
Praha-východ	322	1,52	82	3,1	18 205,30	1,09	149 227,00	2,14	2	20
Praha-západ	288	1,36	69	3,2	12 719,00	0,76	193 905,00	2,78	0	8
Příbram	322	1,52	75	3,0	20 173,60	1,21	101 525,00	1,46	0	6
Rakovník	149	0,70	85	2,7	15 466,50	0,93	70 657,00	1,01	1	8
Středočeský	3 120	14,72	76	2,7	198 840,00	11,92	1 369 979,10	19,64	11	110
České Budějovice	279	1,32	69	1,6	15 193,60	0,91	31 292,00	0,45	2	3
Český Krumlov	144	0,68	77	2,4	22 548,60	1,35	56 428,50	0,81	0	4
Jindřichův Hradec	136	0,64	42	1,5	8 483,40	0,51	57 555,00	0,83	0	15
Písek	120	0,57	59	1,7	7 097,60	0,43	60 543,00	0,87	1	5
Prachatice	86	0,41	93	1,7	7 533,00	0,45	30 293,00	0,43	2	11
Strakonice	109	0,51	59	1,6	11 102,50	0,67	20 689,00	0,30	2	5
Tábor	188	0,89	67	1,8	31 737,00	1,90	74 559,00	1,07	0	7
Jihočeský	1 062	5,01	63	1,7	103 695,70	6,22	331 359,50	4,76	7	50
Domažlice	88	0,42	68	1,5	11 752,00	0,70	105 680,00	1,52	1	9
Klatovy	162	0,76	74	1,9	14 837,00	0,89	100 372,00	1,44	4	9
Plzeň-město	411	1,94	78	2,5	21 144,30	1,27	110 159,60	1,58	2	12
Plzeň-jih	132	0,62	61	1,9	10 804,30	0,65	21 080,00	0,30	0	2
Plzeň-sever	180	0,85	63	2,4	6 420,70	0,38	118 424,80	1,70	0	12
Rokycany	131	0,62	86	2,9	13 601,00	0,81	22 640,00	0,32	0	2
Tachov	132	0,62	64	2,6	6 714,10	0,40	30 898,20	0,44	0	3
Plzeňský	1 236	5,83	71	2,2	85 273,40	5,10	509 254,60	7,30	7	49
Cheb	256	1,21	65	2,9	12 789,77	0,77	36 599,20	0,53	0	6
Karlovy Vary	316	1,49	69	2,6	8 856,10	0,53	20 085,00	0,29	1	6
Sokolov	332	1,57	68	3,6	8 425,50	0,50	66 177,50	0,95	0	5
Karlovarský	904	4,27	68	3,0	30 071,37	1,80	122 861,70	1,77	1	17
Děčín	318	1,50	55	2,4	20 546,90	1,23	10 010,00	0,13	1	15
Chomutov	411	1,94	69	3,3	33 428,48	2,00	15 585,00	0,21	0	5
Litoměřice	349	1,65	71	3,0	13 874,80	0,83	30 660,00	0,41	2	8
Louny	269	1,27	76	3,1	17 420,72	1,04	14 200,00	0,20	0	6
Most	507	2,39	65	4,3	109 815,50	6,58	232 680,00	3,30	1	14
Teplice	482	2,27	58	3,8	37 211,03	2,23	30 143,10	0,41	0	11
Ústí nad Labem	398	1,88	72	3,4	10 400,45	0,62	4 017,00	0,06	3	9
Ústecký	2 734	12,90	65	3,3	242 697,88	14,53	337 295,10	4,72	7	68
Česká Lípa	367	1,73	70	3,4	12 843,64	0,77	7 035,00	0,10	3	13
Jablonec nad Nisou	196	0,92	70	2,2	15 543,00	0,93	53 058,00	0,76	0	10
Liberec	326	1,54	65	2,1	39 181,20	2,35	94 240,30	1,35	5	18
Semily	151	0,71	78	2,0	10 257,00	0,61	25 938,00	0,37	0	5
Liberecký	1 040	4,91	69	2,4	77 824,84	4,66	180 271,30	2,58	8	46
Hradec Králové	330	1,56	92	2,1	31 845,00	1,91	124 835,00	1,79	0	10
Jičín	152	0,72	81	2,0	58 462,30	3,50	204 343,00	2,93	0	13
Náchod	193	0,91	71	1,7	6 672,00	0,40	44 660,50	0,64	0	18
Rychnov nad Kněžnou	137	0,65	95	1,7	79 670,69	4,77	247 489,00	3,55	1	9
Trutnov	188	0,89	72	1,6	10 445,00	0,63	376 824,00	5,41	1	8
Královéhradecký	1 000	4,72	82	1,8	187 094,99	11,21	998 151,50	14,32	2	58
Chrudim	138	0,65	60	1,3	15 064,60	0,90	187 401,00	2,69	1	14
Pardubice	230	1,09	84	1,4	10 394,00	0,62	69 619,00	1,00	1	6
Svitavy	116	0,55	59	2,3	5 560,50	0,33	15 312,00	0,22	1	6
Ústí nad Orlicí	185	0,87	68	1,3	10 541,00	0,63	69 756,00	1,00	1	7
Pardubický	669	3,16	69	1,3	41 560,10	2,48	342 088,00	4,91	4	33
Havlíčkův Brod	112	0,53	63	1,2	3 112,40	0,19	25 258,50	0,36	2	9
Jihlava	181	0,85	83	1,7	17 284,92	1,04	47 443,80	0,68	3	8
Pelhřimov	123	0,58	65	1,7	11 428,70	0,68	16 603,00	0,24	1	7
Třebíč	166	0,78	76	1,4	16 330,92	0,98	63 722,00	0,91	6	14
Žďár nad Sázavou	149	0,70	54	1,2	7 617,52	0,46	66 123,00	0,95	0	13
Vysočina	731	3,45	68	1,4	55 774,46	3,35	219 150,30	3,14	12	51
Blansko	147	0,69	75	1,4	6 414,70	0,38	19 563,55	0,28	1	12
Brno-město	652	3,08	77	1,8	35 819,35	2,15	107 071,09	1,54	15	54
Brno-venkov	354	1,67	71	2,1	9 253,46	0,55	32 549,70	0,47	2	5
Břeclav	194	0,92	53	1,6	8 979,10	0,54	32 087,00	0,46	1	9

Okres (kraj)	Počet požárů	Podíl v %	Index %	Počet požárů na tisíc obyvatel	Přímá škoda v tis. Kč	Podíl v %	Uchráněné hodnoty v tis. Kč	Podíl v %	Usmrceno	Zraněno
Hodonín	268	1,26	60	1,7	11 820,50	0,71	98 698,00	1,42	1	11
Vyškov	151	0,71	77	1,7	4 824,80	0,29	51 230,20	0,74	4	11
Znojmo	180	0,85	74	1,6	7 711,20	0,46	12 208,00	0,18	3	8
Jihomoravský	1 946	9,18	70	1,7	84 823,11	5,08	353 407,54	5,09	27	110
Jeseník	68	0,32	77	1,6	2 989,50	0,18	11 299,00	0,16	0	2
Olomouc	392	1,85	79	1,7	25 085,90	1,50	19 477,00	0,28	0	17
Prostějov	224	1,06	89	2,0	18 353,45	1,10	40 365,00	0,58	1	11
Přerov	255	1,20	87	1,9	9 933,60	0,60	63 851,00	0,92	2	10
Šumperk	175	0,83	81	1,4	6 982,50	0,42	70 147,00	1,01	3	5
Olomoucký	1 114	5,26	83	1,8	63 344,95	3,80	205 139,00	2,95	6	45
Kroměříž	122	0,58	64	1,1	6 716,70	0,40	19 330,00	0,28	0	5
Uherské Hradiště	131	0,62	58	0,9	6 794,05	0,41	42 011,00	0,60	1	5
Vsetín	174	0,82	71	1,2	18 368,00	1,10	83 319,00	1,20	3	11
Zlín	219	1,03	80	1,1	95 583,00	5,73	62 250,00	0,89	4	12
Zlínský	646	3,05	69	1,1	127 461,75	7,64	206 910,00	2,97	8	33
Bruntál	218	1,03	82	2,1	33 558,40	2,01	966 327,50	13,87	3	22
Frýdek-Místek	322	1,52	67	1,4	17 376,50	1,04	107 174,00	1,54	2	22
Karviná	633	2,99	76	2,3	13 175,90	0,79	98 864,00	1,42	4	16
Nový Jičín	223	1,05	78	1,8	8 328,00	0,50	16 501,00	0,24	1	24
Opava	257	1,21	87	1,7	26 692,10	1,60	43 051,00	0,62	2	18
Ostrava	665	3,14	80	2,1	159 794,52	9,57	274 657,00	3,94	0	23
Moravskoslezský	2 318	10,94	77	1,8	258 925,42	15,51	1 506 574,50	21,63	12	125
Česká republika	21 191	100,00	73	2,1	1 669 305,14	100,00	6 977 363,11	100,00	126	918

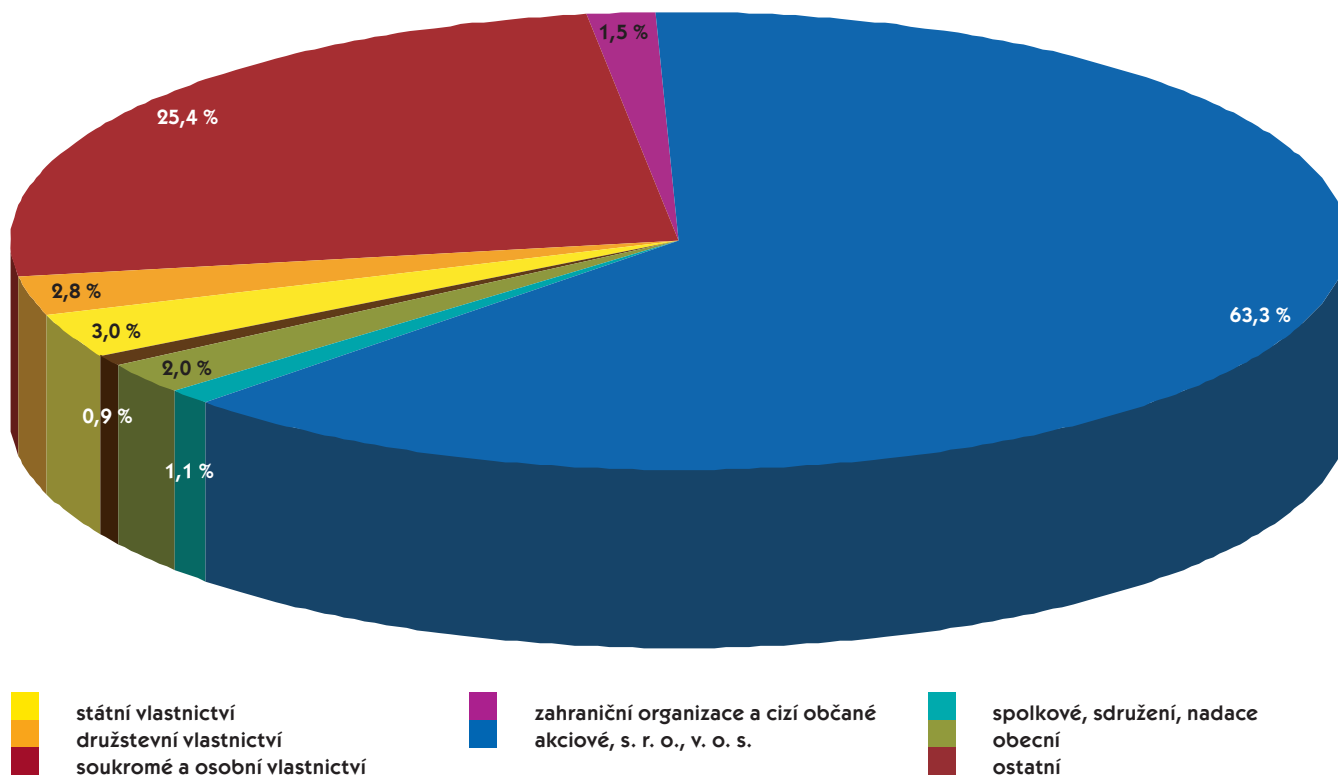
Počet požárů v letech 1995 - 2004

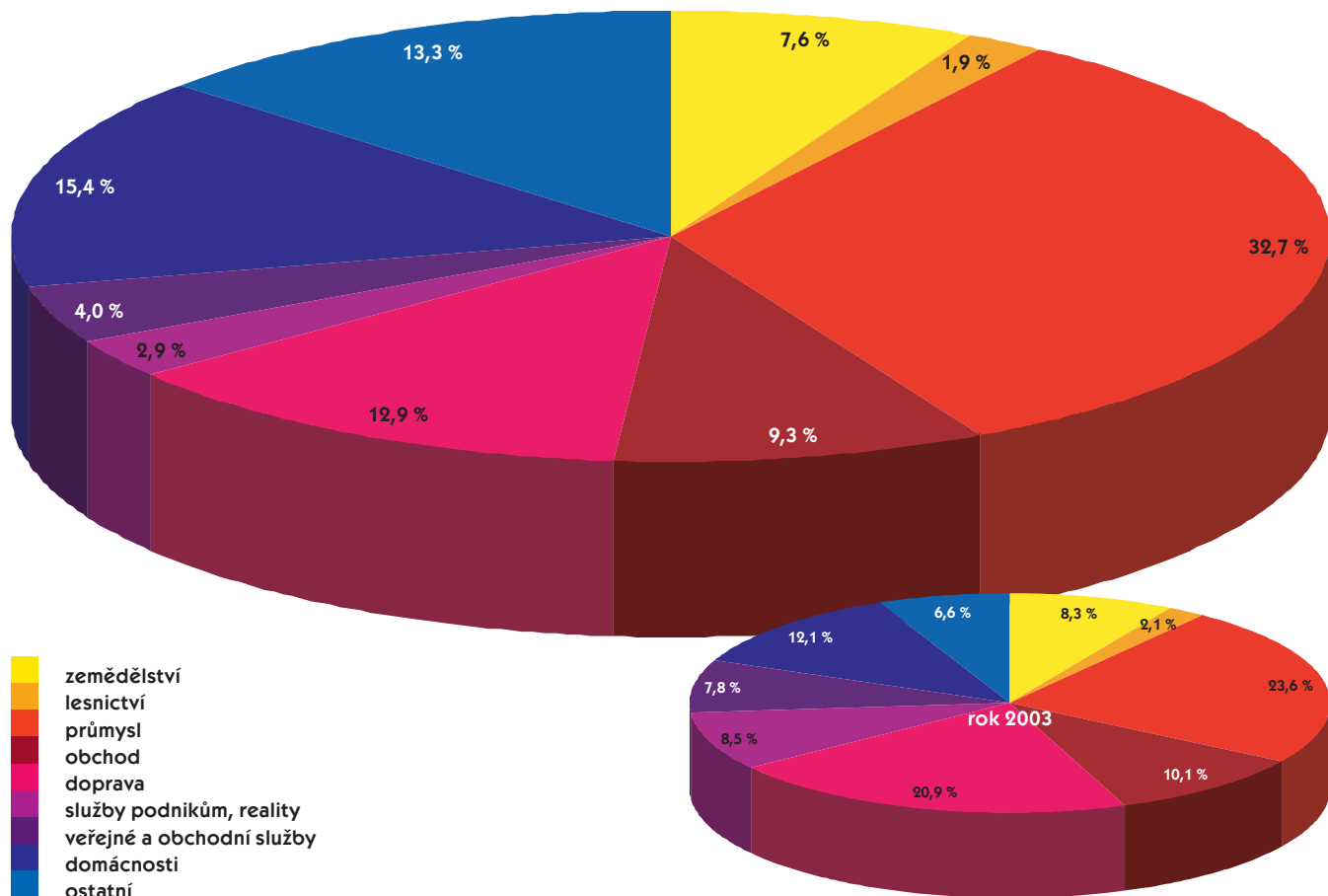
Škody podle právní formy vlastnictví

Právní forma vlastnictví	Škoda v mil. Kč	Podíl v %
státní	40,02	2,40
družstevní	35,33	2,12
soukromé a osobní	547,59	32,80
zahraniční organizace a cizí občané	114,04	6,83
církevní	0,82	0,05
akciové, s. r. o., v. o. s.	846,62	50,72
spolkové, sdružení, nadace, společenské organizace	15,71	0,94
obecní	43,08	2,58
ostatní	26,09	1,56

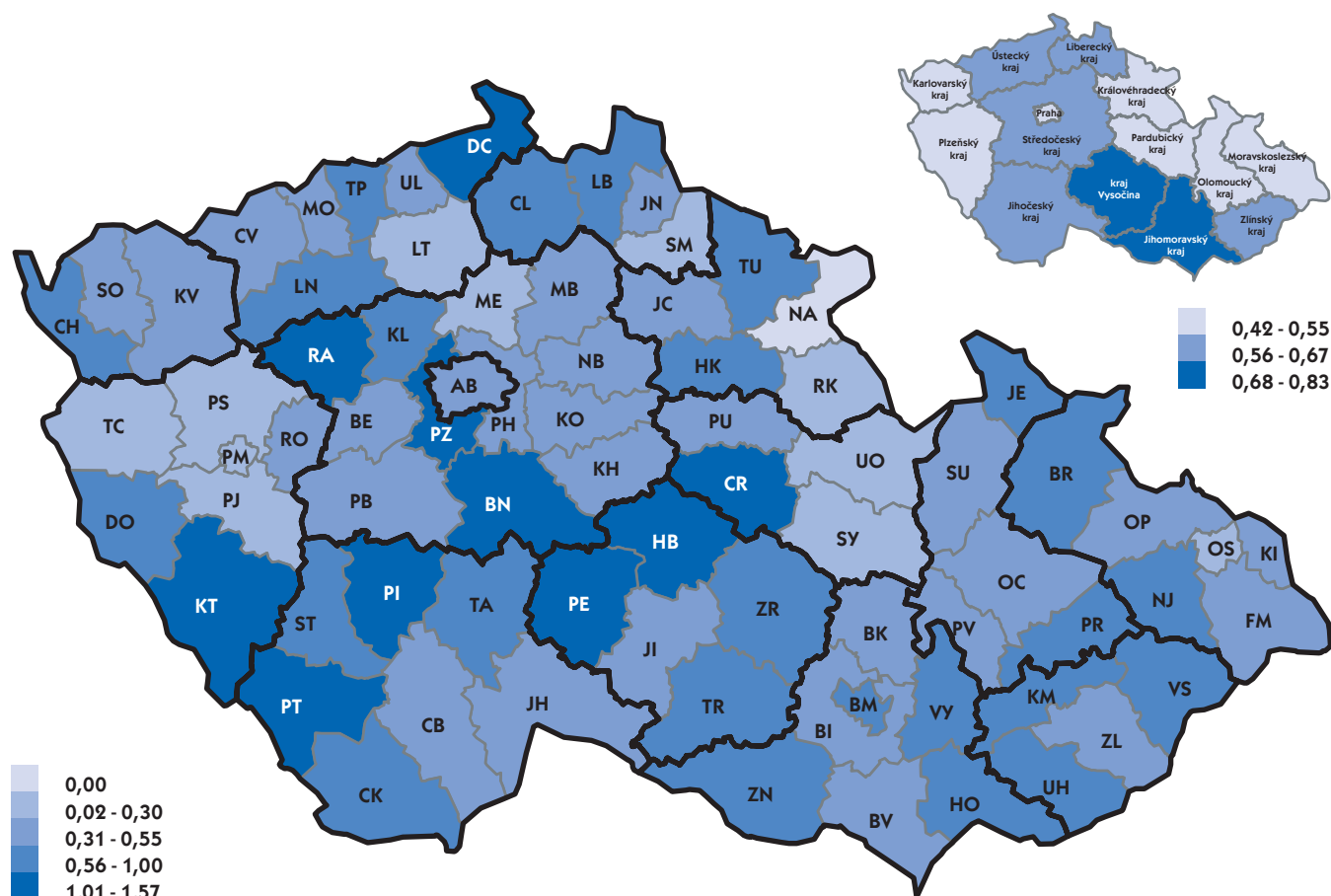
Škody při požárech podle formy vlastnictví v letech 2000 - 2004 celkem

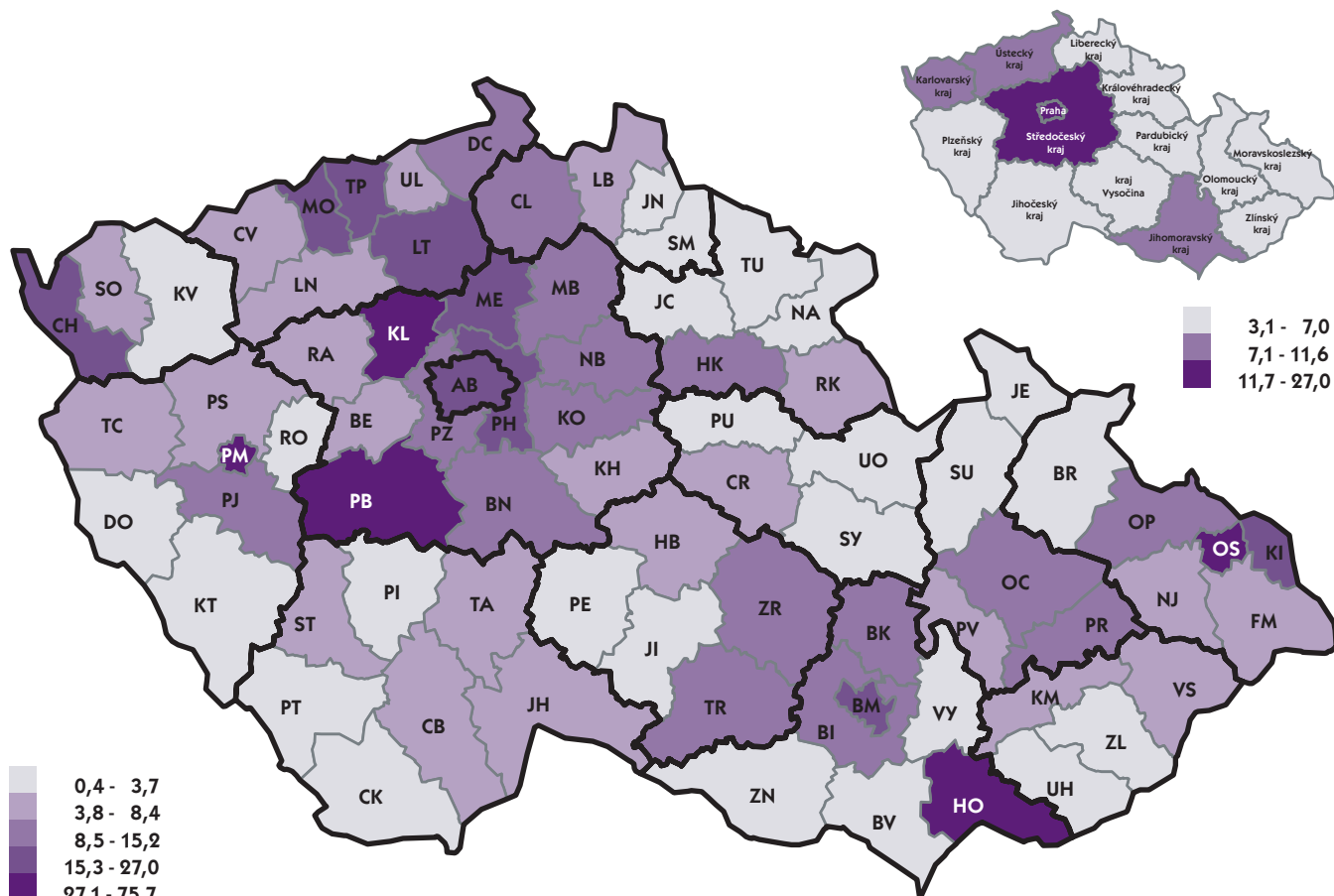
Přímá škoda podle odvětví

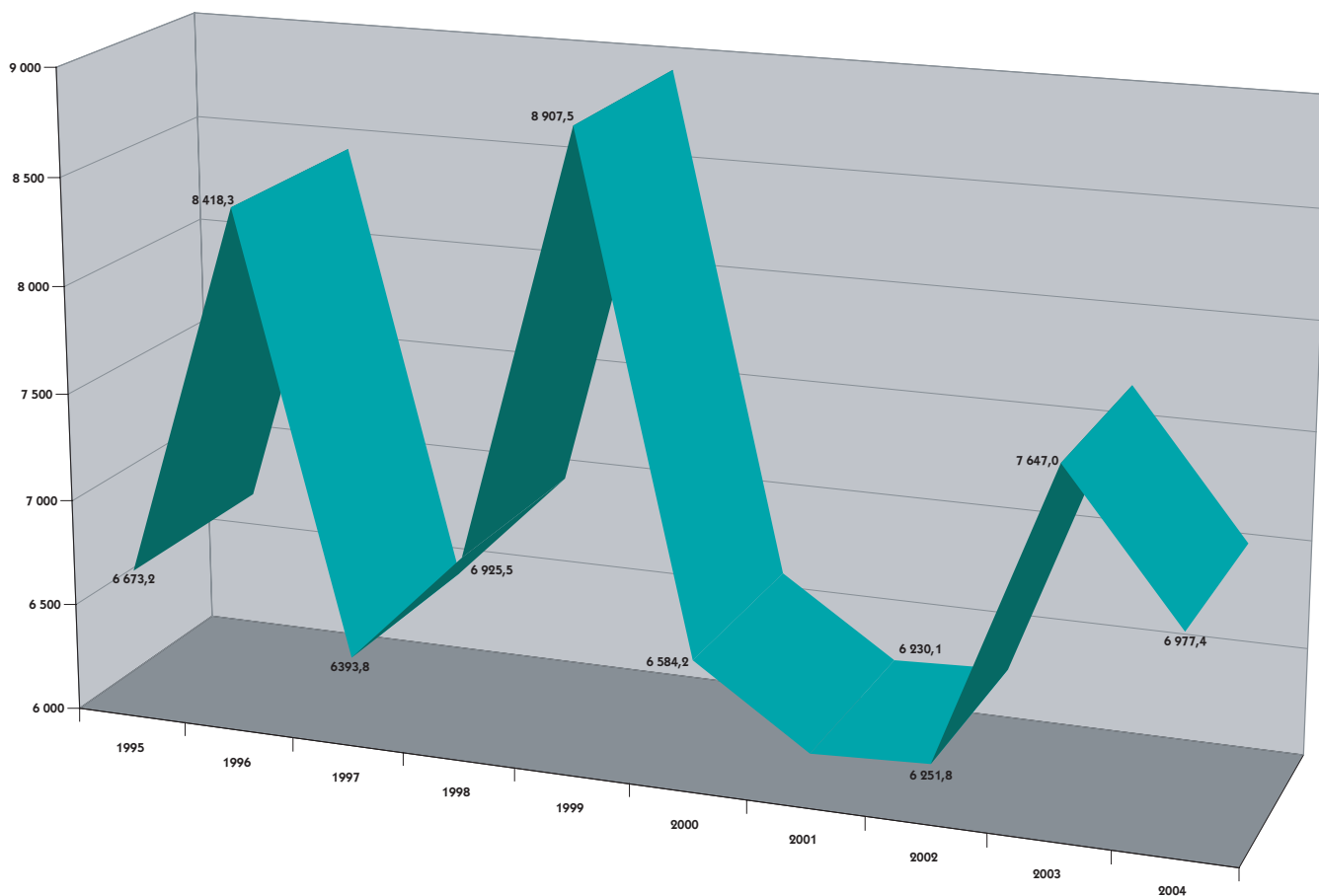
Počet usmrcených osob při požárech v letech 2000-2004 (počet na 1000 obyvatel)

Požáry lesních porostů v letech 2000-2004 (podíl požárem zasažené plochy v m² na 1 ha lesní plochy)

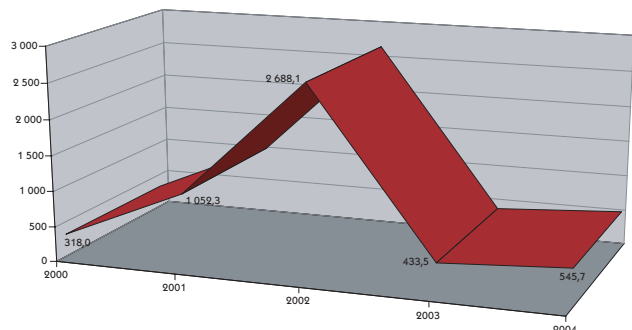
Uchráněné hodnoty (mil. Kč)

PRŮMYSL

V roce 2004 vzniklo v průmyslu 817 požárů se škodou 545 737 000 Kč, jedna osoba byla usmrcena a dalších 67 osob bylo zraněno. Přitom 48 velkých požárů (se škodou jeden mil. Kč a vyšší) způsobilo škodu 409 mil. Kč, tzn., že 5,9 % požárů způsobilo 75 % škod. Ve srovnání s rokem 2003 došlo ke snížení počtu požárů o 14,6 %, škody jsou vyšší o 26 %.

Přímé škody při požárech (mil. Kč)

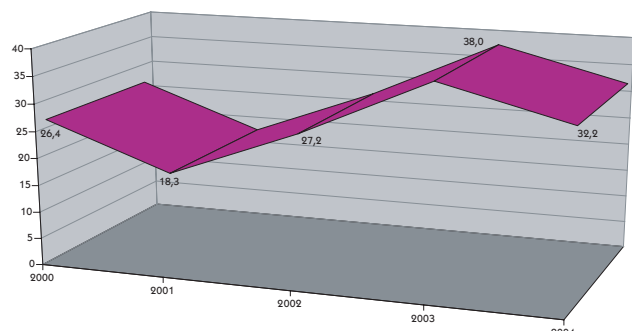
Požáry - přehled v letech 1995 - 2004

Rok	Počet požárů	Škoda v tis. Kč	Usmrceno osob	Zraněno osob
1995	1 650	314 228,2	4	81
1991 - 1995	6 521	915 403,1	10	430
1996	1 511	528 557,6	3	123
1997	1 368	302 242,2	2	107
1998	1 221	930 893,0	0	149
1999	1 013	755 517,0	0	94
2000	975	317 994,4	3	91
1996 - 2000	6 086	2 835 204,2	8	564
2001	991	1 052 332,9	2	81
2002	955	2 688 038,4	2	53
2003	957	433 532,0	3	78
2004	817	545 736,9	1	67

LESNICTVÍ

V roce 2004 vzniklo v lesnictví 846 požárů se škodou 32 147 000 Kč, šest osob bylo usmrceno a 23 osob zraněno. Pět velkých požárů (se škodou jeden mil. Kč a vyšší) způsobilo škodu 17,4 mil. Kč, tzn., že 0,6 % požárů způsobilo 54 % škod. Ve srovnání s rokem 2003 došlo ke snížení počtu požárů o 49,5 %, škody jsou nižší o 15,5 %. Požáry zničily nebo poškodily 334,5 ha lesních porostů.

Přímé škody při požárech (mil. Kč)

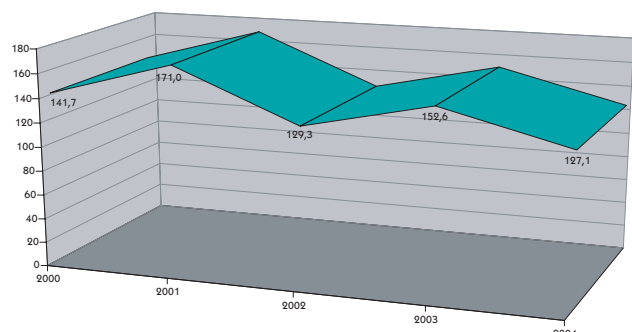
Požáry - přehled v letech 1995 - 2004

Rok	Počet požárů	Škoda v tis. Kč	Usmrceno osob	Zraněno osob
1995	1 135	12 414,0	0	22
1991 - 1995	7 710	131 414,8	6	158
1996	1 081	34 197,2	2	38
1997	473	35 524,6	3	14
1998	989	23 958,8	1	42
1999	1 182	48 640,4	2	15
2000	1 317	26 432,5	0	32
1996 - 2000	5 042	168 753,5	8	141
2001	450	18 343,8	1	11
2002	569	27 238,3	1	10
2003	1 712	37 998,0	1	38
2004	846	32 146,6	6	23

ZEMĚDĚLSTVÍ

V roce 2004 vzniklo v zemědělství 758 požárů se škodou 127 065 000 Kč, jedna osoba byla usmrcena a dalších 20 osob zraněno. Přitom 34 velkých požárů (se škodou jeden mil. Kč a vyšší) způsobilo škodu 71 mil. Kč, tzn., že 4,5 % požárů způsobilo 56 % škod. Ve srovnání s rokem 2003 došlo ke snížení počtu požárů o 32,5 %, škody jsou nižší o 16,7 %.

Přímé škody při požárech (mil. Kč)

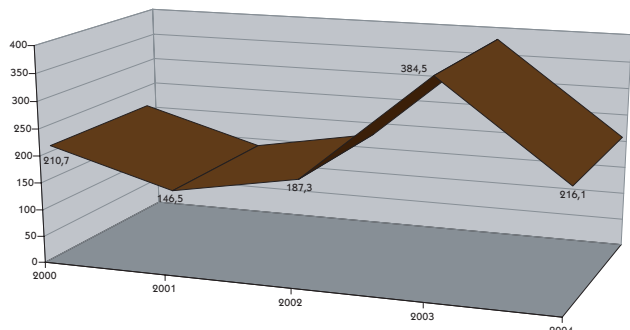
Požáry - přehled v letech 1995 - 2004

Rok	Počet požárů	Škoda v tis. Kč	Usmrceno osob	Zraněno osob
1995	2 023	109 275,9	4	67
1991 - 1995	9 990	467 781,9	20	288
1996	2 471	107 856,7	7	52
1997	1 053	114 540,6	0	42
1998	1 140	142 042,9	2	46
1999	1 032	130 913,5	1	45
2000	888	141 647,2	0	44
1996 - 2000	6 584	637 000,9	10	229
2001	689	170 963,9	1	29
2002	735	129 273,6	0	48
2003	1 123	152 552,0	7	63
2004	758	127 064,7	1	20

DOPRAVA

V roce 2004 vzniklo v dopravě 2179 požárů se škodou 216 092 000 Kč, 22 osob bylo usmrceno a dalších 174 osob zraněno. Přitom 38 velkých požárů (se škodou jeden mil. Kč a vyšší), tj. 1,7 % požárů, způsobilo škodu 164 mil. Kč, tj. 77 % z celkových škod. Ve srovnání s rokem 2003 je počet požárů o 9,2 % nižší, škody jsou nižší o 43,8 %.

Přímé škody při požárech (mil. Kč)

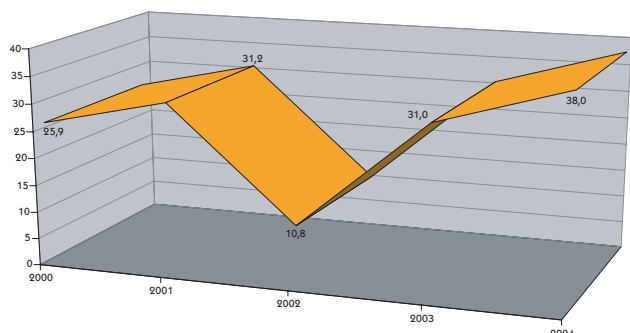
Požáry - přehled v letech 1995 - 2004

Rok	Počet požárů	Škoda v tis. Kč	Usmrceno osob	Zraněno osob
1995	2 590	101 049,1	21	102
1991 - 1995	14 619	514 308,0	114	574
1996	3 222	138 827,0	28	152
1997	2 619	207 117,3	36	196
1998	2 466	166 404,9	28	154
1999	2 326	227 826,8	32	148
2000	2 330	210 657,4	35	157
1996 - 2000	12 963	950 833,4	159	807
2001	2 227	146 487,2	19	164
2002	2 405	187 321,1	32	181
2003	2 399	384 496,0	35	180
2004	2 179	216 091,5	22	174

STAVEBNICTVÍ

V roce 2004 vzniklo ve stavebnictví 96 požárů se škodou 38 040 000 Kč, pět osob bylo zraněno. Ve srovnání s rokem 2003 došlo ke snížení počtu požárů o 7,7 %, škody jsou vyšší o 22,8 %.

Přímé škody při požárech (mil. Kč)

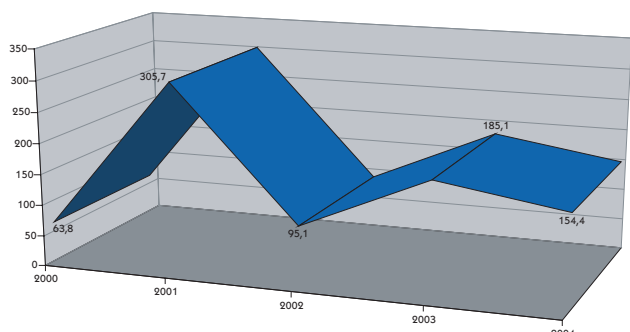
Požáry - přehled v letech 1995 - 2004

Rok	Počet požárů	Škoda v tis. Kč	Usmrceno osob	Zraněno osob
1995	234	21 943,6	0	25
1991 - 1995	1 502	58 165,9	0	88
1996	236	41 067,8	1	16
1997	219	23 618,8	0	12
1998	168	10 106,0	1	3
1999	146	31 753,3	0	8
2000	103	25 910,6	0	4
1996 - 2000	872	132 456,5	2	43
2001	135	31 140,2	2	8
2002	105	10 817,2	0	11
2003	104	30 983,0	0	11
2004	96	38 040,3	0	5

OBCHOD

V roce 2004 vzniklo v obchodních činnostech 224 požárů se škodou 154 370 000 Kč, jedna osoba byla usmrcena a dalších 20 osob zraněno. Přitom 25 velkých požárů (se škodou jeden mil. Kč a vyšší), tj. 11,2 % požárů, způsobilo škodu 102 mil. Kč, tj. 66 % z celkových škod. Ve srovnání s rokem 2003 došlo ke snížení počtu požárů o 19,7 % a škod o 16,6 %.

Přímé škody při požárech (mil. Kč)

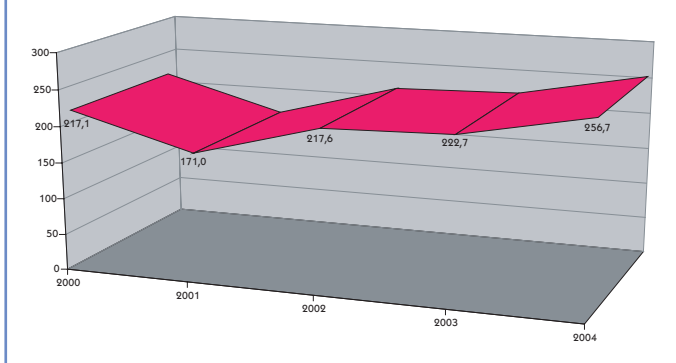
Požáry - přehled v letech 1995 - 2004

Rok	Počet požárů	Škoda v tis. Kč	Usmrceno osob	Zraněno osob
1995	366	110 224,1	0	16
1991 - 1995	2 174	515 758,4	9	141
1996	384	118 420,4	0	30
1997	335	93 089,8	1	37
1998	356	145 242,5	0	24
1999	316	400 177,7	0	43
2000	284	63 771,4	0	23
1996 - 2000	1 675	820 701,8	1	157
2001	293	305 691,9	1	31
2002	247	95 115,7	2	17
2003	279	185 057,0	2	17
2004	224	154 370,3	1	20

DOMÁCNOSTI, OBYTNÉ DOMY

V roce 2004 došlo v domácnostech k 2616 požárům se škodou 256 732 000 Kč, 74 osob bylo usmrceno a dalších 420 osob bylo zraněno. Přitom 49 velkých požárů (se škodou jeden mil. Kč a vyšší), tj. 1,9 % požárů, způsobilo škodu 79 mil. Kč, tj. 31 % z celkových škod. Ve srovnání s rokem 2003 došlo ke snížení počtu požárů o 11,7 % a zvýšení škod o 15,3 %.

Přímé škody při požárech (mil. Kč)

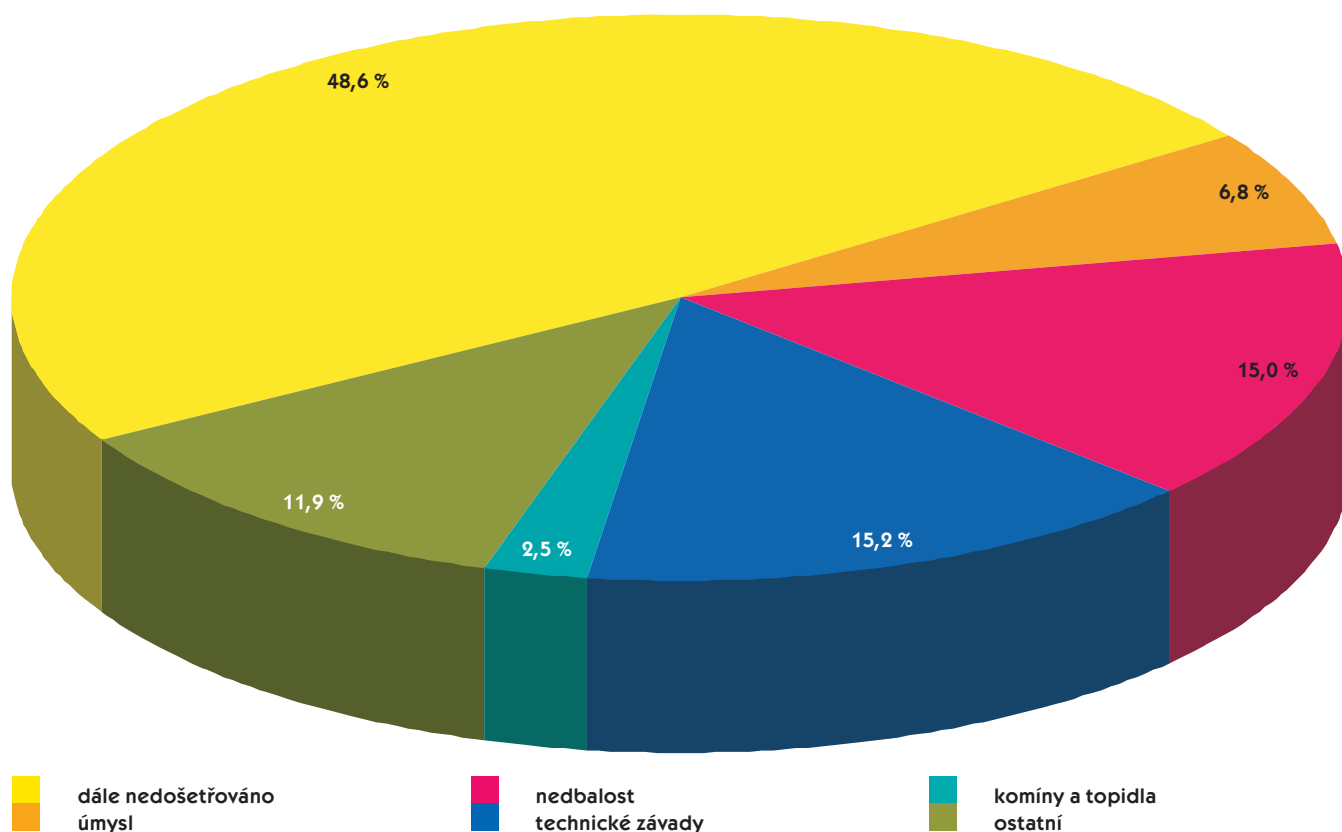

Požáry - přehled v letech 1995 - 2004

Rok	Počet požárů	Škoda v tis. Kč	Usmrceno osob	Zraněno osob
1995	3 184	115 636,3	57	342
1991 - 1995	18 008	463 294,1	293	1 468
1996	3 394	141 169,5	46	338
1997	2 645	123 220,0	66	371
1998	2 707	178 032,3	50	424
1999	2 569	172 203,4	49	314
2000	2 712	217 103,3	49	413
1996 - 2000	14 027	831 728,5	260	1 860
2001	2 534	171 016,1	59	386
2002	2 718	217 553,1	57	440
2003	2 963	222 691,0	66	447
2004	2 616	256 732,4	74	420

Podíl vytypovaných příčin vzniku požáru na celkovém počtu požárů v letech 2000 - 2004

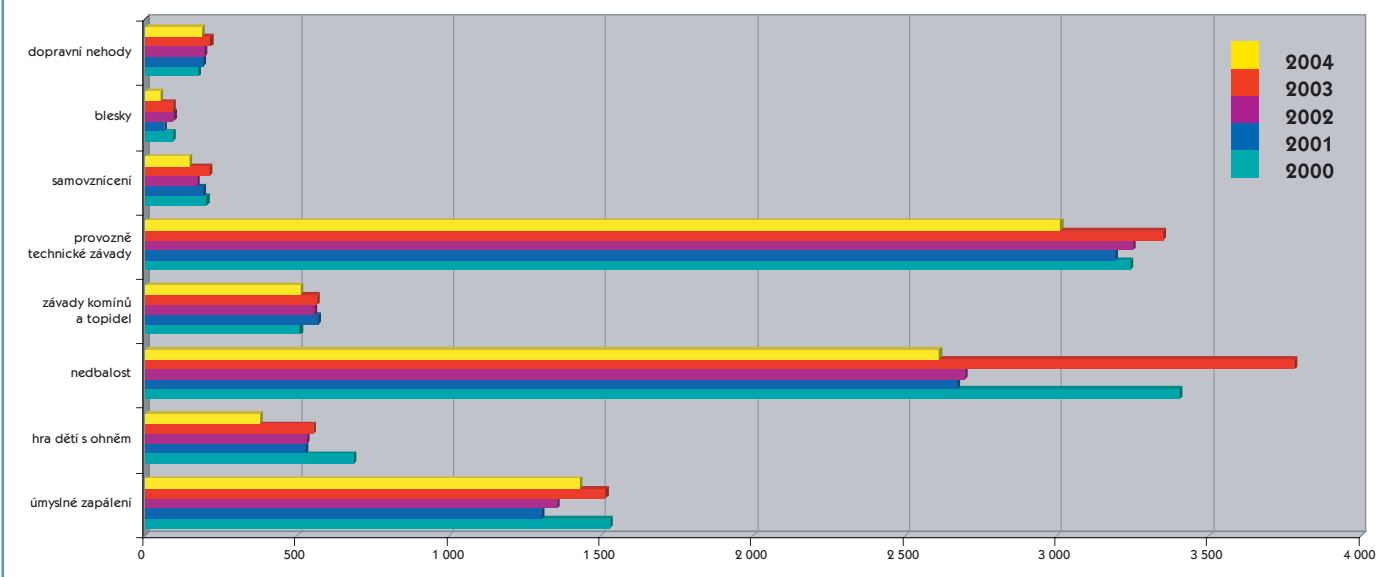
Požáry podle příčiny a činnosti při vzniku

Příčina	Počet požárů	Podíl v %	Index %	Přímá škoda v tis. Kč	Podíl %	Usmrceno	Zraněno
úmyslné zapálení	1 431	6,75	94	200 194,11	11,99	5	55
sebevražedný úmysl	31	0,15	91	4 816,80	0,29	9	6
děti do 15 let	380	1,79	68	55 859,90	3,35	0	27
kouření	797	3,76	63	35 343,59	2,12	18	66
zakládání ohně, vypalování	494	2,33	56	6 585,19	0,39	16	66
nesprávná obsluha topidla	170	0,80	88	17 925,00	1,07	7	27
hořlaviny u topidla	82	0,39	75	80 125,00	4,80	4	9
používání zápalných kapalin, plynů	33	0,16	79	3 888,50	0,23	0	22
používání otevřeného ohně	300	1,42	83	30 217,70	2,17	8	44
manipulace se žhavým popelem	101	0,48	71	3 363,58	0,20	2	3
svařování, řezání, rozmrazování	177	0,84	69	33 896,80	2,02	2	20
zanedbání bezpečnostních předpisů	231	1,09	84	21 938,40	1,30	1	44
nedbalost, omyl, nesprávná obsluha	228	1,08	95	11 659,10	0,70	5	49
nedbalost - celkem	2 613	12,33	69	244 942,56	14,67	50	305
nevhodná konstrukce komínu	86	0,41	85	6 329,70	0,38	0	6
zazděný trám v komíně	73	0,34	92	7 535,00	0,45	0	5
spáry v komíně	72	0,34	107	15 435,20	0,92	0	10
jiskry z komína, vznícení sazí	147	0,69	116	13 899,10	0,83	0	2
komíny - celkem	378	1,78	101	43 199,00	2,59	0	23
technická závada topidla	30	0,14	68	1 676,70	0,10	0	4
špatný stav topidla, kouřovodu	31	0,15	103	3 937,50	0,24	0	2
nesprávné umístění nebo instalace topidla	62	0,29	65	9 173,00	0,55	1	5
jiná závada topidla	12	0,06	63	1 051,00	0,06	0	6
topidla - celkem	135	0,64	71	15 838,20	0,95	1	17
technické závady	2 279	10,75	97	359 123,87	21,51	3	124
nesprávná instalace	22	0,10	47	1 724,00	0,10	0	4
nesprávná údržba	25	0,12	81	511,00	0,03	0	0
žhavé materiály, výrobky	44	0,21	69	7 016,60	0,42	0	2
cizí předmět ve stroji	60	0,28	55	2 304,50	0,14	0	4
výboje statické elektřiny	9	0,04	90	1 632,00	0,10	0	2
jiskry z výfuku, brzd	45	0,21	50	8 864,54	0,53	0	3
tření, přehřátí	87	0,41	68	30 584,24	1,83	0	1
ostatní změny provozních parametrů	441	2,08	87	209 688,50	12,56	1	18
technické závady - celkem	3 012	14,21	90	621 449,25	37,23	4	158
samovznícení zemědělských plodin	32	0,15	114	7 942,30	0,48	0	2
samovznícení uhlí	58	0,27	57	1 467,70	0,09	0	0
samovznícení olejů, tuků	2	0,01	29	50,00	0,00	0	0
samovznícení chemických látek	19	0,09	86	429,00	0,03	0	1
samovznícení chemických výrobků	11	0,05	69	3 204,50	0,19	0	0
jiné samovznícení (např. odpady)	24	0,11	65	1 820,00	0,11	0	1
samovznícení - celkem	146	0,69	69	14 913,50	0,89	0	4
výbuchy plynu	12	0,06	120	9 597,00	0,57	1	7
výbuchy hořlavých kapalin	7	0,03	140	2 614,25	0,16	0	2
výbuchy prachů	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0
výbuchy výbušnin	2	0,01	x	150,50	0,01	1	1
výbuchy tlakových nádob, kotlů	1	0,00	100	1,00	0,00	0	0
výbuchy - celkem	22	0,10	122	12 362,75	0,74	2	10
manipulace s hořlavými látkami	13	0,06	130	1 907,50	0,11	0	7
blesk - objekty s hromosvodem	7	0,03	70	2 615,00	0,16	0	1
blesk - objekty bez hromosvodu	22	0,10	58	3 260,50	0,20	0	1
blesk - ostatní	22	0,10	50	165,46	0,01	0	0
živelní pohroma	0	0,00	0	0,00	0,00	0	0
dopravní nehoda	189	0,89	88	33 904,90	2,03	27	132
vojenské cvičení, ohňostroj	10	0,05	167	730,00	0,04	0	1
mimořádné příčiny - celkem	250	1,18	78	40 675,86	2,44	27	135
jiné příčiny	93	0,44	118	1 894,47	0,11	1	2
dále nedošetřováno	11 012	51,97	67	0,00	0,00	0	0
neobjasněno, v šetření	1 675	7,90	78	411 251,24	24,64	27	169
Příčiny - celkem	21 191	100,00	73	1 669 305,14	100,00	126	918

Požáry bez škody, usmrcených a zraněných osob (zejména požáry převážně v přírodním prostředí a požáry odpadů) jsou uvedeny v kategorii „dále nešetřeno“. U těchto požárů se příčina vzniku nešetřila.

Podíl požárů se škodou jeden milion Kč a vyšší

Rok	Celkem v ČR	Počet Velké požáry	Podíl v %	Celkem v ČR	Škoda v tis. Kč Velké požáry	Podíl v %
2000	20 919	218	1,0	1 426 340,20	948 516,00	66,5
2001	17 285	195	1,1	2 054 760,35	1 640 200,00	79,8
2002	19 132	205	1,1	3 731 915,00	3 248 975,00	87,1
2003	28 937	252	0,9	1 836 614,94	1 271 500,00	69,2
2004	21 191	239	1,1	1 669 305,14	1 097 900,00	65,8

Příčiny a činnost při vzniku požáru v letech 2000 - 2004 (počet požárů)

Požáry - způsob uzavření

Způsob uzavření požárů	Počet požárů	Podíl v %	Index %
nezatříděno, nesledováno	11 827	55,81	67
uzavřeno HZS kraje jako:			
přestupek v řádném přestupkovém řízení	32	0,15	267
přestupek v blokovém řízení	823	3,88	73
přestupek v příkazním řízení	16	0,08	23
jiný správní delikt	15	0,07	56
projednáno na místě požáru	1 749	8,25	58
odloženo, zastaveno, jiný způsob HZS kraje, PČR	4 392	20,73	94
uzavřeno soudem	32	0,15	58
dosud v šetření u PČR	2 305	10,88	98
Celkem	21 191	100,00	73

Funkce požárně bezpečnostních zařízení při požárech

Druh zařízení	Elektrická požární signalizace		Stabilní hasící zařízení		Zařízení pro detekci a hašení jisker, zařízení pro detekci hořlavých plynů a par	
	Počet požárů	Škoda v tis. Kč	Počet požárů	Škoda v tis. Kč	Počet požárů	Škoda v tis. Kč
zařízení instalováno mimo prostor vzniku požáru	9	53 090,0	2	30,0	9	107 000,0
přístroje v prostoru vzniku požáru nefungovaly nebo nebyly použity	0	0,0	1	750,0	0	0,0
přístroje v prostoru vzniku nesplnily úkol	2	105 001,5	1	2 000,0	0	0,3
přístroje v prostoru vzniku splnily úkol	63	29 008,4	12	111 113,3	13	4 240,0

VELKÉ POŽÁRY

se škodou pět milionů Kč a vyšší

Praha

1. 3. • **Tiskárna** firmy Naše vojsko – tiskárny a.s., Praha 6. Příčina: úmyslné zapálení. Škoda: 11 600 000 Kč.
27. 8. • **Dvoupodlažní Tesko objekt** v areálu 2. lékařské fakulty, Praha 5. Příčina: závada elektrické instalace. Škoda: 14 000 000 Kč. Zranění: tři hasiči.
23. 11. • **Obytný dům**, Praha 9. Příčina: v šetření. Škoda: 5 000 000 Kč. Úsmrcena: jedna osoba. Zraněna: jedna osoba. Evakuováno, zachráněno: 15 osob.

Středočeský kraj

13. 3. • **Truhlárna výroby nábytku** firmy Interior Miriam spol. s r.o., Divišov, okr. Benešov. Příčina: úmyslné zapálení. Škoda: 8 600 000 Kč.
1. 5. • **Hala lakovny bývalé automobilky LIAZ** patřící firmě IMPERIO spol. s r.o., Mnichovo Hradiště, okr. Mladá Boleslav. Příčina: nedbalost při řezání autogenem. Škoda: 5 000 000 Kč.
27. 5. • **Velkokapacitní seník**, Kobylníky, okr. Kladno. Příčina: úmyslné zapálení. Škoda: 6 000 000 Kč.
13. 6. • **Sušárna kaučukové drti** v objektu koagulace firmy Kaučuk Kralupy a.s., okr. Mělník. Příčina: neobjasněna. Škoda: 5 267 000 Kč.

Jihočeský kraj

21. 1. • **Sklad materiálu výroby oken** firmy Elk a.s., Planá nad Lužnicí, okr. Tábor. Příčina: technická závada – elektrický zkrat na topném radiálním panelu. Škoda: 18 100 000 Kč. Zraněny: dvě osoby
24. 12. • **Pilnice** v Loučeji, okr. Český Krumlov. Příčina: v šetření. Škoda: 7 100 000 Kč.

Plzeňský kraj

10. 6. • **Drtič odpadu ve výrobní hale** firmy RÚMPOLD spol. s r.o., provoz Mýto, okr. Rokycany. Příčina: technická závada v drtiči. Škoda: 6 000 000 Kč.
17. 11. • **Tepelná izolace chladicí věže ve výstavbě** v areálu firmy Škoda a.s. – Plzeňská energetika a.s., Plzeň. Příčina: nedbalost při svařování. Škoda: 8 000 000 Kč.

Karlovarský kraj

22. 6. • **Tahač s nákladem autosedaček** na silnici č. I/21, okr. Cheb. Příčina: technická závada brzd. Škoda: 5 000 000 Kč.

Ústecký kraj

25. 1. • **Střecha haly mořirny železáren FERROMET GROUP** spol. s r.o., Chomutov. Příčina: v šetření. Škoda: 17 000 000 Kč. Zraněna: jedna osoba.
10. 6. • **Obchod s nábytkem** firmy ALLIANS REAL STATE spol. s r.o., Teplice v Čechách. Příčina: hra dětí se zapalovačem a pevným podpalovačem. Škoda: 25 478 000 Kč.
21. 6. • **Keramická vypalovací pec** firmy SILIKE spol. s r.o., Děčín – Rozběleny. Příčina: výbuch plynu. Škoda: 6 000 000 Kč.
23. 8. • **Kombajn na poli s obilím a slámou** Pozemkového fondu ČR, Nepomysl, okr. Louny. Příčina: technická závada – tření a přehřátí. Škoda: 5 351 000 Kč.
17. 11. • **Výrobní budova, kanceláře, expedice a sklad molitanu**, Krupka, okr. Teplice. Příčina: samovznícení molitanu. Škoda: 12 000 000 Kč.
23. 11. • **Restaurace horského hotelu Partyzán** v Chomutově. Příčina: nedbalost při používání otevřeného ohně. Škoda: 6 000 000 Kč. Zraněna: jedna osoba.
30. 11. • **Sklad bavlny** firmy Schoeller k.s., Litvínov, okr. Most. Příčina: technická závada – elektrický zkrat v zářivkovém tělese. Škoda: 105 000 000 Kč.

Liberecký kraj

7. 4. • **Linka na recyklaci chladniček** firmy Praktik spol. s r.o., Liberec. Příčina: výbuch a následný požár v prostoru drtiče. Škoda: 12 000 000 Kč. Zraněny: tři osoby.
15. 12. • **Šicí dílny** firmy Slezan a.s., Frýdlant, okr. Liberec. Příčina: technická závada na rozběhovém relé kompresoru chladničky. Škoda: 10 000 000 Kč. Zraněna: jedna osoba.

Královéhradecký kraj

23. 3. • **Zemní stroj ZBA GeoTech s.r.o.** na staveništi obchodního domu Liedl, Hradec Králové. Příčina: vznícení při úniku plynu z narušeného středotlakého potrubí. Škoda: 16 000 000 Kč.
26. 8. • **Výrobní objekt cukrovaru** firmy Cukrovary TTD a.s., České Meziříčí, okr. Rychnov nad Kněžnou. Příčina: v šetření. Škoda: 70 000 000 Kč.
27. 9. • **Sklad s hutním materiálem** ZPA a.s., Nová Paka, okr. Jičín. Příčina: v šetření. Škoda: 50 000 000 Kč.

kraj Vysočina

2. 9. • **Cisterna s lehkým benzinem** firmy MKM WOOD spol. s r.o. Čáslav na 120. – 122. km dálnice D1 ve směru na Prahu, okr. Jihlava. Příčina: dopravní nehoda. Škoda: 5 758 000 Kč. Úsmrcena: jedna osoba.

Jihomoravský kraj

30. 1. • **Tesko objekt Aeroklubu** v Brně – Medlánkách. Příčina: v šetření. Škoda: 9 913 000 Kč.
21. 6. • **Pětipodlažní obytný dům** v centru Brna. Příčina: výbuch zemního plynu. Škoda: 7 250 000 Kč. Zachráněno: 64 osob. Úsmrceny: čtyři osoby. Zraněno: devět osob.

Zlínský kraj

27. 10. • **Budova skladu elektroniky a kompletace výpočetní techniky** firmy SWS a.s., Slušovice, okr. Zlín. Příčina: vznícení hořlavých materiálů uložených u akumulacího topidla. Škoda: 77 000 000 Kč.

Olomoucký kraj

4. 5. • **Výroba dřevěných palet a papíru** firmy FAJA v areálu ZD Slavonín, Olomouc-Slavonín. Příčina: v šetření. Škoda: 6 849 000 Kč.
28. 6. • **Výrobní objekt varhan** v Prostějově. Příčina: technická závada vysavače. Škoda: 12 000 000 Kč.

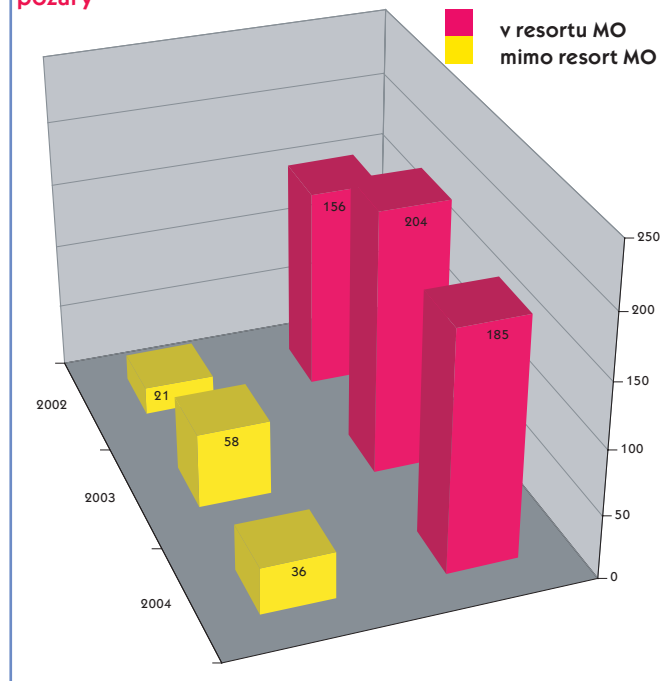
Moravskoslezský kraj

1. 2. • **Výrobní hala, zásobníky koksu, dopravníky, jeřáb, potrubí s koksárenským plynem** Vysoké pece Ostrava a.s., Ostrava-Kunčice. Příčina: nepředpokládané změny provozních parametrů – výhoz vsázky z vysoké pece a rozliti žhavých materiálů. Škoda: 51 112 000 Kč.
29. 5. • **Výrobní objekty** firmy Nábytek Polách, Rýžoviště, okr. Bruntál. Příčina: technická závada na elektrické instalaci vysokozdvíhového vozíku. Škoda: 15 000 000 Kč. Zraněny: dvě osoby.
31. 10. • **Rozvodná skříň, strojovna výtahů a vzduchotechniky telefonní ústředny** firmy Český telecom a.s., Ostrava. Příčina: technická závada elektrické spojky kabelu 380 V vedeného v blízkosti telefonního kabelu. Škoda: 83 000 000 Kč.
8. 11. • **Autoservis a karosárna** firmy Peugeot v Ostravě–Fifejdách. Příčina: nedbalost při svařování. Škoda: 6 000 000 Kč.
18. 12. • **Obchodní dům BREDA** v Opavě. Příčina: v šetření. Škoda: 15 000 000 Kč. Zraněna: jedna osoba.

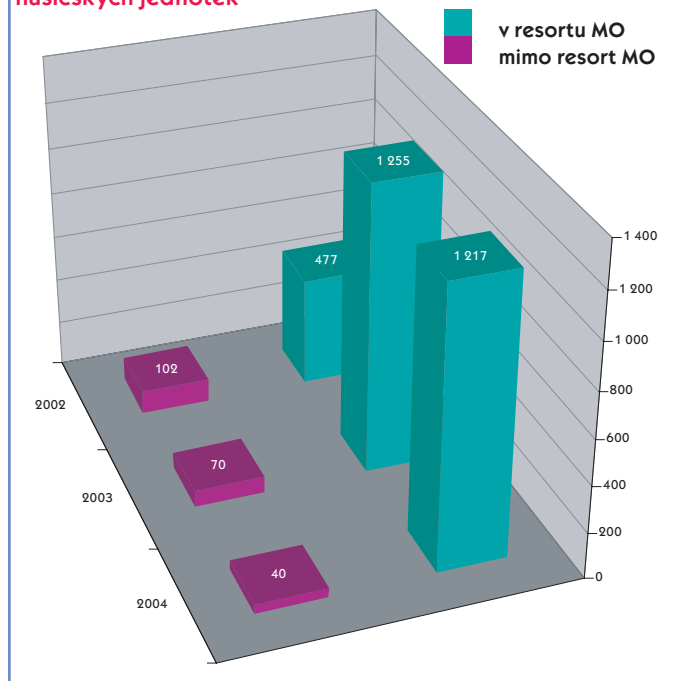
Události se zásahem vojenských hasičských jednotek

	2002	2003	2004	Index %
požár v resortu MO	156	204	185	91
vzniklá škoda celkem (tis. Kč)	3 670,6	5 800,1	2 110,2	36
uchráněné hodnoty (tis. Kč)	100 147,8	42 781,8	57 256,7	134
požár mimo resort MO	21	58	36	62
ostatní události (technické zásahy) v resortu MO	477	1 255	1 217	97
ostatní události (technické zásahy) mimo resort MO	102	70	40	57

Události se zásahem vojenských hasičských jednotek - požáry

Ostatní události (technické zásahy) se zásahem vojenských hasičských jednotek

Na základě zákona č. 133/1985Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, výkon požárního dozoru v resortu obrany v souladu s § 85a provádí Ministerstvo obrany vlastními orgány požární ochrany. Vojenské hasičské jednotky fungují na základě § 65a zákona o požární ochraně jako jednotky požární ochrany. Počet stanic vojenských hasičských jednotek v Armádě České republiky je celkem 22. Počet hasičů je celkem 482. K výkonu požárního dozoru v resortu obrany byl vytvořen Vojenský požární dozor, který vykonává požární dozor ve vojenských objektech, vojenských útvech, vojenských zařízeních, vojenských záchranných útvech a právnických osob založených nebo zřízených ministerstvem obrany, v rozsahu § 31 zákona o požární ochraně.

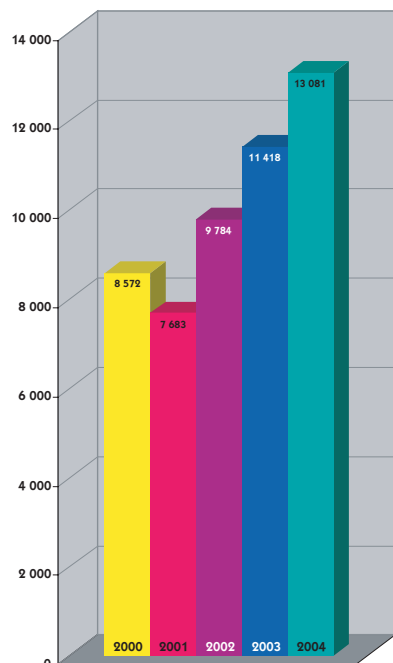
Prevence

Přehled plnění požární prevence HZS ČR v letech 2000 - 2004

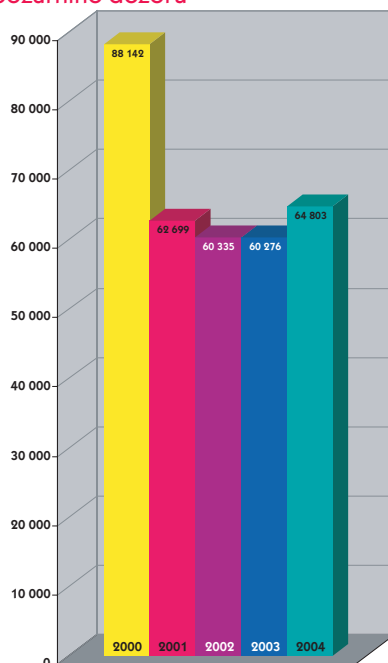
		2000	2001	2002	2003	2004	
posouzení požárního nebezpečí	předložená	8 990	70	182	148	114	
	schválená	7 780	44	78	96	58	
	všechna schválená ¹⁾	37 802	-	267	417	435	
kontrolní akce	právnícké a podnikající fyzické osoby	komplexní kontroly	2 832	868	1 407	1 450	1 159
		tématické kontroly	3 239	5 256	5 598	6 394	6 953
		kontrolní dohlídky	1 259	921	2 097	2 884	3 664
	fyzické osoby	komplexní kontroly	-	3	5	1	2
		tématické kontroly	-	38	37	49	84
		kontrolní dohlídky	-	4	1	18	70
	obce	kontroly	1 160	347	446	383	612
	v kontrolní skupině jiného orgánu	kontroly	82	113	108	134	418
	správní rozhodnutí	o vyloučení věci z užívání	počet	21	17	43	12
o zákazu činnosti		počet	1	0	3	1	2
o zastavení provozu		počet	5	0	2	0	0
o správném začlenění do kategorií činností		počet	-	1	2	8	6
o rozsahu a vedení dokumentace PO		počet	-	0	0	0	3
k posouzení požárního nebezpečí		počet	42	0	117	135	100
o uložení pokuty právnícké osobě nebo podnikající fyzické osobě		počet	93	16	50	59	75
		Kč	1 655 526	347 000	947 500	1 321 500	1 334 000
o přestupku (včetně příkazního řízení)		počet	-	19	40	32	38
		Kč	-	48 300	50 000	50 600	60 000
v rámci autoremedury		počet	11	8	3	5	4
ostatní rozhodnutí	počet	201	10	14	52	46	
blokové pokuty	uložené blokové pokuty	počet	1 490	1 004	1 316	1 835	1 278
		Kč	626 700	486 850	596 450	842 650	601 050
stavební prevence	vydaná stanoviska	počet	88 142	62 669	60 335	60 276	64 803
	územní řízení a stavební řízení	počet pozvánek	60 469	53 539	34 350	32 360	23 867
		počet účastí	21 658	10 000	6 982	8 316	7 726
	kolaudace	počet pozvánek	61 821	45 840	40 561	39 239	43 345
		počet účastí	37 438	30 542	27 644	27 182	33 510
	ostatní spolupráce se stavebními úřady	počet vyřízených žádostí	-	2 425	1 835	1 189	1 644
ostatní činnosti	vyřízené žádosti, účasti	počet	-	1 629	2 657	2 873	2 900
zjišťování příčin vzniku požárů	spisy o požárech	počet	-	9 087	10 638	12 676	10 460
	požárně technické expertizy	počet	-	287	472	524	450

¹⁾ Rozdíly jsou způsobeny postupnou revizí posouzení požárního nebezpečí z období před rokem 2001 a rušením posouzení požárního nebezpečí z důvodu změny u provozovatelů činnosti.

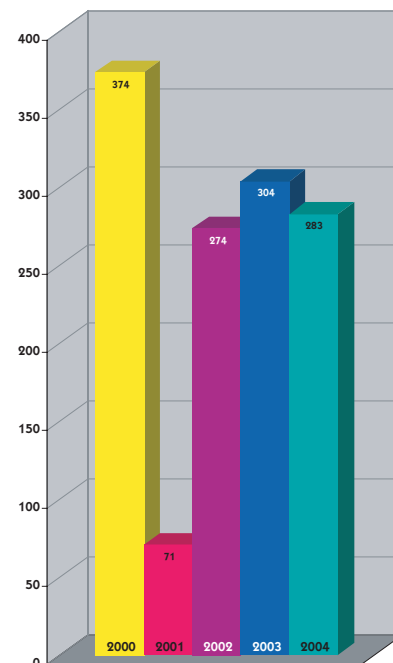
Počet kontrolních akcí provedených orgány státního požárního dozoru

Počet stanovisek v oblasti stavební prevence vydaných orgány státního požárního dozoru

Počet správních rozhodnutí vydaných orgány státního požárního dozoru

Přehled vybraných údajů z činnosti HZS ČR

			2002	2003	2004
Prevence					
preventivně výchovná činnost	vlastní akce	články v tisku	10 180 ²⁾	8 253	7 808
		rozhlas a televize	-	2 741	2 621
		vzdělávací a informační/z toho školy	-	2 773/1 391	3 423/2 309
		jiné	-	1 288	2 449
	ve spolupráci s jinými subjekty		363	570	1 071
prevence závažných havárií	kurzy pro učitele k problematice ochrany člověka za mimořádných událostí	(počet kurzů/počet proškolených)	-	62/1 886	94/2 207
	vyjádření k dokumentaci o prevenci závažných havárií	provozovatelé A ¹⁾	49	48	41
		provozovatelé B ¹⁾	55	43	50
		provozovatelé A ¹⁾	85 ³⁾	34	46
účast na nácviku činnosti krizového štábu	kontrolní akce v oblasti prevence závažných havárií	provozovatelé B ¹⁾	-	71	73
	krizový štáb kraje	počet nácviků/počet účastníků z HZS kraje	-	14/56	14/152
		krizový štáb obce s rozšířenou působností	počet nácviků/počet účastníků z HZS kraje	-	77/182
	kontroly na úseku ochrany obyvatelstva a plánování	§ 10 zákona č. 240/2000 Sb.	počet plánovaný / počet provedený	-	2/2
§ 33 zákona č. 240/2000 Sb.		počet plánovaný / počet provedený	-	15/11	54/70
§ 10 zákona č. 239/2000 Sb.		počet plánovaný / počet provedený	-	854/930	2 154/2 176
§ 27 zákona č. 239/2000 Sb.		počet plánovaný / počet provedený	-	288/397	108/163
Vzdělávání (PO, ochrana obyvatelstva, IZS a krizové řízení) ⁵⁾					
akce organizované HZS krajů	obce s rozšířenou působností	počet obcí/počet osob	-	260/509	241/1 268
	obce s pověřeným obecním úřadem	počet obcí/počet osob	-	161/239	73/117
	obce (ostatní)	počet obcí/počet osob	-	3 320/3 424	1 140/1 318
	ve spolupráci s jinými subjekty	počet subjektů/počet osob	-	133/509	157/1 841
	akce se zahraničními partnery	celkem/z toho počet akcí v zahraničí	-	9/4	8/7
akce organizované MV-GR HZS ČR	obce s rozšířenou působností	počet obcí/počet osob	-	210/230	0/0 ⁶⁾
	kraje a Magistrát hl. m. Prahy	počet subjektů/počet osob	-	24/47	2/54
	ústřední správní orgány	počet subjektů/počet osob	-	22/55	10/248
	jiné organizace	počet subjektů/počet osob	-	14/17	6/520
	ve spolupráci s jinými subjekty	počet subjektů/počet osob	-	5/9	9/1 013
	pro jiné subjekty (IOO LB)	počet subjektů/počet osob	-	11/101	18/170
	akce se zahraničními partnery	celkem/z toho počet akcí v zahraničí	-	1/0	16/6
Ochrana obyvatelstva					
varování	počet elektronických sirén dálkově ovládaných z HZS krajů/počet elektronických sirén ovládaných místně v majetku HZS krajů		-	374/2	384/0
	počet elektrických sirén dálkově ovládaných z HZS krajů/počet elektrických sirén ovládaných místně v majetku HZS krajů		-	4 462/195	4450/201
	počet nově instalovaných elektrických sirén/elektronických sirén		-	20/16	1/8
	počet přemístěných elektrických sirén/elektronických sirén		-	46/0	37/1
zabezpečení ukrytí	počet úkrytů, u kterých byla provedena kontrola územními odbory /krajskými ředitelstvími HZS		-	894/361	858/369
	počet úkrytů, u kterých byla provedena následná kontrola územními odbory /krajskými ředitelstvími		-	178/47	160/81
	celkový počet vydaných stanovisek z hlediska ochrany obyvatelstva v rámci územního a stavebního řízení/z toho počet stanovisek s připomínkami, vydaných odborem ochrany obyvatelstva a plánování HZS krajů		-	7 702/565	12 377/1 959
nouzové přežití	počet souprav materiálu nouzového přežití k okamžitému použití u stanic HZS krajů		-	164	216
	počet souprav materiálu nouzového přežití k následnému použití u územních odborů HZS krajů		-	28	59
humanitární pomoc	celkový počet kontejnerových automobilů nouzového přežití u HZS krajů k 31. 12.		-	3	4
	celkový počet uzavřených smluv s nevládními organizacemi o humanitární pomoci k 31.12.		-	23	36
zařízení CO	počet doručených žádostí o vyjádření k účelnosti zřízení zařízení CO od obcí a právnických osob		-	111/68	427/180
	a podnikajících fyzických osob/z toho doporučených žádostí ve vykazovaném období		-	178	211
Plánování					
havarijní plán kraje	počet výpisů z havarijního plánu kraje pro obce/pro složky IZS		-	1 020/102	1 569/136
krizový plán kraje	obce určené k rozpracování úkolů krizového plánu kraje		-	73	228
IZS a výkon služby					
prověřovací a taktická cvičení HZS kraje a IZS	počet		-	737	1 273
kontroly na úseku IZS	počet		-	927	777

¹⁾ provozovatelé objektů nebo zařízení zařazených do skupin A a B podle zákona č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky, ve znění pozdějších předpisů.

²⁾ v letech 2001 a 2002 je uveden celkový počet všech „vlastních akcí“ bez členění na jednotlivé druhy. Podrobnější členění se sleduje od roku 2003.

³⁾ v letech 2001 a 2002 je uveden celkový počet kontrolních akcí. Členění kontrolních akcí na provozovatele A a provozovatele B se sleduje od roku 2003.

⁴⁾ nebylo prováděno s ohledem na termín zpracování krizových plánů k 31. 12. 2004.

⁵⁾ údaje PO a IZS sledovány od roku 2004.

⁶⁾ další akce jsou plánovány v roce 2005.

Humanitární pomoc

Podle § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, Ministerstvo vnitra plní úkoly v oblasti zapojení České republiky do mezinárodních záchranných operací při mimořádných událostech v zahraničí a poskytování humanitární pomoci do zahraničí v součinnosti s Ministerstvem zahraničních věcí. Dále podle § 7 odst. 2 písm. i) zákona rozhoduje v dohodě s Ministerstvem zahraničních věcí o humanitární pomoci poskytované státem do zahraničí a zapojování do mezinárodních záchranných operací. Podrobná pravidla stanoví prováděcí předpisy.

Státní humanitární pomoc ČR do zahraničí je realizována z finančních zdrojů alokovaných vládou na daný rok ve státním rozpočtu do účelově vázané rezervy na humanitární pomoc Všeobecné pokladní správy. Na rok 2004 byly vyčleněny prostředky ve výši 52 milionů Kč. Z této účelově vázané rezervy čerpá finanční prostředky Ministerstvo zahraničních věcí a dvakrát ročně informuje vládu o jejich čerpání.

Humanitární pomoc do zahraničí

Koncem prosince roku 2003 proběhly dvě humanitární akce, organizované v důsledku povodní v jižní Francii a zemětřesení v Íránu. V té době však již byly veškeré finanční prostředky, které byly na daný rok 2003 vyčleněny (40 milionů Kč), rozděleny a bylo provedeno závěrečné roční vyúčtování. Finanční náklady na tyto dvě humanitární akce byly vyúčtovány až z finančních prostředků vyčleněných na rok 2004.

Záchranná pomoc

Nebyla v roce 2004 poskytnuta.

Materiální humanitární pomoc

KLDR (kritická humanitární situace – stomatologický materiál),
Maroko (zemětřesení - příkrývky),
KLDR (srážka vlaků – zdravotnický materiál),
východní a jihovýchodní Evropa - Rumunsko (boj proti HIV/AIDS).

Finanční humanitární pomoc

V roce 2004 poskytla Česká republika finanční a materiální pomoc v 18 případech 16 zemím a jedné mezinárodní organizaci. Pomoc obdržely tyto státy: Afghánistán, Madagaskar, Čad – Súdán (2x), Dominikánská republika, Haiti, Gruzie, Tádžikistán, západní Afrika, Jamajka, Japonsko, Angola, OSN UNAIDS, Srbsko a Černá hora, Kambodžské království (počet případů a zemí je uveden bez Francie a Íránu).

Rok	2000	2001	2002	2003	2004
počet případů	25	23	25	19	18
počet zemí	23	18	18	14	16
objem v mil. Kč	27,30	30,23	20,65	40,1	51,2

Ekonomické ukazatele

Hasičský záchranný sbor ČR plní úkoly v rozsahu a za podmínek, stanovených zákonem o Hasičském záchranném sboru ČR, zákonem o požární ochraně, zákonem o integrovaném záchranném systému a zákonem o krizovém řízení. Hasičský záchranný sbor ČR plní prostřednictvím 235 stanic také úkoly jednotek požární ochrany. Jednotky požární ochrany plní úkoly v oblasti požární ochrany, integrovaného záchranného systému a nově také v oblasti ochrany obyvatelstva.

O efektivnosti vypovídají také relace mezi výdaji ze státního rozpočtu na zajištění činnosti HZS ČR, JPO II a JPO III, škodami a uchráňenými hodnotami při požárech, uvedené v tabulce

Ekonomické ukazatele v letech 2001 - 2004

Ekonomické ukazatele		2001	2002	2003	2004
HDP v běžných cenách	mld. Kč	2 175,2	2 275,6	2 550,8	2 642,6*
výdaje ze státního rozpočtu na zabezpečení činností HZS ČR	mld. Kč	5,000	5,702	5,895	6,707
dotace ze státního rozpočtu na zabezpečení činností JPO II a JPO III	mld. Kč	0,050	0,050	0,050	0,053
výdaje na činnosti HZS ČR, JPO II, JPO III k HDP	%	0,23	0,25	0,23	0,26
přímé škody způsobené požáry	mld. Kč	2,055	3,732	1,837	1,669
přímé škody k HDP	%	0,09	0,16	0,07	0,06
uchráněné hodnoty u požárů	mld. Kč	6,230	6,252	7,647	6,977
uchráněné hodnoty k HDP	%	0,29	0,27	0,30	0,26

* odhad dle údajů ČSÚ za 3/4 roku 2004

- ve srovnání se zahraničím představují škody v ČR jedny z nejnižších hodnot vzhledem k HDP. Tento efekt spočívá především v tom, že místo dislokace nejbližší jednotky PO je ve více než 60 % případů vzdáleno do pěti km od místa mimořádné události.
- v tabulce nejsou uvedeny uchráňené hodnoty při zásazích jednotek PO u dalších druhů mimořádných událostí, neboť oproti požárům neexistuje spolehlivá metodika pro ohodnocení efektu těchto ostatních zásahů (nárůst těchto zásahů je v posledních deseti letech markantní – např. oproti roku 2000 představuje v roce 2004 téměř 140 %).

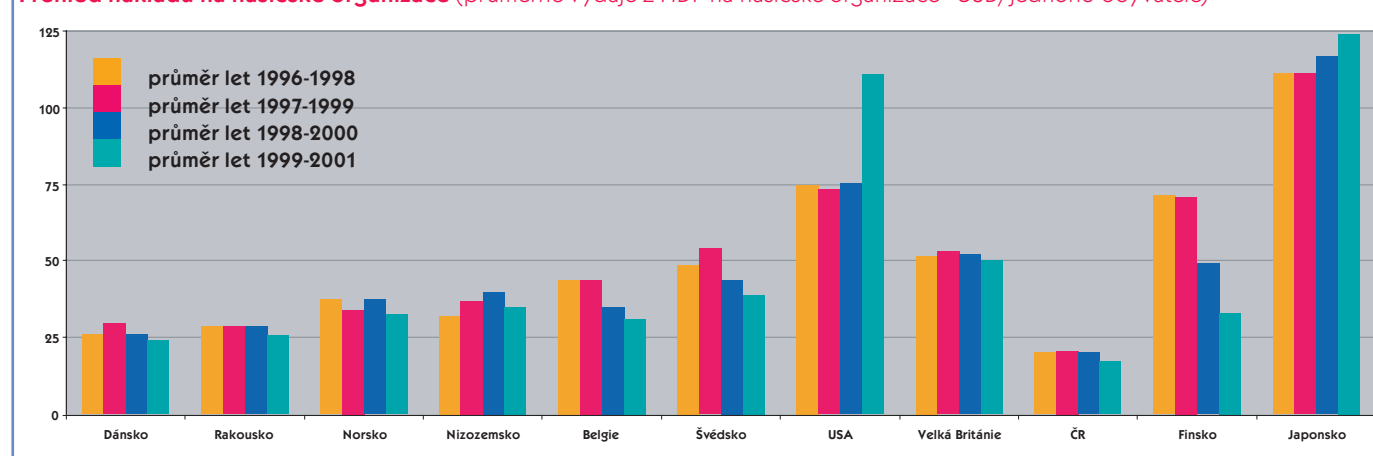
Přehled v oblasti nákladů organizací zabývajících se požární ochranou, ochranou obyvatelstva, záchrannářskou činností apod. (dále jen „hasičské organizace“) některých států v letech 1999 - 2001 v průměru na jednoho obyvatele vycházející z Bulletinu Světového střediska požárních statistik (WFSC, London, říjen 2004) a Statistické ročenky ČR 2004 (ČSÚ, prosinec 2004).

Přehled nákladů v některých státech v letech 1999 - 2001

	Průměr HDP/1 obyv. (USD, b.c., běž. kurzy)	Počet obyvatel (mil.)	Výdaje z HDP na hasičské organizace (prům. % z HDP)	Prům. výdaje z HDP na hasičské organizace (USD/1 obyv.)	Přímé požární škody průměr let 1999 - 2001 (prům. % z HDP)	(USD/1 obyv.)
Dánsko	30 000	5,3	0,08	24,0	0,20	60,0
Rakousko	23 300	8,1	0,11	25,6	0,26 (1998-2000)	60,6
Norsko	36 000	4,2	0,09	32,4	0,28	100,8
Nizozemí	23 200	15,0	0,15 (1994-1996)	34,8	0,18 (1995-1996)	41,8
Belgie	22 300	10,0	0,14 (1998-2000)	31,2	0,24	53,5
Slovinsko	9 100	1,9	0,05	4,6	0,10	9,1
Itálie	18 600	56,3	x	x	0,18	33,5
Švédsko	25 800	8,6	0,14	38,7	0,20	51,6
USA	34 600	281,4	0,32 (2000-2001)	110,7	0,22	76,1
Velká Británie	24 000	58,8	0,21 (1998-2000)	50,4	0,14	33,6
ČR	5 300	10,3	0,32	17,0	0,10	5,0
Polsko	4 100	37,9	0,19	7,8*	0,11	4,5
Finsko	22 000	5,2	0,15 (2000-2001)	33,0	0,15	33,0
Japonsko	37 600	126,9	0,33	124,1	0,10	37,6

* pouze výdaje státního rozpočtu

Přehled nákladů na hasičské organizace (průměrné výdaje z HDP na hasičské organizace - USD/jednoho obyvatele)

Druhy mimořádných událostí se zásahy jednotek PO

Požár – požární zásah na každé nežádoucí hoření, při kterém došlo k usmrcení či zranění osob nebo zvířat anebo ke škodám na materiálních hodnotách. Za požár se považuje i nežádoucí hoření, při kterém byly osoby, zvířata nebo materiální hodnoty nebo životní prostředí bezprostředně ohroženy.

Dopravní nehoda – zásah jednotky PO u mimořádné události v dopravě – kolize dopravních prostředků, která vyžaduje provedení záchranných vyprošťovacích prací nebo likvidaci následků dopravní nehody. Pokud by v činnosti jednotky PO převládaly jiné činnosti, např. z důvodu úniku nebezpečné látky do životního prostředí, klasifikuje se tento zásah podle převládajícího charakteru. Zásah na dopravní nehodu s následným požárem se posuzuje jako požár. Za dopravní nehodu je považován i zásah, kdy jednotky PO pouze dopravní prostředek vyprošťovaly z prostorů mimo komunikace (odtažení vraků, vozidlo sjeté mimo komunikaci apod.), odstraňovaly pouze drobné následky dopravní nehody (očistění komunikace nebo odstranění úniků látek - provozních náplní vozidel apod.).

Živelní pohroma - zásah jednotky PO z důvodu mimořádné události následkem škodlivě působících sil a jevů vyvolaných plošně přírodními vlivy, které ohrožují životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí - povodně, záplavy, deště, vlivem sněhu, nárazy, větrné smrště, sesuvu půdy, zemětřesení apod. (spojeny s vyhlášením stavu nebezpečí, stupně povodňové aktivity apod.), při nichž jednotky PO provádějí záchranné a likvidační práce.

Únik nebezpečné chemické látky - zásah jednotky PO u mimořádné události spojené s nežádoucím uvolněním nebezpečných chemických látek včetně ropných produktů (během výroby, dopravy nebo manipulace) a ostatních látek. Zásah jednotek PO je veden k omezení nebo snížení rizika nekontrolovaného úniku hořlavých, výbušných, žíravých, jedovatých, zdraví škodlivých, radioaktivních a jiných nebezpečných látek, ropných produktů případně ostatních látek do životního prostředí (zemní plyn, kyseliny a jejich soli, louhy, čpavek apod.) včetně závažných havárií dle § 2 zákona o prevenci závažných havárií.

(Poznámka: **Nebezpečná látka** - viz zákon č. 157/1998 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.)

Únik ropného produktu (olejová havárie) – zásah jednotky PO u mimořádné události s únikem výhradně ropných produktů (benzinů, nafty nebo oleje). Úniky těchto látek z provozních náplní vozidel následkem dopravní nehody jsou klasifikovány jako „dopravní nehoda“.

Technická havárie - zásah jednotky PO k odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů velkého rozsahu či značných následků na zdraví osob, zvířat či majetku (mimo živelní pohromu), např. destrukce objektu.

Technická pomoc - zásah jednotky PO k odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů menšího rozsahu mimo technologickou pomoc a dopravní nehodu, např.:

- vyproštění osob z výtahu,
- nouzové otevření bytu,
- odstranění překážek z komunikací i jiných prostor,
- otevírání uzamčených prostorů,
- likvidace spadlých stromů, elektrických vodičů apod.,
- odvětrání prostor,
- záchrana osob a zvířat,
- čerpání, uzavírání a navážení vody,
- asistence při hledání nástražného systému,
- provizorní nebo jiné opravy,
- vyprošťování předmětů, osob (včetně prací na vodě),
- měření koncentrací nebo radiace.

Technologická pomoc - zásah jednotky PO vedoucí k odstranění nebezpečí nebo nebezpečných stavů v technologickém provozu podniků.

Ostatní pomoc – zásah jednotky PO, který nelze definovat jako technickou havárii, technickou nebo technologickou pomoc, např. odvoz nebo převoz pacienta či lékaře, monitoring vodních toků, kontrola sjízdnosti komunikací (kromě živelní pohromy) apod. i na vyžádání jiné služby (přímo i nepřímo poskytnutá pomoc).

Radiační havárie a nehoda – zásah jednotky PO u mimořádné události spojené s nepřipustným uvolněním radioaktivních látek nebo ionizujícího záření (definice viz § 2 zákona č. 18/1997 Sb. a § 5 vyhlášky č. 318/2002 Sb.).

Ostatní mimořádná událost – zásah jednotky PO u jiné mimořádné události, např. epidemie nebo nákaza, zajištění podezřelých zásilek, a také všechny zásahy u událostí, které nelze klasifikovat předchozími druhy zásahů jednotek PO.

Planý poplach – zásah jednotky PO vyvolaný z důvodu ohlášení požáru nebo jiné mimořádné události jednotce PO, která se nepotvrdila.

Do roku 2001 byly jako události vedeny:

Práce na vodě - zásah jednotek PO na povrchových vodách.

Čerpání vody – zásah jednotek PO, při němž se provádí odstranění nežádoucí vody z venkovních i vnitřních prostorů.

Jiný technický zásah - činnost jednotky PO, kterou nelze klasifikovat předchozími druhy událostí. Jedná se např. o odvoz nebo převoz pacienta či lékaře (přímo i nepřímo poskytnutá pomoc).

Zásahy jednotek PO spojené s těmito událostmi jsou od roku 2002 vedeny jako technická nebo ostatní pomoc.

Statistická ročenka 2004

Vydalo: MV–generální ředitelství HZS ČR jako přílohu časopisu 112 číslo 3/2005
Zpracovali: pplk. Ing. Vladimír Vonásek, por. Bc. Pavel Lukeš a kolektiv
Mapky: Ing. Tomáš Peňáz, Ph.D.
Grafy: ASPEKT studio
Fotografie: archiv redakce
Lektor: pplk. Ing. Luděk Prudil
Odpovědný redaktor: mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal
Grafická úprava: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I

Další statistické informace a anglická verze ročenky na www.mvcr.cz

Kalendář hlavních sportovních soutěží na období od února 2005 do února 2006

Mgr. Jan DVOŘÁK
MV-generální ředitelství HZS ČR

Vysvětlivky

- ¹⁾ Uvedené datum nebo místo konání se může změnit, případně v době vydání sportovního kalendáře nebylo ještě přesně stanoveno.
- ²⁾ Soutěž organizovaná společně pro příslušníky a zaměstnance HZS ČR, Policie ČR a MV, pokud to pořadatel uvede v propozicích soutěže. Pořadatel stanoví podmínky účasti a hodnocení. Účast příslušníků a zaměstnanců HZS ČR na mistrovství UNITOP ČR organizuje ČHSF.
- ³⁾ Další vybraná soutěž v požárním sportu, na které může být dosažen národní rekord v souladu s pravidlem 13, odst. 4 Pravidel požárního sportu.
- MS** Oficiální Mistrovství HZS ČR, mistrovství ESF a ISFFR.
- PS** Soutěže v požárním sportu.
- TF** Soutěže v TFA a v disciplínách s prvky záchranářské, lezecké činnosti a práce na vodě.
- OS** Soutěže v ostatních sportech.

Datum a místo konání soutěže	Název soutěže	Disciplíny, kategorie, účast	Pořadatel soutěže, kontakt
ÚNOR			
2. 2. Figura, Jeseníky	Mistrovství ČHSF ve sjezdovém lyžování	• obří slalom - lyže, snowboard • ženy, muži • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	HZS Olomouckého kraje, ČHSF, SK při HZS Olomouckého kraje, Ing. Jiří Moskva, 974 770 726, 737 195 327
21.- 25. 2. Písek	Přípravné soustředění	• reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
25. 2. Nová Ves u Rýmařova	Jesenický pohár	• běh na lyžích klasicky, volně • ženy, muži • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	HZS Olomouckého kraje, SK při HZS Olomouckého kraje, Mgr. Jakub Krček, 585 731 718, jakub.krcek@hzsol.cz
BŘEZEN			
2. 3. Praha, Spiritka	Setkání s mistry	• mistři republiky 2004 • nejlepší sportovci HZS ČR 2004	MV-GR HZS ČR, ČAHD
4. 3. Opava, Vítkov	X. ročník turnaje ve stolním tenisu O pohár ředitele HZS MSK - územního odboru Opava	• 3 členná družstva profesionálních hasičů	HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Opava, František Koch, 556 300 222, fkoch@atlas.cz, stanice.vitkov@atlas.cz
21.- 25. 3. Ostrava-Poruba	Přípravné soustředění	• reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
DUBEN			
1. 4. Praha	2. ročník Běhu Kunratickým lesem	• crosscountry - muži 10 (5) km, ženy 5 km • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	MV-GR HZS ČR, SK GR, stanislav.krejci@grh.izscr.cz
18.- 22. 4. Brno	Přípravné soustředění	• reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
23.- 24. 4. Jablonec nad Nisou	³⁾ XX. ročník soutěže Hala Jablonec n. Nisou 2005	• PS – 100 m a štafeta • 23. 4. dobrovolní hasiči, M a Ž • 24. 4. profesionální hasiči	SH ČMS Jablonec nad Nisou, HZS Libereckého kraje, ÚO Jablonec nad Nisou
duben Praha	¹⁾ Mistrovství HZS ČR v plavání	• příslušníci a zaměstnanci HZS ČR a HZSP	OS MV, MV-GR HZS ČR, ČAHD, HZS hl. m. Prahy
KVĚTEN			
1. 5. Chomutov	Mistrovství ČHSF v TFA	• profesionální hasiči	ČHSF, Ladislav Šnelly, 974 433 094 snelly@oucvcz
5.- 6. 5. Brno	IMZ začínajících závodníků a trenérů	• požární sport	MV-GR HZS ČR a trenéři reprezentačního družstva HZS ČR v požárním sportu
9. 5. Ostrava	Radniční věž	• soutěž v disciplínách TFA • profesionální hasiči	HZS Moravskoslezského kraje ÚO Ostrava, Ing. Jozef Dankovič, 596 783 218, 606 764 889, jozef.dankovic@hzsmsk.cz, vladimir.vysocky@seznam.cz
10. 5. Praha, Stromovka	²⁾ Přebor HZS v atletice	• atletické disciplíny: 100 m, 400 m, 800 m, skok daleký, skok vysoký, hod diskem, vrh koulí, 110 m překážek, 100 m překážek (ženy), 5000 m (muži), 3000 m (ženy)	v rámci VC UNITOP ČR, stanislav.krejci@grh.izscr.cz
11. 5. Stochove	³⁾ Velká cena ČR v požárním útoku - 1. závod	• profesionální hasiči	HZS Středočeského kraje, ÚO Kladno
12. 5. Karlovy Vary	³⁾ Karlovarská věž o putovní pohár ředitele ÚO Karlovy Vary	• výstup do 4. podlaží cvičné věže • profesionální hasiči • věž součástí Ligy 2005	HZS Karlovarského kraje
14. 5. Telč	IV. ročník soutěže v hasičském pětiboji	• soutěž v disciplínách TFA • profesionální hasiči	HZS kraje Vysočina, st. Telč, kpt. Josef Muranský, 567 243 252
14. 5. Brno	Brněnský Prígl	• silniční cyklistika • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR a HZSP	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Brno, Ivan Růžicka, 541 599 111, 724 161 255
14.- 24. 5. Riccione, Itálie	1. evropské mistrovství hasičů	• profesionální hasiči • evropská podoba světových her	účast koordinuje ČHSF, www.eurochampionshipfire2005.com/maschera.htm
17. 5. Jičín	Regionální soutěž v disciplínách TFA	• příslušníci HZS Pardubického a Královéhradeckého kraje	HZS Královéhradeckého kraje ÚO Jičín
19. 5. Bořitov	Pohár Moravského Krasu	• požární útok • denní příslušníci HZS ČR	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Blansko, mjr. Kohoutek, 724 181 176
20. 5. Ústí nad Orlicí	³⁾ Orlická věž	• výstup do 4. podlaží cvičné věže • profesionální hasiči • věž součástí Ligy 2005	HZS Pardubického kraje, ÚO Ústí nad Orlicí, SK HZS Ústí nad Orlicí, Pavel Zámečník, zamecnik.p@seznam.cz
20. 5. Tábor	Batkovy 2005 - maratón horských kol	• horská kola - 45 km • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR a HZSP	HZS Jihočeského kraje ÚO Tábor, SK Hasiči Tábor, Martin Petrák (denní sm.), 607 587 792, 381 410 132, martin.petrak@jck.izscr.cz,
24. 5. Pardubice	Regionální soutěž v PS HZS krajů Pardubického a Královéhradeckého	• všechny disciplíny PS • profesionální hasiči HZS krajů Pardubického a Královéhradeckého	HZS Pardubického kraje
25. 5. Olomouc	Mistrovství HZS ČR v disciplínách TFA	• profesionální hasiči	MV-GR HZS ČR, HZS Olomouckého kraje, ČAHD, Sportovní klub při HZS Olomouckého kraje
26. 5. Plzeň	³⁾ Velká cena ČR v požárním útoku - 2. závod	• profesionální hasiči	HZS Plzeňského kraje, ÚO Plzeň, Pavel Musil, 377 304 411, pavel.musil@pm.hzspk.cz
27. 5. Plzeň - areál stanice Košutka	³⁾ XVI. ročník Memoriálu Milana Kružíka	• PS - 100 m s překážkami a výstup do 4. podlaží cvičné věže • profesionální hasiči • věž součástí Ligy 2005	HZS Plzeňského kraje, ÚO Plzeň, HZS Škoda - služby a. s., Josef Pangrác, 378 132 200, jpangrac@skoda-sluzby.cz

Datum a místo konání soutěže	Název soutěže	Disciplíny, kategorie, účast	Pořadatel soutěže, kontakt
28. 5. Seč	III. ročník celorepublikového závodu v silniční cyklistice o pohár ředitele HZS Pardubického kraje - územního odboru Chrudim	- příslušníci a zaměstnanci HZS ČR - A muži 18-35 let – 40 km - B muži 35-45 let – 32 km - C muži+ženy 45-55 let – 24 km - D muži + ženy 55 let a víc – 8 km	SK hasiči okresu Chrudim, Ladislav Kostovič, 469 632 921, 724 180 211, ladislav.kostovic@pak.izscr.cz, HZS Pardubického kraje, ÚO Chrudim
květen Brno	¹⁾ Brněnský záchranář	- soutěž v disciplínách TFA - profesionální hasiči	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Brno, Milan Vrabel, 541 599 111
ČERVEN			
1. 6. Jihlava	Přebor HZS ČR v nohejbalu dvojic	příslušníci a zaměstnanci HZS	KŘ HZS kraje Vysočina, kpt. Jaromír Poul, 724 153 128
3. 6. Petrovice	³⁾ Velká cena ČR v požárním útoku - 3. závod	profesionální hasiči	HZS kraje Vysočina, ÚO Třebíč, npor. Ing. Miloš Mach, 568 848 174
8.- 12. 6. Cork, Irsko	Mistrovství Evropy hasičů v kopané	reprezentační družstvo HZS ČR	ESF, účast organizuje MV-GR, ČHSF
8.- 9. 6. Sokolov	Regionální soutěž v PS HZS Plzeňského a Karlovarského kraje	- všechny disciplíny PS - profesionální hasiči krajů Plzeňského a Karlovarského	HZS Karlovarského kraje
11. 6. AERO Vodochody	FENZY CUP – zdatný hasič	- profesionální hasiči - soutěž v disciplínách TFA	HZS podniku AERO Vodochody a.s., Ing. Miloš Hladík, 255 763 139, fax: 255 763 222
11. 6. Krchleby	³⁾ Krchlebská věž	- výstup do 4. podlaží cvičné věže - profesionální hasiči - věž součástí Ligy 2005	HZS Středočeského kraje, ÚO Kutná Hora, SDH obce Krchleby
14.-15. 6. Plasnice	²⁾ XII. MČR profesionálních hasičů a PČR v orientačním běhu.	- muži do 40 a nad 40 let - ženy bez rozdílu věku 1. den jednotlivci, 2. den štafety	OR PČR a SKP Rychnov nad Kněžnou, Ing. Pavel Balcar, 974 536 370, 974 536 111, 607 131 100, hynek@dobruska.cz, Josef Daniček, 974 536 203, Libor Netopil, 974 536 203
16. 6. Zlín	10. ročník Memoriálu Františka Frajta	soutěž s prvky lezecké a záchranářské činnosti	ředitelství HZS Zlínského kraje
18. 6. Praha - Trojský kanál	VI. závod osádek HZS ČR v raftingu	- raftové čluny - 4 nebo 6-ti členné posádky - sjezd a slalom	HZS hl. m. Prahy, Josef Musil (směna C), 222 199 235
21. 6. Šumperk	Mistrovství HZS ČR v nohejbalu trojic	družstva HZS krajů	MV-GR HZS ČR, HZS Olomouckého kraje, ÚO Šumperk, ČAHD
22. 6. České Budějovice	³⁾ Jihočeská věž 2005	- výstup do 4. podlaží cvičné věže - profesionální hasiči - věž součástí Ligy 2005	HZS Jihočeského kraje KŘ, mjr. Ing. Martin Sviták, 387 005 130, martin.svitak@jck.izscr.cz
24. 6. Brno	³⁾ Velká cena ČR v požárním útoku - 4. závod	profesionální hasiči	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Brno, Štveráček Jaroslav (směna B), 541 599 111
24. 6. - 26. 6. Trelissac, Francie	10. mistrovství světa hasičů	horská kola	účast koordinuje ČHSF www.vtftpompier-trelissac2005.com
27. - 29. 6. Pardubice	Přebor HZS ČR v tenisu	- muži dvouhra a čtyřhra do 40 let a nad 40 let - ženy dvouhra a čtyřhra bez rozdílu věku	MV-GR HZS ČR Institut ochrany obyvatelstva, Lázně Bohdaneč, Tomáš Čapoun, 466 850 404, 724 179 520, tomas.capoun@ioolb.izscr.cz
26. 6. až 5. 7. Québec, Kanada	WPFG - Světové hry policistů a hasičů 2005	- všemožné individuální a kolektivní sporty a disciplíny - profesionální hasiči	účast koordinuje ČHSF, www.2005wpfg.com
30. 6. až 2. 7. Hradec Králové	XXXIV. mistrovství ČR v požárním sportu družstev HZS ČR	- všechny disciplíny - profesionální hasiči	MV-GR HZS ČR a HZS Královéhradeckého kraje
ČERVENEC			
7.- 13. 7. Brno	Přípravné soustředění před CTIF v Chorvatsku	reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
17.- 24. 7. Varaždin, Chorvatsko	Mezinárodní soutěž CTIF	reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
24. 7. Kostnice, SRN	18. ročník mezinárodního závodu Bodensee-Feuerwehr-Triathlon	triathlon	případnou účast koordinuje ČHSF, stanislav.krejci@grh.izscr.cz, www.schutzbach.com/ffk/sport
SRPEN			
12. 8. Zlín	³⁾ Zlínská věž	- výstup do 4. podlaží cvičné věže - profesionální hasiči - věž součástí Ligy 2005	ředitelství HZS Zlínského kraje
14. 8. Alojzov	Pohár Krále Ječmínka Mistrovství ČHSF	silniční cyklistika	HZS Olomouckého kraje, ÚO Prostějov - Alojzov, Jiří Vrba, tel. 582 306 011, vrba.hasman@email.cz
25. 8. Česká Třebová	³⁾ Velká cena ČR v požárním útoku - 5. závod	profesionální hasiči	AVHZSP, HZS podniku České dráhy
26. 8. Hradec Králové	³⁾ XXX. ročník Memoriálu Josefa Romportla a Vlastimila Mála	- PS – běh na 100 m s překážkami a výstup do 4. podlaží cvičné věže - profesionální hasiči a muži SDH - věž součástí Ligy 2005	HZS Královéhradeckého kraje, ÚO Hradec Králové, kpt. Bc. Rudolf Jelínek, 495 855 142, rudolf.jelinek@hkk.izscr.cz
ZÁŘÍ			
3. 9. Mariánské Lázně	Profesionál 2005	soutěž záchranných lezeckých skupin	Jaroslav Andrlé, zs-a@volny.cz a HZS Karlovarského kraje, ÚO Cheb, stanice Mar. Lázně, mjr. Jiří Šidlo, 353 438 101, jiri.sidlo@kvk.izscr.cz

Datum a místo konání soutěže	Název soutěže	Disciplíny, kategorie, účast	Pořadatel soutěže, kontakt
5.- 7. 9. Ostrava-Poruba	Přípravné soustředění	• reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
6.- 11. 9. Ostrava	II. mistrovství Evropy v požárním sportu	• všechny disciplíny PS • reprezentační družstvo HZS ČR	ISFFR, HZS Moravskoslezského kraje, MV-GR HZS ČR, ČAHD
6.- 7. 9. Zámberk	5. ročník „O pohár firmy RELS“	• příslušníci a zaměstnanci HZS ČR • orientační běh	HZS Pardubického kraje, ÚO Ústí nad Orlicí, Ing. Libor Dušek, 465 614 222, hasici.zamberk@orlice.cz
9. 9. Chrudim	³⁾ Pohár Vysočiny 2005 - 29. Ročník	• požární sport • profesionální hasiči z regionu Vysočina	HZS Pardubického kraje ÚO Chrudim, Vladimír Komínek, 469 632 921, 724 180 210, vladimir.kominek@pak.izscr.cz
11. 9. Paskov	³⁾ Velká cena ČR v požárním útoku - 6. Závod	• profesionální hasiči	AVHZSP, HZS podniku BIOCEL a. s. Paskov, 658 462 363
16. 9. Rokycany	Velká cena města Rokycan	• vyprošťování osob z havarovaných vozidel a poskytování předlékařské péče	HZS Plzeňského kraje ÚO Rokycany, kpt. Miroslav Hrubec, 371 733 555, miroslav.hrubec@ro.hzspk.cz
16.- 18. 9. Havlíčkův Brod	Mistrovství České republiky družstev SDH SH ČMS v požárním sportu	• všechny disciplíny PS (SDH) • dobrovolní hasiči	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
17. 9. Vodochody	³⁾ Velká cena ČR v požárním útoku - 7. závod	• profesionální hasiči	AVHZSP, HZS podniku Aero Vodochody
23. 9. Plzeň-Košutka	³⁾ X. ročník soutěže seniorů HZS ČR o putovní pohár primátora města Plzně	• požární útok • profesionální hasiči starší 40 let	HZS Plzeňského kraje, ÚO Plzeň, Miroslav Moule, 377 906 620, miroslav.moule@pm.hzspk.cz
23. 9. Kroměříž	Hasičský pěti boj	• profesionální hasiči • soutěž s prvky záchranářské techniky	HZS Zlínského kraje, ÚO Kroměříž
září Rumunsko	¹⁾ Mistrovství Evropy hasičů ve stolním tenisu	• reprezentační družstvo HZS ČR	ESF, účast organizuje MV-GR HZS ČR, ČHSF
září Mallorca	¹⁾ Mistrovství světa hasičů v silniční cyklistice a časovce	• muži A 19-30, B 31-40, C 41-50, D 51-55, E 56-60, F 61 a víc let • junioři 16-18 let • ženy bez rozdílu věku	případnou účast koordinuje ČHSF, stanislav.krejci@grh.izscr.cz
ŘÍJEN			
6. 10. Praha	Memoriál JUDr. Františka Kohouta	• vyprošťování osob z havarovaných vozidel • profesionální hasiči	HZS hl. m. Prahy, Vladimír Zámýslícký, 222 199 460
6.-7. 10. Brno	IMZ začínajících závodníků a trenérů	• požární sport	MV-GR HZS ČR a trenéři reprezentačního družstva HZS ČR v požárním sportu
8. 10. Brno	Brněnský dráček	• horská kola • profesionální hasiči • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Brno, Ivan Růžicka, 541 599 111, 724 161 255
21. 10. Vítkovice	Přebor HZS MSK ve stolním tenisu	• soutěž tříčlenných družstev • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	HZS Moravskoslezského kraje, Ing. Miroslav Fabián, 596 763 122, miroslav.fabian@hzsmask.cz
říjen	¹⁾ Mistrovství HZS ČR ve volejbalu	• příslušníci a zaměstnanci HZS ČR • jsou možná smíšená družstva	MV-GR HZS ČR, ČAHD, ČHSF
říjen Vysoké Mýto, Chocení	¹⁾ Mistrovství ČHSF	• malá kopaná • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	HZS Pardubického kraje ÚO Ústí nad Orlicí, Pavel Zámečník, 606 525 410, zamecnik.p@seznam.cz
LISTOPAD			
listopad	¹⁾ Přebor HZS ČR v lezení na umělé stěně	• příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	MV-GR HZS ČR
21.- 25. 11. Ostrava - Vítkovice	Přípravné soustředění	• reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu	MV-GR HZS ČR
25.- 26. 11. Ostrava	XI. ročník Ostrava Cup O pohár ředitele HZS MSK	• mezinárodní turnaj ve futsalu • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	HZS Moravskoslezského kraje ÚO Ostrava, J. Dankovič, tel. 596 783 218, 606 764 889, jozef.dankovic@hzsmask.cz
PROSINEC			
prosinec Praha - Státní archiv	¹⁾ Vyhlášení nejlepších sportovců HZS ČR za rok 2005	• spolu s vyhlášením nejlepších sportovců MV a PČR	MV-GR HZS ČR, ČAHD, ČHSF
LEDEN 2006			
3 dny Harrachov	¹⁾ Mistrovství ČHSF v běhu na lyžích	• příslušníci a zaměstnanci HZS ČR • muži 10 klasicky, 15 km volně • kat. -35, 36-49, 50+ • ženy 5 klasicky, 7,5 km volně • štafety, kombinace	ČHSF, AVHZSP, MV-GR HZS ČR
ÚNOR 2006			
Praha	¹⁾ Setkání s mistry za rok 2005	• vítězná družstva a jednotlivci v Mistrovstvích HZS ČR v roce 2005 • další sportovci, kteří dosáhli vynikajících sportovních výsledků v roce 2005	MV-GR HZS ČR, ČAHD, ČHSF
Figura, Jeseníky	¹⁾ Mistrovství ČHSF ve sjezdovém lyžování	• obří slalom - lyže, snowboard • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	HZS Olomouckého kraje, ČHSF, SK při HZS Olomouckého kraje, Mgr. Jakub Krček, 585 731 718, jakub.krcek@hzsolk.cz
Jeseníky	¹⁾ Jesenický pohár	• běh na lyžích klasicky, volně • příslušníci a zaměstnanci HZS ČR	HZS Olomouckého kraje, ČHSF, SK při HZS Olomouckého kraje, Mgr. Jakub Krček, 585 731 718, jakub.krcek@hzsolk.cz

Mezinárodní spolupráce v oblasti požární ochrany

V posledních několika letech začaly narůstat problémy týkající se zastupování zájmů České republiky v jedné z nejvýznamnějších mezinárodních organizací požární ochrany „Mezinárodním technickém výboru pro prevenci a hašení požárů“ známé pod zkratkou CTIF. Prvotní příčinou této neuspokojivé situace byla málo iniciativní práce vedoucích představitelů našeho stávajícího zástupce v uvedené organizaci - Českého národního komitétu CTIF. Na pouze formální činnost jmenovaného národního orgánu v CTIF bylo Ministerstvo vnitra upozorněno jak orgány CTIF tak i členy uvedeného národního orgánu, kterými byly nejvýznamnější subjekty působící na úseku požární ochrany u nás. Kritizována byla zejména nekomunikativnost prezidia národního orgánu se svými členy, pozdní přenášení informací, jakož i upřednostňování individuálních zájmů před zájmy hasičských spolků a organizací, k čemuž posloužila i účelová změna stanov.

Situace se bohužel vyhroutila natolik, že v podstatě všechny nejvýznamnější a nejpočetnější hasičské spolky a organizace ze stávajícího národního orgánu vystoupily a zároveň požádaly Ministerstvo vnitra, aby v rámci své působnosti dané zákonem, přispělo k řešení tohoto neuspokojivého stavu.

Ministerstvo vnitra, vědomo si tradičně dobrých vztahů v rámci vzájemné spolupráce s CTIF v minulosti, a své zákonné odpovědnosti za jejich udržení a za bezproblémové zabezpečení již plánovaných akcí CTIF na našem území, nemohlo situaci ponechat bez odezvy a muselo neprodleně činit kroky k nápravě. Jedním z těchto kroků je i dále uvedený otevřený dopis současnému prezidiu Českého národního komitétu CTIF.

plk. JUDr. Václav ŠUBRT, MV-generální ředitelství HZS ČR

Český národní výbor CTIF

Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414

Č.j.: 1/ČNV-2005

Praha 20. ledna 2005

Počet listů: 6

Prezidium Českého národního komitétu CTIF
Blanická 13
120 00 Praha 2

Otevřený dopis prezidiu Českého národního komitétu CTIF ve věci zastupování zájmů České republiky v CTIF

Vážené prezidium Českého národního komitétu CTIF,

Po vzniku samostatné České republiky v roce 1993 se dohodlo Ministerstvo vnitra v součinnosti se Sdružením hasičů Čech, Moravy a Slezska a dalšími zainteresovanými složkami založit v rámci Mezinárodního technického výboru pro prevenci a hašení požárů CTIF (dále jen „CTIF“) nový Národní komitét České republiky (dále jen „ČNK“) a přihlásit se do činnosti CTIF jako jeho řádný člen. ČNK byl založen v čele s náměstkem ministra vnitra panem Ing. Vladimírem Zemanem a prvním delegátem v CTIF se stal pan Ing. Rudolf Manoušek, starosta výše uvedeného sdružení. Tímto aktem se zároveň obnovila dlouhodobá tradice, kdy v čele komitétu od jeho vzniku v roce 1973 byl zástupce Ministerstva vnitra a prvním delegátem zpravidla předseda Svazu požární ochrany.

V tomto období byla činnost tohoto národního orgánu zaměřena především do oblasti sportovních akcí, práce s mládeží a historie hasičstva. Jako výraz ocenění aktivního a dlouhodobého působení ČNK v předchozích letech (včetně let před rozdělením Československa) bylo rozhodnuto vedením CTIF uskutečnit jedno ze zasedání Prezidia CTIF v České republice. Provedení akce bylo vedením CTIF hodnoceno na nejvyšší organizační úrovni. Zároveň bylo vedením CTIF rozhodnuto, že Metodické centrum v Příbyslavi se stane dokumentárním centrem CTIF, čímž byla oceněna dlouhodobá činnost tohoto zařízení a jeho přínos nejen pro naši republiku, ale i pro celé hnutí CTIF.

V roce 1997 vystoupilo z ČNK Ministerstvo vnitra z důvodu nemožnosti svého zastoupení jako právnické osoby. Státní orgán nelze řídit a nelze mu ukládat úkoly nevládní organizací. Tyto skutečnosti včetně tehdy dvojího zastoupení České republiky v CTIF (zároveň Civilně správním úsekem MV a tehdejšími Ředitelstvím HZS ČR) konstatoval i kontrolní nálezký NKÚ. V průběhu období let 2000 – 2003 z důvodů dále uvedených, vystoupily z ČNK další složky požární ochrany (řádní členové) a společně s Ministerstvem vnitra hledaly řešení jak obnovit činnost tohoto orgánu tak, aby se do plnění úkolů mohly zapojit všechny složky, které se v České republice podílejí na hasičské a záchranářské činnosti. Hledání adekvátních řešení bylo podmíněno také faktem, že České republice bylo přiděleno právo organizačně zabezpečit v roce 2009 provedení světové hasičské olympiády a zasedání všech orgánů CTIF. Jedním z hlavních cílů uvedených řešení bylo dát dostatečné záruky za bezproblémové zabezpečení výše uvedené akce jakož i dalších akcí CTIF na našem území.

V současném období, je situace taková, že Česká republika nemá, na základě celé řady námi získaných poznatků, odpovídající zastoupení v nejvýznamnější mezinárodní organizaci působící na úseku požární ochrany, kterou je CTIF, a není tudíž schopna důsledně plnit cíle a závazky vyplývající ze statutu CTIF a zároveň dát dostatečné záruky za bezproblémové organizační, personální a finanční zabezpečení větších akcí CTIF na svém území. Toto konstatování si dovoluujeme opřít o tyto skutečnosti.

Přibližně od konce roku 2003 se na Ministerstvo vnitra – generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „MV-GR HZS ČR“), které má přímo ze zákona povinnost zabezpečovat mezinárodní spolupráci na úseku požární ochrany podle § 1 odst. 3 zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a § 24 odst. 1 písm. s) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, začala obracet celá řada hasičských spolků, svazů, výrobních, výzkumných i vzdělávacích organizací, vyjadřujících vážné znepokojení nad současnou činností ČNK. Beze všech pochybností lze říci, že se v podstatě jednalo o všechny nejvýznamnější subjekty působící na úseku požární ochrany v České republice, které z ČNK vystoupily z důvodu nečinnosti uvedeného orgánu a nedostatečné spolupráce a komunikace na národní úrovni. Tyto subjekty zároveň vyzvaly MV-GR HZS ČR, aby v rámci své kompetence učinilo neprodleně kroky k řešení této neuspokojivé situace. Postup řešení byl naznačen ve společně přijatém memorandu.

Své vystoupení z ČNK zdůvodnily uvedené subjekty zejména těmito argumenty:

- ztížena možnost reprezentovat své zájmy na mezinárodním poli v rámci cílů CTIF,

- chybějící komunikace mezi členy a vedením ČNK a naprostá absence informací o činnosti a akcích CTIF, o čemž svědčí i po několik let nevedené internetové stránky ČNK (do května 2004),
- nevyjasněnost finančních závazků a pohledávek – neschválení účetní uzávěrky valným shromážděním ČNK,
- účelová změna stanov ČNK, schválených jako příloha rozhodnutí zaregistrovaného Ministerstvem vnitra pod č.j.: VS/1-1/6131/2000. Podstatou této změny je skutečnost, že řádným členem ČNK se může stát i fyzická osoba bez ohledu na to, zda je či není v činné službě u požárních a záchranných služeb. Řádným členstvím tak fyzické osoby získaly právo volit do orgánů ČNK. Tím se otevřela cesta pro změny v zastoupení v orgánech ČNK (přechod od oficiálních představitelů zastupujících subjekty působící na úseku požární ochrany na fyzické osoby nebo právnické osoby), jejichž činnost nemusí souviset s hasičskou ani záchrannou činností, čímž je výrazně potlačen oborový zájem. Byl vytvořen prostor pro uplatňování individualistických přístupů a zájmů před zájmy kolektivními, před zájmy požární ochrany jako celku. Změnou vzniklo zcela nedemokratické prostředí, umožňující fyzickým osobám, byť i nikoho nezastupujícím, kupř. přispět k přehlasování zástupců občanských sdružení, zastupujících statisíce svých členů, což je prostředí pro zástupce těchto sdružení, organizací a spolků zcela nepřijatelné. Je třeba zdůraznit, že provedená změna je v příkrém rozporu se stanovami CTIF a tudíž i s jeho cíli a uplatňovanými demokratickými principy. Podle § 12 stanov CTIF je každý stát zastoupen svým národním orgánem (dále jen „Národní výbor“) složeným z různých úřadů, organizací a svazů požární ochrany, které jsou v tom či onom státě rozhodující při zabezpečení pomoci a záchrany při katastrofách. Pouze Národní výbor státu může být podle § 3 odst. 2 stanov řádným členem CTIF, který má podle § 4 odst. 2 stanov právo využívat svůj rozhodovací hlas a své aktivní a pasivní volební právo. Fyzické osoby se podle § 3 odst. 3 a 4 stanov mohou stát pouze přidruženými nebo čestnými členy, kteří ovšem nejsou podle § 6 odst. 2 stanov oprávněni hlasovat. Nemohou se stát řádnými členy a proto nemohou volit orgány CTIF ani být do nich voleni. Možností prosazování individualistických zájmů jsou tak zcela vyloučeny. CTIF ve svých stanovách rovněž důsledně ctí oborové zájmy požární ochrany a v § 7 odst. 6 stanoví, že do výkonných orgánů CTIF (Výkonného výboru) mohou být zvoleny ze zástupců řádných členů CTIF pouze ty osoby, které jsou v činné službě u požárních a záchranných služeb nebo obdobných svazů.

Musíme opakovaně zdůraznit, že tyto zcela základní demokratické principy činnosti CTIF jsou činností ČNK, zejména pak změnou stanov ČNK naprosto ignorovány. Bez zásadního přepracování stanov není v podstatě možné, aby nejvýznamnější a nejpočetnější subjekty působící na úseku požární ochrany mohly být členy ČNK a účelně prosazovat zájmy požární ochrany v oblasti své působnosti. Je nutné říci, že z výše uvedených důvodů stojí nyní mimo ČNK v podstatě všechny nejdůležitější složky celého systému požární ochrany v České republice, které zabezpečují pomoc a záchranu při požárech a jiných mimořádných událostech. Jde v podstatě o všechny profesionální a statisíce dobrovolných hasičů, kteří působí ve složkách, jejichž zastoupení v rámci spolupráce s CTIF považují vrcholové orgány CTIF za naprosto klíčové a nezbytné, o čemž svědčí i formy spolupráce, které jsou vzájemně uplatňovány mezi CTIF a jinými státy.

Pokud pan prezident ČNK, Ing. Ján Chlebo, nepovažuje současnou situaci za znepokojivou a shora naznačené důvody, které k ní vedly za opodstatněné, je to jeho názor, který je ovšem zcela mimo realitu a naprosto jej nesdílíme. Naopak jsme toho názoru, že situace je velmi znepokojivá a nutno ji urychleně řešit. Svůj názor opíráme nejen o výše uvedené, ale rovněž o negativní stanovisko prezidenta CTIF pana Waltera Eggera k činnosti ČNK v posledních několika letech. Pan prezident se mohl osobně přesvědčit o existujících problémech při své návštěvě České republiky v červnu r. 2004. Vyjádřil plné pochopení snaze Ministerstva vnitra tyto problémy odstranit a přislíbil pomoc k vyřešení situace. Zároveň ale upozornil, že není v silách a možnostech výkonných orgánů CTIF exekutivně řešit vnitřní národní problémy, a že tyto problémy si každý stát musí vyřešit samostatně. V podstatě obdobně sdělil ministru vnitra, na kterého se obrátil osobním dopisem, ve kterém m.j. **zdůrazňuje, že téměř v každé zemi sehraává řídící roli v oblasti požární ochrany Ministerstvo vnitra, bez něhož a jeho vůdčí role nemůže být plně funkční a reprezentativní žádný národní orgán.** Zároveň v dopise konstatuje, že z řady pracovních jednání na mezinárodní úrovni byly již delší dobu signalizovány nesrovnalosti a problémy v reprezentaci českého národního orgánu. Za svůj základní poznatek pak pokládá to, že současné složení, resp. zastupování národního komitétu skutečně neodpovídá duchu Statutu CTIF, tj. aby v něm byly pokud možno zastoupeny všechny organizace v zemi, které se rozhodující měrou podílejí na řízení, organizování a zabezpečování požární ochrany. Naopak se přesvědčil, že všechny nejvýznamnější subjekty působící na úseku požární ochrany ze současného národního orgánu již vystoupily a staly se signatáři výše uvedeného memoranda. V závěru dopisu pan prezident CTIF požádal pana ministra vnitra o stanovisko, koho on pokládá za dostatečně reprezentativního zástupce České republiky v CTIF, konkrétně zda zcela formální zastoupení dosavadním národním komitétem CTIF nebo novým seskupením signatářů memoranda kolem HZS ČR.

Ve stanovách CTIF není nikde řečeno, že by jednotlivé státy měl zastupovat v zemi zvolený orgán. Z § 12 stanov CTIF vyplývá, že národní výbory jednotlivých států v CTIF se skládají z různých úřadů, organizací a svazů požární ochrany, zabývajících se pomocí a záchranou osob a majetku při katastrofách, přičemž prvořadým úkolem je maximální nejlepší podpora statutárních cílů CTIF. Vůdčí roli při plnění těchto cílů, jak shora uvedeno, sehraává téměř v každé zemi Ministerstvo vnitra nebo jiný orgán státní správy, a dále největší a nejvýznamnější subjekty působící na úseku požární ochrany. Současná situace v ČNK tento klíčový požadavek nenaplnuje a vlivem špatných stanov zcela odporujících zásadnímu ustanovení § 12 stanov CTIF, ani naplnit nemůže. Po změně stanov a po vystoupení uvedených subjektů z ČNK si lze jen těžko představit, že torzo tohoto orgánu může zvládat cíle CTIF vyplývající z § 2 stanov CTIF. Například se jeví jako těžko proveditelné zajistit po organizační, personální a finanční stránce takovou akci, jako je celosvětová soutěž hasičů, přidělená České republice pro rok 2009. K zabezpečení této akce je nutná státní záštita včetně schválení mnohamilionové státní dotace. Nelze reálně předpokládat, že by tato záštita a finanční dotace byla poskytnuta více méně polorozpadlé nevládní organizaci, neposkytující záruky za zabezpečení akce.

Alespoň stručně se musíme vyjádřit k obsahu otevřeného dopisu prezidenta ČNK Ing. Jána Chlebo, adresovanému ministrovi vnitra jakož i k obsahu jím iniciovaných poslaneckých interpelací na předsedu vlády. Je příznačné, že pan prezident ČNK začíná vyvíjet činnost až po té, kdy přivedl ČNK tam, kde je, kdy zapříčinil odchod nejvýznamnějších subjektů působících na úseku požární ochrany z ČNK, a kdy se dozvěděl, že se do řešení situace zapojilo MV-GR HZS ČR. Je politováníhodné, že tato činnost nespočívá v sebereflexi a snaze o odstranění vlastních chyb a nápravu nežádoucího stavu, ale zaměřuje se téměř výhradně na kritiku těch ostatních. MV-GR HZS ČR a jeho vrcholný představitel, podle jeho názoru, neopodstatněnou kritikou neoprávněně zasahuje do činnosti nevládní organizace a činí kroky, které mu nepřísluší. Tímto sdělením pan Chlebo potvrdil svoji naprostou absenci znalosti právních předpisů a kompetence, která z nich vyplývá pro Ministerstvo vnitra a orgán, který působnost ministerstva ze zákona naplňuje. Nutno připomenout, že prvotní kritika neuspokojivého stavu činnosti ČNK nevzešla od ministerstva,

ale od subjektů působících na úseku požární ochrany, které byly politikou vedení ČNK a z důvodu opuštění demokratických principů vyplývajících ze stanov CTIF naprosto znechuceny a v podstatě donuceny z ČNK vystoupit. Jsme přesvědčeni, že kritika neuspokojivého stavu činnosti ČNK, na základě výše uvedeného a zejména na základě argumentů uvedených v úvodu tohoto dopisu, byla naprosto opodstatněná. Pan Chlebo tuto opodstatněnost kritiky v úvodu dopisu zcela odmítá, ale paradoxně v závěru téhož dopisu špatnou, resp. málo iniciativní práci ČNK v posledních letech přiznává, čímž dokladuje i opodstatněnost kritiky. To vzbuzuje dojem, že snad ani nečetl dopis, který sám podepsal. Zkreslené informace nebo vyložené nepravdy byly poskytnuty i poslancům v souvislosti s interpelacemi (ústní a písemnou) na předsedu vlády. K těmto se nebudeme blíže vyjadřovat, neboť jsme tak již učinili a naše stanoviska jsou známa. Musíme se však vyjádřit k samotnému závěru otevřeného dopisu pana prezidenta ČNK, ve kterém je signalizována připravenost ČNK spolupracovat s Ministerstvem vnitra a HZS ČR například i formou dohody ve smyslu § 1 odst. 4 zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR a o změně některých zákonů, a tudíž i připravenost ke konsensu zainteresovaných stran vedoucímu k vyřešení nežádoucí situace. Úpřímnost těchto slov však byla bohužel zpochybněna dalším přístupem ČNK k řešení situace v následujícím nyní zhruba již půlročním období od sepsání dopisu. Během tohoto období byli prezident ČNK a členové prezidia celkem třikrát pozváni, a to osobním dopisem generálního ředitele HZS ČR ke společnému jednání se signatáři memoranda, tedy se zástupci sdružení, organizací a spolků vystoupivších z ČNK a se zástupci MV-GR HZS ČR (v termínech 14.10., 1.12. a 20. 12. 2004). Na jednání dne 14. 10. se nikdo z ČNK nedostavil. Odmítnutí účasti zdůvodnil prezident ČNK písemně tím, že se mu nelíbí odpověď pana ministra vnitra na kritiku vyjádřenou v otevřeném dopise ČNK. **Po odmítnutí účasti ČNK bylo na jednání přijato signatáři memoranda společné „Prohlášení“, kterým byl ustaven nový národní orgán pro zastupování zájmů České republiky v CTIF pod názvem „Český národní výbor CTIF“ (dále jen „ČNV“).** O tomto kroku byl vyrozuměn prezident CTIF a na jeho písemný dotaz byl následně ubezpečen, že tento orgán může dát veškeré záruky za zabezpečení celosvětové soutěže hasičů v České republice v r.2009. Zástupci ČNK se účastnili jednání pouze dne 1.12.2004. Předseda ČNV a generální ředitel HZS ČR vědom si ustanovení stanov CTIF o zastupování státu pouze jedním národním orgánem, předstřel přítomným 2 možnostmi řešení:

1. Členové ČNV vstoupí do ČNK za předpokladu, že proto budou vytvořeny podmínky, tzn.
 - a) zásadní přepracování stanov ČNK tak, aby odpovídaly statutu CTIF (řádnými členy pouze hasičské úřady, sdružení, organizace a spolky reprezentované svými zástupci – **nikoliv samostatné fyzické osoby**),
 - b) naprosté ekonomické očistění ČNK,
 - c) ČNK se stane volným sdružením subjektů, aby v něm mohl působit státní orgán (státní orgán nelze řídit a ukládat mu úkoly).
2. Pokračovat jako ČNV a deklarovat, že všechna práva a povinnosti přecházejí na ČNV.

Na jednání dne 20.12. 2004 se zástupci ČNK opět nedostavili. Dali pouze na vědomí svůj postoj k navrženým variantám. Členové ČNV mají znovu vstoupit do ČNK- ale jako fyzické osoby – a přehlasovat je na jejich půdě. Tento postoj je samozřejmě jak věcně tak zejména právně naprosto nepřijatelný. Státní orgán nemůže vystupovat jako fyzická osoba a totéž v podstatě platí o sdruženích, organizacích a spolcích působících na úseku požární ochrany, které jsou právníckými osobami. Úvedený postoj v podstatě znamená odmítnutí ruky nabízené ke spolupráci a pozastavení jednání, které by mohlo vést k rozumné dohodě.

Vzhledem k výše uvedenému a v souladu s názorem vrcholných představitelů CTIF jsme přesvědčeni, že ČNK v současné době není reprezentativním orgánem České republiky v CTIF, neboť nezastupuje zájmy nejvýznamnějších státních orgánů, sdružení a spolků působících na poli požární ochrany, s těmito orgány a organizacemi nespolupracuje a jeho činnost je tak v zásadním rozporu se statutem CTIF. Za daných okolností nemůže úspěšně plnit cíle a úkoly vyplývající ze stanov CTIF a dávat záruky za bezproblémové zabezpečení plánovaných akcí CTIF v České republice. MV-GR HZS ČR, které ze zákona zajišťuje úkoly Ministerstva vnitra na úseku požární ochrany včetně mezinárodní spolupráce (viz § 26 odst. 1 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů), nemůže být lhostejný neuspokojivý stav na tomto poli a to, že nejvýznamnější subjekty působící v České republice na úseku požární ochrany nemohou na mezinárodní úrovni prosazovat i své zájmy. MV-GR HZS ČR nemůže tento nežádoucí stav, navíc avizovaný i ze zahraničí, ponechat bez povšimnutí, ale naopak v rámci působnosti, která mu ze zákona náleží, se musí ustavičně snažit o nalezení cesty k řešení. Pro dosavadní naprostou nekomunikativnost vedení ČNK bylo proto založení nového národního orgánu jedinou možností, jak dále plnit náročné úkoly CTIF a dát i dostatečné záruky za zabezpečení plánovaných náročných akcí CTIF.

Závěrem opětovně cestou tohoto otevřeného dopisu vyzýváme prezidium ČNK, aby v dané věci znovu zvážilo námi nabídnuté možnosti ke spolupráci a zásadně přehodnotilo své postoje jakož i své zcela nepřijatelné a statutu CTIF odporující stanovky, které v podstatě jakoukoliv rozumnou cestu ke spolupráci předem vylučují.

K tomuto kroku nás vede přesvědčení, že pokud nalezneme cestu k nápravě situace a budou přijata potřebná opatření, Česká republika obstojí, a v duchu svých tradic na nejvyšší úrovni zabezpečí, dle požadavků CTIF, jak připravovanou akci v roce 2009 tak veškeré další akce na svém území.

Český národní výbor CTIF

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 4/2005

Projekt telefonních center tísňového volání 112

S provozem telefonních center tísnového volání (TCTV) 112 byla veřejnost seznámena na tiskové konferenci, která se konala 21. února 2005 v Praze v rámci dokončení jejího testování. Akci organizovala společnost Český Telecom, a.s. ve spolupráci s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR.

„Povinnost zavést tísnovou linku 112 vyplynula ze závěrů přijetí České republiky do Evropské unie. Linka slouží nejen turistům z cizích zemí, kteří se ocitnou v tísně, ale má velký přínos i pro naše občany, protože je jakýmsi univerzálním číslem pro jakýkoliv případ tísně,“ zahájil tiskovou konferenci ministr vnitra František Bublan.

V rámci tohoto projektu bylo vybudováno a do „ostrého“ provozu uvedeno 12 ze čtrnácti TCTV 112 u HZS krajů. Poslední dvě centra v Hradci Králové a v Ostravě budou zprovozněna v dubnu až květnu letošního roku.

„Cílem bylo vytvořit celorepublikový systém, který zajistí komplexně pomoc při velkých a rozsáhlých krizových situacích,“ uvedl generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán.

V celé republice je v současné době k dispozici 102 míst pro speciálně vyškolené operátory, kteří jsou schopni celkově vyhodnotit zprávu volajícího a okamžitě ji předat příslušným složkám integrovaného záchranného systému (IZS). Hovory jsou přitom přijímány ve třech jazycích - českém, německém a anglickém. Výcvikové středisko pro operátory, které simuluje příchozí hovory, se nachází ve Frýdku-Místku.

Provozovaná technologie a její funkce představují celosvětově nejmodernější technologie pro příjem tísnového volání. Některé z funkcí nejsou standardní ani ve vyspělých státech a musely být zadavatelem i dodavatelem zcela nově definovány. Výsledkem intenzivní čtyřleté spolupráce je projekt ušitý tzv. přímo na míru.

V České republice jsou celkem tři hardwarová centra (telefonní ústředna, záznamové zařízení apod.), hovory jsou automaticky vyvedávány a řízeně směrovány na operátory. V případě, že je linka tísnového volání v daném kraji vyčerpána, je hovor automaticky předán do dalšího kraje. Všechny údaje si operátoři předávají datovou formou, což proces velmi zrychlilo. Údaje vyčerpáné od volajícího jsou takto předávány operačním střediskům HZS ČR a Policie ČR. Cílem je zabezpečit předávání údajů v datové formě i operačním střediskům zdravotnické záchranné služby.

„Po prověření systému v pilotním provozu mohu konstatovat, že vše dopadlo velmi dobře a tísnová linka 112 je dostupná zcela novou technologií ze všech sítí ostatních operátorů, a to jak fixních, tak i mobilních sítí,“ potvrdil ředitel pro korporátní klientelu Českého Telecomu, a.s. Jan Los.

Velkým přínosem tohoto projektu je mimo jiné identifikace polohy mobilního telefonu při tísnovém volání. *„Jsme schopni určit místo, odkud dotyčný volá, s přesností přibližně na dvě stě metrů,“* uvedl ředitel odboru operačního řízení MV-generálního ředitelství HZS ČR pplk. Ing. Luděk Prudil. „Projektem jsme se začali zabývat už v roce 1996, zásady pak vláda schválila v roce 2000. To, co jsme chtěli realizovat, se podařilo. Nejdříve byly na tísnovou linku 112 přijímány hovory pouze z mobilních sítí, od roku 2003 pak ze všech sítí. Vloni byla zprovozněna zcela nová technologie pro příjem tísnových volání,“ shrnul průběh zprovoznění projektu.

Systém je řešen dodávkou služby, kdy technologie zůstává majetkem Českého Telecomu, a.s. a HZS ČR má technologie pronajaté. Roční náklady na tuto službu se blíží 100 milionům korun. Všechna volání z jakékoliv sítě jsou přitom pro volající zdarma. *„Za dobu ostrého provozu (červenec 2004-únor 2005) bylo v telefonních centrech tísnového volání 112 odbaveno více než 2 100 000 volání,“* dodal pplk. Ing. Luděk Prudil.

Dle rozhodnutí vlády je tísnová linka 112 provozována současně s ostatními čísly 150, 155 a 158, na něž byli obyvatelé České republiky dosud zvyklí.

pprap. Jana KEMROVÁ, foto Milan VÁVRŮ

strana 4

strana 15

strana 32

POŽÁRNÍ OCHRANA

Havárie automobilové cisterny	4
Tematické kontroly u provozovatelů činností v objektech pro ubytování	6
Mezinárodní konference k požárně bezpečnostním zařízením.....	8
Automobilová plošina 27 - Tatra 148.....	10
Změny ve vzdělávání příslušníků HZS ČR	11

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Havárie ropovodu Družba u Čáslavi	12
Záchrana osob z laviny	15
Pracovní porada představitelů složek IZS	16

OCHRANA OBYVATELSTVA

Plnění Koncepce ochrany obyvatelstva	18
Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách (4)	20
Dva dny na téma ochrany obyvatelstva	23
Devadesáté výročí zrodu chemických zbraní	24

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Analýza rizik v havarijním plánování	26
Management a krizová situace.	28

INFORMACE

Hasičský sbor města Haag	30
Zdravotnická první pomoc	32

PŘÍLOHA

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015
--

Koncert pro Nadaci nadchl diváky

Dne 1. března 2005 se v kině Blaník uskutečnil v pořadí již čtvrtý koncert, jehož výtěžek byl věnován na konto Nadace policistů a hasičů - vzájemná pomoc v tísni (Nadace).

Koncert byl uspořádán ve spolupráci se společností Medea Kultur a jeho hlavními sponzory byly Česká podnikatelská pojišťovna, a.s. a Zdravotní pojišťovna MV. Mediálními partnery akce byl Radiožurnál Český rozhlas 1, jehož moderátor celým večerem provázel a televize Prima. Během koncertu předvedla nejen skupina Alibi, která vystupovala jako předkapela, ale i samotný Miro Žbirka výborný výkon, který dokázal nadchnout, spontánně rozteskat a strhnout více než 600 přítomných diváků.

V průběhu koncertu předali zástupci Zdravotní pojišťovny MV a České podnikatelské pojišťovny, a.s. členům Správní rady Nadace ministru vnitra Mgr. Františku Bublanovi a generálnímu řediteli HZS ČR a náměstkovi ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslavu Štěpánovi šek na 200 000 Kč určený dětem, kterým Nadace pomáhá.

Do budoucnosti si nejen vedení Nadace, ale i další zúčastnění přejí více takovýchto zdařilých a pro Nadaci prospěšných akcí.

PhDr. Vladimír ŠUTERA, ředitel Nadace policistů a hasičů, foto archiv autora

Havárie automobilové cisterny

mjr. Ing. Radim KUCHAR, kpt. Miroslav TWRDÝ, foto kpt. Stanislav KOSTKA, npor. Ing. Jiří SCHEIBINGER, HZS Moravskoslezského kraje

V lednu letošního roku zasahovaly jednotky HZS Moravskoslezského kraje (HZS MSK) u dopravní nehody automobilové cisterny přepravující 22 000 kg kyseliny alkylsulfonové. Jednalo se o návěsovou soupravu, tvořenou slovenským tahačem IVECO a cisternou italské společnosti F. LLI CANIL. Hmotnost celé soupravy s nákladem byla 38 000 kg.

Kyselina alkylsulfonová je žíravá, hustá, kašovitá kapalina, obsahující maximálně 5 % volné kyseliny sírové. Používá se k výrobě pracích prášků a mýdel. Svou konzistencí a vzhledem připomíná med, je při 20 °C přibližně 1,4krát těžší než voda a její bod tání je 20 °C.

K nehodě došlo dne 25. ledna 2005, přibližně ve 14.30 hodin v obci Třinec na silnici E 75 vedoucí k hraničnímu přechodu se Slovenskem. Automobilová cisterna se při sjíždění kopce ocitla mimo zasněženou vozovku, kde se pod ní uvolnila krajnice a následně se celá souprava jednou převrátila a zůstala ležet na levém boku v poli asi tři metry pod úrovní vozovky. Nad havarovanou cisternou vedlo elektrické vedení 22 kV.

Průběh zásahu

Jako první se na místo dostavila jednotka HZS MSK ze stanice Třinec s požární technikou CAS 24, TA-CH a RZA. Průzkumem bylo zjištěno, že lehce zraněný řidič havarované cisterny byl v péči ZZS Třinec a cisterna nevykazovala viditelné známky nezvládnutelné netěsnosti. Byly vyhodnoceny údaje z identifikační tabule (80/2586), zajištěny přepravní dokumenty, odpojeny akumulátory vozidla a zkontrolována těsnost palivové nádrže.

Automobilová cisterna byla rozdělena na tři komory přístupné přes čtyři domy, kde se v obou menších krajních komorách přepravovalo po 2,5 tuny a ve střední komoře 17 tun kyseliny alkylsulfonové („dále jen kyselina“). Byla zajištěna náhradní cisterna ze Slovenska a dále bylo rozhodnuto, že s přečerpáváním kyseliny se začne až za denního světla následujícího dne, kdy už bude na místě havárie také náhradní automobilová cisterna. Po celou noc byla havarovaná souprava hlídána a kontrolována střídajícími se příslušníky ze stanice Třinec.

Následujícího dne, 26. ledna 2005, se v 09.52 hodin dostavila na místo zásahu jednotka HZS MSK ze stanice Ostrava-Zábřeh, specializující se na likvidaci uniků nebezpečných látek s CAS 24, technickým kontejnerem chemickým, VYA (8x8) a pojízdnou dílnou. Pomocí termokamery byla přibližně zjištěna úroveň hladiny kyseliny v havarované cisterně a stanoven postup při jejím přečerpávání. Snímání termokamerou bylo provedeno ve spodní části nádrže cisterny nad podvozkem, pod víky domů a v místech, kde byla poškozena tepelná izolace tanku.

Obě krajní komory byly plněny kyselinou na 50 % svého objemu a po havárii nedosahovaly hladiny k vyprazdňovacímu potrubí. Ve střední komoře byla i po havárii hladina kyseliny nad úrovní vyprazdňovacího potrubí a bylo možné asi 7 tun kyseliny odčerpat pomocí stlačeného vzduchu, dodávaného vysokotlakou hadicí z kompresoru náhradní automobilové cisterny do originálního vzduchového vedení cisterny. Pro přečerpání zbylé kyseliny (asi 15 tun) bylo nejdříve nutné snížit hladinu kyseliny pod spodní okraj domů jednotlivých komor cisterny jejím postupným odpouštěním přes ne-rezové svodné žlaby do otevřených polyetylénových nádrží, z nichž se následně kyselina odčerpávala hadicovým čerpadlem (vhodným k čerpání hustých kašovitých nebezpečných látek) a hadic Uniflex o průměru 50 mm. Polyetylénové nádrže se musely zakopat částečně do země a odpouštění reguloval postupným otevíráním víka domu hasič chráněný dýchacím přístrojem a ochranným oblekem proti agresivním

látkám Izopant. Tato regulace byla nutná z důvodu rychlého tuhnutí vytékající kyseliny v důsledku nízké teploty, která se po celou dobu zásahu pohybovala od - 5 °C do - 10 °C. Po celou dobu zásahu taktéž hustě sněžilo, celkem napadlo asi 40 cm čerstvého sněhu.

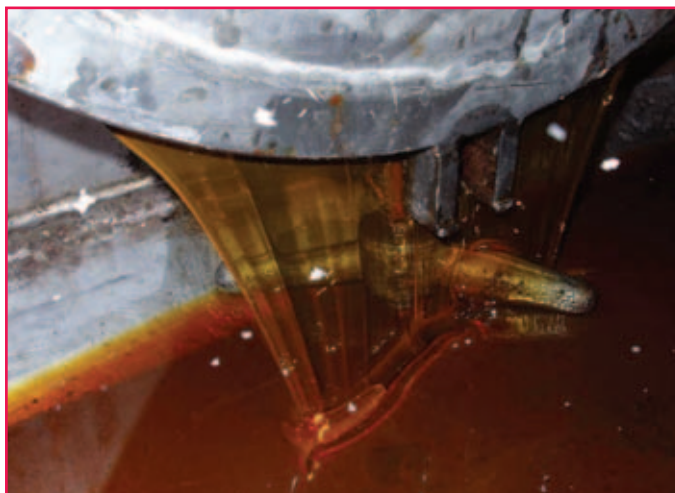
Po snížení hladiny a úplném otevření víka domu byla sací hadice zcela ponořena do komory a kyselina vyčerpána. Shodným způsobem se postupovalo ve všech zbylých komorách. Přečerpávání bylo ukončeno krátce po 03.00 hodin dne 27. ledna 2005 a provádělo se s krátkými přestávkami celkově po dobu patnácti hodin, což znamená, že za jednu hodinu byla přečerpána asi jedna tuna kyseliny. Doba přečerpávání byla výrazně negativně ovlivněna viskozitou čerpané látky, výtlačnou výškou přibližně 6 m a klimatickými podmínkami.

S ohledem na délku zásahu bylo nutné v jeho průběhu řešit střídání zasahujících hasičů, jejich stravování, zajištění pohonných hmot a osvětlení místa zásahu.

Specifika zásahu

■ Pozitiva

- Řidič havarované soupravy po celou dobu přečerpávání spolupracoval se zasahující jednotkou a poskytoval kvalifikované informace.
- Činnost Policie ČR, která organizačně zvládla úplnou dlouhodobou uzavěru mezinárodního silničního tahu z České republiky na Slovensko, což si vyžádalo výrazná dopravní opatření na území tří okresů Moravskoslezského kraje včetně spolupráce se slovenskou stranou.

• Ke zvýšení kapacity přečerpávání došlo po provizorním podložení dopravního vedení tak, aby nebylo v kontaktu se sněhem.

■ **Negativa**

• Při zapnutí hadicového čerpadla na vyšší ze dvou výkonových stupňů docházelo k jeho výpadku v důsledku reakce ochrany motoru čerpadla.

■ **Ostatní**

• Reálné podmínky zásahu odhalily potřebu vypracovat, prakticky ověřit a následně nacvičit postup, jak v případě požadavku nebo potřeby dosáhnout účinného ohřívání čerpané látky v dopravním vedení, a to prioritně pouze při použití vybavení chemického kontejneru. Takovýto postup byl následně vypracován, prakticky ověřen a informace můžeme zájemcům poskytnout. ■

Česká asociace hasičských důstojníků

VYHLAŠUJE

na pátek 13. května 2005

DEN POŽÁRNÍ BEZPEČNOSTI

Česká asociace hasičských důstojníků vyzývá všechny hasiče České republiky k propagaci požární ochrany mezi veřejností. Vyhlášené datum není náhodné, jde o pátek, na nějž připadá 13. den v měsíci.

Propagačních materiálů na úseku požární ochrany je trvalý nedostatek. Cílem tohoto dne by mělo být propagovat požární ochranu účinným způsobem, přitom bez ekonomických dopadů, neboť veškeré preventivně výchovné akce lze provést v rámci odborné přípravy. Tyto akce provádíme běžně v průběhu celého roku a jde vlastně o jejich širší propagaci a soustředění některých činností do jednoho, předem vyhlášeného dne.

Propagace může probíhat různou formou, například:

- provedení taktických cvičení v místech s velkým soustředěním osob,
- ukázky činností na veřejných místech,
- den otevřených dveří na stanicích,
- přednášky s ukázkami na školách,
- propagace připravovaných akcí v regionálním tisku a rozhlase,
- seznámení veřejnosti s uskutečněnými akcemi v regionálním tisku,
- propagace autonomních hlásičů požárů,
- provedení kontrol nástupních požárních ploch a upozornění špatně parkujících řidičů vhodným letáčkem,
- jiné akce podle místních zvyklostí a podmínek.

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 5. února do 13. března roku 2005

8. 2. • **Střecha obytného domu** v Hlinsku, okr. Chrudim. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 3 500 000 Kč.
9. 2. • **Výrobní hala ocelových konstrukcí** v Přerově. *Příčina* - nedbalost při svařování v prostoru haly. *Škoda* 1 000 000 Kč.
12. 2. • **Dřevěný ranč** ve Svojeticích, okr. Praha-východ. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 15 000 000 Kč.
- **Zemědělský objekt** ve Skalici, okr. Benešov. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 1 500 000 Kč.
14. 2. • **Bývalý vepřín** v obci Nový Dvůr u Heřmanova Městce, okr. Chrudim. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 1 037 000 Kč.
15. 2. • **Výroba a sklad nábytku** firmy HEMA spol. s r.o., v Brně. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 10 000 000 Kč.
25. 2. • **Roubený rodinný dům** v Hájích, okr. Karlovy Vary. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 1 000 000 Kč.
1. 3. • **Byt v půdním prostoru domu** ve Vracově, okr. Hodonín. *Příčina* - závada na komínovém tělese. *Škoda* 1 000 000 Kč.
2. 3. • **Zkušební nákladní automobil** Tatra na silnici v obci Dub, okr. Nový Jičín. *Příčina* - technická závada palivového systému. *Škoda* 2 000 000 Kč.
3. 3. • **Střecha bytového domu** v Praze 5 v ulici Nad Zámečkem. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 2 000 000 Kč.
- **Komplex hospodářských budov a autodílny** v Chomutově. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 2 000 000 Kč.
7. 3. • **Střecha a jeviště kulturního domu** v Rapotíně, okr. Šumperk. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 2 000 000 Kč.
- **Úbytovna typu OKAL** v Praze 9. *Příčina* - technická závada počítače. *Zraněna* 1 osoba. *Škoda* 2 000 000 Kč.
- **Kancelář administrativního centra** v Praze 4. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 2 000 000 Kč.
- **Poháněcí stanice pásového dopravníku** Sokolovská uhelná a.s., Důl Jiří, okr. Sokolov. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 9 000 000 Kč.
- **Butik v přízemí obchodního střediska** v Ostravě-Hrabůvce. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 2 000 000 Kč.
10. 3. • **Restaurační zařízení a diskotéky** LUXOR v České Lípě. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 1 000 000 Kč.
- **Kyslíkové potrubí v kovárně** v areálu ŠKODA a.s., v Plzni. *Příčina* - výbuch a následný požár následkem technické závady. *Škoda* 1 500 000 Kč.
11. 3. • **Sklad papíru a dalšího materiálu** v Praze 9. *Příčina* - v šetření. *Zraněn* 1 hasič. *Škoda* 1 000 000 Kč.
13. 3. • **Kompresorovna** firmy Českomoravský cement a.s., v Mokré, okr. Brno-venkov. *Příčina* - v šetření. *Škoda* 1 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Tematické kontroly u provozovatelů činností v objektech pro ubytování

npor. Ing. Zdeněk RÁŽ, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto Milan VÁVRŮ

Na přípravě podkladů pro kontroly a následném zpracování výsledků se podíleli příslušníci hasičských záchranných sborů (dále jen „HZS“) krajů vykonávající státní požární dozor, dále plk. Ing. Bohumila Jenerálová a mjr. Ing. Květoslava Skalská z odboru prevence MV-generálního ředitelství HZS ČR (dále jen „MV-GŘ HZS ČR“).

Do plánu kontrolní činnosti HZS krajů jsou zařazovány tematické kontroly provozovatelů činností, které jsou v každém roce cíleně zaměřovány na určité činnosti či odvětví. Důvody k zařazení jsou různé. Může se jednat o poznatky ze zjišťování příčin vzniku požárů, místní znalost, poznatky z analýz nebo mimořádných kontrol, apod.

V roce 2002 byly tematické kontroly zaměřeny na skladování hořlavých sypkých hmot (příspěvek na toto téma byl uveřejněn v časopisu 150-HOŘÍ č. 11/2003), v roce 2003 šlo o kontroly dodržování vybraných povinností stanovených předpisy o požární ochraně u provozovatelů činností ve zdravotnických zařízeních - bylo provedeno celkem 464 kontrol, při kterých bylo zjištěno 1643 závad.

Poznatky z mimořádných kontrol vedly k zařazení do plánu pro rok 2004 tematických kontrol, zaměřených na dodržování vybraných povinností na úseku požární ochrany podle zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o požární ochraně“), s přihlédnutím k podrobnostem stanoveným ve vyhlášce č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) u provozovatelů činností v objektech pro ubytování. Základním cílem bylo zkontrolovat dodržování určitých povinností stanovených předpisy o požární ochraně a tím přispět ke zvýšení bezpečnosti a ochrany životů a zdraví osob i majetku. Zadáním shodných základních kontrolních úkolů se navíc sledovalo i získání výsledků z plošnějšího prověření zabezpečování požární ochrany ve vybraných oblastech, které se následně využívají zejména pro průběžné sledování účinnosti právní úpravy a při tvorbě předpisů.

Jaká byla zvolena kritéria

Tematické požární kontroly zaměřené na dodržování vybraných povinností stanovených předpisy o požární ochraně při provozování činností v objektech

pro ubytování byly zařazeny mezi hlavní úkoly HZS krajů pro rok 2004 právě na základě poznatků z mimořádných kontrol v předchozím roce. Při stanovování termínů kontrol se přihlíželo i k době, kdy se předpokládal provoz zařízení (např. sezonní provoz). Odbor prevence MV-GŘ HZS ČR pro tyto kontroly zpracoval ve spolupráci s HZS krajů jednotný program a požadavky na vyhodnocení této rozsáhlé celoroční kontrolní akce. Stanovený program představoval minimální zaměření kontrol - HZS krajů si rozsah kontrolovaných povinností mohly individuálně rozšířit na základě znalostí kontrolovaných činností v místních podmínkách.

Pro vyhodnocení bylo stanoveno celkem 14 základních bodů:

- celkový počet kontrol,
- počet kontrol bez závad,
- celkový počet zjištěných závad,
- celkový počet zahájených správních řízení,
- celková výše uložených pokut,
- začlenění provozovaných činností (správně, nesprávně, nezačleněno), dále počet kontrol, při kterých:
 - byla zjištěna neoznačená čísla tísňového volání,
 - byla zjištěna nepřístupnost spojovacích prostředků, počet kontrol,
 - bylo zjištěno neoznačení nouzových východů,
 - byla zjištěna neprůchodnost komunikačních prostor,
 - bylo zjištěno nezpracování požárního evakuačního plánu,

- nebyla doložena provozuschopnost přenosných hasičských přístrojů,
- nebyla doložena provozuschopnost hydrantů,
- nebyla zpracována dokumentace zdolávání požárů.

Co přineslo vyhodnocení

Na základě údajů obdržených od jednotlivých HZS krajů provedl odbor prevence MV-GŘ HZS ČR v lednu letošního roku vyhodnocení počtu kontrol a výsledků u kontrolovaných (sledovaných) povinností podle určeného statistického vyhodnocení dat. V celé republice bylo provedeno celkem 1632 kontrol, z nichž bez závad bylo pouze 425 (tj. 26 %). Zjištěno bylo celkem 5469 závad, ke kterým byla v zápisech o kontrole uvedena opatření k jejich odstranění. V pěti případech bylo zahájeno správní řízení. Pokuty byly uloženy v celkové výši 67 500 Kč.

Přehled počtů kontrol a výsledků dle HZS krajů je uveden v tabulce.

Jednou ze základních informací o provozovaných činnostech je jejich začlenění podle míry požárního nebezpečí (§ 4 zákona o požární ochraně). Z celkového počtu kontrolovaných provozovatelů (1632) bylo 976 (59,80 %) začleněno správně, 146 (8,95 %) začleněno nesprávně a 510 (31,25 %) začleněno nebylo. Toto zjištění je nepříznivé, protože povinnosti na úseku požární ochrany jsou vázány na míru požárního nebezpečí provozovaných činností. Nesprávné začlenění provozovaných činností může znamenat, že provozovatel činnosti ne-

Přehled počtů kontrol a výsledků dle HZS krajů

HZS	celkový počet kontrol	počet kontrol bez závad	celkový počet zjištěných závad
Hl. m. Prahy	401	195	614
Středočeského kraje	140	36	414
Jihočeského kraje	112	19	358
Plzeňského kraje	89	10	403
Karlovarského kraje	56	2	213
Ústeckého kraje	48	10	193
Libereckého kraje	139	27	238
Královéhradeckého kraje	79	4	492
Pardubického kraje	132	34	499
Kraje Vysočina	42	14	139
Jihomoravského kraje	89	4	442
Olomouckého kraje	121	37	375
Moravskoslezského kraje	114	23	490
Zlínského kraje	70	10	599
CELKEM	1632	425	5469

dodržuje povinnosti stanovené předpisy o požární ochraně pro příslušnou kategorii činnosti. Slovo může je zde uvedeno proto, že výjimečně může být i v těchto případech úroveň plnění povinností výborná, naopak i správné zařazení provozovaných činností samo o sobě ještě nepředstavuje dobré zajišťování požární ochrany.

Důležitou oblastí požární ochrany při provozování činností v těchto zařízeních jsou podmínky pro únik osob a zvládnutí situace při vzniku požáru. Následující čísla vypovídají o tom, že je co zlepšovat. Zatímco nepřístupnost spojovacích prostředků byla zjištěna pouze ve 12 případech (0,74 %), neoznačení čísla tísňového volání bylo zjištěno ve 330 případech (20,22 %). Neoznačení nouzových východů bylo zjištěno ve 399 případech (24,45 %), neprůchodnost komunikačních prostor ve 109 případech (6,68 %), nezpracování požárního evakuačního plánu ve 207 případech (12,68 %) a nezpracování dokumentace zdolávání požáru ve 168 případech (10,29 %). Provozuschopnost přenosných hasicích přístrojů nedoložilo 245 provozovatelů (15,01 %) a provozuschopnost hydrantů 239 provozovatelů (14,64 %).

Závěr

Předmětem tematických kontrol byla široká škála ubytovacích zařízení - hotely, ubytovny, penziony, domovy důchodců, domovy mládeže apod., a to jak v městských aglomeracích, tak i v horských a dalších rekreačních a turistických oblastech. Celkový počet zjištěných závad je značný a vyhodnocení provedených kontrolních akcí ukazuje, že ani v těchto zařízeních péče o bezpečnost osob (zejména ubytovaných klientů) není vždy součástí základní péče o provoz. Modernizace a rekonstrukce zejména hotelových budov, ale i jiných ubytovacích zařízení, neprovází kromě zlepšení standardu ubytování též, jak bylo při kontrolách často zjištěno, aktualizace požárních poplachových směrnic, zpracování nebo aktualizace požárních evakuačních plánů, označení

únikových cest včetně východů. Byly zjištěny i případy, že provozovatelé rozšířili provozování ubytovacích služeb i do dalších prostor (např. garáže), které nebyly k tomuto účelu kolaudované. Tyto případy byly řešeny oznámením příslušnému stavebnímu úřadu. Byly zjišťovány též vady technického charakteru - neoznačení únikových východů, jejich nepřístupnost či neprůchodnost nebo jejich nefunkční osvětlení či odvětrání. V povědomí máme všichni požáry klubů, diskoték, případně i zařízení pro ubytování, a to nejen ze zahraničí, ale i z domova. Ve většině případů se na tragických následcích spojených se zraněním a s úmrtím osob „podepsaly“ nedostatky na únikových cestách, které se jim „postavily“ do cesty. Ubytovací zařízení slouží široké veřejnosti včetně zahraničních návštěvníků. V těchto zařízeních je třeba vždy počítat s tím, že pro ubytované osoby nejsou dané prostory dostatečně známé a nenacházejí se tedy v prostředí, ve kterém se dobře orientují. Bezpečnost při pobytu by měla být samozřejmou součástí poskytovaných služeb. A jak výsledky provedených kontrol ukázaly, jsou i provozovatelé, kteří přistupují k plnění povinností v oblasti požární ochrany zodpovědně a nebyly u nich v kontrolovaných oblastech shledány závady.

Závěrem je na místě i upozornit na skutečnost, že kontroly plnění povinností v oblasti požární ochrany při provozování určité činnosti jsou zařazeny do ročních plánů HZS krajů. To znamená, že jsou zpravidla předem ohlášeny (není to požadavek stanovený zákonem, jednalo-li se o tematickou kontrolu). To vede provozovatele daných činností k vlastní prověrce plnění požadovaných povinností a případně k urychlenému uvedení do souladu s platnými předpisy ještě před zahájením kontroly. Výsledným efektem by tedy měl být stav, rovnající se minimálně dodržování předepsaných povinností. A tak mají prováděné kontroly ve svém důsledku bezesporu i velký preventivně výchovný účinek s kladným dopadem na ochranu života a zdraví osob i majetku. ■

ZAŘÍZENÍ PRO ODVOD KOUŘE

s integrovaným systémem pro komfortní větrání střešními okny VELUX

- Systémové řešení
 - střešní okno VELUX GGL
 - motorická jednotka pro otevření okna (skrytá v prostoru ventilační klapky okna)
 - řídicí jednotka
 - doplňkové spínače pro větrání
 - kouřový senzor
 - dešťový senzor
- Spolehlivý odvod kouře
- Snadná montáž
- Pohodlné větrání
- Certifikováno TZÚ stavebním Praha

VELUX

PROSLUNÍME VÁŠ ŽIVOT

VELUX Česká republika, s.r.o.
www.VELUX.cz • Zákaznické centrum 531 015 511

Mezinárodní konference k požárně bezpečnostním zařízením

Ing. Pavel RYBÁŘ, foto archiv autora

Tak jako každý sudý rok se koncem loňského roku konala v Kolíně nad Rýnem mezinárodní konference k problematice požárně bezpečnostních zařízení tentokrát se zaměřením na stabilní hasicí zařízení a elektrickou požární signalizaci. Podle organizátora konference, kterým je tradičně prestižní evropská zkušební a certifikační instituce VdS, se konference zúčastnilo více než 250 odborníků z osmi zemí.

■ Plynová hasicí zařízení

Plynová hasicí zařízení prožívají boom, což je vyvoláno rozvojem informačních technologií a doceněním významu jejich ochrany. Pan Gensel, expert firmy Minimax, informoval o stavu vývoje nízkotlakých skladovacích zásobníků pro inertní plyny, jakési obdoby nízkotlakého systému CO₂. Cílem je zmenšit požadavky na prostor, který si vyžadují standardní vysokotlaké láhve. Firma Minimax tak inovuje svůj plynový argonový systém s cílem rozšířit aplikační možnosti tohoto typu zařízení např. na ochranu prostorů a zařízení s velkým objemem jako jsou technologie v chemickém průmyslu, hašení požárů slitin lehkých kovů, kde je potřeba vysoká hasicí koncentrace po dlouhou dobu apod. Navrhované nízkotlaké zařízení pracuje při tlaku v zásobníku 20 bar a teplota skladovaného hasiva je -143 °C. Předpokládaná zásoba hasiva může být až 50 t. Očekávaným efektem je vyšší hasicí účinek v důsledku přechodu z kapalného argonu do plynné fáze při výstřiku do chráněného prostoru.

Pokračuje vývoj dalších halonových náhrad, které by vykazovaly vyšší hasicí účinnost než inertní hasiva a splňovaly stále náročnější požadavky na ochranu životního prostředí. Mezi takové látky označované jako hasiva III. generace patří i Novec 1230 o jehož vývoji a vlastnostech informoval specialista na hasiva P. Revers z firmy 3M, kde bylo toto hasivo vyvinuto a před dvěma lety uvedeno na trh. Dotazy posluchačů směřovaly k bodu varu, který je pouze 49 °C. Toto hasivo má za sebou ohňové zkoušky v reálném měřítku, které údajně potvrdily jeho vysokou hasicí schopnost a vhodnost pro ochranu elektronických zařízení bez nebezpečí následné koroze. Vykazuje zanedbatelný vliv na oteplování Země a porušování ozonové vrstvy je nulové. Krátký je i čas rozpadu. Bohužel, jedná se o komplikovanou výrobní technologii, což má za následek vysokou cenu této látky.

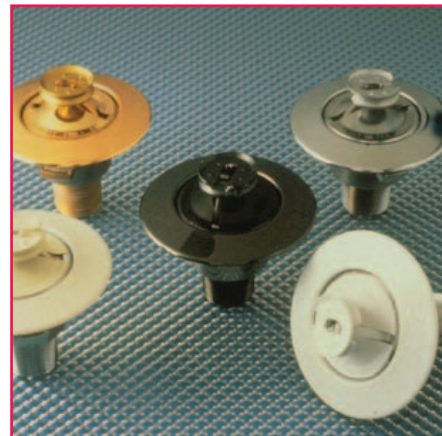
Zástupce společnosti Kidde z Velké Británie pan Moore informoval o úspěšné certifikaci plynového hasicího zařízení Kidde s hasivem NOVEC 1230. Tento systém je již uveden i v Červené knize vydávané LPCB. Manuál pro navrhování předmětného zařízení prošel detailním prověřováním u certifikačního orgánu VdS z čehož vyplývá, že firma Kidde je oprávněným nositelem know how na jeho navrhování.

Za dobrou zprávu označil fakt, že připravovaná revize normy ISO 14520 toto hasivo odpovídajícím způsobem zohlední, jelikož vybočuje z dosavadních přístupů uplatňovaných na hasiva typu HCF. Připravuje se zavedení komplexní dodávky těchto systémů (package) zahrnující výrobové a návrhové požadavky jako jeden nabízený komplet. Za špatnou zprávu označil setrvávající rozdíl mezi EU a USA v otázce bezpečnostního koeficientu. Podle NFPA je 20 %, podle ISO 14520 30 %. Pro dodavatele to znamená dva obchodní přístupy, což omezuje světový obchod.

Kidde se rozhodlo pro certifikaci podle ISO 14520 pro země EU a vybralo pro certifikaci hasiva a systému certifikační orgán VdS, který příslušné zkoušky provádí za asistence LPCB. Kidde apeluje, aby se pro účel navrhování a certifikace zavedl jeden požadavkový dokument, a to ISO 14520.

■ Sprinklerová ochrana

Je všeobecně známo, že se výzkum v oblasti nových hasicích technologií pro specifické aplikace řeší v posledních letech převážně v USA. Jeho základem jsou ohňové zkoušky v reálném měřítku. Jedním z takto řešených problémů je použití sprinklerů na hašení vodou mísitelných hořlavých kapalin. Provedené ohňové zkoušky přiblížil ve svém vystoupení specialista FM Global J. A. LeBlanc. Cílem bylo potvrdit dřívější předpoklad, že se tyto hořlavé kapaliny mohou skladovat v kontejnerech z plastů a k ochraně je postačující sprinklerové zařízení regálového typu. Vycházelo se ze zavedené klasifikace, že závažné nebezpečí představují jenom vodou ředitelné hořlavé kapaliny obsahující více než 50 % alkoholu. FM Global provedlo sérii ohňových zkoušek s různým provedením dvouřádkového regálového skladu s plastovými kontejnery o objemu 480 ml uloženými v kartónových obalech, naplněnými 99% isopropylalkoholem (IPA). Jelikož požár nebyl uveden sprinklery pod kontrolu, bylo připraveno dalších 17 zkoušek, při nichž se měnil obsah náplně z uvedených 99 % až na 20 % IPA. Druhá série zkoušek se zaměřila na ověření dalších možných

úprav skladování k dosažení uspokojivého výsledku. Ten se sice dostavil, ale za cenu neúměrných opatření, týkajících se počtu a rozložení sprinklerů, jakož i použití vertikálních přepážek sloužících k vzájemnému oddělení menšího počtu skladovaných kartónových obalů. Ani v tomto případě se však počet kontejnerů, které zkolabovaly, nesnížil na nulu, nicméně se podstatně proti předcházejícím zkouškám omezil. Na základě těchto zkoušek navrhlo FM Global novou klasifikaci dotčených hořlavých kapalin. Podle obsahu alkoholu jsou rozděleny do pěti tříd a k nim je přiřazen i odpovídající způsob skladování a protipožárního zabezpečení.

Vývoj v oblasti normativních dokumentů týkajících se vodních hasicích zařízení popsal ve svém vystoupení člen příslušné normalizační komise CEN Dr. Bóke z VdS. Konstatoval, že více méně celý obor vodních hasicích zařízení je již kryt evropskými normami v různém stavu rozpracovanosti. Jako EN 12845 byla již v roce 2003 vydána norma pro navrhování sprinklerových zařízení, která je v současné době v revizi (pozn. v ČR jde o ČSN EN 12845). Tato revize, jak bylo zdůrazněno, se netýká snižování požadavků na velikost vodních zdrojů, ale dílčích úprav. Např. nově se definuje tzv. „kit“ neboli soubor komponentů pro účely posuzování shody.

V případě sprejových a mlhových zařízení jsou připraveny konečné návrhy příslušných norem, jejichž projednávání probíhá v rámci EU. Na přímý dotaz bylo sděleno, že lze při navrhování např. sprinklerových zařízení postupovat v EU i podle jiných návrhových kritérií avšak pouze v případě, že budou podložena při konkrétní aplikaci ohňovými zkouškami. K otázce eurokódů bylo uvedeno, že pokud zmiňují stabilní hasicí zařízení, vždy se má na mysli hasicí zařízení definované podle příslušné evropské normy.

Jinou cestu si nelze v rámci harmonizačního procesu v EU ani představit.

Pan Brinson, ředitel Evropské sprinklerové sítě, se zabýval přínosem sprinklerové ochrany pro ochranu lidských životů. Sprinklerová zařízení jsou prověřena bezpočtem požárů v průběhu více než 100 let. Jsou k dispozici statistiky prokazující jejich přínos nejen pro ochranu majetku, ale po zavedení vysoce citlivých sprinklerů i pro ochranu osob. Mimořádná pozornost se věnuje této aplikaci desítky let v USA. Výsledkem je zavedení návrhových norem NFPA 13D a NFPA 13R. Jejich rozšíření v praxi přineslo dramatické snížení počtu obětí v důsledku požáru. V USA se přistupuje k ochraně osob diferencovaně. Pokud jde o rodinné domy a jedno až čtyřpodlažní budovy pro bydlení, používá se jednoduché cenově dostupné sprinklerové zařízení a má se na mysli výlučně ochrana osob, nikoliv majetku. Množství vody se stanovuje pouze pro největší místnost a plocha chráněná jedním sprinklerem může být až 36 m². V případě sprinklerů pro hotely a pečovatelské domy jsou návrhové požadavky podstatně vyšší. Sprinklerové zařízení musí v tomto případě zajistit jak ochranu osob, tak i majetku. Intenzita dodávky vody je zvýšena ze 2 mm.min⁻¹ na 4,1 mm.min⁻¹ na ploše 140 m². V EU je to méně, a to 5 mm.min⁻¹ na plochu 72 m². Jedním sprinklerem lze však chránit max. 12 m² oproti 36 m² (týká se jenom určitého druhu sprinklerů) v USA.

Evropa ve sprinklerové ochraně proti USA zaostává, nicméně např. ve Velké Británii se již používají „domestic“ sprinklery. S přípravou podmínek pro navrhování tohoto druhu sprinklerů počítá i evropský výbor pojistitelů (CEA). Vzor mohou být nejen zmíněné normy NFPA, ale i britský a francouzský dokument, který se týká navrhování jednoduchých a levných sprinklerových instalací určených pro ochranu osob.

Návrhová kritéria zaměřená na ochranu osob sprinkler obsahuje i nově vydaná EN 12845, která se ve Velké Británii aplikuje desítky let. Ta je zaměřena zatím výlučně na sprinklerová zařízení určená nejen pro ochranu osob, ale i majetku pro aplikaci v hotelích, pečovatelských domech nebo ve výškových budovách.

Potéšitelné je zjištění, že se v Evropě postupně začíná klást důraz na prvky aktivní požární ochrany, kam patří především sprinklerová ochrana a elektrická požární signalizace. Tento trend se promítá i do konečného návrhu Směrnice na požární bezpečnost hotelů, která se připravuje k vydání.

V budoucnu je třeba směřovat úsilí k vydávání právních předpisů v jednotlivých zemích EU, které by stanovily mandatorní požadavky na instalaci sprinklerů nejen v hotelích, ale i dalších zdůvodněných případech jako jsou výškové budovy, podzemní garáže, hypermarkety, logistická centra, pečovatelské domy, multikina a jiné multifunkční shromažďovací prostory. Konkrétní aktivity lze

zaznamenat ve Velké Británii, Dánsku, o USA nemluvě.

■ Pěnová hasicí zařízení

R. A. Whitely, expert na pěnová hasicí zařízení firmy Warmald Ansul UK a člen normalizační komise CEN TC 191/WG2, detailně popsal činnost v této komisi kde se práce soustředily na přípravu dlouho očekávané EN 13565, týkající se komponentů pro pěnová hasicí zařízení a v druhém díle řešící navrhování pěnových systémů, jejich konstrukci a údržbu. Zmíněná EN řeší i zaplavovací systémy a pěno-vodní sprinklerové systémy. Zavedením uvedených norem do soustavy evropských norem byl učiněn významný krok k dosažení požadované technické úrovně těchto systémů, které v EU neměly doposud oporu v jednotných návrhových požadavcích. Obvykle se vycházelo z norem NFPA, které mají vysokou úroveň, ale současně obsahují mnoho odkazů na domácí americké předpisy, které jsou v zemích EU obtížně aplikovatelné.

■ EPS a SHZ

Přední evropský specialista na EPS pan Lüttenberg z VdS se ve svém vystoupení zaměřil na novou EN 12094-1, týkající se požadavků na elektrická řídicí a zpoždovací zařízení plynových hasicích zařízení. Jde o zařízení, které zajišťuje důležité logistické vazby v rámci samočinného plynového hasicího zařízení a do jisté míry propojuje detekční systém s hasicí částí do jednoho systému. V ČR se někdy toto zařízení označuje jako řídicí ústředna hasicího zařízení. Instaluje se v případech, že obdobné funkce nezajišťuje ústředna EPS. Podle uvedené EN má povinné a volitelné funkce. Kromě jiného musí přijmout a vyhodnotit vstupní signál pro spuštění hasicího zařízení vyslaný EPS nebo ručním tlačítkovým hlásičem, odeslat signál pro hašení, aktivovat poplachové zařízení, indikovat stav „porucha“ a „aktivace“ a informovat zařízení EPS o stavech „vypouštění hasiva“ a „porucha“. Mezi volitelné funkce patří např. zpoždění signálu pro hašení, řízení doby zaplávání, ovládání dalších navazujících zařízení nebo uvedení do činnosti záložní baterie láhví.

Uvedené zařízení je výrobkem stanoveným k posouzení shody, což je zásadní předpoklad pro jeho uvedení na trh nebo zakomponování do plynového hasicího zařízení.

■ Certifikace dodavatelů požárně bezpečnostních zařízení.

Za dodavatele hasicích zařízení situaci v EU shrnul M. Pohlz, jinak pracovník firmy Minimax. Konstatoval, že získat důvěru např. ke sprinklerové instalaci, lze jenom na základě systémově dořešené certifikace nebo registrace dodavatelů těchto zařízení. Součástí certifikace musí být i inspekční prohlídky dokončených instalací prováděné podle relevantních návrhových předpisů nezávislými subjekty. Požární instalace totiž do doby

skutečného požáru jinak prověřovat nelze. V Německu je zaveden systém certifikace výrobků a certifikace dodavatelů, který se realizuje prostřednictvím VdS. Systém certifikace dodavatelů VdS byl použit jako základ pro dokument, který v současné době finalizuje CEA (Výbor evropských pojistitelů) s doporučením jeho zavedení ve všech zemích EU. (Pozn. Obdobný systém registrace dodavatelů PBZ v ČR připravuje Certifikační institut České asociace pojišťoven.)

■ Závěr

Poznatky získané na konferenci VdS daly představu o dalším směřování oboru požárně bezpečnostních zařízení v EU v nejbližších letech. Je patrný jeho rozvoj jak v oblasti hasicích zařízení, tak i elektrické požární signalizace. Konkrétní podobu blíží se cílovému stavu dostává systém posuzování shody, kde je stále více výrobků označováno značkou CE, což zjednodušuje jejich uvádění na trh a eliminuje pochybnosti o jejich bezpečnosti. Významný posun je zaznamenán v oblasti norem, týkajících se technických požadavků na komponenty. Problémy setrvávají u norem pro navrhování systémů EPS a ZOKT. Výsledkem více než patnáctiletého úsilí je vydání EN 12845, která v EU definuje jednotné požadavky pro navrhování sprinklerových zařízení, jako neúčinnějšího opatření k ochraně majetku a osob. Další úsilí v EU směřuje k rozšíření těchto instalací cestou právních předpisů. Nezanedbatelný je i tlak na kvalitu instalovaných zařízení k čemuž přispívá systém registrace nebo certifikace dodavatelů PBZ připravovaný i v ČR. Konečně nelze nezmínit nové přístupy k navrhování hasicích zařízení, kde se do popředí dostávají ekologické požadavky. To se týká především plynových hasicích zařízení. ■

PLACENÁ INZERCE

STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ

FIRE JACK

PLYNOVÉ
EBH FE 36

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

BESYCO SPOL. S R. O.
 KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠÍŘE
 TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061
 HTTP://WWW.BESYCO.CZ, E-MAIL: BESYCO@BESYCO.CZ

SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY/ZABEZPEČENÍ PROSTOR/A ZAŘÍZENÍ
 PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVEN A
 VÝBUŠNĚHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
 • EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠE JEDNODUŠE

Automobilová plošina 27 - Tatra 148

plk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Od roku 1969 do roku 1982 bylo v kopřivnické automobilce vyrobeno 113 647 nákladních automobilů Tatra 148, a to včetně podvozků pro účelové nástavby. Tento nákladní automobil vznikl výraznou modernizací velmi úspěšného typu Tatra 138. Základem podvozkové části Tatra 148 byl nový motor T2-928.1 s výkonem 148,6 kW při 2000 ot.min⁻¹, s objemem válců 12 666 cm³ a kompresním poměrem 16,5.

Automobilová požární plošina 27 s původním označením „PP 27.1“ byla výrobkem tuzemské firmy „Slovácké strojírný, n. p., Uherský Brod“ a byla odvozena od montážní plošiny. Základem byl pomocný rám, který byl uložen na rámu podvozku. Ten byl vpředu a vzadu opatřen mechanizmem stabilizačních podpěr typu „A“, které se stejně jako u AP 20 vysunovaly šikmo dolů do strany. Součástí předního stabilizačního mechanismu byla transportní podpěra ramen s držákem náhradního kola. Každá podpěra byla samostatně ovládaná a měla zdvih 500 mm. Po bliž střední části pomocného rámu byla tradičním způsobem uložena točnice, která se podle svislé osy otáčela bez omezení.

Z točnice vycházela tři robustní ramena, vyrobená z částečně otevřeného ocelového profilu a navzájem spojena klasickými klouby, vybavenými vždy jedním hydraulickým válcem. Vnitřním prostorem ramen byly vedeny především hydraulické rozvody a elektroinstalace. Potrubí pro přívod hasiva k lafetové proudnici do koše o světlosti 82 mm bylo vedeno po pravé straně ramen a pro napojení na tlakový zdroj bylo vyvedeno na obě strany účelové nástavby AP. Stabilizační mechanismus koše, často zvaný paralelogram, byl u první verze automobilové plošiny s označením 27.1 umístěn na levé straně ramen, po modernizaci byl stabilizační mechanismus doplněn na obě strany ramen.

Vrchol třetího ramene byl spojen se spodní částí koše, který byl konstruován pro nosnost 300 kg. Při použití lafetové proudnice se však jeho nosnost snížila na 240 kg. Vhodné bude si připomenout, že lafetová proudnice měla jmenovitý průtok 1200 l.min⁻¹ při 0,8 MPa. Koš byl zcela logicky opatřen i tryskami, které pomoci vodní clony chránily osádku koše před účinky sálavého tepla podobně jako u AP 20.

Automobilová plošina 27 v provedení PP 27

Součástí koše byl panel pro obsluhu celé automobilové plošiny, který byl shodný se základním panelem pro obsluhu umístěným na točně. Oba panely byly vybaveny elektromagnetickými ovladači, základní panel měl navíc schopnost přednostně ovládat AP. Pro dorozumívání mezi těmito panely byla použita světelná signalizace, tvořená oranžovým a bílým světlem. Pro případ závady na hydraulické nebo elektroinstalační soustavě byla nástavba vybavena ručně ovládaným systémem pro její uložení do transportní polohy.

Automobilová požární plošina s délkou 12 000 mm a výškou v transportní poloze 3590 mm byla nejrozměrnějším požárním automobilem své doby. Značná byla také její pohotovostní hmotnost 19 300 kg (v literatuře se často uvádí celková hmotnost 21 500 kg). Stranové vyložení AP bylo možné až do vzdálenosti 15 m, a to při šířce stabilizačních podpěr 4170 mm. Maximální šířka

stabilizačních podpěr se však uváděla hodnotou 5150 mm. Čas potřebný pro vysunutí stabilizačních podpěr a vztyčení ramen do maximální výšky byl téměř 180 s. K požárnímu příslušenství lze pouze dodat, že bylo prakticky shodné jako v AP 20.

Pro automobilovou plošinu byl použit netradičně terénní podvozek řady Tatra 148 PP 8, a tak vznikl v Evropě málo obvyklý účelový automobil pro provoz i ve složitém terénu. Dosahoval rychlosti až 71 km.h⁻¹ a jeho základní spotřeba paliva se pohybovala okolo 25 l.100 km⁻¹.

Nebylo by spravedlivé porovnávat automobilovou plošinu 27 značky SÚB s dnešní světovou produkcí. Tato požární technika se rodila v podmínkách, které nepřály mezinárodní spolupráci a výrobce proto musel řešit veškeré konstrukční problémy výhradně z tuzemské součástkové základny. Přesto od druhé poloviny šedesátých let minulého století, kdy se s výrobou automobilových plošin u nás začalo, bylo na podvozích AVIA, LIAZ a TATRA vyrobeno více než 5000 kusů nejrůznějších automobilových plošin. Ty byly dodávány do 14 zemí světa. Automobilových plošin s dostupnou výškou 27 m na podvozích Tatra 148 a Tatra 815 bylo vyrobeno zhruba 3000 kusů. Pro nás je podstatné, že jejich požární verze stále patří u našich jednotek požární ochrany mezi nejrozšířenější. ■

Automobilová plošina 27 v provedení AVP 27.2

Změny ve vzdělávání příslušníků HZS ČR

npor. Mgr. Karel ŠVANDA, por. Mgr. Eva ČÁPOVÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR,
foto plk. Ing. Pavel TOMÁNEK, OUPO Brno

Dynamický rozvoj technologií i celé naší společnosti v posledních letech stále výrazněji ovlivňuje výkon služby příslušníků HZS ČR. Příslušníci HZS ČR dnes musí být připraveni nejen na nasazení u požárů, nýbrž také na technické zásahy nejrůznějšího druhu. Potřeba nesrovnatelně širších znalostí a dovedností staví HZS ČR před zásadní úkol: zajistit vysoké profesní kvality a růst svých příslušníků a zaměstnanců a kultivovat tak jejich odbornou úroveň. V tomto kontextu byla zahájena práce na zpracování nové koncepce vzdělávání v HZS ČR, která bude odpovídat nové situaci.

Vstupní příprava

První změna ve vzdělávání příslušníků HZS ČR se přihlásila s příchodem tohoto roku, kdy začaly platit nové osnovy kurzu Vstupní příprava příslušníků HZS ČR (dále jen vstupní příprava), kterým musí projít všichni noví příslušníci HZS ČR, přijatí do služebního poměru po 1. lednu 2005. Tento kurz je prvním článkem nové koncepce vzdělávání v HZS ČR a je určen k získání odborné způsobilosti k výkonu funkce hasič. Po jeho ukončení bude absolvent schopen samostatného výkonu služby při zdolávání požárů na místě zásahu podle § 72 odst. 2 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů. Nová vstupní příprava nahradí dosavadní kurzy základní odborné přípravy (ZOP) a nástupního odborného výcviku (NOV a NOV III), které překonává kvalitativně i kvantitativně. Povinný vstupní kurz pro všechny nově příchozí příslušníky HZS ČR se výrazně prodlouží a bude trvat celkem 21 místo dosavadních 10 týdnů.

Nová podoba vstupní přípravy však přináší především kvalitativní změny. Noví příslušníci HZS ČR budou v rámci výuky hned od začátku svého působení seznamováni se všemi oblastmi činností a úkoly HZS ČR, vedle výkonu služby a integrovaného záchranného systému také s problematikou požární prevence, ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Takto bude absolvent nejenom disponovat znalostmi a dovednostmi potřebnými k plnění standardních úkolů, stanovených jednotkami požární ochrany, a získávat návyky typické a potřebné pro výkon funkce hasič, ale bude zároveň vybaven základními znalostmi, které mu umožní prvotní orientaci v oblasti požární prevence, ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Tento komplexní přístup k požadovaným znalostem a dovednostem zajistí vyšší profesní úroveň nových příslušníků HZS ČR a přinese též větší flexibilitu pro nasměrování jejich kariéry.

Nový systém vstupního vzdělávání příslušníků má ověřit pilotní kurz vstupní přípravy, který bude zahájen v dubnu 2005 v Od-

borném učilišti požární ochrany (OUPO) v Brně a do budoucna se počítá s jeho organizací v OUPO Brno a v OUPO ve Frýdku-Místku, jež pro tento účel nabízejí optimální podmínky.

Pozornost kvalitativním standardům

Při koncipování učebních osnov pro vstupní přípravu věnoval autorský tým velkou pozornost kvalitativním standardům. Náplň kurzu plně odpovídá normám znalostí pro funkci hasič, stanoveným Pokynem generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 17/2003.

Ke zkvalitnění vstupní přípravy dále směřuje standardizace výuky, která má za úkol zaručit stejné podmínky pro všechny účastníky kurzů vstupní přípravy ve všech vzdělávacích zařízeních HZS ČR, což v praxi znamená, že z každého kurzu vyjde standardně připravený absolvent. Tomuto cíli sloužilo od začátku roku již několik setkání lektorů vzdělávacích zařízení MV-generálního ředitelství HZS ČR (MV-GR HZS ČR), kteří se na svoje působení v rámci vstupní přípravy velmi intenzivně připravují. Ve dnech 5. a 6. ledna 2005 proběhlo v OUPO ve Frýdku-Místku instruktivně metodické zaměstnání (IMZ) lektorů všech vzdělávacích zařízení MV-GR HZS ČR a pedagogů ze SOŠ PO a VOŠ PO MV, zaměřené na novinky ve vzdělávání příslušníků HZS ČR. O týden později proběhla v OUPO Brno příprava lektorů vstupní přípravy pro předmět Prevence, 13. ledna 2005 pro předmět Základy práva a organizace a konečně ve dnech 17. 1. až 21. 1. 2005 se sešli lektori v Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč k přípravě pro předměty Krizové řízení a Ochrana obyvatelstva. Na organizaci a obsahové náplni seminářů pro lektory vstupní přípravy se podílejí jak odborné útvary MV-GR HZS ČR a oddělení vzdělávání kanceláře generálního ředitele HZS ČR, tak i SOŠ PO a VOŠ PO MV

ve Frýdku-Místku, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč a další subjekty, se kterými MV-GR HZS ČR spolupracuje. Zejména nově zavedeným předmětům, ale nejenom jim, je v rámci přípravy lektorů věnována velká pozornost. V souvislosti s připravovanými změnami vznikla naléhavá potřeba vypracovat nové učební texty, vytvořit didaktické materiály a pomůcky, studijní texty a zkušební otázky. V zájmu zefektivnění práce na zmíněných tvůrčích úkolech byly vytvořeny předmětové skupiny, jejichž činnost koordinuje oddělení vzdělávání kanceláře generálního ředitele HZS ČR. Členy pracovních předmětových skupin jsou lektori všech OUPO, pedagogové ze SOŠ PO a VOŠ PO MV, pracovníci odborných útvarů MV-GR HZS ČR a dalších vzdělávacích zařízení. Termín pro ukončení všech zadání byl stanoven na konec března tak, aby se připravené materiály mohly po odsouhlasení všemi zúčastněnými stranami využít již v pilotním kurzu.

Nový rozsah vstupní přípravy bude mít ovšem vliv na navazující formy vzdělávání příslušníků HZS ČR. Potřebné je zejména doplnit a upravit učební dokumenty a osnovy kurzů, určených k získání a prodloužení odborné způsobilosti, a specializačních kurzů tak, aby v rámci vzdělávání a prohlubování profesních dovedností kontinuálně navazovaly na Vstupní přípravu příslušníků HZS ČR. Práce na těchto změnách byly již zahájeny.

V návaznosti na upravené parametry kurzů odborné způsobilosti bude v dalším kroku provedeno sjednocení systému ověřování znalostí a provádění teoretických a praktických zkoušek.

Úskutečnění tak velkého objemu úkolů v daném termínu vyžaduje zvýšení pracovního úsilí celé řady lidí na MV-GR HZS ČR, ve vzdělávacích zařízeních i v celém HZS ČR, ale nesporně přispěje k úspěšnému zavedení nového systému odborné přípravy příslušníků HZS ČR.

Havárie ropovodu Družba u Čáslavi

Ing. Peter KOVÁČ, MERO ČR, a.s., Mgr. Jakub KANTA, Ing. Ivan POPL, Dekonta, a.s., Ing. Jiří POKORNÝ, HZS Středočeského kraje, foto archiv autorů

Dne 27. ledna 2005 v nočních hodinách došlo poblíž Čáslavi k rozsáhlému úniku ropy z ropovodu Družba. Na likvidaci následků této mimořádné události, jejíž příčinou byla trhлина v potrubí a v jejímž důsledku uniklo z ropovodu přibližně 130 m³ ropy, se vedle příslušníků HZS ČR podílely i další složky integrovaného záchranného systému. Vzniklé škody přesahují částku 90 milionů Kč.

Průběh havárie

Dne 27. ledna 2005 byl ropovod Družba provozován dvěma čerpacími stanicemi, a to PC 26 Klobouky a PC 27 Velká Bíteš. Ropa byla čerpána pouze do nádrže H 23 v CTR Nelahozeves. Tlakové poměry odpovídaly tomuto čerpacímu režimu a nevykazovaly hodnoty, které by porušovaly bezpečný chod tohoto ropovodu.

V 22.13 hodin byly při zápisu hodnot tlaku zjištěny snížené hodnoty tlaku na sledovaných místech ropovodu Družba. K největšímu poklesu tlaku došlo v PC 28 Nové Město u Kolína, která je nejbližší k později zjištěnému místu úniku.

Tlaky na přečerpávacích stanicích slovenské části ropovodu (PS Šahy, PS Bučany) nebyly v této době ještě hlášeny. Při zjištění poklesu tlaku dochází k následujícím činnostem a opatřením:

27. ledna 2005

22.13 - dispečerem MERO ČR, a.s. zjištěn pokles tlaku na trase, ověřování s dispečinkem Transpetrol Šahy, zda nečinil manipulaci na své, tzn. slovenské části ropovodu Družba

22.15 - přichází první hláška o možném úniku od únikového systému

22.30 - informování o možném úniku zaměstnance, který má na starosti kontrolu příslušné části ropovodu a výjezd na pravděpodobné místo havárie

22.30 - odstavení čerpání PS 4 Šahy - Slovensko

22.34 - příchod druhé hlášky o úniku od únikového systému

22.35 - uzavření ropovodu do ČR a následně odstavení čerpacích stanic v ČR

22.45 - vytipování úseku nehody

22.46 - uzavření PC 15 -21 Čáslav

22.50 - uzavření PC 15 -20 Potěhy a dalších armatur na trase

28. ledna 2005

01.45 - identifikace místa havárie - mezi Čáslaví a obcí Žáky, u rybníka Měděnice

01.48 - spuštění automatického systému hlášení pro havarijní vyrozumění

01.49 - oznámení havárie na Transpetrol Šahy

01.51 - oznámení havárie na operační a informační středisko HZS Středočeského kraje (KOIS), Policii ČR, havarijní

službě Vodní zdroje, a.s., inspekčnímu technikovi a dalším odpovědným zaměstnancům MERO ČR, a.s., v souladu s havarijním plánem.

02.09 - příjezd jednotky HZS Středočeského kraje ze stanice Čáslav na místo havárie, provedení průzkumu, osvětlení místa MÚ

02.33 - příjezd jednotky HZS Středočeského kraje, stanice Kutná Hora s požární technikou CAS 24 a technickým přívěsem na ropné havárie

02.50 - příjezd havarijní služby Vodní zdroje, a.s.

03.30 - oznámení havárie starostovi obce Čáslav

04.23 - příjezd technického kontejnerového automobilu na likvidaci ropných havárií z opěrného bodu.

KOIS HZS Středočeského kraje informovalo o vzniklé situaci Českou inspekci životního prostředí (ČIŽP) a správce povodí. ČIŽP se dostavila k šetření příčin a následků nežádoucí havárie v 06.00 hodin. Vzhledem k rozsahu a závažnosti havarijního úniku byla povolána také Dekonta, a.s., jež je součástí integrovaného záchranného systému a má vybavení a zkušenosti s řešením velkých havárií na dálkovodech.

Práce na odstranění kontaminace provedené na místě havárie

Prvotní průzkum naznačoval, že zasažení okolí místa MÚ by nemělo být velkého rozsahu, protože klimatické podmínky, tj. - 8 °C, zmrzlý povrch pole a vytékající ropa tuhnoucí na povrchu nebude mít možnost vsáknout do pod-

loží. Dle prvotních rozborů by mohl být únik ropy v množství asi 300 m³. Po prvotním průzkumu jednotky HZS kraje provedly ohraničení kontaminovaného místa a instalaci norné stěny pro zabránění šíření kontaminace po povrchu terénu. Na základě rozhodnutí velitele zásahu (VZ) byl na místo MÚ vyžádán týlový kontejner a technický kontejner na likvidaci ropných látek z opěrného bodu v Kolíně. Příslušníci HZS následně vytvořili sorbentové hráze na problémových místech zmrzlého pole, které se zvažovalo k rybníku Měděnice a na cestě boční hráze rybníka Měděnice ze strany MÚ. Úniku ropy na zamrzlou hladinu rybníka zabránila i vyvýšená hrázka cesty, která oddělovala rybník od pole. Směrem od pole byla cesta olemována pruhem jehličnatých stromů o výšce asi 10 m. Tento pruh stromů zachytil většinu prvotního rozstříku uniklé ropy (spad ropného aerosolu), kterou zanášel vítr směrem k rybníku. Dále byl požádán o pomoc 152. záchranný prapor Armády ČR Kutná Hora, který na místo MÚ vyslal 1x UDS a 3x T 815 pro odvoz kontaminované zeminy.

Dne 28. ledna 2005 v ranních hodinách bylo zahájeno odčerpávání ropy z místa havárie. Pro urychlení likvidace MÚ byla VZ zajištěna potřebná technika z obecního úřadu Chotusice (DH 112) pro vytvoření sběrných jímek v místě úniku ropy. Následně se vytékající ropa odčerpávala speciálními cisternovými automobily, určenými k přepravě ropných látek dle požadavků ADR a odvážela do přečerpávací stanice Nové Město u Kolína, kde docházelo k jejímu navrácení zpět do

MERO ČR, a. s., (mezinárodní ropovody), vlastník a provozovatel české části ropovodu Družba a ropovodu IKL, je jediným přepravcem ropy do České republiky a nejvýznamnější společností zajišťující skladování nouzových strategických zásob ropy. Oba ropovody vstupují do Centrálního tankoviště ropy Nelahozeves, kde je 14 ropných nádrží s celkovou skladovací kapacitou 1 300 000 m³. Ropovod Družba je součástí ropovodního systému České republiky. Navazuje na soustavu ropovodů vedoucích z Ruska. Zajišťuje dodávku ropy pro rafinérie Paramo, a.s. Pardubice, Česká rafinérská, a.s. (ČeR) Kralupy nad Vltavou a ČeR Litvínov. Základní trasa ropovodu Družba byla postavena v letech 1964 až 1965. Ropovod vstupuje do České republiky přechodem řeky Moravy v katastrálním území okresu Hodonín a končí v Litvínově. Celková průběžná délka trasy v ČR je 358,65 km a včetně zdvojení a odboček je 574 km. Územím okresu Kutná Hora procházejí dvě potrubní trasy ropovodu Družba. Jedná se o potrubní trasu DN 500 a o potrubní odbočku DN 200 do Parama, a.s. Pardubice. Celková délka potrubní trasy DN 500 na území okresu Kutná Hora je 21,88 km.

Od začátku provozování byl ropovod provozován „ručně“ tzn., že veškeré řídicí technologické procesy byly prováděny přes telefonické a faxové spojení. Ovládací armatury se musely zavírat ručně a přímo na místě.

V roce 1997 začala projektová příprava na komplexní modernizaci ropovodu Družba, která zásadně řešila řízení technologických procesů (kontrolní a řídicí systém Cromos 2000, ekologické a vodohospodářské záležitosti, položení optického kabelu podél ropovodu Družba, výměna armatur a jejich ovládání z velínu CTR a stavba nových armaturních šachet).

V roce 1998 se změnil systém havarijního zabezpečení a byla podepsána Rámcová smlouva s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR. Součástí havarijního systému bylo zavedení graficko informačního systému GRAMIS, který zabezpečuje veškeré záležitosti související s havarijním zabezpečením (trasy ropovodu, srazová místa, zajištění II. sledu pro dekontaminaci místa mimořádné události apod.). Dle výše uvedené smlouvy byla smluvním jednotkám HZS ČR v sedmi krajích zakoupena a zapůjčena požární technika pro likvidaci ropných havárií v souladu s plošným pokrytím sil a prostředků.

V roce 1999 začala Komplexní modernizace ropovodu Družba (KMRD) dle zpracované projektové dokumentace. Celá KMRD byla ukončena v roce 2001 a na ni navázala rehabilitace ropovodu Družba (RRD), která navazovala na KMRD. Provoz ropovodu Družba a jeho zabezpečení se dostalo na úroveň ropovodu IKL, který byl postaven na základě posledních poznatků a technologií souvisejících s bezpečností ropovodu. Celkové náklady investiční akce související s KMRD a RRD činily 1,3 mld Kč.

Ropovod Družba je dálkově řízen z velínu CTR Nelahozeves pomocí řídicího systému Cromos 2000. Tento systém umožňuje dálkově ovládat jednotlivé armaturní šachty včetně čerpacích stanic v Kloboukách, Velké Bíteši a Novém Městě u Kolína. Součástí řídicího systému je také systém Lemon Pipeline Tools, který slouží k identifikaci případných úniků ropy z potrubí.

systému ropovodu Družba. Další technika pro čerpání a přepravu ropných látek byla připravena na blízkém VÚ 7214 u letiště Čáslav.

Rozsah znečištění životního prostředí byl upřesněn v průběhu dalších činností následovně:

- povrchovým rozlivem a rozstříkem ropy byla kontaminována plocha o rozloze zhruba 8000 m²,
- ropa se také šířila obsypem ropovodu směrem k rybníku Měděnice,
- místy došlo k migraci ropy do hlubších partií podloží hornin a zasažena byla lokální mělká zvodeň, která je drenována rybníkem Měděnice,
- zamrzlá hladina rybníka byla kontaminována pouze slabě rozstříkem aerosolu v prvním okamžiku po úniku,
- povrchově byl kontaminován smrpkový porost lemující břeh rybníka
- společně s HZS kraje instalace normálních stěn na břehu rybníka u shybky ropovodu a na výtoku z rybníka, fáze ropných látek nezjištěna.

Na základě spolupráce v rámci IZS dodala firma REO AMOS, s.r.o. do několika hodin od oznámení havárie na místo zásahu další normální stěny a sorbenty. Pro sběr RL z vodní hladiny v sanačních lagunách byl v následujících dnech nasazen prototyp mobilního odlučovače ropy REO 100, který vyrobila firma REO AMOS, s.r.o. pro havarijní systém MERO ČR, a.s. Pomocí tohoto odlučovače byla skimmerem čerpána ropná fáze z hladin sanačních lagun. Odlučovač je vybaven potřebným příslušenstvím (elektrocentrála, čerpadlo, hadice, skimmer, sorpční prostředky). Během necelých tří hodin provozu byl schopen odloučit 1000 l ropy. Odlučovač si poradil i s velkým mechanickým znečištěním čerpané vody.

Obnovení činnosti ropovodu

Dne 29. ledna 2005 v ranních hodinách bylo ukončeno odčerpávání ropy z potrubí. Následně je proveden odkryv a očištění potrubí. Ve spolupráci s firmou SPT Pardubice byl proveden výřez potrubí s identifikovanou trhlinou a jeho nahrazení novým kusem potrubí o délce 10 m. Práce na výměně potrubí byly ukončeny 30. ledna 2005.

Na základě požadavku ČIŽP bylo provedeno odkrytí ropovodu a odtěžení kontaminované zeminy pod potrubím v úseku od místa havárie k rybníku Měděnice. Na odkryté části potrubí byla provedena diagnostika a výsledky kontrol byly předány ČIŽP. Činnosti vedoucí ke spuštění ropovodu byly zahájeny 2. února 2005 ve 14.00 hodin (naplavení úseku ropou), po vyrovnání hydrostatických tlaků bylo ve 19.45 hodin obnoveno čerpání ropy ropovodem Družba.

Dne 3. února 2005 byl vypuštěn tzv. čistící ježek z čerpací stanice ve Velké Bíteši do Nového Města u Kolína. Následně bylo vysláno dalších šest ježků na čištění a měření ovality. Dne 9. února 2005 byl vypuštěn inteligentní ježek pro kontrolu stavu potrubí. V průběhu měsíce března

2005 byla provedena kontrola celé trasy ropovodu Družba speciálním ježkem pro detekci úniku a trhlin v potrubí.

Transport a likvidace kontaminovaných materiálů

Při záchranných pracích bylo odčerpáno 220 m³ ropy z potrubí a přepraveno do čerpací stanice Nové Město u Kolína. Odhad uniklého množství ropy z ropovodu je do 130 m³. V rámci zemních prací bylo dosaženo hladiny podzemní vody, kde byla ropná fáze. Součástí zemních prací bylo vybudování sanačního drénu podél rybníka, který slouží jako ochrana před případnou migrací ropy do vod rybníka. Ve dnech 28. 1. až 8. 2. byla ropná fáze z hladiny odstraněna pomocí cisternových automobilů, sorbentů a olejového separátoru. Odčerpáná kontaminovaná voda v množství 106,0 t byla likvidována na zařízeních ve Mstětích, Smyslově a Slaném. Podzemní voda z drénu a sanačních objektů je dále čerpána a přečištěna v gravitačně sorpčních jednotkách. Dočištění probíhá na stripovacích jednotkách.

Masivně kontaminovaná zemina byla odtěžována na základě organoleptického posouzení a odvážena ke zneškodnění na biodegradaci plochu v areálu skládky Čáslav. Ve dnech 28. 1. až 20. 2. bylo celkem odtěženo 25 725 t kontaminovaných zemin co představuje 2392 nákladních automobilů.

Klady při řešení MÚ

- upřesnění místa MÚ řídicím systémem bylo přesné a včasné,
- počasí bylo vhodné pro nasazení mechanismů,
- plně se osvědčilo technické vybavení na zásah pro ropné havárie, zapůjčené HZS ČR společnosti MERO ČR, a.s.,
- blízkost dekontaminační plochy a pracoviště Dekonty, a.s. a jejich aktivní nasazení,
- rychlé a masivní nasazení těžké techniky a vhodnost zamrzlé půdy,
- spoluúčast záchranného praporu Armády ČR,
- olejový odlučovač REO má odpovídající výkon a účinnost,
- zamrznutý rybník - pouze film ropných látek,
- týlové zabezpečení pro zasahující záchranné,
- aktivní přístup zaměstnanců MERO ČR, a.s. a operativní řízení likvidace MÚ,
- objektivní informovanost médií o průběhu likvidace MÚ,
- instalace norných stěn a vzdouvací přepážky pro možný únik do vícestupňové kaskády rybníka a sportovně-rekreační lokality města Čáslav,
- cesta po straně rybníka a jehličnatý porost zachytily ropné látky,
- odčerpání 220 m³ ropy z potrubí,
- obytná zóna města Čáslav je vzdálena zhruba 1 km,
- podzemní voda na lokalitě není využívána pro pitné účely,
- území není součástí chráněné krajinné oblasti, ani se v jeho bezprostřední

blízkosti nevyskytují maloplošná chráněná území,

- lokalita nespadá do žádného ochranného pásma vodního zdroje.

Zápory při řešení MÚ

- časová prodleva zahájení odčerpávání ropy z potrubí vlivem pozdního příjezdu smluvně zajištěných cisteren ze vzdálených středisek,
- znečištění komunikace při převozu kontaminované zeminy na dekontaminační plochu,
- konfigurace terénu v místě havárie se sklonem k rybníku,
- pískový zásyp pod potrubím umožnil migraci ropných látek do podloží,
- místo úniku v bezprostřední blízkosti rybníka Měděnice,
- relativně blízko je rekreační zóna města Čáslav - koupaliště,
- hladina podzemní vody je místy jen 2 m pod úrovní terénu,
- podložní spráše jsou vertikálně rozpuštěné a místy dobře propustné.

Vyhodnocení činnosti při havarijní situaci

Činnost směnového dispečera MERO ČR, a.s. proběhla dle vnitřního předpisu a na základě vyhodnocení vzniklé situace únikovým systémem. Funkčnost řídicího systému Cromos 2000 při odstavování ropovodu proběhla bez jakéhokoli problému a řídicí systém zaznamenal pokles tlaku na celém systému ropovodu. Systém havarijního vyrozumění ASH, který slouží k vyrozumění kompetentních zaměstnanců MERO ČR, a.s. a organizací, které musí být vyrozuměny v případě havárie, fungoval také bez závad. Celkově lze shrnout, že nasazení složek IZS, smluvních dodavatelských firem, činnost dispečinku a všech řídicích kontrolních systémů proběhla standardně a bez nedostatku.

Provedená analýza prasklé části potrubí prokázala, že příčinou havárie byla trhlinka, kterou způsobila vada materiálu. Poslední havárie na ropovodu Družba byla 27. 6. 1995 v Olešné u Havlíčkova Brodu.

OLEJOVÉ A CHEMICKÉ SORBENTY

Öl-Ex Allwetter

olejový a chemický pohlcovač určený speciálně na komunikace a jiné dopravní plochy. Nepřekonatelný za mokra i v dešti.

Olejová sací schopnost není redukována přítomností vody, a proto má prakticky 100% výkon.

Použití:

- v provozech skládek
- ve stavebních podnicích
- v opravách
- při haváriích se zásahem hasičů

Likvidace:

- neváže žádnou vodu
- lze jej bez problémů využívat k tepelně energetickému procesu
- nasáklý olej shoří téměř beze zbytku

Öl-Ex hart

super těžký olejový a chemický sorbent s enormně vysokou odolností proti skluзу a se speciálním využitím na veškeré chemikálie, včetně kyselin, louhů, hořavin, vodných a polárních kapalin.

Použití:

- na letištích
- na silnicích
- na různých dopravních plochách
- v chemickém průmyslu
- v průmyslu výroby laků a barev

Likvidace:

- je nehořlavý
- pod velkým tlakem z něj neodteče žádný pohlcený olej

Öl-Ex 82

všestranný olejový a chemický pohlcovač, s univerzálním využitím v průmyslu, především na vodních plochách. Schopnost nasávat olej není redukována přítomností vody a proto má prakticky 100% účinek. Tím odpovídá cena výrobku jeho kvalitě.

Použití:

- na vodní plochy
- v průmyslu a dílnách
- na silnicích
- na jiných dopravních plochách

Likvidace:

- neváže žádnou vodu
- lze jej bez problémů využívat k tepelně energetickému procesu
- nasáklý olej shoří téměř beze zbytku

Bilgram Chemikalien spol. s r.o.

Dr. Sedláka 778

339 01 Klatovy

tel. a fax: +420 376 316 241

www.bilgram.cz, info@bilgram.cz

Záchrana osob z laviny

plk. JUDr. Vladimír PANENKA, Policie České republiky letecká služba, foto archiv autora

Dne 8. února 2005 došlo v Krkonoších v blízkosti Luční boudy a státní hranice s Polskem (Maly Staw – Samotnia) k pádu laviny, která strhla a zasypala dvě osoby. Na jejich záchraně se podílelo 33 členů Horské služby České republiky Krkonoše („dále jen Horská služba“) a další složky integrovaného záchranného systému.

Vyhledání a vyproštění osob

Později se ukázalo, že zasypanými osobami byli dobrovolní členové polské horské služby (GOPR) Karpacz. Při pádu upěchovaného sněhu v centrálním žlebu vznikla lavinová kumulace (halda) přibližně 100 m dlouhá a 50 až 60 m široká s navrstvením do výše 8 m.

Žádost o pomoc obdržela Horská služba od polské horské služby ve 12.30 hodin. Na základě vyhodnocení vzniklé situace byla vyžádána asistence Letecké záchranné služby Hradec Králové a Policie ČR letecké služby. Na pomoc byl okamžitě přivolán lehký vrtulník typu EC 135 Letecké záchranné služby Hradec Králové a později byl vyžádán rovněž záchranný střední vrtulník typu Bell 412 EP z pražské základny Policie České republiky letecké služby. Vrtulníky přepravily na místo zásahu členy Horské služby s lavinovými psy a příslušným vybavením.

Lavinový pes Jago člena Horské služby označil ve 12.50 hodin místo závalu jednoho z postižených. V průběhu přibližně patnácti minut byl postižený nalezen v hloubce asi 3,5 m. Po vyproštění byla

okamžitě zahájena jeho resuscitace posádkou Letecké záchranné služby Hradec Králové. Postižený byl v kritickém stavu předán a transportován vrtulníkem MI-2 Polské letecké záchranné služby z Wrocławu.

Pomocí přístroje PIEPS byl ve 14.00 hodin lokalizován druhý zavalení, který byl následně vyproštěn z hloubky asi 5 m a byla zahájena jeho okamžitá odborná resuscitace lékařem Letecké záchranné služby Hradec Králové. Následně byl postižený v kritickém stavu letecky transportován do Fakultní nemocnice Hradec Králové. Oba postižení však i přes maximální možnou lékařskou péči ve zdravotnických zařízeních zemřeli.

Hodnocení zásahu

Lze konstatovat, že nasazení obou vrtulníků Ministerstva vnitra, provozovaných Policií České republiky leteckou službou, bylo indikované a velmi rychlé. Záchranná akce byla dobře koordinována a měla, i vzhledem k dobrému počasí, rychlý průběh. Zcela jednoznačně se ukázalo, že dlouhodobá spolupráce a tvrdý výcvik zúčastněných složek integrovaného záchranného systému jsou velmi dobré a udržení této vysoké profesionální úrovně je nezbytné pro akceschopnost a úspěch. Záchranná činnost v horách (létání nevyjímaje) je velmi náročná a za každou chybu se tvrdě platí. V mnoha případech ji už nelze napravit.

Samozřejmě i v této konkrétní, bohužel tragicky končící, záchranné akci lze hodnotit všechny postupy a hledat i drobné nedostatky. Je zcela standardní, že všechny zúčastněné složky provedou následně celkové vyhodnocení a dojde ke společnému projednání. Zásadné je ale nutné konstatovat, že systém, zúčastnění lidé různých profesí, dovolím si použít slovo „profesionálové“ a jejich vybavení zafungovalo v tomto případě velmi dobře.

Počáteční obava z komplikací při leteckém zásahu na straně sousedícího státu byla velmi rychle zažehnána a zásah byl s příslušnými orgány polské strany bleskově projednán na úrovni operačních a informačních středisek IZS. I v oblasti příhraniční spolupráce záchranných a bezpečnostních složek se tedy prokázala funkčnost a koordinace.

I tímto způsobem bych chtěl všem zúčastněným, nejen letovým posádkám, poděkovat za výbornou spolupráci. ■

Pracovní porada představitelů složek IZS

„Je velmi užitečné, aby se složky integrovaného záchranného systému setkávaly nejen při zásazích a na cvičeních,“ řekl generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán při zahájení letošní pracovní porady představitelů složek IZS, která se uskutečnila 24. února 2005 v Praze. „Získáváme tak navzájem lepší obraz o celkové naší činnosti. Zároveň máme stále co zlepšovat a je čas, kdy by se mělo přesně určit, co má která složka dělat.“

Pravidelná každoroční pracovní porada v žádném případě nenahrazuje individuální jednání, ale pro vzájemnou spolupráci se již stala nezbytnou. Jejím cílem bylo projednání základních otázek spolupráce a součinnosti při plnění společných úkolů dle ustanovení zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Na poradu byli pozváni zástupci základních a dalších složek IZS. Přišli představitelé Ministerstva zdravotnictví, Policie ČR, Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, Ministerstva obrany – Generálního štábu Armády ČR, Generálního ředitelství cel ČR, Českého báňského úřadu, Úřadu Českého červeného kříže (ČČK), Vodní záchranné služby ČČK, České speologické společnosti – speologické záchranné služby, České biskupské konference a Občanského sdružení ADRA.

■ IZS v centru dění

Souhrnou zprávu o vyhodnocení úkolů a činnosti v oblasti IZS za rok 2004 přednesl Ing. Pavel Lukeš, vedoucí oddělení IZS MV-Generálního ředitelství HZS ČR (MV-GR HZS ČR). Hovořil o loňských téměř 76 000 společných zásazích v rámci IZS za účasti HZS ČR. Pozornost věnoval mezinárodní spolupráci, která se rozvíjela v duchu přijetí ČR za člena Evropské unie. V této oblasti nejvíce vyzvedl spolupráci se Slovenskou republikou a Polskem.

Na jeho vystoupení navázal ředitel odboru IZS MV-GR HZS ČR plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška. Jeho informace o typových činnostech složek IZS se nesla ve znamení potřeby součinnosti při nasazení ve společných zásazích. Zdůraznil, že je naprosto nezbytné, aby se tvorby budoucího katalogu typových činností účastnily všechny zainteresované složky IZS na patřičné úrovni.

Že věc společné typové činnosti složek (STČ) IZS má v systému své nezaměnitelné místo, ukázal na již schválené a praxí odzkoušené STČ „Uskutečnění a ověření použití radiologické zbraně“ (STČ – 01/IZS).

Konstatoval, že zpracovávání STČ přináší také poznávání předpisů a dokumentů jiných složek IZS, které se na dané činnosti podílejí. Dále uvedl, že „*chceme naprosto zpřehlednit kam až mohou záchranné a likvidační práce jít a kdo je za ně odpovědný. Aby zásah byl lépe definován a byl přehledný pro jeho všechny účastníky.*“

■ Krizová komunikace

Ředitel odboru komunikačních a informačních systémů MV-GR HZS ČR pplk. Ing. Luděk Štolba se ve svém vystoupení zabýval klíčovými otázkami v této oblasti. Konstatoval, že bylo dodáno všech smluvených 19 000 krizových mobilních telefonů a od loňské-

ho roku je signálem pokryto téměř celé území ČR. Dále uvedl, že dosavadní modely Siemens ME budou nahrazeny novými modely Siemens C70. Přitomné rovněž seznámil s novinkami v zavádění radiové sítě PEGAS a integrované telekomunikační sítě Ministerstva vnitra.

Ředitel odboru operačního řízení MV-GR HZS ČR pplk. Ing. Luděk Prudil informoval o završení budování systému čísla tísňového volání 112.

V závěru pracovní porady se její účastníci seznámili s operačním a informačním střediskem MV-GR HZS ČR.

kpt. Josef NITRA,
foto Milan VÁVRU

Finská republika

Rok přistoupení do EU:	1995
Rozloha:	337 030 km ²
Počet obyvatel:	5 183 000
Hlavní město:	Helsinky
Forma státu:	republika, unitární stát
Administrativní členění:	6 provincií
Jazyk:	finština, švédština
HDP:	143 422 mil. €
HDP (PPS/obyv.):	24 500 €
Vojenské výdaje:	1,3% HDP
Členství v mez. org.:	EU, OSN, EAPC, OSCE

Forma vlády

Finsko je republikou s jednokomorovým parlamentem (Eduskunta), který ve státě představuje zákonodárnou moc. Vládu tvoří ministerský předseda a maximálně 17 ministrů. Prezident má relativně silnou pozici v oblastech mezinárodních vztahů a národní obrany. Je vrchním velitelem ozbrojených sil. Státní správa se na regionální úrovni skládá z provincií a okresů. Každou ze šesti provincií řídí státní provinciální úřad vedený guvernérem. Nejdůležitějším úkolem státního provinciálního úřadu je ochrana veřejného pořádku a bezpečnosti. Hlavní odpovědnost za provinciální administrativu má Ministerstvo vnitra. Zajištěním ostatních částí státní administrativy se zabývají okresní úřady, které jsou podřízené jednotlivým ministerstvům. V oblasti civilního nouzového plánování plní státní provinciální úřady koordinační roli na regionální úrovni. Devadesát okresů zajišťuje administrativu, včetně úkolů policie a státního zastupitelství. Základní administrativa na místní úrovni se pak skládá ze 446 samosprávných celků. Tyto jsou řízeny prostřednictvím volených místních rad. Praktickou administrativu zajišťují místní výbory. Autonomním regionem jsou Ålandské ostrovy.

Struktura civilního nouzového plánování (CNP)

Úkoly a cíle CNP

Každý úřad je odpovědný za své statutární funkce nejen v době míru, ale i v době krize a má ze zákona povinnost vytvářet předběžná opatření pro jejich řešení. Mezi tato opatření patří tvorba krizových plánů, zabezpečení speciálního vybavení a zajišťování výcviku. V principu platí, že stejné nebo podobné krizové plány jsou aplikovány civilními úřady jak v době války, tak v případě krize v době míru. Jedním z principů CNP je, že každý úřad pokračuje ve své normální funkci také během krize. Dalším principem je to, že během krizového stavu jsou v rámci civilní administrativy minimalizovány jakékoliv organizační změny. Řešení krize a připravenost na ni zahrnuje všechny funkce, které jsou potřebné pro zvládnutí válečného stavu nebo nouzového stavu v době míru. Krizové plánování má splňovat takové požadavky, aby administrativní byla funkční za všech okolností. Cílem je, aby se společnost vypořádala s jakoukoliv krizí co nejlepším způsobem.

Struktura CNP

Národní obrana Finska je vytvořena na základě koncepce tzv. totální obrany. K hlavním segmentům národní obrany patří kromě vojenské obrany civilní obrana, obrana ekonomiky, ochrana informací a udržování veřejného pořádku a bezpečnosti.

Vláda a ministerstva v rámci svých kompetencí dohlížejí, kontrolují a koordinují přípravu krizového řízení na nejvyšší administrativní úrovni.

Jedním z ministerských výborů vlády je vládní výbor pro zahraniční a bezpečnostní politiku. Jeho úkolem je harmonizovat přípravu národní totální obrany mezi jednotlivými sektory. Ve výboru jsou zastoupena ministerstva, která mají nejvyšší důležitost pro národní bezpečnost. K snadnějšímu provádění opatření vydaných vládním výborem a ministerstvy byl vytvořen výbor pro bezpečnost a obranu.

Organizaci komunikace a spolupráce mezi ministerstvy zajišťují ministerští náčelníci pro připravenost, kteří mají na starosti také krizové plánování.

V některých administrativních sektorech můžeme nalézt nejen poradní, přípravné a koordinační výbory, ale i výbory pro plánování krizového řízení, jako jsou národní výbor pro obranu ekonomiky (Ministerstvo obchodu a průmyslu) a plánovací komise pro obranné informace (Ministerstvo obrany).

Na regionální úrovni mají významnou roli při organizování spolupráce mezi mnoha regionálními úřady a třemi vojenskými velitelstvími již zmínované státní provinciální úřady.

Na místní úrovni zabezpečují úkoly CNP především samosprávy. Odpovědným činitelem je starosta, ale praktický výkon plánování zajišťují jmenovaní úředníci. Vedoucí různých místních služeb pak zodpovídají za plánování ve svých sektorech.

Mezi hlavní části CNP dále patří:

Záchranné služby a civilní obrana. Odbor záchranných služeb na Ministerstvu vnitra (MV) je nejvyšším článkem, který je zodpovědný za záchranné aktivity a ochranu obyvatelstva. Záchranné služby zahrnují prevenci nehod, hašení požárů a další opatření, která souvisejí se záchrannými operacemi. Podle legislativy do nich patří i ochrana obyvatelstva, včetně tvorby plánů a příprav na její zajištění. Například majitel budovy je odpovědný za vybudování úkrytu na své náklady.

Záchranné služby jsou na regionální úrovni organizovány a koordinovány krizovými odbory státních provinciálních úřadů. Na místní úrovni jsou samosprávy odpovědné za záchranné služby uvnitř svých hranic. V praxi zajišťují záchranné aktivity místní hasičské sbory a pokud je to nezbytné, spolupracují s různými úřady a dobrovolnými organizacemi. Role dobrovolných hasičských sborů je nezastupitelná zejména v menších samosprávných celcích. Finsko také vytvořilo organizaci pro mezinárodní záchranné operace, „Finn Rescue Force“ (FRF). Organizaci, jež má 200 vycvičených členů, zajišťují hasičské sbory velkých měst. Mobilizační doba FRF je 2 až 24 hodin pro skupinu expertů a 1 až 3 dny pro záchrannou jednotku.

Veřejné právo a bezpečnost. Policie je zodpovědná za udržování pořádku a bezpečnosti jak v době míru, tak za stavů nouze. Policejní odbor na MV je nejvyšším policejním orgánem na národní úrovni. Státní provinciální úřad je nejvyšším policejním orgánem na regionální úrovni. Co se týče místní úrovně, policejní okrsky jsou organizovány v kombinaci s místními úřady.

Hraniční stráž. Je vojensky organizována a její povinností je zajišťovat bezpečnost v hraničních oblastech. Nejdůležitějšími úkoly jsou hraniční kontrola na pozemní a mořské hranici, kontrola na hraničních přechodech, v přístavech a na letištích. Hraniční stráž také zajišťuje námořní vyhledávací a záchrannou službu a podporuje ostatní záchranné služby. MV působí jako vrchní velitelství hraniční stráže.

Bezpečnost ekonomiky a bezpečnost zásob. Ministerstvo obchodu a průmyslu je odpovědné za vybudování a zajišťování bezpečnosti zásob. Cílem je zabezpečit základní funkce společnosti minimálně na jeden rok. Ministerstvu je podřízena národní agentura pro nouzové zásobování, která zajišťuje dostupné fondy na nejdůležitější projekty bezpečnosti základních zásob a stará se o zajištění rezerv materiálu životně důležitého pro společnost v době krize.

Civilně-vojenská spolupráce

Spolupráce mezi civilním a vojenským sektorem je organizována na všech administrativních úrovních. Na nejvyšší úrovni spolupracují ministerstva s Ministerstvem obrany a Štábem obrany. Na regionální úrovni spolupracují západní, východní a severní vojenská velitelství se státními provinciálními úřady a ostatními regionálními úřady. Na místní úrovni jednotky operační obrany spolupracují se samosprávami. Pokud jsou aplikovány speciální administrativní pravomoci na základě zákona o národní obraně, provinciální a místní úřady musí plnit úkoly zadané vojenskými autoritami a musí podporovat obranné přípravy. Tato povinnost platí pouze v regionech, které mohou být ohroženy nepřátelským útokem. Na druhou stranu musí vojenské síly v době míru poskytovat pomoc při složitých záchranných operacích.

pplk. Ing. Jiří CHALUPA,
Stálá delegace ČR při NATO

Plnění Koncepce ochrany obyvatelstva

plk. Mgr. Bohumír MARTÍNEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 byla schválena usnesením vlády č. 417 ze dne 22. dubna 2002. V závěru roku 2004 předložil ministr vnitra vládě informaci o plnění této koncepce s návrhem na její dílčí úpravu. Za tříleté období realizace koncepce se potvrdila správnost nastavení základních směrů rozvoje opatření k ochraně obyvatelstva České republiky.

Rozhodující úlohu ústředního orgánu státní správy sehrává Ministerstvo vnitra, které prostřednictvím MV-generálního ředitelství HZS ČR (MV-GR HZS ČR) sjednocuje postupy ministerstev, ostatních ústředních správních úřadů, krajských úřadů, obecních úřadů, právnických osob a podnikajících fyzických osob v oblasti ochrany obyvatelstva. Na plnění úkolů ochrany obyvatelstva se podílejí ministerstva a ostatní ústřední správní úřady, jimž odpovědnost za ochranu života, zdraví a majetku vyplývá z jejich kompetencí a příslušných zákonů. Významnou úlohu na krajské úrovni sehrávají hasičské záchranné sbory krajů, které plní úkoly orgánů krajů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností v zajišťování přípravy na mimořádné události, provádění záchranných a likvidačních prací a ochrany obyvatelstva.

Plnění koncepce

Postupně se daří prosazovat odpovědnost za ochranu obyvatelstva na úroveň obcí, zejména u obcí s rozšířenou působností. Tato skutečnost byla pozitivně ovlivněna ustanovením tajemníků bezpečnostních rad a zahájením jejich odborné přípravy. Občanům byla poskytnuta možnost získávat informace od orgánů veřejné správy, prostřednictvím hromadných informačních prostředků, tiskovin apod. Byla využívána také internetová stránka Ministerstva vnitra zejména v situacích, kdy se občané cítili nejvíce ohroženi, např. při povodních, konfliktu v Iráku a teroristických útocích v různých částech světa. Opatření ochrany obyvatelstva jsou zapracována do havarijních plánů krajů a vnějších havarijních plánů. Tyto plány jsou zaměřeny na řešení mimořádných událostí a nevojenských krizových situací. V trvalé provozuschopnosti je udržován jednotný systém varování a vyzkoušení. Osvědčilo se zavedení jediného varovného signálu „Všeobecná výstraha“ s následnou tísňovou informací o hrozbě nebo vzniklé mimořádné události, což bylo potvrzeno například při povodních v roce 2002.

Do povědomí veřejnosti se dostává provádění zkoušky sirén každou první středu v měsíci ve 12.00 hodin. Ke zkvalitnění varování obyvatelstva v zónách vnějšího havarijního plánování a na územích ohrožených zvláštními povodněmi HZS ČR zpracovává analýzu potřeby obměn elektrických rotačních sirén za sirény elektronické nebo místní rozhlas. Do budoucna se uvažuje o využití dalších koncových prvků ve vlastnictví uživatelů, tj. obcí, podniků i samotných občanů s využitím infrastruktury jednotného systému varování a vyzkoušení České republiky. K zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva jsou využívána zejména vhodná stacionární zařízení s možností ubytování a stravování a smluvně je zabezpečeno poskytnutí dalších nezbytných služeb. Tato opatření jsou řešena havarijními plány krajů. Dále je u HZS krajů vytvořeno 210 souprav materiálu k okamžitému použití na stanicích HZS a 42 souprav materiálu k následnému použití u územních odborů. U HZS Středočeského kraje byl v roce 2002 pořízen funkční vzorek kontejnerové soupravy pro nouzové přežití s přehodnocením původně navrhované kapacity pro 50 osob na kapacitu pro 25 osob. Další tři kontejnerové soupravy byly pořízeny u HZS Plzeňského, Jihomoravského a Moravskoslezského kraje. Základnou logistiku MV-GR HZS ČR je vytvářeno pět souprav, celkem pro 750 osob, a připravována organizační opatření

k jejich operativnímu použití. Vzhledem k vytvořeným a připravovaným kapacitám pro nouzové přežití a mobilitu jejich použití, se ukázal původní záměr pořídit 30 mobilních kontejnerových souprav jako nadhodnocený a neekonomický a proto bylo schváleno upravit v koncepci počet na 15 těchto souprav.

Prevence a vzdělávání

Nedávno byl zpracován a schválen vzdělávací program modulu ochrany obyvatelstva k odborné přípravě cílových skupin v rámci vzdělávání v oblasti krizového řízení. K tomu bylo proškolen 43 školitelů. V rámci vzdělávání v této oblasti bylo proškolen 144 starostů obcí s rozšířenou působností, 103 starostů obcí s pověřeným obecním úřadem, primátorů statutárních měst a hejtmanů krajů, 69 tajemníků bezpečnostních rad obcí a 4514 dalších zástupců obcí. MV-GR HZS ČR zpracovalo v roce 2002 a v roce 2004 aktualizovalo „Zaměření a formy preventivně výchovné činnosti na úsecích požární ochrany a ochrany obyvatelstva“. Podle tohoto dokumentu byla realizována příprava obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí. Na základě Pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy se na základních a středních školách vyučuje tematika ochrany člověka za mimořádných událostí v rozsahu šesti vyučovacích hodin ročně.

Byly vydány a distribuovány do všech základních a středních škol metodické příručky pro učitele s názvem „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ a videofilmy zaměřené k chování při povodních, při úniku nebezpečných látek a k poskytování první pomoci.

Nakladatelství Fortuna a ALBRA vydala pro žáky výše uvedených škol učební texty, které mají schvalovací doložku Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Pedagogická centra v součinnosti s HZS krajů připravila k výuce ve 125 kurzech již 3641 učitelů.

V přípravě ostatního obyvatelstva sehrávají rozhodující roli především HZS ČR, Policie ČR, zdravotnická záchranná služba a ostatní složky IZS. Nejvíce k tomu využívají svých internetových stránek, dnů otevřených dveří, ukázek ze své činnosti, regionální tisk a rozhlas, letáky a brožury.

Další změny

V souladu s dokumentem „Zaměření rozvoje operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému na úrovni krajů“ dochází k postupné integraci činnosti bývalých okresních operačních středisek (OPIS) a jejich činnost je sloučována do krajských nebo „sektorových“ OPIS HZS krajů. Ve všech krajích jsou vybudována OPIS HZS krajů. Nově jsou tato vybudována ve Středočeském, Jihočeském, Plzeňském, Karlovarském, Zlínském, Královéhradeckém kraji a v kraji Vysočina. V Jihomoravském kraji je dokončena rekonstrukce stavby a zabezpečuje se vnitřní vybavení. V Moravskoslezském kraji byla zahájena realizace projektu.

V hl. m. Praze a Pardubickém kraji se projekty výstavby nových OPIS připravují. V souvislosti s jejich výstavbou je vždy posuzována možnost integrace všech základních složek IZS do společných OPIS.

U HZS krajů byl realizován projekt zavedení jednotného evropského čísla tísňového volání „112“.

Byl zpracován návrh koncepce rozvoje chemicko-technické služby HZS ČR. V připomínkovém řízení byla provedena nejen změna názvu tohoto dokumentu na Koncepci chemické služby HZS ČR, ale také rozšířen její obsah. Původně koncepce řešila zabezpečení chemické služby u jednotek HZS ČR. Nově obsahuje i úkoly v oblasti koncepčního řešení zjišťování, předávání, vyhodnocování a využívání údajů o radiační, chemické a biologické situaci při řešení krizových situací spojených

s teroristickými útoky, za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a při mimořádných událostech v zahraničí.

Složky IZS jsou vybavovány technikou a materiálem k řešení mimořádných událostí z hlediska současných hrozeb a rizik. K zabezpečení úkolů monitorování radiační situace Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB) v souladu s usnesením vlády č. 478/2001 zajistil vybavení pěti chemických laboratorů HZS ČR (Lázně Bohdaneč, Kamenice, Třemošná, Tišnov a Frenštát pod Radhoštěm) moderními přenosnými soupravami přístrojů. K zvládnutí obsluhy těchto přístrojů bylo provedeno školení a cvičení se zapojením mobilních monitorovacích skupin SÚJB, Policie ČR a Celní správy ČR. Činnost mobilních skupin monitorování radiační situace byla rovněž ověřena na mezinárodním taktickém cvičení BESKYDY 2004, konaném ve dnech 15. a 16. září 2004. Jeho tématem byla reakce na mimořádnou událost, vzniklou v případě uskutečnění a ověřeného použití radiologické zbraně při teroristickém útoku.

Pro určené jednotky HZS krajů byly dodány přístroje radiačního a chemického průzkumu, které svými parametry korespondují se zákonem č. 505/1990 Sb., o meteorologii (DC-3E-98 a CHP-71 doplněné průkazníkovými trubičkami).

Úpravy a doplnění koncepce

V souladu s novelizovanou Bezpečnostní strategií ČR, podle níž ve střednědobém výhledu není pravděpodobný masivní vojenský útok proti našemu území, se ukazuje potřeba přehodnotit postoj státu ke stálým úkrytům, včetně ochranného systému metra v hlavním městě Praze.

Stálé úkryty byly budovány pro ochranu obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení za válečného stavu. Z hlediska současných negativních trendů v bezpečnostním prostředí je však v citované strategii zdůrazněn významný posun do oblasti tzv. nevojenského ohrožení. Jedná se zejména o hrozby a rizika související s terorismem, extremismem, rozsáhlými živelními pohromami, ekologickými a průmyslovými haváriemi apod.

Použití stálých úkrytů k ochraně obyvatelstva při těchto ohroženích je nereálné z mnoha důvodů, například z hlediska nezbytnosti jejich okamžitého použití a z toho vyplývající nutnosti udržovat je v nepřetržité pohotovosti, včetně obsluhy personálu. Proto se ukazuje jako zcela neperspektivní a neefektivní nejenom podporovat ze státních prostředků výstavbu, obnovu a modernizaci stálých úkrytů, ale také trvat na jejich zachování. Cílem těchto opatření je, aby výdaje správních úřadů, obcí, právnických osob a fyzických osob byly vynakládány především na řešení opatření k eliminaci soudobých bezpečnostních hrozeb a rizik.

Na jednání vlády dne 1. září 2004 byl pod bodem 11 projednáván materiál Návrh na využití ochranného systému pražského metra po povodni v srpnu 2002, včetně vyčíslení předpokládaných finančních nákladů a harmonogramu postupné obnovy a modernizace ochranného systému metra, ve kterém bylo konstatováno, že v žádném případě nelze uvažovat o vyjádření podpory státu případné výstavbě ochranného systému na nově budovaných trasách pražského metra ani s podílem na jeho obnově a modernizaci, ale že vzhledem k významu pražského metra a existenci nových bezpečnostních hrozeb a rizik se stát bude podílet pouze na realizaci dodatečných opatření ke zvýšení bezpečnosti cestující veřejnosti.

Na druhé straně je potřebné vzít v úvahu fenomén terorismu jako globálního činitele ohrožujícího zejména ty státy, které se v rámci své mezinárodní politiky postavily na stranu společenství zemí aktivně vystupujících proti tomuto jevu. Z tohoto důvodu je nutné přijmout další opatření k ochraně obyvatelstva, zejména u objektů potenciálně ohrožených teroristickými útoky, například multifunkční budovy, kulturní a sportovní zařízení. Současně se potvrzuje koncepční záměr využívat k ochraně osob před kontaminací radioaktivním prachem, účinky pronikavé radiace a toxickými účinky nebezpečných látek improvizované úkryty s využitím přírodních ochranných vlastností staveb a improvizovaných prostředků k ochraně dýchacích cest, očí a povrchu těla. Z toho vyplývá potřeba cíleného poskytování informací pro občan-

skou veřejnost o způsobech improvizované ochrany při těchto mimořádných událostech.

Závěr

Z Koncepce chemické služby HZS ČR vyplývá potřeba zřídit Národní koordinační a vyhodnocovací středisko zbraní hromadného ničení a obdobných vyhodnocovacích středisků na úrovni krajů. Uvedená střediska budou součástí systémového řešení situací spojených s použitím radiologických, jaderných, chemických a biologických zbraní, látek a materiálů.

Tento systém bude předpokladem pro přijímání nezbytných opatření k ochraně obyvatelstva a občanů České republiky v zahraničí v souvislosti s aktuálními hrozbami teroristických útoků. Jeho vytvoření, včetně finančního zabezpečení, je předmětem samostatného materiálu, který schválila vláda svým usnesením ze dne 15. prosince 2004 č. 1276.

V rámci odsunu materiálu civilní ochrany od organizačních složek státu, státních organizací, obcí, právnických osob a podnikajících fyzických osob jsou stahovány také prostředky individuální ochrany do skladů Základny logistiky MV-GŘ HZS ČR. Tyto prostředky jsou revidovány a podle potřeby opravovány. Další postup nakládání s těmito prostředky bude navržen v rámci vyhodnocení koncepce ochrany obyvatelstva v roce 2006.

Uvedené záležitosti projednala vláda ČR dne 5. ledna 2005 a přijala k materiálu „Informace o plnění Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 s návrhem na její dílčí úpravu“ usnesení č. 21.

Upravená koncepce v souladu s uvedeným usnesením vlády je na internetových stránkách http://www.mvcr.cz/2003/hasici/odbor/ooo/koncepce/do06_hasici.html. Znění koncepce se zpracovanými úpravami naleznete v příloze tohoto časopisu, včetně doplněného Harmonogramu realizace základních opatření ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015.

PLACENÁ INZERCE

KVALITA, KTERÁ CHRÁNÍ LIDSKÉ ŽIVOTY

Když v roce 1999 získala ochranná maska OM-90 na největší Světové výstavě vojenské techniky a vojenského materiálu v Abu Dhabi ve Spojených arabských emirátech zlatou medaili, Gumárny Zubří a.s. tím potvrdily své prestižní postavení mezi pěticí předních světových výrobců tohoto artiklu.

Symbolicky to byl zároveň signál o úspěšném završení přerodu firmy v marketingově orientovanou společnost, dostatečně silnou a sebevědomou, aby se vlastními silami prosadila i v komplikovaných podmínkách globálního trhu.

Gumárny Zubří a.s. exportují své ochranné masky na evropské i zámořské trhy. V posledních pěti letech byl export namířen například do Litvy, Lotyšska, Portugalska, Rumunska a na Slovensko, do Kuvajtu, Saudské Arábie, Libanonu, Venezuely a Vietnamu.

Nejdůležitější odběratelé ochranných masek zůstávají nadále v České republice. Gumárny Zubří jsou členem konsorcia českého NBC (nuclear-biological-chemical) týmu, který sdružuje firmy vyrábějící pro Armádu ČR, Policii ČR a Hasičský záchranný sbor ČR, a také členem Asociace obranného průmyslu. Nejvýznamnějším zákazníkem zůstává i nadále Armáda ČR, která odebírá masky OM-90, které se staly vůbec první součástí její výzbroje a výstroje, splňující standardy NATO. Ostatním složkám IZS jsou určeny ochranné masky civilního typu CM-4, CM-5D a CM-6.

Tyto masky v posledních letech odebírají také energetické a některé další tuzemské firmy s větším počtem zaměstnanců.

Letos slaví Gumárny Zubří a.s. sedmdesát výročí svého založení. Vedení i zaměstnanci dělají podle svých slov vše pro to, aby jejich společnost byla i nadále spojována s pojmy kvalita, tradice, solidnost, zodpovědnost ke společnosti i k ochraně životního prostředí.

GUMÁRNY ZUBŘÍ a.s.
TRADICE, KVALITA

TEL: +420-571062111 • FAX: +420-571068744 • marketing@guzl.cz • www.guzl.cz

Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách

4

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

Civilní obrana v období let 1958 - 1975

Rozšíření zbraní hromadného ničení (ZHN), především jaderných, a vývoj jejich nosičů s předpokladem, že budou použity při možném ozbrojeném konfliktu, především v Evropě, bylo příčinou budování celoplošného systému civilní obrany (CO). Tyto skutečnosti také vyvolaly přijetí nového zákona o obraně, který postihoval mimo jiné i problematiku CO. Do řízení CO v tomto období se promítla federalizace státu v roce 1968 a vznik dvou národních republik.

Právní základy

Přechod na obranu proti ZHN vnesl do CO takové kvalitativní změny, že dosavadní Nařízení o základních úkolech a povinnostech civilní obrany na území ČSR z roku 1951 již nemohlo nadále plnit funkci právní normy, dávající dostatečný prostor pro další rozvoj CO v Československu.

V této souvislosti se opět dostala na pořad otázka samostatného zákona o CO, neboť zásadní legislativní vymezení CO v té době „de facto“ neexistovalo a opatření, vyplývající ze zákona z období první republiky mající vztah k této problematice, nebylo vůbec možné v praxi uskutečňovat, přestože jejich platnost nadále trvala. Kompetentními orgány bylo opět rozhodnuto nepřipravovat nový zákon, ale novelizovat vládní nařízení z roku 1951. Návrh, předložený ministerstvem vnitra, projednala vláda dne 15. ledna 1958 a přijala **Usnesení vlády Republiky československé č. 49 o civilní obraně Republiky československé** a současně schválila **Směrnice o civilní obraně Republiky československé** jako přílohu tohoto usnesení. Celý dokument byl označen opět jako přísně tajný.

Vymezení CO je v příloze tohoto usnesení definováno takto: *Civilní obrana je organizovaná činnost a souhrn opatření k zajištění ochrany a obrany obyvatelstva před následky nepřátelských vzdušných útoků, k vytvoření podmínek pro plynulý chod hospodářského života při nepřátelských vzdušných útocích a k odstranění následků těchto útoků.*

Na začátku šedesátých let mimo jiné i v souvislosti se změnou správního členění republiky a se změnou názvu státu byl přijat zákon č. 40/1961 Sb., o obraně Československé socialistické republiky, který nahrazoval zákon č. 131/1936 Sb., o obraně státu. Tento zákon postihuje CO zejména v části třetí, § 15 a § 16, v části čtvrté, § 18 a v části sedmé, § 30 odst. 5. Ustanovení těchto paragrafů zní:

Část třetí - Civilní obrana

§ 15

Civilní obrana jako součást obrany republiky zahrnuje opatření k zabezpečení ochrany a obrany obyvatelstva před následky nepřátelských vzdušných útoků, k vytvoření podmínek pro plynulý chod hospodářského života při nepřátelských vzdušných útocích a k odstraňování následků těchto útoků. Občané se aktivně a uvědoměle zapojují do plnění úkolů civilní obrany organizované a prováděné orgány, hospodářskými a dobrovolnými společenskými organizacemi.

§ 16

(1) K zabezpečení úkolů civilní obrany mohou být na základě rozhodnutí vlády ukládány povinnosti občanům a organizacím.

(2) Řízení civilní obrany přísluší ministru vnitra.

Část čtvrtá - Příprava občanů k obraně republiky

§ 18

Příprava občanů zahrnuje brannou, tělesnou a zdravotnickou přípravu k civilní obraně a ostatní potřebnou přípravu; organizují ji dobrovolné organizace, především Svaz pro spolupráci s armádou, Československý svaz tělesné výchovy, Československý červený kříž a Československý svaz požární ochrany, dále státní orgány, školy, hospodářské a jiné organizace.

Část sedmá - Společná a závěrečná ustanovení

§ 30

(5) Při uplatňování požadavků k zabezpečení civilní obrany mají orgány ministerstva vnitra oprávnění podle § 23 zákona č. 87/1958 Sb., o stavebním řádu, jako vojenská správa.

Přijetím výše uvedeného zákona byla mimo jiné také zrušena platnost zákona č. 82/1935 Sb., o ochraně a obraně proti leteckým útokům, ve znění zákona č. 75/1938 Sb., jehož „de iure“ platnost byla 26 let.

Některé otázky spojené s CO, a to zejména **příprava občanů k CO**, byly řešeny **zákonem č. 73/1973 Sb., o branné výchově**, který (ve znění zákona č. 17/1976 Sb.) platil až do 30. června 1991. Tento zákon obsahuje ustanovení, týkající se přípravy občanů k CO zejména v části první, § 3 odst. 2, v části druhé, § 6 odst. 2, v části šesté, § 17 a § 18 a v části osmé, § 23 odst. 2. Ustanovení těchto paragrafů zní:

Část první - Základní ustanovení

§ 3

(2) Branná výchova zahrnuje brannou výchovu žáků, učňů a studentů, přípravu branců, brannou přípravu vojáků v záloze, přípravu občanů k civilní obraně, zájmovou brannou činnost a další činnosti, směřující ke stanoveným cílům branné výchovy.

Část druhá - Řízení branné výchovy

§ 6

(2) Federální ministerstvo národní obrany, a pokud jde o přípravu k civilní obraně, též federální ministerstvo vnitra vydává směrnice a metodické pokyny k zajištění jednotného provádění branné výchovy, poskytuje odbornou pomoc a v součinnosti s příslušnými federálními orgány nebo orgány republik sleduje provádění branné výchovy.

Část šestá - Příprava občanů k civilní obraně

§ 17

Příprava občanů k civilní obraně posiluje odpovědnost občanů za jejich připravenost k civilní obraně, zabezpečuje, aby si osvojili vědomosti a dovednosti k ochraně, zejména před účinky zbraní hromadného ničení, znali své úkoly pro evakuaci a byli připraveni podle svých schopností pomáhat při likvidaci následků nepřátelského napadení.

§ 18

(1) Přípravu občanů k civilní obraně organizuje federální ministerstvo vnitra. Za provádění přípravy občanů k civilní obraně odpovídají vedoucí organizací a předsedové národních výborů (velitelé civilní obrany) v mezích své působnosti. Zvláštní pozornost přitom věnují zapojení mládeže, která se po ukončení povinné školní docházky nezúčastňuje další branné výchovy na školách.

(2) Provádění některých úkolů v přípravě občanů k civilní obraně může federální ministerstvo vnitra svěřit po vzájemné dohodě společenským organizacím.

Část osmá - Práva a povinnosti orgánů, organizací a účastníků branné výchovy

§ 23

(2) Příprava branců, branná příprava vojáků v záloze a příprava občanů k civilní obraně se provádí především v mimopracovní době. Pokud k dosažení stanovených výcvikových cílů je nutno tyto druhy branné výchovy provádět v pracovní době, je účast na nich překážkou v práci z důvodu obecného zájmu.

■ **Koncepce ochrany obyvatelstva a národního hospodářství**

Dne 3. března 1962 byla schválena Vojenskou komisí obrany Ústředního výboru komunistické strany Československa (tato nahradila dřívější komisi na ochranu proti zbraním hromadného ničení; obdobné komise byly zřízeny na stupni kraj a okres) nová **koncepce ochrany obyvatelstva a národního hospodářství** (dále jen „Koncepce“). Koncepce vycházela z tehdejších politických postojů a pro CO z ní vyplývaly především tyto zásady:

- úplnou ochranu obyvatelstva před účinky ZHN nelze zabezpečit, je však možno snížit ztráty na životech a zdraví obyvatelstva; **za hlavní prostředek** k tomu je nutno považovat **vyvedení obyvatelstva (evakuaci)** z prostorů, o nichž se předpokládá, že budou napadeny jadernou zbraní, dále zřizování úkrytů s přiměřenou odolností na celém území státu a vybavení všech obyvatel prostředky individuální protichemické ochrany,
- v zájmu válečné výroby a zabezpečení potřeb bojujících vojsk je nutno zachovat nepřetržitý chod rozhodujících průmyslových závodů, zařízení a provozů i v evakovaných prostorech.

V duchu těchto zásad byla provedena řada změn v dosavadních přípravách a opatřeních CO. Především bylo stanoveno provést novou kategorizaci měst a objektů; města a objekty zařadit do kategorií a stupeň kategorie vztahovat při výbuchu jaderné zbraně o předpokládané ráži. To byl kvalitativně nový prvek v kategorizaci, neboť nepočítal již s možností bodového bombardování konvenčními útočnými prostředky a vycházel z toho, že účinky výbuchu jaderné zbraně by byly postiženy všechny objekty v daném prostoru bez ohledu na stupeň jejich důležitosti.

Proto také opatření k ochraně, diferencovaná podle kategorizace města, se vztahovala na celý prostor, vymezený již zmíněnou hranicí přetlaku. Podle stanovených zásad měla být města, u nichž se dalo předpokládat napadení již v prvním hromadném úderu jadernými zbraněmi, zařazena do „zvláštní“ nebo do I. kategorie.

Města, u nichž se rovněž počítalo s možností napadení jadernou zbraní, avšak nikoliv již v prvním hromadném úderu, byla zařazena do II. kategorie. Všechna ostatní města byla označována jako nekategorizovaná.

■ **Evakuace**

Podle Koncepce byla evakuace obyvatelstva považována za **hlavní způsob** ochrany obyvatelstva před napadením. Pro vlastní provedení evakuace byly stanoveny zásady, podle

nichž bylo třeba postupovat při pozdějším zpracování plánů evakuace:

- evakuaci provést ve dvou pořadích; při vyhlášení 1. stupně pohotovosti civilní obrany a národního hospodářství evakuovat děti a nemocné z prostoru zvláštní kategorie („Z“), I. a II. kategorie; ostatní obyvatelstvo těchto prostorů evakuovat ve druhém pořadí při vyhlášení signálu „Situace ohrožení“, případně až na zvláštní pokyn,
- přípravy evakuace zpracovat tak, aby mohla být provedena v co nejkratším čase po jejím vyhlášení; důraz byl položen na to, aby byl co nejrychleji opuštěn ohrožený prostor; proto byla stanovena zásada, že v druhém pořadí evakuace má obyvatelstvo opustit prostor ohrožený v převážné míře pěšky a dopravní prostředky mají být ponechány pro přepravu především dětí, nemocných a chůze neschopných osob.

Z tehdejších hledisek se evakuace obyvatelstva zdála být východiskem z problému, jak zabezpečit ochranu značného množství občanů určených měst před ničivými účinky výbuchu jaderných zbraní. Bylo sice jasné, že jde o opatření velmi náročné na organizační zabezpečení, nicméně se předpokládalo, že při dokonalém plánování celé akce a při dostatečné přípravě evakuačních orgánů by bylo v silách štábů CO a ostatních složek zabezpečit v případě potřeby úspěšný průběh evakuace; proto byl také v přípravných pracích na evakuaci kladen mimořádný důraz na pečlivé propracování i detailní opatření k zabezpečení evakuace.

Na tehdejší úrovni poznání nebyl a ani nemohl ještě být brán zřetel na význam lidského činitele při tak masovém opatření, jakým již tehdy byla evakuace a jeho rozhodující vliv na zdar nebo nezdar tohoto opatření. Vycházelo se také z představy, že přípravy nepřítele k agresi budou odhaleny natolik včas, aby s dostatečným časovým předstihem mohla být evakuace nejen zahájena, ale v pořádku i dokončena.

■ **Úkrytí obyvatelstva**

Koncepcí bylo stanoveno **zřizování úkrytů s přiměřenou odolností na celém území státu** jako doplněk hlavního způsobu ochrany obyvatelstva před použitím ZHN - evakuace. Pro realizaci plánu ukrytí obyvatelstva a osazenstva závodů byly v roce 1962 vydány nové, v pořadí třetí ženíjně-technické normativy, reagující v plném rozsahu na předpokládané napadení státního území ZHN.

Na základě objektivního zhodnocení situace stávajícího úkrytového fondu, možností potenciálního nepřítele, stavu tehdejších prostředků varování a vyzoomění a celkové strategie možného napadení vycházel plán ukrytí obyvatelstva z případu „**očekávaného vzdušného napadení**“. To znamená, že by k případné válce došlo po předchozím zostření mezinárodní situace a kdy by byl čas provést plánovanou opatření CO.

V souladu se stanovenými zásadami k provedení evakuace se plánovalo ukrytí obyvatelstva měst a osazenstva závodů takto:

- ve městech, ve kterých se počítá s evakuací, výstavbu úkrytů neprovádět (s výjimkou provozů, které nepřerušují činnost ani v době války) a pouze dokončit zphotovení stávajících úkrytů; tyto úkryty, které je třeba mírově využívat, použít pro úkryty těch osob, které ve městě musí zůstat (pracující vyčleněných provozů, příslušníci jednotek),
- v ostatních kategorizovaných městech a objektech, kde je ukrytí jediným způsobem ochrany, provést zphotovení všech stávajících úkrytů a realizovat výstavbu stálých dvojúčelových úkrytů; v těchto městech a objektech provádět v potřebném rozsahu i všechny přípravy k vybudování úkrytů jednoduchého a polního typu,
- ve všech ostatních městech plánovat pouze budování úkrytů jednoduchého a polního typu,
- budování úkrytů v rámci bytové výstavby a občanské vybavenosti neprovádět s výjimkou, kdy to bude na základě individuálního posouzení z hlediska ochrany obyvatelstva i hospodárnosti účelné.

Ze závěrů analýz účinků ZHN na obyvatelstvo byly vyvozeny základní požadavky na jeho ukrytí:

- pro vlastní ukrytí a vybudování úkrytů musí být připraveny reálné plány, obsahující kalkulaci počtu úkrytů, ukryvaných, způsob budování úkrytů a jejich obsazování,
- úkryty pro osoby v kategorizovaných prostorech, které nepodléhají evakuaci, musí být odolné proti všem účinkům jaderných zbraní,
- úkryty v ostatních, především evakuačních prostorech, musí zabezpečovat ochranu především před účinky radioaktivního zamoření; musí být řešeny tak, aby umožňovaly jejich rychlé vybudování vlastními silami materiálem z místních zdrojů.

■ *Individuální protichemická ochrana*

V důsledku intenzivního výzkumu a vývoje novodobých otravných látek s nervově-paralytickými účinky a jejich zavádění do výzbroje řady armád a v souvislosti s rozvojem prostředků jejich dopravy na cíl bylo reálné, že v případě jejich použití dojde k zamoření rozsáhlých oblastí.

Hlavní zásady řešení individuální protichemické ochrany obyvatelstva byly stanoveny v roce 1960, kdy bylo rozhodnuto postupně zabezpečit veškeré obyvatelstvo prostředky individuální protichemické ochrany (IPCHO). Bylo rovněž stanoveno rozdělení odpovědnosti za toto zabezpečení na rezortní organizace, národní výbory a masové organizace.

V roce 1964 byl vysloven souhlas s navrhovanou koncepcí zabezpečení obyvatel v ČSSR prostředky IPCHO, tj. ochrannými maskami, dětskými ochrannými prostředky, osobními zdravotnickými balíčky a osobními dozimetry a se zásadou postupného vybavení veškerého obyvatelstva **novými prostředky IPCHO** a vytvoření 10% zálohy prostředků pro děti do 15 let. Současně byla stanovena zásada přednostního zabezpečení dětí do 15 let, civilního obyvatelstva zařazeného do nevojenských jednotek civilní ochrany a zaměstnanců objektů ve městech kategorie „Z“ a „I.“, které musí zůstat v provozu a nebudou evakuovány. Dále bylo určeno, že prostředky IPCHO budou podle možnosti vydány obyvatelstvu již v míru.

Podle této koncepce byla zabezpečována individuální protichemická ochrana obyvatelstva. Nové prostředky IPCHO (ochranné masky CM-3, filtry MOF, brašny, dětské ochranné vaky DV-65, dětské ochranné masky DM-1, osobní zdravotnické balíčky) byly vyráběny v množstvích stanovených státním plánem a přidělovány podle zásad o přednostním zabezpečování příslušných skupin obyvatelstva.

V souvislosti s novodobými otravnými látkami se k nutnosti ochrany horních dýchacích cest přidružila i nutnost zabezpečit ochranu povrchu těla. Tento úkol byl předmětem výzkumu a podařilo se vyvinout impregnant, s jehož použitím bylo možno poměrně jednoduchým způsobem zhotovit oděvy filtračního typu. Výzkum byl také zaměřen na ochranný zdravotnický balíček, jehož dosavadní složení již neodpovídalo nejnovějším poznatkům a hledaly se cesty, jak tento balíček vybavit i antidoty, snižujícími za určitých podmínek účinnost obdržené dávky ozáření.

■ *Protichemická a protiradiační opatření*

Koncem padesátých let i přes nevyjasněné legislativní otázky dochází ke vzniku většiny protichemických zařízení na objektech národního hospodářství včetně míst speciální očišty (MSO). V tomto období byly také položeny základy pro tvorbu jednotlivých prvků speciálního radiačního a chemického průzkumu CO, tvořeného především skupinami analytického zjišťování, chemickými laboratořemi a některými dalšími jednotkami.

Toto období bylo charakteristické spontánními iniciativami jednotlivých krajů, které předkládaly vlastní krajské koncepce a plány pro zajišťování speciálního průzkumu, speciální očišty a dalších činností na svém území. Tyto teoretické záměry byly také ověřovány prakticky formou ukázkových součinnostních cvičení.

Začátkem šedesátých let bylo zřejmé, že v počátečním období možného ozbrojeného konfliktu bude nutné počítat s dlouhodobým a plošně rozsáhlým radioaktivním zamořením, které bude vyžadovat zvláštní režim života a kombinaci kolektivní a individuální ochrany osob.

Dospělo se také k poznatkům, že prostory zasažené otravnými látkami nebo bojovými biologickými prostředky mohou být značně rozsáhlé a budou vyžadovat dodržení určitých zásad činnosti a chování pro složky CO a obyvatelstvo.

K řešení těchto úkolů bylo již v roce 1961 stanoveno zabezpečit vyhodnocování a řešení radiační situace u štábu CO státu a u štábů CO krajů a pro tento účel byly vytvořeny personální předpoklady. V návaznosti na to byla na všech stupních řízení CO včetně okresu ustavena „Vyhodnocovací střediska radiační situace v systému CO“.

V oblasti speciální očišty byl organizačně dobudován základ sítě komplexního typu protichemických a protiradiačních zařízení - míst speciální očišty, a to na základě směrnic vydaných v roce 1961.

Na úseku speciálního průzkumu, dozimetrické a laboratorní kontroly se v druhé polovině šedesátých let pravidelným školením a praktickým výcvikem zvýšila celková připravenost skupin analytického zjišťování, které se po přidělení vozidel staly mobilními a byly prakticky jedinými nevojenskými jednotkami CO, které byly schopny provádět současně radiační a chemický průzkum, odběr vzorků a kvalitativní stanovení použité otravné látky v polních podmínkách.

K dlouhodobým, permanentně přetrvávajícím problémům, patřil nedostatek techniky vhodné k odmořování z národního hospodářství, její nedostatečné využívání, nedostatek náhradních odmořovacích látek a nízká vycvičenost zejména objektových protichemických jednotek.

■ *Řízení civilní obrany po roce 1968*

Ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci, významně ovlivnil i dění v CO. Vznik federace se sice nijak nedotkl poslání a úkolů CO, vynutil si však podstatné změny ve sféře jejího centrálního řízení a v dosavadních vztazích orgánů a složek CO.

S aplikací ustanovení dosavadního vládního usnesení o CO na nové podmínky se ministři vnitra České a Slovenské socialistické republiky stali veliteli CO obou národních republik a ministr vnitra ČSSR zůstal i nadále velitelem CO Československé socialistické republiky. U obou ministerstev vnitra národních republik byly **ustaveny štáby CO republik**.

Delimitace působnosti bývalého štábu CO státu byla postavena na principu, že **štáb CO ČSSR**, v souladu s celkovým pojetím obrany země **zpracovává koncepci** výstavby a rozvoje CO a odborné zásady k jednotné realizaci příprav a opatření CO. Štáby CO ČSR a SSR pak měly v souladu s celostátně stanovenou koncepcí zabezpečovat **řízení a realizaci** příprav a opatření CO v rámci národních republik. Šlo o dosti výrazné oddělení tvorby koncepce od vlastního výkonu činností, spojených s její realizací. I při zavedení dělby práce zůstala štábu CO ČSSR řada úkolů operativní povahy.

Právně bylo postavení ministerstva vnitra ČSSR v CO zakotveno v zákoně č. 133/1970 Sb., o působnosti federálních ministerstev.

Dva dny na téma ochrany obyvatelstva

Ve dnech 16. – 17. února 2005 se v areálu Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava (VŠB – TUO) sešlo na dvě stě odborníků z oblasti ochrany obyvatelstva, aby na IV. mezinárodní konferenci **Ochrana obyvatel 2005** probrali aktuální otázky na dané téma. Akce se uskutečnila pod záštitou generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra ČR genmjr. Ing. Miroslava Štěpána a děkana Fakulty bezpečnostního inženýrství (FBI) VŠB – TUO doc. Dr. Ing. Aleše Dudáčka.

První blok vystoupení se věnoval vzdělávání, a to jak na celostátní úrovni, tak i na některých školách, jako jsou Vysoké učení technické Brno, Vysoká škola ekonomická a v neposlední řadě VŠB – TUO, FBI.

Doc. Dr. Ing. Michail Šenovský z VŠB – TUO, FBI podtrhl význam studijního oboru ochrany obyvatelstva v celém studijním systému, kde se jedná o povinný předmět i v oboru požární ochrany. Například na předmět Analýza nebezpečí a rizik navazují další předměty. Nedávno byl na FBI zaveden nový předmět CBRN (chemické, biologické, radiologické a nukleární látky) ve vztahu ke krizovému řízení.

„Většina konferencí je zaměřena na výměnu názorů nebo zkušeností,“ hodnotil ostravské setkání plk. Mgr. Bohumír Martínek, ředitel odboru ochrany obyvatelstva MV-generálního ředitelství HZS ČR. *„Z hlediska ochrany obyvatelstva dochází k zásadním změnám při stanovení priorit zabezpečení ochrany životů, zdraví a majetku při mimořádných událostech.“*

Nové problematiky

Také IV. mezinárodní konference Ochrana obyvatel 2005 potvrdila potlačování problematiky ochrany obyvatelstva pro pří-

pad válečného konfliktu, včetně masové výstavby nebo udržování úkrytů a zabezpečování obyvatelstva ochrannými maskami proti bojovým otravným látkám.

Na druhé straně byla zdůrazňována problematika živelních pohrom v souvislosti s globálními změnami klimatu, havárií s únikem nebezpečných látek apod. K těmto možným nebezpečím navíc přistupuje terorismus ve všech podobách, včetně chemického nebo biologického. Právě tento problém se stává častějším tématem podobných konferencí, jakou byla i ta nedávná v Ostravě. Česká republika má dostatek odborníků, kteří se možnými následky terorismu zabývají. Naše země je plně zapojena do mezinárodních společenství a chce přispět k zabezpečení ochrany obyvatelstva v rámci solidarity demokratických zemí.

Zkušenosti ze zahraničí

Se svými zkušenostmi se do Ostravy přijeli podělit také odborníci z Polska, Rakouska a Slovenska.

Ing. Zdeněk Jadrný z Žilinské univerzity objasnil problematiku Významu a úlohy analýzy území při řešení krizových jevů. Rafał Porowski z Varšavy hovořil o prevencích velkých průmyslových havárií – praktické implementaci evropských

předpisů v Polsku. Dr. Ing. Katharina Fritze seznámila účastníky konference s nejnovějšími výsledky výzkumu a vývoje oboru stavebně technických norm pro zabezpečení kolektivní ochrany ukrytím v Rakousku.

Ke změnám v postojích k ochraně obyvatelstva však dochází i mimo záchranáře. Proto posluchače velice zaujalo vystoupení Doc. Ing. Rudolfa Horáka, CSc. z Univerzity obrany Brno, který hovořil nejen o hlavních úkolech ozbrojených sil, ale také o tom, co je schopna udělat Armáda ČR v nových podmínkách profesionalizace.

Druhý den konference zpestřila ukázka zásahového vozidla z brněnského detašovaného pracoviště Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany.

Workshop

Největší pozornost pak vzbudil workshop, který se taktéž zabýval současnými hrozbami mezinárodního terorismu, spoluprací s mezinárodními společenstvími, potřebnou legislativou a organizačním opatřením, především pak nutností vytvoření systému zjišťování, vyhodnocování a předávání údajů o chemické a biologické situaci jako předpokladu přijímání opatření k ochraně obyvatelstva.

Ze závěru konference vyplynulo, že ochrana obyvatelstva se týká každého občana a každý by si měl položit otázku, kolik je ochoten obětovat své svobody, aby se cítil bezpečně.

Stále existuje ještě spousta rezerv, a to především v politice veřejné informovanosti. Letošní konference nastínila, že je nutné přemýšlet, co v těchto oblastech udělat a na co se zaměřit v V. ročníku konference, která se uskuteční v únoru příštího roku.

kpt. Josef NITRA,
foto por. Barbora GABZDYLOVÁ,
HZS Moravskoslezského kraje

Hasiči na veletrhu SCHOLA NOVA 2005

Ve stánku Ministerstva vnitra se na 12. specializovaném veletrhu SCHOLA NOVA 2005 ve dnech 8. až 10. března 2005 prezentoval také HZS ČR. Akce ve Veletržní paláci v Praze-Holešovicích byla zaměřena na školy a vzdělávání. Proto se odbor ochrany obyvatelstva MV-generálního ředitelství HZS ČR chopil této příležitosti a seznámil návštěvníky veletrhu s tím, jakou pomoc může školám nabídnout. Šlo především o příručky zaměřené k tématům ochrany obyvatelstva pro střední a základní školy. Pracovníci MV-GR HZS ČR a HZS hl. m. Prahy informovali i o dalších variantách pomoci ať už přímé nebo ve formě videokazet. Zástupci škol nabízenou pomoc s potěšením přijímali, protože výuka „Ochrany člověka za mimořádných událostí“ je stále ještě na mnohých školách teprve v začátcích.

kpt. Josef NITRA, foto Milan VÁVRŮ

Devadesáté výročí zrodu chemických zbraní

Prof. Ing. Jiří MATOUŠEK, DrSc., Masarykova univerzita v Brně

Prehistorie chemických zbraní ukazuje, že idea používat toxické látky v ozbrojených konfliktech má dávný původ. Užívání jedů různého druhu mělo však jen epizodický a zejména podružný charakter a proto se nedá mluvit o chemických zbraních v pravém smyslu. O chemických zbraních lze hovořit, až když se jejich použití stalo masovým. Tuto možnost poskytl na přelomu 19. a 20. století rozvoj chemického průmyslu, který je s to dodat základní komponenty chemických zbraní - stovky až desítky tisíc tun bojové otravné látky. Tedy množství nutné pro vedení chemické války.

Prehistorie chemických zbraní

Použití jedů jako nástroje ozbrojeného násilí není novověký vynález. V soužití s přírodním prostředím se už pravěký člověk naučil poznávat látky rostlinného a živočišného původu, které mu pomáhaly získat lovenou kořist a později při ozbrojených konfliktech ochromit nebo zabít protivníka.

Již ze starověku lze nalézt písemné zprávy o válečném použití jedů, které měly poškodit nepřítele, oslabit jeho vojenské síly a získat válečné cíle, těžko dosažitelné běžnými prostředky, jako opevněná města a lodě. K takovým epizodním metodám patřilo například použití otrávených šípů, kontaminace vodních zdrojů a jiné.

Z doby kolem roku 600 př. n. l. pocházejí zprávy o tom, že Řekové a Asyřané kontaminovali vodní zdroje čemeřicí, způsobující těžké průjmy. Jak uvádí Thukydides, v peloponesské válce (431 - 404 př. n. l.) použili Sparťané u Plataje ve větším měřítku zápalná tělíska ze síry, která vyvíjela oxid siřičitý.

Římský autor Sixtus Iulius Africanus psal o možnostech válečného použití zápalných prostředků a jedů a o tajemství „řeckého ohně“, sestávajícího ze síry, ledku, asfaltu, sírníku amonného, nepáleného vápna a šťávy ze sykomo-ry. Řecký oheň byl známý již od 6. století př. n. l. svými zápalnými, dráždivými a toxickými účinky.

V arabském spise O válečném umění z 13. století uvádí Hassan Alrammah popis jedovatých a uspávacích produktů, tvořících se při spalování látek obsahujících arsen a opiáty.

Rakouské kroniky uvádějí, že kolem roku 1570 navrhl rakouský rytíř Veit Wulf von Senftenberg neboli Vít Wulf ze Žamberka v boji proti Turkům vrhání koulí, vyvíjejících dýmy arseniku.

Podobně v latinsky psané Kronice Horního a Dolního Slezska líčí její autor Cu-reus použití „čpavého dýmu“, vzniklého pálením síry a arsenu, Mongoly při obléhání Legnice v roce 1241.

V knize Artis magne artillerye o dělostřeleckém umění, kterou vydal Kazimír Simeonowicz v roce 1676, existují rovněž zmínky o použití jedů. Je zde uvedena pravděpodobně první konstrukce zápalného ručního granátu „Fewer-Ball“. Toto zápalné kulové těleso na ruční násadě bylo plněno arsenikem, antimonem a sírou a mělo otvory pro šíření jedovatého dýmu.

Koncem 18. století začali Francouzi používat zápalnou munici, plněnou fosforem, vyvíjející dráždivý dým.

Z doby napoleonských válek pochází idea jednoho berlínského lékárníka, který doporučil pruskému generálu von Bülowovi použití štětečků nasátých kyanovodíkem, které měly být upevněny na hroty bodáků.

V roce 1854 bylo v Anglii navrženo plnit granáty kakodyloxidem, což však ministerstvo války zamítlo pro technické problémy a nedostatek uvedené látky. V průběhu krymské války chtěl britský generál lord Dundonald k dobytí Malachovské pevnosti použít dým z hořící směsi síry, smůly a uhlí.

Za občanské války v USA patentoval Ing. Doughty v roce 1863 munici s náplní chloru proti jižanským silám. K jejímu použití však nedošlo.

V době prusko-francouzské války (1870 - 1871) bylo navrženo pruskému velení použití veratrinu se silně dráždivými účinky, který však nebyl k dispozici v dostatečném množství.

Počátek chemické války

Po zahájení I. světové války v létě 1914 válečné operace poměrně brzy uvízly prakticky na všech frontách v blátě zákopů. V období od srpna 1914 do jara 1915 byly sporadicky použity bez většího efektu dráždivé látky (ethylbromacetát - Francouzi v srpnu 1914, o-dianisidin - Němci v říjnu 1914, chloraceton - Francouzi v listopadu 1914, xylilbromid a xylylenbromid - Němci v lednu 1915).

Aby se možnost vzniku chemických zbraní (ChZ), daná velkovýrobou chemického průmyslu přeměnila ve skutečnost, muselo dojít ke konkrétní vojensko-technické potřebě, která by přerodila možnosti ve skutečnost motivovala. Tímto motivem byla potřeba překonat polní opevnění, vedoucí ke zrodu tanků a ChZ s prostorovými účinky.

Pravděpodobnost použití ChZ byla nejvyšší ze strany Německa, které v prvé dekádě 20. století vyrábělo přibližně 90 % světové produkce syntetických barviv, v nichž byly hlavními meziprodukty chlor a fosgen.

Je potřeba poznamenat, že vývoj a nasazení ChZ nenařídil ani císař Vilém II., ani vojenské velení. Nápad použít v hromadném měřítku dusivé látky pochází od prof. Fritze Habera, ředitele Ústavu fyzikální chemie a elektrochemie císaře Viléma v Berlíně-Dahlemu. Ten sestavil vědecko-technický štáb za účasti předních německých vědců, R. Wilstätter, J. Francka, W. Westphala a dalších.

Málo se ví, že císař Vilém II. váhal se souhlasem s použitím chemických látek a měl obavy z porušení mezinárodních závazků Německa. Prof. Haber ho přesvědčil, že v daném případě se nejedná o žádnou munici, čímž byly námitky smeteny ze stolu.

Po velkých testech na stádech ovcí v zimě 1914 se mělo první dějství chemické války odehrát na východní frontě. Posléze však byl vybrán úsek západní fronty ve Flandrech mezi Bixschoote a Poelkapelle, severně města Ypres.

Přípravy probíhaly během března a začátkem dubna 1915. Polní železnici bylo dopraveno 6000 čtyřicetikilogramových tlakových lahví kapalného chlo-ru. Přesto, že se německé přípravy na úseku XXVI. záložního sboru nepodařilo utajit, nebyla jim ze strany Dohody věnována přílišná pozornost. Ani německé vrchní velení v čele s náčelníkem generálního štábu Falkenhaynem nebylo zcela přesvědčeno o úspěchu.

Dlouho se čekalo na potřebný směr větru. Ten začal vát o rychlosti 2-3 m.s⁻¹ 22. dubna 1915 v 18.00 hodin.

Účinky 168 tun chloru byly hrozné. Představovaly 15 000 postižených spojeneckých vojáků, z toho 5000 mrtvých. Pěšáci německého XXVI. a XXIII. zálož-

ního sboru pak postoupili za hodinu do hloubky 4 km bez jediného výstřelu. Německé velení bylo takovým úspěchem tak překvapeno, že jej ani nevyužilo k prolomení fronty.

Další vývoj

Přes nelidské důsledky prvního použití ChZ, nikdo neprotestoval. Naopak, všechny bojující země postupně tento nový způsob vedení války přijaly za svůj. Do konce války bylo použito celkem 38 různých toxických látek, od dráždivých, slzných a dráždicích horní dýchací cesty - sternity, přes dusivé - chlor, fosgen, difosgen, chlorpikrin, obecně jedovaté - kyanovodík, až po zpuchýřující - yperit, methyl- a ethyl-dichlorarsin. Největší ztráty, přes 60 %, způsobil fosgen. Přehled vyrobených a použitých OL podává tab. 1. Celkem bylo chemickými zbraněmi způsobeno 1 297 000 lidských ztrát, z toho 91 200 na životech. Na vyřazení z boje jednoho vojáka bylo zapotřebí 250 kg výbušnin, ale pouze 96 kg OL.

Tab. 1 - Výroba a použití bojových otravných látek v I. světové válce (v tunách)

Hlavní uživatelé	
Německo	52 400
Francie	26 300
Británie	14 400
Rakousko-Uhersko	7 800
Itálie	5 300
Rusko	4 700
USA	1 000
Celkem použito	113 000
Vyrobeno podle druhu	
lakrymátory	5 500
sternity	6 600
dusivé látky	112 000
zpuchýřující látky	12 100
Celkem vyrobeno	136 000

V občanské válce a při zahraniční intervenci v Rusku byly v malém měřítku použity ChZ Brity. V meziválečném období nasadila ChZ Itálie v koloniální válce v roce 1935 v Habeši a Japonsko, asi v 800 případech, v Číně.

Za II. světové války nebyly ChZ v Evropě používány přesto, že jejich držiteli bylo nejen Německo, ale také Francie, Británie, Sovětský svaz a USA.

V poválečném období byly ChZ použity v 60. letech USA v Indočíně a v 80. letech v irácko-iránské válce.

V poslední době se vysoce toxické látky stávají středem zájmu teroristů. Ukázaly to především atentáty japonské náboženské sekty Óm Šinrikjó v Matsumotu a Tokiu se supertoxickým letátním sarinem vlastní výroby.

Zákazy používání toxických látek

Je zajímavé, že úsilí o zákaz používání toxických látek v boji je starší, než hromadné použití chemických zbraní. Připomeňme si smlouvu mezi Francií a „Svatou říší římskou německého ná-

roda“, uzavřenou ve Štrasburku v roce 1675, která zakazuje „jedovaté střely“ a morální apel z pera nizozemské právní autority Hugo Grotia, který ve svých Třech knihách o válečném a mírovém právu (*De iure belli et pacis libri tres*), vydaných v Paříži v roce 1625 uvádí, že „alespoň mezi lepšími lidmi je dávno zakázáno zabíjet nepřítele jedem“.

Mírová konference svolaná v roce 1868 do Petrohradu ruským carem, ve své deklaraci poprvé formuluje humanitární aspekty válečného práva. Zdůrazňuje, že „jediným legitimním cílem války je oslabení vojenských sil protivníka, který by byl překročen použitím zbraní, které zbytečně zvyšují utrpení nebo činí smrt nevyhnutelnou“.

Na tuto konferenci navázala další v roce 1874 v Bruselu, která v deklaraci použila shora zmíněnou humanitární tezi a navíc zavázala k nepoužití „jedovatých a otrávených střel“, což je vůbec první explicitní zákaz chemických zbraní, byť formulovaný v rudimentární podobě.

Dokumenty obou zmíněných jednání nikdy nevstoupily v platnost, avšak bruselská konference byla předzvěstí dvou mírových konferencí o zákonech vedení pozemní války v Haagu (1899 a 1907), které ve svých deklaracích a úmluvách zopakovaly formulaci z Bruselu a rozšířily zákaz na použití munice, jejímž jediným cílem je rozptylování ničivých plynů. Zajímavý byl postoj delegace USA v roce 1899, která dokumenty nepodepsala, „neboť svobodný stát nemůže zakazovat svým občanům vynalézat nové zbraně“. Dokumenty odmítla i Velká Británie, která svůj podpis připojila až v roce 1907.

Většina účastníků I. světové války byla vázána dokumenty z Haagské konference 1907. Jak již však víme, nepřesná formulace zákazu přispěla k prvnímu použití chemických zbraní.

Poraženým zemím v I. světové válce bylo mírovými dohodami zakázáno vyrábět a dovážet dusivé a jiné jedovaté látky a prof. Haber měl být postaven před válečný soud. Tomu zabránila USA jeho návrhem na Nobelovu cenu za chemii v roce 1919.

Po vzniku Společnosti národů byla vedena jednání o zákazu použití ChZ, která vyústila v Protokol o zákazu válečného použití dusivých a jedovatých plynů a bakteriologických metod vedení války, podepsaný v Ženevě 17. června 1925. Československo jej ratifikovalo až v srpnu 1938 s výhradou, že jím nebude vázáno vůči protivníkovi nebo jeho spojencům, kteří je poruší jako první. S podobnou výhradou jej ratifikovala asi třetina zemí.

Ženevský protokol je nejstarší moderní a trvale platnou dohodou o regulaci zbrojení. Jeho význam byl dlouho zpochybňován, protože zakazuje pouze použití a nikoliv materiální přípravu na použití. Jeho význam silně vzrostl, když jej v 80. letech minulého století Valné shromáždění OSN prohlásilo

za dokument mezinárodního zvykového práva. Absence verifikačních mechanismů byla nahrazena pravomocí generálního tajemníka OSN vysílat z pověření Rady bezpečnosti OSN ověřovací mise při stížnosti na jeho porušení.

V období po II. světové válce vznikla iniciativa OSN k zahájení jednání o úplném a všeobecném zákazu biologických a chemických zbraní. K jednání o odzbrojení a regulaci zbrojení bylo vytvořeno v Ženevě multilaterální jednací fórum - výbor osmnácti států pro odzbrojení - ENDC, který byl později rozšiřován a přejmenováván na současnou Konferenci o odzbrojení.

V 60. letech se z jednání vydělil problém biologických zbraní a urychlené jednání vyústilo v přijetí Úmluvy o zákazu vývoje, výroby a hromadění bakteriologických (biologických) a toxinových zbraní a o jejich zničení v roce 1972. V platnost vstoupila v roce 1975 a dnes má 151 členských zemí.

Úmluva nemá žádné objektivní verifikační mechanismy a má další nedostatky. Nezaručuje, aby členské země podle svého závazku skutečně zlikvidovaly své arzenály, respektive nevyvíjely nové. Nyní se složitě jedná o dodatkovém protokolu, který by tuto úmluvu zpřísnil a postavil ji v účinnosti na úroveň dále citované úmluvy o ChZ.

Složitě, téměř čtvrt století trvajícím jednáním o úplném a všeobecném zákazu ChZ vedlo k Úmluvě o zákazu vývoje, výroby, hromadění a použití chemických zbraní a o jejich zničení, která byla podepsána v Paříži 13. ledna 1993 a vstoupila v platnost 29. dubna 1997. Jde o nejdokonalejší odzbrojovací dokument. Úmluva má dnes 167 členských zemí. Šestnáct států ji podepsalo, ale dodnes neratifikovalo. Jedenáct států ji dosud ani nepodepsalo, mezi nimi Libanon, Sýrie, Egypt a KLDK. Jmenované země jsou pravděpodobnými držiteli chemických zbraní, ale jsou vázány Ženevským protokolem o nepoužití.

Závěr

Před devadesáti léty byla zahájena nová etapa vědeckotechnického rozvoje ve vojenské praxi hromadným použitím ChZ. Chemické arzenály od té doby představují vážnou hrozbu jako jeden z účinných druhů zbraní hromadného ničení (ZHN). Vyvolaly vznik protichemické ochrany jako určujícího nosného směru ochrany proti ZHN, který pozitivně ovlivnil souběžný rozvoj ochrany proti průmyslovým škodlivinám.

Implementace Úmluvy o úplném a všeobecném zákazu chemických zbraní je významným nástrojem k likvidaci chemických arzenálů jednou provždy a k ochraně před možným zneužitím toxických látek pro nepřátelské účely v ozbrojených konfliktech i pro teroristické cíle v míru kdykoliv v budoucnosti. ■

Analýza rizik v havarijním plánování

por. Ing. Kateřina STUHLÁ, HZS Moravskoslezského kraje, foto archiv redakce

S rozvojem techniky roste rovněž nutnost ošetřit oblast hodnocení a řízení rizik, která hrozí obyvatelstvu, životnímu prostředí a majetkovým hodnotám. Cestou k ochraně lidské společnosti a minimalizaci následků mimořádných událostí je proces havarijního a krizového plánování, který bezprostředně vychází z analýzy rizik.

Nezbytnou součástí analýzy je identifikace zdrojů rizika, jejich klasifikace, určení priorit různých druhů rizika, analýza příčin a následků, hodnocení rizika. Takováto analýza pak poskytuje možnost přijímat opatření k předcházení vzniku nebo omezení důsledků mimořádných událostí. Oblast přijímání preventivních či nápravných opatření úzce souvisí s řízením rizik. Prioritou v tomto procesu je identifikace rizik. Nedokážeme-li riziko identifikovat, nejsme schopni ho analyzovat a účinně se proti němu bránit.

Riziko z pohledu technického lze chápat jako pravděpodobnost vzniku škody, tj. ohrožení lidského zdraví a životů, životního prostředí, majetkových a kulturních hodnot. Pro účely analýzy rizik území je vhodnější riziko definovat prostřednictvím hrozby (nebezpečnosti) a zranitelnosti okolí. Hrozba je potenciál poškodit analyzovaný cílový systém. Zranitelnost (např. lidské populace, životního prostředí, ekonomická) je dána odolností a vnímavostí cíle, který je potenciálně mimořádnou událostí ohrožen.

Ke stanovení pravděpodobnosti, vyčíslení škod či stanovení zranitelnosti existuje řada nástrojů, metod analýzy rizik. Neustále je však potřeba mít na paměti, že riziko není jenom číslo.

Metodický přístup k analýze rizik

Analýza rizika je ve své podstatě multi-kriteriálním hodnocením parametrů našeho okolí.

Obecně lze metody analýzy rizik rozdělit na kvantitativní a kvalitativní metody. Princip kvantitativní analýzy rizik je založen na dvou základních krocích, tj. pravděpodobnosti výskytu jevu a pravděpodobnosti ztráty hodnoty. Nevýhodou jsou relativní hodnoty pravděpodobnosti, se kterými tyto metody pracují. Jedná se zejména o kombinaci nespolehlivosti vstupních dat a špatnou kontrolu přijatých opatření. Navzdory těmto nedostatkům jsou tyto metody vhodné pro analýzu rizik a vykazují hodnoty, které lze vhodně aplikovat.

Kvalitativní analýzy rizik jsou hojněji využívány ke stanovení priorit mezi riziky. Pracují s daty o následcích a ztrátách

užitné hodnoty. K tomuto vyjádření často využívají indexů. Stejně je stanovení zranitelnosti nebo míry ohrožení.

Jedním z kritérií výběru vhodné metody analýzy rizik je rovněž dostupnost dat, které metoda využívá. Data pro analýzu rizik jsou získávána širokou škálou způsobů, počínaje nejsložitějším modelováním či simulacemi v polních podmínkách, laboratorních nebo počítačích, až po jednodušší indexové metody.

Základem simulací a modelování jsou matematické, fyzikální a chemické modely, které se mohou vzájemně protkávat. Modely popisují jednotlivé děje a jejich výsledný efekt na chování sledované složky v daném objektu. Obecně lze za modely považovat soubor výpočetních vztahů popisujících chování daného objektu. Soubor výpočetních vztahů může nabývat různé formy a různý obsah, a to podle způsobu jeho odvození.

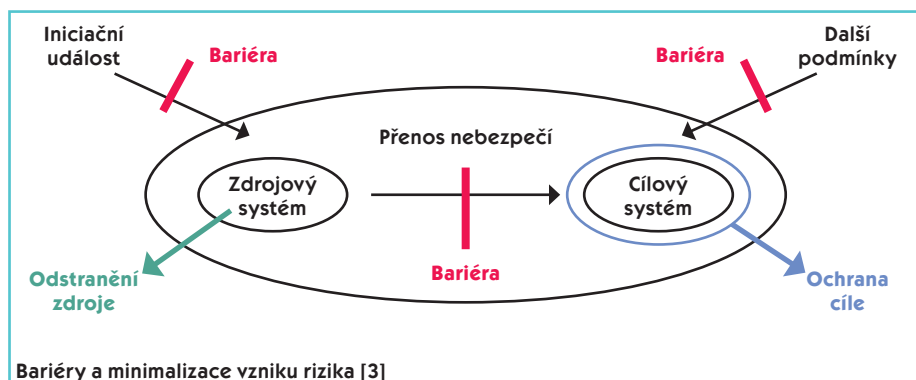
Indexové metody jsou relativně nenáročné na vstupní data, umožňují hodnotiteli „sčítat“ zdánlivě nesouvisící parametry. Výstupy těchto metod jsou indexy, které ovšem mohou mít relativní hodnoty, a které je třeba aplikovat a pro využití nevytrhávat z kontextu.

Metod analýzy rizik existuje řada [1]. Je však potřeba mít na paměti, že neexistuje univerzální nástroj a metody mají své limity použití. Pro účely analýzy rizik území jsou v našich podmínkách nejčastěji používány indexové metody skórování rizika. Tyto metody zohledňují jak pravděpodobnost vzniku mimořádné události tak odhadují škody. Obecně existuje řada způsobů jak jednotlivým parametrům přiřazovat indexy a váhy. Výstupem každé z těchto metodik je stanovení priorit rizik na analyzovaném území s cílem vytypovat si ta, která jsou pro území nejzávažnější, a následně je analyzovat hlouběji.

Účelnost analýzy rizik

Jak vyplývá z výše uvedeného, existuje řada nástrojů analýzy rizik. Řešitelé by však měli mít neustále na paměti cíl analýzy, tedy za jakým účelem je analýza rizik zpracovávána. Jiné metody analýzy rizik budou použity, bude-li prováděna analýza pro vnitřní potřebu podniků, např. pro analýzu ekonomických ztrát pro případ havárií nebo pro stanovení bezpečnosti provozů ve vztahu k řízení rizik v podniku. Jiné metody analýzy budou použity, budou-li analyzována rizika ve vztahu k procesům EIA (posuzování vlivů činnosti na životní prostředí) nebo ERA (hodnocení dlouhodobých účinků nebezpečných chemických látek a chemických přípravků v prostředí). A v neposlední řadě odlišných metodických přístupů bude použito, bude-li analýza rizika realizována pro účely havarijních plánů území.

V procesech havarijního plánování se často setkáváme s analýzami rizika, které byly prováděny pro účely havarijních plánů objektových, tj. s analýzami rizika provozovatelů, kteří jsou zařazeni do skupiny B nebo A, podle zákona o prevenci závažných havárií [2]. Tito provozovatelé mají dle uvedeného zákona povinnost v rámci zpracování bezpečnostní dokumentace provést analýzu a hodnocení rizik závažné havárie, tj. identifikovat zdroje rizik, určit příčiny a možné scénáře, které mohou v závažnou havárii vyústit, odhadnout dopady scénářů na zdraví a životy lidí, hospodářská zvířata, životní prostředí a majetek, odhadnout pravděpodobnost scénářů, provést ocenění rizik a hodnocení přijatelnosti a v neposlední řadě navrhnout opatření ke snížení rizik. Takováto analýza rizik je realizována pro účely řízení rizik na úrovni podniků a je vstupním přezkoumáním v rámci systému řízení prevence závažných havárií. Volba

metod probíhá s ohledem na cíl, tj. na „vnitřní“ bezpečnost provozů, hledá příčiny vzniku havarijních stavů a na jejich základě se rozhoduje pro přijímání preventivních či nápravných opatření.

V návaznosti na tyto analýzy jsou pro provozovatele, kteří jsou zařazeni do skupiny B, zpracovávány vnější havarijní plány. V tomto případě se již nejedná o objektový havarijní plán, ale o havarijní plán územní. Vnější havarijní plán má především preventivní charakter, slouží k identifikaci možných rizik, stanovuje dosahy havarijních účinků a plánuje opatření k odvrácení nebo omezení účinků havárií a způsob odstranění následků havárií. Cílem tohoto typu havarijního plánu je zajištění tzv. bezpečného prostředí občanů, tj. ochrany životů a zdraví obyvatelstva, životního prostředí a zvířat, majetkových a kulturních hodnot.

Dalším typem územních havarijních plánů je např. havarijní plán kraje. Analýza pro tyto účely již musí postihovat širokou škálu různorodých rizik (povodně, technologické havárie, dopravní nehody, epidemie, epizootie apod.). Účelem analýzy rizika pro tento typ havarijního plánu je rizika identifikovat, určit priority, odhadnout následky a následně přijmout příslušná opatření v oblastech vyzkoušení, varování, informování, individuální a kolektivní ochrany obyvatelstva, zajištění zdravotnické pomoci, ochrany životního prostředí, protiepidemických opatření, veterinárních opatření, ochrany kulturních památek, veřejného pořádku, odstraňování odpadů.

Havarijní plánování

Havarijní plánování je preventivním nástrojem, jehož cílem je poznat existující rizika a zvýšit povědomí o rizicích na daném území, minimalizovat škodlivé účinky mimořádné události na životy a zdraví osob, životní prostředí, hospodářská zvířata, majetkové a kulturní hodnoty, stanovit opatření k odvrácení nebo omezení účinků mimořádné události a způsob odstranění následků. Přestože v havarijních plánech jsou v ideálním případě vypracovávány různé scénáře (varianty) mimořádných událostí, je stále potřeba mít na paměti, že analýza rizika je pouze prognózou. Nelze postihnout všechny varianty, které mohou v realitě nastat, mění se např. množství

uniklé nebezpečné látky, meteorologické podmínky, sezónní podmínky apod. Proto je důležité, aby havarijní plány dávaly prostor pro improvizaci a pro tyto účely obsahovaly nástroje pro rozhodování.

Jak již bylo uvedeno výše, havarijní plánování je především nástrojem prevence. K minimalizaci vzniku rizika je možné přijímat řadu preventivních opatření. Ilustrativně je proces preventivních opatření znázorněn na obrázku.

Mezi způsoby, kterými lze snížit nebo odstranit riziko patří odstranění zdroje nebezpečí, ochrana či odstranění cílového systému nebo vložení bariér zabráňujících rozvoji scénáře. Tyto bariéry mohou být technické nebo organizační. Zvláštní pozornost z pohledu havarijního plánování je pak potřeba věnovat cílovému systému, především ochraně lidského zdraví a životů. V tomto směru hraje významnou úlohu komunikace s veřejností o rizicích a o schématech žádoucího chování občanů.

Informování veřejnosti

V současné době komunikace o rizicích v naší společnosti probíhá převážně prostřednictvím médií. Obecně zabezpečují informování civilního obyvatelstva o možném ohrožení a plánovaných opatřeních hasičské záchranné sbory krajů a obecní úřady [4]. Specifikem je preventivní informování obyvatelstva v zóně havarijního plánování, kde odpovědnost za informování obyvatelstva mají krajské úřady [2].

Často využívanou cestou informování je vydávání informačních brožur a letáků, které mají veřejnost informovat nejen o tom, jaká rizika jim hrozí, ale rovněž o tom, jak se mají v případě havárie chovat. Problematikou však zůstává, jsou-li brožury obyvatelstvem akceptovány nebo končí v koších na odpadky spolu s reklamními letáky.

Další možností, jak informovat obyvatelstvo, je informování prostřednictvím tisku. Formálně tento způsob splňuje všechny požadavky jako leták či brožura, hrozí však nebezpečí, že informace uveřejněná v tisku neosloví všechny obyvatele v cílové skupině.

Informování prostřednictvím regionálního rozhlasu a televize má dva pohledy, pohled prevence a pohled „represe“. V oblasti represe se jedná především

o jejich využití pro účely varování a informování obyvatelstva v průběhu havárie a bezprostředně po ní. S pohledu prevence by měla role médií vést především k osvětě v oblasti ochrany obyvatelstva v případě mimořádných událostí. Z vlastní zkušenosti však sami víme, s kolika pořady tohoto typu se v médiích setkáváme.

Ke zvýšení osvěty a výchově obyvatelstva je vhodné pořádat besedy s občany. Nezastupitelnou roli v tomto procesu hraje samospráva obcí a možnost její spolupráce se vzdělávacími zařízeními (školami), provozovateli rizik a nevládními organizacemi. Tyto besedy však bývají realizovány jen zřídka, většinou jen v rámci mezinárodních projektů a grantů.

Call centra lze použít spíše v oblasti varování a informování obyvatelstva v průběhu havárie a bezprostředně po ní. Jedná se o zřízené telefonní linky (např. na informačních centrech měst), na kterých občan dostane odpovědi na své otázky v případě, že havárie již nastala. Vzhledem k finančním nárokům nenašla tato možnost v praxi širšího uplatnění.

Významným pomocníkem v oblasti výchovy obyvatelstva a osvěty jsou dny otevřených dveří provozovatelů zdrojů rizik, zvláště pak, jsou-li spojeny s cvičením havarijní připravenosti.

Závěr

Každý občan má nárok na bezpečné prostředí. Tento fakt vyplývá z ústavního zákona o bezpečnosti ČR [5], ve kterém je uvedeno, že jednou ze základních povinností státu je zajištění ochrany životů, zdraví a majetkových hodnot. Nástrojem pro realizaci tohoto práva je proces analýzy rizik a havarijního plánování v návaznosti na preventivní a represivní informování obyvatelstva o hrozících rizicích a přijatých opatřeních.

Literatura

1. Seznam – Přehled metodik pro analýzu rizik. Ministerstvo vnitra-generální ředitelství HZS ČR. Leden 2004.
2. Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů.
3. Projekt Leonardo da Vinci CZ/98/1/82530/P.I./II.IaFPI: Technical Training for SME's (2000).
4. Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb.
5. Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb. ■

Management a krizová situace

Ing. Milan KNÝ, CSc., Policejní akademie ČR

Člověk čelil od nepaměti různým nebezpečím a sdružoval se do skupin, aby se společně bránil nepřítelům a aby přežil. Vývojem společnosti se lidem podařilo nahromadit určité materiální a duchovní hodnoty a vytvořit si kulturu. Jiní lidé nebo přírodní živly tyto hodnoty ničili. To se děje dodnes ve změnách formách a možnostech. Forma řešení rozdílných zájmů mezi národy a společenstvími válečným konfliktem patří sice mezi trvalá rizika, sílí však názor na její mírovou alternativu.

V posledních několika letech bylo v oblasti krizového managementu, respektive krizového řízení vykonáno mnoho organizační práce. Zlepšila se legislativa, vyjasnila se institucionální struktura a kompetence, nezapomíná se na řízení lidských zdrojů, na výcvik a vzdělávání krizových manažerů. Zároveň však se aktivizovaly síly, které zdůvodňují význam bezpečnostních rizik, která vyžadují ofenzívu krizového managementu. Za nový fenomén století považujeme organizovaný zločin a terorismus. Bezpečnostní situace, aktuální i latentní, vyžaduje koncentraci bezpečnostních opatření jak v domácím, tak v globálním měřítku. Vědecké a technické poznatky jsou naší šancí, zároveň však i rizikem.

Obecné pojetí managementu
Nejčastěji rozlišujeme tři výklady pojetí a významu managementu:

- management - jako skupina manažerů, ředitelů, vedoucích pracovníků
- management - jako řízení činností, procesů, využívání řídicích, manažérských funkcí
- management - jako vědní disciplína, obor lidské činnosti, teorie a praxe řízení.

(Poznámka: V dalším textu uvádím několik úvah k zamyšlení, na které může čtenář hledat vlastní odpověď.)

Vycházíme z obecného managementu

Obecný management zobecňuje poznatky z řízení nejrůznějších procesů a objektů - institucí, oborů, odvětví nebo podniků z celého světa do jedné poznatkové báze. Bylo by škoda těchto zkušeností nevyužít při řešení krizových situací.

Každý dobrý manažer zná cíl svého působení a plánuje, organizuje svůj čas a činnosti druhých, stará se o uspořádanost a dělbu činností podřízených článků. Získává své spolupracovníky na určitá místa pro plnění úkolů a zajímá se o jejich zdokonalování. Vede je a motivuje ke kvalitnímu plnění úkolů. Také je kontroluje, hodnotí, jak jejich výko-

Základní manažerské funkce	Průběžné funkce		
	A	R	I
P plánování	x	x	x
O organizování	x	x	x
L personalistika	x	x	x
V vedení lidí	x	x	x
K kontrola	x	x	x

Legenda:

L také řízení lidských zdrojů
A analýza

R rozhodování
I implementace - realizace

ny odpovídají vytčeným cílům. Průběžně procesy všech uvedených činností analyzuje, aby mohl správně rozhodovat a tak vykonávat konkrétní řízení. Teorie řízení se stále vyvíjí a obohacuje z jiných oborů a z vlastní praxe. Systémový přístup k managementu i k managementu krizovému využívá struktury manažerských funkcí, které se v praxi prolínají. Své vlastní příklady můžete dosazovat do tabulky.

Management, který má za úkol řešit krizové situace má některé zvláštní funkce a přístupy, které vyplývají z charakteru krizového jevu. Je to zejména nepřevídatelnost a stupňovitost rozvoje a vysoká míra společenské nebezpečnosti. Pro takové stochastické jevy platí také nízká míra strukturovanosti rozhodovacího procesu, takže není možno vše přesně naprogramovat.

Povšimněme si, jak se nabízí aplikace pojetí managementu k řešení krizí. Vžil se již také výklad pojmu „krizový management“ pro krizové manažery, pro skupinu krizových manažerů, sdružených např. v krizovém štábu - krizový manažerský tým. Druhé pojetí (funkční) jsme si již představili a dále můžeme poukázat na krizové plánování a v něm rozhodování o variantách opatření a krizových plánů. Třetí pojetí je obtížně specifikovatelné. Ukáže budoucnost, zda vznikne krizový management jako samostatná vědní disciplína, která bude mít svoji teorii, metodologii, pojmosloví a předmět?

Krizová situace - zvláštnost managementu

Krize, krizové stavy [§2 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.] bývají rozlišovány podle příčin vzniku. Na vzniku velké skupiny krizí se aktivně zúčastňuje člověk. Člověk je schopen úmyslně způsobit krizi závažnou trestnou činností, která může dále náhodným procesem nebo v organizované formě narůst do značných rozměrů. Krize často vzniká z původně menších nerovnovážných stavů, z havárií, incidentů, nehod, z jiných mimořádných situací menšího rozsahu. Pro krizový proces je typická eskala-

ce průběhu negativního jevu. Jedním z prvních důležitých úkolů krizového managementu je včas rozpoznat z patologického průběhu mimořádné situace možný vznik krizové situace a monitorovat další vývoj. Považujete tuto fázi za prevenci? Každý člověk někdy podcení nebezpečí a připravenost na nepředvídanou chvíli. Již své děti učíme: nelez po výškách (nemají tři pevné body horolezce), nechod' v bouřce pod strom (ročně 10 usmrčených osob bleskem), nepij alkohol před jízdou (více mrtvých na silnici než ve válkách) a někdy se celé instituce chovají jako zlobivé děti. Jak byste charakterizovali jev, který změnil svou kvalitu v proces krizový? Příčinou krizové situace bývá příroda, také ovšem umělá příroda, která v sobě již obsahuje zásah člověka (zřícení domu). Docházíme k tomu, že nejnebezpečnější je řetězení příčin a tzv. multiplikace dynamiky krizových stavů. Jen nejlepší analýzy rizik a krizové plány počítají s tímto faktorem: malý lesní požár + sucho a silný vítr - po větru se nachází sídlo + chemička + sklad muniční nebo s toxickými látkami - ohrožení zdraví, životů, majetků, integrity veřejného pořádku. Zdroje a kompetence lokálního bezpečnostního managementu (na úrovni integrovaného záchranného systému), kde situace vznikla, nestačí. Následuje „boj s krizovou situací“.

Můžete doplnit názor: „příčiny krizových situací jsou analogické příčinám „rutinních“ nebezpečných stavů, které řeší běžně hasiči, policisté, zdravotní služba a další záchranáři“?

Doplňte dále typy krizových situací podle původu vzniku:

- přírodní (povodně, zemětřesení),
- technické (chemické, jaderné),
- ekonomické (opak konjunkturny, monetární kolaps, neúroda),
- sociální (válečné, mírové konflikty nebo pandemie).

Krizový cyklus - vlastnost krizového řešení

Racionální přístup k procesu krizových situací je realizován diferencovaně podle fází krizového jevu:

- akutní fáze, ničivý průběh krizové situace (bezprostřední ohrožení životů

a hrozba dalšího rozšíření) – zpravidla trvá hodiny, dny,

- **fáze obnovy** a normalizace (vč. legislativní) po vlastní krizi, kdy již lze odstraňovat následky a pomáhat obětem - týdny, měsíce,
- **fáze analýzy příčin, průběhu, následků a příprava preventivních opatření, krizové plánování** - měsíce, roky podle náročnosti.

Jedná se o cyklický proces, kdy poslední uvedená fáze se stává první a pokračuje dále, u stejného manažerského týmu na jinou krizovou situaci, také na jiný typ, druh jevu (povodně - demonstrace antiglobalistů).

Významná je **osobnost krizového manažera**. Odborná literatura ještě málo rozlišuje mezi „štábním - mírovým“ manažerem a „velicím provozním - frontovým“. Některé jejich kompetence se v různých fázích krizové situace liší. Problém kompetence, tj. vybavenosti znalostmi a schopnostmi se vyskytuje na všech řídicích úrovních jak po teoretické, tak po legislativní stránce. Sledujme řešení v regionálním, národním i mezinárodním

měřítku - vždyť organizační články OSN, NATO, EU nemají dosud harmonizovanou spolupráci ani při humanitární pomoci po přírodních a válečných katastrofách.

Jaké má mít vlastnosti a schopnosti „velicí krizový manažer“, jak má být připravován ve výcviku (fyzická zdatnost, odolnost vůči stresu)? Je důležité trvale udržovat také kondici?

Na konferencích ke krizovému managementu bývá diskutována relativně samostatná část problematiky „informační bezpečnosti“. **Informace** jsou klíčovou otázkou každého řídicího procesu. Informační a komunikační technologie jsou samozřejmě součástí zabezpečení proti krizím, jsou prostředkem pro budování informačních systémů. Jsou také terčem stále nových způsobů napadání a tím se zvětšuje riziko paralýzy systému řízení. Na informacích je založeno včasné a účinné varování obyvatelstva před nebezpečím. Monitoring velení při krizi, kdy bývají dotčena také práva občanů v zájmu řešení situace - slouží ve fázi obnovy k posouzení správnosti ne-

standardních rozhodnutí v podmínkách akutní krize.

Závěrem chci odborníky požádat o shovívavost při posuzování definiční přesnosti, která nebyla úkolem tohoto příspěvku. Některé charakteristiky jsou již dány právními a dalšími normami, některé principy byly již v odborných kruzích dohodnuty a dozrály. V mezinárodním měřítku a ve vztahu k příbuzným bezpečnostním službám existuje však mnoho nevyjasněných otázek. Před několika lety jsme měli mnoho potíží s tím, jak vzájemně diferencovat vojenské a nevojenské bezpečnostní situace, jak ekonomická rizika versus šance hospodářských subjektů, jak rozeznávat od sebe mimořádné situace malého a velkého rozsahu, katastrofy. Krizové řízení jako součást vědeckého managementu se bude vyvíjet dále jak na základě vědeckých, tak praktických zdrojů, bez ohledu na platné zákony 2005 v České republice, které ctíme až do jejich případné změny. Jak známo, praxe má vždy tendenci vzdalovat se od předpisu. ■

Pozvánka

na konferenci s mezinárodní účastí

Zvládání krizí s podporou obranného průmyslu

Konference se uskuteční dne 4. května 2005 jako oficiální odborný doprovodný program veletrhů IDET 2005.

Záštitu převzali:

Ministr obrany České republiky
Prezident Asociace obranného průmyslu České republiky
Rektor Univerzity obrany v Brně

Cíle:

- Zabezpečit výměnu informací mezi českým obranným průmyslem (ČOP) a složkami bezpečnostního systému ČR k přípravě a zvládání mimořádných událostí a krizových situací.
- Prezentovat informace o očekávaných aktivitách obranného průmyslu ve prospěch řešení bezpečnosti ČR.
- Projednat možnosti, potřeby, způsoby a metody přípravy občanů ČR pro výkon funkcí ve veřejné správě v oblasti krizového managementu a pro společnosti sdružené v Asociaci obranného průmyslu České republiky (AOP ČR).

Organizátoři:

- Fakulta ekonomiky a managementu Univerzity obrany v Brně,
- Asociace obranného průmyslu České republiky,
- Veletrhy Brno, a.s.

Program:

- 09,00 Prezence účastníků
- 10,00 Zahájení konference s vystoupením představitelů Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra, AOP ČR a Univerzity obrany
- 12,00 Oběd
- 13,30 Výměna informací mezi představiteli ČOP, představiteli ministerstev, vysokých škol a složek bezpečnostního systému ČR a dalšími účastníky
- 18,30 Společenské setkání

Místo konání:

Pavilon A3, sál Morava, areál Veletrhy Brno a.s.

Bližší informace:

www.unob.cz nebo na e-mail: rudolf.horak@unob.cz, tel: 973 442 021

Hasičský sbor města Haag

npor. Ing. Irena JANSOVÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autorka

V městě Haag žije asi 460 000 obyvatel, ale není hlavním městem Nizozemí. V Haagu sídlí centrální vláda Nizozemí, kabinet, parlament, většina ministerstev a mnoho mezinárodních organizací. V regionu Haag se nachází celkem 14 správních celků. Dohromady s přilehlým okolím žije v regionu Haag 1 000 000 lidí. Hasičský sbor je organizován správními celky.

V každém regionu je jiný systém v nárocích na hasiče při vstupu do hasičského sboru, a také jiný systém vzdělávání hasičů. Hasičský sbor města Haag byl založen v roce 1889. Je celoprofesionálním hasičským sborem a k 31. prosinci 2004 měl 438 členů (16 důstojníků, 42 velitelů, 254 hasičů - mužů a žen a 126 osob tvoří administrativa). 254 hasičů ve výkonu (z toho 15 žen) slouží na tři směny (24 hodin služba, dva dny volna). Město Haag je rozděleno na čtyři sektory, které mají asi 120 000 obyvatel. V Haagu je šest stanic, které jsou rozloženy geograficky - Loosduinen, Escamp, Scheveningen, Haagse Hout, Archipel a Centrum. Každá z těchto stanic má vlastní specializaci:

- vzdělávání a výcvik,
- potápění a práce ve vodě (+ záchranné oblasti),
- technická pomoc,
- nehody s nebezpečnými látkami - biologickými, chemickými a radioaktivními,
- záchrana a logistická podpora.

Právní povinnosti haagského hasičského sboru:

- preventivní opatření zabráňující vzniku požárů,
- preventivní opatření zabráňující ztrátám na životech a majetku,
- hašení a lokalizace škod v průběhu zásahu,
- asistence při ostatních zásazích (bez ohně),
- zvládání krizového a katastrofického managementu.

Od mimořádné události ke katastrofě:

- Normální stupeň: normální denní pracovní náplň hasičského sboru
- Stupeň 1: Nastává mimořádná událost (dále jen MÚ)
- Stupeň 2: Zdroj a pokračování MÚ
- Stupeň 3: MÚ ohrožuje obyvatele v jednom městě
- Stupeň 4: MÚ ohrožuje obyvatele regionu.

Plošné pokrytí

Město Haag je rozděleno na čtyři sektory v návaznosti na plošné pokrytí. Pro každou ulici v Haagu je program v elektronické verzi, který přesně vysílá jednotky tak, jak je určeno dle požárního poplachového plánu.

V rámci plošného pokrytí jsou časy dojezdu na místo zásahu hasičů osm minut, záchranné služby 15 minut. V praxi se k těmto časům hasiči a ambulance snaží alespoň přibližovat.

Podmínky vstupu a systém vzdělávání

Tento systém vzdělávání je v městě Haag užíván od roku 1996. Každé dva měsíce k hasičskému sboru nastoupí šest nových

hasičů (muži a ženy) do základního vzdělávacího programu. Podmínkou pro vstup do tohoto programu je střední technické vzdělání. První tři měsíce je třída hasičů „nováčků“ školená na stanici Loos Duinen, kde se také nachází hlavní budova haagských hasičů. (Hasičům, kteří studují na stanici Loos Duinen, jsou na dvoře stanice v rámci vzdělávacího programu vytvářeny modelové situace, se kterými se mohou v praxi běžně setkat) Po těchto třech měsících skládají první zkoušky. Na další dva měsíce jsou „nováčci“ rozděleni na stanice v Haagu, kde jsou vzdělávání v teorii a praxi v oblastech speciálních zásahů v Haagu. Po návratu mají další zkoušky. Po nich následuje sedm měsíců služby u hasičů v Haagu. Po praxi u hasičského sboru se vrací zpět na stanici Loos Duinen, kde skládají závěrečné zkoušky a mohou si vybrat další specializované vzdělávací kurzy. Během tohoto roku jsou všichni připravováni na praxi u hasičského sboru stejně. Pokud se hasič po tomto základním vzdělání chce stát důstojníkem, musí dále absolvovat Nizozemský institut pro hasičský sbor a management katastrof - NIBRA, kde je vzděláván dalších 600 hodin.

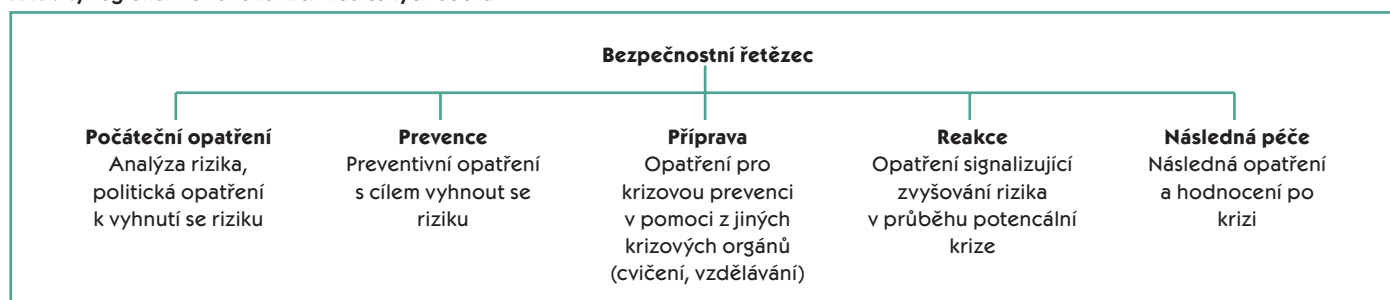
Režim na stanicích

Hasiči pracují ve třech směnách A, B, C, po každé směně mají dva dny volna. Směny hasičů se střídají v 08.00 hodin ráno. Všichni hasiči mají odborné kurzy (např. strojnický), aby se mohli na voze střídát každou směnu. Protože má každá stanice v Haagu jinou specializaci, probíhá jednou týdně na každé stanici cvičení ve vyprošťování z havarovaných vozidel, cvičení na únik chemické látky a potápění.

Stanice v Haagu jsou uspořádány tak, že má každý svou ložnici (tři hasiči - směny A, B, C). Jiná situace je v ostatních částech Nizozemí, kde je většinou jedna ložnice pro dva a více hasičů.

V 08.00 hodin ráno se směna sejde na stanici a den zahajují naplánováním denního programu. Do 10.00 hodin se většinou uklízí stanice, následuje cvičení nebo fyzická příprava. Ve

Aktivita regionálních a lokálních hasičských sborů

12.00 hodin se všichni sejdou k obědu. Fyzická příprava sestává ze sportu (hraní fotbalu, volejbalu, nohejbalu). Většinou je přítomen trenér, který má připravenou speciální fyzickou přípravu pro hasiče. Ta se skládá z člunkového běhu, vytrvalostního běhu, nebo koordinace pohybu, např. běh mezi kužely, šplh. Následuje večere v 17.00 hodin. Naposledy se směna schází ve 22.00 hodin, aby společně probrali celý den a zhodnotili výjezdy, kterých se v průběhu dne zúčastnili. Pozn.: Na stanicích většinou nejsou prostory pro sport, proto všichni hasiči ze stanice jedou všemi požárními automobily např. do parku, bazénu nebo na hřiště, kde provádějí fyzickou přípravu. Stanice zůstává prázdná. Na sportovišti s sebou mají radiostanice, ve které v případě výjezdu slyší potřebné informace. K případu vyjždějí ze sportoviště.

Jednotné evropské číslo tísňového volání 112

V případě nehody, požáru nebo jiné mimořádné události na území města Haagu informace z pevné telefonní linky putuje na policejní centrálu v Haagu, která slouží jako integrované operační středisko. Z centrály je ovládáno signalizační zařízení na všech šesti stanicích v Haagu (červený čtvereček). V Nizozemí se budují v každém z 25 regionů integrovaná operační střediska, která jsou součástí velké budovy, ve které společně sídlí hasiči, policie a ambulance. (Ambulance v Nizozemí není součástí nemocnic, ale funguje jako samostatný orgán.) V případě volání z mobilního telefonu na 112 je tento hovor spojen na jediné operační středisko v Nizozemí, které je schopné volání z mobilního telefonu přijmout. To sídlí v městě Driebergen v centrální části Nizozemí (křížek). Z toho střediska v Driebergenu je informace předána na příslušné operační středisko, v jehož oblasti působení se mimořádná událost stala, a které vysílá na zásah příslušnou jednotku.

Výjezdy k zásahům

V případě výjezdu se rozsvítí všechna světla na stanici a hasiči se shromáždí u požárního automobilu. Při výjezdu záleží na tom, zda jsou nebo nejsou ohroženy životy nebo majetek ve velkém rozsahu. Pokud se jedná o „mimořádnou událost malého rozsahu“ (otevírání bytu, řezání větví, ...), při níž většinou nejsou ohroženy životy, ani majetek, k zásahu se nejedí „na majáky“ ani „se sirénou“, ale požární automobil se pohybuje v provozu jako ostatní vozidla bez jakékoliv přednosti. V tomto režimu se pracuje proto, aby hasiči nebyli zbytečně vystavováni stresu a psychickému náporu. Dojezdový čas na místo zásahu by měl být dle systému plošného pokrytí osm minut. Hasiči se tomu snaží přiblížit, ale kvůli hustému provozu na komunikacích a jiným faktorům je to většinou nemožné.

K dalším zásahům jako např. mimořádná událost středního rozsahu, mimořádná událost velkého rozsahu a mimořádná událost rozsáhlého charakteru požární automobily dojíždějí na základě poplachového plánu.

První se na místo zásahu dostavuje policie a zorganizuje místo zásahu. Druzí dojíždějí hasiči a buď současně nebo poslední ambulance.

**MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ REPUBLIKY
PREZÍDIUM HASIČSKÉHO A ZÁCHRANNÉHO ZBORU
POŽIARNOTECHNICKÝ A EXPERTÍZNY ÚSTAV MV SR
SLOVENSKÝ NÁRODNÝ KOMITÉT C.T.I.F.
VÝSTAVISKO TMM, a.s. TREŇČÍN**

organizujú

VI. medzinárodnú konferenciu **FIRECO 2005** Ochrana pred požiarmi

Trenčín, Slovenská republika, 24. – 25. mája 2005

HLAVNÁ TÉMA

„Súčasná formy ohrozenia obyvateľstva – postavenie a nové úlohy hasičských a záchranárskych zložiek“

PODTÉMY

- zásahová činnosť hasičských a záchranárskych zložiek pri ochrane obyvateľstva v podmienkach nových bezpečnostných rizík
- koordinácia záchranných a likvidačných prác pri mimoriadnych udalostiach a haváriách
- ochrana pred medzinárodným terorizmom
- technické zásahy príslušníkov HaZZ pri mimoriadnych udalostiach
- vzájomná medzinárodná pomoc hasičských a záchranárskych zložiek počas veľkých havárií a živelných pohrôm
- špecifické črty psychologickéj, protistresovej, etickej a zdravotnej prípravy hasičov

ZBORNÍK PREDNÁŠOK

Texty prednášok budú publikované v zborníku z konferencie v tlačenej forme i ako CD-ROM

SEKRETARIÁT KONFERENCIE

p. Zuzana Drobná
Požiarnotechnický a expertízny ústav MV SR,
Národné informačné stredisko Hasičského a záchranného zboru
Rožňavská 11, 831 04 Bratislava
tel.: +421 2 4859 3540, +421 2 4859 3543,
fax: +421 2 4333 1178, e-mail: nishazz@pteu.roburnet.sk

SPRIEVODNÝ PROGRAM

VII. MEDZINÁRODNÁ VÝSTAVA FIRECO 2005

Hasičské vozidlá, protipožiarna technika a výzbroj, ochranné pomôcky pre hasičov, ochrana životného prostredia, elektrické signalizačné a zabezpečovacie systémy, odborná literatúra

Zdravotnická první pomoc

**Príslušníci jednotek PO – profesionální i dobrovolní hasiči, se při zá-
sahové činnosti prakticky den-
ně setkávají s nutností poskytnout
zdravotnickou první pomoc zraně-
ným osobám. Umět poskytnout prv-
ní pomoc by však mělo patřit k zá-
kladnímu vzdělání každého člověka.
Každý z nás je nejen potenciálním
zachráncem, který pomůže při ne-
hodě na ulici, blízké osobě v domác-
nosti, případně na odlehlém místě,
ale může se stát i postiženým, dou-
fajícím v brzkou a správnou pomoc
druhé osoby.**

Zdravotnickou první pomoc můžeme
definovat jako soubor jednoduchých
a účelných opatření, sloužících k bez-
prostřední pomoci při náhlém posti-
žení zdraví. Tato opatření lze provádět
kdekoliv a kdykoliv se základním zdra-
votnickým materiálem nebo s jeho jed-
noduchou improvizací, případně s ho-
lými rukama. Když má člověk dobrou
vůli pomoci druhému člověku, opatře-
ní nejsou složitá. Jde jen o to se s nimi
vhodnou formou seznámit, praktickým
návěkem získat zručnost a zkušenost
a v případě potřeby pak zapojit zdra-
vý rozum.

Cílem nadcházejícího seriálu je připo-
menout zásady poskytování zdravot-
nické první pomoci a seznámit s nej-
různějšími postupy, které odpovídají
současnému poznání. Věříme, že náš
seriál napomůže nejen odborné přípra-
vě příslušníků jednotek PO, ale že po-
slouží jako vodítko také neškoleným zá-
chranářům.

Krvácení

Krvácení je porušení cévy a vytékání
krve mimo krevní oběh (řečiště). Velká
ztráta krve způsobí nedostatečné okys-
ličování tkání a postupně vede k trau-
matickému šoku a ke smrti. Proto je
zastavení krvácení jedním z hlavních
opatření při poskytování první pomoci.

1. Silné (masivní) vnější krvácení

Silné krvácení z velkých cév, ať již
z tepen nebo z žil může vést k vykrváce-
ní a smrti během několika málo minut.
Proto je naším prvořadým úkolem krvá-
cení co nejrychleji zastavit.

Zastavení krvácení je v tomto případě
důležitější než dodržení sterility a proto
ránu co nejrychleji uzavřeme třebas i jen
holou rukou, vložením prstů apod. Má-
me-li možnost použít např. čistý kapes-
ník použijeme jej samozřejmě k zastave-
ní krvácení raději než holé prsty.

Zraněného položíme a nachází-li se
rána na končetině, zvedneme ji nad úro-
veň srdce, abychom tak snížili tlak krve
a tím rychlost jejího vytékání.

Pokud to umíme, můžeme se pokusit za-
stavit krvácení také stisknutím některé-
ho z tlakových bodů. To však může být
pro nepoučené osoby obtížné.

Po výše popsaném „nouzovém“ zasta-
vení krvácení přiložíme na ránu steril-
ní gázu, nebo alespoň čistý kapesník,
pak silnou vrstvu savého materiálu, kte-
rá již nemusí být sterilní (např. složený
ručník) a pevně ovážeme obinadlem.
Pokud obvazem prosakuje krev, přiloží-
me další vrstvu a opět upevníme obina-
dlem. Tím jsme vytvořili tlakový obvaz,
který zpravidla stačí k zastavení většiny
i silných krvácení. U relativně slabších
krvácení postačí jedna vrstva resp. polš-
tářek hotového obvazu.

Poněkud problematické je zastavení
krvácení zaškrce-
ním končetiny, kte-
ré bývalo dříve popularizováno a bez
výjimky doporučováno. Je třeba zdů-
raznit, že zaškrco-
vadlo je poslední
možností jak zastavit silné krvácení
z největších cév, tj. z pažní tepny a tep-
ny stehenní. Nemáme-li klasický ši-
roký pružný gumový pás - Martinovo
obinadlo, improvizujeme zaškrco-
vadlo minimálně pět cm širokým pásem tka-
niny, které pevně utáhneme těsně nad
ránou směrem k srdci. Zaškrco-
vadlo přikládáme přes oděv nebo podlože-
né, nikdy ne na holou kůži a nikdy jej
nepřikládáme do míst, kde vedou ner-
vy těsně pod kůži, tedy těsně nad lo-
ket nebo pod koleno. Označíme rovněž

dobu přiložení a na rozdíl od tradova-
ných doporučení zaškrco-
vadlo nikdy
nepovolujeme.

2. Vnitřní krvácení

Vnitřní krvácení je velmi nebezpečné
a velmi zádrné zranění, neboť chybí jeho
vnější projevy a bezprostředně po zra-
nění může být postižený zdánlivě v po-
řádku. To často vede k podcenění situ-
ace a k pozdějším vážným následkům.
K vnitřnímu krvácení může dojít napří-
klad při autonehodě, po pádu, po silném
nárazu, zvláště na břišní krajinu nebo na
hlavu, při stlačení těla apod.

K velké ztrátě krve může dojít i při zlo-
meninách – při porušení cév se může
skrytě vyli-
t do oblasti zlomeniny až ně-
kolik litrů krve, do stehna až dva litry, do
pánve až pět litrů.

Může se objevit bledost, pocení, celko-
vá slabost, pak poruchy až ztráta vědo-
mí, které se však v některých případech
může projevit až po několika hodinách.
Proto je velmi důležité neustále kontro-
lovat stav zraněného a je nutné, aby stav
zraněného posoudil lékař i když zraněný
tvrdí, že je v pořádku.

3. Krvácení menšího rozsahu

Krvácení menšího rozsahu neohrožu-
je bezprostředně život zraněného, hrozí
však, jako u každého porušení kožního
krytu těla, infekce a následné komplika-
ce. Okolí rány očistíme případně desin-
fikujeme (Ajatin, Betadine apod.), ránu
sterilně překryjeme gázou nebo alespoň
čistým kapesníkem a obvážeme obina-
dlem nebo šátkem složeným do ši-
rokého pruhu. Ze znečištěných odřenin
menšího rozsahu se snažíme opatrně
odstranit opláchnutím vodou nebo 3%
peroxidem vodíku nečistoty, které by
„zarostly“ a vytvořily tzv. „silniční lišej“.
Odřeniny většího rozsahu je rovněž tře-
ba nechat odborně ošetřit.

■ 4. Krvácení z přirozených tělesných otvorů

Pokud zraněný krvácí silněji z tělesných otvorů, znamená to zpravidla vážné ohrožení zraněného. Objeví-li se po pádu nebo úderu na hlavu krvácení z ucha případně i z nosu může to být příznakem zlomeniny spodiny lebeční a vyžaduje rychlou odbornou pomoc lékaře. Slabší krvácení z nosu ošetříme tak, že postiženého posadíme a předkloníme mu hlavu, stiskneme jeho nosní křídla k sobě, případně přiložíme studený obklad na jeho týl a kořen nosu.

Vykašlávání jasně červené zpěněné krve nasvědčuje krvácení z plic, pokud postižený zvrací tmavou až černou krev, jde nejčastěji krvácení z žaludku. V obou případech stav vyžaduje rychlou odbornou pomoc.

Silné krvácení z rodidel, zvláště mimo období menstruace může být symptomem velmi vážné situace a patří rovněž neprodleně do péče lékaře. Rodidla sterilně kryjeme, přikládáme objemnější savý materiál a dolní končetiny ženy ve stehnech překřížíme. Podbřišek chladíme ledovými nebo alespoň studenými obklady a přivoláme odbornou pomoc.

Krvácení z konečníku bývá často způsobeno hemeroidy, může však také signalizovat vážnější problém a proto rovněž vyžaduje odborné lékařské ošetření. Postiženého uložíme do polohy na zádech s podloženými nohama, na hráz pod konečník přiložíme silnější vrstvu mulu a vaty a přivoláme odbornou pomoc.

■ Traumatický šok

Šok je obrannou reakcí organismu na úraz, kdy nejsou tělesné tkáně dostatečně zásobovány kyslíkem. V případě krvácení proto, že v organismu neobíhá dostatek krve. Šok se vyvíjí také jako následek úrazů spojených s velkou ztrátou krve nebo krevní plazmy (popáleniny), velkou bolestí (zlomeniny), poruchami oběhu (infarkt myokardu) apod. Vyvíjí se postupně a úkolem první pomoci je vzniku šoku zabránit. Zraněný je neklidný, bledý a zpocený, zrychleně, ale povrchně dýchá, má rychlý, ale slabý puls (nad 10 za minutu), stěží si na žízeň, začíná být spavý, později „mluví z cesty“ a nekomunikuje.

Pro zabránění nebo zpomalení rozvoje šoku ukládáme postiženého do protišokové polohy vleže se zvednutím dolních končetin asi o 30 cm nad podložku. Dále provádíme tzv. protišoková opatření, kterými jsou:

- bránění úniku tekutin (krve), nikoliv však podávání nápojů zraněnému

- tišení bolesti šetrným a správným ošetřením, nikoliv podáváním léků
- zajištění soukromí a klidu (odehnání „zvědavců“, uklidňování postiženého apod.)

- zajištění tepelné pohody (přikrytí, izolace zraněného od země, od vlhkosti, přímého slunce, větru apod.)

V případě nutnosti uvedeme postiženého do „autotransfusní“ polohy, která je jakýmsi zesílením polohy protišokové a je vhodná zvláště při větších ztrátách krve. Postižený leží na zádech s nepodloženou hlavou, dolní případně i horní končetiny jsou zvednuty kolmo k tělu. Pro zvýšení účinku můžeme obvázat končetiny směrem od periferií k srdci obinadly a tak zvýšit množství krve vytlačené z končetin do krevního oběhu.

**Ing. Pavel ŠTAJER, CSc.,
MUDr. Jaroslav HORNYCH,
Český červený kříž
foto archiv redakce a ČČK**

**Hasičský záchranný sbor
Olomouckého kraje**

**Česká asociace
hasičských důstojníků**

pořádají mezinárodní konferenci

Rescue 2005

Olomouc, 24. – 25. května 2005

Hlavní témata:

- kariérní řád a sociální zabezpečení složek integrovaného záchranného systému
- bioterorismus
- ochrana záchranářů před nebezpečím biologických zbraní

Bližší informace:

**Ing. Vladimíra Hacsiková, HZS Olomouckého kraje, Schweitzerova 91, Olomouc
tel.: 585 731 207, mobil: 721 810 541, e-mail: spisovna@olk.izscr.cz**

Doprovodný program:

- Mistrovství České republiky hasičů v disciplínách TFA s mezinárodní účastí
- prezentace činností složek integrovaného záchranného systému

Summary

Tank truck accident

This January a major road accident happened when a tank truck crashed over. The content of 22,000 kilos of alkyl-sulphonic acid had to be pumped to another tank. The accident was coped by fire units from Moravian-Silesian Fire Rescue Service.

p. 4

Conference on fire safety equipment

An international conference on fire safety equipment took place in Cologne, Germany in the end of last year. As reported, the meeting was focused on fixed fire extinguishing systems and automatic fire detection and alarm systems.

p. 8

Education of firefighters

In connection with a need of more specialized knowledge and abilities in different operations where firefighters operate, the new conception of vocational education in Fire Rescue Service of the Czech Republic has been prepared.

p. 11

Oil accident of the Družba pipeline

A large leakage of oil from the Družba pipeline happened this January near Čáslav, Central Bohemia. The Družba pipeline, the oldest and the longest pipeline in the Czech Republic, feeds raw oil from Russia to main petrochemical plants in North Bohemia. A rupture in a pipe caused this major accident. Firefighters in co-operation with other bodies of Integrated Rescue System operated to manage the demanding accident in frosty weather.

p. 12

Conception of population protection

In 2002 the Czech Government agreed the Conception of Population Protection till 2006 with Prospects to 2013. In the end of 2004 a draft partly amending this conception was submitted to the Government. Evaluation of that period also confirms that main trends in population protection in our country were modelled well.

p. 18

Dark anniversary of chemical weapons

The idea to use toxic materials in armed conflicts has its long history. But to speak on chemical weapons has been possible since times when using of them became massive – in cooperation with chemical industry.

p. 24

Emergency planning

Together with expansion of engineering also a branch of risk estimation and risk management should expand. Procedure of emergency planning comes directly from risk analysis, with a goal to minimize consequences of emergencies.

p. 26

Management and crisis situation

This century comes with one new phenomenon in the area of safety risks, which is terrorism in connection with organized crime. Changes in safety situation claim concentration of provisions in both national and global scale.

p. 28

Gold Rescuers' Crosses

This March again both professional rescuers and "non-professional rescuers" were awarded for their uncommon acts. All awarded rescuers were greeted with Mr. Václav Klaus, the Czech president, in the Prague Castle.

p. 35

Unfall eines Tankwagens

Im Januar dieses Jahres ist es zu einem Verkehrsunfall gekommen, bei dem ein Tankwagen, der 22000 kg Alkylsulfatsäure transportierte, umgestürzt ist. Beim laufenden Verkehr war es notwendig die Chemikalie umzupumpen. Hierbei kamen Truppen des Feuerwehrrettungskorps der mährisch-schlesischen Region zum Einsatz.

S. 4

Die Konferenz zu Sicherheits- und Brandschutzanlagen

In Köln am Rhein hat Ende des letzten Jahres eine internationale Konferenz zur Problematik der Sicherheits- und Brandschutzanlagen stattgefunden. Orientierung wurde hierbei auf stabile Löschanlagen und elektrische Feuersignalanlagen gelegt.

S. 8

Die Ausbildung der Angehörigen des Feuerwehrrettungskorps der T.R.

Im Zusammenhang mit der Notwendigkeit umfangreicher und spezieller Kenntnisse und der Vervollkommnung der Fertigkeiten der Angehörigen des Feuerwehrrettungskorps der T.R. wurde die Vorbereitung neuer Konzeption für die Ausbildung im Feuerwehrrettungskorps der T.R., die diesen Anforderungen entsprechen, eingeleitet.

S. 11

Havarie der Erdölleitung "Družba"

Im Januar dieses Jahres ist es nahe der Stadt Čáslav zu einem starken Auslaufen vom Erdöl aus der Erdölleitung "Družba" gekommen. Ursache dieses ausserordentlichen Ereignisses war ein Riss in der Rohrleitung. Bei dem umfangreichen Einsatz haben die Truppen des integrierten Rettungssystems teilgenommen.

S. 12

Die Konzeption des Bevölkerungsschutzes

Ende des Jahres 2004 wurde der Regierung der Vorschlag zur teilweisen Inkraftsetzung der Konzeption des Bevölkerungsschutzes unterbreitet, die im Jahre 2002 genehmigt wurde. In diesem Zeitraum hat sich auch die Richtigkeit der Grundrichtung dieser Massnahmenentwicklung zum Bevölkerungsschutz der T.R. bestätigt.

S. 18

Der Jahrestag der Entstehung der Chemiewaffen

Die Idee der Anwendung toxischer Stoffe bei bewaffneten Konflikten hat einen alten Ursprung. Bei den Chemiewaffen können wir zeitlich davon sprechen, als deren Anwendung massenhaft geschehen ist. Die Möglichkeit hierzu war mit der Entwicklung der Chemieindustrie gegeben.

S. 24

Havarieplanung

Mit der Entwicklung der Technik wächst auch die Notwendigkeit das Gebiet der Einschätzung und Risikolenkung zu vervollkommen. Aus der Risikoanalyse geht direkt der Prozess der Havarie- und Krisenleitung hervor, dessen Ziel es ist, die Folgen ausserordentlicher Ereignisse zu minimieren.

S. 26

Management und Krisensituation

Als neues Phänomen auf dem Gebiet der Sicherheitsrisiken ist in diesem Jahrhundert das organisierte Verbrechen und der Terrorismus zu betrachten. Die Sicherheitssituation erfordert die Konzentration von Massnahmen im heimischen und globalen Massstab.

S. 28

Goldene Rettungskreuze

Im März dieses Jahres wurden professionelle und ehrenamtliche Rettungsmänner für ihre aussergewöhnlichen Taten ausgezeichnet. Die Rettungsmänner wurden vom Präsidenten der Tschechischen Republik, Václav Klaus, auf der Prager Burg empfangen.

S. 35

Vydávav: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktori - kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cikhartová - 974 819 951, pprap. Jana Kemrová - 974 819 947 • **Sídlo:** Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.iszscr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráž, Jan Žižka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolín 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • **Redakční uzávěrka:** 18. března 2005 • Číslo 4/2005 vychází 15. dubna 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Internetová podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html

• **Foto na titulní straně:** Milan VÁVRŮ

Zlaté záchrannářské kříže za rok 2004 uděleny

Již po šesté byli oceněni profesionální a laičtí záchranáři Zlatými záchrannářskými kříži za své neobyčejné činy v roce 2004. Součástí finále soutěže časopisu RESCUE report, které se uskutečnilo dne 4. března 2005, bylo přijetí u prezidenta České republiky na Pražském hradě a slavnostní galaveče v Národním domě na Smíchově za účasti ministryně zdravotnictví doc. MUDr. Milady Emmerové a generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslava Štěpána.

Iniciátorka a autorka projektu MUDr. Jana Bradáčová ohodnotila vyznamenané jako výjimečné lidi, kteří mají na svém kontě výjimečné činy. Letos bylo celkem třináct oceněných v osmi kategoriích.

Profesionálové byli hodnoceni za činy, vykonané mimo rámec běžných povinností. Z hasičských profesionálních týmů bylo vybráno družstvo HZS Plzeňského kraje, územního odboru Plzeň ze stanice Plzeň-Slovany s velitelem zásahu kpt. Miloslavem Auterským. Čtveřice hasičů včasným a nápaditým zásahem zachránila dva muže přiotrávené výpary při natírání vnitřních stěn nádrže vodojemu. Z dýchacích přístrojů vypustili vzduch, který z nádrže vytlačil nebezpečné toxiny.

Cenu za nejlepší záchrannářský čin jednotlivců - laiků předala ministryně zdravotnictví doc. MUDr. Milada Emmerová sedmnáctiletému studentu z Plzně Tomáši Maulemu za záchranu dvou lidských životů při nehodě osobního vlaku.

Mezi jednotlivci byl oceněn také prap. Jiří Vitek z HZS hl. m. Prahy, který získal Cenu primátora hl. m. Prahy za záchranu muže postiženého infarktem na zastávce autobusu.

„Buď to člověk v sobě má a zachraňuje nebo z místa neštěstí prostě vycouvá,“ charakterizuje jednání záchranářů prap. Vitek, který se o svém zásahu nikomu nezmiňoval, protože ho považoval za naprosto samozřejmý.

Tradičně byli oceněni také záchranáři ze Slovenska. Letos to byli příslušníci Hasičského a záchranného sboru Slovenské republiky z Popradu za mimořádné nasazení při živelní pohromě v Tatrách na sklonku minulého roku. Velitel zásahu kpt. Peter Ščigulinský musel se svými kolegy, mimo jiných záchrannářských akcí, prosekat dvanáctikilometrový průjezd silnicí zatarasenou padlými stromy, aby se dostali k vozidlu se zraněnou ženou.

Setkání s vyznamenanými záchranáři hodnotil prezident republiky Václav Klaus jako mimořádně hezkou událost, ke které nejsou zapotřebí žádné velké proslovy. Oceněným a jejím rodinným příslušníkům pak věnoval zvláštní pozornost.

kpt. Josef NITRA,

foto Milan VÁVRŮ a ppor. Jan KOSTÍK, HZS hl. m. Prahy

Sportem k trvalé aktivitě

Slogan v titulku jsem si vypůjčil od generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslava Štěpána, který jím přivítal nejlepší sportovce z řad profesionálních hasičů s přáním, ať je sport nadále aktivitou, která přináší dobrý pocit.

Hasičské sportovce pozval genmjr. Ing. Štěpán na vyhodnocení roku 2004, které se uskutečnilo dne 2. března 2005 v zařízení Ministerstva vnitra na pražské Spirítce. Zde byly slavnostně předány tituly Mistrů HZS ČR za rok 2004 vítězům ve sportech, ve kterých byla uspořádána oficiální mistrovství:

- 33. mistrovství České republiky v požárním sportu družstev HZS ČR, které se konalo v Liberci;
- 2. mistrovství HZS ČR ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel, uskutečněné v Pardubicích;
- mistrovství HZS ČR v kopané, jehož finálový turnaj byl v Tachově;
- mistrovství HZS ČR ve stolním tenisu, které proběhlo v Ostravě.

Jako první si ocenění převzali členové družstva HZS Plzeňského kraje, které se stalo mistrem HZS ČR v požárním sportu družstev za rok 2004. První z padesátky trofejí se tak dostala do rukou kpt. Emila Dopiráka, vedoucího a trenéra vítězného týmu.

Oceněn byl i mistr HZS ČR v požárním sportu v disciplíně dvojboj, pprap. Jaroslav Hrdlička z HZS Plzeňského kraje, územního odboru Domažlice.

Za 1. místo ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel si cenu odvezlo družstvo HZS Středočeského kraje, územní odbor Beroun.

Další cena putovala opět do HZS Plzeňského kraje, jehož družstvo získalo v loňském roce mistrovský titul v kopané.

Následující trofeje patřily stolním tenistům. V družstvech ji získali příslušníci z HZS Jihočeského kraje. V soutěži jednotlivců pak nejlepší z nich, pplk. Ing. Luboš Broulim.

Trofeje byly rozděleny také těm sportovcům, kteří dosáhli nejlepších výsledků v mezinárodních soutěžích - v triatlonu družstev v německé Kostnici a na Světových hasičských hrách 2004 v britském Sheffieldu.

Nechyběla zde ani neaktivnější sportovkyně z řad hasičů kpt. Květa Valentová z HZS hl. m. Prahy, všestranná sportovkyně, která by uvítala, kdyby se k jejím aktivitám připojilo více žen.

Setkání se účastnil také nejlepší sportovec roku 2004 npor. Mgr. Jiří Kotáb z HZS hl. m. Prahy, sedminásobný vítěz na Světových hasičských hrách 2004 a reprezentační družstvo HZS ČR v požárním sportu - mistři světa v požárním útoku, kteří už byli oceněni na vyhlášení sportovců Ministerstva vnitra v prosinci minulého roku.

„Pozvání na dnešní slavnostní ocenění беру jako ocenění dvaceti let tvrdé práce v požárním sportu,“ řekl npor. Mgr. Kotáb. Vyslovil zároveň přání do budoucna, aby byla zavedena funkce tělovýchovných náčelníků, alespoň na krajské úrovni. Ve stále se zlepšující organizaci a podmínkách v tělesné přípravě hasičů vidí možnost dalších úspěchů a pozvednutí sportu v rámci HZS ČR vůbec.

kpt. Josef NITRA, foto Milan VÁVRŮ

**Ministerstvo vnitra-generální ředitelství
Hasičského záchranného sboru ČR**

Koncepce ochrany obyvatelstva

do roku 2006 s výhledem do roku 2015

**schválená usnesením vlády č. 417 ze dne 22. dubna 2002
se zapracováním změn schválených usnesením vlády
ze dne 5. ledna 2005 č. 21**

Praha 2005

OBSAH

Usnesení vlády České republiky ze dne 22. dubna 2002 č. 417	3
Usnesení vlády České republiky ze dne 5. ledna 2005 č. 21	3
Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015	4
1. Úvod	4
2. Současný stav	5
3. Koncepce	6
a) Úkoly občanů, podnikové sféry a veřejné sféry	6
b) Zdokonalování připravenosti složek integrovaného záchranného systému	7
c) Zvýšení úrovně připravenosti pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže	8
d) Základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva	8
e) Řešení materiálu civilní ochrany	9
f) Zásady financování ochrany obyvatelstva	9
4. Mezinárodní spolupráce	9
5. Závěr	10
Harmonogram realizace základních opatření ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015	11
Přehled zákonů v oblasti ochrany obyvatelstva	13

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 22. dubna 2002 č. 417 + P

ke Koncepti ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015

Vláda

I. schvaluje Koncepti ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 obsaženou v části III materiálu č. j. 472/02;

II. souhlasí s bezúplatným převodem pro Ministerstvo vnitra nepotřebného materiálu civilní ochrany organizačním složkám státu, státním organizacím, u nichž je uložen a s bezúplatným převodem pro stát trvale nepotřebného materiálu civilní ochrany do vlastnictví obcí, vybraných právnických osob a podnikajících fyzických osob, u nichž je uložen;

III. ukládá

1. ministrům a vedoucím ostatních správních úřadů, hejtmanům, primátorovi hlavního města Prahy, přednostům okresních úřadů a primátorům měst Brna, Ostravy a Plzně realizovat opatření uvedená v příloze tohoto usnesení,
2. ministru vnitra vytvářet podmínky pro realizaci koncepce uvedené v bodě I tohoto usnesení při sestavování státního rozpočtu pro příslušný rok.

Provedou:

ministři,
vedoucí ostatních správních úřadů,
hejtmani,
primátor hlavního města Prahy,
primátoři měst Brna, Ostravy a Plzně
přednostové okresních úřadů,

Předseda vlády
Ing. Miloš Zeman, v. r.

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

ze dne 5. ledna 2005 č. 21

k Informaci o plnění Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 s návrhem na její dílčí úpravu

Vláda

I. bere na vědomí Informaci o plnění Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 s návrhem na její dílčí úpravu, obsaženou v části III materiálu č.j. 1758/04;

II. schvaluje úpravy Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015, obsažené v dokumentu uvedeném v bodě I tohoto usnesení;

III. ukládá ministru vnitra zpracovat do 28. února 2005 úplné znění Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015, s úpravami podle bodu II tohoto usnesení.

Provede:

ministr vnitra
Na vědomí:
hejtmani

Předseda vlády
JUDr. Stanislav Gross, v. r.

Koncepce ochrany obyvatelstva

do roku 2006 s výhledem do roku 2015

1. Úvod

Civilní obrana byla až do roku 1990 koncipována především jako součást opatření k přípravě státu a společnosti k obraně před následky konfrontační války za použití zbraní hromadného ničení. To vyplývalo z vojensko-politické doktríny, ve které se uvažovalo o tom, že ozbrojený konflikt může propuknout během několika dnů. Z této představy vycházela i opatření, která směřovala k tomu, aby každý subjekt, včetně obcí, měst, výrobních závodů, škol a nemocnic, byl předem připraven na okamžité zahájení aktivit, směřujících k ochraně obyvatelstva a udržení ekonomické stability. Z tohoto období pochází výstavba stálých úkrytů, pozorovaten, chráněných pracovišť pro řízení opatření civilní obrany, zabezpečení obyvatelstva prostředky individuální ochrany a jeho uložení v cca 33 000 skladech, vytváření jednotek, zařízení a služeb civilní obrany, ve kterých bylo zařazeno 1,8 mil. osob a jejich zabezpečení speciálním materiálem civilní obrany v obcích nebo podnicích. S pozůstatky tohoto období je nezbytné se vyrovnat.

Úkončení studené války, minimalizování možnosti vzniku globální vojenské konfrontace a skutečnost, že v horizontu nejméně deseti let nehrozí v našem regionu vznik rozsáhlejšího vojenského konfliktu, umožňuje změnit charakter připravovaných opatření k ochraně obyvatelstva. Je zřejmé, že příznaky hrozby případného konfliktu bude možné zjistit s dostatečným předstihem minimálně dvou let, který umožní přijmout potřebná opatření.

Na druhé straně je ale třeba vidět, že existují a nadále vznikají nové, často obtížně předvídatelné bezpečnostní hrozby a rizika.

Hrozbu představují státy, nevládní skupiny a organizace, které nerespektují mezinárodní právo a pro které jsou válka, násilí a potlačování základních lidských práv a svobod prostředkem prosazování jejich zájmů. Rozšiřuje se okruh subjektů, které mohou disponovat jadernými, chemickými a biologickými zbraněmi, což v kombinaci s reálnou hrozbou terorismu představuje potenciální nebezpečí i pro Českou republiku.

Stálá pozornost musí být věnována rizikům provozních havárií a živelních pohrom, otázkám epidemií a ekologickým nebezpečím, jaká představují klimatické změny, úbytek pitné vody a jiná ohrožení.

Z uvedených hledisek je nezbytné přehodnotit dosavadní pojetí ochrany obyvatelstva, které bylo v minulosti jednoznačně orientováno na přípravu státu k obraně. Současně je nutno konstatovat, že pro řešení opatření ochrany obyvatelstva nebylo, do doby přijetí zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, vytvořeno právní prostředí. Z tohoto důvodu se v minulosti přistupovalo k problematice ochrany obyvatelstva z pohledu článku 61 Dodatkového protokolu I k Ženevským úmluvám¹⁾. Jeho obsah je ale výlučně orientován jen na ochranu obyvatelstva za válečného stavu.

Po ukončení studené války se stejně jako v ostatních vyspělých zemích začalo přehodnocovat využití opatření ochrany

obyvatelstva plánovaných pro období války k řešení nevojenských krizových situací. Realizace zásadních transformačních procesů však mohla být zahájena až po přijetí příslušné právní úpravy.

Ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je spolu se zajištěním svrchovanosti, územní celistvosti a ochranou demokratických základů České republiky základní povinností a tedy i funkcí státu²⁾. Zahrnuje soubor činností a postupů věcně příslušných orgánů a dalších zainteresovaných orgánů, organizací, složek a obyvatelstva, prováděných s cílem minimalizace negativních dopadů možných mimořádných událostí a krizových situací na zdraví a životy lidí a jejich životní podmínky.

Tímto pojetím ochrany obyvatelstva je Česká republika srovnatelná s převážnou většinou evropských států, byť v řadě zemí Evropské unie je pojem ochrana obyvatelstva, ale často i civilní nouzové plánování a krizové řízení ztotožňován s pojmem civilní ochrana, v některých státech ještě civilní obrana, jako s tradičním (historickým) institutem, zajišťujícím komplexně ochranu obyvatelstva v zemi.

Po přijetí Rozhodnutí Rady Evropské unie o vytvoření mechanismu Společenství pro zabezpečení posílení spolupráce při pomocných zásadách civilní ochrany ze dne 26. září 2001 a jednání konference generálních ředitelů civilní ochrany států Evropské unie, přidružených a kandidátských zemí v belgickém Knokke ve dnech 11.-12. října 2001 jako reakce na události po 11. září 2001 lze konstatovat, že ochrana obyvatelstva je, resp. by měla být organizována na těchto základních principech:

- starost o ochranu obyvatel náleží státu,
 - ústředním orgánem v oblasti ochrany obyvatelstva je jedno ministerstvo, zpravidla ministerstvo vnitra,
 - konkrétní odpovědnost ministrů a vedoucích jiných ústředních správních úřadů za ochranu života, zdraví a majetku je stanovena příslušnými zákony a vyplývá z jejich kompetencí,
 - odpovědnost za ochranu obyvatelstva je rozložena na všechny úrovně veřejné správy, včetně obcí,
 - profesní organizace tvoří jádro výkonných a částečně i řídicích složek, jsou doplňovány ostatními složkami různé právní povahy i fyzickými osobami (průměrný stupeň připravených specialistů činí 4-5 % populace),
 - široká informovanost veřejnosti o ochranných opatřeních je prostředkem, který napomáhá k účinnější sebeochraně obyvatelstva,
 - opatření, připravovaná k řešení následků mimořádných událostí a zmírnění dopadů krizových situací v míru, budou v případě potřeby využita i v období válečného stavu.
- Konference rovněž připomněla některé další zásady, které je třeba na národních úrovních zabezpečit pro lepší připravenost na boj s terorismem:
- prohloubit integraci záchranných složek s policií a na ústřední úrovni též se zpravodajskými službami,
 - hlavní rozhodovací a řídicí prvky systému ochrany orientovat na centrální a regionální úroveň, včetně vybudování cent-

¹⁾ Dodatkový protokol k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I), přijatý v Ženevě dne 8. června 1977 a publikovaný sdělením FMZV č. 168/1991 Sb.

²⁾ Zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění zákona č. 300/2000 Sb.

rálních (národních) a regionálních operačních center s chráněnými komunikačními propojeními,

- u občanů prohloubit úlohu znalostí sebeochrany,
- pozornost věnovat informačním a varovacím prvkům.

Všechny uvedené principy a zásady jsou zohledněny v navrhované koncepci.

2. Současný stav

Současný právní řád České republiky obsahuje nezbytné právní normy, které stanoví ministerstvům a ostatním ústředním správním úřadům, orgánům krajů, okresním úřadům, obcím a vybraným právníkům a fyzickým osobám konkrétní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva. Jedná se zejména o zákon č. 239/2000 Sb., zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) a o další zákony uvedené v příloze. Řídící a koordinující úlohu sehrává Ministerstvo vnitra jako ústřední orgán pro ochranu obyvatelstva.

Jsou vytvořeny základní legislativní podmínky pro zabezpečení ochrany obyvatelstva a majetku související s povodněmi, rozsáhlými lesními požáry, vichřicemi, epidemiemi a epizootiemi, haváriemi při mírovém využívání jaderné energie, se závažnými haváriemi způsobenými vybranými chemickými látkami, s požáry a dalšími technickými a technologickými haváriemi velkého rozsahu, narušením hrází významných vodohospodářských děl, se zabezpečováním vnitřního pořádku a bezpečnosti, nehodami v silniční, civilní letecké a vnitrozemské lodní přepravě, s řešením nouzových stavů v dodávkách potravin a pitné vody, v elektroenergetice, plynárenství a teplárenství, s vážnými teroristickými útoky s použitím zbraní hromadného ničení.

Integrovaný záchranný systém tvoří základní pilíř při koordinování činností a postupů jeho jednotlivých složek při přípravě na mimořádné události, při záchranných a likvidačních pracích a při ochraně obyvatelstva před a po dobu vyhlášení stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu³⁾. Dominantní úlohu v nich sehrávají hasičské záchranné sbory krajů, které jsou samostatnými organizačními složkami státu⁴⁾. Složky integrovaného záchranného systému, především profesní organizace a jednotky požární ochrany na místní, okresní, respektive krajské úrovni jsou připraveny plnit základní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva.

Údálosti od 11. září 2001 ale ukázaly, že integrovaný záchranný systém není dosud komplexně připraven řešit na centrální úrovni dlouhodobější nasazení při odstraňování následků mimořádných událostí a krizových situací. Jeho jednotlivé složky nedisponují především odpovídající technikou a materiálem pro řešení následků mimořádných událostí, například pro případ velkého teroristického útoku s použitím jaderných, chemických a biologických látek. Chybí rovněž experti a specialisté pro řešení uvedených mimořádných událostí a krizových stavů, resp. systém jejich využití, včetně prohloubení mezinárodní spolupráce.

Hasičský záchranný sbor České republiky a jednotky požární ochrany plní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva, technických zásahů a požární ochrany při jakýchkoliv mimořádných událostech a krizových stavech včetně válečného. Hasičský záchranný sbor České republiky organizuje integrovaný záchranný systém a podílí se na havarijním a krizovém plánování. Zabezpečuje a koordinuje organizační a technická opatření v oblasti ochrany obyvatelstva, především varování, ukrytí, evakuaci a nouzové přežití.

Jsou vytvořeny dobré základní předpoklady pro vybudování kvalitního jednotného systému varování a vyzkoušení. V trvalé provozuschopnosti jsou udržovány systémy, které umožňují včasné varování a informování obyvatelstva o potenciálním nebezpečí. V působnosti Ministerstva vnitra, resp. Hasičského záchranného sboru České republiky, je správa 4564 sirén, které umožňují přenos varovacích signálů na 80 %

území naší republiky. Hodnota těchto prostředků je 500 mil. Kč a na jejich údržbu a provoz je ročně vynakládána částka ve výši 20 mil. Kč. V působnosti měst a obcí je správa 1500 sirén, které dosud nejsou součástí jednotného systému varování a vyzkoušení. Celostátní akustické zkoušky sirén jsou prováděny pravidelně 2x ročně. Od 1. listopadu 2001 je zaveden jeden varovný signál "Všeobecná výstraha". K doplnění varovného signálu pro konkrétní informování obyvatelstva jsou využívány hromadné informační prostředky. Dále jsou sirény využívány pro svolávání jednotek sborů dobrovolných hasičů.

Stálé úkryty, které byly budovány pro ochranu obyvatelstva proti účinkům zbraní hromadného ničení, nelze z hlediska doby jejich zpohotovění a nerovnoměrného rozložení na území České republiky využít při nevojenském ohrožení. V České republice je celkem evidováno 5178 stálých úkrytů s celkovou kapacitou 920 tisíc úkrytových míst, přičemž stát vlastní pouze 709 těchto úkrytů. Věcné břemeno užívání je zřízeno k 1453 stálým úkrytům. Hodnota úkrytového fondu je cca 10,2 miliard Kč v pořizovacích cenách. Na jejich údržbu a provoz je ze státních prostředků ročně vynakládána částka 47 mil. Kč, což je zcela nedostatečné pro vyřešení množství stavebně technických a majetkově právních nedostatků. Dále se ukrytí obyvatelstva plánuje v improvizovaných úkrytech.

K zabezpečení ukrytí cca 350 tisíc obyvatel v hlavním městě Praze jsou připravena opatření ochranného systému Metra a Strahovského automobilového tunelu. Tyto dopravní systémy umožňují rovněž rychlé a organizované provedení evakuace z centra Prahy na okrajová území. Celkové náklady na provoz a údržbu ochranného systému Metra a Strahovského automobilového tunelu činí ročně cca 98 mil. Kč.

Opatření k evakuaci a nouzovému přežití obyvatelstva mají být součástí havarijních plánů v souladu s platnou legislativou⁵⁾. Představují opatření k přemístění osob, hospodářského zvířectva a věcných prostředků z vytípaného ohroženého prostoru na jiné území a k vytvoření podmínek pro nouzové přežití osob. Zahrnují dopravní, ubytovací, zásobovací, zdravotnické, pořádkové, informační a další zabezpečení.

Jako doplňující opatření k evakuaci a ukrytí v období válečného stavu mohou být použity prostředky individuální ochrany. Tvoří je dětské ochranné vaky, dětské ochranné kazajky, ochranné masky pro děti a dospělou populaci, včetně ochranných filtrů. Jsou výhradně určeny k ochraně před toxickými, radiačními a infekčními účinky bojových otravných, radioaktivních a biologických látek. Jejich okamžité použití k ochraně obyvatelstva při bezprostředním nevojenském ohrožení, včetně teroristických útoků, je však nereálné.

Materiál civilní ochrany byl určen pro vybavení jednotek a služeb civilní ochrany technickými prostředky k provádění záchranných a likvidačních prací a k ochraně obyvatelstva pro případ válečného konfliktu. V současnosti se materiál civilní ochrany nachází v cca 26 000 úložištích právnických osob, podnikajících fyzických osob a obcí v celkové pořizovací ceně 1,011 miliard Kč. Tento materiál nebyl předmětem delimitace mezi Ministerstvem obrany a Ministerstvem vnitra v rámci převodu výkonu státní správy v civilní ochraně. Po uskutečnění transformace civilní ochrany do struktury Hasičského záchranného sboru České republiky požádalo Ministerstvo vnitra Ministerstvo financí o rozhodnutí příslušnosti hospodaření k tomuto materiálu. Ministerstvo financí vydalo opatření čj. 221/84-067 ze dne 12. října 2001, kterým byla příslušnost hospodaření k tomuto materiálu svěřena Ministerstvu vnitra. Do té doby s tímto materiálem nehospoďarila žádná organizační složka státu a nebylo o něm účtováno. Přesto bylo a je na jeho skladování ročně vynakládáno 53 mil. Kč. Tento materiál tvoří zejména prostředky individuální ochrany, přístroje k provádění průzkumu, spojovací prostředky, kolektivní filtry do stálých úkrytů atd. Uvedený materiál je zastaralý, v řadě případů ne-

³⁾ § 1 zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁾ Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění č. 429/2003 Sb.

funkční a neodpovídá právním a technickým normám⁶⁾ a nelze proto garantovat jeho ochrannou schopnost a funkčnost. Financování civilní ochrany bylo do konce roku 2000 zabezpečováno z rozpočtu Ministerstva obrany a z rozpočtů okresních úřadů (magistrátů měst). Tyto prostředky nejsou doposud specifikovány ve veřejných rozpočtech. Finanční prostředky byly využívány zejména na výstavbu a zajištění provozu systému varování a vyzkoušení, údržbu úkrytů a skladování materiálu civilní ochrany. Veškeré tyto prostředky svou nedostatečnou výší neumožňují zabezpečení ani prosté reprodukce majetku určeného k plnění úkolů ochrany obyvatelstva.

V roce 2001 je financování ochrany obyvatelstva zabezpečováno z prostředků delimitovaných z Ministerstva obrany na Ministerstvo vnitra v souladu s usnesením vlády č. 53 ze dne 20.1.1999 a usnesením vlády č. 39 ze dne 5.1.2000 a z okresních úřadů na příslušné hasičské záchranné sbory krajů v souladu s usnesením vlády č. 1222 ze dne 4.12.2000. K zabezpečení financování běžných výdajů bylo delimitováno z Ministerstva obrany 173,76 mil. Kč a k financování kapitálových výdajů bylo delimitováno 64,948 mil. Kč. Z okresních úřadů bylo delimitováno příslušným hasičským záchranným sborům krajů k financování běžných výdajů 83,708 mil. Kč.

Celková připravenost pracovníků veřejné správy, právnických osob a podnikajících fyzických osob k plnění úkolů ochrany obyvatelstva, vzhledem k absenci obecně závazné právní normy k zabezpečení ochrany obyvatelstva do konce roku 2000, krátké účinnosti zákona č. 239/2000 Sb., a zejména nedokončené reformě veřejné správy, neodpovídá současným požadavkům.

Rovněž stupeň připravenosti obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci je na nízké úrovni, a to vzhledem k tomu, že neexistuje ucelený systém jeho přípravy a úroveň obecního povědomí o nutnosti této přípravy je naprosto nedostatečná a často i podceňovaná. Veřejná informovanost o charakteru možného ohrožení, připravených záchranných a likvidačních prací a o ochraně obyvatelstva je rovněž nedostatečná. K přípravě školní mládeže byl vydán pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy, platný od 1. září 1999, který stanovuje způsob začlenění tematiky "Ochrana člověka za mimořádných událostí" do vybraných vyučovacích předmětů. Rozsah a obsah praktické výuky je závislý na rozhodnutí příslušného ředitele základní nebo střední školy.

Přestože jsou k realizaci ochrany obyvatelstva vytvořeny základní legislativní podmínky, přetrvávají některé nedořešené problémy, které se v duchu § 7 odst. 2 písm. e) zákona č. 239/2000 Sb., navrhuji řešit v této koncepci:

- dořešení vazeb a úkolů jednotlivých stupňů (úrovní) veřejné správy, podnikové sféry i vlastního občana,
- vybavení složek integrovaného záchranného systému materiálem a technikou k zajištění odstraňování následků mimořádných událostí vyplývajících z nových hrozeb,
- vytvoření centrálních sil integrovaného záchranného systému v resortu Ministerstva vnitra,
- dobudování systému operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému a jejich zodolněné komunikační spojení a informační a komunikační systém krizového řízení,
- zvýšení úrovně připravenosti pracovníků veřejné správy, zejména obcí, právnických osob a podnikajících fyzických osob, občanů a školní mládeže,
- stanovení základních organizačních a technických opatření ochrany obyvatelstva, zejména varování, evakuace, úkrytí a nouzové přežití,
- stanovení postupu nakládání s materiálem civilní ochrany.

3. Koncepce

a) Úkoly občanů, podnikové sféry a veřejné správy

Občan

Cílem opatření orgánů státu a orgánů územních samosprávních celků při přípravě na mimořádné události a jejich řešení bude ochrana života, zdraví a majetku občanů. Bezprostřední pomoc občanovi při jeho ochraně poskytne obec, zaměstnavatel a složky integrovaného záchranného systému. Základním prvkem systému ochrany obyvatelstva však musí být informovaný a sebevzdělaný občan. K tomu budou státní orgány, orgány územních samosprávních celků a zaměstnavatelé poskytovat informace o možných ohroženích, plánovaných opatřeních a postupu při řešení následků mimořádných událostí.

Očekává se adekvátní reakce občana na přijímaná opatření, na která bude připravován v rámci organizované přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci a v souvislosti s prohloubením veřejné informovanosti. Tím bude mít občan možnost získat základní znalosti a dovednosti o způsobu chování po vyhlášení varovného signálu, telefonních číslech tísňového volání, místech poskytování nezbytných informací, v přípravě evakuačního zavazadla, k provedení improvizované ochrany úkrytím ve vhodných částech obytných domů, provozních a výrobních objektů a improvizované ochrany dýchacích cest, očí a povrchu těla, o opatřeních v případě ohrožení povodní a úniku nebezpečných látek, o hygienických opatřeních v prostorech karantény, o poskytování první předlékařské pomoci a provedení částečné dekontaminace.

Obdržené informace, získané znalosti a dovednosti umožní občanovi chránit svoji osobu i poskytovat pomoc svým bližním.

Obec

Obec při plnění svých úkolů ochrany veřejného zájmu⁷⁾ bude tvořit základní prvek veřejné správy při zabezpečování opatření ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech a krizových situacích.

Orgány obce by měly bezprostředně zajišťovat úkoly ochrany obyvatelstva ve vztahu k obyvatelstvu na území obce. Budou sehrávat rozhodující úlohu při informování o možných ohroženích, plánovaných opatřeních a postupu při řešení následků mimořádných událostí a při organizování pomoci postiženému obyvatelstvu. K tomu mohou být u větších obcí nebo obcí, které jsou potenciálně ohroženy mimořádnou událostí, vytvářena informační a poradenská centra k problematice ochrany obyvatelstva.

Obecní úřad bude zabezpečovat úkoly stanovené havarijním plánem⁸⁾ a jako orgán krizového řízení krizovým plánem⁹⁾. Bude se podílet na provádění záchranných a likvidačních prací a nouzovém přežití obyvatel obce, zajišťovat varování, evakuaci, úkrytí a hospodaření s materiálem civilní ochrany. Tyto činnosti patří do přenesené působnosti obce¹⁰⁾. Na podporu jejich plnění budou obcím poskytovány příspěvky ze státního rozpočtu¹¹⁾ a dále jim mohou být poskytovány státní dotace¹²⁾. Zvláštní pozornost bude nutné věnovat všem zdravotnickým a sociálním zařízením, školám, předškolním zařízením a školským zařízením umístěným v obci. Při zajišťování těchto specifických úkolů v oblasti péče o děti, žáky, osazenstvo a personál bude potřebné využívat odborných pracovníků těchto zařízení a škol.

Pokud jsou na území obce dislokovány zastupitelské úřady cizích států a mezinárodních organizací akreditovaných na

⁶⁾ Zákon č. 505/1990 Sb., o metrologii, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁾ Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁾ Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění č. 36/2003 Sb.

⁹⁾ § 7 odst. 2 zákona č. 128/2000 Sb.

¹⁰⁾ § 62 zákona č. 128/2000 Sb.

¹¹⁾ § 7 odst. 1 písm. c) zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla).

území České republiky bude obecní úřad zabezpečovat seznámení těchto subjektů s charakterem možného ohrožení, s připravenými záchrannými a likvidačními pracemi a ochranou obyvatelstva cestou Ministerstva zahraničních věcí.

V souladu s II. etapou reformy veřejné správy bude významnou úlohu při zabezpečování úkolů ochrany obyvatelstva sehrávat obec s rozšířenou působností.

K plnění úkolů obcí v oblasti ochrany obyvatelstva budou využívány především jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí¹²⁾. Dále mohou být k plnění těchto úkolů využívána zařízení civilní ochrany¹³⁾, která budou zřizována zejména u obcí, v nichž není zřízena jednotka sboru dobrovolných hasičů obce. Tyto jednotky a zařízení se budou podílet především na zabezpečení evakuace (doprovod a péče o evakuované), zabezpečení nouzového přežití (nouzové ubytování, zásobování pitnou vodou a stravováním), organizování humanitární pomoci, zjišťování a označování nebezpečných oblastí a provádění dekontaminace.

Přípravu určených pracovníků obce k řešení úkolů ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech organizuje obecní úřad a hasičský záchranný sbor kraje. Realizaci těchto opatření zabezpečují v první řadě základní složky integrovaného záchranného systému. Při vzniku mimořádné události, jejíž rozsah je nad rámec možností obce a základních složek integrovaného záchranného systému, budou opatření zabezpečována z krajské úrovně.

■ Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby

Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby (zaměstnavatelé) při zabezpečování bezpečnosti a ochrany zdraví při práci plní opatření pro případ zdolávání mimořádných událostí¹⁴⁾. Budou bezprostředně zajišťovat úkoly ochrany obyvatelstva ve vztahu ke svým zaměstnancům. Budou sehrávat rozhodující úlohu při informování o možných ohroženích, plánovaných opatřeních a postupu při řešení následků mimořádných událostí a při organizování pomoci postiženým zaměstnancům. U určených právníckých osob a podnikajících fyzických osob budou opatření ochrany obyvatelstva zapracována do plánů krizové připravenosti. Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby, zařazené do havarijního plánu, plní úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva v rozsahu stanoveném jim těmito plány. Vůči svým zaměstnancům budou zabezpečovat informování o hrozících mimořádných událostech a plánovaných opatřeních, varování, evakuaci, popř. ukrytí, organizování záchranných prací a organizování přípravy k sebeochraně a vzájemné pomoci.

K plnění úkolů ochrany zaměstnanců budou využívat jednotky hasičských záchranných sborů podniků nebo jednotky sborů dobrovolných hasičů podniků. Dále mohou být zapojena do řešení mimořádných událostí zařízení civilní ochrany¹⁵⁾. Tyto jednotky a zařízení se budou podílet především na zabezpečení evakuace (doprovod a péče o evakuované), zabezpečení nouzového přežití (nouzové ubytování, zásobování pitnou vodou a stravováním), organizování humanitární pomoci, zjišťování a označování nebezpečných oblastí a provádění dekontaminace.

Na podporu plnění úkolů ochrany obyvatelstva budou poskytovány právníckým osobám a podnikajícím fyzickým osobám, které jsou zahrnuty v havarijních plánech, náhrady výdajů vynakládaných na tuto oblast¹⁶⁾. Výdaje na ochranu obyvatelstva budou uplatňovány jako součást výdajů (nákladů) vynaložených na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů¹⁷⁾. Přípravu určených pracovníků právníckých osob a podnikajících fyzických osob k řešení úkolů ochrany obyvatelstva při

mimořádných událostech bude organizovat příslušná právnická osoba, podnikající fyzická osoba, obecní úřad a hasičský záchranný sbor kraje.

■ Orgány kraje

Orgány kraje budou zajišťovat, organizovat a koordinovat přípravu na realizaci opatření v oblasti ochrany obyvatelstva ve své územní působnosti. Budou vytvářet podmínky pro plnění těchto úkolů v obcích, u právníckých osob a podnikajících fyzických osob a usměrňovat přípravu složek integrovaného záchranného systému k plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Za orgány kraje plní tyto úkoly v souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., hasičské záchranné sbory krajů, které budou sehrávat rozhodující úlohu při sjednocování postupů územních správních úřadů s krajskou působností a obcí v oblasti ochrany obyvatelstva.

Pro řešení následků jednotlivých mimořádných událostí a zmírnění dopadů krizových situací budou opatření ochrany obyvatelstva zapracována nebo upřesněna v havarijních plánech, resp. krizových plánech a v poplachových plánech integrovaného záchranného systému.

■ Ministerstva a jiné ústřední správní úřady

U ministerstev a jiných ústředních správních úřadů budou úkoly v oblasti ochrany obyvatelstva zabezpečovány v souladu se zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů. K tomu budou připravovat návrhy legislativních změn k vytváření podmínek pro zabezpečení ochrany obyvatelstva související se vznikem nových hrozeb a vzrůstajících rizik. Pro realizaci příslušných opatření budou vytvářet personální a organizační podmínky a zabezpečovat finanční prostředky. Pro řešení jednotlivých krizových situací budou opatření ochrany obyvatelstva zapracována do typových plánů.

Při sjednocování postupů ministerstev a ostatních správních úřadů, usměrňování činnosti integrovaného záchranného systému a koordinaci plnění úkolů ochrany obyvatelstva, bude sehrávat rozhodující úlohu Ministerstvo vnitra podle kompetencí stanovených zákonem č. 2/1969 Sb., a v souladu se zákonem č. 239/2000 Sb., generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.

■ b) Zdokonalování připravenosti složek integrovaného záchranného systému

Složky integrovaného záchranného systému budou postupně vybavovány technikou a materiálem tak, aby byly schopny pružně zvládat následky jakýchkoliv mimořádných událostí včetně možných teroristických útoků s použitím zbraní hromadného ničení.

K ostatním složkám integrovaného záchranného systému patří vojenské záchranné útvary Armády České republiky¹⁸⁾. Tyto útvary jsou svým charakterem výjimečné a ve struktuře Armády České republiky zaujímají díky svému vybavení, výcviku a použití zvláštní postavení. Vzhledem k jejich charakteru a úzké vazbě na úkoly integrovaného záchranného systému by bylo žádoucí, aby po ukončení reformy ozbrojených sil byly převedeny do působnosti Ministerstva vnitra jako centrální síly tohoto systému. K dosažení vyšší sladěnosti se základními složkami integrovaného záchranného systému při společných zásazích bude potřebné zintenzívnit součinnostní cvičení a prohloubit společnou přípravu na řešení mimořádných událostí. Na centrální úrovni budou působit i chemické laboratoře

¹²⁾ § 70 odst. 5 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně ve znění zákona č. 237/2000 Sb.

¹³⁾ § 15 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁴⁾ část II, hlava 5, §132 a), odst. 6 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁵⁾ § 23 odst. 3 zákona č. 239/2000 Sb.

¹⁶⁾ Nařízení vlády č. 463/2000 Sb., o stanovení pravidel zapojování do mezinárodních záchranných operací, poskytování a přijímání humanitární pomoci a náhrad výdajů vynakládaných právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami na ochranu obyvatelstva, ve znění č. 527/2002 Sb.

¹⁷⁾ § 24 odst. 2 písm. zk) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁾ Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

a nově vytvořená kynologická služba Hasičského záchranného sboru České republiky.

Technické, organizační a personální zabezpečení úkolů chemicko-technické služby Hasičského záchranného sboru České republiky, zejména zjišťování a označování nebezpečných oblastí, detekce plynů a nebezpečných látek, provádění dekontaminace a poskytování odborné podpory při zásahu složek integrovaného záchranného systému v prostředí nebezpečných látek a pro ochranu obyvatel, bude stanoveno v koncepci rozvoje této služby.

Státními orgány budou vytvořeny podmínky pro zapojení neziskových organizací a sdružení občanů k plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Na podporu jejich činnosti budou vyhlašovány granty.

V souvislosti s vytvářením informačního a komunikačního systému krizového řízení budou aktivovány mechanismy k informačnímu zabezpečení úkolů v oblasti ochrany životů a zdraví obyvatel a majetkových hodnot.

Modernizací a propojením informačních a komunikačních sítí složek integrovaného záchranného systému a zavedením jednotného evropského čísla tísňového volání bude dobudován systém operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému na centrální a krajské úrovni. Operační a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky bude připojeno na monitorovací a informační centrum Evropské unie.

Důležitým úkolem bude zabezpečení přípravy příslušníků a členů základních a ostatních složek integrovaného záchranného systému k plnění úkolů ochrany obyvatelstva. Zvláštní pozornost bude zaměřena na přípravu jednotek požární ochrany v této oblasti. Příprava personálu zařízení civilní ochrany bude zaměřena diferencovaně na plnění úkolů u obcí, resp. u právnických osob a podnikajících fyzických osob. Příprava bude prováděna ve vzdělávacích zařízeních, určených pro příslušné složky integrovaného záchranného systému, s výrazným podílem vzdělávacích zařízení v působnosti Ministerstva vnitra.

c) Zvýšení úrovně připravenosti pracovníků veřejné správy, právnických a fyzických osob včetně školní mládeže

Pro vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva budou aplikovány principy stanovené koncepcí vzdělávání v oblasti krizového řízení¹⁹⁾. Z ní vyplývá důraz na přípravu osob, které mají oprávnění rozhodovat nebo se podílet na rozhodování v oblasti ochrany obyvatelstva nebo vykonávají činnosti v této oblasti jako svou profesi. Zvláštní pozornost bude nutné věnovat pracovníkům veřejné správy, právnických a podnikajících fyzických osob. Vzdělávání bude zabezpečeno formou profesního, kvalifikačního a doplňujícího profesního vzdělávání ve vzdělávacích zařízeních Ministerstva vnitra a na vhodných vysokých a středních školách. Profesní doplňující vzdělávání bude zabezpečovat především Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč.

Za řízení a koordinaci vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva odpovídá Ministerstvo vnitra, které také stanoví požadavky k získání odborné způsobilosti.

Zdokonalování ochrany obyvatelstva předpokládá prohloubit veřejnou informovanost obyvatelstva. Jejím hlavním cílem bude napomáhat k dobré orientaci občanské veřejnosti v problematice ochrany obyvatelstva.

Informování právnických a fyzických osob o charakteru možného ohrožení, připravovaných opatřeních a způsobu jejich provedení bude zabezpečováno obcemi, zaměstnavateli, správními úřady, hasičskými záchrannými sbory, hromadnými informačními prostředky a jinými vhodnými formami, např. příručky, kalendáře, letáky.

Příprava obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci bude zaměřena k získání teoretických znalostí a praktických

dovedností, směřujících k vlastní ochraně a poskytování pomoci jiným. K tomu bude potřeba stanovit základní normu znalostí a dovedností, potřebných k činnosti při mimořádných událostech, zaměření a formy přípravy. Pro sebeochranu obyvatelstva budou stanoveny doporučující normy obsahu evakuačního zavazadla, improvizované ochrany a pro chování a činnost při různých druzích ohrožení.

Na základních a středních školách bude i nadále potřebné věnovat pozornost výuce tematiky ochrana člověka při mimořádných událostech. Obsah výuky zařadit do učebních dokumentů (rámcových vzdělávacích programů). K podpoře této výuky bude Ministerstvo vnitra a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zabezpečovat didaktické pomůcky, odborné materiály a praktické prostředky pro výcvik.

d) Základní organizační a technická opatření ochrany obyvatelstva

V oblasti organizačně technických opatření bude zvláštní pozornost věnována vytvoření jednotného systému varování a vyzoomění²⁰⁾ a jeho doplnění infrastrukturou a koncovými prvky varování tak, aby 80-85% území České republiky bylo pokryto varovným signálem. Modernizace tohoto systému bude prováděna obměnou elektrických sítí za elektronické v zónách vnějšího havarijního plánování a na územích ohrožených zvláštními povodněmi a vybudováním zpětné diagnostiky k nim.

Varování obyvatelstva jediným signálem bude doplněno okamžitou verbální informací prostřednictvím elektronických sítí nebo celostátních, krajských a místních hromadných informačních prostředků. V souvislosti s tím bude zabezpečeno propojení systému varování a vyzoomění s regionálními a místními hromadnými sdělovacími prostředky (s kabelovou televizí a místním rozhlasem) a technicky bude dořešen způsob vyzoomění jednotek sborů dobrovolných hasičů. Přitom sirény budou sloužit jako záložní prostředek pro svolání těchto jednotek.

Pro předání textových, hlasových nebo videoinformací obyvatelstvu bude dále využito operátorů mobilních, pevných, speciálních a jiných komunikačních sítí, internetu, centrální předvolby telefonního styku linky tísňového volání, včetně čísla 112, stanovené předvolby "uzlového telefonního styku" (obdobu např. "přehledu kulturních pořadů v daném místě"), komunikačních center podnikatelských subjektů apod.

K ukrytí osob před kontaminací radioaktivním prachem, účinky pronikavé radiace a toxickými účinky nebezpečných látek budou využívány přirozené ochranné vlastnosti staveb a prováděny úpravy proti pronikání těchto látek.

Ochrana dýchacích cest a povrchu těla bude prováděna improvizovaným způsobem s využitím prostředků všeobecně dostupných v domácnostech, na pracovištích apod. V zónách havarijního plánování jaderných elektráren budou využity ochranné roušky.

K zabezpečení nouzového přežití obyvatelstva při mimořádných událostech budou na centrální úrovni k dispozici pohotovostní kapacity pro 3000 postižených osob, které budou tvořit stávající materiální základny humanitární pomoci pro 2250 osob v působnosti Ministerstva obrany a nově vytvořené kapacity pro 750 osob v působnosti Ministerstva vnitra. Pro uvedené počty osob bude stát garantovat další nezbytná opatření pro jejich nouzové přežití. Na úrovni krajů bude vytvořeno 15 mobilních kompatibilních kontejnerových souprav, každá pro 25 postižených osob, tj. celkem pro 375 osob²¹⁾.

Zabezpečit zřízení Národního koordinačního a vyhodnocovacího střediska zbraní hromadného ničení při Ministerstvu vnitra-generálním ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky a obdobných vyhodnocovacích středisek u hasičských záchranných sborů krajů. Ve spolupráci s ostatními ministerstvy a zainteresovanými správními úřady postupně vybudovat potřebné struktury. Na základě analýzy po-

¹⁹⁾ Usnesení Bezpečnostní rady státu č. 14 ze dne 16. listopadu 2001.

²⁰⁾ §7 odst. 2 písm. f) zákona č. 239/2000 Sb.

třeb zkvalitnit technické vybavení zdrojů prvotních informací a ostatních prvků navrhnutého systému, které se budou postupně začleňovat v souladu se zpracovaným harmonogramem. Ministerstvem vnitra plnit koordinační meziresortní roli v předávání informací v případě ohrožení obyvatelstva a občanů České republiky v zahraničí chemickými, biologickými, radiologickými a jadernými zbraněmi, prostředky nebo látkami při krizových situacích spojených s teroristickými útoky, za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a při mimořádných událostech v zahraničí.

Organizace výzkumu a vývoje bude řešena prostřednictvím jednoho centrálního pracoviště v působnosti Ministerstva vnitra, odpovědného za analytické, syntetické a koncepční práce v oblasti ochrany obyvatelstva, získávání informací o nové technice a nových technologiích ve světě, vlastní doplňkový a aplikační výzkum a transfer těchto poznatků do praxe. Úkoly tohoto pracoviště bude plnit především Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. Hlavní náplní bude standardizace činností, postupů a technických opatření.

Zvláštnosti organizačních a technických opatření pro zabezpečení ochrany obyvatelstva za válečného stavu

Pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu plánovat a zabezpečovat úkoly ochrany obyvatelstva s plným využitím připravených opatření pro řešení následků mimořádných událostí nevojenského charakteru.

V souladu s obecnými zásadami pro činnost státu při přechodu z mírového stavu do stavu ohrožení státu nebo válečného stavu²¹⁾ budou zapracována opatření ochrany obyvatelstva do plánů obrany.

Evakuaci z míst předpokládané bojové činnosti a dalších zájmových prostorů armády plánovat až v případě příznaků aktuální hrozby válečného konfliktu. Zvláště řešit dopravní a požární zabezpečení ve vztahu k potřebám zajištění obrany státu.

K úkrytí obyvatelstva bude využit fond stálých úkrytů, popřípadě vhodné prostory po stálých úkrytech. Náklady správních úřadů, obcí, právnických a fyzických osob spojené se zabezpečením údržby, revizí a provozu stálých úkrytů a náhrady za omezení vlastnického nebo užívacího práva budou minimalizovány širším komerčním využitím stálých úkrytů, prodloužením lhůt provádění revizí, zakonzervováním vybraných technologických prvků, případně provedením změn v užívání stavby. Stát nebude podporovat výstavbu nových stálých úkrytů, rekonstrukce a opravy stávajících stálých úkrytů ani trvat na zachování jejich účelu v mírové době. Při nárůstu hrozby válečného konfliktu budou vytipovány podzemní, suterénní a jiné části obytných domů, provozních a výrobních objektů k jejich úpravě na improvizované úkryty.

Pro děti a mládež do 18 let, respektive do ukončení úplného středního vzdělání nebo úplného středního odborného vzdělání v souvislém denním studiu a pro jejich doprovod a pro zdravotnická, sociální nebo obdobná zařízení budou péči státu doplněny prostředky individuální ochrany systémem hospodářských opatření pro krizové stavy²²⁾. Ostatnímu obyvatelstvu budou vytvořeny podmínky k nákupu prostředků individuální ochrany ve specializovaných prodejnách. V rámci regulačních opatření budou stanoveny jejich maximální prodejní ceny.

Složky integrovaného záchranného systému budou doplněny o zařízení civilní ochrany v počtu cca 75 000 – 100 000 osob, vybaveny a připraveny k plnění úkolů ochrany obyvatelstva, zejména k zabezpečení úkrytí, distribuci a výdeji prostředků individuální ochrany, k obsluze speciálních stacionárních a mobilních zařízení pro dekontaminaci osob, techniky, dopravních prostředků, oděvů, budov a terénu. Ú složek integro-

vaného záchranného systému bude zabezpečeno zproštění mimořádné vojenské služby a osvobození od služební povinnosti. Tato opatření realizovat v souladu s platnou legislativou²³⁾.

e) Řešení materiálu civilní ochrany

Materiál civilní ochrany, který bude využitelný pro plnění úkolů ochrany obyvatelstva zařízeními civilní ochrany a dalšími složkami integrovaného záchranného systému v míru, ale zejména za válečného stavu, bude odsunut z úložišť organizačních složek státu, státních organizací, obcí, právnických osob a podnikajících fyzických osob. Bude provedeno určení a sepsání skutečného množství uvedeného materiálu, jeho vyřízení, přezkoušení a opravy v Opravárenském závodě generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. Funkční materiál bude předán zařízením civilní ochrany a dalším složkám integrovaného záchranného systému.

Zbývající materiál civilní ochrany, který bude pro Ministerstvo vnitra, zařízení civilní ochrany a další složky integrovaného záchranného systému trvale nepotřebný, bude nabídnut organizačním složkám státu a státním organizacím, u nichž je uložen, k bezúplatnému převodu příslušnosti hospodaření. Obcím, právnickým osobám a podnikajícím fyzickým osobám, u nichž je materiál civilní ochrany uložen, bude nabídnut k bezúplatnému převodu vlastnictví z důvodu, že tento bezúplatný převod je hospodárnější než jiný způsob naložení s ním. Materiál civilní ochrany, o který neprojeví zájem organizační složky státu a státní organizace, u nichž je uložen, obce, právnické osoby a podnikající fyzické osoby, bude odsunut z jejich úložišť do skladů Ministerstva vnitra a bude s ním naloženo jako s nepotřebným majetkem státu²⁴⁾.

f) Zásady financování ochrany obyvatelstva

Základní opatření ochrany obyvatelstva budou zaměřena na minimalizaci negativních dopadů mimořádných událostí a krizových situací nevojenského charakteru. Z toho vyplývají i požadavky na finanční zabezpečení.

Rozšiřující se okruh hrozeb a rizik nevojenského ohrožení a vzrůstající rozsah jejich možných dopadů vyžaduje adekvátní navýšení finančních prostředků na ochranu obyvatelstva.

Běžné výdaje budou využity zejména na přípravu obyvatelstva, zabezpečení činnosti a přípravy specialistů v oblasti ochrany obyvatelstva a personálu zařízení civilní ochrany, zabezpečení provozu systému varování a vyrozumění, na zabezpečení úkolů ochrany obyvatelstva u obcí, občanských sdružení, právnických osob a podnikajících fyzických osob, zabezpečení odsunu materiálu civilní ochrany ze skladů a úložišť právnických osob a podnikajících fyzických osob a jeho centrální uskladnění, ekologickou likvidací nefunkčního materiálu civilní ochrany, údržbu úkrytového fondu a k zajištění provozu infrastruktury, která realizuje nebo se podílí na zabezpečení ochrany obyvatelstva (vzdělávací zařízení, sklady, opravny, chráněná pracoviště a další zařízení v působnosti Ministerstva vnitra - generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky a hasičských záchranných sborů krajů).

Kapitálové výdaje budou využity zejména na modernizaci systému varování a vyrozumění a jeho propojování s hromadnými informačními prostředky, vybavování hasičských záchranných sborů a zařízení civilní ochrany speciální technikou a přístroji pro zabezpečení záchranných a likvidačních prací, vytváření zásob a prostředků pro nouzové přežití obyvatelstva při mimořádných událostech.

4. Mezinárodní spolupráce

Orgány působící v oblasti ochrany obyvatelstva v České republice rozvíjely po roce 1990 postupně spolupráci s příslušnými orgány mezinárodních organizací, zejména Organi-

²¹⁾ Usnesení Bezpečnostní rady státu č. 115 ze dne 29. července 2000.

²²⁾ Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

²³⁾ Zákon č. 585/2004 Sb., o branné povinnosti a jejím zajišťování (branný zákon).

²⁴⁾ Zákon č. 219/2000 Sb.

cí spojených národů, Severoatlantickou aliancí a Evropskou unií. Spolupráce se rozvíjela také se sousedními státy na centrální i regionální úrovni.

Ve vztahu k Organizaci spojených národů se spolupráce rozvíjela zejména s Odborem pro humanitární záležitosti.

Významný vliv na realizaci změn v oblasti ochrany obyvatelstva má skutečnost, že se Česká republika stala v roce 1999 plnoprávným členem Severoatlantické aliance a současně kandidátskou zemí pro vstup do Evropské unie.

Za základní dokument, jehož realizace bude součástí plnění opatření ochrany obyvatelstva v České republice, považovat ministerskou směrnicí pro civilní nouzové plánování Severoatlantické aliance na období 2001 – 2002. K prioritám patří přizpůsobení českého právního řádu v oblasti krizového řízení, které musí usnadnit využití civilních zdrojů v rámci vojenských operací. Návazně na Iniciativu washingtonského summitu ke zbráním hromadného ničení bude nutné zdokonalovat systém výměny informací tak, aby umožňoval efektivní spolupráci při odstraňování následků použití zbraní hromadného ničení. Dále budou rozvíjeny aktivity s partnerskými zeměmi a zeměmi středomořského dialogu a zvláštní pozornost bude věnována navazování vztahů s Ukrajinou a Ruskem.

Dalšími významnými dokumenty jsou Rozhodnutí Rady Evropské unie o ustavení akčního programu Společenství pro oblast civilní ochrany na období 2000-2004 a Rozhodnutí Rady Evropské unie o vytvoření mechanismu Společenství pro zabezpečení posílení spolupráce při pomocných zásazích civilní ochrany. Akční program Společenství pro oblast civilní ochrany byl ustaven k tomu, aby přispěl k ochraně obyvatelstva, majetku a životního prostředí v případě přírodních a antropogenních katastrof. Jeho účelem je napomáhat rozvoji spolupráce v této oblasti, doplňovat národní postupy a metody činnosti v civilní ochraně, podělit se o zkušenosti, vzájemně si pomáhat snižovat ztráty na lidských životech, počet zraněných, minimalizovat materiální a ekonomické škodách a škody na životním prostředí. Program neurčuje jednotný postup pro členské státy, ale především podporuje činnost členských států na centrální, regionální i místní úrovni.

Realizace uvedených Rozhodnutí Rady Evropské unie bude vyžadovat další zkvalitňování přípravy a vybavení již vytvořené záchranné jednotky České republiky k okamžité použitelnosti při velkých mimořádných událostech v zahraničí, vytváření

expertních týmů, zapojení do systému monitorovacích a informačních center Společenství k získávání informací o krizových jevech a o zkušenostech z jejich řešení a prohloubení spolupráce s nevládními organizacemi při poskytování humanitární pomoci do zahraničí.

V návaznosti na uvedené dokumenty budou trendy vývoje v oblasti ochrany obyvatelstva a civilní ochrany ve vyspělých zemích aplikovány na podmínky České republiky.

5. Závěr

Navrhovaná koncepce ochrany obyvatelstva akcentuje úlohu Ministerstva vnitra jako ústředního správního úřadu ve věcech ochrany obyvatelstva a Hasičského záchranného sboru České republiky jako garanta za plnění základních opatření v oblasti ochrany obyvatelstva. Zvýrazňuje potřebu veřejné informovanosti a vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva, posílení složek integrovaného záchranného systému k zabezpečení ochrany obyvatelstva při nevojenských ohroženích. Hlavní důraz klade na uvědomění si odpovědnosti ministerstev, správních úřadů, obcí, právnických a fyzických osob za ochranu obyvatelstva. Základním předpokladem pro efektivní realizaci opatření ochrany obyvatelstva je jejich zapracování, popřípadě upřesnění v havarijních plánech, krizových plánech, poplachových plánech integrovaného záchranného systému a plánech obrany.

Realizace případného převedení vojenských záchranných útvarů Armády České republiky do působnosti Ministerstva vnitra po ukončení reformy ozbrojených sil bude vyžadovat novelizaci zákona č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, ve znění zákona č. 352/2001 Sb., a zákona č. 239/2000 Sb. Zajištění prostředků individuální ochrany pro státem zabezpečované skupiny obyvatel za válečného stavu bude vyžadovat legislativní změnu zákona č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů. K naplnění mezinárodních závazků, vyplývajících zejména z členství v Severoatlantické alianci a předpokládaného členství v Evropské unii bude nutné implementovat do našeho právního řádu relevantní předpisy. Konkrétní postup, odpovědnost a termíny realizace koncepce ochrany obyvatelstva jsou stanoveny v příloze k usnesení vlády „Harmonogram realizace základních opatření ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015“.

Příloha
k usnesení vlády
ze dne 22. dubna 2002 č. 417
s doplněním úkolu na základě usnesení vlády
ze dne 5. ledna 2005 č. 21

Harmonogram realizace základních opatření ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015

1. Zajistit zapracování opatření ochrany obyvatelstva do havarijních plánů.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: hejtmani krajů, primátor hlavního města Prahy,
přednostové okresních úřadů, primátoři měst
Brna, Ostravy a Plzně
Termín: 2002
2. Zajistit zapracování do typových plánů opatření ochrany obyvatelstva a další opatření související s ochranou života, zdraví,
majetku a životního prostředí při krizových situacích.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady
Termín: 2002
3. Zapracovat do "Přehledu opatření pro přechod státu z mírového stavu do stavu ohrožení státu nebo válečného stavu a jeho
činnost při řešení vojenských krizových situací" opatření k ochraně obyvatelstva, v souladu s metodikou zpracování plánů
obran.
Odpovídá: ministr obrany
Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady
Termín: 2002
4. Vytvořit podmínky a zahájit profesní, kvalifikační a doplňující profesní vzdělávání v oblasti ochrany obyvatelstva.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady
Termín: 2002
5. Stanovit požadavky k získání odborné způsobilosti v oblasti ochrany obyvatelstva.
Odpovídá: ministr vnitra
Termín: 2002
6. Stanovit zaměření a formy přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při vzniku mimořádných událostí.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: ministerstva a ostatní ústřední správní úřady
Termín: 2002
7. Vytvořit podmínky pro organizované zapojení nevládních humanitárních organizací při přípravě a realizaci opatření k nouzo-
vému přežití obyvatelstva a poskytování humanitární pomoci.
Odpovídá: ministr vnitra
Termín: 2002
8. Dobudovat systém operačních a informačních středisek integrovaného záchranného systému krajů, včetně zavedení čísla tís-
ňového volání 112.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: hejtmani krajů, primátor hlavního města Prahy
Termín: 2002
9. Stanovit koncepci rozvoje chemicko-technické služby Hasičského záchranného sboru České republiky
Odpovídá: ministr vnitra
Termín: 2002
10. Zabezpečit rozpracování Ministerské směrnice pro civilní nouzové plánování Severoatlantické aliance na léta 2003-2004
a 2005-2006 v oblasti ochrany obyvatelstva České republiky.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: ministerstva a ostatní ústřední správní úřady
Termín: 2003 a 2005
11. Dobudovat a vybavit Operační a informační středisko generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republi-
ky a připojit na monitorovací a informační centrum Evropské unie.
Odpovídá: ministr vnitra
Termín: 2003
12. Zahájit materiální vybavení a přípravu složek integrovaného záchranného systému, včetně zařízení civilní ochrany, k plnění
úkolů ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady
Termín: 2003
13. Vytvořit podmínky k zabezpečení odborné přípravy personálu zařízení civilní ochrany ve vzdělávacích zařízeních v působ-
nosti Ministerstva vnitra.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: správní úřady
Termín: 2003

14. Zabezpečit odsun materiálu civilní ochrany od organizačních složek státu, státních organizací, obcí, právnických osob a podnikajících fyzických osob.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: správní úřady
Termín: 2004
15. Zapojit se do vzdělávacích programů k přípravě složek integrovaného záchranného systému pro řešení teroristických útoků, zvláště s použitím zbraní hromadného ničení, v rámci Evropské unie.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: Ministerstvo obrany, Ministerstvo zdravotnictví, Ministerstvo zemědělství, Státní úřad pro jadernou bezpečnost
Termín: 2004
16. Zapojit se do systematické výměny informací o vážných nehodách a hrozbách teroristických útoků v rámci Evropské unie.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: ministerstva a ostatní ústřední správní úřady
Termín: 2004
17. Na základě analýzy potřeb smluvně zabezpečit nezbytné dodávky prostředků, přístrojů a techniky k zajištění ochrany obyvatelstva, popř. surovin a materiálu pro jejich výrobu pro období stavu ohrožení státu a válečného stavu.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: Správa státních hmotných rezerv
Termín: 2005
18. Technicky dorešit vyzkoušení jednotek sboru dobrovolných hasičů obcí.
Odpovídá: ministr vnitra
Termín: 2005
19. Vyhodnotit stav realizace Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015.
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: ministerstva a ostatní ústřední správní úřady
Termín: 2006

■ Výhled do roku 2015:

- dokončit kontrolu funkčnosti materiálu civilní ochrany, jeho vytrídění a ekologickou likvidaci nefunkčního materiálu,
Odpovídá: ministr vnitra
- dokončit obměnu elektrických rotačních sirén za sirény elektronické,
Odpovídá: ministr vnitra
- vytvořit zásoby pro nouzové přežití a stanovit postupy pro jejich distribuci fyzickým osobám v postižených oblastech,
Odpovídá: ministr vnitra
- zřídit kynologickou službu Hasičského záchranného sboru České republiky,
Odpovídá: ministr vnitra
- posoudit možnosti převedení záchranných a výcvikových základů Armády České republiky do působnosti Ministerstva vnitra,
Odpovídá: ministr obrany, ministr vnitra
- vyhodnotit realizaci výuky tematiky ochrany člověka při mimořádných událostech na základních a středních školách a zvážit další postup v této oblasti,
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- dokončit materiální vybavení a přípravu složek integrovaného záchranného systému, včetně zařízení civilní ochrany, k plnění úkolů ochrany obyvatelstva při mimořádných událostech,
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: ministerstva a ostatní správní úřady
- zapojit se do nově zahajovaných projektů v rámci plnění Akčního programu Evropské unie pro oblast civilní ochrany,
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: ministerstva a ostatní ústřední správní úřady
- zabezpečit realizaci Ministerské směrnice pro civilní nouzové plánování Severoatlantické aliance na příslušné období v oblasti ochrany obyvatelstva České republiky,
Odpovídá: ministr vnitra
Součinnost: ministerstva a ostatní ústřední správní úřady
- analyzovat možnosti a stanovit základní požadavky na projektování staveb, ve kterých dochází ke shromažďování velkého počtu osob a které mohou být potenciálně ohroženy mimořádnými událostmi vyplývajícími z bezpečnostních hrozeb a rizik.
Odpovídá: ministr vnitra

Přehled zákonů v oblasti ochrany obyvatelstva

	Název opatření	Zákon	Gesce za zpracování příslušné legislativy
1	Ochrana před účinky povodní a sucha, ochrana povrchové a podzemní vody, zajištění bezpečnost vodních děl	Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo zemědělství Ministerstvo životního prostředí
2	Ochrana veřejného zdraví, hygienická a protiepidemická péče	Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo zdravotnictví
3	Odborná přednemocniční neodkladná péče	Zákon č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo zdravotnictví
4	Řešení nouzových stavů v odvětví elektroenergetiky, plynárenství a teplárenství	Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo průmyslu a obchodu
5	Ochrana přírody a krajiny	Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo životního prostředí
6	Ochrana člověka, zvířat a životního prostředí při nakládání s geneticky modifikovanými organismy a produkty	Zákon č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty	Ministerstvo životního prostředí Ministerstvo zdravotnictví Ministerstvo zemědělství
7	Ochrana nemovitých kulturních památek	Zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů	Vlastník kulturní památky Ministerstvo kultury
8	Ochrana proti rozšiřování a zavlékání škodlivých organismů; ochrana rostlin a volně žijících živočichů	Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění zákona č. 626/2004 Sb.	Ministerstvo zemědělství
9	Ochrana výroby a distribuce potravin, ochrana zdravých životních podmínek (dezinfekce, deratizace), přeprava potravin	Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo zemědělství Výrobci a dovozci potravin
10	Ochrana při mírovém využívání jaderné energie a ochrana proti ionizujícímu záření	Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
11	Bezpečné zneškodňování odpadů a jejich využívání	Zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo životního prostředí
12	Prevence závažných havárií způsobených vybranými chemickými látkami	Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií)	Ministerstvo životního prostředí
13	Snižování rizika působení nebezpečných chemických látek a přípravků na životní prostředí a zdraví lidí	Zákon č. 356/2003 Sb., o chemických látkách a chemických přípravcích a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 186/2004 Sb.	Ministerstvo životního prostředí

14	Ochrana proti chemickým zbraním	Zákon č. 19/1997 Sb., o některých opatřeních souvisejících se zákazem chemických zbraní a o změně a doplnění zákona č. 50/1976, o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
15	Ochrana ovzduší před znečišťujícími látkami	Zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů (zákon o ochraně ovzduší), ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo životního prostředí
16	Právo obyvatelstva na včasné a úplné informace o stavu životního prostředí a přírodních zdrojů	Zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo životního prostředí
17	Ochrana před a při požárech	Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo vnitra
18	Ochrana obyvatelstva v rámci zabezpečování vnitřního pořádku a bezpečnosti; ochrana ústavních činitelů	Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo vnitra
19	Ochrana obyvatelstva při zajišťování obrany České republiky před vnějším napadením	Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky, ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo obrany
20	Veterinární péče o hospodářská a jateční zvířata, hygienická a protiepidemická péče	Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně souvisejících zákonů (veterinární zákon), ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo zemědělství
21	Ochrana obyvatelstva při mimořádných událostech krizových situací (varování, evakuace, ukrytí, nouzové přežití, humanitární pomoc a další opatření)	Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo vnitra
22	Ústřední koordinace záchranných prací ve vztahu k ohrožení života, zdraví, majetku a životního prostředí	Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů	Ministerstvo vnitra
23	Ochrana životů a zdraví obyvatel a majetku při požárech a poskytování účinné pomoci při mimořádných událostech	Zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů	Hasičský záchranný sbor České republiky
24	Hospodářská opatření pro krizové stavy při řešení ochrany obyvatelstva (např. nouzového přežití, apod.)	Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů	Správa státních hmotných rezerv
25	Vymezování v rámci územního plánování území, která jsou dotčena požadavky ochrany obyvatelstva	Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů	Hasičský záchranný sbor kraje Obec
26	Zveřejňování rozhodnutí o krizových opatřeních (při ochraně obyvatelstva)	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.	Vláda
27	Organizování okamžitých oprav nezbytných veřejných zařízení pro přežití obyvatelstva	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.	Ministerstva a jiné ústřední správní úřady
28	Vytváření podmínek pro nouzovou komunikaci ve vztahu k jiným správním úřadům, obcím, právníkům a fyzickým osobám	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.	Ministerstva a jiné ústřední správní úřady

29	V době krizového stavu : I. stanovit opatření k ochraně veřejného zdraví II. zajistit mezinárodní spolupráci k ochraně veřejného zdraví III. koordinovat činnost orgánů ochrany veřejného zdraví a činnost zdravotnických zařízení	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.	Ministerstvo zdravotnictví
30	Uložit v době krizového stavu provozovateli veřejných telekomunikačních sítí a ostatních telekomunikačních sítí a zařízení povinnost zabezpečování spojových služeb	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.	Ministerstvo dopravy a spojů
31	Uložit v době krizového stavu provozovateli dráhy, drážní dopravy, silniční dopravy, letadel, letišť, vnitrozemské vodní dopravy jakož i vlastníku a provozovateli ostatních objektů a zařízení sloužící k dopravě, povinnost zabezpečování dopravních potřeb	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.	Ministerstvo dopravy a spojů
32	Koordinace přípravy na krizové stavy a její řešení (včetně ochrany obyvatelstva)	Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění zákona č. 320/2002 Sb.	Ministerstvo vnitra
33	Při nebezpečí z prodlení provést varování obyvatelstva na ohroženém území (v rámci ochrany obyvatelstva)	Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů	Operační a informační střediska integrovaného záchranného systému
34	Neprodlené zajištění varování obyvatelstva při vzniku radiační havárie (v zóně havarijního plánování)	Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů	Držitel povolení k provozování JEZ

Koncepce ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015

Vydalo: MV–generální ředitelství HZS ČR jako přílohu časopisu 112 číslo 4/2005
Lektor: pplk. Ing. Pavel Vobořil
Odpovědný redaktor: mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal
Grafická úprava: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 5/2005

Nadace plní úspěšně své poslání

Správní rada Nadace policistů a hasičů-vzájemná pomoc v tíni (dále jen „Nadace“) na svém zasedání dne 31. března 2005 projednala a schválila výroční zprávu Nadace za rok 2004. Ve zprávě bylo konstatováno, že v loňském roce 2004 splnila své poslání. Stala se úspěšnou, společensky respektovanou a uznávanou organizací s jasně definovanou činností.

Cílem Nadace je pomoci zlepšit životní podmínky dětí policistů a hasičů, kteří zemřeli při výkonu služby nebo v přímé souvislosti s ní a policistů a hasičů těžce tělesně postižených následkem zranění utrpěného v přímé souvislosti s výkonem služby.

K dosažení uvedeného cíle Nadace zejména:

- získává a soustřeďuje finanční prostředky na účtu Nadace,
- organizačně a finančně zajišťuje další aktivity související s uvedeným účelem,
- rozvíjí vzájemnou spolupráci s dětmi pozůstalými po policistech a hasičích a s jejich rodiči,
- rozvíjí vzájemnou spolupráci s partnerskými organizacemi v České republice i v zahraničí.

Činnost Nadace v roce 2004

V roce 2004 se vlastní činnost orientovala zejména na:

- a) získání prostředků pro Nadaci,
- b) podstatné rozšíření počtu dětí a neúplných rodin, o které Nadace pečuje,
- c) poskytování příspěvků a péče o děti bývalých policistů a hasičů.

Ad a) V roce 2004 byly Nadací získány finanční prostředky ve výši 2 604 383 Kč. Příjmy Nadace tvořily peněžní dary právnických a fyzických osob, finanční částky získané výtěžky z pořádání různých kulturních akcí a úroky z uložených finančních částek. Za pozitivní můžeme označit skutečnost, že část finančních prostředků (172 654 Kč) byla vybrána od samotných policistů, hasičů a občanských zaměstnanců a dalších soukromých osob.

Největší přispěvatelé:

• Siemens, s.r.o.	1 000 000 Kč
• Nadace Duhová energie	840 000 Kč
• Hotel Ambassador	100 000 Kč
• Česká pojišťovna, a.s.	50 000 Kč
• Finanční dary ze zahraničí (IPA)	27 599 Kč

Významnou pomocí byl výtěžek ze dvou hudebních koncertů v kině Blaník, které uspořádala Medea Kultur za

sponzorské pomoci České podnikatelské pojišťovny, a.s. a Zdravotní pojišťovny MV ČR. Úspěšné akce přinesly výtěžek 300 000 Kč.

Ad b) Získané finanční prostředky umožnily podstatně rozšířit působnost Nadace. Byli ztotožněni bývalí policisté a hasiči, kteří v letech 1992 - 2002 zahynuli při výkonu služby. Z těchto seznamů byly vybrány neúplné rodiny s nezaopatřenými dětmi. Tím se péče z původních 18 dětí rozrostla na 58 dětí ze 36 rodin.

Ad c) Ředitel Nadace, ve spolupráci se zainteresovanými útvary, navštívil pozůstalé, seznámil je se zalo-

žením, působností, cíli a způsoby pomoci Nadace. Současně zjišťoval, jaké formy pomoci by rodiny od Nadace očekávaly. Po vyhodnocení byly pro děti, jejichž otcové zahynuli při výkonu služby v letech 2001 až 2004, navrženy formy dlouhodobé pomoci, a to životní pojištění (měsíčně 500 Kč) a stavební spoření (měsíčně 500 Kč) ve prospěch dětí, a to až do doby 18 let věku, resp. u studujících dětí až do 26 let.

Z forem krátkodobé pomoci byly schváleny pro všechny děti, o které Nadace pečuje, jednorázové finanční výpomoci především při neplánovaných rodinných vydáních spojených se zahájením školy, prázdninami, léčebnými výlohami atd.

Dne 13. 12. 2004 proběhlo v Praze první Nadační setkání. Jednalo se o setkání neúplných rodin s dětmi, o které Nadace pečuje, se členy Správní rady Nadace, Dozorčí rady Nadace a významnými sponzory, kteří pravidelně na Nadaci přispívají. Kromě toho, že děti našly pod stromečkem množství dárek, byl předsedou správní rady Nadace předán matkám Nadační dar ve výši 20 000 Kč na každé dítě.

Dále Nadace ve spolupráci s Dětskou dopravní nadací zabezpečila třem dětem, jejichž otcové policisté zahynuli při výkonu služby při dopravní nehodě, každému částku 30 000 Kč, jako jednorázovou výpomoc.

Hospodaření Nadace

Ve zprávě nezávislého auditora ze dne 4. 3. 2005 je konstatováno, „že příjmy a výdaje Nadace jsou v souladu s rozpočtem Nadace a schválenými zásadami pro poskytování darů. Veškerá činnost Nadace je v souladu se zákonem č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech ve znění pozdějších předpisů, se schváleným statutem Nadace a vnitřními směrnici“.

To dokládá i účetní uzávěrka Nadace za rok 2004, kde je hospodařeno s kladným hospodářským výsledkem. Příjmy v roce 2004 činily 2 604 383 Kč, výdaje 1 428 414 Kč. Z celkových výdajů bylo na pomoc pozůstalým dětem vynaloženo 1 360 300 Kč.

K 31. 12. 2004 má Nadace finanční prostředky ve výši 1 585 505 Kč, se kterými je možné v roce 2005 disponovat a dále částku 500 340 Kč základního jmění Nadace, která je uložena u ČSOB ve formě cenných papírů.

Pro následné období si Nadace vytvořila všechny předpoklady pro další trvalé a úspěšné působení. Svoji činnost zaměří, mimo výše uvedených současných aktivit, o péči o pozůstalé rodiny především v oblasti rekreační, rehabilitační a lázeňské.

PhDr. Vladimír ŠUTERA, CSc., ředitel Nadace

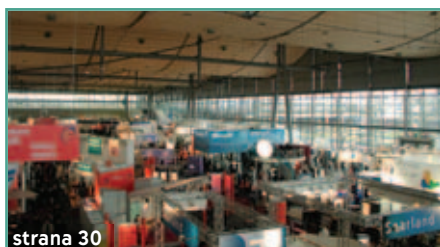
strana 4

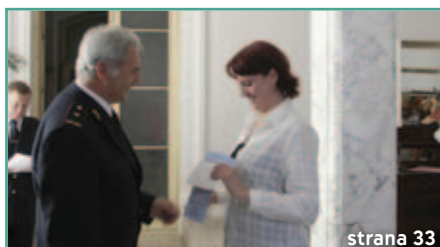
strana 27

strana 28

strana 30

strana 33

POŽÁRNÍ OCHRANA

Zásah komplikoval silný mráz	4
Cisternová automobilová stříkačka 25 - Š 101.	6
Náklady na požární ochranu v některých zemích světa a v ČR v letech 1999 - 2001.	8

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Odkud se velí záchranným praporům Armády ČR	12
---	----

OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách (5)	16
Ochrana obyvatelstva v zemích EU - Francouzská republika	19
Rozvoj opatření proti chemickému terorizmu	20

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Nový právní nástroj EU v oblasti civilní ochrany	22
Světová konference o snížení dopadů pohrom	24

INFORMACE

Před padesáti lety vznikl v Klatovech profesionální hasičský sbor ...	26
Hasičské automobily v Čechách.	26
Pozvánka do vojenského muzea	27
Pro větší bezpečnost občanů	28
CeBIT 2005 ve znamení novinek	30
Kunratický les plný hasičů	32
Na předních místech reprezentanti HZS ČR.	33

PŘÍLOHA

Zařízení pro odvod kouře a tepla

Nadporučík Jaroslav Klimeš, příslušník Hasičského záchranného sboru Olomouckého kraje, územní odbor Sever, stanice Zábřeh tragicky zahynul při plnění služebních povinností dne 11. dubna 2005 na následky dopravní nehody.

Jaroslav Klimeš se narodil 26. ledna 1952. Do řad profesionálních hasičů vstoupil 1. února 1980, kde s roční přestávkou strávil téměř 25 plnohodnotných let. Byl zařazen ve stanici Zábřeh do funkce staršího požárníka a postupně dosáhl funkce velitele družstva.

Svěřené funkce zastával zodpovědně, v mnoha případech s nasazením vlastního života likvidoval požáry a živelní pohromy. Byl příkladem pro mladší kolegy, kterým vždy rád a ochotně pomohl, kdykoliv bylo potřebné. V celém kolektivu byl oblíben pro svoji veselou a kamarádskou povahu.

Jeho odchodem ztrácíme věrného a obětavého příslušníka a kamaráda.

Čest jeho památce.

Zásah komplikoval silný mráz

kpt. Ladislav DVOŘÁK, mjr. Ing. Martin SVITÁK, pplk. Ing. Petr RYŠAVÝ, HZS Jihočeského kraje, foto pplk. Ing. Petr RYŠAVÝ

Celkem osm jednotek PO s 52 hasiči zasahovalo dne 28. ledna 2005 u rozsáhlého požáru střešních konstrukcí objektu záměčku v obci Vodice na Tábořsku. Zásah komplikoval silný mráz, špatný stav příjezdových cest a fakt, že vzhledem k nízkým a úzkým průjezdným profilům do areálu objektu nebylo možné nasadit výškovou techniku. Škoda, způsobená požárem, byla vyčíslena na téměř čtyři miliony korun.

Popis objektu

Rok výstavby zámku nelze přesně určit. První zmínky jsou z 15. století. Od té doby byly prováděny různé přestavby a objekt byl ve vlastnictví několika různých majitelů. Zámek byl v rámci restituce vrácen majitelům v roce 1994. Ti prováděli částečné rekonstrukce jednotlivých částí zámku.

Zámek tvořila budova ve tvaru nepravidelného písmene „U“. Přední část budovy má rozměry 35 x 12 metrů, východní křídlo 28 x 8 metrů a západní křídlo 18 x 8 metrů. Výška objektu do hřebene je 12 metrů. Jednalo se o dvoupodlažní (jednopatrovou) budovu. Stavební konstrukce obvodových stěn tvoří kámen, dřevěné trámové stropy mezi přízemím a prvním poschodím. Stropy mezi patrem a půdou tvoří dřevěné trámové stropy, podbíječky, rákos a omítka, záklop prkna. Ke vzniku požáru došlo v půdním prostoru ve střední části čelního objektu u komínového tělesa vedle dřevěné věžičky pro osazení hodin.

Půda byla provedena jako jeden celek (střední část, východní a západní křídlo) bez dělení na jednotlivé části. V půdním prostoru nebyl zaveden elektrický proud. Konstrukci střechy tvořil dřevěný trámový krov, latě a krytina eternit. Pod celou střešní krytinou východního křídla, střední částí a západní částí byla pod eternitem původní šindelová krytina.

Hasební zásah

Požár objektu záměčku ve Vodicích byl na operační a informační středisko územního odboru Tábor HZS Jihočeského kraje (OPIS JČK) ohlášen bezprostředně po zjištění jeho vzniku dne 28. ledna 2005 ve 23.34 hodin majitelem záměčku. Na základě vyhodnocení ohlášení požáru byl vyhlášen I. stupeň poplachu dle požárního poplachového plánu a k zásahu byla vyslána ve 23.35 hodin jednotka ze stanice Tábor s požární technikou CAS 25 a vyhlášen poplach pro jednotku sboru dobrovolných hasičů (SDH) obcí Chýnov a Vodice. Zároveň bylo požádáno OPIS HZS kraje Vysočina v Jihlavě o vyslání jednotky HZS kraje Vysočina ze stanice v Pacově a následně o vyslání jednotky SDH obce Obrataň. Během jízdy jednotky HZS JČK ze stanice Tábor k zásahu bylo již z obce Chýnov (přibližně 13 km od místa požáru) zřejmé, že se jedná o požár většího rozsahu a velitel jednotky požádal OPIS o vyslání dalších sil a prostředků. Na místo zásahu byla vyslána požární technika CAS 32 a výšková požární technika AP 32. Z obce Lejčkov (přibližně 4 km) až do místa požáru ve Vodicích byla vlivem silného mrazu a závějí příjezdová komunikace ve velmi špatném stavu a tato skutečnost ovlivnila dojezdové časy na místo zásahu. Po příjezdu na místo požáru bylo zjištěno, že na pravém křídle zámku již zasahuje čtyřmi proudy C 52 jednotka ze stanice Pacov HZS kraje Vysočina a dále jednotky SDH obce Vodice a SDH obce Obrataň. Požár byl v této době již ve fázi intenzivního hoření všech střešních konstrukcí na celém půdorysu zámku. V místnostech průčelí zámku docházelo ke zřícení stropních konstrukcí mezi půdou a druhým nadzemním podlažím. Velitel jednotky HZS JČK ze stanice Tábor převzal velení zásahu od velitele jednotky HZS Vysočina ze stanice Pacov a nasadil síly a prostředky na průčelí a na levé křídlo záměčku s tím, že jednotku HZS kraje Vysočina ze stanice Pacov ponechal na zásahu na pravém křídle hořícího záměčku. Velitel zásahu požádal o další jednotky, zejména z důvodu zajištění dalších vodních proudů, dopravy vody a evakuace předmětů – byl vyhlášen II. stupeň po-

plachu dle požárního poplachového plánu. Poplach byl vyhlášen pro jednotku SDH obce Tábor a jednotky SDH obcí Pojbuky a Pacov. Činnost jednotek směřovala k hašení hořících krovů a zabránění dalšímu prohořívání stropu mezi půdou a druhým nadzemním podlažím. Zásah byl veden vně i vnitřními prostory budovy za použití dýchací techniky, dále pak byly evakuovány předměty z místností, které nebyly přímo zasaženy požárem a kde nehrozilo zřícení stropů. Nebylo možné nasadit výškovou techniku z důvodu nízkých a úzkých průjezdných profilů do areálu záměčku a také z důvodu množství sněhu na přístupových cestách a možných nástupních plochách. Byl organizován nepřetržitý průzkum kvůli možnému přenesení požáru na okolní objekty. Na místo požáru se v 00.21 hodin dne 29. ledna 2005 dostavil službu konající příslušníci oddělení pro zjišťování příčin vzniku požárů územního odboru Tábor HZS JČK. V dalším průběhu lokalizace a likvidace požáru se na místo dostavil i řídící důstojník územního odboru Tábor HZS JČK, řídící důstojník HZS JČK, řídící důstojník HZS kraje Vysočina, příslušníci Policie ČR a starosta obce.

Lokalizace a likvidace požáru

Lokalizace požáru byla provedena dne 29. ledna 2005 v 01.13 hodin. V této době bylo na místě zásahu osm jednotek PO (viz tabulka) s 52 zasahujícími hasiči. Po provedení lokali-

Přehled nasazených jednotek PO

Název jednotky PO	Požární technika
HZS Jihočeského kraje stanice Tábor	CAS 25
	CAS 32
	AP 32
	DA 12
	PPLA
	AZ 30
	Osvětlovací přívěs
HZS kraje Vysočina stanice Pacov	CAS 25
	CAS 32
jednotka SDH obce Pacov	CAS 25
	DA 12
jednotka SDH obce Tábor	CAS 25
jednotka SDH obce Vodice	PPS 12
jednotka SDH obce Obrataň	CAS 25
jednotka SDH obce Pojbuky	PPS 12
jednotka SDH obce Chýnov	CAS 25

zace byla v úvodu likvidačních prací (strhávání krovů, hledání a dohašování skrytých ohnisek požáru) v 03.00 hodin přehodnocena potřeba sil a prostředků a část jednotek byla odeslána na základnu – jednotka HZS kraje Vysočina ze stanice Pacov, jednotka SDH obce Pacov a jednotka SDH obce Obrataň. Na místě zásahu zůstalo pět jednotek PO, které dále pokračovaly v hašení stropních konstrukcí, rozebírání střešních a stropních konstrukcí pomocí trhačích háků a evakuaci materiálu. Velmi často musely být přeskupovány útočné proudy C 52 (dohašování skrytých ohnisek ve stropních konstrukcích), ale i dopravní vedení B 75 (poruchy na PPS 12, porucha CAS 32). Ani v této době se nepodařilo nasadit výškovou požární techniku, která by likvidační práce podstatným způsobem urychlila a zjednodušila. Likvidační práce probíhaly celý další den při mrazu -8 °C až do večerních hodin. V rámci těchto prací bylo dále mimo jiné nutné odstranit zdivo nad pozednicemi (skrytá ohniska požáru) a strhnout římsy na čelním traktu nad vchodem (nebezpečí zřícení). Dne 29. ledna 2005 v 17.17 hodin byly likvidační práce ukončeny a místo zásahu bylo po závěrečném průzkumu předáno místní jednotce SDH obce Vodice. Byl nařízen trvalý dohled dalších 24 hodin.

Při požáru došlo k poškození a zničení celé střešní konstrukce včetně krytiny. Částečně byly požárem poškozeny stropy mezi prvním poschodím a půdou. Celková škoda, způsobená požárem, byla odhadnuta na 3 782 000 Kč. Výše škody způsobené požárem byla stanovena na základě neoficiálního odhadu nemovitosti podle platných předpisů a vyhlášek pro odhad staveb po odečtení příslušného procenta stáří objektu a odečtení zbývajících částí stavby. Při požáru nedošlo ke zranění ani usmrcení osob. Zásahem jednotek PO byly uchráněny hodnoty v celkové výši 3 500 000 Kč. Do této částky byly zahrnuty hodnoty zbývajících částí zámku a částečně ohrožený objekt vedle stojící bytovky ohrožené sálavým teplem.

■ Příčina vzniku požáru

Šetřením na místě a provedeným ohledáním místa požáru bylo ve spolupráci s Policií ČR zjištěno, že příčinou vzniku požáru bylo vznícení sazí v komíně a rozšíření požáru netěsnými spárami komína. Po likvidaci požáru byla v následujících dnech provedena tlaková zkouška komínového tělesa, která vykazovala jak velké prolínání spalin v komínové přičce mezi průduchy, tak v obvodovém zdivu komínového tělesa v celé účinné délce. Netěsnost spár komínového zdiva byla pravděpodobně zapříčiněna stářím komínu (nápis na omítce rok 1838). Po instalaci kotle na ÚT byly prováděny udržovací práce na komíně a kotli. Zda byla provedena výchozí revize komínového tělesa včetně provedení tlakové zkoušky nebylo zjištěno. Jak často bylo prováděno čištění komína nebylo ze strany majitele doloženo. Při prohlídce spodní strany komínového průduchu a po otevření vybiracích dvířek bylo zjištěno, že vzhled sazí, vybraných z kotlového průduchu, vykazuje stopy po samovznícení sazí v komínovém průduchu s následným proniknutím požáru netěsnými, vydrolenými spárami do konstrukce střechy. Zde došlo k zapálení dřevěné konstrukce věžičky hodin a dřevěných materiálů konstrukce krovu.

■ Specifika zásahu

■ Negativní vlivy

- silný mráz až -20 °C,
- vzhledem k mrazu a množství sněhu špatně sjízdné příjezdové komunikace do místa požáru pro mobilní požární techniku,
- nemožnost nasazení výškové požární techniky na hasební zásah,
- objekt zámku tvořil jeden požární úsek bez požární dělících konstrukcí,
- omezené spojení zasahujících jednotek PO s územně příslušným OPIS HZS Jihočeského kraje v Táboře.

■ Klady

- nedošlo k žádnému zranění zasahujících příslušníků HZS ani členů jednotek SDH obcí,
- nedošlo k rozšíření požáru na další objekty ležící v okolí hořícího zámku.

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 14. března do 15. dubna roku 2005

15. 3. • **Stolárna** v Hladké Žitovici, okr. Nový Jičín.
Příčina - jiskry z komína. Škoda - 2 000 000 Kč.
20. 3. • **Osobní automobil** v Javorníku, okr. Ústí nad Orlicí.
Příčina - technická závada autoelektriky.
Škoda - 1 000 000 Kč.
21. 3. • **Výrobní hala** v Radotíně, okr. Žďár nad Sázavou.
Příčina - v šetření. Škoda - 3 400 000 Kč.
26. 3. • **Autoservis** v Jičíně. Příčina - v šetření.
Škoda - 10 150 000 Kč.
30. 3. • **Úbytovna zahraničních dělníků** v Praze 10.
Příčina - nedbalost při používání vařiče.
Škoda - 1 000 000 Kč.
- **Autobus** Karosa na silnici č. I/27 u Třemešné, okr. Plzeň-sever. Příčina - technická závada.
Škoda - 1 000 000 Kč.
- **Rekreační chalupa** v Lomnici nad Popelkou, okr. Semily. Příčina - vznícení od kotle na dřevoplyn.
Škoda - 1 000 000 Kč.
31. 3. • **Kosmetický salón** v suterénu obytného domu v Praze 7. Příčina - technická závada na soláriu.
Škoda - 1 000 000 Kč.
1. 4. • **Dílna na strojní výrobu a garáže** firmy Průmyslová keramika, a.s. v Rájci-Jestřebí, okr. Blansko.
Příčina - v šetření. Škoda - 15 000 000 Kč.
Zraněna 1 osoba.
2. 4. • **Sauna** v Praze 4 – Kunraticích. Příčina - technická závada na elektroinstalaci. Škoda - 3 000 000 Kč.
4. 4. • **Bruska** ve výrobní hale firmy Praga Company s.r.o. v Hrádku nad Nisou, okr. Liberec.
Příčina - nepředpokládané změny provozních parametrů. Škoda - 1 500 000 Kč.
5. 4. • **Traktor** Fendt 930 Vario na poli v Otíně-Pohořílkách, okr. Žďár nad Sázavou. Příčina - v šetření.
Škoda - 3 000 000 Kč.
11. 4. • **Rodinný dům** v Přemysleni, okr. Praha-východ.
Příčina - v šetření. Škoda - 2 000 000 Kč.
12. 4. • **Kabiny dvou kamionů a návěs** parkoviště u Technolenu a.s., Hlinsko, okr. Chrudim.
Příčina - nedbalost při kouření. Škoda - 2 500 000 Kč.
Zraněny 2 osoby.
15. 4. • **Část hradu Pernštejn obsahující depozitář** u Nedvědic, okr. Brno-venkov. Příčina - v šetření.
Škoda - 100 000 000 Kč (předběžná).

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Cisternová automobilová stříkačka 25 - Š 101

plk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Mezi tradiční výrobce požárních automobilů v České republice patří Továrna hasičí techniky v Poličce. Tato firma navázala na dlouholetou tradici výroby požární techniky a věcných prostředků tří po sobě jdoucích značek.

První značkou byla značka Stratilék, kterou založil v roce 1899 Václav Ignác Stratilék ve Vysokém Mýtě, a která se od samého počátku věnovala výrobě stříkaček s veškerým příslušenstvím pro hasiče. V roce 1948 byla tato firma znárodněna a přejmenována na „Továrny hasičích zařízení“, a tak výrobky od té doby nesly označení THZ. V roce 1962 se podnik THZ spojil s dalším vysokomýtským podnikem, který vyráběl autobusy a od té doby výrobky pro hasiče nesly označení Karosa. V roce 1985 prošel státní podnik Karosa organizačními změnami a výroba požárních automobilů a později i výroba ostatních věcných prostředků požární ochrany byla převedena do pobočného závodu Karosa v Poličce. Po roce 1989 došlo k postupnému osamostatnění závodu a v roce 1994 v rámci privatizace státního podniku Karosa vznikla společnost s názvem Továrna hasičí techniky, s.r.o. Polička, dnes všeobecně známá značka THT.

Na počátku sedmdesátých let minulého století byla zahájena výroba nové podvozkové řady pro nákladní automobily LIAZ, konkrétně šlo o podvozky označené Škoda 101.86. Přesto, že jejich koncepce vycházela z osvědčené konstrukce automobilu Š 706, nový podvozek vykazoval některé, na svou dobu velice zajímavé změny. Nejvýraznější změnou bylo použití ležatého přeplňovaného motoru typu MŠ 637, který vykazoval výkon 189 kW při 2500 otáčkách za minutu. Převodovka PRAGA 10P80.45 byla vybavena sestupným dělením převodových stupňů a umožňovala jízdu při rychlostech okolo 90 km za hodinu. Základní spotřeba paliva přitom byla 32,2 l na 100 km.

■ Funkční vzorek CAS

Při náběhu výroby nového podvozku s pohonem všech kol pracovníci oddělení výzkumu a vývoje Hlavní správy požární ochrany v Praze vypracovaly technické zadání na nový požární automobil. Šlo o technické zadání skutečně pokrokové, neboť

Prototyp CAS 25 vyrobený v roce 1979

bylo významně inspirováno cisternovými automobilovými stříkačkami (CAS) známých západních výrobců požární techniky. Řešitel, kterým byl národní podnik Karosa, použil pro nový požární automobil podvozek řady Škoda 101.86 a v roce 1975 vydal základní technické podmínky pro CAS 25. Musel se však při této činnosti řídit tehdejšími pravidly, které mimo jiné ukládaly povinnost „šetřit za každou cenu“. Projekt nové CAS se proto opíral o automobilový podvozek s minimem úprav. Bylo například zvoleno řešení s použitím původní třímístné kamionové kabiny řidiče, kde by seděl pouze strojník a velitel se spojařem. Dalších šest členů osádky mělo sedět v druhé kabině v účelové nástavbě, podobně jako u DA 12. Úsporně bylo také řešeno umístění požárního čerpadla, které bylo podobné jako u CAS 32 - T 138 navrženo ve střední části podvozku, poblíž převodové skříně. Následovala výroba funkčního vzoru, který nápadně připomínal zmíněný dopravní automobil. Přesto, že CAS parametricky odpovídala požadavkům zadavatele, následovala diskuse zejména o způsobu řešení kabiny osádky a umístění požárního čerpadla. Nakonec bylo prosazeno řešení CAS s novou kabinou a požárním čerpadlem vzadu.

Toto řešení však znamenalo poměrně složitý schvalovací postup. Nakonec bylo rozhodnuto, že bude vyvinuta nová kabina pro devítičlennou osádku. Její první řešení vycházelo z původní karosérie kabiny LIAZ, která měla být v zadní části prodloužena. Toto řešení však také s sebou neslo poměrně mnoho nejrůznějších

technických problémů a tak nakonec přišlo rozhodnutí vyvinout zcela novou kabinu pro devítičlennou osádku, odvozenou od karosérie autobusu Karosa 730. Současně s tím však byla s ohledem na minimalizaci nákladů stanovena podmínka využívat v převládající míře komponenty vyráběné pro kompletaci těchto autobusů.

■ Prototyp CAS

V roce 1979 byl konečně vyroben již skutečný prototyp nové CAS 25 - Š 101, který zapůsobil zejména na odbornou veřejnost jak svým vzhledem, tak výkonovými parametry. Je nutné si uvědomit, že prototyp vznikl v době socialistických výrobních vztahů, kdy se musel nedostatečně pružný průmysl potýkat s nejrůznějšími omezeními. Prototyp byl zajímavý již na první pohled nápadnou optikou podobností s autobusem, a to vyvolávalo obavy o jeho využití ve volné přírodě, na druhé straně zaujal hasičskou praxi svými nadprůměrnými technickými a taktickými parametry stejně jako novou konstrukcí účelové nástavby. Od počátku byl charakterizován pouze jako požární automobil se zvýšenou průchodností, nikoliv terénní. Jeho značně velká prosklená kabina osádky jej však zařadila mezi tzv. městská provedení CAS. Prototyp CAS 25 byl téměř okamžitě podroben náročným zkouškám, které vyvrcholily uvedením CAS do provozu u profesionálních hasičů v Praze, kde prototyp prodělával hlavní část provozní zkoušky. Přes převážně dobré výsledky zkoušek se zahá-

CAS 25 – Š 101 po technickém zhodnocení

jení sériové výroby stále odsunovalo až do roku 1985, kdy byla vyrobena první dvacetikusová výrobní série. Důvodů tohoto zdržení bylo více, jedním z nich byl například problém se zavedením výroby nových kabin pro osádku, pro které se dlouho hledala volná výrobní kapacita.

CAS 25 – Š 101

Na CAS 25 – Š 101 byla poprvé u nás použita účelová nástavba vyrobená podobně jako u autobusů řady 730 z obvodových panelů. Novinkou v tuzemské produkci bylo i použití občas málo spolehlivých roletek z hliníkových slitin. Novátorské bylo také umístění dýchacích přístrojů Saturn, které byly vloženy do speciálního sklápěcího úchyty na kapotě motoru. Kabina osádky měla mimo jiné i místo stanovené pro pracoviště spojaře, to bylo na samostatném sedadle za řidičem.

Kombinované odstředivé požární čerpadlo bylo složeno ze dvou samo-

statných jednostupňových čerpadel a umožňovalo dva režimy činnosti. Při paralelním zapojení čerpadel byl používán klasický nízkotlaký režim, při sériovém zapojení čerpadel se pak dosáhl tzv. vysokotlak s polovičním průtokem. Ovládací panel čerpací jednotky byl nově vybaven elektropneumatickými ovládacími prvky, které však vyžadovaly podstatně větší péči při údržbě než bylo do té doby zvykem. Vývěva na spálené plyny se automaticky vypínala při zavodnění čerpadla a výtlačná hrdla byla osazena kulovými kohouty. Nad požárním čerpadlem bylo umístěno dosud u nás nepoužívané zařízení prvotního zásahu tvořené třicetimetrovou pryžovou hadicí spojenou s proudnicí o průtoku 200 l za min. při 2,4 MPa, hadice byla navinuta na plně průtokovém navijáku.

Nádrž na vodu o objemu 2500 l byla vyrobena tradičně z ocelového plechu na rozdíl od čtyřlíst-

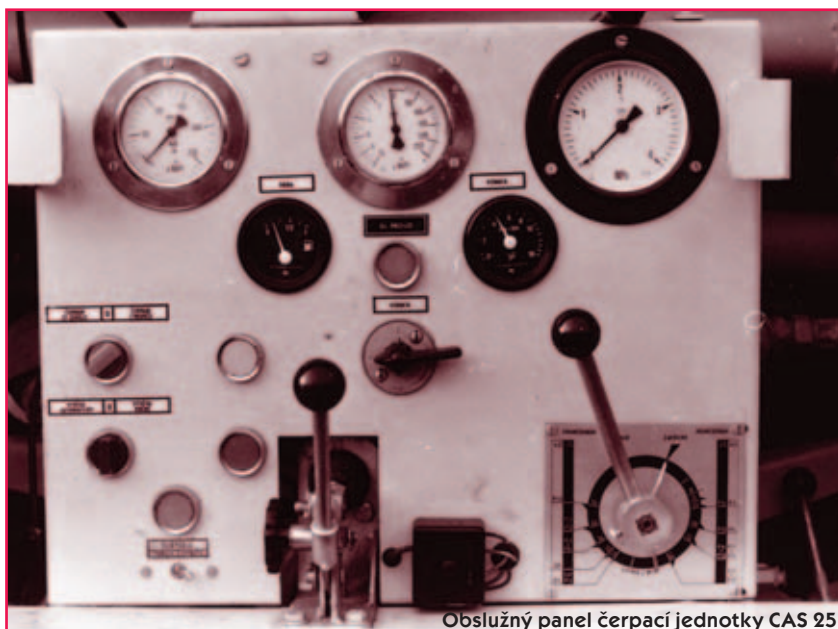
rové nádrže na pěnidlo, která byla vyrobena z polyetylénu. Samostatnou kapitolou CAS však bylo i požární příslušenství. Bylo významně rozšířeno, v účelové nástavbě byly umístěny v té době netradiční položky, jako například přenosná lafetová proudnice, přenosný naviják na hadice, sudové čerpadlo, seskokový polštář nebo rybářské boty. Některé tradiční položky pro CAS byly zdvojeny, jako například rozdělovače, hydrantové nástavce, džberové stříkačky nebo clonové či mlhové proudnice. Významně byl zvětšen počet požárních tlakových hadic, a sice hadic 52 x 20 zde bylo 14 kusů a hadic 75 x 20 dokonce 18 kusů. Zjednodušeně se rozsah požárního příslušenství hodnotil jako kombinace CAS a AS.

Celková hmotnost prototypu CAS 25 byla 14215 kg, celková délka 7380 mm a výška v nezátíženém stavu 3100 mm. Světla výška v zatíženém stavu byla 290 mm a přední nájezdový úhel byl 21 stupňů. Pro zajímavost lze uvést, že max. stoupavost CAS byla 40 procent.

Závěr

Takto vznikl požární automobil, hasiči často důvěrně zvaný „Líza“, vykazující na svou dobu nebyvalou dynamiku jízdy a neobvykle prostornou kabinu osádky. Zájem vzbudilo i zcela tuzemské kombinované požární čerpadlo a průkopnické použití roletek. CAS 25, později značena jako CAS K25 prošla řadou modernizací, kdy se dařilo krůček po krůčku požární automobil přizpůsobovat potřebám hasičské praxe. Nejvýznamnější změnu přinesl rok 1998, kdy výrobce přešel na nový typ podvozku LIAZ 18.29 XA řada 300. Ten byl mimo jiné vybaven stojatým motorem v provedení EURO II, disponoval výkonem 210 kW při 2000 otáčkách za minutu. Dnes se vedle CAS K25 v původním provedení můžeme setkat s velkým počtem těchto CAS, které prošly tzv. technickou obnovou. Při té celý požární automobil po rozebrání prochází důkladnou rekonstrukcí a nakonec se vrací k uživateli s užitečnými vlastnostmi nového požárního automobilu. Po zahájení výroby nákladního automobilu Tatra 815 v dvounápravovém provedení byla účelová nástavba této CAS úspěšně přenesena, a to bez zásadních změn, na tento podvozek.

CAS K25 na podvozku LIAZ se již několik let nevyrábí, v povědomí hasičské praxe osmdesátých a devadesátých let však zanechala hluboký otisk, s jistotou dávkou nadsázky můžeme říci, že přes všechny své nedostatky její konstrukce představovala určitý vývojový mezník v konstrukci požárních automobilů u nás. ■

Obsluhý panel čerpací jednotky CAS 25

Náklady na požární ochranu v některých zemích světa a v ČR v letech 1999 - 2001

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

V lednu 2003 jsme v odborném časopise 150 HOŘÍ publikovali informace o nákladech na požární ochranu v některých zemích světa, které pravidelně po mnoho let pečlivě shromažďuje World Fire Statistics Centre. Publikuje je vždy v září prostřednictvím svého bulletinu. Nejinak tomu bylo i v roce 2004. Zatímco v roce 1995 jsme poprvé obdrželi údaje za roky 1987 - 1989, nyní jsou k dispozici již údaje za roky 1999 - 2001. Je více než zajímavé se do čísel, která odrážejí stav na konci minulého a přelomu do nového století, zadívat a porovnat vývoj některých základních ukazatelů týkajících se ztrát způsobených požáry.

Co se skrývá pod zkratkou WFSC

WFSC - World Fire Statistics Centre (Světové středisko požární statistiky) se sídlem v Ženevě je součástí International Association for the Study of Insurance Economics (Mezinárodní asociace pro studium pojištění ekonomiky). WFSC poskytuje informace Výboru pro lidská sídla Hospodářské komise OSN a odpovídá na dotazy týkající se ztrát v souvislosti s požáry. Výsledky z mnoha zemí světa včetně České republiky jsou každoročně na podzim zveřejňovány na internetové adrese www.genevaassociation.org/wfsc.htm.

Údaje publikované na těchto stránkách slouží zemím, které údaje pro WFSC poskytují, zejména jako podklad pro rozhodování v určitých oblastech zabývajících se požární ochranou (prevence, ekonomika, pojišťovnictví apod.).

Údaje poskytované MV-GR HZS ČR nebo jeho prostřednictvím

MV-GR HZS ČR vlastní informace o přímých škodách při požárech, ztrátách na lidských životech a zraněních a některé informace o nákladech na hasičské sbory. Na poskytnutí dalších údajů se podílí Česká asociace pojišťoven (ČAP), která má dílčí informace o plnění pojistných náhrad za škody způsobené požáry. Údaje spojené s náklady na ochranu budov před požáry jsou čerpány ze Statistické ročenky Českého statistického úřadu (ČSÚ). Informace o nákladech institucí zabývajících se výzkumem získává MV-GR HZS ČR jen občas.

Výsledky - náklady jednotlivých ukazatelů v průměrech HDP v letech 1987-1989, 1997-1999 a 2000 - 2001

a) Přímé (majetkové) požární ztráty

Přímé požární ztráty či u nás častěji užívaný termín přímé majetkové škody způsobené požáry jsou ve světě sledovány zejména pojišťovacími společnostmi, často ovšem s odlišnou metodikou. K možnému ujednání pohledu mohou jednotlivé země uplatnit několik druhů korekcí. Jde například o navýšení či naopak snížení škod pro:

- nepojištěný majetek (např. státní majetek, či nepojištěný soukromý majetek),
- nedostatečně pojištěný majetek - podpojištění,
- existují-li uveřejněné údaje za nároky proplacené (ale nevzniklé),
- požáry na lodích, v letadlech a automobilech,
- lesní požáry,
- požáry do údajů nezahrnuté, protože jsou pojištěny multinacionálně,
- jakékoli další připočtené částky - za předcházení škodám, odklizení trosk apod.,

- nepřímé škody způsobené požáry a zahrnuté do údajů o pojistných nárocích, např. škody způsobené přerušením provozu,
- nároky zahrnuté v údajích a nezpůsobené požáry, např. nároky vzniklé následkem přírodních katastrof.

V ČR jsou škody sledovány jako jeden z ukazatelů při zjišťování příčin vzniku požárů v rámci výkonu státního požárního dozoru. Do celkové úpravy se za celou ČR připočítává přibližně 10 - 12 % k celkové výši škody, což je průměrná hodnota ukazatele "jakékoli další připočtené částky".

U nás tato korekce vychází z toho, že u některých kategorií menších požárů je snaha škody spíše snižovat či neuvádět vůbec, přičemž u velkých požárů, které celkovou výši škody každoročně ovlivňují, je možnost porovnání škod vykazovaných pro účely šetření Policií ČR a velké zjištěné rozdíly ve výkazech by byly v průběžném roce napraveny.

Škody v ČR ve srovnání se zahraničím v letech 1988 - 89 představují nejnížší hodnoty vzhledem k HDP. To, že v ČR je tento podíl na HDP nadále jedním z nejmenších ve světě, je způsobeno efektem, kdy místo dislokace nejbližší jednotky PO je ve více než 60 % případů vzdáleno do pěti kilometrů od místa mimořádné události. Postupně sice došlo zejména vlivem kumulace hodnot zejména v průmyslu, skladování a obchodě ke zhoršování tohoto ukazatele, přičemž index nárůstu pro období 2001/1990 je 200 %. Zdroj údajů v jednotlivých zemích není stejný - ve většině zemí údaje tohoto druhu poskytují pojišťovny.

TABULKA 1 - Přímé požární škody k HDP

Stát	% podíl na HDP		
	1988-1989	1997-1999	2000 - 2001
Slovensko		0,06	0,10
Japonsko	0,11	0,09	0,10
Česká republika	0,04	0,10	0,10
USA	0,17	0,11	0,22
Polsko		0,13	0,11
Maďarsko	0,12 (1986-88)		
Španělsko	0,12 (1984)		
Finsko	0,17	0,15	0,15
Spojené království	0,20	0,15	0,14
Austrálie		0,16 (1992-93)	
Německo	0,17	0,16 (1998-99)	0,17
Nový Zéland	0,16	0,17 (1993-94)	
Rakousko	0,21 (1979-80)	0,18 (1995-97)	0,26 (1998-2000)
Francie	0,29 (1981-82)	0,18	0,18
Itálie		0,18	0,18
Nizozemsko	0,20 (1987-88)	0,18 (1995-96)	
Kanada	0,17	0,19	0,17 (1998 - 2000)
Dánsko	0,31	0,20	0,20
Švédsko	0,29	0,22	0,20
Švýcarsko	0,23 (1989)		
Norsko	0,47	0,30	0,28
Belgie	0,41	0,40 (1988-89)	0,24 (1998 - 2000)

Poznámka: Požární škody zahrnují škody následkem výbuchu, nezahrnují však škody následkem výbuchu, kde nedošlo k požáru, například některé akty terorismu.

Jedním z možných důvodů nízkých přímých škod ve vyspělých průmyslových zemích je např. i to, že země věnují značnou pozornost prevenci nebo mají zabezpečený včasný dojezd k požáru, a tím minimalizují ztráty. Dalším důvodem může být skutečnost, že nízké přímé škody odrážejí v některých zemích nízkou úroveň protipožárního pojištění.

Na údajích v této tabulce se již podílí celkem 22 zemí světa.

TABULKA 2 - Vývoj přímých požárních škod k HDP v ČR

Rok	Podíl přímých škod na HDP v %
1990	0,05
1991	0,07
1992	0,09
1993	0,07
1994	0,08
1995	0,07
1996	0,09
1997	0,07
1998	0,10
1999	0,11
2000	0,08
2001	0,09
2002	0,16
2003	0,08
2004	0,06

Z údajů v tabulce je zřejmý postupný nárůst přímých škod jako podílu na HDP. Česká republika sice opustila první pozici z konce 80. let, ale stále je zařazena v první pětici sledovaných zemí. Patří stále mezi ty úspěšné, které mají podíl na HDP nejnižší (rok 2002 s několika požáry s extrémně vysokou škodou byl výjimkou). Jak je ale z tabulky 1 zřejmé, mnoho zemí tuto hodnotu stále stlačuje nebo udržuje na zhruba stejné výši, a také se stále více zemí pohybuje v hodnotách do 0,20 %.

Srovnáme-li ovšem tyto škody v přepočtu na USD/obyvatele, vypadá tabulka pro některé z těchto zemí takto:

TABULKA 3 - Vývoj přímých požárních škod k HDP v přepočtu na USD

Země	Průměr HDP/ 1 obyvatel v letech 1999-2001	Přímé požární škody průměr let 1999-2001	
	(USD, b. c., běž. kurzy)	(prům. % z HDP)	(USD/ 1 obyvatel)
Dánsko	30 000	0,20	60,0
Rakousko	23 300	0,26 ⁽¹⁹⁹⁸⁻⁰⁰⁾	60,6
Norsko	36 000	0,28	100,8
Nizozemí	23 200	0,18 ⁽¹⁹⁹⁵⁻⁹⁶⁾	41,8
Belgie	22 300	0,24	53,5
Slovinsko	9 100	0,10	9,1
Itálie	18 600	0,18	33,5
Švédsko	25 800	0,20	51,6
USA	34 600	0,22	76,1
V. Británie	24 000	0,14	33,6
ČR	5 300	0,10	5,0
Polsko	4 100	0,11	4,5
Finsko	22 000	0,15	33,0
Japonsko	37 600	0,10	37,6

Například: Norsko má z tohoto pohledu více než 20krát vyšší škody při požárech na jednoho obyvatele v dolarech než Česká republika, která se zase v tomto srovnání přímých škod velice podobá Polsku.

■ b) Lidské ztráty včetně zemí střední, jižní a východní Evropy a střední Asie

Ve světě je obvyklé, že ztráty na životech a zranění při požárech vykazuje většina zemí prostřednictvím WHO (Světová zdravotnická organizace). ČR k této metodice přistupovala postupnými kroky, a proto zatím pro tyto účely vykazuje srovnatelné údaje ze zjišťování příčin vzniku požárů a od velitelů zásluh jednotek PO.

Korekce, které povoluje metodika WFSC, jsou u usmrcených osob až +20 % a u zraněných osob až +200 %. Domníváme se, že hasiči se u nás nedozvědí o max. 5 % zemřelých následkem požáru, také ale až o +100 % zraněných osobách (zejména v domácnostech při požárech, které nezpůsobily výraznou škodu na majetku a nebyly ohlášeny).

Na druhou stranu jsou v poslední době za usmrcené při požáru havarovaných dopravních prostředků vykazovány také osoby prokazatelně usmrcené jiným způsobem. To má za následek naopak korekci minusovou (max. - 3 %).

Porovnání počtu usmrcených osob při požárech na 100 000 obyvatel je velice důležitý ukazatel vypovídající například

o stavu této oblasti prevence té které země. V hlubším pohledu může také leccos prozradit o stavu společnosti (rozvinutý průmysl, zastoupení rizikových odvětví, dopravy apod.). Nebo také nakolik si například váží života při snaze co nejvíce ho chránit.

TABULKA 4 - Porovnání počtu obyvatelstva s počty úmrtí při požárech (počet usmrcených na 100 000 obyvatel)

Země	Průměr let		
	1987-1989	1997-1999	1999-2001
Singapur		0,18	0,12
Švýcarsko	0,45	0,62 ⁽¹⁹⁹⁶⁻¹⁹⁹⁸⁾	0,56 ⁽¹⁹⁹⁸⁻²⁰⁰⁰⁾
Španělsko	0,77	0,64	0,67
Nizozemsko	0,67	0,68 ⁽¹⁹⁹⁴⁻¹⁹⁹⁶⁾	
Austrálie		0,69	0,66
Rakousko	0,75	0,76	1,38
Itálie		0,77 ⁽¹⁹⁹⁶⁻¹⁹⁹⁸⁾	0,68
Německo	0,99	0,82	0,74
Francie	1,28	0,95	0,87 ⁽¹⁹⁹⁸⁻²⁰⁰⁰⁾
Slovensko		1,02	
Nový Zéland	1,16	1,10	1,08 ⁽¹⁹⁹⁸⁻²⁰⁰⁰⁾
Česká republika	0,72	1,13	1,04
Slovinsko		1,15	0,84
Spojené království	1,76	1,18	1,04
Belgie	1,74	1,35 ⁽¹⁹⁹⁵⁻¹⁹⁹⁷⁾	
Řecko		1,34	1,52
Norsko	1,58	1,37	1,34
Kanada	2,15	1,38	1,26 ⁽¹⁹⁹⁸⁻²⁰⁰⁰⁾
Polsko		1,41	1,36
Chorvatsko		1,47	
Dánsko	1,62	1,49	1,50
USA	2,58	1,56	1,83*
Švédsko	1,75	1,62	1,39
Japonsko	1,37	1,69	1,69
Finsko	2,29	1,98	1,84
Irsko		2,02 ⁽¹⁹⁹⁶⁻¹⁹⁹⁸⁾	1,89
Maďarsko	3,18	2,14	2,06
Rumunsko		3,40	
Ukrajina		4,02	
Litva		4,72	
Rusko		6,55 ⁽¹⁹⁹⁷⁻¹⁹⁹⁸⁾	
Bělorusko		6,93	
Estonsko		14,12	
Lotyšsko		10,75	

*Započítáno i s 2791 usmrcenými 11.9.2001.

Poznámka: počty obyvatelstva pocházejí z Demografické ročenky OSN.

Celkem 34 zemí světa již uvedlo své údaje o usmrcených osobách při požárech. Používají při tom většinou metodiku WHO. Podobnou používáme pro tyto účely i např. v ČR v rámci sledování všech požárů, které byly nahlášeny (usmrcená osoba je pro tyto účely ta, která zemřela bezprostředně nebo na následky zranění při požáru do 24 hodin).

Je jistě potěšitelné, že hodnoty v ČR jsou stále ve srovnání s dalšími evropskými zeměmi i v této oblasti velice příznivé (prakticky stejné výsledky prezentuje např. také Spojené království).

Údaje zemí zejména na východ od Slovenské republiky jsou dostatečně výmluvné.

■ c) Hasičské organizace

Zaznamenávají se náklady na veřejné a soukromé (podnikové) hasičské sbory. V ČR bylo možné sledovat do roku 1992 jenom náklady na tehdejší profesionální Sbor požární ochrany. Ten se postupně proměnil na Hasičský záchranný sbor ČR a náklady na něj jsou do roku 2000 také k dispozici.

Zbývalo ještě zjistit náklady na sbory dobrovolných hasičů v obcích a podnicích a na profesionální hasičské záchranné sbory podniků. K tomu proběhla již tři výběrová statistická zjišťování. Provádělo je MV-GŘ HZS ČR prostřednictvím diplomových prací studentů VŠB - TU Ostrava. První zjišťování se týkalo let 1993 - 1995, další let 1996 - 1998 a poslední let 1999 - 2001.

Výsledky šetření napomohly (s určitou odchylkou, danou mj. návratností či kvalitou stratifikovaně odesílaných odpovědí dotazníků) určit i náklady zejména na sbory dobrovolných hasičů (SDH) obcí. U nákladů na SDH či HZS podniků je situace horší.

Zde byla velice nízká ochota sdělit výši nákladů a nepředpokládá se, že by se tento stav zlepšil. Další výběrové statistické zjišťování je připravováno a bude se týkat let 2002 - 2004. Výsledky budou známy na jaře roku 2006. Pro zjišťování jsou plně využívány metody a prvky moderní statistiky.

TABULKA 5 - Náklady hasičských organizací

Země	Výdaje z HDP na hasičské organizace (prům. % z HDP)		
	1987-1989	1997-1999	1999-2001
Singapur		0,03	
Slovinsko		0,06	0,05
Dánsko	0,09 (1987-88)	0,08 (1997-98)	0,08
Norsko	0,12	0,11	0,09
Rakousko		0,11 (1994)	
Nový Zéland	0,20 (1988-89)	0,13 (1996-98)	
Nizozemsko	0,17 (1987-88)	0,15 (1994-96)	
Belgie	0,18	0,18 (1987-89)	0,14 (1998-2000)
Švédsko	0,25 (1987-88)	0,18	0,14
Polsko		0,19	0,19
Spojené království	0,28	0,22	0,21 (1998-2000)
USA	0,28	0,23	0,32 (2000-2001)
Finsko	0,18 (1985-86)	0,29 (1993-94)	0,15 (2000-2001)
Česká republika		0,36 (1997-98)	0,32 (2000-2001)
Japonsko	0,26 (1988)	0,33	0,33
Kanada	0,16 (1985)	0,35 (1991)	

Pro objektivní posouzení údajů této tabulky je potřebné znát, jaký je ve skutečnosti HDP té které země, přepočtený vydaných nákladů na jednoho obyvatele, případně další souvislosti. Náklady na hasičské organizace ve většině zemí na rozdíl od ČR nezahrnují oblast státního dozoru. I u tohoto ukazatele je zřejmé, že údaje dokáže poskytnout jen několik málo zemí. Navíc zdroje a metodiky sběru těchto údajů jsou v každé zemi jiné, WFSC však k těmto faktům přihlíží.

Hasičský záchranný sbor ČR plní prostřednictvím 235 stanic také úkoly jednotek požární ochrany. Jednotky požární ochrany plní úkoly v oblasti požární ochrany, integrovaného záchranného systému a nově také v oblasti ochrany obyvatelstva.

O efektivnosti vypovídají také relace mezi výdaji ze státního rozpočtu na zajištění činnosti HZS ČR, JPO II a JPO III, škodami a uchráněnými hodnotami při požárech, uvedené v tabulce č. 7.

K objektivnějšímu porovnání jednotlivých zemí může být nápomocna ještě následující tabulka:

TABULKA 6 - Přehled nákladů některých států vydaných na hasičské organizace v letech 1999-2001 v průměru na jednoho obyvatele

Země	Průměr HDP/ 1 obyvatele	Počet obyvatel	Průměrné výdaje z HDP na hasičské organizace
	(USD, b.c., běž. kurzy)	(v mil.)	(USD/ 1 obyvatele)
Dánsko	30 000	5,3	24,0
Rakousko	23 300	8,1	25,6 (1994)
Norsko	36 000	4,2	32,4
Nizozemí	23 200	15,0	34,8 (1994-96)
Belgie	22 300	10,0	31,2
Polsko	4 100	37,9	7,8*
Švédsko	25 800	8,6	38,7
USA	34 600	281,4	110,7 (2000-01)
Spojené království	24 000	58,8	50,4
ČR	5 300	10,3	17,0
Finsko	22 000	5,2	33,0 (2000-01)
Japonsko	37 600	126,9	124,1

* Pouze výdaje státního rozpočtu.

Průměrné výdaje v ČR sice převažují nad výdaji v Polsku (ty zahrnují jen výdaje státního rozpočtu), ale ve srovnání s některými uvedenými zeměmi nejsou v přepočtu na dolary a 1 obyvatele ani poloviční.

TABULKA 7 - Přehled ekonomických ukazatelů v ČR

Ekonomické ukazatele	2001	2002	2003	2004
HDP (mld. Kč) v běžných cenách	2 315,3	2 414,7	2 550,8	2 751,1
Výdaje ze státního rozpočtu na zabezpečení činnosti HZS ČR (mld. Kč)	5,000	5,702	5,895	6,707
Dotace ze státního rozpočtu na zabezpečení činnosti JPO II a JPO III (mld. Kč)	0,050	0,050	0,050	0,053
Výdaje na činnosti HZS ČR, JPO II, JPO III k HDP (%)	0,23	0,25	0,23	0,26
Přímé škody způsobené požáry (mld. Kč)	2,055	3,732	1,837	1,669
Přímé škody k HDP (%)	0,09	0,15	0,07	0,06
Uchráněné hodnoty u požárů (mld. Kč)	6,230	6,252	7,647	6,977
Uchráněné hodnoty k HDP (%)	0,27	0,26	0,30	0,26

V tabulce nejsou uvedeny uchráněné hodnoty při zásazích jednotek PO u dalších druhů mimořádných událostí, neboť oproti požárům neexistuje spolehlivá metodika pro ohodnocení efektu těchto ostatních zásahů (nárůst těchto zásahů je v posledních deseti letech markantní – např. oproti roku 1999 představuje v roce 2003 téměř 140 %).

Pro odhad nákladů obcí na sbory dobrovolných hasičů (SDH), které ve výše uvedené tabulce zahrnuty nejsou, proběhlo výběrové statistické zjišťování nákladů. Výsledné statistické zjišťování týkající se let 1999 - 2001 navázalo na šetření let 1993 - 1995 a 1996 - 1998. Proběhlo u 10 % obcí v České republice stratifikovaně (velikost obcí podle počtu obyvatel), přičemž úspěšnost statistického zjišťování byla téměř 80 %.

U nákladů SDH obcí vychází průměrný výdaj na jednoho obyvatele ČR v letech 1999 - 2001 celkem 90 Kč za rok a navýšil se oproti předchozímu období o několik desítek korun. Průměrné náklady v Kč/osobu jsou následující (v závorce stav oproti období 1996 - 1998):

- obce do 200 obyvatel = 360 Kč (+214 Kč = +247 %)
- obce od 201 do 1000 obyvatel = 178 Kč (+56 Kč = +45 %)
- obce od 1001 do 20 000 obyvatel = 89 Kč (+25 Kč = +39 %)
- obce nad 20 000 obyvatel = 25 Kč (+13 Kč = +108 %)

S klesajícím počtem obyvatel jednoznačně vzrůstá potřeba vydávat peníze na sbory dobrovolných hasičů. Odpovídá to skutečnosti plošného zabezpečení jednotkami PO, kdy profesionální jednotky HZS ČR financované státem zabezpečují zejména větší města a jejich přilehlé okolí. U nákladů SDH obcí se do růstu průměrných výdajů na jednoho obyvatele jednoznačně promítly povodně v roce 1997 - ukázala se nutnost v mnoha obcích modernizovat i obnovit vybavení a stavby zbrojnic samotných.

■ d) Správa požárního pojištění

Sledují se vyplacené náhrady z požárního pojištění a náklady na správu požárního pojištění, které jsou dle metodiky WFSC v rozmezí 21 - 48 % z celkových náhrad.

V ČR nebylo možné v první polovině 90. let tyto informace získat téměř žádné, stav se ale díky vzniklé České asociaci pojišťoven začal pozvolna měnit. Nyní jsou k dispozici alespoň údaje o výběru předepsaného pojištění na požáry firem a občanů.

Nadále chybí přehled o vyplacených náhradách po požárech a kvalifikované odhady, kolik stojí správa tohoto pojištění. Někteří odborníci předpokládají, že vyplacené náhrady z požárního pojištění včetně nákladů na správu požárního pojištění by

se mohly v ČR pohybovat v rozmezí od 21 - 30 % z celkových náhrad. Údaje za poslední období poskytl jen dvanáct zemí, z čehož lze usoudit, že nejen ČR, ale i další země, mají problém celkové údaje poskytnout.

TABULKA 8 - Náklady správy pojištění proti požárům

Země	Výdaje z HDP (prům. % z HDP)		
	1987-1989	1997-1999	1999-2001
Maďarsko	0,01 ⁽¹⁹⁸⁷⁻¹⁹⁸⁸⁾		
Singapur		0,03	
Finsko	0,05 ⁽¹⁹⁸⁶⁾	0,04	0,03
Nizozemsko	0,04 ⁽¹⁹⁸⁷⁻¹⁹⁸⁸⁾		
Itálie		0,05 ⁽¹⁹⁹⁸⁻⁹⁹⁾	0,04
Španělsko	0,05 ⁽¹⁹⁸⁶⁾		
Kanada	0,21 ⁽¹⁹⁸⁰⁻¹⁹⁸¹⁾	0,06 ⁽¹⁹⁹¹⁾	
Německo	0,07	0,06 ⁽¹⁹⁹⁸⁻¹⁹⁹⁹⁾	0,06 ⁽²⁰⁰⁰⁻²⁰⁰¹⁾
Švédsko	0,06 ⁽¹⁹⁸⁶⁾	0,07	0,07
USA	0,09	0,07	0,06
Slovinsko		0,08	0,06
Spojené království	0,29	0,08	0,07
Francie	0,16 ⁽¹⁹⁷⁹⁻¹⁹⁸⁰⁾	0,09	0,08
Norsko	0,14	0,09	0,08
Dánsko	0,08 ⁽¹⁹⁸⁸⁻¹⁹⁸⁹⁾	0,10	0,09
Japonsko	0,11 ⁽¹⁹⁸⁸⁻¹⁹⁸⁹⁾	0,10	0,10
Rakousko	0,14 ⁽¹⁹⁷⁹⁻¹⁹⁸⁰⁾		
Nový Zéland	0,23 ⁽¹⁹⁸⁸⁻¹⁹⁸⁹⁾	0,19 ⁽¹⁹⁹³⁻¹⁹⁹⁴⁾	
Belgie	0,30	0,28 ⁽¹⁹⁸⁸⁻¹⁹⁸⁹⁾	0,23

Po třinácti letech, kdy v roce 1991 byl k dispozici první odhad tehdy ještě monopolní České pojišťovny a činil 0,02 % průměrného procentního podílu na HDP v roce 1989, je v ČR k dispozici údaj o výběru předepsaného pojistného na požáry. Tato částka činí v letech 1999 - 2001 asi 0,07 % průměrného procentního podílu na HDP a velice pravděpodobně se blíží k částce za vyplacené náhrady.

■ e) Požární prevence staveb

Vychází se z oficiálně publikovaných ročních nákladů na stavby a rekonstrukce budov, které u nás sleduje v kapitole „Stavebnictví“ ČSÚ. Požární experti ve Spojeném království odhadují náklady na požární ochranu od 1 % u bytů do 7 % u budov občanské výstavby, ve Spojených státech od 2,5 % u bytů do 12 % u soukromých nebytových staveb a v Kanadě od 2 % u rodinných domků do 13,2 % u výškových budov. V ČR se podle expertů z Požárního a výzkumného atestačního ústavu Praha z roku 1998 tyto náklady pohybují kolem 3 % z celkových nákladů na výstavbu budov. V poslední době, kdy došlo k masivní výstavbě průmyslových, obchodních, skladových a administrativních objektů, se dá předpokládat, že jsou tyto náklady zřejmě vyšší, než uvádí tabulka 9. Průzkum těchto nákladů v ČR ovšem již delší dobu vzhledem ke složitosti problematiky proveden nebyl.

TABULKA 9 - Náklady na protipožární ochranu budov

Země	Výdaje z HDP (prům. % z HDP)		
	1987-1989	1997-1999	1999-2001
Švédsko	0,23 ⁽¹⁹⁸⁶⁻¹⁹⁸⁷⁾	0,13	0,14
Francie	0,14 ⁽¹⁹⁸⁰⁾	0,14	0,15
Slovinsko		0,14	0,17
Nový Zéland	0,16 ⁽¹⁹⁸⁸⁻¹⁹⁸⁹⁾	0,17	
Česká republika	0,37 ⁽¹⁹⁸⁹⁾	0,17	0,17
Spojené království	0,19	0,18	0,20
Japonsko	0,28 ⁽¹⁹⁸⁸⁻¹⁹⁸⁹⁾	0,18	0,17
Belgie	0,21 ⁽¹⁹⁸⁷⁻¹⁹⁸⁸⁾		0,29 ⁽¹⁹⁹⁸⁻²⁰⁰⁰⁾
Kanada	0,19	0,26	0,25
Švýcarsko	0,29 ⁽¹⁹⁸⁹⁾		
Nizozemsko	0,12 ⁽¹⁹⁸⁶⁾	0,30 ⁽¹⁹⁹³⁻¹⁹⁹⁵⁾	
Itálie		0,31	0,32
USA	0,35	0,38	0,39
Maďarsko	0,42 ⁽¹⁹⁸⁷⁻¹⁹⁸⁸⁾		
Dánsko	0,37	0,43	0,52
Norsko	0,32 ⁽¹⁹⁸⁸⁻¹⁹⁸⁹⁾	0,44	0,36
Singapur		0,51	0,42

■ f) Ostatní (nepřímé škody, požární výzkum, vývoj a propagace)

Mezi další ukazatele nákladů patří ještě nepřímé požární ztráty (následné škody). Nepřímé požární ztráty se velmi obtížně vykazují - představují ale zejména ve výrobní sféře značně vysoká čísla. Protože je tento ukazatel z různých důvodů velice těžko sledovatelný, ČR upustila rokem 2003 od jeho statistického sledování. Zkušenosti z některých požárů v ČR ukazují, že tyto korekce mohou být i výrazně vyšší.

Náklady na výzkum, vývoj a propagaci jsou všude ve světě ve srovnání s výše uvedenými opravdu nepatrné. Tak je tomu i v ČR.

■ Závěr

O výše uvedené údaje projevily v průběhu posledních let zájem nejen odborné instituce. Výsledky mezinárodního srovnání také napomáhaly v ČR prosadit novou legislativu v požární ochraně, respektive v IZS. V neposlední řadě také posloužily studentům k řešení konkrétních úkolů v rámci ročníkových nebo diplomových prací.

Každá připomínka či polemika je autorem článku vítána na e-mailové adrese: vladimir.vonasek@grh.izscr.cz.

■ Zdroje informací:

- Bulletin WFSC, Londýn 1994, 2002, 2004
- Statistická ročenka České republiky, ČSÚ 2001, 2004
- Statistická ročenka MV-GŘ HZS ČR, Praha 2002, 2003
- Ročenka České asociace pojišťoven, Praha 2002, 2004
- Diplomová práce Ing. P. Tomana, Ostrava 1997
- Diplomová práce Ing. A. Homolkové, Ostrava 2000
- Diplomová práce Ing. P. Totka, Ostrava 2003

PLACENÁ INZERCE

Výbrojna požární ochrany, a.s.

**Přenosná motorová stříkačka
FPN 10 - 1 000 KOMFI**

Některé technické parametry:

jmenovitý průtok	1000 l/min.
jmenovitý tlak	1 MPa
jmenovité otáčky	3650 ot./min.

Garantované hodnoty dle EN 1028/1 a 1028/2

Motor třívalcový	1200 ccm
Výkon	40 kW
Výrobce	Škoda-Auto, a.s.
Objem nádrže	16 l
Minimální doba provozu	80 min.
Provozní hmotnost	188 kg
Max. rozměry	1061 x 746 x 887 mm

Vhodná pro požární sport i zásah.

**NOVINKA!!!
NÁKUP NA
SPLÁTKY...**

Akontace 40 %

Splátkový
kalendář
max. 24 měsíců

Informace o veškerých podmínkách obdržíte na všech pracovištích VPO, a.s.

Ohradní 26, 145 13 Praha 4 - Michle
tel.: 214 482 370, fax: 241 482 371
www.vybrojna.cz, info@vybrojna.cz

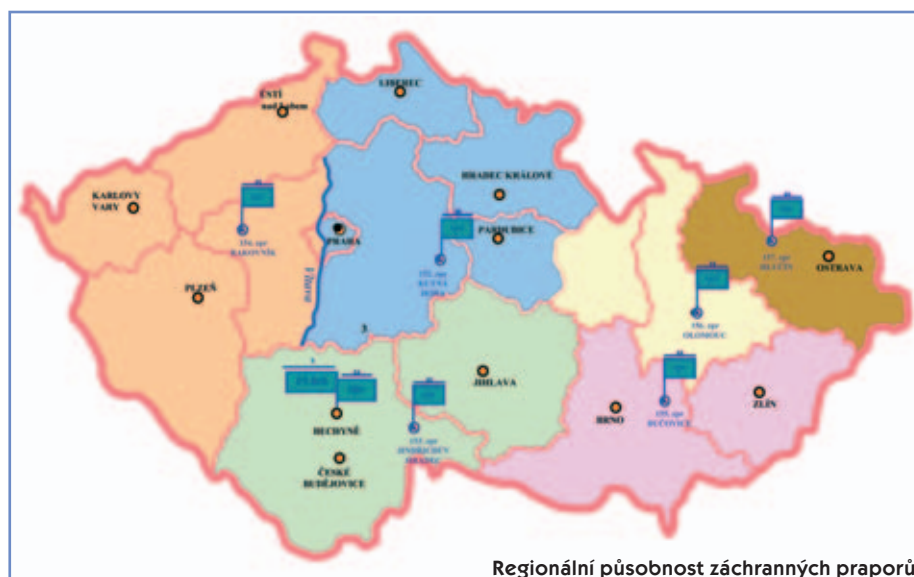
Odkud se velí záchranným praporům Armády ČR

kpt. Ing. Josef FAJGAR, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Už v dobách dávno minulých se stala města v Jihočeském kraji významným místem, odkud se uskutečňovalo velení vojskům v době husitské slávy a v nedávné době i jednotkám Armády České republiky. Je proto nezpochybnitelné, že se tato města zapsala do historie ale i současnosti s právem ovlivňovat vojenskou historii dějin. Mezi taková města bezesporu patří i město Tábor, odkud se do uskutečněné reformy ozbrojených sil České republiky velelo pěti záchranným a výcvikovým základnám (dále jen „zvz“) předurčeným pro plnění humanitárních úkolů civilní ochrany a provádění

záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech a krizových situacích po vyhlášení některého z krizových stavů (např. stavu nebezpečí, nouzového stavu, stavu ohrožení státu a válečného stavu).

Regionální působnost záchranných praporů

Ne jinak je tomu i v současnosti, kdy se velení vojenským záchranným útvarům Armády ČR uskutečňuje z města v Jihočeském kraji. Leží nedaleko města Tábor a i toto město mělo z vojenského pohledu významnou úlohu především v oblasti vojenského letectví. Tím místem je město Bechyně, kde v současné době sídlí velení 15. ženijní záchranné brigády (dále jen „15. žzb“) společně se 151. ženijním praporem (dále jen „151. žpr“).

Z krátké historie 15. žzb v Bečyni lze pouze rekapitulovat, že 1. září 2003 vznikl organizační prvek pro výstav-

bu této brigády, který k 30. listopadu 2003 převzal do podřízenosti pět zvz a 151. žpr. Od 1. prosince 2003 byla zahájena činnost Velitelství 15. žzb a velitelem brigády byl jmenován plk. Ing. Rostislav Jaroš.

Reforma ozbrojených sil Armády ČR a významné změny v pojetí služby v ní realizované v roce 2004, se nevyhnuly ani pěti zvz dislokovaným v Kutné Hoře, Jindřichově Hradci, Rakovníku, Bučovicích a Olomouci. Postupně byly i tyto vojenské záchranné útvary transformovány a profesionalizovány. Zásadní změna nastala i u odloučeného 3. praporu

75. zvz Olomouc se sídlem v Hlučíně (prapor je předurčen pro město Ostravu a okolní průmyslovou oblast), který v dnešních podmínkách působí zcela samostatně.

Působení záchranných praporů (zpr) a použití jejich jednotek při mimořádných událostech a krizových situacích v nových podmínkách nadále usměrňuje zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky, respektive ustanovení § 19 odst. 1, kde je uvedeno:

„Použití vojenských záchranných útvarů je jejich dočasné organizované nasazení s potřebným vojenským materiálem, pod velením příslušného velitele, k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, značné majetkové hodnoty nebo životní prostředí. Vojenské záchranné útvary se použijí k plnění těchto úkolů před nasazením vojenských útvarů a vojenských zařízení k záchranným pracím podle § 15 a 16 nebo k odstraňování jiného hroziícího nebezpečí za použití vojenské techniky podle § 18.“

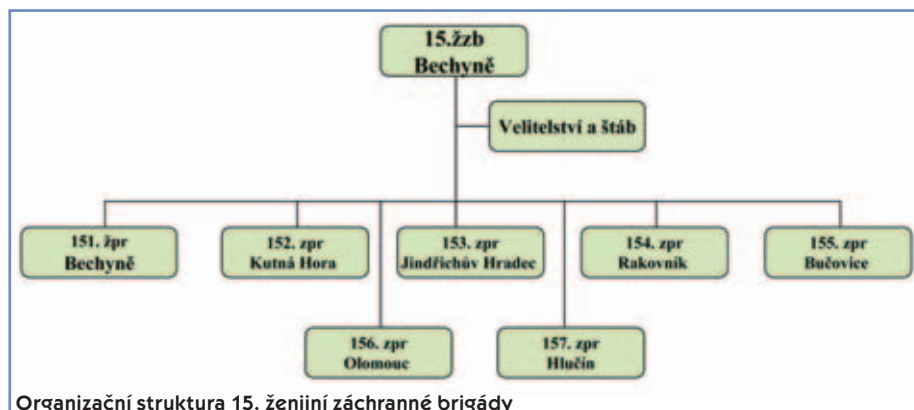
Použití zpr ale i jiných součástí Armády ČR v rámci integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) v České republice bylo potvrzeno Rámcovou smlouvou mezi Ministerstvem vnitra a Ministerstvem obrany o spolupráci v oblasti integrovaného záchranného systému ze dne 27. března 2003. V návaznosti na tuto smlouvu byla uzavřena Dohoda o plánované pomoci na vyžádání mezi MV-generálním ředitelstvím HZS ČR (dále jen „MV-GR HZS ČR“) a MO-Generálním štábem Armády ČR dne 25. června 2003. Uzavřením této dohody se Armáda ČR stala ostatní složkou IZS a vyčleněné síly a prostředky Armády ČR byly zařazeny do poplachových plánů IZS. Přitom šest zpr v podřízenosti 15. žzb Bechyně patří mezi stěžejní jednotky Armády ČR, které by byly nasazeny při mimořádných událostech v prvním pořadí.

Organizační struktura

Organizační struktura 15. žzb a podřízenost zpr je uvedena na schématu.

Stávající dislokace zpr a jejich regionální (územní) působnost ke krajům je zobrazena na mapě ČR. Poskytnutí plánované pomoci na vyžádání v rámci Středočeského kraje a Pardubického kraje ze strany 152. zpr Kutná Hora, 154. zpr Rakovník a 156. zpr Olomouc má specifické hraniční vymezení (viz obrázek), které není třeba dále rozvádět.

Všechny zpr (152. zpr Kutná Hora, 153. zpr Jindřichův Hradec, 154. zpr Rakovník, 155. zpr Bučovice, 156. zpr Olo-

Organizační struktura 15. ženijní záchranné brigády

mouc a 157. zpr Hlučín) staví do stálých hotovostních sil následující jednotky:

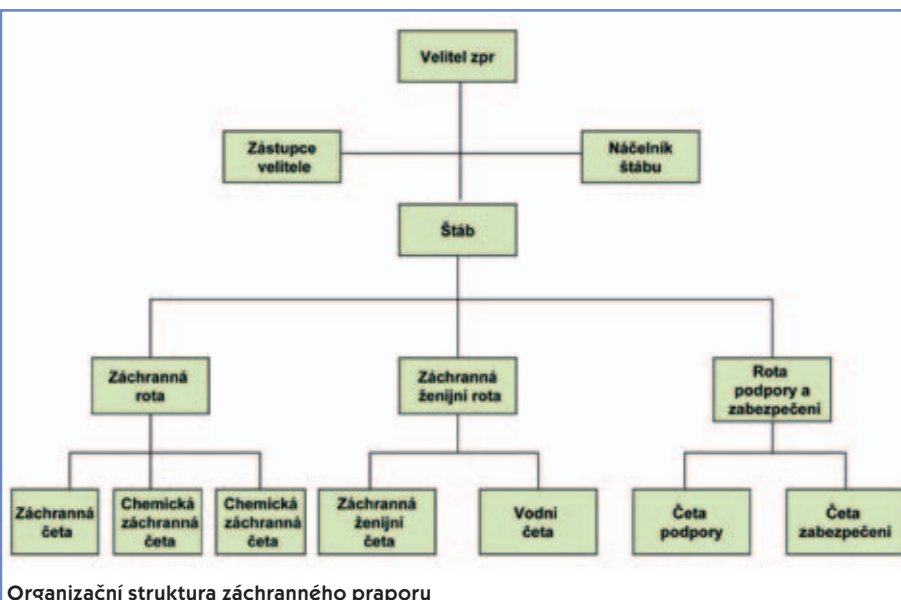
- **Výjezdovou záchrannou jednotku** s časovou normou výjezdu do místa mimořádné události do 60 minut od obdržení žádosti operačním a informačním střediskem (dále jen „OPIS“) HZS ČR, respektive IZS; jednotku tvoří do osmi příslušníků zpr a 4 ks automobilní techniky. Výjezdová záchranná jednotka je svým charakterem především průzkumnou jednotkou zpr. Provádí průzkum průjezdnosti komunikací z posádky do místa zásahu, navazuje součinnost s velitelem zásahu v místě mimořádné události, provádí prvotní záchranné a likvidační práce do příjezdu dalších sil zpr, upřesňuje potřebu sil a prostředků zpr a následně činnost pro záchranný a vyprošťovací odřad po jeho příjezdu do místa mimořádné události. **Automobilová technika vyčleněná do výjezdové záchranné jednotky je zobrazena na fotografiích.**

- **Záchranný a vyprošťovací odřad** s časovou normou výjezdu do místa mimořádné události do 240 minut od obdržení žádosti OPIS HZS ČR, respektive IZS; odřad tvoří do 70 příslušníků zpr a 30 ks automobilní techniky (odřad může být sestaven podle účelu použití se zaměřením na odstraňování následků po živelních pohromách - povodně, sněhová kalamita, vichřice, atd., nebo po technických haváriích v průmyslových objektech - zemní a vyprošťovací práce těžkou technikou). Záchranný a vyprošťovací odřad je hlavním uskupením pro provádění záchranných a likvidačních prací a plnění humanitárních úkolů civilní ochrany. Základní organizační jednotkou tohoto uskupení, schopnou provádět určitý druh specifických činností, jsou družstva (např. ženijního průzkumu, ženijní přepravní, zemních strojů, vyprošťovací, potápěčů, radiačního a chemického průzkumu, dekontaminace osob/techniky, elektrocentrál, hasičské). Této sestavě odpovídá i vybavení speciální technikou a vyprošťovacím zařízením.

- **Záchranný prapor** s časovou normou výjezdu do místa mimořádné události do 24 hodin od obdržení žádosti OPIS HZS ČR, respektive IZS; zpr tvoří dvě záchranné roty logisticky podporované rotou podpory a zabezpečení (*organizační zpr je znázorněna na schématu*). Záchranný prapor je schopen plnit záchranné, vyprošťovací a další neodkladné práce (např. asanaci terénu - těžba zeminy až 300 m³.h⁻¹, dopravu a evakuaci osob - až 1000 osob jedním koloběhem, likvidaci polomů, odstraňování následků povodní a záplav, osvětlení objektů a ploch, trhací práce, potápěčské práce, zásobování elektrickou energií, nouzové zásobování materiálem-přeprava až 120 tun materiálu v jednom koloběhu, nouzové zásobování pitnou vodou-přeprava až 10 m³ pitné vody v cisternovém automobilu s přívěsem, radiační a chemický průzkum, dekontaminaci osob a techni-

Technika výjezdové záchranné jednotky zpr

Organizační struktura záchranného praporu

ky), včetně plnění humanitárních úkolů civilní ochrany. Záchranný prapor je schopen přepravit a rozvinout materiální základnu humanitární pomoci v polních podmínkách.

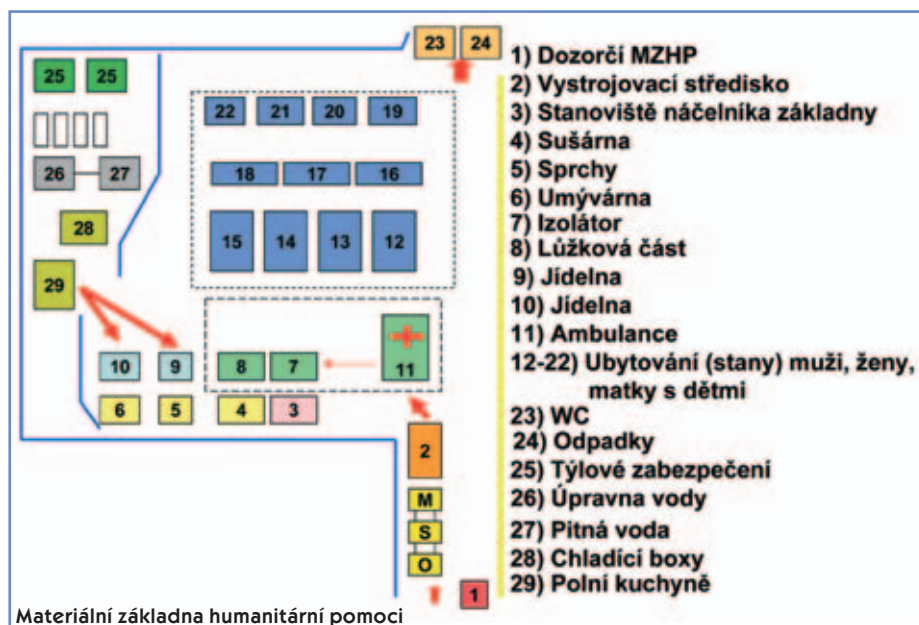
- **Materiální základna humanitární pomoci** (dále jen „MZHP“) je předurčena k zabezpečení základních životních potřeb postiženému obyvatelstvu (ubytování, ošacení, stravování) na nezbytně nutnou dobu:

- MZHP slouží k nouzovému přežití obyvatelstva bez přístřeší; podle meteorologických podmínek lze základnu využít krátkodobě s následným přemístěním postiženého obyvatelstva do stacionárních zařízení,
- MZHP lze využít i k dočasnému umístění uprchlíků v rámci migrace,
- kapacita MZHP je u zpr různá (např. u 152. až 155. zpr je kapacita pro 450 osob, u 156. zpr pro 300 osob, u 157. zpr pro 150 osob) = celková kapacita MZHP u všech zpr je 2250 osob,

Časová norma vývozu materiálu MZHP je do 360 minut od obdržení požadavku OPIS HZS ČR, respektive OPIS IZS. Na výstavbu a připravenost k zabezpečení provozu se plánuje přibližně 12 hodin.

Veškerý materiál potřebný k rozvinutí a vybavení MZHP je zabezpečován silami a prostředky zpr (do 30 osob a 10 nákladních automobilů). Potraviny k přípravě stravy zabezpečuje ten, který si pomoc vyžádal. Provoz rozvinuté MZHP zpravidla zabezpečují osoby a jednotky podle rozhodnutí krizových orgánů. Výstavbu MZHP a její další provoz lze realizovat ve třech variantách:

- **v základní verzi** – postiženému obyvatelstvu je poskytnuta základní zdravotní péče, ubytování na polních lůžkách ve stanech, nezbytné hygienické a sociální vybavení (WC, sprchy, umyvadla) a celodenní strava,
- **s vystrojovacím střediskem** – potřebným je vydán výstrojní materiál dle povětrnostních podmínek včetně zim-

ních doplňků; jedná se o výstrojí součástky ze zásob armády,

- **s místem speciální očisty** – v případech kontaminace je provedena dozimetrická kontrola a dekontaminace zasažených osob a techniky.

MZHP je členěna na několik sekcí (modulů) podle způsobu jejich využití:

- přijímací středisko osob,
- ubytovací část – ubytovací stany pro muže, ženy a matky s dětmi, jídelna, sociální zařízení a sprchy, ambulance, ošetrovna s lůžkovou částí a izolátorem,
- týlový prostor – kuchyně, sklady materiálu, chladicí boxy, úpravna pitné vody a cisterna s vodou, zdroj elektrické energie, prostředek na ohřev vody, osvětlovací souprava a další.

Rozmístění pracovišť MZHP je znázorněno na situačním plánu.

Nasazení vyžádaných sil a prostředků AČR

Zabezpečují v prvním pořadí zpr. Oprávnění k nasazení výše uvedených jednotek /odřad, zpr/ má:

- **stálý operační dozorčí zpr** – výjezdovou záchrannou jednotku,
- **velitel zpr** – záchranný a vyprošťovací odřad,

- **velitel 15. žzb** – všechny síly a prostředky jednoho zpr, které jsou k dispozici,

- **zástupce náčelníka generálního štábu – ředitel Společného operačního centra MO** – síly a prostředky dvou a více zpr při mimořádné události velkého rozsahu.

S nasazením jednotek souvisí i systém stálých služeb a skupin velení a řízení u zpr.

Systém aktivace a vyzkoušení – zahrnuje zejména stálého operačního dozorčího zpr a dozorčí jednotek, kteří jsou v trvalé pohotovosti; tato část systému umožňuje převzetí požadavků na zásah v reálném čase, umožňuje aktivaci potřebných sil a prostředků a dále umožňuje jejich řízení do doby aktivace skupiny velení nebo příchodu velitele zpr (velícího důstojníka).

Podsystém velení a řízení – zahrnuje skupinu velení, která se skládá ze dvou osob (náčelník skupiny velení, operátor) s dobou pohotovosti do 120 minut; skupina velení zabezpečuje velení zpr do příchodu velitele praporu (velícího důstojníka), řízení výkonných prvků praporu k nasazení, koordinaci nasazení sil a prostředků praporu do zásahu s OPIS

IZS, v případě potřeby vysílá styčného důstojníka k OPIS IZS nebo do krizového štábu obce s rozšířenou působností nebo kraje.

Rozvoj další spolupráce

K vzájemnému poznání a prosazení nového přístupu při využívání sil a prostředků zpr se uskutečnilo v Bechyni koncem roku 2004 pracovní jednání vedoucích funkcionářů 15. žzb Bechyně a MV-GR HZS ČR. Pro příslušníky MV-GR HZS ČR byla připravena kvalitní prezentace 15. žzb, na které byli seznámeni se základní historií, organizační strukturou, teritoriální působností útvarů brigády, vyčleněním sil a prostředků dle dokumentace IZS, organizační zpr, jejich počtů a základními úkoly. Zvláštní pozornost byla věnována MZHP a některé technice, která je doplňována k zpr. Na ploše letiště byla přistavena speciální technika, která je zařazena u zpr.

V závěru jednání byly provedeny úvahy nad možnou organizací a způsoby zkvalitnění další spolupráce v oblasti odborné přípravy a výcviku specialistů (např. spojař, pyrotechnik, letecký záchranář, potápěč, atd.).

Vedoucí funkcionáři 15. žzb Bechyně byli pozváni na další pracovní jednání, které se uskutečnilo v Praze v únoru 2005 v budově MV-GR HZS ČR.

Jeho účelem bylo pokračovat ve výměně informací a možnostech zabezpečení úkolů ve prospěch IZS se zaměřením na vytváření podmínek a konkretizaci jednotlivých oblastí spolupráce HZS krajů a jednotlivých zpr. Zástupce 15. žzb Bechyně přivítal plk. Ing. Václav Muchna, náměstek generálního ředitele HZS ČR pro IZS a operační řízení. Mezi hlavní body projednávaného programu patřilo zpracování přehledu možností nasazení zpr při mimořádných událostech, využití speciální jednotky 156. zpr Olomouc připravované pro zahraniční pomoc, možnosti použití pyrotechniků zpr, použití moderních prostředků spojení, přístup při přípravě a organizaci společných cvičení IZS, nový přístup při využívání MZHP a zahájení společné odborné přípravy a výcviku specialistů zpr (viz výše uvedený text). K jednotlivým úkolům byly stanoveny termíny plnění s konkrétní personální odpovědností. Na závěr pracovního jednání si zástupci 15. žzb Bechyně prohlédli OPIS MV-GR HZS ČR, včetně technologického vybavení OPIS a hospodářské části pracoviště.

V závěru lze vyjádřit poděkování velitel 15. žzb Bechyně a velení všem zpr, že zvládli bez velkých problémů transformační proces v rámci reformy ozbrojených sil Armády ČR. Organizační struktura zpr a specifické vybavení těžkou technikou oproti jednotkám požární ochrany vytvářejí předpoklady, že zpr v rámci Armády ČR mají i nadále nezapustitelnou úlohu při společném zásahu složek IZS při rozsáhlých mimořádných událostech nebo krizových situacích. ■

Penzijní fond České pojišťovny připisuje zhodnocení 3,5 %

Penzijní připojištění je stále populárnějším finančním produktem. Počet lidí, kteří si spoří na penzi, začíná atakovat hranici 3 milionů. Každý čtvrtý přítom dal přednost připojištění u Penzijního fondu České pojišťovny (PFČP). Na otázky týkající se tohoto oblíbeného spoření jsme se proto zeptali jeho výkonného ředitele pro obchod a marketing Mgr. Pavla Němce.

I když v České republice existuje 11 penzijních fondů, proč si lidé tak často vybírají právě Penzijní fond České pojišťovny?

Je to kombinace několika faktorů. U PFČP mohou lidé těžit především z jistoty a stability velké finanční skupiny, zkušeností největšího penzijního fondu u nás. V současnosti se staráme o prostředky více než 790 tisíc klientů a náš tržní podíl přesahuje 26 %. To je příležitost pro další snižování nákladů na jednotlivé klienty, což se nakonec pozitivně projevuje i na zhodnocení úspor klientů, které patří v Česku mezi nejvyšší. Za uplynulý rok se nám díky tomu podařilo vytvořit zisk ve výši 707 milionů korun. Za rok 2004 jsme tak našim klientům zhodnotili vklady o 3,5 %.

Nabídky penzijních fondů jsou často velmi podobné. Čím se odlišuje PFČP?

Kromě stability a bezpečí největšího penzijního fondu a pojišťovny nabízíme klientům především kvalitní servis. Během posledního roku jsme výrazně zlepšili úroveň našeho telefonního centra a zavedli pohodlné internetové služby. Pokud vezmeme v úvahu skutečnost, že naši klienti mají ke svému připojištění přístup prostřednictvím široké pobočkové sítě České pojišťovny, je spoření s PFČP jedním z nejsnazích dostupných finančních produktů. Další výhody přináší také spolupráce s ostatními sesterskými společnostmi v rámci naší finanční skupiny.

Kolik peněz by měli lidé u vašeho penzijního fondu ideálně spořit?

Pokud chce klient získat maximální státní příspěvek, který za rok může činit až 1 800 korun, měl by si u penzijního fondu ukládat minimálně 500 korun měsíčně. Pokud chce maximálně využít i daňových úlev, měl by spořit 1 500 korun měsíčně. Za rok lze takto prostřednictvím úspor na dani získat zpět až 3 840 korun. Existují i kvalifikované výpočty založené na základě demografických prognóz vývoje české populace. Podle těch vychází, že by si mladí lidé měli na důchod ukládat ideál-

ně kolem 10 % svých aktuálních příjmů.

Je možné se k penzijnímu spoření připojit i v pokročilejším věku?

Určitě. I pro starší občany ve věku mezi 50 a 60 lety je penzijní připojištění vhodná cesta, jak si přilepšit k důchodu. Díky státním příspěvkům a daňovým úlevám je možné dosáhnout skutečně nadstandardního zhodnocení vkladů. PFČP

nabízí penzijní plán odpovídajícím potřebám a možnostem každého klienta bez ohledu na jeho věk.

Mohu si jako klient vybrat své úspory najednou, nebo si musím nechat vyplácet měsíční rentu?

Každý účastník připojištění si může podle svých potřeb vybrat, jestli si peníze vybere najednou, nebo mu budou vypláceny měsíčně v podobě zvoleného typu penze. Smlouvu přitom není povinen ukončit v okamžiku, kdy mu vznikne nárok na výplatu peněz, ale může klidně pokračovat v dalším výhodném spoření. Klientům, kteří ukončují svoji smlouvu, nabízíme následně uzavření nové smlouvy.

Platí se u vás poplatky za vedení účtu a případné změny ve smlouvě?

Řada klientů žije v domněnku, že vedení účtu penzijního připojištění a změny ve smlouvě jsou penzijním fondem zpoplatněny, jako je tomu například u stavebních spořitelců. Opak je pravdou. Podle zákona o penzijním připojištění jsou klientské účty vedeny zdarma, rovněž veškeré změny smlouvy se provádějí bezplatně. V tomto ohledu nemá naše spoření konkurenci.

Kde si může nový klient sjednat smlouvu o penzijním připojištění?

Smlouvu o penzijním připojištění u PFČP lze sjednat pomocí formuláře na internetu, či přímo na kterékoli pobočce České pojišťovny. Naše připojištění nabízejí také zástupci renomovaných makléřských firem. Více se o naší nabídce můžete kdykoliv dozvědět na webových stránkách www.pfcp.cz nebo na infolince 221 109 111.

PENZIJNÍ FOND
ČESKÉ POJIŠŤOVNY

**Hasičský záchranný sbor
Olomouckého kraje**

a

**Česká asociace
hasičských důstojníků**

**pořádají
mezinárodní konferenci**

Rescue 2005

**Olomouc
24. - 25. května 2005**

Hlavní témata:

- kariérní řád a sociální zabezpečení složek integrovaného záchranného systému
- bioterorismus
- ochrana záchranářů před nebezpečím biologických zbraní

Blíží informace:

**Ing. Vladimíra Hacsiková, HZS
Olomouckého kraje,
Schweitzerova 91, Olomouc
tel.: 585 731 207,
mobil: 721 810 541,
e-mail: spisovna@olk.izscr.cz**

Doprovodný program:

- Mistrovství České republiky hasičů v disciplínách TFA s mezinárodní účastí
- prezentace činnosti složek integrovaného záchranného systému

Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách

5

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autora

Civilní obrana v období 1976 – 1989

Převodem CO z podřízenosti federálního ministerstva vnitra do podřízenosti federálního ministerstva národní obrany dnem 1. ledna 1976 vznikla kvalitativně jiná situace. Rozhodující úlohu při zabezpečování obrany státu měla tehdejší Československá lidová armáda (ČSLA) a protože se CO stala její součástí, začala postupně tvořit významný faktor obranyschopnosti státu.

Úkoly civilní obrany

Civilní obrana (CO) byla definována jako součást obrany Československé socialistické republiky, zahrnující opatření k zabezpečení ochrany a obrany obyvatelstva před následky nepřátelského napadení, k vytvoření podmínek pro plynulý chod hospodářského života při nepřátelském napadení a k odstraňování následků tohoto napadení.

Realizace úkolů CO patřila do náplně činnosti všech orgánů a organizací. Opatření a příprava k plnění úkolů civilní obrany za branné pohotovosti státu se prováděla již v míru v souladu s hospodářskými možnostmi státu s využitím zařízení, prostředků a zdrojů národního hospodářství (NH) a za účasti všeho obyvatelstva.

Místo civilní obrany v zajišťování obrany státu bylo chápáno jako neoddelitelná součást celého branného systému státu. Široký rozsah prováděné činnosti a opatření dával civilní obraně všennárodní charakter a vedl k nutnosti zabezpečovat stanovené úkoly všemi orgány a organizacemi a vším obyvatelstvem.

V duchu centralistického pojetí státu byly rozhodujícím nástrojem řízení v civilní obraně na všech stupních plány, které v různé formě většinou obsahovaly stanovené úkoly, termíny plnění, vykonavatele a podle potřeby také rozpočtové finanční prostředky.

Při plánování v civilní obraně se vycházelo z dlouhodobých perspektivních plánů na období 10-15 let, které byly schvalovány nejvyššími státními orgány.

Úkoly z těchto dlouhodobých plánů se rozpracovávaly zcela v duchu s plánováním v hospodářské sféře na pětileté plány, které byly hlavními dokumenty zejména v investiční výstavbě CO a při plánování vědecko-výzkumné činnosti.

Základním dokumentem, zejména na nižších stupních, byl přehled úkolů na rok, stanovený nadřazeným stupněm a podřízeným stupněm rozpracován do ročních prováděcích plánů, které obsahovaly konkrétní úkoly a způsob jejich plnění.

Splnění úkolů z ročních prováděcích plánů bylo hlavním kritériem práce v civilní obraně a předmětem kontrolní činnosti nadřazených stupňů.

Evakuace

Vzhledem k předpokládanému možnému vývoji tehdejší vojensko-politické situace, časovým a přepravním podmínkám se evakuace dělila na:

- všeobecnou,
- částečnou.

Evakuace obyvatelstva z míst „Z“ a I. kategorie, vodních děl skupiny „A“ a jejich povodí se plánovala a prováděla jako **všeobecná**. Podléhalo jí veškeré obyvatelstvo, pokud v období plánování evakuace na návrh náčelníka civilní obrany kraje (předsedy krajského národního výboru), po předchozím projednání se štábem civilní obrany ČSR a se souhlasem štábu CO ČSSR - vzhledem k možnostem a kapacitě ukrytí obyva-

telstva v místech „Z“ a I. kategorie - nerozhodla Rada obrany státu jinak.

Kromě všeobecné evakuace se z míst „Z“ a I. kategorie plánovalo provedení **částečné evakuace**, které podléhala buď jedna nebo více těchto skupin obyvatelstva:

- děti do 6 let s matkami,
- děti od 6 do 15 let s matkami,
- nemocní ze zdravotnických zařízení,
- osoby ze sociálních zařízení a osoby neschopné chůze,
- posluchači některých středních škol.

Která kategorie obyvatel částečné evakuaci podléhala, bylo stanoveno současně s jejím vyhlášením.

Evakuace obyvatelstva z míst a prostorů II. kategorie se plánovala a prováděla jedině jako částečná a podléhala jí buď jedna nebo více těchto skupin obyvatelstva:

- děti do 6 let s doprovodem,
- děti od 6 let do 15 let s doprovodem,
- děti a personál z dětských oddělení nemocnic.

Která kategorie této částečné evakuaci podléhala, bylo opět stanoveno současně s jejím vyhlášením. Toto členění evakuace umožňovalo variantnost řešení a její provedení v závislosti na vývoji celkové situace.

Ukrytí

V souladu s dokumentem „Komplexní zdokonalování Civilní obrany ČSSR“, který byl v roce 1981 schválen nejvyššími orgány státu, byl stanoven **hlavní způsob ochrany obyvatelstva - ukrytí**.

Z hlediska stupně odolnosti staveb budovaných pro ukrytí obyvatelstva a z hlediska jeho rozmístění bylo ukrytí řešeno diferencovaně, podle zvláštností jednotlivých krajů, okresů, míst a objektů výrobní sféry. Diferenciace byla také dána stupněm možného ohrožení jednotlivých kategorií obyvatelstva se zřetelem na ničivé účinky tehdejších zbraní hromadného ničení. Ve vybraných místech na území státu bylo ukrytí spojeno s evakuací z určených míst a určených druhů obyvatelstva, která tvořila doplňkový způsob ochrany obyvatelstva.

Cílem hlavního způsobu ochrany - ukrytí, bylo připravit účinnou, reálnou a diferencovanou ochranu všeho obyvatelstva na celém území státu v čase, který odpovídal podmínkám tehdejšího možného ozbrojeného konfliktu.

Diferencované ukrytí vyžadovalo při respektování požadavků účinné ochrany všeho obyvatelstva zaměřit se na zabezpečení obyvatelstva míst, která byla nejvíce potenciálně ohrožena

napadením zbraněmi hromadného ničení v pořadí daném jejich kategorizací. Zvláštní důraz byl kladen na ochranu pracovníků objektů výrobní sféry, důležitých pro zabezpečení funkce válečné ekonomiky k nepřetržitému zásobování ozbrojených sil a obyvatelstva vším potřebným. Přitom bylo nezbytné brát v úvahu reálné ekonomické a technické možnosti tehdejšího národního hospodářství a těm přizpůsobovat organizaci ukrytí a výstavbu úkrytů. Že tyto možnosti byly i v podmínkách přísné direktivního řízení státu a ekonomiky přeceněny, ukázala praxe.

Významným požadavkem reálného ukrytí obyvatelstva bylo **vytvoření úkrytového fondu** všeho druhu v rozsahu, který by zabezpečoval ochranu všech obyvatel v místě zaměstnání a v místě bydliště.

V cílové podobě, tj. zhruba do roku 1990, se počítalo s ukrytím všeho obyvatelstva:

- ve stálých úkrytech, jejichž počet se bude v kategorizovaných místech a na objektech výrobní sféry postupně a soustavně zvyšovat,
- v protiradiačních úkrytech připravovaných na území celého státu v rozsahu, který zabezpečí ochranu všeho obyvatelstva, pro které nebude dostačovat kapacita vybudovaných stálých úkrytů; příprava těchto úkrytů měla být zabezpečována částečně investičním způsobem (stálé protiradiační úkryty), a z převážné části svépomocí osazenstva objektů průmyslové sféry a obyvatel (protiradiační úkryty budované svépomocí).

Tato koncepce byla z hlediska finančního zabezpečení a z hlediska věcného rozpracování a kvantifikována v tehdejších pětiletých plánech. Výsledky však neodpovídaly těmto plánům a původním představám o nárůstu úkrytového fondu zejména ve stálých, tlakově odolných úkrytech. I když se v systému striktního centrálního plánování podařilo vcelku uspokojivě zabezpečovat zejména v osmdesátých letech roční objemy finančních prostředků na výstavbu stálých úkrytů, nebyla tato výstavba v některých krajích (Východočeský, Jihočeský, Středočeský, hlavní město Praha) zabezpečena kapacitně, a to zejména z důvodů vysoké rozestavenosti a nechuti dodavatelů použít se do „atypických“ projektů.

■ Individuální protichemická ochrana

Základy koncepce rozvoje individuální ochrany obyvatelstva byly v podstatě stanoveny a schváleny v polovině šedesátých let a ovlivnily vývoj v této oblasti na čtvrt století. V tomto relativně dlouhém časovém období k prostředkům individuální protichemické ochrany (IPCHO) ve smyslu materiálním více či méně náležely:

- prostředky ochrany dýchacích cest a povrchu těla,
- zdravotnický prostředek jednotlivce,
- osobní diagnostický dozimetr.

Podle výše uvedené koncepce, v souladu se zmíněným dokumentem „Komplexní zdokonalování CO ČSSR“ z roku 1981 a podle „Směrnice o zabezpečení obyvatelstva prostředky IPCHO“, vydané štábem CO ČSSR v roce 1982, bylo obyva-

telstvo vybavováno prostředky individuální protichemické ochrany v souladu s přidělenými finančními prostředky na CO a možnostmi výroby celoplošně v pořadí:

- příslušníci jednotek CO,
- osazenstvo objektů výrobní sféry,
- děti do 15 let,
- ostatní, tzv. neaktivní obyvatelstvo (ženy v domácnosti, důchodci).

Tomuto pořadí odpovídalo také přidělování nového sortimentu z výroby na základě **rezortního principu**.

Prostředky individuální protichemické ochrany byly skladovány **hromadně** péčí objektů výrobní a nevýrobní sféry pro své zaměstnance a péčí národních výborů a jimi řízených objektů pro pracovní neaktivní obyvatelstvo a pro zaměstnance těchto objektů (školy, školská zařízení, sociální zařízení atd.). Povinností těchto objektů bylo zabezpečit jejich **skladování a výdej**.

Stupeň zabezpečení těmito prostředky byl v polovině sedmdesátých let zhruba asi takový, že na 100 % byli zabezpečeni pracovníci objektů výrobní sféry a děti do 15 let (i když v této kategorii nebyl dostatečný sortiment a některé skupiny dětí nebyly plně vybaveny) a pracovní neaktivní obyvatelstvo bylo vybaveno asi z 30 %, a to ochrannými maskami typu CO-1, které pocházely z padesátých let a jejich ochranné vlastnosti již nesplňovaly požadavky na ochranu zejména proti novodobým otravným látkám. Pro zbytek obyvatelstva se počítalo s ochrannými rouškami jako s náhradním prostředkem, převážně proti radiačnímu spadu.

Výhledově asi do roku 1990 se předpokládalo 100% zabezpečení všech skupin obyvatelstva s tím, že nejdokonalejšími prostředky budou přednostně vybaveny nevojenské síly CO, děti do 15 let, pracovníci objektů výrobní sféry s rozpočtovým plánem a ostatní obyvatelstvo v oblastech s potenciální možností výronů nebezpečných škodlivin.

Zvýšení vybavenosti se dosahovalo také přerozdělováním (redistribucí) prostředků individuální protichemické ochrany zejména od objektů, kde bylo inventarizací v první polovině osmdesátých let zjištěno značné přezásobení. Na základě toho byl v roce 1985 zaveden **teritoriální způsob** distribuce těchto prostředků. Tím byly vytvořeny předpoklady pro optimální přidělování prostředků a odstraněna distribuce rezortní cestou, která byla hlavní příčinou nerovnoměrného rozdělování těchto prostředků a vzniku místních přebytků. Přerozdělováním přebytků z objektů výrobní sféry k národním výborům došlo v letech 1985 - 1988 ke zvýšení vybavenosti pracovní neaktivního obyvatelstva ročně až o 10 %.

Vybavení nevojenských sil CO a určených skupin obyvatelstva osobními dozimetry (krystalovými) bylo nízké.

■ Objektová organizace

Při stanovení objektové organizace se přihlíželo především k místu dislokace objektu, kategorizaci území, velikosti objektu, počtu a skladbě pracovníků. Rozhodující vliv na stanovení objektové organizace bylo určení, které měl objekt v období branné pohotovosti. Tehdejší Státní plánovací komise rozdělovala objekty z **hlediska úkolů za branné pohotovosti** do tří skupin, a sice objekty, které:

- pokračují v činnosti v místě mírové dislokace,
- přerušují činnost v místě mírové dislokace a pokračují v činnosti v nových prostorech,
- zastavují činnost.

Na objektech, patřících do **první skupiny**, se organizovaly jednotky civilní obrany (dále jen jednotky) tak, aby zabezpečovaly ochranu osazenstva objektu před účinky zbraní hromadného ničení při nenadálém i očekávaném napadení a byly schopny provést záchranné a prvořadě likvidační práce a tím vytvořit podmínky pro obnovu provozu (činnosti) po napadení a při velkých provozních haváriích a živelních pohromách. Podle operačních potřeb území a podle možnosti a podmínek jednotlivých objektů se mohly organizovat i další jednotky a zařízení, například jednotky dozimetrické kontroly, mobilní skupiny analytického zjišťování, jednotky speciální čistoty, jednotky pro teritoriální záchranné útvary CO atd.

Ú objektů, zařazených do **druhé skupiny**, se objektová organizace ustavovala tak, aby zabezpečovala úkoly a opatření CO v místě mírové dislokace, za stupňů pohotovosti a při neočekávaném napadení (organizace se budovala z mírového počtu pracovníků), za přesunu do místa plánované válečné dislokace a v prostoru válečné dislokace (počítalo se s pracovníky zařazenými do organizace CO, kteří byli ve válečném počtu organizace).

Do této skupiny patřily především ústřední orgány státní správy federace i republik a střední články rezortního řízení, které v místech "Z" a I. kategorie přerušovaly činnost a za branné pohotovosti státu pokračovaly v činnosti v nových prostorech. Objekty z této skupiny nevyčleňovaly síly a prostředky CO pro potřebu teritoria organizované z pracovníků zařazených do válečné organizace. Pouze ve výjimečných případech vytvářely tyto objekty jednotky pro teritoriální potřeby z pracovníků zařazených do válečné organizace.

Objekty **třetí skupiny** ustavovaly objektovou organizaci tak, aby zabezpečovala úkoly CO po vyhlášení stupňů bojové pohotovosti a záchranné a prvořadě likvidační práce v případě neočekávaného napadení. Objektovou organizaci tvořily především velitelství a štáb, jednotky průzkumné, dozimetrické kontroly, krytové, požární, vyprošťovací, zdravotnické a popřípadě i další.

Podle operačních potřeb území a podmínek objektu mohl územní náčelník CO po dohodě s náčelníkem CO objektu a odborem pracovních sil příslušného národního výboru uložit ustavení dalších odborných jednotek, případně specialistů CO.

V rámci této úpravy objektových organizací bylo upuštěno od organizování jednotných záchranných útvarů CO na objektech. Podle nových zásad byla upřednostněna diferencovanost organizace objektových záchranných útvarů podle potřeby jednotlivých odvětví národního hospodářství. Na objektech **chemického průmyslu**, kde se vyrábějí, zpracovávají nebo skladují nebezpečné škodliviny nebo jiné toxické látky, se organizovaly záchranné jednotky v různé síle, předurčené k zásahu při úniku těchto látek v důsledku havárie nebo při napadení objektu.

Na vybraných **zemědělských objektech**, zejména hospodářských na velké výměře půdy a s větším počtem osob, byly ustavovány záchranné útvary CO, předurčené zejména k poskytování pomoci vzdáleným výrobním jednotkám, které neměly dostatek vlastních sil a prostředky v daném místě k provádění záchranných a prvořadých likvidačních prací. Obdobné záchranné útvary byly organizovány na velkých objektech, zejména v rezortech všeobecného strojírenství, hutnictví a těžkého strojírenství, elektrotechnického průmyslu atd. se specifickým zaměřením.

Odborné jednotky byly organizovány v potřebném počtu a síle k zabezpečení úkolů a opatření CO a k provedení záchranných a prvořadých likvidačních prací po napadení nepřitelem. Na objektech s odpovídajícím zařízením a personálními možnostmi se zřizovaly zdravotnická a protichemická zařízení, jako například chemické laboratoře, mobilní skupiny analytického zjišťování, místa speciální očištění, stálé umývárny, stanice odmořování oděvů, stanice odmořování dopravních prostředků a jiné jednotky a zařízení civilní obrany pro potřebu vlastního objektu a na základě požadavku územního náčelníka CO k zabezpečení územních potřeb civilní obrany.

V osmdesátých letech byly ustavovány mobilní nevojenské jednotky se zvýšenou pohotovostí - teritoriální záchranné útvary CO (TZÚ CO). Byly organizovány na několika základnách (objektech, organizacích) v rámci okresu, po případě i ve dvou okresech. Byly určeny k pohotovému zásahu při záchranných a prvořadých likvidačních pracích v prostorech napadení, při živelních pohromách a velkých provozních haváriích. Jejich nasazení se předpokládalo zpravidla v součinnosti s jednotkami služeb CO, objektů a s nevojenskými útvary CO. Měly plnit zejména tyto úkoly:

- provádění průzkumu,
- vyhledávání zavalených úkrytů, navazování spojení s ukrytými a uvolňování přístupů,
- vyprošťování osob z úkrytů a zvalů,

- poskytování první pomoci postiženým a jejich odsun do bezpečí,
- budování průchodů a průjezdů v závalech,
- lokalizování a likvidaci požárů.

Teritoriální záchranný útvar CO měl cca 400 osob a mezi nejdůležitější jednotky patřily velitelství, štáb, spojovací a průzkumná četa, opravářské družstvo, dopravní družstvo, dvě vyprošťovací roty, strojní rota, požární rota, technická četa a dvě zdravotnické družiny.

■ **Praktická činnost CO v míru**

Přestože tehdejší platná legislativa právně přesně nevymezovala činnost CO v mírovém období, štáby a jednotky CO se podílely na dlouhé řadě záchranných a likvidačních prací při nejrůznějších živelních pohromách, neštěstích a průmyslových haváriích. O nejrozsáhlejších se stojí zato zmínit.

V listopadu 1976 došlo k výbuchu koksárenského plynu v centru Ostravy, kterým byl úplně rozrušen most přes řeku Ostravici. Tlakovou vlnou bylo zničeno několik set okenních výplní, výkladních skříní a střech domů v okruhu 300 m. K odstraňování následků výbuchu byla vytvořena komise pod vedením primátora Ostravy - náčelníka CO. Jednotky požární a zdravotnické služby CO se vedle profesionálních jednotek podílely na likvidaci vzniklých požárů, na vyprošťovacích pracích a na poskytování zdravotnické pomoci postiženým osobám.

V lednu 1976 došlo v jaderně-energetickém zařízení Jaslovské Bohunice k havárii při výměně palivového článku reaktoru za úniku kyslíčnicku uhličitého, při níž došlo k úmrtí tří pracovníků. V únoru roku 1977 došlo ke druhé havárii v tomtéž objektu ze stejných příčin. I když se tato druhá havárie obešla bez ztrát na lidských životech, měla těžké následky na další provoz. Při obou haváriích se CO výrazně podílela na vyrozumění obcí v ohroženém prostoru, na radiačním průzkumu ohroženého prostoru, na opatření k ochraně obyvatelstva a na likvidaci následků zamoření.

Vojenské jednotky CO (pluky CO) se ve velkém rozsahu podílely na odstraňování následků výbuchu ve Východočeských chemických závodech Pardubice, ke kterému došlo v květnu 1984 a který si vedle vysokých materiálních škod vyžádal 23 lidských životů.

V první polovině osmdesátých let se rozsah pomoci, poskytované silami a prostředky CO při živelních pohromách a velkých provozních haváriích, v porovnání s předcházejícím obdobím zněkolikanásobil. V letech 1981 - 1985 se štáby a jednotky CO podílely na likvidaci následků 45 živelních pohrom, průmyslových havárií a železničních nehod.

Tento trend byl zapříčiněn nejen zvyšujícím se podílem účasti štábů a jednotek CO na činnosti v míru v osmdesátých letech, ale také, jak ukazují zahraniční zkušenosti, v důsledku zvyšující se industrializace a s tím souvisejícím nárůstem rizika vzniku průmyslových havárií. Tato industrializace negativně ovlivňuje také přírodní a zejména atmosférické podmínky, což nepochybně vede ke zvýšenému výskytu extrémních meteorologických jevů a živelních pohrom nejrůznějšího druhu. ■

Francouzská republika

Rok přistoupení do EU:	zakládající člen
Rozloha:	543 945 km ²
Počet obyvatel:	59 765 000
Hlavní město:	Paříž (Paris)
Forma státu:	republika, unitární stát
Administrativní členění:	22 regionů, zámořská území
Jazyk:	francouzština
Průměrná délka života (M • Ž):	75,6 • 82,9
HDP:	1 547 584 mil. €
HDP (PPS/obyv.):	25 120 €
Vojenské výdaje:	2,6 %
Členství v mez. org.:	NATO, EU, OSN, EAPC, OSCE

Forma vlády

Francie je parlamentní demokratickou republikou s poloprezidentským systémem, která se skládá z:

- kontinentálního území a Korsiky (Evropa), rozděleného na 22 regionů a 96 departementů,

- čtyř zámořských departementů (Guadeloupe, Martinik, Francouzská Guyana, Réunion),

- čtyř zámořských regionů (Francouzská Polynésie, Nová Kaledonie, Wallis a Futuna, a Francouzská jižní a Antarktická území),

- dvou územních společenství se zvláštním statusem (Mayotte a Saint-Pierre-et-Miquelon).

Ústava z roku 1958 je základem pro instituce „Páté republiky“, kterými jsou:

- Ústavní rada, která má devět členů, ti dohlížejí na regulérnost voleb a ústavní soulad zákonů.

- Prezident republiky, který je volený v přímém hlasování obyvatelstvem na období pěti let. Je hlavou státu a velitelem ozbrojených sil. Prezident jmenuje ministerského předsedu a na jeho návrh rovněž členy vlády. Předseda Radě ministrů a vyhlašuje (promulguje) zákony.

- Vláda v čele s ministerským předsedou. Vláda určuje a řídí národní politiku. Je odpovědná parlamentu. Ministerský předseda vládu řídí a je garantem zavádění zákonů do praxe.

- Parlament. Kontroluje vládu a schvaluje zákony. Parlament se skládá ze dvou komor:

- Senátu – 321 senátorů volených nepřímým hlasováním na dobu devíti let tak, že jedna třetina senátu je obměňována jednou za tři roky.

- Národního shromáždění – 577 poslanců volených v přímém dvoukolovém hlasování obyvatelstvem na základě většinového systému na dobu pěti let.

Struktura civilního nouzového plánování (CNP)

Civilní nouzové řízení (Civil emergency management) se ve Francii provádí na třech úrovních:

- národní,

- na úrovni zón obrany,
- na úrovni departementů.

Ministerstvo vnitra, v rámci svých kompetencí, připravuje a implementuje civilní obranu a bezpečnostní opatření. Což znamená, že koordinuje práci kompetentních ministerstev, která jsou zapojena do krizového řízení.

Úkoly a cíle CNP

Hlavním úkolem Ředitelství obrany a civilní bezpečnosti je ochrana státu, obyvatelstva a majetku před hrozbami agrese a před všemi formami katastrof. Ředitelství je také zapojeno do ochrany životního prostředí. Civilní nouzové plány pokrývají tyto čtyři oblasti:

- bezpečnost,
- ochranu kritické infrastruktury,
- ochranu obyvatelstva,
- podporu morálky veřejnosti a její vůli vzdorovat agresi.

Ředitelství má udělat vše pro nasazení prostředků na zdolávání specifických rizik.

Organizační struktura CNP

Základní organizace vychází ze tří úrovní:

Národní úroveň: Ministr vnitra připravuje záchranná opatření a koordinuje státní nouzové zdroje. Při přípravě a koordinaci mu pomáhají poradci pro obranu a mezirezortní středisko krizového řízení (COGIC).

Ministerstvu vnitra je podřízeno Ředitelství obrany a civilní bezpečnosti (DDSC), které je ústředním orgánem pro CNP na národní úrovni a disponuje národními prostředky nasazení. Jeho nosnou strukturu tvoří organizační jednotky s touto pracovní náplní:

- inspekce civilní obrany a bezpečnosti,
 - mezinárodní vztahy,
 - správa a modernizace,
 - civilní obrana a prevence rizik,
 - hasiči,
 - organizace záchranných opatření a civilně-vojenská koordinace.
- Do jeho kompetence dále spadají:
- vojenské jednotky (UIISC),
 - národní vzdělávací institut civilní bezpečnosti (INESC),

- logistická báze,
 - štáby civilní bezpečnosti zón.
- DDSC je kompetentní pro činnost a koordinaci zejména v těchto oblastech:
- příprava a realizace záchranných opatření,
 - prevence civilních rizik a plánování opatření civilní bezpečnosti,
 - záchranná opatření (v době míru i války),
 - prostředky nasazení civilní bezpečnosti,
 - podpora místních hasičů,
 - podpora vzdělávání v oblasti civilní bezpečnosti a vzdělávání důstojníků požární ochrany.

Úroveň zóny obrany: Prefekt koordinuje záchranné prostředky v zóně. K plnění svých úkolů má k dispozici Interregionální operační koordinaci středisko civilní bezpečnosti (CIR-COSC). Při přípravě záchranných opatření mu pomáhá Generální sekretariát obrany zóny a Štáb velitelství civilní bezpečnosti zóny.

Úroveň departementů: Prefekt nasazuje veřejné a soukromé záchranné prostředky a koordinuje je v rámci departementu. K dispozici má Operační středisko hasičských a záchranných služeb (CODIS).

COGIC je ve stálém kontaktu s dalšími ministerstvy, zajišťovateli služeb ve veřejném a soukromém sektoru, národní sítí expertů a střediskem pro operace spojených sil.

Pokud nastane krizová situace, jsou aktivována tři nová operační centra, jedno na Ministerstvu vnitra a dvě další na úrovni zóny obrany (operační centrum obrany zóny) a na úrovni departementu (operační středisko departementu).

Civilně-vojenská spolupráce

Armádní síly mohou být dány k dispozici civilním úřadům v rámci jejich veřejných úkolů, aby zajišťovaly pomoc obyvatelstvu v případě přírodních katastrof nebo při likvidaci následků technologických havárií. Mohou nabídnout možnost logistické podpory, hlavně v oblastech dopravy a provedení rychlého zásahu. Dále hrají významnou roli v ochraně důležitých objektů.

Právní systém

Civilní obrana a bezpečnostní úkoly jsou popsány ve:

- Vyhlášce z roku 1959 a dekretu vztahujícímu se na civilní obranu.
- Zákonu z 22. července 1987, ve znění zákona z 5. ledna 1988 a zákona z 28. listopadu 1990. Zákon řeší civilní bezpečnost.
- Nařízení z 24. srpna 2000, o organizaci a pravomocích Ředitelství obrany a civilní bezpečnosti.

pplk. Ing. Jiří CHALUPA,
Stálá delegace ČR při NATO

Rozvoj opatření proti chemickému terorismu

Ing. Tomáš ČAPOUN, CSc., Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv redakce

Aktivity Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč (dále jen Institut) na protichemickém úseku vycházejí, mimo jiné, z objektivního společenského jevu, kterým je kvalitativní i kvantitativní růst rizika vyplývajícího z chemického terorismu, případně chemické kriminality. V důsledku tohoto jevu se bojové chemické látky a další nebezpečné látky přiblížily k civilnímu obyvatelstvu a rozšířil se jejich okruh. Nebezpečí chemického terorismu souvisí v současné době rovněž s téměř neomezeným přístupem k informacím a chemickým technologiím.

Významnou část opatření proti následkům chemického terorismu, která je u Institutu výzkumně i prakticky rozvíjena, představuje **chemický průzkum a laboratorní kontrola**. Význam těchto opatření spočívá především v tom, že na základě jejich výsledků se odvíjejí všechny další činnosti zaměřené na minimalizaci následků teroristického zneužití nebezpečných látek v okolním prostředí. Při takových mimořádných událostech jsou pro rozhodování správních orgánů, havarijních štábů i zasahujících jednotek požární ochrany (JPO) nezbytné spolehlivé údaje o charakteru, rozsahu a úrovni kontaminace ovzduší, osob, terénu, techniky, objektů, vody a potravin. Tyto údaje jsou ze všech výchozích informací prvořadě nezbytné, neboť na druhu a množství použité nebezpečné látky závisí způsob poskytování první předlékařské pomoci a lékařského ošetření postižených osob, způsob ochrany obyvatelstva a jednotek provádějících záchranné a likvidační práce, způsob hašení případného požáru, režim života v kontaminovaném prostoru, postup likvidace látky atd. Není-li např. znám druh nebezpečné látky, mohl by naopak neodborný zásah znamenat podstatný nárůst ničivých účinků dané události.

■ Monitorování nebezpečných látek

Potřebné informace může poskytnout pouze racionálně organizovaný systém chemického průzkumu a laboratorní kontroly, vybavený moderními prostředky, přístroji a odpovídajícími metodickými postupy. Takový systém pak může mít obrovský význam pro ochranu obyvatelstva, materiálních a kulturních hodnot.

V této souvislosti by bylo možné namítnout, že nejbezpečnějším systémem zajištění naprosto dokonalého získávání informací o možnostech ohrožení obyvatelstva ČR bojovými chemickými látkami (BCHL) by bylo plošné automatizované nepřetržité monitorování těchto látek v ovzduší i vodě. Proti tomuto systému však hovoří několik aspektů:

1. BCHL by byly použity pouze lokálně, nejpravděpodobněji v místech mo-

mentálně vysoké hustoty obyvatelstva. Použitím v jiných místech by nebylo dosaženo požadovaného politického nebo jiného cíle. Plošné nasazení není reálné ani z technických důvodů. Aby za těchto podmínek mělo plošné monitorování praktický význam, musela by být vybudována mimořádně hustá monitorovací síť.

2. Naplnění hlavního smyslu monitorování BCHL, tj. získání informací k provedení opatření k ochraně obyvatelstva před těmito látkami by, vzhledem k rychlému účinku BCHL, vyžadovalo zajištění nepřetržitého automatizovaného monitorování. To v současné době není technicky proveditelné.

3. BCHL se na rozdíl od radioaktivních či biologických látek vyznačují velmi rychlými účinky a vnějšími projevy na osoby, zvířata i vegetaci. Řada těchto viditelných projevů by v případě použití těchto látek byla rychlejší než odezva monitorovacího systému.

4. Vysoká toxicita BCHL předurčuje také vlastnosti měřicího systému, který, mimo jiné musí být velmi citlivý. Vysoká citlivost jakéhokoli přístroje s sebou však přináší i nízkou selektivitu, tj. celou řadu „falešných signálů“. Jejich rozlišení pak klade zvýšené nároky na kvalifikaci obsluhy, což by v podmínkách hustého plošného monitorování bylo obtížné.

Z uvedených důvodů vyplývá, že by zabezpečení plošného automatizovaného nepřetržitého monitorování výskytu BCHL nebylo racionální, a že k tomu chybí potřebné technické prostředky a navíc, není vzhledem k vlastnostem bojových chemických látek jistý výsledný efekt.

■ Stupně průzkumu a kontroly

V praxi HZS ČR je systém chemického průzkumu a laboratorní kontroly realizován ve třech stupních.

Základní stupeň tvoří zasahující JPO, jejímž prvořadým cílem je určit, zda při události unikla nebo byla použita nebezpečná látka. Pro účely detekce BCHL jsou tyto jednotky vybaveny jednoduchými prostředky detekce, jako nejvýznamnějšími nástroji rychlé detekce

BCHL v terénu. Patří k nim chemický průkazník CHP-71 s průkazníkovými trubičkami, prostředky PP3 a DETEHIT. Dalšími zdroji informací jsou vnější značky a projevy přítomnosti BCHL.

Střední stupeň je tvořen chemickými laboratorními školicích středisků HZS krajů. Svými prostředky, mezi které patří jednoduché prostředky detekce, univerzální detektory, přenosné laboratoře i některé analyzátoři, mohou potvrdit přítomnost BCHL přímo v terénu, popř. odebrat vzorky a provést analýzu ve stacionární laboratoři. Zde mají i řadu možností k identifikaci látky neznámého složení.

Nejvyšší stupeň chemického průzkumu a laboratorní kontroly tvoří vyčleněné síly a prostředky Institutu, který zároveň plní úkoly středního stupně. Instrumentální vybavení Institutu (mj. plynový chromatograf s hmotnostním detektorem), jeho napojení na některé databáze i smluvně zabezpečené subdodávky prací vytvářejí předpoklady pro vysokou pravděpodobnost identifikace a stanovení BCHL včetně neznámých nebezpečných látek.

Výzkumná i výcviková činnost Institutu, orientovaná na opatření proti následkům chemického terorismu, je zaměřena na všechny uvedené stupně a rozvíjí se především v následujících čtyřech oblastech:

- výzkum v oblasti chemického průzkumu a terénní analýzy BCHL
- výzkum v oblasti laboratorní analýzy BCHL
- mezinárodní spolupráce
- výcvik JPO v zásahu na BCHL.

Výzkum v oblasti chemického průzkumu a terénní analýzy BCHL

Hlavním cílem výzkumu je podstatně zvýšit úroveň, rychlost a kvalitu plnění úkolů chemického průzkumu v HZS ČR a akceschopnost chemických laboratoří HZS krajů (dále jen laboratoře) při provádění analýz v terénu, zejména s využitím stávajících přenosných prostředků. Je zřejmé, že při teroristickém zneužití BCHL má právě rychlost a operativnost v terénu největší význam pro minimalizaci následků. K tomu jsou v současné době výzkumné práce zaměřeny hlavně na zpracování metodik pro přenosnou chemickou laboratoř s pracovním názvem PCHL-CO, která byla vytvořena jednoduchou improvizovanou úpravou a doplněním laboratoře PCHL-54, kterých je u laboratoří dostatečné množství.

Filozofie come backu přenosné laboratoře PCHL-54 vychází ze skutečnosti, že se zajištění analýzy plynů a par v ovzduší plánuje, v závislosti na finančních prostředcích, realizovat nákupem vhodných analyzátorů (zejména spektrometrů pohyblivosti iontů, mobilních plynových chromatografů s hmotnostním detektorem apod.), zatímco analýza kapalin a pevných látek v terénu je někdy problematická.

Dalším směrem vývoje oblasti je výzkum aplikace komerčních detektorů a analyzátorů běžných nebezpečných látek na analýzu BCHL. Tímto způsobem se podstatně rozšiřují aplikační možnosti instrumentální techniky nakoupené za často nemalé finanční prostředky do HZS ČR. Tak byly Institutem nakalibrovány na BCHL pro potřeby laboratoří např. fotoionizační detektor DL-101, přenosný plynový chromatograf Voyager aj. Také v budoucnosti je plánován rozvoj uvedené oblasti v naznačených intencích.

Výzkum v oblasti laboratorní analýzy BCHL

Rozhodujícím výsledkem práce Institutu v oblasti laboratorní analýzy BCHL jsou metodické postupy „Analýza vysoce toxických látek v laboratořích“. Metodické postupy byly vydány Sbírkou interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR č. 30/2002. Jedná se o unikátní soubor metodik, který využívá nové poznatky o analýze BCHL a zahrnuje metody realizovatelné v podmínkách laboratoří.

Metodické postupy sestávají ze základního předpisu a dvanácti příloh. Základní předpis uvádí všeobecná ustanovení, význam laboratorní kontroly v HZS ČR a některé charakteristické rysy analýz BCHL. Do předpisu byly začleněny požadavky týkající se správné laboratorní praxe a okružních analytických rozborů. V příloze 1 jsou tabulkovou formou shrnuty fyzikální, fyzikálně-chemické, chemické a toxikologické vlastnosti všech významných BCHL. Příloha 2 „Zásady bezpečnosti a ochrany zdraví při práci s toxickými látkami“ byla zpracována

tak, aby vyhovovala po formální stránce potřebám chemických laboratoří HZS ČR, které mohou podle ní zpracovat provozní řád rizikových pracovišť. Další přílohy jsou pak věnovány zásadám a postupům analýzy BCHL s využitím následujících metod:

- biochemická analýza látek inhibujících cholinesterázu,
- fotometrické metody,
- extrakčně spektrofotometrické metody,
- potenciometrické titrace,
- tenkovrstvá chromatografie,
- plynová chromatografie,
- kapalinová chromatografie,
- infračervená spektrometrie,
- hmotnostní spektrometrie.

Samostatná příloha „Stanovení čistoty vzorků otravných látek“ vychází z předpokladu, že příslušná laboratoř nemá standard analyzované látky k dispozici, a proto doporučuje postupy, které lze v závislosti na důvodu stanovení čistoty k danému účelu použít.

Zpracované metodické postupy otvírají široké perspektivy dalšího rozvoje laboratorní kontroly HZS ČR, který bude zaměřen jednak na další zdokonalování publikovaných metodik a jednak na jejich plnou validaci, tj. na zevrubné posouzení všech faktorů a aspektů ovlivňujících jejich spolehlivost.

Mezinárodní spolupráce

Tak, jako se chemický terorismus stal celosvětovým problémem, tak i opatření proti němu musí mít celosvětový charakter. Tomuto aspektu příkládá Institut mimořádný význam a nevychýbá se mu ani oblast chemického průzkumu a laboratorní kontroly. Pověřený pracovník Institutu zastává funkci člena validační skupiny pro tvorbu analytických databází při OPCW (Organizace pro zákaz chemických zbraní) se sídlem v Haagu. Kromě toho, že je hodnotitel výsledků měření metodami plynové chromatografie a infračervené spektrometrie, sám měří a předkládá ke schválení retenční indexy a infračervená spektra vybraných látek. Institut tak má k dispozici databáze schválených spekter a fyzikálních konstant stanovených metodami infračervené spektrometrie, plynové chromatografie a hmotnostní spektrometrie pro BCHL, jejich prekursory a výchozí produkty syntézy. Vedle těchto látek jsou rovněž k dispozici údaje a spektra látek pro potlačování nepokojů. Tato aktivita nesmírně zvyšuje úroveň zabezpečení a připravenosti laboratoří na události spojené se zneužitím BCHL. Proto je i v budoucnosti plánován všestranný rozvoj uvedené spolupráce.

Výcvik JPO v zásahu na BCHL

Účinnost všech výzkumných a dalších aktivit se podstatně snižuje, pokud nemá přímou návaznost na praxi. V tomto směru je v Institutu mimořádná pozornost věnována podílu na přípravě JPO proti chemické teroristické akci.

V prostorech svého výzkumného a výcvikového zařízení organizoval Institut ve spolupráci s oddělením strojní a chemicko-technické služby MV-generálního ředitelství HZS ČR v letech 2002 - 2004 pravidelné specializační kurzy s názvem „Zásady zásahu v prostoru kontaminovaném BCHL“. Cvičení byla určena pro velitele čet, družstev a pracovníky chemicko-technické služby a postupně byli proškoleni příslušníci všech čtrnácti HZS krajů. Vedle nich se kurzu aktivně zúčastnili rovněž pracovníci všech chemických laboratoří HZS krajů, pedagogové z odborných učilišť požární ochrany a příslušníci slovenských záchrannářských sborů.

Cílem kurzu bylo naučit se a prakticky procvičit činnost v prostoru kontaminovaném BCHL, kterou by JPO skutečně prováděly, tj. detekci, likvidaci a dekontaminaci. Při výcviku detekce BCHL si účastníci kurzu vyzkoušeli práci s chemickým průkazníkem CHP-71 a průkazníkovými trubičkami, detektorem Detehit a průkazníkovými detekčními papírky PP-3 v přetlakových hermetických protichemických oděvech s dýchacími přístroji.

Dále byly procvičeny postupy odběru vzorků technikou stěrů a likvidační práce. V rámci výcviku dekontaminačních postupů bylo ověřeno nasazení techniky JPO a procvičena dekontaminace jednotlivce a raněných v ochranných prostředcích. Za uplynulých tři roky absolvovalo kurzy 377 pracovníků HZS ČR. Uvedené specializační kurzy jimi byly pozitivně hodnoceny z důvodu praktického zaměření celého zaměstnání. Institut spolu s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR v nich spatřuje významný přínos ke zvýšení úrovně nepřetržité připravenosti JPO na takové mimořádné události, jakými jsou projevy chemického terorismu.

PLACENÁ INZERCE

STABILNÍ HASÍČÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ
FIRE JACK
PLYNOVÉ
EBH FE 36
PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS
BESYCO SPOL. S R. O.
KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠÍŘE
TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061
HTTP://WWW.BESYCO.CZ, E-MAIL: BESYCO@BESYCO.CZ
SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY ZABEZPEČENÍ PROSTORU A ZAŘÍZENÍ
PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVEN
A VÝBUŠNĚHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
• EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠE JEDNODUCHÉ

Nový právní nástroj EU v oblasti civilní ochrany

por. Bc. Jiří MUSÍLEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

V únoru letošního roku proběhla v Bruselu porada zástupců členských států Evropské unie a Evropské komise (dále jen „Komise“). Cílem setkání odpovědných pracovníků pro oblast civilní ochrany bylo zahájit práce na budoucím právním dokumentu, jež bude především upravovat preventivní kroky, připravenost a odezvu na katastrofy.

Posílit spolupráci

Současný rámec evropské spolupráce v oblasti civilní ochrany a znečištění moří je založen na třech oddělených nástrojích. Prvním je Mechanismus Společenství v oblasti civilní ochrany, druhým Akční program Společenství v oblasti civilní ochrany a třetím Rámec Společenství pro spolupráci v oblasti znečištění moří. Časová platnost prvních dvou nástrojů vyprší na konci roku 2006.

V nejbližší době by se proto členské státy EU měly dohodnout, jakým způsobem posílí spolupráci v oblastech civilní ochrany a znečištění moří a jaký je nejlepší způsob mobilizace společných zdrojů členských států a sousedních zemí pro zajištění rychlé a efektivní pomoci v případě potřeby. Po poradě s národními orgány a zainteresovanými subjekty bude Komise pracovat na návrhu nového instrumentu pro Evropskou radu, která navrhne budoucí cíle a soubor aktivit pro práci civilní ochrany v období 2007 – 2014 (dále jen „nový nástroj“).

Pro dosažení silnější a efektivnější formy budoucí spolupráce je třeba využít získaných zkušeností a určit budoucí cíle evropské politiky v oblasti civilní ochrany. V průběhu několika uplynulých let byly získány cenné zkušenosti. Komise úzce spolupracovala s členskými státy a vytvořila sérii akcí a nástrojů zaměřených na posílení prevence, připravenosti a vzájemné pomoci v případě živelní pohromy velkého rozsahu. V návaznosti na získané zkušenosti musí Komise a členské státy učinit další krok a musí vybudovat nový nástroj, který umožní zlepšenou koordinaci a spolupráci při činnostech týkajících se civilní ochrany na evropské úrovni. Záměrem nového nástroje není jen pouhé pokračování v současných opatřeních a akcích, ale má usilovat o vybudování podstatně komplexnějšího obsahu témat prevence, připravenosti a odezvy na evropské úrovni.

Obecný rozměr diskuse o novém nástroji EU určují následující tři body:

1. **Potřeba logického rámce pokrývajícího jak katastrofy na zemi, tak velké neho-**

dy na moři. Katastrofy na zemi a nehody na moři vyžadují okamžitou, dobře koordinovanou a efektivní odezvu, založenou na silách a prostředcích poskytnutých členskými státy. V obou případech úspěšnost odezvy závisí na přístupnosti sítě pracující ve 24 hodinovém provozu, která může zajistit jak požadavky, tak poskytnutí pomoci.

2. **Potřeba zvětšení kapacit odezvy v oblasti civilní ochrany.** Členské státy EU čelí širokému spektru nebezpečí. Výzkum ukázal na růst jak živelních, tak antropogenních katastrof a na jejich dopady. Nové technologické a teroristické hrozby činí přístup k civilní ochraně stále složitější. EU by měla být připravena na poskytnutí pomoci při výskytu katastrofy velkých rozměrů i mimo EU.

3. **Potřeba posílení odezvy na námořní nehody.** Objem a četnost využití lodní dopravy se výrazně zvýšily a jejich rozsah stále pokračuje. Finanční a environmentální dopady, byť jediné nehody, mohou být velmi rozsáhlé a bylo by nerozumné předpokládat, že by se mohl každý pobřežní stát vypořádat s rozsáhlým unikem ropy nebo jiných látek bez pomoci jiných států.

V současnosti jsou provozovány tři nástroje, které jsou již zmíněny v prvním odstavci článku. Nový nástroj sloučí a posílí všechny tři současné nástroje. S plným využitím součinnosti mezi civilní ochranou a odezvou na znečištění moří poskytne nový nástroj logický rámec, který ulehčí práci v obou zmíněných oblastech a pokryje všechny katastrofy (živelní i antropogenní), včetně teroristických činů, a to jak na zemi, tak na moři.

Nový nástroj by měl zajistit plnou kompatibilitu mezi civilní ochranou a humanitární pomocí. V tomto ohledu je třeba zdůraznit specifickou civilní ochrany:

- civilní ochrana je okamžitou pomocí v prvních hodinách a dnech katastrofy. Jejím účelem je zachránit životy a zmírnit následky katastrofy. Neobsahuje střednědobou nebo dlouhodobou pomoc při obnově a rekonstrukci.

- pomoci civilní ochrany může být třeba jak uvnitř, tak vně EU. Navíc jak země rozvojové, tak země s vyvinutou ekonomikou by měly mít možnost požádat o pomoc civilní ochrany EU.

- pomoc civilní ochrany je poskytována členskými státy, které mají národní jednotky civilní ochrany, které jsou dobře vycvičené, vybavené a připravené na poskytnutí okamžité pomoci v případě katastrofy velkého rozsahu. Pokud katastrofa zasáhne rozvojovou zemi, je tento druh

pomoci nezbytným doplňkem humanitární pomoci poskytnuté nevládními organizacemi.

Navrhovaný nový nástroj bude poskytovat rámec další spolupráce a koordinace mezi 25 členskými státy EU. Navíc mohou být uzavřeny zvláštní smlouvy s dalšími sousedními zeměmi, které upraví „ad hoc“ jejich účast na určených aktivitách podnikaných v kontextu nového nástroje.

Skupiny návrhů

Na poradě bylo předloženo 31 návrhů zaměřených na posílení prevence, připravenosti a odezvy na katastrofy. Návrhy jsou rozděleny do čtyř skupin. První skupinou jsou obecné záměry budoucího nástroje (body 1-3), druhým je prevence rizik a včasné varování (body 4-9), třetím je připravenost (body 10-20) a čtvrtým odezva na živelní a antropogenní katastrofy (body 21-31).

Navržené obecné záměry nového nástroje

1. Nový nástroj by měl usilovat o adekvátní úroveň ochrany proti katastrofám. Měla by být posílena prevence, připravenost a odezva. Jejich zlepšení vyžaduje další investice a závazky, a to jak od členských států, tak od Komise. Nový nástroj by měl poskytnout prostředky a napomoci převést závazky do reality. Může dojít k potřebě uzavření následujících závazků se zainteresovanými zeměmi:

- Závazek o poskytnutí pomoci dle žádosti odpovědných orgánů ostatním členským státům a smluvním sousedním zemím v případě větší katastrofy;
- Závazek o provozování menšího množství jednotek ve stálé pohotovosti pro evropské intervenční zásahy;
- Závazek o včasné upozornění na výskyt katastrofy;
- Závazek o sdílení informací o dostupných národních zdrojích pomoci v ostatních členských státech v případě katastrof velkého rozsahu.

2. Nový nástroj by měl určit a potvrdit prostředky dostupné k dosažení dostačující úrovně ochrany formou:

- Preventivních akcí a předběžných opatření na zmírnění nejhorších následků katastrof;
- Zlepšení připravenosti a schopnosti odezvy na katastrofy;
- Odezvy na katastrofy a usnadnění/financování dopravy expertů, zásob a vybavení.

3. Hlavní zodpovědnost za prevenci, připravenost a odezvu leží na členských státech. K zajištění oboustranné pomoci by měl nový nástroj při dosahování patřičné-

ho stavu připravenosti na katastrofy zajistit podporu členským státům. Toho bude dosaženo podporou při stavění pomocných sil, školeními, výměnou a rozšiřováním nejlepších praktik, výměnou technologií a jejich rozšiřováním.

■ *Prevence rizik a včasné varování*

4. Nelze předejít zemětřesením a jiným živelním pohromám. Ostatní pohromy mohou být způsobeny lidským faktorem, který je možné oslovit v souvislosti širších politik, což má nový nástroj v plánu.

5. K již existujícím sektorálním aktivitám by měl být vytvořen rámec pro rozvoj horizontálních opatření pokrývajících různé typy rizik. Ten by mohl pokrývat například identifikaci rizik, vymezení úrovně rizika, nouzové plánování, rozvoj bezpečnostních zpráv, plánování využití půdy, potřebu hodnocení bezpečnostních dopadů atd.

6. Některé průmyslové areály nespadají pod legislativu Společenství a přitom představují velké riziko pro veřejnost a životní prostředí. Takovéto areály by měly být zaregistrovány a tím by byla komplexně zmapována rizika v dané oblasti. To by poskytlo základ akcím snižujícím pravděpodobnost havárií.

7. Budoucí nástroj by měl rovnoměrně přispívat k poskytování lepších veřejných informací občanům, kteří mohou být zasaženi pohromou a občanům žijícím v rizikových oblastech. Tyto informace by měly být zaměřeny na správné vedení v případě katastrofy a včasné varování těm, kterých se bezprostředně riziko týká.

8. Otázka včasného varování vyžadujícího okamžitou analýzu rizika může být řešena na evropské úrovni. Cenný čas může být získán například zlepšením spojení mezi Monitorovacím a informačním centrem (dále jen MIC) a systémy včasné výstrahy. Analytická kapacita MIC může být posílena tak, aby mohla okamžitě analyzovat příchozí výstrahy a určila potenciální dopad katastrofy. Poté MIC zašle analýzu členským státům, které mohou být zasaženy a zajistí základ pro akci a čas potřebný na přípravu a realizaci pomoci se tím sníží.

9. S ohledem na teroristické útoky by měly být zváženy bezpečnostní zájmy a jejich význam pro preventivní opatření. Mělo by být zjištěno propojení mezi zvládáním následků a ochranou kritické infrastruktury. Za účelem zajištění včasného varování o teroristické hrozbě nebo rychlé odezvy v případě výskytu útoku by mělo být posíleno spojení mezi MIC a zodpovědnými orgány.

■ *Silnější základy pro zlepšení připravenosti by mohly být poskytnuty*

10. Specifickými školeními pro určité skupiny např. hodnotících expertů.

11. Školeními na specifická rizika a situace, např. terorismus, nehody znečišťující moře.

12. Specifickými školeními dobrovolníků zasahujících v oblasti civilní ochrany.

13. Rozvojem scénářů na všechny druhy odezvy pro všechny typy katastrof.

14. Hodnocením zdrojů a prostředků dosažitelných pro odezvu na různé typy katastrof, včetně definování hlavních cílů.

15. Zintenzivněním školení, posilováním křížové účasti na národních cvičeních a zlepšením sdílení získaných zkušeností.

16. Zorganizováním specifických cvičení na otestování interoperability zdrojů, včetně civilně vojenské interoperability.

17. Zdokonalením současného systému výměny expertů, který by mohl být rozšířen tak, aby obsahoval i téma prevence.

18. Zlepšením komunikace v průběhu krizí mezi různými krizovými sítěmi a mezi experty.

19. Spolufinancováním projektů na téma detekce nebezpečných látek ve vzduchu a ve vodě, varování veřejnosti, obnovu kritické infrastruktury atd.

20. Poskytnutím základních prvků na zlepšování technik a metod odezvy, výměny technologií a jejich šíření.

■ *Odezvu na živelní a antropogenní katastrofy je možné zlepšit*

21. Zajištěním koordinované evropské odezvy - posílení koordinace evropské pomoci při odezvě na pohromy vyžaduje akce v několika oblastech:

- Je nutná plně harmonická odezva EU tak, aby členské státy pracovaly společně na evropské úrovni. Je třeba pevného závazku členských států ke vzájemné spolupráci při vysílání pomoci civilní ochrany za pomoci OSN a ku prospěchu zasažené země.

- Měly by být posíleny kapacity operačního plánování MIC. To vyžaduje, aby centrum hrálo ústřední roli při plánování a koordinaci dopravy a distribuce pomoci evropské civilní ochrany, a to uvnitř i vně EU.

- Na zásahy mimo EU by měla být posílena kapacita na velitelství, která by dosáhla síly koordinační jednotky na místě. Skutečná síla evropské civilní ochrany by měla vyjadřovat, že je jediným evropským prvkem v místě katastrofy s oficiálním koordinačním orgánem, který koordinuje příjezd, distribuci a dodávání evropské pomoci civilní ochrany.

- Tsunami v Jižní Asii zdůraznila potřebu lepší integrace vojenských zdrojů do celkové pomoci civilní ochrany. Mechanismus musí být v takové pozici, aby mohl rychle zmobilizovat vojenské prostředky.

22. Posílením analytických kapacit - celková odezva by mohla být zlepšována posilováním analytických kapacit Mechanismu. Přicházející výstrahy a zprávy by byly analyzovány okamžitě a dalo by se přesně rozhodnout o relevantních potřebách civilní ochrany. MIC by mělo pokračovat v monitoringu rozvoje uvnitř i vně EU, aby zajistilo okamžitou odezvu na všechny druhy katastrof.

23. Spuštěním autonomní pomoci - tento systém může být aktivován v případě souhlasu členských států s určením omezeného množství klíčových jednotek nepřetržitě pohotovosti pro evropské zásahy civilní ochrany. Žádost odpovědného evropského orgánu by spustila využi-

tí těchto jednotek. Interoperabilita těchto jednotek by byla zajištěna potřebným výcvikem.

24. Přístupností k jednotkám - každý členský stát by měl navíc předem určit soběstačné jednotky s možností rychlého nasazení, které by mohl dát k dispozici pro evropské zásahy civilní ochrany. Takto by MIC mohlo přímo žádat členské státy o mobilizaci specifických jednotek.

25. Zlepšením dopravy - Je třeba zlepšit dopravní kapacity pro evropskou pomoc civilní ochrany. MIC by mělo být v takové pozici, aby mohlo financovat a organizovat dopravu pomoci v případě katastrofy.

26. Posílením logistické základny Mechanismu - Mechanismus by měl být vybaven patřičnými logistickými prostředky. MIC by mělo mít možnost rychle najmout vybavení potřebné k zajištění rychlé evropské odezvy, které není možné zajistit z prostředků členských států.

27. Podporou konzulárních a s nimi spojených témat - Mechanismus může výrazně pomoci členským státům v aspektech odezvy na katastrofy, které zapadají mimo rámec civilní ochrany, formou své sítě 24 hodinového provozu. MIC může výměnou informací o týmech identifikujících oběti, o repatriaci a o potřebách zdravotní evakuace poskytovat členským státům pomoc při operačních aspektech konzulární spolupráce.

28. Zviditelněním evropské pomoci - je třeba správně koordinovat přístup k médiím v době krize.

29. Výměnou nejlepších zkušeností - na optimalizaci odezvy na katastrofy je nutné šíření nejlepších praktik. Nový nástroj by měl povzbudit členské státy, aby se podělily o nejlepší zkušenosti a to jak z evropských, tak z národních zásahů. To by mělo obsáhnout práci zaměřenou na zlepšování technik a metod odezvy stejně tak, jako proces obnovy po katastrofách.

30. Zlepšováním hodnotících technik - nový nástroj by měl přispět ke zlepšení technik hodnocení škod způsobených na životním prostředí.

31. Průzkumem bezpečnosti životního prostředí - v případě katastrof s velkými následky na životní prostředí by Komise měla požádat o realizaci průzkumu bezpečnosti životního prostředí.

■ *Závěr*

Vyjednávání o budoucí podobě dokumentu intenzivně probíhá. Některé členské státy prozatím vystupují proti sloučení třech stávajících nástrojů v jeden jediný. Rovněž právní síla dokumentu jako direktivy se některým členským zemím jeví jako příliš silná. Nyní Komise intenzivně vyhodnocuje všechny příspěvky, návrhy a doplňky, které prozatím dorazily do ústředí v Bruselu. Další návrh nového nástroje lze očekávat v průběhu jarních měsíců. Zda-li po zániku Mechanismu a Akčního programu Společenství v oblasti civilní ochrany vznikne opravdu jediný právní nástroj, a nebo bude platnost programů pouze prodloužena, se s jistotou dozvíme až v druhé polovině roku 2006. ■

Světová konference o snížení dopadů pohrom

RNDr. Dana PROCHÁZKOVÁ, DrSc.,

V lednu letošního roku se pod patronací OSN uskutečnila v japonském Kobe Světová konference o snížení dopadů pohrom. Organizátorem konference byl útvar OSN Mezinárodní strategie pro snížení dopadů pohrom (International Strategy for Disaster Reduction – ISDR).

Místo konání konference se nachází nedaleko centrálního památníku obětem zemětřesení v Kobe (16. ledna 1995), které způsobilo mnoho obětí na životech a ničivě zasáhlo do života největšího japonského přístavu. Konference se zúčastnilo 1500 zástupců mezinárodních organizací, členů vlád, zástupců průmyslu a členů nevládních organizací.

Konference se skládala z plenárních zasedání, kde se řešily palčivé otázky jako prosincová katastrofa v jihovýchodní Asii, plány na snížení dopadů pohrom na celém světě, humanitární akce apod., odborných konferencí, seminářů a pracovních zasedání, kulatých stolů, diskusních panelů a výstav podniků a organizací, které prezentovaly systémy zabezpečení krizového managementu, systémy pro zajištění včasného varování apod. Na konferenci bylo předneseno více než 20 000 odborných sdělení, informací a návrhů.

Zástupci předních světových institucí (OSN, UNESCO, Světová banka, Rozvojová banka, OECD, EU apod.) se zúčastnili tří velkých diskusí u kulatého stolu zaměřených na:

1. Rizika pohrom: výzva pro další rozvoj.

2. Poučení pro život s riziky.

3. Vynořující se rizika: co se stane zítra?

Výsledky diskuse se odrazily v hlavních oficiálních dokumentech konference.

Velký prostor pro prezentaci řízení bezpečnosti s ohledem na pohromy dostalo Švýcarsko. Tam se totiž na celonárodní úrovni aplikovaly zásady řízení bezpečnosti, které jsou od konce 70. let aplikovány v oblasti jaderné bezpečnosti a postupně pod patronací OSN (Akční plán z Yokohamy 1994), OECD a EU jsou prosazovány do oblasti obrany před pohromami, chemickými haváriemi a v poslední době i terorismem. Koncepte snížení dopadů pohrom založená na celistvém a holistickém přístupu ve Švýcarsku:

- bere v úvahu celý cyklus řízení pohrom, tj. prevence, odezva a obnova,
- je založena na komplexním přístupu k rizikům (tj. rozpoznání rizik, pochopení rizik, identifikace vhodných protipatření, instalace protipatření, monitoring účinnosti opatření, monitoring komplexní bezpečnosti v čase, regulační opatření v případech, že bezpečnost neroste v čase atd.), kterého se účastní všichni zúčastnění, jichž se rizika týkají a v úvahu jsou brány principy udržitelnosti. To znamená, že je aplikován dále uvedený postup:

1. Identifikace rizik, tj. hodnocení rizik a identifikace potenciálních škod.

Pohled na centrum Kobe (převzato z materiálů organizačního výboru konference)

2. Zabránění (vyhnutí se) rizikům opatřeními v územním plánování, což se považuje za prioritu integrálního řízení rizik.

3. Život s riziky, tj. definice cílů ochrany chráněných zájmů, tj. životů a zdraví lidí, majetku, životního prostředí, infrastruktury, veřejného blahobytu a státu, pomocí zajištění:

- vhodného využívání území,
- zvažování potřeb všech zúčastněných,
- údržby a pravidelné kontroly existujících ochranných opatření,
- systematického hodnocení ochranných opatření po výskytu pohrom,
- budování uvědomění u populace, které se to týká,
- problémy pojištění proti živelním pohromám.

4. Přípravenost, tj. příprava na nouzové situace.

5. Mezinárodní solidarita a spolupráce znamenající spolupráci při odezvě, výměnu know-how a poučení.

OSN prezentovala **světovou databázi o pohromách EM-DAT**. Tato databáze zahrnuje data o pohromách na světě od r. 1900. Dnes obsahuje již záznamy o více než 14 000 pohromách. Kritéria pro zařazení pohromy do databáze jsou:

- 10 nebo více lidí bylo zabito,
- 100 lidí bylo postiženo,
- byl vyhlášen nouzový stav,
- bylo požádáno o mezinárodní pomoc.

Databáze obsahuje data o přímých škodách (tj. o škodách na budovách, infrastruktuře a úrodě) a jen někde o nepřímých škodách, tj. o ztrátě tržeb, růstu nezaměstnanosti či destabilizaci trhu. **Databáze rozlišuje dva typy pohrom, a to přírodní a technologické**, které dále dělí do patnácti kategorií, které se dále dělí do více než 50 podkategorií.

Přírodní (živelní) pohromy dělí do tří specifických skupin, a to:

- **hydrometeorologické pohromy**, tj. povodně, zvednutí vodních hladin, bouře, sucho a spojené pohromy (extrémní teploty

a požáry lesů a kosodřeviny), sesuvy a laviny,

- **geofyzikální pohromy**, tj. zemětřesení a tsunami, sopečné erupce,
- **biologické pohromy**, tj. epidemie a infikování hmyzem.

Technologické pohromy dělí na:

- **průmyslové havárie**, tj. chemické, kolaps průmyslových infrastruktur, výbuch, požár, úniky plynů, otravy, ozáření,
- **dopravní havárie**, tj. letecké, železniční, silniční a vodní,
- **různorodé havárie**, tj. kolaps domácích neprůmyslových objektů, exploze, požár.

Dosud probíhá standardizace databáze, tj. dopracovávají se kritéria pro sběr, zpracování, ukládání a udržování dat. Údaje o databázi lze nalézt na webu: <http://www.em-dat.net/>.

Zásadní výsledky konference

- kvalifikované pro-aktivní řízení bezpečnosti na úrovni vlád i veřejných správ je předpokladem a základní podmínkou pro snížení rizik pohrom,
- kvalifikovaná data o výskytu pohrom a jejich dopadech na lidi jsou základem pro každé řízení, ať na úrovni řízení rizik nebo krizového řízení anebo řízení bezpečnosti,
- ISDR vyhlásila, že hlavními prioritami na léta 2005 až 2015 je implementace opatření na snížení rizik souvisejících s ohroženími pohromi,
- konference se stala milníkem v redukci rizik spojených s pohromami, protože ustanovila přípravu celosvětové směrnice na snížení rizik spojených s přírodními pohromami. V tomto směru upravila Akční plán z Yokohamy z r. 1994, který byl sestaven v rámci mezinárodní dekády na snížení dopadů živelních pohrom a přijala Plán činnosti pro bezpečnější svět ve 21. století,
- UNESCO a WMO (Světová meteorologická organizace) předložily efektivní mechanismus pro vybudování systému včasného varování v Indickém oceánu. Instalace technických zařízení byla odhadnuta na

20 milionů USD. Za větší problém je však považováno zajištění žádoucího provozu systému, tj. permanentního provozu technických zařízení, zpracování a interpretace naměřených dat, protože to vyžaduje vzdělání odborníků i populace. Naučit odborníky a lidi, a to včetně domorodých obyvatel, co dělat, když obdrží varování o blížící pohromě znamená nejen zpracovat a vysvětlit teoreticky, ale systematicky procvičovat a dbát na dodržování zásad ochrany v každodenním životě. Systém včasného varování zaplatí hlavně Japonsko, Austrálie, Čína, EU a USA. Systém bude navazovat na systémy včasného varování, které již v Indickém oceánu fungují, tj. jsou zaměřeny proti povodním, cyklonům a zemětřesením,

- ISDR klade důraz na prosazení jednotné terminologie pro řízení bezpečnosti v komplexním pojetí. Tj. prosazuje terminologii, tj. systém pojmů, který se v ČR pokouší autorka systematicky prosadit od roku 2000 zatím s malým úspěchem. Zdůrazňuje pojmy jako např. **pohroma jako obecné označení každého jevu, který má nežádoucí dopady na chráněné zájmy**, přijatelné riziko, protipatření, řízení rizik na základě identifikace ohrožení od pohromy a zranitelnosti v území, prevence, zmírnění, uvědomění veřejnosti, včasné varování, obnova, zranitelnost.
- organizace pro krizové řízení a připravenost pracující v rámci ISDR vyhlásila projekt „Pro-aktivní společenství s ohledem na pohromy“,

Základní ustanovení deklarace schválené na závěr konference

- dopady pohrom jsou významným problémem pro udržitelný rozvoj,
- všechny prvky a složky lidské společnosti musejí spolupracovat na snížení dopadů pohrom,
- lidská společnost se musí naučit žít s riziky od ohrožení vyvolaných pohromami a musí implementovat pro-aktivní řízení bezpečnosti,
- státy mají primární odpovědnost za ochranu základních zájmů, a proto musí mít

koncepty na snížení rizik spojených s pohromami,

- přijímá se Plán činností na léta 2005 až 2015 se strategickými cíli a s implementačními strategiemi.

V dalších přijatých dokumentech se:

- zdůrazňuje důležitost regionální spolupráce a koordinace při snižování dopadů pohrom včetně sdílení informací z této oblasti,
- rozpoznává potřebu implementovat dobrou praxi při detekci pohrom, prevenci, hodnocení pohrom, obnově a rekonstrukci a implementovat systémy včasného varování,
- doporučuje, aby se mezinárodní vědecká komunita soustředila na snižování dopadů pohrom,
- rozpoznává, že systémy včasného varování vyžadují:
- znalost rizik v místě,
- technický monitoring a službu na zajištění varování,
- zajištění rozšíření varování v případě potřeby,
- znalost a uvědomění lidí.

Plán akcí na léta 2005 až 2015 navazuje na strategii z Yokohamy z roku 1994. Jeho cílem je prosadit strategický a systematický přístup ke snížení zranitelnosti a rizik vyvolaných ohroženími od pohrom. Stanovuje pět dále uvedených priorit:

1. Zajistit, aby snižování rizik s ohledem na pohromy bylo národní prioritou v každé zemi.
2. Identifikovat, hodnotit a monitorovat rizika s ohledem na pohromy a posilovat včasné varování.
3. Budovat kulturu bezpečnosti na všech úrovních lidské společnosti.
4. Redukovat zásadní faktory, které přispívají k růstu rizika.
5. Posilovat připravenost na odezvu na pohromu na všech úrovních.

Další vybrané odborné výsledky konference:

- zřejmý posun od opatření odezvy k opatřením prevence, a to její vyšší úrovně založené na udržitelném rozvoji, tj. zásadní důraz na řízení bezpečnosti,

- změna klimatu je závažná a je na postupu,

- zranitelnost moderních společností vůči přírodním pohromám je spojená s dopady na kritickou infrastrukturu,

- prevence pohrom musí vycházet z pro-aktivního řízení rizik,

- snížení rizik (rizika jsou dle odborné teorie komplexní bezpečnosti místně specifická) musí být založeno na detailních znalostech místa, protože scénáře opatření nelze přenést z místa na místo,

- posilování účinnosti opatření řízení rizik pomocí principu partnerství, tj. obrana a ochrana před riziky je věcí všech, tj. nejen státu,

- připravenost na zvládnutí dopadů pohrom je důležitá pro rychlou a efektivní odezvu,

- vyhlášen projekt „Mezinárodní spolupráce při hodnocení zemětřeseného ohrožení a řízení rizik s ním spojených v Asii a Pacifiku“,

- na půdě OSN založení spolupráce mezi pozorováním pohrom a výzkumem s cílem vylepšit připravenost na zvládnutí pohrom,

- ohrožení povodněmi a s nimi související rizika rostou v čase kvůli změně klimatu a růstu hustoty populace a majetku v osídlených místech,

- sucho je pohroma, která nabývá na síle v Africe a v USA, a proto byla v USA zřízena komise zabývající se suchem,

- EU ročně dává do světového fondu osm milionů EUR na pomoc po pohromách v různých částech světa,

- systematické vzdělávání a výchova jsou zásadní pro řízení a růst bezpečnosti s ohledem na pohromy.

Konference byla velmi úspěšná díky snaze organizátorů a odborníků řešit palčivé otázky dneška a zajistit pro-aktivním řízením zvyšování bezpečnosti s ohledem na pohromy, a tím i udržitelný rozvoj lidské společnosti na planetě Země. ■

Pozornému čtenáři jistě neušlo, že se v této stati se zvýšenou frekvencí vyskytuje termín „pohroma“. Tento výraz je v naší terminologii spojován s jevy, které vznikly působením přírodních živlů.

Autorka zde termín „pohroma“ využívá jako pojmenování pro všechny jevy, které jsou pro společnost nežádoucí, tedy tam, kde využíváme všeobecného pojmenování „mimořádná událost“.

Tak široká aplikace termínu „pohroma“ je v podmínkách ČR dosti neobvyklá a méně znalé čtenáře může uvádět v nejistotu, zda předkládanému textu řádně porozuměli.

Považuji proto za nutné na tuto skutečnost upozornit.

plk. Ing. Vilém ADAMEC, Ph.D.,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Před padesáti lety vznikl v Klatovech profesionální hasičský sbor

V letošním roce uplynulo padesát let od založení profesionálního hasičského sboru v Klatovech. U příležitosti tohoto výročí se v pátek 25. března 2005 uskutečnilo v sále Střední zemědělské školy v Klatovech slavnostní shromáždění, kterého se zúčastnila celá řada významných hostů. Za všechny je možné jmenovat poslance Parlamentu ČR Jiřího Bílého, ředitele kanceláře generálního ředitele HZS ČR plk. JUDr. Zoltána Szaszo a ředitele HZS Plzeňského kraje pplk. Ing. Jaroslava Salivara.

Ředitel územního odboru HZS Plzeňského kraje Klatovy mj. Jan Rayser ve slavnostním projevu připomenul historii vzniku klatovských profesionálních hasičů: „První profesionální jednotka byla v Klatovech ustavena v únoru 1955 a bylo rozhodnuto, že bude mít 19 mužů. Prvními

příslušníky veřejného požárního sboru z povolání se stali mladí členové klatovského dobrovolného požárního sboru, kteří nastoupili službu 14. února 1955.“ Ředitel HZS Plzeňského kraje pplk. Ing. Jaroslav Salivar ve svém vystoupení poděkoval profesionálním a dobrovol-

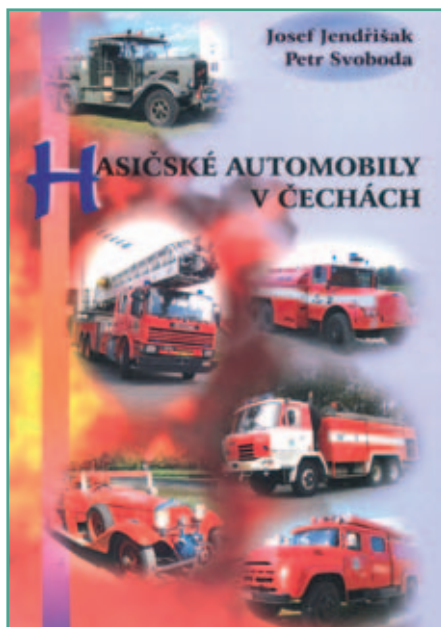

ným hasičům za dosažené výsledky v jejich každodenní práci a zároveň vyjádřil poděkování zástupcům samosprávy za jejich podporu.

Součástí slavnostního shromáždění bylo dekorování praporu HZS Plzeňského kraje územního odboru Klatovy. Poté byly předány pamětní plakety, medaile a pamětní listy.

por. František VAŠKO,
HZS Plzeňského kraje, foto autor

Hasičské automobily v Čechách

Pod tímto názvem vyšel v březnu letošního roku první díl knihy autorů Josefa Jendřišáka a Petra Svobody.

Prináší informace o hasičské a požární technice na automobilových podvozcích, která je, až na malé výjimky, i v současné době používána hasičskými sbory, ať už dobrovolnými nebo profesionálními. Seznamuje nás s automobilovou požární technikou, vyráběnou v minulosti i v současnosti u nás nebo k nám dováženou ze zahraničí.

Na 105 stranách najdeme přehledně seřazené fotografie a vybrané technické údaje jednotlivých typů, jako jsou automobilové stříkačky, dopravní automobily a cisternové automobilové stříkačky, ale i pěnové, plynové, práškové a kombinované hasičské automobily, včetně rychlých zásahových automobilů. Nechybí ani speciální zásahové požární automobily – žebříky, plošiny a jeřáby

nebo technické, protiplynové, vyprošťovací a kontejnerové automobily. V závěru knihy je představena požární technika na tankových podvozcích nebo na obrněných transportérech.

Autoři upozorňují, že kniha nemůže zahrnovat vyčerpávající přehled veškeré používané automobilové požární techniky, pracují však na pokračování, které by mělo představovat např. hadicové, velitelské a vyšetřovací automobily, autobusy, nákladní a osobní automobily.

Zajímavou a poutavou publikaci vydalo Vydavatelství FIJEPO, kam je možné se obrátit s případnou objednávkou. Kontaktní adresa: FIJEPO - Jendřišák Josef, Ostravská 66, 737 01 Český Těšín, tel.: 558 737 412 nebo 604 641 222, e-mail: fijepo@volny.cz.

npor. Ing. Zdeněk RÁŽ,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Pozvánka do vojenského muzea

Na 60. výročí osvobození Československa od fašismu a konce druhé světové války se patrně nejdůležitěji připravovali příznivci historické techniky. Ne jinak tomu bylo i ve Vojenském technickém muzeu, které se nachází v bývalých kasárnách mezi obcemi Krhanice a Lešany u Týnce nad Sázavou.

Mezi perfektně udržovanými exponáty nechybí ani požární technika. Najdeme zde mimo jiné požární automobil Praga L, který byl ve druhé polovině 20. let minulého století používán u 1. leteckého pluku na letišti v Praze-Kbelích. Dalším je unikátní letištní požární automobil Tatra 26/52, který kopřivnickou továrnu opustil počátkem 30. let. Automobil byl na objednávku Československé armády vyroben v jediném kuse. Návštěvníky jistě zaujme také německý požární automobil Mercedes L 1500, který byl používán na letištích Luftwaffe za II. světové války. Z pozdější doby tu je požární verze automobilu Praga RN z roku 1951.

V Lešanech nechybí ani ukázky dobových krytů. Jsou zde například filtry z filtroventilačního zařízení protileteckého krytu z roku 1938.

Expozice spadá pod Vojenský historický ústav Praha a byla založena v roce 1996. Celkem vlastní více než 350 historických tanků, kanonů, motocyklů, obrněných, nákladních a osobních vojenských vozidel pocházejících z období od roku 1890 až do současnosti. Sbírky jsou prezentovány v osmi halách a pod šesti přístřešky na volném prostranství. Muzeum bude pro veřejnost otevřeno 28. května 2005. V průběhu června a září bude otevřeno o víkendech, v prázdninových měsících od středy do neděle. Otevírací doba je vždy od 09.00 do 17.00 hodin. Vstup je zdarma.

kpt. Josef NITRA,
foto Milan VÁVRU

Pro větší bezpečnost občanů

Ve dnech 13. až 15. dubna 2005 se již tradičně konal v levém křídle Průmyslového paláce na pražském holešovickém Výstavišti XIV. ročník mezinárodního veletrhu zabezpečovací techniky, systémů a služeb, požární ochrany a záchranných zařízení PRAGOALARM/PRAGOSEC 2005. Jeho organizátorem byla Incheba Praha spol. s r.o.

Zástitu nad veletrhem převzaly Ministerstvo vnitra, Národní bezpečnostní úřad a Policejní prezidium České republiky, na odborné spolupráci se podílely Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm, Česká asociace pojišťoven, Komora podniků komerční bezpečnosti ČR, sdružení AMBO a Výzkumný ústav bezpečnosti práce. Jedním z mediálních partnerů byl časopis 112.

Na ploše téměř 2100 m² vystavovalo své výrobky 229 firem, z toho 24 zahraničních, a to nejen z evropských zemí, ale také například z Austrálie, Číny, Kanady a Japonska. Více než 6000 návštěvníků se mělo možnost seznámit s nejnovějšími typy elektronických zabezpečovacích zařízení, bezpečnostních systémů, mechanických zabezpečovacích zařízení a zařízení požární ochrany. Předváděny byly také poslední trendy vstupních kontrolních zařízení, kamerových mechanických zabezpečovacích systémů a integrovaných zabezpečovacích systémů, individuálních přístrojů pro elektronické bezpečnostní systémy, provozu pultů centralizované ochrany a bezpečnostních a strážních služeb. Pro bezpečnost a ochranu zdraví při práci se představily moderní typy ochranných pomůcek, oděvů, obuvi a rukavic.

V neposlední řadě přitahovaly diváky vyhledávací systémy odcizených automobilů, které lokalizují polohu předmětu na bázi GPS s přenosem informací dispečerskému pracovišti přes síť GSM. Nabízena byla také logistická varianta například pro kamionovou dopravu k optimálnímu vytěžování vozidel.

Expozice MV zaujala mikročipy

Více pozornosti bylo tentokrát věnováno zabezpečení motorových vozidel, které bylo významnou součástí především expozice Ministerstva vnitra. Na její organizaci a obsahu se podílelo Muzeum Policie ČR a odbor prevence kriminality MV ve spolupráci s dalšími odbornými pracovišti tohoto ministerstva a Policie ČR. Cílem bylo seznámit veřejnost s konkrétní činností v oblasti prevence kriminality. Návštěvníky zaujaly zejména informace týkající se označování majetku a zvířat mikročipy. Na internetové adrese www.identifikace.cz je možné zveřejnit také informaci o pohřešované

věci označené mikročipem. Přehled o instalaci mikročipů do věcí a zvířat je uveřejněn na www.mikrocipy.cz.

Na stánku bylo demonstrováno označování automobilu i jeho jednotlivých odnímatelných částí (autorádia, CD přehrávače) a jejich zaregistrování v centrální databázi, která umožňuje podle čísla mikročipu vyhledat na internetu a prokázat, kdo je skutečný majitel. Návštěvníci si mohli funkci mikročipů vyzkoušet na malé maketě automobilu ponořené do akvária.

Ceny Grand Prix

Veletrh slavnostně zahájil ministr vnitra Mgr. František Bublan v Lapidáriu Národního muzea. Zde byla předána ocenění vítězům soutěže o nejlepší exponát, výrobek a službu. Odborná porota udě-

lila v letošním roce tři ceny Grand Prix 2005, a to za **zabezpečovací a přístupový systém CONTAL ACCESS 2000** vyrobený firmou Contal OK, spol. s r.o. Jde o integrovaný přístupový a bezpečnostní systém, který se skládá z operátorského pracoviště, řídicího modulu na bázi procesoru a snímačů karet navzájem propojených výkonnou a moderní LON sítí. Systémová architektura systému CONTAL Access 2000 je navržena tak, aby byl produkt vhodný pro malé instalace s několika snímači a zároveň pro rozsáhlé instalace pro několik tisíc uživatelů. Moderní technologie vytváří podmínky pro rychlou a levnou instalaci s možností jednoduchého budoucího rozšiřování systému. V územně rozlehlých systémech se pro komunikaci používá veřejného telefonu nebo sítě GSM,

ale také TCP/IP síť, LAN/WAN síť nebo internetu. Umožňuje vytvořit více operátorských a dispečerských pracovišť podle požadavků zákazníka.

Druhým oceněným výrobkem se stal **univerzální programovatelný trezorový detektor VV700** firmy GE Security ČR s.r.o. Zařízení na principu snímání otřesů, má na rozdíl od dosavadních výrobků nastavitelné parametry. Nová koncepce umožňuje uživateli individuální eliminaci vnějších rušivých vlivů a přizpůsobení vlastností snímače konkrétním podmínkám. Používá se pro ochranu zvláště citlivých prostor, trezorů a jiných pevných schránek i například celých trezorových místností.

Vysoké ocenění získala také **kamera S1415-LP** výrobce Siemens Building Technologies za své mimořádně vysoké rozlišení, asférický objektiv s clonovým číslem F1.0, mechanický IR cut filtr a možnost zapuštění a montáže na strop nebo zeď, kde je plně nastavitelná ve třech osách. Obsahuje výstup a kabel pro připojení servisního monitoru. Je navržena pro vnitřní a vnější krytí (stupeň IP66) a zaručuje nerušené diskre-

tní sledování. Její odolnost vůči úderu je 1000 kg. Má nastavitelné BLC (šest přednastavených zón přes PC) a duální napájení 12 V DC/24 V AC (nastavení fázeového posuvu).

Čestná uznání obdržely firmy Alkom security, a.s. za Služby multifunkčního dohledového centra Alkom, Jablotron s.r.o. za bezpečnostní systém komplexní ochrany majetku a osob OKO1, Siemens s.r.o. Siemens Building Technologies za DLO 1191, lineární detektor (hlásič) kouře elektrické požární signalizace AlgoRex, pracující na principu útlu infračerveného paprsku a Sieza s.r.o. za dva výrobky, mobilní nástrahový systém RSS a integrovaný bezpečnostní řídicí systém - Seven.

Nejlepší expozice

Po prvním veletržním dnu byl v rámci soutěže o nejzajímavější, nejvýraznější a nejhezčí expozici vyhlášen jako vítězný stánek firmy ATIS Group s.r.o., který svým klientům zabezpečovací systémy nabízel velmi příjemným způsobem v esteticky dobře působícím prostředí, dokonce za živého hudebního doprovodu.

du. Druhé místo přidělila porota expozici Siemens, s.r.o. a třetí firmě Jablotron, s.r.o.

Doprovodný program

Jako každým rokem, uspořádaly sdružení AMBO, Asociace technických bezpečnostních služeb Grémium Alarm, Česká asociace pojišťoven Incheba Praha spol. s r.o., Komora podniků komerční bezpečnosti ČR, Ministerstvo vnitra – odbor prevence kriminality a Národní bezpečnostní úřad několik odborných konferencí.

V hotelu EXPO se konala konference na téma Aktuální stav norem a certifikace prvků EZS, na níž se hovořilo zejména o významu technické normalizace, zkušebních postupech technických prostředků a certifikačních postupech.

Konference k požární ochraně v rámci EU se zabývala problematikou evropských norem a certifikace v prevenci před požáry se všemi úskalími, jak je přináší období harmonizace norem v oboru v jednotlivých zemích EU. Je to například otázka souhry investora stavby a všech dodavatelských subjektů v rámci legislativních norem. Cílem je, aby kvalita stavebního materiálu odpovídala požadavkům EU, výroba a instalace protipožárních systémů byla zajištěna řádnou certifikací.

Na konferenci o Systému registrovaného zabezpečení – SYREZ byla pozornost soustředěna na certifikaci zabezpečovacích systémů motorových vozidel proti krádeži s cílem snížit vzrůstající počet ohlášených fingovaných krádeží automobilů a s nimi spojených pojišťovacích podvodů.

„Bezpečnost - věc veřejná“ byl název konference s hlavním tématem Konkurenční zpravodajství jako nástroj konkurenčního boje, z něhož často vyplývá hospodářská kriminalita. Kontrolou nad těmito procesy pověřilo Ministerstvo vnitra soukromé detektivní společnosti, které kriminální činy odhalují a vyhledávají prostřednictvím speciálních profesionálních nástrojů porovnávání a analýzy informací.

Průběh jednotlivých konferencí mohli tentokrát zájemci sledovat také on-line po internetu.

K doprovodným akcím veletrhu patřily také atraktivní ukázky výcviku služebních psů, zadržení nebezpečného pachatele nebo výcviku bojových sportů, které se uskutečnily na prostranství před Průmyslovým palácem. Městská policie hl. m. Prahy zde rovněž vystavovala svou moderní automobilovou techniku. Letošním ročníkem veletrhu byla pravidelně ukončena pravidelná jednoletá perioda jeho konání. Podle vyjádření ředitele Incheba Praha, spol. s r.o. Ing. Jaroslava Čepka se připravuje organizační změna a další ročníky veletrhu PRAGOALARM/PRAGOSEC by se měly pořádat jednou za dva roky.

por. Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto Milan VÁVRU

CeBIT 2005 ve znamení novinek

kpt. Václav HLADÍK, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Veletrh CeBIT 2005, který se uskutečnil ve dnech 10. až 16. března v německém Hannoveru, je jedním z největších světových veletrhů, na kterém se prezentují novinky v oblasti telekomunikací, výpočetní techniky a souvisejících technologií. Součástí veletrhu jsou rovněž prezentace firem, které se konají v kongresovém centru a přilehlých halách.

■ Zájem o veletrh vzrostl

Lze konstatovat, že se oproti odhadům účast vystavovatelů, ve srovnání s loňským rokem, zvýšila a motto veletrhu „Řešení pro digitální svět práce a život“ přilákalo již první den desetitisíce návštěvníků z celého světa. Ze závěrečné statistiky vyplynulo, že počet vystavovatelů se oproti minulému roku, kdy vystavovatelů bylo 6109, zvýšil na 6270 a veletrh letos navštívilo celkem 480 000 návštěvníků.

Jestliže na předcházejících veletrzích byly „lákadly“ plazmové a LCD monitory (2002), bezdrátové technologie Bluetooth (2003) a WiFi (2004), byl letos nejvíce patrný rozmach VoIP (voice over IP) a navigace do vozidel. Tak jako v předcházejících letech, kdy v každé hale byla nejméně třetina obsazena dodavateli a prodejci z Asie, se jejich počet opět zvýšil a jen v Taiwanu se veletrhu zúčastnilo kolem osmi set firem. Silně se zvýšil i počet českých vystavovatelů (dle dostupných údajů v počtu 45). Lze tak vyslovit otázku, zda vstup naší země do EU paradoxně nepřesunul aktivity českých firem z brněnského Invenxu do německého Hannoveru, protože z nově přistoupičských členských států měla právě Česká republika nejvyšší zastoupení.

Vystavované novinky měly jedno společné - osvědčenou sérii GSM a PABX aplikací doplňovaly, jak jsem již uvedl, letos silně zastoupené technologie VoIP. Ukazuje se, že využívání datových sítí pro hlasové přenosy se ve světě stalo již běžnou věcí jak v sítích alternativních operátorů, tak u nejširší skupiny uživatelů.

■ EADS

<http://www.eads-dsn.com>

Na stánku EADS byl představen produkt navigace a řešení vzniklé krizové situace, využívající rekognici terénu z mapy a její porovnání se satelitními snímky. Za pomoci navigace GPS bylo možné do 3D modelu zapisovat aktuální polohy objektů (nebo vytyčit nebezpečnou zónu) a též volit filtry zobrazení, kde byla zajímavá možnost volného pohybu po modelovaném prostoru ve všech směrech. Krizový management měl tak možnost při řešení vzniklé situace zjiště-

ní aktuálního stavu. Představen byl model fotbalového stadionu a jeho okolí. Tento produkt byl představen též na TE-TRAPOL fóru v Bruselu.

Dále stál za zmínku vystavený policejní motocykl se speciální instalací ručního terminálu, využívající pro komunikaci technologii Bluetooth.

Úsměvnou upoutávku stánku tvořil především „hasič budoucnosti“ tak, jak si ho představuje firma EADS, kde byl patrný především systém sledování základních životních funkcí hasiče a stavu dýchacího přístroje od firmy Dräger. Přenos těchto stavových informací však není přenášán za pomoci terminálu TE-TRAPOL, ale autonomním systémem výrobce dýchacího přístroje. Červený obal terminálu je pouhou barevnou variantou, kterou EADS vytvořila na základě požadavku francouzských hasičů, a tak stále platí, že terminály do prostředí s nebezpečím výbuchu mají barvu bordó. Figurína hasiče byla pak dále vybavena zařízením pro noční vidění a na rukáve připevněným PDA, který by hasiči při práci spíše překážel, avšak u velitelů by mohl být zajímavou pomůckou, pokud by zobrazoval aktuální on-line informace.

■ ELCON

<http://www.elcon-system.de/>

V současné době je ve firmě dokončen vývoj ručního terminálu ELCON, který bude na trhu již koncem tohoto roku. U vozidlových terminálů je ELCON výrobcem ovládací skříňky CCP s plnou

konektivitou na rádiové části z produkce EADS (tzv. BER). Dle zástupce firmy Marco Dietricha nebude bez zajímavosti plnohodnotný přehlednější multifunkční displej a jednodušší ovládání. Propracovaný ovládací software nabídne uživatelsky modifikované funkce a zřejmě nejpodstatnější informací je, že nová koncepce umožňuje instalaci dvou CCP, tzv. dvojistou montáž (např. do CAS), kde jsou dostupné paralelně všechny funkce a standardně se také počítá s využitím Bluetooth. Po zkouškách začátkem roku 2006 by měl být k dispozici další typ CCP s identifikační kartou (obdobně, jak se osvědčilo u starších analogových radiostanic ASCOM), kde budou uloženy základní informace o uživateli, který terminál bude využívat a na základě toho mu budou umožněny příslušné služby (týká se pouze vozidlových terminálů, nikoli ručních). Nové terminály by měly být kompatibilní již s vyššími verzemi sítě (IP).

Předpokladem firmy ELCON je v horizontu roku 2007 představit nejen kompaktní vozidlový terminál sítě TETRA-POL vlastní výroby, ale též novou generaci ručních terminálů.

Pro uspokojení budoucích uživatelů terminálů spolupracuje ELCON se švýcarskými hasiči a jeho zástupci nás požádali o naše poznatky a návrhy na zlepšení nejen ergonomie obsluhy, ale celkového řešení koncových prvků. Je zřejmé, že tato menší firma je schopna na požadavky uživatelů reagovat pružněji než EADS a nabídku ke spolupráci jsme přijali.

Konvenční radiostanice

<http://www.etech2004.co.kr>

<http://www.entel.co.uk/>

Informace o připravovaných přenosných radiostanicích Motorola v provedení do prostředí s nebezpečím výbuchu jsou již delší dobu k dispozici, a tak jsme očekávali jejich představení na letošním CeBITu. Na stánku uvedené firmy jsme však zjistili, že představení ještě nejsou, ale že by měl být dodržen avizovaný termín uvedení na trh v květnu letošního roku. Pravděpodobně však pouze pro radiostanice v pásmu UHF. Pro pásmo VHF je podle nejaktuálnějších informací plánované uvedení na trh až na přelomu třetího a čtvrtého čtvrtletí letošního roku. Výrobu těchto radiostanic připravuje závod Motoroly v Izraeli a schvalovací proces je o to složitější, že již neprobíhá dle CENELEC, ale dle normy ATEX.

Cílem návštěvy veletrhu bylo mj. i zmapování nabízeného sortimentu přenosných analogových radiostanic, využitelných jednotkami PO SDH obcí, a to zejména s ohledem na požadavky kladené vyhláškou č. 255/1999 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany, a cenové relace. Z nabízeného portfolia výrobků byl při hledání kladen důraz na radiostanice pro mužstvo, jichž se předpokládá největší nedostatek po nabytí účinnosti příslušných ustanovení telekomunikační legislativy, týkajících se zákazu provozu s kanálovým rastrem 25 kHz k 1. lednu 2006.

Nezbytným předpokladem pro posouzení konkrétních typů radiostanic je jejich schválení dle normativu EU, označení značkou CE, se všemi nezbytnými procedurami. Z velkého množství takových radiostanic od producentů ze zemí východní Asie se jako nejvhodnější jevila radiostanice s typovým označením IP400, kterou na svých stáncích nabízelo více evropských prodejců. Je nám známo, že radiostanice uvedeného typu je pod označením HX420 nabízena i obchodním zástupcem v České republice a od vystavujících firem tak byly vyžádány podklady pro možnost porovnání cen. Jak nám potvrdil zástupce společnosti R.E.D ze Spojeného království John French, radiostanice pro mužstvo svými parametry daleko převyšuje požadavky uživate-

lů, a to například tím, že počet kanálů je 255, v základu selektivní volba a tři programovatelné klávesy. Lze konstatovat, že nabízená radiostanice malé robustní konstrukce se snadným ovládáním by mohla být na českém trhu silným konkurentem řady Motorola GP 344.

E-SEMBLE

<http://www.e-semble.com>

V hale věnované veřejnému sektoru a bezpečnosti nás zaujal produkt společnosti E-Semble, nazvaný Diabolo VR. Uvedená multimediální 3D aplikace je určena pro základní trénink řešení katastrof a mimořádných událostí z pohledu velitelů a řídicích pracovníků. Různé scénáře je možné nastavit lektorem, který řešení události sleduje a zapojit se může až deset uživatelů. Simulace událostí jsou upraveny v podstatě pro všechny složky IZS. Bez zajímavosti není ani nasazení tohoto produktu na požárních školách v Německu, Švýcarsku, Francii a Itálii.

Nám byla předvedena simulace řešení požáru panelového domu, kde jsme se za pomoci joysticku stali velitelem jednotky a celou událost jsme řešili z jeho pohledu.

Uvedený simulátor, dovolující nejen nastavení různých scénářů i úpravu z hlediska taktiky a legislativy, umožňuje po zadání „ostrých“ údajů simulovat zásahy v objektech, na které je zpracovávána příslušná dokumentace. To využívají němečtí hasiči v případech, kdy je třeba nacvičit zásah na konkrétní hotel či průmyslový objekt bez nákladných taktiko-prověrovacích cvičení.

Uvedená společnost bude vystavovat i na veletrhu Interschutz (6. - 11. 6. 2005 - <http://www.interschutz.de/>), s daleko širší prezentací a návštěva jejich stánku bude jistě velice zajímavá. O tomto produktu Vám přineseme bližší informace v některém z příštích čísel časopisu. ■

Kunratický les plný hasičů

Celkem jedenatřicet sportovců se v pátek 1. dubna 2005 zúčastnilo již druhého ročníku Hasičského běhu Kunratickým lesem. Závodníci soutěžili celkem ve čtyřech kategoriích. Vítězi závodu se podařilo překonat i nejlepší čas loňského roku.

Účastníci běhu se za příjemného jarního počasí scházeli v Kunratickém lese již od devíti hodin. Start byl stanoven na 11.15 hodin. Na bílé čáře tak v daný čas se startovními čísly stanovalo třicet mužů, rozdělených do tří věkových kategorií, a jedna žena. „Myslím, že se tímto závodem vytvořila velmi příjemná tradice. Hasiči musí mít dobrou fyzickou a přebory se pořádají v mnoha družích sportu. Běh je navíc jedna z disciplín při zkoušce fyzické způsobilosti,“ uvedl ředitel soutěže plk. JUDr. Zoltán Szaszo, ředitel kanceláře MV-generálního ředitelství HZS ČR. „Jsem rád, že se počet lidí, kteří jsou nadšení pro běh, rok od roku zvyšuje. Propozice jsme zaslali na všechny kraje a přijeli účastníci až z Olomouce. Časem

bychom z této soutěže rádi udělali mistrovství v přespolním běhu. Uvidíme, jak se vše bude vyvíjet,“ doplnil plk. JUDr. Szaszo.

Pro všechny běžce byl připraven čtyřkilometrový okruh, muži však měli za úkol uběhnout dvě kola této trasy. Celkové převýšení středně těžké trati bylo 65 metrů, závodníci museli zdolat jedno táhlé a dvě menší stoupání. Pořadatelé očekávali již před výběhem dobré výsledky. „Vloni jsme tu naměřili opravdu pěkné časy, takže letos by výkony mohly být ještě lepší,“ řekl tajemník závodu Mgr. Jan Dvořák.

Nejlepší ze závodníků zaběhl první kolo trati již za 14.28 minut a časy většiny jeho následovníků nebyly o mnoho horší. Jediná žena, npor. Lucie Chmelařová z HZS hl. m. Prahy, uběhla svoji čtyřkilometrovou trasu za 21.30 minut. Dva závodníci po prvním kole vzdali. Jako první nakonec protnul pomyslnou cílovou pásku s vůbec nejlepším časem 29.27 minut npor. Roman Kika z HZS Olomouckého kraje, který soutěžil ve druhé kategorii. V první kategorii zvítězil nstržm. Jan Šindelka z HZS Olomouckého kraje ve skvělém čase 30.13 minut. Ve třetí kategorii získal zlato kpt. Bohumil Kučera z HZS Olomouckého kraje s časem 35.18 minut. Bylo vyhodnoceno i absolutní pořadí mužů, když byly výkony všech závodníků vynásobeny koeficientem, příslušným skutečnému věku závodníka. Nejmladšímu účastníkovi soutěže bylo 26 let, nejstaršímu sportovci úctyhodných jednadesát. Do budoucna bude soutěž zřejmě ještě obohacena o různá překvapení. „Plánujeme připravit putovní pohár nebo speciální logo tohoto přeboru. Zatím se běhaly většinou orientační běhy, takže tato soutěž je určitým zpestřením a vlastní pohár si zaslouží,“ dodal hlavní rozhodčí závodu kpt. Pavel Pečený.

Pořadí	Rok narození	Kategorie	Jméno	HZS	Celkový čas
Ženy - 4 km					
1	1978	1	npor. Lucie Chmelařová	HZS hl. m. Prahy	21:30,0
Muži - 8 km					
1	1979	1	nstržm. Jan Šindelka	HZS Olomouckého kraje	30:13,0
2	1978	1	nstržm. Jiří Vavruška	HZS Libereckého kraje	30:39,0
3	1976	1	nstržm. Martin Jareš	HZS Středočeského kraje	30:53,0
1	1967	2	npor. Roman Kika	HZS Olomouckého kraje	29:27,0
2	1962	2	prap. Petr Brožek	HZS kraje Vysočina	33:37,0
3	1962	2	kpt. Jiří Musil	HZS hl. m. Prahy	33:40,0
1	1953	3	kpt. Bohumil Kučera	HZS Olomouckého kraje	35:18,0
2	1944	3	pplk. Mgr. Antonín Fischer	MV-GŘ HZS ČR	39:03,0
3	1953	3	kpt. Ing. Jaromír Lipovčan	MV-TÚPO Praha	43:32,0

pprap. Jana KEMROVÁ,
foto Milan VÁVRU

Na předních místech reprezentanti HZS ČR

Zámek v Bílých Poličanech v Královéhradeckém kraji se stal v pátek 1. dubna 2005 místem historicky prvního vyhlášení nejlepších sportovců - jednotlivců a kolektivů z řad profesionálních a dobrovolných hasičů v požárním sportu za rok 2004. O pořadí rozhodla anketa čtenářů odborného a zájmového čtrnáctideníku Hasičských novin a oslovených odborníků.

Záštitu nad slavnostním vyhlášením převzali generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán a starosta SH ČMS Ing. Karel Richter, kteří spolu s předsedou představenstva Hasičské vzájemné pojišťovny, a.s. Ing. Josefem Kubešem osobně předali ocenění.

Specifikou ankety byla především skutečnost, že se v ní nečinil rozdíl mezi profesionálními a dobrovolnými hasiči a o umístění tak, vedle výsledků, rozhodovaly i sympatie čtenářů. Konečné pořadí však odráží fakt, že loňský rok se nesl především ve znamení úspěchů profesionálních hasičů. Mezi nejvýraznější z nich patří skvělé výkony reprezentačního družstva HZS ČR na světovém šampionátu v Minsku, kde zvítězilo v disciplíně požární útok a v celkovém hodnocení obsadilo bronzovou příčku.

To se samozřejmě promítlo i do výsledků ankety. Mezi kolektivy získalo družstvo HZS ČR prvenství a jeho členům Jaroslavu Hrdličkovi a Martinu Provazníkovi, kteří jsou zároveň hlavními oporami družstva HZS Plzeňského kraje - mistrů HZS ČR v požárním sportu družstev, patří první resp. třetí příčka i mezi jednotlivci. Další z reprezentantů, Radek Vyvial (HZS Středočeského kraje), pětinasobný mistr České republiky ve výstupu do 4. podlaží cvičné věže, získal cenu expertů.

Druhou příčku mezi jednotlivci obsadila zástupkyně dobrovolných hasičů - mistryně České republiky v požárním sportu Monika Sedlatá z SDH Kvasiny. V kolektivech se na druhém místě za reprezentačním družstvem HZS ČR umístilo družstvo žen z SDH Chválenice, následované družstvem mužů z SDH Kvasiny. Oba týmy získaly mistrovské tituly na mistrovství republiky družstev SDH v Sušici.

Velký podíl na skvěle připravené akci měli, vedle organizátorů, také její sponzoři - generální sponzor Hasičská vzájemná pojišťovna, a.s., hlavní sponzor Velkopopovický Kozel, a partneři - Pavliš a Hartman spol. s r.o., Zahas, s.r.o., Výzbrojna požární ochrany, a.s., Jiří Palička, Hosín - Hluboká n. Vltavou a Ing. Radomír Knězek, Palkovice.

Vzhledem k tomu, že v letošním roce čeká naše závodníky několik vrcholných akcí (vedle domácích mistrovství především mezinárodní soutěž CTIF v červenci v Chorvatsku a II. mistrovství Evropy v požárním sportu v září v Ostravě), lze očekávat, že rozhodování čtenářů i odborníků v příštím ročníku ankety nebude snadné.

Výsledky ankety

Jednotlivci: 1. Jaroslav Hrdlička (HZS Plzeňského kraje), 2. Monika Sedlatá (SDH Kvasiny), 3. Martin Provazník (HZS Plzeňského kraje), 4. Tomáš Burda (SDH Štrbice), 5. Blanka Králová (SDH Chválenice), 6. Andrea Nolčová (SDH Chválenice), 7. Jan Lorenc (SDH Široký Důl), 8. Martin Kulhavý (HZS Libereckého kraje), 9. Radek Vyvial (HZS Středočeského kraje), 10. Ladislav Janeček (SDH Horní Poříčí). Hodnoceno bylo 22 závodníků nebo závodnic.

Kolektivy: 1. Reprezentace HZS ČR, 2. SDH Chválenice - ženy, 3. SDH Horní Lukavice - muži, 4. HZS Plzeňského kraje, 5. SDH Plumlov - muži, 6. SDH Výčapy - ženy, 7. SDH Pustkovec - muži, 8. SDH Moravský Beroun - ženy, 9. SDH Horní Poříčí - muži, 10. SDH Kamenec - ženy. Hodnoceno bylo 26 kolektivů.

Cena expertů: Radek Vyvial (HZS Středočeského kraje).

mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal,
foto Oldřich Příbyl

Summary

Helpful foundation

The Policemen and Firefighters Foundation – Mutual Assistance in Distress was established three years ago. It has been helping successfully to children and families of those policemen/firefighters who lost their lives on duty. p. 2

Operation complicated with frost

In January 2005 a major fire of a castle happened in Vodice near Tábor, South Bohemia. Up to eight fire units struggled to extinguish a large fire of roof constructions, but the operation was complicated by severe frost and no chance how to reach the place by high-rise equipment. Fire damages are estimated to 4 millions of CZK (125,000 EUR). p. 4

Fire costs

Information on total fire costs and their frame in the years 1999 – 2001 are compared. Partial data for the Czech Republic and certain other countries indicate a specific development esp. in the area of fire damages. p. 8

Rescue battalions of the Czech Army

As a part of reforming of armed forces of the Czech Republic into a fully professional army even military rescue bodies were re-organized. The 15th Engineer Rescue Brigade was created with command in Bechyně, South Bohemia. It consists of one corps of engineers and six rescue battalions, which are prepared to operate in extraordinary situations. p. 12

Measures against chemical terrorism

Threat of chemical terrorism has become one of the main risks of our period. This danger bears on nearly unlimited access to information and chemical technologies. p. 20

New EU legal instrument

As it was resolved at last meeting of representatives of EU member states and European Commission in Brussels, a new legal instrument in civil protection branch will have been prepared. It is supposed that this new material will be more focused on controlling preparedness and response on disaster. p. 22

World Conference on Disaster Reduction in Kobe

This January the World Conference on Disaster Reduction - WCDR took place in Kobe, Japan, under the auspices of the United Nations. The conference was connected with 10th anniversary of the 1995 earthquake, which killed more than 6,000 citizens in the town of Kobe and surroundings. WCDR meeting was aimed to increase international standards of hazard control in disasters. p. 24

PRAGOALARM/PRAGOSEC 2005

The 14th PRAGOALARM/PRAGOSEC international trade fair took place this April in Prague. The exhibition of safety systems, equipment and services, as well as fire and rescue equipment from 229 producers both Czech and foreign, was visited by more than 6,000 visitors. p. 28

CeBIT 2005

CeBIT, one of the biggest trade fairs worldwide, which took place in Hanover this March, allured more than 6,000 exhibitors and nearly half of million of visitors. This mega show yearly presents novelties in telecommunications, computers and relevant technologies. p. 30

Der Hilfsfonds erfüllt erfolgreich seine Aufgabe

Der Hilfsfonds der Polizei und der Feuerwehr zur gegenseitigen Hilfeleistung, mit dem geholfen werden soll, die Lebensbedingungen im Not geratener Kinder von Polizisten und Feuerwehrleuten, die bei der Dienstausübung ihr Leben verloren haben, hat im vergangenen Jahr 2004 erfolgreich seine Aufgabe erfüllt. S. 2

Starker Frost erschwerte den Einsatz

Insgesamt haben 8 Truppen des Brandschutzes im Januar 2005 bei dem ausgedehnten Brand der Dachkonstruktion eines Schlossobjektes in der Gemeinde Vodice, im Gebiet Tábořsko, eingegriffen. Der Schaden wurde auf 4 Millionen Kronen beziffert. S. 4

Die Kosten für den Brandschutz

In einem statistischen Vergleich ist für einige Länder dieser Welt, so auch für die Tschechische Republik, für den Zeitraum der Jahre 1991-2001, die Entwicklung der Kosten für den Brandschutz zu den durch Brände verursachten Schaden, dargestellt. S. 8

Die Rettungstruppen der Armee der T.R.

Im Rahmen der Reform, der Streitkräfte der T.R. ist es auch zur Reorganisation der Militärrettungseinheiten gekommen. Im süd-böhmischen Gebiet der Stadt Bechyně entstand die XV. Grenadierrettungsbrigade, deren Rettungstruppen für Einsätze bei ausserordentlichen Ereignissen vorbereitet sind. S. 12

Die Entwicklung von Massnahmen gegen den Chemie - Terrorismus

Der Chemie - Terrorismus ist eine von den derzeitigen, gefährlichen Erscheinungen. Diese Gefahr hängt ebenfalls zusammen mit dem unbeschränkten Zugang zu Informationen zu den Chemie - Technologien. S. 20

Neues Rechtsinstrument der EU auf dem Gebiet des Zivilschutzes

Ziel der Beratung von Vertretern der Mitglieder der EU und der Europäischen Kommission in Brüssel ist es, die Arbeiten zu den rechtlichen Dokumenten zu beginnen, in denen die Verfahrenweisen und Meldensysteme bei Katastrophen geregelt werden. S. 22

Die Weltkonferenz zur Minderung der Wirkungen von Katastrophen

Im Januar dieses Jahres fand im japanischen KOBE, unter der Schirmherrschaft der OSN, die Weltkonferenz zur Minderung der Wirkungen von Katastrophen statt. Die Konferenz wurde mit dem X. Jahrestag des Erdbebens, bei dem im Jahre 1995 mehr als 6000 Einwohner der Stadt KOBE gestorben sind, verbunden. S. 24

Die Messe PRAGOALARM/PRAGOSEC 2005

Der schon XIV. Jahrgang der internationalen Messe für die Sicherheitstechnik, die Systeme und Dienste, den Brandschutz und die Rettungsanlage PRAGOALARM/PRAGOSEC 2005 hat im April 2005 in Prag stattgefunden. Die Produkte von heimischen und ausländischen 229 Firmen haben mehr als 6000 Besucher besichtigt. S. 28

Die Messe CeBIT 2005

Die CeBIT 2005 ist eine der Weltgrössten Messen. Auf ihr werden die Neuheiten auf dem Gebiet der Telekommunikationen, der Computertechnik und der vernetzten Technologien präsentiert. Die Messe, die im März 2005 in Hannover, in Deutschland, stattgefunden hat, lockte mehr als sechstausend Aussteller und fast eine halbe Million Besucher an. S. 30

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktori - kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cikhartová - 974 819 951, pprap. Jana Kemrová - 974 819 947 • **Sídlo:** Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráž, Jan Žizka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolín 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční úževka: 15. dubna 2005 • Číslo 5/2005 vychází 15. května 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Internetová podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html

• **Foto na titulní straně:** Milan VÁVRŮ

Zájmové sdružení hasičských hudeb, Centrum hasičského hnutí Příbyslav, Okresní sdružení hasičů Pelhřimov, Sbor dobrovolných hasičů Pelhřimov, Hasičský záchranný sbor kraje Vysočina, Policie ČR - okresní ředitelství Pelhřimov, Zdravotní záchranná služba Jihlava,

pod záštitou

**generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslava Štěpána
a
starosty města Pelhřimova pana Leopolda Bambuly**

Vás srdečně zvou

na

Celostátní festival hasičských dechových hudeb, dny záchranářů a oslavu 130 let trvání Sboru dobrovolných hasičů v Pelhřimově

**kteřé se uskuteční ve dnech
28. a 29. května 2005 na Masarykově náměstí v Pelhřimově**

Program

Pátek 27. května 2005

- 17.00 hodin • Slavnostní valná hromada Sboru dobrovolných hasičů v Pelhřimově ke 130 letům trvání Sboru dobrovolných hasičů v Pelhřimově, která se uskuteční ve velkém sále Policie ČR-OR Pelhřimov

Sobota 28. května 2005

- 12.00 hodin • Příjezd hudeb do hasičské stanice v Pelhřimově
12.00 hodin • Záchranářské akce na Masarykově náměstí v Pelhřimově (do 18.00 hodin)
13.45 hodin • Nástup hudeb na Masarykovo náměstí
14.00 hodin • Slavnostní fanfáry na Masarykově náměstí v Pelhřimově a státní hymna
14.05 hodin • Zahájení festivalu starostou města Pelhřimova panem Leopoldem Bambulou
14.15 hodin • Společná produkce všech hudeb
14.30 hodin • Vystoupení jednotlivých hudeb na Masarykově náměstí (do 18.00 hodin): Hasiči Nová Bystřice, Hasiči Lysá nad Labem, Skuteční hasiči, Posádková hudba Tábor, Hasičanka Horní Suchá, Hasiči Příbyslav
• Slavnostní křest historicky prvního CD s názvem "Na hasičském bále"
20.00 hodin • Společenský večer ve velkém sále Policie ČR-OR Pelhřimov pro širokou obec příznivců krásné hudby v podání hudební skupiny Formanka z Prahy

Neděle 29. května 2005

- 08.00 hodin • Budíček dechových hudeb pro obyvatele Pelhřimova: Masarykovo náměstí, prostor u restaurace Střepina, Pražská ulice, Tábořská ulice, Chollosova ulice
09.00 hodin • Ukázky záchranářských akcí na Masarykově náměstí v Pelhřimově (do 16.00 hodin)
10.00 hodin • Vystoupení hudeb na Masarykově náměstí v Pelhřimově (do 16.00 hodin): Hasiči Příbyslav, Hasičanka Horní Suchá, Božejáci, Hasiči Lysá nad Labem
16.30 hodin • Závěrečné společné vystoupení všech hudeb - „monstrkoncert“ řídí šéfdirigent mistr Václav Palička

V ulicích přilehlých k Masarykovu náměstí bude vystavena historická a současná moderní záchranářská a požární technika.

Závěr dvoudenního setkání zpestří svým vystoupením Jihočeská kapela BUDVARKA se svými sólisty. Program moderují zpěvák Milan Černohouz a místní moderátor Petr Chládek. Občerstvení pro návštěvníky je zajištěno po oba dva dny. Vstupné na všechny pořady je volné. V případě nepříznivého počasí bude na Masarykově náměstí vytvořena stanová úprava.

MINISTERSTVO VNITRA - GENERÁLNÍ ŘEDITELSTVÍ HZS ČR A HASIČSKÝ ZÁCHRANNÝ SBOR KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE pořádají

pod záštitou
HEJTMANA KRÁLOVÉHRADECKÉHO KRAJE
A PRIMÁTORA STATUTÁRNÍHO MĚSTA HRADEC KRÁLOVÉ

1. - 2. července 2005 v Hradci Králové

1.července

08.30 - 09.00

Slavnostní zahájení - stadion TJ SOKOL HK

09.15 - 12.30

Běh na 100 m s překážkami - stadion TJ SOKOL HK

14.00 - 18.00

Výstup do 4. podlaží cvičné věže - stadion VLA HK

2.července

09.15 - 11.30

Štafety 4x100 m s překážkami - stadion TJ SOKOL HK

12.15 - 14.00

Požární útok - stadion TJ SOKOL HK

14.40

Vyhlášení výsledků - závěr

Stanovisko Českého národního komitétu CTIF

**k článkům uvedeným k dopisu Českého národního výboru CTIF
v Hasičských novinách č. 05/2005 a časopisech Alarm revue č. 2/05 a 112 č. 3/2005.**

Poznámka redakce - V březnovém vydání našeho časopisu jsme uveřejnili plné znění otevřeného dopisu Českého národního výboru CTIF Českému národnímu komitétu CTIF ve věci zastupování zájmů České republiky v CTIF. Stanovisko Českého národního komitétu CTIF, které nám k tomuto dopisu zaslal prezident Českého národního komitétu CTIF Ing. Ján Chlebo, zveřejňujeme bez úprav v plném znění.

Stanovisko Českého národního komitétu CTIF

k článkům uvedeným k dopisu Českého národního výboru CTIF v Hasičských novinách č. 05/2005 a časopisech Alarm revue č. 2/05 a 112 č. 3/2005.

Hasičský tisk informoval před několika dny čtenáře o otevřeném dopise Českého národního výboru CTIF (ČNV) zaslaném Českému národnímu komitétu CTIF (ČNK), který dle stanoviska prezidia je slušně řečeno zavádějící a v některých částech formou výslovných lží předkládá čtenářům obraz, který je v rozporu s konkrétními fakty.

1. Dopis, o kterém se v hasičském tisku informuje, Český národní komitét do 22. března 2005, kdy se sešlo prezidium ČNK k vypracování tohoto stanoviska, neobdrželo, přestože se v tisku tvrdí, „Český národní výbor CTIF zaslal Prezidiu Českého národního komitétu CTIF otevřený dopis...“. V den odeslání stanoviska tj. 5.4. 2005 dopis stále nebyl doručen!

2. Veškerá rozhodnutí, která ČNK učinil, byla v souladu se stanovami ČNK, nikdy to nebyla osobní stanoviska samotného prezidenta Ing. Jána Chlebo, ale kolektivní stanovisko prezidia nebo valného shromáždění.

3. Dle našeho názoru dlouhodobě vyvolávaná situace kolem ČNK je pravděpodobně vzhledem k rozhodnutí konat XIV. Mezinárodní soutěž hasičů a 17. mezinárodní soutěž mládeže v roce 2009. Jen pro připomenutí, žádost ČNK (tedy nikoho jiného) o pořádání mezinárodních soutěží v roce 2009 předal osobně ing. Ján Chlebo v roce 1998 představitelům CTIF. Naposledy v roce 2002 ČNK obhájil pořádání soutěže, jak vyplývá z dopisu pana prezidenta Waltera Eggera.

4. ČNK není tím, kdo dělá ostudu v zahraničí, nevyvolává znepokojení, neboť i přestože je ČNK v tisku neoprávněně osočován, plní si úkoly, které nám plynou ze statutu CTIF i z pořádání v roce 2009. Rozhodně není pravdou, že ČNK nic nedělá. Je tomu naopak. Je však nešťastné, když jsou účelově vedené informace předávány do zahraničí, aniž jsou podloženy fakty. Naopak se spolupořádání soutěže v Plzni vyslovily souhlas samosprávné orgány – Plzeňský kraj a Magistrátní město Plzeň. Poznamenáváme, že soutěž se koná v roce 2009, tedy v době kdy s velkou pravděpodobností o tom bude rozhodovat jiné složení vlády a parlamentu. V současné době mají nejdéle mandát krajské samosprávy a orgán samosprávy Plzeňského kraje vyjádřil souhlas. Rovněž souhlas s konáním soutěže vyslovilo Městské sdružení hasičů v Plzni.

5. Lži musíme nazvat tvrzení, že registrací nových stanov MV ČR čj. VS/1-1/6131/2000, jak se uvádí v hasičském tisku, došlo k tomu, že „*řádným členem ČNK se může stát i fyzická osoba bez ohledu na to, zda je či není v činné službě u požárních a záchranných služeb.*“ Z uvedeného čj. je patrné, že pisatelé dopisu snad stanovy četli, ale asi se neseznámili dostatečně s čl. 4 odst. 3, kde je výslovně uvedeno: „*Řádným členem komitétu se mohou stát právnické osoby, orgány státní správy, sdružení občanů (spolky), instituce a společnosti působící v oblasti požární ochrany a záchranných služeb, které v komitétu zastupuje jimi určený zástupce.*“ O našem tvrzení se může každý přesvědčit na našich internetových stránkách www.ctif.cz.

6. Z výše uvedeného je patrné, že stanovy dávají dostatečný prostor všem, kteří se budou chtít na činnosti ČNK podílet včetně všech právnických osob. Nikdy jsme nikomu nebránili, aby se mohl podílet na činnosti ČNK. Naopak v posledním roce zaznamenáváme nové členy z řad sborů dobrovolných hasičů a samospráv.

7. Velice zajímavé může být pro čtenáře tvrzení ČNV, ve kterém poukazují na „...*uznik nedemokratického prostředí...*“ v ČNK CTIF. Je to velice troufalé sdělení, které však nemá logiku. Je to vážné sdělení demokraticky smýšlejícím lidem od ráboby demokratů. Nevíme, zda tvůrci dopisu vůbec vědí, co slovo „demokracie“ vůbec znamená. Doporučujeme se podívat do slovníku cizích slov. Protože pokud by to pisatelé dopisu věděli, tak by nás svým sdělením spíše nepřesvědčovali o opaku snažícím se demokracii potlačit. Přeci to, že ČNK se stala více otevřenou organizací nemůže být nedemokratické, ale naopak je to posilující prvek demokracie. A o tom všem ČNK rozhodl demokraticky, rozhodl o možnosti vstupu dalším subjektům působícím v požární ochraně, kterými jsou například samosprávy všech stupňů, sbory dobrovolných hasičů, ostatní záchranné organizace, kterých není málo a kterým vstup před změnou stanov nebyl umožněn.

8. Přínejmenším zavádějící a dle našeho názoru účelové tvrzení je, že „*Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (GŘ-HZS)* „...*má přímo ze zákona povinnost zabezpečovat mezinárodní spolupráci na úseku požární*

ochrany podle §1 odst. 3 zákona č.238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a §24 odst. 1 písm. s) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů“. GR-HZS nemá ve zmíněném zák. 238/2000 Sb., jak se ČNV v textu snaží navodit, povinnost zabezpečovat obecnou mezinárodní spolupráci na úseku požární ochrany, ale je zde jasně vymezena spolupráce ve vztahu k stanovení práv a povinností při mimořádných událostech, jak je uvedeno v § 1 odst. 3 výše uvedeného zákona: „Předmětem spolupráce je zejména stanovení práv a povinností při vzájemné poskytování pomoci a informací při mimořádných událostech, pokud tomu nebrání ustanovení jiných právních předpisů nebo povinnost mlčenlivosti.“ I zmíněný § 24 odst. 1 písm. s) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně nestanovuje povinnost obecného zabezpečování mezinárodní spolupráce, ale jen ve vztahu k HZS: „zajišťuje mezinárodní spolupráci hasičského záchranného sboru.“

9. Není pravda, že stanovy ČNK jsou „v příkrém rozporu se stanovami CTIF a tudíž i jeho cíli a uplatňovanými demokratickými principy.“ Není pravdou že „základní demokratické principy činnosti CTIF jsou činností ČNK naprosto ignorovány“. Stanovy ČNK jsou v souladu s právem České republiky, neboť pokud by tomu tak nebylo, tak by byl důvod k jeho rozpuštění ze zákona. Rovněž jsou v souladu se statutem CTIF a stanovy jsou demokratické, neboť uspořádání je v kompetenci každého národního komitétu. Ale platí, že národní komitét musí být právníkou osobou. Dle zjištění z registru ekonomických subjektů ČNV právníkou osobou není.

10. Rovněž lži musíme nazvat také tvrzení, že subjekty vystoupily z ČNK z důvodu „nevyjasněnosti finančních závazků a pohledávek – neschválení účetní uzávěrky valným shromážděním ČNK“. Účetnictví je vedeno v souladu se zákony ČR, jsou ve stanovených termínech předkládána daňová přiznání a výsledky hospodaření jsou v souladu se stanovami schváleny kompetentními orgány. Kompetentním orgánem rozhodně není ČNV, který tak navozuje podezření, že hospodaření ČNK není v pořádku. Pokud však na vlastní žádost vystoupivší členové myslí naprostým ekonomickým očistěním ČNK to, že ČNK odpustí jejich dluhy ve výši 923 tisíc korun, tak takové ekonomické očistění nepřichází v úvahu. Naopak, nikdo z těchto „odpovědných“ bývalých členů se roky nestaral, jak se hradí roční členské příspěvky mezinárodní organizaci CTIF.

11. Pane Ing. Karle Richtere, starosto SH ČMS, proč se schováváte za ostatní? Proč se nepostavíte k problému čelem a neřeknete, že jste byl zvolen viceprezidentem ČNK (pozn. SH ČMS ovládaní členové hlasovali proti Vašemu zvolení) a ani na jedno jednání prezidia jste nepřišel. Ani jednou jste se nezeptal, co ČNK potřebuje, ani jednou jste na prezidiu jakožto jeho člen nevnesl námítky. Proč jste tu funkci viceprezidenta neodmítl, když jste nesouhlasil s postupem ČNK? Proč jste z této funkce odešel až vloni? Proč jste řádně nezastupoval řádného člena SH ČMS, když za funkci starosty dle našich informací pobíráte nemalou částku 50 000,- Kč měsíčně? Chtěl jste vůbec někdy s námi komunikovat? Není příčina náhodou ve Vás? Nebyl a nejste to náhodou Vy, kdo jako člen prezidia ČNK naopak brojil na jednáních v rámci SH ČMS a nebo v zahraničí proti ČNK? Není mezinárodní ostuda Vaší osobní ostudou? Nebyl jste to Vy, kdo se snažil negovat loňskou kvalifikaci ČNK a kdo bránil publikovat stanoviska ČNK např. o vyhlášení kvalifikace apod.? Myslíte si, že je demokratické, když se zakazuje zveřejňování jiných myšlenek, jak máme písemně z redakce potvrzeno? Není to cenzura? Proč není zveřejněno, že ze stanov SH ČMS byl neoprávněně vypuštěn článek týkající se povinnosti SH ČMS podílet se na mezinárodní spolupráci prostřednictvím Českého národního komitétu CTIF, aniž to kdy kdo vůbec schválil? Vy skutečně chcete mluvit o demokracii? Není Vám hanba mluvit o demokracii, když jste souhlasil s tím, aby do stanov SH ČMS byl zakotven prvek demokratického centralismu, který byl z Ústavy ČR vypuštěn po revoluci v roce 1989? Naopak, musíme s uspokojením konstatovat, že spolupráce se základními články je výborná, takže tvrzení že SH ČMS nespolupracuje s ČNK jsou také lži. SH ČMS nejste jen Vy, pane starosto, ale jsou to zejména členové SDH a také většina členů v ČNK. To jsou naše veřejné otázky, na které je nejdříve potřeba odpovědět, aby čtenář měl objektivní a nikoliv účelové informace.

12. Rovněž zavádějící je i stanovisko Pokud se někde hovoří o úřadech, jedná se o výklad překladu slova „authorities“, což v překladu může znamenat úřady, vedení, orgány, instance, autority ad. Takže nelze hovořit jen o úřadech, ale i o dalších orgánech a vedeních jakýchkoli institucí. Jinak jaké složení bude mít národní komitét je vždy jen a jen v jeho kompetenci.

13. Vrcholem drzosti je tvrzení, že jsme v dopise ministru vnitra napsali, že v posledních letech byla činnost ČNK špatná, resp. málo iniciativní. Nic takového v dopise není! Jedná se opět o nekorektní manipulaci. V dopise se píše: „*Pane ministře, chtěli bychom Vás ubezpečit, že naše činnost i přes záměrnou snahu o ochromení ČNK například neplacením příspěvků, je v porovnání s minulým obdobím zabezpečována dle našeho názoru s větší iniciativou a plníme si bez větších problémů závazky vyplývající ze statutu mezinárodní nevládní organizace, což naopak v minulosti nebylo tak jednoznačné. To také konstatovalo poslední valné shromáždění ČNK.*“ Naopak o činnost v ČNK je po vystoupení SH ČMS zájem přímo od sborů dobrovolných hasičů a jednotlivců, kteří se chtějí přímo podílet na jeho činnosti, což samozřejmě vítáme.

Závěrem můžeme konstatovat, že se jedná o dobře připravenou kampaň, která má za cíl poškodit Český národní komitét CTIF a některé osoby. Toto stanovisko bylo schváleno členy prezidia ČNK CTIF a není to stanovisko jedné nebo několika osob.

Schváleno prezidiem Českého národního komitétu CTIF dne 22. 3. 2005.

Poznámka: Vzhledem k tomu, že jsme byli veřejně vyzváni k odpovědi, zaslali jsme dopis všem výše uvedeným redakcím a očekáváme, že redakce otisknou neupravenou odpověď. Bylo by to slušné. Pokud tak neučiní, lze se veřejně domnívat, že je v České republice uplatňována cenzura.

Poznámka vydavatele:

Jsme toho názoru, že dostatečný obrázek o faktickém stavu věcí v souvislosti s činností Českého národního komitétu CTIF (dále jen „ČNK“) si udělali zástupci i členové všech nejdůležitějších subjektů působících v České republice na úseku požární ochrany, které měly důvody z tohoto orgánu vystoupit a pod společným memorandem požádat Ministerstvo vnitra o řešení v rámci jeho kompetencí. Signatáři tohoto memoranda přijali na jednání dne 14. října 2004 společné „Prohlášení“ a ustavili nový národní orgán pod názvem „Český národní výbor CTIF“.

Tato situace se projevila i na kritickém vnímání angažovanosti naší republiky na poli mezinárodní spolupráce ze strany vrcholných představitelů CTIF, kteří poukazovali na vzniklé problémy a přislíbili v rámci svých možností i pomoc k nápravě. Dne 23. března 2005 se uskutečnilo jednání s delegací Mezinárodního technického výboru pro prevenci a hašení požárů (CTIF) vedenou jeho prezidentem Walterem Eggerem jehož hlavním cílem bylo vyřešit problémy spojené se zastupováním České republiky v této mezinárodní organizaci. Pozvání na jednání bylo zasláno oběma subjektům hlásícím se k zastupování České republiky v uvedené organizaci. Představitelé ČNK, jehož prezidentem je Ing. Ján Chlebo, se však na toto jednání nedostavili. Na jednání byla projednána a podepsána dohoda o zastupování České republiky v CTIF prostřednictvím Českého národního výboru CTIF. Prezident Walter Egger označil tento moment za historický okamžik a správný krok pro CTIF jako celek. Dnem 23. března 2005 je tedy podle uvedené dohody „Český národní výbor CTIF“ pověřen zajišťováním všech akcí s mandátem k příslušným jednáním při zastupování v CTIF.

Pokud se jedná o osobní kritiku činnosti starosty Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (dále jen „SH ČMS“), máme za to, že jde o vnitřní záležitosti uvedeného sdružení. Podrobné vysvětlení ke kritizovaným okolnostem podal starosta SH ČMS Ing. Karel Richter na sněmu SH ČMS dne 22. dubna 2005.

Zařízení pro odvod kouře a tepla

pplk. Ing. Jana RONEŠOVÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR

Zařízení pro odvod kouře a tepla

pplk. Ing. Jana RONEŠOVÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR

Cílem přílohy je podat ucelený přehled požadavků pro jednotlivé komponenty systémů zařízení pro odvod kouře a tepla včetně způsobu jejich klasifikace, vyplývající ze stávajících a připravovaných evropských norem. Článek by měl také přiblížit funkci jednotlivých komponentů zařízení pro odvod kouře a tepla a jejich uplatnění v systémech odvodů kouře a tepla.

Zařízení pro odvod kouře a tepla patří v souladu s ustanovením § 2 odst. 4 písm. c) vyhlášky č. 246/2001 Sb., o stanovení podmínek požární bezpečnosti a výkonu státního požárního dozoru (vyhláška o požární prevenci) mezi požárně bezpečnostní zařízení pro usměrňování kouře při požáru. Dle ustanovení § 4 odst. 3 písm. f) vyhlášky o požární prevenci se tato zařízení současně považují i za vyhrazená požárně bezpečnostní zařízení.

Úkolem zařízení pro odvod kouře a tepla je vytvářet a udržovat v případě požáru nad podlahou vrstvu bez kouře. Současně tato zařízení také pomáhají odvádět horké plyny uvolňované při počáteční fázi požáru. Tato zařízení mají tedy své nezastupitelné místo při usnadňování evakuace osob, při snižování škod způsobených účinky požárů, při zabraňování zakouření, při usnadňování hašení zlepšením viditelnosti, při snižování teplot stropu či střešních při požáru a při zpomalování šíření požáru.

Zařízení pro odvod kouře a tepla lze rozdělit do dvou základních skupin, a to na zařízení:

- pro přirozený odvod kouře a tepla
- pro nucený odvod kouře a tepla.

Přirozený odvod kouře a tepla

Je založen na proudění vzduchu způsobeném vztlakovými silami, které jsou vyvolány rozdílnými objemovými hmotnostmi plynů následkem rozdílných teplot. Vzniká tzv. komínový efekt, při kterém horké plyny, které jsou lehčí, stoupají vzhůru a na jejich místo proudí studený, tedy těžší vzduch. K zařízením pro přirozený odvod kouře a tepla patří **odtahové zařízení pro přirozený odvod kouře a tepla** umístěné pokud možno v nejvyšší části odvětrávaného prostoru a případně i **kouřové přepážky (závěsové stěny)**, které jsou zavěšeny pod stropní či střešní konstrukcí a člení horní část prostoru, ve kterém se vytváří kouřová vrstva, na kouřové úseky. Pro přirozený odvod kouře a tepla jsou vždy nezbytné otvory pro dostatečný přívod vzduchu, umístěné ve spodních částech odvětrávaného prostoru.

Nucený odvod kouře a tepla

Je založen na proudění vzduchu pomocí ventilátorů speciálně upravených na podmínky při požáru. K zařízením pro nucený odvod kouře a tepla patří **ventilátory pro nucený odvod kouře a tepla**, případně i **potrubí pro odvod kouře a tepla**, **kouřové klapky** a **kouřové přepážky (závěsové stěny)**. Taktéž pro nucený odvod kouře a tepla jsou vždy nezbytné otvory pro dostatečný přívod vzduchu.

Přehled současných a připravovaných evropských norem vztahujících se k zařízením pro odvod kouře a tepla

Na zařízení pro usměrňování pohybu kouře a tepla se zpracovává soubor evropských norem řady EN 12101 - Zařízení pro usměrňování pohybu kouře a tepla

- Část 1: Technické podmínky pro kouřové přepážky - Požadavky a zkušební metody
- Část 2: Technické podmínky pro odtahové zařízení pro přirozený odvod kouře a tepla
- Část 3: Technické podmínky pro ventilátory pro nucený odvod kouře a tepla
- Část 4: Systémy pro odvod kouře a tepla - Instalace a zkoušení
- Část 5: Navrhování a výpočet zařízení pro odvod kouře a tepla
- Část 6: Navrhování, výpočtové metody a postupy instalace systémů pro usměrňování pohybu kouře pracujících na základě rozdílů tlaků
- Část 7: Technické podmínky pro potrubí pro odvod kouře
- Část 8: Technické podmínky pro kouřové klapky
- Část 9: Technické podmínky pro ovládací panely a nouzové ovládací panely
- Část 10: Technické podmínky pro dodávku energie.

Tyto normy stanovují technické požadavky, zkušební postupy, způsoby klasifikace a podmínky pro dimenzování těchto zařízení, jak již z výše uvedených názvů jednotlivých částí vyplývá. Z tohoto souboru evropských norem je již část 2 a 3 u nás zavedena jako ČSN EN.

Současně se připravují i další soubory zkušebních a klasifikačních evropských norem provozních instalací, z nichž některé se vztahují k dané problematice. Jde o zkušební **ČSN EN 1366** - Zkoušení požární odolnosti provozních instalací - Část 8: Potrubí pro odvod kouře, **prEN 1366** - Zkoušení požární odolnosti provozních instalací - Část 9: Potrubí pro odvod kouře ze samostatného požárního úseku a Část 10: Kouřové klapky a dále klasifikační **prEN 13501** - Požární klasifikace stavebních výrobků a konstrukcí staveb - Část 4: Klasifikace podle výsledků zkoušek komponentů systémů pro řízení kouře.

Výše uvedené evropské normy řady 12101 stanovují požadavky na zařízení pro odvod kouře a tepla a v návaznosti na to i zkušební postupy a klasifikaci všech požadovaných vlastností, tedy nejen z hlediska požární ochrany, ale i z hlediska zajištění jejich funkčnosti ovlivněné kromě požáru i jinými činiteli (např. zatížení větrem, sněhem). Evropské normy řady 1366 a 13501 stanovují zkušební postupy a klasifikaci především z hlediska požadavku na požární odolnost těchto zařízení. Podrobnější specifikace požadavků a v návaznosti na to i klasifikace vyplývající z těchto evropských norem je pro jednotlivé komponenty systémů zařízení pro odvod kouře a tepla uvedena v následující části.

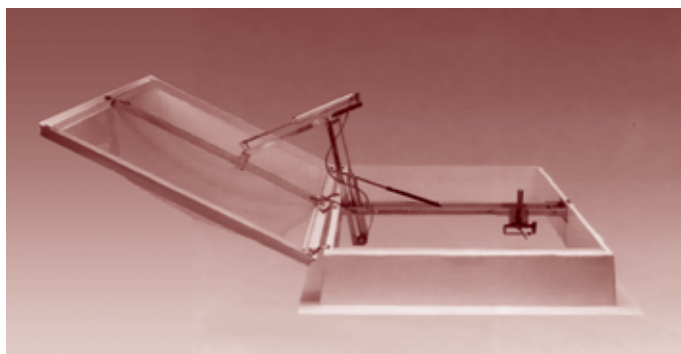
Komponenty systémů zařízení pro odvod kouře a tepla

a) Odtahové zařízení pro přirozený odvod kouře a tepla

Jedná se o speciálně konstruované a ovládané světlíky ve střešní konstrukci nebo žaluzie a okna umístěné v horní části obvodových stěn, u kterých musí být při požáru zajištěno jejich automatické případně i ruční otevření a tím umožněn přirozený odvod kouře a tepla.

Požadavky

Dle ČSN EN 12101-2 Zařízení pro usměrňování pohybu kouře a tepla Technické podmínky pro odtahové zařízení pro přirozený odvod kouře a tepla

rozený odvod kouře a tepla musí tato zařízení splnit následující požadavky na:

- **spolehlivost**

Zařízení se musí otevřít a dosáhnout své požárně otevřené polohy nejpozději do 60 s po aktivaci bez poškození a musí zůstat v této poloze bez vnější dodávky energie (až do znovunastavení). Ověřuje se počet otevření do požárně otevřené polohy a zavření bez aplikace zatížení.

- **otevření při zatížení**

Zařízení se musí otevřít při daném zatížení sněhem a bočním větrem a dosáhnout své požárně otevřené polohy nejpozději do 60 s po aktivaci bez poškození a musí zůstat v této poloze bez vnější dodávky energie. Zařízení je vystaveno bočnímu větru o rychlosti 10 m/s v nejnepríznivějším směru větru.

- **nízké teploty okolí**

Zařízení musí správně fungovat i při nízkých teplotách. Tedy i při daných nízkých teplotách okolí se musí otevřít při daném zatížení sněhem a bočním větrem a dosáhnout své požárně otevřené polohy nejpozději do 60 s po aktivaci bez poškození a musí zůstat v této poloze bez vnější dodávky energie.

- **zatížení větrem (sání)**

Při daném zatížení větrem se nesmí zařízení otevřít a nesmí dojít k trvalé deformaci. Po zkoušce se musí otevřít do požárně otevřené polohy do 60 s po aktivaci.

- **odolnost proti teple**

Schopnost zařízení se otevřít při působení tepla a zůstat v požárně otevřené poloze, přičemž se nesmí průřezová plocha otvoru v nejužší části zařízení (ústí) zmenšit o více než 10 % oproti původní.

■ Klasifikace

Na základě zkoušek, kterými byly ověřeny výše uvedené požadavky na odtahové zařízení pro přirozený odvod kouře a tepla, se provádí klasifikace tohoto zařízení dle ČSN EN 12101-2:

- **klasifikace podle spolehlivosti**

Třída: Re 50, Re 1000, Re A,

Označení 50, 1000 a A představuje počet otevření a zavření bez aplikace zatížení. (Označení A představuje hodnotu deklarovanou výrobcem a ověřenou zkouškou; obdobně i u dalších klasifikací.)

Dvojúčelové větrací zařízení, které se používá i pro běžné větrání, se musí při zkoušce otevřít 10 000krát.

- **klasifikace otevírání při zatížení sněhem a bočním větrem**

Třída: SL 0, SL 125, SL 250, SL 500, SL 1000, SL A

Označení 0, 125, 250, 500, 1000 a A představuje zatížení sněhem při zkoušce (v Pa). Zařízení klasifikované SL 0 lze použít, pokud sklon instalovaného zařízení je větší než 45°.

- **klasifikace při nízké teplotě okolí**

Třída: T(-25), T(-15), T(-05), T(00), TA

Označení -25, -15, -5, 0 a A představuje teplotu (ve °C), při níž se zařízení zkouší.

- **klasifikace při zatížení větrem (sání)**

Třída: WL 1500, WL 3000, WL A

Označení 1500, 3000 a A představuje zkušební zatížení sání větrem (v Pa) aplikované při zkoušce zařízení.

- **klasifikace odolnosti vůči teple**

Třída: B 300, B 600, B A

Označení 300, 600 a A představuje teplotu (ve °C) při zkoušce.

Obdobně na základě zkoušek na odolnost proti teple se má provádět klasifikace požární odolnosti dle prEN 13501-4 Požární klasifikace stavebních výrobků a konstrukcí staveb - Část 4: Klasifikace podle výsledků zkoušek prvků systémů pro řízení kouře

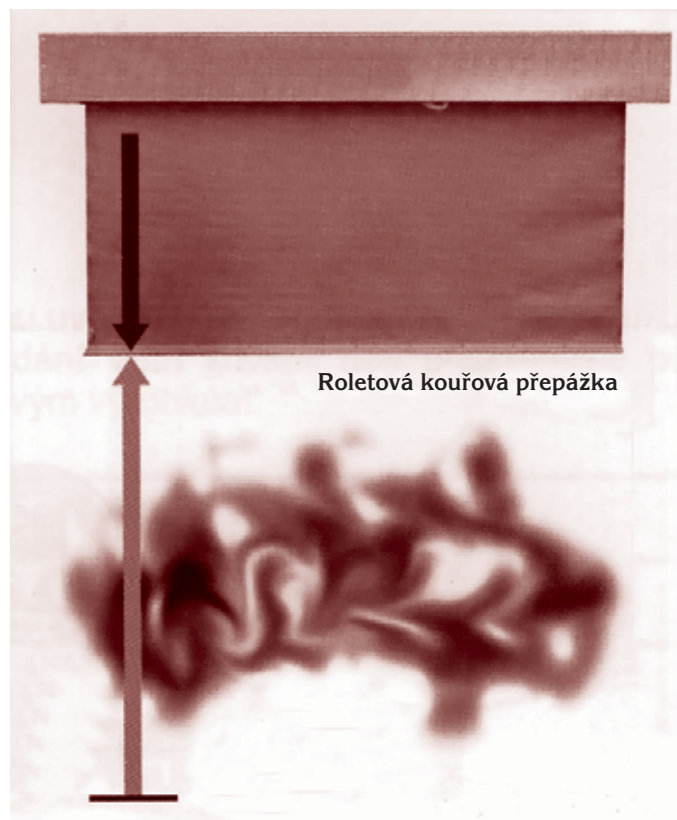
Třídy: B₃₀₀ 30, B₆₀₀ 30, B_Θ 30

Označení 300, 600, Θ je teplota (ve °C), při kterém se zařízení zkouší po dobu 30 min. (Označení Θ představuje hodnotu deklarovanou výrobcem a ověřenou zkouškou.)

U zařízení pro přirozený odvod kouře a tepla se stanovuje aerodynamický součinitel c_v . V ČSN EN 12101-2 jsou uvedeny typy zařízení, u nichž lze brát aerodynamický součinitel $c_v = 0,4$. V ostatních případech se c_v určuje zkouškou dle ČSN EN 12101-2. Aerodynamický součinitel c_v slouží k výpočtu aerodynamické plochy zařízení, která se rovná součinu geometrické plochy otvoru zařízení a aerodynamického součinitele.

■ b) Kouřové přepážky (závěsová stěna)

Kouřové přepážky usměrňují a omezují pohyb kouře a tepla při požáru. Typickým úkolem kouřových přepážek je ohraničovat kouřové úseky pod stropní či střešní konstrukcí. Maximální výška kouřové vrstvy v kouřovém úseku je dána výškou kouřové přepážky. Kouřové přepážky mohou být z pevného i ohebného materiálu.

Roletová kouřová přepážka

Kouřové přepážky se třídí na:

- pevné (statické) přepážky (SSB),
- samočinné (automatické) přepážky (ASB).

Samočinné přepážky (ASB) se dále třídí na:

- **ASB1** - do pozice při požáru se dostane i při přerušení dodávky energie, ne níže než 2,5 m nad podlahou,
- **ASB2** - do pozice při požáru se dostane, ale dodávka energie je potřebná, ne níže než 2,5 m nad podlahou,
- **ASB3** - do pozice při požáru se dostane i při přerušení dodávky energie, lze ji spustit do libovolné polohy,
- **ASB4** - do pozice při požáru se dostane, ale dodávka energie je potřebná, lze ji spustit do libovolné polohy.

Pevné přepážky (SSB) mohou být tvořeny i částmi stavebních konstrukcí jako jsou např. stropní trámy a plnostěnné vazníky.

Samočinné přepážky (ASB) jako např. speciální rolety nebo opony jsou výhodnější oproti pevným přepážkám, neboť při běžném provozu jsou zasunuté a tedy nepřekáží. Teprve v případě požáru se vysunou do požadované polohy, která odpovídá stanovené výšce kouřové vrstvy. Z hlediska funkčnosti je na ně však kladeno více požadavků než na pevné přepážky, jde zejména o požadavky z hlediska spolehlivosti jejich pohybu.

Požadavky

Dle prEN 12101-1 Zařízení pro usměrňování pohybu kouře a tepla Technické podmínky pro kouřové přepážky (závěsové stěny) musí tato zařízení splnit následující požadavky na:

• spolehlivost a trvanlivost výrobku (jen pro ASB)

Ověřuje se v 1000 pohybových cyklech, respektive každá ASB se 1000 x spustí do polohy při požáru.

• zajištění pohybu až do polohy při požáru (jen pro ASB)

• dobu vysunutí a výkon (jen pro ASB)

Doba vysunutí ASB1 a ASB2 do polohy při požáru nesmí trvat déle než 60 s, přičemž rychlost jejich pohybu je 0,06 až 0,3 m/s. U ASB3 a ASB4, které jsou instalovány v kritických místech staveb (např. na únikových cestách, východech a vchodech pojezdových schodů), je rychlost pohybu 0,06 až 0,15 m/s.

• propustnost kouře

Propustnost materiálu na kouř použitého na kouřové přepážky včetně spojů, může být max. 25 m³/h.m² při přetlaku 25 Pa.

• teplotní odolnost v čase

Při stanovené teplotě a po stanovenou dobu musí být zachována stabilita a celistvost zkoušeného prvku. Funkční spáry určené výrobcem se nesmí při požáru zvětšovat. V prvních 600 s neodpadávají hořící kapky a částice.

Klasifikace

Na základě zkoušek, kterými byly ověřeny výše uvedené požadavky na kouřové přepážky, se provádí klasifikace tohoto zařízení dle prEN 12101-1.

Třídění dle typu kouřových přepážek:

SSB, ASB1, ASB2, ASB3, ASB4.

Třídění podle teploty a času:

Třída	Teplota (°C)	Min. funkční doba (v min)
D 30	600	30
D 60	600	60
D 90	600	90
D 120	600	120
DA	600	nad 120
Třída	Teplota (°C)	Min. funkční doba (v min)
DH 30	nad 600	30
DH 60	nad 600	60
DH 90	nad 600	90
DH 120	nad 600	120
DHA	nad 600	nad 120

Na základě výsledků zkoušek odolnosti při tepelném namáhání se provádí klasifikace požární odolnosti dle prEN 13501-4.

Třidy:

D₆₀₀ 30, D₆₀₀ 60, D₆₀₀ 90, D₆₀₀ 120 a D₆₀₀ A

DH 30, DH 60, DH 90, DH 120, DH A

D₆₀₀ je zachování stability při teplotě 600 °C po stanovenou dobu (v min).

DH je zachování stability při teplotě nad 600 °C po stanovenou dobu (v min).

c) Ventilátory pro nucený odvod kouře a tepla

Jedná se o elektricky poháněná zařízení (ventilátory), vhodná pro odsávání horkých plynů z budovy při požáru. Tato zařízení jsou často schopna pracovat v podmínkách požáru pouze po omezenou dobu.

Ventilátory musí být zaříděny do jedné nebo více z následujících tříd použití:

- izolované nebo neizolované,
- do zakouřeného prostoru nebo nezakouřeného prostoru,
- dvojfunkční nebo používané pouze při požáru,

• vyžadující potrubní přívod chladicího vzduchu.

Ventilátory do zakouřeného prostoru - (konstruovány pro úplné zabudování do zakouřeného prostoru).

Ventilátory do nezakouřeného prostoru - (nevhodné pro úplné zabudování do zakouřeného prostoru).

Ventilátory střešní - (konstruovány pro montáž na střeche a mají vnější ochranu proti účinkům počasí).

Fyzicky podobné ventilátory a motory se zařazují do výrobních řad ventilátorů a výrobních řad elektromotorů ventilátorů.

Požadavky

Dle ČSN EN 12101-3 Zařízení pro usměrňování pohybu kouře a tepla Technické podmínky pro ventilátory pro nucený odvod kouře a tepla musejí tato zařízení v závislosti na třídě použití splnit následující požadavky na:

• zatížení elektromotoru

Elektromotory se musejí zvolit pro stálou provozní zátěž, jak při normální teplotě okolí, tak i pro provoz při vysokých teplotách. Musejí odpovídat požadavkům EN 60034-1 Elektrické točivé stroje Výkon a provedení.

• reakční dobu

Pokud je ventilátor konstruován pro instalaci v atmosférických podmínkách a je vybaven klapkami nebo žaluziemi, musejí se klapky či žaluzie otevřít při zatížení větrem 200 Pa do 30 s.

Ventilátor s příslušným zatížením sněhu se musí otevřít do své polohy při požáru do 30 s po aktivaci.

• provozní bezporuchovost

Ventilátory s regulačními lištami, klapkami nebo žaluziemi nebo s odděleným zařízením pro ovládání šoupátek, klapek či žaluzií, které nepoužívají tlaku vzduchu z ventilátorů, musejí splňovat požadavek na spolehlivost obdobně, jako odtahové zařízení pro přirozený odvod kouře a tepla.

Ověřuje se počet otevření do požární otevřené polohy a zavření bez aplikace zatížení.

• funkčnost při vysoké teplotě

Ventilátor musí být funkční při příslušné teplotě nejméně po příslušnou minimální dobu (viz třídění podle teploty a času) a musí být opakovaně spustitelný. U ventilátorů určených k instalaci v budově se nesmí projevit během celé doby zkoušky žádný významný únik kouře z pece, vycházející z pláště ventilátoru a způsobený deformací pláště.

Při příslušné teplotě a po příslušnou dobu nesmí:

- se změnit objemový průtok o více než 10 % nebo statický tlak o více než o 20 % při měření na konci doby zahřívání,
- teplota vnějšího povrchu izolovaných ventilátorů překročit žádnou z jednotlivých hodnot více než o 180 °C,
- chladicí vzduch vycházející z jednotky vykazovat nárůst teploty více než o 180 °C nad počáteční teplotou místnosti.

• schopnost otevírání v podmínkách prostředí

Pokud je ventilátor konstruován pro instalaci v atmosférických podmínkách, musí být funkční v kritických provozních podmínkách, tj. při působení zatížení větrem a sněhem.

Zatížení větrem

Pokud je ventilátor konstruován pro instalaci v atmosférických podmínkách a je vybaven klapkami nebo žaluziemi, musejí se klapky či žaluzie otevřít při zatížení 200 Pa do 30 s.

Zatížení sněhem

Ventilátor s příslušným zatížením sněhu (viz třídění podle zatížení sněhem) se musí otevřít do své polohy při požáru do 30 s po aktivaci.

Klasifikace

Na základě zkoušek, kterými byly ověřeny výše uvedené požadavky na ventilátory pro nucený odvod kouře a tepla, se provádí klasifikace tohoto zařízení dle ČSN EN 12101-3.

Klasifikace funkčnosti při vysokých teplotách

Třídění podle teploty a času:

Třída	Teplota (°C)	Min. funkční doba (v min)
F200	200	120
F300	300	60
F400	400	120
F600	600	60
F842	842	30

Obdobně se na základě zkoušek odolnosti proti teple provádí klasifikace požární odolnosti dle prEN 13501-4 Požární klasifikace stavebních výrobků a konstrukcí staveb Část 4: Klasifikace podle výsledků zkoušek prvků systémů pro řízení kouře (F₂₀₀ 120, F₃₀₀ 60, F₄₀₀ 90, F₄₀₀ 120, F₆₀₀ 60, F₈₄₂ 30).

Klasifikace otevření při zatížení sněhem

Třída: SL 0, SL 125, SL 250, SL 500, SL 1000, SL A

Označení 0, 125, 250, 500, 1000 a A představuje zatížení sněhem při zkoušce (v Pa).

d) Potrubí pro odvod kouře

Potrubí pro odvod kouře, která procházejí pouze jedním požárním úsekem, musejí při působení teplot spojených se stádiem požáru před celkovým vzplanutím, zůstat pouze stabilní, celistvá, se stanovenou mírou propouštění plynů netěsnostmi a se zachováním větší části svého průřezového otvoru.

Pokud potrubí pro odvod kouře procházejí z jednoho požárního úseku do dalších požárních úseků, musejí být rovněž schopna zachovat požárně odolné dělení požárních úseků a musejí proto vyhovovat i dalšímu požadavku na požární odolnost.

Existují proto dvě kategorie potrubí pro odvod kouře:

- potrubí pro jeden požární úsek
- potrubí pro více požárních úseků.

Požadavky

Kritéria na potrubí pro odvod kouře stanovená dle prEN 12101-7 Zařízení pro usměrňování pohybu kouře a tepla Technické podmínky pro potrubí pro odvod kouře a zkoušené u potrubí pro jeden požární úsek dle prEN 1366-9 a u potrubí pro více požárních úseků dle ČSN EN 1366-8 a ČSN EN 1366-1 jsou:

- netěsnosti potrubí,
- schopnost potrubí zachovat svůj průřez při stanoveném tepelném namáhání,
- vhodnost potrubí při podtlaku, měřeného při normální teplotě,
- udržení mechanické stability,
- optimální průnik kouře.

U potrubí pro více požárních úseků je stanoveno další kritérium

- izolace a celistvost dle ČSN EN 1366-1.

Tepelné namáhání potrubí pro odvod kouře je prováděno z vnějšku i uvnitř, a to u potrubí pro jeden požární úsek při konstantní teplotě 300 °C nebo 600 °C a u potrubí pro více požárních úseků teplotou dle normové teplotní křivky.

Kritéria vlastností potrubí pro jeden požární úsek dle prEN 13501-4

E – celistvost

Zahrnuje posouzení propouštění netěsnostmi (při 10 m³/h.m²), zachování průřezu a mechanické stability.

S – kouřotěsnost

K porušení tohoto kritéria dojde, jestliže objemový průtok v potrubí vystavenému vnějšímu požáru, přestoupí při zkoušce hodnotu 5 m³/h.m² za podmínek uvedených ve zkušební normě.

Kritéria vlastností potrubí pro více požárních úseků dle prEN 13501-4

E – celistvost

Zahrnuje posouzení propouštění plynů netěsnostmi (při 10 m³/h.m²), zachování průřezu a mechanické stability.

I – izolace

Izolace se při zkoušce hodnotí jako doba, při níž jsou dodržena kritéria uvedená ČSN EN 1366-1.

S – kouřotěsnost

K porušení tohoto kritéria dojde, jestliže objemový průtok v potrubí vystavenému vnějšímu požáru, přestoupí při zkoušce hodnotou 5 m³/h.m² za podmínek uvedených ve zkušební normě.

Klasifikace dle prEN 13501-4

Potrubí pro odvod kouře pro jeden požární úsek

Klasifikace požární odolnosti dle prEN 13501-4

Třídy:

E₃₀₀ 30, E₃₀₀ 60, E₃₀₀ 90, E₃₀₀ 120

E₆₀₀ 30, E₆₀₀ 60, E₆₀₀ 90, E₆₀₀ 120

Klasifikace se doplňuje dalšími symboly a příponami:

S – kouřotěsnost, označuje míru propouštění menší než 5 m³/h.m²

v_o/h_o – označuje svislé/ vodorovné potrubí

500, 1000 či 1500 – označuje, že při zkoušení při tomto podtlaku je potrubí vhodné pro celý rozsah od odzkoušeného podtlaku až do přetlaku 500 Pa

singl – označuje vhodnost použití pro jeden úsek.

Potrubí pro odvod kouře z více požárních úseků

Klasifikace požární odolnosti dle prEN 13501-4

Třídy:

EI 30, EI 60, EI 90, EI 120

Klasifikace doplněna příponami:

S – kouřotěsnost, – označuje intenzitu úniku menší než 5 m³/h.m²

v_o/h_o – označuje svislé/ vodorovné potrubí

500, 1000 či 1500 – označuje, že při zkoušení při tomto podtlaku je potrubí vhodné pro celý rozsah od odzkoušeného podtlaku až do přetlaku 500 Pa

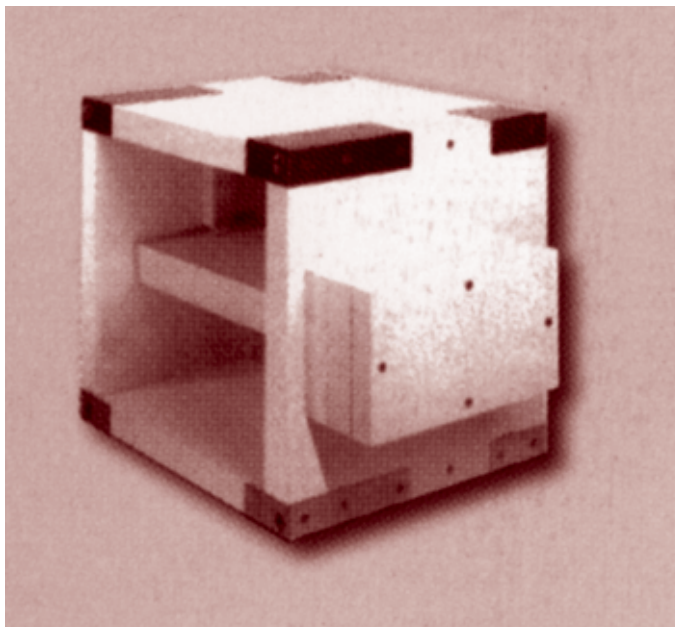
multi – označuje vhodnost použití pro více úseků.

e) Kouřové klapky

Kouřové klapky jsou zabudovány v potrubí pro odvod kouře nebo v místě jeho prostupu požárně dělící konstrukcí.

Mohou být v provozní poloze otevřené nebo zavřené, aktivované automaticky nebo ručně a jsou určeny pro řízení toku kouře a horkých plynů. Analogicky, jako u potrubí pro odvod kouře, existují dva druhy kouřových klapek:

- kouřová klapka pro jeden požární úsek
- kouřová klapka pro více požárních úseků.

Kouřová klapka pro jeden požární úsek

Kouřová klapka určená pro použití v jednom požárním úseku, spojená s potrubím pro odvod kouře, zkoušeným podle prEN 1366-9.

Požárně odolná kouřová klapka pro více požárních úseků

Kouřová klapka určená pro použití ve více požárních úsecích, spojená s potrubím pro odvod kouře, zkoušeným podle ČSN EN 1366-8.

Požadavky

Kritéria stanovená pro kouřové klapky dle prEN 12101-8 Zařízení pro usměrňování pohybu kouře a tepla Technické podmínky pro kouřové klapky a zkoušené dle prEN 1366-10 jsou:

- netěsnost klapky při okolní teplotě a při jejím uzavření pět minut po začátku zkoušky na tepelné namáhání,
- schopnost klapky zachovat si svůj otvor při zkoušce na tepelné namáhání,
- vhodnost použití klapky při podtlaku, měřeném při teplotě okolí,
- schopnost klapky zachovat svoji funkčnost po dobu životnosti zařízení, určené zkušebním cyklem otevírání a zavírání. Pro klapky pro více požárních úseků jsou stanovena další kritéria:

- trhliny a otvory přesahující stanovené rozměry, vznícení bavlenného polštářku a trvalého plamenného hoření na neohříváné straně klapky zabudované v požárně dělicí konstrukci stěny, stropu nebo v potrubí,
- vzrůst průměrné teploty na neexponované straně nejvýše o 140 °C nad počáteční průměrnou hodnotu, s maximálním vzrůstem teploty v kterémkoli místě nejvýše o 180 °C nad počáteční průměrnou hodnotu.

Tepelné namáhání u kouřových klapek pro jeden požární úsek probíhá při konstantní teplotě 300 °C nebo 600 °C a u kouřových klapek pro více požárních úseků probíhá podle normové teplotní křivky.

Kritéria vlastností u kouřových klapek pro jeden požární úsek dle prEN 13501-4

E – celistvost

- netěsnost klapky při okolní teplotě a při jejím uzavření pět minut po začátku zkoušky na tepelné namáhání,
- schopnost klapky zachovat si svůj otvor při zkoušce na tepelné namáhání (300 °C nebo 600 °C),
- vhodnost použití klapky při podtlaku, měřeném při teplotě okolí,
- schopnost klapky zachovat svoji funkčnost po dobu životnosti zařízení, určené zkušebním cyklem otevírání a zavírání.

S – kouřotěsnost

Maximální dovolená propustnost netěsnostmi je 360 m³/h.m², vztaheno na 20 °C. U třídy S nesmí propustnost netěsnostmi kouřové klapky přesáhnout 200 m³/h.m², vztaheno na 20 °C. Netěsnost se měří při teplotě okolí a při tepelném namáhání.

Kritéria vlastností u kouřových klapek pro více požárních úseků dle prEN 13501-4

E – celistvost

Hodnotí se na:

- netěsnost klapky při okolní teplotě a při jejím uzavření pět minut po začátku zkoušky na tepelné namáhání,
- schopnost klapky zachovat si svůj otvor při zkoušce na tepelné namáhání,
- trhliny a otvory přesahující stanovené rozměry, vznícení bavlenného polštářku a trvalé plamenné hoření na neohříváné straně klapky zabudované v požárně dělicí konstrukci stěny, stropu nebo v potrubí,
- vhodnost použití klapky při podtlaku, měřeném při teplotě okolí,
- schopnost klapky zachovat svou funkčnost po dobu životnosti zařízení, určené zkušebním cyklem otevírání a zavírání.

I – izolace

Hodnotou pro určení izolace je vzrůst průměrné teploty na neexponované straně nejvýše o 140 °C nad počáteční průměrnou hodnotu, s maximálním vzrůstem teploty v kterémkoli místě nejvýše o 180 °C nad počáteční průměrnou hodnotu.

S – kouřotěsnost

Maximální dovolená propustnost netěsnostmi je 360 m³/h.m², vztaheno na 20 °C. U třídy S nesmí propustnost netěsnostmi kouřové klapky přesáhnout 200 m³/h.m², vztaheno na 20 °C. Netěsnost se měří při teplotě okolí a při tepelném namáhání.

Klasifikace dle prEN 13501-4

Kouřové klapky pro jeden požární úsek

Klasifikace požární odolnosti dle prEN 13501-4

Třídy:

E₃₀₀ 30, E₃₀₀ 60, E₃₀₀ 90, E₃₀₀ 120

E₆₀₀ 30, E₆₀₀ 60, E₆₀₀ 90, E₆₀₀ 120

Klasifikace je doplněna dalšími symboly a příponami:

singl - označuje vhodnost použití pro jeden úsek

HOT 400/30 - označuje, že klapka má schopnost být otevírána nebo zavírána po dobu 30 minut při teplotě pod 400 °C

v_{ed}, v_{ew} nebo v_{edw} nebo h_{od}, h_{ow} nebo h_{odw} - označují vhodnost pro svislé nebo vodorovné použití, spolu s instalací do potrubí nebo do stěny nebo do obou

S - označuje intenzitu propustnosti menší než 200 m³/h.m² a další omezení podle daného požadavku na vlastnost

500, 1000 nebo 1500 - označuje, že při zkoušení při tomto podtlaku je klapka vhodná pro celý rozsah od odzkoušeného podtlaku až do přetlaku 500 Pa

AA nebo **MA** - označuje samočinnou aktivaci klapky nebo manuální

i → o, i ← o a i ↔ o - označuje, že kritéria vlastností jsou splněna zevnitř ven, zvenku dovnitř nebo oběma směry

C₃₀₀, C₁₀₀₀₀ nebo C_{mod} - označují vhodnost klapky pro použití pouze v zařízeních pro odvod kouře, v kombinovaných zařízeních pro odvod kouře a běžné větrání nebo modulační klapka v kombinovaných zařízeních.

Kouřové klapky pro více požárních úseků

Klasifikace požární odolnosti dle prEN 13501-4

Třídy:

EI 30, EI 60, EI 90, EI 120

E 30, E 60, E 90, E 120

Klasifikace je doplněna dalšími symboly a příponami:

multi - označuje vhodnost použití pro více požárních úseků

HOT 400/30 - označuje, že klapka má schopnost být otevírána nebo zavírána po dobu 30 minut při teplotě pod 400 °C

v_{ed}, v_{ew} nebo v_{edw} nebo h_{od}, h_{ow} nebo h_{odw} - označují vhodnost pro svislé nebo vodorovné použití, spolu s instalací do potrubí nebo do stěny nebo do obou

S - označuje intenzitu propustnosti menší než 200 m³/h.m² a další omezení podle daného požadavku na vlastnost

500, 1000 nebo 1500 - označuje, že při zkoušení při tomto podtlaku je klapka vhodná pro celý rozsah od odzkoušeného podtlaku až do přetlaku 500 Pa

AA nebo **MA** - označuje samočinnou aktivaci klapky nebo manuální

i → o, i ← o a i ↔ o - označuje, že kritéria vlastností jsou splněna zevnitř ven, zvenku dovnitř nebo oběma směry

C₃₀₀, C₁₀₀₀₀ nebo C_{mod} - označují vhodnost klapky pro použití pouze v zařízeních pro odvod kouře, v kombinovaných zařízeních pro odvod kouře a běžné větrání nebo modulační klapka v kombinovaných zařízeních.

Použitá literatura:

prEN 12101 - Zařízení pro usměrňování pohybu kouře a tepla Část 1: Technické podmínky pro kouřové zástěny – Požadavky a zkušební metody

Část 7: Technické podmínky pro potrubí pro odvod kouře

Část 8: Technické podmínky pro kouřové klapky

ČSN EN 12101 - Zařízení pro usměrňování pohybu kouře a tepla

Část 2: Technické podmínky pro odtahové zařízení pro přirozený odvod kouře a tepla

Část 3: Technické podmínky pro ventilátory pro nucený odvod kouře a tepla

ČSN EN 1366 - Zkoušení požární odolnosti provozních instalací

Část 1: Vzduchotechnická potrubí

Část 8: Potrubí pro odvod kouře

prEN 1366 - Zkoušení požární odolnosti provozních instalací

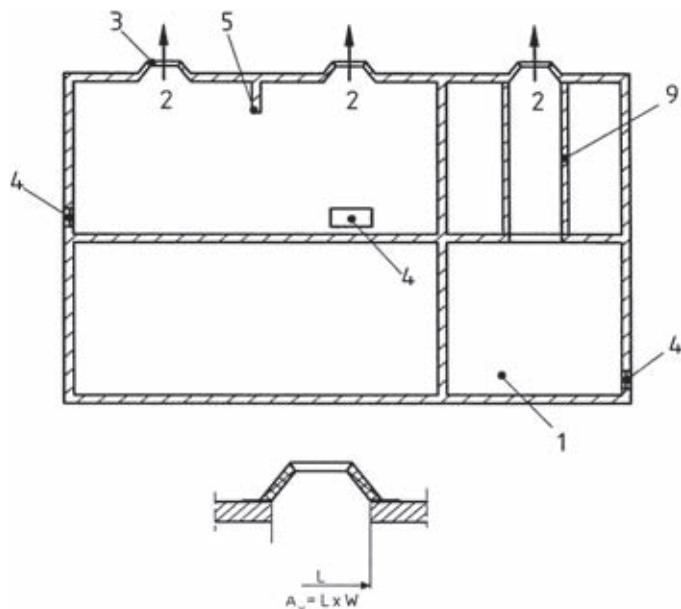
Část 9: Potrubí pro odvod kouře ze samostatného úseku

Část 10: Kouřové klapky

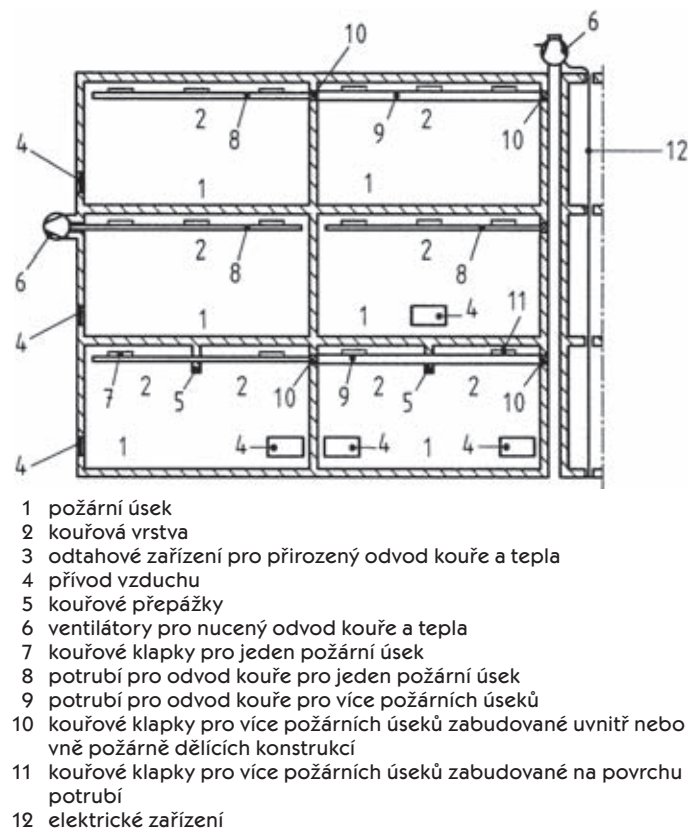
prEN 13501 - Požární klasifikace stavebních výrobků a konstrukcí staveb

Část 4: Klasifikace podle výsledků zkoušek komponentů systémů pro řízení kouře.

Obr. 1 Příklad přirozeného odvodu kouře a tepla

Obr. 2 Příklad nuceného odvodu kouře a tepla

- 1 požární úsek
- 2 kouřová vrstva
- 3 odtahové zařízení pro přirozený odvod kouře a tepla
- 4 přívod vzduchu
- 5 kouřové přepážky
- 6 ventilátory pro nucený odvod kouře a tepla
- 7 kouřové klapky pro jeden požární úsek
- 8 potrubí pro odvod kouře pro jeden požární úsek
- 9 potrubí pro odvod kouře pro více požárních úseků
- 10 kouřové klapky pro více požárních úseků zabudované uvnitř nebo vně požárně dělících konstrukcí
- 11 kouřové klapky pro více požárních úseků zabudované na povrchu potrubí
- 12 elektrické zařízení

 0123
Název a adresa výrobce 00 0123 – CPD - 001
EN 12101-3 Ventilátor pro nucený odvod kouře a tepla pro použití ve stavebních objektech Reakční doba 30 s při SL 125 Třída odolnosti proti požáru F200 Zatížitelnost elektromotoru třída B/třída F

 0123
Název a adresa výrobce 00 0123 – CPD - 001
EN 12101-2 Odtahové zařízení pro přirozený odvod kouře a tepla pro použití ve stavebních objektech $A_a = 3,10 \text{ m}^2$ WL 1500; SL 500; T(-0,5); RE 1000; B 300; A 1 teplota tepelného iniciačního zařízení (pokud je jím vybaveno)

 0123
Any Co Limited, P.O. Box 21, B-1050 04 0123-CPD-001
EN 12101-8 Smoke control damper EI 60 S vedw h_{odw} 1000 i?o C1000 AA multi

 0123
Any Co Limited, P.O. Box 21, B-1050 04 0123-CPD-001
EN 12101-7 Smoke control duct E₃₀₀ 60 S v_e 1000 single

 0123
Musterfirma, Postfach 21, B - 1050 03 0123-CPD-001
EN 12101-1 Selbsttätige Rauchschürze, Typ ASB2 Feuerwiderstandsklasse - DH 30 Ansprechverzögerung - 60 s Öffnungen, Spalten und freie Fläche am Umfang: Spalt Gehäuse (a to f) 5 mm Spalt Kanten (g) 19 mm Spalt Verbindung (h) 0 mm Freie Fläche Gehäuse = $W \times \text{Spalt}_{\text{Gehäuse}}$ 25000 mm² Freie Fläche Kanten = $D \times \text{Spalt}_{\text{Kanten}}$ 38000 mm² Freie Fläche Verbindung = $D \times \text{Spalt}_{\text{Verbindung}}$ 0 mm² Freie Fläche gesamt = $N_1 \times \text{Freie Fläche}_{\text{Gehäuse}} + N_2 \times \text{Freie Fläche}_{\text{Kanten}} + N_3 \times \text{Freie Fläche}_{\text{Verbindung}}$ Maximale Durchlässigkeit der Rauchschürze 20 m³/h

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 6/2005

Přijetí zahraničních delegací

V měsících dubnu a květnu letošního roku navštívili MV-generální ředitelství HZS ČR představitelé Hasičské záchranné služby (dále jen „HZSL“) Litevské republiky a Agentury pro nouzový management Dánska. Program návštěv zajišťovalo MV-generální ředitelství HZS ČR ve spolupráci s HZS hl. m. Prahy, HZS Středočeského kraje a Státním ústavem jaderné, chemické a biologické ochrany.

Prospěšná výměna informací

Přijetí zahraniční delegace z Litvy se uskutečnilo ve dnech 17. až 19. dubna 2005. Jednalo se o reciproční návštěvu generálního ředitele HZSL Litvy genmjr. Kazyse Zulonase s doprovodem. V říjnu loňského roku 2004 vykonal generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán s doprovodem zahraniční služební cestu do Litvy a Lotyšska (viz časopis 112 č. 12/2004). Při této příležitosti pozval své protějšky z výše uvedených zemí na reciproční návštěvu České republiky. Hlavním cílem návštěvy bylo prohloubení pracovních kontaktů a doplnění informací podaných českou stranou při pracovním jednání v Litvě. Jednalo se zejména o podrobné seznámení vedoucích představitelů HZSL Litvy s organizační strukturou HZS ČR, integrovaným záchranným systémem, úrovní ochrany obyvatelstva v ČR, podmínkami pro činnost MV-generálního ředitelství HZS ČR včetně prezentace OPIS MV-GR HZS ČR a vybraných stanic HZS krajů.

V průběhu pracovní návštěvy došlo k dalšímu prohloubení vzájemné informovanosti o plnění úkolů v rámci obdobných působností HZS obou zemí. Skutečnost, že od 1. ledna 2005 došlo na základě zákona i v Litvě ke sloučení orgánů civilní ochrany s HZSL, přinesla další možnosti oboustranně potřebné výměny zkušeností. Potvrdilo se, že plnění úkolů ochrany obyvatelstva v rámci HZS přináší zásadně pozitivní výsledky. Představitelé HZSL Litvy projevovali živý zájem také o rozvoj dalších kontaktů při konzultacích zaměřených do oblasti požární prevence, především v souvislosti s členstvím v EÚ a z toho vyplývajících změn.

Naše zkušenosti jsou v mnohém poučné

Pracovní návštěva dánské delegace vedené generálním ředitelem Agentury pro nouzový management Dánska JUDr. Frederikem Schydttem se uskutečnila ve dnech 1. až 3. května 2005. Hlavním cílem návštěvy bylo prohloubení pracovních kontaktů a doplnění informací podaných českou stranou při pracovním jednání v Dánsku na podzim roku 2002. Generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán dánské hosty podrobně seznámil s posláním, organizační strukturou a úkoly HZS ČR, činností integrovaného záchranného systému a s řešením otázek, souvisejících se zabezpečením ochrany obyvatelstva. V průběhu pracovního setkání došlo k dalšímu prohloubení vzájemné informovanosti o plnění úkolů v rámci obdobných působností obou složek. Součástí programu byla

rovněž prohlídka pracoviště OPIS MV-GR HZS ČR, návštěva ředitelství HZS Středočeského kraje a Státního ústavu jaderné, chemické a biologické ochrany, kde došlo k neformální výměně zkušeností z oblasti protichemické, radiologické a biologické ochrany. Podle slov dánských hostů jsou uvedené oblasti v ČR velmi dobře propracovány a je možné čerpat mnohá poučení z našich zkušeností.

plk. Ing. Miloš SVOBODA, Ing. Milan HRON,
MV-generální ředitelství HZS ČR, foto Milan VÁVRŮ

strana 4

strana 10

strana 26

strana 33

POŽÁRNÍ OCHRANA

Rozsáhlý požár výrobní haly	4
Plynová hasicí zařízení	6
Sněhový hasicí automobil 540 – A 30K	8

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Prověřovací cvičení složek IZS	10
Příprava složek IZS na zásah při leteckých nehodách	12
Záchranáři se představili na Air Ambulance 2005	15

OCHRANA OBYVATELSTVA

Patří filtry typu MOF do starého železa? (3)	16
Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách (6)	18
Civilní ochrana v zemích EU - Irská republika	21

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Tísňová informace v komunikaci s veřejností	22
Předsudky a realita	24
Mezinárodní cvičení INTEX 2005	25

INFORMACE

Veletrh IDET přilákal rekordní počet vystavovatelů i návštěvníků ...	26
Před šedesáti lety vznikly v Ostravě a Opavě profesionální hasičské sbory	28
Královéhradečtí hasiči v novém objektu	28
Mobil Salon 2005	29
Konference Červený kohout 2005	29
Zdravotnická první pomoc (2)	30
Zásah ve stísněném prostoru	32
Velkou cenu ČR v požárním útoku zahájilo stochovské klání	33

PŘÍLOHA

Medaile HZS ČR udělené při příležitosti státního svátku Dne osvobození od fašismu

Nové hasičské muzeum v Ostravě

Za účasti náměstka hejtmána Moravskoslezského kraje Pavla Lukše, primátora statutárního města Ostrava Ing. Aleše Zedníka, biskupa Františka Lobkowicze a dalších hostů bylo dne 6. května 2005 v Ostravě-Prívově slavnostně otevřeno Hasičské muzeum.

Rekonstrukce a dostavba Hasičského muzea do dnešní podoby byla zahájena v roce 2003 a ukončena v roce 2004. Investorem celé akce bylo statutární město Ostrava. Záměrem bylo vytvořit důstojné prostředí, které bude dokumentovat odborně i laické veřejnosti historii požární ochrany v Ostravě, vývoj technických prostředků a činnost hasičů.

Celá expozice nově otevřeného muzea je rozdělena do několika tematických částí, které dokumentují historii od vzniku prvních hasičských sborů v Ostravě až po současnost.

Najdeme zde nejen historickou techniku, ale i dobové uniformy, přilby, svítilny, prapory, sirény, písemné dokumenty a symboly hasičství.

Z moderní historie můžeme vidět ukázkou záchrany osob při dopravní nehodě nebo například přehled dýchací techniky a osobních ochranných prostředků. Nedílnou součástí expozice je projekce filmů a dokumentů přibližujících práci hasičů.

por. Barbora GABZDYLOVÁ, HZS Moravskoslezského kraje, foto archiv

Rozsáhlý požár výrobní haly

mjr. Ing. Jiří MAŇOUŠEK, foto kpt. Antonín PIVOŇKA, HZS Jihomoravského kraje

Dne 1. dubna 2005 došlo k rozsáhlému požáru garáží v areálu závodu Moravské keramické závody, a. s. Rájec-Jestřebí. Oheň se rozšířil i do vedlejšího výrobního podniku Průmyslová keramika spol. s r.o. Náročný zásah, na kterém se podílelo více než sto profesionálních a dobrovolných hasičů, byl ukončen až následující den. Škoda způsobená požárem, byla předběžně vyčíslena na téměř patnáct milionů korun.

Popis objektu

Jedná se o jednopodlažní přízemní objekt z roku 1953. Půdorys 62 m x 11 m, výška 4,92 m. Hlavní nosné konstrukce jsou provedeny z cihelného zdiva, nosnou konstrukci střechy tvoří dřevěné vazníky, na nichž je dřevěné bednění se silnou vrstvou živičné krytiny. Stropní podhled je připevněn na spodním líci vazníků, je tvořen bedněním a deskami heraklit s omítkou. Původně objekt sloužil jako garáže, proto se po celé délce přední severní strany objektu nachází plechová vrata o rozměrech 2,95 m x 3 m. Garáže byly později mezi sebou propojeny a byla do nich umístěna linka na výrobu cementoperlitových cihel. K zadní jižní části objektu těsně přiléhají třípatrová administrativní budova, dvoupatrové laboratoře a zámečnická dílna firmy Průmyslová keramika, tedy objekty jiného majitele, které požárem zasaženou halu stavebně převyšují.

Průběh zásahu

Požár byl ohlášeno ve 20.11 hodin na operační a informační středisko HZS Jihomoravského kraje (Jmk) územní odbor Blansko (OPIS). Ve 20.12 hodin vyjela na místo požáru jednotka HZS Jmk stanice Blansko s požární technikou TA 1, CAS 24 a CAS 32. Při průjezdu obcí Ráječko asi 1,5 km od místa požáru bylo vidět velké množství černého kouře a plameny šlehající ze střechy. Velitel zásahu (VZ) proto ihned požádal o vyhlášení druhého stupně poplachu dle požárního poplachového plánu. Na místě zásahu byl zjištěn požár výrobní linky cihel umístěné v budově, která původně sloužila jako řadové garáže. První tři z devíti garáží byly zcela zasaženy požárem, měly částečně propadlou střechu. Požár se šířil po střešní konstrukci a stropním podhledem. Z 50 m vzdáleného světlíku stropního podhledu na opačné západní straně objektu se valil hustý černý kouř (asfaltová lepenka) a celý prostor jím byl silně zaplněn. V objektu byl zaměstnanci vypnut elektrický proud a zastaven přívod zemního plynu.

Na požární ohnisko na střechu garáží ze severní strany byl nasazen proud B 75 z CAS 24 stanice Blansko. Ve 20.20 hodin se na místo zásahu dostavila jednotka SDH obce Černá Hora. Nasadila další proud B 75 na požární ohnisko a proud C 52 pomocí nastavovacího žebříku na střechu garáží ze severní strany. V 20.24 hodin na místo zásahu přijela jednotka SDH obce Rájec s požární technikou CAS 25 a DA 12. Jednotka nasadila proud B 75 na střechu garáží. Po vyprázdnění byla požární technika CAS 25 SDH obce Rájec přeřazena na kyvadlovou dopravu vody. Část jednotky SDH obce Rájec byla s požární technikou DA 12 odeslána zbudovat čerpací stanoviště na řeku Svitavu do prostoru náhonu ČKD. Dalším průzkumem bylo zjištěno šíření požáru do výrobní haly sousedního závodu Průmyslová keramika. Obě budovy byly konstrukčně propojeny. Hala byla vyšší než garáže a asi jeden metr nad střechou garáží byla v plášti haly řada oken, kterými se požár šířil do haly sousedního závodu. Do prostoru areálu závodu Průmyslová keramika byla přemístěna požární technika CAS 32 ze stanice Blansko, od které byly nasazeny dva proudy C 52 z jihovýchodní strany. Zásah probíhal v dýchací technice. Z počátku byl útok veden na střechu garáží

a okny do strojní dílny. Po otevření vrat haly byly tyto proudy přemístěny do prostoru výrobní haly, která byla zakouřena. Požárem byla již zasažena severní stěna haly a sklad nad vestavěnou dílnou a elektrickou rozvodnou. VZ požádal o vyslání výškové požární techniky AZ 30. V 20.39 hodin přijela na místo zásahu jednotka SDH obce Lysice, která byla pověřena nasazením dvou proudů C 52 a zásahem v dýchacích přístrojích do výrobní haly z jihovýchodní strany. Postupně se na místo požáru dostavovaly další jednotky. Bylo posláno čerpací stanoviště a prováděna kyvadlová doprava vody. V 20.53 hodin na místo zásahu přijela požární technika AZ 30. Po jejím ustavení v závodě MKZ Rájec-Jestřebí byl proud B 75 z CAS 32 jednotky SDH obce Černá Hora přemístěn na AZ 30. Proud B 75 z CAS 24 stanice Blansko byl nahrazen dvěma proudy C 52.

Lokalizace a likvidace požáru

V prostoru výrobní haly závodu Průmyslová keramika se podařilo zastavit šíření požáru. Ze strojní dílny byly vyvezeny tlakové lahve. Z prostoru u keramické pece byly vyneseny nádoby s práškovým hliníkem a další materiál. V prostoru garáží se požár šířil mezi stropem a střechou a nedařilo se dostat ho pod kontrolu. Otevření střechy pro velký žár, zakouření a nebezpečí propadnutí nebylo možné provést. Ze stejných důvodů nebylo možné otevřít ani strop garáží. Vrata garáží byla postupně jednotkami násilně otevírána. Ve 21.03 hodin se na místo zásahu dostavil pracovník oddělení zjišťování příčin vzniku požárů a velitel stanice Blansko. Ten pomáhal VZ v řízení činnosti v závodě Průmyslová keramika. U jednoho pracovníka firmy MKZ Rájec-Jestřebí došlo k nadýchání zplodin hoření, zdravotnická záchranná služba ho ošetřila na místě. Ve 22.51 hodin se na místo zásahu dostavil ředitel HZS Jmk územního odboru Blansko.

Stropy a střechy garáží postupně prohořovaly a propadaly se. Činnost jednotek PO se proto zaměřovala na hašení propadlých konstrukcí a ochranu okolí. Zvýšená pozornost byla věnována budově laboratoří závodu Průmyslová keramika, která navazovala na výrobní halu závodu a severní stranou sousedila s hořící halou. Do budovy laboratoří byl připraven zavodněný proud C 52. Plášť laboratoře byl zvenku ochlazován. Dne 2. dubna 2005 v 01.06 hodin byla CAS 24 stanice Blansko nahrazena CAS 32 a byla ponechána v záloze pro případ dalšího výjezdu. V 02.24 hodin byl požár lokalizován. Pokračovaly hasební práce na propadnutých konstrukcích a dohašování menších požárních ohnisk v jednotlivých garážích. Postupně bylo dohašování ohnisk dokončeno a jed-

notky byly odesílány na základny. V 04.08 hodin byl na místě ponechán AZ 30 a CAS 32 ze stanice Blansko k hlídání místa požáru. Ostatní požární technika stanice Blansko byla odeslána na základnu.

Ve 12.25 hodin byla povolána jednotka SDH obce Rájec. Požár byl likvidován v 16.53 hodin. Jednotka SDH Rájec byla pověřena hlídáním místa požáru do 07.00 hodin následujícího dne.

Zásahu se zúčastnilo celkem 101 hasičů, z toho 84 příslušníků jednotek SDH obcí.

■ Příčina vzniku požáru

Svědecké ohnisko bylo stanoveno do první garáže, ve které byly skladovány prázdné papírové pytle od perlitu a cementu. Z této místnosti se požár rozšířil do prostoru střechy a postupně na celý objekt. Dosavadním šetřením byly stanoveny následující verze příčiny vzniku požáru:

- nedbalostní jednání osob,
- úmyslné zapálení,
- technická závada elektroinstalace (tato verze je nejméně pravděpodobná).

Konečná příčina vzniku požáru zatím nebyla stanovena.

Podnik MKZ Rájec-Jestřebí vyčíslil přímou škodu na 5 429 247 Kč. Firmě Průmyslová keramika, vznikla dle předběžného vyjádření škoda v rozmezí 8 až 10 milionů korun.

■ Specifika zásahu

■ Negativní vlivy:

- pozdní ohlášení – zaměstnanci nejméně 10 minut sami hasili a teprve když zjistili, že požár nevládnou, ohlásili ho,
- vysoká teplota a intenzita hoření (silná vrstva asfaltové lepenky), jakékoli přerušení dodávky vody znamenalo téměř okamžitý vznik několikametrových plamenů,
- skryté šíření požáru prostorem mezi stropem a střechou,
- velké množství zplodin z nedokonalého hoření a nulová viditelnost uvnitř haly neumožňovaly strhnout pohled a hasit zevnitř objektu,
- hasilo se v objektech dvou různých organizací – oddělené a od sebe vzdálené vjezdy, většina bran, průchodů a dveří musela být otevírána násilně,
- málo prostoru pro bezpečné ustavení a vyhýbání požární techniky,
- vysoká spotřeba vzduchu - náhradní lahve byly plněny na 6 km vzdálené stanici Blansko a dováženy DA 12.

■ Klady:

- nedošlo k úplné devastaci výrobních prostor Průmyslové keramiky, třípatrová administrativní budova byla zcela uchráněna,
- jednotky PO vzorně spolupracovaly jak mezi sebou, tak s Policií ČR a zdravotnickou záchrannou službou,
- velitel stanice Blansko a řídící důstojník HZS Jmk (ředitel ÚO Blansko) navrhovali veliteli zásahu taktická rozhodnutí a starali se o týlové zabezpečení jednotek,
- nedošlo ke zranění žádného ze zasahujících hasičů.

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 16. dubna do 21. května roku 2005

18. 4. • **Administrativní budova** ZD Jenštejn, okr. Praha-východ. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 7 500 000 Kč.
22. 4. • **Úbytovna pro neplatce** v Prunéřově, okr. Chomutov. *Příčina* - technická závada elektroinstalace. *Škoda* - 1 200 000 Kč.
24. 4. • **Výrobní objekt hudebních nástrojů** v Rotavě, okr. Sokolov. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 3 000 000 Kč.
- **Garáže a rekreační chatky** v obci Maleč, okr. Klatovy. *Příčina* - technická závada elektroinstalace. *Škoda* - 1 200 000 Kč.
26. 4. • **Elektromotor vodní elektrárny** na řece Ploučnici u Malé Veleně, okr. Děčín. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 500 000 Kč.
- **Teletník** ve Starém Pálenci, okr. Domažlice. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 500 000 Kč.
27. 4. • **Půdní byt** v Praze 6. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 3 500 000 Kč.
29. 4. • **Rodinný dům** v Knapovci, okr. Ústí nad Orlicí. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
2. 5. • **Sklad barev a ředidel** firmy EKOTERMEX v Pustiměřích, okr. Vyškov. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
4. 5. • **Garáže** v Batelově, okr. Jihlava. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 2 230 000 Kč.
7. 5. • **Úbytovna** z Únimo buněk v Praze 4, Meteorologická ul. *Příčina* - nedbalost při kouření. *Škoda* - 1 400 000 Kč.
14. 5. • **Zemědělský stroj s přívěsem** na silnici ve Sloupu v Čechách, okr. Česká Lípa. *Příčina* - technická závada. *Škoda* - 1 500 000 Kč.
- **Rozvodná skříň kotelny** Chemopetrol Litvínov a.s., okr. Most. *Příčina* - technická závada na hlavním vypínači. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
15. 5. • **Pec pekárny** Delta v Kladně. *Příčina* - změna provozních parametrů. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
18. 5. • **Výrobní dílna** ve Valašském Meziříčí, okr. Vsetín. *Příčina* - výbuch zemního plynu a následný požár. *Škoda* - 1 500 000 Kč. *Zraněna* 1 osoba.
19. 5. • **Sklad sena** v Rudniku, okr. Hodonín. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 300 000 Kč.
20. 5. • **Loďnice** Autocampingu Wilsonka v Hartvíkovcích, okr. Třebíč. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 170 000 Kč.
21. 5. • **Velkokapacitní sklad se slámou** ZD Hněvotín v Topolanech, okr. Olomouc. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Plynová hasicí zařízení

Ing. Pavel RYBÁŘ, Česká asociace pojišťoven

V posledních letech lze zaznamenat velký rozvoj oboru plynových hasicích zařízení což je vyvoláno především rozvojem IT technologií, které nás ve stále větší míře obklopují a v některých případech přímo determinují život v civilizovaných zemích.

V řadě případů se jedná o zařízení s vysokou pořizovací cenou jehož výpadek z důvodu požáru by měl v mnoha případech dramatické následky doprovázené mnohamilionovými finančními ztrátami. Příkladem jsou např. záložní a provozní servery bank a pojišťoven, telekomunikační centra a řídicí systémy, vysílací zařízení televizních a rozhlasových stanic nebo celosvětově propojená bookovací zařízení leteckých společností.

Je logické, že provozovatelé těchto systémů, vědomi si následku jejich vyřazení, hledají jejich optimální protipožární zabezpečení. Z celého komplexu požárně bezpečnostních opatření jsou to právě plynová hasicí zařízení, která v situaci, že opatření pasivní prevence selžou, mohou sehrát jako aktivní protipožární opatření svoji roli a omezit škody způsobené požárem na minimum.

K tomu, aby se naplnila tato očekávání, je třeba splnit řadu předpokladů, mezi které patří např. volba vhodného druhu hasiva. Již tento úkol nepatří mezi jednoduché, jelikož žádný druh stabilních hasicích zařízení nezaznamenal v posledních letech tak výrazné změny v nabídce hasiv jako je tomu u plynových hasicích zařízení. Přeneseně lze říci, že co bylo včera nekonfliktním hasivem je dnes na seznamu regulovaných látek a zítra lze očekávat, že bude muset být staženo z používání. Důvodem těchto změn jsou především stále se zpřísňující ekologické požadavky, které se týkají i hasiv.

■ Halony 1301, 1211, 2402 a CO₂

K tradičnímu hasivu používanému v minulosti v plynových hasicích zařízení patří CO₂. I přes jeho negativní vliv (relativně zanedbatelný) na oteplování země je možné s ním počítat i dnes, a to zejména z důvodu nízké ceny. Bohužel, jeho hasicí účinnost a s tím spojené prostorové nároky a hmotnost jsou v některých aplikacích neakceptovatelné.

Opominout nelze ani nutnost zajištění ochrany zdraví osob v chráněném úseku, k čemuž slouží např. zpoždění vypouštění hasiva.

Nástup vysoce účinných halonů 1301, 1211 a 2402 v osmdesátých letech vyvolal postupný odklon od hasicích zaplavovacích zařízení s CO₂. Důvodem byla vysoká hasicí účinnost nových hasiv a s tím související malé prostorové požadavky a nízká hmotnost vlastního hasicího zařízení. Bohužel se ukázalo, že odvrácenou stranou vysoké hasicí schopnosti jsou závažné dopady těchto chemických látek na životní prostředí. Konkrétně, významný vliv na porušování ozonové vrstvy. Montrealský protokol, následně vydaný v roce 1987, se stal prvním z řady legislativních opatření směřujících až k úplnému zákazu jejich používání.

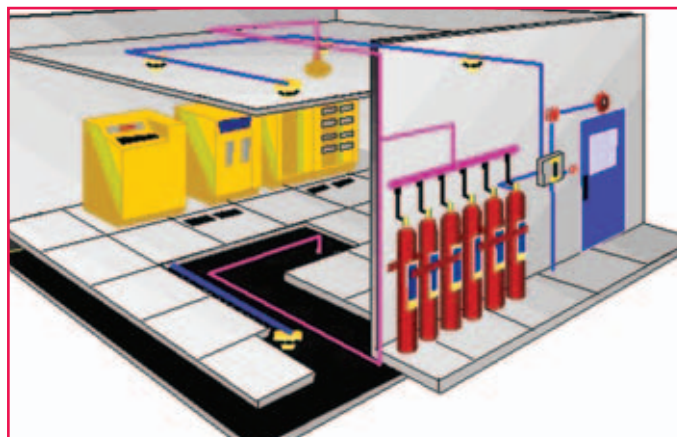
V ČR vyplývá toto restriktivní opatření ze zákona, o ochraně ovzduší (č. 86/2002 Sb.), a vztahuje se k 31. 12. 2003. Výjimka se týká pouze kritických aplikací jako je ochrana stanovených prostorů letadel, vojenských pozemních vozidel apod.

■ Druhá generace plynových hasiv

Již několik let před očekávaným zákazem halonů se výzkum soustředil na alternativní chemické halonové náhrady. K těm patří především:

- halogenované fluorouhlovodíky typu HFC a
- inertní plyny.

Z velké skupiny látek HFC doznaly největšího rozšíření chemické látky typu HFC 227ea (FM-200), HFC 125 (FE-25)

a HFC 23 (FE-13). Uvedená hasiva jsou převážně používána v USA a Velké Británii.

Z hlediska porušování ozonové vrstvy jsou nekonfliktní, což se vyjadřuje koeficientem ODP rovným nule. Uvedené látky se při styku s požárem rozkládají, což bývá předmětem diskuze, zda jde doslova o čisté hasivo. K omezení degradačního procesu, jehož výsledkem jsou vysoce korozivní hydrouhliky, je limitován čas zaplavení chráněného úseku na dobu max. 10 s.

V porovnání s inertními plyny vykazují hasiva HFC podstatně vyšší hasicí účinnost, což je hlavním důvodem pro jejich používání v aplikacích, kde hmotnost a skladovací rozměry jsou limitovány jako je např. letectví, bojová technika apod. Nevýhodou je vysoká cena kolem 40 US dolarů za 1 kg hasiva.

I u těchto plynových hasicích zařízení se v ČR musí provádět obdobná opatření k zajištění ochrany zdraví v chráněném úseku jako u hasicích zařízení s CO₂. Důvodem je skutečnost, že při jejich aplikování do prostoru za přítomnosti osob nelze vyložit překročení zdravotně bezpečné koncentrace. V případě hasiva FM 200 je např. „prostor“ pro chyby vyplývající z návrhu nebo instalace hasicího zařízení 7 % až 20 %, což vyplývá z projekční koncentrace a limitu bezpečné koncentrace, při níž nedochází k žádným zdravotním potížím.

Často opomíjeným požadavkem při návrhu hasicích zařízení s těmito hasivy je nutnost vhodnými opatřeními eliminovat účinky podtlaku, ke kterému dochází v chráněném prostoru při přeměně hasiva z kapalně na plynnou fázi.

Jak se ukázalo, halonové náhrady HFC patří mezi chemické látky, které se také podílejí na oteplování Země - jevu, který v blízké budoucnosti může dramaticky ovlivnit život na naší planetě. To je důvodem, že i tyto chemické látky jsou zařazeny mezi tzv. skleníkové plyny a podle Kjótského protokolu, ke kterému se přihlásila i ČR, se musí jejich množství snížit v ČR o 8 %.

Tím byla zahájena regulace i u tohoto druhu hasiv. Vliv konkrétní látky na oteplování Země se vyjadřuje hodnotou koeficientu GWP (Global Warming Potential), který např. u hasiva FE-13 má hodnotu 11 700 ve vztahu k CO₂, zatímco u inertních plynů je roven nule.

Dalším faktorem, sledovaným v souvislosti s vlivem chemických látek na životní prostředí, je čas jejich rozpadu v atmosféře. Jak vyplývá z tabulky č. 1 ani ten není pro látky HFC nadějný.

Tabulka č. 1

Hasivo	Obchodní název	GWP	Čas rozpadu /rok/	Skladovací objem k 1301
HFC125	FE-25	2 800	36	-
HFC 227 ea	FM-200	2 900	41	1,5:1
HFC 23	FE-13	11 700	250	2 :1
CO ₂	CO ₂	1		3,5:1
Inergen	IG-541	0	0	10 :1

Druhou skupinu hasiv, která se postupně rozšířila především v Německu, Dánsku, Švýcarsku, Švédsku a v některých dalších evropských zemích, představují inertní plyny nebo jejich směsi. V porovnání s látkami HFC mají sice výrazně nižší hasicí účinnost, na straně druhé jsou podstatně levnější a v plném rozsahu splňují ekologické požadavky:

- porušování ozonové vrstvy 0
- vliv na oteplování Země 0
- zbytky po hašení v důsledku degradace 0
- vodivost 0
- čas rozpadu v atmosféře 0

Také u těchto hasiv se musí řešit přetlaková ochrana chráněného úseku v obdobném rozsahu jako u hasicích zařízení s CO₂. Jelikož se jedná o látky, skladované pouze v plynné fázi, nedochází při zaplavitování chráněného prostoru ke kondenzaci par. Tím je na rozdíl od látek HFC zajištěna v průběhu hašení trvalá viditelnost v zaplavitovaném úseku. Kromě toho je možné umístit strojovnu s tlakovými láhvemi ve vhodné místnosti a dopravovat hasivo potrubím do chráněného úseku i na delší vzdálenost.

V případě zkapalněných látek HFC je naopak snaha omezovat délku potrubí, což obvykle vede k umístění zásobníku s hasivem přímo do chráněného prostoru.

Tabulka č. 2

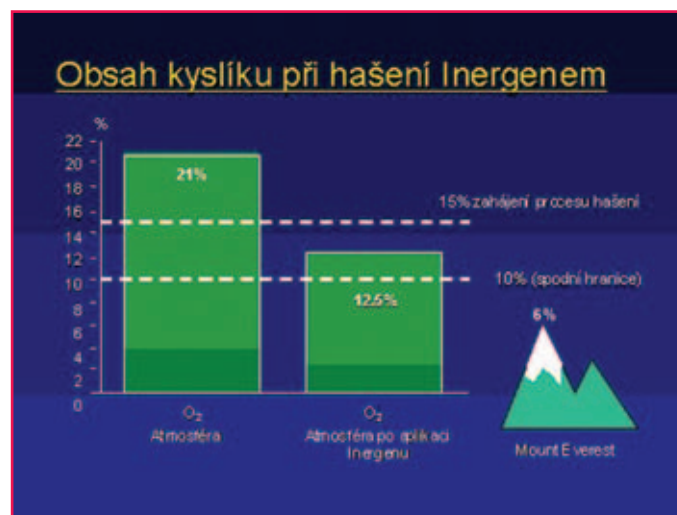
Hasicí plyn	Obchodní název	Chemické složení	Měrná hmotnost
IG-01	Arotec	Ar-Argon	1,69
IG-100	Dusík	N ₂ -Dusík	1,19
IG-541	Inergen	52 % dusík 40 % argon 8 % CO ₂	1,44
IG-55	Argonite	50 % argon 50 % dusík	1,42

Z inertních plynů doznal patrně největšího rozšíření Inergen. Počátky jeho vývoje souvisejí s projekty NASA, z nichž jeden řešil problém eliminování menšího obsahu kyslíku v atmosféře, aniž by došlo k ohrožení zdraví osob. Zjistilo se, že vhodným stimulatorem dýchání je CO₂, což bylo úspěšně odzkoušeno a patentováno v roce 1987. Následně byl tento patent komerčně využit a výsledkem těchto aktivit bylo hasivo Inergen. V něm přítomný CO₂ má podporovat dýchání při poklesu obsahu kyslíku pod 15 % a tím zajistit ochranu osob, které by, i přes všechna realizovaná opatření, v tomto prostoru zůstaly. Předpokládá se, že jenom ve Velké Británii je přes 300 instalací tohoto druhu a ve světě přes 3000.

Díky aktivitám VdS jsou známy a dostatečně ověřeny i hasicí koncentrace Inergenu pro různé druhy hořlavých látek. Není bez zajímavosti uvést, že jedna z největších inergenových instalací je v Praze a slouží k ochraně státního archivu.

Hašení Inergenem, jakož i ostatními inertními plyny, není doprovázeno žádným rozkladem hasiva, kondenzací par ani zbytky po hašení. S detailní charakteristikou tohoto hasiva a vysvětlením jeho ekologických aspektů se měli možnost seznámit specialisté na požární prevenci na semináři, organizovaném koncem loňského roku dánskou firmou Fire Eater. Ta patří k předním evropským dodavatelům ekologických plynových hasicích zařízení v Evropě, což je konečně pro Dánsko příznačné.

Na otázku, jaké jsou další perspektivy ve vývoji hasiv pro plynová hasicí zařízení, odpověděl jeden z předních evropských expertů na inergenová hasicí zařízení pan Laursen: „Je samozřejmě, že hledání nových halonových alternativ se nezastaví. Lze však předpokládat, že dříve nebo později dojde u těchto nových produktů na bázi chemických látek k poznání, že i ony mají negativní vliv na životní prostředí, obdobně jako tomu bylo u jejich předchůdců. Vzpomeňme nedávný zákaz používání halonů 1301, 1211a 2402 a z poslední doby zahájení regulace látek HCFC a HFC. Je málo pravděpodobné, že se podaří vyvinout látku s vysokou účinností, levnou a k tomu ještě ekologicky nezávadnou. Proto všude tam, kde to provozní podmínky umožní,

věřím na perspektivu inertních plynů z důvodu jejich ekologické nekonfliktnosti. Samozřejmě, i nadále považuji za vysoce perspektivní především inergenová hasicí zařízení, která jsou ověřená dlouholetou praxí a splňují v maximální míře i požadavky na ochranu zdraví osob nacházejících se v chráněném úseku.“

Třetí generace hasiv

Slova pana Laursena potvrzují nově vyvinutá hasiva, která se označují jako hasiva III. generace. Jedním z nich je halonová alternativa na bázi fluoroketonů. Na trh byla uvedena firmou 3M v roce 2002 pod obchodním názvem NOVEC 1230. Ve Velké Británii je skryta pod označením Sapphire. Bezpochyby vykazuje vysokou hasicí účinnost a je ekologicky nekonfliktní. Rovněž koeficient bezpečnosti vyjadřující poměr mezi prahem nebezpečné koncentrace (Noael) a minimální projekční koncentrací je vysoký a dosahuje 67 % až 150 %.

Samozřejmě, jako všechna čistá hasiva, je NOVEC 1230 nevodivý a uvádí se, že nemá korozivní účinky. To se demonstrativně dokladuje ponořením notebooku do akvária naplněného tímto hasivem bez toho, že by jeho funkce byla narušena. Toto hasivo má čas rozpadu v atmosféře pouhých pět dnů. Uvedené přednosti jsou zaplacené vysokou cenou, která bude patrně limitující pro jeho širší zavedení. Předmětem diskuzí specialistů je také bod varu 49 °C, což vyvolává obavy, zda se při vypouštění do chráněného prostoru dokáže toto hasivo dostatečně rychle přeměnit z kapalně na plynou fázi a vytvořit homogenní hasicí koncentraci. Provedené ohňové zkoušky tyto obavy rozptylují, nicméně plnohodnotně toto hasivo prověří teprve praxe.

Ekologický přístup

Nahlédnutí do problematiky hasiv pro plynová hasicí zařízení mělo za účel přiblížit ekologické aspekty navrhování těchto hasicích zařízení.

Od roku 1977 se nesmí používat pro požární účely látky typu HFC (částečně fluorované uhlovodíky), HCFC (hydrochlorfluorodíky) a PFC (plně fluorované uhlovodíky). Jako příkladný lze v této souvislosti označit postoj Dánska, kde již v roce 1992 byla zakázána výroba, prodej a instalace přenosných halonových hasicích přístrojů a v následujícím roce bylo zakázáno instalovat nová halonová zařízení s výjimkou kritických oblastí jako je letectví a obrana. Za perspektivní se i do budoucna považují inertní plyny.

Závěrem je nutné zdůraznit, že výběr hasiva má nejen ekologické důsledky. Každé hasivo má specifické fyzikálně chemické vlastnosti, které mají zásadní vliv na návrhové požadavky hasicích zařízení, jako je hasicí a projekční koncentrace, návrh rozměrů potrubí, výpočet celkové zásoby k udržení požadované koncentrace po stanovenou dobu a v neposlední řadě řešení přetlakové nebo podtlakové ochrany chráněného úseku.

Sněhový hasicí automobil 540 – A 30K

pplk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Sněhový hasicí automobil se podle ČSN 38 9000 vydané v roce 1987 nazýval „plynový hasicí automobil CO₂“ a byl definován jako požární automobil, u něhož je jako hasivo používán oxid uhličitý v tlakových lahvích. Dnes se již pomalu zapomíná, že právě tento automobil se u nás také vyráběl, a to na podvozcích Praga V3S, Škoda 1203 a Avia 30. Připomeňme si sněhový hasicí automobil, se kterým se stále ještě můžeme v hasičské praxi setkat.

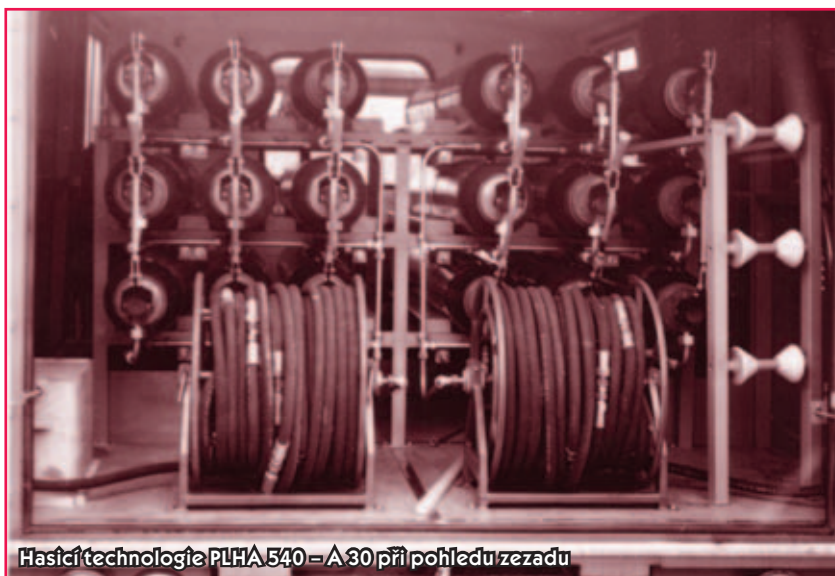
Technicko taktické zadání pro středně velký sněhový hasicí automobil bylo vypracováno oddělením výzkumu a vývoje MV-Hlavní správy požární ochrany v Praze před rokem 1970. Tento požární automobil měl být určen k hašení elektrických zařízení, a to i o vysokém napětí a k hašení hořlavých kapalin včetně barev a laků. Měl být určen jak pro hasiče požárních krajských útvarů, tak pro podnikové hasiče. Při zpracování zadání se vycházelo z existence nového automobilového podvozku Avia 30K se zkráceným rozvorem a s nosností 3700 kg, který se v té době vyráběl podle licenční smlouvy s francouzskou automobilkou Saviem-Renault. Počátkem roku 1970 po široké diskusi MV-HSPO schválila typovou řadu požárních vozidel III, zpracovanou národním podnikem Karosa Vysoké Mýto a poté v prosinci téhož roku tento podnik předložil projekt sněhového hasicího automobilu na podvozku Avia.

■ Prototyp

Podle uvedeného projektu postupně vznikl prototyp s označením „sněhový hasicí automobil S 540“. Hodnota „540“ vyjadřovala celkovou hmotnost použitého hasicího média v kilogramech. Účelová nástavba vznikala v dobách, kdy byly nadřizenými hospodářskými orgány výrobce schvalovány pouze hospodářské projekty. Byla proto důsledně odvozena z karosérie dopravního automobilu „s minimálními úpravami sériových dílů – i za cenu vzhledové nevhodnosti“, jak se uvádělo v textu projektu. Hasicí zařízení bylo tvořeno osmnácti tlakovými lahvemi naplněnými třiceti kilogramy zkapalněného CO₂. Ty byly uloženy do dvou ocelových rámců a tvořily tak dvě samostatné sekce po devíti lahvích. Rám na uložení tlakových lahví měl být řešen s ohledem na maximální využití dílů ze sněhového hasicího auto-

Zadní část prototypu požárního automobilu PLHA 540 – A30

Hasicí technologie PLHA 540 – A30 při pohledu zezadu

Detail zarážek lahví CO₂

mobilu S 150 – Š 1203. Sjednoceno mělo být také sběrné a spojovací potrubí. Každá sekce měla tři ovládané pákami, jedna páka ovládala tři ventily tlakových lahví.

Průtokový naviják včetně hadic o světlosti 13 mm a sněhotvorné proudnice z tvrzeného papíru byl použit z indické modifikace CAS 32 – CO₂. Dostřik hasiva byl 3 m až 3,5 m a doba činnosti při použití jedné proudnice a při teplotě mezi 15 °C a 18 °C byla okolo 18 minut. Teplotní rozmezí pro použití požárního automobilu bylo stanoveno od –30 °C do +30 °C a při použití vzniklo nejméně 135 kg tuhého hasiva.

Požární příslušenství tvořily dvě sady osinkového oblečení (blůza, kalhoty, kapuce, rukavice a boty), dále jedna ruční akumulátorová svítidla a čtyři kusy přenosných hasicích přístrojů S6. Další položkou požárního příslušenství byl naviják s pětadvacetimetrovou hadicí pro případné prodloužení některé ze dvou pevně připojených hadic. Mezi tyto položky pak patřil přípravek pro manipulaci s tlakovými lahvemi a bedýnka s klíči a těsněními. Na pravé straně přední části kabiny řidiče byl tradičně umístěn držák se zásuvkou pro požární světlo.

Osádku požárního automobilu tvořily podle původní dokumentace čtyři osoby, přitom dvě místa k sezení byla v třímístné kabině řidiče a dvě na samostatných sedačkách v přední části účelové nástavby a byly orientovány protisměrně. Zde je nutné dodat, že pro prostor osádky v účelové nástavbě byla vydána trvalá výjimka na velikost vnitřního hluku v hodnotě 88,5 dB. Oba prostory byly spojeny hadicovým zvukovodem. Boční zasklené dveře na účelové nástavbě byly shodné s dveřmi dopravního automobilu, dvoje zadní však byly dvoukřídlové a při jejich otevření se zpřístupnil celý prostor pro ovládání hasicího zařízení. Poměrně důležitou součástí účelové nástavby byl teploměr, na který bylo vidět z kabiny řidiče zadním oknem, a který ukazoval teplotu v okolí tlakových lahví.

Pohotovostní hmotnost prototypu sněhového hasicího automobilu byla 5290 kg, jeho délka 5595 mm, šířka 2240 mm a výška v nezátíženém stavu 2620 mm. Světla výška byla 247 mm, přední nájezdový úhel 27° a zadní 18°. Maximální rychlost byla 80 km/h. Na zádi požárního automobilu byl umístěn závěs pro požární přívěs o hmotnosti 900 kg.

V materiálu z roku 1973, ve kterém byl prototyp vyhodnocen, bylo konstatováno, že „sněhový hasicí automobil S 540 je pro velké průmyslové (chemické) závody vhodný s ohledem na velké množství hasicího prostředku, rychlost zásahu a poměrně malé rozměry vozidla“.

Plynový hasicí automobil

Sněhový hasicí automobil, který později dostal název „plynový hasicí automobil CO₂“, prošel bez větších problémů řadou náročných zkoušek. Jednou z nich byla zkouška elektrostatických parametrů v roce 1975 ve Státní zkušebně č. 214 v Ostravě-Radvanicích. Tato zkouška potvrdila, že plynový hasicí automobil zcela vyhovuje tehdejšímu poměrně přísným technickým předpisům. Byl vyráběn se třemi výjimkami z vyhlášky pro schvalování vozidel do provozu. Jednou z nich byla výjimka na umístění zvláštního výstražného zařízení. To bylo umístěno na střeše účelové nástavby, poblíž pomyslného středu automobilu, šlo o AZD 500 s majákem modré barvy, které bylo v té době velmi moderní. Díky své poloze však modrý maják nebyl dostatečně vidět, proto se výrobce rozhodl požádat o udělení výjimky. V té

době to bylo snazší a hlavně úspornější řešení, než užití dalšího modrého majáku na zádi účelové nástavby. Zajímavým údajem je například skutečnost, že v roce 1970 se předpokládala cena požárního automobilu přibližně 175 000 Kčs s tím, že podstatnou položkou ceny byl automobilový podvozek za 110 000 Kčs. Předpokládaná fyzická životnost byla stanovena na 20 let. Od samého počátku se předpokládala výroba pouze omezené série těchto automobilů, přesto se s většinou z nich stále ještě můžeme setkat u jednotek PO. V devadesátých letech minulého století byl firmou SEHAT Poříčany dokonce jeden tento automobil rekonstruován na kontejnerový. Přesto, že tento typ požárního automobilu není běžně nasazován ke zdolávání požárů, několik nových a dosti podobných automobilů bylo v posledních deseti letech znovu vyrobeno. ■

PLACENÁ INZERCE

AZ 30 NOVUS

Technické zhodnocení automobilového žebříku AZ 30 na podvozku IFA W50L/LD

Rekonstrukce původní žebříkové sady a její uložení na povozek MB Atego 918

Víceúčelová uzamykatelná kontejnerová skříň na uložení požárního příslušenství s pochozí střechou

Integrované schůdky po obou stranách

Výsuvné úchyty pro elektrocentrálu a dýchací přístroje

Kontejner pro nouzové přežití

Protiplynový automobil

Technický kontejner pro likvidaci ropných havárií

Karosárna a slévárna Velim

...výrobky řídí na míru!

KOV Karosárna a slévárna
 Sokolská 615
 28101 Velim
 tel./fax: 321763067
 e-mail: kov@kov.cz

www.kov.cz

Prověřovací cvičení složek IZS

npor. Ing. Pavel MUSIL, mjr. Jiří BENEŠ, HZS Plzeňského kraje, foto archiv podniku ČEPRO, a.s.

Během běžného provozu došlo dne 28. dubna 2005 ve 13.00 hodin v podniku ČEPRO, a.s., středisko 02 Třemošná, vlivem technické závady k výbuchu plynové kotelny administrativní budovy. Výbuch způsobil zřícení části nosných konstrukcí vrátnice, schodišťového prostoru objektu a při výjezdu automobilové cisterny z podniku proražení jejího pláště a únik hořlaviny I. a III. třídy nebezpečností. Hořlavina, která se rozlila na plochu přibližně 700 m², následně vzplanula a ohrožovala okolní budovy a technologická zařízení. V administrativní budově zůstalo uvězněno 26 zraněných osob s různým rozsahem poranění.

Pod tímto námětem bylo zahájeno prověřovací cvičení složek IZS Plzeňského kraje, jehož úkolem bylo procvičit činnost jednotlivých složek IZS při vzniku mimořádné události v průmyslovém provozu skladu pohonných hmot společnosti ČEPRO, a.s.

■ Průběh cvičení

Údlost byla oznámena zaměstnancem z řídicího stanoviště plynících lávek na ohlašovnu požáru v areálu podniku. Obsluha okamžitě odstavila technologii a provedla vypnutí hlavního uzávěru plynu a elektřiny v celém provozu. Obsluha ohlašovny požáru po přijetí zprávy vyhlásila poplach místní jednotce HZSP a současně vyrozuměla o události krajské operační a informační středisko HZS Plzeňského kraje (KOPIS). Na místě události zjistila místní jednotka průzkumem, že se jedná o požár automobilové cisterny v blízkosti administrativní budovy, která je částečně poškozená výbuchem a ve které se nachází nejništější počet zraněných osob. Do prostoru události se dostavila jako první posádka zdravotnické záchranné služby Plzeňského kraje (ZZS PK) a zahájila třídění a ošetřování zraněných osob. Dále se na místo dostavily jednotky HZS Plzeňského kraje (ÚO Plzeň ze stanice Košutka a stanice Střed, které za použití dýchacích přístrojů prováděly vyproštění a záchranu osob z přízemí budovy a následně i z ostatních pater budovy. Po dohodě s velitelem místní jednotky přebíral velení zásahu velitel čety ze stanice Košutka a vyhlásil III. stupeň poplachu. Vzhledem ke skutečnosti, že vlivem výbuchu došlo k destrukci schodišťového prostoru, používali zasahující hasiči nastavovací žebříky a zraněné spouštěli za pomoci prostředků pro lezecké skupiny. ZZS PK bylo zřízeno třídicí stanoviště, kde probíhalo roztrídění zraněných osob podle rozsahu poranění. Do prostoru zásahu se dále dostavilo několik hlídek Policie ČR, které po dohodě s velitelem zásahu (VZ) koordinovaly dopravu

ve prospěch příjezdících složek IZS, uzavřely místo zásahu a podílely se na identifikaci a evidenci zachraňovaných osob. Prostřednictvím KOPIS byli na pokyn VZ o události informováni starostové obcí Nýřany a Třemošná. Na žádost starosty obce Třemošná bylo z KOPIS prostřednictvím sirény provedeno vyrozumění obyvatelstva a následně místním rozhlasem podána informace o probíhající cvičení IZS. VZ byl ustaven štáb velitele zásahu a na místo události se postupně dostavují jednotky dle poplachového plánu ve III. stupni poplachu. Štáb VZ v této fázi tvořil řídicí důstojník HZS kraje, který shromáždil informace o příjezdících jednotkách a po dohodě s VZ rozmístil jednotky po areálu podniku. Místo zásahu bylo postupně rozděleno na pět úseků:

- **úsek č. 1:** administrativní budova – záchrana a transport zraněných osob,
 - **úsek č. 2:** ochlazování administrativní budovy, hasební zásah těžkou pěnou na hořící cisternu,
 - **úsek č. 3:** hasební zásah těžkou pěnou v místech šíření hořlavé kapaliny,
 - **úsek č. 4:** ochlazování okolních konstrukcí a technologii, hasební zásah těžkou pěnou,
 - **úsek č. 5:** ochrana čistírny odpadních vod a tvorba záchytných norných stěn na Třemošenském potoce.
- Vzhledem k nedostatečnému počtu sil a prostředků byly jednotky nasazovány k ochraně okolních konstrukcí a technologických zařízení. VZ na místo zásahu vyžádal specialisty z chemické laboratoře Třemošná a pro zajištění dostatečného množství hasebních látek kontejner s pěnidlím. V prostoru čistírny odpadních bylo provedeno uzavření kanalizace, vypustí z podniku a vytvoření ochranných proudů. Štáb VZ koordinoval svoji činnost s krizovým štábem podniku a se zasahujícími složkami IZS a informoval o situaci na místě zásahu krizový štáb obce. Pracovníci chemické laboratoře po dojezdu okamžitě zjišťovali množství zplodin hoření v ovzduší a kvalitu povrchových vod v blízkém Třemošenském potoce. Do štábu VZ se dostavili pracovníci jednotlivých služeb, jejichž úkolem bylo zajištění tylových prostředků a spojení mezi místem události a krizovými orgány.

Po soustředění dostatečného množství sil a prostředků byl zahájen hasební zásah na plochu hořící kapaliny a cisternu. Pro zabezpečení dostatečného množství vody na hašení a ochlazování konstrukcí byla využita dostatečně dimenzovaná hydrantová síť podniku. Po krátké době došlo k likvidaci požáru. Z preventivních důvodů byla vytvořena dvě záchytná místa na Třemošenském potoce k likvidaci případného úniku ropných látek do vodních zdrojů. Zásah byl následně ukončen po vytvoření vzdouvající pře-

pážky a záchytné norné stěny. Místo události bylo poté předáno vedoucímu krizového štábu podniku.

■ Vyhodnocení cvičení

Provedené prověřovací cvičení proběhlo podle schváleného námětu. Stanovené cíle cvičení byly splněny.

■ Cvičení se zúčastnilo celkem:

- 16 jednotek PO všech druhů s 94 zasahujícími hasiči,
- 20 lékařů a záchranářů ZZS PK,
- Policie ČR - obvodní oddělení Třemošná, dopravní oddělení, ředitelství Plzeň-sever,
- krizové štáby podniku a krizové štáby obcí Třemošná a Nýřany.

■ Klady cvičení:

- dodržení námětu cvičení,
- dodržení taktických postupů, stanovených pro daný typ zásahu,
- dobré organizační rozdělení místa zásahu, zvládnutá činnost velitelů jednotlivých úseků,
- součinnost všech složek IZS,
- dobrá spolupráce štábu VZ s jednotlivými krizovými orgány,
- zdařilý způsob simulování různých druhů poranění.

■ Nedostatky cvičení:

- někteří velitelé příjezdících složek IZS se při příjezdu na místo zásahu neohlásili VZ (náčelníku štábu),
- nedostatečná vycvičenost a vybavenost jednotek SDH obcí (ochranné prostředky, radiostanice apod.),
- špatný odhad odstupové vzdálenosti u části cvičících jednotek od vyznačeného místa zasaženého požárem.

Poděkování za účast na cvičení patří všem zúčastněným složkám, dále figurantům cvičení ze soukromé VOŠ Dr. I. Mauritzové a paní Bartošové z Českého červeného kříže, která provedla namaslování figurantů. ■

Sít' čerpacích stanic EuroOil představuje svůj věrnostní program

S námi dojedete dál

Sít' čerpacích stanic EuroOil si za krátkou dobu svého působení na českém trhu dokázala získat početnou skupinu zákazníků, kteří se k ní pravidelně a rádi vrací. Právě pro ně se provozovatel sítě, akciová společnost ČEPRO, rozhodl připravit nový program, který ocení jejich věrnost značce EuroOil.

Věrnostní program EuroOil karta

Program je založen na jednoduchém principu: za každý nákup pohonných hmot kdekoli v naší síti sbírají zákazníci věrnostní body, které lze proměnit ve výhodnou odměnu. Od 1. dubna 2005 jsou na všech 185 čerpacích stanicích připraveny registrační obálky, obsahující registrační list a dočasnou kartu.

Přihlásit se do programu je snadné a rychlé – stačí jen vyplnit jeden registrační list a odeslat ho v připravené obálce. O další vyřizování se postará zákaznické centrum. Jakmile se zákazník rozhodne pro členství, může se pomocí dočasné karty zapojit do programu bezprostředně po nákupu pohonných hmot.

Poté, co je úspěšně dokončena registrace, obdrží nový člen programu čipovou členskou kartu s osobním kódem (PIN). Na tuto kartu přibude za každý litr paliva načerpáno v naší síti 15 věrnostních bodů. Naspořené věrnostní body členové využijí jako slevu na benzin, naftu nebo LPG.

Výhodné firemní členství

Osobní členství je určeno fyzickým osobám; právnické osoby, podnikatelé a další subjekty mají možnost využít speciálních výhod firemního členství.

Firemní členové mohou k jedné firemní čipové kartě přiřadit neomezené množství podřízených karet, které rozdají všem svým zaměstnancům – řidičům. Podřízené karty slou-

ží pouze ke sbírání věrnostních bodů, protože odměny smí vybírat jen držitel firemní čipové členské karty.

Pokud se firemní kartě za přispění všech podřízených karet podaří během jednoho kalendářního měsíce načerpávat více než 5000 litrů paliva, získává body navíc. Body navíc přinesou další slevu z nákupu pohonných hmot, a pomohou tak výrazně uspořit firemní náklady.

Úspěchy od samého začátku

Bezprostředně po zahájení bylo zřejmé, že zájem o EuroOil kartu je velký. Vždyť už 1. dubna se na webové stránky www.eurooilkarta.cz připojilo 9400 zájemců, kteří se chtěli dozvědět něco více o novém programu.

Během prvního měsíce rozdala obsluha čerpacích stanic celkem 60 323 dočasných karet. 11 270 jejich držitelů pak následovně požádalo zákaznické centrum o založení firemního nebo osobního členství a zaslání čipové karty. Několik čísel tedy ukazuje jasněji než slova, že věrnostní program pokračuje opravdu úspěšně.

Zákaznické centrum

Dotazy ohledně věrnostního programu zodpoví a pomoc při registraci poskytne obsluha čerpacích stanic nebo zákaznické centrum, dostupné na čísle +420 844 155 155. Podrobné informace, včetně Pravidel programu a posledních novinek, jsou k dispozici na webových stránkách www.eurooilkarta.cz.

S námi dojedete dál. EuroOil karta.

ČEPRO, a. s., Spálená 5, č.p. 84, 111 21 Praha 1, Tel.: 221968111, Fax: 221968300, www.ceproas.cz, e-mail: ceproas@ceproas.cz

Příprava složek IZS na zásah při leteckých nehodách

kpt. Ing. Josef FAJGAR, MV-generální ředitelství HZS ČR

Podle statistických údajů patří letecká doprava, ve srovnání s ostatními druhy dopravy, stále mezi nejbezpečnější způsoby cestování. Pro udržení tohoto prvenství nesmí žádný stát, letecký dopravce, výrobce letadel ani jiná organizace podcenit technickou, organizační a bezpečnostní připravenost v boji proti leteckým nehodám. Stejně tak musí být připraveny záchranné systémy včetně záchranných složek v případech, kdy k letecké nehodě již došlo. Právě z hlediska tohoto úsilí je letecká doprava výjimečná proti silniční, železniční či jiné dopravě.

Z dostupných informací a podle některých prognóz se počet leteckých nehod může zvyšovat. V souvislosti s nárůstem letecké dopravy se očekává, že celosvětově v roce 2007 dojde ke zdvojnásobení počtu leteckých nehod na zhruba 50 za rok. Proto je nutné usilovat o stále nová a pokud možno účinnější preventivní opatření, mezi která bezesporu patří i příprava složek integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) na provádění záchranných a likvidačních prací po vzniku letecké nehody.

Jedním z důležitých opatření bylo rozhodnutí kompetentních orgánů a institucí jako Odboru civilního letectví Ministerstva dopravy (dále jen „OCL MD“), Ústavu pro odborně technické zjišťování příčin leteckých nehod (dále jen „ÚZPLN“) a Ministerstva vnitra-generálního ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky (dále jen „MV-GR HZS ČR“) přistoupit ke zpracování typové činnosti složek IZS při společném zásahu na leteckou nehodu.

Typová činnost složek IZS má oporu v zákonu č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o IZS“) a v souladu s § 18 vyhlášky č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb. (dále jen „vyhláška o IZS“), je typová činnost složek IZS součástí kompletní dokumentace IZS.

■ Předcházející činnosti

Je nutné připomenout, že tvorbě typové činnosti složek IZS na leteckou nehodu předcházela řada konkrétních činností, které nelze opomenout. Mezi tyto činnosti patří:

- rozhodnutí o způsobu vydávání a schvalování typových činností složek IZS a závaznost jejich obsahu pro zúčastněné složky IZS a organizace (v souladu s § 18 vyhlášky o IZS typové činnosti složek IZS vydává MV-GR HZS ČR; typové činnosti složek IZS s ohledem na druh a charakter mimořádné události

schvaluje Výbor pro civilní nouzové plánování - dále jen „VCNP“),

- VCNP projednal a schválil založení KATALOGU TYPOVÝCH ČINNOSTÍ SLOŽEK IZS (usnesení č. 189 z 23. schůze VCNP ze dne 23. března 2004),

- zpracování a schválení první typové činnosti složek IZS označené zkratkou STČ-01/IZS (soubor typových činností na „Úskutečněné a ověřené použití radiologické zbraně“ (typová činnost byla schválena usnesením č. 203 z 26. schůze VCNP ze dne 14. prosince 2004),

Poznámka: tato typová činnost se stala podkladem pro sjednocení formátů jednotlivých listů a zpracování dalších typových činností. V současné době jsou rozpracovány mimo typové činnosti na leteckou nehodu i typové činnosti na sebevraždy a nástražné výbušné systémy.

- přístup složkám IZS a odborné veřejnosti k obsahové stránce typových činností složek IZS (jednotlivé typové činnosti složek IZS jsou po jejich schválení VCNP zveřejněny na webových stránkách Ministerstva vnitra - http://www.mvcr.cz/2003/hasici/odbor/izs/dokumentace/add5/index_hasici.html). Účelem tohoto článku je naznačit složitost řešení mimořádné události, jakou je letecká nehoda v podmínkách České republiky se zapojením odpovědných orgánů a institucí a složek IZS.

Před samotným zpracováním typové činnosti složek IZS na leteckou nehodu předcházela jednání zástupců OCL MD, ÚZPLN a MV-GR HZS ČR. V lednu 2005 byl MV-GR HZS ČR uspořádán seminář k odborné problematice a použití IZS na leteckou nehodu s účastí potenciálních zpracovatelů jednotlivých listů typové činnosti složek IZS. Celá etapa byla završena vytvořením mezirezortní skupiny pro zpracování typové činnosti složek IZS na leteckou nehodu. Schválení této typové činnosti VCNP se předpokládá na zasedání výboru v měsíci září 2005 s následným ověřením typové činnosti složek IZS na leteckou nehodu v rámci taktického cvičení pod názvem AIR ACCIDENT 2005, které se uskuteční v říjnu 2005 ve vojenském výcvikovém prostoru Jince a blízkém oko-

li. Přípravu a organizaci cvičení AIR ACCIDENT 2005 zajišťuje HZS Plzeňského kraje územní odbor Rokycany.

■ Typová činnost složek IZS na leteckou nehodu

Návrh typové činnosti složek IZS pro leteckou nehodu popisuje základní charakteristiku letecké nehody, rozdělení letadel z hlediska rozsahu letecké nehody a provedení zásahu složkami IZS, včetně vazeb řízení (viz schéma vazeb řízení podpory) a vymezení použití typové činnosti.

Letecká nehoda je mimořádná událost spojená s provozem letadla, která se stala mezi dobou, kdy kterákoliv osoba nastoupila do letadla s úmyslem vykonat let a dobou, kdy všechny takové osoby letadlo opustily, a při které:

- některá osoba byla smrtelně nebo těžce zraněna následkem přítomnosti v letadle, nebo přímého kontaktu s kteroukoli částí letadla, včetně částí, které se od letadla oddělily,
- letadlo bylo zničeno nebo poškozeno,
- letadlo je neznámé nebo je na zcela nepřístupném místě (pozn. letadlo je považováno za neznámé, jestliže pátrání bylo úředně ukončeno a části letadla nebyly nalezeny).

Vážný incident je mimořádná událost, jejíž okolnosti naznačují, že došlo téměř k letecké nehodě (pozn. rozdílem mezi leteckou nehodou a vážným incidentem je pouze v následcích).

Odborně technické zjišťování příčin letecké nehody je proces, prováděný za účelem prevence leteckých nehod, který zahrnuje shromáždění a analýzu všech potřebných údajů a informací, formulaci závěrů včetně vymezení příčin letecké nehody (pozn. pokud zvláštními předpisy není stanoveno jinak, provádí se po leteckých nehodách).

Typová činnost je určena pro leteckou nehodu mimo ohraničené prostory letiště vymezené „Letištním pohotovostním plánem“ a na těch letištích, kde nezasahují jednotky požární ochrany letiště a dále mimo vymezené vojenské prostory. Vymezenými vojenskými prostory z hlediska letecké nehody se rozumí areály vojenských letišť a vojenských výcvikových prostorů, tzv. vojenských újezdů. Typová činnost se vztahuje na leteckou nehodu všech civilních a vojenských letadel, včetně zahraničních, která využívají vzdušný prostor České republiky.

Z hlediska zásahu složek IZS při letecké nehodě se letadla člení na:

- civilní (letadla provozovaná českými a zahraničními leteckými dopravci

a provozovateli, včetně zahraničních armád – nečlenů NATO),

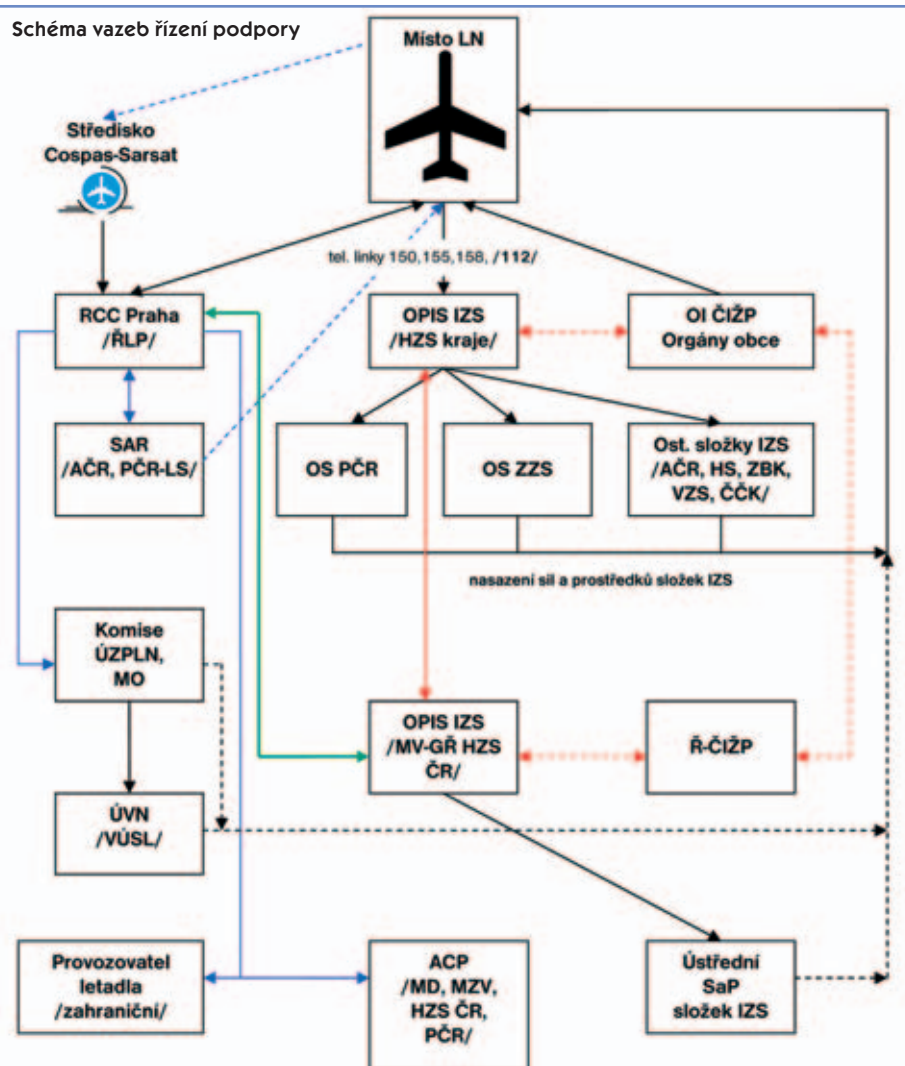
- vojenská (letadla provozovaná Armádou ČR nebo ostatními armádami členských států NATO).

Civilní letadla se pro účely typové činnosti dále člení na:

- malá letadla a sportovní létající zařízení (letadla přepravující na palubě letadla do 19 osob, včetně posádky letadla),
- střední (letadla přepravující na palubě letadla od 20 do 100 osob, včetně posádky letadla),

- velká (letadla přepravující na palubě letadla nad 100 osob, včetně posádky letadla).
- Vojenská letadla se pro účely typové činnosti dále člení na:
- dopravní (letadla určená k přepravě osob a nákladu mimo munici a jiné výbušné zařízení),
 - bojová (letadla určená k přepravě munice a jiného výbušného zařízení).

Schéma vazeb řízení podpory

Vysvětlivky:

- informace o stavu nouze letadla nebo o letecké nehodě, vyslání SAR vrtulníku k zajištění letecké služby pátrání a záchrany
- systém předávání informací o stavu nouze letadla nebo o letecké nehodě orgánům v oblasti leteckých služeb
- systém přenosu informací v rámci IZS, nasazení složek IZS
- přímá komunikace stálých orgánů pro koordinaci složek IZS
- trvalá komunikace k zabezpečení opatření při letecké nehodě

Zkratky:

Středisko Cospas-Sarsat – vyhodnocovací středisko provádějící servis v oblasti pátrání a záchrany pro RCC Praha (RCC Praha spadá pod vyhodnocovací středisko Toulouse ve Francii)

RCC Praha /ŘLP/ – záchranné koordináční středisko ustanovené v pátrací a záchranné oblasti při letecké nehodě /RCC Praha je zřízeno s.p. Řízení letového provozu/

SAR /AČR, PČR-LS/ – stanoviště pátrací a záchranné služby (Search and Rescue Services) s využitím vrtulníků Armády ČR a Policie ČR letecké služby

Komise ÚZPLN, MO – Komise Ústavu pro odborně technické zjišťování příčin leteckých nehod, Komise Ministerstva obrany ČR

ÚVN /VÚSL/ – Ústřední vojenská nemocnice /Vojenský ústav soudního lékařství/

OPIS IZS /HZZ kraje, MV-GR HZZ ČR/ – operační a informační středisko integrovaného

záchranného systému /hasičského záchranného sboru kraje, Ministerstvo vnitra-generální ředitelství HZS ČR/

Místo LN – místo letecké nehody

OI ČiŽP – oblastní inspektorát České inspekce životního prostředí

Ř-ČiŽP – ředitelství České inspekce životního prostředí

OS PČR – operační středisko Policie ČR

OS ZZS – operační středisko Zdravotnické záchranné služby

AČR, HS, ZBK, VZS, ČČK – Armáda ČR, Horská služba České republiky, Záchranná brigáda kynologů, Vodní záchranná služba Českého červeného kříže, Český červený kříž

ACP /MD, MZV, HZZ ČR, PČR/ – Asistenční centrum pomoci rodinám obětí letecké nehody (zástupci Ministerstva dopravy, Ministerstva zahraničních věcí, HZS ČR, Policie ČR)

SaP – síly a prostředky složek IZS

Charakteristika letecké nehody

Z hlediska průběhu a okolností letecké nehody může dojít k následujícím variantám:

- letadlo ve vzdušném prostoru České republiky se ocitlo v situaci, kdy velitel letadla vysílá tísňový signál, nebo
 - letadlo letící ve vzdušném prostoru ČR havarovalo a došlo k letecké nehodě.
- Záchranné a koordinační středisko Praha, respektive Rescue Coordination Centre (dále jen „RCC“) vysílá do oblasti letecké nehody vrtulník vybavený speciálními prostředky za účelem pátrání a záchrany. RCC rovněž oznamuje leteckou nehodu operačnímu a informačnímu středisku (dále jen „OPIS“) MV-GR HZZ ČR. Aktivuje se operační řízení IZS a do místa letecké nehody jsou vyslány jednotky požární ochrany (dále jen „jednotka PO“) a složky IZS v souladu s poplachovým plánem IZS kraje a podle rozhodnutí operačního důstojníka HZZ kraje. Složkám IZS v místě letecké nehody velí a záchranné a likvidační práce řídí velitel zásahu v souladu se zákonem o IZS. Velitelem zásahu je velitel jednotky PO nebo příslušný funkcionář HZZ ČR s právem přednostního velení.

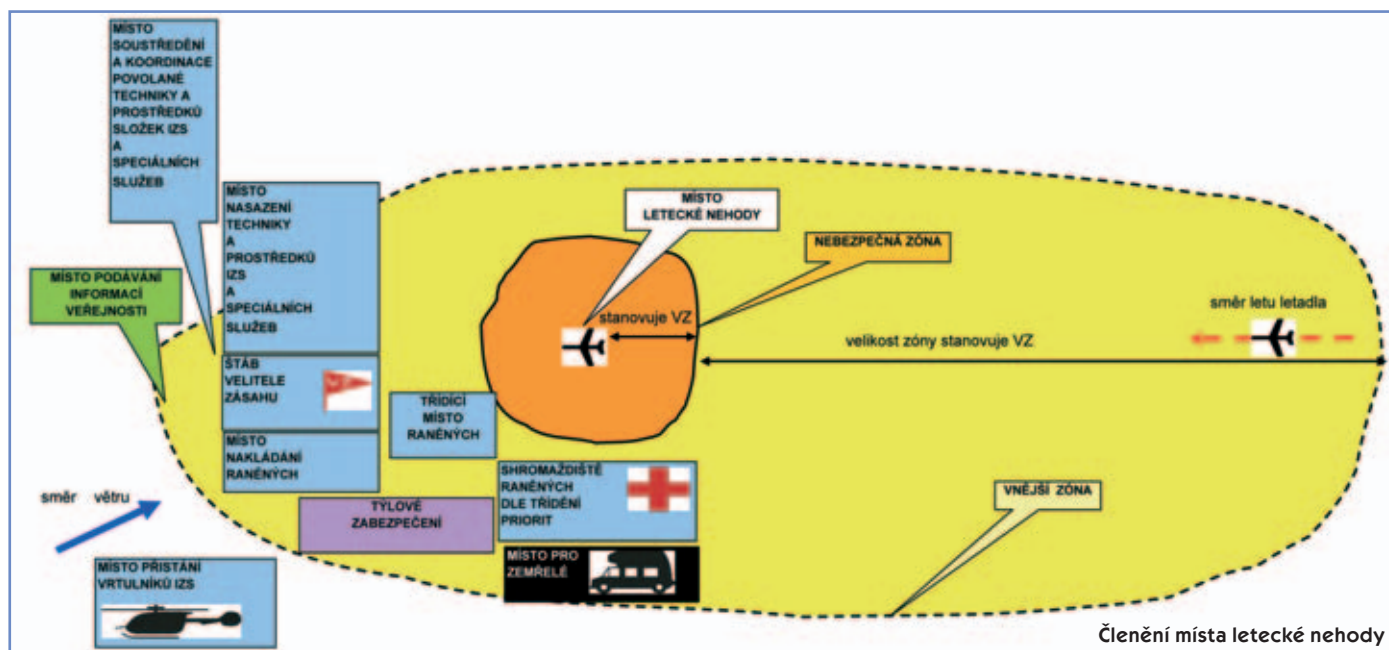
Podle rozsahu letecké nehody jsou do místa mimořádné události vysílány další síly a prostředky ostatních složek IZS (např. Armáda ČR, Vodní záchranná služba Českého červeného kříže, Horská služba ČR, Záchranná brigáda kynologů, atd.).

V místě letecké nehody působí Komise pro odborně technické zjišťování příčin leteckých nehod (u civilních letadel Komise ÚZPLN, u vojenských letadel Komise Ministerstva obrany). Předseda této komise při provádění záchranných a likvidačních prací spolupracuje s velitelem zásahu.

V souladu s rozhodnutím velitele zásahu se předpokládá vytýčení nebezpečné zóny a vnější zóny (viz obrázek členění místa letecké nehody).

Nebezpečná zóna vymezuje prostor, kde působí přímé účinky letecké nehody a je bezprostředně ohrožen život zasahujících. V případě rozsáhlé letecké nehody může být vytýčeno několik nebezpečných zón. Velikost nebezpečné zóny v místě letecké nehody stanovuje velitel zásahu podle konkrétní situace v terénu s ohledem na rozsah letecké nehody podle typu (velikosti) havarovaného letadla.

Vnější zóna vymezuje prostor, kde se mohou nacházet postižené osoby (cestující) a části letadla po letecké nehodě a není bezprostředně ohrožen život zasahujících. Vnější zóna je využívána také pro nástupní prostor složek IZS, který

velitel zásahu zřizuje zpravidla na navětrné straně od místa havarovaného letadla (z důvodů nebezpečí výbuchu). Velikost vnější zóny v místě letecké nehody stanovuje velitel zásahu podle konkrétní situace v terénu a zahrnuje všechny části havarovaného letadla a místa kde působily účinky letecké nehody.

Velitel zásahu

Velitelem zásahu při řízení záchranných a likvidačních prací u letecké nehody je příslušník HZS ČR, který je velitelem přítomné jednotky PO nebo příslušný funkcionář HZS ČR s právem přednostního velení. Velitel zásahu převezme velení zásahu (pokud do té doby řídil součinnost složek IZS příslušník jiné složky IZS), upřesní stupeň poplachu IZS a požadavky na speciální síly a prostředky, zřídí štáb velitele zásahu do kterého určí zejména:

- zástupce Policie ČR, který velí silám a prostředkům policie, podílejících se na zásahu,
- zástupce Vojenské policie v případě letecké nehody vojenského letadla,
- přítomného vedoucího lékaře zdravotnické záchranné služby,
- zástupce ostatních zúčastněných složek IZS,
- zástupce obce na jejímž území došlo k letecké nehodě,
- předsedu Komise pro odborně technické zjišťování příčin leteckých nehod (pro civilní letadla provádí Komise ÚZPLN se sídlem v Praze),
- předsedu Komise Ministerstva obrany (pro vojenská letadla provádí Inspekce ministra obrany),
- zástupce dalších nezbytných orgánů a institucí (např. z Oblastního inspektorátu České inspekce životního prostředí, vodoprávních orgánů, letecký dopravce, atd.).

Doporučené stupně poplachu IZS

Podle rozsahu letecké nehody a zasaženého prostoru příslušný OPIS HZS ČR,

kterým je v první fázi OPIS HZS kraje vyhlášen odpovídající stupeň poplachu IZS (vyhláška o IZS), a podle daného stupně aktivuje síly a prostředky složek IZS v souladu s poplachovým plánem IZS kraje, který může být doplněn dalšími potřebnými silami a prostředky.

S ohledem na velikost letadla a předpokládané následky letecké nehody se doporučuje v počáteční fázi vyhlásit:

1. stupeň poplachu IZS pro civilní malá letadla a sportovní létající zařízení, která havarovala a způsobila ohrožení jednotlivých osob s max. počtem do 19 osob, nebo ohrozila jednotlivý objekt nebo jeho část, nebo plochu území do 500 m²,

2. stupeň poplachu IZS pro civilní střední letadla a všechna vojenská letadla, která havarovala a způsobila ohrožení nejvýše 100 osob, nebo ohrozila více jak jeden objekt, nebo plochu území do 10 000 m²,

3. stupeň poplachu IZS pro civilní velká letadla, která havarovala a způsobila ohrožení více jak 100 osob, nebo ohrozila území části obce nebo areálu podniku, nebo plochu území do 1 km²,

Zvláštní stupeň poplachu IZS pro všechna letadla, která havarovala do obydlené zóny a způsobila ohrožení více jak 1000 osob, nebo ohrozila území celé obce, nebo plochu území nad 1 km² (lesní terén, apod.).

Velitel zásahu podle vyhodnocení situace v místě zásahu a vývoje provádění záchranných a likvidačních prací může vyhlášený stupeň poplachu IZS snižovat nebo zvyšovat.

V okamžiku potřeby velkého množství sil a prostředků a vzhledem k tomu, že některé síly a prostředky jsou k dispozici jen prostřednictvím Ústředního poplachového plánu IZS může HZS kraje požádat OPIS MV-GR HZS ČR o vyslání centrálních sil a prostředků.

Za konec zásahu složek IZS je považován okamžik, kdy jsou z místa letec-

ké nehody odtransportovány postižené osoby a nehrozí již další ohrožení zdraví a životů osob, majetku a životního prostředí.

Dále jsou jen prováděny likvidační práce v rámci odborně technického zjišťování příčin letecké nehody a obnovovací práce v rámci kompetence orgánů státní správy a samosprávy. Obnova území a následná opatření vyvolaná leteckou nehodou nejsou považována za součást zásahu složek IZS, přestože k nim obvykle budou na místě přítomné síly a prostředky jednotlivých složek IZS využity. Jejich činnost už nebude řídit velitel zásahu složek IZS, ale jednotliví odpovědní funkcionáři každé složky.

Závěr

Letecká doprava si ve srovnání s ostatními druhy dopravy udržuje vedoucí pozici jak v rychlosti, tak i v pohodlí a hlavně v bezpečnosti.

Právě bezpečnost v posledním období přitahuje nejvíce pozornosti. I přes jednoznačné výsledky statistik představuje pro mnoho lidí cestování leteckou dopravou psychologický problém. Jednoduchým vysvětlením této situace je fakt, že letecké nehody přitahují značnou publicitu. Přesto, že k nim dochází zřídka (oproti nehodám jiných druhů dopravních prostředků), mají totiž velice rozsáhlé následky.

Se zvyšujícím se počtem letů, přibývá počet leteckých nehod. Přestože nehodovost zůstává stejná nebo se zmenšuje, počet obětí stoupá a je proto nutné hledat způsoby, jak vzniklou situaci řešit. Z hlediska IZS by měl být přínosem i přístup jeho složek při zpracování typové činnosti složek IZS na leteckou nehodu a připravenost záchranných jednotek profesionálně zvládnout zásahovou činnost pokud by na území České republiky došlo k letecké nehodě velkého rozsahu.

Záchranáři se představili na Air Ambulance 2005

Ve dnech 13. a 14. května letošního roku se na bývalém vojenském letišti Správcice v Hradci Králové konal v pořadí již VII. ročník přehlídky činnosti složek integrovaného záchranného systému „Air Ambulance 2005“.

Hlavními organizátory celé akce bylo Sdružení nestátních provozovatelů letecké záchranné služby HEMS a Gemini PORT, s.r.o., provozovatel části letiště Správcice. Záštitu nad Air Ambulance 2005 převzal předseda Senátu Parlamentu České republiky MUDr. Přemysl Sobotka, hejtman Královéhradeckého kraje Ing. Pavel Bradík, primátor města Hradec Králové Ing. Otakar Divíšek a poslanec Evropského parlamentu Ing. Oldřich Vlasák.

Ukázky zásahů

Hlavním cílem společného setkání a cvičení zúčastněných složek IZS byl nácvik koordinace práce záchranářů při konkrétních zásazích a výměna zkušeností z této činnosti. Simulované ukázky odborné činnosti dokumentovaly a zároveň popularizovaly náročnou práci záchranářů, která vyžaduje kvalifikované a dobře připravené specialisty. Jednou z nejatraktivnějších ukázek byl čtyřicetiminutový zásah při hromadné automobilové nehodě. Kromě hasičů a zdravotnické záchranné služby zasahovalo šest vrtulníků různých typů od pětimístného po patnáctimístný dvoumotorový (EC 135, AS 355, Bell 206), Policie ČR (Bell 427, Bell 412), Armády ČR (W3A Sokol) a soukromých firem provozujících leteckou záchrannou službu (LZS). Diváci mohli pozorovat odborné vyprošťování raněných z automobilových vraků, hašení hořícího automobilu, slaňování pod vrtulníky a další odborné činnosti. Dále bylo předvedeno hašení vrtulníkem pomocí vodního vaku (bambi bucketu) zavěšeného pod vrtulníkem a evakuace osob z nepřístupného terénu.

Doprovodný program

Vhodné využití LZS bylo jedním z hlavních témat III. mezinárodního kongresu Air Ambulance 2005, kterého se, vedle našich, zúčastnili také přední odborníci z Francie, Švýcarska, Rakouska, Německa a Slovenska. Účastníci kongresu se seznámili s některými zahraničními systémy financování LZS, způsoby provozování této služby a dozoru leteckých úřadů. V České republice existuje v současné době deset středisek LZS, v Ústí nad Labem, v Liberci a v Ostravě provozuje střediska LZS sdružení HEMS, dal-

ších sedm provozují soukromé firmy, Armáda ČR a Policie ČR. Kromě přímé záchrany lidských životů v terénu je často potřebné rychle převést pacienta z jednoho zdravotnického zařízení do vzdáleného druhého specializovaného zařízení s vybavením, které je pro jeho záchranu nezbytné. Jde o tzv. sekundární zásahy, které se vzhledem k časovým ztrátám spojeným se startem vrtulníku, transportem pacienta na heliport a po doletu opět z heliportu do cílové nemocnice, vyplatí pouze ze vzdálenosti nad 50 až 80 km (podle stavu místní silniční sítě). Použití vrtulníku k záchraně lidského života není vždy vhodné. Pozemní záchranná služba se většinou dostane na místo zásahu dříve, pokud je dostupné po pozemních komunikacích a není příliš vzdálené. Leteckou záchrannou službu nelze použít za soumraku ani ve tmě a v době světla mohou bránit vzletu nevhod-

né podmínky, jako mlha, bouřka nebo námraza. Pacient je navíc přepravován v omezeném prostoru s hlukem a vibracemi, kde je za letu prakticky nemožné provádět resuscitaci. Lékař musí tedy dobře zvážit, zda je při kritickém stavu pacienta vhodná.

Na veletrhu výrobců speciální zdravotnické a záchranářské techniky, který probíhal současně se cvičením záchranářských týmů, bylo možné si prohlédnout výstavu profesních záchranářských a ochranných oděvů, zásahové obuvi, výstroje pro lezce a dalších pomůcek pro záchranáře, vyprošťovací techniku, polní nemocnici, dekontaminační sprchy atd.

K doprovodnému programu patřily také ukázky historické požární techniky.

por. Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

Patří filtry typu MOF do starého železa?

npor. Ing. Vlastimil SÝKORA, CSc., Ing. Čestmír HYLÁK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autorů

Významnou průmyslovou škodlivinou, vyskytující se v naší republice v poměrně značné míře je oxid siřičitý - SO_2 . Tento plyn štiplavého zápachu je kromě chemického průmyslu značně produkován zejména spalováním uhlí v tepelných elektrárnách a domácnostech, v menší míře též vzniká při spalování pohonných hmot v automobilech.

Z toxikologického hlediska je oxid siřičitý nebezpečnější než amoniak [1]. Jeho vnímavost čichem je obdobná jako u amoniaku, a to již od 1 ppm [2]. Při koncentraci 2-5 ppm ve vzduchu je cítit zřetelně a dráždí nosní sliznici, při 10 ppm dráždí okamžitě a při 20 ppm dráždí okamžitě, přičemž jsou silně drážděny i oči.

Do 50 ppm je pobyt ještě snesitelný, dochází však již ke kašli a 50-100 ppm je snesitelné jen po krátkou dobu. Při koncentracích kolem 500 ppm je životu nebezpečný i při krátké expozici a 1000 ppm dráždí už během několika minut, a to dokonce i kůži, zejména vlhkou [3]. Hodnota nejvyšší přípustné koncentrace (NPK) se pohybuje od 4 ppm [2,4] do 10 ppm [5], imisní limit je 0,06 ppm [2,4], expoziční součin zraňující po minutovém působení [2,4] 7 640 ppm.min⁻¹, expoziční součin smrtelný [2,4] 26 740 ppm.min⁻¹ a hodnota LC_{100}^{100} (tzv. rychlá smrt) je přibližně 10 000 ppm [2].

Stejně jako u amoniaku i zde lze v případě havárie s unikem oxidu siřičitého užít jak improvizovanou ochranu [2,4,6,7], tak i filtrační, tj. ochrannou masku s příslušným typem filtru [8,9,10,11].

Princip zachytu této škodliviny v případě improvizované ochrany je například popsán v článku M. Kroupy [2] a spočívá v neutralizační reakci mezi SO_2 a NaHCO_3 - viz následující rovnice:

$2\text{NaHCO}_3 + \text{SO}_2 = \text{Na}_2\text{SO}_3 + 2\text{CO}_2 + \text{H}_2\text{O}$
Jeden gram hydrogenuhličitanu sodného (jedlá soda, bikarbonát) takto dokáže zachytit až 0,38 g SO_2 , to je přibližně 0,13 litru plynu.

V případě filtrační ochrany lze kromě průmyslových filtrů určených pro zachyt tohoto plynu (filtry třídy E) využít i filtry vyvinuté pro civilní ochranu, tj. filtry MOF, MOF-2, MOF-4, MOF-5, MOF-6, popř. MOF-6M, určené pro ochranu obyvatelstva před účinky zbraní hromadného ničení jako jsou toxické chemické látky, biologické (bakteriologické) agens a radioaktivní prach.

Účinnost sorpční schopnosti těchto filtrů s ohledem na typ a rok výroby a vliv koncentrace zkušebního plynu a relativní vlhkosti vzduchu na hodnoty rezistenční doby (RD) a dynamické sorpční kapacity (DSK) jsou hodnoceny a diskutovány.

Výsledky a diskuze

ČSN EN 141 stanovuje pro sorpční kapacitu ochranných průmyslových filtrů pro třídy E1 a E2, tj. pro oxid siřičitý a jeho koncentraci ve vzduchu 0,1 obj. % (2,7 mg.l⁻¹ SO_2) nebo 0,5 obj. % (13,3 mg.l⁻¹) minimální dobu průniku za zkušebních podmínek na 20 minut a průnikovou koncentraci na 5 ml.m⁻³, přičemž tato hodnota je stejná pro obě třídy. Těmto koncentracím odpovídají příslušné vypočítané hodnoty DSK, a to 1,57 g

pro třídu E1 a 7,85 g pro třídu E2. Stanovení rezistenční doby RD určené pro výpočet DSK bylo provedeno na stejné aparatuře a stejným způsobem jako v případě amoniaku [1].

Výsledky měření jednotlivých filtrů jsou uvedeny v následujících tabulkách č. 1 a č. 2. Všechny zkoušené filtry typu MOF, jak je patrné z tabulky č. 1, splňují pro danou koncentraci, tj. pro 0,1 obj.%, požadavky normy ČSN EN 141 na rezistenční dobu, tj. 20 minut, a do-

Tabulka č. 1: DSK a RD filtrů typu MOF na oxid siřičitý

Filtr – typ	Rok výroby – šarže C (obj.%)	RD (min)		DSK (g)	
		0,1	0,5	0,1	0,5
MOF	6.1965/gts/65	63.00	13.40	4.95	5.26
	12.1975/D-50/018	56.00		4.40	
	12.1975/D-07/018		11.26		4.42
	3.1976/D-17/045	63.00	14.00	4.94	5.42
MOF-2	3.1977/D-24/155	63.00	10.50	4.95	4.12
	4.1977/D-24/156	61.00	10.75	4.79	4.22
	2.1978/D-29/240	51.25	12.10	4.02	4.75
	5.1979/D-19/365	51.50		4.04	
	7.1979/D-20/390	48.50		3.81	
	9.1979/D-8/402		12.00		4.71
	4.1980/D-15/459	46.25	11.50	3.64	4.52
	9.1980/D-17/024	56.25	12.42	4.42	4.88
	10.1981/D-10/141	59.50	13.35	4.67	5.24
	3.1982/D-24/179	44.50	12.80	3.45	5.02
MOF-4	10.1983/D-35/348	56.75	12.15	4.46	4.77
	6.1984/D-14/414	55.25	12.45	4.34	4.89
	3.1985/D-40/478	46.50	12.50	3.65	4.91
	4.1986/D-43/582	63.50	12.20	4.98	4.79
	7.1987/D-48/690	61.00	13.02	4.80	5.11
	8.1988/D-23/775	62.00	14.50	4.87	5.69
	4.1989/D-02/835	74.75	13.65	5.87	5.36
	5.1990/D-5/914	60.75	12.00	4.77	4.71
	9.1991/D-05/005	72.00	16.35	5.65	6.42

konce je do značné míry překračují, asi o 120 - 270 %.

Ukázalo se také, že dříve vyřazené filtry MOF dosahují jedny z nejlepších výsledků, což je vidět na příkladu testovaného 40 let starého filtru, lépe byly hodnoceny pouze filtry MOF-2 (1976 a 1977), MOF-4 (1986 a 1989) a MOF-5.

Naměřené hodnoty u filtrů MOF-2, tak jako v případě předchozích toxických látek, byly značně rozkolísané, hodnoty RD se pohybovaly v rozmezí 46,25 - 63 minut a hodnoty DSK od 3,64 do 4,95 g.

Tak jako při měření s cyklohexanem [14] a amoniakem [1] i zde nejnižších hodnot RD i DSK bylo dosaženo u filtrů typu MOF-4 obsahujících sorbent SZS 710-100 z let 1980-1985, přesto tyto filtry požadavky normy třídy E1 splnily.

Velmi vysokých hodnot RD i DSK pak bylo dosaženo u druhé skupiny MOF-4 filtrů obsahující sorbent CHS-5, průměrné hodnoty se pohybovaly kolem 64,4 minut (RD) a 5,06 g (DSK). Obdobně i u dalšího typu filtru obsahujícího též sorbent CHS-5 (MOF-5) byly naměřeny velmi vysoké hodnoty RD a DSK.

Přestože při koncentraci 0,5 obj. % požadavek normy nebyl splněn ani u jednoho z testovaných filtrů, vyřazený filtr MOF i při této koncentraci dosahoval po filtrech MOF-2 (1976), MOF-4 (1988 a 1989) a MOF-5 opět jeden z nejlepších výsledků.

Rozkolísaná kvalita naměřených hodnot u filtrů MOF-2 byla nalezena i při této

koncentraci, rozdíl se pohyboval v případě RD kolem 3,5 minut a u DSK asi 1,30 g.

Pouze nepatrně vyšší hodnoty RD a DSK byly naměřeny u skupiny filtrů MOF-4 se sorbentem CHS-5 (1986-1990) v porovnání se stejným typem MOF-4 filtrů obsahujícím ale sorbent SZS 710-1000 (1980-1985), rozdíl skupin činil v případě hodnot RD pouze 0,5 minuty a v případě DSK 0,18 g.

Tak jako v případě koncentrace 0,1 obj. %, i zde byly naměřeny nejvyšší hodnoty RD a DSK u filtru MOF-5; rozdíl proti normě přesto činil 3,25 minut, respektive 1,43 g, tj. bylo dosaženo pouze 82 % předepsané hodnoty.

Námi naměřené hodnoty DSK pak velmi dobře korespondují s hodnotami uváděnými v článcích M. Kroupy [12,13], tj. že filtry typu MOF a MOF-4 dokáží zachytit přibližně 4,5 g SO₂.

Jak již bylo konstatováno v předchozích článcích [1,14], RD a tím i hodnoty DSK jsou ovlivněny řadou faktorů. Vliv koncentrace toxické látky (C) byl již diskutován [1,15] a v této práci bylo pouze ověřeno, zda-li již dříve obecně získané poznatky platí i pro další toxické látky. Normou ČSN EN 141 (83 2220) jsou předepsány podmínky, za kterých se daný filtr zkouší. V tabulce č. 2 je posouzen vliv relativní vlhkosti vzduchu Ψ na hodnoty RD a DSK.

Z výsledků jednoznačně vyplynulo, že hodnoty RD, a tím i hodnoty DSK, prakticky nejsou ovlivněny relativní vlhkostí

vzduchu. Nepatrný rozdíl ve výsledcích při nízké (24%) a vysoké (100%) relativní vlhkosti oproti požadované (normou je předepsaná $\Psi 70 \pm 3\%$) je v rámci experimentální chyby. Obdobné závěry byly již učiněny dříve [15].

Závěr

Všechny hodnocené filtry typu MOF vyhovují požadavkům normy ČSN EN 141, tj. třídy E1, naopak pro používání v prostředí s vyšším výskytem oxidu siřičitého (0,5 obj. %) jsou tyto filtry dle požadavků výše citované normy zcela nepoužitelné, přesto po omezeně krátkou dobu jich lze užít jako únikových prostředků. Nejlepších výsledků bylo dosaženo u nejstaršího (MOF) a nejmladšího hodnoceného filtru (MOF-5). Výsledky také potvrdily již dříve zjištěnou skutečnost, že hodnoty DSK a rezistenční doby nejsou prakticky závislé na relativní vlhkosti vzduchu, rezistenční dobu naopak významně ovlivňuje koncentrace škodliviny ve vzduchu.

Literatura

- 1) Sýkora, V.; Hylák, Č.: Patří filtry typu MOF do starého železa? 2. Časopis 112 č. 2/2005, s. 23
- 2) Kroupa, M.: Improvizovaná ochrana dýchacích cest. Časopis 112 č. 2/2002, s. 18-19
- 3) Marhold, J.: Přehled průmyslové toxikologie. Anorganické látky. AVICENUM-ZDRAVOTNICKÉ NAKLADATELSTVÍ, Praha 1980
- 4) Kroupa, M.: Neratovice, chlór a improvizovaná ochrana. Zpravodaj CO 2000, 3/4, s. 23-25
- 5) Pacinda, Š.: Základní kategorizace technologických celků (provozů, zařízení). Zpravodaj CO 1999, 2, s. 14
- 6) Beneš, P. a kol.: Ochrana člověka za mimořádných událostí. Havárie s únikem nebezpečných látek. Radiační havárie. Nakladatelství FORTUNA, Praha 2002
- 7) http://www.mvcr.cz/2003/hasici/odbor/ooo/prirucka/ukryty_hasici.html#improviz
- 8) http://katalog.czech-aop.cz/katalog_s/firmy/sigma/index.htm
- 9) http://www.sigma.cz/filtry_cz.htm
- 10) Katalog firmy AVEC CHEM, s.r.o., Starý Mátěšov 124, Pardubice
- 11) Katalog firmy MALINA SAFETY, s.r.o., Jablonec nad Jizerou
- 12) Kroupa, M.; Veselý, J.: Možnosti ochrany dýchacích cest proti nebezpečným škodlivinám. Zpravodaj CO 1994,1, s. 20-22
- 13) Kroupa, M.: Chrání filtry proti nebezpečným škodlivinám? Zpravodaj CO 1993, 2, s. 16-17
- 14) Sýkora, V.: Patří filtry typu MOF do starého železa? 1. Časopis 112 č. 12/2004, s. 24
- 15) Sýkora, V.; Hylák, Č.: Problematika měření dynamické sorpční kapacity filtrů (MOF) k ochranným maskám. Informační zpravodaj Institutu ochrany obyvatelstva 1/2003, 4, s. 89-98.

Tabulka č. 2: Vliv koncentrace a relativní vlhkosti na hodnoty DSK a RD

Filtr - typ	Rok výroby - šarže	RD (min)	DSK (g)	C (obj.%)	Ψ 68.0 (%)
MOF	8.1965/gts/83	77.55	6.09	0.1	68.0
	8.1965/gts/83	21.75	5.12	0.3	69.0
	8.1965/gts/83	14.30	5.62	0.5	68.0
	8.1965/gts/83	13.50	5.30	0.5	24.0
	6.1965/gts/65	13.40	5.26	0.5	100.0

Ochrana obyvatelstva v našich podmínkách

6

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto Milan VÁVRŮ

■ Civilní obrana (ochrana) v období 1989-2000

Zásadní změna politické situace v roce 1989, vznik samostatného Českého státu, jeho demokratizace a jeho postupné začleňování do evropských a euroatlantických struktur vnesly také zásadní změny do ochrany obyvatelstva. Jejich vyvrcholením bylo přijetí tzv. krizových zákonů v roce 2000 a současně s jejich vstoupením v platnost od počátku roku 2001 také převod civilní ochrany z rezortu obrany do rezortu vnitra k 1. lednu 2001.

■ Přechodné období

Jedním z prvních kroků po listopadu 1989 byla po předchozím souhlasu Federálního shromáždění Československé socialistické republiky ratifikace Dodatkových protokolů k Ženevským úmluvám o ochraně obětí ozbrojených konfliktů prezidentem republiky dne 19. ledna 1990; ratifikační listiny byly uloženy v depozitáři úmluv u Švýcarské spolkové rady dne 14. února 1990.

Pro Českou a Slovenskou Federativní Republiku vstoupily v platnost v souladu se svými články 95 odst. 2 a 23 odst. 2 dnem 14. srpna 1990. Text protokolu byl vyhlášen ve Sbírce zákonů sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 168/1991 Sb., o vázanosti České a Slovenské federativní republiky Dodatkovými protokoly I a II k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů a konfliktů nemajících mezinárodní charakter, přijatými v Ženevě dne 8. června 1977.

Pro zabezpečení základních funkcí civilní obrany v moderním demokratickém státě byly s platností od 1. srpna 1990 vydány Směrnice pro činnost nevojenské části Civilní obrany ČSFR v přechodném období, přičemž z hlediska účelovosti se za přechodné období považovala léta 1990 - 1992. Ustanovení těchto směrnic byla závazná pro federální ministerstva a ústřední orgány státní správy federace a jimi řízené organizace. Směrnice zahrnovaly úkoly v těchto oblastech činnosti CO:

- varování a vyzoomění,
- protiradiační a protichemické zabezpečení,
- kolektivní ochrana obyvatelstva,
- ochrana hospodářství,
- organizační struktura civilní obrany,
- příprava štábů, jednotek a zařízení,
- příprava obyvatelstva,
- řídicí a organizační práce,
- materiální, technické a finanční zabezpečení.

■ Vývoj civilní ochrany v České republice

Rozdělením ČSFR a vznikem České republiky 1. ledna 1993 došlo ke změně podmínek pro fungování civilní obrany. Podle zákona č. 21/1993 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon ČNR č. 2/1969 Sb. (viz § 16, odst. 1), je Ministerstvo obrany ústředním orgánem státní správy zejména pro zabezpečování obrany České republiky, řízení Armády ČR, civilní ochranu a další. Ustanovení tohoto zákona používá oficiálně po dlouhé době pojem civilní ochrana (CO), i když přesné vymezení obsahu tohoto pojmu ve vztahu k pojmu civilní obrana v podmínkách České republiky tehdy neexistovalo.

Dnem 31. prosince 1992 ukončil svoji činnost štáb CO ČSSR a jeho funkci převzal dnem 1. ledna 1993 Štáb civilní ochrany České republiky. Pro fungování systému CO v podmínkách České republiky a zejména pro jeho transformaci bylo dne 17. března 1993 vydáno usnesení vlády České republiky č. 126

ke stavu CO České republiky, její struktury a materiálnímu zabezpečení, jehož přílohou jsou Opatření civilní ochrany České republiky. Tímto usnesením vláda konstatuje, že vytvoření nového systému CO se bude řešit současně s novou koncepcí Armády ČR a bude plně respektovat Dodatkové protokoly I a II k Ženevským úmluvám. Dále vláda v tomto usnesení mimo jiné uložila ministru obrany předložit do 30. června 1993 návrh nového systému CO, který bude úspornější než systém dosavadní. V příloze tohoto usnesení jsou uvedena vybraná opatření CO, která je nutno realizovat v souladu s čl. 61 Dodatkového protokolu I k Ženevským úmluvám pro zachování funkčnosti systému CO do doby přijetí její právní úpravy.

Dnem 1. září 1993 byl rozkazem ministra obrany zřízen Hlavní úřad civilní ochrany ČR, který se stal orgánem Ministerstva obrany pro výkon státní správy ve věcech CO a současně nástupnickou organizací štábu civilní ochrany ČR.

V návaznosti na restrukturalizaci systému CO, uloženou vládním usnesením č. 126/1993, bylo dne 24. listopadu 1993 vydáno usnesení vlády České republiky č. 660 o právní úpravě zabezpečení výkonu státní správy ve věcech ochrany obyvatelstva v působnosti okresních úřadů (magistrátů). Obsahem tohoto usnesení je skutečnost, že štáby CO okresů (magistrátů měst) dnem 31. prosince 1993 končí svoji činnost a jejich úkoly budou od 1. ledna 1994 plnit oddělení ochrany obyvatelstva referátů obrany a ochrany (krizového managementu) okresních úřadů (magistrátů měst).

Převod pracoviště, zabývajících se ochranou obyvatelstva, do působnosti okresních úřadů a magistrátů měst tak reagoval na požadavky většiny přednostů okresních úřadů, kteří podle zákona o okresních úřadech (zákon č. 425/1990 Sb., ve znění pozdějších předpisů) odpovídají mimo jiné také za úkoly CO ve své působnosti. Provedená úprava také respektovala požadavek zcivilnění výkonu státní správy, neboť v nových strukturách CO na těchto stupních již nepůsobí vojáci z povolání.

K 31. prosinci 1993 byla zrušena oddělení organizačně-ekonomického zabezpečení civilní obrany v krajských městech (bývalé štáby CO krajů a hlavního města Prahy) a k zabezpečení plnění úkolů CO v jednotlivých regionech (krajích) byly dnem 1. ledna 1994 vytvořeny regionální úřady CO a Úřad CO hlavního města Prahy.

■ **Integrovaný záchranný systém**

Usnesením vlády České republiky č. 246 ze dne 29. května 1993 byly stanoveny zásady integrovaného záchranného systému (IZS), přičemž CO byla považována za jeden ze subjektů tohoto záchranného systému. Nezastupitelnou roli v něm sehrávaly územní vojenské útvary CO, přičemž s jejich nasazením v rámci tohoto systému se počítalo ve druhém sledu.

IZS podle citovaného usnesení představuje soustředěný potenciál záchranných sil a prostředků. Je to systém vazeb, zabezpečující koordinovaný postup záchranných, pohotovostních a jiných služeb, orgánů státní správy a samosprávy, fyzických a právnických osob při likvidaci havárií. Cílem IZS je účelovým a plošným využitím soustředěných sil a prostředků záchrana lidských životů, hmotných a duchovních statků společnosti a snižování následků při mimořádných událostech. Ústanovení a tvorba IZS představovaly celý komplex organizačních opatření s důrazem na řízení, technické a personální vybavení a vytvoření nebo sladění systému spojení jak uvnitř jednotlivých součástí, tak i mezi nimi.

V IZS působí řada různých subjektů od profesionálních organizací a sborů až po dobrovolné organizace a sdružení. Jádrem IZS jsou však vždy služby, které se zpravidla bezprostředně po vzniku mimořádné události zúčastní provádění záchranných a likvidačních prací (hasiči, policie, zdravotníci). Ostatní služby, orgány, organizace, sdružení a spolky vystupují při záchranných pracích zpravidla jako odborné poradenské prvky, případně jako prvky podpůrné.

■ **Nová koncepce ochrany obyvatelstva**

V březnu roku 1994 byla předložena k projednání ve vládě koncepce CO (přepřacovaná verze), vycházející z vládního usnesení č. 126/1993. Vláda se s jejím obsahem seznámila a uložila ministru obrany vypracovat rámcovou koncepci ochrany obyvatelstva ve spolupráci s ministry hospodářství, vnitra, zahraničních věcí, zdravotnictví a životního prostředí a tuto předložit vládě. Toto rozhodnutí vlády bylo klíčové a tvoří historický předěl ve vývoji ochrany obyvatelstva v našich podmínkách. Již první práce na této koncepci naznačily, že jde o mimořádně náročný a složitý úkol.

V oblasti varování a vyzoomění bylo cílem vytvořit komplexní automatizovaný systém varování a vyzoomění obyvatelstva, který by zabezpečoval:

- varování obyvatelstva před následky vzniklých krizových situací,
- vyzoomění státních, hospodářských a jiných orgánů a subjektů,
- svolání předurčených osob,
- informování občanů a vydání příslušných pokynů,
- předávání informací pro rozhodovací proces příslušných orgánů.

Tento systém by byl propojen s jinými obdobnými systémy. Na úseku kolektivní ochrany se předpokládalo zaměřit pozornost především na udržení kvality současného úkrytového fondu (ukrytí ve stálých tlakově odolných úkrytech bylo zabezpečeno asi pro 10 % obyvatelstva) a na eventuální zvýšení jeho vybavenosti a použitelnosti.

V individuální ochraně směřovaly koncepční úvahy k preferenci a státní garanci zabezpečení prostředků individuální

ochrany pro děti do 15 let včetně doprovodu, osob ve zdravotnických a sociálních zařízeních, personálu CO, personálu IZS a dalších složek, určených k plnění úkolů CO. Pro vybavení ostatních občanů, právnických osob a podnikajících fyzických osob se předpokládalo vytvoření podmínek k pořízení prostředků individuální ochrany srovnatelných s vyspělými státy na vlastní náklady.

■ **Zvýšená aktivita civilní ochrany**

Po roce 1994 došlo ke zvýšení zahraničních aktivit CO ČR. Mezinárodní spolupráce se rozvíjela s cílem získat poznatky o jednotlivých oblastech CO v zahraničí. Spolupráce se realizovala především účastí odborníků CO ČR na seminářích, shromážděních a konferencích. Úzké kontakty s Výborem pro civilní nouzové plánování NATO (SCEPS) postupně přecházely z oficiální úrovně na úroveň pracovní.

Pozornost byla také zaměřena na realizaci projektu "Partnersství pro mír" a konkrétním projevem úsilí v této oblasti bylo uspořádání 3. mezinárodního semináře s tematikou zaměřenou na řešení technologických havárií a přepravy nebezpečných škodlivin, kterého se zúčastnilo 25 států. Byly uzavřeny mezivládní smlouvy o vzájemné pomoci při katastrofách mezi Českou republikou a sousedními státy. Vyvrcholením úsilí v rámci zahraničních aktivit bylo přijetí ČR do NATO v březnu 1999 a tím také začlenění CO do obdobných struktur v rámci aliance.

S předpokládaným přijetím ČR do Evropské unie začal proces „přibližování se“ také na úseku CO, která byla v rámci Evropské unie začleněna do tehdejšího generálního ředitelství GR-XI-životní prostředí, jaderná bezpečnost, radiační ochrana a CO.

K prohloubení účinnosti opatření CO a její participace zejména v rámci IZS byly Hlavním úřadem civilní ochrany ČR uzavřeny součinnostní smlouvy s Českým červeným křížem, Sdružením hasičů Čech, Moravy a Slezska, Svazem civilní ochrany a Svazem záchranných brigád kynologů ČR, které byly každoročně obnovovány.

V druhé polovině devadesátých let došlo ke zlepšení v oblasti komunikace s veřejností v případě mimořádných událostí. Na základě zahraničních zkušeností byla zpracována koncepce komunikace s veřejností pro případ nouze v podmínkách naší republiky. V rámci větší popularizace civilní ochrany mezi nejširšími vrstvami obyvatelstva byla v prostorech Centra hasičského hnutí Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska v Příbramě v roce 1997 znovuootevřena stálá expozice CO ČR. Tato expozice byla směřována převážně na ukázkou jednotlivých činností a aktivit současné CO ČR a historizující prvky byly omezeny pouze na nejnútnejší míru. Tím byl dán celkový charakter expozice, jejímž cílem bylo prezentovat současnou civilní ochranu v našich podmínkách a určitým způsobem také charakterizovat její pozici v mezinárodním měřítku.

■ Záchranné útvary CO

V roce 1994 v rámci probíhající transformace došlo k významným změnám zejména v použitelnosti a působnosti záchranných útvarů CO (dříve vojenských útvarů CO). Na základě rozhodnutí ministra obrany se uskutečnila dnem 1. ledna 1994 zásadní změna v řízení záchranných útvarů CO. Byly převedeny z podřízenosti Generálního štábu Armády ČR do přímé podřízenosti Hlavního úřadu civilní ochrany ČR. Tím byl odstraněn rozpor, spočívající v tom, že se CO ČR hlásila k naplňování Dodatkových protokolů I a II k Ženevským úmluvám z roku 1949 na straně jedné a na straně druhé její výkonné síly byly začleněny do sestavy Armády ČR. Současně s tím došlo k dalšímu posílení autonomie CO ČR v rezortu ministerstva obrany, ale také ke zvýšení odpovědnosti orgánů CO za plnohodnotné naplňování poslání CO ČR, tj. ochranu obyvatelstva a materiálních hodnot v případě jakékoliv krizové situace včetně ozbrojeného konfliktu.

Do těchto systémových opatření svojí činností zapadaly i záchranné útvary CO, které tvořily základní akceschopnou a výkonnou centrální sílu CO. V případě potřeby mohlo být uskupení záchranných útvarů CO posilováno povoláním vyčvičených záloh.

Prvořadým úkolem záchranných útvarů CO byla jejich příprava k provádění záchranných a neodkladných prací, které tvoří komplex specializovaných činností, jejichž cílem je poskytovat masovou a všestrannou péči obyvatelstvu především za krizových situací a vytvářet nezbytné podmínky pro jeho přežití. Vzhledem k uvedeným skutečnostem byla vydána "Směrnice ředitele Hlavního úřadu CO ČR pro uvádění vojenské části CO ČR do vyšších stupňů připravenosti", která vešla v platnost dnem 1. ledna 1994.

Směrnice upravovala a řešila:

- regionální působnost záchranných útvarů (od roku 1997 záchranných a výcvikových základen) CO,
- dobu pohotovosti sil a prostředků,
- použití sil a prostředků,
- další perspektivy výstavby CO.

Pro komplexní materiálně-technické (logistické) zabezpečení činnosti záchranných útvarů CO vznikla současně se změnou podřízenosti těchto útvarů základna logistiky se sídlem v Olomouci. Do její podřízenosti byly převedeny bývalé územní útvary CO, reorganizované na záchranné prapory (dříve v podřízenosti štábů CO krajů) a mobilizované za brané pohotovosti státu. U záchranných útvarů CO byly vytvořeny základny humanitární pomoci, předurčené pro pomoc obyvatelstvu postiženému následky mimořádných situací ve formě nouzového ubytování, ošacení, stravování a zdravotnického ošetření.

■ Zásadní změny v legislativě a v organizaci

Katastrofální následky povodně v létě roku 1997 a stále zřetelnější obrysy vstupu ČR do NATO urychlily přijetí usnesení

vlády ČR ze dne 12. listopadu 1997 č. 710 ke koncepci zabezpečení úkolů civilní ochrany definovaných Dodatkovým protokolem I k Ženevským úmluvám o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů z 12. srpna 1949.

Tímto usnesením vláda vzala na vědomí koncepci CO a uložila ministrům obrany, vnitra a financí zpracovat a předložit vládě návrh harmonogramu pro zabezpečení převodu výkonu státní správy ve věcech CO z působnosti ministerstva obrany do působnosti ministerstva vnitra. Podle této koncepce je CO součástí civilního nouzového plánování, které je chápáno jako souhrn opatření, činností a vazeb směřujících k ochraně a záchraně obyvatelstva, majetku a dalších hodnot při krizových situacích, k zachování nejdůležitějších součástí infrastruktury společnosti a k podpoře vojenské obrany státu. CO je pak považována za tu součást civilního nouzového plánování, která směřuje k záchraně obyvatelstva a majetku v případech, kdy rozsah mimořádné situace přesahuje rámec obvyklého řešení. Toto usnesení vlády představuje zásadní průlom z hlediska legislativy CO a zejména z hlediska jejího vymezení v rámci civilního nouzového plánování v souladu s principy platnými ve vyspělých státech Evropy.

V polovině roku 2000 bylo přijato několik nových zákonů s platností od 1. ledna 2001, z nichž především zákon č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů a zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon) vymezily legislativně novým způsobem CO.

Zákon o integrovaném záchranném systému zavádí do našeho právního řádu pojem ochrana obyvatelstva. Podle § 2 písm. e) tohoto zákona se ochranou obyvatelstva rozumí plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku s odvoláním na čl. 61 Dodatkového protokolu k Ženevským úmluvám z 12. srpna 1949 o ochraně obětí mezinárodních ozbrojených konfliktů (Protokol I). V tomto zákoně jsou v souvislosti s civilní ochranou uvedeny pouze pojmy úkoly civilní ochrany, zařízení civilní ochrany, materiál civilní ochrany, stavby civilní ochrany a požadavky civilní ochrany.

Svým usnesením č. 39 z 5. ledna 2000 vzala vláda na vědomí informaci o postupu transformace a vyslovila souhlas se změnou termínu převodu výkonu státní správy ve věcech CO ke dni účinnosti zákona o krizovém řízení a zákona o integrovaném záchranném systému, tj. k 1. lednu 2001. Tímto dnem bylo v rámci Ministerstva vnitra vytvořeno generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky, které řídí HZS krajů a zřizuje vzdělávací, technická a účelová zařízení. Do jeho struktur a do hasičských záchranných sborů krajů integrovaly pevné struktury Hlavního úřadu CO ČR a jeho podřízených součástí.

Irská republika

Rok přistoupení do EU:	1973
Rozloha:	70 280 km ²
Počet obyvatel:	3 883 000
Hlavní město:	Dublin
Forma státu:	republika, unitární stát
Administrativní členění:	26 hrabství
Jazyk:	irština (gaelština), angličtina
Průměrná délka života (M • Ž):	73,0 • 78,5
HDP:	133 375 mil. €
HDP (PPS/obyv.):	29 600 €
Vojenské výdaje:	0,7% HDP
Členství v mez. org.:	EU, EAPC, OSN, OSCE

Forma vlády

Irsko je parlamentní demokracií. Irské zákony vycházejí z tradičního práva a z legislativy ustanovené parlamentem v souladu s ústavou. Směrnice Evropského společenství mají v Irsku právní moc. Irská ústava stanovuje formu vlády a definuje pravomoci a funkce prezidenta, obou komor Parlamentu (Oireachtas) a vlády. Ústava také definuje strukturu a pravomoci soudů a vytyčuje je základní občanská práva. Prezident je hlavou státu. V případě, že se o úřad prezidenta uchází více než jeden uchazeč, je prezident volen přímým lidovým hlasováním. Parlament se skládá ze dvou komor - Dolní sněmovny (Dáil Éireann) a Senátu (Seanad). Dolní sněmovna má v současné době 166 členů. Její členové jsou voleni podle principu poměrného zastoupení na základě všeobecného hlasovacího práva. Volby se konají nejméně jednou za pět let. Mezi hlavních pět politických stran zastoupených v Dáilu patří Fianna Fáil, Fine Gael, Labour party, Progressive Democrats a Democratic Left. Výkonná moc je v rukou vlády nebo je vykonávána na základě jejího pověření. V čele vlády stojí její předseda. Vláda se zodpovídá Dolní sněmovně.

Senát má 60 členů, z nichž jedenáct je jmenováno předsedou vlády a ostatní jsou zvoleni z celé řady profesí absolventy univerzit. Senát může navrhnout nebo pozměňovat legislativu, ovšem Dolní sněmovna má právo veškeré návrhy nebo novely zákonů zamítnout. Systém místní správy je realizován prostřednictvím 114 místních úřadů. Místní úřady zajišťují základní infrastrukturu, sociální a obecní služby a představují část demokratického systému, která stojí nejbližší občanovi. Služby poskytované úřady místní správy sehrávají důležitou roli v ekonomickém a společenském životě státu a roční rozpočtové výdaje na ně vynaložené dosahují 3 mld. EUR neboli 5 % HDP.

Struktura civilního nouzového plánování (CNP)

Statutární odpovědnost pro řadu funkcí je dána ministerstvům Parlamentem. Ministerstva mají hlavní roli v nouzovém plánování v oblastech, které jim pod-

le státu přísluší. Ostatní ministerstva a agentury asistují podle potřeby ministerstvu, které koordinuje činnost. Nouzové plány jsou koordinované v agentuře a na místních a národních úrovních.

Úkoly a cíle CNP

Nouzové plány pokrývají jednu nebo více možných nouzových situací a dělí se na:

Hlavní nouzový plán

Je to koordinační mechanismus vypracovaný pro místní zasahující služby, jmenovitě pro hasiče, zdravotní službu a policii (Garda Síochána), které jsou v případě nouzových stavů podporovány armádními složkami. Tím jsou naplánované společné (skupinové) práce při zásazích, jejichž náročná likvidace přerůstá kapacity normálních zásahových složek na místní úrovni. Můžeme zde najít mezirezortní výbor, který se skládá ze členů ministerstva životního prostředí a místní vlády, Ministerstva zdravotnictví a mládeže a Ministerstva spravedlnosti, dále Ministerstva obrany, které má za úkol koordinovat práci výše jmenovaných složek.

Národní nouzový plán pro nukleární havárie

Tento plán obsahuje opatření, vstupující v platnost v případě, pokud by Irsko bylo kontaminováno nukleárním materiálem. Irsko nemá jaderné elektrárny, ale je připraveno chránit své občany před následky nukleární havárie v jiných státech. Ministerstvo životního prostředí a místní vlády je informováno a podporováno Institutem radiologické ochrany. Institut nese hlavní odpovědnost v této oblasti a podporuje ministerstva a státní agentury.

Plán pro biologické hrozby

Ministerstvo zdravotnictví a mládeže řídí zdravotnické plánování proti biologickým hrozbám, které se mohou čas od času vyskytnout.

Velké námořní katastrofy

Plány pro řešení námořních vyhledávacích a záchranných prací a pro likvidaci ropných havárií lodí vypracovává Ministerstvo námořnictví prostřednictvím pobřežní stráže.

Organizační struktura CNP

Ministr obrany vede vládní skupinu pro nouzové plánování. Tato skupina koordinuje vládní nouzové plánování a dele-

guje odpovědnosti ve státním sektoru. Mezirezortní pracovní skupina podporuje práci vládní skupiny a vytváří studie a přehledy struktur a procesů. Na Ministerstvu obrany byl vytvořen odbor nouzového plánování. Výše uvedený odbor převzal vedoucí roli v nouzovém plánování, aby řešil nová ohrožení zapříčiněná mezinárodním terorismem. Odbor dohlíží na to, aby se zajistilo co nejefektivnější využití prostředků a kompatibilita při plánování. Odbor podporuje práci vládní skupiny a mezirezortní pracovní skupiny a asistuje při usnadňování práce ve všech strukturách nouzového plánování.

Civilně-vojenská spolupráce

Civilně-vojenská spolupráce může mít dvě formy:

- 1) Armáda může, aby se zachoval zákon a pořádek, podporovat policejní složky (Garda Síochána).
- 2) Armáda může v dobách nouze (pozn. přek. „times of difficulty“) pomáhat civilním autoritám. Odbor nouzového plánování je civilní částí Ministerstva obrany a pracují v něm jak civilní zaměstnanci, tak příslušníci armády. Pro zvládnutí mimořádných situací nejsou předurčeny žádné speciální jednotky civilní ochrany a pro tyto situace jsou využívány především síly a prostředky:

- hasičů (asi 214 požárních stanic),
- zdravotnictví (asi 350 stálých ambulančních),
- policie (26 oblastních organizací).

V případě potřeby mohou být jednotky výše uvedených složek doplněny přibližně o 6000 dobrovolníků. Profesionálních pracovníků civilní ochrany je minimum a jedná se asi o 30 zaměstnanců na národní úrovni a 50 zaměstnanců na místní úrovni.

Podle charakteru a rozsahu vzniklé mimořádné situace mohou být k jejímu zvládnutí povolány další organizace nejrozličnější právní povahy, jako např. červený kříž, Maltézský řád, Lazaret sv. Jana atd. Pomoc poskytuje také armáda v rámci civilně-vojenské spolupráce na základě subsidiárního principu.

Výcvik příslušníků zásahových jednotek je prováděn jednak na celostátní, jednak na místní úrovni formou školení, seminářů, workshopů, nejrozličnějších nácviků a cvičení. Velký vliv na obsah výcvikových programů na státní úrovni má tzv. rada požární služby, která průběžně sleduje a přizpůsobuje tyto programy měnícím se podmínkám a požadavkům. Ústřední instruktoři jsou pravidelně vysíláni na odborné kurzy v zahraničí.

Právní systém

Irsko nemá specifickou legislativu, která se týká nouzového plánování. Nouzové plánování je částí celkového, generálního plánování, které vytváří každé ministerstvo v rámci své legislativy.

pplk. Ing. Jiří CHALUPA,
Stálá delegace ČR při NATO

Tísňová informace v komunikaci s veřejností

pplk. Ing. Tomáš HENDRYCH, HZS Moravskoslezského kraje

Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, řadí zcela opodstatněně poskytování tísňových informací obyvatelstvu do kontextu s varováním a vyrovnáním. V obeznámení o poskytování tísňových informací postihuje tato vyhláška především stránku provozní a organizační.

Vezmeme-li v úvahu, že citovaná vyhláška předepisuje zařadit do plánu komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky obsah textů nebo nahrávek tísňových informací, může být prospěšné věnovat se tísňovým informacím a příslušným návaznostem poněkud podrobněji.

Informace

Vyděme nejprve z reality, že na každou informaci lze pohlížet jako na určité oznámení něčeho někomu. Připusťme, že přenos informace je častěji vnímán jako pohyb informace cestou technologického nástroje než jako metodologický prostředek nesoucí určitou výpověď. Specifické přístupy ke zkoumání informace jsou voleny podle toho, ve kterém vědním oboru nebo ve které oblasti lidské činnosti se informace používá (např. laické, filozofické, komunikační a kybernetické pojetí informace a matematický přístup k informaci). Podle toho jsou k dispozici různé způsoby jejího definování. Obvykle se definuje jako poznatek, který je sdělitelný, má smysl a snižuje nejistotu.

Obecně se informací rozumí údaj o reálném prostředí, o jeho stavu a procesech v něm probíhajících. Za informaci považujeme tedy pouze takové sdělení, které je zasazené do konkrétní situace a tuto situaci ve svém obsahu odráží. Odtud se také můžeme dopracovat k vyjádření, že tísňovou informací je informace vyvolaná vznikem tísne (situační, časové).

Tísňová informace určená obyvatelstvu spadá do časového intervalu trvání a místa zátěže na obyvatelstvo v důsledku mimořádné události. Jedná se o informaci JUST IN TIME, tedy informaci podle času ihned využitelnou a také příhodnou pro tento časový okamžik. Obvykle je verbální. Jejím smyslem je co nejobektivněji konstatovat věcně nepochybnitelná fakta.

Kvalita tísňové informace výrazně ovlivňuje komunikační proces. Je rozhodující, jakého výsledného obsahu informace autor (interpret) dosáhne a jakým způsobem vybere příjemce informace (obyvatelstvo) ve sledované struktuře.

Určujícím hlediskem na dráze informace je vždy postoj ke sdělovanému obsahu. Projevuje se v činnosti jak produktivní (vznik a vyslovení informace ze zdroje orgánů krizového řízení) tak receptivní (poslech informace veřejností).

Každou mimořádnou událost charakterizuje větší nebo menší míra neurčitosti. Neurčitost pochází ze vzniku jiné situace, než kterou jsme přivykli. Lze tedy shrnout, že sestavení tísňové informace ovlivňuje především neurčitost děje. Neurčitost děje v případě konkrétního jevu (konkrétní mimořádné události) vytváří v přípravě informace prostor pro improvizaci:

**příprava informace =
= scénář x improvizace**

Optimalizace informace se v průběhu přípravy dosahuje tak, že do pravděpodobného obsahu informace o druhu mimořádné události se zapracovávají možnosti konkrétní podoby mimořádné události s jejími průvodními jevy.

Náležitosti informace

Každá informace, tedy i tísňová, má své nepominutelné náležitosti. Čím úplnější a přesnější je skladba informace a čím účinnější je její dostupnost, tím vyšší je její hodnota. Hodnota informace je v je-

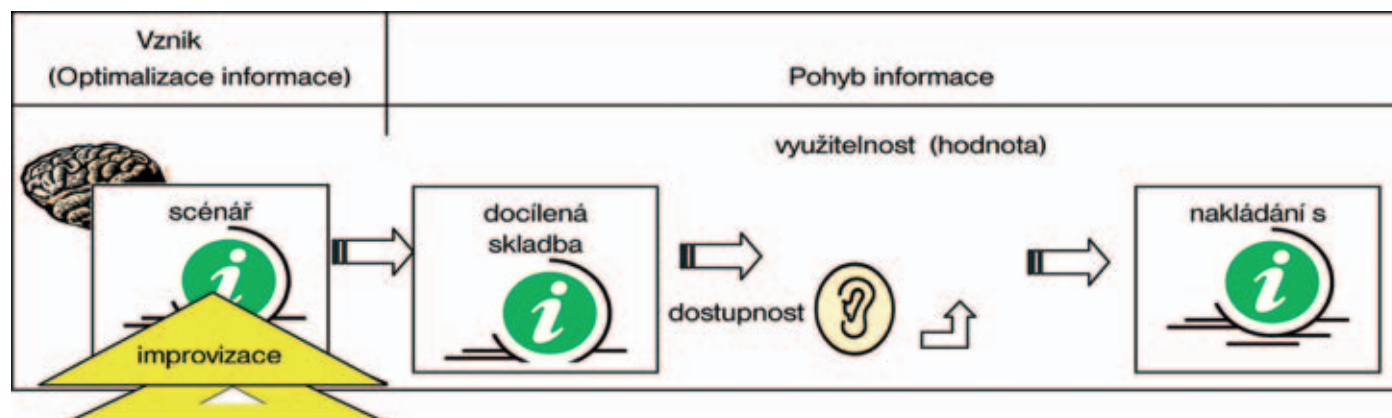
jí využitelnosti. Podle využitelnosti informace se řídí nakládání s informací. Vznik a pohyb informace znázorňuje obrázek.

Sledování budoucí účinnosti informace začíná scénářem její přípravy, pokračuje scénářem její interpretace a končí scénářem působení na informovaný subjekt. Scénář přípravy informace se proto soustřeďuje do časového předstihu, přičemž cílem této přípravy je zajištění informace k pružnému informování obyvatelstva při očekávané nebo nastalé situaci.

Rozdělíme-li informace podle toho, kdy jsou emitovány, pak mohou být potenciální nebo aktuální. Potenciální je informace, která není zrovna používána, která je v nějaké formě uložena. Texty tísňových informací zařazené v havarijním plánu kraje do „Plánu varování obyvatelstva“ a „Plánu komunikace s veřejností a hromadnými informačními prostředky“, jsou příkladem potenciální informace.

Informace potenciální je na informaci aktuální převoditelná tím, že je oživena aktualizací. Otázka vztahu potenciální a aktuální informace souvisí s filozofickým problémem vztahu možnosti a skutečnosti.

Aktuální tísňová informace může být již podle scénáře prostředkem informování v preventivní fázi a v akutní fázi. V preventivní fázi se vydává jako obecná, v akutní fázi jako cílená (relevantní). Cíleně poskytovaná informace je informace poskytovaná ve specifické situaci pro konkrétní území. Informování o reálných i pravděpodobných rizicích, o způsobech varování nebo o proběhlém varování, o seznámení s ochrannými opatřeními apod., patří do preventivní fáze. V akutní fázi se vykonává okamžitě a co nejvíce účinné varování a bezprostřední stručné a výstižné informování obyvatelstva o nastalé situaci, což lze označit jako určitou navigaci k využití dostupných ochranných možností.

Tísňové informace

Tísňové informace obyvatelstvu jsou z kategorie veřejných. Kromě popisu situace zahrnují také pokyny potřebné k usměrnění chování a činnosti obyvatelstva. Jejich cílem je vyvolat aktivní reakci všech příjemců informace.

Zvláštní místo mezi tísňovými informacemi mají unifikované verbální informace předávané cestou elektronických sítí a místních rozhlasů (viz příklad 1). Na vyhlášení signálu elektronickou sítí bezprostředně navazuje hlasová informace o tom, k jaké mimořádné události došlo, čímž je posílena vypovídací hodnota signálu (mj. v kybernetice je signál definován jako fyzikální nosič informace).

Tísňová informace, v preventivní fázi předávaná jako obecná, avizuje a upozorňuje na vliv mimořádné události, připravuje na situaci a sděluje další doprovodné skutečnosti. Tísňová informace v akutní fázi předávaná jako

Příklad 1

Hlasová informace

„Chemická havárie, chemická havárie, chemická havárie. Ohrožení únikem škodlivin. Sledujte vysílání Českého rozhlasu, televize a regionálních rozhlasů. Chemická havárie, chemická havárie, chemická havárie.“

Příklad 2

Provozní havárie s únikem škodlivin (bezprostřední ohrožení)

1. informace (obecná)

Pozor - mimořádná zpráva!

V chemickém závodě (ve skladech chemikálií objektu..., při dopravní havárii v ...) došlo v /čas/ k úniku škodlivin do okolí.

Kolisavým tónem sirény byl pro občany ohroženého pásma vyhlášen signál "všeobecná výstraha".

Další informace jsou určeny pro obyvatele území a také obyvatele obcí (obvodů)

Co nejrychleji se ukryjte v uzavřené místnosti budovy.

Uzavřete okna a dveře, vypněte ventilaci a utěsněte prostory, kterými mohou škodliviny vniknout do vašeho obydlí. Uhasťte otevřený oheň.

Použijte improvizované prostředky k ochraně

Neopouštějte uzavřený a upravený prostor. Sledujte vysílání rozhlasu a televize.

Složky IZS a odborné služby pracují na odstranění havárie a průběžně vyhodnocují chemickou situaci. Činí opatření k minimalizaci následků.

Další informace, pokyny a instrukce budou sděleny na naší rozhlasové stanici.

2. informace (cílená)

Pozor - mimořádná zpráva! Pozor - mimořádná zpráva!

Signál sirény ohlásil únik škodlivin při chemické havárii.

Únik (název nebezpečné látky) z chemického závodu ... zasahuje všechny přítomné v obci/ích, (v obvodu/ech, městských částech), atp.

Občané v těchto místech!

1. Okamžitě vyhledejte uzavřený prostor budovy.

2. Zavřete dveře a okna.

3. Zapněte rádio nebo televizi.

Dále ... (doporučená chování, opatření, nařízení).

cílená (mimořádná událost zasahuje ohraničené území s obyvatelstvem), konkretizuje dopad nastalé mimořádné události a potřebné chování obyvatelstva včetně jednání na „příkazaná“ opatření.

Podobu obecné a cílené tísňové informace znázorňuje příklad 2.

Informace k většině mimořádných událostí jsou emitovány jen jako cílené. Je to proto, že většina mimořádných událostí je „zachycena“ právě v akutní fázi a v místě, kde je také obyvatelstvo, je muž je určena. Zveřejňují se ihned s rozpoznáním dopadů mimořádné události na obyvatelstvo v několika sekvencích.

Využitelnost informace předurčuje její skladbu:

1. Musí vyhovovat požadavku na komunikovatelnost, tzn. na přenos (šíření) přenosovými cestami v čase a prostoru. Komunikovatelnost lze vysledovat jako schopnost informace neztratit využitelnost na cestě k občanovi (od orgánu krizového řízení přes hromadné informační prostředky). Pro využitelnost informace je určující.

2. Dalším požadavkem je srozumitelnost informace. Sdělovaný poznatek musí respektovat jazyk, který je příjemci znám. (Poznatek sdělovaný v angličtině je komunikovatelný, ale nesrozumitelný tomu, kdo neumí anglicky.)

3. Za samozřejmé se pokládá, že informace musí mít obsah adekvátní potřebě. Odtud je požadavek vždy na novost informace a využitelnost informace pro poznání a rozhodování. Poznání a rozho-

Příklad 3/1

Pozor - mimořádná zpráva!

Signál sirény ohlásil únik škodlivin při chemické havárii.

Únik... z chemického závodu ... zasahuje všechny přítomné v obcích ...

Občané v těchto místech!

Okamžitě vyhledejte uzavřený prostor budovy.

Zavřete dveře a okna.

Zapněte rádio nebo televizi.

Mimořádná zpráva v obcích ...

Občané únik z chemického závodu ...!

Pozor v těchto místech.

Signál sirény zasahuje všechny přítomné.

Okamžitě zapněte rádio nebo televizi.

Vyhledejte uzavřený prostor budovy.

Únik škodlivin při chemické havárii ohlásil ...

- zavřete dveře a okna.

Příklad 3/2

Pozor - mimořádná zpráva!

Signál sirény ohlásil únik škodlivin při chemické havárii.

Únik z chemického závodu ... zasahuje všechny přítomné v obcích ...

Občané v těchto místech!

Okamžitě vyhledejte uzavřený prostor budovy.

Zavřete dveře a okna.

Zapněte rádio nebo televizi.

Pozor

Signál sirény ohlásil únik

..... z chemického závodu

..... v obcích

Vyhledejte uzavřený prostor budovy.

.....

.....

dování podle informace záporně ovlivňuje míra neuspořádanosti jejího obsahu. Na druhé straně propracované uspořádání a uvedení do kontextu umocňuje sledované využití informace (viz příklad 3). Nutný postup při mimořádné události může být vyjádřen ve dvou informacích obsahujících „navlas“ stejná slova. Jejich uspořádání může rozhodnout o využitelnosti každé z nich. Neuspořádanost (zpřeházení nebo změna pořadí) slov v informaci nejen nutný postup neobjasní, ale jejich zmatečný sled přímo dezinformuje (viz příklad 3/1). Totéž platí, když je slov málo (i podstatných) a jsou vytržena z kontextu (viz příklad 3/2).

Neméně důležité jsou **vlastnosti informace**:

- vazba komunikovaného obsahu na nosič a autora informace (relativní neoddelitelnost),

- stárnutí (objevují se nové relevantnější informace, např. se vznikem řetězce následků mimořádné události),

- kumulativnost (nová informace zcela nepotlačí informaci starou /vzniklá má zpravidla jinou hodnotu, tj. pozmění se její využitelnost/ nebo je nutné z více informací profilovat jednu – např. při exponenciálním nárůstu informací z prostředí zatíženého mimořádnou událostí),

- užitná hodnota informace (je relativní).

Předchozí charakteristika a výklad podstaty tísňové informace se mohou jevit jako ryze teoretické. To lze připustit však jen do doby, než vznikne požadavek kvalitní tísňovou informací připravit. Najednou zvažujeme, zda jsme dosud neměli o odpovědích na otázky kdy a jakou informaci jen hrubou představu a zda jsme nepodcenili praktickou dovednost rozlišit tísňovou informaci od jiné informace, dokázat ji smysluplně sestavit a správně stylizovat.

Souhrnně lze uzavřít, že na vznik, stav a pohyb tísňových informací působí řada činitelů, výrazně ovlivňujících standard jejich kvality. Kvality, která je pro využitelnost obyvatelstvem nezbytná.

Literatura:

- KUČEROVÁ, Helena. Definice informace. Data - informace – znalosti [online]. 2003. Dostupné z [www: http://www.sks.cz/users/ku/uis/inform1.htm](http://www.sks.cz/users/ku/uis/inform1.htm)

- KUČEROVÁ, Helena. Význam informace, atributy informace, klasifikace druhů informací [online]. 2002. Dostupné [www: http://www.sks.cz/users/ku/uis/inform2.htm](http://www.sks.cz/users/ku/uis/inform2.htm)

- Vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva.

- Vyhláška č. 328/2001 Sb., o některých podrobnostech zabezpečení integrovaného záchranného systému, ve znění vyhlášky č. 429/2003 Sb.

- Havarijní plán Moravskoslezského kraje.

Předsudky a realita

Vzdělávací programy Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč přispívají k získávání praktických vědomostí pracovníků krizového řízení.

por. Hana KRIVANOVÁ, HZS Středočeského kraje, foto Ing. František KOVÁŘÍK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč

**Prevence znamená také plánovat, vzdělávat se a prostřednictvím cvičení získávat praktické dovednosti. K čemu by nám byly havarijní plány, kdybychom jim odborně nerozuměli, neuměli se jimi řídit a nezvládali technologie praktického záchra-
nářství?**

Zabezpečení odborné přípravy příslušníků a členů základních a ostatních složek integrovaného záchranného systému proto patří k důležitým úkolům souvisejícím s ochranou života, zdraví, majetku a životního prostředí. Rizika provozních havárií, živelní pohromy, terorismus, ale také epidemie a ekologická nebezpečí, jaká představují klimatické změny či jiná ohrožení nasvědčují nezbytnosti nových metod ve vzdělávání.

Jak ukazují čísla statistik, počet mimořádných událostí neúprosně roste. S tím úzce souvisí i četnost ztrát na lidských životech. I proto základním principem účinných opatření je předcházet těmto stavům prevencí. Je jasné, že na krizové situace nelze čekat!

„Vliv uvedených faktorů představuje nutnost výrazného zlomu v myšlení občanů. Potřebujeme, aby lidé nové hrozby nepodceňovali a na ty staré nezapomínali. Za vypjatých stavů bývá velmi těžké potlačit své emoce, jednat racionálně a myslet s chladnou hlavou! Zvláště pak, když zemře někdo z vašich blízkých,“ říká Ing. František Kovářík, garant kurzu k problematice lidských ztrát vyvolaných velkými mimořádnými událostmi, určeného pro pracovníky krizového řízení. Zaměření kurzu má proto v době, ve které žijeme, svůj význam i váhu.

Smrt patří k životu

Na druhé straně není tajemstvím, že smrt je tématem, o kterém se dobře nemluví. Jako bychom se jej báli! A přesto smrt k životu vlastně patří. Dá se s tím vyrovnat?

„Je pravdou, že doba s sebou přináší velké množství informací z různých oborů lidské činnosti. Tyto informace ve svých myšlenkách třídíme, podle svých zkušeností a hodnotových žebříčků a dáváme jim různou váhu důležitosti. A právě malé zkušenosti s mimořádnými událostmi mohou být pro mnohé osudné již tím, že jejich důsledky prostě přehlížejí. Když se na ulici zeptáte náhodných chodců, jak by se zachovali při havárii cisterny s únikem chlóru, při hrozbě te-

rorismu nebo při náhlé povodni, dá se předpokládat, že se setkáte s úsměvy lidí přesvědčených, že se jich nastolený problém netýká. Dovedete si představit, že by někoho v listopadu 2004 napadlo položit si otázku, jestli může být občan České republiky ohrožen vlnou tsunami? A dnes? Pochybují, že by existoval někdo, kdo by dosud neměl v živé paměti zpravodajství o jejich katastrofálních následcích v jihovýchodní Asii. Nepřipravít se na to by bylo farizejstvím,“ soudí Ing. Kovářík.

Připravenost na „všechno“...

I záchranář je ovšem jen člověk. Už samo slovo smrt v mnoha lidech vyvolává stísněný pocit beznadějnosti. Jaké jsou poznatky garanta kurzu v tomto směru?

„Myslím, že i pátý ročník kurzu „lidských ztrát“ ukázal, že pro orgány krizového řízení ani záchranáře nejde o téma vzdálené. V našich kurzech se hovoří nejen o vyprošťování lidí ohrožených na životě po dopravních nehodách spadajících do každodenních mimořádných událostí, kdy bývá smrt více než blízko, ale hlavně o lidských ztrátách, kdy se jedná o stovky, možná tisíce obětí. Přispět ke zvládnutí těchto situací je pro nás velkou výzvou,“ podotýká František Kovářík.

V čem spočívá praktická připravenost krizových managerů při řešení problematiky velkých lidských ztrát? „Cílem kurzu nejsou jen diskuze a přednášky o možných alternativách lidských

ztrát dle klasifikace mimořádných událostí, o způsobech evidence a identifikace zemřelých, o hygienických opatřeních, legislativě, koordinaci záchranných a likvidačních prací, o způsobech hromadného pohřbívání, ale také získávání zkušeností v uvozovkách praktických.“

Účastníci kurzů proto absolvují praktická zaměstnání a cvičení. Kupříkladu se učili vybírat vhodná úložiště mrtvých a následně pomocí těžké techniky vytvářeli skutečné úložiště možných lidských obětí s měřením dat nebo ve zvláštním, tzv. datovém stole, vytvářeli model lidských ztrát po explozi tzv. špinavé bomby (rozptyl radioaktivních látek výbuchem) s důrazem na koordinaci a organizaci prací. V průběhu jednotlivých ročníků kurzu proběhly semináře s lidmi, kteří mají v této oblasti zkušenosti. Součástí kurzů jsou přednášky odborníků, objasňující základní úkoly medicíny katastrof pro připravenost záchranářů na poskytování první pomoci, v důležitosti neodkladné a resuscitační péče, ale také systémového řešení likvidací následků hromadných neštěstí. Z medicínských, ale i jiných hledisek charakteristických pro katastrofy jsou na konkrétních příkladech osvětlovány společenské atributy, psychologické problémy, otázky časových relací, ale i výběru vhodných sil a prostředků.

Bývalý ředitel Územního střediska zdravotnické záchranné služby v Hradci Králové a dlouholetý záchranář, anesteziolog MUDr. Štětina se kurzů účast-

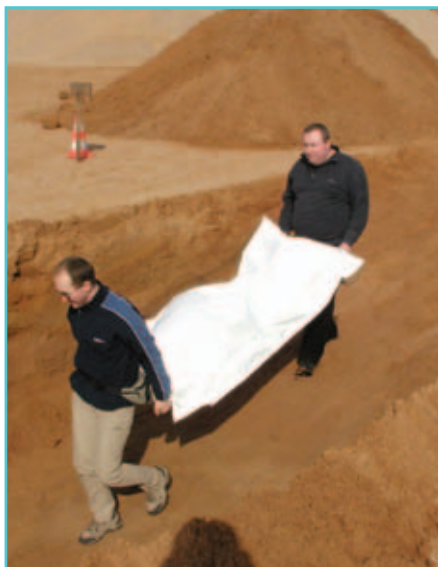
ní pravidelně. V přednáškách a praktických ukázkách věnuje pozornost problematice poskytování první pomoci, třídění zraněných i jejich odsunu k poskytnutí další zdravotní péče a hlavně záchranné praxi. Jaký význam to má v praxi?

„Je historicky dokázáno, s čím vším je nutné v praxi počítat. Co je v případě mimořádné události prvořadé a co vedlejší? Co se dá v nějaké rozumné časové perspektivě změnit? Tím nehovořím pouze o připravenosti složek IZS ke vzájemné spolupráci při třídění zraněných a péči o ně na místě události. Mám na mysli i operativnost při transportu velkého počtu zraněných do traumatologických center, zdravotnických a jiných zařízení,“ vysvětluje účelnost tématu Ing. Kovářik.

Tabuizovaný obor

Prostor k dialogu o praktickém významu kurzu otevírá i vlastní problematika řešení důsledků mimořádných událostí, s nimiž souvisí pohřebnictví. Tabuizovaný obor?

„Pohřebnictví je oborem s nímž jistě nesouvisí jen předsudky, ale také postoje lidí ke smrti. Nejde přitom asi jen o důsledek oslabení náboženské víry. Víme, že dobrá teorie musí odpovídat zadání praktických úkolů,

před které můžeme být zítra postaveni. Současný stav nemůže být dlouhodobě v rozporu s realitou života,“ netají se náhledem Jaroslav Mangl, velitel jednotky SDH Praha-Řábice. Patří ke specialistům, kteří se zabývají problematikou lidských ztrát dlouhodobě. Ve svých kvalifikovaných, prakticky zaměřených přednáškách specifikuje požadavky, kladené na etiku zacházení s lidskými pozůstatky, identifikaci obětí

a v neposlední řadě i odebrání mrtanek. Osvětluje a přibližuje širší spektra nároků na pohřbívání velkého počtu obětí. Dotýká se potřeb vybavení složek IZS materiálem a technikou, ale také úkolů orgánů obcí z pohledu havarijních a krizových plánů. S ohledem na individualitu řešení vzniklých mimořádných situací Jaroslav Mangl vyzdvihuje i úlohu a význam logistické základny, koordinace a těsné spolupráce mezi zasahujícími složkami záchranného systému při realizaci opatření směřujících k zamezení vzniku epidemií.

Třebaže si jistě nikdo z nás nepřeje, aby se nejčernější scénáře naplnily, myslet si, že v této oblasti nepřetrvávají nedořešené problémy není dilem skepticismu, nýbrž realitou. „I proto musíme v oblasti krizového řízení napřít pozornost k otázkám komunikace a obnovy infrastruktury,“ doplňuje fakticky Ing. František Kovářik.

Ohlédnutí za čtyřdenním kurzem připraveným Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, spojeným s exkurzí a závěrečným cvičením ukazuje, že i nepřiliš atraktivní témata se dají zpracovat způsobem, ze kterého se nevytrácí lidskost. A k tomuto názoru mne neopravňují jen získané zkušenosti a poznatky z nového přístupu k výchově krizového managementu. ■

Mezinárodní cvičení INTEX 2005

npor. Ing. Martina SILVEY, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autorka

Tak jako v minulých letech, i v letošním roce se příslušníci MV-generálního ředitelství HZS ČR zúčastnili mezinárodního cvičení INTEX 2005, které bylo pořádáno Skupinou expertů pro varovací a detekční systémy (GOEWDS) Severoatlantické aliance.

Cvičení se konalo dne 27. dubna 2005 a jeho cílem bylo zlepšit mezinárodní spolupráci národních vyhodnocovacích a varovacích středisek v případě jaderného nebo chemického ohrožení a otestovat standardizované postupy NATO pro mezinárodní výměnu informací o radiačních a chemických napadeních ohrožujících civilní obyvatelstvo.

Cvičení se zúčastnilo 14 států - Česká republika, Bulharsko, Estonsko, Německo, Řecko, Maďarsko, Itálie, Lotyšsko, Lucembursko, Polsko, Portugalsko, Slovensko, Slovinsko a Rakousko. Mezinárodní řídicí štáb cvičení byl dislokován v prostorách rakouského ministerstva vnitra ve Vídni a Česká republika v něm byla zastoupena jedním pracovníkem Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč.

Národní štáb cvičení České republiky byl složen ze tří příslušníků odboru ochrany obyvatelstva MV-GŘ HZS ČR a dvou příslušníků HZS Plzeňského kraje. Úkolem národního štábu bylo vyhodnotit simulované jaderné a chemické útoky, předpovědět způsob šíření nebezpečných látek v ovzduší a stanovit hranice oblastí, kde by s ohledem na meteorologické podmínky mohlo dojít k radioaktivní nebo chemické kontaminaci. Pokud by podle předpovědi situace mohly být ohroženy i sousední státy, získané informace byly předávány národním štábům cvičení sousedních států. Národní štáb České republiky si během cvičení vyměnil s ostatními státy 70 zpráv a zpracoval 11 radiačních a 5 chemických událostí. Komunikačním jazykem byla angličtina.

Přínosem tohoto cvičení pro MV-GŘ HZS ČR byla možnost zdokonalit se v používání standardu NATO pro vyhodnocování a předávání zpráv o radiační a chemické situaci. Získané zkušenosti budou využity při plnění úkolů vyplývajících z usnesení vlády ČR č. 1276 z 15. prosince 2004, kterým vláda schválila Harmonogram dalšího postupu se stanovením odpovědnosti za plnění jednotlivých úkolů při zabezpečování zjišťování, předávání, vyhodnocování a využívání údajů o radiační, chemické a biologické situaci za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, při řešení krizových situací spojených s teroristickými útoky a pro řešení mimořádných událostí v zahraničí. ■

Veletrh IDET přilákal rekordní počet vystavovatelů i návštěvníků

Ve dnech 3. až 5. května letošního roku se po dvou letech konal na brněnském výstavišti v pořadí již 8. mezinárodní veletrh obranné a bezpečnostní techniky IDET 2005. Záštitu převzal Výbor pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost Senátu Parlamentu ČR, Výbor pro obranu a bezpečnost Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, Bezpečnostní rada státu, Ministerstvo obrany a Ministerstvo průmyslu a obchodu. Expozice 288 vystavovatelů z 26 zemí světa tentokrát pokryly plochu 48 000 m² což je o 60 % více než tomu bylo před dvěma lety a 50 % vystavovatelů bylo zcela nových, kteří se dosud brněnského veletrhu nezúčastnili.

Tím získala celá akce novou tvář. K její mimořádnosti přispěl také souběh termínu konání s oslavami 60. výročí osvobození Evropy od fašismu, které ovlivnily některé expoziční celky. Konec 2. světové války se tak stal jakýmsi motem celého veletrhu. Také návštěvnost se oproti minulosti zvýšila. Pořadatelé zaznamenali 1846 zahraničních hostů z 51 zemí, na rozdíl od minulého ročníku se zúčastnili zástupci Argentiny, Indie, Nizozemska, Řecka, Ukrajiny a Spojených arabských emirátů. Celkem prošlo branami výstaviště téměř 27 000 návštěvníků.

Obranné síly České republiky

Letošní ročník veletrhu byl největší akcí svého druhu v Evropě a nejrozsáhlejší v jeho historii byla také expozice Ministerstva obrany, která poprvé představila plně profesionální Armádu ČR procházející reformou v rámci zvyšování interoperability s ostatními armádami NATO. Na veletrhu se také setkali zástupci všech 25 členských zemí Severoatlantické aliance, Ruska i členských zemí projektu Partnerství pro mír, ale i dalších států, aby si vyměnili zkušenosti a seznámili se s novými trendy v oboru. Jde zejména o poslední úspěchy v oblasti vývoje nové techniky, ale také nových bezpečnostních technologií a obranných a kontrolních systémů.

V souvislosti se vstupem do Evropské unie navazuje Armáda ČR nové obchodní vztahy, připravuje výběrová řízení na dodávky pro zajištění své modernizace, ale ve své expozici představila také novinky našich výrobců, které se svou kvalitou mohou dobře uplatnit na světovém trhu. Rezort obrany se prezentoval na dosud největší ploše v historii vojenského výstavnictví. Kromě pavilonu „V“, kde vévodila rozsáhlá expozice automobilů Tatra, Armáda ČR vystavovala především v pavilonu „Z“ a na přilehlých venkovních plochách.

Nejatraktivnější byly bezpochyby stíhací letouny JAS-39 Gripen, které spolu s dalšími letadly přelétly při slavnostním zahájení veletrhu nad celým areálem. Pozornost návštěvníků přitahovaly také vrtulníky, včetně těch, které pomáhají při záchranné činnosti a jsou vybaveny podobně jako sanitní automobily. Uvnitř

pavilonu si pak bylo možné prohlédnout mobilní nemocnici i s operačními sály, ukázkovou jednotkou intenzivní péče na špičkové úrovni, diagnostické přístroje a nejmodernější vybavení vojenského zdravotnictví.

Svou techniku předvedla také 15. ženijní záchranná brigáda Bechyně, zejména její 155. záchranný prapor Bučovice. Prapor slouží jako podpora a doplnění základních složek IZS, k plnění humanitárních úkolů civilní ochrany při pohromách nebo při jiných závažných situacích ohrožujících životy, zdraví, majetek nebo životní prostředí.

Hrozba terorismu

Celosvětová hrozba terorismu ovlivňuje další vývoj nejen v armádách, ale v celých obranných systémech a jejich spolupráci v Evropě i v rámci celého světa. Společným prvkem mnoha expozic veletrhu byl boj proti terorismu, který stále více již přímo určuje směr obranného průmyslu. Obrana před nepřitelem se změnila v obranu před terorismem, jehož definice je velmi široká. Rychle se měnící bezpečnostní prostředí je důvodem vzniku mezinárodních programů, zaměřených na společné řešení stá-

le dokonalejší přípravy čelit teroristickým útokům. Veletrh předvedl nejen zbraně a munici, tanky a obrněné transportéry, ale byl také demonstrací partnerských vztahů v oblasti obranných strategií a vytváření provázaných koordinovaných systémů. Promítla se do nich kriminalistická práce s nejrůznějšími expertizními metodami, založenými na získávání, třídění a vyhodnocování informací. S tím souvisejí moderní informační technologie, informační a komunikační systémy, mapové interaktivní systémy a jejich zabezpečení.

Odborný doprovodný program

V rámci odborného doprovodného programu uspořádala Univerzita obrany v Brně Mezinárodní konferenci CATE (Community – Army – Technology – Environment, v českém překladu Společnost – Armáda – Technika – Životní prostředí). Pracovala v osmi odborných sekcích s vlastními konferencemi a semináři a stala se plodným setkáním armádních specialistů, specialistů z obranného průmyslu a dalších odborníků. Její součástí byla v pořadí již třetí konference na téma Zvládání krizí s podporou obranného průmyslu, kterou pod zášti-

tou ministra obrany, prezidenta Asociace obranného průmyslu ČR a rektora Univerzity obrany zorganizovala Fakulta ekonomiky a managementu Univerzity obrany v Brně, Asociace obranného průmyslu ČR (AOP) a Veletřhy Brno, a.s. Cílem konference byla výměna informací mezi českým obranným průmyslem a složkami bezpečnostního systému ČR pro zajištění připravenosti řešit mimořádné a krizové situace a v případě, že nastanou, zmírnění jejich následků. Dále najít optimální možnosti k poskytování aktuálních informací vedoucích ke zdokonalování prevence bezpečnosti ČR jednotlivými resorty českému obrannému průmyslu.

Na konferenci se mimo jiné hovořilo o vzdělávání a celkové přípravě odborníků pro potřeby zvládání krizových situací, zejména pro funkce krizových manažerů ve veřejné správě a pro společnosti sdružené v AOP, o současném stavu dokončování profesionalizace armády a řešení některých souvisejících problémů, o úrovni integrovaného záchranného systému a jeho požadavcích na průmysl, produkující techniku a další prostředky pro zvládání krizových stavů.

Mezinárodní spolupráce je nejdůležitějším prvkem při zajišťování bezpečnosti a jedním z jejích příkladů je mezinárodní výměna informací prostřednictvím společné databáze průmyslové výroby, výzkumu a vývoje zařízení a prostředků pro ochranu civilního obyvatelstva před

účinky chemických, biologických a radioaktivních látek. Zatím do ní přispělo 16 zemí včetně ČR. Databáze není veřejně přístupná a slouží vojenským a civilním orgánům Aliance i členským a partnerským zemím v případech teroristického útoku nebo havárie většího rozsahu.

Dalším příkladem spolupráce je Evropská ochranná agentura (EDA), která vznikla v roce 2004 za účelem společného rozvoje vojenských schopností, výzkumu a vývoje akvizic a vyzbrojování. Přípravuje několik programů týkajících se například zaměření konkrétní specializace pro jednotlivé země (u nás by to měla být oblast kryptografie a oblast detekce nebezpečných látek). Tento program by měl zamezit dublování ve výzkumu a vývoji. Konference se také zabývala informačními systémy, informačními a komunikačními technologiemi, zabezpečovacími, varovacími a bezpečnostními

mi systémy. Vážným rostoucím problémem je průnik kriminality do internetu, který si vynucuje důraz na rozvoj obranného průmyslu CT technologií.

Účastníci se seznámili s možnostmi přenosu obrazu i zvuku formou data video konference, která pomůže urychlit řešení dorozumíváním se dispečinku s lidmi v místě zásahu za podpory přenášení obrazu.

K doprovodnému programu patřily výstava „Zahraniční odboj ve II. světové válce“, seminář „Materiály a technologie ve výrobě speciální techniky“, ukázky jízdních vlastností vojenské mobilní techniky na terénním polygonu a ukázky použití mobilních protipovodňových stěn.

por. Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

PLACENÁ INZERCE

**STABILNÍ HASÍCÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ**

FIRE JACK

PLYNOVÉ

EBH FE 36

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

BESYCO SPOL. S R. O.
KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠÍŘE
TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061
HTTP://WWW.BESYCO.CZ, E-MAIL: BESYCO@BESYCO.CZ

**SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY ZABEZPEČENÍ PROSTOR A ZAŘÍZENÍ
PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVEN
A VÝBUŠNÉHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
• EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠE JEDNODUCHÉ**

Královéhradečtí hasiči v novém objektu

nstržm. Martina ŽAHOURKOVÁ, HZS Královéhradeckého kraje, foto archiv HZS Královéhradeckého kraje

Dne 29. dubna 2005 se v Hradci Králové uskutečnilo slavnostní předání budovy krajského operačního a informačního střediska HZS Královéhradeckého kraje (dále jen „KOIS“). Slavnostního aktu se zúčastnili ministr vnitra Mgr. František Bublan, generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán, hejtmán Královéhradeckého kraje Ing. Pavel Bradík, primátor statutárního města Hradec Králové Ing. Otakar Divíšek a další významní hosté.

Jedná se o první etapu výstavby nové budovy stanice typu C2 (dále jen „stanice“) Hradec Králové a ředitelství HZS kraje. Stavba byla zahájena v červenci roku 2003 a zkolaudována v květnu roku 2004. Výstavbu realizovala firma VCES, a.s. Hlavním důvodem výstavby je skutečnost, že územní plán města Hradec Králové o dalším rozvoji a rozšiřování stávající stanice ve středu města neuvažuje.

Výstavba areálu byla také vyvolána nutností zajištění činností HZS Královéhradeckého kraje v rámci integrovaného záchranného systému s ohledem na plánovanou výstavbu dálnice D 11. Výstavbou nové stanice a jejím umístěním v okrajové části Hradce Králové–Kuklenách, na frekventovaném výjezdu na Prahu, bude možné zkrátit dojezdové časy jednotek požární ochrany k dopravním nehodám.

Objekt byl navržen jako čtyřpodlažní, částečně podsklepený. V budově se nachází pracoviště KOIS a telefonní centrum tísňového volání 112 (dále jen „TCTV“).

Kromě prostor KOIS a TCTV jsou v objektu situovány prostory pro jednání krizových štábů a pracovních skupin krizových štábů Královéhradeckého kraje a města Hradec Králové.

Druhou etapou bude výstavba prostor pro jednotku HZS kraje, včetně prostor pro zdravotnickou záchrannou službu pro oblast dálnice D 11. Další etapy výstavby této stanice v Hradci Králové řeší přemístění části jednotky a ředitelství HZS Královéhradeckého kraje z centra města do tohoto areálu.

Cena výstavby objektu KOIS činí 62 milionů Kč, technologického vybavení objektu pak 13 milionů Kč. Na realizaci výstavby, výkupu pozemků a nákupu technologií se finančně podílel stát, Královéhradecký kraj a statutární město Hradec Králové.

Před šedesáti lety vznikly v Ostravě a Opavě profesionální hasičské sbory

Základ profesionálního hasičského sboru v Ostravě byl položen v posledních dnech 2. světové války. Členové moravsko-ostravského hasičského sboru zasahovali poprvé po osvobození města při požáru v budově rozhlasu. Ihned po osvobození, 30. dubna 1945, se z popudu tehdejšího předsedy Národního výboru města Moravské Ostravy Josefa Kotase vytvořila z členů tohoto sboru placená požární hotovost. Ta se stala základem veřejného požárního sboru z povolání, který byl zřízen k 1. lednu 1950.

V rámci oslav se v Ostravě uskutečnila celá řada akcí, z nichž k nejvýznamnějším patřilo slavnostní otevření Hasičského muzea v Ostravě-Prívově. Široká veřejnost měla rovněž možnost navštívit stanice, ve kterých probíhaly dny otevřených dveří, seznámit se se zásahovou technikou a shlédnout ukázky zásahové činnosti.

K vrcholným akcím bude nesporně patřit II. mistrovství Evropy v požárním sportu, jehož hostitelem bude ve dnech 6. až 11. září 2005 právě Ostrava.

Dne 23. dubna 2005 si připomněli 60. výročí založení městského požárního sboru také profesionální hasiči z Opavy.

Oslavy tohoto výročí a Svatofloriánské setkání zástav se uskutečnily 14. května 2005. Po ukončení mše celebrované biskupem Františkem Lobkowiczem se průvod zástav přesunul na opavské Horní náměstí, kde byl připraven pestrý program - dobrovolní hasiči z Jamnice přijeli s historickou koňskou stříkačkou a dobrovolní hasiči z Hradce nad Moravicí předvedli zásah s historickou parní stříkačkou, proběhly ukázky požárního útoku, zásahu u dopravní nehody a výškových a lezeckých prací. Souběžně si mohli návštěvníci oslav

prohlédnout vystavenou historickou i současnou požární techniku.

Kromě výše uvedené se v rámci oslav uskutečnila řada dalších zajímavých akcí, např. mezinárodní turnaj HZS ČR ve stolním tenisu, výstava výtvarných prací „Požární ochrana očima dětí“, taktické cvičení složek IZS nebo dny otevřených dveří na jednotlivých stanicích HZS Moravskoslezského kraje územního odboru Opava.

por. Barbora GABZDYLOVÁ,
HZS Moravskoslezského kraje, foto autorka

Mobil Salon 2005

por. Mgr. Štěpán KAVAN, HZS Jihočeského kraje, foto autor

Chemický kontejner určený na zásah při likvidaci úniků nebezpečných látek, technický kontejner používaný při likvidaci těžkých dopravních nehod v silniční i železniční dopravě, při vyprošťování osob ze zřícených budov a prostředky improvizované ochrany - prezentaci jejich vybavení předváděli ve dnech 14. až 17. dubna 2005 příslušníci HZS Jihočeského kraje na českobudějovickém výstavišti, kde se konal 13. ročník výstavy Mobil Salon 2005. Již popáté se této výstavy mobilní techniky zúčastnily i složky IZS.

Výstava je svým zaměřením určena pro milovníky osobních a nákladních automobilů, motocyklů, veteránů a všeho, co k tomu patří. V rámci programu se stala tradiční součástí výstavy prezentace integrovaného záchranného systému. V pavilonu, který byl vyčleněn pro složky IZS, se prezentovaly HZS Jihočeského kraje, Policie ČR, zdravotnická záchranná služba, dále pak Český červený kříž a městská policie. „Letos jsme se zaměřili na seznámení občanů s možnostmi svépomoci při vzniku mimořádné události. Problematiku členíme na tři základní části – přípravu na správnou reakci, ochranu svépomoci a vzájemnou pomoc, pomoc při nouzovém přežití a humanitární pomoc při odstraňování následků. Důraz klademe na šíření osvěty a příkladů zhotovení prostředků improvizované ochrany, které má každý občan k dispozici,“ uvedl pplk. Mgr. Klement Bláha. Součástí stánku byly figuríny s názornými ukázkami improvizované ochrany. Návštěvníci měli možnost shlédnout pořady „Jak se chovat v krizových situacích“ a „Zásady chování při mimořádné události“, kde se dozvěděli o základních postupech chování při mimořádné události.

Do bloku ukázek činnosti složek IZS, který se opakoval každý den, přispěl také HZS Jihočeského kraje. „Naši prezentaci jsme volili tak, abychom co nejlépe představili veřejnosti práci HZS ČR při zásahu na únik ropné, chemické nebo jiné nebezpečné látky a ukázali jsme nejmodernější techniku určenou na těžké vyprošťovací práce při dopravních nehodách a jiných podobných mimořádných událostech. Součástí expozice byla i nejnovější CAS ve výbavě HZS Jihočeského kraje. Preventivně výchovný účel těchto ukázek dále umocnila naše účast v pavilonu, kde byly organizovány poznávací soutěže pro děti,“ doplnil mjr. Ing. Martin Sviták z HZS Jihočeského kraje. Mezi vystavovatele se zařadila svou druhou prezentací i Armáda České republiky, konkrétně 15. ženijní záchranná brigáda Bechyně. Vojáci zaujali svým programem pod názvem „Sloužíme, abychom pomáhali“. Účelem této prezentace bylo poukázat na podporu základních složek integrovaného záchranného systému a plnění humanitárních úkolů při vzniku mimořádné události. ■

Konference Červený kohout 2005

por. Mgr. Štěpán KAVAN, HZS Jihočeského kraje, foto autor

Ve dnech 10. až 11. května 2005 se v Českých Budějovicích uskutečnil VIII. ročník konference požární ochrany „Červený kohout“, kterou pořádal Dům techniky České Budějovice, spol. s r.o. a Požární uzávěry, s.r.o. Odborným garantem konference byl HZS Jihočeského kraje.

Cílem konference byla výměna informací mezi širokou veřejností působící na úseku požární ochrany, příslušníky HZS ČR, odborně způsobilými osobami, autorizovanými osobami činnými ve výstavbě v oblasti požární bezpečnosti staveb, projektanty, zástupci firem vyrábějících požární bezpečnostní zařízení a prostředky požární ochrany a zástupci vysokých škol. Všechny přítomné přivítal náměstek generálního ředitele HZS ČR pro prevenci a plánování plk. Ing. Miloš Svoboda, který mimo jiné zdůraznil potřebnost setkání odborníků z praxe se zástupci akademické obce. Základním tématem konference byla požární ochrana a požární bezpečnost staveb. Mjr. Ing. Milan Brabec z HZS Jihočeského kraje zaměřil svůj příspěvek speciálně na oblast projektování, mon-

táže, provozu, údržby a kontroly požárně bezpečnostních zařízení. Ve své přednášce uvedl: „Se vstupem do Evropské unie mnozí lidé předpokládali, že tato skutečnost ovlivní společnými pravidly i oblast projektování. Vzhledem k roztržitém názorům na problema-

tiku projektování požární bezpečnosti staveb nelze v tomto směru očekávat v Evropské unii společný vývoj.“ Doprovodným programem konference byly prezentace jednotlivých firem, které se zabývají problematikou požární ochrany a požární bezpečnosti staveb. ■

Zdravotnická první pomoc

■ Bezvědomí

Bezvědomím rozumíme selhání jedné ze základních životních funkcí - vědomí. V bezvědomí je mozek postiženého vyřazen a (centrální nervová soustava) nereaguje nejen na vnější, ale ani na vnitřní podněty. Přestože stav postiženého nevyhlíží na první pohled dramaticky, jde o závažný stav, který může bezprostředně ohrozit život postiženého.

K bezvědomí může dojít z příčin vnitřních - infarkt, mozková příhoda, cukrovka apod. nebo může být způsobeno úrazovým dějem - úderem na hlavu, pádem, apod.

Lehčí porucha vědomí se projevuje tak, že postižený není orientován, neodpovídá, nebo nezřetelně mumlá, nedokáže odpovědět na jednoduché dotazy apod. Při hlubokém bezvědomí nereaguje postižený na žádné vnější podněty, leží bez pohybu, svalové napětí je minimální nebo žádné, v některých případech (epilepsie, přehřátí) však může být stav provázen i křečemi.

Leží-li postižený v poloze nznak, zapadá mu kořen jazyka k zadní stěně hltanu, blokuje dýchací cesty a způsobuje dušení. Pokud se připojuje i zvracení a postižený je ohrožen i vdechnutím zvratku a případně později také prudkým zápallem plic, tzv. aspirační bronchopneumonií.

Jak postupujeme při poskytování první pomoci:

- pokusíme se o kontakt s postiženým, oslovíme jej, zatřeseme s ním a sledujeme jeho reakci, ze které orientaci můžeme posoudit hloubku bezvědomí,
- neleží-li na zádech otočíme jej šetrně do této polohy. V případě, že je bezvědomí následkem úrazového děje (pádu z výšky, autonehody, násilí na hlavu apod.), postupujeme velmi obezřetně s ohledem na možné poranění páteře,
- otevřeme a prohlédneme dutinu ústní (pozor na kousnutí), vytřeme případné zvratky, vyjmemé protězu apod.
- šetrným záklonem hlavy, případně tzv. trojitým manévrem (obr. 1) zajistíme průchodnost dýchacích cest,

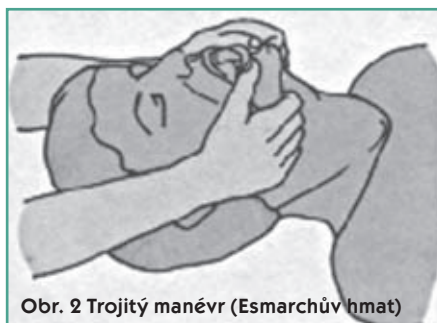
- rychle poslechem (posloucháme dýchací šelesty) a pohledem (sledujeme, zda se hrudník zvedá) zjistíme stav dýchání, pokud jsme nepoučení laici nekontrolujeme tep a posuzujeme jen všeobecné známky zachování životních funkcí,

- zběžně vyloučíme případná další závažná poranění (krvácení, zlomeniny atp.), která by si vyžádala ošetření,
- postiženého uložíme do stabilizované polohy na boku a v pravidelných intervalech kontrolujeme vědomí, dech a srdeční činnost. Postiženého chráníme před chladem nebo přehřátím a voláme ZZS.

V případě, že je bezvědomí provázeno ještě jiným závažným poraněním - mnohočetnými zlomeninami, zhmožděním hrudníku či břicha, máme-li z okolností úrazu podezření na poranění páteře apod., není manipulace se zraněným vhodná a průchodnost dýchacích cest zajistíme podložním zad v oblasti lopatek, záklonem hlavy případně trojitým manévrem.

■ „Trojitý manévr“

Trojitý manévr spočívá v předsunutí dolní čelisti a otevření úst. Provedeme jej tak, že prsty zaklesnutými za úhel dolní čelisti postiženého předsouváme jeho čelist kupředu a zároveň s palci rukou na bradě otvíráme ústa, Esmarchův hmat (obr. 2).

Obr. 2 Trojitý manévr (Esmarchův hmat)

■ Stabilizovaná poloha

Účelem stabilizované polohy je zajistit u bezvědomého zachování průchodnosti dýchacích cest. V praxi se používají dvě základní varianty.

■ S ohnutou spodní dolní končetinou (stabilizovaná poloha - ČR)

Spodní dolní končetina je ohnuta v kolenně a v kyčli. Svrchní dolní končetina je natažena přes spodní ohnutou dolní končetinu, dolní paže leží za zády zraněného, mírně odtáhnuta od trupu. Hlava je mírně zakloněna, svrchní paže pokrčena v lokti je otočena dlaní dolů, podepírá tvář a udržuje záklon hlavy (obr. 3a, b). Tato poloha byla u nás považována za standardní.

■ S nataženou spodní dolní končetinou (stabilizovaná poloha - NATO)

Postižený leží na boku, spodní dolní končetina je natažena, svrchní dolní končetina je ohnuta v kyčli a kolenně a je přeložena přes spodní. Celé tělo leží v rovné linii, pouze hlava je mírně zakloněna. Dolní paže je natažena kolmo k tělu, nebo ohnuta v lokti. Svrchní paže pokrčena v lokti, je otočena dlaní dolů, podepírá tvář a udržuje záklon hlavy (obr. 4). Tato varianta má tu výhodu, že během přetáčení těla do polohy na boku nedochází k nežádoucí rotaci páteře.

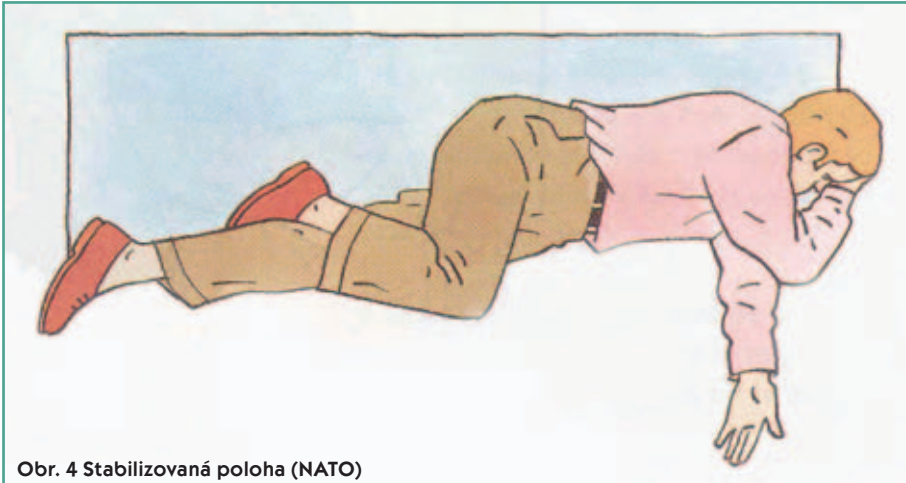
Obr. 1 Záklon hlavy

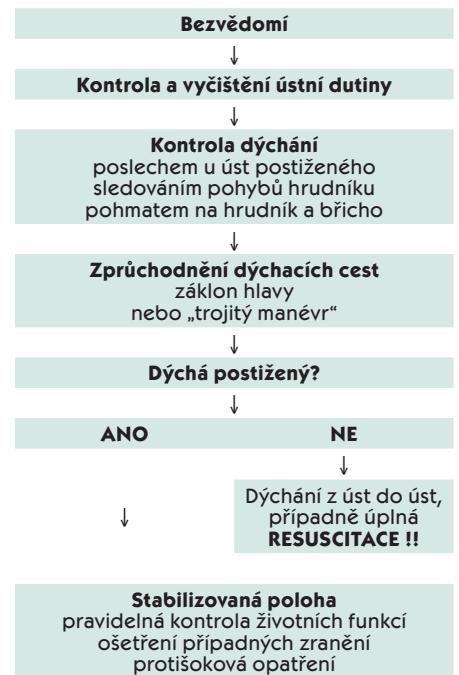
Obr. 3a Stabilizovaná poloha (ČR)

Obr. 3b Stabilizovaná poloha (ČR)

Obr. 4 Stabilizovaná poloha (NATO)

**Ing. Pavel ŠTAJER, CSc.,
MUDr. Jaroslav HORNÝCH,**
Český červený kříž

PLACENÁ INZERCE

800 133 666 | www.pfcpcz.cz

Chci do penze milion.

Tak začněte spořit co nejdřív. Penzijní připojištění
je díky státní podpoře nejvýhodnější spoření.
Od jedničky na trhu ho můžete mít bez poplatků
a s možností platit, jak se vám to zrovna hodí.
Česká pojišťovna, již od roku 1827 chráníme vaše sny.

Vaše záruka budoucích příjmů

PENZIJNÍ FOND
ČESKÉ POJIŠŤOVNY

Zásah ve stísněném prostoru

Autor - velitel Hasičského záchranného sboru okresu Fairfax ve Virginii, USA - popisuje konkrétní událost. V září 2004 byli hasiči okresu Fairfax požádáni o pomoc při pátrání po muži, který se, ve snaze vyhnout se zatčení, ukryl v odtokové síti odvádějící dešťovou vodu. V oblasti na začátku zásahu slabě přšelo, ale déšť postupně značně zesílil a ohrožoval jak hledaného muže, tak i nasazené jednotky.

Podle prvotní zprávy operačního střediska uvízl hledaný muž v odpadním potrubí. Hasičům se sice podařilo zvednout uzávěr vpusti, ale nemohli se k muži dostat a slyšeli jen jeho volání o pomoc. Po příjezdu na místo hasiči zahájili průzkum, protože nebylo zřejmé, zda je muž dosud v odtoku. Do úseku potrubí o délce 40 m a průměru 120 cm vstoupila dvoučlenná průzkumná skupina a postupovala až k propusti, kde bylo hlášeno mužovo zmizení. Protože stále nebyla zřejmá mužova přítomnost, skupina postupovala potrubím dále. Souběžně na povrchu družstvo otevíralo poklopy kontrolních jímek, měřilo koncentraci kyslíku v ovzduší v potrubí, provádělo průzkum s využitím pátrací kamery a hledalo známky přítomnosti pohřešovaného. S podzemní skupinou bylo trvale udržováno radiové spojení. Při postupu potrubím průzkumná skupina zjistila mokré skvrny, odpovídající stopám obuvi a slyšeli před sebou určitý hluk.

Na povrchu byla zatím v příslušné oblasti zastavena doprava, aby bylo možné otevřít další vpusti. Průměr podzemního potrubí se změnil ze 120 cm na 60 cm. Jeden člen průzkumné skupiny na tomto místě vylezl vpustí na povrch,

druhý pokračoval dále v průzkumu. Potrubí posléze skončilo u dešťové vpusti v parkovišti nákupního centra, která byla kryta ocelovou mříží. Po odstranění mříže vstoupil další z hasičů do vpusti a hodlal pokračovat dále severním směrem.

Hasič, který se do vpusti dostal pod zemí, se vmáčkl zpět do potrubí, aby svému kolegovi umožnil vstup a další průzkum, přitom však uvízl a nějakou chvíli trvalo, než se podařilo odsekat ústí potrubí a opět ho vyprostit. Mezitím byla na parkovišti objevena další vpust krytá ocelovou mříží, ze které

bylo slyšet hluk, způsobovaný hledaným.

Tento vstup tvořila 150 cm hluboká šachta, sloužící jako sběrné místo pro několik menších dešťových potrubí, včetně potrubí o průměru 45 cm, do něhož hledaný vnikl. Vstupní otvor šachty byl 45 x 160 cm. Hasiči zjistili, že hledaný muž je asi 25 m jižněji. V té době již velmi silně přšelo a jímka i odpadní potrubí se rychle plnily vodou. Viděli, že mužova hlava chvillemi mizí pod stále se zvyšující hladinou vody. Pustili k němu po vodě záchranné lano, avšak muž se ho přes hlasité pokyny nepokusil chytit. Po chvíli hasičům došlo, že jim muž zřejmě nerozumí. Vznegli proto na shromážděný dav dotaz, zda někdo mluví španělsky. Toho muže pak požádali, aby sestoupil do jímky a sdělil hledanému, co má dělat. Ten pak lano uchopil, byl vytažen do bezpečí, lékařsky ošetřen a předán policii.

Na základě tohoto zásahu uvádí autor několik zásad, které je nutné dodržet pro úspěšnou záchranu osoby ze stísněného prostoru.

- Svislý vstup do prostoru vyžaduje znalosti a technické vybavení, potřebné pro vyždvižení postiženého.
- Je nutné určit kotvení body a přesvědčit se, že záchraně nic nepřekáží.
- Před každým zásahem i po něm, je nutné zkontrolovat veškeré věcné prostředky a pečlivě dodržovat návody k jeho používání, prohlídky a údržbu.
- Každý hasič musí umět věcné prostředky používat a znát jeho mezní technické parametry.
- Před každým vstupem je nutné podrobně zhodnotit, zda je k dispozici odpovídající a kvalitní vybavení.
- Pro zásah využijte „toho pravého“. Ne každý je schopen zasahovat ve stísněných prostorech a každý by si měl jasně uvědomit své schopnosti a možnosti.
- Věcné prostředky je nutné pečlivě udržovat, zejména analyzátoři ovzduší (kalibrace, přesnost) a prostředky pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou.
- Trvale zvyšovat náročnost cvičení.
- Trvale sledovat vývoj technologie, předpisů, věcných prostředků a vědomostí, které se mění s novými výrobky a se zkušenostmi získanými při zásazích.
- Trvale sledovat bezpečnost nasazených hasičů. Nelze připustit, aby při záchraně života byl jiný život obětován.
- Je nutné sledovat „stárnutí“ hasičů v jednotce. Hasiči by se měli připravovat a školit tak, aby mohli postupem času přejít z pozice hasiče na pozici velitele.

Ing. Vladislav KMOCH,
podle časopisu Fire & Rescue,
1. čtvrtletí 2005

Velkou cenu ČR v požárním útoku zahájilo stochovské klání

npor. Ladislav KŘIVAN, HZS Středočeského kraje, foto autor

Devátý ročník soutěže Velká cena České republiky v požárním útoku družstev HZS krajů a HZS podniků odstartoval ve středu 11. května 2005 ve Stochově na Kladensku.

Soutěžit sem přijelo 15 družstev z celé republiky a vedle starých osvědčených rivalů první cenné zkušenosti získávali i nováčkové, mezi nimiž byli zástupci HZS Středočeského kraje ÚO Kutná Hora nebo HZS podniku Mostecká uhelná a.s. Ze dvou pokusů disciplíny požární útok se pro výsledné pořadí počítal ten lepší. S časem 23.47 sekund nakonec zvítězilo a 1. místo obsadilo družstvo z Blanska, druhý nejlepší čas

24.93 sekund si do výsledkové tabulky zapsal tým z Prostějova a na třetí příčku stačil družstvu z Uherského Hradiště čas 26.13 sekund. Těsně pod stupni vítězů skončilo družstvo HZS podniku ČD Česká Třebová s časem 26.38 sekund, a to i přesto, že bylo nejlepší z HZS podniků.

Mezi prvním a patnáctým družstvem rozhodčí naměřili rozdíl téměř 10,5 sekundy. A tak popřejme nejen všem nováčkům v soutěži lepší výsledky v dalším kole.

Pořadí	Družstvo	Čas 1. pokus	Čas 2. pokus	Výsledný čas
1	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Blansko	00:23,47	N	00:23,47
2	HZS Olomouckého kraje, ÚO Prostějov	00:28,03	00:24,93	00:24,93
3	HZS Zlínského kraje, ÚO Uherské Hradiště	00:26,13	00:27,86	00:26,13
4	HZSP ČD Česká Třebová	00:26,61	00:26,38	00:26,38
5	HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Karviná	00:27,52	00:26,49	00:26,49
6	HZSP Aero Vodochody, a.s.	00:26,91	00:26,54	00:26,54
7	HZS Středočeského kraje, ÚO Kutná Hora	00:26,71	00:26,64	00:26,64
8	HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice	00:31,41	00:26,82	00:26,82
9	HZSP Biocel Paskov, a.s.	00:27,40	N	00:27,40
10	HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Opava	N	00:28,27	00:28,27
11	HZS Jihočeského kraje, ÚO České Budějovice	00:28,48	00:31,84	00:28,48
12	HZS kraje Vysočina, ÚO Havlíčkův Brod	00:36,15	00:28,79	00:28,79
13	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Brno	00:32,53	00:29,67	00:29,67
14	HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Ostrava-město	00:32,01	00:30,09	00:30,09
15	HZSP Mostecká Uhelná, a.s.	00:43,01	00:33,72	00:33,72

JETEX

Hodíček vjetex a vjetex

www.jetex.cz

Jednohálkový žebřík pro požární sport.

Oválné hliníkové trzenné žebříky, kulové příře.

Alternativně - nerezový hák
- titanový hák

Tel./fax: 491 462 410, fax 491 463 344

Mobil: 777 120 128, 602 120 128

Střelná 77
267 01 Černý Kámen

e-mail: jednohalkovy@jetex.cz

Summary

Top management guests from Lithuania and Denmark

In April and May 2005 chiefs of Fire Rescue Service of Lithuania and of Danish emergency management visited Directorate General of the Fire Rescue Service of the Czech Republic. Both delegations rendered visitation of Czech representatives from previous years, as aims of these bilateral contacts of top management help to deepen working branch contacts. p. 2

Major fire case in production hall

In April 2005 a major fire of two adjoining companies happened in Rájec-Jestřebí, South Moravia. More than one hundred firefighters both professional and voluntary operated in the incident. Fire damages are estimated to nearly 15 millions of CZK (500,000 EUR). p. 4

Gas extinguishers

Gas extinguishing equipment as a branch has been developing nowadays. Currently, their importance in extinguishing fires has been increasing. p. 6

How prepare rescuers for air accidents

By experts' estimation increasing number of air accidents is supposed in future. Therefore, proper preparedness of rescuers for providing rescue and liquidation operations in case of air accident is a very important task. p. 12

Rescuers at Air Ambulance 2005

In May 2005 the 7th field day presenting activities of Integrated Rescue System bodies took place at the airport in Hradec Králové, East Bohemia. The Air Ambulance 2005 was focused on coordination of rescuers activities in particular operations. p. 15

Emergency information for public

As it is mentioned in the Notice No. 380/2002 on preparing and providing population protection tasks, also providing emergency information to public/inhabitants is considered as caution and warning. p. 22

INTEX 2005 International Exercise

INTEX 2005 International Exercise took place in April 2005 with participation of 14 countries. NATO Group of Experts for Warning and Detection Systems (GOEWDS) prepared the exercise, and Czech representatives from Directorate General of the Fire Rescue Service of the Czech Republic were involved directly to the exercise staff activities. p. 25

IDET 2005 - Defence and Security Equipment Trade Fair

In May 2005 the IDET 2005, the 8th International Defence and Security Equipment Trade Fair took place in Brno, South Moravia. This time up to 288 exhibitors from 26 countries participated there. p. 26

Medals awarded in the Bouzov castle

On 6th May 2005, in occasion of the Day of Liberation from Fascist, departmental appreciations of the Fire Rescue Service of the Czech Republic were awarded in the Bouzov Castle in the Olomouc Region. Supplement

Der Empfang der Auslandsdelegationen

Im April und Mai 2005 haben das Innenministerium – Generaldirektion des Feuerwehrrrettungskorps de T.R. – die Vorsteller des Feuerwehrrrettungsdienstes aus Litauen und Notmanagement aus Dänemark besucht. Das Hauptziel war, die Arbeitskontakte zu vertiefen. S. 2

Grossbrand der Produktionshalle

Im April 2005 ist es in Rájci-Jestřebí zum einem Grossbrand zweiter benachbarter Betriebe gekommen. Beim Brand haben mehr als einhundert Feuerwehrleute der Berufs – und der Freiwilligen Feuerwehr eingegriffen. Der Schaden beläuft sich auf fast 15 Millionen Kronen. S. 4

Gaslöschanlagen

In den letzten Jahren ist es zu einer bedeutenden Entwicklung auf dem Gebiet der Gaslöschanlagen gekommen, die eine immer grössere Rolle bei der Bekämpfung von Bränden spielen. S. 6

Die Vorbereitung der Rettungsleute auf Flugzeugunglücke

Nach Einschätzung von Fachleuten wird sich in Zukunft die Anzahl von Flugzeugunglücken erhöhen. Eine wichtige Aufgabe ist es daher, die Rettungsleute auf die Durchführung der Rettungs – und Bergungsarbeiten bei Entstehung eines Flugzeugunglücks vorzubereiten. S. 12

Die Rettungsmänner haben auf Air Ambulance 2005 vorgestellt

Im Mai 2005 hat auf dem Flughafen in Hradec Králové der VII. Jahrgang der Besichtigung der Tätigkeit der Truppen des integrierten Rettungssystems Air Ambulance 2005 stattgefunden. Das Ziel war, die Koordination der Arbeiten der Rettungsmänner bei konkreten Einsätzen einzuüben. S. 15

Die Gefahreninformation bei der Kommunikation mit der Öffentlichkeit

Die Verordnung Nr. 380/2002 Saml. zur Vorbereitung und Durchführung der Aufgaben für den Bevölkerungsschutz begründet die Bewilligung der Gefahreninformation für die Bevölkerung und ordnet sich ganz in den Kontext der Warnung und Verständigung ein. S. 22

Die internationale Übung INTEX 2005

Die Feuerwehren – Innenministerium – Generaldirektion des Feuerwehrrrettungskorps der T.R. waren die Vertreter aus einem von 14 Ländern, die im April 2005 an der internationalen Übung INTEX 2005 teilgenommen. Die Übung war von der Gruppen der Experte für Warnung und Detektionssystem (GOEWDS) der nordatlantischen Allianz veranstaltet. S. 25

Die Messe der Abwehr – und Sicherheitstechnik

Im Mai 2005 hat auf dem Ausstellungsgelände in Brno, im 8. Jahr, die internationale Messe der Abwehr – und Sicherheitstechnik IDET 2005 stattgefunden, an der 288 Aussteller aus 26 Länder teilgenommen haben. S. 26

Die Verleihung der Medaillen auf der Burg Bouzov

Aus Anlass der Staatsfeier zum Tag der Befreiung von Faschismus übergab der Generaldirektor des Feuerwehrrrettungskorps der T.R. und Stellvertreter des Innenministers genmjr. Ing. Miroslav Štěpán am 6.Mai 2005 in den Räumen der Burg Bouzov an 35 Auszuzeichnenden die Medaille des Feuerwehrrrettungskorps der T.R. Anlage

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktori - kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cikhartová - 974 819 951, pprap. Jana Kemrová - 974 819 947 • **Sídlo:** Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráž, Jan Žizka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolin 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 20. května 2005 • Číslo 6/2005 vychází 17. června 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Internetová podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html • **Foto na titulní straně:** Milan VÁVRŮ

Bezpečné domy v Praze

JUDr. Tomáš KONÍČEK, JUDr. Pavel KOCÁBEK, foto archiv autorů

Městská část Praha 11 ve spolupráci se správcovskou firmou připravila v roce 2003 dva stavební projekty na opravu panelových domů s vysokým počtem bytových jednotek. Tyto objekty vyžadovaly nejen nutné stavební opravy, ale i nutnost zabezpečení v takovém rozsahu, aby se jejich obyvatelé cítili bezpečně.

Cílem projektů byla zejména ochrana majetku a osob žijících v konkrétních domech. Jedná se o panelové bytové domy Ke Kateřinkám 1392 a Tererova 1551 v Praze 11. Realizace proběhla v roce 2004.

Oba objekty jsou identické co do tvaru i počtu čtrnácti nadzemních podlaží, solitérního umístění a počtu bytových jednotek (132), umístěných ve dvanácti patrech. V přízemí obou domů jsou nebytové prostory komerčně využívané a další nezbytné společné prostory.

V rámci stavebních oprav byla v obou objektech vybudována místnost ostrahy - recepce s 24 hodinovou službou, čímž se posílila kvalita zabezpečení domů, jakož i přístup do problematických míst společných prostor, jako jsou sklepy, střecha a strojovna výtahů. Došlo i k významnému omezení pohybu cizích osob v domech a znemožnění jejich přístupu do méně bezpečných částí společných prostor. Pro celkové zvýšení bezpečnosti osob a pro zlepšení pořádku v domech zde byly nainstalovány kamerové systémy.

Zvolený kamerový systém se skládá ze čtyř venkovních kamer ve vyhřívaných krytech, umístěných vždy ve dvojici u obou hlavních vchodů do domu a z jedné kamery u bočního vchodu do objektu. Umístění ve dvojici umožňuje obsluhu monitorovat i bezprostřední okolí kamer, a tím prakticky vyloučit jejich poškození nebo odcizení bez zaznamenání takové události. Kamery monitorují z vnější strany vchody do domu a jeho okolí.

Ve vnitřních prostorách domu je nainstalováno 28 vnitřních polokulových kamer (vždy dvě na každé patro), které monitorují v přízemí prostor schránek na dopisy a vstupy do výtahů a do prostoru schodiště, v každém patře pak prostor schodiště a prostor chodby se vstupy do výtahů a bytových chodeb. Ostraha tím má zajištěn přehled o pohybu všech osob, které vstupují do objektu až do okamžiku, kdy vstoupí do konkrétní bytové chodby. Všechny kamery jsou vybaveny velmi citlivou optikou a světelností, která umožní srozumitelný záznam i v případě režimu nouzového osvětlení.

Signál ze všech kamer je sveden do místnosti ostrahy, kde je zapojen do záznamového zařízení a monitorů. Obsluha má na monitorech s úhlopříčkou 20" zobrazen on line pohled ze všech 32 kamer. Dva LCD displaye slouží pro zpětné dohledávání událostí a je na nich možné zobrazit jak celkový pohled všech kamer, tak pohled kterékoliv kamery v libovolném čase záznamu. Vyhledávání událostí v historii je díky technologii „Smart Search“ velmi jednoduché a především rychlé.

Celý systém, jak záznam tak i monitory, je napájen ze dvou samostatně jištěných okruhů se záložními zdroji při výpadku napájení na dobu asi 20 až 30 minut.

Kamerový systém těchto domů výrazně zvyšuje bezpečnost zdejších obyvatel a ve spojení s kvalifikovanou obsluhou snižuje na únosnou mez množství různých drobných i významných kriminálních skutků páchaných v objektech a jejich blízkém okolí. Převážná část obyvatel hodnotí kamerový systém ve spojení s 24 hodinovou ostrahou kladně, byť jim to přineslo i zvýšení části plateb za služby. Nájemníci se podílejí na chodu ostrahy a kamerového systému v poměru 40 % : 60 % (40 % hradí nájemník, 60 % hradí MČ Praha 11). Na jednu bytovou jednotku se z pohledu nájemníka jedná přibližně o částku 250 Kč měsíčně. Nájemníci mimo lepšího pocitu bezpečí kladně hodnotí i zvýše-

ný pořádek a čistotu celého objektu a bezprostředního okolí, ve kterém žijí – tedy bezpečnou lokalitu.

Závěrem je nutné konstatovat, že vlastník objektů, v tomto případě MČ Praha 11, má právo chránit svůj majetek. Při vstupu do objektů musí každý dodržovat podmínky stanovené majitelem, které pochopitelně nesmějí být v rozporu s obecně závaznými právními předpisy. Instalace kamerového systému a zabezpečovací techniky v domech je jednou z možností, jak zabezpečit majetek před nežádoucími zásahy kohokoliv.

Staňte se členy klubu **EuroOil karta** ještě dnes!

- Nový věnostní program pro naše zákazníky
- Za naspořené body získáte slevu
při nákupu pohonných hmot kdekoliv v síti
čerpacích stanic **EuroOil**

S námi dojedete dál.
EuroOil karta

Sledujte další výhody
a akce programu

Bližší informace
u obsluhy čerpacích stanic,
na www.eurooilkarta.cz nebo
na telefonním čísle 844 155 155

Medaile HZS ČR udělené při příležitosti státního svátku Dne osvobození od fašismu

Medaile HZS ČR Za statečnost

Pavel Chiprianov a Mykola Hulka

občané Olomouckého kraje.

Dne 15. listopadu 2004 vytáhli pomocí popruhů na střechu muže z okna hořícího bytu ve čtvrtém podlaží obytného domu a zachránili mu tak život.

Lubomír Veselý

velitel družstva HZS podniku České dráhy, a.s. Olomouc.

Koncem minulého roku s nasazením vlastního života zachránil svého souseda z plamenů ve sklepě činžovního domu.

mjr. Jaroslav Malec

technik, příslušník HZS hl. m. Prahy.

Dne 30. ledna 2005 zachránil tonoucí ženu z ledové vody Hostivařské přehrady a přispěl také k záchraně jejího manžela.

prap. Jiří Černý a kpt. Karel Hůla

příslušníci HZS Plzeňského kraje.

Dne 24. listopadu 2004 zachránili tonoucího devítiletého chlapce z řeky Úhlavy u malé vodní elektrárny v obci Přeštice.

prap. Vít Machotka

technik, příslušník HZS kraje Vysočina.

Dne 21. října 2004 se slanił do blízkosti dívky, která chtěla spáchat sebevraždu skokem ze skály. Podařilo se mu ji od tohoto činu odradit, přestože byla pod vlivem drogy, a dostat ji do bezpečí.

Čestná medaile HZS ČR

Ing. Michal Wovesný

ředitel HZS Dopravního podniku hl. m. Prahy, a.s.

Ing. Ján Olšanský, CSc.

pracovník aparátu SH ČMS Praha

MUDr. Jan Tuček

ředitel Zdravotnické záchranné služby Jihočeského kraje

Ing. Karel Nolč

dlouholetý člen SDH Chválenice v Plzeňském kraji

Ing. Jiří Pražský

starosta města Zbiroh v Plzeňském kraji

Ing. Martin Machoň, MBA

bývalý přednosta Okresního úřadu Karlovy Vary

Jiří Rokl

starosta města Rychnov nad Kněžnou v Královéhradeckém kraji

Miloš Mojžíšek

starosta OSH ČMS Frýdek-Místek v Moravskoslezském kraji

Arnošt Vilč

náměstek starosty OSH ČMS Opava a starosta SDH ČMS Komárov v Moravskoslezském kraji

Město Frenštát pod Radhoštěm v Moravskoslezském kraji

zastoupené starostou města Ing. Pavlem Orlíkem

Město Vrbno pod Pradědem v Moravskoslezském kraji

zastoupené starostkou města Ing. Helenou Kudelovou

Ing. Vincent Jakubský

pracovník oddělení obrany MÚ Prostějov v Olomouckém kraji

Zdeněk Janásek

starosta OSH ČMS Kroměříž ve Zlínském kraji

Jan Pijáček

starosta obce Vlčnov ve Zlínském kraji

Medaile HZS ČR Za zásluhy o bezpečnost

Jan Aulický	bývalý ředitel HZS podniku Škoda auto, a.s. Mladá Boleslav
František Grubauer	starosta Krajského sdružení hasičů ČMS kraje Vysočina
mjr. Josef Musil	velící důstojník směny, HZS hl. m. Prahy
mjr. Pavel Hošek	velící důstojník směny, HZS hl. m. Prahy
mjr. Vratislav Volf	vedoucí oddělení prevence, HZS Středočeského kraje
mjr. Josef Mihal	vedoucí oddělení prevence územního odboru Jindřichův Hradec, HZS Jihočeského kraje
pplk. Oldřich Pánek	ředitel územního odboru Jindřichův Hradec, HZS Jihočeského kraje
pplk. Ing. František Pavlas	náměstek pro IZS a operační řízení, HZS Plzeňského kraje
kpt. Jiří Kopta	velitel družstva, HZS Karlovarského kraje
mjr. Anděla Kalivodová	vedoucí oddělení stavební prevence, HZS Ústeckého kraje
plk. Ing. Valter Wrobel	ředitel územního odboru Chomutov, HZS Ústeckého kraje
kpt. Jiří Němec	ředitel odboru operačního řízení a komunikačních a informačních systémů, HZS kraje Vysočina
mjr. Bc. František Tretera	kontrolor, HZS kraje Vysočina
mjr. Josef Vacula	operační důstojník, HZS Zlínského kraje

Bouzov hostil novodobé rytíře

Hrad Bouzov byl opět svědkem ocenění těch, kteří udělali něco mimořádného pro ty druhé. U příležitosti státního svátku Dne osvobození od fašismu, tentokrát jeho šedesátého výročí, byla v Rytířském sále předána nejvyšší vyznamenání na úseku požární ochrany, integrovaného záchranného systému a ochrany obyvatelstva.

„Svět prochází významnými změnami, které se promítají i do práce záchranářů, příslušníků HZS ČR, dobrovolných hasičů, zaměstnanců státní správy a ovlivňují náš každodenní život. Živelní pohromy, průmyslové havárie a v posledních letech také terorismus jako nový fenomén, na který je nutné se připravit, i když to není právě jednoduché. Mění se systém ochrany lidských životů, ale sebelepší systém ani organizace nebude nic platná bez schopných a odvážných lidí,“ řekl generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán a poděkoval všem oceněným i jejich rodinám. Osobně pak předal Medaile HZS ČR Za statečnost, Čestné medaile HZS ČR a Medaile HZS ČR Za zásluhy o bezpečnost, udělené ministrem vnitra a generálním ředitelem HZS ČR a náměstkem ministra vnitra. Svou řeč uzavřel slovy: *„Jsem rád, že mohu předat ocenění těm, kteří se zapíší do novodobé historie, zvláště těm, kteří pomohli zachránit to nejcennější – lidský život. Nedělali to pro slávu ani pro peníze, proto jim patří dík i obdiv a nechť jim i jejich blízkým tato medaile připomíná, co vykonali“.*

Medaile HZS ČR Za statečnost získali za záchranu lidského života **Pavel Chiprianov** a **Mykola Hulka** z Olomouckého kraje. Zahlédli valící se kouř z oken bytu ve čtvrtém podlaží prostějovského obytného domu a z jednoho okna se zoufale vykláněl

dušící se muž. Okamžitě zasáhli a muže vytáhli na střechu hořícího domu mimo nebezpečí.

Lubomír Veselý, velitel družstva HZS podniku Českých drah, a.s., Olomouc, uviděl ve sklepě svého souseda, jak klečí uprostřed plamenů. Chtěl ho vytáhnout, ale muž omámený kouřem se bránil. Bez úspěchu se vrátil do chodby, kde se vydýchal a nabral síly, aby znovu bojoval s živlem, ale neměl na sobě ochranný oděv a oheň silil. Teprve na třetí pokus s nasazením vlastního života muže dostal ze sklepa ven a předal k lékařskému ošetření.

Mjr. Jaroslav Malec z HZS hl. m. Prahy při nedělní procházce se svým psem kolem zamrzlé hostivařské přehrady uslyšel křik muže a ženy, pod kterými se prolomil led. Duchapřítomně se rozhlédl po břehu a hledal čím by tonoucím pomohl. Našel starou hadici, kterou opatrně podával ženě, ale sám se také propadl do ledové vody. Naštěstí ke břehu již přibíhal další zachránce s dlouhou větví, pomohl oběma na pevnou půdu a společně pak zachránili i promrzlého tonoucího muže.

Příslušníci HZS Plzeňského kraje **prap. Jiří Černý** a **kpt. Karel Hůla** byli 24. listopadu 2004 ve službě, když dostali zprávu o tonoucím devítiletém chlapci v řece Úhlavě u malé vodní elektrárny v Prešticích. O pomoc zavolali dva chlapcovi kamarádi, s nimiž si hrál, než spadl pod výtokovou šachtu elektrárny. Oba muži se vrhli do ledové vody, aby uvolnili chlapcovu nohu zaklíněnou u dna. Jištění polohovacím pásem a horolezeckým lanem vzali bezvládné chlapcovu tělo mezi sebe a táhli asi 40 metrů silným proudem vody pomalu ke břehu.

„Dříve v těch místech bylo poměrně málo vody, proto mě překvapilo, že mi voda sahala až po prsa. Byla tak ledová, že jsem sotva dýchal a přestože jsem lezeckým instruktorem, nemohl jsem zacvaknout karabinu,“ svěřil se Karel Hůla. *„Měli jsme v autě ochranný oblek, ale nebyl čas na převlékání, i tak byl kluk dlouho v bezvědomí a my jsme už ani nevěřili tomu, že se probere. Jsem moc rád, že včas přiletěl vrtulník a dítě se podařilo zachránit.“*

Prap. Vít Machotka z HZS kraje Vysočina byl ve svém volnu právě na rybách, když ho 21. října 2004 povolali k zásahu jako zkušeného člena lezecké skupiny, aby se podílel na záchraně mladé dívky. Byla pod vlivem omamných látek a chtěla spáchat sebevraždu skokem z asi třicetimetřové Šeptouchovské skály.

„Slanil jsem se tak pět až šest metrů od ní a zjistil, že se známe, ale odmítala mě pustit blíž. Pokoušel jsem se ji přesvědčit, aby nedělala to, čím vyhrožovala, ale komunikace s ní byla těžká. Nesrozumitelně mumlala cosi, co nedávalo žádný smysl, chvílemi vůbec nereagovala. Až po dvou hodinách vyjednávání se mi povedlo přemluvit ji k dohovu, abych jí pomohl sestoupit,“ popsal svůj čin prap. Machotka.

por. Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ, foto Roman Váňa, Pavel Ryšlink - Blesk Olomouc a archiv redakce

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 7/2005

Neinvestiční dotace ze státního rozpočtu České republiky poskytovaná v roce 2005 na plnění projektů grantů

Tak jako v uplynulých letech je v roce 2005, v souladu s usnesením vlády č. 114 ze dne 7. února 2001 o Zásadách vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR nestátním neziskovým organizacím ústředními orgány státní správy a podle § 7 odst. 1 zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů, poskytována Ministerstvem vnitra neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR (dále jen „dotace“) nestátním neziskovým organizacím na plnění projektů grantů. Musíme zde ale podotknout, že až do roku 2004 se jednalo pouze o jeden typ nestátních neziskových organizací, kterým byla poskytována dotace, a to o občanská sdružení. Od roku 2005 došlo k rozšíření dotační oblasti na okruh dalších typů nestátních neziskových organizací, a to církví, náboženských společností, neziskových a podobných organizací.

Pro výše uvedené nestátní neziskové organizace bylo vyhlášeno Ministerstvem vnitra na rok 2005 již v roce 2004 v oblasti požární ochrany, integrovaného záchranného systému, ochrany obyvatelstva a krizového řízení celkem osm grantů.

K plnění vyhlášených grantů na rok 2005 se se svými návrhy projektů přihlásilo 26 žadatelů o dotaci. Návrhy projektů grantů projednala grantová komise MV-generálního ředitelství HZS ČR, která zpracovala podklady pro rozhodnutí generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra. Poté byly zpracovány návrhy rozhodnutí o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR a postoupeny ke konečnému rozhodnutí vedení Ministerstva vnitra.

V měsíci březnu 2005 byla Ministerstvem vnitra ve smyslu § 14 Sb., rozpočtových pravidel vydána rozhodnutí o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR na plnění celkem 51 projektů a následně i uzavřeny smlouvy o plnění projektu(ů) grantu(ů) mezi Ministerstvem vnitra a níže uvedenými občanskými sdruženími:

Název občanského sdružení	Výše poskytované dotace v roce 2005 v Kč
Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství	1 473 000
Český hasič	100 000
Moravská hasičská jednota	490 000
Česká hasičská jednota	483 000
Sportovní klub při Hasičském záchranném sboru Olomouckého kraje	45 000
Společnost Hasičská stopadesátka	140 000
Česká asociace hasičských důstojníků	935 000
Zájmové sdružení hasičských hudeb Pelhřimov	100 000
Adra	100 000
Česká speleologická společnost	120 000
Skalní záchranná služba v CHKO Broumovsko	100 000
Asociace velitelů hasičských záchranných sborů podniků	60 000
Vodní záchranná služba Českého červeného kříže	105 000
Český červený kříž	45 000
Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska	6 197 000
Svaz záchranných brigád kynologů ČR	275 000
Záchranná brigáda kynologů Jihomoravského kraje ČR	125 000
Celkem	10 893 000

Dotace určená nestátním neziskovým organizacím na rok 2005, vyčleněná v rozpočtu MV-generálního ředitelství HZS ČR, byla vydanými rozhodnutími poskytnuta v celém rozsahu.

kpt. Ing. Alena VESELÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR

strana 4

strana 9

strana 11

strana 33

POŽÁRNÍ OCHRANA

Požár depozitáře hradu Pernštejn	4
Cisternová automobilová stříkačka 32 - Tatra 815	6
Praktický výcvik prohloubil znalosti hasičů	8
HAMRY 2005	9

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Zapojení Policie ČR letecké služby do integrovaného záchranného systému	11
Evakuace osob z lanové dráhy	14
Hlavním tématem byla ochrana před nebezpečnými biologickými látkami	15

OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochrana obyvatelstva Ukrajiny	16
Civilní ochrana v zemích EU - Italská republika	18

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Prioritou příprava a vzdělávání odborníků	19
Nová publikace z oblasti krizového řízení	19
Ochrana kritických infrastruktur v Německu	20

INFORMACE

Zřizování jednotky sboru dobrovolných hasičů obce	21
Odborná příprava kynologů	22
Atestace v sutinách byly tvrdou školou	22
Pelhřimov ve znamení hudby	24
Den záchranářů v Kolíně	25
Mezinárodní cvičení EURATECH 2005	26
Město módy patřilo záchranářům	28
Humanitární pomoc Bulharské republice	30
Přetlaková ventilace	31
Olomouc hostila „nejtvrdší hasiče“	32
Velká cena poprvé v Plzni	33
Družstva sbírala body v Petrovicích	33

Klatovy hostily III. sjezd SH ČMS

Ve dnech 2. a 3. července 2005 se v Klatovech konal III. sjezd Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

Dvoudenního jednání nejvyššího rozhodovacího orgánu SH ČMS se zúčastnilo 358 delegátů a 50 hostů. Sjezd zhodnotil činnost a hospodaření za období od II. sjezdu SH ČMS a stanovil zaměření činnosti na příští pětileté období. Zároveň schválil některé změny ve stanovách.

Delegáti sjezdu rovněž zvolili nové řídicí orgány sdružení - starostu a jeho náměstkyni, členy výkonného výboru, předsedu a členy ústřední kontrolní a revizní rady.

Do funkce starosty SH ČMS byl opětovně zvolen Ing. Karel Richter.

(red.)

Požár depozitáře hradu Pernštejn

kpt. Zdeněk MELKES, kpt. Ing. Vladimír NOVÁČEK, foto kpt. Milan VRÁBEL, HZS Jihomoravského kraje

V pátek 15. dubna 2005 byl v ranních hodinách na krajské operační a informační středisko (KOPIS) HZS Jihomoravského kraje (HZS JMK) nahlášen požár hradu Pernštejn. Na likvidaci tohoto požáru se ve dvou dnech podílelo 120 hasičů z 23 jednotek HZS JMK, HZS kraje Vysočina a jednotek SDH obcí. První odhad škody způsobené požárem, vyčíslený na 100 milionů korun, byl v průběhu šetření upřesněn na 36 milionů na stavební části a 13 milionů na předmětech uložených v mobiliáři. Škodu na předmětech v mobiliáři lze však jen velmi těžko odhadnout, protože ztráta některých historických předmětů nebo stavebních prvků je nenahraditelná.

Popis objektu

Jedná se o objekt bývalé hradní sýpky, který je označován jako blok „C“. Nachází se západně od hlavního hradního paláce, v jeho těsné blízkosti. Objekt má jedno podzemní podlaží (PP) a dvě nadzemní podlaží (NP), podsklepen není s výjimkou malého sklepa se vchodem z 1. PP o půdorysných rozměrech přibližně 5 m x 5 m. Budova má půdorys úzkého protáhlého obdélníku, který se přibližně v polovině své délky zalamuje dle průběhu hradby směrem od hlavního hradního paláce. Šířka objektu včetně hradební zdi se pohybuje od 8 m do 9,5 m. Jeho délka v ose je přibližně 85 m. Výška budovy (po úroveň hřebene) je 12 m. Budova sýpky byla přistavěna pravděpodobně ve dvou fázích k hradební zdi, jejíž tloušťka se pohybuje kolem 1,5 m. Podélná obvodová zeď na straně nádvoří má tloušťku přibližně 0,75 m. Objekt je založen na skalním podloží prostřednictvím kamenného zdiva. Nadzemní zdivo je převážně smíšeného charakteru (kámen a cihla), přičemž kámen převažuje ve spodních partiích. Naopak zdivo od úrovně stropu 2. NP je již pouze cihelné (nadezdívky, štíty, horní část věže nad branou). V úrovni 1. PP jsou příčné nosné zdi ve větším množství. Tyto zdi plní především funkci podpor pro klenby, tvořící strop jednotlivých místností. V úrovni 1. NP již příčné nosné zdi nejsou. Strop 1. NP je dřevěný. Tvoří jej v celé ploše systém stropních trámů bez podhledu, pouze s prkenným záklopem bez dalších vrstev. Stropní trámy současně slouží jako vazné trámy krovu. Jsou profilu 20/28 cm a jsou uloženy na dřevěné pozednice. Na obou stranách objektu trámy přesahují přes půdorys sýpky. Střešní sýpky je sedlová, s námetky po obou stranách. Střešní plášť tvoří krytina „bobrovka“ kladená jednoduše. Na straně nádvoří je srážková voda odváděna svody ze střešních okapů na okolní skalnatý terén, na straně příkopu stéká voda volně do něj. Krov je dřevěný, vaznicové soustavy s plnými vazbami v osových vzdálenostech od 3,7 m do 4,1 m. Podlaha v 1. NP, která je nad klenutými stropy 1. PP, je tvořena stropními trámy profilu 30/40 cm, zasazenými do podélných obvodových zdí. Na těchto trámech s osovou vzdáleností asi 1 m je přibita vlastní podlaha tvořená deskami o síle 30 mm. Takto provedená podlaha je na již opravené části objektu a je natřena ochranným nátěrem.

Z hlediska stavebního provedení se jedná o objekt se dvěma požárními úseky. První tvoří 1. PP, druhý požární úsek je tvořen 1. a 2. NP.

Hasební zásah

Požár je na KOPIS HZS JMK nahlášen v 05.51 hodin. KOPIS bezprostředně poté vyhláší poplach pro stanice Tišnov a Bystřice nad Perštejnem a jednotky SDH Nedvědice a Doubavík, zařazené do I. stupně požárního poplachového plánu. Vzhledem k dalším telefonátům o požáru a předpokládanému rozsahu je ihned po I. stupni vyhlášen poplach pro jednotky zařazené do II. stupně požárního poplachového plánu. Jako první se na místo zásahu dostavuje jednotka SDH Nedvědice s požárním automobilem CAS 32 v 06.06 hodin, následo-

vaná jednotkami stanic Bystřice nad Perštejnem v 06.07 hodin a Tišnov v 06.12 hodin. Jednotky se tzv. Pivovarskou branou dostávají na I. nádvoří.

V době příjezdu je vidět kouř a plameny ze střechy objektu na III. nádvoří. Příslušníci natahují dopravní vedení od CAS 32 SDH Nedvědice a snaží se násilně otevřít vrata na III. nádvoří, která následně otevírá kastelán.

Průzkumem je zjištěno, že požárem je zasažen celý prostor depozitáře, v objektu nejsou žádné osoby, došlo k propadení střešní konstrukce do prostoru 2. NP. V této době je vyhlášen III. stupeň dle požárního poplachového plánu.

Velení zásahu přebírá velitel jednotky stanice Bystřice nad Perštejnem, který nasazuje jeden proud C 52. Ve spolupráci s kastelánem hradu je vypnut přívod elektrického proudu do celého hradu. Je rovněž zahájena evakuace předmětů z prostor depozitáře.

V době příjezdu dalších jednotek, tj. v 06.30 hodin, je místo požáru rozděleno na dva úseky. Řízení evakuačních a hasebních prací v prvním úseku přebírá velitel stanice Tišnov, hasební práce ve druhém úseku řídí velitel zásahu (dále jen VZ). Je organizována dálková doprava vody.

Postupně po příjezdu dalších jednotek jsou nasazovány další útočné proudy a je posílena evakuace historických předmětů v prvním úseku, kde hrozí propadnutí stropu, proudy C 52 jsou zde nasazeny proti šíření požáru do prostor objektu pokladen a tzv. Jižní věže. Je prováděn průzkum I. NP, ze kterého jsou vyneseny P-B lahve.

V 07.22 hodin přebírá řízení zásahu velitel stanice Tišnov. Přehodnocuje rozdělení řízení obou úseků a posiluje organizaci dálkové dopravy vody, na které se podílí velitelé jednotky stanice Bystřice nad Perštejnem a stanice Brno-Lidická ve spolupráci s veliteli jednotek SDH. V této době je rovněž zintenzivněn průzkum přilehlého hradního paláce, který provádějí hasiči a pomáhají i zaměstnanci hradu. Rovněž je prováděna kontrola tzv. Jižní věže.

V době lokalizace, tedy v 08.44 hodin, je nasazeno celkem sedm proudů C 52. Proudů jsou doplňovány dvěma dopravními vedeními, z toho jedno vedení od vodního zdroje v obci Pernštejn (přibližně 1 km s převýšením asi 60-70 m), druhé vedení je doplňováno kyvadlovou dopravou z rybníka v obci Nedvědice (přibližně 3 km).

V 08.30 hodin byl ustaven štáb velitele zásahu z příslušníků HZS JMK územní odbor Brno a příslušníků stanice Bystřice nad Perštejnem z HZS kraje Vysočina. V této době jsou rovněž zahájeny práce na rozebírání konstrukce střechy a stropu depozitáře za současného ochlazování. Dále je prováděno rozře-

zání a odstranění kovových konstrukcí regálů. Odstraňováním všech napadených zbytků konstrukcí a vybavení se postupně odlehčuje zatížení klenby. Je nasazeno pět proudů C 52. Ohořelé zbytky krovů a další hořlavé předměty jsou postupně shazovány do hradního příkopu, kde jsou dohašovány proudem z CAS 32, která je zde umístěna. Stále je prováděn průzkum a kontrola přilehlých hradních prostor.

Likvidace požáru

Práce na odstranění spadlých krovů, stropních trámů, rozřezání kovových konstrukcí vybavení depozitáře a dohašovací práce pokračují do 15.45 hodin. Při pracích se střídají skupiny hasičů z řad profesionálních i dobrovolných hasičů. Od 16.00 hodin je zrušeno vedení dálkové dopravy vody z obce Pernštejn a na vedení zásobovaném kyvadlovou dopravou jsou ponechány tři proudy. Postupně jsou odesílány jednotky na základny a v 16.20 hodin na místě zásahu zůstávají jednotky stanice Tišnov a SDH Nedvědice. Jsou dohašována malá ohniska požáru a jednotky střeží místo požáru. Přes noc na místě zůstává jednotka SDH Nedvědice. V ranních hodinách v sobotu 16. 4. 2005 je provedena kontrola místa požáru a VZ vzhledem ke stavu místa požáru a klimatickým podmínkám rozhoduje o dalším dohledu místa zásahu. V 14.13 hodin dochází k rozhoření části krovu na velmi nepřístupném místě obvodu depozitáře. Požár je likvidován příslušníky stanice Tišnov. Po likvidaci tohoto ohniska požáru a následném průzkumu VZ ve 14.57 hodin rozhoduje o stanovení likvidace celého požáru hradního depozitáře.

Příčina vzniku požáru

Požárem byl zasažen prakticky celý objekt. Ohledáním bylo na základě ohniskových příznaků a směrů šíření požáru zjištěno, že kriminalistické ohnisko požáru je v prostoru mezi stropem (klenbou) 1. PP a dřevěnou podlahou 1. NP, asi 15 m od štítové zdi oddělující místnosti používané správou hradu od rekonstruovaného prostoru. Přesnější vymezení ohniska nebylo možné určit vzhledem k rozsahu poškození objektu požárem. Na základě skutečností zjištěných na místě požáru a získaných informací byly stanoveny tři pracovní verze možné příčiny vzniku požáru:

- technická závada na elektroinstalaci nebo elektrických zařízeních,
 - chemické samovznícení,
 - vznícení hořlavých materiálů od mechanické jiskry vzniklé při obrousování provedeného nátěru podlahy.
- V místě stanoveného kriminalistického ohniska požáru byly odebrány vzorky, které jsou předmětem dalšího odborného zkoumání na znaleckých pracovištích Policie ČR a HZS ČR. Současně byla jako irelevantní vyloučena příčina vzniku požáru v důsledku hry dětí s otevřeným ohněm a vzhledem k absenci stop násilného vniknutí, vícenásobného ohniska požáru, případně nálezu nádoby od hořlavé kapaliny byla stanovena jako velmi málo pravděpodobná až vyloučená verze úmyslného zapálení.

Přesná příčina vzniku požáru nebyla dosud zjištěna, z uváděných pracovních verzí je nejpravděpodobnější chemické samovznícení, způsobené zatečením laku do prachových podílů a obilných plev pod podlahou 1. NP.

Specifika hasebního zásahu

Klady:

- nasazení a maximální snaha všech zasahujících profesionálních a dobrovolných hasičů,
- vysoká úroveň spolupráce základních složek IZS, ale i správy hradu, vedení obce, pracovníků národního památkového ústavu s VZ a jeho štábem hašení,
- zajištění stravy a nápojů a zázemí k odpočinku pro hasiče ve spolupráci s majitelem hradní restaurace,
- i přes značný počet zasahujících hasičů a zásah v obtížných podmínkách došlo pouze k jednomu případu drobného zranění,
- kladně se projevilo použití smáčedla.

Zápory:

- hrad je právem označován jako nedobytný, a to i pro požární techniku. Jediný příjezd na I. nádvoří přes Pivovarskou bránu byl pro současnou techniku obtížný,
- podstatným problémem byly nedostatky ve spojení. Jednak většina jednotek SDH obcí není vybavena radiostanicemi, takže pokyny byly předávány osobně, což v případě dálkové dopravy vody bylo pracné a zdlouhavé. Rovněž se negativně projevilo nepokrytí místa zásahu signálem terminálů Matra a výpadky v pokrytí převaděčem pro radiostanice Motorola způsobily, že spojení s KOPIS bylo vedeno převážně mobilními telefony,
- problémy způsobila i vlastní stavba hradních objektů. Těžko přístupná místa pro hasební práce prověřila stupeň výcviku zasahujících hasičů. V mnohých případech i přes zajištění vyžadovaly hasební práce i osobní odvalu,
- problematická byla rovněž jediná přístupová cesta vedoucí pod požárem zasaženou branou pokračující podél objektu sýpky. Padající krytina ohrožovala všechny procházející osoby a hadicové vedení,
- úlet drobných částic z místa požáru ohrožoval přilehlé prostory hradního paláce, stejně jako teplota zplodin hoření. Z tohoto důvodu byl neustále prováděn průzkum okolí místa zásahu.

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 22. května do 15. června roku 2005

25. 5. • **Nákladní automobil s návěsem** na hraničním přechodu Pomezí okr. Teplice. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
26. 5. • **Provoz recyklace** firmy Monstav CZ, s.r.o., ve Vřesové, okr. Sokolov. *Příčina* - přehřátí ložiska v drtiči pneumatik. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
27. 5. • **Návěs nákladního automobilu s textilem PES** na silnici 1,5 km komunikace R46, směr Brno, okr. Vyškov. *Příčina* - technická závada. *Škoda* - 1 400 000 Kč.
28. 5. • **Tři nákladní automobily na odstavné ploše** areálu firmy Cetos a.s., Praha 15. *Příčina* - technická závada elektroinstalace. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
29. 5. • **Návěs kamionu s nákladem 22,5 t mraženého koňského masa** na silnici u Jablunkova, okr. Frýdek-Místek. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 6 900 000 Kč.
31. 5. • **Kamion** v Praze 9. *Příčina* - technická závada elektroinstalace. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
2. 6. • **Nákladní auto s návěsem** na 229 km dálnice D1, okr. Vyškov. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 100 000 Kč.
4. 6. • **Sklad přepravek minerálních vod** Mattoni v Kyselce, okr. Karlovy Vary. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
10. 6. • **Rekreační chalupa** v Krompachu, okr. Česká Lípa. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 2 500 000 Kč.
15. 6. • **Dvě osobní a jedno nákladní vozidlo** na silnici I. třídy u tunelu před Moravskou Třebovou, okr. Svitavy. *Příčina* - dopravní nehoda. *Usmrceny* tři osoby, *zraněny* dvě osoby. *Škoda* - 3 500 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Cisternová automobilová stříkačka 32 - Tatra 815

plk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Podvozek nového nákladního automobilu Tatra 815, který byl předlohou pro konečný projekt v roce 1974

Vývoj nákladního automobilu Tatra s trambusovou karosérií byl zahájen již okolo roku 1960 a v roce 1967 bylo vyrobeno prvních 16 kusů. Šlo tehdy o technicky zajímavý terénní nákladní automobil Tatra 813, kterých později bylo vyrobeno bezmála dvanáct tisíc kusů. Posledním rokem výroby T 813 stejně jako T 148 byl rok 1982, kdy se začínala rozjíždět postupně výroba nového typu Tatra 815. První dva nákladní automobily této řady však spatřily světlo světa již v roce 1976 a o rok později následovala sedmnácti kusová výrobní série. Teprve v roce 1983 se jejich výroba zvýšila na 9199 kusů a v následujících letech postupně narůstala až na 15 327 v roce 1989, kdy tento nákladní automobil bylo možné vidět nejen ve všech zemích tehdejší RVHP.

Tradiční páteřový rám byl osazen atmosférickým, vznětovým, vzduchem chlazeným motorem řady 930 s uspořádáním válců do V, který byl od počátku vyvinut jako osmi, deseti a dvanáctiválec. Na podvozkové části se nově objevilo pneumatické odpružení zadních hnacích kyvadlových polonáprav, zatím co přední náprava byla odpružena tradičně zkrutnými tyčemi. Trambusová kabina byla sklopná, v základním provedení byla dvoulístná a umožňovala různou vzdálenost předsunutí před přední nápravu. Tato typová řada, podobně jako T 813, nabízela také uspořádání náprav 6x6 s jednou nebo dvěma říditelnými nápravami, dále 8x8 a později také 4x4.

■ Příprava na výrobu prototypu nové CAS

V roce 1974 byl vypracován konečný projekt nového požárního automobilu CAS 32 na podvozku Tatra 815. Pro projekt byl vybrán podvozek v provedení PR2 s pomocným průběžným rámem a s uspořádáním

náprav 6x6.1 (tedy s jednoduchým oráfováním zadních náprav). Byl vybaven krátkou kabinou se dvěma místy k sezení, která byla pro potřeby požární ochrany rozšířena o další

dvě sedadla v prostoru nad motorem a označena jako „nouzová“.

Pro novou CAS byla navržena účelová nástavba ze stavebnicových celků, u které se podle dobových zázna-

Prototyp CAS 32 – vyrobený na sklonku sedmdesátých let

Pohled na horní pochůznou plošinu účelové nástavby CAS 32

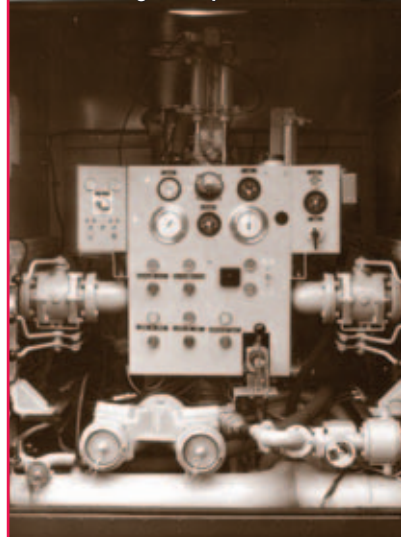
mů dbalo „maximální estetičnosti“. Přední část nástavby tvořila kabina pro uložení požárního příslušenství, střední část tvořil levý a pravý bok upevněný na vodní nádrži a zadní část další kabina s čerpací jednotkou. Obě kabiny měly být původně osazeny dveřmi vyklápějícími se nahoru, bylo však zvažováno použití dvoukřídlových dveří přesto, že zadavatel (MV-HSPO) požadoval již tehdy užití roletek z lehkého kovu vyklápěných na Slovensku. Výrobce nakonec upřednostnil užití jednokřídlových dveří s ohledem na podstatně menší výrobní náklady. Zajímavým celkem nástavby měla být dvě plata uložená po stranách na účelové nástavbě vlevo a vpravo. Měla se vyklápět dozadu, přes zadní skříň šikmo dolů, a to až na úroveň asi 1600 mm od země. Plata měla být ovládána hydraulickým mechanismem a v každém platu měly být uloženy dvě sací hadice a dva díly nastavovacího žebříku. Tato část nástavby se však nerealizovala a sací hadice se již u prototypu posunuly do přední skříň, kde byly uloženy příčně. Nádrž na vodu o objemu 8000 l byla vybavena třemi řadami vlnolamů. Novinkou byla její tepelná izolace doplněná „teplovodním topným systémem“. U nádrží na pěnídlo bylo zvažováno použití sklolaminátu, nakonec byl vybrán polyetylén. Pěnotvorné zařízení bylo poprvé vybaveno příměšovačem, který samočinně udržoval zvolené procento přimísení v závislosti na průtoku vody. V CAS bylo také vestavěno vřetenové čerpadlo pro plnění pěnídlových nádrží s výkonem $50 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ a poháněné od požárního čerpadla klínovým řemenem.

Lafetová proudnice měla mít původně výkon $3200 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$, výkon proudnice však byl v průběhu jejího vývoje změněn na $1600 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$. Lafetová proudnice byla nově osazena sou-

časně proudnicí na stříkání vody a pěnotvornou proudnicí P12 a byla netradičně vysunována pneumaticky. Netradiční bylo i její umístění mimo podélnou osu nástavby, v prostoru za kabinou osádky. Perspektivně se uvažovalo i o dálkově ovládané lafetové proudnici z dovozu, tato varianta však nebyla nikdy hromadně zavedena. Lafetová proudnice byla doplněna dalšími dvěma zařízeními prvotního zásahu. Ta byla tvořena hadicemi 52 s pěnotvornými proudnicemi P6 po obou stranách zadní skříň.

Čerpací jednotka byla navržena s výkonem $3200 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ a byla vybavena elektromagnetickými ovládacími ventily doplněnými ručním nouzovým ovládním. Z počátku byl uvedený výkon jednostupňového požárního čerpadla závislý na současném použití dvou sacích řádů stejně jako u CAS 32 - 148, později se podařilo zajistit dovoz kvalitních sacích hadic 125 s vnitřním krytím ocelové spirály z tehdejší Jugoslávie a výkon

Pohled na čerpací jednotku CAS 32 s elektromagnetickým ovládním

$3200 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ bylo možné dosáhnout i s jedním sacím řádem. Novinkou byla takzvaná automatická plynová vývěva, která se samočinně vypínala při zavodnění požárního čerpadla. Výtlačná hrdla 75 byla na každé straně dvě a původně měla být vyvedena do spodních samostatných schránek pod schránkami na požární příslušenství. Spodní schránky měly být kryté malými dvířky otevírajícími se dolů, do vodorovné polohy a zvažovala se i možnost jejich využití jako stupaček. Do těchto schránek měla být vyvedena i obě sací hrdla 125. Toto řešení bylo použito ještě u prototypu, u ověřovací série již byla zadní skříň osazena na každé straně pouze jednou společnou schránkou.

Přístup na horní plošinu účelové nástavby, kde bylo zcela tradičně uloženo rozměrné požární příslušenství, byl řešen poněkud netradičně z pravé strany, v prostoru mezi kabinou a účelovou nástavbou rozkládacím žebříkem. Součástí požárního příslušenství byla také výkonná asanační lišta.

■ Výkonný požární automobil

Po podrobném vyhodnocení zkušebního provozu již zmíněného prototypu nové CAS 32 byl v roce 1982 uplatněn u národního podniku Karosa požadavek na výrobu této CAS. Po necelých deseti letech vývoje, tedy v roce 1984, byla v s.p. Karosa konečně zahájena výroba první série. Nový požární automobil zaujal laiky i odborníky. Trpěl však několika nedostatky. S novým požárním automobilem například silně kontrastovalo technické provedení tažené tyče, která postrádala typizovanou kovanou oka. Vzduchové dýchací přístroje s náhradními lahvemi se v požárním příslušenství objevily později, až při zásadní inovaci CAS na sklonku osmdesátých let. Tehdy byla konečně přijatelným způsobem vyřešena i aretace otevřených dveří účelové nástavby.

Cisternová automobilová stříkačka 32 - Tatra 815 velice brzy zdomácněla ve většině požárních stanic. Trvalo však poměrně dlouho, než se u ní podařilo výrobci odstranit všechny její počáteční nedostatky. Dnes ale můžeme říci, že přes své stáří a poměrně vysokou spotřebu paliva je stále vysoce výkonným požárním automobilem.

Paradoxem zůstává skutečnost, že CAS 32 měla původně tvořit taktický doplněk k CAS K25, její výroba však předběhla výrobu pětadvacítky asi o rok, a i počet dodaných podvozků LIAZ byl menší, než byl záměr a aktuální potřeba, a tak jednotky PO byly vybavovány CAS 32 ve větším počtu, než bylo původním záměrem.

Praktický výcvik prohloubil znalosti hasičů

plk. Ing. Jan LEJSEK, HZS Středočeského kraje územní odbor Mladá Boleslav, foto archiv autora

Na jaře letošního roku se na letišti v Mladé Boleslavi uskutečnil praktický výcvik hasičů Středočeského kraje v používání hydraulických technických prostředků pro vyprošťování osob z osobních automobilů.

Výcvik se prováděl na předem určeném počtu a typech osobních automobilů současné výrobní řady koncernu Škoda auto, a.s. Mladá Boleslav. Jeho organizací byl pověřen územní odbor Mladá Boleslav a zúčastnilo se ho 151 hasičů z dvaceti jednotek PO Středočeského kraje:

- 16 jednotek HZS Středočeského kraje,
- 2 jednotky HZSP (Aero Vodochody a.s., ČD, a.s. Nymburk),
- 2 jednotky SDH obce (Senohraby, Těptín).

Každé jednotce PO byl umožněn výcvik minimálně na dvou osobních automobilech.

Výcvik s hydraulickými technickými prostředky ve vybavení jednotek PO umožnil prakticky vyzkoušet hydraulické vyprošťovací zařízení na moderních konstrukčních technologiích používaných při výrobě osobních automobilů značky ŠKODA.

Cvičící se nejprve prakticky seznámili s konstrukčním řešením těchto osobních automobilů, např. s konstrukcemi karosérií a umístěním airbagů ve vozidlech. Prakticky si, za pomoci vlastních vyprošťovacích hydraulických technických prostředků, vyzkoušeli odstraňování konstrukčních prvků karosérie osobních automobilů (stříhání sloupků dveří, prahů, vylomení zámků dveří, odstraňování přední kapoty motoru, stříhání pedálů a volantů, odstraňování - řezání lepených skel v karosériích).

Výcvik jednoznačně prohloubil a rozšířil znalosti hasičů, které byly teoreticky získány v kurzech zaměřených na problematiku záchrany osob z havarovaných vozidel.

Nové poznatky

- jednotky HZS Středočeského kraje jsou vybaveny rozdílnými typy hydraulických technických prostředků (NARIMEX, LUKAS, HURST). Byla konstatována omezená spolupráce více jednotek u zásahu s potřebou zapůjčení některého prostředku z výbavy spolupracující jednotky PO,
- při práci s hydraulickými nástroji při stříhání nebo rozpínání karosérií osobních automobilů značky ŠKODA je zapotřebí delších časových intervalů k provedení úkonu z důvodu mechanické tuhosti konstrukce karosérie osobních automobilů,

- při stříhání sloupků dveří u osobních automobilů značek ŠKODA OCTAVIA a SUPERB vykazovaly hydraulické nástroje delší časový interval a provedení úkonu vyžadovalo více pokusů,
- při výcviku odstraňování lepených skel bylo cvičícími zjišťováno, že neúčinnějšími prostředky jsou zde přímočaré pily (ruční nebo akumulátorové),
- v řadě případů přímo s cvičící jednotkou PO na místě spolupracoval technik koncernu Škoda auto, a.s., který podal cenné informace o konstrukci automobilů a informoval o postupu rychlého a bezpečného odstranění přední kapoty motorového prostoru, ve kterém místě je neúčinnější nasazení rozpínacího hydraulického nástroje pro vylomení zámků dveří a dále, jak vyřadit z účinnosti airbag odpojením od elektrického napájení z akumulátoru, jaké jsou deformací zóny osobních automobilů značky ŠKODA.
- některé jednotky HZS kraje měly možnost si při výcviku vyzkoušet hydraulické technické prostředky WEBER. Příslušníci, kteří s tímto zařízením pracovali, oceňovali možnost použití různých druhů velikosti nástrojů, které poskytovaly různé možnosti použitých pracovních tlaků do nástrojů.

Nedostatky

- v několika případech bylo zjištěno, že některé hydraulické nářadí nepracuje dobře na konstrukčních systémech používaných výrobcem automobilů, protože měly malý stříhací tlak,
- na některých stanicích HZS ČR chybí ve výbavě hydraulických vyprošťovacích zařízení rozpínací tyče a zvedací vaky,

- některé stanice HZS ČR a další jednotky PO nejsou vybaveny přímočarou pilou na řezání lepených skel osobních automobilů.

Klady

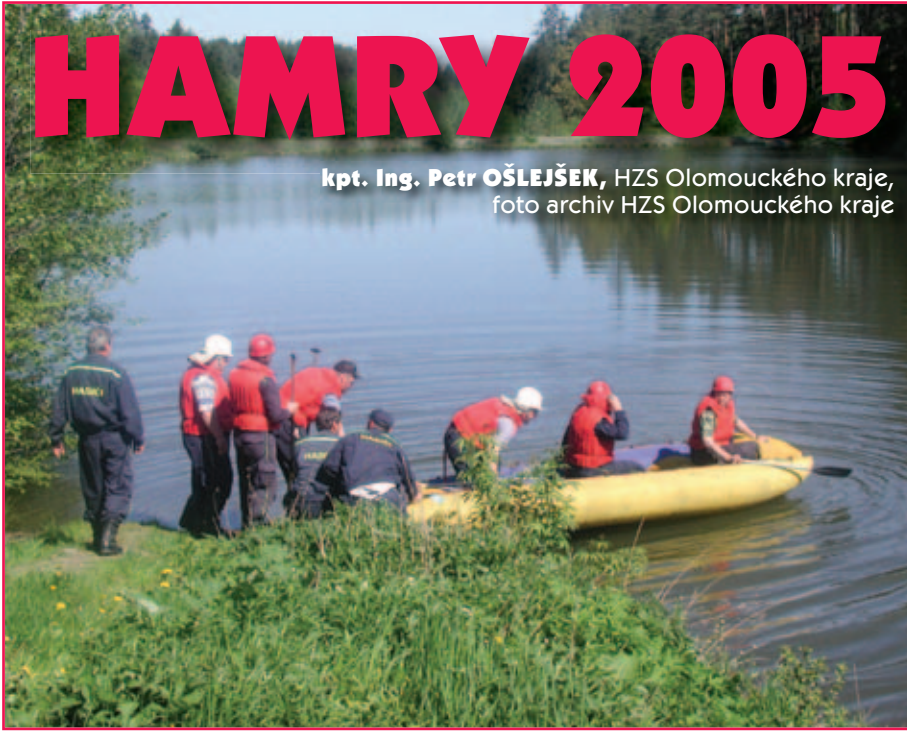
- profesionální a iniciativní přístup k výcviku všech cvičících příslušníků HZS Středočeského kraje, členů SDH obcí, zaměstnanců HZSP,
- výklad o konstrukčních prvcích karosérií osobních automobilů a způsoby postupu odstraňování částí karosérií, který provedl technik koncernu Škoda auto, a.s., byl při výcviku ceněn a hodnocen jako velmi přínosný pro rozšíření teoretických znalostí.

Závěr

- kladný ohlas na tento druh praktického výcviku ze strany cvičících hasičů,
 - byl vznesen požadavek na pokračování takovéto formy výcviku v menších pracovních skupinách za přítomnosti technika podniku Škoda auto, a.s.,
 - praktický výcvik potvrdil celistvost a tuhost karosérií nových osobních automobilů značky ŠKODA,
 - zásah s hydraulickými vyprošťovacími zařízeními na moderní osobní automobily je fyzicky náročný, vyžaduje dobrou fyzickou kondici a klade vyšší nároky na zasahující záchranáře, a to jak v technické tak i teoretické rovině,
 - vyhodnocení, včetně poznatků z výcviku, bude tématem na instruktážně metodického zaměstnání velitelů stanic HZS Středočeského kraje.
- Ředitel HZS Středočeského kraje písemně poděkoval vedoucím představitelům koncernu Škoda auto, a.s. Mladá Boleslav za umožnění výcviku pro hasiče Středočeského kraje. ■

HAMRY 2005

kpt. Ing. Petr OŠLEJŠEK, HZS Olomouckého kraje,
foto archiv HZS Olomouckého kraje

Ve dnech 20. až 21. května 2005 uspořádal Hasičský záchranný sbor Olomouckého kraje, územní odbor Prostějov, tradiční praktickou odbornou přípravu pro velitele jednotek sborů dobrovolných hasičů obcí.

Obhacení o novinky

Pozváni byli nejen velitelé jednotek PO kategorie JPO II a III, ale i vybraní velitelé z jednotek PO kategorie JPO V. Jednotky PO kategorie JPO II a III se odborné přípravy účastní každoročně, pro velitele nejpočetněji zastoupených jednotek PO kategorie JPO V navazuje účast na cyklickou odbornou přípravu jednou za pět let.

První den soustředění probíhal převážně na jednotlivých stanovištích, na kterých si mohli všichni vyzkoušet některé novinky, jakými jsou například výstavba protipovodňových hrází, průzkum a vyhledávání v zakouřeném prostoru, výstavba dekontaminačního pracoviště, manipulace s útočným proudem při vstupu do zakouřeného prostoru a další. Nechyběla samozřejmě ani stanoviště se standardním výcvikem, tj. poskytování první pomoci, zajištění při práci ve výškách, činnost při dopravní nehodě a komunikace mezi účastníky zásahu a operačním a informačním střediskem. Zpestření ve výcviku přinesla ukázka zásahu vrtulníkové letky SAR z 23. letecké základny vrtulníkového letectva Edvarda Beneše v Přerově. Ukázka neměla za cíl pouze prezentovat záchrannou jednotku, ale především seznámit členy jednotek SDH obcí s činností při přípravě přistávacích ploch pro vrtulník, naváděním při přistání a s dalšími bezpečnostními zásadami.

Na první soustředění byli pozváni i starostové obcí, aby se mohli osobně přesvědčit o tom, jaké jsou možnosti jednotek SDH obcí. O nevšedním zájmu o akci, nejen mezi členy jednotek SDH obcí, ale i mezi starosty obcí, svědčí více než dvě stovky zúčastněných.

Rallye prověřovala

Sobotní II. ročník RALLYE HAMRY 2005 měl prověřit jednotky SDH obcí při reálných zásazích. Byly připraveny dva okruhy a na nich zřízeno celkem sedm stanovišť. Všechna stanoviště byla uzpůsobena tak, aby co nejreálněji simulovala skutečný zásah. Úkolem velitelů skupin bylo provést základní průzkum, vydat rozkazy a provádět další koordinaci činnosti.

Vzhledem k nejednotnému vybavení automobilů měly jednotky SDH obcí na stanovištích připraveny základní technické prostředky a na rozhodnutích velitelů záviselo, které z nich a jak použijí. Stanoviště byla volena tak, aby bylo možné zapojit celou skupinu. Při hodnocení pořadatelé zohlednili nejen vlastní taktiku zásahu, ale i zajištění bezpečnosti a koordinaci činnosti ve skupině.

Tradičně nejzajímavější byla stanoviště záchrany z vody, záchrany osoby po pádu v lomu a průzkumu a záchrany osoby při požáru. Zařazena byla samozřejmě i dopravní nehoda a základy při práci s mapou. Během celého závodu udržovaly skupiny spojení s předem určeným operačním střediskem. Letos poprvé se jednotky SDH obcí pohybovaly samostatně podle mapy, ve které byla zakreslena předpokládaná stanoviště a kontrolní body.

Vzhledem k tomu, že skupiny byly složeny jen z velitelů jednotek, bylo vlastní vyhodnocení pouze formální. Podstatné je, že všichni účastníci prokázali, že jsou v reálných situacích schopni dobře aplikovat získané informace.

Pozornost přípravě

Potvrdilo se, mimo jiné, že organizace takto rozsáhlé akce si vyžaduje velký počet pořadatelů. Do jejich řad je proto nezbytné zapojit nejen příslušníky jednotek HZS kraje, ale též příslušníky oddělení prevence, havarijního plánování a ochrany obyvatelstva HZS kraje. Především pro příslušníky HZS kraje zařazené na úseku ochrany obyvatelstva je komunikace s jednotkou PO a konfrontace s reálnou situací důležitá.

Oblast zdravotní přípravy organizovala a zajišťovala Zdravotnická záchranná služba Olomouckého kraje, a to i tentokrát velmi kvalitně. Věříme, že se podobný způsob výcviku podaří zařadit i do odborné přípravy profesionálních jednotek PO a složek IZS.

Penzijní fond České pojišťovny připisuje zhodnocení 3,5 %

Penzijní připojištění je stále populárnějším finančním produktem. Počet lidí, kteří si spoří na penzi, překonal hranici tří milionů. Každý čtvrtý přitom dal přednost připojištění u Penzijního fondu České pojišťovny (PFČP). Na otázky týkající se tohoto oblíbeného spoření jsme se proto zeptali jeho výkonného ředitele pro obchod a marketing Mgr. Pavla Němce.

I když v České republice existuje 11 penzijních fondů, proč si lidé tak často vybírají právě Penzijní fond České pojišťovny?

Je to kombinace několika faktorů. U PFČP mohou lidé těžit především z jistoty a stability velké finanční skupiny, zkušeností největšího penzijního fondu u nás. V současnosti se staráme o prostředky více než 810 tisíc klientů a náš tržní podíl přesahuje 26 %. To je příležitost pro další snižování nákladů na jednotlivé klienty, což se nakonec pozitivně projevuje i na zhodnocení úspor klientů, které patří v Česku mezi nejvyšší. Za uplynulý rok se nám díky tomu podařilo vytvořit zisk ve výši 707 milionů korun. Za rok 2004 jsme tak našim klientům zhodnotili vklady o 3,5 %.

Nabídky penzijních fondů jsou často velmi podobné. Čím se odlišuje PFČP?

Kromě stability a bezpečí největšího penzijního fondu a pojišťovny nabízíme klientům především kvalitní servis. Během posledního roku jsme výrazně zlepšili úroveň našeho telefonního centra a zavedli pohodlné internetové služby. Pokud vezmeme v úvahu skutečnost, že naši klienti mají ke svému připojištění přístup prostřednictvím široké pobočkové sítě České pojišťovny, je spoření s PFČP jedním z nejsnazích dostupných finančních produktů. Další výhody přináší také spolupráce s ostatními sesterskými společnostmi v rámci naší finanční skupiny.

Kolik peněz by měli lidé u vašeho penzijního fondu ideálně spořit?

Pokud chce klient získat maximální státní příspěvek, který za rok může činit až 1800 korun, měl by si u penzijního fondu ukládat minimálně 500 korun měsíčně. Pokud chce maximálně využít i daňových úlev, měl by spořit 1500 korun měsíčně. Za rok lze takto prostřednictvím úspory na dani získat zpět až 3840 korun. Existují i kvalifikované výpočty založené na základě demografických prognóz vývoje české populace. Podle těch vychází, že by si mladí lidé měli na důchod ukládat ideál-

ně kolem 10 % svých aktuálních příjmů.

Je možné se k penzijnímu spoření připojit i v pokročilejším věku?

Určitě. I pro starší občany ve věku mezi 50 a 60 lety je penzijní připojištění vhodná cesta, jak si přilepšit k důchodu. Díky státním příspěvkům a daňovým úlevám je možné dosáhnout skutečně nadstandardního zhodnocení vkladů. PFČP

nabízí penzijní plán odpovídajícím potřebám a možnostem každého klienta bez ohledu na jeho věk.

Mohu si jako klient vybrat své úspory najednou, nebo si musím nechat vyplácet měsíční rentu?

Každý účastník připojištění si může podle svých potřeb vybrat, jestli si peníze vybere najednou, nebo mu budou vypláceny měsíčně v podobě zvoleného typu penze. Smlouvu přitom není povinen ukončit v okamžiku, kdy mu vznikne nárok na výplatu peněz, ale může klidně pokračovat v dalším výhodném spoření. Klientům, kteří ukončují svoji smlouvu, nabízíme následně uzavření nové smlouvy.

Platí se u vás poplatky za vedení účtu a případné změny ve smlouvě?

Řada klientů žije v domnění, že vedení účtu penzijního připojištění a změny ve smlouvě jsou penzijním fondem zpoplatněny, jako je tomu například u stavebních spořitelén. Opak je pravdou. Podle zákona o penzijním připojištění jsou klientské účty vedeny zdarma, rovněž veškeré změny smlouvy se provádějí bezplatně. V tomto ohledu nemá naše spoření konkurenci.

Kde si může nový klient sjednat smlouvu o penzijním připojištění?

Smlouvu o penzijním připojištění u PFČP lze sjednat pomocí formuláře na internetu, či přímo na kterékoli pobočce České pojišťovny. Naše připojištění nabízejí také zástupci renomovaných makléřských firem. Více se o naši nabídku můžete kdykoliv dozvědět na webových stránkách www.pfcp.cz nebo na infolince 221 109 111.

PENZIJNÍ FOND
ČESKÉ POJIŠŤOVNY

MOSTY v Sazka Areně

Dva roky uplynuly a opět se o svou pozornost hlásí seminář o požární prevenci, a nejen o ní, pod názvem MOSTY.

Jeho druhý ročník staví laťku o něco výš – pokud si organizátoři dali do vínku zvát posluchače a zajímavé přednášející do prostoru atraktivních z mnoha pohledů všech hasičských profesí, tak letos to platí dvojnásob. Po předloňské premiéře ve výjimečné stavbě hotelu Holiday Inn na pražské Pankráci se dne 3. října 2005 sejde zhruba stopadesát účastníků ve vysočanské Sazka Areně. Místo se mění, myšlenka zůstává. Letošní MOSTY budou opět o působení požární prevence jako součásti bezpečného života, potřebě součinnosti všech složek, které se na ní podílejí, o krizovém plánování a krizovém řízení. Možnost se setkat budou mít zástupci státní správy a samosprávy, HZS krajů, sborů dobrovolných hasičů, ministerstev, vysokých škol a vědeckých ústavů působících v oboru PO, stejně jako zástupců firem, jejichž doménou je především požární prevence.

K propojení profesně detailního pohledu na Sazka Arenu s obecnými otázkami prevence, zásahové činnosti a krizového plánování přispěje v dopoledním a odpoledním bloku více než desítka přednášek. Jistě zajímavý start semináře MOSTY obstará téma o architektonickém řešení stavby Sazka Areny. Nebude chybět problematika schvalování výrobků zabudovaných do stavby, jejich certifikace, dále téma o stabilních hasičích zařízeních z pohledu jejich budoucnosti a nebo ochrana ocelových konstrukcí. Do programu bude zařazena i přednáška o vlivu vzduchotechnických systémů na průběh mimoriádné události, způsobené teroristickými útoky CBR látkami, určitě zajímavé budou i výsledky analýzy požárů velkokapacitních a shromažďovacích objektů. Na závěr ještě připomeňme téma nového zákona o elektronických komunikacích ve vztahu k povinnostem mobilních operátorů nebo problematiku předpokladu hromadných zdravotních ztrát. Vyvrcholení obstará součinnostní cvičení jednotek IZS v prostoru Sazka Areny.

Kapacita přednáškového sálu je pochopitelně omezena, proto by zájemci o účast měli co nejdříve kontaktovat organizátora – HASTO (Společnost Hasičská stopadesátka), sídlící na adrese HZS hl. m. Prahy, paní Jitku Maudrovou na email: maudrova@hzs.mepnet.cz nebo písemně na adrese HZS hl. m. Prahy, seminář MOSTY, Sokolská 62, 121 24 Praha 2. Obratem jim bude zaslána přihláška.

Petr LUDVÍČEK

Zapojení Policie ČR letecké služby do integrovaného záchranného systému

plk. JUDr. Vladimír PANENKA, Policie ČR letecká služba, foto archiv autora

Činnost Policie České republiky letecké služby (letecká služba), která je provozovatelem vrtulníkové techniky České republiky - Ministerstva vnitra, se stala neodmyslitelnou součástí nejen policejní praxe, ale i letecké podpory všech složek integrovaného záchranného systému (IZS).

Vrtulníky otevírají svým uživatelům další prostorovou dimenzi pro policejní práci a záchrannou činnost tím, že se mohou pohybovat v libovolném směru, viset nad terénem i létat v minimální výšce. Díky svým specifickým vlastnostem - rychlosti a doletu, tak vytrvalosti a obratnosti je vrtulník předurčen především k zásahům, kde hrozí nebezpečí z prodlení a v místech jinak těžko přístupných jinými dopravními prostředky. Zkvalitněním celkové akceschopnosti složek IZS na území celého státu v oblasti nasazení letecké techniky se po záplavách v roce 1997 na Moravě a v roce 1998 ve východních Čechách zabýval výbor pro obranu a bezpečnost poslanecké sněmovny. Následně podle jeho zadání se situací několikrát zabývala Bezpečnostní rada státu a vláda.

Strategické a koncepční řešení vyplývá z usnesení vlády č. 672/1999, k organizačnímu a materiálnímu zajištění leteckých činností v IZS a usnesení vlády č. 1029/2001, které nově stanovilo Zásady organizace a materiálního zajištění leteckých činností v IZS a Harmonogram zabezpečení leteckých středisek Ministerstva vnitra a stanoví letecké záchranné služby.

Důležitým bodem faktické realizace projektu celoplošného pokrytí území státu bylo převzetí prvního vrtulníku EC 135 T2 Ministerstvem vnitra dne 22. prosince 2003.

Letecká podpora složek IZS

Letecká služba zabezpečuje:

- leteckou činnost a nepřetržitou pohotovost pro Policii ČR,
- leteckou činnost a nepřetržitou pohotovost vrtulníků letecké služby pro HZS ČR, zdravotnickou záchrannou službu na stanovených střediscích letecké záchranné služby a pro ostatní složky IZS, především horskou službu,
- leteckou činnost v obecně prospěšném či státním zájmu a pro potřeby krizového řízení.

Letecká činnost a nepřetržitá pohotovost pro potřeby Policie ČR

Základní využití vrtulníků v policejní praxi spočívá především v rychlé a bez-

pečné přepravě sil a prostředků Policie ČR do místa policejní akce, do nepřístupných míst běžnými dopravními prostředky, při nebezpečí z prodlení, v rychlém a spolehlivém získávání informací v otevřeném terénu a při zajištění spolehlivého spojení mezi jednotlivými složkami pozemních sil a koordinaci jejich činnosti.

Jedná se především o akce na záchranu života, záchranné a pátrací akce po ztracených a pohřešovaných osobách, po nebezpečných pachatelích, k odvrácení hrozícího nebezpečí škody velkého rozsahu, závažného narušení veřejného pořádku, nebo jiné mimořádné události vyžadující neodkladné řešení. Dále jde o akce směřující k objasnění trestných činů, nalezení pachatelů a důkazů, rekonstrukci a pořizování dokumentace míst trestných činů.

Vrtulníky jsou též využívány na provádění hlídkových a průzkumných letů spojených s ostrahou státní hranice, pátrání po odcizených motorových vozidlech, sledování plynulosti dopravy, kontrolu závažného narušení životního prostředí, nebo výcvikové a instruktážní akce. Pro názornost uvádím, že k pátracím akcím po pohřešovaných osobách, především dětech nebo osobách vyššího věku odstartoval v roce 2004 pohotovostní policejní vrtulník v sedmdesáti případech. Přímo z vrtulníku bylo v nepřehledném terénu nalezeno devět pohřešovaných osob. Ve spolupráci vrtulníku a pozemního sledu bylo nalezeno dalších dvanáct osob. V pěti případech byl vrtulník odvolán po nalezení pohřešované osoby při přeletu na místo akce.

Letecká činnost záchranného charakteru

S policejní vrtulníkovou technikou se lze setkat při společném nasazení se základními případně i ostatními složkami IZS. Tato činnost se stala obdobně jako i v jiných státech nedílnou součástí základních úkolů a poslání letecké služby. Pro jednotky HZS ČR jsou nasazovány vrtulníky k prevenci vzniku lesních požárů, vyhledávání ohnisek a hašení lesních požárů pomocí vaků na vodu, k řízení hašení a dokumentaci požářiště. Jejich význam je neocenitelný především v těžko přístupném terénu.

Vzhledem k suchému a horkému počasí v letním období v roce 2003 vzletly vrtulníky letecké služby v 27 případech k hašení požárů, v roce 2004 ve 12 případech.

Pohotovostní vrtulník odstartoval ve dvou případech též k záchraně osob v těžko přístupném terénu. Například bez zásahu vrtulníku by nebylo možné vysvobodit paragladistu ze stromu na Suchém vrchu.

Rozhodující význam má nasazení vrtulníků pro záchranu a evakuaci ohrožených osob z výškových budov, z prostorů ohrožených šířícím se požárem, zaplavených územích při povodních či jiných mimořádných událostech. S tím přímo souvisí i schopnost rychlé přepravy a výsadku záchranných týmů a speciálního vybavení do ohrožených míst a letecké nouzové zásobování.

Pro plnění uvedených speciálních leteckých úkolů je v současné době vycvičeno celkem šest leteckých družstev HZS ČR. Jejich základní a speciální opaková-

cí výcvik je velmi náročný a lze hovořit o celoročním výcviku a celoživotní profesionální přípravě. Vrtulníky se svým vybavením a vycvičenými záchranáři mohou být nasazovány do méně vzdálených zahraničních záchranných a humanitárních misí.

Pro zajištění letecké hasičské služby je v dohodnutých lokalitách a obdobích plněna letecká hlídková činnost nad lesními prostory v působnosti Ministerstva zemědělství. V případě výskytu požáru posádka provede oznámení výskytu požáru nejbližšímu územně příslušnému operačnímu a informačnímu středisku HZS ČR a zahájí zpravidla samostatně, později ve spolupráci s pozemními silami a prostředky, hašení.

Vrtulníky Ministerstva vnitra provozované leteckou službou zabezpečují přepravu lékařů, zdravotníků a pacientů na střediscích letecké záchranné služby v Praze, Hradci Králové a od letošního roku též v Brně. Každodenní pohotovostní provoz záchranného sanitního vrtulníku pro jednotlivá střediska zajišťují společně letectví a zdravotníci odborníci. Činnost ve střediscích letecké záchranné služby má trvale vysokou profesionální úroveň a je zajišťována moderními vrtulníky.

Středisko letecké záchranné služby v Praze - Kryštof 1 vzniklo v dubnu 1987 jako první středisko s trvalým provozem na území tehdejšího Československa. Středisko zabezpečuje nepřetržitý dvacet čtyř hodinový provoz sanitním vrtulníkem Bell 412 HP. Od založení střediska do konce roku 2004 bylo na středisku realizováno 9293 letových hodin. V roce 2004 bylo realizováno 1496 záchranných letů a přepraveno 498 pacientů v kritickém stavu.

Středisko letecké záchranné služby v Hradci Králové - Kryštof 6 bylo zřízeno v červenci 1990. Do konce roku 2004 bylo na tomto stanovišti realizováno 6109 letových hodin. Od poloviny

loňského roku zajišťuje provoz střediska moderní sanitní vrtulník EC 135 T2. V loňském roce středisko realizovalo 1502 záchranných letů, přepravilo 778 pacientů v kritickém stavu.

Od 1. ledna 2005 nasadila letecká služba na Středisku letecké záchranné služby Brno - Kryštof 4 moderní sanitní vrtulník EC 135 T2 k zajištění denního provozu.

Mimo zajištění provozu na uvedených střediscích letecké záchranné služby je v případě potřeby nasazován další vrtulník ze základny letecké služby Praha k bezodkladné přepravě týmu lékařů IKEM a TC Motol v rámci transplantačních programů prováděných na těchto specializovaných lékařských pracovištích, případně dalších akutních potřeb našeho zdravotnictví.

Pohotovostní vrtulník je nasazován i na pátrání po letadlech v rámci SAR, tj. záchranné a vyhledávací služby Řízení le-

tového provozu České republiky v případě zachycení nouzového signálu o havárii letadel na našem území.

Vrtulníky letecké služby můžeme potkat i v našich horách, buď při záchranných akcích horské služby nebo při jejím výcviku ve využití vrtulníkové techniky v horském terénu, případně i v souvislosti s plněním policejního úkolu.

Další letecká činnost

Ministr vnitra, respektive policejní prezident, je v rámci své působnosti oprávněn schválit leteckou činnost v obecně prospěšném zájmu, popřípadě jinou mezirezortní činnost. Jde např. o leteckou činnost pro krizové štáby při mimořádných událostech; se souhlasem vlády též mezinárodní záchranné operace, poskytnutí humanitární pomoci apod.

Technické vybavení letecké služby

V současné době jsou u letecké služby provozovány tři typy vrtulníků ve dvou hmotnostních kategoriích. Typová a početní skladba jednotlivých hmotnostních kategorií je následující:

a) lehká kategorie:

- typ Bo 105 CBS 2 ks
- typ EC 135 T2 3 ks

(další dva vrtulníky budou dodány ve 2. polovině roku 2005)

b) střední kategorie:

- typ Bell 412 HP 4 ks
- typ Bell 412 EP 1 ks

Vrtulníky Bo 105 CBS jsou u letecké služby provozovány od května 1991. Jde o vrtulníky německé výroby, které se využívají především pro hlídkovou činnost a výcvik. Jeden z těchto vrtulníků, vybavený speciální zdravotnickou zástavbou, plnil od roku 1993 úkoly na středisku letecké záchranné služby v Hradci Králové.

Vrtulník lehké hmotnostní kategorie EC 135 T2 je vhodný pro základní policejní nasazení a záchrannou činnost s vy-

sokou mírou bezpečnosti a spolehlivosti v provozu. Vrtulníky jsou vybaveny špičkovými palubními a navigačními přístroji pro lety za ztížených povětrnostních podmínek a pro lety podle přístrojů. Jeho parametry plně odpovídají evropským leteckým předpisům. Vrtulník vyrábí firma Eurocopter.

Postupně do roku 2008 bude dodáno osm těchto vrtulníků, tři vrtulníky v sanitní verzi, která umožňuje přepravu dvou členů zdravotnického personálu a jednoho ležícího pacienta, další čtyři vrtulníky budou vybaveny pro provádění policejních leteckých činností, dále záchranných a evakuačních prací ve spolupráci s HZS ČR a dalšími subjekty působícími v IZS. Jeden vrtulník bude dodán v univerzální variantě.

Vrtulníky střední hmotnostní kategorie Bell 412 HP jsou velmi univerzální a vhodné pro převážnou většinu policejních zásahů, evakuaci ohrožených osob a záchranné akce. Výkonnější verze Bell 412 EP je nasazována především na akce, kde situace vyžaduje týmovou práci a v akci či ohrožení je větší počet osob. Vrtulníky jsou vybaveny pro lety ve složitých meteorologických podmínkách. Lze je vybavit výkonným policejním, zdravotnickým nebo záchranným vybavením.

Vrtulníky Bell 412 jsou americké výroby, u letecké služby jsou v provozu od roku 1993. Jde o nosný typ vrtulníku Ministerstva vnitra. Vrtulník s policejním vybavením zajišťuje nepřetržitou 24hodinovou pohotovost pro jakoukoliv policejní, zásahovou či záchrannou akci po celém území České republiky, vrtulník v sanitní verzi od srpna 1993 až do dnešních dnů plní úkoly na středisku letecké záchranné služby v Praze.

Pro policejní činnost jsou vrtulníky Bell 412 HP vybaveny klasickou videokamerou a kamerou pro snímání obrazu v tepelném spektru včetně přenosu obrazu na pozemní pracoviště. Vnější reproduktory se sítěnou umožňují reprodukcí hlasových pokynů nebo spuštění policejní sirény.

Při záchranných činnostech využívají záchranáři palubních jeřábů vrtulníků BELL 412 HP či EP nebo podvěsného háku pod trupem vrtulníku pro zavěšení záchranné sítě, přepravu nákladu nebo vaku na vodu při hašení požárů. Vrtulníky jsou vybaveny monitorovacím systémem pro vyhledávání nouzového signálu na kmitočtu 121,5 MHz a 243 MHz.

Pro speciální letové úkoly plněné v nočních hodinách využívají posádky brýle pro noční vidění. Přesnou polohu vrtulníku v neznámém terénu umožňuje stanovit digitální pohyblivá mapa, která využívá digitalizované mapové podklady různých měřítek a údajů z GPS. Pro práci v nočních hodinách jsou všechny vrtulníky vybaveny silnými pátracími světly.

Po dvanácti letech provozu vrtulníků Bell 412, jejich každodenním pohotovostním provozu, nasazení v těch nejná-

ročnějších podmínkách a situacích, lze jednoznačně určit jejich rozhodující roli a význam v bezpečnostním a záchranném systému České republiky a potvrdit jejich kvalitu a spolehlivost. V nejbližší době budou vrtulníky Bell 412 postupně procházet nejvyšší revizí po 5000 hodinách provozu. V současné době je projednávána přestavba jednoho staršího vrtulníku Bell 412 HP na nový model EP uzpůsobený pro práci speciálních policejních a záchranných týmů a letecké hašení. Nadále se počítá s jejich dalším dlouhodobým provozem. V návaznosti na dodávky nových lehkých vrtulníků dojde k uvolnění vrtulníků střední hmotnostní kategorie pro zkvalitnění přípravy a nasazení ve spolupráci se speciálními policejními a záchrannými týmy.

Dislokace vrtulníků letecké služby

V současné době je převážná většina vrtulníků umístěna na hlavní letecké základně na mezinárodním letišti v Praze-Ruzyni. Je zde veden útvar, centrální dispečink, technická údržba a výcvikové středisko. Tato základna zabezpečuje:

- nepřetržitou pohotovost policejního vrtulníku pro potřeby Policie ČR a HZS ČR pro celé území státu,
- nepřetržitou pohotovost sanitního vrtulníku pro zdravotnickou záchrannou službu se sídlem v Praze na středisku letecké záchranné služby,
- provoz ostatních vrtulníků podle požadavků útvarů Policie ČR, HZS ČR a dalších složek IZS.

Na dislokovaném pracovišti v prostoru bývalého letiště Brno-Černovice je zabezpečen provoz policejního vrtulníku Bell 412 pro složky IZS na území Moravy a Slezska a denní provoz sanitního vrtulníku EC 135 T2 pro zdravotnickou záchrannou službu v Brně. Nová letecká základna pro nepřetržitý provoz policejního a sanitního vrtulníku bude vybudována na letišti v Brně-Tuřanech.

Další vrtulník EC 135 T2 v sanitní verzi je umístěn na regionálním středisku v areálu fakultní nemocnice Hradec Králové pro Zdravotnickou záchrannou službu Královéhradeckého kraje. Toto středisko umožňuje krátkodobě nebo sezonně zajistit pohotovostní zázemí pro nasazení dalšího zásahového či záchranného vrtulníku, především pro řešení mimořádných situací spojených s horským prostředím a turistikou.

K zabezpečení celoplošné akceschopnosti nasazení vrtulníků do neodkladných bezpečnostních a záchranných akcí, včetně leteckého hašení, budou postupně zřizována regionální letecká střediska Ministerstva vnitra vybavená lehkým vrtulníkem EC 135 T2. V roce 2006 v Českých Budějovicích pro území jižních Čech, v roce 2007 v Ostravě pro území severní Moravy a Slezska a v roce 2008 v Karlových Varech pro část západních a severních Čech.

Bude tak vytvořen celoplošný systém umožňující neodkladný policejní zásah či poskytnutí pomoci při ohrožení života, zdraví a majetku občanů do 30 minut od nahlášení mimořádné události. Systém leteckých středisek Ministerstva vnitra je přímo napojen na řídicí strukturu IZS a vrcholové krizové řízení. Tam kde je to účelné, je při zabezpečení provozu na leteckém středisku Ministerstva vnitra zároveň zajišťován i provoz sanitního vrtulníku pro zdravotnickou záchrannou službu. Jde o střediska letecké záchranné služby v Praze a v Hradci Králové, od roku 2005 též v Brně.

Dodáním nových lehkých vrtulníků a jejich redistribucí do uvedených regionálních středisek dochází k podstatnému rozšíření akceschopnosti při plnění úkolů vnitřní bezpečnosti a záchranného systému České republiky. Dochází k významnému posílení role a akceschopnosti regionálních základních i ostatních složek IZS.

Evakuace osob z lanové dráhy

kpt. Ing. Roman HLINOVSKÝ, HZS Libereckého kraje, **Jan ČIHÁK**, HZS podniku České dráhy, a.s., Liberec, foto kpt. Ing. Roman HLINOVSKÝ

V květnu letošního roku měly jednotky HZS podniku České dráhy, a.s., Liberec (HZSP ČD), HZS Libereckého kraje (HZS LK) a členové Horské služby Jizerské hory (HS) možnost procvičit si evakuaci pasažérů z kabinové lanové dráhy na Ještěd. Jednalo se o námět taktického cvičení složek IZS Libereckého kraje.

Cílem cvičení bylo ověření operační úrovně řízení krajského operačního a informačního střediska HZS LK, operačního a informačního střediska HZS ČD a operačního střediska Horské služby Jizerské hory, ověření dojezdových časů, ověření taktické úrovně řízení velitelů a vedoucích složek IZS při společném nasazení sil a prostředků a zejména seznámení vybraných složek IZS regionu s problematikou zásahu v prostředí lanové dráhy.

Lanová dráha

Jedná se o poslední kabinovou lanovou dráhu v republice, kterou provozují České dráhy. Na vrchol Ještědu, po dráze dlouhé přibližně 1200 metrů, dopravují turisty dvě kabiny, každá o kapacitě 30 osob. Zabezpečení běžného provozu lanovky je více než dostatečné. Pro případ výpadku napájení nebo poruchy je zařízení vybaveno náhradním zdrojem elektrické energie. Průvodčí obsluhující kabiny jsou vyškoleni pro evakuaci pasažérů spouštěcím zařízením umístěným v podlaze každé kabiny. V konstrukci centrálního nosného sloupu a v horní stanici lanovky jsou lanové žebříky. Lezecká družstva hasičů představují tedy jakousi pojistku pro případ zásadního výpadku některého z článků zabezpečovacího řetězce.

Námět cvičení

Ve strojovně lanové dráhy dojde k poruše, v jejímž důsledku se zastaví provoz lanové dráhy. Kabiny lanové dráhy nelze dopravit do stanic. V každé z kabin se nachází asi patnáct přepravovaných osob a průvodčí pověřený obsluhou kabiny. V důsledku vzniku stresové situace dojde u zaměstnance ČD v horní kabině k nevolnosti s následným bezvědomím. Touto kabinou je přepravována skupina německy hovořících turistů. Přepravované osoby jsou ohroženy působením nízké teploty a vznikem paniky. Zásah se odehrává v horském terénu s obtížným přístupem pro těžkou požární techniku.

Průběh cvičení

Dne 9. května 2005 obsadilo 30 dobrovolníků především z řad HZS LK a HZSP ČD obě kabiny a v 09.00 hodin se lanov-

ka zastavila. Součástí cvičení se, kromě simulovaného kolapsu průvodčího horní kabiny, stal i telefonát „německého“ turisty na tísňovou linku 112. Současně s turistou nahlásil také průvodčí dolní kabiny poruchu lanovky na dispečink HZS ČD. Na místo zásahu vyjela jednotka HZSP ČD z Liberce, jednotky HZS LK a informaci o problémech na Ještědu obdržela HS. Jednotky HZS LK se dostavily ke spodní stanici lanové dráhy do deseti minut. Bylo to především zásluhou relativně slušného počasí. V zimním období, kdy na vrchol Ještědu míří desítky lyžařů, však lze očekávat podstatně delší dojezdové časy. Po soustředění složek IZS ve spodní stanici se jednotka HZSP ČD přesunula po takzvané televizní cestě na místo, odkud její lezci zachraňovali cestující z horní kabiny. Příslušníci HZS LK ze stanic Liberec a Jablonec nad Nisou a členové HS připravili záchranu turistů ze spodní kabiny z prostoru u skokanských můstků. Figuranti s úspěchem modelovali vznik paniky. Úkolem zasahujících bylo kromě zvládnutí technického problému evakuace i navázání kontaktu s turisty, z nichž někteří neuměli česky. Zároveň se velmi rychle zhoršilo počasí, a přestože již začal druhý květnový týden, na Ještědu hustě sněžilo. Velitel zásahu zahájil komunikaci s pasažéry a zjistil jejich zdravotní stav. Lezecká družstva mezitím vystoupala k centrálnímu sloupu. Lezci upevnili kladky na nosné lano o průměru 50 mm. Hasiči z HZSP ČD využili lana a lanový žebřík, lezci HZS spo-

lu se členy HS vystoupali ke kabině za pomoci lan a stupadel. Po instalaci lan a žebříků, která proběhla za přibližně 15 minut, už bylo možné slanit první cestující. Z kabiny zastavené nad centrálním sloupem nejprve spustili hasiči HZSP ČD průvodčího v bezvědomí v evakuačních nosítkách. Zbytek cestujících horní kabiny byl evakuován zařízením umístěným v kabině. Turisté v dolní kabině byli zachraňováni dvěma za pomoci lana a evakuačního trojúhelníku. Evakuování se vzhledem k silnému větru a sněžení uchýlili do přistaveného autobusu, průvodčího transportovali hasiči ke stanici HS, kde proběhlo simulované předání ZZS. Po dvou hodinách od zastavení lanové dráhy byl evakuován poslední cestující.

Hodnocení

Z hlediska provedení činností, spojených se zásahem ve výšce a nad volnou hloubkou, byl zásah proveden po taktické a odborné stránce bez závad. Při cvičení dodržovali zasahující zásady bezpečné práce ve výškách a nad volnou hloubkou. Přípravenost všech zúčastněných složek byla na velmi dobré úrovni, zásah byl proveden rychle, bezpečně a bez zbytečných prostojů – celý postup lze charakterizovat jako profesionální. Velitel zásahu velmi dobře koordinoval nasazení záchranných složek. Jako velmi pozitivní bylo hodnoceno zabezpečení autobusu pro evakuované osoby k jejich ochraně před nepříznivými klimatickými podmínkami. ■

Hlavním tématem byla ochrana před nebezpečnými biologickými látkami

Ve dnech 24. až 25. května 2005 se v kongresovém sále Regionálního centra Olomouc (RCO) konala mezinárodní konference Rescue 2005, kterou pod záštitou hejtmána Olomouckého kraje RNDr. Ivana Kosatíka uspořádaly HZS Olomouckého kraje a Česká asociace hasičských důstojníků. Tato konference spojila letos několik akcí: 3. ročník mezinárodní konference Osobní ochranné prostředky záchranářů a obyvatel, 4. ročník mezinárodní konference složek IZS a zároveň již 9. ročník mezinárodní konference Medicína katastrof.

Kariérní řád a sociální zabezpečení

První část konference byla odborně zaměřena na problematiku kariérního řádu a sociálního zabezpečení základních složek IZS a její srovnání u nás a v zemích Evropské unie. Konkrétnější údaje o kvalifikaci, pracovních a sociálních podmínkách zahraničních příslušníků složek IZS se účastníci konference dozvěděli od lektorů z Kanady a Rakouska.

Nutnost spolupráce na světové úrovni

Druhá část přednášek se týkala zejména mezinárodní spolupráce v oblasti záchranných a likvidačních prací. Velký důraz byl kladen na společná cvičení, při kterých dochází k výměně zkušeností z teoretického i praktického hlediska, objevují se nové možnosti, vyvstávají další otázky a nacházejí se racionálnější řešení problémů.

Ochrana před biologickými látkami

Odborné zaměření bloku přednášek, souvisejících s těmito obecnějšími názory, se týkalo ochrany před biologickými látkami. K přenosu infekce může dojít náhodně, ale v současné době musíme být připraveni také na úmyslné šíření nebezpečných látek, kterým ohrožuje bioterrorismus.

Nebezpečné biologické látky jsou nehoršími zbraněmi, které je možné snadno, levně a rychle vyrobit, jednoduše a nenápadně rozšířit a s vysokou účinností vyvolají panické reakce obyvatelstva, nevléčitelné nemoci nebo smrt. Nutí společnost vydávat stále vyšší náklady na prevenci, čímž ji ekonomicky oslabuje.

Jednotlivé příspěvky přednášejících se zabývaly prevencí a možnostmi ochrany před nákazou biologickými agens. Poukazyvaly na známé případy z dosavad-

ní historie použití nebezpečných biologických látek s cílem zastrašit a vynutit si splnění požadavků teroristických skupin. Tyto případy slouží k poučení, jak zamezit, aby k napadení nedošlo, jak reagovat při zjištění prvních příznaků choroby u člověka nebo zvířete a jak dále postupovat, jak organizovat karanténu, jak zvládat psychiku lidí apod.

Zdroje nebezpečných látek existují. Byly jmenovány laboratoře, kde jsou údajně jediné vzorky některých chorob a také vakcíny proti nim. Některé biologické agens však mohou být také v bývalých vojenských arzenálech. Byly projeveny obavy z tzv. prodeje mozků. Jde o vědce, kteří by mohli pracovat pro teroristická seskupení. Obavy se týkaly zvláště pak těch odborníků, kteří se narodili v poválečných letech a v současné době se dožívají důchodového věku.

Účastníci konference byli seznámeni se způsoby detekce některých biologických agens, jako jsou například přístroje pracující na bázi laserového paprsku, které zjistí, zda je mrak složen z organických nebo anorganických částic a také

identifikace biologických agens, kdy je vzorek biologického materiálu vyšetřen postupem založeným na diagnostice polymerázových řetězových reakcí, která ukáže nukleové kyseliny specifického původce.

Závěr konference doplnila praktická ukázka osobních ochranných prostředků před biologickým nebezpečím. Byly to nejen roušky a respirátory, ochranné obleky různých stupňů ochrany, ale i například biovak a biobox pro izolaci případného pacienta nebo člověka u něhož vzniklo podezření, že se při kontaktu s nebezpečnou látkou nakazil.

Doprovodný program

Po celou dobu trvání konference předváděly jednotlivé složky integrovaného záchranného systému na prostranství před budovou RCO ukázky své činnosti, moderní techniky a speciálního vybavení. Na preventivních a propagačních akcích se podíleli záchranáři HZS Olomouckého kraje, ZZS Olomouckého kraje, Policie ČR, 156. záchranného praporu Armády ČR Olomouc, Opravárenského závodu Olomouc a Městské policie Olomouc.

Druhý den konference probíhal v budově RCO a před ní druhý ročník Mistrovství HZS ČR v disciplínách TFA (Toughest Firefighter Alive), kterého se zúčastnilo 63 profesionálních hasičů z České republiky, Maďarska, Polska a dokonce jedna hasička z Velké Británie.

por. Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

Ochrana obyvatelstva Ukrajiny

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč

Charakteristickým rysem ochrany obyvatelstva Ukrajiny je, tak jako v Ruské federaci a v Bělorusku, dominace státního podílu jak v řídicích, tak zejména ve výkonných složkách. Specifikem jsou, tak jako ve zmíněných státech, vojska civilní obrany a zřízení „ministerstva pro mimořádné situace“, do jehož struktury integrovala státní požární ochrana. Transformace a demilitarizace ochrany obyvatelstva probíhala do roku 2004 velmi pomalu; tento proces se ale po změně orientace země zřejmě podstatně urychlí.

Ukrajina se po svém osamostatnění v roce 1992 snažila uskutečňovat politiku neutrality, čehož důkazem bylo mimo jiné i zřeknutí se jaderných zbraní. Tato politika byla výrazem nerozhodnosti svého zahraničně-politického směřování - zda inklinovat k Rusku jako k nástupnickému subjektu bývalého Sovětského svazu nebo k západu (a také k NATO). Míra této nerozhodnosti byla ovlivňována především odporem Ruska k rozšiřování NATO směrem na východ. Důležitým faktorem pro zahraničně-politickou orientaci je stále myšlení lidí, které je zejména u nejširších mas dáno tradičním sejetím s Ruskem jako přirozeným spojencem. Naproti tomu u vzdělaných a intelektuálních vrstev převažuje proevropské myšlení a prozápadní orientace.

V posledním období, zejména po roce 2000 a v souvislosti s malým, či spíše formálním odporem Ruska k rozšiřování NATO na východ převažují tendence k proevropské orientaci Ukrajiny s budoucím zapojením se do evropského bezpečnostního systému. To se projevovalo v prezidentských volbách na konci roku 2004, kdy se do čela státu dostali protagonisté proevropského směřování Ukrajiny.

Z nevojenských rizik, která mohou s různou intenzitou působit na území Ukrajiny, jsou nejdůležitější tato:

- organizovaný zločin a mezinárodní terorismus,
- nekontrolovatelná migrace přes státní území,
- přírodní katastrofy,
- antropogenní nehody a havárie,
- nekontrolovatelný import ekologicky nebezpečných materiálů, produktů a technologií.

Permanentní hrozbu pro určitá území Ukrajiny představují zjevné nebo latentní následky havárie černobylské jaderné elektrárny v dubnu roku 1986.

Ochrana obyvatelstva

V současné době je vytvořen státní systém prevence a operativní reakce

na rozsáhlé negativní situace přírodního a antropogenního původu, který se opírá o právní a normativní základ pro ochranu obyvatelstva a území. Pojem civilní ochrana se v právním systému Ukrajiny nevyskytuje, přestože se hovoří o tom, že od roku 2002 probíhá v pořadí třetí, kvalitativní etapa přechodu od militarizovaného systému civilní obrany k nevojenskému systému civilní ochrany. Hierarchické rozdělení pojmů civilní ochrana, civilní obrana a ochrana obyvatelstva a jejich obsahu de iure ani de facto zatím neexistuje.

Ve smyslu příslušného zákona je ochrana obyvatelstva a území při mimořádných situacích technogenního a přírodního charakteru systém organizačních, technických, zdravotnicko-biologických, finančně-ekonomických a jiných opatření za účelem reakce na mimořádné situace technogenního a přírodního charakteru a likvidace jejich následků, která jsou prováděna ústředními a místními orgány státní správy, orgány místní samosprávy, předurčenými silami a prostředky podniků, ústavů a organizací bez ohledu na formu vlastnictví a činnosti, dobrovolnými organizacemi i jednotlivci k ochraně obyvatelstva, území, materiálních a kulturních hodnot.

Veškerá opatření při mimořádných situacích jsou realizována Jednotným systémem orgánů státní správy, a to na celém území státu.

Civilní obrana Ukrajiny je podle zákona státní systém orgánů řízení, sil a prostředků, sloužících k organizaci a zabezpečení ochrany obyvatelstva před následky mimořádných situací technogenního, ekologického, přírodního a vojenského charakteru.

Systém civilní obrany tvoří především:

- orgány státní správy všech úrovní, do jejichž kompetence spadá bezpečnost a ochrana obyvatelstva, reakce a činnost při mimořádných situacích,
- orgány pověřené každodenním řízením ochrany obyvatelstva v rámci resortů, ostatních ústředních orgánů státní správy, místních státních administrací, vedení podniků, ústavů a organizací bez ohledu na druh a formu vlastnictví a produkce,
- síly a prostředky předurčené k plnění úkolů civilní obrany,
- finanční prostředky a materiálně technické zdroje pro mimořádné situace,
- systémy spojení, vyzkoušení a informování,
- služby civilní ochrany.

Jde o systém, který byl původně předurčen pro ochranu obyvatelstva v případě války a který se opírá o flexibilní organizační struktury, které jsou v případě použití personálně naplňovány v míru při-

pravovanými občany, nepodléhajícími odvodní povinnosti v armádě.

Řídící struktury

Ústředním orgánem výkonné moci, který uskutečňuje státní politiku v oblasti civilní obrany, ochrany obyvatelstva a území od mimořádných událostí, jejich předvídání a reakce na ně, likvidace jejich následků a následků černobylské katastrofy, je Ministerstvo Ukrajiny pro mimořádné situace a ochranu obyvatelstva před následky černobylské katastrofy (dále jen „Ministerstvo“). Bylo zřízeno výnosem prezidenta ze dne 28. října 1996.

Jeho součástí je od 1. února 2003 státní požární ochrana, která tvoří samostatný departament.

Ministerstvu jsou přímo podřízeny správy pro mimořádné situace a ochranu obyvatelstva před následky černobylské katastrofy všech 24 státních administrativ oblastí a dvou státních administrativ statutárních měst.

Organizace

Havarijně-záchranné služby

Podle zákona č. 4/2000 a ve smyslu dalších předpisů je havarijně-záchranná služba organizační komplex řídicích orgánů, sil a materiálně-technické základny předurčený k likvidaci mimořádných situací technogenního a přírodního charakteru, k provádění pátracích, havarijně-záchranných a jiných neodkladných prací.

Rozlišují se:

- profesionální havarijně-záchranná služba,
- speciální (militarizovaná) havarijně-záchranná služba,
- specializovaná havarijně-záchranná služba,
- havarijně-záchranné formace,
- havarijně-záchranné služby humanitárních, privátních a jiných organizací.

Z hlediska řízení a zřizovatelského subjektu se havarijně-záchranné služby dělí na:

- státní,
- komunální,
- objektové (zřizovatel je subjekt různé právní povahy).

Speciálním druhem státních havarijně-záchranných služeb je Státní služba medicíny katastrof.

Toto jednotné schéma havarijně-záchranných služeb je v podstatě transformace služeb civilní obrany, předurčených k činnosti v období branné pohotovosti a válečného konfliktu, do období míru pro případ přírodních a antropogenních katastrof.

Vojska civilní obrany

Vojska civilní obrany Ukrajiny jsou speciální vojenské formace podříze-

né Ministerstvu a předurčené k ochraně obyvatelstva a území v případě vzniku mimořádné situace velkého rozsahu v důsledku havárií, katastrof, přírodních pohrom, epidemií, epizootií, velkých požárů atd., které mohou zapříčinit velké lidské a materiální ztráty, a k likvidaci jejich následků. V souladu se zákonem mohou plnit také jiné úkoly.

Celkový počet příslušníků vojsk civilní obrany je asi 10 200 osob, z toho vojáků z povolání a vojáků základní služby na základě branného zákona je asi 9500.

■ Hasiči

Podle zákona o požární bezpečnosti se požární ochrana člení na státní, rezortní, územní a dobrovolnou. Rozhodující objem činností spočívá na státní požární ochraně. Předmětem činnosti rezortní protipožární ochrany je prevence a ochrana před požáry u velkých průmyslových podniků a důležitých objektů v jednotlivých rezortech.

Ve venkovských oblastech, kde nejsou stanice státní požární ochrany, přebírají její úlohu územní jednotky požární ochrany, vytvářené na bázi samospráv, které je zřizují a financují. Dobrovolní hasiči se vzhledem ke svému vybavení a stupni připravenosti podílejí na požárním pokrytí teritoria v minimální míře.

Státní požární ochrana byla nařízením prezidenta dne 1. února 2003 převedena z podřízenosti Ministerstva vnitra do Ministerstva pro MS. Důvodem tohoto převodu je zdokonalení státní správy v oblasti požární bezpečnosti, ochrany obyvatelstva a území před následky mimořádných událostí, spojení sil a prostředků k likvidaci požárů, havárií a katastrof.

Obdobné řídicí struktury státní požární ochrany jsou nyní také součástí správ pro mimořádné situace a ochranu obyvatelstva před následky černobylské katastrofy státních administrativ oblastí a statutárních měst.

V současnosti působí na Ukrajině asi 64 000 profesionálních hasičů - záchranářů. Bez ohledu na hospodářské problémy země nepřetržitě pokračuje výstavba nových požárních stanic, odůvodnitelná neúměrným počtem požárů a nejrůznějších technogenních i přírodních mimořádných událostí a katastrof včetně následků černobylské katastrofy.

■ Model služby

V organizacích záchranářských složek v působnosti Ministerstva se jedná o kombinovaný model výkonu služby.

U vojenské části Ministerstva a jemu podřízených vojsk civilní obrany jde u vojáků z povolání o výkon služby na základě příslušných zákonů o vojácích z povolání a u vojáků základní služby o výkon služby na základě branného zákona.

V ostatních strukturách Ministerstva a v rozhodujících havarijné-záchraných službách působí profesionální ob-

čanští pracovníci na plný nebo částečný pracovní úvazek.

V departamentu požární ochrany Ministerstva pro MS a v jednotkách požární ochrany jemu podřízených se jedná o služební poměr v orgánech Ministerstva vnitra.

Příslušníci organizací civilní obrany, která je budována na výrobním a správním principu především pro využití v době války, ale také v míru při rozsáhlých přírodních a antropogenních katastrofách, vykonávají v případě potřeby určitý druh miliční služby, i když jako civilní osoby.

Dobrovolníci se uplatňují především jako posily různých havarijné-záchraných služeb, a také jsou organizováni v rámci dobrovolné požární ochrany zejména ve venkovských oblastech.

■ Ochranná infrastruktura

Úkrytí ve stálých tlakově odolných podzemních úkrytech je tak jako v Rusku a v dalších zemích bývalého Sovětského svazu zabezpečeno jen pro výkon funkce důležitých státních orgánů v období války.

Ve větších městech byly v minulosti budovány v rámci bytové výstavby stále tlakově odolné úkryty pro obyvatelstvo, jejich počet je malý a v současné době neodpovídají z hlediska technického stavu ani minimálním požadavkům na dobu pobytu v nich.

Větší kapacitu poskytují pouze podzemní dráhy velkých měst, i když ne všemi svými tratěmi. Určitou kapacitou disponují výrobní a jiné podniky, důležité pro obranu státu, které by v případě ozbrojeného konfliktu pokračovaly v provozu.

V případě ukrytí většího počtu osob by připadalo v úvahu pouze náhradní řešení v prostorech, které by zdaleka nesplňovaly požadavky z hlediska tlakové odolnosti.

Výstavba stálých tlakově odolných úkrytů pro obyvatelstvo se neprovádí ani neplánuje a nejsou finanční prostředky ani na údržbu a modernizaci stávajících.

■ Legislativa

V oblasti legislativy došlo k zásadním změnám koncem devadesátých let, kdy byla přijata většina zákonů a prováděcích předpisů a dříve přijaté předpisy tohoto druhu byly novelizovány. K nejdůležitějším zákonům, reglementujícím ochranu obyvatelstva, patří především: Zákon o právních zásadách civilní ochrany - vymezuje organizační zásady v oblasti ochrany obyvatelstva a území při mimořádných situacích technogenního, přírodního a vojenského charakteru, povinnosti státních a jiných orgánů, složení sil, prostředků a služeb a sociální a právní zabezpečení subjektů, působících v ochraně obyvatelstva.

Zákon o civilní obraně Ukrajiny č. 14/1993, ve znění zákona č. 19/1999 - vymezuje zásady a subjekty, na kterých je civilní obrana budována, a jejich úkoly, charakterizuje síly a prostředky

civilní obrany, její financování, materiálně-technické zabezpečení a její podíl v rámci mezinárodní spolupráce.

Zákon o vojscích civilní obrany Ukrajiny č. 19/1999 - stanovuje předurčení vojsk civilní ochrany, jejich hlavní úkoly a cíle, vztah orgánů státní správy a samosprávy k nim, povinnosti a práva jejich příslušníků, organizační zásady jejich činnosti, jejich řízení a sociálně právní postavení jejich příslušníků.

Zákon o ochraně obyvatelstva a území před mimořádnými situacemi technogenního a přírodního charakteru č. 40/2000 - definuje organizační a právní základy ochrany občanů Ukrajiny, cizinců a osob bez státního občanství pobývajících na území Ukrajiny, ochranu objektů výrobního i nevýrobního charakteru před mimořádnými situacemi technogenního a přírodního charakteru.

Zákon o havarijné-záchraných službách č. 4/2000, ve smyslu zákona č. 32/2001 - vymezuje organizační, právní a ekonomické zásady vzniku a činnosti havarijné-záchraných služeb, povinnosti, práva, garance sociálního zabezpečení a odpovědnost záchranářů a také problematiku mezinárodní spolupráce v oblasti likvidace mimořádných situací.

Zákon o požární bezpečnosti z roku 1993, ve znění úprav z roku 1997 - stanovuje požární bezpečnost jako povinnost státu k ochraně životů a zdraví osob, k ochraně národního majetku a přírodního bohatství; definuje právní, ekonomické a sociální základy požární bezpečnosti na území Ukrajiny, reguluje povinnosti státních orgánů, právnických i fyzických osob bez ohledu na druh jejich činnosti a formy vlastnictví.

■ Závěr

Odpovědnost za ochranu obyvatelstva a území před následky mimořádných situací a černobylské katastrofy má ve smyslu platné legislativy stát prostřednictvím Ministerstva, v jehož rezortu existuje většina řídicích, koordinačních, výkonných a zabezpečujících složek.

V rezortu Ministerstva jsou také vojenské jednotky civilní obrany, předurčené původně k ochraně obyvatelstva ve válečném konfliktu, ale využitelné i v mírovém období k likvidaci následků mimořádných událostí. K této činnosti jsou využitelné také flexibilní struktury civilní obrany, budované již v míru na výrobním a územním principu a v případě potřeby naplňované předurčenými civilními osobami.

Podíl veřejnoprávních, humanitárních, privátních a jiných organizací na záchranářské činnosti je velmi malý a má pouze doplňkový charakter (jednotky požární ochrany, červený kříž).

V současné době probíhá proces zcivilňování vojenských struktur civilní obrany a postupně vytváření jednotného systému státní správy k řešení přírodních a antropogenních mimořádných událostí v době míru. ■

Italská republika

Rok přistoupení do EU:	zakládající člen	
Rozloha:	301 230 km ²	
Počet obyvatel:	57 715 000	
Hlavní město:	Řím (Roma)	
Forma státu:	republika, regionální stát	
Administrativní členění:	20 regionů (krajů - regioni)	
Jazyk:	italština; v oblastech se zvláštní autonomií též němčina, francouzština, slovinština	
Průměrná délka života (M • Ž):	76,8 • 82,9	
HDP:	1 300 926 mil. €	
HDP (PPS/obyv.):	23 580 €	
Vojenské výdaje:	2,1% HDP	
Členství v mez. org.:	EU, EAPC, NATO, OSN, OSCE atd.	

Forma vlády

Itálie je republikou s tzv. zastupitelkou demokracií. Hlavou státu je prezident, volený na společném zasedání poslanců, senátorů a 58 delegátů z autonomních krajů na sedm let. Zákonodárným sborem je dvoukomorový Parlament s pětiletým funkčním obdobím, jenž tvoří Poslanecká sněmovna (630 členů, volených obyvatelstvem podle kombinovaného volebního systému: 75 % poslanců voleno podle většinového systému, zbytek podle systému poměrného zastoupení) a Senát (325 členů, z nichž 315 volí obyvatelstvo podle systému, který kombinuje většinové a poměrné zastoupení. Ostatní jsou doživotní senátoři z řad bývalých prezidentů republiky a osobností jmenované prezidentem). Výkonná moc je v rukou vlády v čele s předsedou, kterého jmenuje prezident. Na doporučení předsedy vlády pak jmenuje prezident i ostatní ministry.

Itálie je administrativně rozčleněna do 20 regionů (krajů), 104 provincií (okresů) a přibližně 8 100 samosprávných obcí. Každý region je řízen tzv. giunta (giunta - většinou koalice dvou nebo více politických stran), která zodpovídá za vedení krajské rady. Regiony, provincie a samosprávné obce mají různé úrovně administrativní autonomie a vykonávají místní správu.

Struktura civilního nouzového plánování (CNP)

Italské civilní nouzové plánování má dvě části - civilní ochranu a civilní obranu. Civilní ochrana je částí širšího konceptu civilní obrany a její rolí jsou akce a aktivity vedené státem k ochraně životů, integrity, vlastnictví, budov a životního prostředí před škodami, nebo možnými škodami způsobenými přírodními katastrofami nebo katastrofami, jejichž původcem je člověk. Hlavním cílem civilní obrany je zvyšovat připravenost země na řešení velkých nouzí a krizí, včetně válek.

Úkoly a cíle CNP

- zabezpečit kontinuitu vlády,
- zajišťovat zákony a pořádek,
- mobilizovat a koordinovat používání národních prostředků (energie, práce,

potraviny a zemědělství, surovin, telekomunikací, atd.),

- koordinovat aktivity civilní ochrany, jako jsou varovací a záchranné systémy a zdravotnické služby, které jsou zaměřeny na snižování následků katastrof.

Organizační struktura CNP Civilní ochrana

V souladu se zněním zákona č. 225 z 24. února 1992 organizuje Itálie civilní ochranu jako „národní službu“. Prezident Rady ministrů řídí civilní ochranu prostřednictvím Úřadu civilní ochrany. Tento úřad podporuje a koordinuje aktivity centrální a lokální státní administrativy, regionů, provincií, samosprávných obcí, národních a územních veřejných orgánů, a také všech veřejných a soukromých institucí a organizací na území státu.

Úřad civilní ochrany tvoří osm generálních úřadů a 43 oddělení. Mezi jeho úkoly patří:

- podpora a koordinace celého systému civilní ochrany,
- přímé zasahování v případě národních katastrof,
- definování obecné procedury zásohové činnosti celého systému,
- vypracovávání návrhů legislativy, která se týká prevence rizik,
- podpora místních struktur, zvláště těch, které nemají k dispozici dostatečné síly a prostředky,
- podpora aktivit, které zlepšují činnost a rozvoj organizací civilní ochrany,
- informování veřejnosti o civilní ochraně,
- péče o informační síť, nezbytné pro prevenci rizik,
- vytváření zvláštních předpisů - oficiálních nařízení, která jsou potřebná k prosazování záchranných akcí a vypořádání se s mimořádnými událostmi tak, aby se zmenšily škody způsobené obyvatelstvu,
- příprava národních záchranných programů a nouzových plánů.

Národní služba civilní ochrany je tvořena všemi organizovanými složkami státu. Mezi ně patří jako první národní hasičský sbor, který díky své specifické přípravě reprezentuje nepostradatelnou složku při každém zásahu. Policie, ozbrojené síly, příslušníci státního sboru

lesníků a italský červený kříž garantují podporu ve všech případech nouze.

V každé provincii dohlíží vládou jmenovaný prefekt nad prováděním civilních nouzových operací. Úkoly prefekta v případě vzniku mimořádné události:

- informovat Úřad civilní ochrany, prezidenta regionální giunty a ministerstvo vnitra,
- řídit záchranné služby na úrovni provincie,
- provést nezbytná opatření k zajištění včasné záchranné pomoci,
- zabezpečit nasazení záchranných služeb.

Regionům přísluší plánovací funkce. Provincie jsou zodpovědné za předpovědi a prevenci v souladu s národními a regionálními programy. Samosprávy vykonávají aktivity civilní ochrany do takového stupně velikosti nouzové situace, kdy je zapotřebí zapojení prefekta (provinční úroveň).

Civilní obrana

Organizační struktura je zrcadlovým obrazem civilní ochrany a ministr vnitra je pověřen jejím řízením. Určil ji jako jeden odbor ministerstva vnitra.

Civilně-vojenská spolupráce

V Itálii je civilně-vojenská spolupráce začleněna do aktivit jak v rámci civilní ochrany tak civilní obrany. Praktickým příkladem je zemětřesení v září 1997, kdy ministerstva vnitra a obrany spolupracovala na mobilizaci sil a prostředků a zajišťovala ubytování, záchranu a včasnou pomoc obyvatelstvu.

Italská civilně-vojenská spolupráce se také promítá do účasti v národních (např. Ditec) a mezinárodních (CMX) cvičeních a na organizaci kurzů, které jsou zaměřeny na vylepšování procedur, nezbytných pro koordinaci činnosti civilní administrativy a vojenského sektoru v případě společného zásahu.

Nová legislativa má zajistit civilní podporu armádě nejen v tradiční obraně národního území, ale i v operacích na podporu míru pod záštitou NATO a EU.

Právní systém

Italská ústava se zabývá nouzemi zapříčiněnými válkou. „Válečný stav“ musí být vyhlášen Parlamentem, čímž jsou relevantní pravomoci předány vládě. Nicméně s těmito opatřeními se nepočítá při zvládání mimořádných událostí v době míru. Nový právní systém bere na vědomí změny v mezinárodní situaci a zvyšuje politické a administrativní pravomoci dané místním orgánům.

Rada ministrů, jako politická hlava struktury civilní ochrany, je odpovědná za koordinaci aktivit v případě katastrof. To znamená, že Rada ministrů může vyhlásit a zrušit stav nouze a definovat dobu jeho trvání.

pplk. Ing. Jiří CHALUPA,
Stálá delegace ČR při NATO

Prioritou příprava a vzdělávání odborníků

por. Mgr. Štěpán KAVAN, plk. Ing. Ladislav KARDA, HZS Jihočeského kraje, foto archiv autorů

V Českých Budějovicích se ve dnech 18. až 20. května 2005 uskutečnily „I. jihočeské pracovní dny věnované problematice krizového řízení“, které pořádala Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity, HZS Jihočeského kraje a Společnost pro radiobiologii a krizové řízení.

Konference byla zahájena v historické budově radnice v Českých Budějovicích za účasti zástupců Jihočeské univerzity, primátora města a vedoucího oddělení krizového řízení krajského úřadu Jihočeského kraje. V úvodních projevech se jednotliví řečníci shodně vyjádřili k potřebě vzdělávání v oblasti krizového řízení a výchovy nových odborníků.

Problematika krizového řízení a jednotlivé příspěvky byly rozděleny do čtyř sekcí. Základním tématem první sekce byla problematika krizového řízení v podmínkách působení NBC látek. K uvedenému tématu přednesl příspěvek por. Mgr. Štěpán Kavan z HZS Jihočeského kraje na téma „Monitoring CBRN látek a dalších nebezpečných škodlivin v rámci HZS ČR a Jihočeského kraje“.

Obsahem druhé sekce byly úkoly a přínos biochemických metod pro krizové řízení. Třetí část byla zaměřena na otázky spojené s možnostmi doktorských studijních

ních programů, tématy dizertačních prací v oboru krizového řízení, koncepcí vzdělávání a didaktikou krizového řízení, porovnání a koordinace studijních plánů v rámci pregraduálního vzdělávání a zajištění odborných stáží studentů. V rámci této části zazněly časté požadavky na spolupráci a koordinaci mezi jednotlivými univerzitami a na sjednocení podmínek akreditačních komisí pro uznání studijních oborů zabývajících se krizovým řízením.

Požadavky a cíle dalšího vzdělávání pracovníků ve veřejné správě a v rámci integrovaného záchranného systému ve vztahu ke krizovému řízení se zabývala čtvrtá sekce.

Na závěr jednání si připravili příspěvek studenti Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity, oboru krizová radiobiologie a toxikologie, kteří prezentovali své zkušenosti a kritické připomínky k formě studia.

Nová publikace z oblasti krizového řízení

V tomto období je cestou MV-generálního ředitelství HZS ČR postupně distribuována více než dvoustostráňková publikace Krizové řízení, autorů Prof. Ing. Josefa Řihy, DrSc. a RNDr. Dany Procházkové, DrSc.

Jedná se o příručku z oblasti krizového řízení, která shrnuje řadu odborných poznatků, možných přístupů a zkušeností z praxe, a to jak u nás, tak i v zahraničí. Svým rozsahem publikace postihuje více či méně podrobně však jen některé vybrané oblasti krizového řízení.

Text publikace se na první pohled jeví jako málo uspořádaný a někde až rozporuplný. Při podrobnějším seznámení však čtenář objeví řadu informací a poznatků, které by musel pracně vyhledávat a dávat je do příslušných souvislostí.

Zdánlivá rozporuplnost textu však hovoří ještě o jedné skutečnosti. Odborná veřejnost stále častěji a stále hlasitěji upozorňuje na neexistenci společného, obecného pohledu na krizové řízení („teorie krizového řízení“) a volá po jeho vytvoření. Nemohla by tato publikace tvořit jeden z podkladů k diskusi na toto téma?

Přijmeme tedy zmíněnou publikaci takovou, jakou je. Chybějící, či z pohledu někoho rozporuplně prezentované skutečnosti nechť jsou nám výzvou k tomu, jak na uváděné poznatky navázat, případně je dále rozšířit.

Věřím, že se tato publikace stane zajímavým doplňkem pro studium problematiky krizového řízení.

plk. Ing. Vilém ADAMEC, Ph.D.,
MV-generální ředitelství HZS ČR

8. ročník konference Současnost a budoucnost krizového řízení 2005

na téma
„Globalizace krizového řízení a bezpečnosti“

Datum konání: 28.-29. listopadu 2005

Místo konání: hotel Olšanka, Táboritská 23, Praha 3

Pokud máte zájem přednášet na konferenci, zašlete nám, prosíme, krátkou anotaci s obsahem Vašeho příspěvku v rozsahu přibližně 15 řádků. Příspěvky, prosíme, registrujte na www.emergency.cz.

Oblasti témat:

- Legislativní rámec v ČR, EU a ostatních státech – rozdíly, porovnání, přednosti
- Přístup EU ke krizovému řízení a změny v EU, oblasti možné mezinárodní spolupráce
- Jaké změny nám přinesl vstup do EU v oblasti krizového řízení a bezpečnosti
- Hrozby, kritická infrastruktura, psychologická válka
- Globalizace rizik
- Sleduje současné krizové řízení globalizaci hrozeb?
- Podpora krizového řízení – systémy a metodiky pro podporu krizového řízení
- Velké přírodní katastrofy a možnost prevence a snížení ztrát (např. tsunami 2004)
- Bezpečnost – legislativa, hrozby, případové studie, přínos nových technologií

Kontaktní adresa:

Renata Oravcová
T-SOFT spol. s r.o.
Novodvorská 1010/14
142 01 Praha 4, Česká republika

tel.: +420 261 348 738
fax.: +420 261 348 791
e-mail: konference@tsoft.cz
web: <http://www.tsoft.cz>

Ochrana kritických infrastruktur v Německu

plk. Ing. Vilém ADAMEC, Ph.D., MV-generální ředitelství HZS ČR

Problematika ochrany kritických infrastruktur nabývá zvláštního významu zejména v souvislosti s některými mimořádnými událostmi většího rozsahu posledních let. Zmíníme zejména teroristický útok z 11. září 2001 v USA, povodně v srpnu 2002 ve střední Evropě nebo nadregionální výpadky dodávek elektrické energie (tzv. blackouts) v severní Americe a v Evropě v létě, respektive na podzim 2003.

Nutnost ochrany kritických infrastruktur si uvědomily i příslušné orgány Spolkové republiky Německo. V roce 2002 přijala konference ministrů vnitra (Ständige Konferenz der Innenminister und -senatoren des Bundes und Länder) usnesení k ochraně kritických infrastruktur. Celá problematika se následně promítla do „Nové strategie ochrany obyvatelstva v Německu“. Úkoly v ochraně kritických infrastruktur se rovněž dostaly do působnosti nově vzniklého Spolkového úřadu pro ochranu obyvatelstva a pomoc při katastrofách v Bonnu (Bundesamt für Bevölkerungsschutz und Katastrophenhilfe in Bonn - BBK). V neposlední řadě je ochrana kritických infrastruktur součástí působení Německa v transatlantickém bezpečnostním partnerství s USA, jakož i v EU a NATO.

Pojetí kritických infrastruktur

Vymezení pojmu „kritické infrastruktury“ není zatím v podmínkách Německa zakotveno v právních předpisech. Existuje však usnesení spolkové vlády, které charakterizuje kritické infrastruktury následovně:

„Kritické infrastruktury jsou organizace a zařízení se zvláštním významem pro fungování státu, jejichž vyřazení z provozu nebo omezení činnosti může způsobit trvalé komplikace v zásobování, značné narušení veřejné bezpečnosti nebo by mohly nastat i jiné dramatické následky“.

Do kritických infrastruktur jsou v Německu zařazeny následující sektory:

- energie (elektrina, plyn, ropa),
- telekomunikace a informační technologie,
- zásobování (pitná voda, potraviny, ale i zdravotnické služby, nouzové a záchranné služby, odpadové hospodářství),
- doprava a přepravní záležitosti (včetně pošty),
- nebezpečné látky (včetně citlivé výroby a přepravy nebezpečných látek),
- finančníctví, peněžnictví a pojišťovnictví,
- úřady a veřejná správa,
- ostatní (velkokapacitní výzkum, významné a symbol představitelství stavby, kulturní dědictví, média).

Systém kritických infrastruktur je rovněž sledován z hlediska vzájemných závislostí, a to nejen mezi jednotlivými sektory, ale i uvnitř sektorů samotných. Zkoumány

jsou zmíněné závislosti i pro případy vzniku mimořádných událostí, kdy se očekávají další komplikace.

Možnosti ohrožení a ochrany

Požadavek na komplexnost fungování systému kritických infrastruktur je při posuzování jejich ohrožení naplňován dvojím přístupem.

Na straně jedné se na kritické infrastruktury pohlíží jako na zdroje nebezpečí, např. jaderné technologie nebo petrochemická zařízení. Na straně druhé pak na subjekty, které jsou ohrožovány širokým spektrem možných mimořádných událostí, jako jsou živelní pohromy, havárie nebo chybné chování člověka (sabotáže, terorismus, válka).

Vědomí toho, že funkčnost značné části kritických infrastruktur je závislá na nepřetržitých dodávkách různých energií (např. elektřiny) a fungování komunikačních a informačních technologií, upřednostňuje ochranu právě této oblasti kritických infrastruktur.

Současně je velmi pečlivě zkoumáno to, jak intenzivně probíhající internacionalizace trhu s energiemi a telekomunikacemi vytváří další rizika. Vnímána jsou i možná rizika vyplývající z privatizace a atomizace bývalých státních podniků.

Ochrana kritických infrastruktur je založena na potřebě rozsáhlého, kontinuálně se rozvíjejícího pracovního programu, který sestává ze stálé analýzy ohrožení, detekce slabých míst v systému kritických infrastruktur a aplikací praktických konceptů ochrany a jejich rozvoje.

To je založeno na trans-disciplinární činnosti expertů z přírodovědných, inženýrských a sociálně vědních oborů, kooperujících státních bezpečnostních úřadů a dalších institucí.

Velmi intenzivně je budováno bezpečnostní partnerství (tzv. „Public-Private-Partnership“ - dále jen „PPP“) s mnoha privátními provozovateli kritických infrastruktur založené na vzájemné důvěře.

Kooperace, bezpečnostní partnerství a poradenství pro úřady a organizace jsou považovány za ústřední strategii v systému ochrany kritických infrastruktur.

Koordinační centrum

Koordinační roli v systému ochrany kritických infrastruktur plní Centrum ochrany kritických infrastruktur. To je součástí nově vzniklého Spolkového úřadu pro ochranu obyvatel a pomoc při katastrofách v Bonnu. K úkolům centra patří zejména:

- vypracovávání kritických infrastruktur, specifických analýz ohrožení a analýz rizik,
- budování bezpečnostního partnerství s jinými úřady a veřejnými institucemi na národní a mezinárodní úrovni (EU, NATO),
- budování počítačově podporovaného katastrofu ohrožení kritických infrastruktur,

- výstavba PPP s privátními organizačními strukturami energetiky, dopravy, zdravotnictví a dalšími,
- vypracovávání speciálních studií,
- vypracovávání plánů opatření pro krátkodobou, střednědobou a dlouhodobou ochranu kritických infrastruktur,
- vypracovávání zdrojových (typových) plánů k ochraně kritických infrastruktur (Masterpläne für Notfallplanung zum Schutz kritischen Infrastrukturen),
- poradenství pro spolkové úřady, spolkové země, komuny (místní správu) a podniky,
- výstavba specifických struktur pro krizovou komunikaci (práce s veřejností) pro kritické infrastruktury,
- vypracování nových sebeochranných a svěpomocných koncepcí pomoci obyvatelstvu s využitím poznatků realizovaných analýz a studií.

Organizačně je centrum rozčleněno do čtyř odborů s následujícím vymezením úkolů:

1. odbor - analýza rizik, katastrof ohrožení, pitná voda, potraviny, zdravotnictví, nebezpečné látky,
2. odbor - energie, informační a komunikační technologie, nouzové a záchranné záležitosti včetně ochrany při katastrofách,
3. odbor - transport a záležitosti dopravy, vláda a veřejná správa, bankovníctví, pojišťovnictví a finančníctví, bezpečnostní partnerství, symbol nesoucí stavby,
4. odbor - fyzická ochrana kritických infrastruktur.

Výhled

Založení Centra ochrany kritických infrastruktur při Spolkovém úřadu pro ochranu obyvatelstva a pomoc při katastrofách v Bonnu je považováno za první krok v úsilí o koordinaci ochrany kritických infrastruktur v Německu.

Práce centra jsou však i přes mnohé existující ad hoc analýzy, rozpracované studie a první vnitřní prezentace strategií přece jen na začátku.

Očekává se, že jak budou nabývat kritické infrastruktury na významu pro fungování moderní společnosti, bude nabývat na významu i snižování zranitelnosti moderní společnosti, její ochrana i efektivní krizový management v případě mimořádných událostí, tedy i úkoly zřízeného centra.

Použitá literatura:

- ADAMEC, V.: Zpráva ze zahraniční pracovní cesty Spolkového úřadu pro ochranu obyvatel a pomoc při katastrofách ve dnech 26.-28. 1. 2005, Bonn, Německo, MV-generální ředitelství HZS ČR, PO-3-4/GR-ZS-2005, 4 strany.
- GEISLER, W.: Schutz Kritischen Infrastrukturen - Eine neue Aufgabe des BBK, Bevölkerungsschutz č. 3/2004, str. 9-12.
- Internetová stránka <http://www.zivilschutz-online.de>.

Zřizování jednotky sboru dobrovolných hasičů obce

pplk. JUDr. Jindřich RAJMAN, MV-generální ředitelství HZS ČR

Obec zřizuje podle § 29 odst. 1 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, v samostatné působnosti jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, která provádí hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech a plní ve svém územním obvodu další úkoly podle zvláštního právního předpisu, a podle § 68 odst. 1 citovaného zákona jednotku sboru dobrovolných hasičů obce spravuje.

Velitele jednotky sboru dobrovolných hasičů obce jmenuje a odvolává, po vyjádření hasičského záchranného sboru kraje k jeho způsobilosti vykonávat velitele, starosta obce. Přihlíží přitom k návrhu občanského sdružení působícího na úseku požární ochrany. Rovněž musí vzít v úvahu případnou neslučitelnost funkce velitele jednotky s funkcí člena zastupitelstva obce. Podle § 5 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je totiž funkce člena zastupitelstva neslučitelná nejen s funkcí statutárního orgánu příspěvkové organizace obce, nebo osoby oprávněné jednat za organizační složku obce, ale také se zaměstnancem obce, kterého jmenuje starosta.

Činnost v jednotce sboru dobrovolných hasičů obce při hašení požárů, provádění záchranných prací při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech se považuje za výkon občanské povinnosti. Činnost při nařízeném cvičení nebo nařízené odborné přípravě je jiným úkonem v obecném zájmu ve smyslu zákoníku práce. Ke zvýšení akceschopnosti a zkvalitnění činnosti jednotky sboru dobrovolných hasičů obce se mohou do této jednotky zařadit i osoby vykonávající tuto službu jako svoje zaměstnání. O tomto opatření rozhodne obec po projednání s hasičským záchranným sborem kraje. Členům jednotky sboru dobrovolných hasičů obce za hašení požárů a záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech poskytuje obec odměnu.

Pokud obec nezřídí jednotku sboru dobrovolných hasičů obce, jsou povinny sdružit prostředky na společnou jednotku s hasičským záchranným sborem kraje nebo obcí, jejichž jednotky požární ochrany jsou předurčeny požárním poplachovým plánem kraje k prvnímu zásahu pro uvedenou obec. Prostředky vynakládané obcí na tuto společnou jednotku požární ochrany musí být mini-

málně ve výši potřebné k zajištění akceschopnosti jednoho požárního družstva o sníženém stavu.

Výše citovaná ani jiná ustanovení zákona o požární ochraně nestanovují, jakou mají mít jednotky sboru dobrovolných hasičů obce právní formu. Toliko § 3 odst. 2 vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, stanovuje, že obec zřizuje jednotku sboru dobrovolných hasičů obce zřizovací listinou, která může být nahrazena smlouvou o zřízení společné jednotky podle § 69a zákona o požární ochraně. Podle § 69a odst. 1 zákona o požární ochraně mohou obce na základě smlouvy o sdružení uzavřené podle zvláštního zákona s právníckými osobami a podnikajícími fyzickými osobami nebo s hasičským záchranným sborem kraje sdružovat prostředky a zřídit společnou jednotku požární ochrany, avšak dvě nebo více obcí může zřídit společnou jednotku požární ochrany jen vytvořením svazku obcí. Zřizování společných jednotek požární ochrany schvaluje hasičský záchranný sbor kraje. Pokud je však jedním z účastníků hasičský záchranný sbor kraje, schvaluje zřizování společné jednotky požární ochrany Ministerstvo vnitra.

Právní formu jednotky sboru dobrovolných hasičů výslovně neřeší ani zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů. Lze však vycházet z jeho ustanovení § 35a odst. 1, podle kterého může obec pro výkon samostatné působnosti zakládat a zřizovat právnické osoby a organizační složky obce, pokud zákon nestanoví jinak (Ustanovení § 35a odst. 1 je de facto původním ustanovením § 9 odst. 1 - ke změně došlo pouze z důvodu lepší systematiky zákona o obcích.). Podle § 23 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, může obec ve své pravomoci k plnění svých úkolů zřizovat vlastní organizační složky jako svá zařízení bez právní subjektivity, příspěvkové organizace jako právnické osoby, které zpravidla ve své činnosti nevytvářejí zisk, zakládá obchodní společnosti (akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným), jakož i obecně prospěšné společnosti a školské právnické osoby.

S ohledem na úkoly, které plní jednotka sboru dobrovolných hasičů obce, a s ohledem na ustanovení § 3 odst. 2 vyhlášky č. 247/2001 Sb., v němž se hovoří o „zřizovací listině“, přichází v úvahu zřízení jednotky sboru dobrovolných hasičů obce buď ve formě organizační

složky obce, anebo příspěvkové organizace. Obě tyto formy de iure vyžadují, aby jejich zřizovatel vydal o jejich vzniku zřizovací listinu.

Podle § 24 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb. volí územní samosprávný celek formu organizační složky pro takové činnosti, které nevyžadují velký počet zaměstnanců, nepotřebují složité a rozsáhlé strojní nebo jiné technické vybavení, nejsou vnitřně odvětvově či jinak organizačně členěné a nevstupují do složitých ekonomických nebo právních vztahů. Pracovníci organizační složky obce jsou podle § 24 odst. 2 zákona č. 250/2000 Sb. zaměstnanci zřizovatele (tedy obce), pokud zvláštní zákon nestanoví jinak, a podle odst. 3 tohoto ustanovení jmenuje zřizovatel vedoucího organizační složky a určuje jeho práva a povinnosti. Organizační složka obce hospodáří jménem svého zřizovatele a není účetní jednotkou. Rozpočet organizační části obce je součástí jejího zřizovatele.

Příspěvkové organizace zřizuje územní samosprávný celek podle § 27 odst. 1 zákona č. 250/2000 Sb. pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu. Příspěvková organizace se na návrh zřizovatele zapisuje do obchodního rejstříku. Hospodáří s peněžními prostředky získanými vlastní činností a s peněžními prostředky přijatými z rozpočtu svého zřizovatele. Dále hospodáří s prostředky svých fondů (rezervní fond, investiční fond, fond odměn, fond kulturních a sociálních potřeb), s peněžními dary od fyzických a právnických osob, včetně peněžních prostředků poskytnutých z Národního fondu a ze zahraničí.

Z hlediska obsahu a účelu obou výše citovaných ustanovení zákona č. 250/2000 Sb. není zřejmě ani jedna z nabízených forem pro účely zřízení jednotky dobrovolných hasičů obce příliš vhodná. Je však evidentní, že by tato jednotka nějakou definovanou právní formu mít měla, aby zejména zapadala do struktury správy obce. Vhodnější se nicméně zdá být forma organizační složky obce jako zařízení obce bez právní subjektivity. Také v praxi je jednotka sboru dobrovolných hasičů obce převážně zřizována jako organizační složka obce bez právní subjektivity podle § 23 zákona 250/2000 Sb., zejména z ekonomických důvodů. Příspěvková organizace je právnickou osobou s vlastní právní subjektivitou samostatně vystupující v právních vztazích, která je vhodná pro případy hospodářské činnosti obce, nikoliv však pro výkon činností, které mají ze strany obce charakter bezprostředních zásahů (hašení požárů, záchranné práce při živelních pohromách a jiných mimořádných událostech) a kdy je vhodnější zachovat bezprostřední vazbu těchto činností na obec (organizační složka nejedná vlastním jménem, ale jménem obce).

Odborná příprava kynologů

npor. Ing. Tomáš HRADIL, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Ve dnech 5. až 7. května letošního roku proběhlo v Odborném učilišti požární ochrany Chomutov (dále jen „OÚPO Chomutov“) každoroční instrukčně metodické zaměstnání (IMZ) držitelů kynologických atestů MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Ve srovnání s předchozí akcí, která proběhla v roce 2004 a jejímž obsahem bylo prohloubení a upevnění teoretických znalostí a praktických dovedností jednotlivých kynologů na místě zásahu, byl tentokrát kladen důraz na týmovou práci kynologů a jejich provázanost s řídicími strukturami na místě zásahu. Účastníci zaměstnání byli rozděleni do čtyř skupin, v nichž byli ustaveni vedoucí kynologové, kteří zprostředkovávali komunikaci mezi velitelem zásahu a členy kynologického družstva.

Při úvodní prezenci obdrželi účastníci výtisk „Metodiky sutinového vyhledávání s využitím záchranářských psů“ - příručky pro odbornou přípravu kynologů, která byla vydána MV-generálním ředitelstvím HZS ČR a bude rovněž distribuována na všechny stanice HZS ČR. Podrobný výklad příručky byl obsahem první teoretické části zaměstnání. Další přednášky, které rovněž probíhaly na učebně OÚPO Chomutov, byly tematicky zaměřeny na výklad bezpečnostních a taktických zásad pohybu v sutinách, teorii překonávání překážek, základy práce ve výšce a nad volnou hloubkou, ošetřování psů a první pomoc. Kynologickou problematiku vhodně doplňovaly přednášky o muslimské a islámské kultuře včetně zkušeností z nasazení v těchto zemích, a to jak z dlouhodobých vojenských misí, tak i z mezinárodních záchranných operací.

Následující den dopoledne byl zahájen praktický výcvik leteckým přesunem

vrtulníkem Policie ČR letecké služby z areálu OÚPO Chomutov. Účelem výcviku bylo prověření schopnosti letecké přepravy psůvodů se psy na místo zásahu. K uvedenému lze konstatovat, že všichni účastníci IMZ tento transport zvládli naprosto bezproblémově a v případě nutnosti je do budoucna možné s využitím tohoto druhu transportu počítat.

Na letecký přesun plynule navazovalo praktické nasazení v sutinách, které probíhalo za obtížných klimatických podmínek (déšť, sníh, kroupy, nárazový vítr) v denní i noční době v demoliciích objektů v katastru obce Moldava. Simulaci činnosti jednotek požární ochrany na místě zásahu věrohodně zajišťovali příslušníci HZS hl. m. Prahy, kteří jsou předurčení pro nasazení do mezinárodních záchranných operací, a touto cestou došlo k procvičení jedné z částí ÚSAR odřadu, jako jednotky MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Novým praktickým prvkem bylo budování polního tábora ÚSAR odřadu poblíž místa nasazení za nepříznivého počasí,

nácvik orientace v terénu s navigačním přístrojem GPS a školení základů práce ve výšce a nad volnou hloubkou, které proběhlo na přehradní hrázi vodní nádrže Fláje.

Dne 6. května 2005 v pozdních nočních hodinách proběhl pozemní transport účastníků zaměstnání zpět na OÚPO Chomutov. Po krátkém odpočinku byl poslední den dopoledne program IMZ završen blokem přednášek s veterinární tematikou.

Při ukončení náročného tří denního zaměstnání vyjádřili jeho organizátoři uspokojení nad odbornou připraveností všech zúčastněných držitelů kynologických atestů s přáním nadále navazující dobré spolupráce. Závěrem rovněž poděkovali vedení OÚPO Chomutov za bezproblémové logistické zajištění průběhu IMZ, zástupcům Armády ČR za přednáškovou činnost a poskytnutí obětavých figurantů a příslušníkům HZS hl. m. Prahy a HZS Jihomoravského kraje, kteří se podíleli na organizaci zaměstnání IMZ, za spolupráci. ■

Atestace v sutinách byly tvrdou školou

Gustav HOTOVÝ, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto Dušan Stuchlík

Sutě. Stovky a tisíce tun. Cihly, trámy, beton, střepy, všude přítomný prach a občas kusy plechu ostré jak žiletka. A někde v tom jsou zřejmě dosud lidé. Ale jejich život ubývá každou vteřinou! Část rozsáhlého průmyslového areálu ční k nebesům. Dosud stojící budovy však vypadají velmi nejistě. Většina z nich se však již proměnila v ohromnou hromadu sutě, z jejíhož okraje se zoufale pomalu snaží něco odervat bagry a další těžká technika. Odklidit to potrvá ještě dlouhé týdny, možná měsíce. Jenže žijící oběti je potřeba najít hned!

Přesně takový obrázek se naskytl kynologickým záchranářům, kteří se v květnu letošního roku rozhodli absolvovat sutinové atestace, organizované MV-generálním ředitelstvím HZS ČR ve spolu-

práci se členy odborné kynologické komise a příslušníky HZS hl. m. Prahy. V rozsáhlém průmyslovém areálu v Praze 4 se podařilo pro kynologické zkoušky připravit tak reálné podmínky, až vět-

šině účastníků běhal mráz po zádech. Hroučící se mnohapatrové budovy, jejich zbytky, přítomná těžká technika a probíhající práce vytvořily pro psůvody a jejich čtyřnohé partnery takovou kulisu, že od reality je často dělila jediná myšlenka, a to vědomí, že nalezené osoby jsou přece jen figuranti. A nejsou tedy zranění nebo mrtví. I když ani to nemohli psůvodi vědět určitě, jelikož většinu z nich přes několikametrové sutiny často ani na vlastní oči nespatřili. Místo jejich nálezu jen označili do situačního

plánku a urychleně pokračovali v dalším hledání. Vždyť jde o lidské životy!

Důvěra k nezaplacení

Atestačních zkoušek, které se konaly dle Pokynu generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 48/2003, se zúčastnilo celkem patnáct kynologických týmů.

Atestace byla zaměřena na maximální přiblížení podmínek, jaké panují na místě mimořádné události po zhroutení větší stavby. Při výběru prostředí a plánování akce organizátoři zohlednili také zkušenost s nasazením psů při posledním mimořádné události, při zhroutení domu po výbuchu plynu v létě minulého roku v Brně. Zkouška proto byla připravena tak, že kdo ji chtěl zdárně absolvovat, musel bez zaváhání prokázat špičkovou připravenost psa i psůvoda ve všech důležitých schopnostech nutných pro nasazení při zásahu.

Na začátku nasazení museli psůvodi a psi prokázat svoji fyzickou připravenost a obratnost v sutinovém terénu. Před nástupem do prvního vyhledávání totiž musel pomocí žebříku tým překonat sérii několika vysokých betonových bariér. Díky tomuto tělocviku již k prvnímu místu hledání přicházeli někteří psůvodi s potem ve tváři.

V prvním, rozlohou největším terénu, byla ukryta pouze jedna osoba. Pes byl vyslán na relativně méně členitý (na zdejší poměry) terén, kde byla odstavěna i těžká technika. Psůvodi musel zůstat na hranici tohoto území. A hned v tomto kole tak došlo k prověření několika důležitých schopností kynologického týmu. Kromě schopnosti psa samostatně pracovat v optickém a zvukovém kontaktu se psůvodem se zde prověřoval i jeden z nejdůležitějších psychologických předpokladů pro zásah - důvěra psůvoda v práci svého zvířete. A právě to byl jeden z prubířských kamenů.

Nemalá část psůvodi poté, co jejich zvíře našlo jednu ukrytou osobu a prověřilo i zbývající terén, totiž znovu a znovu vysílalo psa hledat. Optický a hlasový kontakt mezi psem a psůvodem se pak ukázal jako nevýhoda. Psůvodi totiž často subjektivně pochybovali o tom, že v tak rozsáhlém území bude pouze jedna osoba a opakovaně povzbuzovali svého čtyřnohého partnera k další práci. Tímto nátlakem tak často vyprovokovali svého svěřence k označení neexistujících osob, tedy k „falešňáku“, jak se mezi kynology říká. V lepším případě nedůvěřiví psůvodi své čtyřnohé partnery opakovaným vysláním alespoň řádně vyčerpali. To se pak samozřejmě ihned projevilo při nasazení na dalším, podstatně členitějším, terénu.

Ovladatelnost - základ přežití

Další část nasazení spočívala v prohledání výrazně členitého terénu. Ten obsahoval i těžko překonatelné překážky, a to včetně deformovaných železných armatur. Zároveň v jeho bezprostřed-

ním okolí pokračovaly demoliční práce, a tak se psi nesměli nechat vyrušovat pohybem těžké techniky nebo dělníky pracujícími například s autogenem. Ideálnější simulací provozu na místě rozsáhlé mimořádné události si tak lze jen těžko představit. Zřejmě není třeba zdůrazňovat, že také tady měl do větší části prohledávaného úseku přístup pouze pes, nikoliv psůvodi.

V této části zkoušky se ověřovala schopnost zvířete pohybovat se v obtížném a náročném terénu, schopnost hledat si v něm bezpečné cesty a v neposlední řadě i jeho ovladatelnost. K sutinám přiléhající část budovy totiž byla při úvodní instruktáži simulovaným velitelem zásahu označena jako nebezpečná zóna, kam z bezpečnostních důvodů nesmí vstoupit ani zvíře. Jak se při samotné práci ukázalo, tak i s tímto měli někteří psůvodi značný problém. Přitom právě ovladatelnost, opakovaně přivolání v průběhu hledání a znovu nasazování psa je alfou a omegou práce v sutinách bezprostředně po mimořádné události. O tom se ostatně naposledy přesvědčili při loňském zásahu v Brně i jihomoravští psůvodi. Není proto divu, že právě této disciplíně se věnuje taková pozornost. Jako samostatný cvik s názvem „emergency stop“ ji tak má ve svém atestačním řádu například i americká federální instituce FEMA (Federal Emergency Management Agency).

Samozřejmě i v této části zkoušky se netestovaly jen schopnosti psa, ale také psůvoda. Zejména šlo o správné vyhodnocení projevů zvířete a jím vydávaných signálů. Po náročném nasazení nebo při horším přístupu k ukrytému figurantovi totiž zvířata svůj nálezků často neoznačují typickým způsobem jako v tréninku, například štěkotem. Přesto vnímavému pozorovateli psi zpravidla dávají jasně najevo, že o ukryté osobě a její přibližné poloze ví.

Schopnost psůvoda správně vyhodnotit tyto netypické signály tak patří k základní dovedností, kterou by měl držitel kynologického atestu splňovat. Jak se při zkoušce ukázalo, tak i v této dovednosti měli někteří psůvodi jisté rezervy. Pro

úplnost je třeba dodat, že v tomto terénu byly dva úkryty. Jeden pod úrovní sutě a druhý ve výšce asi 2,5 metru nad terénem. Tímto dvoukolovým denním zaměstnáním nakonec úspěšně prošlo pět z původně patnácti nasazených kynologických týmů.

I v noci pracovaly nervy

Po odpolední přestávce čekalo pět postupujících týmů noční nasazení. Místo zásahu tentokrát představoval sutinový prostor z větší části nasvícený reflektory z požární techniky. Podle popisu situace, kterou psůvodům nastínil při úvodním brífinku velitel zásahu, se v ní pohřešovaly až čtyři osoby. Úkrytí však byli pouze dva figuranti, a to pod povrchem terénu. Oba byli překryti a zasypaní materiálem v přibližné hloubce 2,5 m a 1,8 metru. Také při tomto zaměstnání se ukázalo, že někteří psůvodi se nedostatečně spolehlí na práci svého svěřence. Proto jej opakovaně vysílali do již několikrát prozkoumaného terénu. To však nejen celé nasazení protahovalo, ale pro jednoho z nasazených se právě noční práce stala osudnou. Opakovaně povzbuzoval psa do dalšího hledání, čímž docílil jeho hlasité reakce, kterou pak mylně vyhodnotil jako označení místa nálezu osoby. Ostatní týmy již tímto nočním zaměstnáním prošly v celku bez problémů.

Po ukončení akce bylo možné konstatovat, že nastavená kritéria nebyla pro většinu účastníků akce dosažitelná. Úspěšní absolventi však prokázali, že mají dobré předpoklady, aby se při nasazení u mimořádné události uplatnili jako opravdu účinná pomoc a nikoliv jen jako nezbytný doplněk složek IZS.

Výhodou atestačních zkoušek také byla přítomnost a spolupráce příslušníků HZS hl. m. Prahy předurčených do vyhledávacího a záchranného ÚSAR oddělu. Právě oni totiž zřejmě budou na místě případného zásahu nejbližšími spolupracovníky kynologů. A tak jejich osobní zkušenost s tím, jaká je obtížnost atestačních zkoušek, může posílit vzájemnou důvěru. A tím může dát dobrý základ účinné spolupráci těchto složek při skutečném zásahu.

Pelhřimov ve znamení hudby

Slušelo by se smeknout klobouk před každým muzikantem, který se o posledním květnovém víkendu v Pelhřimově účastnil 5. ročníku Celostátního festivalu hasičských dechových hudeb, který byl už tradičně spojen se Dny záchranářů a letos i s oslavou 130 let trvání Sboru dobrovolných hasičů v Pelhřimově.

Pomyslný klobouk bych neváhal smeknout ani před organizátory této ojedinělé akce, která si rok od roku získává to nejlepší renomé. Možná, že úspěchu akce napomohlo také slunečné počasí, ale perfektnímu zabezpečení festivalu se snad nic nedá vytknout. Loňský, až mrazivý déšť vystřídala vskutku letní pohoda.

Festival připravilo Zájmové sdružení hasičských hudeb, Centrum hasičského hnutí Příbryslav, Okresní sdružení hasičů ČMS Pelhřimov, HZS kraje Vysočina, Policie ČR - okresní ředitelství Pelhřimov a Zdravotnická záchranná služba Jihlava. Záštitu nad akcí převzali generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán a starosta města Pelhřimova Leopold Bambula. Ti patřili, spolu s předsedou odborových svazů a senátorem Milanem Štěchem a dalšími, k čestným hostům slavnostního odpoledne a zároveň ke kmostrům CD nosiče sedmnácti hasičských písniček Na hasičském bále, na jehož vzniku se podílelo také MV-generální ředitelství HZS ČR.

V zajetí tónů

Poté, co věžní hodiny odbily druhou, přijela před tribunu historická stříkačka tažená statnými valachy. Přivezla čtyři trubače v bílých uniformách, kteří odtroubením signálu „Hoří!“ dali pokyn Hasičance z Horní Suché, aby za řízného pochodu přišli na Masarykovo náměstí.

Za ní před tribunu nastoupila hudba z Nové Bystřice na Jinřichohradecku. Kmochovy pochody pak doprovázely kapelu HZS Olomouckého kraje. Olomoucká hasičská hudba byla v Pelhřimově poprvé. Vznikla teprve před rokem, ale rozhodně se nejedná o nějaké začátečníky.

Velkou pozornost bezpochyby vzbudily šarmantní mažoretky z Havlíčkova Brodu, které na pelhřimovské náměstí přivedly hudební těleso z Příbyslavi. Potlesk zaplňujícího se středu města vítal i muziku Skutečtí hasiči ze Skutče na Chrudimsku. Ti také spolu se Studiovým orchestrem Jana Slabáka nahráli první hasičské „cédečko“.

Posledním, kdo napochodoval na rozpálenou dlažbu náměstí, byli hudebníci z Černovic u Tábora.

Po oficiálních projevech pak na dirigentské schůdky nastoupil mistr Václav Palička a pod jeho taktovkou zazněla česká hymna v podání všech přítomných hudebníků. Společné vystoupení všech hudeb patřilo také prvnímu a v neděli závěrečnému vystoupení.

V neděli už byla sestava hudeb trochu rozšířená. Vedle sobotních účinkujících tu přibyla kapela z blízkého Božejova a Posádková hudba Tábor.

„Jsem rád, že i tento festival přispívá tomu, že hasičských dechovek stále přibývá,“ pochválil vzestupující trend předseda Zájmového sdružení hasičských hudeb plk. Ing. Miroslav Šimon.

Hasičské bonbóny

„Pět let je pět let, a to už je nějaká zkušenost,“ zhodnotil akci jeden z organizátorů festivalu Jaroslav Hejda ze Zajíčkova. Akce totiž nebyla jen záležitostí místních hasičů, ale podíleli se na ní i dobrovolníci z okolních obcí. Ti hlavně přispěli praktickými ukázkami a ukázkami historické požární techniky. Ukázky vyplňovaly přestávky mezi jednotlivými vystoupeními dechových hudeb.

Největší pozornost si patrně získala dvojice hasičů v dobových uniformách, která vylezla na historický výsuvný žebřík a začala dětem na náměstí házet bonbóny.

Děti se pak doslova vyřádily pod proudem vody ze stříkačky hasičského dorostu SDH obce Moraveč, což přišlo v tropickém vedru velice vhod.

Na pelhřimovském náměstí nechyběla ani historická vojenská technika, aby připomněla nedávné šedesáté výročí konce druhé světové války.

Ukázky záchranářských akcí na Masarykově náměstí v Pelhřimově pokračovaly i v neděli. Se soudobou požární technikou se zájemci měli možnost seznámit na parkovišti za náměstím.

Nejvíce se však poslední květnový víkend připomínalo výročí 130 let hasičů v Pelhřimově. Už v pátek mu předcházela slavnostní valná hromada SDH, na které bylo několik hasičů za svou obětavou práci bližším oceněno medailemi. Práci celého místního sboru pak v sobotu poděkováním ocenil starosta SH ČMS Ing. Karel Richter.

kpt. Josef NITRA, foto autor

Den záchranařů v Kolíně

mjr. Ing. Josef KUDRNA, HZS Středočeského kraje, foto archiv autora

Již po deváté připravilo město Kolín a HZS Středočeského kraje (HZS SČK), územní odbor Kolín ve spolupráci s Policií ČR, Zdravotnickou záchrannou službou, Městskou policií, 152. záchranným praporem Armády ČR z Kutné Hory, krajskou hygienickou stanicí, GAZ klubem, Aeroklubem a Klubem vojenské techniky z Červených Peček tradiční Den záchranařů, který se uskutečnil 8. května 2005.

Program oslav byl zahájen již v předvečer v sále Zámecká v Kolíně koncertem u příležitosti Dne záchranařů. Hostem večera byl redaktor a závodník rallye Paříž – Dakar Standa Berkovec. Povídání na téma „záchranaři“ a moderování večera se ujal Zdeněk Kaňka. K dobré náladě zúčastněných přispěly i světoznámé melodie kolínského Big Bandu.

Vlastní Den záchranařů začal v neděli průvodem městem. Začátek průvodu byl na kolínské stanici HZS SČK. Odtud se vypravila nejprve kolona historických vozidel jako upoutávka na celodenní program a za ní současná moderní záchranná technika HZS SČK.

Slavnostní zahájení Dne záchranařů 2005 proběhlo v obřadní síni Městského úřadu v Kolíně. Bylo ctí organizátorům, že u příležitosti šedesátého výročí osvobození republiky od fašismu starosta města Kolína Miroslav Kaisler vyznamenal třicet bojovníků za svobodu. Následovalo tradiční uctění památky obětí války a Dne osvobození od fašismu položením věnců u pomníku v Sokolské ulici. Poté byla na Karlově náměstí vystavena současná záchranná technika všech zúčastněných složek IZS.

V doprovodném kulturním programu s názvem „Hvězdy ze zámku“ mohli návštěvníci sledovat vystoupení talentů a zájmových skupin z Domu dětí a mládeže v Kolíně.

Na náměstí Republiky byla vystavena historická záchranná a hasičská technika. Záchranaři zde předváděli akční ukázky, pro děti byly připraveny různé hry a zástupci BESIPu upoutali pozornost simulovaným nárazem na trenažéru. V prostoru pod starým mostem přes Labe byly pro návštěvníky připraveny ukázky z činnosti příslušníků Poříčího oddělení Labe Policie ČR Nymburk a HZS SČK stanice Kolín. Ve vojenském prostoru na Trídvorské ulici si zase mohli prohlédnout vojenskou historickou techniku a historická vojenská vozidla. Nechybělo ani tradiční občerstvení z pravé vojenské polní kuchyně.

Opoledne Den záchranařů pokračoval na kolínském letišti. Zde byla vystavena záchranná technika a přihlízející mohli obdivovat zajímavé ukázky z čin-

nosti 152. záchranného praporu Armády ČR Kutná Hora nebo létání s modely RC letecké techniky. Zajímavé odpoledne zpestřila přehlídka kolínských mažoret a pohybových skupin. V podvečer vystoupil známý zpěvák a kytarista Pavel Dobeš a jako druhá skupina se představili Kapři Ládi Douska. Vyvrcholením kulturního programu bylo losování upomínkových předmětů Dne záchranařů 2005. Slavnostní den zakončil impozantní oh-

ňostroj. Jediné, co trochu omezilo program oslav, bylo chladné a větrné počasí. Již nyní se však můžeme těšit na jubilejní, desátý Den záchranařů, který se v Kolíně uskuteční 8. května 2006.

Mezinárodní cvičení EURATECH 2005

pplk. Ing. Stanislav VAVREČKA, mjr. Milan SKALNÍK, HZS Jihomoravského kraje, **mjr. Ing. Miroslav LUKEŠ**, HZS Karlovarského kraje, **npor. Ing. Jiří MATĚJKA**, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto npor. Ing. Jiří MATĚJKA

Ve dnech 10. až 14. dubna 2005 se ve Francii uskutečnilo mezinárodní cvičení Euratech 2005, které bylo jedním z řady cvičení pořádaných příslušnou komisí EU v roce 2005. Hlavním organizátorem a účastníkem cvičení byla Francie, dalšími aktivními účastníky byly SRN, Itálie, Belgie a Česká republika.

Místem cvičení bylo městečko Portes-les-Valence, jež je periferií města Valence, které se nachází v departementu Drome asi 100 km jižně od Lyonu. Speciální odřad českých hasičů se vydal na cestu dne 9. dubna 2005 a po trase Brno, Praha, Rozvadov, Norimberk, Karlsruhe, Freiburg, Mulhouse, Lyon dorazil do Valence po absolvování 1600 km a po 26 hodinách strávených na silnici. Domníváme se, že v reálné situaci by mělo smysl posílat do zahraničí obdobnou techniku do vzdálenosti max. 1000 km. Při větších vzdálenostech by se mělo přihlídnout k efektivnosti celé akce a v případě nutnosti transport řešit letecky.

Námět a cíl cvičení

Námětem cvičení byla rozsáhlá průmyslová havárie v chemické továrně s únikem nebezpečných chemických látek. Po vykolejení železničního vagónu následoval rozsáhlý požár s explozí, při němž zůstávaly desítky mrtvých a raněných osob. Aby se zabránilo úniku toxických produktů, bylo třeba utěsnit další poškozené vagóny. Oblak toxických plynů ohrožoval obyvatelstvo. Při vlastním zásahu byly vyzkoušeny činnosti zasahujících jednotek jako vytyčení zón, lékařská první pomoc a třídění raněných s následnou dekontaminací, evakuace popálených a raněných a toxickou látkou zasažených osob. Byl procvičován chemický průzkum s identifikací a detekcí toxických par a plynů nebezpečných chemických látek, dekontaminace zasahujících jednotek a obyvatelstva a jejich evakuace, likvidace kapalných a pevných toxických produktů a dekontaminace terénu. Cvičení mělo čtyři stupně a konalo se ve dvou denních periodách, po kterých bylo vždy přerušení. Hlavním cílem cvičení bylo:

- aktivovat mechanismy evropské ochrany obyvatelstva,
- testovat schopnosti zásahu členských států,
- testovat v reálném čase transport požadovaných sil a prostředků a jejich integraci,
- koordinovat síly a prostředky členských států zasahujících složek na národní a mezinárodní úrovni,
- testovat modelový systém unášení toxického oblaku,

- testovat schopnosti mobilních monitorovacích a detekčních prostředků a jejich kompatibilitu,
- testovat schopnosti zdravotnické služby zvládnout přímé a nepřímé účinky následků průmyslové havárie,
- testovat možnosti a procesy v oblasti evakuace a omezujících opatření v nebezpečné zóně.

Ocenění vysoké profesionality

Český tým byl reprezentován speciálním odřadem, který tvořilo 11 příslušníků HZS Jihomoravského kraje s velitelem mjr. Milanem Skalníkem a zástupcem velitele pplk. Ing. Stanislavem Vavrečkou. Tým doplnil mjr. Ing. Miroslav Lukeš z HZS Karlovarského kraje, který při cvičení plnil roli styčného důstojníka. Česká delegace ve Francii byla vedena pplk. Ing. Zdeňkem Vlkem, ředitelem HZS Jihomoravského kraje. Členem organizačního výboru cvičení a zároveň pozorovatelem za ČR byl npor. Ing. Jiří Matějka.

Speciální odřad při zásahu zabezpečoval dekontaminaci obyvatelstva, čemuž také odpovídalo jeho technické vybavení:

- nosič kontejneru, typ MAN, TGA 26.430,
- kontejner pro nouzové přežití, typ KANP 50,
- stanoviště dekontaminace osob, typ SDO-2,
- CAS 24, MAN LE 2000,
- SEAT Alhambra.

Náš tým plnil úkoly spojené s dekontaminací obyvatelstva, takže jednotliví členové museli zvládnout stavbu sta-

noviště dekontaminace osob SDO-2, instalaci přídavných technologií, komplexní provoz zařízení a správné postupy při dekontaminaci. Pro účely cvičení bylo k dispozici několik stovek figurantů, z nichž více než 100 prošlo zařízením SDO-2. Po vlastní dekontaminaci a obléknutí do náhradního oblečení byli figuranti odvázeni do tzv. „medical post“ k dalšímu ošetření. A když automobil pro odvoz nebyl k dispozici, mohli být ošetřeni nebo si odpočinout ve stanu, který byl součástí kontejneru pro nouzové přežití. Takový kompletní servis však neměl každý tým. Přítomnost kontejneru pro nouzové přežití se sociálním zázemím jako součást stanoviště dekontaminace osob dokazuje, že čeští hasiči vnímají dekontaminaci v širších souvislostech. Jednoduchost a rychlost stavby stanoviště dekontaminace osob, sofistikovaná technologie, komplexní servis umožňující nezávislost na dalším týmu a vysoká profesionalita českého speciálního odřadu byly hlavními důvody, proč jsme si zasloužili pochvalu francouzského ministra vnitra Dominiqa de Villepina, který si s velkým zájmem prohlédl techniku českého týmu. Přitom nezapomněl připomenout zásluhy českých hasičů na likvidaci následků katastrofálních povodní ve Francii na konci roku 2003.

Cenné poznatky a zkušenosti

Francie byla reprezentována jednotkami civilní ochrany a hasičů, které zabezpečovaly vlastní zásah, předlékařskou první pomoc, detekci a identifikaci na místě zásahu, dekontaminaci vlastních jedno-

tek a dekontaminaci raněných obyvatel, provoz „medical post“, a velitelskými posty ve štábu, lokálním informačním centru a na místě zásahu. Velice silný a výborně vybavený tým předvedli němečtí kolegové, kteří se zúčastnili cvičení s polní a mobilní chemickou laboratoří, která byla vybavena nejmodernějšími analytickými a detekčními přístroji. Detekční tým měli na cvičení také Belgičané. Dekontaminaci raněných zajišťovali vedle Francouzů i Italové.

Komunikace probíhala po ose velitel zásahu, lokální operační a informační centrum, národní operační a informační centrum (Francie), monitorovací informační centrum Brusel, OPIS MV-generálního ředitelství HZS ČR (operační a informační střediska členských států) a zpět. Pro všechny týmy jistě měly význam osoby styčných důstojníků štábu, kteří mimo jiné zabezpečovali informační propojení mezi štábem a národním týmem. Významnou pomocí bylo, že každý tým obdržel styčného důstojníka francouzské národnosti, který pomáhal veliteli odřadu organizovat činnost a komunikovat s francouzskými veliteli, kteří neuměli anglicky. Pro velitele odřadu a národního styčného důstojníka byla naprosto nepostradatelná angličtina nebo ještě lépe, francouzština.

Zajímavé byly také poznatky ze štábu cvičení, kde samotná organizační struktura štábu je skoro stejná jako u nás, technická podpora jeho činnosti je však ve Francii na nesrovnatelně vyšší úrovni (velitelské vozy, přenosy obrazu z místa zásahu na štáb, kompletní GIS na místě zásahu, spojové vozy, zázemí apod.). Ve srovnání s Francií čeští hasiči mají srovnatelné technické vybavení a mohou se opřít o schopnosti družstev a čet, ale na úrovni štábu lze stále co dohánět jak technicky, tak organizačně. Pro transport těžce raněných a popálených osob bylo nasazeno

letadlo německé Luftwaffe A 300 Airbus, typ „jumbo jet“ s nejmodernějším zdravotnickým zázemím.

Ne všechny činnosti jednotlivých národních týmů byly prováděny ideálně nebo metodicky správně. Chybou bylo rozdělení cvičení na čtyři tematické oblasti. Lepší by bylo se striktně držet časové návaznosti jednotlivých činností. Při vlastním zásahu nebyla striktně dodržována taktika zejména v souvislosti s použitými ochrannými prostředky, způsobem vytyčením nebezpečné zóny a pozdním nasazením chemického průzkumu. Stanoviště dekontaminace byla rozmístěna více s ohledem na přístupnost médií než s ohledem na taktiku zásahu a bezpečnost. Řadu chyb jsme odhalili jak při dekontaminaci zasahujících jednotek, tak dekontaminaci obyvatelstva. Dekontaminace techniky nebyla prováděna vůbec.

Nutnost mezinárodní spolupráce

Náklady na mezinárodní cvičení Euratech 2005, které dosáhly hodnoty 1,3

mil. EUR, jsou hrazeny z fondů EU. Cvičení se mimo jiné jako pozorovatelé zúčastnili odborníci z více než dvaceti zemí světa. Vedle francouzského ministra vnitra se mezinárodního cvičení Euratech 2005 zúčastnili i ministři vnitra Německa a Belgie. Na začátku cvičení byla pořádána tisková konference, která odstartovala bombastickou medializaci cvičení. Rozhovory pro televize TF3, TF5 a Euronews, dále pro ČTK nebo Radiožurnál se staly naším druhým zaměstnáním. Po příjezdu domů byli členové „brněnského týmu“ pozváni do dvou pořadů České televize.

Organizačně velice dobře připravené cvičení dokázalo nutnost mezinárodní spolupráce na poli civilní ochrany. Všechny naše poznatky ze cvičení se staly součástí našeho reportu ke cvičení Euratech 2005, protože nejen vysoké ohodnocení významu cvičení, ale hlavně poctivý rozbor nedostatků mohou posunout mezinárodní spolupráci na poli eliminace průmyslových havárií dále.

PLACENÁ INZERCE

**STABILNÍ HASIČÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ**

FIRE JACK

PLYNOVÉ

EBH FE 36

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

BESYCO SPOL. S R. O.

KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠÍŘE

TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061

HTTP://WWW.BESYCO.CZ, E-MAIL: BESYCO@BESYCO.CZ

**SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY ZABEZPEČENÍ PROSTOR A ZAŘÍZENÍ
PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVEN
A VÝBUŠNÉHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
• EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠE JEDNODUCHÉ**

Město módy patřilo záchránářům

Západoslovenskému Trenčínu je přirazován přívlastek město módy. Způsobily to tradiční veletrhy „Trenčín město módy“ (TMM), které daly i název zdejšímu výstavišti. V květnu letošního roku si však toto město na Váhu mohlo na několik dnů připsat další přívlastek - město záchránářů.

Ve dnech 25. až 27. května 2005 se totiž v areálu výstaviště TMM uskutečnila 7. mezinárodní výstava požární, záchranné a zabezpečovací techniky FIRECO 2005. A již o den dříve byla zahájena 6. mezinárodní konference FIRECO 2005. Akce se konaly pod záštitou Ministerstva vnitra Slovenské republiky (MV SR), Slovenského národního komitétu CTIF a Dobrovolné požární ochrany Slovenské republiky.

Ochrana nejen před požáry

Zatímco se ráno 24. května 2005 výstaviště TMM teprve na svou pravidelnou akci, konanou každý druhý rok, ještě chystalo, v nedalekém klubu SOMER MERINA se scházeli účastníci 6. mezinárodní konference FIRECO 2005. Jejími spoluorganizátory byly, kromě výše uvedených, Prezidium Hasičského a záchranného sboru Slovenské republiky (HaZZ), Požárně technický a expertizní ústav MV SR (PTEÚ) a Výstaviště TMM, a.s. Trenčín. Téměř 230 účastníků ze Slovenska a zahraničí si mělo možnost vyslechnout ve dvou dnech více než 40 přednášek, prezentovaných kromě domácích také odborníky z Běloruska, České republiky, Holandska, Lotyšska, Maďarska, Německa a Polska.

Hlavním tématem letošní konference byly současné formy ohrožení obyvatelstva a z toho vyplývající postavení a nové úkoly hasičů a ostatních záchranných složek. Že tato problematika nebyla zvolena náhodně, dokladoval při zahájení konference viceprezident HaZZ Ing. Jozef Prošňák. Upozornil na skutečnost, že v současném období vzrůstá ohrožení obyvatelstva nejen živelními pohromami, ale také teroristickými útoky s různými formami ohrožení. Aktualnost problematiky a význam konference podtrhl ve svém úvodním vystoupení prezident HaZZ plk. Ing. Jozef Paluš. Zdůraznil, že jde o první konferenci, která se koná po vstupu Slovenska do Evropské unie. V rámci ní dochází i k postupnému sbližování národních politik a koncepcí a vytváření jednotného přístupu členských zemí k řešení problémů ochrany technické infrastruktury, ochrany obyvatelstva před následky teroristických útoků a ochrany před požáry. Při všech těchto činnostech patří přední místo hasičským a záchranným sborům, které ve všech zemích tvoří základní kosteru integrovaného záchranného systému.

Svá slova doložil na konkrétním příkladu: „Při bratislavském setkání prezidentů Bushe a Putina, z hlediska zabezpečení jejich bezpečnosti, jsme byli minimálně tak důležitou složkou jako policejní sbor a dokonce jsme v několika případech působili tam, kde policejní složky neměly přístup.“

Konference byla rozdělena do několika tematických bloků, projednávajících zejména ty okruhy problémů, s nimiž je bezprostředně spojena zásahová činnost hasičů:

- zásahová činnost hasičských a záchranných složek při ochraně oby-

vatelstva v podmínkách nových bezpečnostních rizik,

- koordinace záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech ohrožujících životní prostředí a zdraví lidí, živelních pohromách a haváriích,
 - ochrana před mezinárodním terorizmem,
 - technické zásahy příslušníků HaZZ při mimořádných událostech,
 - vzájemná mezinárodní pomoc hasičských a záchranných složek při likvidaci velkých havárií a živelních pohrom.
- Značná pozornost byla rovněž věnována problematice psychologické, proti-

stresové, etické, fyzické a zdravotní přípravy hasičů.

V rámci jednotlivých přednášek byla prezentována řada zajímavých zkušeností a nových poznatků. Byla jen škoda, že organizátoři konference dali možnost pouze přednášejícím a nevyčlenili žádný prostor pro odbornou diskusi, ať již na závěr jednotlivých bloků nebo v jejím samotném závěru, která by určitě přispěla k upřesnění některých, lektory nastíněných problémů a otázek a umožnila další výměnu zkušeností. I přes tuto připomínku lze hodnotit, že se konference stala významným příspěvkem v řešení úkolů hasičské a záchranné činnosti.

Zaplněné výstaviště

Fireco je největší a nejstarší výstavou požární a záchranné techniky, tech-

nických a záchranných prostředků na Slovensku. Na jejím letošním ročníku se na ploše 2950 m² prezentovalo se svou nabídkou výrobků a služeb 68 vystavovatelů ze Slovenska, České republiky, Polska, Rakouska a Maďarska. Pod historickými hasičskými prapory otevřel 7. ročník výstavy státní tajemník Ministerstva vnitra Slovenské republiky Martin Pado. Zahájení se účastnila řada čestných hostů, mezi kterými nechyběl ani generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán.

V jednotlivých expozicích byly prezentovány nejnovější typy protipožárních zařízení a zabezpečovací techniky, požární a záchranné techniky, hasičských prostředků a záchranného vybavení. Potěšitelný byl nárůst počtu

českých vystavovatelů, který se oproti poslednímu ročníku zdvojnásobil a s nabídkou své produkce se představilo 14 našich firem, mezi kterými nechyběly ani oceněné z minulého ročníku, společnosti KOJA, s.r.o. a MEDIUM SOFT, a.s. Zájem odborníků o nabídku českých výrobců a dodavatelů svědčí o vzrůstajících možnostech uplatnění na slovenském trhu a měl by být impulzem i pro další české producenty, působící v této oblasti.

Na výstavišti měl své tradiční zastoupení náš partnerský HaZZS, a to jak formou stálé expozice, tak prezentací ukázek závažové činnosti příslušníků sboru.

Také letos byla pro vystavovatele připravena soutěž o cenu Zlaté FIRECO 2005 o nejlepší exponáty, do níž bylo přihlášeno šestnáct výrobků. Hodnotící komise ocenila tyto výrobky:

- podpěrné tyče HOLMATRO, které představila firma JaGa Bratislava, s.r.o.,
- pěnотvorný hasičský prostředek Sthamex F - 15 firmy Euro Fire SK, s.r.o.,
- neutrální požární hlásič FDOOT-9 řady S-LINE s názvem SINTESOTM od firmy SIEMENS, s.r.o., Building Technologies,
- cisternová automobilová stříkačka 24 na podvozku Mercedes-Benz ATEGO 1528 F 4x2 s označením podle EN 1846 - 1/M-1-6-2700-8/2400-1 vystavovaná THT Slovensko, s.r.o.

Všichni ocenění vystavovatelé byli ze Slovenské republiky.

Prezentaci vystavujících firem doplňoval další doprovodný program. Návštěvníky například zaujali jak báňští záchranáři z Hornonitrianských baní Prievizda, a.s., tak i místní profesionální hasiči. Jednotka okresního ředitelství HaZZ Trenčín vedle dalších ukázek předvedla vyprošťování osob z havarovaného osobního automobilu a hašení hořícího vozidla. Speciálně vycvičený policejní pes poté lokalizoval ohnisko požáru a označil pachatele úmyslného zapálení.

Zajímavou součástí hasičských výstavovatelů dnů v Trenčíně byla výstava sběratelských kuriozit, které vedla unikátní sbírka téměř stovky hasičských přileb, více než tisícovky rukávových znaků a miniatur požární techniky Josefa Malíka z Turzovky, příslušníka okresního hasičského sboru v Čadci a velitele místních dobrovolných hasičů.

Letošní mezinárodní výstava FIRECO 2005 představovala další kvalitativní posun z hlediska propagace nejnovějších produktů, které napomáhají zkvalitnění práce hasičů a přispívají ke zvyšování bezpečnosti a ochrany a zdraví a majetku občanů. Stala se i místem široké výměny teoretických poznatků a praktických zkušeností mezi výrobci a uživateli. V tomto směru bezesporu splnila očekávání jejich organizátorů, vystavovatelů i návštěvníků.

mjr. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
kpt. Josef NITRA, foto autoři

Humanitární pomoc Bulharské republiky

npor. Ing. Zdeněk RÁŽ, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Dne 25. května 2005 zasáhly Bulharsko přívalové srážky a vytrvalé několikadenní deště způsobily na mnoha místech záplavy hodnocené jako padesátiletá voda. Byla postižena řada míst v severním Bulharsku a v dalších oblastech, závažné škody byly způsobeny i v okolí hlavního města Sofie.

Na základě vzniklé situace požádala Civilní ochrana Bulharské republiky prostřednictvím MIC EU a EADRCC NATO o humanitární pomoc. V žádosti, kterou operační a informační středisko MV-generálního ředitelství HZS ČR (MV-GŘ HZS ČR) obdrželo ve čtvrtek 9. června 2005, byl požadavek na poskytnutí velkokapacitních čerpadel na vodu, stanů, gumových člunů, pytlů na písek na stavbu hrází a finančních prostředků. MV-GŘ HZS ČR vyhodnotilo obdržený požadavek a operativně ze sil a prostředků HZS Moravskoslezského a Jihomoravského kraje sestavilo a připravilo k vyslání povodňový odřad se třemi mobilními velkokapacitními čerpacími stanicemi a tylovým zabezpečením. Ve čtvrtek ve večerních hodinách byl navázán telefonický kontakt s ředitelem Státní služby požární a nouzové bezpečnosti Ministerstva vnitra Bulharské republiky genmjr. Kirilem Vojnovem, kterému byla sdělena připravenost české strany k okamžitému vyslání navržených sil a prostředků. Bylo vyjasněno, že situace v Bulharsku se již normalizovala a vyslání povodňového odřadu není zapotřebí. Další činnosti v tomto směru byly tedy zastaveny.

Pro upřesnění byla situace konzultována s genmjr. Vojnovem opět dne 10. červ-

na 2005 a z tohoto rozhovoru vyplynulo, že pro odstraňování následků záplav má bulharská strana nedostatek malé čerpací techniky. MV-GŘ HZS ČR okamžitě vstoupilo do jednání s Ministerstvem zahraničních věcí, jehož výsledkem bylo rozhodnutí o uvolnění jednoho milionu korun na poskytnutí humanitární pomoci. Po vyhodnocení možností české strany jak z věcného, tak časového hlediska, které je velmi důležité pro řešení takovýchto mimořádných situací, bylo rozhodnuto humanitární pomoc realizovat dodávkou malé čerpací techniky. Se Správou státních hmotných rezerv a s výrobcem uvedených techniky Sigma Výzkumný a vývojový ústav, s.r.o., následně MV-GŘ HZS ČR dohodlo podrobnosti pro realizaci humanitární pomoci nákupem 60 ks plovou-

cích čerpadel Sigma PPCA a jejich dopravu do Bulharska. Již v neděli 12. června 2005 v dopoledních hodinách byla všechna čerpadla na místě určení v Sofii.

V pondělí 13. června 2005 odletěli do Sofie pplk. Ing. Luděk Prudil, ředitel odboru operačního řízení MV-GŘ HZS ČR a npor. Ing. Zdeněk Ráž, pracovník odboru prevence MV-GŘ HZS ČR, s dokumenty potřebnými pro oficiální předání humanitární pomoci. Na slavnostním aktu, který byl v popředí zájmu bulharských sdělovacích prostředků, pak velvyslanec České republiky v Bulharsku PhDr. Petr Dokládál předal genmjr. Vojnovovi čerpadla jako dar České republiky. Ten ve svém vystoupení vyjádřil České republice poděkování za operativní dodání techniky, která ve výzbroji bulharských hasičů zcela chybí a pomůže nejen odstranit následky povodní, ale bude i dále hasiči využívána. Vyzdvihl dlouhodobou spolupráci na úseku požární ochrany mezi oběma zeměmi, kterou by bulharská strana ráda upevňovala a rozšiřovala nejen po stránce odborné, ale i mimopracovní. Vysoce ocenil i osobní přístup generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslava Štěpána k této spolupráci.

Představitelé MV-GŘ HZS ČR se dále seznámili s pracovištěm operačního střediska ředitelství Státní služby požární a nouzové bezpečnosti Ministerstva vnitra Bulharské republiky, navštívili jednu ze sofijských požárních stanic a uskutečnili pracovní jednání s velvyslancem České republiky a dalšími pracovníky ambasády, na kterém byly, kromě jiného, projednány i náměty na možnou obchodní spolupráci v oblasti dodávek věcných prostředků PO pro bulharské hasiče.

Přetlaková ventilace

Autor článku vyvinul a zavedl princip taktické ventilace, která se dnes používá jako velmi pružný a účinný prostředek. Nedávná studie univerzity v Le Havre porovnála vzduchové proudění od prstencových (turbo) a konvenčních ventilátorů a zkoumala účinek víření vzduchu v podlaží. Prokázala, že turbínové proudění je účinnější při optimalizaci proudu vzduchu do vstupního otvoru. Lze tak dosáhnout vyššího tlaku uvnitř objektu a tedy i rychlejšího odvodu kouře.

Proběhla rozsáhlá diskuze a výzkum, zda je vhodnější vytvořit v objektu podtlak nebo přetlak. Podtlak nezredukuje hoření, nesníží teplotu, nemá ani vliv na účinný odvod kouře. Na druhé straně může přetlak přispět k větší intenzitě požáru. Závěry podrobného finského výzkumu doporučují optimální proudění z ventilátorů, použitých pro zásah s přetlakem. Doporučují optimální množství 96 - 144 m³/h na kubický metr větraného prostoru. Pokud by toto množství bylo aplikováno na průměrný domovní nebo bytový požár, byl by prostor větraný přetlakovou ventilací pravděpodobně 30 m³ na jednu místnost, plus chodby, předsíně, schodiště atd. Je nemožné určit, které dveře budou při požáru otevřené, ale lze vycházet z principu, že proud přetlakového vzduchu bude vystaveno 50 % domu nebo bytu. Znamená to, že před zásahem bude větrán kombinovaný prostor 100 - 150 m³. Při použití finských hodnot pro optimální přetlakovou ventilaci to znamená proudění z ventilátoru v množství 9600 - 14 400 m³.h⁻¹, přičemž je potřebných 14 400 m³.h⁻¹ pro 100 m³ až 21 600 m³.h⁻¹ pro 150 m³. Co však když jsou otevřené všechny dveře? Znamená to v průměru 220 m³, vyžadujících okamžitý proud mezi 21 120 m³.h⁻¹ a 31 680 m³.h⁻¹. Pro větší prostory platí stejná pravidla, i když skutečné proudění vzduchu ve velkých halách nebo prostorech může být odlišné.

Je to tedy záležitost zkušeností. Protože není možné určit stav vnitřních dveří, je nutné klást důraz na vyloučení možnosti zvýšení intenzity požáru přetlakovou ventilací pečlivým rozmístěním ventilátorů, jejich otáčkami a poměrem velikosti vstupních/výstupních vzduchových otvorů, v souladu se zjištěnou nebo odhadnutou vnitřní dynamikou požáru.

Pro zhodnocení požadavků na ventilaci byla uskutečněna řada požárních zkoušek v silničním tunelu u Charlestonu v Západní Virginii. Jedná se o dvouproudový horský tunel o délce 855 m a spádu 3,2 %. Bylo prokázáno, že po-

délná ventilace s použitím přetlakových ventilátorů byla schopna zvládnout kouř a teplo uvolňované až do hodnoty 100 MW. Požadovaná podélná rychlost vzduchu, bránící vrstvení zplodin hoření v tunelu, byla při požáru o 100 MW přibližně 3 m.s⁻¹. Podobná studie v norském tunelu vykazovala rychlost 3,5 m.s⁻¹, potřebnou pro obrácení proudění od požáru o 4,4 MW. Pro dosažení účinné rychlosti vzduchu v dopravních tunelech jsou nezbytné extrémně velké ventilátory. Zkušebna Tempest Hedge dosáhla údajně rychlosti vzduchu 2 m.s⁻¹ uprostřed tunelu dlouhého 2000 m o průřezu 50 m² pomocí velkého přenosného ventilátoru osazeného na automobilu, který byl schopen výkonu 272 000 m³ vzduchu za hodinu.

Kanadský výzkum ve spolupráci s ottawským požárním útvarem naznačuje, že přetlaková ventilace může být účinná při větrání schodišťových šachet vysokých budov. Tento výzkum byl však omezen na desetipodlažní budovu. Prokázal ale, že přetlaková ventilace může účinně zlepšit podmínky na požárním podlaží a usnadnit hasební zásah. Může však přivést k ohni další vzduch a zvýšit tak jeho intenzitu,

takže její použití je nutné pečlivě posoudit.

V Severní Karolině proběhlo sympozium, kterého se zúčastnili specialisté na větrání z celých USA. Součástí sympozia byly zkoušky na rozestavěné budově o 32 podlažích. Zkouška zahrnovala přízemní chodbu, únikové schodiště a dvě podlaží (20 a 28). Venkovní vzduch, vnikající přirozeným způsobem střešním otvorem (komínový efekt), potřeboval na vyčištění 30 m dlouhé zakouřené přízemní chodby 15 minut, zatímco dva přetlakové ventilátory (umístěné za sebou) to zvládly za 7 minut. Další zkoušky se týkaly zakouření prostor ve vyšších podlažích o ploše 644 m² a 1288 m². Pro porovnání účinnosti bylo zhodnoceno různé umístění ventilátorů, včetně osového a rovnoběžného, které vháněly vzduch do základny nouzového schodiště. Ukázalo se, že všechna rozmístění měla vliv na odpovídající dobu pro odvod kouře průměrnou intenzitou 46 m² za minutu.

Ing. Vladislav KMOCH
Podle Fire & Rescue,
1. čtvrtletí 2005

Olomouc hostila „nejtvrdší hasiče“

V prostoru před nádražím a ve výškové budově Regionálního centra Olomouc (dále jen „RCO“) uspořádaly dne 25. května 2005 MV-generální ředitelství HZS ČR, HZS Olomouckého kraje, Sportovní klub při HZS Olomouckého kraje a Česká asociace hasičských důstojníků, ve spolupráci s Českou hasičskou sportovní federací II. Mistrovství České republiky v disciplínách TFA (z anglického „Toughest Firefighter Alive“, volně přeloženo „Nejtvrdší hasič přežije“) s mezinárodní účastí.

První mistrovství se konalo před dvěma lety v Praze. Letos ke startu nastoupilo celkem 63 závodníků, profesionálních hasičů z Čech, Maďarska, Polska a Velké Británie. Šest z nich bylo starších čtyřiceti let. Jedinou ženou byla Angličanka Tricia Hadfield.

Závodníci ze zahraničí, kteří se mistrovství zúčastnili pouze v soutěži jednotlivců, byli vyhodnoceni v absolutním pořadí v jednotlivých věkových kategoriích, ale jejich výsledky se nezapočítávaly do výsledků mistrovství. Pořadí závodníků na startu se losovalo den předem, všichni tedy byli včas připraveni v předepsané výstroji - v třívrstevném ochranném oděvu s pracovním polohovacím pásem s karabinou, na hlavě přilbu a masku, na zádech kompletní izolační vzduchový dýchací přístroj a na rukou zásahové rukavice. Jen zásahovou obuv museli kvůli podlahám v budově vyměnit za tenisky. Jinak byla soutěž pojata jako simulace zásahové činnosti.

První disciplínou byl „běh s požárními hadicemi“ B 75 mm, které bylo nutné rozvinout na přibližně 40 m a proudnice odložit na metu. Následoval „překážkový běh“, při němž se závodníci potýkali nejprve s šedesáti údery obouručním šestikilovým kladivem v hammerboxu, překonáním dvoumetrové bariéry a odtažením osmdesátikilové figuríny, představující raněného.

Při další disciplíně „věž“ závodníci vystoupali po pevném žebříku na lešení s plošinou a vytahovali vzhůru dvacetilitrový barrel naplněný vodou. Pak sestoupili opět dolů.

Nejatraktivnější a fyzicky nejnáročnější disciplínou, která dala pořádně „zabrat“ i těm opravdu nejtvrdším, byl „běh do schodů“. V budově RCO na účastníky závodu čekalo ke zdolání celkem 18 podlaží.

Jednotlivé disciplíny na sebe navazovaly a celou trať, postavenou dvojmo zrcadlově, zvládala současně vždy dvojice soutěžících.

V nejkratším čase, 4,0098 minut soutěž absolvoval Petr Hřeblo z HZS Olomouckého kraje, druhý doběhl Tomáš Melčák z HZS Moravskoslezského kraje s časem 4,0475 minut a na třetím místě skončil Martin Karlec z HZS Olomouckého kraje s časem 4,0773 minut. V kategorii starších čtyřiceti let byl nejlepší Vladimír Vysocký z HZS Moravskoslezského kraje s časem 4,2338 minut, který se celkově umístil jako třináctý. Druhé místo v kategorii nad 40 let obsadil Jaroslav Čermák z HZS Pardubického kraje s časem 5,2208 minut a bronzovou medaili obdržel Miloš Hladík z HZS podniku Aero Vodochody, a.s., s časem 5,2796 minut. V soutěži družstev zvítězilo družstvo HZS Královéhradeckého kraje.

por. Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ, foto autorka

Velká cena poprvé v Plzni

npor. Ing. Pavel MUSIL, HZS Plzeňského kraje, územní odbor Plzeň, foto autor

Dne 26. května 2005 se na náměstí Republiky v Plzni konalo druhé kolo IX. ročníku Velké ceny ČR v požárním útoku družstev HZS krajů a HZS podniků. Závod probíhal na atraktivním místě plzeňského náměstí za velkého zájmu diváků. Soutěž pořádal HZS Plzeňského kraje ÚO Plzeň, akce se zúčastnilo celkem šestnáct družstev.

Během celého průběhu soutěže prověřovalo soutěžní družstva slunečné počasí.

sí s teplotami přes třicet stupňů Celsia. Nejlépe si v prvním kole závodu s nástrahami počasí a trati poradil tým z Domažlic, který se časem 21.98 sekund ujal vedení. Rychlý asfaltový povrch umožnil soutěžícím dosahovat velmi nízkých časů. Po prvním kole se celkem osm družstev dostalo pod 24 sekund. Druhé kolo opětovně zamíchalo pořadím. Vítězství v soutěži potvrdilo družstvo z Domažlic, které svůj čas z prvního kola zlepšilo o jednu setinu. Na druhé místo se svým pokusem probíjalo tým z Prostějova a třetí skončilo družstvo z Havlíčkova Brodu. Na domácí Plzeň i přes výborný výkon nakonec zůstalo bramborové čtvrté místo. Příliš se nevedlo hasičům z Aera Vodochody, kteří v soutěži neměli žádný platný pokus.

Pořadí	Družstvo	Čas 1. pokus	Čas 2. pokus	Výsledný čas
1	HZS Plzeňského kraje ÚO Domažlice	21,98	21,97	21,97
2	HZS Olomouckého kraje ÚO Prostějov	32,40	22,21	22,21
3	HZS kraje Vysočina ÚO Havlíčkův Brod	23,71	22,45	22,45
4	HZS Plzeňského kraje ÚO Plzeň	23,59	22,51	22,51
5	HZSP ČD Česká Třebová	22,59	22,72	22,59
6	HZSP Biocel Paskov, a.s.	23,49	22,99	22,99
7	HZS Jihomoravského kraje ÚO Blansko	23,61	28,56	23,61
8	HZS Zlínského kraje ÚO Uherské Hradiště	23,62	26,45	23,62
9	HZS Moravskoslezského kraje ÚO Opava	29,42	24,78	24,78
10	HZS hlavního města Prahy	27,46	28,75	27,46
11	HZSP Mostecká uhelná, a.s.	31,92	29,08	29,08
12	HZSP ČD Plzeň	32,60	29,16	29,16
13	HZS Jihomoravského kraje ÚO Brno	32,75	29,87	29,87
14	HZSP AERO Vodochody, a.s.	NP	NP	NP
Mimo soutěž				
MS	HZS Královéhradeckého kraje	22,70	28,89	22,70
MS	HZS Jihočeského kraje	27,21	24,63	24,63

Družstva sbírala body v Petrovicích

pplk. Bohumír BENÁČEK, HZS kraje Vysočina, územní odbor Třebíč

Dne 3. června 2005 se na novém sportovišti pro hasiče v obci Petrovice v okrese Třebíč uskutečnil třetí závod IX. ročníku Velké ceny ČR v požárním útoku družstev HZS krajů a HZS podniků.

Pořadatelem byl HZS kraje Vysočina, územní odbor Třebíč. Soutěže se zúčastnilo třináct družstev. Mimo soutěž startovala družstva výběrů HZS Jihočeského kraje a HZS kraje Vysočina, které účast bralo jako přípravu na Mistrovství HZS ČR v požárním sportu.

Soutěž probíhala za pěkného počasí a v dobré atmosféře. Při prvním pokusu ostravského týmu došlo k převrácení PS 12, pokus byl tedy neplatný. Družstvo HZS podniku Mostecká uhelná, a.s., mělo smůlu, když se mu při prvním pokusu porouchala PS 12, takže v druhém kole si už nemohlo čas vylepšit. Nakonec zvítězilo družstvo HZS Zlínského kraje ÚO Uherské Hradiště časem 22.70 sekund, druhé místo obsadilo družstvo

HZS podniku České dráhy Česká Třebová s časem 23.19 sekund a třetí místo získalo družstvo HZS Olomouckého kraje ÚO Prostějov s časem 23.69 sekund. Soutěž měla hladký průběh. Pořadatelská služba vše zvládla tak, že ve

14.15 hodin byla soutěž ukončena vyhlášením výsledků a předáním cen. Je třeba poděkovat rozhodčím, kteří se své funkce zhostili na výtečnou a SDH Petrovice za přípravu areálu a zabezpečení obcerstvení.

Pořadí	Družstvo	Čas 1. pokus	Čas 2. pokus	Výsledný čas
1	HZS Zlínského kraje ÚO Uherské Hradiště	22,70	N	22,70
2	HZSP ČD Česká Třebová	23,19	24,57	23,19
3	HZS Olomouckého kraje ÚO Prostějov	28,88	23,69	23,69
4	HZS Moravskoslezského kraje ÚO Opava	27,84	23,96	23,96
5	HZSP BIOCEL Paskov, a.s.	24,67	N	24,67
6	HZS Plzeňského kraje ÚO Domažlice	26,00	25,52	25,52
7	HZS Jihomoravského kraje ÚO Brno	27,38	43,29	27,38
8	HZS Jihomoravského kraje ÚO Blansko	29,53	27,45	27,45
9	HZS kraje Vysočina ÚO Žďár nad Sázavou	35,83	30,89	30,89
10	HZS kraje Vysočina ÚO Havlíčkův Brod	47,79	31,01	31,01
11	HZS Moravskoslezského kraje ÚO Ostrava	N	32,57	32,57
12	HZS Moravskoslezského kraje ÚO Karviná	32,90	N	32,90
13	HZSP Mostecká uhelná, a.s.	47,61	N	47,61
Mimo soutěž				
MS	Výběr HZS Jihočeského kraje	26,25	25,23	25,23
MS	Výběr HZS kraje Vysočina	26,49	27,32	26,49

Summary

Fire in the Pernštejn Castle

In April 2005 a major two-day fire happened in the Pernštejn Castle, South Moravia. More than 120 firefighters both professional and voluntary operated in the incident. As the castle depositary was the most stricken area of castle premises, fire damages are estimated to 49 millions of CZK (1,600,000 EUR). p. 4

Practical training makes perfect

Collective training in extrication of people from crashed cars was organised in April 2005 at the airport in Mladá Boleslav, Central Bohemia. More than 150 firefighters were training how to use esp. hydraulic equipment properly. p. 8

Air Service of the Czech Police in IRS

Air Service of the Czech Police, which operates helicopters, is one of supporting bodies of Integrated Rescue System. They provide operations not only for police needs, but many times for rescue operations, in cooperation with other IRS bodies. p. 11

Tactical exercise at the Ještěd Mountain

In May 2005 a tactical exercise took place at the Ještěd Mountain, not far from the town of Liberec, North Bohemia. Main topic: evacuation of passengers from a cabin of a cable railway. Aim: to practise operational level of management and management level of component bodies of IRS (Integrated Rescue System) in case of joint operation. p. 14

Population protection in Ukraine

For population protection in Ukraine main feature is still dominant state influence in control structure, and especially in executive. Civil defence forces and the Ministry for Emergencies are unique. p. 16

Critical infrastructure protection in Germany

Questions of critical infrastructure protection are currently more and more important. In Germany, tasks of critical infrastructure protection are in scope of the Federal Office for Population Protection and Emergency Relief that was newly established in Bonn. p. 20

EURATECH 2005 International Exercise

In April 2005 the EURATECH 2005, European International Exercise took place in France, and the Czech Republic was among several actively exercising states. Main topic: major industrial accident in a chemical factory with leakage of dangerous chemicals. p. 26

FIRECO 2005 in Trenčín, Slovakia

In May 2005 the FIRECO 2005, the 6th International Conference took place in Trenčín, Slovakia. In the same period also the 7th international Trade Fair of Fire, Rescue and Safety Equipment took place there. p. 28

Humanitarian aid to Bulgaria

In May 2005 flush precipitations hit Bulgarian territory and several-day rains after it caused floods in many places. The Czech Republic provided humanitarian aid to Bulgaria when floating pumps were passed on Bulgarian Fire Service. Sixty TTCA Sigma pumps that were officially handed over on June 13th were immediately put on. p. 30

Der Brand des Anwesens der Burg Pernštejn

Im April 2005 bekämpften zwei Tage mehr als 120 Angehörige der Berufs- und der Freiwilligen Feuerwehr einen ausgedehnten Brand auf der historischen Burg Pernštejn, im Süden Mährens. Der Schaden wurde auf insgesamt 49 Millionen Kronen beziffert. S. 4

Die praktische Ausbildung hat die Kenntnisse der Feuerwehrleute vertieft

An der praktischen Ausbildung der Feuerwehrleute in Benutzung der hydraulischen technischen Mitteln für Personenbergung aus PKW's, welche im April 2005 am Flughafen in Mladá Boleslav stattgefunden hat, haben mehr als 150 Feuerwehrleute teilgenommen. S. 8

Die Polizei der T.R. und der Flugdienst im integrierten Rettungssystem

Die Flugdiensttätigkeit der Polizei der T.R., als Betreiber von Hubschraubertechnik, dient nicht nur als unabdingbarer Bestandteil der polizeilichen Praxis, sondern auch der Flugunterstützung aller Truppen des integrierten Rettungssystems. S. 11

Taktische Übung auf dem Berg Ještěd

Das Thema der taktischen Übung der Truppen des integrierten Rettungssystems, die im Mai 2005 auf dem Berg Ještěd stattgefunden hat, war die Evakuierung der Passagiere aus einer Kabinenbahn. Ziel der Übung war die Überprüfung des Niveaus der Leitung dieser Operation und das Leitungsniveau der Kommandanten der Truppen des integrierten Rettungssystems beim gemeinsamen Einsatz. S. 14

Der Bevölkerungsschutz in der Ukraine

Charakteristischer für den Bevölkerungsschutz in der Ukraine ist die Dominanz der Staatsorgane, so in den Leitungsstrukturen und insbesondere in der Leitung der Truppen. Im Einzelnen sind es die Armee mit ihrem Zivilschutz und die Einrichtungen des Ministeriums für ausserordentliche Ereignisse. S. 16

Der Schutz der gefährdeten Infrastruktur in Deutschland

Die Problematik des Schutzes der gefährdeten Infrastruktur besitzt eine besondere Bedeutung. Die Aufgaben für den Schutz der gefährdeten Infrastruktur kamen in den Wirkungsbereich der neu geschaffenen "Bundesanstalt für den Bevölkerungsschutz und die Hilfe bei Katastrophen" in Bonn. S. 20

Internationales Turnen EURATECH 2005

Im April 2005 hat in Frankreich das internationale Turnen Euratech 2005, an dem auch weitere Staaten einschl. der Tschechischen Republik teilgenommen haben, stattgefunden. Das Thema dieses Turnen war die umfangreiche Industriehavarie in chemischer Fabrik mit Freisetzung von chemischen Stoffen. S. 26

Trenčín, die Stadt der Mode und der Feuerwehr

Im Mai 2005 hat in der slowakischen Stadt Trenčín der VI. Jahrgang der internationalen Konferenz FIRECO 2005 stattgefunden. Gleichzeitig fand hier auch die schon VII. Internationale Ausstellung der Feuerwehr - Rettungs und Sicherheitstechnik statt. S. 28

Humanitäre Hilfe der Bulgarischen Republik

Im Mai 2005 wurde Bulgarien von Wolkenbrüchen und mehrtägigen Regen, welche an vielen Stellen Überflutungen verursacht haben, getroffen. Die Tschechische Republik hat Bulgarien humanitäre Hilfe hauptsächlich mit Lieferung von Großkapazitätspumpen geleistet. S. 30

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktori - kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cikhartová - 974 819 951, pprap. Jana Kemrová - 974 819 947 • **Sídlo:** Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.iszscr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráz, Jan Žizka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolin 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 17. června 2005 • Číslo 7/2005 vychází 17. července 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Internetová podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html

• **Foto na titulní straně:** Milan VÁVRŮ

V Brně se rodí ojedinělá evropská tradice

V květnu letošního roku se v brněnském hotelu Continental uskutečnil již 2. ročník Koštu sv. Floriána. Přehlídka, kterou uspořádal HZS Jihomoravského kraje společně s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR, se jako vystavovatelé vzorků vín zúčastnili hasiči z České republiky, Slovenska, Francie, Maďarska a Rakouska.

Návštěvníci koštu si mohli vybírat z 261 vzorků vín, z toho ze 176 vzorků vín bílých a 85 vzorků vín červených. Mezi přihlášenými bylo 69 vzorků vín s přívlastkem a 75 vzorků vín starších, na zlatou medaili s hodnocením 85 bodů a více dosáhlo 67 vzorků. Nejvíce vzorků ze zahraničí – 27 vín, přihlásili vystavovatelé ze Slovenska.

Nejvyšší ocenění získali v kategorii Šampion bílých vín Lubomír Knedlík z Mutěnic za Rulandské bílé, výběr z bobulí ročník 2004, titul Šampion červených vín Zdeněk Krupka z Drnholce za Cabernet Sauvignon 2004. V kategorii Mladé bílé víno patří prvenství Josefu Čermákovi z Bukovan u Kyjova za Ryzlink vlašský 2004, a v kategorii Starší bílé víno Ing. Ján Novosadovi ze Znojma za Chardonnay 2003, pozdní sběr. Ocenění pro nejlepší Mladé červené víno získal Miroslav Ježek z Kyjova za Svatovavřínecké 2004, pro nejlepší Starší červené víno pak Ing. Pavol Michálek z Michalovců (SR), který se vzorkem Frankovky, výběr z hroznů ročník 2002, současně získal titul pro nejlepší Zahraniční červené víno. Poslední hlavní titul – Zahraniční bílé víno – si za Ryzlink vlašský, výběr z bobulí ročník 2000, odnesl Kamil Červenka z Michalovců (SR).

Koštu se mohli zúčastnit profesionální i dobrovolní hasiči a členové občanských sdružení působících v oblasti požární ochrany. Soutěž mohli oblesat vlastními výpěstky nebo víny, na jejichž pěstování se podílejí. Jejich vinařské umění ocenila řada významných hostů, mezi nimiž byli ministr vnitra František Bublan, jeho náměstek a generální ředitel HZS ČR genmjr. Ing. Miroslav Štěpán, náčelník generálního štábu Armády ČR genpor. Ing. Pavel Štefka, ředitel Správy státních hmotných rezerv Jan Žižka, předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost Ing. Dana Drábová, předseda ČSSD Mgr. Stanislav Gross, představitelé hasičských sborů ze Slovenska, Srbska a Maďarska, zástupci velvyslanectví Francie v Praze a další.

Pořadatelé akce věří, že Košt sv. Floriána se v budoucnu stane přehlídkou hasičských vín ze zemí Evropské unie a dalších zemí kontinentu. Protože, jak při zahájení uvedl ředitel HZS Jihomoravského kraje pplk. Ing. Zdeněk Vlkojan, „velkých koštů vína je u nás i v zahraničí mnoho, Košt sv. Floriána je v Evropě jenom jeden“.

kpt. Mgr. Jaroslav HAID,
HZS Jihomoravského kraje, foto autor

**Mezinárodní sportovní federace hasičů a záchranářů
Ministerstvo vnitra – generální ředitelství HZS ČR
Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje
Česká asociace hasičských důstojníků**

pořádají

pod záštitou

**ministra vnitra Mgr. Františka Bublana
hejtmana Moravskoslezského kraje Ing. Evžena Tošenovského
primátora statutárního města Ostrava Ing. Aleše Zedníka**

II. mistrovství Evropy v požárním sportu hasičů a záchranářů

Ostrava 6. - 11. září 2005

6. září

15.00 – příjezd družstev

7. září

14.00 – tréninky družstev dle harmonogramu – Městský stadion Ostrava-Vítkovice

16.00 – porada rozhodčích a vedoucích družstev – Městský stadion Ostrava-Vítkovice

8. září

11.00 – běh na 100 m s překážkami – Městský stadion Ostrava-Vítkovice

15.00 – zahájení výstavy požární a záchranné techniky – Městský stadion Ostrava-Vítkovice

19.00 – slavnostní zahájení mistrovství, semifinále a finále běhu na 100 m s překážkami

9. září

09.00 – zahájení konference „Řešení mimořádných událostí na počátku 3. tisíciletí“

10.30 – výstup do 4. podlaží cvičné věže – Městský stadion Ostrava-Vítkovice

15.30 – štafeta 4x100 m – Městský stadion Ostrava-Vítkovice

10. září

09.30 – požární útok – letiště Ostrava-Mošnov, 5. ročník Dne NATO

15.00 – zakončení mistrovství – letiště Ostrava-Mošnov

11. září

09.00 – odjezd družstev

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 8/2005

Granty pro rok 2006

Granty č. 1 až č. 7 jsou určeny pro občanská sdružení, působící na úseku požární ochrany, IZS, ochrany obyvatelstva a krizového řízení. Jedná se o občanská sdružení působící podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů, a podle § 74 a § 75 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Grant č. 8 je určen zpravidla pro občanská sdružení, církve, náboženské společnosti, neziskové a podobné organizace, které jsou ostatními složkami IZS, tzn. mají uzavřenou dohodu o plánované pomoci na vyžádání s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR (MV-GR HZS ČR), HZS krajů nebo mají uzavřenou dohodu o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci s HZS krajů.

Granty nejsou určeny pro jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí.

Granty úzce souvisejí s podmínkami poskytování a použití dotace občanským sdružením, církvím a náboženským společenstvem, neziskovým a podobným organizacím.

Grant č. 1

Podíl občanského sdružení na systému odborné přípravy příslušníků HZS ČR, zaměstnanců a členů jednotek požární ochrany, zaměstnanců státní správy a územní samosprávy a členů složek IZS.

Předpokládaná věcná orientace projektů:

1. Činnost orgánů občanských sdružení v té oblasti, ve které občanské sdružení pomáhá státní správě při organizaci odborné přípravy uvedených skupin členů sdružení, kteří jsou ustaveni do příslušných orgánů a funkcí, např. odborných rad, aktivů.
2. Odborné konference, kurzy.
3. Výuka a výcvik pro potřebu státní správy, územní samosprávy a složek IZS.
4. Výukové programy a pomůcky pro přípravu k získání odborné způsobilosti, kromě literatury.

Grant č. 2

Podíl občanského sdružení na zvyšování kvalifikace a odborné úrovni pro výkon služby příslušníků HZS ČR, zaměstnanců a členů jednotek požární ochrany, členů zařízení civilní ochrany a členů složek IZS pro oblast IZS.

Předpokládaná věcná orientace projektů:

1. Kurzy pro zvýšení kvalifikace a specializační kurzy.
2. Odborná školení a kurzy.

Grant č. 3

Soutěže v požárním sportu podle pravidel požárního sportu v kategoriích dobrovolných a profesionálních hasičů

Předpokládaná věcná orientace projektů:

1. Příprava rozhodčích požárního sportu.
2. Pořádání regionálních, krajských a celostátních kol.
3. Příprava reprezentačního celku pro mezinárodní soutěže mimo území České republiky.

Grant č. 4

Programy v tělesné přípravě pro zvýšení fyzické zdatnosti nebo soutěže pro získání specifických dovedností pro výkon služby příslušníků HZS ČR, zaměstnanců a členů jednotek požární ochrany nebo soutěže pro získání specifických dovedností členů občanských sdružení.

Předpokládaná věcná orientace projektů:

1. Pořádání soutěží.
2. Příprava reprezentačního celku pro mezinárodní soutěže mimo území České republiky.

Grant č. 5

Výchovná a vzdělávací činnost na úseku práce s dětmi a mládeží v oblasti požární ochrany, ochrany obyvatelstva a přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při mimořádných událostech.

Předpokládaná věcná orientace projektů:

1. Soutěže dětí organizované občanskými sdruženími.
2. Propagační, výchovné a vzdělávací akce pro děti a mládež.
3. Odborné semináře vedoucích mládeže a dětí.
4. Dětské tábory kolektivů mladých hasičů a záchranářů.

Grant č. 6

Preventivně výchovná činnost občanských sdružení při výchově obyvatelstva, právnických a podnikajících fyzických osob k předcházení požárů, propagace a historie požární ochrany, ochrany obyvatelstva, příprava obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci při mimořádných událostech.

Předpokládaná věcná orientace projektů:

1. Výukové programy, konference.
2. Soubory přednášek.
3. Podpora mediální činnosti občanských sdružení při propagaci požární ochrany, ochrany obyvatelstva a přípravy obyvatelstva k sebeochraně a vzájemné pomoci.
4. Podpora činnosti v oblasti historie hasičského hnutí a ochrany obyvatelstva v České republice.

Grant č. 7

Publikační činnost na úseku požární ochrany, IZS, ochrany obyvatelstva a krizového řízení.

Předpokládaná věcná orientace projektů:

1. Neperiodické publikace zaměřené jako pomůcky pro odbornou přípravu a vzdělávání.
2. Periodické publikace pro odbornou přípravu a pro potřebu občanských sdružení.
3. Propagační materiály.
4. Multimediální formy pomůcek pro odbornou přípravu a vzdělávání.

Grant č. 8

Akceschopnost ostatní složky IZS k poskytnutí plánované pomoci na vyžádání.

Pozn.: Grant není určen pro jednotky sborů dobrovolných hasičů obcí.

Předpokládaná věcná orientace projektů:

1. Příspěvek na vybavení ostatní složky IZS, která má uzavřenou dohodu o poskytnutí plánované pomoci na vyžádání s MV-GR HZS ČR, HZS krajů nebo má uzavřenou dohodu o poskytnutí osobní nebo věcné pomoci s HZS krajů.
2. Organizace a účast na součinnostních výcvicích IZS ostatní složky IZS.
3. Příspěvek na zajištění akceschopnosti držitelů kynologických atestů MV-GR HZS ČR předurčených pro zásah na území ČR a pro zapojování do mezinárodních záchranných operací.

Zadatelé o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR

předloží projekty ke grantům nejpozději do 31. října 2005 do 14.00 hodin na adresu:

Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414.

Podrobnější informace ke grantům sdělí:

kpt. Ing. Alena Veselá, tel. 974 819 806, e-mail: alena.vesela@grh.izscr.cz.

„Podmínky poskytování a použití dotace občanským sdružením, církvím a náboženským společenstvem, neziskovým a podobným organizacím“ a formulář pro podání žádosti nestátní neziskové organizace o státní dotaci pro rok 2006 uvedeny na internetové stránce www.mvcr.cz.

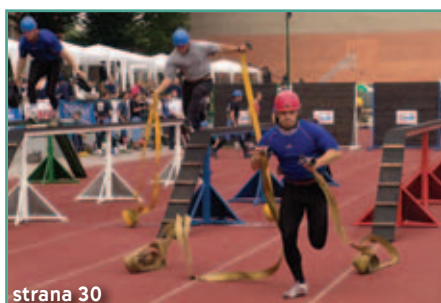
strana 6

strana 9

strana 28

strana 30

POŽÁRNÍ OCHRANA

Dopravní nehody se stávají černou mýrou hasičů	
Únik kyseliny dusičné	4
Havárie cisterny převážející nebezpečnou látku	6
Tragická dopravní nehoda u Svitav	7
Dopravní automobil 8 - Praga A 150	8

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Povodňové cvičení „VODA 2005“	9
Novela vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany	12

OCHRANA OBYVATELSTVA

Šedesát let od svržení první jaderné bomby	14
Civilní ochrana v zemích EU - Kyprská republika	16

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Plány krizové připravenosti jako součást krizového plánování v Moravskoslezském kraji	18
--	----

INFORMACE

Potápění se směsmi	20
Humanitární pomoc Rumunsku	21
Co se skrývá pod zkratkou CLARA@EU	21
Nejpočetnější občanské sdružení bilancovalo	22
Hasík pomáhá vychovávat děti	24
Nejúspěšnější maturanti míří na další studia	25
Netradiční hasičské zápolení	26
V Bolaticích na Hlučínsku se oslavovalo	26
Nové požární automobily	27
Veletrh inspirativních technických řešení	28
Deštivé mistrovství bylo ozdobeno rekordem	30
V Brně vyhráli hasiči z Domažlic	32
Rafty 2005 opět náročnější	32
Bronzový úspěch našich fotbalistů	33

PŘÍLOHA

Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb.	
---	--

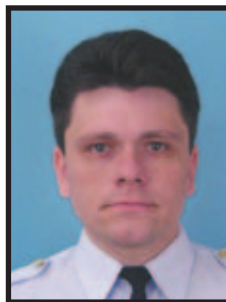

Praporčík Miroslav Lipnický, příslušník Hasičského záchranného sboru Ústeckého kraje, územní odbor Děčín, stanice Varnsdorf zemřel při plnění služebních povinností 30. června 2005.

Miroslav Lipnický se narodil 16. února 1959. V řadách profesionálních hasičů, kam vstoupil v roce 1991, strávil 14 let. Do roku 2002 byl zařazen na funkci velitel družstva. Následně pracoval jako technik chemicko-technické služby na směně a zástupce velitele družstva. Svěřené funkce zastával zodpovědně. Byl příkladem pro mladší kolegy. V celém kolektivu byl oblíben.

Miroslav Lipnický byl ženatý a měl dvě dcery. Jeho odchodem ztrácíme obětavého příslušníka a kamaráda.

Jeho odchodem ztrácíme obětavého příslušníka a kamaráda.

Nadporučík Miroslav Velc, příslušník Hasičského záchranného sboru Středočeského kraje, stanice Stochov, zemřel náhle při plnění služebních povinností dne 2. července 2005 ve věku nedožitých 33 let. Mezi profesionální hasiče vstoupil v roce 1990. V dubnu 1994 byl převelen na stanici Stochov v okrese Kladno. Vlastní pilí a neustálým sebevzděláváním se vypracoval v krátkém časovém období na funkci velitele čety. V práci v požární ochraně a v pomáhání lidem v nouzi spatřoval své poslání. Byl svědomitý při plnění všech úkolů, náročný sám k sobě a kamarádský ke spolupracovníkům.

Jeho veselá povaha, pohodové a nekonfliktní jednání, široký a upřímný úsměv budou dlouho scházet kolegům na stanici.

Čest jejich památce

Dopravní nehody se stávají černou můrou hasičů

Statistiky dopravních nehod dokazují, že jejich počet každým rokem narůstá. Příslušníci Hasičského záchranného sboru ČR v roce 2004 zasahovali u 21 202 nehod. Zásahy jsou však vzhledem k rozvíjejícímu se automobilovému průmyslu také čím dále složitější a náročnější. Nejedná se pouze o vyproštění zraněných osob, ale často také o zachycení uniklých ropných látek nebo nebezpečných chemikálií, následnou dekontaminaci a hašení požárů. Důkazem toho jsou tři závažné nehody, k nimž došlo během několika červnových dní na různých místech republiky. Charakter každé z nich si vynutil specifický přístup a operativní řešení složité situace.

Únik kyseliny dusičné

pplk. Ing. Jaroslav HRUBÝ, HZS Olomouckého kraje

Dne 6. června 2005 ve 22.53 hodin byl na operační a informační středisko HZS Olomouckého kraje územní odbor Přerov (OPIS) nahlášen únik kapaliny z cisternového návěsu v areálu firmy OMEGA SERVIS HOLDING, a.s., Želátovice.

Při nouzovém přečerpávání 18 000 l kyseliny dusičné z jednoho cisternového návěsu do druhého zde došlo k protřžení potrubí na plněném návěsu v místě stáčení a vytvoření nepravidelného otvoru o velikosti přibližně 70 mm, kterým volně vytékala HNO_3 na mírně nakloněnou volnou plochu a její páry vytvářely mrak, který stoupal vzhůru. Kyselina poté odtékala do lapolu v areálu firmy a odtud se částečně dostávala přepadem do místní vodoteče, která se vlévá do potoka Moštěnka.

Průběh zásahu

Zásah probíhal v noci ze 6. na 7. června 2005. Firma Omega Servis Holding, a.s. se zabývá mezinárodní dopravou se zaměřením na produkty podléhající režimu ADR/ATP tříd 3, 4, 6, 8 a 9. Areál firmy se nachází asi 200 m jihovýchodním směrem od obce Želátovice a je vzdálen přibližně šest kilometrů od Přerova.

Prostřednictvím OPIS byla na místo události vyslána jednotka ze stanice Přerov s CAS 24 v technickém provedení. Jednotka při příjezdu k místu události pozorovala nad osvětlenou volnou plochou areálu bílý mrak z unikající látky. V době příjezdu jednotky bylo zataženo, teplota +9 °C, bezvětrí, později velmi slabý severozápadní vítr.

Již při vjezdu do areálu byla jednotka očekávána bezpečnostní službou a zaměstnanci společnosti, kteří veliteli družstva předložili nákladový list, z něhož se dozvěděl, že se jedná o únik 58% kyseliny dusičné (UN 2031). Průzkumem bylo zjištěno, že

Charakteristika kyseliny dusičné (HNO_3)

- bezbarvá až žlutohnědá olejovitá kapalina,
- silné oxidační vlastnosti, oxiduje všechny kovy s výjimkou Au, Pt,
- nehořlavá látka,
- leptavé účinky, bílkoviny působením HNO_3 žloutnou,
- koncentrovaná je 70%, s hustotou 1470,8 kg.m⁻³ při 20 °C,
- při koncentraci 58 % je hustota kolem 1350 kg.m⁻³,
- třída nebezpečnosti: ADR třída 8, žíravé látky podporující hoření, UN 2031,
- používá se hlavně k výrobě hnojiv, výbušnin, v organických syntézách a v hutnictví,
- páry působí silné dráždění, popř. poleptání očí a dýchacích cest - možnost otoku plic. Příznaky poškození zdraví se projevují pálením očí, nosní a hrtanové sliznice, dráždivým kašlem, zvracením, útlumem a zástavou dýchání.

nedošlo k žádnému zranění osob. Velitel zásahu (VZ) se poté zaměřil na směr úniku kyseliny a pohyb bílého mraku. Na základě průzkumu požádal o vyslání dalších sil a prostředků ke skrácení par a vyslání prostředků pro neutralizaci vyteklé HNO_3 . V reakci na tento stav OPIS vyrozuměl řídící důstojníky území i kraje, starostu obce Želátovice a správní orgány obce s rozšířenou působností Přerov.

VZ dále rozhodl o uzavření místa zásahu byla vymezena nebezpečná zóna a vnější zóna. Veškerá činnost se prováděla v nejvyšším stupni ochrany pro zasahující hasiče. Policie České republiky v součinnosti s bezpečnostní službou střežící areál firmy uzavřela příjezdové komunikace vedoucí k areálu společnosti.

Na místo zásahu byly postupně povolány požární automobily CAS 24 s velitelem čety a TA-CH 2 ze stanice Přerov. Velitel čety po příjezdu na místo zásahu převzal řízení zásahu. Na místo zásahu se dále dostavily jednotka HZS podniku České dráhy, a.s., stanice Přerov, jednotka SDH obce Radslavice a velitelský automobil HZS Olomouckého kraje ze stanice Olomouc.

Po vytyčení potřebných zón se tři příslušníci pokusili zastavit unikající látku pomocí pneumatické ucpávky UK 5/10. Ta se však o hranu trhlíny protřhla. Další pokus ve 23.23 hodin, tentokrát pomocí klínu TK 75, byl úspěšný a trhlínu se podařilo zaslepit. Současně se provádělo skrácení vytvořeného mraku jedním proudem C 52.

Na místo zásahu se dostavili řídící důstojník ÚO Přerov, vedoucí společnosti Omega, starosta obce Želátovice, vedoucí CHTS ÚO Přerov, vedoucí odboru životního prostředí ORP Přerov, zástupci Povodí Moravy a OS Rybářského sva-

zu. VZ vytvořil štáb velitele zásahu pro řešení likvidace události (ŠVZ). Možnost šíření výparů na místě zásahu vedla VZ k vytvoření monitorovací skupiny, která pomocí detekční techniky sledovala koncentraci kyseliny dusičné v lapolu i vodoteči. K neutralizaci vyteklé HNO_3 byla použita zásoba průmyslového vápence z TA-CH 2 ÚO Přerov a dále bylo dovezeno 500 kg průmyslového vápence ze skladů stanic HZS Přerov, Hranice a Lipník nad Bečvou. Přestože bylo prováděno ředění koncentrované kyseliny vytékající z lapolu jedním proudem B 75 z podzemního hydrantu, docházelo k pomalému šíření kyseliny vodotečí. Hodnota pH zjištěná na vodním toku v délce 1 km byla silně kyselá ($\text{pH} \approx 1$) a až v rozsahu dalších dvou kilometrů se hodnota snížila na $\text{pH} = 5-6$. V návaznosti na tento stav byla zajišťována další směs mletého a kouskového vápence ze společnosti Precheza, a.s., Přerov. Dle možnosti přístupu k vodoteči byly pomocí vápence vytvořeny v délce jednoho kilometru hrázky (přibližně po 100 m) tak, aby se protékající roztok kyseliny dostatečně neutralizoval. Kyselost se dařilo postupně snižovat.

Přečerpání zbylé kyseliny

Ve ŠVZ byl dohodnut další postup likvidace, který jako hlavní cíl činnosti zasahujících jednotek stanovil přečerpání zbytků z obou cisternových návěsů, které stále představovaly potenciální riziko. Vzhledem k tomu, že nebylo možné použít dostupnou cisternu, provozovatel navrhl použití vlastní schválené cisterny, do které se po odborném výplachu může zbývajícím objem kyseliny dusičné přečerpat. Výplach cisterny byl zajištěn ve společnosti Kovoprogres, s.r.o. Brno-Střelice, pracující v nepřetržitém provozu. Následně na to ŠVZ navrhl VZ po dobu čekání na dojezd cisterny provádět kontroly možnosti dalšího úniku kyseliny, monitorovat kyselost vodoteče a ovzduší, snižovat koncentraci HNO_3 v lapolu a připravovat zařízení pro přečerpání zbytků koncentrované HNO_3 z obou cisteren. Jednotky SDH Radslavice a ÚO Olomouc byly během zásahu vráceny zpět na základny.

Po ukončení neutralizace volné plochy se udělalo jednomu z příslušníků, který nepracoval v nebezpečné zóně, nevolno a z rozhodnutí VZ byl odvezen do nemocnice. Na lékařské doporučení byl hospitalizován na pozorování. Současně byla lékařská kontrola preventivně doporučena všem přítomným u zásahu.

Dne 7. června v 04.30 hodin přijela prázdná cisternová souprava a bylo zahájeno přečerpávání zbytku HNO_3 z poškozené cisterny pomocí čerpadla na nebezpečné látky ÚECA přes plnicí hrdlo. Tato činnost byla ukončena v 05.46 hodin. Obsah druhé poškozené cisterny byl přečerpán pomocí technologie obou cisteren, tj. vzduchem z kompresoru návěsu.

Po ukončení přečerpávání byla provedena dekontaminace použitého zařízení a nástrojů. V průběhu prací v úplné protichemické ochraně hasičů byla sledována doba pobytu v OPCH 90 PO nasazených v nebezpečné zóně. Dekontaminaci zasahujících prováděla jednotka HZSP České dráhy ze stanice Přerov pomocí dekontaminační sprchy z vybavení TA-CH 2 ÚO Přerov ve vyhrazeném prostoru.

Po dekontaminaci a úklidu veškerého materiálu se jednotky v 06.50 hodin vrátily zpět na základny.

V 07.50 hodin se dostavili zasahující hasiči, policisté a personál firmy (celkem 21 osob) do nemocnice v Přerově na kontrolní vyšetření. Lékařem bylo rozhodnuto o jejich hospitalizaci na 24 hodin. Důvodem byly obavy z možných následků, které se mohou projevit do této doby. Dne 8. června 2005 byli všichni propuštěni s negativním nálezem.

Specifika zásahu

Pozitiva:

- kvalitní vyhodnocení průzkumu v areálu firmy Omega Servis Holding, a.s. i mimo něj a úplné uzavření prostoru,
- trvalý monitoring vnější zóny a vodoteče průzkumnou skupinou,
- zásoba neutralizačního prostředku,
- aktivní přístup vedení Omega Servis Holding, a.s. a zúčastněných zástupců orgánů.

Negativa:

- náročná práce pod tekoucí HNO_3 a několikanásobná práce v OPCH 90 PO i přes řadu přestávek,
- ruční nakládání neutralizačního prostředku v nočních hodinách v Precheza, a.s.,
- značné množství nově přichozích zainteresovaných osob a všichni si žádají informace od VZ (osvědčil se na místě řídící důstojník),
- poškození 2 ks OPCH 90, ucpávek, naleptání TK 75, spotřeba 500 kg průmyslového vápence,
- nejbližší výplach cisteren tř. 8. ADR - Kovoprogres, s.r.o. Brno-Střelice.

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 16. června do 14. července roku 2005

17. 6. • **Sklad potravin** v Praze 4-Kunraticích. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 15 000 000 Kč.
18. 6. • **Kolový nakladač** JCB ve Václavově, okr. Bruntál. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 500 000 Kč.
22. 6. • **Dva železniční vagóny** rychlíku „Budvar“ na trati Praha-České Budějovice v okr. Tábor. *Příčina* - elektrický zkrat na kabelu topení. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
23. 6. • **Cívka trakčního trať** Dopravního podniku - ED v Praze 2. *Příčina* - nepředpokládané změny provozních parametrů. *Škoda* - 1 500 000 Kč.
24. 6. • **Jízdárna a stáj koní** v Ptíčích, okr. Praha-západ. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 3 200 000 Kč. *Zraněna* - 1 osoba.
- **Sklad firmy Škoda ETD** v Plzni. *Příčina* - nedbalost při svařování. *Zraněny* - 2 osoby. *Škoda* - 121 000 000 Kč.
25. 6. • **Pekárna** v obci Údlice, okr. Chomutov. *Příčina* - atmosférický výboj. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
27. 6. • **Kuchyně hotelu** v Praze 4. *Příčina* - technická závada fritézy. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
28. 6. • **Snůšková hala drůbežárny** v Semečnicích, okr. Rychnov nad Kněžnou. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 982 000 Kč.
- **Telefonní ústředna** v Dubu nad Moravou, okr. Olomouc. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
29. 6. • **Dvě zemědělské haly** v Chodouni, okr. Beroun. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 20 000 000 Kč.
3. 7. • **Kamion a porost přilehlých strání** na dálnici D1, okr. Praha-východ. *Příčina* - technická závada. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
- **Skladovací hala** v Chlumech, okr. Plzeň-jih. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 100 000 Kč.
7. 7. • **Chata** na Morávce, okr. Frýdek-Místek. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
11. 7. • **Tři kamiony** na 5. km dálnice D5, okr. Praha-západ. *Příčina* - dopravní nehoda. *Usmrcena* - 1 osoba. *Škoda* - 3 000 000 Kč.
14. 7. • **Nákladní automobil s nákladem dřeva** na silnici II/180 u Štěnovic, okr. Plzeň-jih. *Příčina* - technická závada hydraulického systému. *Škoda* - 1 200 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Havárie cisterny převážející nebezpečnou látku

npor. Ing. Kamil PASTUSZEK, mjr. Bc. Miroslav SVOBODA, HZS Moravskoslezského kraje, územní odbor Opava, foto mjr. Bc. Miroslav SVOBODA

Dne 13. června v 08.05 hodin byla na operační a informační středisko HZS Moravskoslezského kraje ÚO Opava (OPIS) nahlášena dopravní nehoda nákladního automobilu (NA) s osobním automobilem (OA) v obci Hradec nad Moravicí, část Kajlovec. Podle informace se ve vozidlech měly nacházet zaklíněné osoby. Po příjezdu na místo nehody bylo průzkumem zjištěno, že NA převážel nebezpečnou látku. Na zásahu se celkem podílelo 35 profesionálních a dobrovolných hasičů ze čtyř jednotek PO.

Vytvoření nebezpečné zóny

OA byl odhozen na travnaté ploše vedle silnice, NA ležel na boku, přičemž návěs zabíral polovinu vozovky a tahač končil kabinou v potoce. Na místě události se již nacházela zdravotnická záchraná služba a příslušníci Policie ČR. Dle sdělení lékařky byly zraněny dvě osoby (řidič OA těžce a řidič NA lehce) a v kabině nákladního auta byl zaklíněný mrtvý spolujezdec.

Podle symbolů na NA se jednalo o cisternu označenou oranžovou výstražnou tabulkou s KK 99, UN-kód 3257. Velitel zásahu proto požádal o vyslání dalších jednotek, informační podporu o přepravované látce a o informování příslušných orgánů (odbor životního prostředí Městského úřadu Opava, povodí Odry, ČIŽP, starosta obce Hradec nad Moravicí, rozvodné závody SME, a.s. Ostrava). Bylo rozhodnuto o vytvoření nebezpečné zóny v okruhu 100 m. Jednotka ze stanice Opava se soustředila na vyklizení vymezeného prostoru, přičemž využila pomoc Policie ČR při zajištění odjezdu vozidel stojících v kolonách. Z prostoru a domů ve vytýčené oblasti bylo evakuováno celkem osm osob. Na potoce Hradečná byly instalovány norné stěny. Jednotky PO napomáhaly při transportu zraněných řidičů (řidič OA - letecký transport, řidič NA - transport sanitním vozidlem). Na místo se dostavil velitel stanice Opava, který v 08.50 hodin převzal velení zásahu.

Cestou OPIS byly získány první informace o přepravované látce od výrobce - firmy DEZA, a.s. Valašské Meziříčí. Z vozidla byly získány pokyny pro případ nehody.

V cisterně byla přepravována černo-uhelná tekutá smola. Jednalo se o látku o vysoké teplotě (její teplota vzplanutí je 220 °C), páry těžší než vzduch, tvoří se vzduchem výbušnou směs a při

hoření dochází k vývinu toxických zplodin. Jedná se o zdraví škodlivou látku, která způsobuje dráždění očí, kůže a sliznic.

Látka byla transportována v cisterně od výrobce s teplotou 240 °C a chladne přibližně o 2 °C za hodinu. Zahřátá smola je tekutá, tuhne dle kvality v rozmezí 90 °C - 130 °C. Na základě těchto informací bylo vyhodnoceno nebezpečí možné inicializace látky a případný požár. Bylo potřebné vyloučit bezprostřední inicializační zdroje požáru a zamezit vniknutí látky do vody.

Zřízení krizového štábu

Na místo nehody se postupně dostavovali zástupci odboru životního prostředí Městského úřadu Opava, zástupci Povodí Odry, s.p. Ostrava, starosta města Hradec nad Moravicí, ředitel územního odboru Opava HZS Moravskoslezského kraje. Vzhledem k získaným informacím byl v 09.25 hodin zřízen štáb velitele zásahu (ŠVZ).

Příslušníci Policie ČR zajistili objízdnu trasy a úplný odklon dopravy. Po příjezdu pracovníků rozvodných závodů SME, a.s. Ostrava, pracoviště Opava bylo provedeno odpojení vedení v blízkosti nehody. Cestou OPIS byl informován dopravce a požádán o vyslání zástupce. Hledala se možnost vhodné technologie k přečerpání nebezpečné látky. Podle informací výrobce však není k dispozici technologie k přečerpání této látky. Na místo se dostavil zástupce dopravce, který upřesnil umístění teploměru. Na cisterně byla odečtena teplota 235 °C. Byla proto zkontrolována konstrukce cisterny a je-

jí celistvost se záměrem jejího vyproštění i s nákladem.

Po vyčerpání nafty z nádrže NA byl z jeho kabiny vytážen mrtvý spolujezdec. Vzhledem k nemožnosti přečerpát látku bylo doporučeno nehýbat s cisternou do vychladnutí látky na 110 °C. ŠVZ přehodnotil velikost nebezpečné zóny a byl povolen návrat obyvatel do tří domů a do autobazaru. Vzhledem k velkému riziku při manipulaci s cisternou a vysoké teplotě látky bylo rozhodnuto o prodloužení uzávěry silnice. Na místě nehody byla ponechána jednotka SDH Hradec nad Moravicí, která se střídala s jednotkou SDH obce Jakubčovice, na místě události zůstala nadále i hlídka Policie ČR.

Vyproštění cisterny

Po získání písemného stanoviska od výrobce nebezpečné látky, který určil teplotu pro manipulaci s cisternou pod 110 °C, bylo rozhodnuto začít s vyzdvížením cisterny v pondělí 20. června 2005. S vyprošťováním cisterny se mělo začít v 09.00 hodin, ale vzhledem k nutnosti zásahu u další dopravní nehody NA převážejícího 7 tun masa, k níž zároveň došlo právě v Hradci nad Moravicí, začalo vyzdvíhování cisterny až ve 13.30 hodin.

Postavení cisterny zpět na kola se podařilo pomocí autojeřábu AV 28 a těžkého automobilového jeřábu 80-DEMACK. Po prohlídce těsnosti cisterny byla souprava vytažena na silnici. Policie ČR posléze rozhodla o zprovoznění uzavřeného úseku silnice.

Škoda byla předběžně vyčíslena na dva miliony korun.

Tragická dopravní nehoda u Svitav

nstržm. Vendula HORÁKOVÁ, foto kpt. Rostislav HERTL, HZS Pardubického kraje

Dne 15. června 2005 v 19.34 hodin byla na operační a informační středisko HZS Pardubického kraje územní odbor Svitavy oznámena dopravní nehoda vozidel s požárem na silnici I/35, přibližně 2 km od Moravské Třebové. Na místo nehody byly ihned vyslány dvě jednotky profesionálních hasičů ze stanic Moravská Třebová a Svitavy. Celkem u události zasahovalo dvanáct hasičů.

Situace na místě havárie

K dopravní nehodě došlo tím způsobem, že pětadvacetiletý řidič ze Vsetínska jedoucí Škodou Superb ve směru od Svitav na Moravskou Třebovou vjel do protisměru, kde se bočně střetl s protijedoucím osobním automobilem Mercedes Benz a následně čelně narazil do nákladního automobilu MAN. Po srážce začaly Škoda Superb a nákladní automobil hořet.

Těsně před příjezdem hasičů začala v místě nehody ošetřovat zraněné zdravotnická záchraná služba. První jednotka s požárním automobilem TA 2 přijela k události v 19.40 hodin a o 50 sekund později byl na místě nehody také požární automobil CAS 16 z Moravské Třebové. „Požárem byl zasažen osobní automobil Škoda Superb. Plameny šlehaly až na cestující na sedadlech a zasažen byl i vnitřní zavazadlový prostor. Dále byl zasažen tahač s návěsem a přibližně polovina nákladu,“ uvedl velitel zásahu npor. Karel Sychra a dodal: „Ihned jsme provedli průzkum. Směr útoku byl veden od osobního automobilu. Zásah jsme zahájili přenosným hasicím přístrojem PG6, vysokotlakým proudem a jedním proudem C 52.“

Výbuch palivové nádrže

Během hašení došlo ale k výbuchu a roztržení palivové nádrže nákladního automobilu o objemu 750 litrů, která byla téměř plná. Velitel zásahu ihned požádal o vyslání dalších jednotek. Po explozi došlo k rozšíření požáru na téměř celý návěs. V 19.45 hodin na místo události přijela jednotka s požárním automobilem CAS 16 ze stanice Svitavy a okamžitě byl zahájen útok těžkou penou a vysokotlakým proudem a dalšími PG6. Pod soupravou a na silnici, na ploše zhruba 13 x 3 metry, totiž hořela motorová nafta (dále jen nafta), která vytékala z nádrže. Hasičům se podařilo požár lokalizovat v 19.54 hodin. Přivolaná CAS 24 ze stanice Svitavy zajistila doplňování vody dvou zasahujících CAS 16. „Při likvidaci požáru několikrát došlo k vyvržení nafty z nádrže. Během několika minut jsme ale požár nafty na silnici

i v nádrži uhasili,“ doplnil velitel zásahu. Hasičům se podařilo požár tahače s návěsem a Škody Superb zlikvidovat ve 20.41 hodin. Řidič důstojník nechal na místo události povolat další požární techniku, přivolal další složky integrovaného záchraného systému, pracovníka odboru životního prostředí Městského úřadu Moravská Třebová a pracovníka podniku Vodní zdroje Chrudim, spol. s r.o. a koordinoval jejich činnost. Hasiči museli provést ohrazení uniklé nafty na krajnici vozovky pomocí absorpčních stěn a rohoží. Jelikož na druhé straně tahače se nacházela další nádrž s naftou, velitel zásahu požádal o přivolání dalších jednotek k přečerpání pohonné hmoty z palivové nádrže. Mezitím, co hasiči přečerpávali naftu z nádrží a prováděli sběr nafty pomocí sorbentů, policisté zajišťovali důležité stopy k vyšetření dopravní nehody. Na vozovce vznikla od pohonných hmot skvrna o velikosti přibližně 40 m².

Vyprošťování usmrčených osob

Poté, co dopravní policisté zadokumentovali místo nehody, hasiči začali s vyprošťováním usmrčených osob z osobního vozidla. Nejprve byl nadzdvihnut tahač a navijákem z TA 2 byl z pod něho vytažen osobní automobil. „Z něho jsme vyprostili osobu, která byla na zadní sedadle. Ihned poté jsme z přední části vozu vyprostili další usmrčenou osobu,“ říká npor. Sychra. K vyproštění osob bylo použito hydraulického vyprošťovacího zařízení a rozbrušovací pily. Jelikož se nehoda stala ve večerních hodinách, bylo nutné provést osvětlení místa nehody. K roztažení osobního automobilu museli hasiči použít navijáku z VYA 14 a speciálního vyprošťovacího a odtahového vozidla komerční firmy. Do této doby

se vědělo jen o dvou usmrčených. Ve 22.39 hodin byla nalezena třetí usmrčená osoba – spolujezdkyně. Vrak Škody Superb hasiči pomohli s jeřábem naložit na vozidlo odtahové služby. Část nákladu z tahače byla technikou správy a údržby silnic složena mimo vozovku. Specializovaná firma poté mohla odstranit z místa nehody tahač a návěs. Vozovku nakonec zaměstnanci správy a údržby silnic posypali pískem. Poslední jednotka opustila místo zásahu dne 16. června v 03.03 hodin.

Bilance nehody

„Při dopravní nehodě na místě zahynula tříčlenná osádka osobního automobilu Škoda Superb, pětadvacetiletý řidič, jeho šestačtyřicetiletá matka a triapadesátiletý muž. V nákladním vozidle došlo k lehkému zranění čtyřiatřicetiletého řidiče z Olomoucka a v zúčastněném osobním vozidle Mercedes Benz byla lehce zraněna šedesátiletá manželka jedenašedesátiletého řidiče z Chrudimska,“ uvedl npor. Stanislav Dobeš, tiskový mluvčí Policie ČR Svitavy. Na osobním automobilu Škoda Superb vznikla škoda 800 000 korun, škoda na automobilu Mercedes Benz činí 500 000 korun, škoda na nákladním automobilu MAN se odhaduje na 1 200 000 korun. Škoda na jeho návěsu činí 950 000 korun. Hmotná škoda na přepravovaném nákladu na návěsu se odhaduje na 800 000 korun. Další hmotná škoda, která vznikla na věcech poškozených osob, činí 25 000 korun. Škoda poškozením živého povrchu komunikace a jejího okolí činí 10 000 korun. Celková škoda se odhaduje na 4 285 000 korun.

K likvidaci požáru hasiči spotřebovali 23 900 litrů vody, 800 litrů pěnidla, 54 kg prášku a sorpční materiál. ■

Dopravní automobil 8 – Praga A 150

pplk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Mezi zajímavé požární automobily 20. století právem patří i nenápadný dopravní automobil vyráběný na podvozku malého nákladního automobilu A 150, který na první pohled připomínal zmenšený automobil Praga RN.

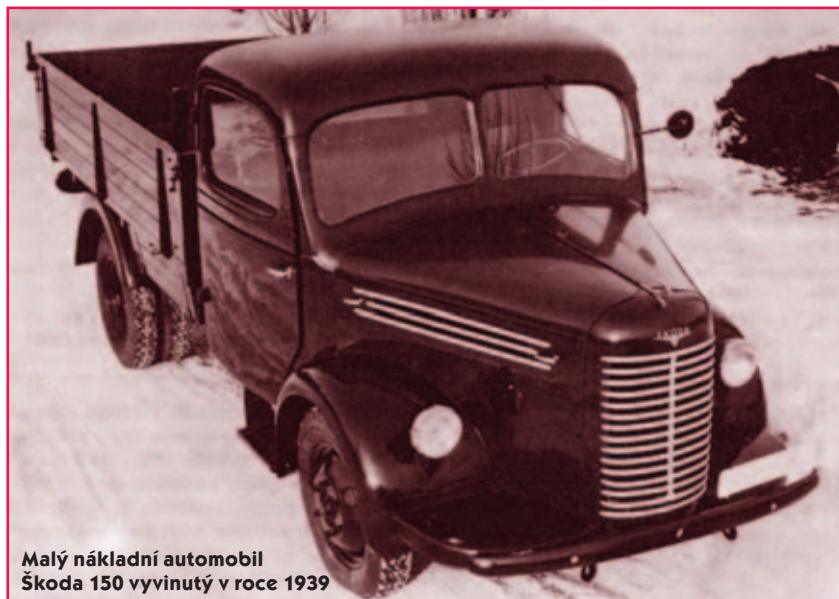
Malý nákladní automobil A 150 byl vyprojektován v mladoboleslavské automobilce Škoda s označením Š 150 v roce 1939. Hodnota 150 vyjadřuje „užitečnou nosnost“ 1500 kg. Jeho výroba se však v roce 1941 z důvodů, které asi dnes již nikdo nezná, musela přesunout do pražské továrny AERO, která se do té doby zabývala výrobou pouze osobních automobilů, a to již od roku 1934. Zde se vyráběl pod označení Aero 150, tedy A 150. Později byla jeho výroba převedena do další pražské automobilky Praga, kde se vyráběl s označením Praga A 150 až do ukončení jeho výroby v roce 1951. Výroba motorů byla ze škodovky převedena do další automobilky, a to do brněnské Zbrojovky.

Malý nákladní automobil

Malý a elegantní nákladní automobil, který byl určen především pro potřeby drobných živnostníků, byl na svou dobu mimořádně moderní. Byl vybaven novým řadovým čtyřválcovým motorem s kapalinovým chlazením, ze kterého byly později odvozeny motory pro veškeré poválečné osobní automobily Škoda. Zážehový motor měl zdvihový objem 2091 cm³ a vykazoval výkon 38,3 kW při 3200 otáčkách za minutu.

Klikový hřídel byl uložen ve třech hlavních ložiscích a krátce po zahájení výroby došlo i k zavedení rozvodového řetězu typu „Triplex“ na místo hlučného a tehdy běžného pohonu vačkového hřídele ozubenými koly. Jeho největší předností bylo uspořádání ventilového rozvodu OHV, čímž získal přezdívku „vrchový motor“. Mimochodem, tento moderně konstruovaný motor byl v roce 1940 úspěšně použit i pro dnes již málo známý osobní automobil Škoda Favorit 2000 OHV.

Celková koncepce automobilu byla důsledně odvozena od větších nákladních automobilů té doby. Zadní hnací náprava byla tuhá s kuželovým soukolím typu Gleason a kuželovým diferenciálem. Byla osazena dvojitým oráfováním pneumatik o rozměrech 6,00 x 18". Odpružena byla dvěma půleliptickými listovými pery uloženými podélně, a to na rozdíl od přední nápravy, kde dvě listová pera

byla uložena příčně. Převodovka byla klasicky vybavena čtyřmi rychlostními stupni pro jízdu vpřed a jedním pro jízdu vzad. Další předností automobilu byla tehdy moderní jednobokrová kapalinová provozní brzda působící na všechna kola. Automobil měl rozvor 2900 mm při celkové délce 5355 mm, šířka automobilu v základním provedení byla shodná s jeho výškou, a to 2000 mm. Příznivý byl také průměr zatáčení 12,5 m podobně jako světlá výška 230 mm. Maximální rychlost automobilu nepřekračovala 80 km.h⁻¹, jeho pohotovostní hmotnost činila 1800 kg a celková hmotnost pak 3300 kg. Maximální hmotnost přívěsu byla stanovena na 750 kg.

Palivová nádrž měla objem 85 l a spolu s akumulátorovou baterií z počátku o napětí 6 V a později 12 V o kapacitě 45 Ah byla umístěna pod jednoduchým sedadlem v kabině řidiče. Normovaná spotřeba automobilu se pohybovala okolo 17 l.100 km⁻¹. Když v padesátých letech byla jeho výroba ukončena, nikdo nepředpokládal, že dalším srovnatelným nákladním automobilem bude až po přibližně dvaceti letech licenční Avia 15.

Dopravní automobil

Dopravní automobil 8 byl vyráběn v několika karosářských verzích. Vždy však byl určen k přepravě požárního družstva v počtu devět osob. Pro tento účel byla kabina osádky vyrobena jako jednoprostorová se dvěma páry dveří. Tvořila ji kostra z tvrdého kvalitního dřeva, která byla oplechovaná ocelovým plechem. Kabina osádky ply-

nule přecházela do karosérie účelové nástavby a tvořila s ní kompaktní celek. V ní bylo uloženo požární příslušenství volené hlavně pro vedení hasebního zásahu podle cvičebního řádu, a to v rozsahu srovnatelném s dopravními automobily na podvozcích Praga RN nebo později Tatra 805. Zajímavostí úložného prostoru pro přenosnou motorovou stříkačku, která byla tradičně přístupná za dveřmi na zádi automobilu, bylo to, že po vyjmutí PS 8 sem bylo možné uložit nosítka s ležící osobou. Drobné požární příslušenství pak bylo uloženo i pod druhou a třetí řadou sedadel v kabině osádky, sací hadice pak na stupáčkách a žebříky s thracími háky v úchytech nad střechem. Na střeše bylo v té době zvykem ukládat mimo jiné i náhradní kolo. Pro výstup na střechu byla upravena zadní účelové nástavby. Důležitou součástí příslušenství byl i požární světlomet umístěný vně kabiny a dosažitelný z místa řidiče.

Dopravní automobil se vyráběl v barvě khaki a na střeše nad kabinou řidiče byl vybaven dvojicí červených výstražných světlometů. Výstražná houkačka byla umístěna vpravo a ovládala se z místa velitele vozu. K tomuto malému požárnímu automobilu můžeme říci, že jeho podvozek sice nevykazoval oslnivé jízdní vlastnosti, přesto DA 8 - A 150 právem patří do hasičské historie poválečného období u nás. Vyráběl se sice jako levnější alternativa k automobilům Praga RN, byl však u dobrovolných hasičských sborů platným pomocníkem a v některých sborech sloužil ještě po třiceti letech provozu.

Povodňové cvičení „VODA 2005“

Ing. Vladimír FIKEJS, vedoucí odboru obrany a krizového řízení Městského úřadu Žamberk, foto archiv autora

Intenzivní srážkovou činností v horských oblastech severovýchodních Čech, zvláště pak v Orlických horách, dosáhly srážkové úhrny v některých místech přes 60 mm za 12 hodin. Byly zaznamenány prudké vzestupy na tocích v povodí Labe, nejkritičtější situace nastala v povodí Divoké Orlice, kde byla výrazně překročena úroveň 3. stupně povodňové aktivity (dále jen „SPA“). Obec s rozšířenou působností Žamberk na tuto hrozící mimořádnou událost reaguje aktivováním povodňových orgánů a subjektů a zahájením koordinace záchranných a likvidačních prací a plněním úkolů ochrany obyvatelstva.

Výše uvedená skutečnost však byla jen námětovou situací pro tematické cvičení pod názvem „VODA 2005“, které proběhlo dne 19. května 2005 na části toku Divoká Orlice. Tématem cvičení byla činnost povodňových orgánů obcí a obce s rozšířenou působností (dále jen „ORP“), složek IZS a ostatních účastníků ochrany před povodněmi, navazující činnosti orgánů krizového řízení ORP a dalších složek při vzniku přírodní a zvláštní povodně na středním toku Divoké Orlice ve správním obvodu ORP Žamberk (Pardubický kraj).

■ Cíle cvičení

a) pro povodňové a krizové orgány: Naučit a zvládnout povodňovými komisiemi a krizovým štábem (dále KŠ) ORP činnosti při vzniku rozsáhlé povodně:

- uvedení do pohotovosti,
- koordinace záchranných a likvidačních prací,
- zabezpečení úkolů ochrany obyvatelstva,
- vedení dokumentace,
- organizace práce a činnosti povodňové komise a poté KŠ,
- organizování humanitární pomoci,
- součinnost s povodňovou komisí kraje, KŠ kraje a krajským úřadem, operačním a informačním střediskem HZS Pardubického kraje, územní odbor Ústí nad Orlicí (dále OPIS) a dalšími orgány a organizacemi.

Metodicky procvičit činnost předpovědní a hlásné povodňové služby a činnost při zabezpečování evakuace v ohroženém území.

b) pro zařízení CO:

Procvičit s evakuačním, přijímacím střediskem a zařízením pro nouzové přežití činnosti při evakuaci a zabezpečení postižených evakuovaných obyvatel.

c) pro složky IZS:

Procvičit součinnost základních a ostatních složek IZS při provádění záchranných a likvidačních prací, plnění úkolů

ochrany obyvatelstva, vzájemnou komunikaci a řízení v místě mimořádné události.

Plán provedení tyto cíle specifikoval a konkretizoval pro jednotlivé zúčastněné složky a subjekty.

■ Příprava cvičení

Povodně na toku Divoká Orlice postihly toto území již v letech 1997 a 2000 a nadále v souladu s analýzou rizik představují vážnou hrozbu pro žamberský region. Se vznikem ORP došlo k ustanovení nových povodňových a krizových orgánů, které bylo nutné naučit činnosti v oblasti krizového řízení. Z uvedených důvodů byl předložen Bezpečnostní radě ORP (dále jen „BR ORP“) v září 2004 návrh na provedení povodňového cvičení. Prvotní zámysl byl uskutečnit tuto akci na úrovni a za účasti orgánů a složek v územní působnosti ORP. V průběhu přípravy cvičení a na základě oslovení o spolupráci a podporu orgánů s krajskou a republikovou působností se postupně počet účastníků rozšiřoval. Tomu jsme se nebránili a naopak to považovali za přínos.

■ **Dokumentace cvičení**
Vzhledem k dané tématice, stanoveným úkolům a námětu cvičení bylo nutné zpracovat podrobnou a konkrétní dokumentaci stanovující činnost všem cvičícím, přibližující v co největší míře činnost v záplavovém území. Vlastní povodeň byla simulována zvýšeným odtokem z vodního díla Pastviny.

V první řadě byl zpracován „Záměr cvičení“ stanovující rámcově základní úkoly a průběh cvičení (schválen starostou ORP 7. února 2005). Následovalo zpracování „Organizačního pokynu starost-

ty ORP“ k přípravě a provedení cvičení, který stanovil harmonogram a odpovědnost za přípravu, průběh cvičení a materiálně technické zabezpečení. Základní a obsahově rozsáhlý dokument „Plán provedení cvičení“ včetně grafických a mapových příloh a metodik činnosti byl schválen starostou ORP 27. dubna 2005.

Jako výchozí dokumentace byly použity povodňové plány obcí, povodňový plán ORP, dokumentace KŠ ORP, Plán ochrany území pod vodním dílem Pastviny, Manipulační řád vodního díla Pastviny, metodika činnosti povodňové komise, plán vyrozumění ORP a platná legislativa v této oblasti.

■ Příprava účastníků cvičení

Zúčastněné složky:

- HZS Pardubického kraje, územní odbor Ústí nad Orlicí,
- jednotky HZS Pardubického kraje ze stanic Ústí nad Orlicí a Žamberk,
- jednotka SDH obce Žamberk, zařazená do kategorie JPO II,
- Policie ČR – okresní ředitelství Ústí nad Orlicí a obvodní oddělení Žamberk,
- ZZS Žamberk,
- 156. záchranný prapor (zpr) Armády ČR Olomouc,
- Technické služby Žamberk,
- Český červený kříž – oblastní spolek Žamberk,
- Vodní záchranná služba ČČK (VZS ČČK),
- povodňové a krizové orgány ORP Žamberk,
- povodňové a krizové orgány Pardubického kraje,
- zařízení CO města Žamberk,
- nezařazení členové SDH Žamberk,
- orgány cvičících obcí Klášterec nad Orlicí, Nekoř, Lišnice, Helvíkovice a Záchlumí
- Povodí Labe, s.p. (PLA),
- Český hydrometeorologický ústav – centrální předpovědní pracoviště (CPP ČHMÚ).

Celkem se cvičení zúčastnilo 170 osob. V průběhu přípravy cvičení byly usku- tečněny dvě koordinační porady zá- stupců účastníků cvičení k připra- vované dokumentaci a průběhu cvičení. Praxe potvrdila účelnost těchto jednání. Dva dny před cvičením byla prove- dena vlastní rozehra cvičení a stanove- ní úkolů vedoucím jednotlivých složek a subjektů.

■ Průběh cvičení

Protože se jednalo o metodické cvičení, bylo nutné jej rozdělit na jednotlivá ob- dobi. První tři období, v čase 08.00 až 12.00 hodin, korespondovala s jedno- livými SPA a probíhala v nich činnost hlídkové a hlášené služby, povodňových a krizových orgánů obcí na toku a ORP. Ve čtvrtém období, v čase 12.00 až 15.00 hodin, proběhl praktický výcvik složek IZS v záplavovém území města a koordinace činnosti KŠ ORP. Vlastní činnost začala již 18. května 2005 v 15.00 hodin zaslanou výstra-

hou CPP ČHMÚ Praha cestou OPIS HZS ČR všech stupňů daným osobám a or- gánům ORP a předání výstrahy cviči- cím. Výstraha byla konkretizována ráno v den cvičení a potvrzena hláskou služ- bou na toku a informační zprávou Vo- dohospodářského dispečinku Povodí Labe, s.p. (dále VHD PLA).

V 08.00 hodin bylo dosaženo I. SPA na toku Divoká Orlice a Rokytenka (přítok Divoké Orlice). Tajemník BR ORP prove- dl kontrolu dosažitelnosti povodňových a krizových orgánů, kontaktoval vybra- né složky IZS a informoval o situaci ur- čené orgány a právnické osoby. Byla za- hájena příprava pracovišť povodňových komisí a KŠ.

V 09.00 hodin vyhláší starosta ORP II. SPA pro část správního obvodu ORP na daném toku. Jsou aktivovány po- vodňové komise obcí a města a povod- ňová komise ORP telefonickým spoje- ním a vysláním hromadné zprávy SMS pro vybrané skupiny. Administrativně jsou připravovány úkoly ochrany oby- vatelstva. Probíhá jednání povodňové komise ORP a dokladování vývoje situ- ace a provedených opatření. Předseda povodňové komise vydává úkoly jed- notlivým členům. Je zahájena součin- nost s povodňovou komisí Pardubické- ho kraje.

V 10.00 hodin přichází zpráva o odto- ku z vodního díla Pastviny (10 km nad městem Žamberk) převyšující III. SPA a o přítoku do přehrady blízké se Q_{100} (průtok stoleté vody). Je vyhlášen III. SPA, tajemník BR (zároveň tajemník KŠ ORP) provádí aktivaci KŠ ORP a svo- lává členy BR. V 10.30 hodin probíhá zasedání KŠ. Po zasedání KŠ byly sta- noveny úkoly k řešení dynamicky se vy- víjející povodňové situace. Tajemník KŠ žádá o poskytnutí pomoci Armádu ČR, ČČK – oblastní spolek Žamberk, VZS ČČK a HZS Pardubického kraje. Staros-

ta ORP následně písemně žádá hejtma- na kraje cestou KŠ Pardubického kraje o vyhlášení stavu nebezpečí. A protože vyhlášení krizového stavu je zásahem do práv a povinností právnických a fy- zických osob a představuje i zvýšené fi- nanční náklady, je nutné toto vyhláše- ní zdůvodnit a zvážit všechny okolnosti „pro a proti“. Nakonec hejtman stav ne- bezpečí nevyhlásil, ale přijal soubor pří- slušných opatření, který přispěl ke zdár- němu řešení situace.

Námět cvičení počítá již dále jen s čin- ností KŠ za vyhlášení krizového stavu, jako náhrada za povodňovou komisi. Probíhá úzká součinnost a komunikace s postiženými obcemi, které žádají KŠ o řešení situací a činností, které nejsou schopny řešit vlastními silami a pro- středky. U členů jednotlivých pracov- ních skupin KŠ, složených převážně ze zaměstnanců MěÚ ORP, se projevuje snaha o kvalitní zvládnutí a osvojení si povinností. V tomto případě se prokáza- la nutnost zpracování metodik činnosti a pracovních plánů pro jednotlivé skupi- ny i jednotlivé členy KŠ.

■ Vyhodnocení poznatků

1. Dodržet funkčnost a rozdělení po- vinností mezi povodňovou komisí mě- sta Žamberk a povodňovou komisí ORP. Obě mají jiné povinnosti, rozsah odpo- vědnosti i komunikační úkoly. Řízením povodňové komise města byl pověřen místostarosta města.
2. V předstihu je nutné aktivovat do- statečný počet písařek (zapisovatelek) s počítači a příslušnými telekomunika- čními zařízeními. Písařky musí být pře- dem vycvičeny, protože v počáteční fázi jsou jedním z rozhodujícím článků ko- munikace a předávání zpráv a dochází k jejich značnému přetížení.
3. Jednotlivá nařízení, hlášení a zprávy musejí být předem připravené v počítači.

4. Členové povodňové komise a KŠ musejí mít zpracovanou metodiku pro úvodní fázi činnosti těchto orgánů a rámcově i pro další činnost.

5. Spojení mezi KŠ, zasahujícími složkami a dalšími orgány řešit pomocí telefonních linek a mobilních operátorů (včetně krizových čísel), ale dublovat i pomocí radiostanic, popř. e-mailovým spojením.

Praktický výcvik

Ve 12.00 hodin sirény signálem „Všeobecná výstraha“ zahajují praktický výcvik složek IZS s koordinací činnosti KŠ ORP. Policie ČR a Městská policie Žamberk provádí uzávěru záplavového území, kde projíždějí vozidla základních složek IZS s rozhlasovým zařízením a informují obyvatelstvo o dané situaci. Pohotovost hlásí evakuační středisko (ve dvou prostorech), přijímací středisko (ve třech prostorech) a nezařazení členové SDH Žamberk poskytují občanům pomoc v jednotlivých částech záplavového území. Prakticky je prováděna evakuace Centra sociální péče – penzionu pro důchodce a odborného učiliště. Obzvláště evakuace penzionu je náročná na činnost hasičů za asistence zdravotnických orgánů, protože více než 30 % obyvatel tohoto zařízení je z části imobilních nebo přestárých. Mezitím projíždí mezi místy soustředění vozidlo na sváží občany (figuranty) do evakuačního střediska na autobusové nádraží. Zde jsou tříděni a odesíláni na pracoviště přijímacího střediska – místa nouzového ubytování. Činnost obou těchto zařízení CO zabezpečují zaměstnanci MěÚ Žamberk za podpory členů ČČK. V té době již přijíždějí do míst záslahu další vyžádané složky IZS (ČČK, Armáda ČR a VZS ČČK) a začleňují se do provádění záchranných a likvidačních prací.

Probíhá poskytování první pomoci a od-sun zraněných osob, částečně se zde projevuje absence konkrétního traumatologického plánu. Při záchraně tonoucích je procvičena činnost 156. zpr Olomouc, VZS a hasičů. Voda vystupuje z břehů, a proto na několika místech probíhá intenzivní výstavba protipovodňových hrází.

Ve 13.15 hodin obdrží KŠ varovnou zprávu o kritickém vývoji na vodním díle Pastviny a o hrozbě vzniku zvláštní povodně. Okamžitě je nutné provést varování a informování obyvatelstva všemi dostupnými prostředky. V záplavovém území (reálné na řece) probíhá urychlená přeprava osob. Ve 14.30 hodin obdrží KŠ zprávu o splavení vozidla i s řidičem do koryta řeky. Okamžitě je na místo vyslána jednotka HZS Pardubického kraje ze stanice Žamberk a vozidlo ZZS, řidiči je poskytnuta první pomoc a ukotvené vozidlo je vytaženo z řeky. Následně musí Policie ČR zadržet osoby, které vnikly do uzavřeného prostoru a vykrádají evakuovaná obydlí.

Je nutné připravit nouzové zásobování pitnou vodou, elektrickou energií a dokončit protipovodňová opatření u ohrožených právnických osob.

V 15.00 hodin je přijata informační zpráva o snížení průtoku v korytě řeky, povodeň je na ústupu. Postupně je odvolán III. i II. SPA a praktický výcvik končí. I přes velice kvalitní provedení této části cvičení byly odhaleny nedostatky i potvrzena správnost opatření:

1. V KŠ musí být pro komunikaci se zasahujícími jednotkami a řešení odborných otázek zástupci HZS ČR, Armády ČR (pokud zasahuje), Správy a údržby silnic Pardubického kraje a zdravotnického orgánu.

2. Uzavřít smlouvu mezi městem a ČČK o poskytnutí pomoci při vzniku mimořádné události (krizové situace).

3. Dokončit vybavení evakuačního a přijímacího střediska pro praktickou práci i ve ztížených podmínkách. Ve spolupráci s HZS Pardubického kraje zajistit teoretickou přípravu vedoucích těchto zařízení CO.

4. Všechny složky IZS se zúčastnily cvičení na své náklady s výjimkou ZZS, jejichž náklady muselo město provozovateli uhradit. Asi problém pro řešení příslušnými orgány.

Ukázky

V rámci doprovodného programu připraveného zejména pro veřejnost, pozvané hosty a školská zařízení, byly realizovány ukázky činnosti, materiálu a techniky účastníků cvičení a dalších pozvaných subjektů. Určitě nejpřitažlivější byla činnost potápěčů na Zámecském rybníku. Tyto ukázky vhodným způsobem doplnily vlastní cvičení i zaměření celé akce.

Závěr

Předběžné vyhodnocení cvičení bylo provedeno s vedoucími složek v den cvičení. Závěrečné hodnocení se stanovením opatření k odstranění nedostatků proběhlo dne 16. června 2005 za účasti vedoucích složek, skupin a zařízení.

Cvičení splnilo vytyčené cíle a svým rozsahem, organizací a tematikou bylo hodnoceno jako ojedinělé v České republice. Cílem cvičení nebylo prověření připravenosti, ale naučit a zvládnout příslušnými povodňovými a krizovými orgány určenou činnost a procvičit a sladit plnění úkolů povodňové ochrany. V konečném výsledku se toto podařilo. Z provedeného cvičení byl zpracován filmový i fotografický materiál a vytvořen přehled příslušné dokumentace cvičení. Převážnou část úkolů přípravy cvičení nesl odbor obrany a krizového řízení MěÚ Žamberk.

PLACENÁ INZERCE

STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ

FIRE JACK

PLYNOVÉ

EBH FE 36

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

BESYCO SPOL. S R. O.
 KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠÍŘE
 TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061
 HTTP://WWW.BESYCO.CZ, E-MAIL: BESYCO@BESYCO.CZ

**SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY ZABEZPEČENÍ PROSTOR A ZAŘÍZENÍ
 PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVNĚ
 A VÝBUŠNÍHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
 • EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠE JEDNODUŠE**

Novela vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany

plk. Dr. Ing. Zdeněk HANUŠKA, MV-generální ředitelství HZS ČR

Vyhláška č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany (dále jen „vyhláška“), byla vydána na základě § 101 písm. a) zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o PO“), a na základě § 25 odst. 2 písm. a) zákona č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o HZS ČR“). Vyhláška upravuje ustanovení zákona o PO týkající se činnosti a organizace jednotek požární ochrany (dále jen „jednotka PO“) a současně ustanovení zákona o HZS ČR týkající se požadavků na odbornou způsobilost příslušníků HZS ČR.

Pro účely vyhlášky se často užívá pojmu hasič ve významu člen jednotky SDH obce, člen SDH podniku, zaměstnanec HZS podniku nebo příslušník HZS ČR (dále jen „příslušník“) zařazený v jednotce HZS kraje. V případě příslušníků nezařazených v jednotce HZS kraje se používá ve vyhlášce legislativní zkratka „ostatní příslušník“.

Pro srozumitelnost aktuálního znění vyhlášky přinášíme v příloze tohoto časopisu platné znění vyhlášky s vyznačenými změnami podle vyhlášky č. 226/2005 Sb. Změny a doplňky jsou uvedeny červeně, zrušená ustanovení jsou škrtnuta, přílohy č. 1 až č. 5 jsou zásadně přepracovány.

Vyhláška byla vydána v období tzv. první etapy reformy státní správy, kdy vznikly krajské úřady a HZS ČR. Zákon č. 320/2002 Sb., o změně a zrušení některých zákonů v souvislosti s ukončením činnosti okresních úřadů, rozdělil působnost v oblasti požární ochrany a výkonu služby jednotek PO mezi orgány kraje, HZS ČR a obce. Změna slova „okres“ zpravidla na slovo „kraj“ však není jedinou změnou v novelizované vyhlášce. Současně bylo nezbytné novelizovat některá další ustanovení, která souvisejí s probíhajícími změnami v HZS ČR, s ohledem na určité nezbytné změny v plošném pokrytí území kraje jednotkami PO (dále jen „plošné pokrytí“), vnitřní organizaci jednotek PO, drobné změny ve vedení zásahu a vybavení stanic HZS krajů. Za bližší přiblížení především stojí následující novelizovaná ustanovení vyhlášky:

■ Plošné pokrytí

V České republice byl v roce 1994 přijat usnesením vlády č. 646 moderně pojatý systém jednotek PO pod názvem plošné pokrytí sil a prostředků jednotek PO na území ČR. Jeho hlavní principy jsou:

- *přiměřenost* - požárnímu nebezpečí odpovídá zajištění jednotkami PO (doba nasazení a velikost sil a prostředků jednotek PO daná základní tabulkou plošného pokrytí),
- *plošnost* - v souladu s ústavou je bezpečnost a ochrana zdraví, životů a majetku před požáry a mimořádnými událostmi přiměřeně stupni nebezpečí

zaručena na celém území ČR každému občanovi,

- *transparentnost* - doba do nasazení jednotek PO je pro každé území obce přesně stanovena, to dává smysl i dalším opatřením v oblasti stavební a jiné prevence,
- *ekonomická optimálnost* - spočívá v tom, že předpokládá co nejvyšší využití nákladné požární techniky na co nejvyšší počet zásahů do doby jejího fyzického opotřebení; optimalizovala se i velikost základní jednotky - požárního družstva (došlo ke snížení z 1+8 na 1+5 hasičů),
- *spolupráce* - spočívá v nejužším využití jednotek PO obecních a jednotek PO řízovaných státem; to umožňuje obcím i státu sdružovat prostředky na skutečně akceschopné jednotky PO, které jsou podle své operační hodnoty (pohotovost k výjezdu, optimální doba jízdy k zásahu) hierarchicky členěny na územní a místní s rozdílnými úkoly, tzv. kategorie jednotek PO (JPO I až VI),
- *standardizace vybavení* - s ohledem na úkoly jednotky PO v systému je právním předpisem stanoveno její optimální základní vybavení,
- *dotační politika* - pro jednotky PO s vyšším teritoriím působení než obec jsou stanoveny dotace podporující jejich aktivitu, akceschopnost a nákup investičních prostředků.

Právně je princip plošného pokrytí zakotven v § 65 odst. 6 zákona o PO a tzv. základní tabulka plošného pokrytí s popisem kategorií jednotek PO je přílohou tohoto zákona. V příloze č. 1 vyhlášky je pak uveden postup pro stanovení stupně nebezpečí území obcí. Právě tato příloha doznala podstatných změn tím, že:

- byly **změněny hodnoty zohledňující počet obyvatel obce** pro stanovení stupně nebezpečí území obce, a to tak, že zejména přibližně 1600 obcí s počtem obyvatel do 200, by při uplatnění jen tohoto kritéria bylo přerazeno do nejnižšího stupně nebezpečí území obce IV s požadovaným zásahem první jednotky PO do 20 minut a druhé do 25 minut. Je však potřebné říci, že počet všech mimořádných událostí, u kterých zasahují jednotky PO v obcích do 200 obyvatel, tvoří jen 2,6 % z jejich celkového počtu

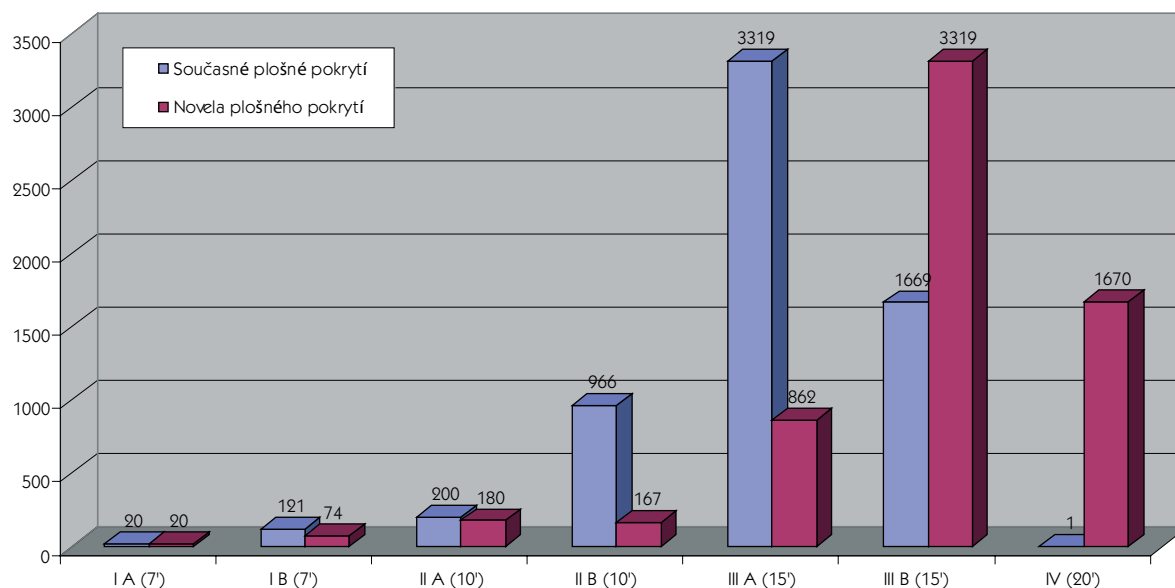
a že dosavadní požadavky vyplývající z poměrně vyššího požadavku na tři jednotky PO s dojezdem první do 15 minut nebyl vždy reálný možnostem, jaký systém jednotek PO mohl poskytnout. Celkové možné změny v hodnocení stupně nebezpečí území obcí, které ovlivní změna kritéria počtu obyvatel v novele vyhlášky, je uvedena v grafu;

- byla zavedena **nová hlediska pro zohlednění kritéria charakteru území**, tzn. existence nebezpečí vzniku mimořádných událostí obce, která nevyplývají jen z počtu obyvatel, např. vznik živelných pohrom - povodní (zohledňuje se zátopové území dvacetileté vody), průmyslových havárií apod. To v roce 1994, kdy byla uvedena kritéria vytvářena, nebylo dostatečně propracováno a nebyly ani dostatečné legislativní návaznosti pro hodnocení nebezpečí vzniku uvedených mimořádných událostí. Bylo také potřebné zohlednit, že od roku 1994 přibyla v hodnocení zdrojů nebezpečí řada nových objektů, a to jak průmyslových, tak i obchodních a zábavních;
- se nově zavádí i **hodnocení počtu mimořádných událostí obce dle kritéria zásahů**. Dosavadní kritérium zohledňovalo jen počet požárů a bylo málo používáno.

Konečná mapa plošného pokrytí se zobrazením stupňů nebezpečí území obcí může v řadě krajů doznat podstatných změn. Uvedené změny vyvolají i změny v počtech jednotek PO zařazených v jednotlivých kategoriích jednotek PO zejména s tzv. územní působností (JPO I, JPO II a JPO III). Je však třeba říci, že cílem není nějakým radikálním způsobem přehodnocovat nebo rušit jednotky PO. Za 10 let se systém plošného pokrytí osvědčil, ale ukázal i někdy na nemožnost zřídit jednotku PO potřebné kategorie v určitých obcích. Dnes bude potřebné se znovu nad takovými jednotkami PO zamyslet a třeba i změnit jejich kategorii, stejně jako bude potřebné vyhodnotit zatížení některých stanic HZS krajů počty zásahů nebo jejich význam pro havarijní připravenost, protipovodňovou ochranu apod. HZS krajů musí dle vyhlášky vypracovat podklady pro změnu plošného pokrytí v návaznosti na novou vyhlášku tak, aby do 31. října 2005 mohly kraje vydat nová nařízení kraje k tomuto systému jednotek PO.

■ Vnitřní organizace jednotek PO

U jednotek HZS kraje a jednotek HZS podniků novela ve vnitřní organizaci jednotek PO přináší změnu v úkolech chemicko-technické služby, kterou mění na „pouze“ službu chemickou a nově definuje službu technickou. Úprava byla navrže-

Počet obcí v závislosti na zařazení do stupně nebezpečí

na z důvodu změny organizační struktury HZS ČR v návaznosti na opatření v souvislosti s bojem proti terorismu a na fakt, že jde o užší specializaci obou služeb, které by zejména službě chemické mělo prospět. V návaznosti na uvedenou změnu ve vyhlášce byla schválena nová koncepce chemické služby, projednává se koncepce technické služby. Zpracovává se nový řád chemické služby, což bude na jedné straně s uvedenou specializací služby jednodušší a bude moci zahrnovat celou službu, na druhé straně nebude již zaměřen jen na prostou údržbu věcných prostředků požární ochrany patřících do uvedené služby.

Novela vyhlášky přináší ve vztahu k vnitřní organizaci jednotek PO podstatné změny i v počtech příslušníků ve směně jednotlivých typů stanic HZS kraje a předurčuje odlišně i typ stanice v závislosti na počtu obyvatel obce, kde je stanice dislokována (příloha č. 3 vyhlášky). Změna se dotýká především stanice typu C2 (mění se počet obyvatel v obci nutný pro uvedený typ stanice ze 40 000 na 50 000). Je zavedena definice základního a tzv. minimálního početního stavu příslušníků ve směně, kterým se rozumí takový stav, který je odvozen ze stavu základního a toleruje nepřítomnost příslušníků ve směně z důvodu např. nemoci, odborné přípravy apod. Konstrukce základního i minimálního početního stavu je dána počtem družstev ve směně schopných samostatných výjezdů k zásahu. V případě minimálního početního stavu se zpravidla družstvo 1+5 redukuje na družstvo 1+3; to zcela neplatí u stanic typu P0 a P1 a stanice P2. Ale i u stanic P1 a P2 je povolena maximálně možná redukce na tzv. minimální stav vždy v zachování celého družstva.

Také ve vnitřní organizaci jednotek SDH obcí došlo k podstatné změně. Na první

pohled je patrné, že v příloze č. 4 vyhlášky již není uvedena jednotka PO kategorie JPO V/1 a JPO V/II, naopak jsou zavedeny dva typy jednotek PO kategorie JPO III, a to JPO III/1 a JPO III/2. Číslice za lomítkem v označení kategorie jednotky PO udává počet organizovaných výjezdů, čili družstev o zmenšeném početním stavu, které uvedená jednotka PO zajišťuje. Obdobně je tomu dosud u jednotek PO kategorie JPO II. Při správné aplikaci uvedeného má tato změna umožnit zařazení jednotek PO do kategorie JPO III i početně menším jednotkám SDH obcí, neboť potřebný základní počet členů v jednotce je už 12 místo dřívějších 19. Navíc druhý výjezd u některých jednotek PO kategorie JPO III může vyřešit někdy problémové splnění požadavků základní tabulky plošného pokrytí.

Za pozornost u jednotek SDH obcí jistě stojí provázanost její vnitřní organizace na ustanovení zákona o integrovaném záchranném systému, a to ve vazbě na možnost zřídit jako součást jednotky SDH obce zařízení CO. Základní početní stav členů jednotky SDH se zvyšuje o potřebný počet členů stanovený právním předpisem, je-li tato jednotka současně zařízením civilní ochrany. Tímto zvláštním právním předpisem je vyhláška č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, kde je popsána struktura různých zařízení CO. Jestliže tedy nebude postačovat, že podle zákona o PO jednotka PO plní i úkoly civilní ochrany a v ochraně obyvatelstva (viz § 30 a 31 vyhlášky), může se pro specifický úkol v uvedené oblasti (např. evakuaci obyvatel), vyplývající z havarijního plánu kraje nebo vnějšího havarijního plánu, vytvořit organizační součást uvedené jednotky plnící jen úkoly zařízení CO.

Další podstatnou změnou ve vnitřní organizaci jednotek HZS kraje je, že se

v početním stavu směny stanic typu C již neuvádí počet příslušníků na operačním a informačním středisku HZS kraje. Byla zrušena dosavadní příloha č. 5 vyhlášky. To je pochopitelné vzhledem k tomu, že dislokace a velikost operačního a informačního střediska nebude vázána s typem stanice. Operační a informační středisko je organizačně začleněno mimo jednotku HZS kraje a početní stav s ohledem na počet operačních a informačních středisek v kraji a jejich hierarchii bude dán systemizací HZS kraje úměrně s potřebami a velikostí kraje.

Zcela novou věcí je, že u některých stanic HZS kraje, HZS podniků, jednotek SDH obcí nebo podniků se členy vykonávajícími službu jako svoje zaměstnání, do budoucna půjde, v závislosti na proměnlivém požárním nebezpečí v územním obvodu jednotky PO, početní stav hasičů proměnlivě měnit v průběhu 24 hodinového nepřetržitého výkonu služby. Může jít např. o změnu ve velikosti družstev ve směně z 1+5 na 1+3 v závislosti na akceschopnosti či neakceschopnosti jednotky SDH obce v místě dislokace stanice HZS kraje. Takové změny jsou v zahraničí známy až do přijetí takového řešení, jakým může být např. uzavření stanic na určitou dobu během dne. S tím se však pojí jiný počet hodin výkonu služby hasiče ve směně s ohledem na povolenou týdenní maximální odpracovanou dobu, než jakou známe u HZS ČR dnes (výkon služby v kombinaci osmi, dvanácti a dvacetičtyřhodinových směn). U jednotek HZS podniků musí být taková změna počtu zaměstnanců v průběhu služby odůvodněna v dokumentaci požárního nebezpečí nebo v dokumentaci zdolávání požáru.

Pokračování příště

Šedesát let od svržení první jaderné bomby

por. Mgr. Štěpán KAVAN, HZS Jihočeského kraje

V těchto dnech si připomínáme šedesáté výročí tragické události, kdy 6. srpna 1945 byla na Hirošimu svržena první jaderná bomba. Lidstvo tak poprvé poznalo ničivé účinky atomové energie. Byl to zcela nečekaný a nový druh zbraně, který způsobil, že byla srovnána se zemí většina města i s obyvateli. Žádná jiná událost druhé světové války neměla tak veliké následky.

Druhá světová válka měla zcela jistě vliv na vývoj nové zbraně, která fungovala na principu štěpení jádra atomu a uvolňování obrovského množství energie. Bylo rozhodnuto, že primárním cílem bude Hirošima a náhradními cíli pak Kokura a Nagasaki.

O výzkumu a přípravě výroby atomové bomby rozhodly Spojené státy americké v červnu 1941. První zkouška atomové bomby byla provedena v poušti Alamogolda v USA ve státě Nové Mexiko dne 16. července 1945. Tento pokus o mohutnosti 20 kilotun trinitrotoulenu (kt TNT) byl prvním jaderným výbuchem ve světě. Exploze druhé a třetí bomby se tragicky proslavily 6. srpna v Hirošimě a 9. srpna v Nagasaki.

Hirošima

Hirošima, město s buddhistickými chrámy, rozkládající se v rovinaté deltě řeky Oty, byla strategickým místem japonské armády. Byl zde vybudován velký přístav a za druhé světové války se Hirošima změnila ve velké vojenské město. V Hirošimě nad mostem Aioi byla svržena a po 30 sekundách explodovala atomová bomba o ekvivalentu 12,5 kt TNT. Výbuch bomby nastal ve výši 576 m nad tzv. Letzlovým domem, dnes označovaným jako „atomový dóm“. Budova byla projektována českým architektem Janem Letzlem a její ruiny byly zanechány ve stejném stavu jako po výbuchu.

Pumu s přezdívkou „Little boy“ (Chlapeček) svrhl americký bombardér B-29 (Enola Gay) pilotovaný plukovníkem Paullem Tibbetsem. Průměr ohnivé koule, která po výbuchu vznikla, byl 100 m a teplota v jejím centru dosahovala 300 000 °C. Následně pokrýl celé město bílý a černý kouř, hřibovitý oblak vystoupal za necelé tři minuty do výše 9 km a vytvořil tak poprvé v historii specifický znak jaderného výbuchu nad místem zkázy. Tlak, který vznikl v centru pod místem exploze (hypocentrum), dosahoval 4,5 - 6,7 tun na čtvereční metr.

Mnozí lidé, kteří byli blízko epicentra, se doslova vypařili, jiní se proměnili v ohořelé trupy. Později padl na město radioaktivní mrak, který obsahoval radionuklidy vyzařující radioaktivní záření a způsobující nemoci z ozáření. Výsledek útoku byl zdrcující. Napomohla tomu také skutečnost, že v době výbuchu byl odvolán vzdušný poplach. Lidé opustili místa v úkrytech a pohybovali se v nechráněných prostorách. Byla rozrušena veškerá organizace města, nefungovala armáda, policie, orgány městské správy. Zkáza byla umocňována požárem trosek, Hirošima hořela dva dny. Do zničeného města přicházeli příbuzní, aby pomohli svým blízkým. V kontaminovaném prostoru pak byli i oni ozáření z radioaktivního spadu.

Nagasaki

O tři dny později, 9. srpna 1945, vzlétl z americké základny Tinian letoun „Backscar“, aby svrhl druhou atomovou bombu na město Kokuru. Pilot major Sweeney se vzhledem k nepřízní počasí nemohl přesně orientovat, proto se rozhodl pro bombardování druhého náhradního cíle. Tím bylo město Nagasaki. V 11.02 hodin byla svržena pětisetunová bomba s přezdívkou „Fat man“ (Tloušťák), která explodovala ve výši 567 m. Nálóz

odpovídala 22 kt TNT. Následky výbuchu byly tragické jako v Hirošimě, i když důsledky byly poněkud menšího rozsahu díky členitému reliéfu krajiny.

Zcela zničena byla oblast do 2,5 km jižně od hypocentra, což byla o 500 m větší vzdálenost než v Hirošimě. Částečná destrukce budov byla pozorována ještě do 4 km jižně od hypocentra, vytloučená okna do 19 km. Požáry vznikaly většinou do 90 minut po explozi. Vítr byl příčinou požárů ostatních objektů, které vzplanuly následně.

Ničivé faktory jaderného výbuchu

Výbuch jaderné munice se zásadně liší od výbuchu munice klasické. Jaderný výbuch proběhne v průběhu miliontiny sekundy, tj. pro srovnání asi tisíckrát rychleji než výbuch TNT. Výbuch jaderné munice je doprovázen uvolněním velkého množství energie v omezeném prostoru za krátkou dobu. Přibližně 90 % energie se uvolní během 10^{-7} sekundy.

Při výbuchu vznikají plyny o vysoké teplotě a tlaku, které se rychle rozpínají. Působí na okolní prostředí a vzniká tlaková vlna. Jaderný výbuch je dále provázen světelným a radioaktivním zářením. Gama záření a neutrony uvolněné během jaderné reakce a krátkou dobu po jejím rozvinutí (10 až 15 sekund) se nazývá pronikavou radiací. Po skončení jaderného výbuchu vzniká radioaktivní kontaminace, která je tvořena štěpnými produkty, nezreagovanou výbušninou a tzv. indukovanou radioaktivitou, která vzniká v důsledku reakce prvků s neutrony. Posledním z ničivých faktorů jaderného výbuchu je elektromagnetický impuls.

Při jaderném výbuchu se projevilo světelné záření nejprve formou oslnivého záblesku v důsledku okamžitého uvolnění ob-

rovského množství tepelné energie. Ožehové popáleniny různého stupně měli lidé, pokud nebyli ničím chráněni, až do 4 km. Mechanická poškození vznikla v důsledku tlakové vlny. Tlaková vlna vznikla následkem obrovského rozdílu tlaku v oblasti výbuchu a okolní atmosférou (rozžhavená vrstva se pohybovala velkou rychlostí). Změny způsobené zářením, pokud způsobily bezprostředně smrt obětí, nemohly být pozorovány, neboť oběti nebyly pitvány. Následky mohly být sledovány pouze u těch, kdo přežili déle než tři týdny.

Jaderné zbraně jsou koncipovány na principu jaderné reakce. Štěpná jaderná zbraň musí obsahovat nadkritické množství štěpných látek. Toho lze dosáhnout buď prudkým zvýšením hustoty podkritické náplně nebo velmi rychlým spojením dvou podkritických množství. Jako štěpného materiálu bylo užito uranu ^{235}U - bomba svržená nad Hirošimou nebo Plutonia ^{239}Pu - bomba svržená nad Nagasaki. Šlo o tzv. první generaci taktických jaderných zbraní založených na řetězové reakci štěpení. Hirošimská bomba obsahovala asi 45 kg uranu. Přes ohromný destrukční účinek měla asi jen 10% účinnost. Výbuchem se uran rychle rozptýlil, čímž poklesl pod kritické množství. Pro úplnost je nutné doplnit, že vedle štěpných jaderných zbraní existují termonukleární jaderné zbraně, které využívají k uvolnění energie principu jaderné syntézy.

Zdravotní následky

Vzdálenost od hypocentra souhlasila s nástupem a silou zvracení především první den. Epilace patří mezi typické příznaky ozáření. Začínala 1. až 4. týden, vlasy vypadávaly v chomáčích. Méně vypadávaly chlupy v podpaží a v ohambí. Byl to snadno pozorovatelný příznak nemoci z ozáření. Za 12 až 14 týdnů u většiny postižených vlasy opět narostly.

Drobné kožní podlitiny se objevovaly od třetího dne, s vrcholem v mezi 20. až 30. dnem. Podobně jako epilace, i podlitiny se vyskytovaly v závislosti na dávce ozáření. Zjevné krvácení z úst, pohlavních orgánů, močových cest, slizniční podlitiny, vředy v ústech a hrdle s horečkou patřily k známkám závažného poškození následkem ničivých účinků jaderného výbuchu. Odhaduje se, že 64 000 civilních obyvatel Hirošimy a 39 000 obyvatel Nagasaki bylo zabito nebo zemřelo do dvou měsíců po výbuchu. Z toho 50 % zemřelo do šestého dne a dalších 46 % do dvacátého dne. Lze jen obtížně určit přesný podíl příčin úmrtí, ale přesto téměř všichni, kteří zemřeli do tří týdnů, měli známky akutního ozáření. Tito nemocní měli ve velké většině kombinované poškození z popálenin, mechanických poranění a ozáření. Nejzávažněji postižení měli v prvním týdnu neutišitelné nucení na zvracení, objevila se horečka přetrvávající do úmrtí, hubnutí, průjmy, krční komplikace a úbytek bílých krvinek, který byl v druhém týdnu doprovázen úbytkem červených krvinek, krvácením a vypadáváním vlasů.

Přijatá opatření

Současné mezinárodní legislativní dokumenty v oblasti jaderného odzbrojení je možné hodnotit a rozdělit do určitých skupin podle několika kritérií. Rozhodujícím kritériem je především šíře mezinárodní platnosti a závaznosti. Podle tohoto

kritéria je nutné za nejdůležitější považovat globálně platné a všestranně závazné mezinárodní dohody uzavírané pod patronací instituce s celosvětovou autoritou, nejčastěji OSN. Dodržování těchto dokumentů je zpravidla pokryto i odpovídající kontrolou, pro kterou jsou vytvářena specializovaná mezinárodní zařízení.

Základní smlouvou v oblasti nešíření jaderných zbraní je Smlouva o nešíření jaderných zbraní (Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons - Non-Proliferation Treaty, NPT). Společný návrh smlouvy předložily v roce 1968 SSSR a USA, text návrhu schválilo 12. června 1968 Valné shromáždění OSN. S cílem zabránit neoprávněnému převodu jaderné energie z mírového využití na jaderné zbraně nebo jiná jaderná výbušná zařízení uzavřely nejaderné státy dohody o zárukách (Additional Safeguards Protocols) s Mezinárodní agenturou pro atomovou energii (International Atomic Energy Agency, IAEA).

V současné době je tímto dokumentem vedle oficiálních jaderných mocností vázáno 188 dalších států světa a hlásí se k němu i dědici jaderného arzenálu bývalého SSSR. Smlouvu dosud nepodepsaly Indie, Pákistán a Izrael, tj. státy, které buď vlastní nebo údajně vlastní jaderné zbraně.

Spojené státy americké jsou jedinou zemí světa, která použila jaderné zbraně ve válečném konfliktu. Opodstatněnost vojenského použití jaderných zbraní v srpnu 1945 je dodnes předmětem sporu různých vojenských analytiků. Použití nové zbraně představovalo první krok ke globální strategii studené války. V Sovětském svazu byla vyzkoušena první atomová bomba 23. září 1949. Později se mezi jaderné mocnosti zařadily Velká Británie (1952), Francie (1960) a Čína (1964).

Nové ohrožení - jaderný a radiologický terorismus

Z hlediska jaderného terorismu existují čtyři základní možnosti: použití ukradených jaderných bojových hlavic, zkonstruování improvizovaného jaderného prostředku s využitím štěpného materiálu (plutonium nebo obohacený uran), použití radioaktivního materiálu pro kontaminaci území (tzv. radiologický terorismus) nebo útok na jaderná zařízení.

Jaderná výzbroj náleží k nejlépe střeženým strategickým státním zájmům. Přes složitou ekonomickou situaci je pravděpodobnost ztráty jaderných zbraní i v Ruské federaci malá. Existuje zde vysoká úroveň zabezpečení a důsledná kontrola. Zkonstruování jednoduchého jaderného prostředku není v současné době zcela nerealné. Principy konstrukce jaderných zbraní jsou dnes běžně známy a dostupné v otevřené vědecké literatuře. Nebezpečí zneužití jaderných materiálů je v současné době reálné. Nelegální obchod s jadernými materiály se značně zvýšil po rozpadu Sovětského svazu. Radiologický terorismus je v provedení mnohem snazší a tedy pravděpodobnější. Radioaktivní odpad nebo jiné radioaktivní látky jako plutonium, kobalt, cesium, jsou-li smíchány s konvenční výbušninou, se mohou snadno rozptýlit a vyvolat nebezpečné a dlouhodobé zamoření.

Po teroristickém útoku z 11. září 2001 jsou rovněž zvažovány různé katastrofické scénáře, které analyzují možnosti pádu dopravního letadla na jadernou elektrárnu nebo sklad jaderného odpadu. Podle expertů by však ze 438 energetických reaktorů, které jsou ve světě v provozu, pravděpodobně žádný neodolal nasměrovanému úderu těžkého dopravního letadla, přes silnou ochrannou bezpečnostní obálku, tzv. containment. Úvahy o možných scénářích jaderného terorismu se mohou zdát spekulativní. Obecně pro tento typ terorismu platí, že je příkladem vysokého nebezpečí, ale dosud nejspíše nízké pravděpodobnosti.

Literatura

Dienstbier Zdeněk: Hirošima svědectví lidstva. Avicenum, Praha, 1979.

Florus Stanislav, Dvořák Tomáš: Charakteristika zbraní hromadného ničení, nebezpečných škodlivin a zápalných látek. I. část. VVŠ PVV, Vyškov 2002.

Gordon Thomas - Witts Morgan Max: Enola Gay. Svržení první atomové bomby. Paseka, Praha, 2003.

Středa Ladislav: Šíření zbraní hromadného ničení – vážná hrozba 21. století. MV-generální ředitelství HZS ČR, Praha, 2003. ■

Kyperská republika

Rok přistoupení do EU:	2004
Rozloha:	9250 km ²
Počet obyvatel:	767 000
Hlavní město:	Nikosie (Nicosia)
Forma státu:	republika, unitární stát
Administrativní členění:	6 distriktů
Jazyk:	řečtina, turečtina
Průměrná délka života (M • Ž):	76,1 • 81,0
HDP:	11 317 mil. €
HDP (PPS/obyv.):	18 930 €
Členství v mez. org.:	EU, ECE, OSCE a dalších

Forma vlády

Kyperská republika leží na ostrově Kypr ve východní části Středozemního moře. Ostrov je rozdělen na dvě části, na severu se nachází Severokyperská turecká republika, která nebyla mezinárodně uznána a je od řecké části na jihu oddělena. Hlavou státu je prezident, který jmenuje a zároveň stojí v čele výkonné složky - Rady ministrů. Zákonodárným sborem je jednokomorový parlament. Kyperská republika je administrativně rozdělena do šesti distriktů (okresů).

Organizace civilní obrany

Rada ministrů může jmenovat Centrální radu civilní obrany a ministr vnitra rady civilní obrany v distriktech (jedna pro každý distrikt).

Rada ministrů schvaluje generální plán civilní obrany, ze kterého plyne poslání, úkoly a zodpovědnosti pro všechny složky systému civilní obrany. V souladu s tímto posláním, úkoly a zodpovědnostmi, musí každá složka systému civilní obrany (zejména „nezbytné služby“) vytvořit plány civilní obrany pro řešení nepředvídatelných situací v případě války nebo katastrofy. Plány jsou zaslány centrální radě nebo radám civilní obrany v distriktech ke kontrole a koordinaci.

Hlavní hrozby, mandáty a zodpovědnosti:

- **Zemětřesení:** Hlavní zodpovědnost za koordinaci záchranných aktivit má Ministerstvo vnitra - Sbor civilní obrany. Od roku 1992 je povinné zaveden integrovaný seismický kód pro budovy (Building Aseismic Code). Předtím, od roku 1986, byla pokusně používána dočasná seismická měření. Geologický odbor Ministerstva zemědělství, národních zdrojů a životního prostředí vytvořil a nyní provozuje plně automatizovanou seismickou síť sedmi měřících stanic. V rámci výše jmenovaného odboru vznikl speciální technický výbor, který se zabývá vědeckými aspekty zemětřesení.

- **Lesní požáry:** Hlavní zodpovědnost leží na odboru lesů Ministerstva zemědělství, národních zdrojů a životního prostředí. Byla vytvořena efektivní preventivní a kontrolní opatření, jako jsou detekční systém, preventivní opatření (zákonná opatření, vzdělávání, hlídování, předpověď rizik, používání vody, dopravní systém, požární pásy, komunikační systémy, atd.) a série hasebních opatření.

Požáry v neobydlených oblastech:

Kyperský hasičský sbor, který po právní stránce patří pod Ministerstvo spravedlnosti a veřejného pořádku, má za úkol hasit všechny požáry v krajině až do vzdálenosti jeden kilometr od kraje lesa. Hasičský sbor má také hasit požáry v zastavěném území, včetně letišť. Hasičský sbor zasahuje při záchranných pracích a požárech pokud je požádán odborem lesů, rafinériemi, správou přístavů, chemickým průmyslem, atd.

- **Znečištění moře:** Prvotní zodpovědnost má odbor rybářství Ministerstva zemědělství, národních zdrojů a životního prostředí. Stávající plán rizik zřizuje nezbytnou infrastrukturu pro efektivní a včasnou reakci na havárii na moři. Kypr, Egypt a Izrael podepsaly regionální smlouvu pro likvidaci ropných havárií ve východním Středomoří.

- **Radiologické nebezpečí:** Systém reakce na radiologické ohrožení se připravuje. Nová legislativa, která bude pokrývat všechny oblasti ionizační radiace (včetně připravenosti a odezvy) se v současné době připomínkuje a počítá se s jejím přijetím v co nejkratší době. Radiční systém včasného varování na Kypru provozuje hlavní nemocnice v Nikosii. Systém bude vylepšen a začleněn do centrálního informačního/operačního kontrolního střediska, které bude pracovat 24 hodin denně v rámci odboru civilní obrany.

- **Válečný stav:** Hlavní zodpovědnost za civilní obranu za války má Ministerstvo vnitra - Sbor civilní obrany.

Je nezbytné poznamenat, že v případě reakce na výše uvedené hrozby budou složky systému civilní obrany, který má hlavní zodpovědnost za likvidaci katastrofy, pomáhat další relevantní části systému, na základě speciálních ustanovení v plánech civilní obrany.

Úkoly civilní obrany

Hlavním úkolem Sboru civilní obrany je řešení řady humanitárních úkolů, které mají chránit civilní obyvatelstvo proti nebezpečím a obnovovat mírový stav po válečných akcích nebo katastrofách a také vytvářet podmínky pro přežití civilního obyvatelstva.

Sbor civilní obrany zřídil jednotky civilní obrany skoro ve všech městských oblastech a na všech vesnicích.

Většinu jednotek tvoří branci a dobrovolníci. Členové civilní obrany, kteří jsou rozděleni do mnoha jednotek, jsou podrobeni základnímu výcviku a později jsou cvičeni a umístěni v různých divizích civilní obrany. Mezi tyto divize patří sekce první pomoci, telekomunikační sekce, sociální sekce, hasební sekce, záchranná sekce a sekce sousedských hlídek.

V současné době probíhá reorganizace.

Některé její cíle jsou následující:

- expanze organizovaných jednotek civilní obrany do obydlených oblastí, které nejsou téměř, nebo zcela okupovány tureckými ozbrojenými silami,
- instalace a provoz nového varovacího systému pokrývajícího celý ostrov,
- zřízení nového centrálního informačního (operačního) kontrolního střediska, pracujícího 24 hodin denně, napojeného na jednotné číslo 112, které již funguje u policie současně s dříve používaným číslem 199,
- zlepšení výcvikových programů civilní obrany,
- posílení civilní obrany novými zaměstnanci, v kombinaci s dobrovolníky,
- vybudování nového logistického systému.

Právní systém

Zákon o civilní obraně byl doplněn v roce 1996 a nové vyhlášky byly uzákoněny v roce 1997. Tím byla provedena reorganizace a zlepšení republikového systému civilní obrany.

Do legislativy byly dále začleněny vznik a organizace jednotek civilní obrany a služeb na profesionální nebo dobrovolné úrovni, výcvik a školení obyvatel v oblasti civilní obrany, zásobování, získání a uložení materiálu civilní obrany, budování úkrytů a ustanovení pro rekvizice a nákuupy nebo pronájem movitého nebo nemovitého majetku.

Rozhodovací právo v oblasti civilní obrany má Rada ministrů. Ministr vnitra, jménem Rady ministrů, je zodpovědný za implementaci zákona o civilní obraně a relevantní legislativy, a také má právo dozoru a kontroly celého systému civilní obrany. Koordinuje služby a organizace, které jsou nezbytné pro potřeby civilní obrany. Obecně to znamená, že Ministerstvo vnitra je zodpovědné za civilní obranu.

V případě války nebo katastrofy může Rada ministrů nebo ministr vnitra jménem rady vyhlásit pro zabezpečení mobilizace sil a prostředků „stav civilní obrany“ na dobu 48 hodin (prodloužení této doby musí schválit parlament).

Parlament může určit jakékoli ministerstvo, vládní úřad (službu), nezávislý úřad nebo jakoukoli veřejnou nebo soukromou společnost jako „nezbytnou službu“ pro účely civilní obrany. Takovéto vyhlášení má právní dopad na „nezbytné služby“ v oblastech plánování, výcviku, připravenosti a odezvy, aby byly schopné efektivně pracovat v systému civilní obrany.

pplk. Ing. Jiří CHALUPA,
Stálá delegace ČR při NATO

OCHOM 99 FIRE

Protichemický, protibiologický, protiradiační
ochranný oděv určený pro práci
s dýchacím přístrojem

Oděv je certifikován VÚBP Praha.
Materiál oděvu zaručuje dostatečnou pevnost a pružnost tak, aby i v náročných podmínkách nedošlo k protržení nebo poškození oděvu.
Velikost kapsy v zádočné části oděvu umožňuje použití všech běžných typů dýchacích přístrojů.
Širokoplošný zorník poskytuje dostatečný komfort a široké zorné pole pro vidění.
Standardně je oděv vyráběn v barvě signální žluté, je však možné použití i jiných barev.
Oděv splňuje náročné požadavky ČSN EN 465, ale rovněž i ČSN EN 943/1.
Oděv je přednostně určen pro jednotky požární ochrany, Armády ČR a další složky integrovaného záchranného systému.

BEZKONKURENČNÍ CENA JIŽ OD 25 000 Kč!

Rescue Technical and Training Institute, s.r.o.
Váš partner v oblasti CBRN (NBC) ochrany
Vilová 350, 460 02 Liberec 10
Tel./Fax: 485 151 302-3
www.rtti.cz info@rtti.cz

SHOWER AIR

Nafukovací průchozí dekontaminační sprcha

Určeno pro dekontaminaci a hygienické mytí.
Plně průchozí systém s 9 tryskami.
Možnost řazení do linky.
Nafouknutí a vyfouknutí elektrickým dmychadlem, alternativně pak ruční pumpou nebo z tlakové lahve.

Samonosná konstrukce umožňující provoz po dobu několika dní bez dofukování.
Možnost kotvení kotevními lany.
Uvedení do pohotovostního stavu za 2 minuty.

BEZKONKURENČNÍ CENA JIŽ OD 85 000 Kč!

Rescue Technical and Training Institute, s.r.o.
Váš partner v oblasti CBRN (NBC) ochrany
Vilová 350, 460 02 Liberec 10
Tel./Fax: 485 151 302-3
www.rtti.cz info@rtti.cz

NAFUKOVACÍ STANY

Systém nafukovacích stanů různých velikostí
umožňujících propojení mezi sebou
nebo přes přechodové kontejnery

Velmi snadná manipulace.
Uvedení do pohotovostního stavu již od 2 minut.
Nafouknutí a vyfouknutí elektrickým dmychadlem, alternativně pak ruční pumpou nebo z tlakové lahve.
Samonosná konstrukce umožňující provoz po dobu několika dní bez dofukování. Možnost kotvení kotevními lany nebo tubusy naplněnými vodou.
Konstrukce stanů umožňuje jejich seskupení do větších celků.

Typ	Rozměry	Dveře	Plocha m²	Hmotnost kg	Objem skeletu l
III	600x450x280	220x230	27	80	3400
IV	840x570x295	220x230	47	92	5800
VII	600x570x290	220x230	34	100	4800
XI	600x570x290	220x230	30	85	6300
XIII	500x500x265	220x230	25	65	3000

BEZKONKURENČNÍ CENA JIŽ OD 150 000 Kč!

Rescue Technical and Training Institute, s.r.o.
Váš partner v oblasti CBRN (NBC) ochrany
Vilová 350, 460 02 Liberec 10
Tel./Fax: 485 151 302-3
www.rtti.cz info@rtti.cz

Plány krizové připravenosti jako součást krizového plánování v Moravskoslezském kraji

kpt. Ing. Danuše KRATOCHVÍLOVÁ, HZS Moravskoslezského kraje

Krizové plánování je nástrojem krizového řízení a je souhrnem plánovacích činností, procedur a vazeb uskutečňovaných orgány krizového řízení a jimi určenými státními nebo veřejnými institucemi, právníckými a podnikajícími fyzickými osobami k realizaci cílů a úkolů při zajišťování bezpečnosti státu a jeho obyvatelstva za krizových situací.

Krizové plánování se podle krizového zákona [1] soustřeďuje na proces zpracování, aktualizace a ověřování krizových plánů a dokumentů s nimi souvisejícími.

Cílem krizového plánování je zajištění připravenosti daného území a organizací na řešení krizových situací, jejich předcházení a omezení jejich účinků, upravení procesu předávání a poskytování informací, zjištění a zabezpečení potřeb pro realizaci vlastních krizových opatření a poskytování pomoci vyžádané jinými organizacemi.

To znamená:

- zajištění připravenosti k předcházení vzniku, resp. omezení možnosti vzniku krizových situací (dále jen „KS“) a jejich následků,
- zajištění nezbytných sil, prostředků a zdrojů pro řešení KS a jejich připravenosti,
- vytvoření organizačních, řídicích a rozhodovacích nástrojů pro plnění úkolů orgánů krizového řízení.

Krizové plánování v Moravskoslezském kraji ve vztahu ke zpracovatelským plánům krizové připravenosti

Krizový zákon [1] ukládá hasičskému záchrannému sboru kraje zabezpečení zpracování krizového plánu kraje.

Při přípravě na zpracování Krizového plánu Moravskoslezského kraje (dále jen „KP MSK“) vyplynula mimo jiné nutnost stanovit okruh právníckých a podnikajících fyzických osob, které budou zajišťovat plnění krizových opatření k překonání krizových situací.

Podle § 29 odst. 1 krizového zákona [1] právnícké osoby a podnikající fyzické osoby na vyzvu příslušného orgánu krizového řízení jsou povinny se při přípravě na krizové situace podílet na zpracování krizových plánů. V případě, že jde o právnícké osoby nebo podnikající fyzické osoby, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizových plánů, jsou tyto osoby dále povinny zpracovávat plány krizové připravenosti.

Plánem krizové připravenosti se rozumí plán, ve kterém je upravena příprava příslušné právnícké osoby nebo podni-

kající fyzické osoby k řešení krizových situací. Struktura plánu krizové připravenosti je dána nařízením vlády [2].

Na stupni kraj zpracoval Hasičský záchranný sbor Moravskoslezského kraje (dále jen „HZS MSK“) výběr organizací zajišťujících plnění opatření vyplývajících z KP MSK. Obsahem tohoto výběru byl přehled základních opatření zabezpečovaných danou organizací. V předložené podobě se jednalo o prvotní výběr, při jehož stanovení byl zvažován podíl organizace v přípravě na krizové situace, na zpracování krizového plánu kraje a rozpracování krizového plánu kraje určenými obcemi. Podle přijatých kritérií byly do výběru zahrnuty základní složky IZS, rozhodující ostatní složky IZS, organizace s celokrajskou působností vázané většinou na kritickou infrastrukturu a organizace, jež jsou svou činností za krizových situací pro podstatnou oblast kraje rozhodující.

U organizací byly zároveň zvažovány personální možnosti zpracování plánu krizové připravenosti vlastním krizovým managementem a vedle toho i skutečnosti, že některé organizace jsou stanoveny subjektem hospodářské mobilizace. Po projednání navrhovaného výčtu organizací v Bezpečnostní radě MSK byly tyto organizace vyzvány dopisem ředitele HZS MSK ke zpracování plánu krizové připravenosti.

Kromě uvedených organizací Krajský úřad Moravskoslezského kraje (dále jen „KÚ MSK“) určil na základě vyhlášky č. 281/2001 Sb. [4] dvacet tři vzdělávacích zařízení v MSK, která budou při vyhlášení krizového stavu vykonávat po dobu nezbytně nutnou základní péči o žáky s cílem zabezpečit ochranu života, zdraví, osobního majetku a základních práv žáků. „Určená vzdělávací zařízení“ vykonávají péči o žáky ve svých objektech vhodných pro tuto činnost v rozsahu stanoveném plány krizové připravenosti. Tato zařízení byla vybrána s ohledem na své umístění tak, aby se nenacházela v zónách ohrožení např. vodou, únikem nebezpečných chemických látek nebo metanem.

Metodika zpracování plánů krizové připravenosti

Generální ředitelství HZS ČR zpracovalo metodiku zpracování krizových plánů [3], kde se v čl. 8 odst. 1 říká: „Tento dokument se využije přiměřeně i pro zpracování plánů krizové připravenosti pro právnícké a podnikající fyzické osoby“.

Tato metodika se stala vzorem, podle kterého HZS MSK vytvořil „Metodiku zpracování plánů krizové připravenosti dle § 17 a § 18 nařízení vlády

č. 462/2000 Sb., ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.“, v níž:

■ základní část plánu krizové připravenosti (dále jen „PKP“) popisuje

- působnost, odpovědnost a úkoly zpracovatele PKP

- název, adresa a spojení na zpracovatele,

- vymezení předmětu podnikání,
- přehled úkolů a opatření, které byly důvodem zpracování PKP, tj. charakteristiku organizace krizového řízení a havarijní připravenosti, organizační strukturu s popisem řízení za KS (krizový štáb, krizový management, krizová a havarijní komise apod.);

- krizová rizika

- rizika, která mohou ohrozit činnost organizace, tzn. výčet a hodnocení možných krizových rizik, včetně jejich předpokládaného dopadu na vlastní činnost, a to

- stanovení a hodnocení rizik z vnějšku = vnější ohrožení (živelní pohromy, chemické havárie atd.),

- stanovení rizika v objektu = vnitřní ohrožení (požár, technologická porucha, havárie zařízení apod.);

- další potřebné podklady a zásady, mj.

- organizační řád vlastního orgánu vytvořeného za účelem řešení krizových situací (např. krizový štáb), včetně stanovení odpovědnosti a povinností odpovědných pracovníků,

- metodiky, scénáře – modelové situace pro řešení krizových situací, vnitřní směrnice, pokyny (např. pro ostrahu), pracovní postupy (např. i podle jiné legislativy) atd.,

- zásady manipulace s PKP (např. kde je uložen, kdo je s ním seznámen), způsob (včetně odpovědnosti) případně četnost jeho aktualizace;

■ přílohou část PKP popisuje

- požadavky orgánů krizového řízení na účast právnícké a podnikající fyzické osoby při zabezpečení krizových opatření vyplývajících z krizových plánů,

- dopis, kterým organizace byla vyzvána ke zpracování PKP,
- karty krizových situací, které se zpracovávají pro krizová rizika (viz dále);
 - plán akceschopnosti, který zahrnuje zejména
 - plán uvedení do pohotovosti,
 - plán zabezpečení a vnitřní ochrany;
 - plán krizových opatření k řešení krizových stavů v rámci působnosti právnické a podnikající fyzické osoby, který obsahuje
 - seznam krizových opatření (stručné popisy jednotlivých krizových opatření a k nim příslušné odkazy na legislativu),
 - karty krizových opatření (rozpracování do větších podrobností),
 - vybrané typové plány, které se vztahují k předmětu činnosti právnické a podnikající fyzické osoby a doporučují typové postupy pro jednotlivé druhy krizových situací (zpracovatel je obdrží od orgánů krizového řízení);
 - vnitřní havarijní plány podle příslušných právních předpisů, např. zákonů [6], [8] a [9] nebo vyhlášky [7];
 - plán opatření hospodářské mobilizace - dokument zpracovaný v souladu s § 5 vyhlášky č. 498/2000 Sb., o plánuvání a provádění hospodářských opatření pro krizové stavy, ve znění vyhlášky č. 542/2002 Sb.;
 - plán spojení
 - kontakty na orgány krizového řízení v rámci kraje,
 - další důležité orgány a organizace.

Zdroje, odkud lze získat informace o rizicích na území MSK

- Výstupy z analýzy rizik poskytnutých zpracovateli krizových plánů
 - Krizový plán MSK – zpracovatelem je HZS MSK,
 - Rozpracování vybraných úkolů krizového plánu kraje - zpracovatelem je určená obec (tj. obec s rozšířenou působností).
 - Výstupy z typových plánů zpracovaných dle nařízení vlády [2]. (Pro jednotlivé druhy krizových situací BRS schválila 23 typů KS - ústřední správní úřady dle své působnosti stanovily doporučené typové postupy, zásady a opatření pro jejich řešení.).

Vytypované krizové situace v MSK, karty krizových situací

V rámci zpracování Havarijního plánu MSK byla provedena souhrnná analýza vzniku mimořádných událostí pro území MSK a z toho vyplývajících ohrožení. Na základě této souhrnné analýzy vzniku mimořádných událostí byla pro krizové plánování vytypována dominantní rizika, která mohou iniciovat vznik krizové situace. Za krizová rizika lze považovat rizika, které svým rozsahem a dopadem vyžadují vyhlášení zvláštního stupně poplachu. Pro dominantní krizová rizika jsou zpracovány vzorové „karty krizových situací“.

- Vzorové karty krizových situací obsahují:
 - místo možného výskytu KS,
 - příčiny výskytu KS,
 - rozsah a následky KS,
 - provedení záchranných a likvidačních prací (dále jen „ZaLP“),
 - předpokládané síly a prostředky pro ZaLP,
 - předpokládaná hospodářská opatření pro krizové situace,
 - obnovovací práce na postiženém území,
 - preventivní opatření.

Odborné metodická pomoc zpracovatelům plánů krizové připravenosti

V únoru 2004 uspořádalo ředitelství HZS MSK odborná shromáždění pracovníků, pověřených zabezpečováním úkolů vyplývajících z krizového zákona, ke zpracování plánů krizové připravenosti. Pracovníkům bylo vysvětleno, proč byla vybrána zrovna jejich organizace, co je kritická infrastruktura, plán krizové připravenosti, plán akceschopnosti a jak byla vyhodnocena analýza ohrožení na území MSK. Zároveň jim bylo nabídnuto zpracování analýzy ohrožení jejich objektů v MSK s ohledem na záplavy, zóny havarijního plánování a ohrožení metanem.

Organizacím byly předány tyto dokumenty:

- a) metodika zpracování plánů krizové připravenosti dle § 17 a § 18 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.,
 - b) karty krizových situací,
 - c) plán akceschopnosti právnické a podnikající fyzické osoby (obecná metodika zpracování plánu).
- Určeným vzdělávacím zařízením byly poskytnuty tyto materiály:
- a) metodické pokyny ke zpracování plánu krizové připravenosti pro určená vzdělávací zařízení,
 - b) vzor Plánu krizové připravenosti, včetně tabulek.

Závěr

Na stupni kraj HZS MSK vytipoval právnické a podnikající fyzické osoby zajišťující plnění opatření vyplývajících z Krizového plánu MSK a KÚ MSK určil vybraná vzdělávací zařízení dle vyhlášky č. 281/2001 Sb. Tyto organizace měly zpracovat plány krizové připravenosti do 31. prosince 2004. K 20. dubnu 2005 z 25 vyzvaných právnických a podnikajících fyzických osob jich 17 zpracovalo plán krizové připravenosti, tři mají plán rozpracovaný a čtyři jej nezpracovaly vůbec a jedna zpracovala krizový plán. Zákon o krizovém řízení [1] umožňuje u těchto organizací vykonání kontrolní činnosti. Tato naplánovaná kontrola se bude týkat vyhotovení plánu krizové připravenosti, především jeho obsahu a reakce na uložená krizová opatření. Ve správních obvodech některých určených obcí v MSK byly orgány krizového

řízení určených obcí vyzvány ke zpracování plánu krizové připravenosti další organizace (např. městské policie, technické služby, dopravní podniky apod.). Výběr těchto organizací včetně potvrzení a odsouhlasení bezpečnostní radou určené obce byl obdobou provedení na stupni kraj.

Výběr organizací není konečný. Předpokládá se, že bude v průběhu aktualizace Krizového plánu MSK a krizových plánů určených obcí průběžně upravován. Přehledy organizací zpracovávajících plány krizové připravenosti jsou přílohou Krizového plánu MSK resp. krizových plánů určených obcí.

Literatura:

1. Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů.
2. Nařízení vlády č. 462/2000 Sb., k provedení § 27 odst. 8 a § 28 odst. 5 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb.
3. Metodika zpracování krizových plánů dle §15 a §16 nařízení vlády č. 462/2000 Sb., ve znění nařízení vlády č. 36/2003 Sb. (<http://www.mvcr.cz/hasici>).
4. Vyhláška č. 281/2001 Sb., kterou se provádí § 9 odst. 3 písm. a) zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění vyhlášky č. 237/2003 Sb.
5. Směrnice Ministerstva zemědělství č. 10/2001 (čj. 41658/2001-6000), kterou se upravuje postup orgánů krajů, okresních úřadů a orgánů obcí k zajištění nouzového zásobování obyvatelstva pitnou vodou při mimořádných událostech a za krizových stavů Službou nouzového zásobování vodou (Věstník vlády pro orgány krajů, okresní úřady a orgány obcí, č. 10/2001).
6. Zákon č. 18/1997 Sb., o mírovém využívání jaderné energie a ionizujícího záření (atomový zákon) a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.
7. Vyhláška č. 366/2004 Sb., o některých podrobnostech systému prevence závažných havárií.
8. Zákon č. 254/2001Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.
9. Zákon č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon), ve znění pozdějších předpisů.
10. Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů. ■

Potápění se směsmi

ppor. Mgr. Jan MUSIL, OUPO Borovany, mjr. Ing. Martin SVITÁK, HZS Jihočeského kraje, foto ppor. Mgr. Jan MUSIL

V posledních několika letech se mezi potápěčskou veřejností velmi rychle rozšiřuje nový druh potápění používající jako dýchací médium různé směsi, které nahrazují vzduch. Mezi tyto směsi patří asi nejrozšířenější Nitrox a dále např. Trimix nebo Heliox.

Ačkoliv tyto názvy mohou u laika vyvolávat pocit něčeho cizího a komplikovaného, nejde o nic jiného než o vzduch se změněným procentuálním zastoupením jednotlivých plynů (Nitrox) anebo o změnu nejen procentuálního zastoupení jednotlivých plynů známých ze vzduchu, ale i o náhradu části množství dusíku jiným plynem např. heliem (Trimix, Heliox).

Používání směsí klade zvýšené nároky na kvalitu a údržbu používané techniky a zejména na kvalitní přípravu dýchací směsi s důsledným dodržením požadovaného procentuálního zastoupení jednotlivých plynů ve směsi. Vzhledem k některým specifikům při používání směsí je nutné absolvovat specializační kurzy.

Nitrox

Anglický název pro Nitrox je Enriched Air Nitrox /EAN/, což můžeme volně přeložit jako vzduch obohacený kyslíkem.

Každý ví, že vzduch obsahuje přibližně 21 % kyslíku a 79 % dusíku. U Nitroxu je tento poměr změněn ve prospěch kyslíku, tzn. že směs obsahuje například 32 % kyslíku a 68 % dusíku /EAN 32/. Používání těchto směsí má poměrně dlouhou tradici. EAN byly poprvé testovány v roce 1912. Ve druhé polovině 20. století byly hojně využívány ve vojenské oblasti a mnohými komerčními organizacemi, zabývajícími se pracovním potápěním. Masovému rozšíření bránila složitější příprava dýchacích směsí a vyšší nároky na kvalitu a čistotu používané techniky. Díky moderním technologiím se dnes potápění s Nitroxem stalo velmi rozšířeným.

A co je příčinou jeho stále rostoucí obliby mezi potápěči? Odpověď na tuto otázku zahrnuje několik momentů.

Limitujícím faktorem pro maximální hloubku a délku ponoru při použití stlačeného vzduchu je dusík obsažený ve směsi. Vzhledem k nežádoucím projevům dusíku v organismu je maximální bezpečná hloubka pro potápěče se stlačeným vzduchem 40 m. Mnohé země mají tuto hloubku uzákoněnou jako limitní pro rekreační potápění. Překročením této hloubky výrazně narůstá riziko potápěčské nehody (hloubkové opojení, kesonová nemoc). Snížením dusíku ve směsi se výrazně prodlužuje délka pobytu pod vodou

bez dekompresních zastávek, omezuje se možnost vzniku hloubkového opojení a kesonové nemoci a zkracují se dekompresní časy při ponorech vyžadujících stupňovitou dekompresi. Nezanedbatelnou výhodou je i možnost opětovného nasazení potápěče (opakovaný ponor) při kratším pobytu na vzduchu a menší únavě po ponoru. V neposlední řadě se Nitrox využívá při dekompresi pro menší hloubky. Limitujícím faktorem pro užití Nitroxu při potápění jsou nežádoucí účinky kyslíku dýchaného ve větších hloubkách. Se stoupající hloubkou dochází ke zvyšování parciálního tlaku kyslíku v dýchané směsi a k projevům toxicity kyslíku (kyslík v tomto případě způsobuje křeče organismu připomínající epileptický záchvat). Bezpečná hranice parciálního tlaku kyslíku v dýchané směsi se pohybuje v rozmezí 1,4 až 1,6 baru (tento údaj závisí na literatuře, ze které čerpáte, ale zejména závisí na náročnosti ponoru). Obecně můžeme říci, že bezpečná hloubka při potápění se stlačeným vzduchem a Nitroxem je zhruba stejná, tzn. max. 40 m s tím, že při použití Nitroxu zůstávají zachovány výše zmíněné výhody.

Trimix a jemu podobné směsi

Tyto směsi jsou charakteristické tím, že obsahují kyslík, dusík a další plyn, který částečně nebo zcela nahrazuje v dýchané směsi dusík. Dnes se jako třetího případně druhého plynu (v případě plného nahrazení dusíku) nejčastěji využívá helia. Helium přináší spoustu výhod. Předně je to nízká molekulová hmotnost, která zaručuje velmi dobré dýchání. Je bez chuti a zápachu a hlavně, na rozdíl od dusíku, není toxické. Má samozřejmě i své nevýhody. Neexistují bezdekompresní ponory a odvádí z těla velké množství tepla (přibližně 5x více než vzduch). U některých potápěčů může způsobit bolesti kloubů nebo ztuhlost kloubů (špatnou pohyblivost). Helium se používá pro potápění od roku 1938. První opravdový ponor se směsí obsahující helium (směs Heliox) byl uskutečněn v roce 1939 do hloubky 74 m. Dnes již byly uskutečněny ponory s heliem do hloubek větších než 615 m. Helium má menší hustotu než dusík a tkáně se tedy rychleji sytí i vysycují. Paradoxně tedy použití helia vyžaduje více dekompresního času, ale na více a kratších zastávkách než vzduch. U velmi dlouhých ponorů je dekomprese kratší než při dýchání vzduchu. V současné době se začínají místo helia víceméně experimentálně používat další plyny např. argon, neon, vodík. Vzhledem k toxicitě, při srovnání s dusíkem, je na tom neon a vodík lépe a argon hůře. Nevýhodou vodíku je jeho schopnost tvořit třaska-

vou směs již od koncentrací 2 % kyslíku ve směsi. Pro tyto plyny však zatím chybí dostatečné algoritmy použití ověřené praxí, jako je tomu u helia.

Některé příklady směsí kyslíku, dusíku a helia:

Trimix – směs helia, kyslíku a dusíku. Tato směs se dnes běžně používá pro rekreační potápění. A to z toho důvodu, že je možné si přesně nadefinovat optimální směs pro ponor. Používání Trimixu je složitější než používání vzduchu, zejména při hlubokých ponorech (velmi pomalý sestup a výstup – přibližně 6 m.min⁻¹, zastávky při výstupu ve větších hloubkách než jsou dekompresní). Tato jeho nevýhoda je při ponorech přibližně do hloubky 50 m vyváжена jeho podstatně větší bezpečností, než má vzduch při těchto typech ponorů.

Heliair – směs helia a vzduchu, tedy speciální druh Trimixu. Užívá se převážně v komerčním potápění do středních hloubek. Jeho výhodou je dostupnost, protože plnění je ještě jednodušší než plnění Nitroxu.

Heliox – směs helia a kyslíku. Používá ji ho hlavně komerční potápěči, protože cena helia je poměrně vysoká.

Hasiči - potápěči

V rámci HZS ČR se v současné době používá při potápěčské činnosti vzduch. Je to dáno zejména dostupností dané potápěčské techniky a samotného vzduchu, znalostí potápění se vzduchem a v neposlední řadě i typem zásahů potápěčských skupin v rámci republiky. Vzhledem k nepopíratelným výhodám technického potápění – potápění se směsmi, zejména ve vztahu k bezpečnosti potápění a taktickým možnostem nasazení potápěčů, se i v rámci HZS ČR uskutečnily první kroky vedoucí k dalšímu možnému většímu využívání speciálních směsí při potápění. První kurz se zaměřením na potápění s Nitroxem proběhl v loňském roce v Odborném učilišti PO MV-GR HZS ČR v Borovanech za účasti devíti vybraných instruktorů potápění z řad členů HZS ČR. V současné době se připravují osnovy pro kurz obsluhy směšovacího zařízení, ve kterém budou absolventi seznámeni se znalostmi potřebnými k obsluze zařízení pro přípravu dýchacích směsí obohacených kyslíkem a ovládání kyslíkového plnicího systému. Nedílnou součástí kurzu budou i výpočty a analýzy složení dýchacích směsí. V současné době se možnosti technického potápění u HZS ČR dále analyzují, ale vzhledem k nesporným výhodám potápění se směsmi jistě dojde v budoucnosti k většímu rozšíření tohoto typu potápění i u jednotek HZS ČR.

Humanitární pomoc Rumunsku

V průběhu měsíců dubna a května letošního roku postihly rozsáhlé povodně řadu oblastí Balkánského poloostrova. Záplavy postihly také Rumunsko, kde povodeň zasáhla téměř 5500 domů, z nichž 2000 bylo zcela zničeno. Zaplaveno bylo 160 000 hektarů půdy a muselo být evakuováno 3400 osob. Byly to nejhorší povodně za posledních 100 let a způsobily škody za čtyři sta milionů eur.

Způsobené hmotné škody představují pro rozpočet této země s 22 miliony obyvatel zatížení, které může sama jen stěží zvládnout. Rumunská vláda proto prostřednictvím Evropské unie a NATO požádala o mezinárodní pomoc.

Na tuto žádost reagovala i Česká republika. Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí a Správou státních hmotných rezerv rozhodlo o vyslání materiální humanitární pomoci v hodnotě dvou milionů korun do postižených oblastí. Šlo o úpravny vody, včetně zabezpečení jejich zprovoznění a proškolení obsluh. Pět úpravny vody, které poskytla firma Tesla, a.s., převzal 28. června 2005 zástupce Úřadu pro mimořádné situace Rumunska plk. Mihai Benga.

Ničivé povodně však na Balkáně pokračovaly i v průběhu července. Proto byly dne 19. července 2005 vypraveny do Rumunska kamiony s další pomoci v podobě devíti elektrocentrál a čtyř a půl tisíce potravinových balíčků. Celková výše této pomoci dosahuje zhruba pěti milionů korun.

kpt. Ing. Petr VOLNÝ, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto Milan VÁVRŮ a autor

Co se skrývá pod zkratkou CLARA@EU

mjr. PhDr. František PETR, HZS Karlovarského kraje

Jde o projekt třístranné spolupráce regionů Karlovy Vary, Chemnitz a Horní Franky. Jako partneři se ho účastní také sdružení EUROREGIO EGRENSIS, města Karlovy Vary a Bayreuth, dále Vogtlandský region a části regionů Horní Falce a východního Durýnska. Název je zkratkou z anglického Cooperation of Local And Regional Authorities at the Moment of Enlarging the Union (Spolupráce místních a regionálních činitelů v době rozšíření Unie). Je významný, protože počátky zamýšlené spolupráce sahají až do roku 2002.

Na zahajovacím kongresu, který se konal 8. prosince 2004 v Bayreuthu, bylo vymezeno sedm tematických okruhů spolu s jejich garanty:

1. Mládež, vzdělání, kultura (EUROREGIO EGRENSIS)
2. Zdravotnictví, cestovní ruch (město Karlovy Vary)
3. Civilní ochrana (Karlovarský kraj)
4. Administrativa orientovaná na občany (OÚ Vogtlandkreis)
5. Ochrana životního prostředí (Vládní prezidium Chemnitz)
6. Doprava (město Bayreuth)
7. Územní, regionální plánování (Vládní úřad Horní Franky)

Jako hlavní cíle projektu byly formulovány příprava hranice překračujících strategií, prezentace projektu a jeho výsledků na veřejnosti, optimalizace zdrojů a vstupů všech účastníků a budování aktivní integrace. Za cílovou skupinu byli označeni všichni zaměstnanci veřejné správy zúčastněných regionů. Bylo také výslovně deklarováno, že CLARA není projektem k uskutečňování politických cílů. Má sloužit jako základna pro trvalé kooperační a strategické vztahy, má se stát platformou budoucích projektů a umožnit vznik společných strategií. Formální ukončení projektu CLARA bylo stanoveno na konec roku 2005.

Z výše uvedeného rozdělení tematických okruhů je patrné, že HZS Karlovarského kraje byla svěřena oblast ochrany obyvatelstva (ale nejenom obyvatelstva) před katastrofami. Tedy soubor úkolů, které tento sbor v karlovarském regionu plní i jako garant integrovaného záchranného systému. Z ekonomického hlediska je důležité, že náklady projektu CLARA nese německá strana.

Na jaře letošního roku se v prostorách hotelu Thermal uskutečnilo v pracovní skupině „Požární ochrana“ jednání třetí sekce, které bylo nazváno „Ochrana před katastrofami a ochrana civilní-

ho obyvatelstva“. Z bavorské strany se jednání zúčastnilo 14 zástupců obecních úřadů, hasičů a vládního prezidia v Bayreuthu. Ze saské strany celkem 11 zástupců ze stejných organizací. Od nás se zúčastnili zástupci ředitelství HZS Karlovarského kraje, kteří byli garanty programu, ředitelé územních odborů a velitelé příhraničních stanic. Dále představitelé krajského úřadu, Magistrátu města Karlovy Vary a zástupci měst Aše, Chebu a Kraslic. Bylo projednáno celkem sedm témat. Základní informace o Karlovarském kraji poskytl ředitel HZS Karlovarského kraje plk. Ing. Zdeněk Teplý. Další témata („Jednotky požární ochrany“, „Systém plošného rozmístění jednotek požární ochrany“, „Systém vzdělávání v oblasti požární ochrany“ apod.) přednesli další vedoucí pracovníci HZS kraje.

Poté následovala diskuze. V jejím závěru byl předložen dotazník, ve kterém každý účastník vyjádřil svůj názor a spokojenost s cílem a provedením akce.

Z vyhodnocených dotazníků jednoznačně vyplývá, že karlovarské setkání CLARA splnilo očekávání všech zúčastněných. Další setkání této pracovní skupiny je plánováno na září letošního roku ve Wunsiedelu v Bavorsku.

Nejpočetnější občanské sdružení bilancovalo

Ve dnech 2. až 3. července 2005 se v západočeských Klatovech konal III. řádný sjezd Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska (dále jen „SH ČMS“ nebo „sdružení“). Po pěti letech se opět sešli delegáti nejpočetnějšího občanského sdružení v České republice, jehož význam je nezastupitelný a jehož řady se stále rozrůstají. Celkem 358 delegátů zde zastupovalo přes 300 000 organizovaných členů sdružených ve více než 8000 sborech.

Řešit palčivé problémy dobrovolných hasičů

S heslem „Blížínmu ku pomoci, vlasti k prospěchu“ se hasiči znovu přihlásili ke své více než stočtyřicetileté tradici.

„Naše historické poznání potvrzuje, že nejen v minulosti, ale ani dnes nelze ničím nahradit nezištnou dobrovolnou pomoc spoluobčanům, obcím a státu, když se ocitli v kritické situaci, rozhodl se požár, udeřily živly, z břehů se vylily řeky, přišly ekologické havárie a jiné nepředpokládané nehody a katastrofy. K žádné osudové výzvě nejsme hluchí, nikdy neváháme přispěchat s pomocí a ke kvalifikovaným zásahům se ve svém volném čase soustavně připravujeme.“

Slova, která si dobrovolní hasiči vepsali do Prohlášení III. řádného sjezdu SH ČMS, vyjadřují vlastní poslání tohoto sdružení, které má v mnoha obcích našeho státu výjimečné postavení. Zejména na venkově a v malých městech jsou sbory dobrovolných hasičů mnohdy vůbec posledním pilířem veřejného a společenského života a někdy také už jediným nositelem kulturního dění. Významnou úlohu rovněž sehrávají ve výchově mladé generace.

Vývoj posledních let však ukazuje, že podmínkou pro plnění tohoto společenského poslání nemůže být jenom nezišt-

nost a obětavost členů SDH, ale naprosto nepostradatelnými a nezbytnými jsou také kvalitní zásahová technika a vybavení členů zasahujících jednotek odpovídajícími prostředky osobní ochrany.

Prohlášení proto apeluje na legislativní orgány, aby při tvorbě zákonů, vyhlášek a předpisů braly na vědomí, že dobrovolný hasič, který při zásahu utrpěl zdravotní újmu, by za to neměl být ještě dodatečně trestán následnou ztrátou výdělku, sociálních dávek nebo dokonce trvale zhoršeným společenským uplatněním. Tyto závažné sociální dopady naše zákony zatím řeší velmi okrajově, většinou v neprospěch dobrovolných hasičů a nové vládní předlohy zákonných norem se zlepšením opět nepočítají.

V hodnocení převládla pozitivita

V klatovském Kulturním domě se zejména hodnotily výsledky, kterých sdružení dosáhlo za období od II. řádného sjez-

du. „Obstáli jsme v mnoha sférách naší činnosti, při katastrofální povodni i při řešení dopadů řady dalších neštěstí i tragédií, které postihly naše obce a města. Spoluobčané po řadě našich kvalifikovaných zásahů pocítili úlevu. Z úst představitelů obecních a městských samospráv, státní správy, hejtmanů, poslanců a senátorů zaznívají slova uznání a vděku. Lidé jsou na nás hrdí,“ řekl ve svém úvodním vystoupení starosta SH ČMS Ing. Karel Richter.

Jedním z hlavních bodů jednání byla analýza ekonomické situace a hospodaření. Za největší pozitiva bylo označeno získání Hasičského domu v Praze, který dobrovolní hasiči považují za své „rodinné stříbro“, do vlastnictví sdružení včetně dosažení jeho efektivního hospodaření, ekonomická stabilita Hasičské vzájemné pojišťovny, a.s. a přijetí opatření, vytvářejících předpoklady pro ze-

ektivně činnosti Výzbrojny požární ochrany, a.s. Bolestivým místem však nadále zůstává získávání finančních prostředků pro obnovu přestarlé požární techniky a věcných prostředků požární ochrany. Jednu z cest spatřují dobrovolní hasiči v prosazení změn v zákonu o pojišťovnictví, další pak v získání prostředků ze strukturálních fondů Evropské unie. „Byl bych osobně rád, kdyby se i po III. řádném sjezdu SH ČMS podařilo pokračovat v tom, abychom jednou pro vždy vytvořili systém finančního krytí potřeb jednotek dobrovolných hasičů a jejich sociálního postavení v připravovaných zákonech a v návazných právních normách,“ uvedl k tomuto problému Ing. Richter.

Na II. sjezdu SH ČMS zazněla kritika na vzájemné vztahy s profesionálními hasiči. Avšak III. sjezd už mohl konstatovat, že tyto vztahy, zejména s HZS ČR, prošly zásadními kvalitativními změnami a dnes představují jeden z pilířů činnosti dobrovolných hasičů. Změnily se i vztahy k jiným občanským sdružením působícím na úseku požární ochrany, zejména vztahy s Českou hasičskou jednotou a Moravskou hasičskou jednotou. V současnosti se drtivá většina dobrovolných hasičů přiklání k postupné vzájemné integraci těchto sdružení.

Pozitivní výsledky byly rovněž dosaženy v oblasti vzdělávání, odborné přípravy a propagace činnosti sdružení. Ve výčtu toho dobrého, co se za uplynulých pět let podařilo, byl připomenut pilotní program aplikačních kurzů ochrany obyvatelstva „Ready to help“, zahájení prvního běhu Univerzity třetího věku na Fakultě

bezpečnostního inženýrství VŠB-Technické univerzity Ostrava nebo vydání propagačních a vzdělávacích video, CD nosičů a tiskovin.

Za jeden z úkolů sjezd označil zvyšování podílu sdružení na plnění úkolů v oblasti ochrany obyvatelstva.

Na sjezdu byla rovněž vzpomínána řada mezinárodních aktivit sdružení. Mimo jiné bylo zdůrazněno, že SH ČMS získalo vysoký kredit u nadnárodní organizace CTIF. Významnou událostí bude pořádání světové hasičské olympiády, jejíž hostitelem bude Česká republika v roce 2009.

Jednání III. řádného sjezdu se zúčastnila řada významných hostů, mezi nimi i generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán, který ve svém obsáhlém vystoupení podrobně analyzoval dosažené výsledky spolupráce profesionálních a dobrovolných hasičů. Z nich za nejvýznamnější označil obnovení a prohloubení vzájemné komunikace. Na řadě konkrétních faktů rovněž doložil pomoc, která byla ze strany státu a HZS ČR poskytnuta jednotkám SDH obcí a organizacím sdružení. Jako jeden z nejzávažnějších úkolů v příštím období vymezil

růst podílu dobrovolných hasičů na zabezpečování ochrany obyvatelstva.

Nové řídicí orgány

Delegáti sjezdu věnovali velkou pozornost i otázkám zaměření činnosti v dalším období, personálním otázkám a problémům zkvalitňování úrovně vnitřního života sdružení. Sjezd projednal a schválil Stanovy SH ČMS, Program činnosti SH ČMS do roku 2010 a Prohlášení III. sjezdu SH ČMS a zvolil nové řídicí orgány sdružení – starostu SH ČMS a jeho náměstky, členy výkonného výboru a předsedu a členy ústřední kontrolní a revizní rady. Do funkce starosty SH ČMS byl opětovně zvolen Ing. Karel Richter.

mjr. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
kpt. Josef NITRA, foto Ivo HAVLÍK
a autoři

Chci se především zaměřit na ekonomické zabezpečení dobrovolných hasičů

- **Pane starosto, co považujete za nejdůležitější při ohlédnutí na období mezi druhým a třetím sjezdem SH ČMS?**

Zcela určitě to bude zvýšení morálního kreditu hasičstva jako celku. Tak, jak jsem to rozhodl ve svém sjezdovém vystoupení, jedná se především o prezentaci nejen při běžných zásazích, ale i v takových krizových situacích, jakými jsou povodně a jiné živelní pohromy.

- **Můžete krátce zhodnotit jednání třetího sjezdu?**

Prekvapil mě vysoce aktivní přístup všech delegátů při projednávání základních dokumentů i dílčích problémů. Proto mohu jednoznačně konstatovat, že veškeré sjezdové závěry jsou odrazem reálné názorové hladiny celého sdružení.

- **K čemu vás nejvíce zavazuje znovuzvolení starostou SH ČMS?**

Chci se především zaměřit na ekonomické zabezpečení dobrovolných hasičů. Už ve zprávě zaznělo, že je to naše nebolavější místo. Stále však věřím, že v jednotě se všemi hasiči, dobrovolnými i profesionály, za podpory obcí a měst se

nám podaří přimět poslance Parlamentu České republiky ke konkrétním krokům, které by současný neutěšený stav materiálního zabezpečení hasičů legislativně změnily.

- **Jak hodnotíte spolupráci s CTIF a s Českou a Moravskou hasičskou jednotou?**

Mezinárodní organizace CTIF je trvale v popředí našich zájmů. Myslím, že vzájemné vztahy mezi CTIF, Českým národním výborem i mezi hasičskými jednotami jsou na velmi dobré úrovni a budou se nadále úspěšně rozvíjet.

- **Co, podle vás, dnes nejvíce dobrovolné hasiče zajímá?**

Vedle naplňování svého poslání se dobrovolní hasiči nejvíce zajímají o práci s mládeží, prevenci a samozřejmě i o svůj vlastní odborný růst.

- **Vzpomněl jste práci s mládeží. Na co se zaměřujete především?**

Je špatná ta organizace, která se nestará o své nástupce. Pro to hasičskému dorostu věnujeme zvýšenou pozornost a vštěpujeme mu nejen základy požární bezpečnosti, ale zaměřujeme se i na jeho širší výchovu, aby byl hrdý na to, že je součástí nejpočetnějšího občanského sdružení v České republice, které má na svých praporech heslo „Bližnímu k ochraně, vlastní k obraně“.

Hasík pomáhá vychovávat děti

Program „Komplexní program výchovy dětí v oblasti požární ochrany a prevence“ realizovaný občanským sdružením Citadela Bruntál se už několik let rozvíjí se stále větší intenzitou. V rámci působnosti HZS Moravskoslezského kraje a za podpory České asociace hasičských důstojníků (ČAHD) má na svém kontě řadu úspěšných počínů. Mezi ně můžeme zařadit nedávné odborné semináře na stanici ve Frýdku-Místku.

Autory programu, který vznikl v roce 1996, jsou Bohdan a Štěpán Mikulkovi, příslušníci HZS Moravskoslezského kraje, územního odboru Bruntál. Od roku 2000 je realizován občanským sdružením Citadela Bruntál ve spolupráci s psychologem Mgr. Miroslavem Piňosem.

Počátečním impulzem pro jeho vznik se bezpochyby stala stáž autorů programu v Ancasteru a Kanatě v Kanadě. Seznámili se také s obdobným evropským modelem - s preventivním programem linkolnshirského hasičského sboru v Anglii.

V letech 1996 až 1998 probíhalo zkušební ověřování programu na několika školách (základní, speciální) a tvorba metodiky práce s dětmi. Základním kritériem pro realizaci tohoto projektu je dlouhodobost, jasný cíl a vysoká odbornost.

V roce 1998 vznikla úvodní publikace s názvem „Výchova dětí v oblasti požární ochrany“, která vyšla v knižnici ČAHD a na které se aktivně podílel také současný prezident ČAHD a ředitel HZS Olomouckého kraje plk. Ing. Jiří Horáček.

Na přelomu let 1999 a 2000 vznikla druhá publikace s názvem „Metodika výuky aktivistů pro výchovu dětí v oblasti požární ochrany - příručka pro instruktory“.

Na sklonku roku 2000 byla vydána publikace „Výchova dětí v oblasti požární ochrany - plánovací záznamník“, která uzavřela řadu metodických pomůcek. Ty se staly základními teoretickými zdroji nejen pro praktickou přípravu aktivistů, ale i samotnou práci s dětmi.

Školení aktivistů

Do roku 2003 se projekt realizoval v bruntálském, olomouckém, prostějovském, opavském a dalších regionech. Program má rovněž menší zastoupení např. na jižní Moravě (Hodonínsko), ale i přímo v Praze. V roce 2004 se rozšířil na Frýdecko-Místcko a počítá se s jeho postupným využitím v celém Moravskoslezském kraji a podle zájmu i v dalších krajích, kam se základní filozofie programu rovněž úspěšně šíří.

Program je prakticky realizován příslušníky HZS ČR a členy SH ČMS, kteří jsou odborně školeni pro práci „aktivistů“

a po absolvování vzdělávacího výcviku jsou teoreticky i prakticky připraveni na práci na školách.

Náročný výcvik je koncipován do úvodního třídního kursu a následně do dvoudenního metodického semináře.

Kromě základních teoretických vědomostí je při výcviku položen důraz na rozvoj komunikačních schopností, na využití interaktivních technik a jsou zde zahrnuty varianty práce s dětmi na běžných školách, ale i s dětmi s různými typy dílčích obtíží (hyperaktivita, sociální nezralost atd.) nebo s dětmi s různými typy postižení s nutností individuálního přístupu.

Nácvik praktických dovedností počítá i s tím, že se hasič-aktivista může stát kontaktní osobou pro týrané nebo šikanované dítě, které jej požádá o pomoc. Důraz je samozřejmě kladen i na rozdílný přístup k různým věkovým skupinám dětí.

S logem Hasíka

O tom, že je tato forma vzdělávání založena na odborné úrovni svědčí i fakt, že Citadela, o.s., získala akreditaci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Účastníci výcviku získávají osvědčení s logem dráčka Hasíka, který je oficiálním maskotem pro-

gramu „Výchova dětí v oblasti požární ochrany a prevence“.

Po absolvování výcviku působí dvojice aktivistů v třídních kolektivech na školách a realizuje vzdělávací bloky dle doporučené metodiky a schémat výuky. První část sestává ze základních informací a poznatků a je určena dětem ve věku kolem 7 až 10 let. Tato část je rozložena na dvě vyučovací hodiny dělené do jednotlivých tematických bloků. Je zpracována s ohledem na schopnosti dětí od druhé po pátou třídu.

Od šesté třídy je již výuka doplněna o tematiku náročnější a je vedena méně hravou formou. I tato část je rozdělena na dvě samostatné hodiny, z nichž první je vlastně rozšířeným opakováním obou hodin první části. Nově se zde objevují základy první pomoci. Obsahem druhé hodiny jsou témata zabývající se užitím a rozdělením hasičských přístrojů, nebezpečími, která hrozí v domácnosti apod. Otevřená komunikace, dialog s dětmi a vzájemná důvěra je však nadále její podstatou. Velký důraz je kladen na využití maximálně názorných pomůcek a naučných materiálů, drobných odměn pro děti jako jsou pexeso, omalovánky nebo samolepky s tematikou programu atd. Obě části mohou být doplněny o alternativní hodinu, kterou je závěrečná návštěva žáků přímo na stanici, spojená s ukázkou požární techniky a práce hasičů.

Praktická a teoretická příprava

Ve Frýdku-Místku proběhl úvodní výcvik v říjnu loňského roku a praktický seminář na jaře letošního roku. Po úvodní teoretické části měli jeho účastníci za úkol zúročit získané znalosti přímo v práci s dětmi a navštívit alespoň jednu třídu. Navštívili sedm škol okresu, aby se o nově nabyté zkušenostmi mohli podělit se svými kolegy na semináři. Nejvíce těchto zkušeností získala dvojice Jana Vašková a Petr Kozel v základní škole v obci Lučina.

„Zprvu se nám hlásili zájemci z města, ale našim cílem je pokrýt celý okres a postupně se nám to daří,“ hodnotí současný stav por. Ing. Dalibor Kubátka, který si vzal program v územním odboru Frýdek-Místek HZS Moravskoslezského kraje za svůj nejen z hlediska svých funkčních povinností.

Novinkou ve frýdecko-místecké akci bylo využití aktualizované publikace „Výchova dětí v oblasti požární ochrany“, vydané MV-generálním ředitelstvím HZS ČR, jejímiž autory jsou právě realizátoři programu - Bohdan Mikulka, Štěpán Mikulka a Miroslav Piňos. Kniha je sice určena pedagogům základních a speciálních škol, ale zájemci o preventivně výchovnou činnost v ní mohou najít mnoho nových užitečných rad a nápadů pro svou práci.

Další formy výuky

„Působit na děti pouze formou výukových přednášek na školách není ještě, vzhledem k důležitosti, ale také k došavadnímu opomíjení tematiky požární prevence u nás, zcela dostačující,“ konstatují bratři Mikulkové. „Je potřebné na dané téma pohlížet co možná nejkomplexněji a na mládež i dospělé působit v co největší šíři.“

Jak? Za zmínku určitě stojí literární a výtvarná soutěž „Hasiči očima dětí“, kterou organizují dobrovolní hasiči nebo např. „Soutěž draka Hasíka“, jejíž kompletní zpracování naleznete na www.hasik.cz. Využívaných možností je opravdu mnoho, ale opravdu hodnotných nápadů, které také vzdělávají a nikoli pouze propagují, je spíše poskrovnu.

Pro všechny formy prevence je zapotřebí získat odborně připravené aktivisty. Jejich získávání je však cesta složitá. Jsou oslovovány obecní úřady i sbory dobrovolných hasičů. Dobře si vede Šárka Černáková, vedoucí krajské odborné rady mládeže SH ČMS a iniciativu svých podřízených významně podporuje ředitel HZS Moravskoslezského kraje, územního odboru Frýdek-Místek plk. Ing. Jan Krupa.

kpt. Josef NITRA,
foto por. Ing. Dalibor KUBÁTKA

Nejúspěšnější maturanti míří na další studia

plk. Ing. Vladimír FOLDYNA, ředitel SOŠ PO a VOŠ PO MV Frýdek-Místek, foto autor

Stejně jako jiné podobné školy, uzavřela i Střední odborná škola PO a Vyšší odborná škola PO MV ve Frýdku-Místku ve všech formách studia školní rok 2004-2005. Letošní závěr školního roku byl ovšem významný nejenom tím, že školu opustili noví absolventi po úspěšném složení maturitní zkoušky, nýbrž že na SOŠ PO a VOŠ PO MV poprvé proběhlo též absolutorium, které tak uzavřelo první běh vyššího odborného studia na škole PO.

Zkoušky, nad kterými bděla zkušební komise, vedená doc. Dr. Ing. Michalem Šenovským, důkladně prověřily kvality a získané znalosti 26 studentů, kteří prospěli a deset z nich dokonce s vyznamenáním. Za to, že se všichni vracejí ke svým hasičským záchranným sborům jako dobře připravení odborníci, patří dík jejich pedagogům, kteří do nich vložili své zkušenosti a předali jim cenné znalosti. Práce s prvními absolventy vyššího odborného studia byla inspirující i pro školu a její zaměstnance, kteří si ze spolupráce se svými studenty odnesli četné zkušenosti. Na základě podnětů z praxe dnes vědí, co dělat v příštím školním roce ještě lépe a jak tuto formu studia obohatit a zdokonalit.

Také práce se studenty dálkového pětiletého studia se zúročila v jejich výsledcích. Z osmnácti z nich u maturitní zkoušky před komisí, které předsedal plk. Ing. Václav Staňko, šestnáct úspěšně složilo svoji zkoušku dospělosti, pět z nich pak s vyznamenáním.

V maturitním ročníku denního studia Střední odborné školy PO měli kromě jednoho žáka všichni ostatní důvod k radosti z úspěšně složené maturitní zkoušky. Závěrečné hodnocení „prospěl s vyznamenáním“ vyslovil předseda maturitní komise plk. Ing. Jiří Horáček celkem čtyřikrát. Řada absolven-

tů směřuje na vysokou školu. Letos jich tam míří z 26 téměř polovina. Z loňských abiturientů jich devět na vysoké škole již studuje.

Závěrem lze říci, že kromě pocitu radosti a hrdosti na své svěření, zůstává v myslích všech zúčastněných i kapička smutku nad tím, že něco krásného skončilo. A zejména u pedagogů pocit ztráty a uvolněného místa, které bude muset zaplnit další generace studentů. Pro letošní absolventy ale začíná také něco nového a nezbyvá, než jim popřát mnoho úspěchů při výkonu náročného záchrannářského práce. ■

Netradiční hasičské zápolení

Že se dá práce dobrovolných hasičů dělat různými způsoby, to se snaží dokázat hasiči ve šluknovském výběžku. Do široké škály zajímavých akcí přispívá každá obec. Jiří Sucharda z Varnsdorfu je hlavním garantem úspěšnosti letních dětských hasičských táborů, Otto Zeisel z Rumburku zase jarní mezinárodní jízdy po regionu na kolech. Před devíti lety se ve Šluknově zrodil nápad pořádat každý rok neobvyklou soutěž – Florian Cup.

Devátý ročník Florian Cupu se konal 18. června 2005 ve Velkém Šenově.

Nejde o žádné tradiční hasičské zápolení. Jedná se o požární útok s příměsí recese. Dědictví po Jaroslavovi Cimrmanovi z nedalekého Liptákova.

Soutěžních kol je od jara do podzimu celkem sedm a odehrávají se pokaždé v jiné obci. Každá soutěž má svá specifika a nedrží se žádných pevných pravidel. Jednou je zpestřením běh lesem s překážkami, jindy se běží přes domeček. Nejdramatičtější bývá soutěž ve Šluknově. Soutěžící družstvo se musí k místu zásahu přelavit ve dvou člunech přes rybník, na jehož břehu je čeká překonání dva metry vysoké zámekové zdi. „Základem každé soutěže je vždycky stříkání vodou, ale pokaždé jinak,“ upřesňuje hlavní organizátor a velitel šluknovské jednotky SDH Jindřich Müller.

Do Velkého Šenova přijelo devět týmů mužů a čtyři žen. Stalo se již tradicí, že přijíždějí i hosté. Tentokrát to byla družstva z Ludvíkovic pod Smrkem a z nedalekého polského Zbylutowa.

Mezinárodní účast od německých i polských sousedů je častá a je dobrou vizitkou spolupráce v tomto euroregionu.

Soutěž sice byla zahájena na místním náměstí, ale odehrávala se na nedalekém koupališti. Z bazénu se také nabírala voda. Než si však našla tři cíle na přilehlé louce, museli soutěžící prolézt skrz roury od senometů.

Účastníci Florian cupu zápolí s vervou hodnou nejvyšších soutěží v požárním sportu. Jde o kus zábavy a zároveň i výcviku. Tabulku vítězů zatím vede Velký Šenov, ale do závěru letošní soutěže je ještě daleko. Rozhodně však stojí za to držet palce všem jejím účastníkům.

kpt. Josef NITRA, foto autor

V Bolaticích na Hlučínsku se oslavovalo

plk. Ing. Vilém ADAMEC, Ph.D., MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

V letošním roce je tomu 100 let, co byl v obci Bolatice v okrese Opava založen dobrovolný hasičský sbor. Při založení v roce 1905 sbor čítal málo přes dvacet členů. Vybaven byl čtyřkolovou pístovou stříkačkou bez nasávacího zařízení neznámého typu. Poprvé sbor zasahoval v roce 1907 u požáru zemědělské usedlosti v obci.

Významnou událostí v historii sboru byla jeho účast při hašení požáru na statku Rotschildů v Dolním Benešově dne 28. listopadu 1926. Likvidace se tehdy zúčastnilo 17 hasičských sborů, mezi nimi i sbory z Vítkovic a z Opavy. Bolatický hasičský sbor byl tehdy zapojen přímo do hasebních prací. Za největší zásah v novodobé historii považuje sbor účast na likvidaci požáru nákupního centra OBI v Opavě-Kateřinkách v roce 2001.

V současnosti má obec Bolatice na 4200 obyvatel a na jejím území se nachází více než 1000 objektů. Jak se rozvíjela obec, tak se rozvíjel i její dobrovolný hasičský sbor. Ten má dnes více než 160 členů a dvacetičlenný kolektiv mladých hasičů. Členové SDH jsou členy jednotky SDH Bolatice kategorie JPO II, která je vybavena technikou CAS-32 a DA-12.

V rámci oslav stého výročí založení sboru se v červnu uskutecnila výstava požární techniky. Plochu místního fotbalového hřiště pokrylo na 30 exponátů, a to jak techniky historické, tak i současné. Pozvání na výstavu přijali i dobrovolní hasiči

z polské Kuźnie Raciborske a německé obce Linum. Program výstavy byl doplněn o turnaj fotbalových mužstev družebních obcí Bolatice, Rudy (Polsko), Linum (SRN) a Bělé, seskok parašutistů na cíl a proměnný koncert bolatické hasičské dechovky.

Oslavy stého výročí založení vyvrcholí první říjnovou sobotu slavnostní valnou hromadou sboru. Očekává se účast nejvyšších představitelů profesionální i dobrovolné požární ochrany nejen z ČR, ale také ze sousedního Polska. Rovněž se očekává se, že součástí tohoto slavnostního aktu bude i předání nové CAS 24, jejíž nákup spolufinancuje obec a MV-generální ředitelství HZS ČR.

Nové požární automobily

Článek přibližuje výsledky radikálního vývoje automobilových plošin, technických automobilů, pěnových hasicích automobilů a zařízení pro požární zásah, které byly prezentovány na letošním veletrhu Interschutz 2005 v Hannoveru.

Na výstavě Interschutz 2005 byla uvedena nová řada RLX automobilových žebříků a automobilových plošin Bronco Skylift. Sestává ze šesti modelů, pokrývajících dostupnou výšku od 34 do 68 m a obsahuje následující nové prvky:

- teleskopický výložník, zajišťující větší dosah;
- největší nyní dostupný záchranný koš automobilové plošiny pro šest osob, snazší pohyb v koši a zařízení umožňující použití v koši nosítka a invalidní vozík;
- kompaktnější konstrukce požárního automobilu umožňuje vjezd do míst, která byla dříve pro požární automobily nepřístupná.

Podle specifikace má koš nosnost 540 kg, což zvyšuje možnost záchrany i více osob. Má také nejlepší poměr mezi dostupnou výškou a hmotností.

Itálie, Řecko a Kuvajt používají nové požární automobily BAI (Brescia Antincendi International SRL) VSAC 8000-S. Italské automobily mají ručně ovládanou lafetovou proudnicí pro vodu a pěnu ($2400 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ při tlaku 8 bar) a hadicový průtokový naviják s 80 m hadice a vysokotlakou pistolovou proudnicí. Podvozek je Mercedes Benz Atego 1828/39 (4x2), dvousedadlová kabina MB, nádrž na vodu z nerezavějící oceli 7450 l, polypropylénová nádrž na pěnu 350 l. Čerpací jednotka z hliníkových slitin Godiva ($3000 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ při 10 bar, $300 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ při 40 bar), příměšovač pěny.

Do Řecka dodala firma BAI vozidla VSAC 5500-S se stejným podvozkem, ale s kabinou pro 5+1. Nádrž na vodu z nerezavějící oceli 5000 l, polypropylénová nádrž na pěnu 500 l. Čerpací jednotka Godiva WT 2010 ($2000 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ při

10 bar, $400 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ při 40 bar), příměšovač pěny Godiva RTP, ručně ovládaná lafetová proudnice BM24 ($2400 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$), hadicový naviják s 60 m hadice. BAI používá několik typů podvozků – Daimler Chrysler, Scania, Volvo, MAN, GMC a Land Rover.

Požární automobily CL-LP jsou nejnovějším typem firmy Rosenbauer pro rok 2005. Kompaktní vozidla (CL) mají podvozek MB 616 4x2, 4x4, rozvor kol 3550 mm, nebo Renault Master Pro 160 CDI 4x2, rozvor kol 3630 mm. Kabina je integrována do nástavby zhotovené ze samonosných sendvičových hliníkových panelů. Vysokotlaké čerpadlo je poháněno čtyřdobým motorem 11,8 kW, výkon $38 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ vody nebo pěny při 100 bar, vodní nádrž 150 l a pěnová nádrž napájená z kanistrů 2x20 l. Jednotka 230 V Weber Vario s vyprošťovacími nůžkami.

ALFRED ZIEGLER GmbH & Co. je výrobcem nástaveb vyhovujících ISO 9000 a DIN EN ISO 9001:2000. Firma vyrábí cisternové automobilové stříkačky, automobily pro zásah u nebezpečných látek a letištní zásahovou techniku; všechny automobily obsahují technologii ALPAS,

používající hliníkový panelový systém pro tuhou a nerezavějící nástavbu vysoce flexibilní pro vnitřní instalace, s elektronickou kontrolou všech funkcí vozidla. Letištní automobil Ziegler je na podvozku MAN 36.1000 VFAEG 8x8 a má dvánáctiválcový diesellový motor o 735 kW, třídy EURO 2. Má pětirychlostní automatickou převodovku RENK s retardérem a nouzovým mechanickým řazením. Maximální rychlost $138 \text{ km} \cdot \text{h}^{-1}$, zrychlení z 0 na $80 \text{ km} \cdot \text{h}^{-1}$ přibližně za 25 sekund. Kabina 1+2 nebo 1+3. Nádrž na nasivo s obsahem vody/pěny 11 000 až 15 000 l. Požární čerpadlo Ziegler se samostatným motorem MAN, pracujícím zcela nezávisle na motoru vozidla. Výkon čerpadla $6000 \text{ až } 10\,000 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$, dosah 70 až 90 m.

Finská firma Vema představila automobilové požární plošiny. Pro svá vozidla je používá mnoho firem včetně Mercedes Benz, Volvo a Scania. Současná řada TFL obsahuje šest standardních modelů automobilových plošin s dostupnou výškou 27, 32, 33, 38, 45 a 55 m. K novým rysům patří:

- rádiem ovládané automatické vyrovnávání automobilové plošiny v několika sekundách;
- dlouhé druhé rameno výložníku spolu s třetím umožňuje přístup do obtížných míst;
- rádiem ovládaná lafetová proudnice;
- systém řízení dosahu AVOC;
- malá délka automobilové plošiny, umožňující rychlé dosažení místa zásahu;
- stabilizační podpěry, které je možné přizpůsobit konkrétnímu prostoru;
- prostorný koš se čtyřmi vstupními dveřmi, s místem pro nosítka a invalidní vozík;
- automatický žebřík se samočinným vyrovnáním příčlů;
- vyhřívání teleskopického vodního potrubí až do teploty -30°C .

Požární automobil CL Rosenbauer

Podle Fire & Rescue 2005/II zpracoval
Ing. Vladislav KMOCH

Veletrh inspirativních technických řešení

Ve dnech 6. až 11. června 2005 se do německého Hannoveru sjely tisíce profesionálních a dobrovolných hasičů a dalších záchranářů, aby se na mezinárodním veletrhu Interschutz 2005 informovali o novinkách vztažujících se k jejich činnosti. Na ploše 87 121 m² Hannoverského výstavního centra vystavovalo 1214 firem ze 46 zemí. Z České republiky tu bylo zastoupeno devět vystavovatelů.

Mezinárodní veletrh se konal po pěti letech a návštěvnost byla kolem 130 000 zájemců. Všichni dostali možnost získat ucelený přehled o nejnovějších trendech ve vývoji požární techniky a věc-

Pod českou vlajkou

Mezi desítkami požárních automobilů vlála vlajka České republiky. Pod ní s logem THT, s.r.o. Polička byl největší český stánek. Ve vlastním stánku představovala tři vozidla a jedno – CAS 24 – Mercedes-Benz UNIMOG U 5000/3850 DOKA bylo k vidění přímo v expozici Mercedesu. Z poličských

výrobků patrně největší zájem vyvolala CAS 40 - T 815 6x6.1R, která slouží na indických letištích. Shodou okolností jsme u stánku THT zastihli i indické partnery. Desítky vystavovaných vozidel doplňovala modernizovaná verze AZ 30 RENO-VIS z RLS, spol. s r.o. Ratiškovice - automobilový žebřík IFA W50 I/DL 30 na podvozku Mercedes Benz Atego.

„Na žádném veletrhu se velké obchody nedělají,“ sdělil mi pan Richard Bělohoubek z RLS. „Přijeli jsme zde propagovat výhody našich výrobků. Pro nás je důležité, když se někdo u nás zastaví a projeví zájem. To je hlavní účel naší zdejší účasti.“

Na nezájem si ratiškovičtí rozhodně stěžovat nemohli. U původně německého výrobku se zastavovali hlavně hasiči z východní části Německa, kde techniku

ných prostředků požární ochrany, a to jak v oblasti prevence, tak zásahové činnosti. V Hannoveru byly rovněž představeny novinky pro činnost záchranářských a bezpečnostních služeb. Paralelně s největším evropským hasičským veletrhem probíhal veletrh Interpolice 2005, zabývající se vybavením pro bezpečnostní složky.

Tabulku největší účasti samozřejmě vedli domácí vystavovatelé. Bylo jich 544. Hojně zastoupení zde však měly i Spojené státy americké, Velká Británie, Itálie, Čína a Francie. Ze střední a východní Evropy mělo největší zastoupení Polsko s 22 firmami. Nechybělo tu však ani Rusko nebo Honkong. Poprvé se na této věhlasné akci představily Litva, Chorvatsko, Kypr a Bulharsko.

tohoto typu kdysi hojně využívali. Do konce přišel i mistr z dílny z Luckenwalde, kde se původní žebříky vyráběly. Bylo příjemné vidět a slyšet hasiče z různých zemí, jak si pochvalují přednosti českých výrobků. Ne jinak tomu bylo i u stánku TOM-CAR SERVIS s.r.o. z Maršovic. Ti do Hannoveru přijeli s již osvědčeným rychlým zásahovým autem na podvozku NISSAN PICKUP-KING CAB určeným k zásahům nejen u dopravních nehod, ale i s novým velitelským autem VEA-L-4-R, určeným k přepravě velitele zásahu a s možností provedení prvotního zásahu.

Obleky i vybavení

Desítky zájemců se doslova tísnily u stánku DEVA F-M. s.r.o., především v době módní přehlídky, tentokrát ve stylu breakdance. „Comfort is eas“ snažili se přesvědčovat potencionální zákazníci výrobci zásahových oděvů z Frýdku-Místku a podle vysoké frekvence návštěvnosti jejich expozice lze usuzovat, že se jim to dařilo.

Dařilo se i firmě Holík International ze Štípy u Zlína, která v prostorách svého německého zástupce nabízela, mimo jiné, žhavou novinku v podobě dlouhých i krátkých zásahových rukavic Mercedes a Crystal.

Za zmínku jistě stojí také společný stánek Komfi, spol. s r.o. a Výzbrojny požární ochrany, a.s., kterému vedle vybavení k hasičskému sportu dominovalo čerpadlo HIROMAX KOMFI 80. Podle slov výrobce Ing. Jana Teplého prý tady vhodně vyplňovalo bílé místo na trhu s hasičskou technikou. „Nemá smysl tu vystavovat něco,

co už někdo vystavuje,“ řekl mi Jiří Jiroušek z pražské výzbrojny. „Chceme zde především zlepšit spolupráci se zahraničními partnery co se týče oboustranných dodavatelsko-odběratelských vztahů. Navíc se tady naskytuje příležitost k oživení mnoha dřívějších kontaktů.“

Ukázkové ukázky

Plocha, na které se odehrávaly ukázky, tak trochu připomínala menší stadion. Nechyběly zde ani tribuny pro několik set diváků. Jednotlivé akce tu probíhaly průběžně celý den a přitahovaly doslova masy zájemců.

Snad nejvíce jich bylo při předvádění zásahu na trenažérech „overflash“ a dopravního letadla.

Většinu ukázek v Hannoveru předváděli místní profesionální hasiči, ale hašení letadla předváděli profesionálové z letiště z Hannoveru a z Frankfurtu n. M.

Nechyběly však ani jiné záchranářské ukázky. Ať už to bylo vyhledávání osob služebními psy nebo záchrana osob z výšek a mnohé další.

Avšak i při ukázkách středobodem pozornosti zůstávala technika, respektive její žhavé novinky.

„V Hannoveru jsme se mohli setkat s řadou inspirativních technických řešení,“ hodnotil Interschutz 2005 generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán. „Mnohé zatím na našem trhu chybí, ale věřím, že tyto mezery budou také díky letošnímu veletrhu v blízké době vyplněny.“

kpt. Josef NITRA, foto autor

O některých novinkách představených na veletrhu Interschutz 2005 vás budeme informovat v následujících číslech našeho časopisu.

Deštivé mistrovství bylo ozdobeno rekordem

Ve dnech 1. a 2. července 2005 se u příležitosti 60. výročí založení profesionální jednotky požární ochrany v Hradci Králové konalo na královéhradeckém stadionu TJ Sokol XXXIV. mistrovství HZS ČR v požárním sportu. Mistrovství pořádalo MV-generální ředitelství HZS ČR ve spolupráci s HZS Královéhradeckého kraje a záštitu nad ním převzali hejtman Královéhradeckého kraje Ing. Pavel Bradík a primátor statutárního města Hradce Králové Ing. Otakar Divíšek.

Soutěžilo se v tradičních disciplínách, a to v běhu na 100 metrů s překážkami, výstupu do 4. podlaží cvičné věže, štafetě 4 x 100 metrů s překážkami a v požárním útoku. Mistrovství se zúčastnila družstva HZS krajů a nejlepší družstvo HZS podniků, kterým bylo letos družstvo HZS podniku České dráhy, a.s. z České Třebové.

Závodníci a rozhodčí nastoupili na stadion za doprovodu Hudby Hradní stráže a Policie ČR. Po státní hymně mistrovství HZS ČR v požárním sportu slavnostně zahájil generální ředitel HZS ČR a náměs-

tek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán. Mimo jiné zdůraznil význam požárního sportu pro kvalitu odváděné práce jednotek požární ochrany. Slavnostnímu zahájení byli přítomni také náměstek primátora statutárního města Hradec Králové Ing. Martin Soukup, poslanec Evropského parlamentu Ing. Oldřich Vlasák, ředitel HZS Královéhradeckého kraje pplk. Ing. František Mencl a další významní hosté.

Město Hradec Králové hostilo mistrovství v požárním sportu poprvé v roce 1979. Letošní mistrovství bylo v pořadí již čtvrté, které se v tomto městě uskutečnilo. Královéhradečtí hasiči triumfovali v požárním sportu v letech 1983, 1990 a 1992, kdy se stali mistry republiky. I na dalších mistrovstvích vybojovali některou z cenných medailí a nebylo tomu jinak ani tentokrát.

Nový národní rekord

Na dráze s tartanovým povrchem bylo odstartováno první kolo běhu na 100 metrů s překážkami. Jednotliví závodníci ve vylosovaném pořadí překonávali překážky a hned při prvním pokusu byl pokořen dosavadní národní rekord. V nejkratším

čase 16,31 sekund proběhl cílem z českých závodníků pouze Ivan Trojan z Třebíče v roce 1989 na mezinárodní soutěži CTIF ve Varšavě. Dosáhnout nového rekordu se podařilo závodníkovi z HZS Libereckého kraje Martinu Kulhavému, členu reprezentačního týmu ČR v požárním sportu, který starý rekord překonal časem 16,26 sekund. Závodníci měli dva pokusy, z nichž lepší byl započítán a rozhodl o konečném pořadí. Pavel Sádecký z HZS Zlínského kraje se časem 16,58 sekund umístil jako druhý a třetí doběhl Jaroslav Hrdlička z HZS Plzeňského kraje s časem 16,64 sekund.

V družstvech zaujali první místo Plzeňští, na druhém místě družstvo HZS Moravskoslezského kraje a třetí HZS kraje Vysočina.

V obou rozbězích bylo diskvalifikováno celkem 13 závodníků, a to většinou za chybné připojení na rozdělovač, vybočení z dráhy apod. Závodník HZS Olomouckého kraje utrpěl zranění při pádu z kladiny a musel být ošetřen.

Dešť prověřil i psychickou připravenost

Za další, mimořádně náročnou disciplínou, se všichni účastníci mistrovství v požárním sportu přemístili na stadion Fakulty vojenského zdravotnictví Univerzity obrany, kde byla v rohu plochy stadionu se škvárovým povrchem vybudována cvičná požární věž.

Výstup do 4. podlaží cvičné věže začal již za drobného deště, který se postupně stával intenzivnějším, až zhoustl v pořádný liják. Ten i tak obtížnou disciplínu činil navíc značně nebezpečnou a pokračovat za těchto podmínek bylo neúnosné a vůči části závodníků i neregulérní. Rozhodčí závod přerušili a po té, co se počasí umoudřilo, se druhé kolo pokusů opakovalo znovu. Proto 21 závodníků předvedlo celkem výstup do 4. podlaží věže třikrát, ale druhý pokus, ať byl jakýkoliv, byl vymazán. První den se soutěžení nepříjemně protáhlo do soumraku, ale ani takové mrzutosti neubraly závodníkům na soutěživosti a elánu a závod v plném nasazení dokončili.

Hákový žebřík, s jehož pomocí hasiči rychle překonávají jednotlivá podlaží cvičné věže, musí mít při soutěži hmotnost nejméně 8,5 kg. Diskvalifikace v této disciplíně byly za nedodržení předepsané hmotnosti žebříku.

Vítězem této disciplíny se stal Martin Provazník z HZS Plzeňského kraje s časem 14,31 sekund, jako druhý se umístil Karel Ryl z HZS Moravskoslezského kraje s časem 14,57 sekund a třetího nejlepšího času 14,63 sekund se podařilo dosáhnout Janu Neubertovi z HZS Středočeského kraje.

I v této disciplíně zvítězilo opět družstvo HZS Plzeňského kraje, druzí byli hasiči HZS Moravskoslezského kraje a třetí tentokrát Královéhradečtí.

Rekord ve výstupu do 4. podlaží cvičné věže, který překonán dosud nebyl, vytvořil v roce 1990 na mistrovství v Brně Josef Pěnča z Jihočeského kraje, který je v současnosti trenérem reprezentačního družstva ČR v požárním sportu. Letos v Hradci Králové také závodil a skončil ze 136 účastníků na krásném 14. místě s časem 15,70 sekund.

V pořadí jednotlivců ve dvojboji skončil jako první Martin Provazník z HZS Plzeňského kraje, druhý byl Karel Ryl z HZS Moravskoslezského kraje a třetí Pavel Sádecký z HZS Zlínského kraje.

V soutěži družstev se po prvním dnu dostalo do čela družstvo HZS Plzeňského kraje, hned za ně se probíjalo družstvo HZS Moravskoslezského kraje a třetí skončilo družstvo HZS kraje Vysočina.

Pod zamračenou oblohou

Druhý den se nad městem Hradec Králové obloha zatáhla ocelově šedými mračny a během snídaň „pršelo jen se lilo“. Před odstartováním štafety na 4 x 100 m s překážkami, opět na stadionu TJ Sokol, pršet přestalo a meteorologové „slíbili“ dvě hodiny do dalších přeháněk. Začalo se tedy bez dlouhého otálení. Organizátoři zametli louže na místy nerovném povrchu a u domečků, které jsou první překážkou disciplíny, po každém pokusu osušovali střechu, aby po ní soutěžící neuklouzli. Do závěru této disciplíny, kdy už boj o prvenství družstev naplňoval atmosféru stadionu stále větším napětím, pršet nezačalo. Dokon-

ce se sem tam ukázalo slunce a pesimistická předpověď nakonec nevyšla.

Až na menší zranění, které utrpěl závodník z HZS Karlovarského kraje při pádu ze žebříku při zdolávání domečku, dopadl závod dobře a pořadí družstev získalo očekávanou podobu. První místo vybojovalo družstvo HZS Plzeňského kraje nejlepším časem 58,12 sekund, na druhém místě skončilo družstvo HZS kraje Vysočina s časem 58,78 sekund a třetí příčka patřila družstvu HZS Moravskoslezského kraje, které dosáhlo času 61,67 sekund.

Dosavadní národní rekord v této disciplíně, čas 56,10 sekund, byl dosažen na 24. ročníku Beskydského poháru v roce 2004 v Ostravě a zasloužilo se o něj družstvo ve složení Martin Kulhavý z HZS Libereckého kraje, Martin Provazník, Pavel Sloup a Milan Linhart (všichni z HZS Plzeňského kraje).

Požární útok nově

Poslední disciplína mistrovství našťastí proběhla také bez deště, i když o vodě tady nebyla nouze. Výsledné časy se tentokrát neporovnávaly se žádným dosavadním rekordem, protože došlo ke změně v pravidlech požárního sportu. Přenosná motorová stříkačka, která je základním technickým vybavením této disciplíny, byla soutěžními družstvy podrobována nejruznějším úpravám, jejichž

cílem bylo dosáhnout co nejvyššího výkonu a tedy co nejvyššího tlaku vody. Jinak řečeno, aby při soutěži byl co největší objem vody dopraven v co nejkratším čase do cílového místa, nehledě na nebezpečnost těchto nepovolených úprav. Pro zvýšení bezpečnosti této disciplíny zavedlo MV-generální ředitelství HZS ČR v pravidlech nově povinné použití přetlakového ventilu, který je nastaven na maximální tlak 1,2 MPa v dopravním vedení. Nastavení přetlakového ventilu musí být zabezpečeno proti změně nastavených hodnot po celou dobu soutěže.

Na královéhradeckém stadionu byl nyní při každém pokusu namontován jeden ze tří certifikovaných přetlakových ventilů k omezení tlaku protékající vody, doplněný odváděcí hadicí.

Druhou novinkou letošního mistrovství byly průhledné plastické nádržky u terčů s elektrickou světelnou signalizací, které umožňují lépe rozeznat, zda byly podmínky soutěže splněny.

V požárním útoku zvítězilo časem 24,14 sekund družstvo HZS Plzeňského kraje, které vytvořilo rekord podle nových pravidel požárního sportu. Druhý nejlepší čas 24,32 sekund dosáhlo domácí družstvo HZS Královéhradeckého kraje a třetí 24,33 sekund družstvo HZSP ČD Česká Třebová.

V celkovém pořadí získalo prvenství družstvo HZS Plzeňského kraje, druhé místo patřilo družstvu HZS Moravskoslezského kraje a bronz si odvezlo družstvo HZS kraje Vysočina.

Díky organizátorům se mistrovství v Hradci Králové i přes nepřízeň počasí zdařilo a sportovní nálada vydržela závodníkům, rozhodčím i divákům až do samého závěru.

Nesporným letošním vrcholem bude 2. mistrovství Evropy v požárním sportu 6. až 11. září v Ostravě, na kterém budou naši reprezentanti obhajovat úspěchy z 1. mistrovství Evropy z roku 2003, na kterém obsadili v celkovém hodnocení skvělé třetí místo.

por. Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ, foto Milan VÁVRŮ

Pořadí	Družstvo	100 m	Věž	Štafeta	Požární útok	Celkový čas
1.	HZS Plzeňského kraje	100.86	92.50	58.12	24.14	275.62
2.	HZS Moravskoslezského kraje	103.06	94.20	61.67	24.57	283.50
3.	HZS kraje Vysočina	105.02	99.23	58.78	24.73	287.76
4.	HZS Královéhradeckého kraje	109.28	98.83	63.38	24.32	295.81
5.	HZS Jihočeského kraje	108.17	99.90	63.25	26.66	297.98
6.	HZS Olomouckého kraje	110.39	103.23	65.65	27.51	306.78
7.	HZS Středočeského kraje	113.11	106.10	63.45	24.38	307.04
8.	HZS Jihomoravského kraje	111.89	106.58	62.22	26.82	307.51
9.	HZS Zlínského kraje	107.95	99.98	62.10	38.58	308.61
10.	HZS hl. m. Prahy	110.33	110.26	69.36	28.21	318.16
11.	HZS Karlovarského kraje	112.29	115.10	72.49	31.18	331.06
12.	HZS Ústeckého kraje	117.87	115.55	70.44	34.15	338.01
13.	HZS Pardubického kraje	123.54	119.56	76.72	28.56	348.38
14.	HZSP České dráhy a.s.	124.62	128.91	78.95	24.33	356.81
15.	HZS Libereckého kraje	113.19	123.99	67.21	dis/nú	dis/nú

V Brně vyhráli hasiči z Domažlic

kpt. Mgr. Jaroslav HAID, HZS Jihomoravského kraje, foto autor

Družstvo HZS Plzeňského kraje, územní odbor Domažlice zvítězilo ve 4. závodě Velké ceny České republiky v požárním útoku, který se uskutečnil 24. června 2005 na stadionu Univerzity obrany v Brně-Pisárkách. Klání družstev z HZS krajů a podniků se zúčastnilo 12 týmů, které se o prvenství utkaly ve dvou kolech.

Výsledky prvního kola vyzněly jako triumf hasičů z podnikových jednotek. Nejlepšího času dosáhli závodníci z HZS Českých drah, a.s., Česká Třebová, když trať zdolali za 22,95 sekund, mezi horké favority se časem 24,00 sekund na druhém místě zařadili závodníci z HZS pod-

niku Biocel Paskov, a.s. a až třetí příčka patřila družstvu územního odboru Opava HZS Moravskoslezského kraje, které mělo čas 24,02 sekund.

Druhé kolo však značně zamíchalo pořadím a obrovské nasazení celého družstva rozhodlo o vítězství reprezentantů HZS Plzeňského kraje, územní odbor Domažlice, kteří dosáhli skvělého času 22,75 sekund. Na druhé místo tak odsunuli tým HZS Českých drah, a.s. Česká Třebová, který výkon z prvního kola nezopakoval a naopak čtvrt sekundy ztratil. Na bronzovou příčku se časem 23,04 sekund dostalo družstvo HZS Zlínského kraje, územní odbor Uherské Hradiště. Na favorizovaný tým z HZS podniku Biocel Paskov s časem 23,25 sekund tak zbylo čtvrté místo.

Soutěž měla vysokou úroveň, i přes tropické počasí závodníci dosahovali skvělého času a vítěze od družstva na sedmém místě dělily pouhé 2,2 sekundy. Žádný tým přitom nebyl diskvalifikován, pouze družstvo z Hradce Králové nebylo ve druhém kole hodnoceno kvůli rozpojené savici. Zvláštní cenou pořadatele ocenili nejstaršího účastníka soutěže, kterým byl 44letý Jaroslav Štveráček z družstva pořádajícího brněnského územního odboru HZS Jihomoravského kraje.

Pořadí	Družstvo	Čas I.pokus	Čas II.pokus	Výsledný čas
1.	HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice	24,65	22,75	22,75
2.	HZSP ČD Česká Třebová	22,95	23,23	22,95
3.	HZS Zlínského kraje, ÚO Uherské Hradiště	29,76	23,04	23,04
4.	HZSP Biocel Paskov, a.s.	24,00	23,25	23,25
5.	HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Opava	24,02	24,89	24,02
6.	HZS Olomouckého kraje, ÚO Prostějov	24,29	25,05	24,29
7.	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Blansko	24,94	25,02	24,94
8.	HZS hl. m. Prahy	28,03	26,27	26,27
9.	HZS Vysočina, ÚO Havlíčkův Brod	26,32	27,96	26,32
10.	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Brno	26,59	31,09	26,59
11.	HZSP Mostecká uhelná, a.s.	38,27	35,60	35,60

Rafty 2005 opět náročnější

kpt. Ing. Oldřich KLEGR, foto pprap. Radek KRAHULÍK, HZS hl. m. Prahy

Celkem dvacet posádek se 18. června 2005 zúčastnilo VII. ročníku závodu posádek raftových člunů, který se konal v Praze Troji. Akci organizoval HZS hl. m. Prahy ve spolupráci s FTVS UK Praha.

Závodilo se v disciplíně R4 – čtyřčlenné posádky a R6 – šestičlenné posádky. Akce se mohli zúčastnit příslušníci HZS ČR, možnosti prokázat své schopnosti ve splavení divoké vody využili zástupci jedenácti krajů.

V průběhu závodu nebyl podán ani jeden protest proti porušení pravidel nebo proti výroku rozhodčích, jimiž byli jako každý rok zástupci FTVS UK v Praze. Pořadatelům přálo počasí, přes probíhající urputné boje panovala vodácká přátelská atmosféra a závod proběhl ke spokojenosti všech zúčastněných a bez jakýchkoliv komplikací.

Přidáním jedné povodně a jedné protivodně branky byl závod opět o něco náročnější než v minulém roce. Celkem posádky musely zdolat šest branek. Každá posádka absolvovala dva pokusy ve slalomu a jeden pokus ve sjezdu.

Až na jedno menší zranění diváka musel být ošetřen pouze jeden člen nejstarší posádky Suchého pádla ze Žamberka.

Bylo vidět, že úroveň závodníků se neustále zvyšuje a v této souvislosti je třeba uvést, že absolvovat tuto soutěž znamená nejen jen se projet na raftu, ale že to znamená prokázat schopnost raft ovládat a často si také sáhnout až na dno fyzických sil.

Nejrychlejší posádkou v kategorii R4 byli hasiči z Písku, stříbrnou příčku obsadilo družstvo z Prahy a třetí místo získal tým

z Pardubic. V kategorii R6 zvítězili hasiči z Pardubic, druhé místo obsadilo družstvo z Brna a pomyslný bronz si odvezli hasiči z Písku. Cenu za nejdramatičtější jízdu a nejlepší akrobatické prvky vyhráli zástupci HZS Královéhradeckého kraje, územní odbor Jičín.

Věříme, že tento závod přispívá ke zvyšování úrovně práce profesionálních hasičů, jež spočívá nejen v poskytování pomoci při záchrane životů, ale i při odstraňování škod na majetku, které nám všem voda jako přírodní živel často způsobuje.

Těšíme se na příští ročník a rádi v Praze přivítáme i další posádky z celé republiky.

Bronzový úspěch našich fotbalistů

Pavel ZÁMEČNÍK, vedoucí reprezentačního družstva, foto archiv autora

Čeští fotbaloví reprezentanti - profesionální hasiči se v červnu letošního roku zúčastnili v pořadí již 9. mistrovství Evropy (ME) profesionálních hasičů v kopané. Z místa konání mistrovství, irského Corku, si naši fotbalisté přivezli bronzové medaile.

Evropská hasičská sportovní asociace (ESF) vyhláší na každý rok sporty, ve kterých se uskutečňuje ME hasičů záchranářů. Na rok 2005 to byl stolní tenis a kopaná. Pro výběr hráčů do reprezentace jsem složil realizační tým, který shlédl zápasy Mistrovství ČR v roce 2004 a vybral 25 hráčů pro přípravu na ME.

Tento výběr následně absolvoval dvě soustředění, na jejichž základě byla sestavena konečná nominace 18 hráčů a čtyři členů realizačního týmu.

Los nám nepřál

Mistrovství bylo oficiálně zahájeno 8. června 2005, kdy proběhlo i rozlosování do dvou skupin. To, co jsme si nepřáli, se bohužel vyplnilo a my se dostáváme do velice těžké skupiny „A“ spolu s Francií, Anglií a obhájcem evropského titulu Řeckem. Druhou skupinu „B“ tvoří Německo, Irsko, Belgie a Holandsko. Útkání ve skupinách, se hrají systémem „každý s každým“ a první dva ze skupin postupují do semifinále.

Druzí jen o skóre

Následujícího dne po poledni nastupujeme k prvnímu utkání s Francií. Velice silný soupeř, který vyniká technikou a rychlostí. V prvních minutách nás soupeř přehrává, ale postupně naše defenzivní hra přechází do vítězného tažení. Vyhráváme 2 : 0 a do tabulky si připisujeme první tři body. V 16.30 hodin nás čeká velice silná Anglie. Tento soupeř je velice nebezpečný. Vyniká tvrdou hrou se snahou hraní vysokých balonů. Opět po chytré hře vedeme 1 : 0 a Angličané jsou nervózní. Zbývají poslední tři minuty do konce zápasu a my už se vidíme s šesti body v semifinále. Ale Anglie je blízko Irska a tak rozhodčí píská nepochopitelný foul našeho hráče na hranici velkého vápna. Po perfektně zahraném přímém kopu je srovnáno na 1 : 1. Do konce se již nic nemění a tak si připisujeme jeden bod. V pátek dopoledne nás čeká zatím zklamání turnaje Řecko, které porážíme 1 : 0 a ze druhého místa (na skóre) postupujeme spolu s vítězem skupiny Anglií do semifinále.

Ve skupině „B“ suverénně z prvního místa postupuje Německo a dále Irsko.

O medaile

Prvním finalistou se stává Anglie, která poráží Irsko 2 : 0. My se o postup do finále utkáváme s Němci. Kluci jsou odhodlaní podat super výkon a Němce pora-

zit. Nevychází to, prohráváme 1 : 2, ale nemáme se vůbec za co stydět, vždyť jediný gól v průběhu turnaje jsme Němcům dali my.

V sobotu nastupujeme k utkání o třetí místo s Irskem. Od první minuty jsou Irové pod tlakem, který proměňujeme v konečné vítězství v poměru 3 : 1 a v získání bronzových medailí. Ve finálovém klání poráží Německo Anglii 4 : 3 a stává se vítězem 9. ME hasičů v kopané.

Na závěr zbývá vyjmenovat ty, kteří se na tomto úspěchu podíleli: hráči - Petr Ůnger z HZS hl. m. Prahy, Petr Andrlik a Roman Vetrák z HZS Plzeňského kraje, Marek Nývlt, Roman Švec a Svatopluk Pešek z HZS Jihočeského kraje, Miroslav Potměšil, Martin Malina, Karel Teska, Josef Šperer, Petr Bradáč a Dalibor Zeman z HZS Středočeského kraje, Zdeněk Doletjší a Michal Fejt z HZS kraje Vysočina, Radek Knop z HZS Ústeckého kraje, Kamil Mikoláš z HZS Olomouckého kraje,

Martin Bilous a Jiří Tvrdý z HZS Moravskoslezského kraje. Realizační tým: trenér Jaroslav Mišalko z HZS hl. m. Prahy, asistent trenéra Jiří Hošna z HZS Jihočeského kraje a kondiční trenér a masér Jiří Kotáb z HZS hl. m. Prahy.

Příští mistrovství u nás?

Chci poděkovat rovněž těm, kteří se na závěrečný turnaj sice nenominovali, ale bez kterých by toto družstvo jen špatně fungovalo. Všem patří velký dík za vzornou a úspěšnou reprezentaci HZS ČR a v neposlední řadě ČR.

Poděkování patří také MV-generálnímu ředitelství HZS ČR, které se významně podílelo na přípravě cesty a sponzorům, kteří byli ochotni uhradit tuto finančně velmi náročnou cestu. V roce 2009 se uskuteční jubilejní 10. ME v kopané, které zatím nemá pořadatele. V koutku duše bych si přál tento svátek fotbalu uspořádat u nás.

Mistrovství ČR hasičů v nohejbale trojic

plk. JUDr. Zdeněk WIESNER,
HZS Olomouckého kraje,
foto archiv autora

Dne 21. června 2005 se ve sportovním areálu stanice Šumperk HZS Olomouckého kraje uskutečnil 8. ročník Mistrovství hasičů ČR v nohejbale trojic. Turnaje se zúčastnilo celkem 18 družstev z celé republiky.

Od rána až do večerních hodin probíhaly na antuce velmi tvrdé boje. Na jejich konci se ze zlatých medailí těšili hráči HZS Olomouckého kraje územního odboru Sever, kteří ve finálovém zápase porazili hasiče z Chrudimi. V boji o bronzové medaile zvítězili hráči z Brna nad družstvem Valašského Meziříčí. Celý turnaj měl vysokou sportovní úroveň a za krásného počasí se jej podařilo zvládnout i organizačně díky velmi disciplinovanému přístupu všech zúčastněných.

Summary

Major road accidents

During June 2005 several major road accidents happened in different places of the Czech Republic. Firefighters operated in incidents with hazardous materials leakages, in fires of vehicles and they also extricated injured persons from crashed cars. p. 4

WATER 2005 Exercise

Thematic exercise WATER 2005 took place on 19 May 2005 in the area of the Divoká Orlice River, East Bohemia. This region suffered from frequent flooding caused by sudden and sharp increases of water levels in the Elbe and Divoká Orlice rivers. Component bodies of IRS (Integrated Rescue System) proved their cooperation and coordination with water administration bodies in stricken municipalities. p. 9

Sixty anniversary of the first nuclear bombing

The entire world remembers the sixty anniversary of that tragic event when on 6th August 1945 first nuclear bomb was precipitated on a Japanese town of Hiroshima. For the first time mankind got to know how devastating effects could be caused by nuclear energy. p. 14

Emergency preparedness plans

Emergency planning by the law concentrates on proceeding, updating and verification of emergency plans and other relating documents. The target is to ensure preparedness of a certain territory and/or organisations for solutions in emergencies. p. 18

Most numerous fire association

The Association of Firefighters of Bohemia, Moravia and Silesia is the most numerous association in the Czech Republic, with more than 100,000 members. In the days of 2nd and 3rd July 2005 the 3rd Congress of this organisation took place in Klatovy, West Bohemia. And again, Mr. Karel Richter had been elected for president. p. 22

Hasík helps to educate children

The Citadela Bruntál Association has developed a complex program of education children in the area of fire protection and fire prevention. The aim: to familiarize children with complexity of fire protection area. And a cuddle figure named Hasík is a friend who helps children to understand and to be involved. p. 24

INTERSCHUTZ 2005

In June 2005 the INTERSCHUTZ 2005, the biggest European trade fair of fire and rescue equipment, took place in Hanover, Germany. Total of 1,214 companies from 46 countries exhibited the newest products there. p. 28

Czech Championship in Fire Sport

34th Czech Championship in Fire Sport was held in Hradec Králové, East Bohemia, in the days of 30th June and 1st July 2005. The winner is a team of firefighters from Pilsen Fire Rescue Service. In one of fire sport events - 100 m hurdle-race - even the Czech national record was overcome. p. 30

Novel of the No. 247 Notice

The Notice No. 247/2001 on organisation and activities of fire units, along with the Fire Law, specifies requests on vocational training of members of the Fire Rescue Service of the Czech Republic. Supplement

Schwere Unfälle

Im Verlauf des Monats Juni 2005 ist es an verschiedenen Orten in der T.R. zu einigen schweren Unfällen gekommen, bei deren Beseitigung die Feuerwehr des Feuerwehrrettungskorps der T.R. eingreifen musste. Bei den Unfällen musste die Feuerwehr das Entweichen gefährlicher, chemischer Stoffe bekämpfen, den Brand eines Automobils löschen und verletzte Personen bergen. S. 4

Die Übung – Hochwasser 2005

Der starke Anstieg der Flüsse im Quellgebiet der Labe (Elbe) und das Anschwellen des Flusses Divoká Orlice waren das Thema für die Übung der Truppen des integrierten Rettungssystems und der Hochwasserschutzorgane der Gemeinden, die unter der Lösung – Hochwasser 2005 am 19. Mai 2005 auf einem Abschnitt des Flusses Divoká Orlice stattgefunden hat. S. 9

Sechzig Jahre nach dem Abwurf der ersten Atombombe

In diesen Tagen gedenkt die ganze Welt des 60. Jahrestages des tragischen Ereignisses, als am 6. August 1945 auf die japanische Stadt Hiroshima die erste Atombombe abgeworfen wurde die Menschheit so zum ersten Mal die vernichtende Wirkung der Atomenergie erlebte. S. 14

Die Pläne zur Krisenbewältigung

Im Gesetz für die Krisenplanung sind geregelt der Prozess der Bearbeitung, die Aktualisierung, die Prüfung der Krisenpläne und die damit im Zusammenhang stehenden, erforderlichen Dokumente. Ziel ist es, für ein entsprechendes Gebiet, ihre Bereitstellung zur Organisation der Lösung der Krisensituation zu sichern. S. 18

Die zahlenmässig grösste Bürgerversammlung der T.R.

In den Tagen des 2. und 3. Juli 2005 hat in Klatovy (Westböhmen) die III. reguläre Tagung der „Vereinigung der Feuerwehren Böhmen, Mähren und Schlesien“ stattgefunden, auf der unter anderem der Bürgermeister Ing. Karel Richter gewählt wurde. S. 22

Hasik (Löschchen) hilft die Kinder zu erziehen

Das komplexe Programm der Kindererziehung auf dem Gebiet des Brandsportes und der Prävention hat auf seinem Konto eine Reihe von erfolgreichen Ergebnissen. Wir können es in letzter Zeit zusinken die fachlichen Seminare auf der Station Řídek-Místek einordnen. S. 24

Die Messe der Feuerwehrtechnik

Die grösste Feuerwehrmesse in Europa, die INTERSCHUTZ 2005, hat vom 6. bis 11. Juni 2005 in Hannover, Deutschland, stattgefunden. Auf ihr wurde von 1214 Firmen aus 46 Ländern die neueste Feuerwehrtechnik ausgestellt. S. 28

Die Meisterschaft des Feuerwehrrettungskorps der T.R. im Brandsport

In den Tagen des 30. 6. und 1. 7. 2005 hat in Hradec Králové die XXXIV. Meisterschaft des Feuerwehrrettungskorps der T.R. im Brandsport stattgefunden. In einer der Disziplinen des Brandsportes, im 100 Meter Hindernislauf, wurde der bestehende Landesrekord gebrochen. Die beste Mannschaft war die Mannschaft des Feuerwehrrettungskorps der Pilsner Region. S. 30

Die Novelle zur Verordnung Nr. 247

Die Verordnung Nr. 247/2001 Saml. zur Organisation und Tätigkeit der Truppen des Zivilschutzes regelt zusätzlich zum Gesetz auch die Forderungen für die fachliche Eignung der Angehörigen des Feuerwehrrettungskorps der T.R. Anlage

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktori - kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cihartová - 974 819 951, pprap. Jana Kemrová - 974 819 947

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráz, Jan Žizka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolín 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • **Redakční uzávěrka:** 18. července 2005 • Číslo 8/2005 vychází 12. srpna 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Internetová podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html

• **Foto na titulní straně:** Milan VÁVRŮ

Dny v oblacích se záchranáři

Poslední letošní červnový víkend proběhl na letišti v Roudnici nad Labem již osmý ročník Memorial Air Show 2005. Tato akce byla věnována nejen 60. výročí ukončení II. světové války, ale také 70. výročí založení bezpečnostního letectva, kterého následovníkem je Policie ČR letecká služba. Její rozsáhlejší prezentace byla jedním z nejzajímavějších okamžiků obou leteckých dnů.

Za letního slunečného počasí se do Roudnice sjely desítky tisíc příznivců letectví. Mezi čestnými hosty byli prezident České republiky Václav Klaus, který nad akcí převzal záštitu, a také generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán. Umění dnešních pilotů sledovali také letečtí veteráni z druhé světové války a řada zahraničních hostů.

Pro návštěvníky byly připraveny statické i praktické ukázky letecké techniky, která je používána v rámci činnosti Policie ČR, HZS ČR, letecké záchranné služby a dalších složek integrovaného záchranného systému. Vystaveny byly vrtulníky typů Bell 412 HP v policejní verzi, Bell 412 EP v zásahové a záchranné verzi, EC 135 T2 v sanitní verzi, BO 102 CBS v cestovní verzi.

Do expozice policejních vrtulníků byly začleněny i vrtulníky policejních jednotek okolních států. Vrtulník VA Sokol policejní jednotky Saska, EC 155 Spolkové policie a Mi 171 z letecké jednotky Ministerstva vnitra Slovenské republiky.

Při letových ukázkách byly příslušníky Policie ČR a HZS ČR předvedeny typické zásahové činnosti zabezpečované leteckou službou. Na ploše roudnického letiště jsme mohli vidět ukázky zásahu speciální policejní jednotky se zadržením nebezpečného pachatele, výsadek služebního psa, rychlé slánění do místa zásahu, odvoz zadržené osoby, zásah leteckého družstva hasičů při evakuaci osob z nepřístupných míst pomocí palubního jeřábu a dalšího speciálního vybavení. Požární technika zde imitovala nepřístupný skalní útes, ve kterém uvízli dva horolezci a dům zaplavený povodní, na jehož střeše čekali na záchranu jeho zoufalí obyvatelé.

Odpoledne pak policejní záchranáři předvedli ukázky leteckého hašení lesních požárů s plněním hasicího vaku z cisterny a shozy hasební látky na imitovaný požár. Nechyběl ani skupinový let a další ukázky pilotáže záchranářských vrtulníků.

Ukázky pomáhali zabezpečovat příslušníci HZS hl. m. Prahy a HZS Středočeského kraje, územní odbor Rakovník pod vedením ppor. Václava Richtra.

„Výkon vašich záchranářů je skutečně obdivuhodný. Velmi dobře známe náročnost takového zásahu,“ hodnotili výkon českých kolegů přítomní hasiči z Francie.

Součástí pozemního stanoviště byla panelová expozice k historii i současnosti a vybavení Policie ČR letecké služby.

Největší letecko - společenská show v České republice měla značný úspěch, kterému záchranáři ze složek Ministerstva vnitra napomohli podstatným dílem. Poděkování pak patří především organizačnímu týmu, vedenému plk. JUDr. Vladimírem Panenkou.

Supermaní nejsou jen v akčních filmech

Rychlost, zručnost, mrštnost, síla, vytrvalost, odvaha - tyto vlastnosti charakterizují většinu supermanů - hrdinů akčních filmů. Ale opravdu jenom je? Snímky našeho fotoreportéra Milana Vávru přesvědčivě dokazují, že těmito vlastnostmi oplývali všichni, kteří se utkali nejen se svými soupeři, ale i s nepřízní počasí na XXXIV. mistrovství HZS ČR v požárním sportu v Hradci Králové.

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 9/2005

Hlavní město prověřovalo připravenost na povodně

Povodně v srpnu 2002 ukázaly, že mobilní hrazení na Smetanově nábřeží (foto 1) dokázalo zadržet staletou vodu a pomohlo tak odvrátit možné škody na Starém Městě. Připravenost hlavního města proti vodnímu živlu byla otestována ve dnech 22. až 24. července 2005 cvičním Voda 2005 (foto 2 až 4).

Scénář cvičení předpokládal ničivé povodně stejné, jako před třemi lety. Téměř pět set pražských hasičů ve spolupráci s Policií ČR vystavělo od pátečního večera do sobotního rána 2,5 km hliníkových zábran, které k břehům Vltavy dovezlo ve čtyřech fázích 47 nákladních automobilů. Největší akce svého druhu byla splněna za 11 hodin.

„Chci poděkovat hasičům za jejich obrovské nasazení a tempo, jakým zábrany dokázali vybudovat. Odvedli práci na vysoké profesionální úrovni,“ ocenil obrovský výkon záchranářů primátor hl. m. Prahy Pavel Bém.

Hasiči se ovšem předvedli i při demontáži. Začali v sobotu v 18.00 hodin a poslední stěna zmizela v neděli ráno v 06.00 hodin.

Bariéry, stavěné do výšky od šedesáti centimetrů do čtyř metrů, by v případě reálného nebezpečí měly zadržet vodní příval do výše jedenácti metrů ode dna řeky. V budování protipovodňových zábran se pokračuje. Očekává se, že ještě letos bude dokončena ochrana Holešovic a Stromovky. V polovině příštího roku by se měly dokončit práce ve Zbraslavi, Radotíně, Chuchli a Troji.

Připravenost Prahy na povodně souběžně prezentovala také speciální výstava ve stanicích metra Muzeum, Můstek a Florenc. Obyvatelé i návštěvníci metropole na ní mohli najít základní informace o protipovodňových opatřeních i aktuální snímky vybudovaných zábran, včetně fotografií připomínajících katastrofu ze srpna 2002.

Podrobnější informace o průběhu cvičení Voda 2005 přinášíme na str. 15.

kpt. Josef Nitra,
foto Milan VÁVRŮ a archiv redakce

strana 4

POŽÁRNÍ OCHRANA

Náročný zásah na hořící skládce	4
Požár hal na chov drůbeže	6
Možnosti vyhodnocení laboratorních výsledků pro potřeby certifikace	7
Mezinárodní odborný seminář k vyšetřování příčin vzniku požárů	8
Současný vývoj v oblasti směrnice	
Rady 89/106/EHS o stavebních výrobcích	9
Technický automobil 4 – LIAZ 101	11
Zajímavosti z veletrhu INTERSCHUTZ 2005	12

strana 12

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Hromadná dopravní nehoda v Liberci	14
V Praze proběhlo cvičení VODA 2005	15
Novela vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany	16

OCHRANA OBYVATELSTVA

Mezinárodní cvičení Bohemian Guard 2005.	18
Patří filtry typu MOF do starého železa? (4)	20
Civilní ochrana v zemích EU - Maltská republika	23

strana 15

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Reakce Evropské unie na bombové útoky v Londýně	24
---	----

INFORMACE

strana 33

Centrum vzdělávání pod Nízkými Tatrami	28
Švédská expertní organizace KAMEDO	30
Zařízení služeb je tu pro nás	32
Úspěch našich triatlonistů v Kostnici	33

PŘÍLOHA

XIII. mezinárodní hasičská soutěž CTIF

Výměna zkušeností s americkými kolegy

Ve dnech 16. až 17. srpna 2005 navštívil generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán americké Národní mezirezortní středisko pro boj s požáry v přírodním prostředí (National Interagency Fire Center – NIFC), umístěné v Boise – hlavním městě státu Idaho, USA. Toto středisko, jehož chod zajišťuje Úřad pro správu pozemků (Bureau of Land Management – BLM), je místem, kde společně pracují státní, federální a indiánské agentury s prioritním úkolem zajistit dostatek sil a prostředků pro zdolávání požárů v přírodním prostředí v lokalitách, kde je jich nejvíce třeba, přesunem z ostatních částí USA.

Během dvoudenní návštěvy v Idaho se genmjr. Ing. Miroslav Štěpán seznámil také s činností dalších agentur a středisek okresu Ada, a to centra tísňového volání 911, okresního střediska BLM a hasičské stanice č. 6 města Boise.

Ačkoliv podmínky v oblasti zdolávání požárů v přírodním prostředí jsou v obou zemích odlišné, nebyl pro účastníky setkání z ČR a USA problém najít společnou řeč, zejména při výměně zkušeností z oblasti mezirezortní spolupráce při koordinaci sil a prostředků mnoha různých subjektů a rezortů.

kpt. Ing. Roman FRANCL,
MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Náročný zásah na hořící skládce

nstržm. Jan KYSELA, nstržm. Filip BŘEZÁK, por. Bc Jiří HERCÍK, foto kpt. Bc. Roman ŠÍRER, HZS Ústeckého kraje

Dne 14. července 2005 v 16.31 hodin byl dispečerovi podniku Severočeské doly, a. s., Doly Nástup Tušimice (dále jen „DNT“) nahlášen požár většího rozsahu skládky komunálního odpadu v Tušimicích, který se rychle šířil. Na náročném zásahu, který trval více než 24 hodin, se podílelo třináct jednotek požární ochrany HZS Ústeckého kraje, Policie ČR a ostatní složky IZS.

Průběh zásahu

Jednotka HZS podniku DNT (dále jen „HZSP DNT“) vyjela na místo zásahu v 16.33 hodin s požární technikou CAS 32 a CAS 24. Při jízdě k místu zásahu viděl velitel družstva silný sloupec tmavého dýmu, proto ihned žádal o vyslání dalších jednotek. V 16.35 hodin byl případ ohlášen na operační a informační středisko HZS Ústeckého kraje (HZS ÚK), územní odbor Chomutov (dále jen „OPIS“). V 16.37 hodin vyjíždí k místu zásahu jednotka HZS podniku Elektrárny Tušimice (dále jen HZSP ETU) s CAS 40 a velitelským automobilem. V 16.40 hodin vyjíždí další jednotka HZSP DNT s požární technikou CAS 32. Po příjezdu na místo události provedl velitel zásahu (VZ) průzkum, během něhož bylo zjištěno, že hoří skládka odpadů na ploše přibližně 50 m x 70 m.

Požár se velmi rychle šířil vlivem silného větru a charakteru odpadu. Jednalo se zejména o staré pneumatiky. VZ rozhodl o nasazení dalších dvou CAS 32 HZSP DNT mezi skládku komunálního a ostatního odpadu z důvodu zamezení rozšíření požáru na skládku B (komunální odpad, odkud byl čerpán bioplyn). Čerpání bioplynu bylo obsluhou skládky ihned zastaveno a rovněž byla zastavena i produkce elektrické energie. Z CAS 40 HZSP ETU byl rozvinut útočný proud C 52 za použití dýchacích přístrojů na jihovýchodní straně místa zásahu. Požární technika CAS 24 HZSP DNT byla nasazena na západní straně místa požáru. OPIS vyslalo na žádost VZ další jednotky PO: HZSP Elektrárny Prunéřov (HZSP EPR), stanice Chomutov, Klášterec nad Ohří a SDH obcí Černovice, Klášterec nad Ohří, Mašťov a Radonice. Přijíždějící jednotky VZ nasazoval na hašení požáru pomocí pěny. V 16.45 hodin byl případ ohlášen příslušníkovi oddělení zjišťování příčin vzniku požáru a řídicímu důstojníkovi (dále jen ŘD), kteří se v 17.01 hodin dostavili na místo zásahu.

Rozdělení úseků

V 17.25 hodin byl ustanoven štáb velitele zásahu a místo zásahu bylo rozděleno na tři úseky:

První úsek se nacházel na jihovýchodní a jižní straně místa zásahu, byla zde nasazena požární technika CAS 40 HZSP ETU, 2x CAS 32 jednotky SDH obce (dále jen JSDHO) Mašťov, CAS 8 (kropicí vůz) Severočeské doly a.s.

Druhý úsek byl na západní a jihozápadní straně místa zásahu, zde byla nasazena požární technika CAS 32 stanice Klášterec nad Ohří, CAS 32 JSDHO Klášterec nad Ohří, CAS 32 HZSP EPR, CAS 32 a CAS 24 HZSP DNT.

Třetí úsek tvořila severní a východní strana místa zásahu. Zde byla nasazena požární technika 3x CAS 32 HZSP DNT, CAS 32 stanice Chomutov, CAS 32 JSDHO Černovice, CAS 32 JSDHO Radonice.

Síly a prostředky byly rovnoměrně rozloženy do všech úseků po obvodu celého místa zásahu. V tuto dobu již bylo zřejmé, že požár zachvátil téměř celou skládku.

Nasazení těžké techniky

Jelikož hrozilo reálné nebezpečí rozšíření požáru na vedlejší skládku s bioplymem, bylo nutné povolat techniku k vytvoření proluky mezi skládkami. K tomu byly využity buldozery a nakladače, které odstraňovaly další materiál, který by mohl hoření podpořit. I přes ochlazování vodními proudy se nasazená

technika nemohla v těchto místech dlouho zdržovat z důvodu vysoké intenzity sálavého tepla a silného zakouření prostoru z hořících pneumatik. Hasební voda s pěnidlem se v důsledku vysoké teploty rychle odpařovala a viditelnost okolo místa požáru byla prakticky nulová. Z místa zásahu o velikosti přibližně 70 m x 70 m se zvedal sloupec hustého černého dýmu, který byl zřetelně viditelný až z Chomutova, který je vzdálený vzdušnou čarou asi 10 km od místa události.

Ohrožení životního prostředí

Největším nebezpečím, které tento požár způsobil, bylo ohrožení životního prostředí a obyvatelstva okolních obcí exhalacemi toxických plynů a par. Proto v 17.59 hodin OPIS požádalo Městskou policii Kadaň o zajištění svozu zástupců referátu životního prostředí pověřené obce Kadaň. Zároveň byli informováni starostové okolních obcí a povolána výjezdová skupina chemické laboratoře Třemošná patřící pod HZS Plzeňského kraje. Výjezdová skupina po příjezdu na místo zásahu provedla měření kontaminace ovzduší a ohrožení životního prostředí a obyvatelstva se naštěstí nepotvrdilo.

Likvidace požáru

Ve 21.25 hodin měli již hasiči požár pod kontrolou a na OPIS byla nahlášena lokalizace požáru. Ve 22.10 hodin byla VZ zajištěna další pomocná technika k zavážení místa požáru zeminou, čímž se zamezilo opětovnému vzniku požáru a uvolňování plynů a par z místa zásahu. K tomu byly využity dva nakladače, dva buldozery a sedm nákladních automobilů Tatra 815. Vzhledem k délce vyčerpávajícího, namáhavého zá-

sahu a únavě příslušníků HZS ÚK nařídil VZ ve 22.30 hodin střídání zasahujících jednotek SDH obcí a požádal OPIS o povolání čtyř jednotek HZS ÚK k vystřídání. Povolané jednotky se soustředily na stanici Chomutov a ve 23.53 hodin se přemístily na místo zásahu. V tuto dobu probíhalo střídání všech příslušníků a členů zasahujících jednotek u požáru. Rozsah požáru byl v tuto dobu na ploše 200 m x 200 m.

Po celou noc až do ranních hodin se pokračovalo v hasebních pracích a zavážení skládky vrstvou zeminy. Dne 15. července 2005 v 06.13 hodin bylo provedeno střídání zaměstnanců DNT na pomocné těžké technice a zároveň byla doplněna technika o buldozer a tři sklápěče T 815. V té době se již dařilo držet požár pod kontrolou a nehrozilo jeho další rozšiřování. V prostoru místa zásahu docházelo k dohořívání vrstvy komunálního odpadu, která se v místech pohybovala až okolo výšky dvou až tří metrů. V průběhu následujícího dne probíhal zásah zejména tak, že na celou plochu místa požáru byla navážena zemina, aby se zamezilo přístupu vzdušného kyslíku do hořící vrstvy. Konečná likvidace požáru byla provedena 15. července ve 22.08 hodin.

Ú požáru zasahovaly tyto jednotky PO:

- HZSP DNT,
- HZSP ETU,
- HZSP EPR,
- HZS ÚK - stanice Chomutov, Klášterec nad Ohří, Louny, Ústí nad Labem, Teplice, Litoměřice,
- SDH obcí Klášterec nad Ohří, Černovice, Radonice, Maškov.

Zhodnocení zásahu

Jednalo se o rozsáhlý požár skládky odpadu na volném prostranství s potenciálním nebezpečím pro okolní obce. Zásah nebyl náročný co do taktiky vedení zásahu, ale spíše co do počtu zasahujících jednotek (13), použité techniky a co do délky probíhajícího zásahu (30 hodin). Škody způsobené požárem na majetku jsou prakticky nulové, při zásahu nedošlo k žádné úmrtí a ani nikdo nebyl zraněn.

Negativní jevy

Požár probíhal na volném prostranství, kde byla umístěna skládka komunálního odpadu. Během hoření docházelo k vývinu toxických látek v produktech hoření ve všech skupenstvích. Zasahující hasiči museli používat dýchací přístroje a hrozilo následné nebezpečí ohrožení exhalacemi obyvatelstva okolních obcí. Dále pak vlivem povětrnostních a meteorologických podmínek docházelo k neustálému zvyšování intenzity hoření i přes probíhající hasební zásah.

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 15. července do 14. srpna roku 2005

20. 7. • **Rekreační srub** v Otavčicích, okr. Kladno. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
21. 7. • **Pneumatiky cisterny s benzinem** na 48. km dálnice D8 směr Praha, okr. Litoměřice. *Příčina* – technická závada brzdového systému. *Škoda* – 2 500 000 Kč.
23. 7. • **Dopravníkový tunelový pás** Doly Nástup Tušimice, okr. Chomutov. *Příčina* – technická závada el. instalace. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
24. 7. • **Tři nákladní automobily** v Praze 9, Poděbradské ulici. *Příčina* – úmyslné zapálení. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
26. 7. • **Autodílna** v obci Slepotic - Nové Holešovice, okr. Pardubice. *Příčina* – technická závada el. instalace nákladního automobilu. *Škoda* – 1 200 000 Kč.
28. 7. • **Ocelokolna - sklad materiálu** pro výrobu brýlových obrouček firmy Okula, a. s. Nýrsko, okr. Klatovy. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 15 000 000 Kč.
29. 7. • **Stodola** v obci Kynšperk nad Ohří–Chotikov, okr. Sokolov. *Příčina* – úder blesku. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
- **Kombajn** John Deer 2064 na poli s řepkou u obce Psáře, okr. Benešov. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
- **Střecha a půda obytného domu** BD Bytasen v Brně. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 800 000 Kč. *Evakuováno* 52 osob.
30. 7. • **Ocelokolna** dřevařské firmy v obci Ratibořské Hory, okr. Tábor. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
1. 8. • **Střecha výrobní haly** firmy Excelsior, s. r. o. Karviná. *Příčina* – nedodržení technologie. *Škoda* – 5 000 000 Kč.
2. 8. • **Vepřín** v obci Bořislav, okr. Teplice. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
- **Vepřín** po rekonstrukci a část vepřů Agrodružstva Jevišovice v obci Mramotice, okr. Znojmo. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 7 500 000 Kč.
- **Kamion** MAN v Kasejovicích, okr. Plzeň-jih. *Příčina* – úmyslné zapálení. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
3. 8. • **Sklad sena** ZD Budišov, okr. Třebíč. *Příčina* – technická závada pracovního stroje. *Škoda* – 2 500 000 Kč.
5. 8. • **Výtahová šachta a kabina výtahu** obytného domu v Praze 9, Vysočanské ul. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč. *Zraněny a zachráněny* 2 osoby.
6. 8. • **Sklad sena** v Dolním Lánově, okr. Trutnov. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
7. 8. • **Pásové dopravníky, násypky, zauhlovací prostor kotelny** Elektrárny Opatovice, a. s. okr. Pardubice. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 30 000 000 Kč.
11. 8. • **Tahač s návěsem** na 55. km dálnice D1 u Soutic, okr. Benešov. *Příčina* – vznícení po dopravní nehodě. *Škoda* – 4 000 000 Kč.
- **Traktor na louce** u Kokašic, okr. Tachov. *Příčina* – vznícení od zajištění cizího předmětu. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
14. 8. • **Sklad slámy** v bývalém kravině Agro Staňkov, a. s. ve Všekazech, okr. Domažlice. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
- **Obchodní dům** v Novém Boru, okr. Česká Lípa. *Příčina* – technická závada elektrické instalace. *Škoda* – 1 500 000 Kč.

plk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV–generální ředitelství HZS ČR

Požár hal na chov drůbeže

kpt. Jiří ZACHARIÁŠ, kpt. Jiří KOŠTÁLEK, foto kpt. Jiří ZACHARIÁŠ, HZS Středočeského kraje

Dne 29. června 2005 v nočních hodinách došlo k požáru dvou hal na chov drůbeže v areálu bývalého Zemědělského družstva v Chodouni v okrese Beroun. Majitelem těchto hal je Masiv Agro, s.r.o. Praga, uživatelem JRW – Agro, s.r.o. Králův Dvůr. Na zásahu se podílelo 62 profesionálních a dobrovolných hasičů. Škoda způsobená požárem byla vyčíslena na 20 milionů korun.

Popis objektu

Jednalo se o dva jednopodlažní objekty o půdorysných rozměrech 85 m x 16 m a 85 m x 20 m, výška ke hřebeni střechy 5 m. Obvodové stěny byly tvořeny z dřevostavby. Konstrukci hal tvořily ocelové nosníky. Střešní krytina byla z hliníkových profilových plechů. Stěny hal pokrývaly z venkovní strany eternitové šablony. Haly byly propojeny zděným krčkem. Odstup mezi oběma objekty byl 15 m. Od haly č. 1 (spodní hala) ve vzdálenosti 15 m byl situován kravín, kde v době požáru bylo ustájeno asi 200 býků. Od haly č. 2 (horní hala) byl ve vzdálenosti přibližně 20 m umístěn velkokapacitní seník. U obou hal v čelních stěnách byla vrata. Hala č. 1 byla postavena v roce 1985 a hala č. 2 v roce 1989.

Průběh zásahu

Na operační a informační středisko HZS Středočeského kraje v Kladně byl požár ohlášen 29. června 2005 v 00.53 hodin. V 00.54 hodin byl vyhlášen poplach stanici Beroun pro požární techniku VEA, CAS 16, CAS 32, a pro jednotku SDH obce (dále jen JSDHO) Zdice s požární technikou CAS 32 a DA 12. Na místo požáru se první dostavila JSDHO Zdice (vzdálenost od základny 3 km) v čase 01.05 hodin. V 01.07 hodin se na místo zásahu dostavil velitel čtyř stanic Beroun, který převzal velení u zásahu. Na základě prvotních poznatků byl okamžitě vyhlášen II. stupeň poplachu dle požárního poplachového plánu. Požárem byly zachyceny dvě haly pro výkrm drůbeže. Spojovací krček nebyl požárem zasažen. Jednotky ze Zdic a Berouna nasadily čtyři proudy C 52 na hašení. V 01.20 hodin se na vodní zdroj (řeka Litavka) dostavila JSDHO Chodoun s požární technikou DA 12. V 01.23 hodin se na místo požáru dostavily jednotky stanice Hořovice s požární technikou CAS 32 a JSDHO Žebrák s požární technikou CAS 25 a DA 12. Jednotky nasadily další čtyři proudy C 52. Dále se začala vytvářet dálková doprava vody hadicemi od řeky Litavky vzdálené přibližně 800 m. V 01.33 hodin se na místo požáru dostavila JSDHO Lochovice s požární technikou CAS 25. Rovněž byla postupně zřízena dálková a kyvadlová doprava vody od řeky Litavky. V 01.59 hodin byly oba způsoby dálkové dopravy vody zcela funkční.

Veliteli zásahu bylo v době příjezdu na místo požáru zcela jasné, že obě haly nepůjdou zachránit. Důležité však bylo zachránit zděný spojovací krček, sousední halu, kde byli ustájeni býci a velkokapacitní seník, který se nacházel na druhé straně. V zadní části haly č. 1 bylo průzkumem zjištěno, že zadní vrata jsou otevřena. JPO mohly vést směr útoku vnitřkem haly proti frontě šíření požáru. Tím se podařilo zcela uchránit spojovací krček.

Lokalizace a likvidace požáru

V 01.30 hodin byl zřízen štáb velitele zásahu, kde byly obsazeny funkce velitel zásahu, náčelník štábu, člen štábu pro nasazení sil a prostředků a člen štábu pro týl.

Během zásahu došlo ke zřízení konstrukcí obou hal a tím se prodloužil čas likvidace. Haly byly vyčištěny a uvnitř se nenacházely žádné nebezpečné předměty. Vlivem značné intenzity hoření došlo k přehřátí vody v topném systému a k jejímu následnému vyvaření z expanzní nádrže na sousední adminis-

trativní budově. Následkem tohoto byly vytopeny kanceláře. V 02.20 hodin byl požár lokalizován. V těsné blízkosti haly č. 2 byl zaparkován momentálně nepojízdný nákladní automobil. Tento se podařilo rovněž zachránit. Celý zásah bylo nutné provádět v dýchacích přístrojích. Požár byl likvidován v 11.30 hodin. Na místo požáru bylo dodáno celkem 260 000 litrů vody. Průtočné množství na osmi proudech C 52 bylo 2400 l.min⁻¹. Plocha požáru byla 2720 m², fronta požáru byla 378 m.

Příčina vzniku požáru

Svědectví ohnisko bylo stanoveno u haly č. 1 přibližně 15 m, a to zhruba uprostřed delších obvodových stěn za čelní stěnou na západní straně a u haly č. 2 asi 20 m u spodní delší stěny za čelní stěnou na západní straně. Dle svědecké výpovědi jednoho zaměstnance, který je ubytován v administrativní budově vzdálené od hal přibližně 30 m, byl požár zpozorován ve spodní hale č. 1 a asi po pěti minutách v hale č. 2. Přenesení požáru z haly č. 1 na halu č. 2 vlivem sálavého tepla v tomto případě nepřicházelo v úvahu. Na základě těchto poznatků při šetření příčiny vzniku požáru byl přizván příslušník Policie ČR se služebním psem cvičeným na zjišťování přítomnosti hořlavých látek. Konečná příčina vzniku požáru nebyla dosud stanovena. Byly stanoveny dvě možné verze příčiny vzniku požáru:

- elektrická instalace (tato verze je nejméně pravděpodobná),
- úmyslné zapálení.

Specifika zásahu

Největší problém představovalo vypnutí elektrického proudu. Přivolaný elektrikář zprvu nedokázal vypnout pouze požárem zasažené haly. Vypnutí celého areálu bylo velice riskantní s ohledem na uskladněná kuřata soukromého zemědělce v jiné části bývalého družstva. Přivolaní technici rozvodných závodů zpočátku nespolupracovali na patřičné úrovni. Hasiči museli důsledně používat roztržité proudy.

Zasahující hasiči po celou dobu zásahu používali dýchací přístroje. To platilo i pro členy jednotek SDH, kteří jsou většinou vycvičeni k zásahům v dýchací technice.

Při zásahu byly použity dva osvětlovací agregáty, které jsou ve výbavě zásahových vozidel.

Pro zabezpečení spojení mezi jednotkami HZS Středočeského kraje a jednotkami SDH obcí byl na místě zásahu zřízen převodník mezi analogovým a digitálním systémem. Celý zásah probíhal na zásahových kanálech.

Stanovené priority, a to ochrana haly s býky, seníku a spojovacího krčku se podařilo zásahem naplnit. Vhodným nasazením proudů se navíc podařilo zachránit čtvrtinu jedné z hal. Během zásahu došlo ke zranění jednoho hasiče.

Možnosti vyhodnocení laboratorních výsledků pro potřeby certifikace

Ing. Otto DVORÁK, Ph.D., Technický ústav požární ochrany Praha

Článek navrhuje postup statistického vyhodnocení kvantitativních výsledků zkušebního stanovení jakostního parametru technického prostředku PO nebo hasiv naměřených za podmínek opakovatelnosti. Postup je využitelný při certifikaci na základě zkušební ověřování tohoto jakostního parametru.

Testování výrobků v laboratoři se statistickým vyhodnocením výsledků

Kvalita výrobku pro potřebu jednotek PO k hasebnímu zásahu může být charakterizována měřitelnou kvantitativní vlastností např. M , která má u kvalitního výrobku určitou hodnotu např. M_0 . Pokud při ověřování vlastnosti M při certifikaci byla u dodaného vzorku výrobku zjištěna hodnota $M = M_0$, je potvrzena jeho kvalita a certifikát mu může být udělen.

V opačném případě, pokud je $M < M_0 = M_0 - \Delta$, nebo když $M > M_0 = M_0 + \Delta$, nepotvrdila se jeho jakost a certifikát mu udělen být nemůže.

Zkušební normovaná metoda obvykle vyžaduje měření vlastnosti výrobku M opakovaně n -krát s konkrétními číselnými výsledky $X_1, X_2, \dots, X_n$.

Výsledky X_i ($i = 1, 2, \dots, n$) nejsou rovny M , ale mají hodnoty $X_i = M + \varepsilon_i$, kde ε_i jsou nejistoty měření. Pokud jsou tyto nejistoty navzájem nezávislé a mají normální rozdělení se střední hodnotou Θ a s rozptylem σ^2 , respektive směrodatnou odchylkou σ , potom lze použít k hodnocení výsledků zkoušek následující postup:

Určí se tzv. *interval spolehlivosti* (též konfidenční interval) pro hodnotu M tak, aby platilo:

$$P(\underline{M} \leq M) = 1 - \alpha/2, \text{ tj. } P(\underline{M} > M) = \alpha/2,$$

$$P(\overline{M} \geq M) = 1 - \alpha/2, \text{ tj. } P(\overline{M} < M) = \alpha/2,$$

$$\text{tj. } P(\underline{M} \leq M \leq \overline{M}) = 1 - \alpha,$$

Pravděpodobnost, že interval nebude obsahovat skutečnou hodnotu je α .

Číslo $(1 - \alpha)$, zvolené podle závažnosti následků omylů (zpravidla 0,90 nebo 0,95 či 0,99), je tzv. *koeficient spolehlivosti* (též konfidenční koeficient). Jeho doplněk do 1, rovný α , je tzv. *riziko omylu*.

Za daných předpokladů (normalita rozdělení chyb) má interval spolehlivosti tvar

$$\underline{M} = \bar{x} - \mu_{1-\alpha/2} \frac{\hat{\sigma}}{\sqrt{n}}, \quad \overline{M} = \bar{x} + \mu_{1-\alpha/2} \frac{\hat{\sigma}}{\sqrt{n}}$$

kde $\bar{x}$ je aritmetický průměr výsledků

$$\bar{x} = \frac{1}{n}(x_1 + x_2 + \dots + x_n)$$

a $\mu_{1-\alpha/2}$ je tzv. *kvantil standardního normálního rozdělení*, definovaný vztahem

$$\Phi(\mu_{1-\alpha/2}) = \frac{1}{\sqrt{2\pi}} \int_{-\infty}^{\mu_{1-\alpha/2}} e^{-\frac{z^2}{2}} dz = 1 - \frac{\alpha}{2}$$

Pro nejběžnější hodnoty α (0,1 nebo 0,05 či 0,01) jsou tyto kvantily rovny

α	$1 - \alpha/2$	$M_{1-\alpha/2}$
0,01	0,995	2,576
0,05	0,975	1,960
0,10	0,950	1,645
0,20	0,900	1,282

Rozhodování o způsobilosti výrobku k danému účelu by mohlo být následující:

$\underline{M} > M_H = M_0 + \Delta$, není vyloučena možnost, že $M > M_H$, proto výrobek nesplňuje kvalitativní kritérium a nelze ho schválit,

$\underline{M} < M_D = M_0 - \Delta$, není vyloučena možnost $M < M_D$, výrobek opět nesplňuje kvalitativní kritérium a nelze ho schválit,

$M_D < \underline{M} < \overline{M} < M_H$ s vysokou pravděpodobností je M mezi přípustnými hodnotami M_D a M_H a proto lze výrobek schválit.

Stupeň ochrany proti možným omylům lze vyjádřit takto:

- Je-li ve skutečnosti $M > M_H = M_0 + \Delta$, potom s vysokou pravděpodobností (předem zvolenou) $1 - \alpha/2$ bude $\underline{M} < M_D$ a výrobek je potřebně neschválen.

- Je-li ve skutečnosti $M = M_0$ (M se rovná ideální hodnotě M_0), potom s vysokou pravděpodobností $1 - \alpha$ bude $M_D < \underline{M} < \overline{M} < M_H$ a výrobek lze schválit.

Nepříjemná/nerozhodná situace může nastat, když interval spolehlivosti $(\underline{M}, \overline{M})$ obsahuje jak hodnotu M_0 , tak i některou z hodnot M_D, M_H . V tom případě nelze vyloučit ani možnost $M = M_0$ (ideální hodnota), ani $M < M_D$ (M má příliš nízkou hodnotu), případně $M > M_H$ (M má příliš vysokou hodnotu). Této situaci se lze vyhnout, když se zvolí počet měření n tak, aby délka intervalu spolehlivosti $d = \overline{M} - \underline{M}$ byla menší než Δ , tj. když se položí

$$n = \min \left\{ k, k \geq \frac{4\mu_{1-\alpha/2}^2 \cdot \sigma^2}{\Delta^2} \right\}$$

Výpočtem se lze přesvědčit, že v tomto případě není možné, aby interval $(\underline{M}, \overline{M})$ obsahoval ideální hodnotu M_0 a zároveň některou z hodnot M_D nebo M_H .

Pokud však hodnota σ , charakterizující variabilitu výsledků chyb měření, nebude známa, musí se odhadnout z výsledků měření $X_1, X_2, \dots, X_n$ podle vzorce

$$S = \frac{1}{\sqrt{n-1}} \sqrt{\sum_{i=1}^n (X_i - \bar{X})^2},$$

$$\text{kde } \bar{X} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n X_i$$

Interval spolehlivosti potom je

$$\underline{M} = \bar{x} - t_{n-1, \alpha/2} \cdot \frac{\beta}{\sqrt{n}}$$

$$\overline{M} = \bar{x} + t_{n-1, \alpha/2} \cdot \frac{\beta}{\sqrt{n}}$$

kde $t_{n-1, \alpha/2}$ je tzv. 100 $\alpha/2$ % kritická hodnota Studentova t -rozdělení s $(n-1)$ stupni volnosti [1]. Délka intervalu spolehlivosti

$$(\overline{M} - \underline{M}) = 2 t_{n-1, \alpha/2} \cdot \frac{\beta}{\sqrt{n}}$$

samozřejmě není známa. Je závislá na hodnotě β , která bude zjištěna měřením. Nelze tudíž zjistit potřebný počet opakování měření n .

Východiskem z této situace je následující dvoustupňový postup pro určení intervalu spolehlivosti předem dané délky:

1. uskuteční se n_1 opakovaných měření sledované veličiny X a následně se vypočítají základní statistické ukazatele výsledku

$$\bar{x}_1 = \frac{1}{n_1} (X_1 + X_2 + \dots + X_{n_1})$$

a směrodatná odchylka

$$S_1 = \frac{1}{\sqrt{n_1 - 1}} \sqrt{\sum_{i=1}^{n_1} (X_i - \bar{x}_1)^2},$$

2. vypočte se délka intervalu spolehlivosti při těchto hodnotách

$$d_1 = \overline{M} - \underline{M} = 2 S_1 \cdot t_{n_1-1, \alpha/2} \cdot \frac{1}{\sqrt{n_1}}$$

Je-li $d_1 \leq \Delta$ postupuje se stejně jako v případě, kdy je známa σ s hodnotou β_1 na místo σ .

3. Jestliže v 2. kroku vyjde $d_1 > \Delta$, provede se dalších n_2 měření $X_{n_1+1}, X_{n_1+2}, \dots, X_{n_1+n_2}$ a vypočte se nový aritmetický průměr

$$\bar{x} = \frac{1}{n_1 + n_2} (X_1 + X_2 + \dots + X_{n_1} + X_{n_1+1} + X_{n_1+n_2}),$$

$\bar{x}$ je aritmetický průměr všech $n = n_1 + n_2$ měření.

Interval spolehlivosti $(\underline{M}, \overline{M})$ se určí jako $\underline{M} = \bar{x} - \Delta$, $\overline{M} = \bar{x} + \Delta$,

Počet dodatečných potřebných měření n_2 se určí tak, aby bylo

$$\sqrt{(n_1 + n_2)} \geq 2 t_{n_1-1, \alpha/2} \cdot \frac{\beta_1}{\Delta}.$$

Použitá literatura:

[1] MELOUN, M., MILITKÝ, J.: *Statistické zpracování experimentálních dat*. Praha: PLÚS, 1994.

[2] *Poznámky z konzultace s Ing. J. Machkem, CSc., MFF Praha, 2004.*

[3] JANKO, J.: *Statistické tabulky*. Praha: ČAV, 1958, 107 s. ■

Mezinárodní odborný seminář k vyšetřování příčin vzniku požárů

pplk. Ing. Rudolf KAISER, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

V červnu letošního roku se ve švédském Revinge uskutečnil seminář na téma „Metody vyšetřování požárů a poznatky z požárů a jiných relevantních událostí“. Seminář byl pro členské státy EU organizován Švédskou agenturou záchranných služeb (Swedish Rescue Services College) v rámci akčního programu pro civilní ochranu Evropské komise – generálního ředitelství pro životní prostředí.

Cílem semináře, na kterém bylo zastoupeno 19 zemí EU, byla prezentace příspěvků delegátů jednotlivých zemí a dále realizace konzultací a praktického cvičení se zaměřením na šetření a zjišťování příčin vzniku požárů a využívání poznatků též ve vztahu k výrobkům a jejich bezpečnosti.

Jednáni semináře zahájil a řídil Björn Albinson (Swedish Rescue Services Agency) manažer semináře, který účastníky semináře seznámil též s činnostmi této agentury.

Prezentace členských států EU byla zahájena příspěvkem naší delegace na téma „Zjišťování příčin vzniku požáru v České republice“.

V dalším průběhu semináře byly předneseny níže uvedené příspěvky:

Maďarsko: Příprava statistiky požárů a postupy vyšetřování požárů podle maďarských předpisů.

Francie: Informace o hasebním zásahu na velký požár hotelu Opera v Paříži a následných opatřeních požární bezpečnosti.

Lotyško: Stručná informace o vyšetřování požárů policií a hasiči.

Litva: Seznámení s postupy vyšetřování požárů, vedením statistiky požárů, zkušební metodikou pro stanovení hloubky prouhelnatění dřevěné konstrukce pro potřebu lokalizace ohniska požáru.

Holandsko: Informace o vyšetřování požárů policií.

Slovensko: Organizace požární ochrany a vyšetřování požárů.

Polsko: Informace o požární škole v Poznani, požární statistice, klasifikaci požárů, příčinách požárů, vyšetřování požárů.

Švédsko: Výcvik hasičů a policistů ve vyšetřování požárů, vyšetřování požárů, interpretace ohniska a iniciátorů požárů z foto dokumentace. Praktická příručka pro výcvik nováčků/vyšetřovatelů požárů policie a hasičů.

Velká Británie: Nové snahy zaměřené na snížení počtu požárů v souvislosti se žhářstvím, postupy při vyšetřování takových požárů (školení, výcviku). Přístupy v oblasti pojišťovnictví. Založení Fóra

pro kontrolu zhářství a jeho programy. Spolupráce policie a hasičů.

Dánsko: Identifikace ohniska, materiálu podílejícím se na vzniku požáru, iniciátoru podle popožárních stop, rekonstrukce vzniku požáru, závěry, interpretace popožárních obrazců.

Praktická cvičení a konzultace

Způsob vyšetřování šesti modelových požárů včetně výsledků, popožární stopy a „Praktická příručka pro výcvik nováčků/vyšetřovatelů požárů policie a hasičů“. (Vznikla ve spolupráci institucí a laboratoří pro zjišťování příčiny požárů Finska, Francie, Holandska, Norska, Švédska, Švýcarska a Velké Británie. Tato spolupráce proběhla před vstupem České republiky do tohoto projektu.)

- RAPEX (Rapid Alert information system for Non-Food Products),
- výrobky a jejich požární bezpečnost,
- prezentace konkrétních požárů,

- jakost elektrických zařízení, pojistných skříní a osvětlovacích těles ověřovaná požárními zkouškami.

V tematickém okruhu „Vyšetřování modelových požárů“ byli účastníci rozděleni do skupin a po vystrojení pracovními kombinézami a bezpečnostními přilbami přemístěni do prostoru modelových požárů realizovaných v UNIMO-buňkách o rozměru asi 3 m x 2 m x 2 m s vnitřním vybavením. Buňky byly zařízeny před požárem jako kuchyně, ložnice, obývací pokoj, opravárenská dílna a prádelna. Každá buňka měla samostatné vstupní dveře, jedno okno, elektrické zásuvkové a světelné rozvody s pojistnou skříňkou vně u vchodu.

Pro účely cvičného zjišťování příčiny vzniku po požáru byla u dveří vyvěšena stručná policejní zpráva - viz obr. č. 3. Cílem cvičného vyšetřování na každém místě požáru bylo lokalizovat ohnisko, případně ohniska požáru, iniciátor požáru a směr šíření požáru a o výsledku

šetření vypracovat písemné poznámky, jako podklad pro diskuzi. Diskuze ke každému scénáři požáru se uskutečnila ve speciální posluchárně s výhledem do „Požární místnosti“ a „Detekční místnosti“, vybavených na prosklených čelních stěnách plátny pro potřebu promítání filmů.

Požární místnost umožňovala předvést posluchačům modelové požáry do 1 MW, měřit tepelný tok, nárůst teploty, hašení požáru pomocí sprinklerů. Detekční místnost byla vybavena kouřovými a plamennými hlásiči EPS, kouřovými klapkami, systémem vzorkování plyných zplodin hoření z požární místnosti.

Po kolektivním prodiskutování jednotlivých scénářů požáru bylo vždy promítáno video zachycující vnitřní vybavení a stav místností před požárem, další vývoj situace (vniknutí žháře, založení požáru, vznik/šíření požáru) a následně vzhled totálně vyhořelé místnosti. Tato posloupnost byla velmi názorná, ilustrativní pro potřebu praktické odborné přípravy nováčka/vyšetřovatele požáru. (Bylo přislíbeno zaslání videa, popisů požářiště a výsledků vyšetřování účastníků na DVD.)

Rovněž zajímavé byly informace k systému RAPEX (Rapid Alert information system for Non-Food Products), mající za cíl rychle poskytovat členským státům EÚ informace o spotřebním zboží nepotravinářského charakteru, kte-

ré byly vyhodnoceny jako nebezpečné. (Poznámka autora: V České republice je tato oblast v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu.)

■ Zajímavé příspěvky

- Polsko - u panelových domů zateplováných v Polsku PUR panely bylo zaznamenáno za období 1999 až 2003 celkem 75 požárů,
- Švédsko - požáry od ledniček ve Švédsku v letech 1995 až 1996, kdy šlo o vznícení od plastové elektrické svorkovnice u kompresoru,

- Francie - požáry hromadných garáží, zejména pak modernizačních prvků za posledních 30 let ve stavebním provedení z hlediska požární bezpečnosti, instalace sprinklerů a zařízení pro odvětrání kouře s potřebnými parametry.

Seminář byl velmi přínosný a na tom, že je v dané oblasti potřebné nadále intenzivně pracovat, se shodli všichni jeho účastníci. Je povzbudivé, že v rámci EÚ nezůstala tato oblast, vycházející ze zjišťování příčin vzniku požárů, bez patřičné pozornosti. ■

Současný vývoj v oblasti směrnice Rady 89/106/EHS o stavebních výrobcích

mjr. Ing. Zdeněk HOŠEK, MV-generální ředitelství HZS ČR

Tvorba, postupné naplňování, správa a praktické uplatňování směrnice Rady 89/106/EHS o sblížení zákonů a správních předpisů členských států, týkajících se stavebních výrobků, ve znění směrnice Rady 93/68/ES, je v rámci Evropského hospodářského prostoru^[1] zajišťována a koordinována Stálým výborem pro stavebnictví^[2], zřízeným podle článku 19 téže směrnice Evropskou komisí. V dubnu letošního roku se v Bruselu uskutečnilo 61. řádné zasedání Stálého výboru pro stavebnictví, v jehož průběhu byly projednávány zásadní koncepční a věcné změny v oblasti směrnice Rady 89/106/EHS (CPD - Construction Products Directive).

■ Připravované změny

V průběhu své již téměř šestnáctileté existence přinesla směrnice CPD místo očekávaného zjednodušení a zefektivnění trhu v oblasti stavebních výrobků řadu velmi závažných problémů. Vzniklá situace si vyžádala přímou intervenci Evropské komise (dále jen „Komise“), která byla nucena učinit několik zásadních opatření a koncepčních změn v této oblasti. Jde o následující opatření:

1. příprava změny směrnice CPD na základě vyhodnocení její účinnosti,
2. změna koncepce a struktury poradních orgánů Komise a Stálého výboru pro správu směrnice CPD.

Současné hodnocení účinnosti směrnice CPD není ze strany Komise pozitivní, a to zejména z důvodů, že zmíněná direktiva není členskými státy respektována a v mnoha případech je pouze cíleně implementována do jejich národního práva. Členské státy mnohdy interpretují obsah této směrnice účelově a nezřídka uplatňují další nadbytečné národní požadavky na stavební výrobky, což ve svém důsledku vede k deformaci podmínek jednotného trhu. Současně vzniká riziko, že Světová obchodní organizace^[3] bude považovat tento stav za vytváření překážek volnému pohybu zboží.

Dalším velmi frekventovaným problémem je vzájemné uznávání výsledků posouzení shody mezi členskými státy. Rovněž povinnost připojení označení CE k certifikovaným stavebním výrobkům je chápána v členských státech rozdílně. Například Velká Británie, Portugalsko a Finsko připojení označení CE nepovažují za povinné.

Otevřeným problémem v oblasti stavebních výrobků zůstává nadále také otázka jednoznačného definičního vymezení sériové a kusové výroby stavebních výrobků určených k uvedení na trh, a to včetně stanovení způsobu posuzování jejich shody.

Již samotná existence třinácti nezávazných Pokynů Stálého výboru^[4] vydaných k aplikační problematice směrnice CPD je závažným důvodem k zamyšlení se nad efektivností a potřebou takového mnohoznačného dokumentu. Stávající situace vyvolala potřebu bezodkladného zahájení celoevropské diskuse nad koncepčními změnami v oblasti stavebních výrobků určených k uvedení na trh podle směrnice CPD.

Právě 61. řádné zasedání Stálého výboru se stalo prvním expertním fórem, které jednalo a rozhodovalo o další budoucnosti této směrnice. Komise po dlouhých a složitých jednáních s členskými státy zastoupenými ve Stálém výboru dospěla k závěru, že je nevyhnutelné provést neodkladně analýzu účinnosti stávající směrnice CPD a na základě získaných výstupů rozhodnout o dalším postupu v této oblasti.

■ Analýza účinnosti směrnice CPD

Cílem analýzy účinnosti směrnice CPD je zdokumentovat zda směrnice CPD není v současné podobě překážkou konkurenceschopnosti a rozvoje stavebnictví a zda za dobu své účinnosti přinesla očekávané výsledky. Zejména by měla dát odpověď na zásadní otázku, a to zda je další existence směrnice CPD opodstatněná a potřebná, nebo má-li být směrnice CPD nahrazena jiným, zcela odlišným právním předpisem ES. V současné době existuje v rámci EU a ESVO určitý předpoklad, že stávající směrnici CPD bude možné ještě novelizovat nebo revidovat, a že výsledky provedené analýzy bude tudíž možné využít zejména k provedení potřebných změn.

Výběrové řízení a zadání podmínek pro zpracování zmíněné analýzy bylo oznámeno v Úředním věstníku EU^[5] pod číslem No ENTR/04/61. Analýza bude provedena metodou rozšířeného posouzení dopadů směrnice CPD na administrativu, právní jistoty, bezpečnost a ochranu občanů. Dále bude analyzován rozsah plnění základních požadavků na stavby, posouzena funkčnost jednotného vnitřního trhu a dopady na konkurenceschopnost EU.

Po dokončení analýzy budou její závěry předloženy po dobu tří měsíců k veřejné diskusi. Pokud bude na základě výsledků analýzy rozhodnuto o provedení změny stávající směrnice CPD, lze očekávat návrh její novely nejdříve koncem roku 2006. S ohledem na časovou náročnost procesu projednávání právních předpisů v Evropském parlamentu lze předpokládat zachování stávající podoby směrnice CPD ještě nejméně po dobu dalších pěti let, tj. do roku 2010.

■ Další změny

Následným koncepčním krokem Komise je omezení celkového počtu odborných skupin Stálého výboru působících v oblasti správy směrnice CPD a změna jejich vnitřní struktury. V současné době působí v oblasti správy směrnice CPD řada poradních orgánů a pracovních skupin s rozdílným zaměřením, kompetencemi a s různým zastoupením expertů z jednotlivých členských států, zemí ESVO, ale také z jiných zájmových skupin a výborů (v současnosti je zastoupeno minimálně 25 expertů v jedné pracovní skupině). Průhlednost a koordinace činnosti jednotlivých skupin je proto značně komplikovaná a finančně náročná.

Dalším problémem je, že Komise sama disponuje v současné době pouze dvěma odbornými pracovníky působícími v sekci pro stavebnictví. Tito experti řeší převážně globální a koncepční problémy stavebního průmyslu, které souvisejí s implementací směrnice CPD. Z uvedených důvodů nemůže být Komise logicky rovnocenným partnerem národním expertům.

V zájmu dosažení větší efektivity, vyváženosti a z důvodu snížení administrativní náročnosti správy směrnice CPD připravila Komise návrh na reorganizaci poradních orgánů zřízených a působících v rámci správy směrnice CPD. V souladu s tímto návrhem byl na 61. řádném zasedání Stálého výboru schválen nový systém poradních orgánů Komise a Stálého výboru, který bude tvořen expertními skupinami Komise a pracovními skupinami Stálého výboru.

■ Expertní skupiny Komise

Ředitelstvím DG Enterprise/G3 Construction bylo doporučeno a členskými státy schváleno, že Komise bude ve své přímé působnosti zřizovat expertní skupiny EG^[6] pro oblast CPD, které budou sloužit výhradně jejím potřebám. Jedná se o:

- EG pro požární záležitosti – EGF^[7],
- EG pro stavební výrobky přicházející do kontaktu s pitnou vodou – RG-CPDW^[8],

- EG pro nebezpečné látky ve stavebních výrobcích.
- EG budou plnit funkci poradního orgánu Komise pro přípravu předpisů a dalších dokumentů. Úloha EG bude především politická (konkurenceschopnost, obchodní politika, průmyslová politika). Členy EG budou jmenovat jednotlivé členské státy. Komise připouští v rámci ekonomické únosnosti zastoupení pouze jednoho experta z každého členského státu. Pokud by některý členský stát navrhoval dva experty, Komise si vyhrazuje právo kritériálního výběru vhodnějšího z obou kandidátů. Experti mohou být jmenováni pouze nezávislé osoby, které nemohou mít mandát od svých nadřízených úřadů (např. ministrů).

■ Pracovní skupiny Stálého výboru

Pracovní skupiny WG^[9] budou sloužit výhradně potřebám Stálého výboru pro řešení otázek v oblasti uvádění stanovených stavebních výrobků na trh. Pokud jde o činnost jednotlivých WG, ta by měla být zcela v režii Stálého výboru, včetně způsobu ustavení, obsazení a stanovení věcné náplně činnosti. Charakter činnosti WG bude, narozdíl od EG, výlučně technického charakteru.

■ Stávající pracovní skupiny zřízené Stálým výborem

V otázce zachování stávajících pracovních skupin zřízených Stálým výborem bylo rozhodnuto, že po vyhodnocení jejich dosavadní činnosti bude zvážena možnost případné transformace do nově připravovaného systému, a to s odlišnou vnitřní strukturou zastoupení jednotlivých členských států.

Pokud jde o Skupinu národních korespondentů pro Eurokódy ENC^[10], Komise prosazuje s ohledem na probíhající reorganizaci zrušení této pracovní skupiny. S tímto návrhem se však neztotožňuje většina členských států, které se vyslovily pro zachování další existence této skupiny s tím, že Stálý výbor ani Komise nebudou hradit žádné náklady spojené s její další činností.

V případě dalšího působení Skupiny pro notifikované orgány GNB^[11] v rámci Stálého výboru vyslovila Komise názor, že se jedná o službu, a proto by měla být do budoucna její činnost vyňata z působnosti Stálého výboru, respektive sekce stavebnictví a převedena do působnosti sekce pro vnitřní trh při DG Enterprise.

■ Některé iniciativy Komise

Vzhledem k náročnosti a rozsahu výše uvedených koncepčních úkolů a změn v oblasti směrnice CPD neplánuje Komise - sekce stavebnictví v letošním roce žádné další legislativní práce. V závislosti na výsledcích příštího řádného zasedání Stálého výboru předpokládá ještě přijetí rozhodnutí Komise, kterým se doplní rozhodnutí Komise 2001/671/ES, pokud jde o klasifikaci z hlediska chování střech a střešních krytin při vnějším požáru (CONSTRUCT 05/696) a rozhodnutí Komise pokud jde o klasifikaci elektrických kabelů z hlediska reakce na oheň (CONSTRUCT 05/690). Příští řádné zasedání Stálého výboru je plánováno na druhou polovinu října 2005.

■ Vysvětlivky:

[1] Evropský hospodářský prostor tvoří území EU a členských zemí Evropského sdružení volného obchodu (ESVO, anglický ekvivalent pro ESVO = EFTA - European Free Trade Association).

[2] SCC - Standing Committee on Construction.

[3] WTO - World Trade Organization.

[4] GP - Guidance Paper.

[5] OJEU - Official Journal of EU.

[6] EG - Experts Groups.

[7] EGF - Experts Group on Fire Issues.

[8] RG-CPDW - Regulators Group for Construction Products in contact with Drinking Water.

[9] WG - Working Groups.

[10] ENC - Eurocodes National Correspondents.

[11] GNB - Group of Notified Bodies.

Technický automobil 4 – LIAZ 101

pplk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

V roce 1978 byla na Hlavní správě požární ochrany v Praze vypracována úvodní studie k vývoji technického automobilu.

Studie hodnotila technické a nářadové automobily německé firmy Magirus, rakouské firmy Rosenbauer, a to na podvozku Mercedes a podvozku Unimog. Hodnocen byl také sovětský technický automobil na podvozku ZIL 131 a polský technický automobil na podvozku Star. Mezi automobilovými podvozky, které byly uvažovány pro tuzemský TA byly domácí podvozky Avia 30 a Škoda 101.86 (později značený LIAZ 101) a východoněmecký podvozek nákladního automobilu IFA W50. Závěr této studie dopadl podle všeobecného očekávání, bylo doporučeno použití podvozku Š 101 s velkou kabinou osádky a s účelovou nástavbou důsledně inspirovanou řešením firmy Rosenbauer s hydraulickou rukou na zádi a s výměnnými kontejnery ve vnitřní části nástavby.

Po mnoha často beznadějných jednáních s výrobcem a jeho nadřízenými orgány byly v roce 1981 vypracovány základní technicko-taktické podmínky pro vývoj a výrobu technického automobilu 1. Číselný údaj nevyjadřoval hmotnostní třídu, ale vybavení základním příslušenstvím pro běžné technické zásahy. Tyto podmínky byly uplatněny v n. p. Karosa Vysoké Mýto, kde na jejich základě a po dalších téměř nekonečných jednáních vypracovali v roce 1989 konečný projekt tohoto požárního automobilu. Ještě 10. ledna 1990 Hlavní správa požární ochrany zadala jeho výrobu s tím, že první automobil měl být vyroben již v příštím roce s označení TA 4 – L 101.

Uplatnění nového TA mělo být jak při provádění samostatných technických zásahů, tak při technické podpoře jednotek například u hasebního zásahu ve složitých podmínkách. Z této skutečnosti vycházel i požadavek na kabinu osádky vybavenou čtyřmi sedadly, kde měla zaniknout poslední řada sedadel a měla být nahrazena úložným prostorem pro drobné nebo drahé požární příslušenství. Základní požární příslušenství mělo být uloženo v účelové nástavbě, ve skříňích přístupných z obou stran. Další speciální požární příslušenství pak mělo být uloženo v ocelovém koši o rozměrech 1240 mm x 835 mm x 970 mm a nosnosti 900 kg, který byl vložen shora do účelové nástavby namísto po nádrži na vodu a pěnídlo.

Za zkrácenou karosérii účelové nástavby měl být rám podvozku osazen hydraulickou rukou HR 5000 slovenské produkce s maximálním vyložení 6 m a s nosností minimálně 3000 kg při vyložení 1,75 m. Rám podvozku měl být

Technický automobil 4 – LIAZ 101

dále vybaven lanovým navijákem typu Praga V3S, který měl být rekonstruován na pohon od hydromotoru namontovaného na přírubu převodovky.

Další novinkou měl být teleskopický osvětlovací stožár, původně navržený ve dvou variantách, a to lanový ručně vysouvaný nebo jako stožár vysouvaný pneumaticky. Měl zajistit osvětlení místa zásahu z výšky 7 m. Jeho napájení měla zajišťovat elektrocentrála DES 15S, která byla umístěna v zadní pravé skříni.

Základní jízdní a výkonové parametry nového technického automobilu měly být shodné nebo se jen mírně lišit od parametrů CAS K25.

Funkční vzorek technického automobilu

Vedle rakouského vzoru TA, který byl ve vlastnictví jednoho bratislavského závodního požárního útvaru, však existoval ještě funkční vzorek, vyrobený před rokem 1990. Byl také v Bratislavě, a to u městského požárního útvaru. Tento plně funkční technický automobil vznikl díky mimořádné aktivitě bratislavských hasičů a vstřícnému postoji výrobce n. p. Karosa, závod Polička.

Skupina bratislavských hasičů vytvořila téměř na koleně a s minimálním množstvím výrobní dokumentace ve spolupráci s techniky Karosy tolik požadovaný požární automobil. Jeho autoři využili podvozek a především nástavbové díly určené pro CAS K25. Dále sehnali tehdy nedostatkovou a bilančovanou hydraulickou ruku a další nedostatkové tuzemské komponenty. Významně spolupracovali s armádou, od které získali vyřazený anténní stožár, který rekonstruovali na osvětlovací. Technický automobil vybavili pěti koši

(kontejnery) pro vkládání do účelové nástavby shora. S ohledem na omezené finanční možnosti tehdejších tvůrců byl jeden koš vybaven veškerými adaptéry pro hydraulickou ruku, druhý přenosnou motorovou stříkačkou s hadicemi a armaturami pro požární zásah, třetí byl vybaven nádobami na pohonné hmoty apod.

Kuriózní skutečností je to, že tvůrci tohoto technicky zajímavého požárního automobilu museli tuto činnost řešit v rámci zlepšovatelského hnutí, aby za získanou odměnu mohli uhradit některé platby a současně mohli své dílo legalizovat.

Závěr

Po roce 1990 se, mimo jiné, změnila podmínky pro nákup nové požární techniky, a tak již nebyl realizován původní záměr v první vlně vybavit technickým automobilem bývalé krajské útvary a postupně pak vybavit přibližně dalších deset okresních útvarů ročně. Vyvíjel se však také pohled na taktické uplatnění technických automobilů a změnila se i nabídka automobilových podvozků a dalších důležitých komponentů pro jejich výrobu. Původní hydraulická ruka byla v první polovině devadesátých letech minulého století nahrazena méně rozměrnou hydraulickou rukou HIAB 050A a podvozek LIAZ 101 ustoupil tehdy novému a výkonnému podvozku Tatra 815 v provedení 4x4. Řada věcných prostředků pro základní technické zásahy se stala dostupnou, a tak zdomácněla zejména v cisternových automobilových stříkačkách a vybavení technických automobilů věcnými prostředky se začalo specializovat zejména na úniky ropných produktů nebo nebezpečných látek. ■

Zajímavosti z veletrhu INTERSCHUTZ 2005

pplk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Po pěti letech se letos v červnu opět konala jedna z nejvýznamnějších hasičských akcí tohoto roku, mezinárodní veletrh INTERSCHUTZ 2005. Jde o prestižní výstavu, na kterou se připravují všichni významní výrobci požární techniky, aby prezentovali to nejlepší ze své produkce a letošní ročník rozhodně odbornou veřejnost nezlamal.

Základní informace o mezinárodním veletrhu INTERSCHUTZ 2005 byly již v tomto časopisu publikovány. Dovolte mi na ně navázat informacemi o některých zajímavých konstrukčních novinkách v provedení tradiční požární techniky. Letošní ročník prý nebyl svou rozlohou největší, pro odbornou veřejnost však zvláště zajímavý.

Bezpečnější požární automobily

V prvé řadě je vhodné se zmínit o nových směrech v oblasti bezpečnosti práce hasičů při používání požární techniky, a to nejenom při používání účelové nástavby. Řada výrobců požárních automobilů představila vedle nových a ještě výkonnějších konstrukcí účelových nástaveb také nové, perspektivní bezpečnostní prvky aplikované do konstrukce kabiny pro osádku. To se týká zejména prvků souvisejících s bezpečnějším nastupováním a vystupováním z požárního automobilu.

Madla a držadla

Jakýmsi hitem veletrhu byla tendence výrobců kabin požárních automobilů barevně zvýraznit madla a držadla určená pro nástup nebo výstup z kabiny osádky, a to v prostoru kabiny s druhou a další řadou sedadel. Na rozdíl od tradičních přídržných prvků v samotné kabině, byla tato madla provedena v nápadné, pronikavě žluté barvě. Samotná madla byla navrhována v dostatečných délkách, zpravidla v plném rozměru

Kombinace madla na dveřích s madly v kabině osádky v požárním automobilu firmy EMPL

Madla na dveřích požárního automobilu firmy Rosenbauer

Stropní přídržná madla v kabině pro osádku požárního automobilu firmy Rosenbauer

dveří, a uzpůsobena především pro držení se v rukavicích. Některá madla na dveřích byla dokonce řešena i jako madla vhodná pro držení se i během jízdy. Madla na dveřích byla doplněna jedním nebo dvěma, zpravidla dlouhými madly, umístěnými po stranách dveřního otvoru v pevné části karosérie kabiny osádky. Pro dostatečnou stabilitu sedícího hasiče při jízdě, především k zásahu, bylo mnoho požárních automobilů vybaveno jak anatomicky tvarovanými sedadly, tak rozměrnými pevnými přídržnými madly, a to zpravidla v celé šíři stropu nad každou řadou sedadel.

■ Svítivé lišty

Dalším významným bezpečnostním prvkem jsou zcela jednoznačně svítivé lišty pro označení hrany zpravidla horního schodu v kabině osádky. Na veletrhu je představila celá řada výrobců požárních automobilů, zejména z Evropy. Hlavní součástí těchto svítivých lišt jsou modře zabarvené diody, které svítí nebo blikají vždy při otevření dveří.

Hrana schodu vybavená svítivou lištou v místě přechodu do podlahy kabiny osádky

■ Bezpečnější schody

Výrobci požárních automobilů se zaměřili také na nové konstrukční řešení bezpečných nástupních stupaček a schodů do kabiny osádky. Mezi celou řadou zajímavých konstrukcí výklopných nebo výsuvných prvků mnoho hasičů zaujala kon-

Schody do kabiny osádky požárního automobilu firmy Rosenbauer

strukce schodů, které se vytáčejí podle svislé osy z prostoru pod podlahou kabiny, synchronně s otevřením dveří.

■ Kabina

Jinou formou zvyšování bezpečnosti při nástupu nebo výstupu z požárního automobilu je využití kabiny, jejíž řešení je odvozeno od osvědčené konstrukce autobusových karosérií, a to včetně užití snížené podlahy a dveří typických zejména pro městské nízkopodlažní autobusy. V Evropě je však toto řešení stále považováno za poněkud netradiční a také pravděpodobně i za finančně náročnější.

Kabina osádky požárního automobilu firmy Magirus

■ Stupačka účelové nástavby

Výklopné stupačky pro zpřístupnění požárního příslušenství v účelové nástavbě dnes nabízí téměř každý výrobce požárních automobilů. Jediným problémem těchto stupaček byla jejich absence v prostoru zadních náprav. Několik firem na veletrhu předvedlo své řešení výklopné stupačky pro prostor vedle zadní nápravy. V transportní poloze stupačka tvoří část karosérie nad zadním kolem aniž by jej zakrývala nebo jakkoli omezovala přístup k němu. Po sklopení pak tato stupačka vyplní prostor mezi přední a zadní stupačkou a vytvoří tak pochůznou plochu v celé délce účelové nástavby.

Stupačka účelové nástavby požárního automobilu firmy Ziegler

■ Závěr

Nové dokonalejší bezpečnostní prvky v požárních automobilech je v činnosti konstruktérů a výrobců vykročení správným směrem. Nezbyvá než doufat, že pro jejich zavádění nebude překážkou ekonomické hledisko. ■

Hromadná dopravní nehoda v Liberci

Do taktického cvičení se zapojil i hejtman Libereckého kraje

mjr. Bc. Petr ŠTAJNC, foto ppor. Jaromír MOTTL, HZS Libereckého kraje

Na konci června letošního roku proběhlo v Liberci v prostoru u kruhového objezdu na křižovatce ulic Rochlická, Dobíášova a Vratislavická taktické cvičení složek IZS Libereckého kraje (LK) s úkolem zdolávání následků hromadné dopravní nehody s velkým počtem raněných, vznikem požáru a únikem provozních náplní vozidel do povrchových vod a zeminy.

Cvičení bylo zaměřeno na prohloubení schopností velitelů a vedoucích složek IZS při společném řízení sil a prostředků s využitím štábu velitele zásahu, procvičení společné činnosti členů složek IZS při dopravní nehodě ve smyslu Bojového řádu jednotek PO (metodické listy D3 a D4), procvičení komunikace mezi složkami IZS a orgány krizového řízení obce s rozšířenou působností při koordinovaném zásahu, procvičení společné činnosti jednotek PO s dotčenými vodoprávními orgány při zásahu na unikající ropné produkty při kontaminaci vodního toku Nisy a metodické procvičení svolání sil a prostředků pro asanační práce při úniku 2000 l nebezpečné látky do zeminy.

Etapa příprav

Příprava takto rozsáhlého cvičení byla velmi náročná, proto již zhruba dva měsíce před jeho konáním bylo zahájeno jednání se zúčastněnými subjekty a především shánění autovraků. Koordinační porady probíhaly pravidelně každých 14 dní s tím, že poslední se uskutečnila 19 dní před termínem cvičení. Příprava cvičení na místě proběhla ve spolupráci se SSŽ Liberec a ČČK oblastním spolkem Liberec za účasti hejtmána Libereckého kraje Petra Skokana v prostoru nedokončené stavby komunikace. Cvičení se zúčastnilo 32 profesionálních (HZS LK, HZS ČD stanice Liberec, MV-GR HZS ČR) a 33 dobrovolných hasičů (JSDHO Liberec, Hrádek nad Nisou, Hodkovice nad Mohelkou) s cvičícími dalšími složkami IZS. Oblastní spolek Liberec ČČK zajistil 50 figurantů. Do zálohy pro potřeby přípravy cvičení a zajištění akceschopnosti jednotky ze stanice Liberec bylo povoláno dalších 14 hasičů. Celkem se na přípravě a realizaci v den konání cvičení podílelo 207 osob. Instalace simulované hromadné dopravní nehody proběhla v dopoledních hodinách dne 28. června 2005. Pro potřeby figurantů byl postaven vojenský stan a mobilní WC, bylo nainstalováno 14 automobilových vraků a jeden autobus a ve 12.00 hodin nastoupilo všech 54 figurantů s tím, že hejtman Libereckého

kraje přijal funkci figuranta na vlastní žádost a neohlášen. Pro přihlížející byl vyznačen prostor, odkud měli přehled po celém území cvičení, nebyli ohrožováni cvičícími a byli průběžně informováni příslušníkem HZS LK o právě probíhající činnosti.

Průběh cvičení

Při vlastním cvičení byla po příjezdu základních složek IZS zahájena jejich specifická činnost. Hasiči a zdravotníci postupně tvořili skupiny pro stanovení pořadí vyprošťování zachraňovaných (pro označení raněných byla použita „Karta hromadné nehody“ ZZS), pro provádění vyprošťovacích prací a pro vyvážení a vynášení zachraňovaných dle Bojového řádu jednotek PO (metodický list D3). Policie ČR ve spolupráci s městskou policií provedla uzavření komunikace, řízení dopravy, uzavření prostoru dopravní nehody, dokumentaci dopravní nehody včetně raněných a identifikace mrtvých.

Od začátku zásahu byl jeho velitelem sloužící velitel čtyř pprap. Radek Musil, v době příjezdu řídícího důstojníka převzal velení kpt. Bc. Petr Štajnc. Náčelníkem štábu velitele zásahu byl ustanoven plk. Ludvík Halmich. Současně s vyprošťovacími pracemi prováděli hasiči na řece Nise opatření k zamezení šíření náplní motorových vozidel.

Na místo bylo povoláno celkem sedm jednotek PO s hydraulickým vyprošťovacím zařízením, jeden automobilový jeřáb a dva vyprošťovací automobily. Zachraňovaní byli odnášeni a odváděni na evakuační stanoviště, kde lékaři prováděli další ošetření a třídění. Stabilizova-

ní pacienti byli dle potřeby odvázeni sanitami (na stanici HZS LK Liberec, kde si před maskováním připravili čisté oblečení a měli k dispozici sprchy), případně umisťováni do přistaveného autobusu dopravních podniků města Liberec, kde byli do doby odvozu chráněni před povětrnostními vlivy. Postupně byli povoláni zástupci Krajské hygienické stanice LK, ČIŽP, Povodí Labe, a.s., referátu životního prostředí Magistrátu města Liberec a Magistrátu města Liberec, kteří prováděli činnosti související se znečištěním půdy a povrchových vod (některé činnosti pouze metodicky) a metodicky zabezpečili ubytování pro cestující z turistického autobusu. Na místo byla také povolána psychologka z MV-GR HZS ČR, která poskytla posttraumatickou péči postiženým i zasahujícím na místě nehody.

Taktické cvičení bylo ukončeno nástupem zúčastněných, krátkým vyhodnocením a v 16.15 hodin po úplném úklidu předáním komunikace zástupci SSŽ.

Základní poznatky

- Některé cvičící složky se na místě zásahu dostavily v prakticky nereálných počtech a dojezdových časech. Toto ovlivnilo začátek cvičení, které jinak probíhalo v reálném čase.
- Cvičení potvrdilo nutnost procvičování součinnostních akcí podobného rozsahu pro prohloubení schopností velitelů a vedoucích složek IZS při společném řízení sil a prostředků s využitím štábu velitele zásahu a potvrdilo potřebnost listů Bojového řádu jednotek PO, v tomto konkrétním případě metodických listů D3 a D4.

V Praze proběhlo cvičení VODA 2005

stržm. Jakub RŮŽIČKA, HZS hl. m. Prahy, foto autor

Ve dnech 22. až 24. července 2005 se v Praze uskutečnilo dlouho očekávané cvičení výstavby všech dostupných a zkolaudovaných protipovodňových zábran. Jedenáct hodin stačilo, aby pět set záchranářů postavilo dva a půl kilometru zábran, které by po celkovém dokončení projektu v roce 2006 ochránily naše hlavní město před povodní.

Praha zažila největší protipovodňové cvičení v Evropě. Akci řídilo 15 lidí z jedné místnosti na pražském magistrátu, odkud měli díky moderní technice dokonalý přehled o celém průběhu akce. Celé cvičení stálo dva miliony korun. Současná protipovodňová opatření ochrání část Prahy před 11 metrovou hladinou Vltavy jejíž úroveň dosahovala při povodni v roce 2002. Do konce příštího roku město utratí na dokončení protipovodňových opatření dvě miliardy korun. Systém zábran teď chrání Modřany, Smíchov, Prahu 2, Malou Stranu a Staré Město. Výjimkou je Karlín, ten by odolal zatím jen stoleté vodě. Zbývá stavět ještě v Holešovicích a ve Stromovce, kde bude ochrana hotová do konce tohoto roku. V polovině příštího roku se pak zábrany dokončí i ve Zbraslavi, Radotíně, Chuchli a Troji.

Při výstavbě protipovodňových zábran a simulované povodni došlo i na nácvik improvizované evakuace v nemocnici Na Františku.

Již řadu dní předem byli obyvatelé a návštěvníci hlavního města informováni o připravované akci a zároveň i o dopravních omezeních souvisejících s cvičením, a to i v anglickém jazyce. Především v metru, v médiích, pomocí informačních letáků a elektronickými sirénami JSVV. Pro další informace byla vytvořena bezplatná telefonní linka 800 100 990 a internetový odkaz na stránkách www.praha-mesto.cz.

V pátek 22. července v 19.30 hodin bylo cvičení zahájeno rozsáhlým dopravním omezením a uzavírkami za pomoci městské policie, což ochromilo i hromadnou městskou dopravu.

■ Hlavní tíha na dobrovolných hasičích

Hlavní tíha výstavby zábran ležela na jednotkách SDH, které po vyzkoušení byly předem rozděleny do skupin a předurčeny na jednotlivé úseky protipovodňových zábran. První fázi po příjezdu jednotek na místo určení bylo seznámení s úkoly prostřednictvím magistrátní organizace SEZAM. Dále následovalo uvolnění všech šroubků a odstranění krytek z patic pro upevnění nosných pilířů. Ve 21.00 hodin vjelo do hlavního města 47 těžkých nákladních automobilů s kontejnery obsahujícími

jednotlivé segmenty zábran, které jsou skladovány na několika místech mimo Prahu. Původní obavy z možného přetížení dopravy zůstaly nenaplněny. Od chvíle, kdy byly na všechny úseky dopraveny nezbytné segmenty na výstavbu zábran, zahájili dobrovolní hasiči práci. Při cvičení bylo použito i mnoho strojů pro usnadnění práce, jako například vysokozdvizné vozíky, jeřáby, výsuvné plošiny, ale také osvětlovací agregáty a jiná světelná zařízení. Za 11 hodin oproti plánovaným patnácti byly, díky více jak pěti stům záchranářům, všechny plánované zábrany předčasně postaveny. Krizový štáb se dozví o blížící se povodni nejdříve 48 hodin dopředu, proto časový interval 11 hodin, který potřebovali záchranáři na výstavbu je skvělý, ale je nutné připomenout, že do budoucna bude mít hlavní město Praha daleko rozsáhlejší systém protipovodňových zábran, na jejichž výstavbu bude potřeba více času a také vyšší počet zúčastněných záchranářů a dobrovolníků.

■ Zapojení profesionálních hasičů

Hasičský záchranný sbor hl. m. Prahy tvoří nepostradatelnou součást záchranného a bezpečnostního systému naší metropole. V rámci cvičení VODA 2005 poskytl v souladu s plánem protipovodňových opatření specializovanou skupinu potápěčů k asistenci při bezpečném uzavření kanálu Čertovka protipovodňovými vraty. Dále specializovanou skupinu lezců, která pomocí horolezecké techniky na těchto vratech instaluje mobilní protipovodňovou bariéru.

Po celou dobu cvičení HZS hl. m. Prahy zajišťoval zásobování všech zasahujících složek pohonnými hmotami. Jednotky HZS hl. m. Prahy byly připraveny vyslat posily do míst, kde by se nasazené síly a prostředky při budování protipovodňových zábran ukázaly jako nedostatečné.

Ze strany HZS hl. m. Prahy se také zúčastnila početná skupina pozorovatelů, složená z velících důstojníků směn a jejich zástupců a velitelů jednotlivých stanic, v jejichž hasebních obvodech cvičení probíhalo. Cílem bylo získat maximum poznatků o možnostech zvládnutí nacvičované události pro potřebu dalšího výcviku jednotek HZS hl. m. Prahy a pro odbornou analýzu plánovaných bezpečnostních opatření. Akce se zúčastnil také HZS podniku České dráhy, a. s., který se podílel na instalaci protipovodňového vaku v Praze 8-Karlíně, v ulici Švábky. V sobotu 23. července v 18.00 hodin bylo zahájeno rozebírání zábran.

Na pokyn řídicího cvičení Petra Berana bylo v neděli 24. července 2005

v 09.00 hodin cvičení VODA 2005 oficiálně ukončeno.

■ Pozitivní hodnocení

Příjemným poznatkem byl fakt, že policisté nemuseli ze zóny, kde se cvičení konalo, odtáhnout ani jedno auto. Mnozí obyvatelé bydlící v zátopových zónách kolem Vltavy v centru Prahy si kladli otázku, jak je mohou protipovodňové zábrany ochránit před zatopením, když při ničivých povodních v srpnu 2002 byly jejich domy zaplaveny spodní vodou. I na toto je město dnes připraveno. Ve spolupráci s Pražskými vodovody a kanalizacemi je v případě povodni zajištěno přečerpání vody z postižených lokalit a zacpání kanalizační sítě.

Po celou dobu cvičení byla přítomna i ZZS HMP, která byla připravena v případě zranění zúčastněných záchranářů poskytnout bezprostředně ošetření.

Po celou dobu cvičení byl na Kampě zřízen stánek s občerstvením pro zúčastněné záchranáře a tiskové středisko pro novináře.

Někteří obyvatelé Prahy si stěžovali na nedostatečnou informovanost o dění v jejich nejbližším okolí. Považuji to pouze za jejich lhostejnost a ignoraci svého okolí, protože žádná jiná akce podobného typu v letošním roce nebyla tolik medializována, jako právě konané cvičení. Podobně bych hodnotil i nařčení provozovatelů restaurací poblíž Vltavy, kteří si stěžovali na úbytek klientely z důvodu omezení a hluku spojených s výstavbou zábran.

Celé cvičení bylo hodnoceno ve většině případů kladně, jak ze strany organizátorů a bezprostředně zúčastněných záchranářů, tak i turisty a občany metro-pole. ■

Novela vyhlášky č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany

plk. Dr. Ing. Zdeněk HANUŠKA, MV-generální ředitelství HZS ČR

(pokračování)

■ Vybavení jednotek PO

Novela vyhlášky upravuje ve své nové příloze č. 5 minimální vybavení stanic HZS kraje požární technikou a věcnými prostředky požární ochrany. Proti předchozí úpravě je vybavení stanic voleno s ohledem na existenci HZS kraje jako celku. Požární technika (dále jen „technika“) a věcné prostředky požární ochrany (dále jen „věcné prostředky“) jsou normativně vyjmenovány k jednotlivým typům stanic tak, jak tomu bylo dosud, ale velká část techniky je definována na HZS kraje bez rozlišení místa dislokace této techniky. Vybavení jednotek HZS kraje je tak novelou vyhlášky chápáno jako komplex potřebné techniky a věcných prostředků a je na HZS kraje kam, zejména speciální druhy techniky, umístí. HZS krajů se dává možnost umístit techniku přiměřeně k požárnímu nebezpečí v kraji bez vlivu na typ stanice a také lépe s ohledem na kapacitní možnosti stanic i specializaci jejich personálu, která je zejména u speciálních druhů techniky nutná. Tedy HZS kraje nemusí mít speciální prostředky jen na stanici v kraji typu C, ale může různé druhy speciální techniky rozdělit na jednotlivé stanice a tím si je určitým způsobem specializovat pro určitý druh zásahu. Tedy ne jediná „pevnost“ v kraji, ale systém stanic vzájemně se technicky doplňujících. V praxi takové řešení bude znamenat sice větší nároky na operační řízení v kraji, ale zároveň může poskytovat záruku kvalitnější služby i údržby. Do jednotek HZS krajů přicházejí stále jiné druhy speciální techniky – jeřáby, různé kontejnery se speciálním určením; pokud by vše zůstávalo jen na jedné stanici v kraji, tamní personál by ztrácel postupně potřebnou schopnost uvedenou techniku v takovém variantním řešení kvalitně obsluhovat.

Novela vyhlášky přináší kromě uvedeného prvku rozmístění techniky i prvek větší hospodárnosti v plánovaných počtech zejména speciální techniky tím, že automaticky na stanici typu C nepředepisuje požadavek tzv. speciálů. To má významný efekt úspory, která se předpokládá v horizontu deseti let ve výši okolo 3 mld. Kč.

Deficit ve vybavení technikou HZS krajů je totiž i přes toto administrativní opatření značný. Systém plošného pokrytí mimo jiné optimalizoval i výdaje na požární ochranu, reagoval na drastický nárůst cen základní techniky v 90. letech. K 31. prosinci 1994 byla provedena „inventarizace“ potřeb kapitálových výdajů na techniku a věcné prostředky, která byla předložena vládě. Ta konstatovala, že potřebné investiční finanční prostředky pro HZS ČR a pro jednotky SDH obcí do požární techniky

představovaly celkovou částku 5834 mil. Kč (v cenách roku 1994). Jednalo se do jisté míry o deficit techniky vzniklý v průběhu řady předešlých let.

Úsnesení vlády č. 646/1994 reagovalo na uvedený deficit ve vybavení základní technikou a věcnými prostředky tím, že navrhlo jeho postupné odstraňování formou obměny a dovybavení jednotek PO ve výši 400 mil. Kč investičních výdajů ročně podle možností státního rozpočtu. To však nebylo do roku 2003 plněno.

Rovněž obce zanedbávaly investice do techniky, protože v době transformace společnosti dávaly přednost jiným investicím nebo na investice prostě neměly. Toto tvrzení podporuje fakt, že ani o dotace obcím ze státního rozpočtu ve výši 50 % pořízovací ceny na základní techniku, nebyl mezi obcemi v letech 1994 až 2000 větší zájem. Určité oživení zájmu ze strany obcí přináší až rok 2001.

Další negativní skutečností také je, že se přes všechny snahy nepodařilo prosadit zákonnou normu, aby se pojišťovny podílely na financování požární ochrany, i když většina uchráněných hodnot je jejich profitem. Podíl pojištěn ve výši asi 1000 mil. Kč by problémy s investicemi do techniky jednotek PO vyřešil bez nároku na státní rozpočet.

Současný stav ve vybavení jednotek HZS ČR v technice a věcných prostředcích je možno charakterizovat následovně:

- technika je morálně i fyzicky zastaralá z důvodu prošlé životnosti. Např. průměrné stáří skutečného počtu cisternových automobilových stříkaček (CAS), které patří k základním zásahovým požárním automobilům (ZPA) je téměř 15 let. U automobilových žebříků do 30 m (AZ 30), patřících ke speciálním zásahovým požárním automobilům (SPA), je průměrné stáří jejich skutečného počtu vyšší jak 18 let, přičemž životnost ZPA je stanovena na 10 let (do roku 2000 byla 8 let), životnost SPA je 16 let. Tuto plánovanou životnost požárních automobilů je nutné považovat za maximální, je prověřena dlouholetou praxí a v řadě případů přesahuje lhůty obvyklé v zemích EÚ.

Požární automobily jsou vyráběny na komerčních automobilových podvozcích se životností 5 až 8 let, přičemž životnost ostatních skupin nadstavby požárního automobilu je přizpůsobena. Životnost požárních automobilů je do značné míry také ovlivněna jejich používáním v extrémních provozních podmínkách, např. podprovozních teplot. Zastaralost techniky pak zvyšuje výdaje na provoz a opravy, snižuje se tím její spolehlivost a u techniky, která slouží pro záchranu osob, je to věc o to více burcující. Průběžně také dochází ke zpříšňování právních i technických předpisů pro provoz i konstrukci vozidel.

V důsledku nepříznivého stavu prosté obměny zastaralých ZPA, zejména CAS, byl HZS ČR od roku 1997 ve srovnání s ostatními složkami IZS nucen přistoupit sice k nesystémovému, avšak k jedinému přechodnému řešení, tj. k provádění technického zhodnocení těchto ZPA formou rekonstrukcí. Tím bylo docíleno udržení stávajícího počtu CAS s prodloužením jejich životnosti nejméně o dalších 6 let za cenu přibližně 2,2 mil. Kč/ks. To v současných podmínkách znamená prodloužení faktické životnosti těchto požárních automobilů minimálně na 16 let, avšak další rekonstrukce na těchto automobilech již nebude možná.

- speciální technika pro záchranné a likvidační práce při chemických a ekologických haváriích rovněž chybí. Více jak 70 % zásahů jednotek PO tvoří zásahy vyžadující záchranné práce. Základní technika již dávno není určena jen pro hašení požárů, ale kromě ní je nutná technika speciální. I když se podařilo vybavit předurčené stanice HZS krajů na nebezpečné látky kontejnery, řada speciálního vybavení chybí (zejména u tzv. předurčenosti „S“ stanic HZS krajů na nebezpečné látky). Je třeba říci, že požadavky na činnost jednotek souvisejících s ochranou obyvatelstva před účinky terorismu musí být adekvátní technickému vybavení detekční technikou, vyprošťovací technikou, dekontaminačními zařízeními apod. Jde o nákladné záležitosti a zde máme jedinou možnost vytvořit pro jednotlivé druhy záchranných prací předurčenost HZS krajů, tzv. opěrné body a zavést prostředky i předurčenost i s nadkrajovou působností. Naším úkolem bude také hledat více zdrojů pro financování speciální techniky, např. ze zdrojů Správy státních hmotných rezerv, podnikatelské sféry (viz např. vybavení jednotek z prostředků Povodí, podniku Mero, a.s., apod.), ale i krajů a obcí.

Vybavení jednotek SDH obcí je dimenzováno především na hašení požárů a řešení záchranných a likvidačních prací při mimořádných událostech menšího rozsahu. Zákonem o PO je obcím v samostatné působnosti na úseku požární ochrany mimo jiné stanoveno zabezpečovat materiální a finanční potřeby jednotek SDH obcí, tedy nákup techniky a věcných prostředků. To je pro naprostou většinu obcí velmi obtížné, neboť při cenových relacích CAS v rozpětí 4,7 až 7 mil. Kč je to s ohledem na jejich rozpočty nedosažitelná skutečnost. Z tohoto důvodu Ministerstvo vnitra poskytuje obcím od roku 1997 jako motivační pobídku na nákup nových CAS účelovou státní dotaci až do výše 50 % jejich pořízovací ceny, nejvýše však 2 mil. Kč. Možnosti státní dotace jsou však velmi omezeny (asi pět kusů těchto požárních automobilů za

Druh jednotky	Deficit prostředků /mil. Kč/		
	na výdaje potřebné na obměnu zastaralé techniky včetně rekonstrukcí	na výdaje potřebné na doplnění chybějící techniky	Celkem
Jednotky HZS krajů	3 759	1 370	5 129
Jednotky SDH vybraných obcí	10 869	0	10 869
Celkem	14 628	1 370	15 998

kalendářní rok), přičemž např. v roce 2005 o tuto dotaci požádalo téměř 40 obcí.

Jednou z možností, jak lze částečně řešit hluboký deficit ve vybavení obcí technikou, je postupné převádění CAS ve stáří 10 až 16 let (ale ještě použitelných pro plnění úkolů) od HZS ČR do jednotek SDH obcí, zejména jednotek kategorií JPO III, u kterých je nižší počet výjezdů než u jednotek HZS ČR.

Současný stav ve vybavení jednotek SDH obcí technikou a věcnými prostředky je možné charakterizovat především tak, že technika je morálně i fyzicky zastaralá z důvodu značně prošlé životnosti. Průměrná stáří ZPA – CAS je téměř 27 let. U dopravních automobilů (DA) je průměrná stáří téměř 30 let. Životnost CAS se přitom předpokládá na dobu 16 let bez technického zhodnocení (rekonstrukce) a 25 let s provedenou rekonstrukcí. Tuto životnost ZPA je nutné považovat za maximální, další zastaralost techniky pak značně snižuje její spolehlivost a akceschopnost a výrazně zvyšuje výdaje na provoz a opravy, přičemž již po takové době neexistuje možnost zakoupit jakékoliv originální náhradní díly.

Jen díky mimořádnému úsilí a hlubokému zapálení pro věc, mnohdy s nejvyšším výpětím sil a možností, se daří hasičům u jednotek SDH obcí udržovat zastaralou techniku v provozuschopném stavu.

Jak je patrné z tabulky, je celkový současný deficit investičních prostředků jednotek HZS krajů a jednotek SDH vybraných obcí (kategorie JPO II a JPO III) proti roku 1994 o 10 mld. Kč vyšší i při redukci jejich vybavení. Faktem však také při tomto srovnání je, že ceny techniky vzrostly od roku 1994 o 50 až 70 %.

Novela vyhlášky v § 7 odst. 3 také zpřesňuje způsob stanovení vybavení požární hlídky, která je zřízena na místo jednotky PO obce nebo podniku. V § 8 se upravuje postup kontroly provozuschopnosti tech-

niky a věcných prostředků. Prakticky se umožňuje provést uvedenou provozní kontrolu také při střídání směn, což se sice provádělo, ale dosavadní právní úprava tuto skutečnost opomíjela.

S obsluhou techniky nepochybně souvisí i strojníci. Nová vyhláška zpřesňuje způsob provádění psychodiagnostického vyšetření hasičů z povolání, kteří řídí vozidlo s právem přednostní jízdy. Z nového znění § 37 odst. 2 písm. e) vyplývá, že se psychodiagnostickému vyšetření podrobují profesionální hasiči zařazení v jednotce PO před zařazením na funkci spojenou s řízením vozidel s právem přednostní jízdy a po těžké dopravní nehodě, která se jim stala při jízdě s vozidlem s právem přednostní jízdy. Tedy nikoliv pravidelná vyšetření v nějakém cyklu (např. pěti let) a nikoliv vyšetření po těžké nehodě, kterou zavinili s jiným druhem vozidla.

■ Odborná příprava

Novela vyhlášky reaguje na dosud neúčinný nový zákon o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů (dále jen „služební zákon“) pro příslušníky HZS ČR ve výčtu funkcí a zároveň vychází i ze stávajícího pojmenování funkcí v HZS ČR a jiných jednotek PO. Proto se v § 34 a § 40 se zavádí ekvivalentní výčet funkce vrchní referent a asistent vedle pojmu hasič a starší hasič, který budou používat zejména HZS podniků i po nabytí účinnosti nového služebního zákona, který se na ně nevztahuje. Vedle této, do jisté míry formální novely uvedených ustanovení, je významné to, že se doba pro prokázání odborné způsobilosti hasiče (tzn. všech hasičů v jednotkách, na které se tato povinnost vztahuje podle § 72 odst. 5 zákona o PO) prodlužuje z 6 na 12 měsíců. Prodloužením uvedené doby se sleduje odstranění určité napjatosti v termínech a možnostech vzdělávacích zařízení a HZS krajů (ve vztahu k jednotkám

SDH obcí). Současně se také umožňuje prodloužit základní odbornou přípravu příslušníků HZS ČR ze sedmi týdnů až na pět měsíců.

Ve vztahu k pravidelné odborné přípravě hasičů – příslušníků HZS ČR zařazených v jednotkách a pravidelné odborné přípravě ostatních příslušníků HZS ČR, novela lépe vložením slovíčka „také“ do odst. 4 deklaruje působnost tohoto odstavce výhradně na hasiče – příslušníky HZS ČR zařazené v jednotce nebo hasiče v ostatních družích jednotek PO a novým odstavcem 5 řeší postup při neúspěšném ověření pravidelné odborné přípravy. Novinkou také je, že tzv. základní zaměření pravidelné odborné přípravy již Ministerstvo vnitra může vydat na dobu delší než jeden kalendářní rok, což by bylo, vzhledem k pětiletému cyklu prodloužování platnosti osvědčení o odborné způsobilosti, jistě u některých funkcí v jednotkách PO výhodnější.

■ Stejnokroj zaměstnanců HZS podniků

Vzhledem k tomu, že u HZS ČR byl zaveden zcela nový pracovní stejnokroj I, slavnostní a společenský stejnokroj a vzhledem k tomu, že příslušník HZS ČR prokazuje svoji příslušnost k HZS ČR také stejnokrojem, řeší novela vyhlášky uvedenou odlišnost vůči zaměstnancům HZS podniků. Skladba výstrojních součástek pracovního stejnokroje I zaměstnanců HZS podniků a tzv. dalších osob vykonávajících v podnicích úkoly na úseku požární ochrany zůstává beze změny; novela vyhlášky však vymezila v § 43 odst. 1 a odst. 7 odlišnost stávajícího pracovního stejnokroje I zaměstnanců HZS podniků od pracovního stejnokroje I příslušníků HZS ČR, a to barvou kalhot a sukně.

(První část článku byla uveřejněna v časopisu 112 č. 8/2005 na str. 12 - 13.)

PLACENÁ INZERCE

FireAde2000 je novou technologií, hasební látkou a mnohoúčelovým prostředkem

FireAde2000 se dá použít jako:

1. HASIVO
2. CHLADICÍ PROSTŘEDEK
3. PROSTŘEDEK PRO LIKVIDACI ÚNIKU NEBEZPEČNÝCH LÁTEK
4. PROSTŘEDEK PRO ČISTĚNÍ KOUŘE
5. PROSTŘEDEK PRO LIKVIDACI VÝPARŮ
6. LÁTKA PODLÉHAJÍCÍ BIOLOGICKÉMU ROZPADU

Kontakt:
FSP CZ, s.r.o.,
Dr.Beneše 572/5, 290 01 Poděbrady,
Czech Republic,

tel., fax: +420 325 610 745,
GMS: +420 603 845 019, +420 603 416 329,
e-mail: fspcz@seznam.cz
<http://www.fspcz.cz>

Mezinárodní cvičení Bohemian Guard 2005

npor. Ing. Jiří MATĚJKA, MV-generální ředitelství HZS ČR, **npor. Ing. Vojtěch NEZVAL**, foto plk. Ing. Jiří ŠINDLER, HZS Moravskoslezského kraje

Ve dnech 31. května až 2. června 2005 se v Ostravě uskutečnilo mezinárodní cvičení Bohemian Guard 2005, které bylo jednou z řady akcí Bezpečnostní iniciativy k nešíření zbraní hromadného ničení (PSI). Hlavními účastníky cvičení byly Česká republika, Polsko a USA. Cvičení demonstrovalo schopnost států spolupracovat a účinně reagovat na ilegální přepravu zboží a materiálů spojenými s výrobou zbraní hromadného ničení přes území Polska a České republiky do třetí země.

Neformální iniciativy

V reakci na hrozbu zbraní hromadného ničení (ZHN) vzniká celá řada neformálních iniciativ. Jednou z nich je Bezpečnostní iniciativa k nešíření ZHN (PSI – the Proliferation Security Initiative), kterou poprvé prezentoval prezident USA G. W. Bush 31. května 2003 při své návštěvě Polska v Krakově. Hlavním cílem PSI je zamezit šíření ZHN posílením kontroly exportu a v případě podezření provést okamžitě kontrolu dopravovaného zboží a zastavit pohyb podezřelých dodávek na zemi, moři nebo ve vzduchu. PSI vychází z úsilí mezinárodního společenství zabránit šíření ZHN a přitom je cílem sjednotit síly a pracovat společně na zastavení pohybu ZHN a jejich prekurzorů mezi různými státy.

PSI se snaží zapojit v určitém rozsahu všechny státy, které mají zájem na nešíření ZHN a jsou schopny a ochotny učinit kroky k zastavení pohybu takových zbraní na moři, ve vzduchu nebo na zemi. PSI rovněž žádá o spolupráci jakýkoliv stát, jehož plavidla, vlaky, přístavy, teritoriální vody, vzdušný prostor nebo pevnina by mohly být státy a nestátními činiteli angažovanými v šíření ZHN

použity za tímto účelem. Stále směřejší snahy širitelů ZHN nedodržovat nebo obcházet stávající normy nešíření a dosahovat tučné zisky z takových obchodů vyžadují nové a účinnější akce mezinárodního společenství.

PSI není novou institucí, má neformální charakter bez vytváření jakýchkoli struktur a snaží se využít stávajících mezinárodních právních mechanismů (mezinárodní smlouvy v oblasti odzbrojení a aktivity mezinárodních kontrolních režimů v oblasti kontroly exportu). Do uskupení PSI jsou zapojeny Francie, USA, SRN, Španělsko, Portugalsko, Nizozemsko, Velká Británie, Itálie, Polsko, Japonsko, Austrálie, Kanada, Norsko a Singapur. Česká republika se oficiálně zapojila do PSI 8. dubna 2004. Od zemí, které se zapojí k PSI se očekává, že budou uplatňovat praktická opatření, tzv. zákazové principy, přijaté na plenárním zasedání PSI v září 2003 v Paříži.

Námět a cíle cvičení

Za účelem zkvalitnění spolupráce relevantních národních orgánů, koordinace při předávání informací a při konkré-

ních zásazích jsou realizována tzv. „cvičení“ na letištích, přístavech a na moři. V loňském roce to byla cvičení v USA, Polsku, Itálii a Německu. V letošním roce k nim přibýlo česko-polské cvičení Bohemian Guard 2005 organizované ve spolupráci s USA. Hlavním cílem tohoto cvičení bylo prověřit funkčnost a možnosti spolupráce na mezinárodní úrovni při potírání nezákonných obchodů s nebezpečnými látkami, zejména při efektivním omezení nebo zastavení ilegálních přeprav materiálů dvojího použití po železnici.

Scénář cvičení byl velmi složitý a komplikovaný, protože měl prověřit zejména činnost zpravodajských služeb. Základní zápletkou byla snaha jistě země Středního východu koupit chemickou látku dvojího použití – triethanolamin (lze použít na jedné straně k výrobě kosmetických prostředků a prostředků pro domácnost nebo k výrobě bojových chemických látek na straně druhé). Poté, co obchodní transakce s látkou je několika evropskými zeměmi odepřena, země ze Středního východu se rozhodne ji pořídit pod záminkou nákupu pro použití v kosmetickém průmyslu, který není předmětem kontroly v exportních postupech. Jistá země Středního východu podniká řadu aktivit v tomto směru a nakonec pořídí látku v Lotyšsku. Za tímto účelem lotyšská společnost nakoupí látku ve Švýcarsku a sama se deklaruje za konečného uživatele. Jelikož hlavní snahou je dostat látku na Střední východ, jsou do hry vtaženy dále Polsko, kam se dodávka dostane lodí z Lotyšska, Česká republika, kam se dostane látka po železnici z Polska, Maďarsko a Rumunsko, kam by se dostal kontingent, kdyby nebyl zadržén v České republice, a konečně Bulharsko, kam by se zásilka dostala ze železnice znovu na loď, která by plula do určité země Středního východu. Do hry vstupuje řada celních exportních režimů, které se liší hlavně v tom, zda země jsou nebo nejsou členy EU.

Cvičení bylo soustředěno na kontrolu a testování následujících aspektů zákazů:

- a) výměna zpravodajských informací na národní a mezinárodní úrovni,
- b) vnitřní mechanismus pro kontrolu přepravy nebezpečných látek a mechanismus kontroly vývozu,
- c) postupy celní a hraniční kontroly a spolupráce se státy EU i se státy mimo rámec EU,
- d) právní aspekty a stíhání pašování ZHN.

Účastníky cvičení byly HZS Moravskoslezského kraje (HZS MSK) včetně výjezdové skupiny chemické laboratoře Frenštát pod Radhoštěm, HZS Českých drah, a.s. Ostrava (HZS ČD), Policie České republiky (PČR) včetně ÚOOZ (útvary pro odhalování organizovaného zločinu), zá-sahové jednotky a pyrotechnické skupiny, Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB), Státní ústav jaderné, chemické a biologické ochrany (SÚJCHBO) včet-

ně jeho mobilní analytické skupiny, zpravodajské služby, Celní správa ČR (CS), Licenční správa Ministerstva průmyslu a obchodu (LS MPO), Územní středisko záchranné služby Moravskoslezského kraje (ÚSZS MSK). Garantem a koordinátorem cvičení za Českou republiku bylo Ministerstvo zahraničních věcí. Dalšími cíli na národní úrovni bylo zejména:

- zhodnotit činnost národních právních, administrativních a zpravodajských orgánů pro pozemní operace k zákazu šíření ZHN,
- zajistit účinné mechanismy a nástroje v operacích k zajištění zákazu šíření ZHN,
- zvýšit národní snahu pro prosazení a zavedení zákazů,
- zhodnotit zpravodajské a informační dohody a hledat cesty a způsoby jejich zkvalitnění,
- zhodnotit prosazování zákona, hraniční a celní kontroly, právní a trestní postupy, které se vztahují ke kontrole a efektivnosti zásahu při přepravě chemických látek dvojího užití a dodávek spojených se ZHN,
- zkontrolovat postupy pro koordinaci činnosti mezi státy v případě, že se tyto položky pohybují přes hranice - silnice, železnice, řeky, kanály apod.,
- odhalit a dokumentovat nedostatky v těchto postupech a doporučit revize a jejich zkvalitnění,
- procvičit národní procesy k dosažení zákazů materiálů spojených se ZHN v zemích zapojených ve cvičení.

Průběh cvičení

Vlastní cvičení proběhlo na ostravském nákladním nádraží. Na základě informací zpravodajských služeb byl nebezpečný náklad kontrolován v prostoru železniční stanice mobilním rentgenem CS, kterým bylo zjištěno podezření na zabezpečení nákladu nástražným výbuš-

ným systémem. Byly povolány jednotky HZS MSK, HZS ČD, chemické laboratoře HZS MSK Frenštát pod Radhoštěm, mobilní analytické skupiny SÚJCHBO, PCR, CS a ÚSZS MSK. Složky IZS Moravskoslezského kraje simulovaly zmaření pokusu o ilegální převoz triethanolaminu, prekursoru pro výrobu bojové chemické látky.

Po zákroku PCR byla zadržena podezřelá osoba, uzavřen prostor, který byl monitorován ze vzduchu vrtulníkem. Po příjezdu jednotek a složek IZS na místo zásahu byla jednotkami požární ochrany vytyčena nebezpečná a vnější zóna a podezřelý kontejner byl zkontrolován pyrotechnickou skupinou a jejich speciálně vycvičeným psem na případnou přítomnost nástražného výbušného systému. Po odebrání vzorků nebezpečné látky byla nebezpečná látka identifi-

kována chemickou laboratoří Frenštát pod Radhoštěm a mobilní analytickou skupinou SÚJCHBO. Dále následovala dekontaminace zasahujících sil a prostředků. Po oznámení výsledků analýzy následovalo prohlášení SÚJB o dalším nakládání s nebezpečnou látkou.

Symposium

Mezinárodní cvičení Bohemian Guard 2005 bylo doprovázeno sympoziem v ostravském hotelu Atom, které tvořilo rámec celého cvičení. Cvičení zahájil hejtmán Moravskoslezského kraje Ing. Evžen Tošenovský. Polská strana byla reprezentována devatenácti účastníky, za Spojené státy americké se zúčastnilo šest delegátů. Dále se zúčastnili pozorovatelé NATO a EU a zástupci z více než dvaceti států Evropy, Kanady, Austrálie a Japonska. Na konferenci zazněly vedle příspěvků zástupců z USA také prezentace příslušných rezortů z Polska a České republiky. Dalšími aktivními účastníky cvičení bylo Bulharsko, Chorvatsko, Maďarsko, Lotyšsko, Rumunsko, Slovensko a Ukrajina, jejichž zástupci dostali za úkol prezentovat řešení tzv. sub-scénářů, které se týkaly zejména pašování materiálů dvojího užití, legislativy, technických a organizačních možností jednotlivých států.

V závěrečném vyhodnocení byla všemi účastníky vysoce hodnocena organizační úroveň cvičení, vysoká profesionalita zasahujících jednotek i spolupráce České republiky, Polska a USA. Význam cvičení Bohemian Guard 2005 je o to důležitější, že železniční přeprava je jedním z nejčastějších dopravních prostředků ve střední a východní Evropě a její využití je reálné i pro pašování látek k výrobě ZHN. Cíl cvičení - vyzkoušet spolupráci tajných služeb, složek IZS a dalších institucí na národní a mezinárodní úrovni byl splněn.

Patří filtry typu MOF do starého železa?

npor. Ing. Vlastimil SÝKORA, CSc., Ing. Čestmír HYLÁK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autorů

Velmi nebezpečnou plynnou toxickou látkou, která v minulosti již byla příčinou řady chemických havárií, a to jak u nás⁽¹⁾ (Kolín 1978 - pět mrtvých), tak i v zahraničí^(2,3) (Niagara Falls USA 1975 - čtyři mrtví, Youngstone USA 1978 - osm mrtvých, Montana Mexico 1981 - dvacet devět mrtvých či Bombaj Indie 1985 - jeden mrtvý) je chlór.

Příčinou, proč k tolika smrtelným haváriím dochází, jsou nejenom toxické vlastnosti chlóru, ale i skutečnost, že tento plyn je používán v řadě výrobních a pro mnoho aplikací, byť jen v omezeném množství, a tudíž se vyskytuje na mnoha místech.

Tento žlutozelený plyn dusivého zápachu se projevuje intenzivním dráždivým účinkem zejména po styku s vlhkostí (vzniká zde kyslík a HCl, čímž se toxikologický účinek chlóru převádí na oxidační účinek kyslíku a na dráždivý a leptavý účinek kyseliny). Chlór dráždí respirační trakt, což se projevuje bolestí na prsou, zvracením, pocitem dušení, při vyšších koncentracích může docházet i ke krvácení z nosu atd. Citlivost sliznice nosu na chlór se pohybuje dle různých autorů^(4,5,6) od 0,5 ppm do 5 ppm.

Při koncentraci 1 až 2 ppm ve vzduchu lze v tomto prostředí pracovat nepřetržitě, 3 až 6 ppm způsobuje pálení očí, škrábání v nose a kašel (30 až 60 minutový pobyt při této koncentraci se nepovažuje za nebezpečný), koncentrace 15 ppm způsobuje silné dráždění, pobyt trvající 30 až 60 minut při 20 ppm se již považuje za nebezpečný, 30 ppm způsobuje velmi brzy prudký kašel a od 50 ppm výše existuje nebezpečí vzniku

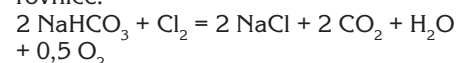
edému a krvácení plic, a to již po krátké expozici.

Při koncentraci 100 ppm lze v daném prostředí vydržet asi 1 minutu, 1000 ppm (0,1 obj. %) však způsobuje smrt již po několika vdechnutích. Při této koncentraci dochází také k intenzivnímu dráždění zejména vlhké kůže. Chlór ve formě různých sloučenin je také používán k dezinfekci vody. Přitom dochází k jeho uvolňování a hromadění. Tak např. v plaveckých bazénech se může koncentrace chlóru blížit k hodnotě 1 i více ppm, čímž může docházet k dráždění očí, zejména je-li reakce vody kyselá. Opakovaný pobyt v prostředí chlóru i při nižších koncentracích vede k chronickým problémům⁽⁴⁾.

Hodnota nejvyšší přípustné koncentrace (NPK) se pohybuje od 1 ppm⁽⁶⁾ do 3 ppm⁽⁷⁾, imisní limit činí 0,01 ppm, expoziční součin zraňující po minutovém působení 206 ppm.min⁻¹, expoziční součin smrtelný 2064 ppm.min⁻¹ a hodnota LC₁₀₀¹⁰ (rychlá smrt) je přibližně při 1000 ppm⁽⁶⁾.

V porovnání s amoniakem a oxidem siřičitým i zde lze v případě havárie použít vhodnou improvizovanou ochranu^(6,8,9,10).

Princip zachytu této škodliviny v případě improvizované ochrany je popsán v článku M. Kroupy⁽⁶⁾ a spočívá v reakci mezi Cl₂ a NaHCO₃ - viz následující rovnice:

1 g hydrogenuhličitanu sodného (jedlá soda, bikarbonát) zachytí až 0,42 g Cl₂, tj. přibližně 0,13 litru plynu.

V případě filtrační ochrany^(11,12,13,14) lze kromě průmyslových filtrů určených pro zachyt chlóru (filtry třídy B) použít i filtry původně vyvinuté pro civilní ochranu, tj. filtry MOF, MOF-2, MOF-4, MOF-5, MOF-6, popř. MOF-6M.

Výsledky a diskuze

ČSN EN 141 stanovuje pro sorpční kapacitu ochranných průmyslových filtrů na chlór v třídě B2, tj. pro koncentraci 0,5 obj. % (15,0 mg.l⁻¹ Cl₂ ve vzduchu), minimální dobu průniku za zkušebních podmínek 20 min. Této koncentraci odpovídá příslušná hodnota DSK, a to 8,70 g. Průniková koncentrace je pak stanovena na 0,5 ml.m⁻³. Rezistenční doba RD na chlór byla měřena na stejné aparatuře jako RD amoniaku a oxidu siřičitého^(15,16). Výpočet DSK byl proveden dle vzorce uvedeného v předchozím článku⁽¹⁵⁾.

Tak jako v předchozích případech^(15,16) i zde byly filtry hodnoceny podle ČSN EN 141 (83 2220). Pro daný vybraný typ a třídu zkušební látky (B2), tj. v tomto případě chlóru a jeho koncentraci ve vzduchu 0,5 obj. % (15,0 mg.l⁻¹), je normou dána minimální doba průniku za zkušebních podmínek na 20 min. Průniková koncentrace je stanovena na 0,5 ml.m⁻³ (0,5 ppm).

V tabulce jsou uvedeny hodnoty *dynamické sorpční kapacity (DSK)* a *rezistenční doby filtrů (RD)* typu MOF, MOF-2, MOF-4 a MOF-5.

Tabulka DSK a RD filtrů typu MOF na chlór

Filtr - typ	Rok výroby - šarže	RD (min)	DSK (g)	C (obj. %)
MOF	2.1974/D-10/2134	14,40	6,26	0,5
MOF-2	12.1975/D-10/018	12,85	5,58	0,5
	3.1976/D-17/045	14,90	6,47	0,5
	3.1977/D-24/155	11,65	5,06	0,5
	2.1978/D-29/240	14,35	6,23	0,5
	7.1979/D-20/390	15,55	6,76	0,5
	4.1980/D-15/459	12,65	5,50	0,5
MOF-4	9.1980/D-17/024	11,75	5,10	0,5
	10.1981/D-10/141	12,72	5,53	0,5
	3.1982/D-24/179	10,75	4,67	0,5
	10.1983/D-35/348	13,70	5,95	0,5
	6.1984/D-4/414	14,55	6,32	0,5
	3.1985/D-40/478	16,10	7,00	0,5
	4.1986/D-43/582	12,60	5,47	0,5
	7.1987/D-48/690	14,10	6,12	0,5
	8.1988/D-23/775	15,45	6,71	0,5
	4.1989/D-02/835	17,90	7,95	0,5
	5.1990/D-5/914	16,50	7,17	0,5
	5.1990/D-5/914	97,00	8,43	0,1
MOF-5	9.1991/D-05/005	16,00	7,00	0,5

Z dřívějších informací je známo^(17,18), že filtry typu MOF splňují požadavky normy ČSN EN 141 pro třídu B1-chlór, proto měření bylo pouze prováděno při koncentraci 0,5 obj. % Cl_2 ve vzduchu. Přesto bylo provedeno jedno kontrolní měření při koncentraci 0,1 obj. %. Jako zkušební vzorek byl vybrán filtr MOF-4, ročník 1990 - viz tabulku.

V souladu s požadavky třídy B1 uvedenými v příslušné normě a tabulce je zřejmé, že příslušný filtr nejenže splňuje požadavky normy na minimální dobu průniku, tj. RD, a též na vypočtenou hodnotu DSK, ale tyto hodnoty značně překračuje. Nárůst v případě RD a DSK se pohybuje kolem 385 %.

Porovnáním výsledků u filtru MOF-4, ročník 1990 dosažených při koncentraci 0,1 obj. % a 0,5 obj. % je vidět, že naměřená RD 97 min při 0,1 obj. % spíše odpovídá hodnotě RD 19 min než 14 min naměřené při koncentraci 0,5 obj. %. Tomuto závěru odpovídá i skutečnost, že DSK při 0,1 obj. % činí 8,43 g a při 0,5 obj. % u filtru s dosaženou RD 19 min 8,26 g. Na základě této skutečnosti lze konstatovat, že pětinasobnému zvýšení koncentrace chlóru ve vzduchu odpovídá pětinasobný pokles RD (existuje zde přímá úměra mezi nárůstem koncentrace a poklesem RD). Na základě této úvahy lze říci, že i ostatní nehodnocené MOF, MOF-2, MOF-4 a MOF-5 filtry splňují požadavky normy třídy B1, protože filtr s nejnižší hodnotou RD (MOF-4, ročník 1982) 9,6 min po přepočtu dosahuje RD 48 min, a tudíž požadavek normy třídy B1 - 20 min - zdaleka překračuje. Z tohoto přepočtu je zřejmé, že MOF filtry zcela vyhovují třídě B1 příslušné normy. Jestliže výše uvedené filtry splňovaly požadavky třídy B1, naopak pro zařazení do třídy B2 nebyl nalezen ani jeden filtr. Nejlepší dosažený výsledek byl u filtru MOF-4, ročník 1989, kde hodnoty RD a DSK dosahovaly 99 % požadované hodnoty.

U filtru MOF, který v porovnání s hodnocením filtrů na amoniak⁽¹⁵⁾ dopadl o něco hůře, dosažená RD byla pouze kolem 72 %.

Jednotlivé ročníky u filtrů MOF-2 vykazaly opět značný rozptyl ve výsledcích, tento rozdíl činil přibližně 4 min.

Porovnáním průměrné hodnoty RD a DSK této skupiny filtrů se skupinou filtrů MOF-4 se sorbentem SZS 710-1000 bylo zjištěno, že jsou lepší o přibližně 3 %, naopak pouze o asi 12 % horší než skupina MOF-4 filtrů se sorbentem CHS-5. Posledně jmenovaná skupina se pohybovala na úrovni 78 % požadované hodnoty, obdobně i naměřené hodnoty u filtru MOF-5 dosahovaly asi 80 % teorie.

Závěr

Testované filtry sice třídě B2 (0,5 obj. %) nevyhovují, přesto na základě měření filtru MOF-4, ročník 1990, při obou koncentracích lze říci, že třídě B1 budou zcela vyhovovat. Těchto filtrů lze tudíž bez

problémů použít jako únikových prostředků s min. dobou ochrany při koncentraci do 0,1 obj. % ve vzduchu po dobu 20 minut.

Literatura

- 1) Mika, J.: Chemické havárie. Zpravodaj CO č. 1/1998, s. 20-21
- 2) Mika, J.: Nejzávažnější chemická havárie 20. století. Časopis 112 č. 12/2004, s. 22-23
- 3) Kroupa, M.: Chlór - chemická látka, která znepokojuje. Časopis 112 č. 4/2004, s. 20-21
- 4) Marhold, J.: Přehled průmyslové toxikologie. Anorganické látky. AVICENUM-ZDRAVOTNICKÉ NAKLADATELSTVÍ, Praha 1980
- 5) Kroupa, M.: Havárie nebezpečných škodlivin v roce 1995 v Praze, Zpravodaj CO č. 1/1996, s. 8
- 6) Kroupa, M.: Improvizovaná ochrana dýchacích cest. Časopis 112, č. 2/2002, s. 18-19
- 7) Pacinda, Š.: Základní kategorizace technologických celků (provozů, zařízení), Zpravodaj CO č. 2/1999, s. 14
- 8) Kroupa, M.: Neratovice, chlór a improvizovaná ochrana. Zpravodaj CO č. 3/2000, s. 23-25
- 9) Beneš, P. a kol.: Ochrana člověka za mimořádných událostí. Havárie s únikem nebezpečných látek. Radiační havárie. Nakladatelství FORTUNA, Praha 2002
- 10) http://www.mvcr.cz/2003/hasici/odbor/ooo/prirucka/ukryty_hasici.html#improviz
- 11) http://katalog.czech-aop.cz/katalog_s/firmy/sigma/index.htm
- 12) http://www.sigma.cz/filtry_cz.htm
- 13) katalog firmy AVEC CHEM s.r.o., Starý Mátěřov 124, Pardubice

14) katalog firmy MALINA SAFETY s.r.o., Jablonec nad Jizerou

15) Sýkora, V.; Hylák, Č.: Patří filtry typu MOF do starého železa? II. Časopis 112 č. 2/2005, s. 23-24

16) Sýkora, V.; Hylák, Č.: Patří filtry typu MOF do starého železa? III. Časopis 112 č. 6/2005, s. 16-17

17) Kroupa, M.: Chrání filtry proti nebezpečným škodlivinám? Zpravodaj CO č. 2/1993, s. 16-17

18) Kroupa, M.; Veselý, J.: Možnosti ochrany dýchacích cest proti nebezpečným škodlivinám. Zpravodaj CO č. 1/1994, s. 20-22

PLACENÁ INZERCE

STABILNÍ HASÍČÍ ZAŘÍZENÍ

AEROSOLOVÉ

FIRE JACK

PLYNOVÉ

EBH FE 36

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

BESYCO SPOL. S R. O.

KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠÍŘE
TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061
[HTTP://WWW.BESYCO.SZ](http://www.besycos.cz), E-MAIL: [BESYCO@BESYCO.CZ](mailto:besyco@besyco.cz)

SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY ZABEZPEČENÍ PROSTOR A ZAŘÍZENÍ
PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVEN
A VÝBUŠNÉHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
• EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠE JEDNODUŠE

SHOWER 2

Rámová, průchozí dekontaminační sprcha

Systém sprch pro dekontaminaci a hygienické mytí.
Určeno pro dlouhodobé použití po rozvinutí soupravy.
Uvedení do pohotovostního stavu za 7 minut.

Možnost použití sprchové růžice a trysek nebo ručního kartáče.

Pevná nebo nafukovací záchytná vana.

Možnost řazení do linky.

Plně průchozí systém.

Sprcha s pevným rámem.

BEZKONKURENČNÍ CENA JIŽ OD 45 000 Kč!

Rescue Technical and Training Institute, s.r.o.
Váš partner v oblasti CBRN (NBC) ochrany

Vilová 350, 460 02 Liberec 10
Tel./Fax: 485 151 302-3
www.rtti.cz info@rtti.cz

R.A.P.I.D. a ALEXETER

Biologické analyzátoři včetně příslušenství

Automatické biologické analyzátoři. RAPID pracuje na principu porovnávání sekvencí DNA. ALEXETER vyhodnocuje barevnou reakci protilátek.

ALEXETER je schopen detekovat Anthrax, Ricin, BotTox, SEB, Plague, Tularemii, Brucellu, Orthopox a Bacillus Thuringiensis, RAPID potom celou dalších biologických maticí.

Oba přístroje jsou vhodné pro mobilní laboratoře i pro použití ve stacionárních zařízeních. Detekce již do 15 minut!

Oba přístroje umožňují propojení s počítačem a další elektronické zpracování výsledků včetně tisku.

Další podrobnosti vám na vyžádání rádi poskytneme.

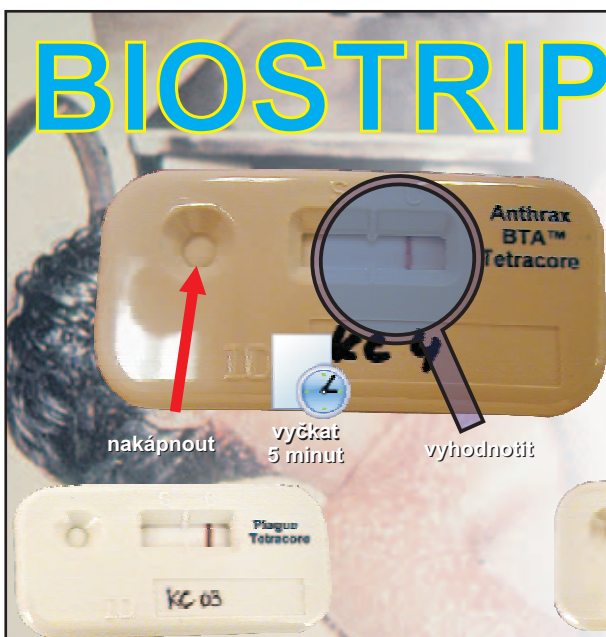
VÝHODNÁ CENA PRO ČESKOU A SLOVENSKOU REPUBLIKU !

Rescue Technical and Training Institute, s.r.o.
Váš partner v oblasti CBRN (NBC) ochrany

Vilová 350, 460 02 Liberec 10
Tel./Fax: 485 151 302-3
www.rtti.cz info@rtti.cz

BIOSTRIPS

Rychlá detekce biologických látek

Rychlá detekce biologických látek do 5 minut.

Detekce:

- Anthrax
- Ricin
- SEB
- Botulotoxin
- Plague
- Tularemia
- Bacillus thuringiensis
- Orthopox
- Brucella

Možnost použití cvičných testovacích stripsů..

BEZKONKURENČNÍ CENA JIŽ OD 2800 Kč/kus!

Rescue Technical and Training Institute, s.r.o.
Váš partner v oblasti CBRN (NBC) ochrany

Vilová 350, 460 02 Liberec 10
Tel./Fax: 485 151 302-3
www.rtti.cz info@rtti.cz

Maltská republika

Rok přistoupení do EU:	2004
Rozloha:	316 km ²
Počet obyvatel:	398 500
Hlavní město:	Valletta
Forma státu:	republika, unitární stát
Jazyk:	maltština, angličtina
Průměrná délka života (M • Ž):	75,8 • 80,5
HDP:	4 511 mil. €
HDP (PPS/obyv.):	16 800 €
Členství v mez. org.:	OSN

Maltská republika (Malta) je ostrovní stát, ležící ve Středozemním moři na jižní křižovatce cest mezi Suezem, Sicílií a Tuniskem. Skládá se ze šesti ostrovů, z nichž obydlené a také největší jsou Malta, Gozo a Comino. Postoj Malty k evropské integraci vychází ze specifických podmínek malé ostrovní země (rozhraní kontinentů) a principu neutrality. Malta proto prosazuje princip rovnoprávného postavení členských zemí v budoucí EU a zachování otevřené možnosti účasti ve společných politikách EU. Má zájem o roli zprostředkovatele mezi Evropou, severní Afrikou a Blízkým východem.

Forma vlády

Malta je parlamentní demokracií. Hlavou státu je prezident. Maltský parlament (House of Representatives) s funkčním obdobím pět let je jednokomorový a má 65 členů. V současné době ho na základě výsledků posledních parlamentních voleb z roku 2003 tvoří 35 členů Národní strany a 30 členů Labouristické strany. Obě hlavní strany věcně odlišuje zejména skutečnost, že Labouristická strana (PL) prosazuje sociální stát a zachování konceptu neutrality (např. jen velmi výjimečné povolování přistávání válečných lodí v maltských přístavech). Vládní Národní strana (PN) se orientuje na prosazování menší úlohy státu. Základním rozporem mezi oběma stranami v posledních letech proto byl nesouhlas PL s členstvím v EU: PN byla pro plné členství, PL prosazovala pouze partnerství Malty s EU. Členy parlamentu jsou všichni ministři vlády a příslušní parlamentní tajemníci pro jednotlivé resorty. Maltský parlament má pět základních výborů: zahraniční, sociální, legislativní, rozpočtový a organizační. Legislativnímu a organizačnímu výboru předsedá předseda (speaker) parlamentu, rozpočtový výbor je tradičně doménou opozice. Výkonná moc je v rukou vlády v čele s předsedou, kterého jmenuje prezident.

Úkoly civilní ochrany

Civilní ochrana na Maltě se řídí zákonem o civilní ochraně z roku 1977.

Úřad civilní ochrany je podřízen Úřadu vlády a je řízen ředitelem civilní ochrany. Úřad civilní ochrany má za úkol:

- připravovat plány pro efektivní zdolávání přírodních katastrof, technologických havárií a jiných mimořádných událostí,
- organizovat a koordinovat činnost výcvikových středisek, včetně kurzů pro zaměstnance, kteří mohou být využiti pro zásah při mimořádné události celostátního nebo regionálního rozsahu,
- vytvářet takovou infrastrukturu, která zaručí koordinovanou činnost vládních úřadů, místních zastupitelstev a nevládních organizací, které mohou být využity při řešení mimořádné události celostátního nebo regionálního rozsahu,
- zlepšovat informovanost obyvatelstva o civilní ochraně,
- zabezpečovat akceschopnost záchranných sil,
- připravovat krizovou legislativu a vytvářet tzv. studie krizového řízení,
- obecně plnit další úkoly civilní ochrany, které jsou uloženy ministrem vnitra.

Ministr vnitra, který je zodpovědný za civilní ochranu, může vydávat předpisy pro:

- řízení civilní ochrany,
- schvalování mezinárodních smluv, které se týkají civilní ochrany a na kterých má zájem maltská vláda,
- vyšetřování příčin vzniku požárů, včetně zajištění stop a vstupu na pozemky,
- vytvoření norem a směrnic zabývajících se prevencí a zásahovou činností,
- vytvoření systému a požadavků pro civilní nouzové plánování,
- stanovení metody plateb, (společně s ministerstvem financí), a kompenzací za materiální ztráty osobám, které byly postiženy katastrofou, tak, jak je uvedeno v krizovém zákonu,
- udílení pokut.

Organizace civilní ochrany

V Maltské republice je zřízena Rada civilní ochrany (dále jen „rada“), do které předseda vlády jmenuje:

- státní úředníky z ministerstev veřejných prací, životního prostředí, te-

lekomunikací a dopravy, zdravotnictví, ekonomiky, paliv a energetiky,

- jednoho člena vybíraného z okruhu osob, majících znalosti a zkušenosti z oblasti civilní ochrany,
- jednoho člena, který reprezentuje místní zastupitelstva.

Předsedou rady je ministr vnitra a jeho zástupcem pak tajemník ze stejného ministerstva. Policejní komisař, velitel ozbrojených sil a ředitel civilní ochrany jsou členy rady z úřední moci (ex officio).

Členové rady jsou jmenováni na dobu určitou, která nepřesahuje tři roky.

Ředitel civilní ochrany má funkci tajemníka rady.

Funkce rady:

- formulovat, řídit a koordinovat národní politiku a postupy vztahující se k civilní ochraně,
- řídit a koordinovat, v rámci svých kompetencí, provádění úkolů a přípravu civilní ochrany na řešení katastrof,
- sloužit jako poradní orgán ministra, který se stává v případě velkých katastrof, národním koordinátorem služeb patřících do systému civilní ochrany,
- schvalovat plány a pokyny pro mimořádné události,
- monitorovat práci Úřadu civilní ochrany,
- doporučovat ministrovi opatření, která zlepší ochranu obyvatelstva v případě katastrof,
- iniciovat a podporovat připravenost na všechny druhy katastrof na národní a místní úrovni,
- monitorovat a podporovat vznik dobrovolných organizací civilní ochrany.

Rada vytváří poradní komise, které mají konzultativní funkci. Doporučení poradních komisí nejsou závislá na radě ani na ministrovi.

Složky

1) Asistenční a záchranné síly
Asistenčním a záchranným silám velí vrchní velitel Asistenčních a záchranných sil.

Funkce Asistenčních a záchranných sil:

- udržovat adekvátní službu pro rychlý zásah v případě požáru a provádět záchranné práce na zemi, na moři a během povodní a zabránit znečišťování moře,
- zasahovat při všech katastrofách,
- plnit všechny úkoly stanovené ředitelem civilní ochrany.

2) Policejní hasičská brigáda a záchranné síly

Policejní hasičská brigáda a záchranné síly byly oficiálně předány do kompetence Úřadu civilní ochrany dne 21. listopadu 1997.

pplk. Ing. Jiří CHALUPA,
Stálá delegace ČR při NATO

Reakce Evropské unie na bombové útoky v Londýně

mjr. Ing. Jiří HOLUB, MV-generální ředitelství HZS ČR

Po teroristickém útoku v Madridu v loňském roce znamenal 7. července 2005 den, kdy došlo v Londýně opět k útoku nejen na britské občany. Den, kdy došlo k útoku na demokracii a na základní svobody, které tvoří základ Evropské unie.

Předseda Evropské komise Barroso^[1] ve svém prohlášení k těmto útokům mimo jiné řekl: „Občané celé Evropy s Brity cítí a stejně tak s nimi sdílí pocit zranitelnosti, protože podobná hrozba může kdykoliv postihnout kterýkoliv členský stát. Evropská unie bude terorismu čelit spolu s Brity. Společně budeme bojovat za svobodu a demokracii.“

Že se nejedná o „politickou proklamaci“ přesvědčilo již mimořádné jednání Rady Evropské unie (dále jen Rada) pro spravedlnost a vnitřní věci, které se konalo dne 13. července 2005. Na jednání Rada přijala prohlášení k reakci Evropské unie na bombové útoky v Londýně^[2], ve kterém vyjádřila především odhodlání bojovat proti terorismu a za zachování základních principů svobody, bezpečnosti a spravedlnosti. Ve spolupráci s koordinátorem protiteroristické činnosti EU a s Evropskou komisí a Evropským parlamentem Rada urychlí implementaci akčního plánu EU pro boj s terorismem a provádění dalších stávajících závazků.

Deset základních kroků

Text celého prohlášení obsahuje deset základních kroků a výzev, jež jsou zaměřeny například na přeshraniční pronásledování a vyšetřování teroristů, na strategické kroky, které mají za cíl zabránit, aby se lidé uchylovali k terorismu. Pro působnost zásahových složek jsou důležité závěry Rady, ve kterých se zdůrazňuje nutnost chránit občany a infrastrukturu s cílem snížit zranitelnost vůči útoku, včetně upozornění na význam zvyšování schopnosti zvládat a minimalizovat důsledky teroristických útoků.

Předsednická země (Velká Británie) následně již 19. července 2005 iniciativně zpracovala dokument^[3], ve kterém jsou uvedené oblasti podrobně rozpracovány do třiceti individuálních termínovaných akcí/opatření. Jednotlivé akce budou podniknuty jak na úrovni celého společenství, tak i na úrovni jednotlivých členských zemí.

Opatření HZS ČR

V působnosti MV-generálního ředitelství HZS ČR se prioritně sledují a dále rozpracovávají na národní podmínky následující akce/opatření:

1. Rada do konce roku 2005 odsouhlasí Evropský program ochrany kritické infrastruktury (tzv. EPCIP)^[4].

K tomu Evropská komise (dále jen EK nebo Komise) svolala již ve dnech 6. a 7. června 2005 seminář na téma ochrany kritické infrastruktury kde byl oficiálně potvrzen zájem EK a členských států do konce roku 2005 vypracovat uvedený program a dále projednat možnosti zřízení varovné informační sítě pro ochranu kritické infrastruktury (tzv. CIWIN).

EK pro podrobné projednání zřídila osm samostatných pracovních skupin. V průběhu prázdninových měsíců probíhalo připomínkové řízení k výstupům ze semináře, kterého se za Českou republiku zúčastnili zástupci MV-generálního ředitelství HZS ČR, Ministerstva zahraničních věcí a Ministerstva informatiky. Během semináře byla diskutována a následně připomínkována celá škála problémů, které členské státy a EK musí do programu promítnout.

Mezi základní otázky například patří vyřešit a stanovit „kritičnost“ a „přeshraniční účinky“ z pohledu EU, zpracovat a projednat jednotné definice „kritické infrastruktury“ se zřetelem na úpravu názvu kritické informační infrastruktury. Na základě příspěvků zaslaných členskými státy připravila EK další pokračování semináře na září letošního roku.

2. Rada upozorňuje na význam zvyšování schopnosti zvládat a minimalizovat důsledky teroristických útoků.

Rada vyzývá:

- členské státy, aby prováděly pravidelná společná protiteroristická cvičení prověřující odolnost;
- koordinátora protiteroristické činnosti EU a Komisi, aby v případě potřeby do prosince 2005 podali zprávu o - rozvíjení schopností reagovat na krizové situace na úrovni členských států i na úrovni EU, včetně schopností potřebných při reakci na biologický teroristický útok, a využívání modulů civilní ochrany členských států;
- přípravách na sdílení informací, zajištění koordinace a kolektivního rozhodování v krizové situaci, zejména v případě teroristických útoků na více než jeden členský stát.

Již v červnu 2004 požádala Evropská rada na svém zasedání Komisi a Radu, aby posoudily schopnost členských států předcházet a čelit teroristickým útokům a rozšířit stávající spolupráci v oblasti ochrany obyvatelstva (civilní ochrany). Konkrétní přehled úkolů a dalších aktivit je rozpracován v aktualizované verzi Akčního plánu EU na boj proti terorismu^[5,6].

Jednou z nejdůležitějších aktivit Komise v oblasti připravenosti zvládat důsledky teroristických útoků je zavedení databáze sil a prostředků civilní ochrany členských států Evropské unie využitelných pro pomoc v případě teroristického útoku velkého rozsahu. Existuje již druhá revidovaná verze přehledu těchto zdrojů členských států EU.

Česká republika prozatím přispěla do databáze vyhledávací a záchranou jednotkou (USAR) v kompetenci Ministerstva vnitra a trauma týmem s několika dalšími experty v působnosti Ministerstva zdravotnictví. Nadále probíhá příprava expertů-kandidátů a jednotek, které by mohly být po zajištění všech nutných náležitostí připraveny k nasazení v případě teroristického útoku v cizí zemi.

Zájmem Komise je vytvořit podmínky pro nasazení jednotek nebo využití expertů či materiálových zdrojů států EU postižené zemi jako účinný nástroj solidarity mezi státy společenství. K tomu jsou postupně upravovány podmínky v úrovni nových programů v rámci připravované finanční perspektivy EU na období let 2007 - 2013^[7].

Přehled literatury

[1] Tiskové prohlášení předsedy Barrosa k londýnským útokům, <http://evropska-unie.cz>.

[2] Prohlášení Rady k reakci EU na bombové útoky v Londýně, dokument č. 11158/1/05 ze dne 13. července 2005.

[3] Prohlášení Rady pro spravedlnost a vnitřní záležitosti - rozpracování (Follow-up), dokument č. 11330/05 z dne 19. července 2005.

[4] Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu - Ochrana kritické infrastruktury při boji proti terorismu, dokument č. 13979/04 ze dne 26. října 2004.

[5] Akční plán EU na boj proti terorismu - aktualizovaná verze, dokument č. 14330/1/04 ze dne 29. listopadu 2004.

[6] Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu - Připravenost a zvládání následků při boji proti terorismu, dokument č. 13980/04 ze dne 26. října 2004.

[7] Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu - Založení rámcového programu „Bezpečnost a zajištění občanských svobod na léta 2007 - 2013 - Návrh Rozhodnutí Rady zakládající program Prevence, připravenost a zvládání následků terorismu na léta 2007 - 2013“, dokument COM (2005) 124 final. ■

Příprava hasičů - záchranářů na velkou vodu

Ing. Miroslav DVOŘÁK, foto Martin ŠOLC, MV-generální ředitelství HZS ČR

V posledních dnech měsíce června 2005 uspořádal odbor provozní a správy majetku MV-generálního ředitelství HZS ČR odborný kurz pro jedenáct vybraných strojníků hasičských záchranných sborů krajů v obsluze nejvýkonnějších čerpadel, jakými disponuje HZS ČR v pohotovostních zásobách, mobilních čerpacích stanic SIGMA 400.

Jde o pět čerpacích stanic, které v případě potřeby operativně využívají HZS Jihočeského, Královéhradeckého, Olomouckého, Moravskoslezského kraje a HZS hl. m. Prahy. S jejich pohonnými hmotami přísluší hospodařit Správě státních hmotných rezerv, která výdaje spojené s provedením kurzu uhradila. Odborný kurz byl rozdělen na část teoretickou a praktickou. Teoretická část proběhla v učebně a ve vývojové dílně výrobce mobilních čerpacích stanic SIGMA Výzkumný a vývojový ústav, s.r.o. v Lutíně, na kterou v následujícím dni navázala praktická část s ukázkou činnosti mobilní čerpací stanice na vodní ploše pískovny v obci Náklo. V teoretické části, po krátké prezentaci a seznámení s historií hostitelské společnosti jejím zástupcem RNDr. Jiřím Neradem, následovala vystoupení výzkumných a vývojových pracovníků, kteří se bezprostředně podílejí na vývoji a výrobě těchto mobilních čerpacích stanic, Ing. Oldřicha Šputy, Ing. Miroslava Bajoreka CSc., Ing. Oldřicha Otta, Ing. Martina Komárka a Ing. Jaroslava Špundy. Zaměřena byla zejména na objasnění teorie proudění kapalin, seznámení s veličinami a hydraulickými parametry, základy čerpací techniky a v neposlední řadě na zásady pro bezpečnou obsluhu

mobilních čerpacích stanic SIGMA 400. O tom, že vedle praktických dovedností je pro jejich obsluhu nezbytná i teoretická příprava, hovoří parametry těchto mobilních čerpacích stanic:

- maximální objemový průtok až 700 l.s^{-1} ,
- maximální dopravní výška - 240 m,
- maximální sací geodetická výška do 6 m,
- maximální průměr hadic: sání - 400 mm; výtlač - 200 mm,
- přepravní hmotnost stanice bez příslušenství: přibližně 3500 kg.

Kurzu bylo současně využito i k ujednocení a doplnění odborné dokumentace všech pěti mobilních čerpacích stanic, ochraňovaných HZS krajů v pohotovostních zásobách. Při závěrečné rozpravě v teoretické části se strojníci podělili o poznatky a zkušenosti z obsluhy mo-

bilních čerpacích stanic nasazených při povodních v srpnu roku 2002, záchranných pracích v rámci poskytnuté humanitární pomoci Francii v prosinci roku 2003 i při dalších menších akcích. Poukázali také na nedostatky, které z jejich pohledu při praktickém nasazení v záchranných akcích ztěžovaly jejich činnost a současně pro jejich odstranění doporučili konstrukční změny. Z diskuze proto vyplynuly návrhy na zdokonalení stávajících mobilních čerpacích stanic, a to i pro odborníky z úseku konstrukce SIGMY - Výzkumného a vývojového ústavu, s.r.o. Lutín. Celá akce byla oboustranně hodnocena jako přínosná, protože ani veškeré zkoušky při vývoji a výrobě nemohou postihnout a registrovat vše, s čím se obsluha čerpací stanice setká při skutečném nasazení, například v době povodní nebo jiné mimořádné události se záchrannými akcemi limitovanými časem a často i nepříznivými počasí.

Při praktické části prokázali účastníci kurzu s pomocí příslušníků HZS Olomouckého kraje, že i přes nepřízeň počasí (po dobu ukázky provozu čerpací stanice na vodní ploše i jejího opětovného uložení na přepravní automobily, hustě a vytrvale přšelo) si dokáží poradit a „mamuti“ čerpací stanici uvést do provozu i za těchto podmínek.

Poděkování za zdařilé uskutečnění kurzu patří řediteli a jednateli SIGMY Výzkumného a vývojového ústavu, s.r.o. Lutín panu Ing. Jiřímu Šoukalovi CSc. a zúčastněným pracovníkům, dále řediteli HZS Olomouckého kraje plk. Ing. Jiřímu Horáčkovi a jemu podřízeným příslušníkům, kteří přepravili mobilní čerpací stanici SIGMA 400 včetně pomocné techniky k vodní nádrži Náklo a účinně pomohli, zejména při spouštění čerpací stanice na vodu a zpětném vytažení pomocí automobilového jeřábu.

Zdravotnická první pomoc

Dopravní nehoda

Dopravní nehoda může postihnout kohokoliv z nás, ať jsme řidiči nebo jen chodci. Ročně zemře na našich silnicích při téměř 200 000 nehodách více než tisíc lidí, z nichž mnozí by mohli být mezi námi, kdyby se v okamžiku nehody vyskytl někdo, kdo by byl ochoten a schopen poskytnout alespoň základní první pomoc.

Povinnost poskytnout první pomoc je ostatně pod sankcí uložena každému z nás - § 207 trestního zákona říká:

(1) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

(2) Kdo osobě, která je v nebezpečí smrti nebo jeví známky vážné poruchy zdraví, neposkytne potřebnou pomoc, ač je podle povahy svého zaměstnání povinen takovou pomoc poskytnout, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

a rovněž § 208:

Řidič dopravního prostředku, který po dopravní nehodě, na níž měl účast, neposkytne osobě, která při nehodě utrpěla újmu na zdraví, potřebnou pomoc, ač tak může učinit bez nebezpečí pro sebe nebo jiného, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

Jak se zachovat v případě dopravní nehody?

V prvé řadě zachovejte (i když to někdy není snadné) klid a rozmyslete si svůj další postup. Bezhlavá aktivita může často ohrozit jak zraněné tak i vás samotné.

- zastavte 10 - 50 m za havarovaným vozidlem, rozsviďte výstražná světla, zajistěte své vozidlo proti pohybu a uzav-

kněte (pozor, „hyeny“ se vyskytují i u dopravních nehod),

- máte-li k dispozici hasicí přístroj, vezměte jej k havarovanému vozidlu a připravte k použití, vezměte též autolékárničku,

- nejméně 50 m (na dálnici 100 m) před místem nehody umístěte výstražný trojúhelník, asi 70 cm od okraje vozovky směrem do vozovky, případně i varující osobu, zapněte výstražná světla havarovaného vozidla,

- vypněte motor havarovaného vozidla, zajistěte vozidlo proti pohybu,

- pozor na případné riziko požáru - nekouřte, sledujte, zda nevytéká benzin, případně odpojte baterii,

- není-li to bezpodmínečně nutné ničím zbytečně nehýbejte, snažte se zapamatovat případně zaznamenat situaci na místě nehody,

- prozkoumejte místo i okolí nehody (často někteří postižení v šoku utíkají z místa nehody, děti se ukrývají apod.),

- rychle proveďte orientační vyšetření všech zraněných pohledem, poslechem a pohmatem, zkontrolujte vědomí, dýchání, krevní oběh a dovyšetřete pohmatem celé tělo od hlavy k dolním končetinám,

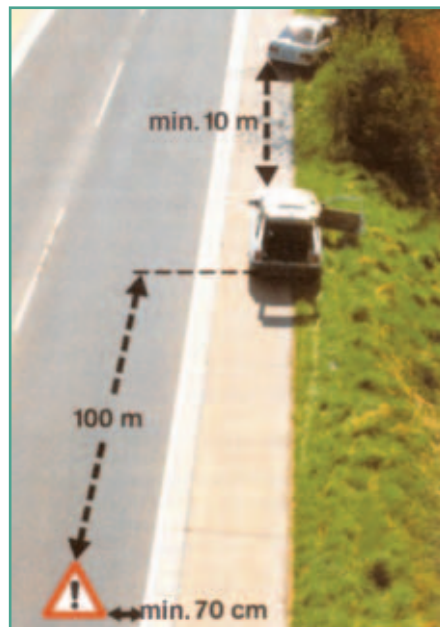
- volejte ZZS na linku 155 a sdělte následující informace:

- co nejpřesnější vymezení místa nehody (zvláště při volání z mobilu na silnici)

- co se stalo a jaká je situace (převrácené vozidlo, srážka, vytéká neznámá kapalina z cisterny apod.)

- počet zraněných, věk, orientačně zranění a jejich stav (jsou zaklíněni ve vozidle apod.)

- kdo volá, z jakého čísla, jak postupuje, umí-li poskytovat první pomoc, kolik osob pomáhá apod.

Pokud je k dispozici více zachránců, neztrácejte čas a okamžitě začněte poskytovat první pomoc a k volání využijte jen jednoho ze zachránců. Volající nikdy neukončuje sám hovor, předává informace dispečinku zachráncům a zůstává v kontaktu s dispečinkem, neboť dispečer může radit nezkušeným zachráncům po telefonu (tzv. telefonická asistence). V poslední době byla též aktivována linka tísňového volání 112, na které je možná domluva v cizích jazycích, a která zprostředkovává přivolání hasičů, policie a ZZS, případně další záchranářských odborníků. Přivolání ZZS přímou volbou 155 je však rychlejší. Připomínáme rovněž, že tísňová volání jsou zdarma.

Vyprošťování zraněných

Zraněné osoby vyprošťujeme z havarovaného vozidla pouze tehdy

- hrozí-li další nebezpečí (požár, pád vozidla ze svahu apod.),

- pokud nemůžeme poskytnout život zachraňující úkony ve stávající poloze postiženého,

- pokud poloha zraněného brání poskytnout život zachraňující úkony dalším postiženým.

Poskytování první pomoci

Při poskytování první pomoci nesmíme zapomínat na vlastní bezpečnost. Vzhledem ke stále vyššímu riziku infekce se vždy vyhýbáme kontaktu s krví - všechna krvavá zranění ošetřujeme v rukavicích, odstraňujeme krev potřísněné části oděvu, případně oživování, kardiopulmonální resuscitace (kříšení), která slouží k obnovení dodávky okysličené krve, provádíme pouze s použitím roušky nebo jiných pomůcek.

Vždy přednostně ošetřujeme ty zraněné, u nichž je třeba provádět život zachraňující úkony

- zastavit silné vnější krvácení,
- ošetřit poranění hrudníku - otevřený pneumotorax,
- poskytnout protišoková opatření,
- oživovat bezvědomé se zástavou dýchání a krevního oběhu.

Pokud nehrozí bezprostřední nebezpečí, nesnažíme se vyprošťovat zraněné z havarovaného vozidla za každou cenu a přenecháme to specializovaným složkám, tj. hasičům, které přivolá automaticky dispečink ZZS, pokud sdělíme, že jsou zranění zaklíněni a bude potřeba vyprošťování. Vyprošťování nevhodným způsobem může často stav zraněných ještě zhoršit. Vhodný způsob k odtažení do bezpečné vzdálenosti je takzvaný Rautekův (viz obrázek).

Silné (masivní) krvácení

Silné vnější krvácení z velkých cév, ať již z tepen nebo z žil může vést k vykrvácení a smrti během několika málo minut. Proto je naším prvořadým úkolem krvácení co nejrychleji zastavit. Máme-li možnost, pak zraněného položíme a zraněnou končetinu zvedneme nad úroveň srdce. Zaklíněného zraněného však násilně nevyprošťujeme a ošetření provedeme podle možnosti na místě. Zastavit krvácení je důležitější než dodržení sterility, a proto ránu co nejrychleji uzavřeme např. i stisknutím rány holou rukou, vložením prstů apod. Máme-li čistý kapesník, použijeme jej samozřejmě k zastavení krvácení raději než holé prsty.

Po výše popsaném „nouzovém“ zastavení krvácení přiložíme na ránu sterilní gázu nebo alespoň čistý kapesník jako krycí vrstvu, pak tlakovou vrstvu, tj. silnou vrstvu svého materiálu, která již nemusí být sterilní (např. složenou součást oblečení) a upevníme obinadlem. Pokud obvazem prosakuje krev, přiložíme další vrstvu a opět upevníme obinadlem. Tím jsme vytvořili tzv. tlakový obvaz, který zpravidla stačí k zastavení většiny i silných krvácení. U relativně slabších krvácení postačí jedna vrstva resp. polštářek hoto-
vého obvazu.

Poněkud problematické je definitivní zastavování krvácení zaškrcením končetiny, které bývalo dříve popularizováno a bez výjimky doporučováno. Je třeba zdůraznit, že zaškrcovaldo je poslední, poněkud riskantní možnost, jak zastavit silné krvácení z největších cév, tj. z pažní tepny a tepny stehenní. Zaznamenáme dobu přiložení zaškrcovalda a na rozdíl od tradovaných doporučení zaškrcovaldo nikdy nepovolujeme.

Velmi zákeřné a u autonehod bohužel časté, je vnitřní krvácení do dutiny břišní nebo hrudní, které vzniká po úderu do břicha či stlačením hrudníku. Často jedinými a přehlednými známkami jsou příznaky rozvíjejícího se traumatického šoku, tj. slabě hmatný, ale zrychlený tep (90 tepů za minutu a více), který se stále zrychluje, bledost, studený lepkavý pot, žízeň, mělké a rychlé dýchání, zívání a spavost, rozrušení následované později útlumem a netečností. Postižené ukládáme vleže, dolní končetiny zvedneme asi o 30 cm a podložíme, můžeme zvednout horní končetiny kolmo k tělu. Ošetříme poranění a dbáme o tepelnou pohodu, postižené uklidňujeme, tlumíme pocit žízně otíráním rtů, avšak nedáváme nic pít, žádné léky ani nic k jídlu. Co nejrychlejší transport je prioritou, nikdy však neodvážíme zraněného vlastními silami! Transport zraněných není organickou součástí první pomoci a necháváme jej na profesionálech, které však co nejrychleji k dopravní nehodě voláme.

Poranění hrudníku – pneumotorax

Poranění hrudníku zpravidla postihuje řidiče při nárazu na volant. Zlomená žebra mohou prorazit plíce nebo výstelku hrudní stěny a způsobit vnitřní kr-

vácení. Prorazí-li zlomená žebra hrudní stěnu, dojde k nasávání vzduchu do pohrudniční dutiny, plíce na postižené straně splaskne a stane se nefunkční. Z rány může probublávat zpěněná krev, zraněný je dušný, zrychleně a těžce dýchá, kůže krku a obličeje je promodralá nebo nafialovělá. Otevřenou ránu je třeba co nejrychleji uzavřít, v nouzi i holou dlaní a poté zakrýt polopropustným obvazem, který provedeme tak, že sterilní krycí tampon překryjeme nepropustným materiálem (např. PE folii) a ze tří stran oblepíme leukoplasty. Vytvoříme tak improvizovaný ventil, který zabráni vnikání vzduchu do pohrudniční dutiny. Postiženého ukládáme do polosedu, uvolníme oděv kolem krku a hrudníku.

Zprůchodnění dýchacích cest

Zprůchodnění dýchacích cest je prvním krokem při oživování (tj. nepřímé srdeční masáži a dýchání z plic do plic), kterým se budeme podrobněji zabývat v další části seriálu. Zapadnutí jazyka postiženého, ležícího na zádech, často ještě s nesmyslně podloženou hlavou, je v mnoha případech prvotní vyvolávající příčinou bezvědomí a zástavy dýchání a krevního oběhu. Pokud postiženému hlavu naopak zakloníme, případně předsuneme spodní čelist, dýchací cesty se otevrou, a to již samo často stačí k obnovení spontánního dýchání. Tento způsob zprůchodnění dýchacích cest je dostatečně účinný a není potřebné provádět další opatření.

**Ing. Pavel ŠTAJER, CSc.,
MUDr. Jaroslav HORNYCH,
Český červený kříž,
foto archiv autorů**

8. ročník konference

Současnost a budoucnost krizového řízení 2005

na téma

„Globalizace krizového řízení a bezpečnosti“

Datum konání: 28. - 29. listopadu 2005

Místo konání: hotel Olšanka, Táboritská 23, Praha 3

Pokud máte zájem přednášet na konferenci, zašlete nám, prosíme, krátkou anotaci s obsahem Vašeho příspěvku v rozsahu přibližně 15 řádků. Příspěvky, prosíme, registrujte na www.emergency.cz.

Oblasti témat:

- Legislativní rámec v ČR, EU a ostatních státech – rozdíly, porovnání, přednosti
- Přístup EU ke krizovému řízení a změny v EU, oblasti možné mezinárodní spolupráce
- Jaké změny nám přinesl vstup do EU v oblasti krizového řízení a bezpečnosti
- Hrozby, kritická infrastruktura, psychologická válka
- Globalizace rizik
- Sleduje současné krizové řízení globalizaci hrozeb?
- Podpora krizového řízení – systémy a metodiky pro podporu krizového řízení
- Velké přírodní katastrofy a možnost prevence a snížení ztrát (např. tsunami 2004)
- Bezpečnost – legislativa, hrozby, případové studie, přínos nových technologií

Kontaktní adresa:

Renata Oravcová
T-SOFT spol. s r.o.
Novodvorská 1010/14
142 01 Praha 4, Česká republika

tel.: +420 261 348 738
fax.: +420 261 348 791
e-mail: konference@tsoft.cz
web: <http://www.tsoft.cz>

Centrum vzdělávání pod Nízkými Tatrami

Několik kilometrů od Banské Bystrice se na úbočí Nízkých Tater nachází obec Slovenská Ľupča. Na jejím okraji se rozprostírá nenápadný areál, z dálky spíše připomínající rekreační zařízení. Ve skutečnosti se zde však nachází Vzdělávací a technický ústav civilní ochrany (dále jen „ústav“ nebo „VTÚ CO“), zařízení, které se významnou měrou podílí na plnění úkolů civilní ochrany (CO) na Slovensku.

Ústav je zařízením Ministerstva vnitra Slovenské republiky (MV SR) pro vzdělávání a přípravu v oblasti CO a integrovaného záchranného systému, provádění zkoušek a oprav materiálu CO a spojovací techniky a pro provádění laboratorní kontroly nebezpečných radioaktivních látek.

Stanovené úkoly zabezpečuje v rámci Slovenské republiky a vyčleněním skupiny pro zjišťování chemických a radioaktivních látek a mobilní laboratoře i mimo její území.

Další odborná pracoviště ústavu jsou dislokována po celém území Slovenské republiky – střediska přípravy v Nitře, Limbachu a Spišské Nové Vsi, kontrolní chemické laboratoře pak ve Slovenské Ľupči, Nitře a Jasově.

Od historie k dnešku

„Ústav vznikl 1. května 1997 jako zařízení Úřadu CO MV SR. Po personální, ekonomické a materiální stránce to, mimo jiné, znamenalo sloučení pracovišť z celého Slovenska, která se do té doby podílela různými formami na zabezpečování úkolů CO,“ vzpomíná na počátky vzniku ústavu jeho ředitel Mgr. Vladimír Piják. Založení ústavu vycházelo ze zákona Národní rady Sloven-

ské republiky č. 42/1994 Z. z., o civilní ochraně obyvatelstva, ve znění pozdějších předpisů, ve kterém byly definovány úkoly a poslání CO ve Slovenské republice.

Nová organizační struktura odrážela reálné potřeby a požadavky kladené

na nově vzniklou instituci. Historie jednotlivých odborných pracovišť, ze kterých se ústav vytvořil, je však mnohem delší a představuje několik desetiletí.

„Ústav po dobu svého trvání odvádí zodpovědnou práci a já osobně nikdy neskrývám hrdost nad tím, že mám ve své podřízenosti odborně schopné, tvořivé a iniciativní pracovníky,“ dodává Mgr. Piják.

Výčet současných úkolů a činností, které pracovníci ústavu plní a zabezpečují, je velmi široký.

Prioritou je vzdělávání

Ústav připravuje, organizuje a provádí vzdělávání zaměstnanců, kteří plní úkoly v oblasti CO a IZS a v tomto směru se také podílí na přípravě obyvatelstva. Dále se podílí na ediční, publikační a propagační činnosti v oblasti CO a IZS a zabezpečuje informační, knihovnický a dokumentární servis.

Ústav je zároveň jedním ze čtyř vzdělávacích středisek, jejichž činnost metodicky řídí oddělení vzdělávání a přípravy na civilní ochranu. VTÚ CO organizuje základní, zdokonalovací a specializované kurzy jak v celostátní, tak v krajské působnosti. Kurzy jsou určeny zejména pro zaměstnance, zabezpečující úkoly CO na ministerstvech a ostatních orgánech státní správy a samosprávy, zaměstnance odborů krizového řízení krajských a obvodních úřadů a právnických osob. Organizují se zde také kurzy instruktorů CO a kurzy operátorů koordináčních středisek IZS krajských úřadů. VTÚ CO rovněž organizuje kurzy pro učitele základních a středních škol, kteří vyučují problematiku CO. V ústavu běží i dva až tři kurzy souběžně. Jen v loňském roce bylo ve střediscích ústavu proškoleny více než 6000 posluchačů. S velkým ohlasem se setkávají tzv. Dny CO - dny otevřených dveří pro krizové štáby, řídicí pracovníky, základní a střední školy spojené s ukázkami. V květnu letošního roku byli na tuto akci přizváni podnikatelé a ředitelé podniků, kteří si mohli vyzkoušet řešení některých modelových mimořádných situací. Ve Slovenské Ľupči organizují také odborné mezinárodní kurzy OPCW, v posledním období zde čerpali poznatky odborníci z dvanácti států, mezi jinými z Řecka, Gruzie, Ukrajiny, Maďarska a Malajsie.

Vydavatelská činnost

S oblastí vzdělávání je úzce propojena ediční, propagační a publikační činnost. VTÚ CO je sídlem redakčního pracoviště odborného časopisu „Civilná ochrana - revue pre civilnú ochranu obyvateľstva“. Vydavatelem časopisu je Úřad CO MV SR, jeho „duší“ pak redaktorka Mgr. Eva Benčíková. Dvuměsíční periodikum je adresováno všem právnickým a fyzickým osobám, které se podílejí na plnění úkolů ochrany obyvatelstva a všem čtenářům, kteří se o problematiku CO zajímají.

Na šedesáti barevných stranách přináší aktuální informace z činnosti CO a civilního nouzového plánování z domova i ze světa, rozebírá problematiku IZS, publikuje práce odborníků z oblasti radiace, chemické a biologické ochrany a uveřejňuje metodické přílohy věnované praktickému plnění úkolů CO.

Samostatný prostor je věnován samosprávě, Horské záchranné službě a Svazu civilní ochrany SR. Především starostové obcí a učitelé vyučující tematiku Ochrana člověka a přírody v tomto periodiku nacházejí neocenitelné zdroje informací pro svoji práci a návody na řešení aktuálních úkolů v přípravě obyvatelstva na sebeochranu a vzájemnou pomoc.

V rámci propagace CO ústav připravil několik účelových publikací vydaných Úřadem CO MV SR při příležitosti konání celostátních a mezinárodních seminářů a pracovních setkání. Součástí ediční

tvorby jsou také neperiodicky vydávané účelové příručky pro řídicí pracovníky. Ústav rovněž vydává vlastní učební texty a ve vydavatelské činnosti nechybí ani odborné listy a sborníky překladů ze zahraničního tisku.

Samostatnou část ediční, propagační a vzdělávací oblasti tvoří videotvorba. Ve videotéce ústavu se nachází více než 400 titulů s odbornou problematikou. V ústavu je k dispozici také knihovna, v níž je soustředěno největší množství monografické odborné literatury z oblasti CO na Slovensku.

Široká škála ostatních činností

I když prioritní oblastí je vzdělávání, ústav zabezpečuje i řadu dalších úkolů, zejména pak provádění zkoušek a oprav materiálu CO a spojovací techniky a laboratorní kontrolu nebezpečných radioaktivních a chemických látek. Plnění úkolů v této oblasti zajišťují technické oddělení VTÚ CO a kontrolní chemické

laboratoře. Jednotlivá odborná pracoviště technického oddělení zajišťují a provádějí např. kontroly ochranných masek a dozimetrických přístrojů, servis automatických stacionárních hlásičů úrovně radiace, radiostanic a sítě speciální techniky pro vyrozumění a varování, zkoušky ochranných filtrů, zkoušky vzduchových dýchacích přístrojů a řadu dalších.

VTÚ CO se rovněž zabývá speciálním průzkumem v prostorech postižených mimořádnými událostmi, odebírá vzorky, měří a analyzuje při haváriích spojených s únikem nebezpečných látek do ovzduší, vody a půdy. Plní i dílčí úkoly dozimetrické a laboratorní kontroly při průmyslových haváriích spojených s únikem nebezpečných látek a úkoly dílčího monitorovacího systému podle metodických pokynů a plánu monitorování v rámci Slovenského ústředí radiací monitorovací sítě. Pro tuto činnost má ústav vytvořena dvě mobilní pracoviště - monitorovací radiací a chemické pracoviště a mobilní chemickou laboratoř, s možností jejich použití jak na Slovensku, tak v zahraničí.

VTÚ CO se významnou měrou podílí na vypracování koncepce organizace a rozvoje CO a IZS SR, na preventivně výchovné činnosti zaměřené na CO a IZS a v neposlední řadě na vědeckovýzkumné činnosti v oblasti CO a IZS.

Při plnění úkolů ústav úzce spolupracuje s příslušnými orgány státní správy a samosprávy, právnickými a fyzickými osobami a veřejnoprávními institucemi s humanitárním posláním. Určitou součinnost má i se záchrannými brigádami Hasičského a záchranného sboru Slovenské republiky.

Pracovníci ústavu si pravidelně vyměňují poznatky a zkušenosti se svými českými kolegy. Nejvýraznější je spolupráce s Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč a Opravárenským závodem Olomouc.

Rozvíjet dosavadní výsledky

VTÚ CO za několik málo let své činnosti plně dokázal svou opodstatněnost. Za relativně krátký čas dal o sobě vědět nejen v rámci Slovenska, ale i v zahraničí svojí účastí na akcích organizovaných Úřadem CO MV SR, tisícovkami vysokoškolských účastníků kurzů a odborných příprav, teoretickou, metodickou a jinou pomocí organizacím participujícím na činnosti CO.

A jak vidí budoucnost ústavu jeho ředitel? „Rozhodně chceme v tom dobrém pokračovat a hledat stále nové, co k tomu přispěje. Mnohé záměry však závisejí zejména na finančních prostředcích. Prál bych si však, aby pracovní úsilí našich zaměstnanců bylo i nadále korunováno úspěšnými výsledky.“

mjr. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
kpt. Josef NITRA
foto archiv VTÚ CO a autoři

Švédská expertní organizace KAMEDO

Ing. Vlasta NEKLAPILOVÁ, Úrazová nemocnice v Brně, foto archiv redakce

KAMEDO je švédská organizace studující katastrofy z hlediska medicíny. Organizace vznikla v roce 1963 pod záštitou Švédské výzkumné skupiny pro obrannou medicínu. V roce 1974 byla tato instituce reorganizována a KAMEDO přiděleno pod Švédský výzkumný ústav pro obranu. V roce 1988 bylo KAMEDO integrováno do divize pro krizové plánování Ministerstva zdravotnictví a sociálních věcí.

Hlavním úkolem organizace KAMEDO je vysílat pozorovatele do oblastí katastrof po celém světě, aby studovali vzniklé situace, shromažďovali užitečné informace a identifikovali problémy týkající se medicíny katastrof. Pozorovatelé jsou vysíláni do postižených míst a shromažďují zde informace na základě kolegiality od lékařů a dalších odborníků. Zdůrazňují, že veškeré získané údaje jsou určeny výhradně pro vědecké účely. Čtyři hlavní zkoumané oblasti jsou lékařské, psychologické, organizační a sociální aspekty katastrof. Výsledky studií jsou publikovány ve zprávách KAMEDO. Zatím poslední zpráva č. 85 byla vydána v březnu 2005. Od roku 1979 (Zpráva č. 34) obsahují všechny zprávy také anglický souhrn (tabulku) a některé ze zpráv jsou přeloženy do angličtiny.

Základní směry činnosti jsou určovány výborem KAMEDO na setkáních dvakrát nebo třikrát ročně, každodenní práce je řízena hlavně vědeckými sekretariáty, spolupracujícími s výborem na konzultační bázi.

Současný předseda KAMEDO je profesor chirurgie Karolinska Institutet a dva vědecktí sekretáři jsou spojení se švédským Informačním střediskem pro toxické látky a s chirurgickým oddělením Nemocnice Söder ve Stockholmu. Další členové výboru jsou zástupci Ministerstva zdravotnictví a sociálních věcí, lékařského odboru švédské armády, letecké zdravotní služby švédské armády a odborníci se zkušenostmi ze záchranné služby, požární ochrany, Červeného kříže a z oblasti psychologie katastrof. Současné i budoucí souhrny zpráv lze najít na internetových stránkách Ministerstva zdravotnictví a sociálních věcí (Socialstyrelsen) pod adresou www.sos.se.

Dále uvádím překlad zprávy KAMEDO č. 84 o teroristickém útoku 11. září 2001 v New Yorku. - Terror attacks against the World Trade Center, Sept 11th, 2001 - KAMEDO-report 84 (Teroristické útoky proti Světovému obchodnímu centru 11. září 2001 - zpráva KAMEDO č. 84) www.sos.se/Publicerat (otevřeno 3. května 2005).

Souhrn

New York je jedním z vedoucích světových finančních center a předním sídlem obchodu a průmyslu v USA. Ostrov Manhattan, srdce města a jeho administrativní centrum, je jedním z nejhustěji osídlených míst světa.

Dne 11. září 2001 ráno v 08.46 hodin narazilo první z letadel do severní budovy, 110 patrového mrakodrapu WTC 1. Šlo o Boeing 767, který startoval z Bostonu s 92 lidmi na palubě. Boeing narazil do budovy v úrovni 100. podlaží. Plně natančované letadlo způsobilo mimořádné škody a v horní části budovy vznikl požár v důsledku exploze. Poškození bylo natolik rozsáhlé, že hasiči z jednotek, které dorazily na místo jako první, pochybovali, že by mohli být schopni průběh katastrofy nějak ovlivnit.

Po příchodu na místo řešili hasiči problém, jak se dostat k hořícímu mrakodrapu, což ztěžovaly padající části budovy, a nemohli pomoci ani lidem, kteří se zoufale snažili zachránit před plameny skokem z oken budovy. Krizové řídicí

centrum bylo umístěno ve vestibulu postižené budovy. Odsud se početné skupiny hasičů snažily dostat do vyšších pater po schodišti. Cestou potkávali lidi z pater pod zničenou částí mrakodrapu, kteří se snažili vcelku spořádaným způsobem dostat dolů a ven z budovy. Před budovou ale zavládl chaos, způsobený kolapsem veškerého spojení.

Po 17 minutách, v 09.03 hodin, narazilo druhé unesené letadlo do druhé věže WTC 2. Šlo také o Boeing 767 letící z Bostonu s 65 lidmi na palubě. Bezprostřední následky byly ještě ničivější než v prvním případě, protože letadlo narazilo do budovy v nižší úrovni.

Hasičské velení umístilo své stanoviště ve vestibulu budovy. V této chvíli bylo už zřejmé, že věže by se mohly zřítit, ale úkol zachránit co nejvíce lidí bránil rozhodnutí odvolat záchranáře z akce. Když toto rozhodnutí nakonec padlo, nefungovalo už spojení, a tak se příkaz k evakuaci zřejmě nedostal k hasičským jednotkám ve vyšších patrech druhé věže.

Jako první kolabovala věž WTC 2 v 10.05 hodin, 57 minut po nárazu letadla. Po dalších 29 minutách se zřítila také první věž a všichni, kdo v budovách zůstali, byli odsouzeni k smrti. Budovy okolo celého komplexu WTC byly také vážně poškozeny. Nebylo možné získat přehled o místě katastrofy a několik hodin byl celý prostor pro záchranáře nepřístupný. Navíc ve velké části Manhattanu zkolabovalo veškeré spojení i přívod elektrické energie.

Zřícení dvou mrakodrapů způsobilo vznik tak hustého kouře a prachu, že lidé nemohli rozeznat téměř nic. Proto nejčastější typy poranění byly respirační a oční problémy.

Jakmile se kouř rozptýlil, prach se usadil a hasiči a zdravotníci, kteří přežili, začali chápat skutečný rozsah katastrofy a mohli pokračovat v záchranných akcích. Koordinovaný krizový štáb nemohl začít fungovat okamžitě, proto mnozí hasiči a zdravotníci pracovali nezávisle. Sanitky vozily pacienty do nejbližších nemocnic, kam mnoho postižených přišlo také pěšky. Některá shromaždiště, vybudovaná v počáteční fázi, mohla být částečně znovu používána. Další však byla zrušena, protože hrozilo zřícení okolních budov. Ke shromaždištím přišlo mnoho dobrovolníků, jejich pomoc však nebyla potřeba. K záchranným aktivitám se později připojily i týmy z dalších států USA.

V nemocnicích byl vyhlášen poplach už velmi brzy po útoku a byly rychle mobilizovány dostatečné zdroje pro příjem očekávaného přívalu poraněných. Pacienti s nejtěžším poraněním dorazili poměrně brzy po prvním útoku, ale po zřícení obou věží personál v nemocnicích začal chápat, že postižených, kteří přežili, bude málo. Očekávali přesto stále příchod pacientů, kteří však nikdy nepřišli. Po několika hodinách dorazili poranění hasiči a záchranáři, většinou s očními potížemi nebo jiným drobným poraněním.

Útok na Světové obchodní centrum způsobil hasičům a záchranářům v New Yorku extrémní posttraumatický stres. I když je tamější hasičský záchranný sbor rozdělen na řadu menších stanic, mnozí byli přátelé nebo příbuzní. Po útoku zahynulo více než 350 hasičů a záchranářů, čímž bylo postiženo mnoho jejich blízkých a způsobilo to značný vzestup psychických problémů a onemocnění. Občané USA a zvláště města New Yorku událost prožívají jako národní trauma postihující všechny, ať již byli poranění nebo ne. Povaha posttraumatických následků závisí na osobním dopadu na daného jedince a na tom, jak blízko u WTC byl postižen v době katastrofy.

Poznatzky pozorovatele

- Pokud se stane katastrofa v průmyslově rozvinuté zemi, hasiči, záchranná služba i personál nemocnic jsou rychle uvedeni do pohotovosti. Nedostatek zdrojů, pro katastrofy charakteristic-

ký, je vždy jen krátkodobý. Katastrofa v New Yorku byla takové povahy, že nebylo v lidských silách zastavit požár, postupující destrukci a nakonec zřícení budov.

- Nebylo možno předvídat, že věže WTC se zřítí. Zkušenost z tohoto druhu explozivního požáru ve výškových budovách jistě umožní provést kvalitnější analýzu rizika a krizové plánování, než tomu bylo doposud.

- Jakmile se začalo se záchrannými pracemi, bylo pro velení velmi obtížné akci odvolat, přestože záchranné týmy byly ohroženy. Snaha zachránit každého postiženého je tak silná, že záchranáři často poznají příliš pozdě, že jsou sami v ohrožení života.

- Pokud vypukne explozivní požár tohoto typu vysoko v mrakodrapu, je nemožné dnešními prostředky účinně požár uhasit přístupem z přízemí budovy.

- Komunikační systémy, jako je centralizovaná telefonní síť s anténním systémem, byly umístěny v budově WTC 1. Komunikace by měly být rozděleny do více systémů, aby se snížilo riziko jejich poškození. Komunikační problémy při spojení mezi záchranáři na místě a nemocnicemi jsou při hromadných neštěstích a katastrofách velmi časté. To je fakt bez ohledu na to, zda jsou používány telefony či vysíláčky. Proto by bylo vhodné cvičit záchranáře i na situace, jak jednat nezávisle při výpadku spojení s vedoucími zásahu.

- Při velkých počtech poraněných je nutné využít všechny možnosti pro jejich transport včetně vozidel, které se k tomuto účelu běžně nepoužívají.

- Vytváření shromaždišť pro poraněné v blízkosti místa katastrofy, pokud jsou nemocnice nedaleko, nemá význam pro těžce poraněné, ale může to posloužit pro ošetření lehce poraněných a poskytnutí základní péče také pro záchranáře.

- Postupem času množství zdravotního personálu na místě katastrofy narůstá. V době, kdy je na místě nejvíce zdravotníků a vytvoří se shromaždiš-

tě raněných, může to znamenat zdržení rychlého transportu těžce poraněných do nemocnic. Může se to stát, pokud záchranná služba nedorazí na místo dostatečně rychle.

- Zdravotnická dokumentace o ošetření poskytnutém na místě katastrofy, při transportu a v nemocnici je často nedostatečná, pokud jde o hromadný výskyt postižených. Proto by se v této situaci měly používat přehledné třídící karty. Mělo by být snadné označit poranění na nákrese postavy a uvést pouze parametry o obstrukci dýchacích cest, dýchání a krevním oběhu. Identitu lze v první fázi určit pomocí přiděleného čísla.

- Výpadek proudu při velkých katastrofách bývá obvyklý. Proto je třeba rozšířit a vylepšit využití náhradních zdrojů nejen pro lékařské účely, ale i pro počítačové systémy apod.

- Hasiči, kteří přežili záchranné akce, byli poznamenáni značným posttraumatickým stresem jak při akci samé, tak i dlouhou dobu po katastrofě. V některých případech to znamenalo dlouhodobé následky a vyšší spotřebu alkoholu. Proto by měli lékaři i psychiatři postižené záchranáře průběžně sledovat.

- Asi 10 % populace v New Yorku trpělo první rok po katastrofě posttraumatickým stresem, jak uvádí četné psychiatrické studie. Toto procento bylo vyšší u osob, kteří útok přímo zažili nebo byli poblíž. Častěji byl posttraumatický stres pozorován v prvních šesti měsících po útoku.

- Mimořádná pozornost, která byla tomuto teroristickému útoku věnována, měla pozitivní i negativní, přímý i nepřímý psychosociální dopad na postižené. Málokdy byla nějaká katastrofa tak přímo sledována sdělovacími prostředky a ukazována znovu a znovu, takže traumatizující zážitky byly stále připomínány. Na druhé straně se katastrofa málokdy setká s tak velkou vlnou sympatií a solidarity v národním i mezinárodním měřítku.

Zařízení služeb je tu pro nás

Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra (dále jen ZS MV) bylo zřízeno dne 1. ledna 1998 jako příspěvková organizace pro poskytování a zabezpečování komplexních služeb Ministerstvu vnitra jako ústřednímu orgánu státní správy v oblasti pořízení investičního a neinvestičního hmotného majetku, zabezpečování úklidu, oprav a údržby budov, zajišťování provozu údržby a oprav rozsáhlého vozového parku, stravování, provozu rekreačních zařízení hotelového typu, včetně zajišťování investičních staveb, služeb ostrahy objektů a provozu satelitního zabezpečování vozidel.

Rozsah působnosti organizace je dán platnou legislativou a vymezen Zřizovací listinou č.j. 1337/97 ze dne 8. prosince 1997, ve znění pozdějších dodatků. ZS MV je státní příspěvkovou organizací a s ohledem na podmínky zřízení a principy své činnosti není (nemůže být) zapasáno v obchodním rejstříku. V rámci volných kapacit své hlavní činnosti je ZS MV oprávněno k výkonu činnosti tzv. „jiné“ (dříve „hospodářská činnost“). Tyto služby jsou poskytovány na principech shodných s činností subjektů zřízených za účelem podnikání a řídí se principy formulovanými živnostenským zákonem. Pro výkon těchto činností disponuje ZS MV nezbytným oprávněním živnostenského a koncesního charakteru.

Zaměření činnosti

Hlavním předmětem činnosti ZS MV je zabezpečení funkcí a úkolů dle potřeb a požadavků Ministerstva vnitra, Policie ČR a ostatních organizačních složek resortu MV ve velmi široké škále působnosti.

Patří sem zejména:

- pořízení, správa, údržba, oprava, vyřazování, odprodej a likvidace určitého movitého i nemovitého majetku;
- zajištění ochrany a ostrahy určených objektů, zajištění technických služeb k ochraně majetku a osob;
- zajištění hromadné přepravy osob jak dálkovými, tak i klasickými autobusy, včetně nákladní přepravy různými typy nákladních automobilů, zajištění čtyřadvacetihodinového servisu odtahových služeb, možnost parkování na odstavném parkovišti a garážování;
- zajištění komplexního servisu vozidel všech značek ve vlastních autoservisech;
- zajištění oprav motorových člunů, opravy zahradní a lesní techniky a drobné truhlářské práce;
- provozování vlastní autoškoly, která nabízí zejména základní výcvik, školení řidičů a kondiční jízdy.

ZS MV dále zajišťuje:

- stravování ve vlastních provozovněch závodních kantýnách a kuchyních,
- výrobu cukrářských výrobků a cateringové služby s možností využití prodejního stánku;
- ubytovací, školicí a rekreační kapacity včetně kompletace služeb spojených s organizováním letních a zimních dětských táborů a výměnných zahraničních pobytů.

ZS MV nabízí také možnost využití velkokapacitní prádelny pro praní a žehlení prádla, chemické čištění oděvů včetně sběrné a rozvozové služby, zakázkové krejčovství a sedlářské a brašnářské práce ve své provozovně v Kolíně.

„Patří sem i právní servis při zadávání veřejných zakázek“, doplňuje ředitel

ZS MV Ing. Oldřich Vytiska. „Při poskytování těchto služeb Ministerstvu vnitra, Policii ČR, jakož i desítkám dalších organizací a podniků, jsme nabyli velkých zkušeností v oblasti přípravy, organizace a celkové realizace veřejných zakázek.“

ZS MV se také podílí na zabezpečování akcí prezentačního a propagačního charakteru nejen pro zřizovatele. Jedná se o technické a technicko-organizační zabezpečení, zabezpečení dokumentace a zpracování. Za zmínku stojí například dětská soutěž „Svět očima dětí“ (dříve „Jak to vidím Já“), která se koná pod záštitou ministra vnitra, spolupráce na akcích „Když prší, kvetou paraplička“ pro handicapované děti, soutěže spotřeby

„Economy Run“, zajištění akce pro Ministerstvo pro místní rozvoj „Konference ministrů Evropské unie zabývajících se bytovou politikou“, pravidelné zajištění „Reprezentačních plesů Ministerstva vnitra“ včetně tomboly v roce 2005, jež měla charitativní účel (výtěžek byl věnován Nadaci policistů a hasičů - vzájemná pomoc v tísní).

Spolupráce s HZS ČR

ZS MV spolupracuje s HZS ČR především prostřednictvím svých organizačních jednotek - úsekem školení a rekreací (dále „ÚŠR“) a podnikem gastronomie a stravování (dále „PGS“).

ÚŠR nabízí již tradičně HZS ČR vlastní rekreační zařízení (hotely Šumava, Vltava, Solenice, Jánošík, horská chaty Panorama, lovecká chata na Tokáni a turistické ubytovny Eden Herlíkovice a Eustach) k realizaci služebních aktivit - školení, porady a semináře (dle Pokynu ministra vnitra č. 46/2003). Tato rekreační zařízení jsou využívána (v souladu se zákonem č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů) k ozdravným pobytům příslušníků HZS ČR.

PGS spolupracuje zejména s odborem provozním a správou majetku MV-generálního ředitelství HZS ČR. Spolupráce je úspěšně rozvíjena i na úseku zabezpečení stravovacích a doplňkových služeb. Na základě požadavků HZS ČR jsou prováděny nákupy a realizovány potřeby v oblasti technologií, kuchyňského materiálu a poskytování stravovacích služeb a pohoštění při různých akcích. Úspěšně se rozvíjí spolupráce při vytváření zásob konzervovaných dávek potravin a zajišťování pitného režimu pro řešení stravování při vzniku mimořádných situací včetně zabezpečování výjezdů při plnění úkolů HZS ČR v zahraničí.

kpt. Josef NITRA,
foto Milan VÁVRU

Úspěch našich triatlonistů v Kostnici

mjr. Stanislav KREJČÍ, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto pprap. Jiří VAVRUŠKA, HZS Libereckého kraje

V jezeře Bodensee a v okolí univerzitního areálu města Kostnice se 24. července 2005 uskutečnil již 18. ročník hasičského mezinárodního triatlonu, který organizují místní profesionální i dobrovolní hasiči. Dvacet českých profesionálních hasičů triatlonistů ze čtyř HZS krajů, HZS hl. m. Prahy a generálního ředitelství HZS ČR zde skvěle prezentovalo fyzickou zdatnost všech českých hasičů ve srovnání s přibližně 280 dalšími účastníky, profesionálními i dobrovolnými hasiči z šesti evropských zemí.

Závodníci absolvovali 600 m plavání (ve velmi chladné vodě Bodamského jezera o teplotě přibližně 17 °C), 38 km jízdy na kole (čtyřikrát na cyklisticky technicky náročném okruhu) a 6 km běhu v kopcovitém lesním terénu.

Město Kostnice je již dlouhé roky partnerským městem jihočeského Tábora a profesionální hasiči z Tábora startují na tomto závodě již šestnáct let (neúčastnili se pouze prvních dvou závodů). V letošním roce byla jejich několikaletá kolektivní tréninková píle odměněna vítězstvím v soutěži družstev. Po druhých místech v předchozích dvou ročnících, kdy prohráli pouze s „pražskou“ reprezentací, bude štítek se jménem města Tábora a jeho tří reprezentantů připevněn na žulový podstavec putovního poháru pro soutěž družstev tohoto závodu. Od roku 2002 startují v triatlonu také další Češi, kteří pak v roce 2003 tvořili společně s tábořskými borci základ úspěšné české reprezentace na evropském šampionátu hasičů v triatlonu v německém Duisburgu.

V letošním roce odstartovalo v závodě zatím nejvíce hasičů triatlonistů z České republiky v jeho osmnáctileté histo-

rii, a to díky podpoře MV-generálního ředitelství HZS ČR a také pochopení ředitele HZS hl. m. Prahy a dalších čtyř ředitelů HZS krajů. Mimo výborných individuálních výsledků ve všech čtyřech věkových kategoriích, je nutné v letošním ročníku vyzdvihnout především výborné výsledky družstev, která reprezentovala česká města Prahu, Ostravu, Brno, Liberec, Tábor a MV-generální ředitelství HZS ČR. První místo v soutěži partnerských měst, ale i v celkových výsledcích závodu získali hasiči z Tábora v sestavě Jiří Dvořák, Michal Podzimek a Martin Sedláček. České týmy obsadily v soutěži družstev ještě 3. místo (Praha) 4. místo (Li-

berec) a 5. místo (Ostrava). V soutěži družstev dokončilo závod 43 týmů. Výsledky jednotlivců jsou uvedeny v tabulce včetně počtu závodníků, kteří dokončili závod v příslušné kategorii. Podrobné výsledky letošního a také osmi předchozích ročníků tohoto hasičského triatlonu lze vyhledat na internetové adrese www.schutzbach.com/ffk/sport/bft.17.

Na základě vlastních zkušeností mohou říci, že závod se dá absolvovat bez většího tréninku, ale ve studené vodě a bez předchozího plaveckého tréninku nebo alespoň neoprenu je to, slušně řečeno, trápení. Cyklistická a běžecká část není nic moc, ale dá se to překonat a vydržet závod až do cíle. Před třemi roky jsem při větší tréninkové pili a teplejší vodě absolvoval závod o více než 16 minut rychleji.

Na závěr patří poděkování všem našim závodníkům. Potěšitelné jsou hlavně výsledky mladých příslušníků HZS ČR, kde v první desítce závodníků v kategorii do 30 let bylo sedm Čechů. O budoucnost je tedy postaráno.

Již několik let si mohou hasiči zkusit svoji fyzickou zdatnost také na přeboru HZS ČR v triatlonu, který se obvykle koná v první polovině srpna v distancích 750 m plavání, 20 km kolo a 5 km běh v rámci závodu pořádaného SKP Nymburk v obci Ostrá u Lysé nad Labem. V příštím roce je tento závod dokonce mistrovstvím republiky a zároveň kvalifikací do reprezentačního výběru pro mistrovství Evropy v roce 2007 v Nizozemsku.

Jméno	Družstvo	Čas (h)	Celkové pořadí	Do 30 let	Do 40 let	Do 50 let	Nad 50 let	Závodníků v kategorii
Ivo Hasal	Praha	1:28,50	4	2				74
Jiří Dvořák	JČK	1:29,23	5		2			91
Michal Podzimek	JČK	1:30,46	8	3				74
Petr Dobrý	Praha	1:31,21	9	4				74
Radek Musil	LIK	1:32,16	12	5				74
Radek Štolfa	MSK	1:32,30	13	6				74
Marek Sedláček	JČK	1:32,47	15		7			91
Jiří Vavruška	LIK	1:33,34	17	8				74
Tomáš Petreček	MSK	1:35,20	21	10				74
Ivan Růžička	JMK	1:35,30	22		9			91
Jan Semerádt	LIK	1:38,42	30		12			91
Petr Klůfa	JČK	1:38,54	33		13			91
Oldřich Minář	MSK	1:38,57	34			7		68
Pavel Vinopal	GŘ	1:42,13	50		21			91
Martin Petrák	JČK	1:45,16	68		30			91
Jan Pokorný	JMK	1:45,23	70		31			91
Marek Schober	Praha	1:46,28	80	24				74
Antonín Fischer	GŘ	1:50,34	107				4	17
Stanislav Krejčí	GŘ	2:16,00	232				14	17

Summary

Dump on fire

On 14 July 2005 a large fire involved a dump of a municipal waste in Tušimice, North Bohemia. Up to 13 fire units, both professional and voluntary, had been operating in the challenging incident for nearly two days. p. 4

Construction Products Directive

The Construction Products Directive concerns on harmonizing of acts and administrative rulings in member countries of the EU. Conceptual and factual amendments were lastly discussed in April 2005 in Brussels. p. 9

WATER 2005 Exercise

The WATER 2005 thematic exercise took place in July 2005 in capital of Prague. Three years after the devastating floods, this exercise was focused on build-up of mobile flood barriers. The two-days exercise covered all area along the Vltava River in Prague and successfully proved up-to-date situation of the Flood Control Plan in our capital. p. 15

Bohemian Guard 2005 Exercise

The Bohemian Guard 2005 International Exercise took place in April 2005 in Ostrava, North Moravia. It was focused on problems of non-proliferation of mass destruction weapons. In this transboundary exercise three country were involved: the Czech Republic, Poland and the USA. p. 18

EU reaction to the London bombing

The EU Council made a set of arrangements in connection with the London bombing in July 2005. These steps should accelerate implementation of the Action Plan of the EU for combating of terrorism. p. 24

Education centre under the Tatras

Educational and Technical Institute of Civil Protection in Slovenská Ľupča is a special facility of the Slovak Ministry of Interior. This institution is concerned with civil protection tasks, esp. with education and training of inhabitants. p. 28

KAMEDO Expert Board

KAMEDO is a Swedish organization that is concerned with disaster studies from medicine point of view. Since 1988 the KAMEDO has been integrated into the Swedish Ministry of Health and Social Security, into the Emergency Planning Division. p. 30

Service Institution of Ministry of Interior

The Service Institution of the Czech Ministry of Interior is a state-owned contributory organization, which provides a scale of services to Ministry of Interior. These services are purchase of investment property and of tangible property, cleaning, mending, boarding and others. p. 32

Varazdin 2005

13th International Championship of Firefighters of CTIF was held in Varazdin, Croatia, in the days from 17th to 24th July 2005. Teams from 32 countries competed in classic CTIF events. The Czech Republic was perfectly represented by 152 both professional and voluntary firefighters. Supplement

Einsatz an brennender Mülldeponie

Am 14. Juli 2005 kam es in der Stadt Tušimice zu einem weit ausgedehnten Brand der Hausmüll-Deponie. An diesem anstrengenden Einsatz haben sich 13 Mannschaften der Berufs- und Freiwilligen Feuerwehr fast zwei Tage lang beteiligt. S. 4

Richtlinie über Baufabrikate

Die Richtlinie handelt von der Annäherung der Gesetze und der Verwaltungsvorschriften der EU-Mitgliedsländer, die die Problematik der Baufabrikate berühren. Über ihre konzeptionellen und sachlichen Änderungen wurde im April dieses Jahres in Brüssel verhandelt. S. 9

Übung Wasser 2005

Im Juli hat in Prag die Übung Wasser 2005 stattgefunden, die auf den Aufbau von mobilen Hochwasserschutzbarrieren ausgerichtet war. Sie stellte die aktuelle Aktionsbereitschaft im Rahmen des Projektes von Hochwasserschutzmaßnahmen in der Hauptstadt auf die Probe. S. 15

Bohemian Guard 2005

Im Frühjahr d. J. wurde in der Stadt Ostrava die internationale Übung Bohemian Guard 2005 durchgeführt, konzentriert auf die Problematik der Nichtverbreitung von Massenvernichtungswaffen. Außer Tschechien haben an der Übung die USA und Polen teilgenommen. S. 18

Reaktion der EU auf die Bombenanschläge in London

Im Zusammenhang mit den Juli-Anschlägen der Terroristen in London verabschiedete der Rat der EU einen Komplex von Maßnahmen zur Beschleunigung der Implementierung des Aktionsplans der EU zur Bekämpfung vom Terrorismus. S. 24

Ein Bildungszentrum der am Rand der Hohen Tatra

Das Ausbildungs- und technische Institut des Zivilschutzes ist eine Einrichtung des Innenministeriums der Slowakischen Republik, die weitgehend an der Aufgabenerfüllung auf dem Gebiet des Zivilschutzes in der Slowakei beteiligt ist, vor allem auf dem Gebiet der Ausbildung und Aufklärung der Bevölkerung. S. 28

Expertenorganisation KAMEDO

KAMEDO ist eine schwedische Organisation, die Katastrophen aus medizinischen Standpunkten untersucht. Im Jahre 1988 wurde KAMEDO in den Bereich für Krisenplanung des Ministeriums für Gesundheitswesen und für Soziales integriert. S. 30

Dienstleistungseinrichtung für das Innenministerium

Es handelt sich um eine Beitragsorganisation, die die Gewährleistung von komplexen Dienstleistungen gemäß dem Bedarf und den Forderungen des Innenministeriums und seiner Organisationseinheiten zum Ziel hat. S. 32

XIII. internationaler Feuerwehrwettbewerb CTIF

Unter Beteiligung von Gruppen aus 32 Ländern fand im kroatischen Varazdin in den Tagen von 17. bis 24. Juli 2005 der XIII. internationale Feuerwehrwettbewerb in traditionellen Disziplinen CTIF statt. Die Tschechische Republik wurde durch 152 freiwillige Feuerwehrleute und Professionelle ausgezeichnet vertreten. Anlage

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktori - kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cikhartová - 974 819 951, pprap. Jana Kemrová - 974 819 947 • **Sídlo:** Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráž, Jan Žizka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolin 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 22. srpna 2005 • Číslo 9/2005 vychází 16. září 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Interaktivní podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html •

Foto na titulní straně: Milan VÁVRŮ

Program Bezpečná lokalita v Brandýse nad Labem-Staré Boleslavi

JUDr. Pavel KOCÁBEK a JUDr. Tomáš KONÍČEK, Ministerstvo vnitra, foto archiv autorů

Poloha města - dvouměstí, jeho dostupnost z Prahy i z velké oblasti rozprostírající se severně od Prahy, byly předpokladem pro významný nárůst kriminality. Město má bohatou historii a od roku 2003 je pověřenou obcí 3. stupně.

Město okamžitě reagovalo a zapojilo se do programu prevence kriminality na místní úrovni. Byly významně navýšeny městské výdaje zabezpečující činnost městské policie, rozvoj a údržbu prostředků především situační prevence.

V současné době je technickým centrem bezpečnostního úsilí města operační středisko, z něhož je řízen a využíván městský kamerový dohlížecí systém (MKDS) a pult centralizované ochrany (PCO). Řídicí počítač MKDS v operačním středisku je přímo propojen s počítačem PCO a dalším řídicím počítačem MKDS, který je součástí vybavení služebny obvodního oddělení Policie České republiky v Brandýse nad Labem-Staré Boleslavi. Toto uspořádání tvoří základ, kolem něhož jsou budovány další informační a bezpečnostní subsystemy. Výsledkem bude městský systém informování a bezpečnosti, jehož výstupy budou propojeny nejen ke kompetentním bezpečnostním orgánům, ale i k dalším subjektům odpovědným za život města. Město se přihlásilo i do programu Bezpečná lokalita. Přihláška se týká nově budovaného bytového areálu Zahradní město. Areál se nachází na okraji města u výjezdu směrem na Prahu.

Jedná se o novou zástavbu s osmi bytovými objekty. Výměra pozemků určených k zástavbě je 24 419 m², zastavěná plocha 5 633 m². Celkem zde bude 166 bytových jednotek pro 400 obyvatel (byty 1+1, 2+kk, 2+1, 3+kk, 3+1, 4+kk). V Zahradním městě je navrženo celkem 167 stání pro automobily - 115 stání na povrchu a 52 stání v bytových domech (v každém bytovém domě jsou dvě stání v garáži).

Domy jsou zděné, podsklepené a se třemi nebo čtyřmi nadzemními podlažními. Intenzivně probíhají zemní práce (počítá se i s rozvody pro elektrické zabezpečovací systémy).

Zástupci města mají představu vytvořit „na zelené louce“ ucelený systém ochrany majetku a osob - od zabezpečení domů, bytů, bezpečného parkování vozidel až po vytvoření zóny zajišťující bezpečný pohyb osob včetně instalace kamerového systému a jeho připojení na stávající MKDS.

Hlavní záměry projektu byly budoucím obyvatelům domů vysvětleny na schůzi. Zde se otevřeně hovořilo o kriminálních rizicích vytvářené lokality, o finančních možnostech investora (města) a o nárůstu finančních nákladů každého obyvatele lokality k zajištění nezbytných opatření k realizaci projektu. Jak vyplynulo z následné diskuse, obyvatelé projeví velký zájem o projekt a souhlasili s navýšením nákladů, pro úpravu původního projektu stavby s doplněním o rozvody od jednotlivých bytů do centra a dále k propojení na MKDS.

Projekt nabízí prostor i pojišťovacím službám, které zde budou pracovat v nových kvalitnějších podmínkách, se sníženým rizikem pojistných událostí. Obec dala přednost jednání s konkrétními pojišťovnami a vyzvala je k zpracování nabídky občanům pro nově budovanou lokalitu. Česká pojišťovna již předložila obyvatelům velice zajímavý systém pojištění.

Projekt vytvořil reálné předpoklady pro každého obyvatele, aby se mohl co nejsnadněji, nejlevněji a účinně postarat o svoji bezpečnost. Perspektivní technické rozvody a místa pro instalaci zabezpečovací techniky byly začleněny do projektu tak, aby se všichni v budoucnu vyvarovali situací spojených s kopáním chodníků a silnic či s úpravami bytů pro pozdější budování bezpečnostních systémů.

Všechny předcházející projekty v rámci programu Bezpečná lokalita byly zaměřeny především na jednotlivé domy. V současné době je trend a snaha řešit prevenci kriminality komplexně. Budovaný bytový areál Zahradního města může sloužit jako dobrý příklad.

Poznámka redakce: První uživatelé převzali nové byty v srpnu letošního roku.

ZAŘÍZENÍ PRO ODVOD KOUŘE V HISTORICKÉM OBJEKTU

VELUX®

Zařízení pro odvod kouře bývá často povinnou součástí požárněbezpečnostního řešení staveb. Jeho použití ukládá Vyhláška č. 246/2001 Sb. o stanovení podmínek požární bezpečnosti, technické parametry jsou pak předepsány normou ČSN 730802 Požární bezpečnost staveb. Uvedené zařízení bylo použito také v nově zrekonstruované budově bývalého kláštera v Ostrově nad Ohří.

Obrázek č. 1

Obrázek č. 2

Hlavní budova ostrovskeho kláštera, koleji řádu piaristů, byla postavena v druhé polovině 17. století a téměř dvě stě let sloužila jako piaristické gymnázium. V roce 1897 přešel klášter do vlastnictví řádu sester křesťanské lásky, který zde do roku 1945 provozoval dívčí internátní školu. Období minulého režimu pak do objektu necitlivě umístilo kasárna pro místní vojenskou posádku. Současný majitel kláštera, město Ostrov nad Ohří, přišel se zajímavým projektem, který koleji řádu piaristů znovu vdechne život a vrátí ztracený lesk – rozhodl se objekt kompletně zrekonstruovat a vybudovat z něj obytný soubor Klášter Ostrov. V budově tak postupně vzniklo 37 bytových jednotek, z toho dvě bezbariérové, které budou sloužit občanům Ostrova nad Ohří jako obecní byty.

V rámci rekonstrukce proběhla také instalace 40 střešních oken VELUX typu GGL na vnitřní straně střechy směřující do dvora (obr. 1). Na základě požadavku hasičů a v souladu s normou ČSN 730802 Požární bezpečnost staveb bylo rovněž instalováno zařízení pro odvod kouře, dodávané jako příslušenství ke střešním oknům. Základem tohoto systému jsou tři střešní okna VELUX umístěná nad únikovým schodištěm (obr. 2). Do každého

z nich je zabudována motorická jednotka WML 820 sloužící k jeho otevření. Motorická jednotka WML 820 umožňuje otevření kyvného okna až o 540 mm (obr. 3). Tuto jednotku lze aktivovat požárními poplachovými spínači WRK 01 (obr. 4), které jsou instalovány v každém patře, nebo doplňkovým spínačem WSK 102 instalovaným na chodbě v posledním nadzemním podlaží. Otevření a zavření okna může být spuštěno také automaticky na základě impulsu kouřových senzorů WSA 100 nebo dešťových senzorů WLA 131 (obr. 5), jež se nacházejí na vnější straně okenního rámu. V přízemí jsou umístěny dvě řídicí jednotky WCR 02 s integrovaným tlačítkovým spínačem (obr. 6). Pro případ výpadku proudu je provoz jednotky zálohován bateriovým náhradním zdrojem až pro 72 hodin provozu.

V případě požáru systém vertikálně odvádí kouřové zplodiny a současně teplo z objektu, což umožňuje snadnější evakuaci osob či záchranu majetku a lokalizaci požáru. Systém zároveň udržuje nezakouřenou vrstvu nad podlahou, která usnadňuje zásah jednotkám požární ochrany. „Díky doplňkovému spínači a dešťovým senzorům je ale možné toto zařízení využívat i při běžném větrání,“ upozorňuje Jiří Domalíp, jehož firma prováděla instalaci zařízení pro odvod kouře i střešních oken VELUX. Nebylo to jednoduché, neboť v případě památkově chráněné stavby je mnohdy nutné sáhnout k nestandardním řešením. „Montáž se musela přizpůsobit stávajícímu krovu,“ říká k tomu pan Domalíp a dodává: „Instalace oken byla atypická, protože jsme je nemontovali mezi krokve, ale za části krovů, tzv. svatovítké kříže, před nimiž byly krokve předsazeny.“

Jednou z velkých výhod systému pro odvětrání kouře VELUX je snadná instalace, jednoduchá údržba a již zmíněná možnost použití oken pro větrání při běžném denním použití. Vzhledem k tomu, že motorická jednotka je skryta v prostoru za ventilační klapkou okna, působí okno vybavené tímto systémem velmi esteticky. Splnění předepsaných technických požadavků je osvědčeno Technickým a zkušebním ústavem Praha, s. p. (AO č. 204, STO č. 010-00-9651; certifikát č. 010-00-9651).

Firma VELUX poskytuje odborné konzultace v přípravné i realizační fázi projektu prostřednictvím obchodního zástupce nebo servisního technika přímo na stavbě, případně prostřednictvím zákaznického centra na tel. čísle 531 015 511.

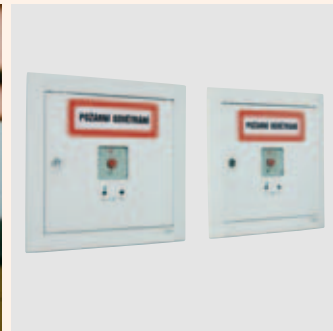
Obrázek č. 3

Obrázek č. 4

Obrázek č. 5

Obrázek č. 6

XIII. mezinárodní hasičská soutěž CTIF

**Varaždín
17. až 24. července 2005**

Sportovní koncert českých hasičů ve Varaždinu

Vítězství na celé čáře. Těmito slovy můžeme charakterizovat účast české skupiny 152 dobrovolných a profesionálních hasičů na XIII. mezinárodní hasičské soutěži CTIF (Comité technique international de prévention et d'extinction du feu), která se ve dnech 17. až 24. července konala v chorvatském Varaždinu. V konkurenci 32 zúčastněných zemí dokázali čeští hasiči, že se právem řadí mezi světovou špičku a přivezli ze soutěže nejvíce medailí, deset zlatých, tři stříbrné a čtyři bronzové. Podařilo se jim tak obhájit prvenství v počtu medailí z předchozího ročníku soutěže ve finském Kuopiu z roku 2001.

Slavnostní zahájení

Slavnostní zahájení XIII. mezinárodní hasičské olympiády CTIF společně s XV. mezinárodní soutěží hasičské mládeže se uskutečnilo po třech dnech příprav a tréninků ve středu 20. července v 19.00 hodin. Na hlavní stadion Sloboda ve Varaždinu za doprovodu hasičské kapely slavnostně napochodovaly týmy všech dvaatřiceti zúčastněných států v čele s vlajkonoši. Poté na plochu vběhla dětská družstva. Po uvítacím proslovu prezidenta mezinárodní organizace CTIF Waltera Eggera byly na stožáry vytaženy vlajky a olympiáda tak byla prohlášena za zahájenou.

Olympiáda mládeže

Mezinárodní soutěž hasičské mládeže v klasických disciplínách CTIF se koná každé dva roky. Letos v chorvatském Va-

raždinu reprezentovaly Českou republiku dva týmy, jeden dívčí a jeden chlapecký. Družstva dívek z SDH Písková Lhota a chlapců z SDH Chlumec nad Cidlinou soutěžila ve dvou disciplínách podle pravidel CTIF – štafetě a požárním útoku. Oba týmy přijely do Chorvatska obhájit své vynikající úspěchy z předchozích let.

„Celosvětové dětské olympiády probíhají již od roku 1977, Česká republika se jich účastní od počátku. Obě soutěžní disciplíny děti dobře znají, protože jsou součástí české celostátní hry Plamen pro mladé hasiče, které se pravidelně každý rok zúčastňují. Vítězové kvalifikace v disciplínách CTIF pak reprezentují Česko právě na mezinárodních kláních,“ uvedli vedoucí chlapeckého týmu Petr Zborník a trenérka dívčího družstva Ing. Monika Homolková-Němečková. „S klukama se více věnujeme právě tréninku na disciplíny CTIF. Mají dobré výsledky, na poslední olympiádě byli druhí. Pravidla jsou dost přísná, za každou chybu se přičítají trestné sekundy. Naše družstvo už je ale dobře sehrané. Letos bychom se chtěli umístit alespoň do pátého místa,“ doplnil Petr Zborník.

Oproti tomu děvčata trénují pečlivě přípravu na všech šest disciplín, z nichž se skládá Plamen. „Do Plamenu patří právě dvě disciplíny CTIF, což je štafeta a útok, dále pak orientační závod v lese, útok z vodou, štafeta dvojic a štafeta 4 x 60 metrů. Děláme to hlavně pro soudržnost týmu, během roku trénujeme asi třikrát týdně, před olympiádou děvčata ještě absolvovala tři přípravná soustředění. Letos

bychom chtěly obhájit nebo i zlepšit předloňské čtvrté místo," dodala Monika Homolková-Němečková.

Věkový průměr obou družstev byl 13 let, obě disciplíny CTIF se při celkovém hodnocení mládežnické soutěže počítaly. Byla hodnocena dívka i chlapecká družstva zvlášť a pak také společně o post absolutního vítěze. Přípravenost obou týmů prověřilo hned první soutěžní dopoledne, kdy děti zahajovaly mezinárodní sportovní klání. Celkem spolu soutěžilo čtyřiapadesát dětských družstev z jedenatřiceti zemí, dvaatřicátá Jižní Korea byla na olympiádě poprvé a byla brána jako host. Každý stát mohl na olympiádu vyslat dvě desetičlenná dětská družstva, domácí Chorvatsko a vítězové poslední mládežnické olympiády, Rakušané, pak družstva tři. Z některých zemí napak nepřijela žádná dětská družstva.

Štafetu 9 x 50 metrů s překážkami na výbornou zaběhli ve čtvrtek dopoledne členové chlapeckého týmu. Při soutěži dívek se jedné z našich sportovkyň trochu smekla noha, ale i tak byl čas těsně přes 77 sekund dobrý. S napětím očekávali všichni výkon dětí při útoku, který má, stejně jako první disciplína, speciálně upravené překážky, které musejí mládežníci zdolat. Výkon obou českých družstev byl naprosto úžasný.

Dívky dokázaly nemožné a zlepšily svůj nejlepší tréninkový čas o čtyři sekundy, takže na tabuli svítilo po jejich rozběhu číslo 50.60 sekundy. Téměř tak dohnaly družstvo chlapců, kteří si s útokem dokázali poradit za skvělých 50.30 sekundy. „Samo-zřejmě máme za obě družstva obrovskou radost, povedlo se jim to,“ sdělili své nadšení po rozběhu děti jejich trenéři Petr Zborník a Monika Homolková-Němečková.

V celkových výsledcích tak získaly dívky skvělou stříbrnou příčku a kluci vybojovali v obrovské konkurenci čtyřiceti chlapeckých týmů výborné čtvrté místo.

Další sportovní akcí, která děti ještě ten den odpoledne po vy-silujících výkonech čekala, byly tzv. „Kempové hry“. Jednalo se o několik desítek připravených sportovně zaměřených her, ve kterých děti soutěžily pro radost. Děti se tak mohly v obrovském parku vyřádit při vození kamarádů v kolečku, přeskakování pneumatik či přenášení dřeva v dece a dalších soutěžích. I tato akce byla nakonec vyhodnocena a ani zde se mladí čeští hasiči neztratili. Chlapci vybojovali devatenácté a dívky dvacáté místo. Zároveň si však hlavně děti užily odpoledne plně her.

Soutěž týmů SDH v klasických disciplínách CTIF aneb hasičský balet na stadionu

V klasických disciplínách CTIF reprezentovala Českou republiku dvě družstva žen v kategorii A (bez rozlišení věku) – SDH Chlumec nad Cidlinou a SDH Frýdek-Místek, tři družstva mužů v kategorii A – SDH Chlumec nad Cidlinou, SDH Zibohlav a SDH Frýdek-Místek a jedno družstvo mužů v kategorii B (nad třicet let věku) – SDH Chlumec nad Cidlinou.

Dospělí soutěžili ve dvou disciplínách – štafetě a suchém požárním útoku, kterému se také říká „hasičský balet“, od dětských disciplín jsou však rozdílné.

„Štafetu tvoří osm padesátimetrových úseků, z toho na třetím úseku musí závodník překonat kladinu vysokou 60 cm a dlouhou 6 metrů bez náběhového můstku, na sedmém úseku je pak 150 cm vysoká bariéra a na osmém šestimetrové roura o průměru 80 cm. Požární útok je v tomto případě na sucho, devítičlenné družstvo musí spojit čtyři savice, vyvázat je provazem, hodit do vodního zdroje, vytvořit dopravní vedení B 2 x 20 m a dva proudy C 15 m,“ uvedl trenér mužského i ženského družstva SDH Chlumec nad Cidlinou Václav Zborník. „Na soutěž se připravujeme čtyři roky, občas jedeme na závody do Rakouska, protože v Čechách se v těchto disciplínách téměř nesoutěží,“ dodal.

Všechna družstva byla podle jeho slov v dobré formě. Situaci před samotnými závody komplikovalo pouze zranění jednoho člena z tréninku. Mezinárodních soutěží v klasických disciplínách se naše týmy zúčastňují již dvanáct let. „Letos poprvé tady máme i tým mužů B, tedy starších třiceti let. Jde nám hlavně o to, dostat se do první třetiny a získat tak zlatou medaili,“ uvedl Václav Zborník. Klasické disciplíny jsou totiž hodnoceny odlišně od požárního sportu. Všechna družstva jsou po sečtení výsledků rozdělena podle pořadí do třetin, z toho první třetina získává zlato, druhá stříbrné medaile a třetí bronz.

Souboj mužských družstev A probíhal v pátek 22. července a v této kategorii soutěžilo nejvíce týmů vůbec – celkem 73, konkurence tedy byla obrovská. Světovou špičku tvořily hlavně hasiči z Rakouska, kteří se tomuto druhu sportu velmi věnují. Týmy začínaly požárním útokem a poté se postupně řadily na start štafety. Čeští hasiči nakonec dopadli velmi dobře, zlatou medaili si na své konto připsala družstva SDH Zibohlavý a SDH Frýdek-Místek, stříbrnou medaili pak tým SDH Chlumec nad Cidlinou A, který se probojoval na začátek druhé třetiny pořadí. „S výkonem družstva jsem spokojený, kluci zvládli dobře hlavně útok a při štafetě museli jít kvůli náhradě jednoho závodníka na jistotu. Soutěžilo se tu také s trochu jiným nářadím, než na jaké jsme zvyklí,“ zhodnotil situaci trenér družstva z Chlumce nad Cidlinou Václav Zborník.

Mužské týmy B a týmy žen soutěžily v sobotu dopoledne. Situaci jim komplikoval déšť, zvláště pak při štafetě, protože některé překážky byly dosti kluzké. Náš jediný zástupce v kategorii B – družstvo mužů z SDH Chlumec nad Cidlinou si v konkurenci pětáctýřiceti družstev vybojovalo na čtyřiatřicátém místě bronzovou medaili.

Jako velmi dobrý pak lze označit i výkon českých dobrovolných hasiček, které zaběhly obě disciplíny výborně a nakonec obsadily v celkové konkurenci čtrnácti družstev šesté (SDH Chlumec nad Cidlinou) a osmé (SDH Frýdek-Místek) místo, čímž si obě družstva vysloužila stříbrné medaile.

Požární sport družstev SDH

V disciplínách požárního sportu reprezentovali Českou republiku kromě profesionálních i dobrovolní hasiči. Konkrétně zde byl za muže výběr nejlepších sportovců Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska a ženy reprezentovaly členky SDH Chválenice.

SDH Chválenice ženy

Právě toto desetičlenné družstvo bylo na podobné mezinárodní soutěži poprvé. „Soutěžíme už sedm let, dívky běhají tři disciplíny požárního sportu bez výstupu na cvičnou věž. Běhají 100 metrů s překážkami, kde mají bariéry upravené na 70 centimetrů výšky a kladiny jsou zde vysoké 120 cm

jako u kluků. Doma je ale máme pouze 80 centimetrů vysoké. Jsme zvědaví, jak se s tím holky vypořádají,“ uvedl trenér družstva SDH Chválenice Karel Nolč.

Další disciplínou pro ženy je štafeta 4 x 100 m s překážkami. Zde mají ženy místo domečku dvoumetrovou žebříkovou stěnu a místo bariéry překonávají 70 centimetrů vysokou překážku. Kladina a hašení ohně už jsou totožné jako u disciplín pro muže. Podmínky v požárním útoku byly ve Varaždinu stejné jako pro muže.

„Zvlášť požární útok je podle našich pravidel pro ženy dosti odlišný, než tady. Když jsme sem s dívkami přijeli, musely se všechno učit. Například tu jsou rychlospojky místo šroubení na savicích, jsou zde těžší koše a jiné stroje. Na vysoké kladiny na stovce ženy nejsou stavěné a seběh je pro ně příliš tvrdý. Je to trochu handicap, ale určitě to zvládneme,“ doplnil Ing. Karel Nolč před závodem.

Už v první disciplíně požárního sportu žen – v běhu na 100 metrů s překážkami se ukázalo, že české hasičky nemají konkurenci a mezi šesti ženskými družstvy byly jasně nejlepší. Stejně tak se jim vydařila i štafeta, kde se jim povedlo zaběhnout dosud jejich nejlepší čas vůbec – 67.23 sekundy. „Holky skvěle zahasily a dobře se jim běželo. Mám radost. Naučil jsem je, aby chtěly vyhrávat, navíc jsou skvělá parta, a to je tu nejdůležitější. Teď budeme při útoku bojovat o celkové zlato s Němkami,“ uvedl po druhé disciplíně Karel Nolč.

Požární útok poté jen potvrdil skvělou formu chválenického družstva. Ženy opět zaběhly svůj rekordní čas 33.20 sekundy, takže si na své zlaté konto připsaly třetí vítěznou medaili z disciplíny a navíc i celkové zlato ve své kategorii. „Je to naprosto skvělé. Pro tenhle pocit tu práci dělám pětadvacet let. Ještě tomu nevěřím, že máme zlato ve všech disciplínách,“ svěřil se těsně po závodu trenér Karel Nolč.

Výběr SH ČMS muži

Výběr SH ČMS přijel do Varaždinu obhajovat zlatou medaili z předešlé olympiády, tentokrát však téměř kompletně s novým týmem. Většina mužů byla na mezinárodní olympiádě poprvé. Před první disciplínou proto panovala lehká nervozita. Jak se však ukázalo, zbytečně. Ačkoliv během prvních pokusů

v disciplíně výstup do čtvrtého podlaží cvičné věže trvale přešlo a žebříky klouzaly, mužům se dařilo. Dušan Iker zaběhl nejlepší čas 15.64 sekundy vůbec, takže naše družstvo nejen že získalo zlatou medaili za tuto disciplínu jako tým, ale dokonce jeho členové obsadili i první a třetí místo v hodnocení jednotlivců. „Během prvních pokusů přišlo, takže jsme šli na jistotu, abychom ve druhém kole mohli zlepšovat časy,“ uvedli trenéři výběru SH ČMS Zdeněk Prodělal a Miroslav Pěkný.

Družstvu se vydařila i druhá disciplína požárního sportu – běh na 100 metrů s překážkami, ve které suverénně získali zlato. Dařilo se jim i ve dvojboji, což je součet časů prvních dvou disciplín, zde obsadili v hodnocení jednotlivců první dvě místa. Výbornou fyzickou připravenost potvrdili muži z výběru SH ČMS i ve třetí disciplíně – štafetě 4 x 100 metrů s překážkami, kde se jim podařilo zaběhnout svůj rekord 58.24 sekundy. „Takový čas se nám nepodařil snad už dvacet let. Je to skvělé. Za tímto výsledkem je vidět dřina našich kluků,“ doplnili trenéři.

Při královské disciplíně požárního sportu – požárním útoku došlo při pokusu našeho družstva k technickým potížím, když se vytrhla ze spojky hadice C. Tým tedy měl možnost pokus na konci rozběhu opakovat. „Škoda, kluci měli výborný čas. Teď jsme ale klidní, stačí nám, abychom útok dali pod čtyřicet sekund, pořád budeme celkově první,“ informovali trenéři těsně před rozběhem. Nakonec se našemu výběru SH ČMS podařilo zaběhnout čas 30.46 sekundy, za což si vysloužili stříbrnou medaili. První místo patřilo Rakousku, třetí Německu.

Mezi šesti týmy dobrovolných hasičů si naši reprezentanti vybojovali celkově zlatou příčku a prokázali tak znovu, že patří mezi špičku světa.

Požární sport profesionálních hasičů

Na mezinárodní olympiádě ve Varaždinu za profesionální hasiče soutěžilo reprezentační družstvo HZS ČR. Jedná se o výběr nejlepších sportovců ze všech HZS krajů.

V první disciplíně – výstupu do čtvrtého podlaží cvičné věže se našim sportovcům velmi dařilo, nejlepší čas zaběhl Martin Provazník – 14.48 sekundy. Díky dalším dobrým časům se našemu týmu podařilo v této disciplíně vybojovat třetí místo a tím poprvé v historii porazili jedno ze dvou ruských družstev. Na své konto si tak připsali bronz.

Také druhá disciplína – běh na 100 metrů s překážkami začala slibně, dokonce se Martinu Kulhavému podařilo časem 16.21 sekundy zaběhnout nový národní rekord. Pak se však zranil Pavel Sloup a v druhém kole stovek už nemohl běžet. Ostatním v týmu se také tolik nedařilo, takže nakonec družstvo v této disciplíně skončilo na čtvrtém místě. „Povedlo se nám sice porazit polské družstvo, ale jinak jsme mohli být lepší. Psali jsme dva horší časy nad sedmnáct sekund, což se nám nestává,“ uvedli trenéři družstva Josef Pěnča a Ivan Ressler.

Při běhu první štafety se českému družstvu dařilo a s časem 58.35 sekundy bylo na čtvrtém místě. Tým doufal ve zlepšení času ve druhém rozběhu, družstvu se však bohužel nepodařilo

uhasit, takže první čas byl zároveň výsledným. V této disciplíně tak čeští hasiči skončili pátí. Celkově tak po prvních třech disciplínách bylo naše družstvo třetí, ale požární útok mohl ještě pořadím zamíchat.

První pokus při závěrečné disciplíně – požárním útoku však, stejně jako u dobrovolných hasičů, poznamenala technická závada – došlo k svléknutí hadice ze spojky, takže tým mohl pokus opakovat. „Teď, když vypadli Bělorusové, záleží na všem. Máme šanci bojovat o celkové druhé místo, musíme porazit Poláky,“ uvedli trenéři družstva.

Náhradní pokus při požárním útoku vzal však Čechům všechny naděje, protože i při tomto rozběhu došlo k prasknutí hadice, podle rozhodčích špatným zacházením. Ačkoliv vedoucí reprezentace podal protest, verdikt rozhodčích byl konečný.

Celkově tedy čeští profesionální hasiči skončili na pátém místě. „Prostě nám to nevyšlo, je to smůla. Teď se musíme soustředit na to, abychom kvalitu družstva prokázali na mistrovství Evropy, které se bude konat v září v Ostravě,“ dodali Josef Pěnča a Ivan Ressler.

Doprovodný program

První doprovodnou akcí bylo v pondělí 18. července zahájení Výstavy národů. Jednalo se o slavnostní otevření prostoru se stánky jednotlivých zemí. Česká republika se zde představila výstavou výkresů dětí z akce Hasiči očima dětí.

„Propagujeme zde také příští mezinárodní olympiádu, která se bude konat v roce 2009 v Ostravě. Nabízíme propagační materiál a máme s sebou maskota příští olympiády – Ohnička,“ uvedla organizátorka české výstavy, místostarostka SH ČMS a zároveň trenérka dětského dívčího družstva Ing. Monika Homolková-Němečková.

Ve čtvrtek 21. července v 09.00 hodin byla ve varaždinském hotelu Turist zahájena konference delegátů všech zemí. Za Českou republiku se jí jako představitel Českého národního

výboru CTIF zúčastnil generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán. „Především chci poděkovat za to, že Česká republika dostala důvěru a byla vybrána jako další pořadatel soutěže CTIF v roce 2009. Je to pro nás obrovská čest i závazek,“ uvedl ve svém vystoupení na konferenci. „Mohu vás ubezpečit, že uděláme vše, aby tento svátek dobrovolných i profesionálních hasičů proběhl důstojně, aby se k nám všichni rádi vraceli,“ dodal.

Na této akci byl pro zájemce stánek s prezentací příštích XIV. mezinárodní hasičské soutěže v Ostravě. Příslušníci HZS Moravskoslezského kraje v něm rozdávali publikace o České republice a také přímo o centru severní Moravy – Ostravě a promítali zde rovněž dokument popisující město samotné i práci místních hasičů.

V sobotu dopoledne se v Hasičském domě ve Varaždinu konala závěrečná tisková konference, na níž byl zhodnocen prozatímní průběh soutěže. Zároveň zde vedoucí české delegace ředitel HZS Moravskoslezského kraje plk. Ing. Zdeněk Nytra představil místo konání příštího již XIV. ročníku Mezinárodní hasičské olympiády – Ostravu. „Zatím jsme na začátku cesty, proto tady ve Varaždinu chceme kromě jiného získat poznatky a zkušenosti z organizování olympiády, abychom vše připravili co nejlépe. Tímto bych chtěl všechny účastníky do Ostravy pozvat,“ uvedl plk. Ing. Zdeněk Nytra. Své pozvání přednesli i zástupci Švédského království, kde se v roce 2007 uskutečnila XVI. mezinárodní soutěž hasičské mládeže, která se koná každé dva roky.

Závěrečný ceremoniál

Důležitost uskutečněné XIII. mezinárodní hasičské soutěže a XV. mezinárodní soutěže hasičské mládeže byla na závěrečném ceremoniálu, který byl zahájen v 19.30 hodin v sobotu 23. července na stadionu Sloboda, podpořena přítomností prezidenta Chorvatské republiky Stjepana Mesiće. Po slavnostním nástupu družstev prezident CTIF Walter Egger při závěrečném proslovu zdůraznil důležitost mezinárodní spolupráce, setkávání všech národů a jejich smysl pro sportovní zápolení. Poté prezident Chorvatska Stjepan Mesić osobně

předal ocenění představitelům nejlepších týmů, které na olympiádě získaly zlaté medaile.

Na úplný závěr ceremoniálu byly staženy obě vlajky symbolizující olympiádu a delegace všech zemí, které dohromady čítaly okolo tří tisícovek hasičů, se rozloučily s plným stadionem.

Poděkování za vzornou reprezentaci

Vedoucí české delegace v Chorvatsku plk. Ing. Zdeněk Nytra zhodnotil účast našich sportovců na mezinárodní olympiádě jako celkově velmi úspěšnou. „Myslím, že jsme Českou republiku reprezentovali velmi dobře jak po sportovní, tak i po společenské stránce. Velký úspěch si na svá konta připsala družstva dobrovolných hasičů. Naopak po dlouhé době však bohužel nevybojovali jedno z předních míst profesionální hasiči, i když i v jejich zvláště individuálních výkonech můžeme najít mnoho kladů. Velice dobré výsledky byly také u dětských týmů v klasických disciplínách,“ uvedl ke sportovní stránce reprezentace. „Díky vstřícnosti Chorvatů se nám podařilo dobře prezentovat Ostravu jako příštího organizátora mezinárodní hasičské soutěže. Sami jsme si z Varaždinu přivezli mnoho poznatků a námětů,“ doplnil. „Ještě na závěr bych chtěl všem zúčastněným poděkovat za perfektní reprezentaci českých hasičů,“ dodal.

Po návratu sportovců do České republiky přijal delegaci dne 26. července 2005 předseda Senátu Parlamentu České republiky MUDr. Přemysl Sobotka a těm nejlepším osobně poblahopřál k úspěchům a ocenil jejich práci. „Je pro mne velmi příjemným zjištěním, že existují takoví lidé jako vy,“ uvedl.

Slavnostní projevy poté přednesli i generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán a starosta SH ČMS Ing. Karel Richter, kteří kromě jiného zdůraznili závazek uspořádání příští mezinárodní soutěže na půdě České republiky.

*pprap. Jana KEMROVÁ,
foto autorka a Jiří DRÁBEK, Institut ochrany
obyvatelstva Lázně Bohdaneč*

Mezinárodní olympiáda skrz duši sportovce

Každá akce podobného významu není jen čistým soubojem těžce vydržených sportovních sil. V mnohých případech pomáhá k výhře právě souboj srdcí a národní hrdosti. I během této olympiády tekla stadionem proud silných emocí – radosti, zklamání, slzy vítězství i prohry, bolesti ze zranění, chvíle plné napětí a snaha dokázat co nejvíce, stisky rukou plné čestného sportovního jednání a blahopřání soupeřům ... nejen o stupíncích vítězů je setkání národů na sportovním poli a nelze tuto stránku opomíjet.

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 10/2005

Úskalí topného období

mjr. Ing. Zdeněk HOŠEK, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv redakce

S příchodem podzimu jsou spojeny také starosti s přípravou na nastávající topné období. S používáním topných těles a topidel obecně (ať už na plyn, kapalná, tuhá paliva či elektrické spotřebiče) se však pojí četná nebezpečí a může dojít nejen k újmám na zdraví nebo značným škodám na majetku, ale také k úmrtím.

Statistiky varují

Požáry způsobené tepelnými spotřebiči tvoří zhruba 2 % z celkového počtu požárů za rok, spolu s požáry zapříčiněnými komíny se jedná o podíl zhruba 3,5 %. I když se z hlediska celkových statistik nejedná o velký podíl, nelze tato čísla podceňovat. Každý rok „díky“ technickým závadám nebo nedbalosti dochází k několika stovkám požárů způsobeným tepelnými spotřebiči určenými k vytápění, vaření či ohřevu teplé vody (dále jen „topidla“), kouřovody nebo komínovými tělesy (např. v roce 2004 to bylo 602 požárů).

Mezi nejčastější příčiny vzniku požáru patří nesprávná obsluha topidel, manipulace se žhavým popelem, umístění hořlavých látek v blízkosti topidla, nebo špatné umístění či instalace topidla. Nesmí se však zapomínat ani na řádný stav komínů a kouřovodů, kterými jsou odváděny ze spalovacího prostoru topidel zplodiny hoření.

Nejčastější příčiny vzniku požárů od topidel

Nedbalost	Technické závady	Komíny a kouřovody
Nesprávná obsluha topidla	Nesprávná instalace	Nevhodná konstrukce komína
Hořlaviny u topidla	Nesprávné umístění	Zazděný trám v komíně
Manipulace s popelem	Technická závada topidla	Spáry v komíně
Zanedbání bezpečnostních předpisů	Nesprávná údržba	Vznícení sazí
Používání plyných a kapalných zapalovačů	Špatný stav topidla	Nesprávná instalace kouřovodu

Komíny a kouřovody se udržují v takovém stavebně technickém stavu, aby byla zajištěna požární bezpečnost při provozu připojených tepelných spotřebičů. Čištění a kontrola komínů se zabezpečuje ve lhůtách a způsobem stanoveným vyhláškou č. 111/1981 Sb., o čištění komínů, takto:

komíny pro spotřebiče na tuhá a kapalná paliva do 50 kW	6 x za rok
komíny pro spotřebiče na tuhá a kapalná paliva nad 50 kW	4 x za rok
komíny s vložkou pro spotřebiče na plyná paliva do 50 kW	2 x za rok
komíny bez vložky pro spotřebiče na plyná paliva do 50 kW	6 x za rok
komíny pro spotřebiče na plyná paliva nad 50 kW	6 x za rok

V případě skladování hořlavých látek v půdních prostorech se za bezpečné považuje jejich umístění ve vzdálenosti nejméně jeden metr od vnějšího povrchu komínového tělesa.

Zasady užívání topidel

Při samotném užívání topidel bychom se měli řídit několika bezpečnostními zásadami:

1. Umístění topidla

Podle druhu prostoru je nutné správně zvolit i druh topidla. Ne každé topidlo nebo spotřebič může být umístěn v jakémkoliv prostoru, např. v garážích nebo autodílnách je možné umístit pouze topidla pro tyto prostory vhodná.

2. Připojení topidla

Pro správnou funkci každého topidla je potřebné i jeho odborné připojení k příslušnému topnému médium (plyn, elektrina, LTO apod.). Správné připojení bývá v převážné většině i předmětem výchozích zkoušek nebo revizí.

3. Dostatečný přívod vzduchu

Každé topidlo potřebuje ke své správné funkci i dostatek spalovacího vzduchu. Posouzení tohoto požadavku, popř. stanovení dalších případných opatření, bývá součástí příslušné projektové dokumentace.

4. Odvod spalin

Spaliny je třeba bezpečně odvést od topidla do volného prostoru – většinou do komínu. Správné připojení odvodu spalin od topidel podléhá revizi komínu, případně posouzení kouřové cesty.

5. Používání předepsaného paliva

Každé topidlo je konstruováno na určitý druh paliva a jeho používání je nutné dodržovat. Zejména u topidel na pevná paliva bývá tato zásada často porušována.

6. Dodržování bezpečných vzdáleností

Každé topidlo by mělo mít výrobcem stanoveny bezpečné vzdálenosti od hořlavých předmětů. Jejich dodržování je důležité pro zabránění vzniku požáru vlivem sálavého tepla. Neurčí-li výrobce tyto vzdálenosti, jsou všeobecně určeny v ČSN 06 1008.

7. Nehořlavé a izolační podložky, nehořlavé podlahy

Uplatňují se zejména u topidel na pevná paliva a brání vzniku požáru od vypadlých hořících částí paliva. Jejich rozměry, resp. velikosti přesahů od stěn topidel, jsou rovněž určeny v ČSN 06 1008.

8. Dodržování návodů k obsluze

Ke každému topidlu jeho výrobce přikládá i návod k obsluze. S tímto návodem je potřebné se seznámit a při používání topidla zásady správného používání a manipulace i respektovat.

9. Používat schválená topidla

Výrobce je povinen garantovat správnou a bezpečnou funkci topidla. Na topidlech proto nejsou povoleny žádné „domácí“ úpravy a vylepšení. Mohly by být opět příčinou vzniku požáru, výbuchu nebo jiné havárie.

10. Pravidelné čištění komínů

Čištění komínů a jejich četnost určuje vyhláška č. 111/1981 Sb. Dodržovat tyto termíny je i v současné době povinností každého uživatele. Komíny, popř. i jiná vyústění spalin, která čištění nebo jinou údržbu nevyžadují, doporučujeme rovněž občas prohlédnout a překontrolovat.

strana 4

strana 16

strana 31

POŽÁRNÍ OCHRANA

Požár vepřína v Mramotcích u Znojma	4
Zajímavosti z veletrhu INTERSCHÜTZ 2005	6
Kombinovaný hasicí automobil 3000/4500 - Tatra 148	8
Požární ochrana nejen o požárech	10

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Řešení mimořádných událostí v České republice	11
Mimořádná událost – sebevražda	12
Mezinárodní cvičení EÜPOLEX 2005	16
Centralizace operačního řízení do krajského operačního a informačního střediska HZS kraje Vysočina	18

OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochrana obyvatelstva ve Spojených státech amerických	22
Civilní ochrana v zemích EU - Litevská republika	24

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Projekt Evropské unie k ochraně kritické informační infrastruktury	25
---	----

INFORMACE

Zdolávání rozsáhlých požárů v přírodním prostředí v USA	27
Odborná příprava hasičů ve Švédsku	29
Odolena Voda hostila finále Velké ceny	33

PŘÍLOHA

II. mistrovství Evropy hasičů a záchranářů v požárním sportu
--

Záchranáři cvičili v metru

V noci z 22. na 23. září došlo k výbuchu nálože ve stanici metra Náměstí Republiky. Nastražená výbušnina „usmrtila“ patnáct osob a několik desítek jich „zranila“. Souprava metra byla zdemolována. Za pět minut na místo neštěstí přijíždějí první hasiči následováni policejními pyrotechniky. Další policisté uzavírají příjezdové cesty. Do vyhrazeného prostoru vpouštějí pouze zásahová vozidla zdravotní záchranné služby. Cvičení Podzim 2005 začalo.

„Nebudeme nic simulovat. Všechno půjde tak, jako by to bylo v reálu,“ řekl novinářům před akcí generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán a jeho slova se naplnila. Provéření koordinace a účinnosti zásahu základních složek integrovaného záchranného systému dopadlo dobře, a to nejen v případě teroristického útoku v metru. V prostorách Holešovického nádraží se významněli především policisté, kteří zjišťovali obsah podezřelé tašky odložené v autobusu a posléze odhalují nebezpečnou výbušninu a zatýkají podezřelého teroristu. Téměř souběžně vybuchuje další bomba ve vlaku na nádraží v Kralupech nad Vltavou. Tady je postupně zapojeno do akce 320 záchranářů. Celkem se cvičení, jednoho z největších za posledních patnáct let, zúčastnilo kolem 1500 lidí, z toho na 400 zasahujících hasičů. Odvedli dobrou práci, která je nyní předmětem dalšího vyhodnocování.

kpt. Josef NITRA, foto Milan VÁVRŮ

Požár vepřína v Mramotících u Znojma

kpt. Ing. Pavel TINKA, kpt. Ing. Miroslav ROSECKÝ, foto kpt. Ing. Pavel TINKA, HZS Jihomoravského kraje

Dne 2. srpna letošního roku došlo k požáru porodny prasat na farmě v Mramotících na Znojemsku, v jehož důsledku uhynulo 80 prasníc a 860 selat. Předběžná škoda byla vyčíslena na téměř 7,5 milionu korun.

Popis objektu

Majitelem objektu je firma Agrodružstvo Jevišovice. Objekt porodny selat byl postaven pravděpodobně v roce 1965 (k objektu nebyla předložena žádná stavební dokumentace) a byl vystavěn jako objekt pro výkrm telat. Objekt se nachází na okraji areálu farmy v Mramotících v blízkosti silnice I. třídy č. I/38, přibližně 10 km od města Znojma směrem na Jihlavu. Od roku 2004 až do současné doby probíhá přebudování objektu na porodnu selat.

Konstrukce v horizontální rovině je tvořena ocelovou stropní konstrukcí s podhledem z hliníkových trapézových plechů se zateplením minerální vlnou, která je ze spodní i vrchní strany opatřena asfaltovou lepenkou. Střešní konstrukce je tvořena z ocelových typizovaných vazníků, smontovaných na příslušný rozpon, vazník sedlový. Na střešní konstrukci je krytina tvořená z profilovaných pozinkovaných ocelových plechů. Podlahy na chodbách jsou betonové s cementovým potěrem, v prostoru jednotlivých sekcí pak jsou podlahy z plastových roštů, pod kterými jsou jímky na kejdu. Světla výška místnosti je 2340 mm.

Objekt je řešen jako nepodsklepená jednopodlažní stavba o půdorysných rozměrech 79 990 mm x 17 510 mm. U severní strany objektu je přistavěna přípravná s mycími boxy o rozměrech 13 000 mm x 8500 mm. Výška objektu po hřebeni je přibližně 4500 mm. Obvodové zdivo je tvořeno z pálených cihel tloušťky 300 mm. V objektu je prováděna rekonstrukce, kde do původní stavby bude instalováno celkem sedm sekcí po 32 stáních pro prasnice se selaty. Tyto sekce jsou ohraničeny stěnami z plastových prken DÚR 200/30 mm, které jsou přichyceny na konstrukci ze ZN profilů. Jednotlivé sekce mají půdorysné rozměry 10 900 mm x 14 800 mm.

V každé ze sekcí jsou dvě průchozí uličky o šířce 1050 mm, dva ventilátory pro odvod vzduchu a osm ventilačních klapek o rozměrech 1000 mm x 500 mm sloužících pro přívod vzduchu. Kolem všech sekcí je manipulační chodba o šířce 1350 mm s okny pro přívod vzduchu. V době požáru bylo dokončeno celkem šest sekcí. Sekce číslo jedna byla ve výstavbě.

Objekt nebyl vybaven žádným požárně bezpečnostním zařízením, z věcných prostředků PO byl vybaven osmi kusy přenosných hasicích přístrojů práškových. Hasicí přístroje nebyly při

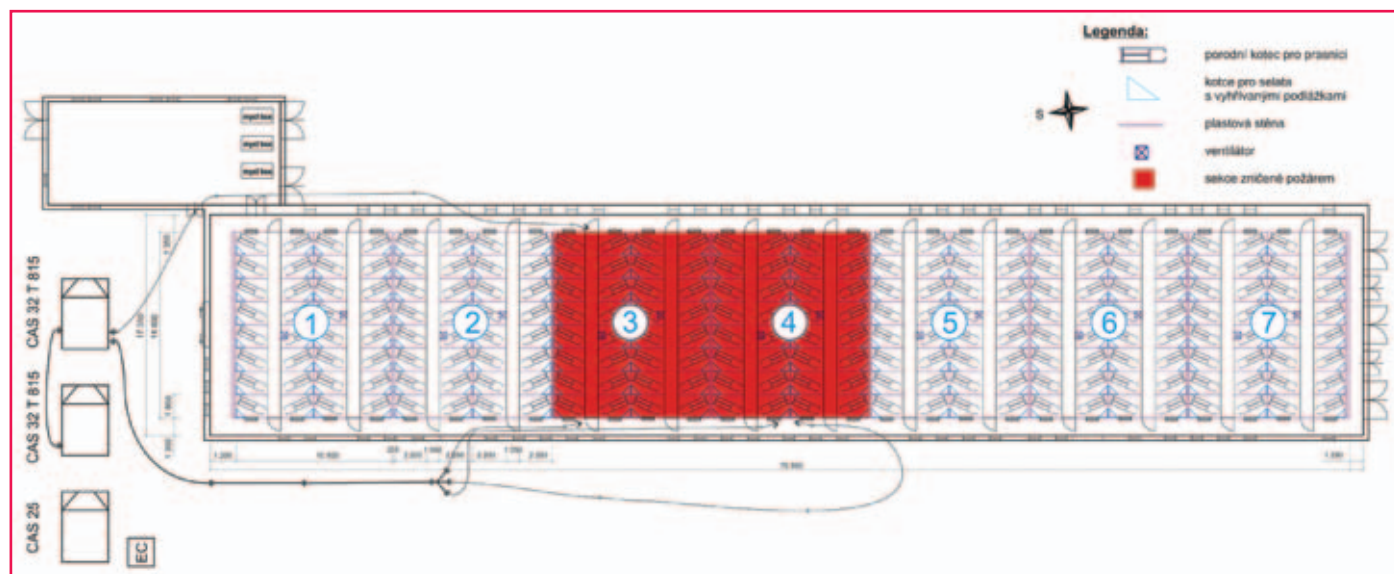

hašení požáru použity, a to zejména z důvodu silného zakouření prostoru.

Průběh zásahu

Požár, který zpozorovaly ošetřovatelky zvířat, byl nahlášen na operační a informační středisko HZS Jihomoravského kraje, územní odbor Znojmo, v 09.57 hodin. Na místo zásahu byla vyslána jednotka HZS Jihomoravského kraje ze stanice Znojmo s požární technikou 2 x CAS 32.

Při příjezdu na místo požáru bylo zjištěno, že se kouří z budovy vepřína po délce asi 20 m z oken a střešního pláště. Celý

vnitřní prostor budovy byl silně zakouřen. Na místě zásahu foukal velmi proměnlivý vítr, takže zpočátku nebylo možné kvůli zakouření přesně určit ohnisko požáru.

Místní zaměstnanci vypnuli na příkaz velitele zásahu elektřinu, plyn a přívod vody do budovy.

Na lokalizaci byly nasazeny dva proudy C 52 oběma bočními dveřmi ze severní strany do budovy. Dvě skupiny (A 1+1 a B 1+1) s dýchací technikou pronikly dovnitř budovy ze severní strany se dvěma proudy C 52 a provedly hašení hořících plastů na zemi a stěnách předělujících objekt. Skupina B se po chvíli stáhla, protože se viditelnost snížila na minimum kvůli směru proudění vzduchu v objektu. Během prvotního zásahu byl vytvořen druhý úsek z druhé návětrné jižní strany budovy, kam se přemístila skupina B a hasila požár z opačné strany proti skupině A. Postupně byli hasiči u proudů střídáni podle doby použití dýchací techniky. Zásah uvnitř budovy byl prováděn výhradně s použitím dýchací techniky.

Na základě požadavku velitele zásahu byla na místo požáru povolána další požární technika ze stanice Znojmo - CAS 24 s elektrickým odsavačem kouře a elektrocentrálou.

Po příjezdu CAS 24 na místo požáru byl ihned nasazen odsavač kouře do chodby kolem obvodové zdi budovy na urychlení výměny vzduchu v budově. Po lokalizaci požáru byl odsavač umístěn přímo do okna k odsávání kouře z budovy.

V době lokalizace byl požár hašen v kóji 3 a 4, kde se nacházela dvě místa nejintenzivnějšího hoření a na několika místech prohořel hliníkový podhled.

Na likvidaci požáru byla použita proudnice RAMBO - MIX s tuhým smáčedlem, kterou byla hasena žhnoucí asfaltová lepenka se skelnou vatou na vrchní straně podhledu pod střešou budovy. V místech s prohořelým podhledem byl zásah prováděn z nastavovacího žebříku. Střešní krytina a konstrukce nebyla rozebírána. Během likvidace vypouštěli hasiči malá se látka z budovy na dvůr a vytahovali je z prostoru pod kójemi, kam napadala po prohoření plastové podlahy.

V průběhu likvidace požáru, kdy již nebyl prostor zakouřen, byla zaměstnanci družstva utracena prasata nejvíce zasažená požárem (rozsáhlé popáleniny).

Během hasebních prací se na místo požáru dostavili příslušníci Policie ČR, pracovník pro zjišťování příčin vzniku požáru a ředitel ÚO Znojmo. Požár byl likvidován v 11.39 hodin.

Specifika zásahu

Při požáru mohly vznikat teploty okolo 1500 °C, s ohledem na druh hořlavých materiálů (plasty) a s ohledem na skutečnost, že při požáru došlo k roztavení hliníkových materiálů.

Z hlediska toxických zplodin - hoření plastů probíhalo v uzavřeném prostoru a tím docházelo k uvolňování velkého množství toxických zplodin hoření - CO, CO₂, chlorovodík, kyanovodík apod.

Negativní vlivy:

1. proměnlivý vítr,
2. silné zakouření způsobené hořením plastických hmot,
3. nebezpečí pádu do jímek pod kójemi,
4. zkroucené konstrukce příček (jednotlivé nosníky trčící do prostoru),
5. kvičení zraněných a vyděšených prasat,
6. vysoká teplota uvnitř budovy během lokalizace (velké zatížení zasahujících hasičů).

Příčina vzniku požáru

Na základě poznatků zjištěných v průběhu šetření a při ohledání místa požáru byla jako příčina vzniku požáru stanovena technická závada na elektrické instalaci nebo elektrickém spotřebiči.

Požár byl s největší pravděpodobností iniciován lokálním přehřátím elektrického spoje v oblasti připojení zářivkových patič pomocí napružených plochých kontaktů na zářivce, které vlivem dlouhodobého provozu způsobilo tepelnou destrukci a vznícení okolních hořlavých částí zářivky. Po spadnutí takto zapálené části zářivky na plastovou podlahu došlo k zapálení této podlahy a k dalšímu rozvoji požáru. ■

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 15. srpna do 20. září roku 2005

15. 8. • **Objekt diskotéky** v Krnsku, okr. Mladá Boleslav.
Příčina - v šetření. *Škoda* - 10 000 000 Kč.
- **Rodinný dům** v obci Rataje - Těšetice, okr. Olomouc.
Příčina - úmyslné zapálení. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
20. 8. • **Rodinný dům a hospodářské stavení** v Holíně, okr. Jičín. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 200 000 Kč.
- **Výrobní hala autoelektroniky** fa EXTON ve Znojmě.
Příčina - technická závada elektroinstalace. *Škoda* - 25 000 000 Kč.
26. 8. • **Návěs tahače na silnici** v Hořovičkách, okr. Rakovník.
Příčina - technická závada. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
29. 8. • **Rodinný dům, autodílna a osobní auto** v Českých Budějovicích. *Příčina* - nedbalost při opravě automobilu. *Škoda* - 1 000 000 Kč. *Zraněna* 1 osoba.
30. 8. • **Pracovní stroj - skládkový zhutňovač** v Košťálově, okr. Semily. *Příčina* - technická závada. *Škoda* - 1 500 000 Kč.
1. 9. • **Stodola** užívaná jako sklad v Mžanech, okr. Hradec Králové. *Příčina* - v šetření. *Zraněn* 1 hasič. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
2. 9. • **Elektrická lokomotiva** na nádraží ČD v Mariánských Lázních, okr. Cheb. *Příčina* - technická závada. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
4. 9. • **Rekreační středisko v rekonstrukci** v Horní Blatné, okr. Karlovy Vary. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
7. 9. • **Kovodílna firmy Mediaefekt, s.r.o.,** v Brně-Medlánkách. *Příčina* - technická závada. *Škoda* - 5 000 000 Kč.
- **Nákladní automobil na silnici** u Předína, okr. Třebíč. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
8. 9. • **Rodinný dům** v Kladně. *Příčina* - technická závada na HI-FI věži. *Škoda* - 2 000 000 Kč.
- **Přívěs kolotočářů** v Ostravě. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
14. 9. • **Nákladní automobil** v Mělníku-Liběchov. *Příčina* - technická závada. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
16. 9. • **Objekt diskotéky** ve Volarech, okr. Prachatice. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 4 800 000 Kč.
19. 9. • **Stánky vietnamských trhovců** v Dubí, okr. Teplice. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč.
20. 9. • **Obytný dům** v Úpici, okr. Trutnov. *Příčina* - v šetření. *Škoda* - 1 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Zajímavosti z veletrhu INTERSCHUTZ 2005

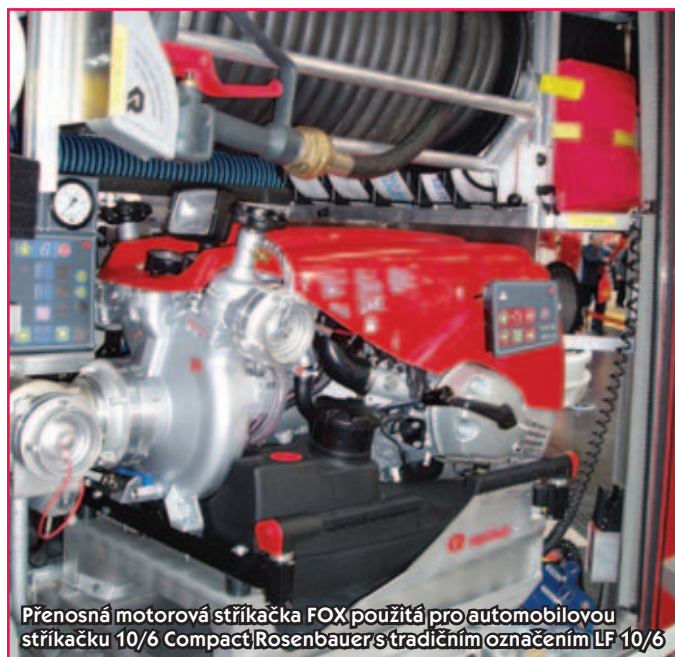
pplk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Nové konstrukční prvky požárních automobilů

Již podruhé se vracíme k letošnímu mezinárodnímu veletrhu INTERSCHUTZ 2005. Řada výrobců na něm v daleko širší míře představila požární automobily, které by měly více vyhovovat požadavkům jak ekonomicky silných, tak i ekonomicky slabších uživatelů.

■ Přenosná motorová stříkačka v automobilové stříkačce

Představiteli takových požárních automobilů jsou například středně malé a malé požární automobily označené německým názvem Tragkraftspritzenfahrzeug. Na první pohled jde podle české terminologie o dopravní automobil. Při lepším pohledu zjistíme, že plnohodnotná přenosná motorová stříkačka je uložena příčně, ovládacím panelem ven a je propojena s účelovou nástavbou. Sací strana motorové stříkačky je napojena na speciální sběrač ve tvaru písmene T, který je vybaven uzavíracími armaturami. Ten je na straně k automobilu propojen sací hadicí k malé vestavěné nádrži na vodu o velikostech zpravidla od 500 l do 1000 l. Druhá strana sběrače je vybavena spojkou 110 mm pro připojení klasické sací hadice při sání například z volného zdroje. Podobně i vnitřní výtlačné hrdlo o průměru 75 mm je propojeno hadicí s plně průtokovým navijákem opatřeným hadicí stálého tvaru o průměru 26 mm s příslušnou, zpravidla kombinovanou proudnicí nesprávně zvanou pistolová. Přenosná motorová stříkačka je vybavena startérem napojeným na elektrický rozvod automobilu. Po jejím vysunutí na výsuvném rámu, který v mnoha případech dovoluje i její otáčení podle svislé osy, je motorová stříkačka dostatečně přístupná ze všech stran. Toto uložení nebrání ani jejímu snadnému vyjmutí v případě potřeby, a to po jednoduchém odpojení dvou hadicových spojek a jedné elektrické zásuvky. Tato úprava vytváří z dopravního automobilu regulérní automobilovou stříkačku mající určité prvky rychlého zásahového

Přenosná motorová stříkačka FOX použitá pro automobilovou stříkačku 10/6 Compact Rosenbauer s tradičním označením LF 10/6

automobilu. Rakouská společnost Rosenbauer podobnou automobilovou stříkačku nazývá kompaktní.

■ Velkoplošné roletky

Hasičská praxe s ohledem na potřebu snadného a bezpečného vyjímání požárního příslušenství preferuje maximálně přístupné úložné prostory. Podívejme se podrobněji na již zmíněný rakouský požární automobil společnosti Rosenbauer. Automobilová stříkačka LF 10/6 Compact zaujala další nespornou novinkou, kterou je užití jediné velké roletky na každé straně účelové nástavby. Rozměrově přesná a snadno ovladatelná roletka je vsazena do karosérie účelové nástavby, která je celá vyrobena z lehkých slitin hliníku a pro větší tuhost po obvodu vyztužena masivními profily. Roletka je ve spodní části tvarově uzpůsobena podle tvaru blatníku zadní nápravy.

Automobilová stříkačka 10/6 Compact Rosenbauer vybavená jedinou celoplošnou roletkou na každé straně účelové nástavby

Přenosná motorová stříkačka Ziegler TS 8/8 Ultra Power použitá pro požární automobily Tragkraftspritzenfahrzeug Ziegler s označením TSF-W

Německá společnost Ziegler vyřešila přístupnost k požárnímu příslušenství uloženému v účelové nástavbě technicky méně nákladným způsobem. Účelová nástavba automobilové stříkačky je opatřena dvěma roletkami o nestejné délce a různých šířkách, které také pokrývají plochu celého úložného prostoru požárního automobilu.

Automobilová stříkačka 20/16 Ziegler vybavená dvěma roletkami pokrývajícími celou plochu každé strany účelové nástavby

Obslužné místo

Stále větší dokonalosti dosahuje elektromagnetické ovládání účelových nástaveb požárních automobilů. Příkladem mohou být automobilové a cisternové automobilové stříkačky, kde toto řešení převládá. Naši hasiči mají zpravidla při vzpomínce na asi třicet let staré tuzemské provedení určité obavy, na veletrhu však toto řešení poutalo poměrně velkou pozornost, zejména svojí jednoduchostí a v řadě případů i názorností svého uspořádání. Je ale nutné také dodat, že mnozí výrobci tento systém kombinují s tradičními kohouty ovládanými ručně, které jsou z pohledu hydraulických poměrů v čerpací jednotce šetrnější, a které u nás již poměrně dávno nahradily na ovládání pohodlnější kulové ventily. Na mnoha požárních automobilech přitahovalo pozornost návštěvníků i barevné rozlišení sa-

Ovládací panel automobilové stříkačky EMPL

cích a výtlačných hrdel čerpacích jednotek. Zde je však nutné dodat, že toto barevné rozlišení jednotlivých hrdel není řešeno žádným technickým předpisem platným v celé Evropě a různí výrobci užívali i různé barevné kombinace. Přesto se u sacích hrdel nejčastěji používala barva modrá a u výtlačků barva červená.

Ovládací panel automobilové stříkačky Feumotech

Barevné rozlišení plnicích a výtlačných hrdel cisternové automobilové stříkačky

Kombinovaný hasicí automobil 3000/4500 - Tatra 148

plk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Kombinovaný hasicí automobil 3000/4500 vyrobený na podvozku Tatra 148

Rakouskou společnost **KONRAD ROSENBAUER KG** se sídlem v Leondingu u Lince založil Johann Rosenbauer v roce 1866 jako obchodní firmu s potřebami pro hasiče. Samostatnou výrobou hasičského materiálu se společnost začala zabývat v roce 1906 a v roce 1908 představila již první motorovou stříkačku značky LINZ. V roce 1919 společnost vyrobila první požární automobil a o čtyři roky později i první přenosnou motorovou stříkačku. Vedle rakouské továrny má společnost závody v řadě zemí Evropy, v Rusku, USA, Jižní Americe a v Asii. Společnost se zabývá vývojem a výrobou přibližně 4000 výrobků, mezi nimi však tradičně dominují požární automobily.

Požární automobil Tatra

Automobilové podvozky Tatra 148 byly v požární ochraně využívány pro různé účelové nástavby, málokdo však si dnes umí vybavit celou tu dlouhou řadu typů požárních automobilů. Jednou zcela specifickou skupinou takových požárních automobilů tvoří kombinované hasicí automobily, které byly ve vybavení jak závodních požárních útvarů v podnicích s chemickou výrobou, tak i krajských požárních útvarů. Jejich základní předností byla možnost použití více typů hasiva. Nejčastěji byly uzpůsobeny pro hašení vodou a pěnou včetně vysokotlakého hašení, dále hasicím práškem a existovala i provedení s hasicím plynem. Vzhledem k tomu, že kombinovaný hasicí automobil bylo možné v období reálného socialismu získat pouze od rakouského výrobce, mezi hasiči se vžilo jeho původní německé označení ULF (Universallöschfahrzeug), což znamená univerzální hasicí automobil.

KHA 3000/4500 v provedení Rosenbauer

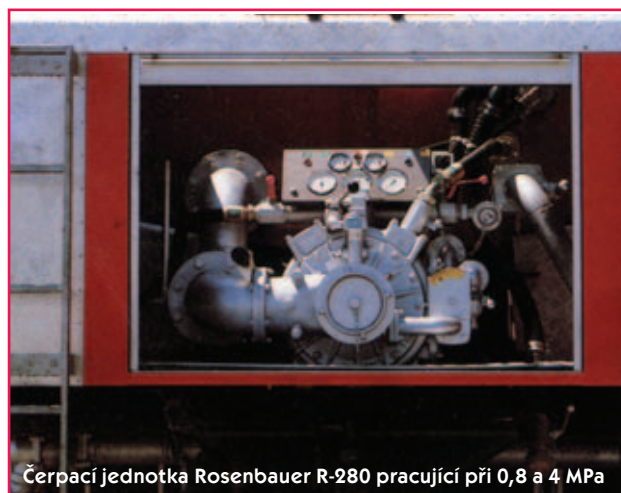
Konstrukční rakouské společnosti Rosenbauer zpravidla nezakrývali obdiv nad složitostí podvozkové části automobilu Tatra 148 PPR 14, současně ale dokázali ocenit jeho nadprůměrné jízdní vlastnosti a tak se tento automobil nacházel v různém provedení snad v každém katalogu této společnosti.

Pro vybrané krajské požární útvary byla zakoupena série kombinovaných hasicích automobilů s označením KHA 3000/4500, tedy 3000 kg hasicího prášku, 2000 l vody a 2500 l pěnidla.

Čerpací jednotka byla tradičně uložena v zadní části účelové nástavby a tvořilo ji požární odstředivé čerpadlo R 280 s průtokem $3200 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ při 0,8 MPa doplně-

né vysokotlakou částí s průtokem minimálně $300 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ při 4 MPa. Nízkotlaká část čerpadla byla jednostupňová a byla uložena na společné hřídeli s vysokotlakou třístupňovou částí. Součástí čerpací jednotky byla u nás málo užívaná pístová vývěva.

Nádrž na hasivo s charakteristickými bočními průlisy měla objem 4500 l a byla vnitřní přepážkou rozdělena na část vodní a část pěnidlovou. Pro krajské požární útvary byla zakoupena varianta s nádrží na 2000 l vody a 2500 l pěnidla, výrobce však pro některé závodní jednotky dodával i variantu 4000 l vody a jen 500 l pěnidla. Součástí nádrže byla topná tělíska, která byla na požární stanici napájena elektrickým proudem o napětí 230 V.

Čerpací jednotka Rosenbauer R-280 pracující při 0,8 a 4 MPa

Ovládací panel práškové hasicí technologie Minimax

Práškový hasicí automobil 6000 – Tatra 148

Pěnidlový příměšovač typu RVM-230 ($230 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$) byl tradičně zabudován do čerpací jednotky, vedle pevného napojení na nádrž jej bylo možné připojit k vnějšímu zdroji. Vedle pevně vestavěného příměšovače byly kombinované hasicí automobily s ohledem na malý objem nádrže na vodu vybaveny hydrantovými příměšovači, a to na zádi účelové nástavby po obou stranách.

Výkonný požární světlo byl umístěn na kabině osádky v dosahu velitele a byl otočně připevněn k výsuvné konzole, kterou bylo možné vysunout vzhůru až o 0,7 m. Hlavní část práškového hasicího zařízení tvořil rozměrný kotel pro uložení hasicího prášku, který z účelové nástavby vyčníval a značně zvyšoval transportní výšku tohoto požárního automobilu. Byl konstruován pro pracovní tlak 1,6 MPa. Jako tlačné médium byl použit dusík uložený v baterii šesti padesátilitrových tlakových láhví pod tlakem 15 MPa. Baterie byla příčně uložena v přední části účelové nástavby. Ventily na plynových i práškových rozvodech byly ovládány pomocí elektromagnetických ventilů.

Zařízení pro prvotní zásah vodou nebo pěnou bylo umístěno v přední části účelové nástavby vpravo, lafetová proudnice RM 24 měla výkon $2400 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ vody při 1 MPa a dostřik do 55 m. Při stříkání pěnou měla tato proudnice výkon $36\,000 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ a dostřik přibližně 40 m. Za pozornost stojí ještě údaj o dostřiku při použití vodní mlhy, ten byl do 20 m. Na levém boku účelové nástavby vza-

du pak byl umístěn klasický průtokový naviják s vysokotlakou hadicí o délce 40 m s proudnicí Ne-Pi-Ro. Zařízení pro prvotní zásah práškem bylo tvořeno lafetovou proudnicí s výkonem $40 \text{ kg} \cdot \text{s}^{-1}$ a dvěma hadicemi opatřenými proudnicemi o výkonu $5 \text{ kg} \cdot \text{s}^{-1}$. Ty byly umístěny ve střední části účelové nástavby za ovládacím panelem práškové hasicí technologie.

Jízdní vlastnosti KHA byly silně ovlivněny jeho hmotností, která se blížila celkové přípustné hmotnosti 24 500 kg. Na jeho stabilitu měla nepříznivý vliv i jeho výška téměř 3500 mm a problematická byla i jeho délka 8880 mm.

Využití jiných podvozků

Jeden z prvních KHA byl postaven již v roce 1971 na podvozku Tatra 138, vedle již uvedeného podvozku T 148 byl pro KHA také použit podvozek T 813 v provedení 8x8 s krátkou kabinou a s nádrží na vodu a pěnidlo 10 000 l. Výroba KHA 3000/4500 pokračovala bez podstatných změn i na podvozcích Tatra 815 PR2. Mezi odběratele patřilo nejen Československo, byl to například bývalý Sovětský svaz a ostatní země, kde byly podvozky Tatra zavedeny. Tento požární automobil byl vybaven výkonnějším motorem, vykazoval příznivější jízdní parametry a vzhledem k vyšší kabině osádky kotel na uložení hasicího prášku příliš nevyčníval nad automobil, celková výška KHA asi 3250 mm se příliš nelišila od výšky CAS 32 – T 815.

Kombinovaný hasicí automobil 3000/4500 na podvozku Tatra 815 v barevném provedení pro bývalý Sovětský svaz

Požární ochrana nejen o požárech

V sále menzy Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava (VŠB – TU) se ve dnech 14. a 15. září 2005 konala pod záštitou generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra ČR genmjr. Ing. Miroslava Štěpána a rektora VŠB – TU Prof. Ing. Tomáše Čermáka, CSc. 14. mezinárodní konference Požární ochrana 2005.

Spoluorganizátory konference, které se zúčastnilo více než 400 odborníků z České republiky, Slovenska, Polska, Ukrajiny a Německa, byly Fakulta bezpečnostního inženýrství VŠB – TU, Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, HZS Moravskoslezského kraje a Český institut pro akreditaci, o.p.s. Během dvoudenního jednání byla pozornost soustředěna na široké spektrum problémů – zásahovou činnost, požární prevenci, protivýbuchovou prevenci, krizové řízení, informační technologii záchranných služeb, zkušebnictví a výzkum a vývoj v požární ochraně, které byly prezentovány buď na společných jednáních nebo v pracovních sekcích.

Jak v úvodu řekl hlavní organizátor Doc. Dr. Ing. Michail Šenovský: „Byť konference nese název Požární ochrana, její náplň, jak napovídají názvy jednotlivých bloků, je daleko širší.“ Hejtman Moravskoslezského kraje Ing. Evžen Tošenovský pak upřesnil, že „tato konference je setkáním profesionálů, kteří mají co říci k tématu, jak být co nejlépe připraven.“

Úvodní blok přednášek zahájil náměstek generálního ředitele HZS ČR pro prevenci a plánování plk. Ing. Miloš Svoboda, který přítomné seznámil s očekávaným vývojem v oblasti prevence a plánování.

Po vystoupeních zahraničních delegátů objasnil změny v plošném pokrytí území České republiky jednotkami požární ochrany ředitel odboru IZS MV-generálního ředitelství HZS ČR plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška.

Ing. Pavel Růžička z Vojenského požárního dozoru Armády ČR hovořil o poznatcích a zkušenostech se zabezpečením požární ochrany u jednotek Armády ČR v Iráku v extrémních klimatických podmínkách s pracovním režimem 60 °C při akutním nedostatku vody.

Tematický blok přednášek k havarijnímu plánování otevřel ředitel odboru plánování MV-generálního ředitelství HZS ČR plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., který se zabýval problematikou bezpečnostního plánování.

V bloku Požární prevence byla pozornost soustředěna zejména na vývojové tendence v požární prevenci, novelu stavebního zákona nebo vyhlášku o požární prevenci. Sousední sál sloužil k více než třicetce panelových diskuzí v široké škále témat. První den konference pak uzavřel náměstek ředitele HZS Moravskoslezského kraje plk. Ing. Vladimír Vlček výkladem právních a technických předpisů v oblasti požární ochrany silničních tunelů.

Druhý den jednání konference byl zaměřen zejména na problematiku zásahové činnosti a protivýbuchové prevence. Mezi jinými tu zazněly přednášky k otázkám hašení požárů v zimních podmínkách, vlivu pH vody na kvalitu požární pěny, stanovení parametrů vznětlivosti polymérních materiálů nebo iniciačním schopnostem elektrické jiskry.

Odborná sekce „Výzkum a vývoj v požární ochraně“ se zabývala otázkami využití metody kónické kalorimetrie ke stanovení základních tepelně technických charakteristik hořlavých materiálů pro potřebu matematického modelování požáru, chování vybraných druhů dřeva při jejich tepelném zatížení, produkty hoření textilních vláken a dalšími. Jednání v druhé odborné sekci se soustředila na problematiku zkušebnictví v požární ochraně.

ZAŘÍZENÍ PRO ODVOD KOUŘE

s integrovaným systémem pro komfortní větrání střešními okny VELUX

- Systémové řešení
 - střešní okno VELUX GGL
 - motorická jednotka pro otevření okna (skrytá v prostoru ventilační klapky okna)
 - řídicí jednotka
 - doplňkové spínače pro větrání
 - kouřový senzor
 - dešťový senzor
- Spolehlivý odvod kouře
- Snadná montáž
- Pohodlné větrání
- Certifikováno TZÚ stavebním Praha

VELUX

PROSLUNÍME VÁŠ ŽIVOT

VELUX Česká republika, s.r.o.
www.VELUX.cz • Zákaznické centrum 531 015 511

kpt. Josef NITRA, foto autor

Řešení mimořádných událostí v České republice

Pod tímto názvem se za účasti generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslava Štěpána a primátora města Ostravy Ing. Aleše Zedníka uskutečnil 9. září tohoto roku v ostravském hotelu Atom pracovní seminář s mezinárodní účastí.

V jeho průběhu si více než čtyřicet odborníků z České republiky a ze zahraničí vyměnilo zkušenosti z problematiky připravenosti složek působících v integrovaném záchranném systému (IZS) na řešení vzniklých mimořádných událostí. Jak zdůraznil ve svém úvodním vystoupení genmjr. Ing. Miroslav Štěpán, šlo o první neformální pracovní setkání subjektů působících v této oblasti s cílem posoudit existující rizika a praktickou připravenost IZS na řešení situací spojených s jejich reálným projevem. Vedle přírodních katastrof a mimořádných událostí spojených s výrobou a přepravou nebezpečných látek upozornil zejména na rizika způsobená nedbalostí, ale především úmyslně člověkem - rizika terorizmu.

Při analýze připravenosti IZS na řešení mimořádných událostí genmjr. Ing. Štěpán ocenil, že základní systémová opatření byla realizována již na přelomu tohoto tisíciletí. Zároveň však upozornil, že i když tento systém obstál, neznamená to, že v něm neexistují problémy. Aktuálními zůstávají např. zkvalitňování vzájemné spolupráce jednotlivých složek IZS, otázky tvorby typových plánů činnosti, problematika varování a vyzkoušení obyvatelstva nebo zkvalitňování komunikačních systémů.

Vlastní seminář byl neformálně rozdělen do dvou částí. V prvním bloku přednášek vedoucí pracovníci MV-generálního ředitelství HZS ČR, ředitelé odborů plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška a pplk. Ing. Luděk Prudil seznámili

účastníky semináře s prvky bezpečnostního systému České republiky, organizací, úkoly a koordinací činností složek IZS, činností jednotek požární ochrany a se stavem projektu zavádění jednotného evropského čísla tísňového volání 112. Řídící konference, náměstek ředitele HZS Moravskoslezského kraje pro úsek IZS a operačního řízení plk. Ing. Vladimír Vlček, seznámil přítomné se strukturou a činností ostravského centra tísňového volání a s projektem vybudování integrovaného bezpečnostního centra v tomto regionu. Ve druhé části odborného semináře vystoupili přední odborníci z oblasti bezpečnostní politiky a medicíny katastrof - bývalý náčelník vojenského zpravodajství Armády ČR Ing. Āndor Šāndor, ředitel Ústřední vojenské nemocnice Praha

plk. MUDr. Štefan Brunclík a ředitel ZZS Praha MUDr. Zdeněk Schwarz, kteří se ve svých vystoupeních zabývali bezpečnostní situací v naší republice v návaznosti na mezinárodní události, problematikou traumatologického plánování a připravenosti zdravotnických zařízení a zdravotnické záchranné služby na mimořádné události.

Na závěr každého z bloků proběhla k předneseným problémům panelová diskuse.

První seminář tohoto typu s ohledem na závažnost a aktuálnost projednávaných témat ukázal na nutnost a prospěšnost pravidelného setkávání odborníků v této oblasti.

mjr. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
foto Milan VÁVRU

PLACENÁ INZERCE

ASP 1
AUTOMATICKÁ SIGNALIZACE POPLACHU

- BEZ NUTNOSTI OBSLUHY SVOLÁ JEDNOTKU DOBROVOLNÝCH HASIČŮ
- INFORMUJE FORMOU SMS I ZAVOLÁNÍM
- FUNGUJE I PŘI VÝPADKU NAPÁJENÍ (ZÁLOŽNÍ ZDROJ)
- ZÁRUKA 5 LET

Hynek Kokeš
ELEKTRONICKÁ ZABEZPEČOVACÍ SIGNALIZACE
Kojátky 129
Tel: 603 455 242
E-mail: hynek.kokes@tiscali.cz

STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ
FIRE JACK
PLYNOVÉ
EBH FE 36

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

BESYCO SPOL. S R. O.
KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠÍŘE
TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061
HTTP://WWW.BESYCO.CZ, E-MAIL: BESYCO@BESYCO.CZ

**SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY ZABEZPEČENÍ PROSTOR A ZAŘÍZENÍ
PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVEN
A VÝBUŠNÉHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
• EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠÉ JEDNODUCHÉ**

Mimořádná událost – sebevražda

Ze zprávy o zásahu: Jednotka příslušníků HZS Moravskoslezského kraje byla povolána k muži na vrcholu komína, který stál na výstupovém žebříku a hodlal spáchat sebevraždu. Jeden příslušník vystoupil k muži na vzdálenost přibližně 5 m. Při pokusu o přiblížení sebevrah hrozil skokem. S mužem byl navázán slovní kontakt. Nedovolil nikomu se přiblížit a odmítl se posunout nahoru nebo dolů na bezpečnější místo k opěrnému rámu. Dále byl proveden výstup druhého příslušníka s lezeckým materiálem pro případ záchrany (případně spuštění muže na zem). Na místo se dostavil policejní psycholog, jemuž byly prostřednictvím radiostanice předány zjištěné informace. Psycholog byl vyvezen pomocí AZ 52 a přesunul se z koše na výstupový žebřík na komíně. Následnou komunikací se sebevrahem vedl již pouze on, a to z výstupového žebříku komína a později z koše AZ 52. V průběhu akce byla pod komínem nafouknuta záchranná matrace. Na místo byl dále povolán AZ 30 s další matrací (ta nebyla použita). Asi po třech hodinách vyjednávání došlo k pádu sebevraha na okraj záchranné matrace z výšky přibližně 35,7m. Na místě byl ošetřen RZS a převezen do nemocničního zařízení.

Typová činnost STČ 02/IZS

kpt. Ing. Milan DUBSKÝ, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto npor. Ing. Vojtěch NEZVAL, HZS Moravskoslezského kraje

Ve Sbírce interních aktů řízení generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra (částka 28/2005) byl publikován „Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR a náměstka ministra vnitra ze dne 28. července 2005, kterým se vydává typová činnost složek integrovaného záchranného systému při společném zásahu STČ 02/IZS při mimořádné události způsobené použitím demonstrováním úmyslu sebevraždy“.

Obsah pokynu je velmi stručný, především obsahuje internetovou adresu STČ 02/IZS (http://www.mvcr.cz/2003/hasici/odbor/izs/dokumentace/add5/index_hasici.html), která je umístěna mezi dokumenty integrovaného záchranného systému (IZS). Pokyn dále v podstatě ukládá využívat STČ 02/IZS při výkonu služby.

Vlastní STČ 02/IZS je poměrně jednoduchá, na její tvorbu se podílely všechny tři základní složky IZS. O jejím využívání ostatními složkami IZS se neuvažuje s jedinou výjimkou obecní policie, jejíž strážníci by ovšem v případech sebevražedného jednání neměli vystupovat jako samostatná složka, ale v přímé součinnosti s příslušníky Policie ČR. Průlomová je STČ 02/IZS tím, že se jedná o první dokument IZS, podle kterého bude Policie ČR koordinovat zásah složek IZS ve litem zásahu - příslušníkem Policie ČR. Za to patří dík příslušníkům Policie ČR – správy Západočeského kraje a hasičům Karlovarského kraje, kteří se vzrůstajícím počtem sebevražd na veřejnosti

začali před dvěma lety zabývat a sami dospěli k názoru a následné dohodě o nutnosti spolupráce řízené od počátku Policií ČR. Následně nabídli své zkušenosti k širšímu využití.

Fenomén sebevražedných atentátníků

Na ústřední úrovni přispěl k rozhodnutí o zpracování STČ 02/IZS fenomén sebevražedných atentátníků a příprava na jejich možné aktivity v Evropě. Jeho oprávněnost bohužel potvrdily události v Londýně letošního léta. Je třeba jednoznačně předem říci, že boj s tímto druhem terorismu je věci zpravodajských služeb a policejních složek a nikoliv složek IZS, které se podílejí až na likvidaci následků teroristických sebevražd. Že se s takovými fanatiky nebude a ani nemůže zacházet v rukavičkách zřetelně ukázal nešťastný letošní případ Brazilce zastřeleného policií v londýnském metru. Jedno je zřejmé, sebevražední atentátníci se obvykle snaží jednat až do svého činu **skrytě, svůj čin nemonstrují**, po zmíněném razantním zákroku britských policistů se budou snažit vypadat ještě více nenápadně.

Z metodologického hlediska je ovšem takový sebevražedný teroristický akt typem tzv. rozšířené sebevraždy. Někteří lidé se sebevražednými úmysly, které nejsou teroristy, také nechťejí zemřít samy, ale současně vzít život i jiným osobám (rozšířit svůj čin). Motiv takového jednání jsou různé, může se jednat o osoby, které potenciálnímu sebevrahovi skutečně nebo domněle ublížily nebo o nejbližší příbuzné, ale i o oso-

by cizí. Tito sebevrahové mohou, ale také nemusí jednat skrytě (např. matka s dítětem v náručí).

Záchrana osob - sebevrahů

Rozlišení způsobu volby zákroku proti rozšířené sebevraždě od záchrany osob, které z osobních důvodů dospěly až na hranici rozhodnutí vzít si život a **demonstrují to** (neskrývají svůj úmysl zemřít) ostatní veřejnosti, je jedním z důležitých cílů STČ 02/IZS. Tento cíl byl ostatně zdůrazněn i volbou názvu samotné typové činnosti.

Hlavním cílem STČ 02/IZS je ovšem snaha kvalifikovaně pomoci nešťastníkovi, který chce zemřít, a od jeho úmyslu ho odvrátit (intervenovat v krizi), případně i v situaci neúspěšné krizové intervence zabránit, aby svým činem chtěně či nechťěně ohrozil životy a zdraví jiných osob. Proč osoby demonstrují úmysl sebevraždy, co je k tomu vede, vysvětluje mimo jiné připojený **článek plk. PhDr. Marie Sotolářové**, ve kterém je téma demonstrace sebevraždy rozebíráno z psychologických aspektů. Pro STČ 02/IZS je ovšem zásadně důležitá samotná krizová intervence, přesněji řečeno zdůraznění nutnosti její profesionality. Z této typové činnosti by si všichni příslušníci bezpečnostních a záchranných sborů měli zapamatovat alespoň čtyři informace:

1. krizovou intervenci k sebevrahovi by měl, pokud je to jen trochu možné, provést krizový vyjednavací;
2. krizovým vyjednavacem není každý lékař nebo psycholog, ale osoba, která je pro krizové jednání vyškolená;

3. krizovými vyjednávači disponuje Policie ČR a počítá s jejich nasazením v těchto případech;

4. pokud je na místě více složek IZS, velitelem zásahu je příslušník Policie ČR. Tyto čtyři informace jsou základem, kolem kterého se celá STČ 02/IZS točí. Je samozřejmě velmi důležité také vědět, že:

- pro práci krizového vyjednávače je nutné vytvořit podmínky, včetně jistění jeho bezpečnosti,
- pokud se krizový vyjednávač dosud na místo zásahu nedostavil, měli by se o zjednodušenou klidnou komunikaci se sebevrahem pokoušet jiní zasahující (STČ 02/IZS obsahuje jednoduchá pravidla pro takový rozhovor),
- není možné sebevrahovi splnit každé přání, které při jednání vysloví, zejména ne alkohol, ale je možné vyhovět žádosti o cigaretu,

- taktiku zásahu je nutné přizpůsobit okolnostem (skok z výšky, sebeupálení apod.),

- není vhodné přijíždět na místo zásahu s akustickým signálem pro přednost v jízdě,

- podle okolností se vytyčuje nebezpečná zóna,

- je nutné osobu, kterou se podařílo odvrátit od úmyslu sebevraždy, předat k tomu vybavenému zdravotnickému pracovišti a vědět, kde se taková pracoviště nacházejí. Všechny potřebné informace STČ 02/IZS systematicky soustředila do jednoho dokumentu a doporučila přibližné vzory vhodného postupu velitele zásahu a jednotlivých složek IZS. To je také cílem zpracovávání typových činností obecně, dát záchranářům pomůcku pro zvládnutí zásahů, se kterými se nesetkávají každý den nebo které dokonce zažívá-

jí poprvé. A sebevražda na veřejnosti skutečně naštěstí podle statistik zcela běžnou událostí není, i když existují lokality, (zejména s vysokými mosty a komíny apod.), kde je jejich výskyt poměrně častý. Nejznámějším takovým místem je Nuselský most – viz **rozhovor s mjr. Janem Havrdou** v tomto bloku.

Samotná STČ 02/IZS byla v červnu 2005 jedním z námětů společného cvičení brněnských policejních a zdravotnických středních škol v Ostrovačicích u Brna, kterého se zúčastnili i posluchači kurzu vstupní přípravy příslušníků HZS ČR z OÚPO Brno. Všichni zúčastnění zvládli stanovené postupy bez problémů.

Pokud se někdo o problematiku zajímá více, doporučuji mu otevřít výše zmíněnou internetovou adresu a začít společným listem složek IZS. ■

Proč někteří lidé končí svůj život dobrovolně? Proč někteří lidé svůj úmysl ukončit život demonstrují?

pplk. PhDr. Marie SOTOLÁŘOVÁ, hlavní psycholog HZS ČR, foto nstržm. Jan KOSTÍK a nrap. Milan PACÍK, HZS hl. m. Prahy

Motto

Koncem padesátých let minulého století psychologové Edwin Schneidman a Norman Farberow popisují sebevražedné chování jako volání o pomoc. Sebevrah podle nich „není pouhým manipulátorem, který si chce vyvzdorovat naší pozornost. Je to spíše někdo, kdo tolik trpí, že na svou neustávající bolest nevidí žádné jiné řešení než smrt. Takoví lidé jsou osobnostmi uvažujícími o smyslu života, vyznačujícími se protichůdnými představami, pocity a dvojakým přístupem k určitým životním faktům a situacím. Ve svém zoufalství jsou odhodláni o život i hrát. Když vidí naději, že v budoucnu bude pro ně lépe, zvolí život. Když naději v budoucnu nevidí, zvolí smrt.“

Úvodem

Nejeden zasahující hasič se při své náročné práci setkal se sebevrahem. A to již jen s jeho tělesnou schránkou, pokud svůj čin dokonal, anebo s jeho úmyslem vzít si život, pokud se tak

ještě nestalo. Etika záchranných prací velí pomoci i tomu, kdo nechce zůstat naživu.

Obě situace jsou situacemi na hranici života a smrti. Přestože zasahující hasič vždy jedná profesionálně a s chladnou hlavou, zůstává mu po těchto zásazích mnoho nezodpovězených otázek v hlavě:

„Proč si člověk sáhne na život?“

„Nenašel se nikdo, kdo by mu pomohl?“

„Stojí vůbec o naši záchranu?“

„Neudělá to za nějaký čas opět?“

„Neztrácíme zbytečně svůj čas?“

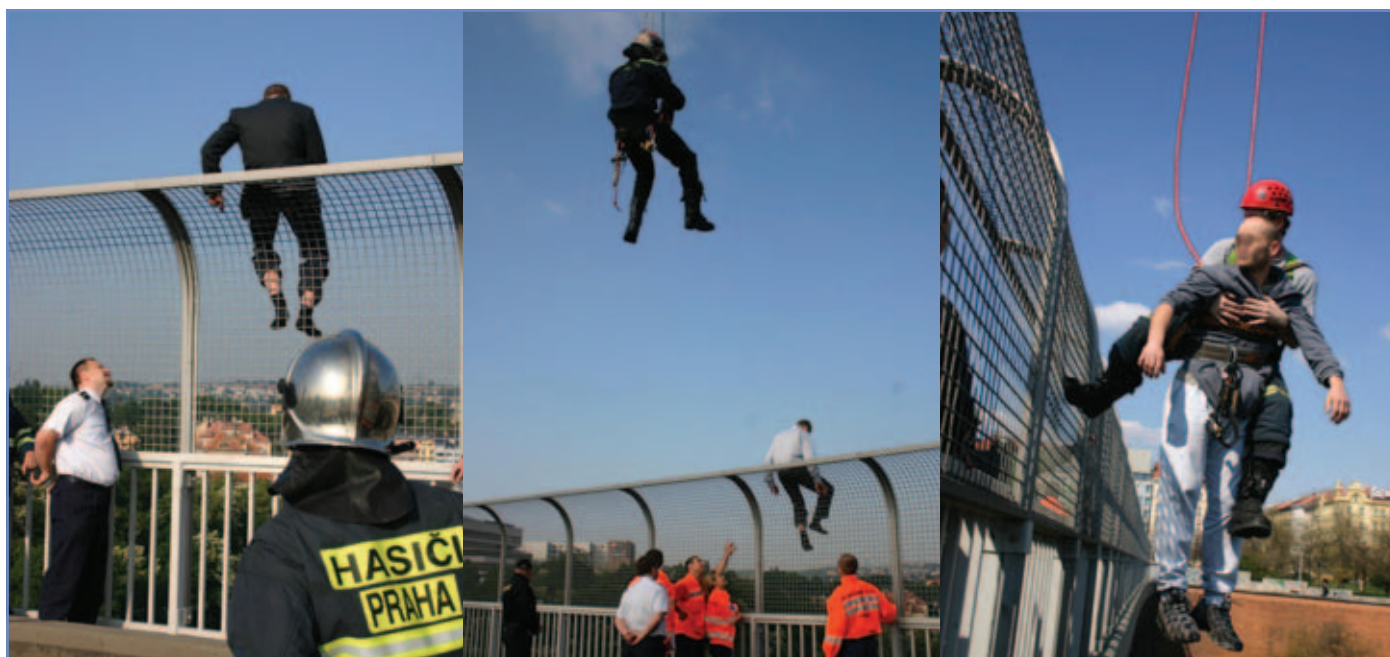
„Nemůže se to někdy stát i mně či mému kolegovi?“

„Není to z jeho strany jen hra a tahání lidí za nos?“

„Udělal jsem co jsem mohl?“

„Neměli by takoví lidé být v psychiatrických léčebnách?“

„Nestane se to mému dítěti, když se třeba nešťastně zamiluje či sáhne po drogách?“

Na řadu otázek není lehká a jednoduchá odpověď. Problematika sebevražd přesahuje svou šíří článek věnovaný tomuto tématu. Neexistují jednoduchá vysvětlení a laciné návody ani jednoduché postupy při jednání se sebevrahem. A tak se zastavme u několika shrnujících informací. Třeba nám pomohou nalézt odpověď na některou z výše položených otázek a lépe se vyznat v tom, co běží hlavou člověku, který se rozhodl skoncovat se životem.

Několik letmých údajů

Počtem dokonaných sebevražd se Česká republika dostala na přední místa seznamu zemí celého světa. Dobrovolný odchod ze světa zvolilo od roku 1996 do roku 2003 celkem 12 982 lidí. To je jedno celé menší město. A to lze předpokládat, že ne všechny sebevraždy jsou dokumentované, protože se mohou skrývat za událostmi jako je dopravní nehoda či nešťastná náhoda. Český statistický ústav svými čísly dále dokládá, že mnohem častěji si dobrovolnou smrt volí muži. Nejčastěji zvoleným dnem k sebevraždě je pondělí a z ročního období pak jaro, zejména měsíc duben a květen. Během posledních osmi let zaznamenali záchranáři, hasiči či policisté jen 39 dnů, kdy se o sebevraždu nikdo nepokusil!

Jsou to zajímavá fakta, protože se má všeobecně za to, že málo světla a sychravé počasí vyvolávají depresivní stavy, které mohou vyústit v sebevraždu. Ale jak lze z uveřejněných čísel Českého statistického úřadu dovodit, většinou tomu tak není.

Proč si někteří lidé sáhnou na život?

Důvody, pro které se lidé rozhodují skoncovat s vlastním životem jsou předmětem dlouhodobého sledování a diskuzí mnoha odborníků. Mohou zde hrát svou roli dědičné faktory, napodobené chování, vliv chemických pochodů v lidském mozku nebo momentálně bezvýchodná životní situace. Mnohdy ji vyvolá jediný důvod, někdy se však navzájem doplní či sečtou. Každý z nás je tímto chováním ohrožen. Máme své „kotvy“, které nám pomáhají udržet si smysl života a vypořádat se s nástrahami života. Mezi ně zcela jistě patří zdraví, vztahy, víra i sebeúcta. Pokud ztratíme některou z nich, vždy jsou zde zbývající, aby nás podržely v situaci, kdy se rozhodujeme pro co žít. Ztratíme-li takovou „kotvu“ nečekaně či dojde-li k větším ztrátám, nemá nás již co „kotvit“, přestáváme mít pevnou půdu pod nohama a svět se kolem nás začíná hroutit. Hovoříme také o ztrátě smyslu života. Je zde na místě rovněž připomenout, že fenomén sebevražednosti může být vyvolán nejen sociálně psychologickými, ale i ekonomickými okolnostmi. A tak se obvykle jedná o nedostatek spolehlivých vztahů, osamělost způsobenou rozvodem či smrtí partnera, nedobré vztahy v rodině nebo i ztrátu dřívějších sociálních vazeb v důsledku migrace, či ztrátu zaměstnání, dluhy apod. Nelze zde rovněž opomenout, že v poslední době jsme svědky sebevražd jako formy propagace víry či společenského systému, např. ve způsobu provedení teroristického útoku. To už je však téma nad rámec dnešního sdělení.

Existuje něco jako profil sebevraha?

Přes veškerou individuálnost a různorodost sebevražedného jednání lze sebevrahy rozdělit do tří kategorií:

1. Ti, kteří **sebevraždou vyhrožují**. Své hrozby převážně směřují proti rodičům, učitelům, nadřízeným, případně duchovním a jiným všeobecně známým a význačným osobám buďto ústně nebo dopisy na rozloučenou, ve kterých sdělují, kde mohou být nalezeni. Očekávají, že na sebe upoutají pozornost, lidé si jich budou více vážit a vynutí si tak jejich pomoc a spolupráci při své „bolestné“ cestě životem.
2. Ti, kteří se o **sebevraždu pokoušejí**. Na rozdíl od dokonaných sebevražd, kde vedou prim muži, stojí ženy za třemi ze čtyř pokusů o sebevraždu. Znamená to, že lidé, kteří se pokoušejí o sebevraždu, obvykle počítají se záchranou před smrtí a volí metody s relativně bezpečnými mantinely. Preferovanou metodou je předávkování se léčiv. Jejich poměrně pomalejší účinek pomáhá zaujmout poněkud osudový postoj: „Když budu zachráněn/a, bude to znamenat, že mám žít, když nebu-

du zachráněn/a, bude to znamenat, že můj čas nadešel“. To též může platit o sebevražedném jednání na veřejně přístupných a poměrně frekventovaných místech. Na místech, kde mohou být objeveni. Není pro ně neobvyklé, že poté, co spolykají prášky či vylezou na most, věž či komín telefonují přáteli, známému, kamarádce, přítelkyni, na linku důvěry a sdělují, co chtějí udělat. Také jejich dopisy poukazují na nápadná místa, uvádějí důvody, které je vedly k sebevraždě a zdůrazňují vážnost svého pokusu. Tento typ sebevraha provede i několik opakovaných pokusů o sebevraždu, aby vystavil okolí manipulaci. Je zde riziko, že se okolí pak stává ve svých postojích tvrdší a lhostejnější. A tak se jim může jejich další pokus stát osudným.

3. Ti, kteří své rozhodnutí **ukončit život dovedou do konce**. Všeobecně lze konstatovat, že tři ze čtyř dokonaných sebevražd jsou muži. Tento typ sebevraha je člověk, který už tím, jaký volí způsob odchodu z tohoto světa dokazuje, že je odhodlán zemřít a existuje jen malá možnost změny takového rozhodnutí. Nejčastější způsob ukončení života je pak zastřelení, oběšení, skok pod vlak či automobil. Tyto metody jsou na rozdíl od otravy, kde zůstává určitá doba pro záchranu, rychlé, účinné a spolehlivé. Při stisknutí kohoutku pistole již není možnost vzít jednání zpět. Typickými sebevrahy bývají osamocení nebo rozvedení muži, kteří se straní svého okolí.

Čím je sebevražedné jednání charakteristické?

Výzkumy a studie dokazují, že sebevražda zpravidla není okamžitá či neplánovaná a nepromyšlené jednání. Má své vývojové fáze a u každé z nich může být vývoj přerušen.

Fáze odhodlání

Bývá též nazývána fází neklidu a hledání. Člověk v ní zápasí obvykle s morálními otázkami sebevraždy. Sám sobě si mnohdy klade otázku, zda-li sebevražda je nebo není hřích, jaký dopad bude mít na jeho okolí, příbuzné, přátele. Hluboký význam těchto otázek vede k hloubavosti či pocitům silného rozrušení. Okolím může být taková osoba vnímána jako odtazitá či extrémně náladová, podrážděná.

Fáze plánování

Ta trvá kratší časový úsek. Člověk v tomto údobí sestavuje konkrétní plán pro své jednání. Zápasí s tím, jakou formu by měl zvolit: zastřelení, oběšení, skok, předávkování léky atd. Plánuje také, kde sebevraždu provést, zda doma či mimo své bydliště. Pokud doma, tak na kterém místě, zda v obývacím pokoji, na půdě, zahradě či ve sklepě. Přemýšlí také o tom, kdo objeví jeho tělo, zda rodinný příslušník, soused, přítel či policie. Jakmile vyřeší tyto otázky, začne sbírat důvody pro provedení sebevraždy a obvykle jich shromáždí velké množství pro to, aby svůj plán uskutečnil.

Fáze provedení

Poznání, že jsem schopen svůj problém řešit, může člověka uklidnit a jakoby navodit pocit klidu. Buď své jednání odloží nebo uskuteční svůj plán. Mnohdy si pak okolí klade otázku, jak to, že nikdo nepozoroval příznaky budoucího sebezníčujícího chování člena rodiny, kolegy v práci, pacienta apod.

Závěrem

Jestliže se dostaneme do kontaktu s člověkem, který je odhodlán spáchat sebevraždu, připravme se na to, že naše pomoc nebývá vítána a jsme odmítáni. Mějme na vědomí, že cílem vyjednávání se sebevrahem není pouze záchrana jeho života, ale i snaha rozšířit pohlcující „tunelové“ vidění světa, na jehož konci není nic jiného než vlastní smrt. Vyplatí se to, protože většina zachráněných sebevrahů v pozdějším životě svého činu lituje. Je zde zapotřebí zmínit velice důležitou roli, jakou hraje při sebevražedném jednání alkohol či jiná droga. Jejich přítomnost může sebevrahovi pomáhat k odstranění posledních zábran, může zvyšovat pocit štěstí či omámit rozum. Nám se pak při vyjednávání jen těžce nalézají jiné možné alternativy řešení vzniklé situace a naše šance na záchranu se zmenšují.

Realitu nelze směstnat do šablony

npor. Mgr. Vít PERNICA, tiskový mluvčí HZS hl. m. Prahy, foto nstržm. Jan KOSTÍK, HZS hl. m. Prahy

Když jsem sháněl partnera pro rozhovor o praktických zkušenostech se zásahy na sebevražedné pokusy na Nuselském mostě, padla volba jednoznačně na mjr. Jana Havrdu, příslušníka HZS hl. m. Prahy. Jako velitel směny B vyjíždí prakticky ke všem nahlášeným případům sebevražedných pokusů, v případě Nuselského mostu je na místě zásahu současně s první jednotkou. V průběhu let tak zasahoval u desítek takovýchto případů, a vždy úspěšně. Když jsem jej navštívil v jeho střízlivě zařízené kanceláři a začal mu klást konkrétní otázky, nechtěl se mnou původně vůbec hovořit. Prohlásil, že se necítí být povolán na toto téma cokoliv poučovat, zdánlivě odhodlán nadále mlčet. Posléze se přece jen rozhovořil.

- *Patříte k lidem, kteří mají nejvíce zkušeností s praktickými zásahy u sebevražedných pokusů. Kolika takových zásahů jste se zúčastnil?*

Na Nuselském mostě jsem zasahoval více než ve dvaceti případech.

- *Jak vypadá vaše činnost bezprostředně po příjezdu na místo zásahu?*

Při dojezdu na místo jsou tři možnosti.

1. Oznamovatel (obvykle projíždějící automobilista) viděl někoho lézt na ochranou síť a ten si to buď rozmyslel, nebo bylo nad jeho síly vylézt. V době příjezdu jednotky se na místě už nenachází, nebo se chová jako běžný občan, a není možné ho zpětně identifikovat.
2. Na mostě najdeme svršky, nejčastěji boty (bez bot se lépe leze po oplocení) a postižený již skočil.
3. Nejčastější situace – postižený se nachází na oplocení, nebo již za zábradlím. Na místě je již Policie ČR (vidí situaci na kamerách a má krátkou dojezdovou vzdálenost). Zdravotnická záchranná služba přijíždí obvykle o něco později. Policie ve většině případů čeká na příjezd hasičů, někdy s postiženým z dostatečné vzdálenosti mluví.

- *Naším tématem je záchrana sebevražedně jednající osoby. Jaká je tedy vaše činnost ve třetím vami zmiňovaném případě?*

Někdo z velitelů jde k zachraňovanému a mluví na něj. Často víc hlasitě, důrazně a snaží se upoutat jeho pozornost. Skoro vždy jej zachraňovaný varuje aby nechodil blíž, nebo že skočí. Velitel toho nedbá, mluví, žádá, slibuje pomoc, slibuje všechno

a je již v úhlu, kdy postižený neví co se děje za ním. Tam se přibližují hasiči s cílem zachraňovaného zajistit. Ve vhodné chvíli (kdy je vhodná, lze jen vytušit) se na zachraňovaného vrhají, drží, poutají vazáky, případně policisté nasazují pouta. Tím je pro nás zajištěn a nastává běžné vyproštění pomocí lezecké techniky a automobilového žebříku.

Náš zásah nikdy netrval dlouho a zatím vždy dopadl dobře. Příliš nevyjednáváme a spíše razantně jednáme. Ve většině případů jsou zachráněni rádi, že je všemu konec. Máme za sebou případy kdy byl zachraňovaný stržen do bezpečí v několika vteřinách po našem příjezdu. Dále si vzpomínám na případ muže na komíně, který po jediné větě a slibu, který mu velitel řekl do vyslačky, slezl.

I když jsme zachráněného předali policii nebo zdravotnické záchranné službě, i potom kontrolujeme jeho pohyby. Máme zkušenost, že došlo k dalšímu pokusu uniknout a pokusit se znovu o zdolání oplocení.

Zachraňovaný nám ještě nikdy neslezl sám. I kdyby to slíbil, musí být jistěn. Takže umluvit, zajistit, dopravit do bezpečí, až do odjezdu kontrolovat.

- *Tyto zásahy sebou nesou i určitou dávku rizika. Jak dbáte o bezpečnost zasahujících hasičů?*

Bezpečnost zasahujících hasičů je vždy prvořadou záležitostí. Ti se nikdy nepohybují v zóně možného rizika bez zajištění. Zásah k prvotnímu zajištění zachraňovaného je obvykle veden z komunikace Nuselského mostu skrze oplocení. Pokud hasiči vystupují na vrchní část ochranného oplocení, vždy jen řádně zajištěni pro práci nad volnou hloubkou.

- *Setkal jste se někdy s agresivní reakcí zachraňovaného?*

Zatím jsme řešili jen takzvané běžné případy. Běžné až do prvního případu, kdy zachraňovaný vyndá nůž, střílnou nebo jakoukoli jinou zbraň a záchranáře ohrozí. To se dosud nestalo, a proto až do prvního případu. Potom budeme muset vymyslet něco nového. Mám řešení v hlavě a možná již u nejnovějšího případu dojde k realizaci. Použili bychom pravděpodobně vodní proud, kterým by se útoku zabránilo.

- *Všechny vaše zásahy u sebevražedných pokusů na Nuselském mostě byly úspěšné.*

Řekl bych spíše „zatím vždy úspěšné“. Každý případ je jiný a může se stát, že hned příště nám někdo skočí. Realita nejde směstnat do šablony. Děláme to, co se nám osvědčilo, a doufáme, že dobře. Když je to potřeba, jsme na místě v poměrně krátkém čase. Jednáme rychle, intuitivně, v případech potřeby razantně. K zachraňovanému se chováme citlivě a s maximální možnou úctou. Tento přístup zatím vždy vedl k úspěchu. Přejí si, aby tomu tak bylo i nadále ...

Mezinárodní cvičení EUPOLEX 2005

kpt. Ing. Tomáš HRADIL, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto Milan VÁVRŮ a autor

Ve dnech 24. června až 1. července 2005 se ve vojenském výcvikovém prostoru Żagań v Polské republice uskutečnilo mezinárodní cvičení vyhledávacích a záchranných (USAR) odřadů států Evropské unie pod názvem EUPOLEX 2005. Námětem cvičení byla mezinárodní záchranná operace po zemětřesení ve fiktivním státě Nibyland s množstvím obětí a rozsáhlými škodami na majetku.

Cvičení se účastnilo 14 států s následujícími jednotkami:

- *USAR odřady* (Belgie, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Polsko, Rusko, Slovensko, SRN, Ukrajina a Velká Británie),
- *chemické odřady* (Francie, Polsko a Slovensko),
- *polní nemocnice* (Švédsko),
- *logistický odřad pro komunikační podporu štábu* (Rakousko).

Simulace místních zdrojů fiktivního státu Nibyland byla zabezpečována Polskem v rozsahu přibližně 150 hasičů (dva USAR odřady, chemický odřad, technický odřad pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou, devět požárních družstev) a zhruba 140 policistů, vojáků a pohraničnicků se čtyřmi vrtulníky a další mobilní technikou.

Řídící struktury cvičení

Mezinárodní záchranné jednotky dostávaly konkrétní úkoly prostřednictvím ustaveného mezinárodního koordinačního centra (OSOCC), jehož činnost byla rovněž ostře prověřována. V OSOCC probíhaly pravidelné porady a v případě žádosti o konkrétní pomoc ze strany místního krizového štábu státu Nibyland (LEMA), který sumarizoval a zprostředkoval požadavky z postižené oblasti, sem byli pagery svoláváni velitelé odřadů a styční důstojníci k převzetí úkolu. Požadavky z postižené oblasti byly dvojího druhu:

- vznik či gradace konkrétní mimořádné události s nutností nasazení sil a prostředků mezinárodních odřadů – to se odehrávalo podle předem stanoveného scénáře a podle harmonogramu, kdy rozehrávači námětů v jednotlivých sektorech nahlásili v přesně určený čas přítomnost sektoru ke cvičení,
- aktuální požadavky již nasazeného odřadu na konkrétní síly a prostředky (např. žádost o sanitní vůz, vrtulník, policejní asistenci, posilové jednotky apod.), což LEMA řešil z místních zdrojů, cestou OSOCC nebo pouze konstatoval, že není požadavek schopen zabezpečit v dostupném časovém horizontu. Mezinárodní záchranné jednotky se na přidělené místo zásahu v postižené oblasti, které ve většině případů bylo

zhruba 8 km od polní základny, přesouvaly zpravidla vlastními prostředky podle mapových podkladů či s využitím GPS. Cestou je mohly potkat komplikace v podobě mimořádné policejní či celní prohlídky, blokády komunikace při přestřelce policie a rabujících občanů Nibylandu apod. To vytvářelo další prověřovací prvek zejména velitelům odřadů a styčným důstojníkům v OSOCC.

Na místě zásahu čekala záchranná jednotka zpravidla oblast s až desítkou zříčených objektů bez přítomnosti zasahujících lokálních sil a pouze s místně známým člověkem, což byla jedna z rolí rozehrávače námětu v daném sektoru. Zásah končil uplynutím časového limitu nebo prohledáním přiděleného sektoru a předáním všech zraněných, buď do sanitky vyžádané cestou LEMA, nebo ve většině případů předáním do polní nemocnice po přepravě vlastními silami a prostředky.

Činnost českého USAR odřadu a pozorovatelů

Cvičení bylo oficiálně zahájeno dne 24. června 2005 v 16.00 hodin obdržení informace o vzniku zemětřesení ve fiktivním státě Nibyland s množstvím obětí a rozsáhlými škodami na majetku. Souběžně byl aktivován virtuální kontaktní bod státu Nibyland, kontaktní místo Monitorovacího a informačního centra EU v Bruselu (MIC EU) pro koordinaci mezinárodní humanitární pomoci a cestou MIC EU byly rozeslány oficiální požadavky na pomoc.

Na základě oficiální žádosti o pomoc proběhlo reálné procvičení všech úkonů

souvisejících se zapojením ČR do mezinárodní záchranné operace – 25. června byl aktivován český USAR odřad, včetně zabezpečení pojištění léčebných výloh, vydání valutové zálohy veliteli odřadu a svozu kynologů automobily HZS Jihomoravského, Moravskoslezského a Ústeckého kraje.

Složení českého USAR odřadu:

- **mjr. Pavel Hošek** (HZS hl. m. Prahy) - velitel,
- **pplk. Mgr. Petr Vodička** (HZS hl. m. Prahy) - styčný důstojník,
- **lékař Zdravotnického ústavu speciálních služeb Ministerstva vnitra,**
- **15 příslušníků HZS hl. m. Prahy** - záchranaři,
- **6 kynologů se psy** z řad MV-GŘ HZS ČR, Městské policie hl. m. Prahy, 156. záchranného praporu Armády ČR, Českého červeného kříže Brno a Svazu záchranných brigád kynologů ČR.

Od 07.15 hodin 26. června probíhala simulace leteckého transportu do tranzitní země, to představovalo kompletní naložení osob, psů a materiálního vybavení USAR odřadu do dvou letadel AN 26 Armády ČR na vojenském letišti Praha-Kbely dovedené až do fáze uzavření dveří nákladového prostoru obou letadel v 09.00 hodin. Po opětovném otevření těchto dveří se již český USAR odřad fiktivně nacházel v tranzitní zemi „Ludand“, kde v 09.40 hodin proběhlo celní a pasové odbavení a vyložení sil a prostředků z letadel. „Zastupitelský úřad ČR v Ludandu“ zde poskytl českému USAR odřadu k terénnímu automobilu s přívěsem, které byly přepraveny letadly, i dodávku a autobus. V 09.55 hodin byl rea-

lizován pozemní přesun z „Ludandu“ přes Polskou republiku až na virtuální hranice Polské republiky a fiktivního státu Nibyland, kde v 17.00 hodin byly ukončeny veškeré formality spojené s překročením státních hranic s postiženou zemí.

Cvičení EÚPOLEX 2005 na místě probíhalo nepřetržitě od 26. června do večera 29. června. Český ÚSAR odřad byl v časovém úseku od 21.00 hodin 26. června nasazen u osmi zásahů, kde převažoval charakter činnosti ve vyhledávání a vyprošťování osob ze zříčených objektů, poskytování první pomoci a práce ve výšce a nad volnou hloubkou, o celkové délce nasazení 2752 minut.

Dne 30. června 2005 proběhl hodnotící workshop cvičení EÚPOLEX 2005 za přítomnosti přípravného štábu, velitelů odřadů a pozorovatelů. Dne 1. července byl den VIP s ukázkami dle návrhu jednotlivých cvičících, kde český ÚSAR odřad předvedl ukázkou záchranných prací ze zříčeného objektu, včetně transportu psů lanovou technikou a vyproštění zraněné osoby z objektu. Po slavnostním ukončení cvičení se naše záchranná jednotka přesunula zpět do České republiky.

■ Činnost české přípravné skupiny

Vzhledem ke skutečnosti, že se Česká republika každoročně zúčastňuje výcviku ve vojenském výcvikovém prostoru Žagaň již od roku 2001, byla nám na počátku roku 2005 polskou stranou nabídnuta účast při přímé přípravě cvičení EÚPOLEX 2005 v roli rozehrávačů námětů cvičení. Tuto nabídku jsme obdrželi jako jediná zahraniční země na základě dlouholeté spolupráce v problematice ÚSAR odřadů a konkrétní znalosti vojenského polygonu Žagaň.

Obsahem přípravné fáze bylo rozdělení polygonu Žagaň do sektorů a rozdělení úkolů a působnosti jednotlivým členům přípravného štábu v rámci cvičení EÚPOLEX 2005. Přípravná skupina z ČR obdržela roli jednoho z dvanácti rozehrávačů námětů cvičení. Konkrétně nám byl přidělen sektor s dvaceti objekty s úkolem připravit scénáře odpovídající námětu cvičení EÚPOLEX 2005 v rozsahu čisté práce 36 hodin (1 x 6 hodin a 6 x 5 hodin) v časovém úseku 60 hodin cvičení a hodnocení práce zde nasazených jednotek. Za tím účelem byla polskou stranou přidělena skupina čtyř figurantů a požadované dostupné technické prostředky k realizaci konkrétních scénářů. Prohlídka terénu a jejich příprava probíhala v měsíci květnu 2005. Finální příprava pak před zahájením cvičení v pátek 24. června odpoledne až do večera 26. června.

Česká skupina pro rozehrání námětu v sektoru ve složení kpt. Ing. Tomáš Hradil (MV-GR HZS ČR), npor. Ing. Martin Červenka (HZS JMK) a npor. Ing. Richard Franc (HZS MSK) zahájila práce,

jejichž obsahem byla příprava sektoru pro cvičení v rozsahu sedmi časových bloků, které představovaly tři různé scénáře. V průběhu příprav se skupina účastnila koordinačních schůzek a uplatňovala požadavky na materiální prostředky a figuranty z řad studentů Školy aspirantů Státní požární ochrany Polské republiky v Krakově a Hlavní školy Státní požární ochrany Polské republiky ve Varšavě.

Scénář „A“ představoval městskou část s infrastrukturou – deset budov (sedm řadových domů, prodejna potravin, strojní učiliště a policejní stanice), v níž bylo pět živých figurantů a osm simulovaných mrtvých těl. Tento scénář byl pro cvičící týmy realizován v noci z 26. června na 27. června a v časných ranních hodinách 28. června. Scénář „A“ řešily v rámci cvičení EÚPOLEX 2005 ÚSAR týmy Ruska a České republiky.

Scénář „B“ představoval obytnou čtvrť – osm budov (pět dvoupodlažních obytných domů, teplárna, autoservis a pošta), v níž byli čtyři živí figuranti a pět simulovaných mrtvých těl. Tento scénář byl pro cvičící týmy realizován v odpoledních hodinách 27. června, ve večerních hodinách 28. června a v dopoledních hodinách 29. června. Scénář „B“ řešily v rámci cvičení EÚPOLEX 2005 ÚSAR týmy Velké Británie, Dánska, Francie a Polské republiky.

Scénář „C“ představoval komerční centrum – čtyři budovy (nákupní centrum, oděvní podnik a dvě administrativní budovy), v níž bylo pět živých figurantů a pět simulovaných mrtvých těl. Tento scénář byl pro cvičící týmy realizován v noci z 27. června na 28. června a v noci z 28. června na 29. června. Scénář „C“ řešily v rámci cvičení EÚPOLEX 2005 ÚSAR týmy Slovenské republiky, Spolkové republiky Německo, Polské republiky a Ukrajiny.

Z hodnocení práce záchranných jednotek nasazených v tomto konkrétním sektoru S7 bylo možné odvodit:

- cvičení ukázalo velmi rozdílnou úroveň odborné a materiální připravenosti jednotlivých ÚSAR odřadů,
- tým, který disponoval z našeho pohledu velmi nedostatečným technickým vybavením, byl schopen splnit a skutečně splnil více úkolů než špičkově vybavený tým jen díky sebranosti a organizační práci,
- společné nasazení více týmů v sektoru k jednomu zásahu generovalo problémy s komunikací, při stanovení velení a koordinační činnosti – zejména v úvodní fázi nasazení,
- úroveň zásad bezpečnosti práce a taktických postupů byla velmi rozdílná,
- rozdílný přístup k chápání cvičení EÚPOLEX 2005 (od absolutního vnoření se do idey cvičení až po zahraniční „výlet s nutností přežít“ praktickou část).

Vzhledem k rozsahu cvičení nebyla dosud ukončena práce polských kolegů, kteří zpracovávají závěrečnou hodnotící zprávu, a není k dispozici oficiální písemné vyhodnocení cvičení EÚPOLEX 2005.

Nicméně lze bezpochyby konstatovat, že uvedené prověřovací cvičení, jehož námětem byla mezinárodní záchranná operace po zemětřesení, se svými prvky nepřetržitého několikadenního provádění záchranných prací v mnohém nelišilo od skutečné mimořádné události a kladlo tím na zúčastněné osoby vysoké nároky jak po stránce fyzické tak i psychické.

Závěrem je nutné ocenit enormní úsilí, které naši účastníci cvičení vynaložili na zdárný průběh cvičení a jímž přispěli k velmi vysokému hodnocení České republiky mezi ostatními zúčastněnými státy. ■

Centralizace operačního řízení do krajského operačního a informačního střediska HZS kraje Vysočina

plk. Ing. František ZADINA, kpt. Jiří NĚMEC, por. Ing. Milan VOPÁLENSKÝ, HZS kraje Vysočina, foto archiv

Prvního června 2005 uběhlo půl roku od přenesení působnosti operačních a informačních středisek (dále jen „OPIS“) územních odborů do krajského OPIS HZS kraje Vysočina (dále jen „KOPIS“) s centralizací operačního řízení. K tomuto kroku nás přivedlo několik věcí.

První z nich byla vlastní existence KOPIS, druhou pak rozdílná technologická a do jisté míry i softwarová úroveň vybavení jednotlivých OPIS územních odborů (dále jen „ÚO“). Vzhledem k progresivní přirozené centralizaci tísňového volání a s přihlédnutím k realizaci digitálního spojení umožňující centralizaci operačního řízení, nebyla investice do OPIS ÚO strategickým řešením. Problémem byla i vlastní kooperace OPIS ÚO a KOPIS při řešení rozsáhlejších mimořádných událostí, jakými byly např. blesková povodeň v Ledči nad Sázavou nebo požár a výbuch cisterny s benzinem na dálnici D1. Důvodem byly omezené kapacitní možnosti OPIS ÚO. Minimálně byla využívána dělba práce s KOPIS nebo OPIS jiného ÚO, protože přenesení nezbytných informací tam i zpět by odčerpávalo kapacitu pro vlastní operační činnost a informační podporu velitelů zásahu a KOPIS, respektive OPIS jiného ÚO nemají potřebné podklady a kontakty týkající se postiženého ÚO. Spuštění technologie telefonních center tísňového volání (dále jen „TCTV“) 112 do „ostrého“ provozu proces utlumení OPIS ÚO a centralizaci operačního řízení urychlilo.

Charakteristika území kraje Vysočina

Kraj Vysočina (dále jen „kraj“) tvoří území okresů Jihlava, Havlíčkův Brod, Pelhřimov, Třebíč a Žďár nad Sázavou. Zaujímá rozlohu 6795,7 km² a žije zde 517 511 obyvatel v 704 obcích. Statut města má 33 obcí a pověřených obcí s rozšířenou působností je 15. Celková délka silniční sítě je 5182 km, z toho je 93 km dálnice D1, 417 km silnic I. třídy, 1676 km II. třídy a 2996 km silnic III. třídy. Hustota železniční sítě je jedna z nejnižších v ČR s celkovou délkou 619 km tratí. V kraji je devět vodních děl, 22 velkých rybníků nebo malých přehrad, 19 řek a 43 potoků. Je zde evidováno 730 škol všech stupňů. Zdravotní péči zabezpečuje šest nemocnic s 2920 lůžky, 12 odborných léčebných ústavů a tři psychiatrické léčebny. Do sítě sociální

péče je zahrnuto 24 domovů důchodců s 2455 lůžky, 65 domů s pečovatelskou službou s 1789 byty, 10 ústavů sociální péče s 903 lůžky a dále dva ústavy pro mentálně postižené. Na území kraje se rozprostírá devět přírodních parků a leží zde podstatné části dvou chráněných krajinných oblastí. Dále se zde rozprostírá 128 maloplošných chráněných území.

V kraji jsou tři pracoviště s vysokým požárním nebezpečím a 80 objektů zvláštěního významu. V souladu se zákonem o prevenci závažných havárií je evidováno osm objektů, z toho tři jsou kategorie A a pět kategorie B. Stupně nebezpečí území obce jsou: 1 x I B, 16 x II A, 51 x II B, 336 x III A, 718 x III B a 211 x IV A.

Plošné pokrytí kraje jednotkami požární ochrany

Na území kraje je rozmístěno celkem 951 jednotek požární ochrany (dále jen jednotka „PO“). Z toho je 21 jednotek HZS kraje (jednotek PO kategorie I), tři jednotky HZS podniků - JE Dukovany, Kronospan, Čepro Šlapanov (jednotky PO kategorie IV), 22 jednotek SDH podniku (jednotek PO kategorie VI) a 905 jednotek SDH obcí (z toho 11 jednotek PO kategorie II a 114 jednotek PO kategorie III). Hasební obvod všech jednotek PO kategorie I, ve kterém žije 592 556 obyvatel, zaujímá plochu 7154 km². Jednotky PO kategorie II zasahují na ploše

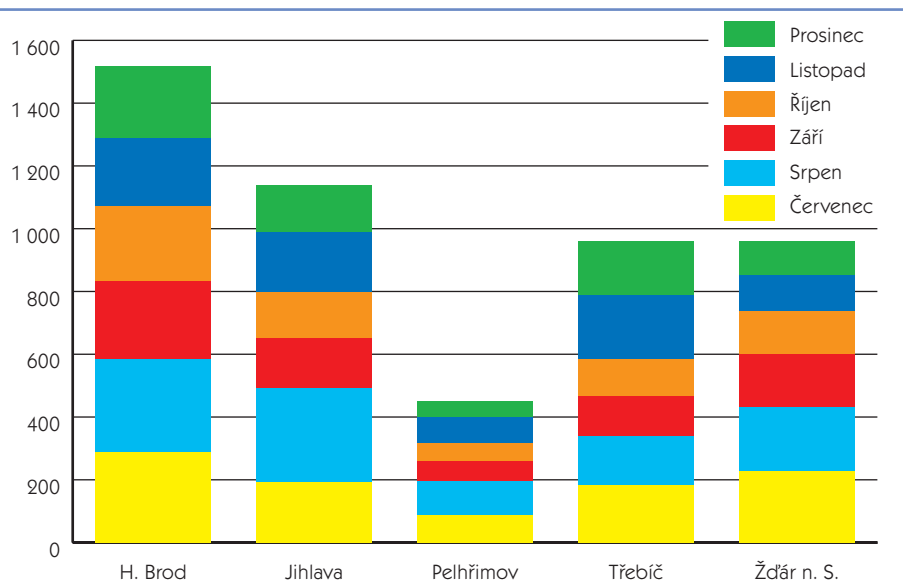
4297 km² s 299 027 obyvateli a jednotky PO kategorie III na ploše 6592 km² s 388 659 obyvateli.

Změny v příjmu tísňového volání

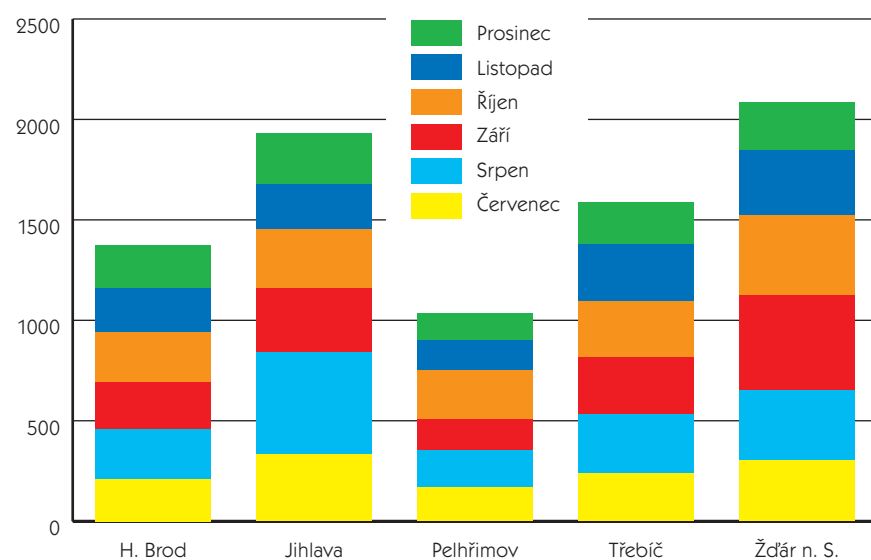
V posledních letech docházelo k postupnému samovolnému „přelivu“ tísňového volání na KOPIS, a to zejména v důsledku enormního rozvoje používání mobilních telefonů (+170,3 %) a úbytku pevných linek (-12,4%) v porovnání let 2000 a 2004.

Z údajů poskytnutých společností Český Telecom, a. s. za období březen až červen 2003 pro mobilní síť a pevné síť za červenec až prosinec 2003 bylo vyhodnoceno, že ve středním statistickém dni roku 2003 přijalo jedno OPIS ÚO HZS kraje na pevnou tísňovou linku 150 v průměru 5,28 volání, tj. na všech OPIS ÚO HZS kraje 21,12 tísňových volání. Oproti tomu KOPIS přijalo ve středním statistickém dnu 116,41 tísňových volání (tj. 81,86 % tísňových volání kraje), jejichž struktura byla následující:

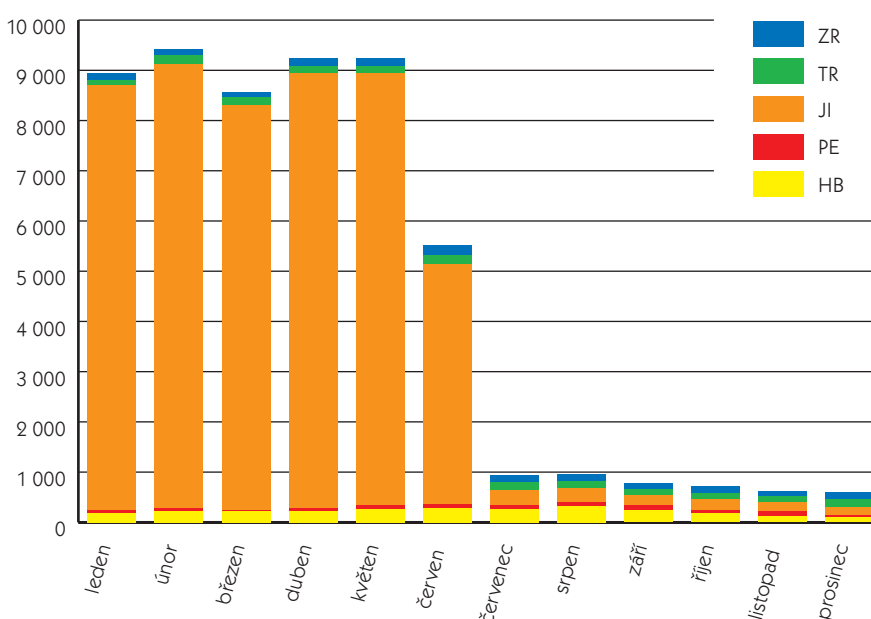
- 6,20 volání z pevných linek 150 z okresu Jihlava,
- 7,32 volání z linek 150 od mobilních operátorů z kraje,
- 43,55 volání z pevných linek 112 z kraje,
- 59,34 volání z linek 112 od mobilních operátorů z kraje.

Graf č. 1 - Tísňová volání 150

Graf č. 2 - Tísňová volání 112

Graf č. 3 - Četnost volání na TL 150 HZS kraje Vysočina v r. 2004

Struktura tísňového volání z pevných linek z jednotlivých okresů kraje v roce 2003 je znázorněna v grafech č. 1 a č. 2. V roce 2004 byla provedena analýza za období od 1. ledna do 15. června, kdy byl zahájen provoz TCTV 112. Z analýzy vyplynulo, že OPIS ÚO přijala 3535 tísňových volání a KOPIS 205 308 tísňových volání, tj. 98,3 % všech přijatých tísňových volání. Linka tísňového volání 150 byla využita ve 33 % a linka 112 v 67 %. Tísňová linka 150 z okresu Jihlava a mobilní tísňová linka 150 z kraje byly zapojeny do systému TCTV 112 od prvo-počátku jeho „ostrého“ provozu. Díky hlásc „Tísňové volání - emergency call“, byl zaznamenán téměř 11-ti násobný pokles volání na tísňové linky 150. „Netísňová“ volání byla ukončena ještě před reakcí obsluhy TCTV 112 (viz graf č. 3). Z provedených analýz jednoznačně vyplývá, že v důsledku četnějšího využívání linky tísňového volání 112 občany kraje, a dále četnějšího využívání mobilních telefonů při ohlašování mimořádné události, docházelo k poklesu příjmu tísňového volání na OPIS ÚO a nárůstu příjmu tísňového volání na KOPIS.

Četnost mimořádných událostí

Jedním z důvodů, které vedly k přirozené centralizaci příjmu tísňového volání do KOPIS byly negativní dopady do doby od přijetí tísňového volání do vyslání jednotky PO při decentralizovaném operačním řízení. Proto bylo nezbytné, abychom se začali vážně zabývat otázkou centralizace operačního řízení. Budeme-li vycházet z průměrných hodnot za dobu existence HZS kraje, pak každé OPIS ÚO zabezpečuje ve středním statistickém dni 3,28 mimořádných událostí a vysílá 3,75 jednotek PO. V případě centralizace operačního řízení jde o 16,42 mimořádných událostí s vysláním 18,73 jednotek PO prostřednictvím KOPIS. Při obsazení KOPIS čtyřmi operačními důstojníky ve 12-ti hodinové směně statisticky připadají na každého z nich 2,05 mimořádné události s vysláním 2,34 jednotek PO ve středním statistickém dni ve 12-ti hodinové směně. Centralizací operačního řízení se vytváří i dostatečná kapacita pro řešení souběhu mimořádných událostí prostřednictvím KOPIS.

Požadavky na spojení s jednotkami PO

Nespornou výhodou pro centralizaci operačního řízení je skutečnost, že kraj má téměř rovnoměrné rozprostření s mírně excentrickým umístěním města Jihlavy, kde je sídlo KOPIS. Spojení nemusí být realizováno k žádnému ÚO přes jiný ÚO.

Morfologie terénu není pro zabezpečení pokrytí území kraje signálem sice ideální, ale přijatelně řešitelná. Realizaci nové digitální technologie TETRAPOL v projektu Pegas se zajistilo relativně kvalitní spojení jednotek HZS kraje. V průběhu let 2003 a 2004 se podařilo namontovat 152 ks mobilních terminálů Pegas,

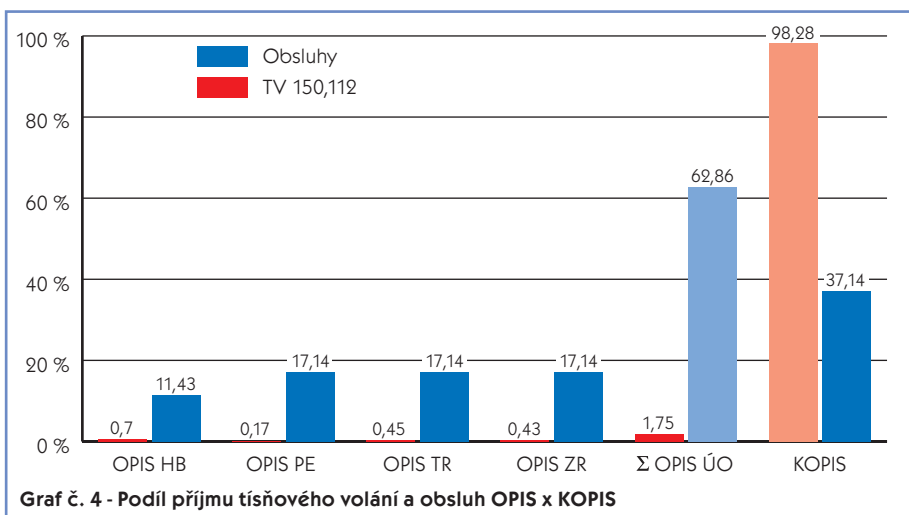
a dále 83 ks převodníků AD/DA do mobilní požární techniky jednotek HZS kraje. Zároveň se podařilo zprovoznit rádiové terminály (27 ks) a implementovat linkové terminály (12 ks) do technologie KOPIS. Tím byla naplněna základní legislativní podmínka, zakotvená v § 6 odst. 1 písm. b) vyhlášky č. 247/2001 Sb., v platném znění, pro utlumení činnosti OPIS ÚO a přenesení jejich působnosti do KOPIS s následnou centralizací příjmu tísňového volání a zároveň i centralizací operačního řízení.

Samostatným problémem bylo zabezpečení spojení s jednotkami SDH obcí kraje. Dílčím řešením byly citované převodníky AD/DA, které umožňují komunikaci mezi jednotkami HZS kraje a SDH obcí na místě zásahu. Otevřeným problémem však zůstává radiová komunikace po dobu jízdy k zásahu a při samostatném zásahu, kdy nelze využít převodník AD/DA. Proto optimálním řešením spojení s jednotkami SDH obcí zůstává funkční analogová radiová síť s odpovídajícím rozmístěním převaděčů. Projekt analogové radiové sítě byl doposud koncipován ve vztahu k dislokaci OPIS ÚO. V této oblasti nastalo přehodnocení analogové radiové sítě ve smyslu priority rádiového dosahu na převaděče z KOPIS. Nespornou výhodou je skutečnost, že zabezpečit spojení se všemi jednotkami PO v kraji lze pouze s využitím stávajících analogových převaděčů a jejich redislokací, bez nutnosti budování vzdáleně ovládaných radiových bodů.

Výkon služby a personální obsazení KOPIS

Před zahájením útlu OPIS ÚO HZS kraje zabezpečovalo příjem a odbavování tísňového volání do OPIS ÚO a do KOPIS 20 operačních techniků a operační řízení zabezpečovalo 15 operačních důstojníků ve 24 hodinové směnné službě.

V návaznosti na změny v příjmu tísňového volání (viz graf č. 4) vyvstala akutní potřeba personálního posílení KOPIS k zabezpečení nárůstu činnosti jejím přirozeným přesunem z OPIS ÚO. Prvním řešením bylo dne 1. června 2004 zahájení nepřetržitého 12-ti hodinového výkonu služby pro operační techniky (OT) 112 ve čtyřech směnách. Posílení operačního řízení bylo nezbytné řešit v rámci přenášení působnosti OPIS do KOPIS. V rámci tohoto procesu byla převedena všechna místa operačních důstojníků (OD) do KOPIS a dnem 1. prosince 2004 byl v KOPIS zaveden nepřetržitý 12-ti hodinový výkon služby ve čtyřech směnách i pro OD a OT. Od 1. ledna 2005 byl o jedno tabulkové místo zvýšen počet OT 112, tedy ze sedmi na osm. Nyní je celkový stav KOPIS 14 OD, 8 OT 112 a 2 OT. Všichni OT a OD si doplňují kvalifikaci na nejazykovou obsluhu TCTV 112 z důvodu univerzality. V období od 1. ledna do 31. července 2005 nebylo OD odslouženo 301 směn.

Pro zachování minimálního početního stavu OD bylo nutné zabezpečit odsloužení 211 směn „záskokem“. Z analýzy příčin neodsložených směn a kapacitních možností „střídačů“ jednoznačně vyplývá nutnost posílení každé směny KOPIS o jednoho OD.

Utlumená OPIS

Na třech utlumených OPIS zajišťuje činnosti související s operačním řízením devět OT ve 24 hodinovém směnném provozu a na jednom utlumeném OPIS jeden OT v denní směně. OT splňuje kvalifikaci OŘ I a v době nepřítomnosti je zastupován příslušníkem jednotky HZS kraje, dislokováne v místě utlumeného OPIS. Utlumená OPIS ÚO jsou sice schopna plně ovládat technologii pro výjezd jednotek PO, ale slouží pouze jako záloha KOPIS pro svůj územní odbor pro případ výpadku spojení nebo ovládnutí technologie z KOPIS.

Na utlumená OPIS ÚO jsou přenášeny činnosti, které by při vzniku rozsáhlých mimořádných událostí vedly k přetěžování KOPIS. Jde zejména o vyrozumívání starostů obcí s rozšířenou působností a složek IZS při obdržení výstrahy nebo upozornění z ČHMÚ, svolávání hotovosti do stanic HZS kraje, zajišťování požadavků velitele zásahu, přebírání informací o pálení odpadu od občanů a organizací a evidenci uzavírek.

Obsluha utlumeného OPIS ÚO plní úkoly v organizačním řízení uložené ředitelem ÚO, dále úkoly spisovny ÚO pro elektronickou poštu, ovládnutí technologie pro hospodářské činnosti, a také úkoly spojovatelské územního odboru.

Centralizace operačního řízení

Centralizace operačního řízení byla složitým procesem. Posloupnost jednotlivých kroků realizace a jejich harmonogram byly projednávány na poradách

vedení HZS kraje. Před přepojením linek tísňového volání byl proveden kontrolní den technologické připravenosti jednotek HZS kraje příslušného územního odboru na utlumení OPIS ÚO. Harmonogram přepojení tísňových linek do systému TCTV 112 a termíny přenesení působnosti OPIS ÚO do KOPIS jsou uvedeny v tabulce č. 1. Při útlu OPIS ÚO byl realizován následující algoritmus postupu:

- projednání utlumení OPIS ÚO a centralizace operačního řízení v bezpečnosti radě kraje,
- zabezpečení spojení z KOPIS s jednotkami PO zařazenými do požárního poplachového plánu kraje,
- analýza technických předpokladů pro centralizaci operačního řízení a zajištění kompatibility technologií,
- vyřešení podmínek pro přenos pultů elektronické požární signalizace z OPIS jednotlivých ÚO do KOPIS,
- včasné informování operátorů pevných i mobilních sítí o přesměrování linek tísňového volání na KOPIS,
- odbourání místních specifik a zvyklostí při vyhlásování požárního poplachu jednotkám HZS kraje,
- realizace montáží převodníků AD/DA do vozidel a zavedení v používání digitálního spojení,
- v součinnosti s veliteli zásahů stanovení a sjednocení nasazování výjezdové techniky,
- určení minimálního stavu obsluh KOPIS,
- vyřešení otázky spouštění koncových prvků JSVV,
- doplnění a nastavení cyklů verifikací kontaktů na krizové štáby, bezpečnostní rady obcí s rozšířenou působností, povodňové komise, základní a ostatní složky IZS, členy jednotek SDH obcí, místní služby, atd.,
- včasné vyrozumění orgánů státní správy, samosprávy, jednotek SDH obcí,

Tabulka č. 1

Územní odbor	Přepojení tísňových linek		Přenesení působnosti OPIS	
Havlíčkův Brod	30. 9. 2004	16:20 hod	1. 10. 2004	07:00 hod
Pelhřimov	7. 11. 2004	17:15 hod	8. 11. 2004	07:00 hod
Třebíč	7. 11. 2004	18:45 hod	8. 11. 2004	07:00 hod
Žďar nad Sázavou	30. 11. 2004	08:25 hod	1. 12. 2004	07:00 hod

základních a ostatních složek IZS o přenesení působnosti OPIS ÚO do KOPIS, m) včasné zveřejnění informace o centralizaci operačního řízení v tisku, n) zabezpečení důsledného vyplnění modulů aplikačního softwaru, které tvoří základ informační podpory KOPIS, o) vyřešení problematiky statistického sledování událostí a kontrol zpráv ze záslahu, p) aktualizování dohod IZS z důvodu změny kontaktů z OPIS do KOPIS, q) zabezpečení postupného seznámení velitelů a členů jednotek SDH obcí a HZS podniků zařazených do požárního poplachového plánu kraje s činností KOPIS s důrazem na řešení spojení s jednotkami PO a činnosti KOPIS směřované ke zmíněným jednotkám PO.

Stáže velitelů stanic

Při zvažování otázky zavedení odborných stáží v KOPIS nakonec převýšil názor, že je nutné zapojit do garantování dat v programu „Výjezd“ osoby, odpovědné za stanici a její hasební obvod. Zároveň v rámci stáže posílí obsluhu KOPIS pro případ výkonu rutinních úkonů při rozsáhlejších mimořádných událostech, jako např. svolávání záloh do stanic, vyrozumívání za hasební obvod, svolávání členů krizových štábů, bezpečnostních rad a povodňových komisí. Cílem je též pochopení možností a činnosti KOPIS při řešení mimořádné události, které se zúročí při vlastním operačním řízení mezi velitelem zásahu a OD. Velitel stanice nenahrazuje OD ani OT a není součástí stanoveného minimálního početního stavu KOPIS. Pokud by došlo v době stáže ke vzniku mimořádné události vyžadující přítomnost velitele stanice, je stáž tohoto velitele okamžitě ukončena a velitel stanice se dostaví do místa události. Nespornou výhodou je, že velitel stanice má k dispozici všechny informace k události od nahlášení na KOPIS a může okamžitě uplatnit požadavky na její řešení a přibližně do jedné hodiny může být z KOPIS až na hranici kraje.

Poznatky z centralizace operačního řízení

Proces centralizace operačního řízení byl završen 1. prosince 2004. I přes medializaci a osvětu chystaného kroku je potřebné jednotkám SDH obcí věnovat zvýšenou pozornost. Dobrovolnými hasiči jsou velice pozitivně hodnoceny pracovní návštěvy výjezdových jednotek do KOPIS, kde se osobně mohou přesvědčit, že OD není ani „hluchý“ ani „slepý“, že kombinací digitálního a analogového rádiového spojení může komunikovat s jednotkami HZS kraje i SDH obcí z jednoho místa v kraji, a že díky mapové podpoře GIS překlene v operačním řízení chybějící místní znalost. Osvědčily se odborné stáže velitelů stanic na KOPIS. Velitelé si uvědomili odpovědnost za data týkající se jejich stanice a hasebního obvodu v krajském progra-

mu „Výjezd“ a jakékoliv změny neprodleně oznamují KOPIS. Znalost chodu KOPIS a jeho možností se promítla do uplatňování realistických požadavků velitelů zásahů pro zabezpečení KOPIS v rámci operačního řízení.

Na základě dobrých zkušeností ze stáží velitelů stanic se připravují stáže příslušníků odboru ochrany obyvatelstva a plánování. Od nich si slibujeme, že zkontrolují a naplní do software KOPIS data z havarijních, krizových a povodňových plánů, potřebná pro operační řízení. Zároveň si osvojí obsluhu pultu elektronické požární signalizace, obsluhu zařízení „Centrum pro aktivaci koncových prvků JSVV“ a v případě vzniku mimořádné události mohou plnit i úkoly v oblasti vyrozumění a varování. Předpokládáme, že poznání chodu a činnosti KOPIS napomůže příslušníkům odboru ochrany obyvatelstva a plánování mít na zřeteli potřeby a zvláštnosti operačního řízení již při zpracování dokumentů krizového a havarijního plánování.

Za významný přínos centralizace operačního řízení lze považovat objektivní zkrácení doby od přijetí tísňové zprávy po vyslání jednotek PO, z důvodu vypuštění jednoho článku operačního řízení - OPIS ÚO. Dále pak rovnoměrné rozložení činnosti KOPIS v době vysílání sil a prostředků (v případě rozsáhlé události), čímž se zkrátí čas potřebný na jejich zvládnutí. Rovněž se zlepšila informační podpora velitelů zásahu u komplikovaných zásahů, protože lze do řešení události v reálném čase zapojit větší počet OD a OT (souběh řešených událostí není častým jevem). Ve srovnání s OPIS ÚO přinesla centralizace operačního řízení snížení pravděpodobnosti přetížení KOPIS. Dále umožnila přechod na 12-ti hodinové služby, což v konečné důsledku snížilo čas reakce OD na tísňové volání v době noční pohotovosti. Výrazně jednodušším a pružnějším se stalo operační řízení u součinnostních zásahů jednotek PO z několika ÚO. Větší četnost řešených případů mimořádných událostí vede ke sjednocení postupů obsluh KOPIS, zvýšení erudovanosti, osvojení a prohloubení rutinních postupů. Postupem času dochází též k odbourání návyků místních odchylek od standardního postupu a ke zpřetrhání nežádoucích preferenčních místních vazeb. Oddělením obsluh KOPIS od jednotek HZS

kraje dochází ke zvýšení kontroly jejich činnosti ze strany jednotek HZS kraje, což se druhotně projevuje ve zvýšení kvality jejich práce. Nepodstatnou výhodou centralizace operačního řízení je též možnost rychlého navýšení směny z řad nesloužících příslušníků KOPIS nebo denních příslušníků s požadovanou odbornou způsobilostí v případě rozsáhlé mimořádné události.

Z osobních zkušeností považujeme za problém zvýšenou hlučnost na KOPIS při souběhu událostí (např. radioprovaz). Toto je však řešitelné použitím hlavních souprav. Oproti OPIS ÚO se zde dále projevuje vyšší psychické zatížení obsluh. Z počátku byl zvýšeným stresem podvědomý handicap z neznalosti místopisu, který byl kompenzován kvalitní mapovou podporou systému GIS. Dalším problémem centralizace operačního řízení je větší rozsah dopadů při ochromení KOPIS. Proto je potřebné věnovat zvýšenou pozornost záložnímu KOPIS.

Ve dnech 18. až 21. března 2005 prošlo KOPIS, respektive centralizované operační řízení velkou zatěžkávací zkouškou (v průměru čtyřnásobně převyšující standard) při řešení prevence, záchranných pracích a likvidaci následků plošné povodně v kraji. KOPIS řešilo 266 mimořádných událostí, přijalo 3177 tísňových volání, realizovalo 1032 odchodů hovorů v celkové délce 16:42,23 hodin, odeslalo 3822 SMS a realizovalo 11 031 hovorů v digitální i analogové rádiové síti v celkové délce 72:30,00 hodin. V souvislosti s povodněmi bylo evidováno 203 událostí, na které bylo nasazeno 208 jednotek PO, 279 kusů techniky a 923 hasičů. Nejexponovanějším dnem byl 19. březen 2005, kdy byla zaznamenána maxima nasazení hasičů i jednotek PO, a to v 17.00 hodin 201 hasičů a v 18.00 hodin 35 jednotek PO. Souběžně bylo řešeno maximálně 25 událostí. Technologie i obsluhy KOPIS v této zatěžkávací zkoušce obstály a jednoznačně prokázaly opodstatnění centrálního operačního řízení. Totéž se potvrdilo i přibleskové povodni 23. května 2005 v obci Maleč v okrese Havlíčkův Brod a dále na Pelhřimovsku, kdy v důsledku razantní dynamiky průběhu povodňového jevu v krátkém časovém úseku bylo zatíženo KOPIS vyšší než při předešlé povodni. Přesto obsluhy i technologie KOPIS toto extrémní zatížení úspěšně zvládly. ■

Ochrana obyvatelstva ve Spojených státech amerických

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč

Současná ochrana obyvatelstva vznikla ve Spojených státech amerických po roce 1948 jako důsledek vzniku tzv. třídně rozděleného světa. Svým pojetím se však od Evropy liší, neboť důsledně vymezuje a také odděluje kompetence unie, států, okresů a obcí a plně respektuje federalistický model státního uspořádání; tomu odpovídá také příslušná legislativa. Zásadní změnu v organizačním uspořádání vrcholových pevných struktur zaznamenala v roce 2002 vznikem Ministerstva národní bezpečnosti.

Historický vývoj

Civilní obrana ve Spojených státech vznikla v roce 1950 jako důsledek počátku jaderného vyzbrojování Sovětského svazu, vzniku války v Koreji a politiky tzv. studené války přijetím federálního zákona o civilní obraně a zřízením Federálního ministerstva civilní obrany. Hlavní úkoly nově vzniklé civilní obrany byla opatření, spojená s ukrytím a s evakuací obyvatelstva. Další vývoj civilní obrany vždy závisel zejména na množství finančních prostředků, uvolňovaných kongresem na vyhlášené programy civilní obrany v jednotlivých obdobích.

V první polovině padesátých let byl vytvořen program tzv. „celonárodního obranného systému“, který spočíval v lokalizaci existujících úkrytů pro obyvatelstvo, ve zjištění jejich stavu a ve výstavbě nových úkrytů. Pro nedostatek finančních prostředků nebyl tento program realizován. V druhé polovině padesátých let byl doplněn federální zákon o civilní obraně z hlediska odpovědnosti vlád všech stupňů (federálního, státních a místních) a byl vytvořen Výbor Rowena Caithera ke stanovení dalšího programu civilní obrany. V roce 1958 došlo k reorganizaci a v roce 1961 byla v rámci federálního ministerstva obrany zřízena Organization emergency preparedness - OEP (Organizace pro přípravu na stav ohrožení) jako řídicí centrum pro všechny fáze nevojenských příprav obrany. V tomto roce byly prezidentem přeneseny operační funkce civilní obrany na ministra vnitra, který k tomu účelu vytvořil Organization of civil defense - OCD (Organizace civilní obrany), jejímž prostřednictvím vydávala federální vláda směrnice a návody k sestavování programů civilní obrany.

Prezident J. F. Kennedy po nástupu do úřadu stanovil koncepci civilní obrany na nejbližší období s důrazem na prů-

zkum stávajících úkrytů proti zbraním hromadného ničení a na jejich připravenost. Byla přijata teze, že civilní obrana je integrální součástí obranné politiky USA.

V roce 1964 byla opatření civilní obrany v rámci federálního ministerstva obrany organizačně přesunuta na nižší úroveň a tím začala celková stagnace civilní obrany. Rovněž finanční prostředky, uvolňované kongresem, byly minimální, a to mimo jiné i v důsledku postupného zmírňování mezinárodního napětí.

Počátkem sedmdesátých let se začal stále více prosazovat názor, že hlavní důraz civilní obrany je třeba položit na řešení mimořádných situací v době míru, což má také následně význam i pro činnost v případě války. Opatření civilní obrany se začala přesouvat z federálního stupně na úroveň státní a místní.

V roce 1972 byla vytvořena Defense civil preparedness agency - DCPA (Agentura pro civilní obrannou připravenost), jejímž úkolem byla řídicí a koordinační činnost vůči státním a lokálním vládám zejména v oblasti evakuačních opatření. Celkově ale docházelo k poklesu úrovně připravenosti, a to jak z finančních důvodů, tak i v důsledku uzavřených smluv o omezení jaderných a strategických zbraní.

Koncem sedmdesátých let se začala stále více zdůrazňovat připravenost systému civilní obrany na zdolávání následků přírodních katastrof v době míru než na jaderný útok. Prezidentskou směrnicí z roku 1978 byla zřízena **Federal emergency management agency - FEMA** (Federální agentura pro krizové řízení), která zahájila o rok později svou činnost. V tomto roce byl také kongresem schválen doplněk k federálnímu zákonu o civilní obraně, kterým bylo umožněno použití sil a prostředků civilní obrany při katastrofách v době míru. Cestou organizace FEMA byl záhy vytvořen Integrated management emergency system - IMES (Integrovaný systém řešení mimořádných událostí).

Na své ambiciózní programy však organizace FEMA nikdy neměla dostatek prostředků, takže současná úroveň připravenosti je dostačující pouze na řešení katastrof v době míru a připravenost na eventuální jaderný útok je velmi omezená. K tomu přispělo v negativním smyslu i zrušení federálního zákona o civilní obraně v roce 1994.

Místo a úloha krizové připravenosti

Národní bezpečnost Spojených států amerických je zajišťována plnou součin-

ností vojenské sféry, průmyslové sféry a obyvatelstva, a to na úrovni federální (unie), státní a místní.

Organizace systému národní bezpečnosti je na federální úrovni realizována National Security Emergency Preparedness - NSEP (Národní bezpečnostní krizová připravenost), která je tvořena národní krizovou připraveností a vojenskou připraveností. Obě výše uvedené složky národní bezpečnosti jsou poměrně složitým způsobem provázány a jejich systémové oddělení je pouze velmi schematické. Obdobná provázanost je i u pevných organizačních struktur těchto složek.

Většinu úkolů národní krizové připravenosti zabezpečuje manažerským způsobem organizace FEMA s využitím svých územních expozitů a na základě nejrůznějších programů. Na praktické činnosti při likvidaci následků katastrof se podílejí:

- profesní orgány a organizace,
- policie,
- armáda,
- Americký červený kříž,
- národní garda (na státní úrovni),
- fyzické a právnické osoby.

Úkoly civilní obrany

Americký program civilní obrany bez ohledu na momentální mezinárodní situaci a vládu počítá v globálu s ochranou nejen před útokem nepřítele, ale také před přírodními a antropogenními katastrofami.

Civilní opatření k obraně jsou záležitosti federální a zahrnují především oblasti:

- zabezpečení funkcí federálního státu,
- varovací a komunikační systémy,
- ukrytí,
- evakuační plánování,
- monitorování a detekce radioaktivního zamoření,
- zabezpečení zásobování po napadení.

Opatření na zmírňování následků mimořádných událostí jsou z federálního stupně koordinována a usměrňována organizací FEMA, zejména při vzniku hurikánů, zemětřesení, tornád, záplav, požárů a radiačních havárií. Všechny programy civilní obrany a připravenosti na katastrofy slouží čtyřem základním složkám manažerského řízení krizových situací:

- omezování rizika - prevence, poradenská činnost, vzdělávání,
- připravenost (schopnost reakce) - plány, personál, objekty a zařízení,
- vlastní reakce - adekvátní činnost k záchraně životů, minimalizaci škod na

majetku a obnově základních služeb po katastrofě,

- odstraňování následků - materiálová, finanční, pojišťovací a jiná pomoc, zajišťovaná z federálního stupně.

Federální nosné programy civilní obrany a připravenosti na katastrofy na několikaleté období mají interresortní charakter a bývají obvykle vyhlášeny prezidentem. Stupeň realizace těchto programů je přímo závislý na přidělení požadovaných finančních prostředků kongresem. Dílčí programy jsou vyhlášovány a koordinovány organizací FEMA za úzké participace jednotlivých rezortů a ústředních federálních orgánů včetně Ministerstva obrany.

Organizační struktura a systém řízení

Systém řízení civilní obrany je čtyřstupňový a jeho struktura neodpovídá plně správnímu členění unie:

- **federální úroveň (unie)** - je představována především organizací FEMA,
- **regionální úroveň** - regionální expozitura FEMA (10), oblastní expozitura FEMA (2),
- **státní úroveň** - řídicí orgán civilní obrany guvernéra jako pevná organizační struktura (50 + 6),
- **místní úroveň** - flexibilní řídicí útvar civilní obrany administrátora okresu, města, obce.

Organizace FEMA je koordinačním a poradním orgánem, usměrňujícím činnost federálních ministerstev a rezortů, státních vlád a místních orgánů v oblasti plánování a praktického provádění opatření, zaměřených na přežití obyvatelstva a ekonomiky v podmínkách války a při likvidaci následků katastrof v době míru.

Před rokem 2002 byla organizace FEMA federálním orgánem s přímou podřízeností prezidentovi. Po událostech v září roku 2001 byla organizačně začleněna do nově ustaveného **Ministerstva národní bezpečnosti (Department of Homeland Security)** a byl radikálně přehodnocen pohled na nouzové plánování.

Organizačně FEMA zahrnuje tyto základní oblasti činnosti:

- vzdělávání, výcvik, příprava,
- reakce, záchrana, koordinace, plánování, pohotovost,
- základy krizového managementu,
- operativní podpora (administrativní, spojovací, logistická),
- protipožární opatření,
- pojištění.

Organizace FEMA poskytuje pomoc jak sféře veřejné v oblasti infrastruktury, tak i sféře individuální a to jednotlivcům, rodinám a drobným podnikatelům. V rámci své působnosti zabezpečuje koordinační činnost vůči přibližně 25 ministerstvům a federálním úřadům včetně Amerického červeného kříže. Významným programem je také celonárodní pojištění proti záplavám.

Úkolem regionálních expozitur organizace FEMA je bezprostřední poraden-

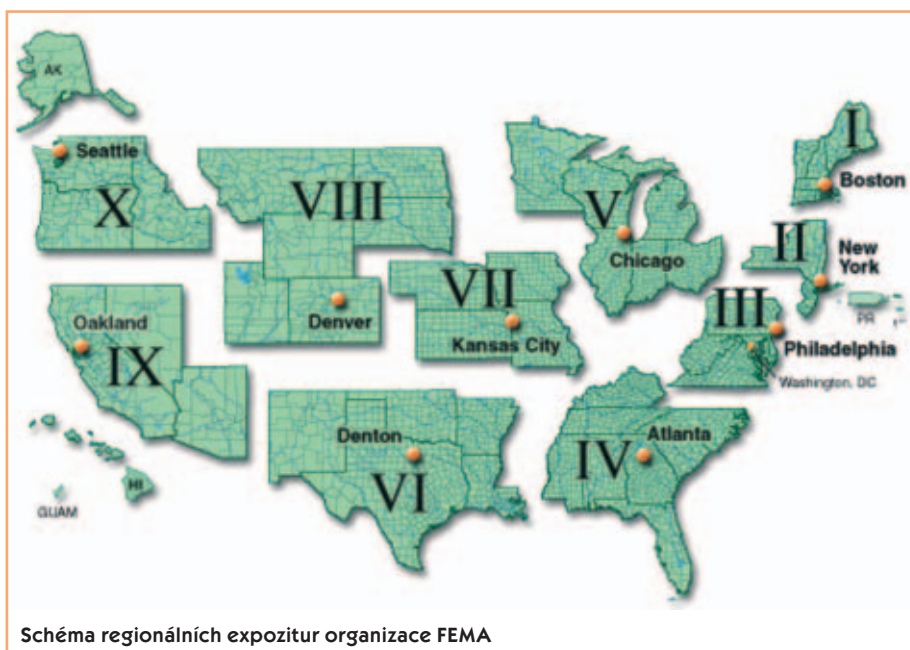

Schéma regionálních expozitur organizace FEMA

ská a manažerská činnost ve prospěch jednotlivých států daného regionu při vytváření plánů připravenosti na katastrofy a vývoji programů na zmírnění následků katastrof. V případě katastrofy přesahující hranice států poskytují své zdroje, které jsou soustředěny celkem ve 12 podpůrných funkcích.

V jednotlivých státech unie plní úkoly spojené s civilní obranou a s ochranou proti katastrofám příslušný řídicí orgán guvernéra jako pevná organizační struktura v součinnosti s tzv. konzultativní radou, ustavenou v rámci státní administrativy.

Na místní úrovni je vytváření většinou flexibilních struktur pro plnění úkolů civilní obrany a ochrany proti katastrofám plně v pravomoci místního administrátora, který ustavuje pro tuto činnost tzv. místního manažera. Obvykle to bývá příslušný velitel hasičů.

Legislativa

Základní legislativní dokument, který definoval úlohu federální vlády při zajišťování schopnosti národa reagovat v případě napadení nebo vážné přírodní katastrofy, byl federální zákon o civilní obraně z roku 1950. Tento zákon, ve smyslu doplňků, z nichž nejdůležitější byly z roku 1956, týkající se odpovědnosti federální, státních a místních vlád, a z roku 1978, kterým bylo povoleno použití sil a prostředků civilní obrany při zemětřeseních a katastrofách v době míru, vytvářel po dlouhou dobu právní rámec pro činnost civilní obrany. Zákon byl zrušen bez náhrady v roce 1994.

Poskytování potřebné pomoci z federálních zdrojů a prostředků při vzniku krizových situací, na jejichž řešení nestačí kapacity místních a státních sil, řeší komplexně zákon vypracovaný na Staffordově universitě a známý pod názvem **Staffordův zákon**. Tento zákon kodifikuje převážnou část oprávnění k čin-

nosti civilní obrany a organizace FEMA na federálním stupni a poskytování pomoci v krizových situacích řeší komplexně. Ustanovení zákona zapojují do této činnosti téměř veškeré záchranné subjekty, nacházející se na území Spojených států. Zákon ukládá řadě organizací a institucí povinnost účastnit se za určitých okolností záchranných a pomocných akcí, jiným umožňuje dobrovolnou účast na těchto činnostech a vymezuje formy a způsoby jejich realizace. Řeší také způsob a formu podání žádosti prezidentovi o vyhlášení tzv. „velké katastrofy“ nebo „krizového stavu“ a vydání deklarace prezidenta o velkých katastrofách nebo krizových stavech, na jejímž základě se poskytnutí federální pomoci schvaluje a cestou organizace FEMA také uskutečňuje.

Zrušením federálního zákona o civilní obraně z roku 1950, ve smyslu jeho doplňků, byl de iure částečně odstraněn právní základ pro nevojenskou obranu a ochranu teritoria proti ozbrojenému napadení zvenčí.

Na státním stupni existuje celá řada zákonů, zabývajících se krizovými situacemi všeho druhu a jejich řešením zejména v období míru, pokud stát je schopen svými prostředky tuto situaci zvládnout sám.

S cílem poskytnout našim čtenářům co nejvíce informací o fungování systémů ochrany obyvatelstva v různých zemích byla do našeho časopisu zařazena i informace k systému ochrany obyvatelstva v USA. Pečlivému čtenáři jistě neušlo, že v textu se objevuje řada pojmů, které vyžadují bližší objasnění. To však přesahuje rámec tohoto článku. V některém z příštích čísel se proto k této problematice vrátíme.

Litevská republika

Rok přistoupení do EU:	2004	
Rozloha:	65 303 km²	
Počet obyvatel:	3 601 000	
Hlavní město:	Vilnius	
Forma státu:	republika, unitární stát	
Administrativní členění:	10 krajů se 60 administrativními celky (43 okresů, 9 městských a 8 místních samospráv)	
Jazyk:	litevština	
Průměrná délka života (M • Ž):	65,9 • 77,4	
HDP:	15 539 mil. €	
HDP (PPS/obyv.):	10 050 €	
Členství v mez. org.:	NATO, OSN, EU, OBSE, Rada Evropy	

Forma vlády

Litva je parlamentní demokratickou republikou s jednokomorovým parlamentem (Seimas) a prezidentem, který je volen ve všelidovém hlasování na pět let. Vládu tvoří předseda vlády a ministři. Předseda vlády je jmenován a odvoláván prezidentem republiky na základě souhlasu parlamentu. Vláda je odpovědná za ochranu ústavního práva a nedotknutelnost hranic Litevské republiky. Vláda také dbá na zachování veřejného pořádku a bezpečnosti státu a má právo předkládat zákony v parlamentu, kterému je za svou činnost odpovědná.

Vláda jmenuje krajské guvernéry a určuje krajského vládního zástupce pro dohled nad činností samospráv a následně kontroluje výkon moci jim svěřené.

Struktura civilního nouzového plánování (CNP)

Stát prostřednictvím CNP zabezpečuje připravenost veřejných institucí, samospráv, všech národních finančních institucí a obyvatelstva na nouzové situace a jejich schopnost takové situace řešit.

Ministerstvo národní obrany, ve spolupráci s ostatními institucemi, je odpovědné za vypracování a realizaci vládní politiky v oblasti civilní ochrany v době míru. Pro tento účel je v rámci Ministerstva národní obrany řízen odbor civilní ochrany, který koordinuje aktivity orgánů civilní ochrany a záchranného systému s ohledem na plnění úkolů, stanovených v rámci jejich kompetencí, odpovídá za organizování prevence katastrof, koordinaci aktivit veřejných institucí v oblasti civilní ochrany a finančních institucí a zabezpečuje provádění plánovaných opatření civilní ochrany při nouzových situacích během míru i války.

Ministerstva a další orgány veřejné správy jsou, v rámci svých kompetencí, odpovědné za prognózy nouzových situacích a odhadování možných následků. Dále připravují postupy pro realizaci plánů činnosti po vzniku nouzových situací, zajišťují výcvik civilního obyvatelstva k praktické aplikaci ochranných opatření a vytvářejí zdroje pro provádění činností podle plánů pro nouzové situace v době míru i války.

Úkoly a cíle CNP

Cílem CNP je zajistit připravenost a vytvořit zdroje na všech úrovních řízení civilní

ochrany tak, aby splňovaly hlavní požadavky národní bezpečnosti a civilní ochrany při nouzových situacích a po jejich skončení požadavky na obnovu.

Organizační struktura CNP

Řešení nouzových situací a odstraňování jejich následků je prováděno na třech úrovních: národní, krajské a místní.

Národní úroveň: vláda Litevské republiky, komise pro nouzové situace, centrum krizového řízení, odbor civilní ochrany Ministerstva národní obrany, další ministerstva a ostatní vládní instituce, odbor požární prevence a záchranných prací Ministerstva vnitra, aeronautická a námořní záchranná koordinační centra a regionální jednotky civilní ochrany.

Krajská úroveň: krajské úřady, krajská centra krizového řízení, teritoriální varovací, informační, evakuační a pomocné služby.

Místní úroveň: výkonné instituce místních úřadů, místní centra krizového řízení, hasičské a záchranné sbory, varovací, informační a další služby civilní ochrany, jednotky civilní ochrany a závodní jednotky. Hasičské jednotky, policie a zdravotnické záchranné služby vytvářejí zásahové plány, se kterými mají být seznámeny všechny zainteresované složky a osoby.

Základní funkcí místních úřadů v případě lokálních nouzových situací je poskytovat nezbytnou pomoc, pokračovat v normální práci, pomoci lidem v rámci svých kompetencí, použít všechny dostupné prostředky na odstranění následků nouzových situací a koordinovat poskytování služeb všemi institucemi, kromě tzv. operativních služeb.

Místní úřady pomáhají společnosti k návratu do původního stavu a reorganizují zničené prostředí tak, aby zmírnily následky katastrofy.

Likvidace následků katastrof může vyžadovat prostředky, které nejsou na místní úrovni k dispozici, obvyklý režim práce může být přerušen a likvidace následků může mít dlouhodobý vliv na osoby a životní prostředí. V tomto případě pracují místní úřady společně, aby likvidovaly následky nouzových situací.

Nouzové situace krajského rozsahu jsou takové, kdy následky zasáhnou území větší než je jeden samosprávný celek a mohou přerušit funkci místních úřadů. V takovém případě jsou aktivována místní centra krizového řízení a krajské centrum koordinu-

je nasazování sil a prostředků na celém postiženém území. Pokud je to nezbytné, může pomoci i litevská armáda a průmyslové podniky.

Cílem zapojení řídicích struktur státu do řešení nouzové situace je pak zajištění sil a prostředků pro místní úřady a krajská centra krizového řízení a pomoc společnosti k návratu do normálních podmínek. Státní centrum krizového řízení má za úkol rozhodovat o rozdělování sil a prostředků. Instituce civilní ochrany a záchranného systému jsou odpovědné za vytvoření organizační struktury v oblasti nouzové a záchranné připravenosti.

Civilní nouzová připravenost je klíčovou funkcí státu, zahrnující civilní nouzovou připravenost a zdroje pro řešení nouzových situací. Tuto funkci zajišťují veřejné instituce, místní úřady, finanční instituce a obyvatelstvo v závislosti na prostředcích státu, které jsou použity k podpoře národní ekonomiky a obyvatelstva a k ochraně životního prostředí a majetku před následky nouzových situací. Civilní nouzová připravenost zahrnuje veškeré aktivity a opatření, prováděné úřady a speciálními silami tak, aby se efektivně eliminovaly následky nouzových situací, případně války. Civilní nouzová připravenost vyžaduje také aktivní zapojení obyvatelstva.

Záchranná připravenost je připravenost speciálních záchranných služeb na provádění rychlé pomoci obyvatelstvu při nouzových situacích.

Aby mohla ministerstva a ostatní veřejné instituce plnit stanovené úkoly v rámci civilní ochrany, byly vytvořeny speciální služby civilní ochrany. Činnost těchto služeb vychází ze základního principu - ministerstvo nebo úřad, který řeší uložené úkoly civilní ochrany v průběhu běžného života, je také odpovědný za řešení těchto úkolů během nouzových situací a války.

Civilně-vojenská spolupráce

Pokud rozsah katastrofy přeroste možnosti jejího zvládnutí dostupnými civilními prostředky, vrchní představitelé administrativních celků mohou požádat o pomoc místní vojenské velitelství. Povolání armádní složky operují podle předem připravených plánů. Civilně vojenská spolupráce a procedury použití armádních jednotek v nouzových situacích jsou definovány v zákoně o zásadách národní bezpečnosti a dalších právních předpisech, rozkazech ministra národní obrany a v plánech pro nouzové situace ozbrojených sil a odboru civilní ochrany Ministerstva národní obrany.

Právní systém

Aktivity v oblasti civilní ochrany jsou upraveny v:

- zákoně o zásadách národní bezpečnosti,
- zákoně o civilní ochraně,
- zákoně o výjimečném stavu,
- zákoně o nakládání s odpady.

pplk. Ing. Jiří CHALUPA,
Stálá delegace ČR při NATO

Projekt Evropské unie k ochraně kritické informační infrastruktury

RNDr. Dana PROCHÁZKOVÁ, DrSc., foto Milan VÁVRŮ

Od roku 2004 řeší Evropská unie výzkumné projekty spojené se zajištěním bezpečnosti a bezpečí lidí v členských zemích i v celé Evropě; zásadní rozhodnutí učinil předseda Evropské unie dne 15. března 2004 po teroristickém útoku v Madridu. Velké výzkumné projekty se připravují na léta 2007 až 2013.

Jedním z projektů je projekt CI²RCO (ochrana kritické informační infrastruktury), který se soustřeďuje jen na určitou část kritické infrastruktury. *Kritická infrastruktura jsou fyzické, kybernetické a organizační (obslužné) systémy, které jsou nutné pro zajištění ochrany životů a zdraví lidí a majetku, minimálního chodu ekonomiky a správy státu.* Jednotlivé subsystémy kritické infrastruktury prodělaly určitý historický vývoj, a proto jejich spolehlivé funkce a malé dopady na lidi a životní prostředí jsou zajištěny právními předpisy, technickými normami a standardy. **Současným problémem ochrany kritické infrastruktury jsou vnitřní závislosti na příč subsystémy kritické infrastruktury.** Tyto vnitřní závislosti se vyskytují na několika úrovních, a to fyzické, kybernetické a organizační. Jinými slovy vznikají v důsledku finančních, energetických, informačních toků a toků vyvolaných usměrněnou činností managementu. Hlavním cílem projektu CI²RCO je vytvořit a koordinovat evropské úkoly s cílem:

- zabezpečit vybudování evropského koordinovaného přístupu ve výzkumu a vývoji v oblasti ochrany kritické informační infrastruktury (CIIP),
- ustavit příslušnou evropskou výzkumnou oblast (ERA) jako součást vět-

šího strategického cíle programu Evropské unie pro bezpečnou Evropu.

Projekt CI²RCO byl připraven a je řešen reprezentativními evropskými výzkumnými organizacemi, které se již dlouhodobě zabývají problematikou CIIP. Soustřeďuje se na činnosti v celé EU-25 i v jejím okolí. Jeho cílem je zmapovat situaci, tj. najít organizace, které se předmětnou problematikou zabývají, určit jejich záměry, postupy, dosavadní výsledky, zdroje financování apod. Na základě zjištěných skutečností navrhne vytvoření sítě pro výzkum a vývoj a postupně ji implementuje. Tato síť bude provádět koordinovaný výzkum a vývoj v předmětné oblasti a bude obsahovat několik úrovní, a to národní, oblastní a evropskou. Postupné kroky pro dosažení cíle jsou následující:

1. Ustavení sítě CIIP z relevantních výzkumných organizací.
2. Příprava studií a analýza:

- současné úrovně CIIP a jejího zajištění,
 - provedení inventarizace a vyhodnocení stávajících R&D programů pro CIIP,
 - vytvoření cestovní mapy pro zajištění koordinovaného výzkumu v oblasti CIIP v Evropě.
3. Nastavení činností v oblasti CIIP uvnitř sítě, vytvoření vazeb mezi jednotlivými institucemi zahrnutými do sítě, a to přímých i zpětných.
 4. Uspořádání pracovních setkání, seminářů/konferencí s cílem iniciovat a podporovat výměnu informací a výsledků prací.
 5. Zajistit podporu činností ustavením internetového portálu, na kterém budou:
- popis, charakteristika a cíle sítě CIIP,
 - poznatky, výstupy aj.

Z účastníků projektu bude vytvořena Rada, která bude v rámci EU koordinovat R&D projekty na území EU-25, zajišťovat výměnu informací a připravovat zprávy a návrhy pro Komisi EU.

První zasedání s odbornou diskusí bylo dne 30. června 2005 v Ottobrunnu v Německu. Druhé pak v Praze ve dnech 13. až 15. září 2005. Zasedání v ABF Praha zajišťovaného společnostmi Ernst Basler + Partner AG a CI-TYPLAN Praha se zúčastnilo téměř 50 specialistů ze 17 zemí, včetně oficiálního představitele EU Jacquese Buse, ředitele odboru EU pro informační společnost, který koordinuje výzkum Evropské unie pro bezpečnou Evropu v rámci projektu PASR (Preparatory Action on Security Research).

Předmětem jednání v Praze byla ochrana kritické informační infrastruktury, kterou se zabývá, jak bylo doposud identifikováno, více než 70 národních programů výzkumu.

Informační politika napříč Evropou

Pod názvem IPE – informační politika napříč Evropou se konala v Ostravě ve dnech 12. a 13. září 2005 mezinárodní konference. Do moravskoslezského centra se sjelo více než sto odborníků z České republiky a ze zahraničí, kteří podrobně analyzovali danou oblast a snažili se odpovědět na otázku, zda je Česká republika dostatečně připravena čelit hrozbám terorizmu.

První den v ostravském hotelu Atom měl na programu jednotlivá vystoupení, ve kterých se slovo „bezpečnost“ stalo nejfrekventovanějším slovem. Hned v úvodu bylo připomenuto, že nedostatečná pozornost krizovému řízení se nevyplácí. V podstatě to ukázala malá připravenost na následky takových mimořádných událostí, jakými byly ničivá vlna tsunami na sklonku minulého roku nebo nedávné tornádo Katrina.

Vstupním tématem se staly geografické informační systémy (GIS). Také proto se přišel do Ostravy podělit se svými zkušenostmi i kpt. Ing. Petr Trefil z HZS kraje Vysočina. Je spoluautorem projektu GIS pro složky integrovaného záchranného systému kraje. Na základě datových bází HZS kraje se našlo v Jihlavě společné řešení pro hasiče, policisty i zdravotníky.

Dalším tématem byla ochrana osobních dat. Věnovali se mu mimo jiných předseda Úřadu pro ochranu osobních údajů RNDr. Karel Neuwirt a náměstkyně šéfa polského Úřadu generálního inspektora ochrany osobních údajů Elżbieta Ostrowska.

Druhý den jednání otevřela panelová diskuze za účasti generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslava Štěpána a hejtmana Moravskoslezského kraje Ing. Evžena Tošenovského. Zajímavou debatu vedl známý televizní moderátor PhDr. Václav Moravec. Po videovstupu protiteroristického koordinátora Evropské unie Gijse de Vriese se hlavním tématem staly nástrahy dnešního světa a problém, jak jsme schopni se s nimi vyrovnat. Nikdo na neočekávané krizové události nemůže být připravený dokonale, avšak do určité míry na ně připravený být musí. Jak vyplynulo ze vstupů hostů, státní správa i složky IZS se tomu velmi intenzivně věnují. Přesto jsou ještě mezery hlavně u člověka samotného. Nejen odborníka z oblasti z krizového managementu, ale každého občana této země. Český občan se stále spoléhá na to, že se stát o něj v mimořádných událostech postará. Jeho pocit vlastní zodpovědnosti je na velmi nízké úrovni.

„Musíme neustále vést dialog o tom, že v situaci permanentně proměnlivých

vých rizik si musíme ujasnit jak velké riziko je pro mě únosné, abych ho mohl jako občan akceptovat,“ podotkl genmjr. Ing. Štěpán, kterého doplnil Ing. Evžen Tošenovský tím, že „potřebujeme, aby se lidé v určitých situacích chovali rozumně.“ Oba se pak věnovali problematice funkčního bezpečného přenosu informací.

Plynulým pokračováním panelové diskuze pak byla vystoupení na téma Krizový management a IZS, kde za HZS ČR přednesl svou prezentaci ředitel odbo-

ru plánování MV-generálního ředitelství HZS ČR plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D. Velkou pozornost vzbudilo také vystoupení ředitele odboru pořádkové policie Policejního prezidia SR pplk. Ing. Ivana Dobrovodského, který účastníky konference informoval o zabezpečení setkání prezidentů USA a Ruska v Bratislavě. Letošní, druhou konferenci IPE pořádal magazín Egovernment a jeho vydavatel společnost Infocom, s.r.o.

kpt. Josef NITRA, foto autor

8. ročník konference Současnost a budoucnost krizového řízení 2005

na téma
„Globalizace krizového řízení a bezpečnosti“

Datum konání: 28. - 29. listopadu 2005
Místo konání: hotel Olšanka, Táboritská 23, Praha 3

Pokud máte zájem přednášet na konferenci, zašlete nám, prosíme, krátkou anotaci s obsahem Vašeho příspěvku v rozsahu přibližně 15 řádků. Příspěvky, prosíme, registrujte na www.emergency.cz.

Oblasti témat:

- Legislativní rámec v ČR, EU a ostatních státech – rozdíly, porovnání, přednosti
- Přístup EU ke krizovému řízení a změny v EU, oblasti možné mezinárodní spolupráce
- Jaké změny nám přinesl vstup do EU v oblasti krizového řízení a bezpečnosti
- Hrozby, kritická infrastruktura, psychologická válka
- Globalizace rizik
- Sleduje současné krizové řízení globalizaci hrozeb?
- Podpora krizového řízení – systémy a metodiky pro podporu krizového řízení
- Velké přírodní katastrofy a možnost prevence a snížení ztrát (např. tsunami 2004)
- Bezpečnost – legislativa, hrozby, případové studie, přínos nových technologií

Kontaktní adresa:

Renata Oravcová
T-SOFT spol. s r.o.
Novodvorská 1010/14
142 01 Praha 4, Česká republika

tel.: +420 261 348 738
fax.: +420 261 348 791
e-mail: conference@tsoft.cz
web: <http://www.tsoft.cz>

Zdolávání rozsáhlých požárů v přírodním prostředí v USA

kpt. Ing. Roman FRANCL, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Ve dnech 16. až 17. srpna 2005 navštívili zástupci MV-generálního ředitelství HZS ČR Národní mezirezortní středisko pro boj s požáry v přírodním prostředí na pozvání ředitele odboru požární ochrany a letectví Úřadu pro správu pozemků pana Larryho E. Hamiltona. Tento článek shrnuje informace získané našimi zástupci během dvoudenního pobytu v Boise - hlavním městě amerického státu Idaho, kde mezirezortní středisko působí.

Chod Národního mezirezortního střediska pro boj s požáry v přírodním prostředí (National Interagency Fire Center - NIFC) zajišťuje právě Úřad pro správu pozemků (Bureau of Land Management - BLM), který je součástí organizační struktury amerického Ministerstva vnitra. BLM jako největší správce pozemků v USA je odpovědný za hospodaření se 110 mil. hektary federálních pozemků, což je téměř osmina rozlohy USA. Celková plocha federálních pozemků v USA je 280 mil. hektarů.

Koordinační centra

V západních státech USA téměř 50 % veškeré půdy spravují federální organizace. Také většina z celkových přibližně 80 tisíc požárů ročně v přírodním prostředí připadá na západní část USA. Z důvodu odlišných zájmů různých federálních organizací při správě a péči o lesní porosty a vzhledem k nerovnoměrnému rozložení četnosti požárů lesních a travnatých porostů jsou USA rozděleny na 11 geografických území k zajištění funkční koordinace při požárech v přírodním prostředí. V každém z těchto geografických území včetně Aljašky je jedno koordinační centrum, které sjednocuje organizace

s podobnými úkoly za účelem používání jednotných koordinačních procedur. Činnost všech jedenácti územních koordinačních center zastřešuje Národní mezirezortní koordinační centrum (National Interagency Coordination Center - NICC), které je součástí NIFC v Boise. NICC bylo založeno v roce 1975, aby poskytovalo logistickou a informační podporu během zdolávání požárů v přírodním prostředí na celém území USA. Vzhledem k tomu, že mnohé zdroje, jejichž nasazování NICC v průběhu rozsáhlých požárů celonárodně koordinuje, je využitelných i při jiných typech mimořádných událostí, poskytuje v současné době podporu i při ostatních mimořádných událostech velkého rozsahu v USA i v zahraničí, zejména při povodních, hurikánech a zemětřeseních.

NIFC je střediskem, kde společně pracují státní, federální a indiánské organizace s prioritním úkolem zajistit dostatek sil a prostředků pro zdolávání požárů v přírodním prostředí v lokalitách, kde jich je nejvíce třeba, a to jejich přesunem z ostatních částí USA. Strategická rozhodnutí o přesunech potřebných zdrojů jsou v NIFC přijímána mezirezortním koordinačním štábem, který je složen z vrchních představitelů jednotlivých organizací, jež NIFC tvoří a jež jsou na správě pozemků a na zdolávání požárů zainteresované.

Snímkování oblasti

NIFC dále provádí každodenní digitální snímkování území USA v infračerveném spektru prostřednictvím svých dvou letounů. Infračervená snímání zařízení montovaná na letounech jsou schopna zaměřit horký bod plochy 15 cm² z výšky 2500 m a provést snímání oblasti o rozloze až 400 tisíc hektarů za jednu hodinu.

Předpověď počasí a požárního nebezpečí provádí NIFC pomocí 1850 vlastních přenosných automatických meteorologických stanic strategicky rozmístěných v těch částech území USA, ve kterých americká meteorologická služba měření neprovádí.

V NIFC v Boise jsou také umístěny sklady a servisní dílny požární techniky a věcných prostředků požární ochrany včetně komunikačních prostředků. Je zde skladováno celkem 1200 souprav (beden) komunikačních prostředků. Každá souprava má jiný účel a obsahuje vše potřebné k zajištění provozuschopnosti systému včetně baterií, antén a nářadí. Jen tento jediný sklad může uspokojit poptávku po komunikační podpoře v případě souběhu 53 rozsáhlých mimořádných událostí nejrůznějších druhů. Jedná se o největší zásobu přenosných komunikačních prostředků v USA.

Letecké hašení

Pro letecké hašení požárů je kromě menších letounů a vrtulníků používáno i osm letounů C-130 americké letecké národní gardy. Letecká základna pro tyto letouny je i v Boise. V případě využití letounu C-130 pro účely hašení požárů je do jeho útrobu instalován modulový tlakový hasicí systém, aniž by musely být prováděny jakékoliv dodatečné úpravy na letadle. Do pěti tlakových zásobníků se plní 11 300 litrů hasební látky, která kromě vody obsahuje ještě hnojivo, barvivo a gumovou směs. Zásobníky jsou v případě iniciace vypouštění systému vyprázdněny během pěti až osmi sekund skrz dvě roury prostrčené zadní rampou letounu. Hasební látka během jednoho vyprázdnění může údajně pokrýt plochu 400 m dlouhou a 18 m širokou. Vzhledem k nesnadnému manévrování plně naloženého letounu C-130 musí být tento letoun naváděn na místo shozu ještě jedním menším, jehož pilot tak určí přesné místo a okamžik shozu.

Speciální hasičský výcvik

V Boise je také středisko hasičů - výsadkářů, tzv. „smokejumpers“ (z angličtiny „smoke“ - kouř a „jumper“ - skokan). „Smokejumpers“ jsou speciálně vycvičení zkušení hasiči, kteří skáčí padákem do odlehklých oblastí, aby provedli prvotní zásah na malé požáry lesních nebo travnatých porostů ještě předtím, než se rozšíří. Pokud je ohlášen požár ve vzdálenosti 150 km, „smokejumpers“ mohou být na místě do 30 minut. Z celkového počtu 420 amerických „smokejumpers“ jich v Boise slouží 75. V neposlední řadě je NIFC místem, kde probíhá vývoj technických prostředků a tréninkových metod, tvorba výukových materiálů a konají se zde i některé kurzy.

Programy požární ochrany

Po letech neúspěšného boje se všemi požáry v přírodním prostředí se dnes v USA na požáry tohoto typu pohlíží z jiného úhlu. Američtí výzkumníci a vědečtí pracovníci zjistili, že stále větší intenzita a riziko požárů, které je těžší a těžší uhasit, je způsobena tím, že požárům není dovoleno hrát v přírodě svou nezastupitelnou a přirozenou očištnou a léčebnou roli. Hořlavého materiálu je postupem času více a více, původní flóra je nahrazována invazivními rostlinnými druhy a napětí v pastvinách a lesích je připraveno explodovat při prvním zajiskření. Z toho důvodu se správci veřejné půdy snaží řídit vyvážené

programy požární ochrany včetně ponechání požárům jejich přirozenou funkci, případně zakládání tzv. řízených požárů za předem definovaných podmínek na předem určené ploše. Jedna z činností BLM je také práce s veřejností při tvorbě plánů požární ochrany, jež zahrnují hodnocení ohrožení veřejnosti, plány pomoci a popis činností, které snižují riziko požárů na lidské hodnoty. Za vážné problémy současnosti jsou totiž považovány přibližování populace zalesněným oblastem, nevhodný stavební materiál domů z hlediska požární prevence a dodatečné obklopování stavení hořlavým porostem, který nebezpečí přenosu požáru na obydlí zvyšuje.

Na závěr lze uvést, že zajímavostí pro nás je například to, že v USA je poměrně striktně odděleno zdolávání požárů v přírodním prostředí a v urbanizovaných oblastech. Požáry v obcích hasí městští hasiči, kteří však nevyjíždějí k požárům lesních a travnatých porostů mimo obydlené území. Naproti tomu hasičské jednotky, předurčené k hašení požárů v přírodním prostředí, nejsou povolávány k požárům na území obcí. Těmto specializacím samozřejmě odpovídá vybavení jednotlivých typů jednotek jak mobilní technikou, tak ostatními věcnými prostředky i osobními ochrannými prostředky.

Do výbavy hasičských jednotek pro boj s požáry v přírodním prostředí se v posledních letech dostala i česká Tatra, i když ne celá. Američané z originální šestikolky odebírají pouze podvozek s kabinou, ostatní součásti včetně motoru jsou již místní provenience.

Humanitární pomoc postiženým oblastem USA

npor. Ing. Irena JANSOVÁ, foto por. Bc. Pavel LUKEŠ, MV-generální ředitelství HZS ČR

V rámci humanitární pomoci do USA postižených hurikánem Katrina nabídla vláda České republiky několik komodit. Z této nabídky USA akceptovaly komodity v podobě 14 velkých stanů, 600 polních lehátek a 24 000 příkrývek, které poskytla Správa státních hmotných rezerv, MV-generální ředitelství HZS ČR a Ministerstvo zdravotnictví.

NATO – EADRCC zorganizovalo ve spolupráci s USA letecký most. Všechna letadla NATO s humanitární pomocí z Evropy přilétala na americkou leteckou základnu Rammstein v SRN, kde se humanitární pomoc překládala do velkých letadel, která ji doručila do USA.

První letadlo, které dopravilo humanitární pomoc v podobě 14 ks velkých stanů a 390 ks polních lehátek do SRN, odletělo z letiště Praha-Ruzyně v neděli 11. září. Nakládky letadla se oficiálně zúčastnili ministr zahraničních věcí JUDr. Cyril Svoboda, velvyslanec Spojených států amerických v ČR, William J. Cabaniss a za MV-generální ředitelství HZS ČR náměstek generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. Václav Muchna.

Další letadla NATO se zbývajících lehátek a příkrývkami odletěla z ruzyňského letiště v následujících dnech.

Materiální humanitární pomoc byla na letiště dopravena ze skladů nákladními automobily. Na místě pomáhali zásilky přeložit příslušníci HZS hl. m. Prahy, kterým tímto děkujeme za spolupráci.

Odborná příprava hasičů ve Švédsku

npor. Ing. Norbert RABAS, OUPO Frýdek-Místek, foto autor

Základní částí vzdělávacího procesu hasiče je teoretická příprava, která zajišťuje rozšíření vědomostí v příslušné problematice a je odrazovým můstkem pro přechod do části praktické. Jak dalece může být část praktického výcviku propracovaná lze předvést na příkladu školy požární ochrany ve švédském Skövde.

Týdenní prakticky zaměřený kurz na zdolávání požáru v uzavřených prostorech, likvidaci úniku amoniaku do volného prostředí a zdolávání požárů plynových zařízení jsem absolvoval společně s profesionálními hasiči firmy Bosch A.G. se sídlem ve Stuttgartu také já, lektor-instruktor OUPO ve Frýdku-Místku.

Škola PO ve Skövde je svou rozlohou (150 ha) druhou největší v Evropě. Zaměstnává 45 lektorů a dalších 55 zaměstnanců zajišťuje provoz školy. Denní kapacita školy je 300 frekventantů a ročně může být proškoleno až 3000 hasičů a osob zabývajících se požární ochranou.

Kurzy jsou organizovány ve švédském, anglickém, německém a ruském jazyce a roční rozpočet školy se pohybuje okolo 10 milionů euro. Polovinu z této částky hradí stát a zbytek musí škola vyprodukovat samostatně. Hlavním zdrojem příjmů v tomto případě jsou zejména kurzy pořádané pro zahraniční hasiče. Cena týdenního kurzu pro jednu osobu činí asi 1700 euro.

Vedení školy, logistika a ubytovací část jsou umístěny na okraji města Skövde, zatímco celý výcvikový areál, včetně garáží pro techniku, dílen, stravovacích prostor a objektů určených pro teoretickou výuku, jsou umístěny 5 km za městem, přibližně osm minut jízdy z místa ubytování.

Výcvikové prostory

Umístění výcvikového prostoru mimo město zaručuje bezproblémovou výcvikovou činnost i v případě úniku splodin hoření nebo jiných látek (např. amoniaku) za hranice výcvikového areálu. Jak potvrdil instruktor odborného výcviku Rune Eriksson, i přes velkou rozlohu výcvikového areálu nelze vždy zcela zabránit úniku obtěžujících látek do oblasti mimo areál.

Součástí výcvikového prostoru jsou i prostory pro převlékání, hygienická zařízení a stravovací prostory, tzn. není nutné se v průběhu dne z místa výcviku přemísťovat. Kurzy jsou zaměřeny převážně na zdolávání požáru. Pro imitace požárů v uzavřených prostorech jsou využívány zejména ocelové kontejnery, ale k dispozici jsou i vícepodlažní železobetonové objekty, jako například lodní trenažér. Nácvik likvidace dalších

druhů požárů (požár plynových zařízení, dopravních prostředků, venkovních porostů) se cvičí na skutečných objektech a v reálném prostoru. Nácviky zdolávání dalších druhů mimořádných událostí (zásahy proti nebezpečným látkám s využitím toxického, explozivního čpavku, dopravní nehody a další technické zásahy) jsou rovněž velmi časté a jsou prováděny dle zaměření jednotlivých kurzů.

Průběh kurzu

Kurz byl veden v německém jazyce a byl členěn do tří tematických částí:

- zdolávání požáru v uzavřeném prostoru,
- zdolávání požárů plynových zařízení,
- likvidace úniku amoniaku do volného prostředí.

Všichni účastníci kurzu byli již dlouholetými hasiči s bohatými zkušenostmi z praxe a z tohoto důvodu měla každá část výcviku jen krátký, asi dvouhodinový teoretický úvod, doprovázený praktickými ukázkami s cílem ověřit znalost problematiky a doplnit důležité informace z oblasti bezpečnosti práce (správné používání ochranných prostředků,

ovládání věcných prostředků PO, pohyb v nebezpečném prostředí).

Důležitou součástí výcviku "na sucho" byl nácvik ovládání a práce s proudnicí v uzavřeném prostoru a zásady pohybu v nebezpečném prostředí (uzavřené prostory s vysokou teplotou, prostor s hořícím plynovým zařízením apod.). Hlavní část výcviku spočívala v pobytu a pohybu v prostředí s reálným nebezpečím plamenného hoření, vysoké teploty okolo 500 °C, vysokým stupněm zakouření a toxicity. Jako zdroje plamenného hoření bylo využíváno palivové dřevo, propan-butan nebo jejich kombinace. V počáteční fázi "ohněvého výcviku" měli hasiči možnost v reálných podmínkách sledovat vznik a rozvoj požáru a sledovat postupnou pyrolýzu hořlavých materiálů v prostoru, chování plamene ovlivňovaného množstvím kyslíku či vznik a chování neutrální roviny.

Na přechodu druhé a třetí fáze volného rozvoje si každý hasič vyzkoušel účinnost správného použití proudnice a tímto první část, tzv. "hra s ohněm" skončila. Následovalo konfrontování účastníků kurzu s reálným nebezpečím v ohňových kontejnerech různých rozměrů a tvarů se všemi druhy vyhořívání v uzavřeném prostoru. V této fázi výcviku se již každá nedůslednost či nedobornost tvrdě vracela, a to i v podobě drobných popálenin. Vzhledem k maximálním bezpečnostním opatřením se celý výcvik obešel bez vážnějšího zranění.

Výcvik zdolávání požárů plynových zařízení probíhal podle obdobného výše uvedeného scénáře - seznámení s technickými prostředky, nácvik manipulace s proudnicí pro rychlé vytvoření vodní clony, včetně nácviku rychlého, ale koordinovaného ústupu v případě ne-

úspěšného zásahu. Úkolem zasahujících čtyřčlenných skupin bylo přiblížit se za pomoci vodní clony k unikajícímu hořícímu potrubnímu systému, uzavřít jednotlivé ventily a zamezit tak přívodu dalšího plynu. Tento způsob nácviku praktického využití vodní clony a její skutečný význam jistě zůstane v povědomí každého hasiče, který se musel spolehnout na její ochranné vlastnosti.

■ Cvičení s amoniakem

Přínosem a profesionálním obohacením každého hasiče v oblasti zdolávání úniku nebezpečných látek je bezpochyby nácvik se skutečným plynem. Ve škole PO ve Skövde je pro výcvikové účely používán zkapalněný amoniak. Na amoniaku je možné demonstrovat obecné nebezpečí zkapalněných plynů, nebezpečí tvorby výbušné koncentrace a samozřejmě jeho toxické účinky. Bylo možné vidět zkapalněný amoniak ve volném prostředí a destrukci části ochranného oděvu po namočení a následného mechanického namáhání, výbuch asi 50 m³ tohoto plynu a pro zájemce byla v určeném prostoru možnost "přivonět" tomuto plynu až do hodnoty 200 ppm. Samotný nácvik likvidace úniku spočíval ve zdánlivě snadném dotažení příruby potrubí, ze kterého pod tlakem přibližně pěti barů uniká amoniak. Ve skutečnosti se však jednalo o skutečný zásah s přímým kontaktem s vysoce nebezpečnou látkou pod reálným tlakem, a tak jako v předchozích částech výcviku, se každá chyba okamžitě projevila na jeho průběhu. Stačilo nevhodné postavení u zásahu a po přímém zasažení unikající látkou pod tlakem musel, v důsledku proniknutí amoniaku pod lícníci masky, jeden ze zasahujících hasičů místo zásahu opustit. Drobné nezmary a problémy již v průběhu výcviku vedly k živým a zajímavým diskuzím, které prohlubovaly zájem o danou problematiku.

V průběhu celého kurzu byli frekventanti vystaveni intenzivnímu vnímání jednotlivých odborných částí. Prakticky bezprostředně po teoretické části měli možnost ověřit si v praktickém výcviku získané poznatky a návyky z předchozích hodin teorie. Postupně nabývali důvěru v ochranné a věcné prostředky PO, ale poznali také jejich omezení a význam volby správné taktiky při likvidaci následků různých mimořádných událostí.

Z pedagogického hlediska se takováto forma vzdělávání hasičů může považovat jistě za jeden z neefektivnějších způsobů získávání, prověřování či rozšiřování odborné způsobilosti hasiče. Vědomí hasiče, že po teoretické části přijde ověření jeho znalostí prakticky, a to nejen "na sucho", ale že bude konfrontován s reálným nebezpečím, činí i teoretickou část výuky velice živou. Informace a poznatky jsou pak jednotlivými posluchači intenzivně vnímány a jsou přenášeny nejen do praktického výcviku, ale i do ostré zásahové činnosti jednotek PO. ■

Výkony na věži jdou stále vzhůru

Antonín MINARSKÝ, foto autor

Závodem v Hradci Králové byl zakončen sedmidílný seriál závodu Liga ČR ve výstupu na věž 2005 (dále jen „Liga“), který již třetím rokem organizovalo sdružení reprezentantů v požárním sportu – Český hasič ve spolupráci s pořadateli jednotlivých závodů.

Již první květnový závod v Karlových Varech naznačil mohutný výkonnostní vzestup řady závodníků, na všech závodech bylo dosaženo špičkových časů pod 15 sekund. Letošní rok byl také rokem návratu dobrovolných hasičů na start této velmi náročné disciplíny požárního sportu a nevedli si špatně.

Vyhrát závod Ligy dokázali čtyři závodníci - 2x Radek Vyvial, 2x Martin Provazník, 2x Jan Neubert a 1x Jaroslav Hrdlička. Do bodování se celkem zapsalo 17 závodníků, nejlepším časem dosaženým v Lize bylo skvělých 14,22 sekundy, který si zapísal Martin Provazník. Body do Ligy opět získávalo prvních osm závodníků podle výsledků po dvou pokusech daného závodu – osm bodů za vítězství a postupně až jeden bod za osmé místo.

Počátek sezony naznačil převahu dvojnásobného vítěze Ligy, Radka Vyviala z HZS Středočeského kraje, před zbytkem startovního pole. Ten vyhrál první dva závody (Karlovy Vary – 14,48 sekundy, Ústí nad Orlicí – 14,47 sekundy)

a jednou skončil druhý. Vše další změnilo nešťastné zranění kotníku koncem května a tím i nucené ukončení závodní sezony. Lídrem Ligy a nositelem zlaté přílby nejlepšího závodníka se stal Martin Provazník z HZS Plzeňského kraje, který dva závody vyhrál (Plzeň – 14,22 sekundy, Zlín – 14,46 sekundy) a pravidelným bodováním ve všech závodech získal dostatečný počet bodů k celkovému vítězství. Druhý skončil Karel Ryl

z HZS Moravskoslezského kraje, který jako jediný další závodník dokázal bodovat ve všech sedmi závodech. Jako velký talent zazářil a třetí místo obsadil Jan Neubert z Jílového u Prahy, loni vůbec nebodující, který dva závody vyhrál (České Budějovice – 14,88 sekundy, Hradec Králové – 14,37 sekundy). Slavnostní vyhodnocení Ligy se uskutečnil 22. října 2005 v Karlových Varech ve velkém sále hotelu Richmond.

Přebor HZS ČR v triatlonu

npor. Ing. Pavel VINOPAL, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

SKP Nymburk uspořádal v první polovině srpna v Ostré u Lysé nad Labem již tradičně triatlonový závod Českého poháru na tratích 750 m plavání (rybník), 20 km cyklistika (rovinnatá trať, dva 10 km okruhy), 5 km běh (podél řeky). V rámci tohoto závodu byl letos vyhlášen přebor HZS ČR v kategoriích do 40 let a nad 40 let.

Jelikož počasí letošního léta nebylo příliš stabilní, nikoho neudivil déšť provázející úvod prezentace startujících. Nakonec to ale nebylo tak zlé a tak závod

kategorie mužů, v jehož rámci startovali také hasiči, se konal za sucha a příjemné teploty vzduchu 21 °C a také vody 23 °C. Jen silný vítr ztěžoval především cyklistickou část závodu. V rámci přeboru HZS ČR se prezentovalo celkem sedm hasičů (čtyři do 40 let a tři nad 40 let) a všichni závod dokončili. Výsledky nejlepších tří hasičů v jednotlivých kategoriích jsou uvedeny v tabulce.

Nízká účast hasičů byla s největší pravděpodobností zapříčiněna pozdní informovaností závodníků o konání akce, za což se všem hasičům - triatlonistům omlouváme. Pro příště je tedy s pořá-

datelem již předběžně dohodnuto konání závodu v přibližně stejném termínu. Příští rok by tento závod měl mít statut Mistrovství republiky HZS ČR a dosažené výsledky budou zároveň podkladem pro výběr reprezentačního týmu na rok 2007, kdy se koná mistrovství Evropy hasičů v tomto druhu sportu.

Poděkování za uspořádání závodu patří členům SKP Nymburk, především řediteli závodu Ing. Petru Müllerovi. Pomocnou ruku pořadatelům podal také HZS Středočeského kraje, ÚO Nymburk, který pomáhal se zabezpečením a MV-generální ředitelství HZS ČR, které věnovalo věcné ceny.

Jméno	Kraj	Celkový čas (h)
Kategorie do 40 let		
1. Hasal Ivo	HZS hl. m. Prahy	1:05,02
2. Vavruška Jiří	HZS Libereckého kraje	1:06,07
3. Musil Radek	HZS Libereckého kraje	1:07,44
Kategorie nad 40 let		
1. Minář Oldřich	HZS Moravskoslezského kraje	1:12,46
2. Kubínek František	HZS Jihomoravského kraje	1:19,32
3. Fischer Antonín	MV-GŘ HZS ČR	1:23,34

Domažlice bodovaly i v České Třebové

Miloslav OLIVA, foto Zdeněk KOSINA, HZS podniku České dráhy, a.s. Česká Třebová

V. kolo IX. ročníku Velké ceny ČR v požárním útoku družstev HZS krajů a HZS podniků se uskutečnilo 25. srpna 2005 za slunného počasí, již po druhé na Novém náměstí v České Třebové. Družstvu HZS Českých drah, a. s. Česká Třebová se na domácí půdě nepodařilo udržet prvenství z prvního pokusu. Soutěže se zúčastnilo celkem deset družstev.

Nejlepší čas 22,31 sekundy dosáhl po prvním pokusu soutěže družstvo HZSP České dráhy, a. s. Česká Třebová. Druhé místo obsadilo družstvo HZS Zlínského kraje, ÚO Uherské Hradiště časem 22,89 sekundy a třetí příčku, v těsném závěsu za nimi, obsadilo družstvo HZS

Plzeňského kraje, ÚO Domažlice časem 23,02 sekundy.

I přesto, že úroveň všech výsledných časů byla v porovnání s předchozím kolem v Brně o poznání lepší, nastala obdobná situace, a to když družstvo z Domažlic začalo v druhém rozběhu opět bodovat. Tento radikální útok domažlických hasičů zapříčinil odsunutí družstva HZSP České dráhy, a.s. Česká Třebová na druhé místo, a to o pouhých 0,16 sekundy.

V celkovém pořadí se po druhém pokusu na první příčku umístilo družstvo HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice s časem 22,15 sekundy. Na druhém místě skončilo družstvo HZS Českých drah, a.s. Česká Třebová s časem 22,31 sekundy a na třetím družstvo HZS Zlín-

ského kraje, ÚO Uherské Hradiště s časem 22,89 sekundy.

Smolný den mělo družstvo HZS Jihomoravského kraje, ÚO Blansko, kterému se nepodařilo dokončit ani jeden pokus. O něco lépe skončilo družstvo HZSP Mostecká uhelná, a. s., které dokončilo první pokusy i přes poruchu na stroji. Jejich čas byl však zjevně horší než časy ostatních soupeřů. Druhého pokusu se, vzhledem k již zmiňované poruše, neúčastnilo.

Pořadí	Družstvo	Čas I. pokus	Čas II. pokus	Výsledný čas
1.	HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice	23,02	22,15	22,15
2.	HZSP ČD, a.s. Česká Třebová	22,31	24,17	22,31
3.	HZS Zlínského kraje, ÚO Uherské Hradiště	22,89	23,52	22,89
4.	HZSP Biocel Paskov, a.s.	23,11	23,16	23,11
5.	HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Opava	24,11	27,19	24,11
6.	HZS kraje Vysočina, ÚO Havlíčkův Brod	25,24	24,69	24,69
7.	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Brno	24,91	27,92	24,91
8.	HZS Olomouckého kraje, ÚO Prostějov	28,36	25,01	25,01
9.	HZSP Mostecká uhelná, a.s.	37,76	NP	37,76
10.	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Blansko	NP	NP	N

V Paskově zvítězilo Uherské Hradiště

Předposlední, v pořadí již šestý závod Velké ceny ČR v požárním útoku družstev HZS krajů a HZS podniků se uskutečnil 11. září 2005 v Paskově. Na parkoviště před podnikem Biocel Paskov, a. s. se sjelo celkem dvanáct týmů.

Na rychlém povrchu a za ideálního počasí dosahovala družstva již v prvním kole výborných časů. Favority soutěže byly hlavně týmy Domažlic, Uherského Hradiště a podnikoví hasiči Českých drah, a. s. Česká Třebová. Překvapením prvního kola však byli hasiči z Blanska, kteří za-

běhli výborný čas 22,94 sekundy. Družstvo Domažlic, které běželo sedmé v pořadí, pak dosáhlo jen o setinu sekundy horšího času 22,95 sekundy. Rozhodující boj se tedy očekával ve druhém kole. Na závěr prvního kola však ještě zabodoval tým Ostravy, který naplnil oba terče za pouhých 22,07 sekundy.

Pořadím družstev však značně zahýbalo druhé kolo, když hasiči z České Třebové zaběhli výborný čas 22,64 sekundy a favorizované Domažlice tak odsunuli na čtvrté místo. Do maxima pak následně vybičoval svůj výkon výborně připravený tým z Uherského Hradiště, který si

po úspěšném pokusu zapsal do tabulky nejlepší čas 21,88 sekundy. Tento čas byl jen několik setin sekund za rekordem Velké ceny, který časem 21,76 sekundy drží z roku 2003 družstvo Domažlic. Naopak družstvu z Opavy nevyšel ani jeden pokus, stejně jako hasičům z Prostějova, kteří po prvním nevydařeném kole už nenastoupili. S velkým napětím se pak očekával nástup domažlických hasičů. Těm však druhý pokus kvůli rozpojení hadic nevyšel a tým si tak do celkové tabulky připsal páté místo.

Zlatou příčku obsadil tým z Uherského Hradiště, jehož čas 21,88 sekundy již nedokázal nikdo překonat, stříbro si odvezli hasiči z Ostravy a bronz patřil podnikovému družstvu Českých drah, a. s. z České Třebové.

S průběhem soutěže byli organizátoři z HZSP Biocel Paskov, a. s. spokojeni. „Nebyl podán žádný protest a soutěž pokračovala bez problémů. Padaly opravdu pěkné časy. Akorát nás trochu mrzí, že nazabodoval náš domácí tým, naopak hodně svým výkonem překvapilo družstvo Blansko,“ uvedl velitel HZSP Biocel Paskov, a. s. Metoděj Popov.

Pořadí	Družstvo	Čas I. pokus	Čas II. pokus	Výsledný čas
1.	HZS Zlínského kraje, ÚO Uherské Hradiště	24,49	21,88	21,88
2.	HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Ostrava	22,07	24,83	22,07
3.	HZSP ČD, a.s. Česká Třebová	23,91	22,64	22,64
4.	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Blansko	22,94	23,93	22,94
5.	HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice	22,95	NP	22,95
6.	HZSP Biocel Paskov, a.s.	23,73	23,21	23,21
7.	HZS kraje Vysočina, ÚO Havlíčkův Brod	23,64	23,70	23,64
8.	HZS Olomouckého kraje, ÚO Prostějov	23,82	-	23,82
9.	HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Nový Jičín	28,71	NP	28,71
10.	HZS Jihomoravského kraje, ÚO Brno	45,78	32,33	32,33
11.	HZS Olomouckého kraje, ÚO Jeseník	34,17	NP	34,17
12.	HZS Moravskoslezského kraje, ÚO Opava	NP	NP	0,00

pprap. Jana KEMROVÁ

Odolena Voda hostila finále Velké ceny

Ing. Miloš HLADÍK, ředitel HZS podniku Aero Vodochody, a.s., foto Mgr. Jan DVOŘÁK, MV-generální ředitelství HZS ČR

17. září letošního roku uspořádal HZS podniku Aero Vodochody, a.s. na fotbalovém hřišti v Odolena Vodě VII. kolo Velké ceny ČR v požárním útoku družstev HZS krajů a HZS podniků. Podle pravidel této soutěže bylo sedmé kolo i kolem posledním a v Odolena Vodě se vyhlášovaly konečné výsledky za celý soutěžní rok.

Přestože dnes již neporučíme ani větru ani dešti, stal se na „Odolce“ asi zázrak a alespoň během 1. kola nefoukalo a to přesto, že přípravy soutěže probíhaly za silného deště. To se samozřejmě projevílo na kvalitě travnaté plochy. I přes nepřízeň počasí byly dosažené časy na místní podmínky a zvyklosti nad očekávání skvělé.

Závodů se zúčastnilo 10 družstev ve dvou kolech. V VII. kole zvítězilo družstvo z Prostějova časem 22,82 sekundy, což je v Odolena Vodě historický rekord, před týmem z Uherského Hradiště, který dosáhl času 23,02 sekundy. Na třetím místě, se ztrátou pouhých 0,76 setin sekundy na vítěze, skončil HZSP České dráhy, a.s. Česká Třebová.

Jako tradičně se na domácí půdě nedářílo místnímu HZSP Aero Vodochody, a.s., který skončil až na devátém místě. Protože se jednalo o finále, museli pořadatelé vyhodnotit jak VII. kolo Velké ceny, tak i celý ročník. A jaké jsou celkové výsledky?

Vítězem IX. ročníku soutěže se stalo družstvo HZS Zlínského kraje, ÚO Uher-

ské Hradiště, se ziskem 62 bodů. Na druhém místě skončil loňský vítěz Velké ceny HZS podniku České dráhy, a.s. Česká Třebová se ziskem 56 bodů a na třetím místě družstvo HZS Plzeňského kraje, ÚO Domažlice, které získalo rovněž 56 bodů, ale dosáhlo horšího výsledku v posledním společném závodě.

Na závěr převzalo družstvo HZS Zlínského kraje, ÚO Uherské Hradiště Cenu Prezidenta Asociace velitelů HZSP za

nejlepší dosažený čas v celém ročníku – 21,88 sekundy ze VI. kola v Paskově.

Finálové sportovní klání ozdobili svoji přítomností i zástupci hlavních organizátorů celé soutěže a další hosté, kteří předali soutěžícím hodnotné věcné ceny a upomínkové předměty, které věnovaly MV-generální ředitelství HZS ČR, Asociace velitelů HZSP a sponzoři soutěže – firma Multa František Bláha s.r.o. a Aero Vodochody, a.s.

Datum a místo	I. kolo 11.5.2005 Stochov		II. kolo 26.5.2005 Plzeň		III. kolo 3.6.2005 Petrovice		IV. kolo 24.6.2005 Brno		V. kolo 25.8.2005 Česká Třebová		VI. kolo 11.9.2005 Paskov		VII. kolo 17.9.2005 Odolena Voda		Započteno bodů	Konečné pořadí
Družstvo ÚO HZS kraje, HZS podniku	Výsledný čas	Body	Výsledný čas	Body	Výsledný čas	Body	Výsledný čas	Body	Výsledný čas	Body	Výsledný čas	Body	Výsledný čas	Body		
ÚO Uherské Hradiště	24,93	10	23,65	3	22,70	15	23,04	10	22,89	10	21,88	15	23,02	12	62	1.
HZSP ČD, a.s. Česká Třebová	26,38	8	22,59	6	23,19	12	22,95	12	22,31	12	22,64	10	23,58	10	56	2.
ÚO Domažlice	26,82	3	21,97	15	25,52	5	22,75	15	22,15	15	22,95	6	25,12	4	56	3.
ÚO Prostějov	24,93	12	22,21	12	23,69	10	24,29	5	25,01	3	23,28	3	22,82	15	54	4.
ÚO Blansko	23,47	15	23,61	4	27,45	3	24,94	4	NP	0	22,94	8	28,55	1	34	5.
HZSP Biocel Paskov, a.s.	27,40	2	22,99	5	24,67	6	23,25	8	23,11	8	23,21	5	24,73	5	32	6.
ÚO Havlíčkův Brod	28,79	1	22,45	10	31,01	1	26,32	2	24,69	5	23,64	4	24,47	6	27	7.
ÚO Opava	28,27	1	24,78	2	23,96	8	24,02	6	24,11	6	NP	0			23	8.
ÚO Ostrava	30,09	1			32,57	1					22,07	12	23,66	8	22	9.
ÚO Brno	29,67	1	29,87	1	27,38	4	26,59	1	24,91	4	32,33	1	25,86	3	13	10.
ÚO Plzeň			22,51	8											8	11.
ÚO Karviná	26,49	6			32,90	1									7	12.
HZSP AERO Vodochody, a.s.	26,54	5	NP	0									27,72	2	7	13.
HZSP Mostecká uhelná, a.s.	33,72	1	29,08	1	47,61	1	35,60	1	37,76	2					6	14.
HZS hl. m. Prahy			27,46	1			26,27	3							4	15.
ÚO Kutná Hora	26,64	4													4	16.
ÚO Nový Jičín											28,71	2			2	17.
ÚO Žďár nad Sázavou					30,89	2									2	18.
HZSP ČD, a.s. Plzeň			29,16	1											1	19.
ÚO Jeseník											34,17	1			1	20.

Summary

Fire in a piggery

In August 2005 a large fire involved a farrowing house of a piggery in Mramotice near Znojmo, South Moravia. During intervention also evacuation of animals was necessary. Estimated damages exceeded 7 millions of CZK (226,000 EUR). p. 4

Novelties from INTERSCHUTZ 2005

Many producers presented their new models of fire vehicles in the biggest international exhibition of this year, INTERSCHUTZ 2005. New models - smaller or middle sized are more users-friendly and more focused on economy and efficiency. p. 6

Suicide as an extraordinary incident

Neither very often nor very rare – suicide attempts are also cases that services of Integrated Rescue System have to cope with. p. 12

EUPOLEX 2005 Exercise

The EUPOLEX 2005 International Exercise took place in June 2005 in the Zagan military training field in Poland. This one-week exercise was focused on search and rescue activities of USAR teams from EU member states. p. 16

Centralisation of operational management

New level of operational management with fire rescue service has been launched in the Fire Rescue Service of the Vysočina Region. All former district operation centres were joined into one in the town of Jihlava, which is now responsible for the whole territory of the region. p. 18

Population protection in the USA

Conception of population protection in the USA differs from Europe's conception, as it determines competencies of the federation, states, districts and municipalities, and branches off them. Based on this situation, also legislation differs from the European ones. p. 22

Critical Infrastructure Protection (CIP) in EU

Since 2004 the European Union has been working on research projects concerning safety and security of citizens in member states and the whole Europe. For the 2007 – 2013 period further big CIP research projects are prepared. p. 25

Extinguishing of environment fires in the USA

In August 2005, Czech representatives from Ml, General Directorate of the Czech Fire Rescue Service visited the National Interagency Fire Centre in Boise, capital of Idaho. There was a chance to compare Czech and American systems of coping with forest fires. p. 27

Fire training in Sweden

Earlier this year Czech firefighters visited the Fire School in Skövde, Sweden. They actively participated in a one-week course focused on interventions in fires in enclaves connected with ammonia leakage, and on interventions in fires of gas devices. p. 29

Ostrava 2005

2nd Open European Championship of Firefighters and Rescuers in Fire Sport was held in Ostrava, North Moravia, in the days from 6th to 11th September 2005, where fifteen teams from 13 countries competed. Supplement

Brand des Schweinestalls in der Gemeinde Mramotice an der Stadt Znojmo

Im August dieses Jahres entstand in dem Großraum der Stadt Znojmo ein umfangreicher Brand der Schweinegeburtststelle, der die Evakuierung der Tiere erforderlich machte. Der Sachschaden beläuft sich auf mehr als sieben Millionen CZK. S. 4

Interessantes auf der Messe Interschutz 2005

Auf der internationalen Messe Interschutz 2005 wurden von einer ganzen Reihe von Produzenten Löschfahrzeuge vorgestellt, die sowohl den Erwartungen von wirtschaftlich starken, als auch den Anforderungen der wirtschaftlich schwächeren Benutzer besser entsprechen sollen. Es handelt sich dabei um mittelgroße und kleine Löschfahrzeuge. S. 6

Außerordentliches Ereignis – Selbstmord

Einer der Typen von außerordentlichen Ereignissen, bei denen die Mitarbeiter des integrierten Hilfeleistungssystems eingesetzt werden, ist die Demonstration des Vorhabens, einen Selbstmord zu begehen. S. 12

Internationale Übung EUPOLEX 2005

Im Juni dieses Jahres wurde auf dem Militärübungsgelände Żagań in Polen eine internationale Übung von Such- und Rettungsformationen der Mitgliedstaaten der EU durchgeführt. S. 16

Zentralisation der Einsatzleitung

Innnerhalb der Bezirksfeuerwehr des Bezirks Vysočina kam es zur Übertragung von Kompetenzen der Kreisleitstellen auf die Bezirksleitstelle Vysočina und damit zur Zentralisation der Einsatzleitung. S. 18

Zivilschutz in den USA

Seinem Wesen nach unterscheidet sich der Zivilschutz in den USA von dem der EU, weil er die Zuständigkeiten der Union, der Länder, Kreise und Gemeinden festlegt und auch voneinander abgrenzt. Dem entspricht auch die zuständige Gesetzgebung. S. 22

Schutz der kritischen Infrastruktur in der EU

Seit 2004 arbeitet die EU an Forschungsprojekten, die mit der Gewährleistung der allgemeinen Sicherheit und der Sicherheit der Bürger in den Mitgliedsländern und im ganzen Europa im Zusammenhang stehen. Große Forschungsprojekte werden für die Jahre 2007-2013 vorbereitet. S. 25

Brandbekämpfung in klimatischen Bedingungen der USA

Im August dieses Jahres besuchten die Vertreter von Mdl-Generaldirektion der Berufsfeuerwehr der Tschechischen Republik das Nationale Center für die Brandbekämpfung in Naturbedingungen der USA. S. 27

Fachausbildung der Feuerwehrleute in Schweden

Zur Basis des Prozesses der Ausbildung der Feuerwehrleute gehört nicht nur die theoretische Bildung, die die Erweiterung des Wissens auf dem entsprechenden Fachgebiet zum Ziel hat, sondern auch praktisches Training. S. 29

Ostrava 2005

In der Stadt Ostrava fand in den Tagen vom 6. – 11. September 2005 die II. offene Europameisterschaft der Feuerwehrleute und Rettungskräfte im Feuerwehrtport. An der Sportveranstaltung nahmen insgesamt 15 Gruppen aus 13 Ländern teil. Anlage

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktoři - kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cikhartová - 974 819 951, pprap. Jana Kemrová - 974 819 947

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.izscr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráz, Jan Žižka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolín 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 16. září 2005 • Číslo 10/2005 vychází 14. října 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Interaktivní podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html •

Foto na titulní straně: Milan Vávru

Čtyři dny se záchranáři

Ve dnech 8. až 11. září 2005 proběhly na výstavišti v Lysé nad Labem už počtvrté tzv. „Čtyři dny se záchranáři“. Akce, jejímž cílem bylo seznámit širokou veřejnost s činností složek IZS, se konala pod záštitou hejtmana Středočeského kraje jako součást doprovodného programu výstavy Domov a teplo. Jejimi spoluorganizátory se staly HZS Středočeského kraje, Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, Česká asociace hasičských důstojníků a Výstaviště Lysá nad Labem, spol. s r. o.

První den se diváci museli na předváděcí plochu před hlavním pavilonem dívat s poněkud zakloněnými hlavami. Příslušníci HZS Středočeského kraje totiž představili nejnovější požární techniku, kterou používají při záchranných pracích ve výšce – automobilové jeřáby a automobilové žebříky. Lezecké skupiny z Mladé Boleslavi a z Kutné Hory předvedly ukázky zachrany osob z výšky a nad volnou hloubkou. Za pomoci výškové požární techniky spouštěli figuranty po laně ze střechy budovy výstaviště do bezpečí a k ošetření zdravotníkům nejprve šikmým a pak vodorovným traverzem.

Na výstavišti se uskutečnila také divácky atraktivní soutěž družstev jednotek HZS Středočeského kraje ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel. Soutěž tentokrát organizovali příslušníci územních odborů Nymburk a Mladá Boleslav, a to podle nově pozměněných pravidel, kdy každé družstvo mělo zasahovat u dopravní nehody podle jiného scénáře, o kterém předem nevědělo. Dvě havarovaná motorová vozidla byla pokaždé jinak „naaranžovaná“ a práci komplikovala pevná překážka v podobě velké kabelové cívky. Na správné vyproštění a poskytnutí první pomoci raněným dohlíželi zástupci Zdravotnické záchranné služby Nymburk.

Také v sobotu měli návštěvníci výstaviště možnost se seznámit s moderní technikou záchranářů. Viděli ukázky přetlakových a protichemických obleků a dekontaminační zařízení.

Neděle patřila jako vždycky dobrovolným hasičům, zejména těm nejmladším. Dětská hasičská družstva se utkala v požárním pětiboji. Chlapci i dívky soutěžili ve štafetě, požárním útoku se džberovou stříkačkou a v dalších náročných disciplínách. V přízemní hale výstaviště byl po celou dobu výstavy otevřen stánek preventivně výchovné činnosti na úseku požární ochrany a ochrany obyvatelstva, ve kterém informovali příslušníci HZS Středočeského kraje o stavební prevenci, zvyšování požární bezpečnosti konstrukcí, vybavení obydlí požární technickými prostředky, o systémech vyrozumění a varování atd.

Zajímavý byl také stánek Školícího střediska a chemické laboratoře HZS Středočeského kraje v Kamenici s přístroji k detekci a identifikaci nebezpečných chemických látek. Příslušníci oddělení prevence a ochrany obyvatelstva územních odborů Nymburk a Mladá Boleslav HZS Středočeského kraje poskytovali odborné poradenství a přehrávali informační videoklipy ze zásahové činnosti hasičů i celého IZS. A nechyběly také výchovné programy pro děti a mládež, poučné omalovánky, hry a soutěže hasičského maskota Hasíka.

„Hasičskou“ atmosféru dotvářela nejen vystavená historická požární technika, parní stříkačka, ale také výkresy ze soutěží pro děti „Požární ochrana očima dětí“ a „Hasiči - záchranáři“.

por. Mgr Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

Překvapení se nekonalo

Soutěž Iron Fireman se v sobotu 17. září 2005 v Praze sice uskutečnila již po čtvrté, ale ve své historii zná pouze jediného vítěze. I tentokrát titul Železného hasiče putoval opět do Banské Bystrice. Hasič Rostislav Pecník jej znovu obhájil s celkovým součtem 6:26,66 minut, přičemž 520 schodů výškového domu City Empiria (bývalý Motokov) se mu podařilo s patnáctikilovým dýchacím přístrojem zdolat za 3:57,31 minuty.

Směrem k zatažené obloze vyběhlo celkem 34 závodníků, kteří těsně před finálovým výstupem do 26 podlaží museli zvládnout několik dalších disciplín.

Rozvinutí dvou proudů B na vzdálenost 65 metrů a smotání dvou hadic B a jejich přenesení do vyznačeného prostoru, šedesát úderů hasičskou palicí do spodní a vrchní hranice 90 cm vysokého tzv. hammer boxu, přenos dvou pětadvacetikilových kanystrů na vzdálenost čtyřiceti metrů, překonání dva metry vysoké bariéry, připojení dvou hadic C na rozdělovač, opětné překonání bariéry, přemístění osmdesáti kilogramové figuríny na vzdálenost 25 metrů a krátký běh. To vše, oproti minulým ročníkům, bez přestávek. Ještě loni se ve dvou čtyřminutových přestávkách dalo odpočinout. Letos byl vůbec po mnoha stránkách závod tvrdší a tím jeho výsledky cennější.

„Nejhorší byly pro mě úderý palicí,“ svědčil se po doběhnutí do cíle pprap. Martin Čáslavka z HZS Pardubického kraje. *„Bouchnul jsem si asi desítkrát více, protože jsem sám ty rány nepočítal a nikdo mě nezabrzdl.“*

Všechny disciplíny byly absolvovány v plné výstroji – přilba, kabát, výjezdové kalhoty a zásahové boty. Dýchací přístroje byly zapůjčeny sponzorskou firmou.

Pod střechou nejvyšší české budovy jsme v cíli viděli i jedinou ženu tohoto téměř ryze mužského klání, hasičku Kamilu Drábkovou z SDH Lysolaje. *„Nechci se s chlapý srovnávat, chci jenom vědět, zda na to mám,“* řekla. A měla. Byla lepší než ti, kteří závod vzdali.

Skupina pražských hasičů pak předvedla stovkám přítomných diváků evakuaci na téměř dvě stě metrů dlouhé lanovce ve výšce přes sto metrů mezi budovami City Empiria a City Tower. A ani letos na Pankráci nechybělo slaňování.

Blahopřání patří nejen vítězům a všem, kteří náročné disciplíny zvládli, ale také organizátorům soutěže. Jejich akce jim opět vyšla na jedničku.

kpt. Josef NITRA, foto Milan VÁVRŮ

II. mistrovství Evropy hasičů a záchranářů v požárním sportu Ostrava 6. - 11. září 2005

Reprezentační družstvo HZS ČR

Milan Onderka, Alexandr Matoušek, Jaroslav Hrdlička, Pavel Sádecký, Martin Provazník, Pavel Sloup, Martin Kulhavý, Jan Neubert, Marek Jarůšek, Karel Ryl

V Ostravě padaly evropské i světové rekordy

Dosud největší úspěch zaznamenal na II. otevřeném mistrovství Evropy hasičů a záchranářů v požárním sportu, které se konalo ve dnech 6. až 11. září 2005 v Ostravě, reprezentační tým českých hasičů. V celkovém pořadí třinácti zúčastněných zemí získal skvělé druhé místo, ke kterému přidal světový rekord a zlato za vítězství v disciplíně požární útok.

Slavnostní zahájení

Plný stadion návštěvníků v Ostravě-Vítkovicích přivítal ve čtvrtek 8. září v 17.30 hodin patnáct družstev sportovců ze třinácti zemí, která za doprovodu hudby Hradní stráže nastoupila na travnatou plochu ke slavnostnímu zahájení evropského šampionátu. Po vztyčení vlajky Mezinárodní sportovní federace hasičů a záchranářů, státní vlajky České republiky a po státní hymně sportovce přivítali generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán, prezident Mezinárodní sportovní federace hasičů a záchranářů Andrej Kalinin, hejtmán Moravskoslezského kraje Ing. Evžen Tošenovský a primátor města Ostravy Ing. Aleš Zedník. Vyvrcholením slavnostního aktu bylo, po složení slibu závodníků a rozhodčích, zapálení olympijského ohně. Bohatý kulturní a sportovní program (semifinále a finále běhu na 100 m s překážkami) pak diváky provázel až do pozdních večerních hodin, kdy nebe nad vítkovickým stadionem rozzářil velký ohňostroj.

Bouřlivé finále

První disciplína, běh na 100 m s překážkami, byla odstartována ve čtvrtek 8. září v 10.30 hodin na stadionu v Ostravě-Vítkovicích. Tato individuální disciplína bývá většinou doménou závodníků postsovětských zemí, což se potvrdilo i tentokrát. Za Českou republiku startovaly celkem dva týmy – reprezentační družstvo HZS ČR a výběr dobrovolných hasičů SH ČMS, který však, stejně jako druhý tým Íránu, startoval mimo soutěž a do celkového pořadí se jeho výkony nezapočítávaly. Velkou nadějí českého mužstva byl Martin Kulhavý, který je držitelem národního rekordu časem 16.20 sekundy. Ten si po prvním rozběhu zapsal čas 17.06 sekundy. Nejlepší čas našeho družstva v prvních pokusech zaběhl Martin Provazník, který zdolal trať za 16.90 sekundy. V druhých rozbězích se pozice našeho družstva vylepšila, Jaroslav Hrdlička dokonce zaběhl svůj osobní rekord – 16.29 sekundy, což byl nakonec i nejlepší čas našeho družstva. Za tento výkon si připsal v hodnocení jednotlivců pro nás nejlepší jedenácté místo. V hodnocení družstev jsme po „stovkách“ čtvrtí. Disciplínu vyhrál tým Běloruska, jehož dva závodníci zaběhli časy pod šestnáct sekund a tím obsadili i první dvě místa v jednotlivcích. Bouřlivou atmosféru na stadionu vyvolaly semifinálové

a finálové běhy této disciplíny, které byly součástí již zmiňovaného večerního slavnostního zahájení. O startovní pole se podělili závodníci Ruska, Běloruska a Ukrajiny. Z osmi sportovců postoupili čtyři do finále, ve kterém se nejlépe dařilo ruskému borci Alexeji Andrianovi, který trať zdolal za neuvěřitelných 15.64 sekundy.

Také družstvo našich dobrovolných hasičů se v konkurenci nejlepších sportovců Evropy neztratilo. Nejlepší výkon podali Vladimír Janko a Jan Lorenc – shodně 17.33 sekundy. Neofi-

Hlavním mezinárodním rozhodčím II. otevřeného mistrovství Evropy hasičů a záchranářů byl prezident Mezinárodní sportovní federace hasičů a záchranářů (MSFHZ) a ředitel jejího výkonného výboru Andrej Kalinin z Ruska. Požárním sportem a organizováním akcí tohoto významu se zabývá již mnoho let.

Co je hlavním posláním MSFHZ?

Tato instituce vznikla před třemi lety. V současné době sdružuje celkem šestadvacet zemí. Cílem sportovní federace je organizování mistrovství světa a Evropy v požárním sportu a mezinárodních konferencí. Jako náš hlavní úkol ale vidím dosáhnout toho, abychom mohli požární sport předvést jako ukázkou na olympiádě v roce 2008. Později bychom rádi dosáhli i toho, aby požární sport byl trvale zařazen mezi klasické olympijské sporty.

Proč by měl být požární sport zařazen mezi olympijské sporty?

Argumenty jsou jasné a srozumitelné. Hasiči existují ve všech zemích, jedná se o obrovskou základnu, která sdružuje miliony lidí na celém světě. Všichni mají zároveň kvalitní fyzickou přípravu. Navíc je tato práce velmi humánní, protože hasiči lidem pomáhají. Nejsilnější myšlenkou je právě humánnost této práce a poslání. Také by bylo možné lépe prezentovat naši profesi.

Jaký je zájem o požární sport ze strany dalších zemí?

Musím podotknout, že země, které zatím nejsou členem federace, o to mají velký zájem. Nyní například vedeme rozho-

ciálně by se tak v konečném součtu družstev zařadili na sedmé místo.

■ Neuvěřitelné časy na věži

V pátek 9. září se na start postavili první závodníci v disciplíně výstup do 4. podlaží cvičné věže. Už v prvních rozbězích ale stadion roztleskávali sportovci z Ruska a Běloruska, kteří si do výsledkových listin zapisovali neuvěřitelné časy v rozmezí třinácti až čtrnácti sekund. Výborný čas v našem týmu posléze zaběhl Alexandr Matoušek, který výsledkem 14.92 sekundy potvrdil svoji letošní skvělou formu. Naprosto bezchybný výstup předvedl i Karel Ryl, který ve druhých pokusech ještě zlepšil svůj první čas a zapsal si 14.62 sekundy. „Hlídáme si

hlavně závodníky Polska, Estonska a Litvu, jejíž tým má na věži dobré časy,“ uvedl vedoucí české reprezentace Emil Dopirák.

vory s USA a v prosinci na konferenci bychom měli jednat o členství Velké Británie a Francie, což pro nás bude velkým přínosem. Příští rok se bude konat mistrovství světa v Íránu, které o pořadatelsví vyhrálo soubor s Maďarskem.

■ S jakým největším problémem se MSFHZ potýká?

Stejně jako v mnoha dalších odvětvích i nám chybí peníze, které představují největší problém. Každá z členských zemí dává ročně vklad 4300 dolarů, předpokladem je i oslovení velkých sponzorů. Pořádání jednotlivých mezinárodních soutěží pak hradí právě ta země, kde se soutěž koná, přičemž medaile pro oceněné poskytuje federace.

■ Které otázky budete řešit v nejbližší budoucnosti?

Již nyní jednáme o otázce vstupu do mezinárodního antidopingového výboru. Letos poprvé, právě tady v Ostravě, jsme zavedli antidopingovou kontrolu. Ta čeká vždy první tři sportovce z každé disciplíny. V tomto chceme pokračovat i nadále.

Co se týká blízké budoucnosti, významné změny v pravidlech požárního sportu nepředpokládám. Důležité je, aby byla vyřešena otázka technického zabezpečení sportovců při soutěžích a dostatek kvalitních překážek. Ty umožňují nejen velmi kvalitní výkony a dosahování nových rekordů, ale hlavně jsou pro sportovce bezpečné.

■ Jak hodnotíte úroveň II. otevřeného mistrovství Evropy hasičů a záchranářů v Ostravě?

Chtěl bych poděkovat hostitelům, především HZS Moravskoslezského kraje za výbornou organizaci této soutěže. Byl jsem nadšen skvělým zahajovacím programem i průběhem jednotlivých disciplín. O sportovní úrovni hovoří zápisy nových světových a evropských rekordů. Jsem opravdu velmi spokojen.

Oporou českého družstva v této disciplíně měl být hlavně nový závodník Jan Neubert, který si však na svých prvních závodech vybral nezbytnou daň nervozity a ve svém lepším pokusu zaběhl čas 16.40 sekundy. Ve druhých pokusech se našim závodníkům většinou dařilo zlepšovat své výkony z prvního kola. Nejlépe zdolal věž Martin Provazník, který došlápl nohama na desku ve 4. podlaží za 14.60 sekundy, což mu v hodnocení jednotlivců stačilo na čtyřicáté místo.

Nejlepších osm závodníků z rozběhů poté postoupilo do semifinále, které opět ovládli závodníci Ruska a Běloruska. Vrcholem se pak stal semifinálový běh Alexeje Kalinina z Ruska, který svým skvělým časem 13.35 sekundy vytvořil nový světový i evropský rekord.

Ve finále zdolal tento borec věž za 13.48 sekundy, za což získal zlatou medaili.

V hodnocení družstev získal náš tým opět bramborovou medaili, což Emil Dopirák hodnotil velmi kladně. „Jsme spokojeni, předběhli jsme sportovce Polska i Litvy, kteří se na nás velmi těsně dotahovali,“ dodal. První skončil tým Ruska, druží Bělorusové a třetí družstvo Ukrajiny.

■ Dvojboj

V součtu obou individuálních disciplín si nejlépe vedl běloruský závodník Aleksandr Makarčuk, který časem 29.03 sekundy vytvořil nový světový rekord. Druhou příčku časem 29.73 sekundy obsadil ruský borec Alexej Andrianov a bronz získal člen ukrajinského týmu Jurij Safatjuk časem 29.82 sekundy.

■ Štafetu ovládli závodníci Běloruska

Odpoledne byla na programu třetí disciplína požárního sportu – štafeta 4x100 metrů s překážkami. Vysokou latku nastavila

hned zpočátku první štafeta Běloruska, když se na časomíře po doběhu posledního ze čtyř závodníků rozsvítil čas 54,71 sekundy. Oproti tomu první ruské štafety se čas kvůli špatné předávce nezapočítal. Právě Rusové drží v této disciplíně světový rekord časem 54.02 sekundy. Naše první štafeta proběhla cílem za 60.24 sekundy. Druhý tým Běloruska však svůj náskok ještě zvýšil, když si jako druhý čas zapsal 54.61 sekundy. Zabodovali také závodníci Ukrajiny, kteří trať zvládli za 56.10 sekundy. Druhá česká štafeta zaběhla pod tlakem jeden ze svých nejlepších časů vůbec a do výsledkové listiny si zapsala 56.23 sekundy. To stačilo opět na bramborovou medaili. První dvě místa suverénně obsadilo Bělorusko a třetí Ukrajina. Výběr dobrovolných hasičů SH ČMS zaběhl po nezdareném prvním pokusu druhý s dobrým časem 58.01 sekundy. Před poslední disciplínou se náš tým s jedenácti body dělil o celkové třetí místo s Ruskem, které bylo ve štafetě až sedmé.

■ Královská disciplína patřila Čechům

Poslední, tzv. královská disciplína požárního sportu, požární útok, byla naplánována na sobotní dopoledne v areálu letiště Mošnov, kde byla zároveň součástí probíhajícího Dne NATO 2005. Každý tým měl možnost ve dvou pokusech přesvědčit

o svých kvalitách. Českému týmu se podařilo zvládnout první útok za 29.96 sekundy, což byl zatím nejlepší čas. Naděje posléze zhatilo družstvo Slováků, kteří nás výkonem 29.55 sekundy posunuli na prozatímní druhé místo. Nejrychlejší útok, i když mimo soutěž, nakonec všem přihlížejícím předvedl tým našich dobrovolných hasičů. Nastříkat oba terče se jim povedlo za skvělých 27.05 sekundy. Těsně za námi se drželi Estonci s časem 30.76 sekundy a Rusko s časem 31.05 sekundy.

Vše rozhodly druhé pokusy. Zde čeští profesionální hasiči předvedli svůj vrcholný výkon a královskou disciplínu zdolali za neuvěřitelných 26.01 sekundy, čímž zaběhli nový světový i evropský rekord. Slovensko už si v druhém pokusu nepolepšilo a výborný čas našeho družstva tak nikdo nepřekonal. Češi si na své konto připsali zlatou medaili v této disciplíně. Druhý byl tým Německa s časem 29.39 sekundy, což byl zároveň národní rekord, který si vytvořilo také třetí Slovensko časem 29.55 sekundy.

Skvělá byla i souhra týmu našich dobrovolných hasičů, kteří v druhém pokusu posunuli svůj výborný čas ještě dále na 26.89 sekundy.

■ Před ostravskou radnicí zněla česká hymna

Slavností zakončení II. otevřeného mistrovství Evropy hasičů a záchranářů se uskutečnilo v sobotu odpoledne na náměstí u ostravské radnice. Byla zde vyhodnocena poslední disciplína, kdy byli Češi právem pyšní na své reprezentanty při zvuku státní hymny za první místo v požárním útoku. Zároveň zde byl vyhodnocen celý šampionát. Zlaté medaile si díky skvělým výkonům svých borců odnesl sehraný tým Běloruska, stříbrné po zásluze patřily reprezentačnímu družstvu HZS ČR, které dokázalo, že bojovný a národní duch mu v žádném případě ne-

chybí. „Naši sportovci předvedli naprosto perfektní výkon. Po dvou prvních disciplínách udrželi krok s Rusy, při štafetě začali útočit a závěr už byl naprosto skvělý,“ zhodnotil úspěch našich sportovců plk. Ing. Zdeněk Nytra, ředitel HZS Moravskoslezského kraje. Třetí příčku obsadili sportovci Ukrajiny. Překvapivě se na medailové stupínky nevešli hlavní favorité, Rusové, kteří v celkovém hodnocení obsadili nepopulární čtvrté místo.

Také výběr dobrovolných hasičů SH ČMS potvrdil, že se může oprávněně zařadit mezi nejlepší sportovce Evropy. V obrovské konkurenci svými výkony obsadil pomyslné sedmé místo.

■ Skvělá práce organizátorů

Na závěr slavnostního vyhodnocení několikrát zazněla oprávněná slova uznání na vysokou sportovní úroveň mistrovství a bezchybné organizační zajištění jeho průběhu.

Pomyslné zlaté medaile patří bezesporu celému organizačnímu a realizačnímu týmu mistrovství, který se celého úkolu zhostil opravdu se ctí. Zejména pak příslušníkům a občanským zaměstnancům HZS Moravskoslezského kraje, kteří odvedli obrovský objem práce jak při přípravě, tak v jednotlivých dnech jeho konání a o skvělý průběh šampionátu se zasloužili nejvíce. „Kvůli české hymně, která zněla náměstím, se vyplatily všechny pečlivé přípravy na pořádání této obrovské akce,“ uvedl plk. Ing. Zdeněk Nytra. „Bylo to velmi náročné. Podobnou soutěž jsme v novodobé historii pořádali poprvé,“ dodal.

pprap. Jana KEMROVÁ,
mjr. Dr. Jaroslav VYKOUKAL,
foto Milan VÁVRU

Umístění	Země	Disciplíny										Součet umístění
		běh na 100 m s překážkami			výstup do 4. podlaží cvičné věže			štafeta 4 x 100 m s překážkami		požární útok		
		Čas	Počet závodníků	Umístění	Čas	Počet závodníků	Umístění	Čas	Umístění	Čas	Umístění	
1	Bělorusko	96,40	6	1	84,29	6	2	54,61	1	31,27	6	10
2	Česká republika	101,20	6	4	88,99	6	4	56,23	3	26,01	1	12
3	Ukrajina	97,56	6	2	84,93	6	3	56,10	2	34,42	8	15
4	Rusko	98,12	6	3	82,60	6	1	57,93	7	31,05	5	16
5	Estonsko	102,88	6	5	96,07	6	9	57,55	5	30,76	4	23
6	Polsko	103,54	6	7	90,44	6	6	57,51	4	33,44	7	24
7	Slovensko	109,14	6	11	94,67	6	8	57,95	8	29,55	3	30
8	Litva	103,38	6	6	90,14	6	v5	999,00	12	35,72	9	32
9	Německo	108,60	6	10	97,58	6	10	63,25	11	29,39	2	33
10	Lotyšsko	106,16	6	9	93,65	6	7	58,97	9	41,33	11	36
11	Írán	105,25	6	8	109,11	6	13	57,90	6	52,13	13	40
12	Azerbajdžán	90,22	5	13	103,58	6	11	60,36	10	41,70	12	46
13	Maďarsko	115,42	6	12	108,18	6	12	999,00	13	36,29	10	47
(7)	Česká republika 2	105,11	6	(8)	93,74	6	(8)	58,01	(9)	26,89	(2)	(27)
(15)	Írán 2	89,16	5	(15)	66,82	3	(15)	999,00	(12)	50,93	(12)	(54)

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 11/2005

Pomoc Pákistánu postiženému zemětřesením

Dne 8. října 2005 v 04.50 hodin středoevropského letního času došlo v Pákistánu, v oblasti Kašmíru, k silnému zemětřesení o síle 7,6 magnitudy (tj. přibližně 8. stupeň Richterovy stupnice). Zemětřesení mělo katastrofální následky. Podle údajů před uzavěrkou časopisu bylo jen v Pákistánu usmrceno na 40 000 osob a dalších více než 70 000 osob bylo zraněno. Odhaduje se, že celkově byly zemětřesením postiženy více než tři miliony osob.

Pákistán požádal o mezinárodní pomoc, zejména o záchranné a dopravní vrtulníky, zateplené stany, příkrývky, matrace, potraviny, tablety na úpravu vody, léky a zdravotnický materiál, zdravotnické záchranné týmy a polní nemocnice. Do pomoci se aktivně zapojila také Česká republika.

Pomoc ve formě záchranných jednotek

Na základě rozšířených žádostí o pomoc se dne 11. října 2005 uskutečnilo rozšířené zasedání krizového štábu Ministerstva zahraničních věcí (MZV), kterého se zúčastnili zástupci MV-generálního ředitelství HZS ČR. Na jednání bylo dohodnuto, že ČR jako první pomoc vyšle zdravotnickou záchrannou jednotku.

MZV uvolnilo na realizaci této akce 5 milionů Kč. Dále o pomoci Pákistánu jednala vláda ČR, která na její realizaci uvolnila 25 milionů Kč.

Zdravotnická záchranná jednotka ČR v počtu 23 osob (čtrnáctičlenný tým lékařů a zdravotníků, pětičlenná skupina příslušníků HZS hl. m. Prahy a čtyři záchranáři) odletěla do Pákistánu 12. října, kde začala působit ve městě Rawala Kot, vzdáleném asi 80 km od Islámábádu. Jedná se o značně poničené město s 60 000 obyvateli ležící na náhorní plošině ve výšce 1800 m nad mořem.

Úkolem hasičů bylo celkově řídit jednotku, zajistit návaznost na pákistánské a mezinárodní krizové orgány a zajišťovat logistické zázemí jednotky.

Zdravotnická záchranná jednotka ČR byla vyslána pro působení v trvání pěti dnů na místě. Bylo dohodnuto, že se působení jednotky prodlouží. Dne 18. října 2005 byl vyslán do Islámábádu armádní speciál s posilovou skupinou, která jednotku působící ve městě Rawala Kot posílila a částečně prostrídala. Po prostrídání v místě dále působilo celkem 25 členů jednotky.

Materiální humanitární pomoc

Dne 18. října 2005 vyjely ze skladu Zdravotnického zabezpečení krizových stavů ve středočeské obci Hředly u Zdic dva kamiony naložené téměř 13 tunami materiálu v ceně 10 milionů korun. Jednalo se o léky, příkrývky, chirurgické nástroje, obvazový a další zdravotnický materiál (asi 6,5 tuny) poskytovaný Ministerstvem zdravotnictví ČR doplněný 1000 kusy spacích pytlů a přibližně čtyřmi tunami prostředků na úpravu vody poskytovaných Správou státních hmotných rezerv.

Kontingent s humanitární pomocí přijel dne 19. října 2005 na leteckou základnu Ramstein v Německu, kde proběhla předávka materiálu k dopravě leteckým mostem NATO do Pákistánu.

pplk. Ing. Luděk PRŮDIL, npor. Ing. Tomáš HRADIL,
foto Milan VÁVRŮ, MV-generální ředitelství HZS ČR

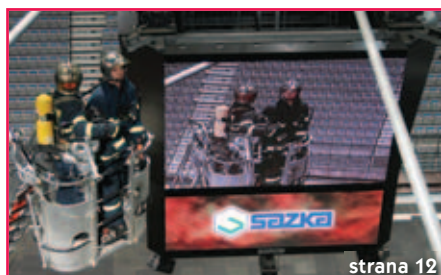
POŽÁRNÍ OCHRANA

strana 6

Neznámá látka v telefonní budce.	4
Zajímavosti z veletrhu INTERSCHUTZ 2005	6
Cisternová automobilová stříkačka 24 – Dennis Rapier.	8
Ochrana před bleskem a přepětím	10
Výchova dětí v oblasti požární ochrany.	11
Mosty požární prevence	12
Chování pyrotechnických výrobků v podmínkách požáru	13

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

strana 12

Podzim 2005 prověřil složky IZS	16
Terorismus překračuje hranice	18

OCHRANA OBYVATELSTVA

Cvičení INEX 3 prověřilo národní radiační monitorovací síť	19
Technická normalizace v oblasti ukrytí obyvatelstva	20
Civilní ochrana v zemích EU - Lotyšská republika	21

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Koncept a teorie bezpečnostního rizika	22
--	----

INFORMACE

Právní úprava podávání a vyřizování stížností	26
Čtyřicet let Opravárenského závodu Olomouc.	27
Obnovení denního studia mládeže	30
Královéhradečtí profesionální hasiči pomáhají občanům již šedesát let	31
Povodňový výcvik v Banskobystrickom kraji	32
Požární útok poprvé s jednotnými stříkačkami	33

PŘÍLOHA

Toxické nebezpečí kouře při požárech

Abrahámoviny, jaké tu ještě nebyly

Minulý měsíc oslavil padesátiny ředitel kanceláře generálního ředitele HZS ČR a předseda redakční rady našeho časopisu plk. JUDr. Zoltán Szaszo. Pravděpodobně nyní všichni, kteří jej znají jsou přesvědčeni o tom, že se redakce dopustila fatální chyby, vždyť „naš Zoli“ má na krku těch narozeninových křížků určitě o něco více.

My však trváme na svém. Námi zmiňované jubilentovy abrahámoviny jsou totiž velmi specifické. Před padesáti lety, přesněji dne 1. října 1955, jako devatenáctiletý mladík vstoupil v Sokolově do řad profesionálních hasičů.

Vyjmenovávat všechna působišť a funkce, kterými od tohoto data až do dnešních dnů plk. JUDr. Szaszo prošel, by nepochybně vydalo na dlouhý seznam. Ten, pokud bychom jej převedli do matematické roviny, má však zcela určité jednoho společného jmenovatele – celoživotní věrnost hasičské profesi.

Své neuvěřitelné jubileum, jenž nesporně aspiruje na zápis do Guinesovy knihy rekordů, prožil oslavenec tradičně v plném pracovním nasazení a s elánem, který by mu mohli závidět mnozí dvacetiletí.

Blahopřejeme

Neznámá látka v telefonní budce

pprap. Radek BURYÁNEK, DiS., HZS Olomouckého kraje, **mjr. Ing. Leopold DOBIÁŠ, por. Bc. Jitka PIKULÍKOVÁ, por. Ing. Miroslava LICHNOVSKÁ,** HZS Moravskoslezského kraje, Chemická laboratoř Frenštát pod Radhoštěm

Dne 9. září 2005 v 10.53 hodin bylo na operační a informační středisko (OPIS) HZS Olomouckého kraje územního odboru Přerov oznámeno Policií ČR, že jejich jednotka obdržela hlášení o výskytu neznámé látky v telefonní budce v obci Přestavlký.

Průběh zásahu

OPIS na místo události vyslalo jednotku ze stanice Přerov s požární technikou CAS 24 a TA/CH.

Při příjezdu k místu události, v 11.10 hodin, zde na jednotku čekala starostka obce Přestavlký a příslušník Policie ČR.

Průzkumem bylo zjištěno, že neznámá látka ulpěla na celém vnitřním prostoru telefonní budky. Od policisty byla získána informace, že se neznámou látkou kontaminovaly dvě civilní osoby (matka s dítětem) a projevily se u nich zdravotní komplikace (zarudnutí obličeje, podráždění očí a sliznic). Velitel družstva látku vyhodnotil jako neznámou a nebezpečnou. Zásahující hasiči pracovali v nejvyšším stupni ochrany, tedy v přetlakových protichemických oděvech OPCH 90 PO. Byly vytýčeny všechny prostory, připraveny potřebné přístroje a dekontaminační stanoviště. Na místo zásahu v 11.45 hodin přijel i požární automobil CAS 24 s velitelem čety, který převzal velení zásahu.

Dvoučlenná skupina příslušníků v OPCH 90 PO provedla proměření celého prostoru telefonní budky i jejího okolí pomocí přístrojů DC-3E-98 (měření dávkového příkonu a plošné aktivity s negativním výsledkem), Oldhamem MX 21 (všechna čidla s negativním výsledkem) a pomocí proužků Detehit (organofosfáty a bojové plyny na jejich bázi – negativní výsledek). Jediný pozitivní výsledek byl zjištěn pomocí pH indikátorových papírků, kdy měřením bylo zjištěna hodnota pH přibližně 5, tedy mírně kyselé prostředí.

Velitelem zásahu a zasahujícími příslušníky z oddělení CHTS bylo rozhodnuto provést odběr vzorků pro potřeby další analýzy a poté celou budku dekontaminovat.

Následně byly odebrány celkem tři vzorky. Prvním byl stěr pomocí navlhčeného mulu, druhým stěr seškrábáním stěrkou a jako třetí byl odebrán telefonní seznam, jehož celý povrch byl pokryt zaschlou vrstvou neznámé látky. Vše bylo uloženo v kontejneru na nebezpečné látky a připraveno k dekontaminaci. Na místo se dostavil i řídící důstojník HZS Olomouckého kraje územního odboru Přerov, kriminální služba Policie ČR a pracovník společnosti Český Telecom, a.s., zástupce provozovatele a vlastníka telefonní budky.

Další skupina hasičů provedla dekontaminaci prostoru budky roztokem sody rozpuštěné ve vodě (vycházelo se z předpokladu, že látka kyselé povahy může být dekontaminovatelná pomocí zásaditého roztoku). Oplach byl proveden vysokotlakým proudem a veškerá tekutina pak byla zachycena do samonosné nádrže a přelita do nádoby pro ADR přepravu. Telefonní budka byla poté opáskována a zabalena do několika vrstev igelitu, přičemž bylo zakázáno její používání do doby výsledku chemické analýzy.

Celý postup se konzultoval s OPIS a mjr. Ing. Leopoldem Dobíšem, vedoucím chemické laboratoře HZS Moravskoslezského kraje Frenštát pod Radhoštěm (dále jen „CHL“). Jednotka HZS Přerov se v 14.07 hodin vrátila zpět na základnu. Odebrané vzorky si v odpoledních hodinách převzala příslušnice CHL k provedení potřebných chemických analýz.

Specifika zásahu

Pozitiva:

- kvalitní vyhodnocení průzkumu veliteli zásahu a zvolení patřičné taktiky,
- nepodcenění situace a dobrá připravenost příslušníků HZS kraje na zásah na nebezpečnou látku,

- vybavení požárního automobilu TA/CH na širokou škálu chemických zásahů,

- dobrá spolupráce se zúčastněnými činiteli samosprávy i státní správy a CHL.

Negativa:

- chybělo vybavení výjezdové skupiny CHL odpovídajícím zásahovým autemobilem, které by bylo schopné pomoci zasahující jednotce,
- velké množství kontaminovaného odpadu.

Analýza neznámé nebezpečné látky

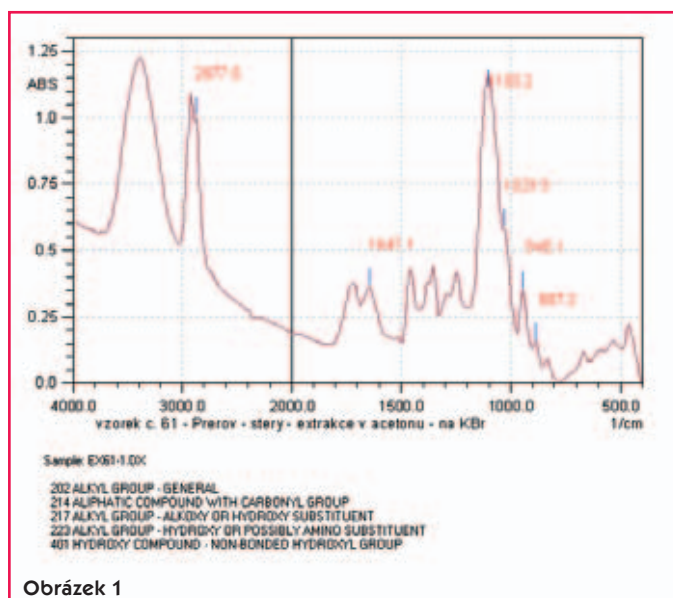
Vlastní analýza odebraných vzorků proběhla na stacionárním pracovišti CHL. V první etapě se určovaly základní nebezpečné vlastnosti neznámé látky, v další etapě se metodami instrumentální analýzy zjišťovalo chemické složení odebraného vzorku.

Určení základních nebezpečných vlastností:

- výbušnost – kopistkový test – negativní,
- hořlavost – látka je hořlavá,
- oxidační test – papírky MERKOQUANT – negativní,
- žíravost pH = 5,8,
- radiometrické měření – provedeno gama-spektrometrem Inspektor 1000, fy Canberra Packard, v. č. 03031205; naměřená hodnota dávkového příkonu $D_p = 0,11$ Sv/h je shodná s hodnotou přírodního pozadí.

Infračervená spektrometrie

Byla provedena na spektrometru FTIR 8300 metodou nakápnutí na tabletu KBr. Ze získaného spektra (obrázek 1) vyplynulo, že molekula zkoumané látky je tvořena alifatickými uhlovodíky s hydroxy a amino substituenty, což je ovšem pro určení látky nedostačující.

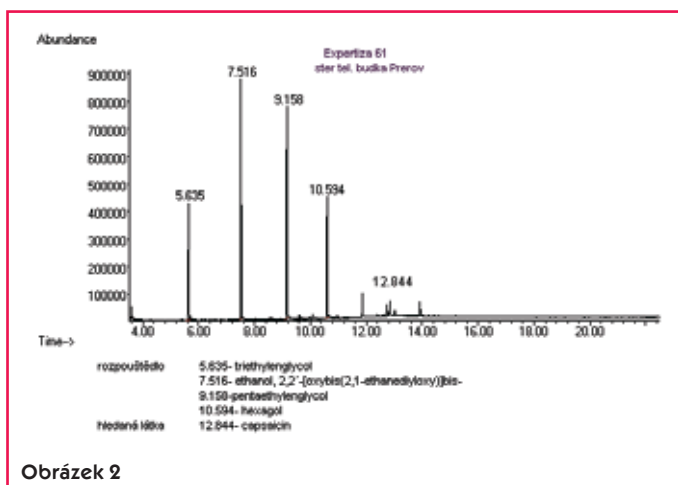
Obrázek 1

Analýza GC-MS

Plynová chromatografie s hmotnostním detektorem byla provedena na sestavě AGILENT TECHNOLOGIE 6890N a 5973N fy HPST. Ze získaného spektra (obrázek 2) je zřejmé, že vzorek obsahuje organické rozpouštědlo a kapsaicin (nonivamid).

Na závěr analýzy bylo možné konstatovat, že zkoumaný vzorek nebyl:

- radioaktivní,
- výbušný,
- oxidační činidlo,
- žíravý,

Obrazek 2

ale byl hořlavý.

Pokud jde o chemické složení tohoto vzorku, šlo přibližně o 10% roztok kapsaicinu v ethylenglykolu.

Kapsaicin

Jde o nový fenomén v oblasti tzv. látek dráždivých. Používá se v roztoku organického rozpouštědla jako policejní plyn a je také obsahem tzv. pepřových sprejů v obchodním řetězci běžně dostupných pod názvem: AXSAIN, ZACIN, MIOTON, ZOSTRIX, CAPSACUTIN, PUNCH, FREEZE, QUICK-TOP, BODYQUARD a další.

Sumární vzorec: $C_{18}H_{27}NO_3$

Chemický název: (E) - N- [(4- hydroxy - 3 - methoxyfenyl)] - 8 - methyl - 6 - nonivamid

Registrační číslo CAS: 404-86-4

Tato látka byla poprvé izolována v roce 1919 z plodů capsica, konkrétně z chili pálivých paprik a cayenského pepře. Podrobně byla studována až po 2. světové válce.

Základní fyzikální a chemické vlastnosti:

- relativní molekulová hmotnost 305,4,
- teplota tání 66-68 °C,
- teplota varu 210-220 °C,
- stupeň hydrolyzy - hydrolyzuje na vanilylamin a kyselinu 7 - metyl 5 - okten 1 - karboxylovou.

Prakticky nerozpustný ve studené vodě, dobře rozpustný v benzenu, ethanolu, acetonu.

Charakteristické znaky účinků pepřového spreje na člověka

Účinky aerosolu této látky dráždí chemogenní receptory bolesti, periferní a centrální receptory tepla případně tlaku krve. Nepůsobí jako dráždivo sliznic, jako ostatní lakrymátory, ale jako prostředek vyvolávající dočasný zánět sliznic. Při zasažení očí způsobuje Kapsaicin - sprej intenzivní podráždění očí způsobující přechodnou slepotu provázenou nesnesitelným pálením a bolestí. Všechny uvedené příznaky postupně odeznívají za 5 až 30 minut po přerušení kontaktu s látkou. Otok víček a zánět může po expozici vyšší koncentrace látky trvat až dva dny. Zasažení dýchacích cest se projevuje kýcháním, kašlem, nadměrnou sekrecí z nosu. Tyto příznaky ustupují do 20 až 30 minut po opuštění zamořeného prostoru.

Účinek této látky na kůži je charakterizován okamžitým zčervenáním zasaženého místa, případně až tvorbou erytému a puchýřů.

Prahové koncentrace kapsaicinu aplikované v podobě aerosolu:

- práh podráždění je 0,05-0,1 mg/m³,
- hranice tolerance je 1-5 mg/m³,
- střední zneschopňující koncentrace 10-100 mg. min/m³,
- střední letální koncentrace je 18 000-40 000 mg. min/m³,

Ochrana zasahujících jednotek:

- nejvyšší stupeň ochrany.

První pomoc

Nechráněná osoba zasažená touto chemikálií musí urychleně opustit zamořený prostor. V rámci hygienické očišty se provádí

dí odmoření očí, nosu, úst a hrdla 2% vodným roztokem hydroxidu sodného nebo Ophthalem nebo borovou vodou. Stejnými chemikáliemi jako při ošetřování očí se provede výplach úst a hrdla. Pokožku omýváme teplou vodou a mýdlem. Na silně podrážděná místa pokožky je třeba na několik minut (3-4 minuty) přiložit tampon namočený v 10% roztoku síranu sodného v 50% ethanolu. Případy těžkého zasažení řeší lékař, který může podat anestetika, antibiotika a kortikoidy.

Závěr

V posledních letech se v České republice množí případy zneužití tzv. pepřových sprejů (např. Globus Olomouc, Metro Praha, Kulturní dům Kopřivnice). Ve všech případech jsou hlavními aktéry likvidace těchto problémů jednotky HZS ČR. Je nutné zdůraznit, že tyto látky nelze identifikovat běžnými prostředky detekce, které jsou ve vybavení jednotek HZS ČR, ale pouze metodami instrumentální analýzy (GC-MS).

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 21. září do 25. října roku 2005

21. 9. • **Brusný stroj** firmy Geering v obci Lině-Sulkov, okr. Plzeň-sever. **Příčina** - porucha v řídicím systému brusky - změna technických parametrů. **Škoda** - 2 000 000 Kč.
3. 10. • **Střecha dvoupodlažní prodejny** Gastor v Jeseníku. **Příčina** - technická závada komínového tělesa. **Škoda** - 3 600 000 Kč.
12. 10. • **Stodola s uskladněnou lisovanou slámou** v Oldřichově, okr. Opava. **Příčina** - v šetření. **Škoda** - 3 000 000 Kč.
14. 10. • **Rodinný domek a dva osobní automobily** v Trubíně, okr. Beroun. **Příčina** - úmyslné zapálení. **Škoda** - 3 000 000 Kč.
- **Nákladní automobil** na 76,5 km dálnice D1 ve směru na Prahu, okr. Pelhřimov. **Příčina** - v šetření. **Škoda** - 1 700 000 Kč.
16. 10. • **Rodinný domek** v obci Libodřice, okr. Kolín. **Příčina** - nedbalost při manipulaci s topidlem na propan butan. **Usmrceno** 1 dítě a **zraněny** další 2 osoby. **Škoda** - 1 500 000 Kč.
- **Rodinný dům OKAL** v obci Klecany-Drasty, okr. Praha-východ. **Příčina** - v šetření. **Zraněny** 2 osoby. **Škoda** - 2 850 000 Kč.
19. 10. • **Kotelna elektrárny EMĚ I** Velké Počaply, okr. Mělník. **Příčina** - únik LTO a vznícení od hořáku. **Škoda** - 2 500 000 Kč.
22. 10. • **Návěs tahače** na silnici R6 u Boroviček, okr. Rakovník. **Příčina** - defekt pneumatiky a její následný požár. **Škoda** - 2 500 000 Kč.
23. 10. • **Střecha objektu garáží obytné budovy** v Praze 16 - Lipencích. **Příčina** - v šetření. **Škoda** - 2 000 000 Kč.
- **Historický železniční vagon a sklad** v Kamenickém Šenově, okr. Česká Lípa. **Příčina** - v šetření. **Škoda** - 10 000 000 Kč.
25. 10. • **Stříkáč box lakovny** firmy BEAST v Benešově. **Příčina** - v šetření. **Škoda** - 4 000 000 Kč.

pplk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV-generální ředitelství HZS ČR

Zajímavosti z veletrhu INTERSCHUTZ 2005

pplk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor

Automobil FRAP – sanita nebo požární automobil?

Návštěvníci letošního veletrhu Interschutzh 2005 měli možnost vidět mezi vystavenými požárními automobily také automobily určené pro záchranáře, a to tzv. kompaktní nebo přesněji univerzální záchranářské automobily. Jedním z představitelů takové techniky je automobil s označením FRAP (Fire – Rescue – Ambulance – Personnel), který je vestavěn do karosérie účelového automobilu Iveco Daily 50 C 13 V a je určen zejména pro hasiče odlehklých oblastí, vzdálených od míst se zdravotnickou záchranou službou. Jde o kombinaci rychlého zásahového automobilu a sanity. Požární část účelové nástavby je vybavena nádrží na 200 l vody a vysokotlakým hasicím zařízením s výkonem 2,5 litru vody za minutu při 10 MPa, s 50 m dlouhou hadicí. Dále je zde hydraulické vyprošťovací zařízení a další věcné prostředky PO běžně

Záchranářský automobil FRAP vyrobený společností Magirus

používané v RZA. Toto vše se nachází za levými bočními dveřmi účelové nástavby. Zdravotnická část účelové nástavby je v zadní části automobilu a je vybavena nosítky, základním zdravotnickým materiálem a přístroji podobně jako v sanitním automobilu. Přístup-

ná je zadními dvoukřídlovými dveřmi. Třetí část účelové nástavby za pravými postranními dveřmi je prostor, kde mohou sedět další dvě přepravované osoby. Kabina osádky (řidiče) je vybavena třemi sedadly a od účelové nástavby je oddělena.

FRAP (prostor pro hasicí technologie)

FRAP (sanitní prostor)

FRAP (prostor pro osoby)

Zařízení LUF – dálkově ovládaná proudnice nebo vozidlo?

Zkratka LUF (Lösch-Unterstützungsfahrzeug) je možné přeložit jako „Hasicí podpůrné vozidlo“. Zařízení LUF je také možné hodnotit jako dálkově ovládanou samohybnou proudnici, určenou k velkoobjemovému hašení vodní mlhou. Na veletrhu jej předvedlo hned několik vystavovatelů. Podívejme se na toto zařízení podrobněji. Pohyb dvoutunového samohybu zajišťuje čtyřválcový vznětový, vzduchem chlazený motor DEUTZ s výkonem 78 kW. Jeho rychlost je asi 6 km za hodinu. Zařízení LUF je vybaveno jednak pevně vestavěným ovládacím místem, a to po pravé straně, a jednak bezdrátovým dálkovým ovládáním, které má dosah na vzdálenost až 300 m, a je vedle náhradních baterií vybaveno také nabíječkou. Na přední a zadní straně podvozkové části jsou umístěny 300 W xenonové světlomety. Voda pro hašení je k zadní straně LUF přivedena dvěma hadicemi (v německém provedení 2x ϕ 65 mm), zde pokračuje přes vestavěná čerpadla s průtokem 400 l za minutu, nerezový filtr s velikostí ok 120 mikronů, při-

Přední část LUF 60 (detail trysek v proudnici)

Přední část LUF 60 (detail trysek v proudnici)

padně přes pěnотvorný příměšovač do 360 trysek umístěných ve čtyřech řadách po obvodu proudnice. Zde je voda vstříkována do silného proudu vzduchu, se kterým vytváří vodní mlhu. Výškové nastavení proudnice v rozsahu 0 až +40 stupňů zabezpečuje hydraulický mechanismus. Zařízení LUF v transportním stavu je dlouhé 2300 mm, široké 1350 mm a vysoké 2000 mm.

LUF 60 při hašení

Osvětlovací balón

Osvětlovací balón je zařízení, které s určitou nadsázkou lze přirovnat k malému halogenovému slunci. Jeho hlavní předností je schopnost osvětlit místo zásahu světlem podobným dennímu. Různí výrobci nabízejí různá provedení těchto osvětlovacích balónů, a to od balónů určených pro vestavbu do požárních automobilů, přes přívěsné osvětlovací stanice s podstatně větším výkonem, vlastní elektrocentrálou a stožárem až po přenosné stanice, které jsou řešeny pro nošení na zádech.

Principem této novinky je výkonný zdroj světla umístěný v kouli, která světlo účinně rozptyluje, přitom horní část koule je opatřena vrstvou odrážející světlo směrem dolů. K zajímavostem patří například to, že na pohled křehká konstrukce balónu prý může odolávat rychlosti větru až do 100 km za hodinu.

Pro pevnou zástavbu do požárních automobilů byly zpravidla představeny osvětlovací balóny s průměrem od 1 do 1,5 m a výškou stožáru do 5 m od země. Ty jsou zpravidla vybaveny 2000 W halogenovou žárovkou a osvětlují plochu velkou přibližně 1400 m², a plnohodnotně svítí zpravidla do 20 sekund od zapnutí. Pozornost hasičů se zaměřovala i na přenosná provedení, která jsou vybavena balónem o průměru přibližně polovičním a stožárem s výškou okolo 2 m od země. Tato bateriová zařízení osvětlují zpravidla plochu do 100 m².

Použití osvětlovacích balónů při zásahu

Osvětlovací balón (vnitřní uspořádání)

Cisternová automobilová stříkačka 24 – Dennis Rapier

pplk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto autor a archiv autora

Britská automobilová značka **DENNIS** patří mezi nejstarší v Evropě. Již v roce 1895 ji založil teprve čtyřiačtyřicetiletý John Dennis, který v roce 1894 opustil své rodné město Devon a odešel za prací do Guildfordu. Jeho prvními výrobky byly bicykly, vyvinuté společně s jeho bratrem Raymondem. První motorové vozidlo nová společnost vyrobila v roce 1898, byla to tříkolka s francouzským jednoválcovým motorem De Dion, ale skutečný automobil následoval již v roce 1901.

Za počátek výroby požární techniky je možné považovat rok 1908, kdy byla vyrobena pravděpodobně první motorová stříkačka Dennis pro hasiče z Bradfordu a v roce 1910 tato společnost dodala i svůj první požární automobil, a to hasičům v Londýně. Britská automobilka Dennis Specialist Vehicle je známá mimo jiné i výrobou proslulých patrových londýnských autobusů.

■ Dennis Rapier

Konstruktéři při konstrukci podvozku Dennis Rapier v požární verzi vycházeli nejen z dlouhé tradice výroby požárních automobilů, ale i z bohatých zkušeností s výrobou autobusů. Vznikl tak doslova unikátní podvozek poháněný zadní nápravou, vhodný především pro provoz v městském prostředí. Při rozvoru

3600 mm měl průměr zatáčení pouhých 12 m. Další předností podvozku byla jeho šířka 2330 mm a výška pouhých 2470 mm. Výborná stabilita automobilu vycházela nejen z užití kvalitních radiálních bezdušových pneumatik o rozměru 265/70 R x 19,5, významněji ji ovlivňovalo nízko uložené těžiště s malou světlou výškou podvozku. S tím však také souvisely poměrně malé nájezdové úhly a velké přesahy karosérie, zejména přední, který byl 1290 mm před přední nápravu a vytvářel nájezdový úhel pouhých 15°.

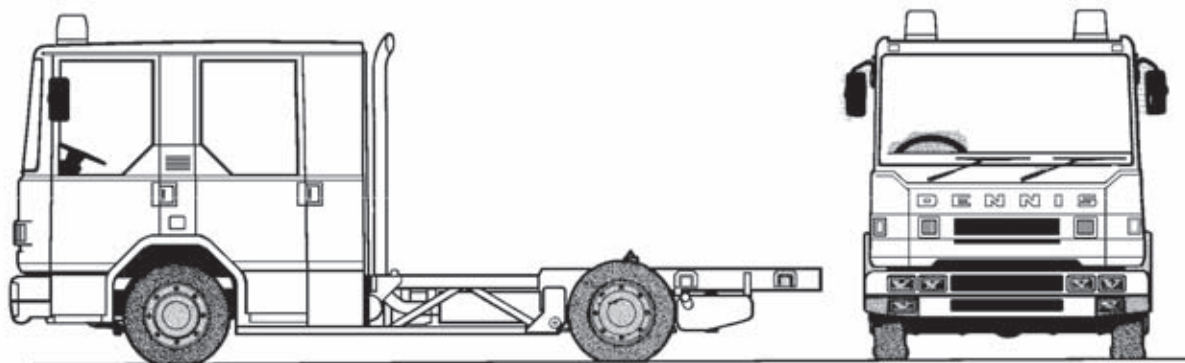

Šestiválcový přeplňovaný vznětový motor řady Cummins s označením C8.3 250 10 měl výkon 186 kW při 2400 otáčkách za minutu, splňoval emisní normu EURO II a ve spojení s automatickou převodovkou typu Allison MDCR umožňoval velmi dynamickou jízdu. Palivová nádrž o objemu 125 l byla nabízena v alternativě z běžné oceli nebo z nerezové oceli.

Na ostrovní podmínky nezvykle hranatá karosérie kabiny osádky byla vyrobena z nerezové oceli a byla vybavena dvěma řadami sedadel celkem pro šest osob. Sklopná kabina byla dlouhá 2890 mm a ve srovnání s kabinou osádky CAS K25 – L 101 poněkud užší a nižší, přesto její vnitřní prostor byl poměrně pohodlný. Bezproblémový byl také nástup do kabiny, neboť podlaha byla ve výši pouhých 860 mm od země a byla přístupná pomocí jediného schodu vysokého 440 mm. Pro konstruktéry byla příznivá také výška horní roviny rámu, pouhých 760 mm od země, která umožňovala výrobcům účelových nástaveb velmi nízké uložení jak hasicí technologie, tak požárního příslušenství, které bylo v tomto případě snadno přístupné ze země.

■ Cisternová automobilová stříkačka

Požární automobily na podvozcích Dennis Rapier a v několika případech také na podvozku Dennis Sabre se u hasičů v České republice

Podvozek automobilu Dennis Rapier

začaly používat začátkem devadesátých let 20. století. V první fázi bylo zakoupeno několik kompletních cisternových automobilových stříkaček přímo od výrobce z Velké Británie. Tam na výrobě požárních automobilů spolupracovala společnost Dennis s firmou pro výrobu účelových nástavb společností Carmichael ve městě Worcester.

Později byla zahájena výroba české verze této cisternové automobilové stříkačky, a to ve společnosti THT, s.r.o. Políčka. Na dovezený podvozek byla vyvinuta vlastní karosérie účelové nástavby vyrobená v zahraniční licenci z polyesteru vyztuženého skelnými vlákny. Ta tvořila jediný celek s nádržemi na hasivo a skříňemi pro uložení požárního příslušen-

ství. Poprvé u nás byla u CAS použita poměrně malá nádrž na vodu, a to o objemu pouhých 1800 l doplněná nádrží na pěnídlo o objemu 100 l. Pro čerpací jednotku, uloženou tradičně v zadní skříni, bylo použito požární čerpadlo Godiva GMA 2700 s průtokem $2700 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ při jmenovitých parametrech, to také vedlo výrobce k použití obchodního označení CAS 27. Vysokotlaká část čerpací jednotky umožňovala průtok $200 \text{ l} \cdot \text{min}^{-1}$ při 4 MPa a byla napojena na vysokotlakou hadici o světlosti 25 mm a délce 60 m, která byla ukončena kombinovanou proudnicí. Mezi standardní vybavení této CAS patřil osvětlovací stojár se dvěma světlomety po 1000 W a s výškou vysunutí 5 m nad zem. Zdrojem elektrického proudu byla elektrocentrála o výkonu 4,5 kVA. Přední část podvozku byla opatřena lanovým navijákem s elektrickým pohonem, který měl tažnou sílu 20 kN a délku lana 25 m. Cisternová automobilová stříkačka 24 měla následující celkové rozměry, její délka byla 7215 mm, šířka 2390 mm a výška v nezátíženém stavu 2990 mm. K výšce je nutné dodat, že byla nepříznivě ovlivněna čtyřdílným čtrnáctimetrovým výsuvným žebříkem, který včetně úchytů byl vysoký téměř 500 mm a byl pro svou délku umístěn i nad kabinou osádky. Maximální rychlost CAS byla stanovena na $125 \text{ km} \cdot \text{h}^{-1}$, a to při celkové hmotnosti, která činila 12 000 kg. Dalšími, na svou dobu významnými, prvky v konstrukci podvozku bylo užití ABS a ASR.

■ Mimořádné jízdní vlastnosti

Tato CAS byla později vybavována motorem typu C 260 21, který měl při zdvihovém objemu 9268 cm^3 a při 2400 otáčkách za minutu výkon zvýšen na 191 kW. Dnes se již tento mimořádně kvalitní požární automobil nevyrábí a jak se zdá, bude české hasičské praxi velmi scházet, a to zejména pro jeho mimořádné jízdní vlastnosti.

CAS Dennis Rapier (Carmichael)

CAS 24 - Dennis Rapier (THT Políčka)

Ochrana před bleskem a přepětím

Dne 13. října 2005 se konala v budově Muzea Policie ČR mezinárodní konference pod názvem Atmosférické výboje a protipožární ochrana budov, kterou uspořádaly Fakulta bezpečnostního inženýrství Vysoké školy báňské – Technické univerzity Ostrava a Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství ve spolupráci s firmou DEHN + Söhne.

Cílem konference byla výměna zkušeností a nových poznatků z oblasti požární ochrany, kdy ke vznícení dochází působením blesku při bouři a atmosférickém přepětí v síti nn (vedení nízkého napětí). Problematika škod způsobených bleskem a přepětím zasahuje do oblasti požární ochrany, bezpečnosti práce a průmyslové bezpečnosti. Zároveň konference poskytla informace o dalším očekávaném vývoji v České republice, především z hlediska evropských norem.

■ Bouřky a blesk

V průběhu roku bývá u nás průměrně 25 až 40 bouřkových dní.

Blesk (z indogermánského slova bhlei = svítit) je fascinující fenomén s ničivým potenciálem, kterým se lidstvo zabývá od počátku své existence. Síla tohoto přírodního živlu láme stromy, ničí budovy a zabíjí živé. Typický bouřkový mrak kumulonimbus (má kvěťákový tvar) je z fyzikálního hlediska obrovský generátor elektrostatické elektřiny, kde každá buňka je schopná produkovat průměrně dva až čtyři blesky za minutu, intenzita elektrického pole dosahuje řádově stovek kV/m.

Bouřkám ani blesku nelze zabránit, člověk a jeho majetek před nebezpečím a škodlivými účinky elektřiny z bouřek a při manipulaci s elektrickým proudem mohou ochránit bleskosvodní systémy a aktivní jímací soustavy. Hromosvod, který odvádí energii blesku do země, se na budovách instaluje už téměř 250 let. K jeho vzniku přispěl i český vědec Prokop Diviš, proto je hromosvod na našem území v porovnání s ostatními evropskými zeměmi relativně častěji užíván a je také poměrně na dobré úrovni.

■ Co říkají statistiky

Z hlediska statistického sledování požárů patří mezi elektrické iniciátory, kromě elektrické jiskry, zkratu, oblouku a dalších, také atmosférický výboj.

První část přednášek byla věnována analýze a klasifikaci škod způsobených bleskem a statistickým údajům o škodách při požárech způsobených atmosférickými výboji. Účastníci konference byli seznámeni se systémy detekce blesků a metodami zachycení signálů pomocí detekčních čidel, která jsou rozmístěna na území Německa, Rakouska, Maďarska a Polska. Reagují na elektro-

magnetické záření a pomocí systému GPS zakreslí výskyt atmosférických výbojů na mapě a určí i typ blesku, polaritu a další údaje.

Nejčastějšími objekty, které bývají zasaheny bleskem, jsou rekreační chaty a chalupy, kůlny dřevníky a stodoly, vysokokmenné lesy, zejména jehličnaté, budovy rozvodných zařízení, věže, stožáry a pouliční lampy, stohy slámy, travní porosty, hrabanka, rašelina atd.

Kromě škod na majetku došlo v letech 1995 až 2004 v ČR při požárech ke zranění 49 osob, z toho 28 zasahujících hasičů. V roce 2003 blesky způsobily 92 požárů, na rozdíl od roku 2004, kdy počet požárů klesl na 51.

■ Stále více elektroniky

Další blok příspěvků se zabýval moderními hasivými, jejichž používání si vyžaduje stále se zvyšující množství elektroniky a elektrických rozvodů ve veřejných budovách i v našich obydlích a také vliv některých těchto chemických látek na ekologii, konkrétně působením halonů na porušování a zvětšování ozónové díry. Elektroniku, která nás obklopuje, může vyřadit z provozu výpadek elektrického proudu v důsledku přepětí, které vyvolal atmosférický výboj. Proto je nutné napájecí soustavy nn zabezpečovat vnitřními systémy přepětí ochrany. I když simulace blesku je při laboratorních zkouškách velmi obtížná, podařilo se vyvinout účinná ochranná zařízení vyrovnávající síťová napětí a chránící síť nn před přepětím.

Při instalacích sítí nn, vedení napájecích kabelů k zařízením vzduchotechniky vně budovy, instalacích anténních stožárů, řešení přívodů datových a komunikačních sítí dochází často ke křížení s vedeními hromosvodů a montážním chybám ve volbě vhodných kabelů, a dodržování jejich vzdáleností od zařízení hromosvodů, které pak umožní přeskok a zavlčení blesku do budovy.

Často není soulad mezi vnitřní a vnější ochranou před atmosférickými výboji. Kontroly na těchto montážních pracích se provádějí podle zákona č. 251/2005 Sb., o inspekci práce, s účinností od 1. července 2005.

■ Normalizace v České republice a v Evropě

Závěr konference patřil normám Evropské unie. Se vstupem do Evropské unie platí evropské právní normy také v České republice. V evropských předpisech je nutné vnější ochranu, tak jak ji známe v České republice, rozšířit o vyrovnání potenciálů bleskových proudů. Jednou z příčin požárů je nedostatečné zabezpečení elektrických zařízení. Zavádění evropských standardů do elektroniky v ČR souvisí i s ochranou před bleskem a přepětím. Mezinárodní elektrotechnická komise IEC stanovila normy pro ochranné systémy a ochranná opatření, aktivní jímáče a vypracovala metodiku pro stanovení rizika. Nový soubor evropských norem by měl být v České republice přijat a schválen do konce února 2006. Zásady nové standardizace ovládá na 300 vyškolených členů Mezinárodního klubu ochránářů před bleskem (ILPC) z České republiky, kteří budou poskytovat odborné poradenství.

Ve veřejném zájmu tak budou hlavním předmětem ochrany lidské životy, historické památky a veřejné služby (státní sektor). Ochrana soukromých rodinných domů a rekreačních chat závisí na majiteli, nakolik si svého majetku cení a jaké riziko připouští. Jeho postoj pak bude hlavním předmětem dohody s pojišťovnami. Vyhláška č.137/1998 Sb., o obecných technických požadavcích na výstavbu, je právní norma, která určuje jaké budovy musí být chráněny hromosvodem.

por. Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

Výchova dětí v oblasti požární ochrany

kpt. Ing. Zdeněk RÁŽ, MV-generální ředitelství HZS ČR

Na základě Pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (čj. 12050/03-22 ze dne 4. března 2003) byla do vzdělávacích programů škol začleněna tematika ochrany člověka za mimořádných událostí. Žáci a studenti základních, středních, speciálních a vyšších odborných škol se tak v rozsahu nejméně šesti vyučovacích hodin v každém ročníku seznamují s tím, jak se chránit před různými druhy ohrožení a jak se chovat při mimořádných událostech.

V rámci výuky se probírá problematika živelních pohrom, úniku nebezpečných látek, chování při použití nebo hrozbě použití výbušniny a po nálezů či obdržení podezřelého předmětu, používání telefonních linek tísňového volání, rozpoznávání varovného signálu a činnosti po jeho vyhlášení včetně zásad pro opuštění bytu nebo ohroženého prostoru a přípravy evakuačního zavadadla, a také činnost integrovaného záchranného systému a poskytování první pomoci. K této tematice vydalo Ministerstvo vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR (dále jen MV-GR HZS ČR) kromě jiných metodických pomůcek i příručku pro učitele základních a středních škol „Ochrana člověka za mimořádných událostí“ (viz článek v časopisu 112 č. 7/2004), kterou již v roce 2003 každá škola obdržela prostřednictvím hasičského záchranného sboru příslušného kraje. Jedna z kapitol této příručky (Téma č. II, Živelní pohromy, písm. D. Požáry) se stručně zabývá problematikou požárů.

Statistika dokládá nutnost preventivní výchovy

Budeme-li vycházet z údajů zveřejněných MV-GR HZS ČR ve Statistické ročence 2004, zjistíme, že podíl evidovaných požárů na celkovém počtu jednotlivých druhů událostí byl v minulém roce 20,5 %. Dále zde zjistíme, že v souvislosti s příčinou vzniku požáru jsou děti do 15 let spojovány s 380 případy. Jednalo se o požáry s celkovou přímou škodou dosahující 56 mil. Kč, při kterých dvě děti přišly o život a 40 dětí bylo zraněno.

Děti si často neuvědomují následky, které mohou svým jednáním způsobit. Ke snížení možnosti vzniku požáru z neznalosti možných důsledků je důležité preventivně výchovně vzdělávání dětí zejména školního věku. Proto MV-GR HZS ČR zahájilo v roce 2003 práce na rozpracování výše uvedené kapitoly o požárech do samostatné příručky „Výchova dětí v oblasti požární ochrany“, jejímiž autory jsou Bohdan Mikulka, Štěpán

Mikulka a Mgr. Miroslav Piňos. Příručka je určena učitelům základních a speciálních škol a od září tohoto roku je distribuována do škol prostřednictvím hasičských záchranných sborů krajů. Následovat bude obdobná příručka pro učitele středních škol, jejíž distribuce se předpokládá v roce 2006 po ukončení výroby doprovodné videokazety. Předpokládáme, že příručka „Výchova dětí v oblasti požární ochrany“ bude pro učitele dobrou pomůckou k tomu, aby přístupnou formou mohli svým žákům přiblížit nejen širokou oblast požární ochrany, ale i některé další oblasti, se kterými se mohou ve svém životě setkat.

Obsah příručky

Příručka je rozdělena na několik částí. Po úvodu následuje teoretická část, ve které je základní soubor informací o požární ochraně včetně základních principů chování pro předcházení vzniku požárů nebo postupů v případech, že požár vznikl. Autoři se snažili sestavit tyto informace tak, aby učitelé mohli odpovědět na případné dotazy žáků a zároveň, aby sami žáci měli možnost pochopit některé důležité souvislosti. Tato část obsahuje následující kapitoly:

- Legislativa dotýkající se požární ochrany v ČR (zákon o požární ochraně, zákon o Hasičském záchranném sboru České republiky, zákon o integrovaném záchranném systému, zákon o krizovém řízení, vyhláška o požární prevenci, vyhláška o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany)
- Hoření (základní předpoklady hoření a podmínky pro hoření, třídy požárů, požárně technické charakteristiky látek, jevy doprovázející hoření)
- Požár a elementární teorie hašení (fáze požáru, teorie hašení, hasební látky)
- Hasicí přístroje (vodní, pěnové, sněhové, práškové a halonové hasicí přístroje)
- Zásah (převzetí zprávy o události, zásah a činnost jednotek požární ochrany, úkoly občanů při zásahu jednotek požární ochrany, požáry lesa, dopravní nehody, nebezpečné látky a ekologické havárie)
- Některá témata první pomoci a zdravotní (úraz elektrickým proudem, popáleniny a opaření, otravy zplodinami hoření a vybranými látkami)
- Nebezpečí v přírodě a ve městě (zrlost a únosnost ledu, bouřky)
- Podstata a systém výuky
- Sociální dovednosti
- Jak upoutat, zaměřit a udržet pozornost žáků
- Strach a úzkost
- Psychické trauma a stres
- Úloha motivace v práci s dětmi

Metodická část je rozdělena na první cyklus (1. stupeň ZŠ) a druhý cyklus (2. stupeň ZŠ) a obsahuje konkrétní příklady výkladu jednotlivých bloků a ověření získaných vědomostí a dovedností. Jako součást výuky je doporučena i návštěva stanice HZS kraje nebo návštěva hasičů při výkladu ve třídě.

Závěrem si dovoluji citovat jednoho z autorů příručky psychologa Mgr. Piňose: „Výchozí myšlenka, která dala náhonec koncepci celé vznikající publikaci, byla ta, že jsme si velmi dobře uvědomovali současnou přetíženost pedagogického personálu. Danou situaci jsme se pokusili řešit tím, že byly do značné míry omezeny nároky na sekundární přípravu učitelů, což by mělo usnadnit zavádění publikace do praxe. Snažili jsme se doslova o vytvoření jakýchkoli „příprav“ k jednotlivým blokům (diskusním celkům), na jejichž využití během výuky jsou učitelé často zvyklí. Jestli se nám to povedlo nebo ne, posoudíte nejspíše sami...“

Příručka byla vydána v nákladu osmi tisíc kusů jako neprodejná jednorázová účelová publikace včetně dvou videokazet. Nelze ji proto objednat. Předpokládáme, že každá základní nebo speciální škola by měla do konce roku 2005 obdržet prostřednictvím příslušného HZS kraje zdarma jednu publikaci spolu s doprovodnými videokazetami (pro mladší žáky 1. cyklu a pro starší 2. cyklus). Celý text příručky včetně doprovodných filmů lze nalézt také na internetu, a to na adrese http://www.mvcr.cz/udalosti/prirucky/proskoly/pozarni_ochrana.html.

Pokud budou mít školy zájem o zakoupení doprovodných filmů i na jiných nosičích, mohou si je objednat na adrese: Jaroslav Smékal, P. O. BOX 75, 535 01 Přelouč nebo na www.vyukove filmy.cz

Mosty požární prevence

Mosty 2005 se už svým druhým ročníkem zapsaly do knihy velkých počínů v oblasti požární prevence. Šlo o odborný seminář, na kterém se 3. října 2005 setkali zástupci HZS krajů, státní správy a samosprávy – pracovníci odborů výstavby a krizových managementů, dobrovolných hasičů, vysokých škol a vědeckých ústavů působících v oblasti požární ochrany, stejně jako zástupci firem, jejichž doménou je tato oblast.

Akce se konala v nejmodernějším víceúčelovém kulturním a sportovním stánku ve střední a východní Evropě, Sazka Areně, pod záštitou generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslava Štěpána, primátora hl. m. Prahy MUDr. Pavla Béma a ředitele HZS hl. m. Prahy plk. Bc. Dalibora Gosmana.

„Součástí zajištění celkové bezpečnosti je prevence, která je vzhledem ke křehkosti infrastruktury hlavního města velmi závažná,“ řekl ve svém úvodním slovu náměstek primátora hl. m. Prahy Mgr. Rudolf Blažek. *„Také zde je důležitá trvalá a cílená součinnost všech bezpečnostních složek. Jen společné úsilí všech týmů integrovaného záchranného systému může přinést užitek a bezpečí.“*

Náměstek generálního ředitele HZS ČR pro prevenci a plánování plk. Ing. Miloš Svoboda pak uvítal iniciativu HZS hl. m. Prahy, který se stal hlavní pořadatelem akce.

Byli to právě pražští profesionální hasiči, kteří pro pozvané hosty připravili tři bloky přednášek, zaměřených na problematiku posuzování shody stavebních výrobků, kolaudace staveb, požární bezpečnostního řešení staveb, sprinklerové ochrany, ochrany ocelových konstrukcí a vzduchotechnických zařízení a další. Nechyběla zde ani vystoupení vztahující se na halu Sazka Areny, kterou si účastníci semináře měli možnost prohlédnout, včetně vybraných prostor technického zázemí. Tato budova si vyžaduje zvlášť specifické protipožární a jiná bez-

pečnostní opatření hlavně vzhledem k možné návštěvnosti až dvaceti tisíc návštěvníků (18 000 míst na ochozech a 2000 míst na barech a ve sky boxech).

Sazka Arena byla již od počátku svého vzniku inspirujícím a ambiciózním projektem. Díky tomu se mohli účastníci semináře dozvědět velmi zajímavé informace.

■ Cvičení na ledové ploše

Součástí semináře požární prevence Mosty 2005 bylo také taktické cvičení HZS hl. m. Prahy, konané poprvé uvnitř haly, zaměřené na likvidaci následků úniku nebezpečné látky a na záchranu zraněné osoby z výšky.

V historické premiéře vjely čtyři požární automobily se záchranáři na ledovou plochu Sazka Areny, aby uskutečnili zásah v pátém podlaží, téměř pod kopulí kovové konstrukce haly. Z automobilového žebříku vystoupili záchranáři ve výšce dvaatřiceti metrů, aby provedli průzkum zasaženého prostoru a zásah proudem C52 s použitím hadicového vedení. V kouři hasiči objevují tělo zraněného muže. Na pomoc jsou přivoláni lezci, kteří vylézají po žebříkové sadě nahoru. Fixují nehybné tělo v evakuačních nosítkách a pomocí spouštěcího zařízení se postiženého snaží spustit spolu s jedním lezcem dolů. Tady se nedá nic uspěchat. Každý krok mezi trubkami nosného systému haly musí být promyšlený. Požár je uhašen a zraněný je bezpečně na zemi.

Jak nás informoval velitel cvičení npor. Ing. Miloš Němec, nejnáročnější fází cvičení bylo přenesení figuranta z lávky do volného prostoru přes ocelové zábradlí. Ukázka v unikátním prostředí se zdařila a pražští hasiči mají zase o jednu zkušenost více.

kpt. Josef NITRA,
foto Milan VÁVRŮ a kpt. Miloš VOREL

Chování pyrotechnických výrobků v podmínkách požáru

mjr. Ing. Jiří POKORNÝ, Ph.D., mjr. Ing. Věra ŽÍDKOVÁ, mjr. Ing. Radim BEZDĚK, HZS Moravskoslezského kraje, foto archiv HZS Moravskoslezského kraje

Kulturní, společenské a sportovní akce konané s využitím pyrotechnických výrobků jsou běžnou součástí každodenního života. Přesto nebo možná právě proto, že jejich prodej je spíše sezonní záležitostí spadající do předvánočního a novoročního období, nebývá požární ochraň věnována náležitá pozornost. V následujících odstavcích jsou popsány příprava, průběh a výsledky zkoušek ve skutečném měřítku, jejichž cílem bylo zdokumentování chování těchto materiálů v podmínkách požáru.

Pyrotechnické výrobky, jejich definování, dělení a limitní přípustná množství v prodejních prostorách a příručních skladech

Podmínky pro provádění hornické činnosti a činnosti prováděné hornickým způsobem, bezpečnosti a ochrany zdraví při těchto činnostech, bezpečnosti provozu, ochrany pracovního prostředí, podmínky pro výzkum, výrobu a uvádění výbušnin, výbušných předmětů a pomůcek na trh jsou vymezeny zákonem č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů [1]. Ve smyslu § 21 uvedeného zákona jsou podrobnosti o pyrotechnických výrobcích dále specifikovány vyhláškou č. 174/1992 Sb., o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi [2].

Ve smyslu výše uvedených právních předpisů se za pyrotechnické výrobky považují výrobky, které obsahují pyrotechnické slože, popřípadě i výbušniny v tuhém nebo kapalném stavu a jsou určeny pro zábavné nebo technické účely. Pyrotechnickými složemi se rozumí mechanické směsi hořavin, oxidovadel, pojiv a dalších přídatných látek, jejichž chemickou přeměnou se vyvolávají světelné, tepelné, zvukové, dýmové, tlakové

a pohybové účinky (pyrotechnické efekty).

Pyrotechnickými výrobky jsou dle [2]

- pyrotechnické předměty, nebo
- výbušné předměty.

Pyrotechnické předměty obsahují technologicky zpracované pyrotechnické slože, případně také malá množství výbušnin. Jsou nebezpečné především požárem a při dodržení návodu k používání by neměly ohrozit výbuchem bezpečnost osob a majetku. Výbušné předměty obsahují technologicky zpracované pyrotechnické slože a výbušniny, které mohou výbuchem ohrozit bezpečnost osob a majetku.

Pyrotechnické předměty pro zábavné účely se podle stupně nebezpečnosti zařazují do tříd I, II a III (za nejbezpečnější se považují předměty třídy I), pro technické účely do podtříd T0 a T1. Výbušné předměty se zařazují do třídy IV a podtřídy T2 a vztahují se na ně také předpisy o výbušninách [1].

Vyhláška o pyrotechnických výrobcích [2] stanoví požadavky zejména na výrobu, balení, označování, vystavování, prodej a skladování. Obecně platí, že pyrotechnické předměty musí být skladovány a vystavovány tak, aby případným výbuchem nebo požárem nebyly ohroženy životy a zdraví osob.

Pyrotechnické předměty třídy II a III a podtřídy T1 se mohou skladovat

- v prodejní místnosti v množství nejvýše 100 kg (s maximálním obsahem 20 kg pyrotechnických složí),
- v příručním skladě s vyloučením stálé přítomnosti osob v množství nejvýše 300 kg (s maximálním obsahem 69 kg pyrotechnických složí).

Větší množství pyrotechnických výrobků lze skladovat pouze ve skladech určených pro tento účel [3].

Zkušební z výkonu státního požárního dozoru

Uvádění pyrotechnických výrobků na trh, jejich skladování a prodej podléhá

dozoru různých institucí. Dozor a kontroly provádějí například Česká obchodní inspekce a Ústav pro zkoušení zbraní a střeliva. Rovněž příslušníci Hasičského záchranného sboru ČR v rámci výkonu státního požárního dozoru prováděného na základě § 31 zákona č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů, kontrolují, zda jsou při této činnosti dodržovány stanovené povinnosti a požadavky [4].

Pyrotechnické výrobky jsou v obchodních řetězcích, s výjimkou specializovaných prodejen, ve větším množství skladovány a prodávány zpravidla jen jednou ročně po relativně krátký časový úsek. Protože se u pyrotechnických výrobků dá hovořit o skupině výrobků, které mají své trvalé místo na trhu, neměla by ani jistá sezónnost prodeje vyvolávat o provozovatelů prodejních nebo skladovacích zařízení, případně prodejních míst nebo u prodejců, menší zájem o bezpečnost při jejich prodeji, ukládání a skladování.

Při kontrolách dodržování povinností na úseku požární ochrany na území Moravskoslezského kraje bylo zjištěno, že dochází k poměrně častému porušování základních pravidel při jejich skladování a manipulaci. Uvedené poznatky vedou k závěru, že nebezpečí pyrotechnických výrobků není bráno s dostatečnou vážností, což bylo jedním z podnětů k provedení zkoušek v reálném měřítku za podmínek blízkých se skutečným podmínkám prodeje a skladování.

Příprava zkoušek a návrh zkušebních scénářů

Na základě nabídky firmy TARRA PYROTECHNIK & CZECH PYRO, Novoveská 5, Ostrava - Mariánské Hory byly v červnu 2005 provedeny praktické zkoušky hoření pyrotechnických výrobků v reálném měřítku. Uvedená firma poskytla pro provedení zkoušek charakteristický sortiment pyrotechnického zboží, který dodává do prodejních řetězců.

Tab. č. 1 Označení testů a popis zkušebních scénářů

Označení testů	Popis zkušebních scénářů
Test č. 1	Simulace hoření dvou kartonů se standardním sortimentem zábavní pyrotechniky I. a II. třídy. V kartonech bylo umístěno 24 kg pyrotechnických výrobků s obsahem 2,4 kg pyrotechnických složí.
Test č. 2	Simulace hoření jednoho kartonu zábavní pyrotechniky I. třídy (odpovídá běžnému množství stánkového prodeje). V kartonu bylo umístěno 12 kg pyrotechnických výrobků s obsahem 1,2 kg pyrotechnických složí.
Test č. 3	Přípustné množství zábavní pyrotechniky v prodejní místnosti; pyrotechnický materiál I. a II. třídy o celkové hmotnosti 100 kg, přičemž tento materiál obsahoval 20 kg pyrosloží. Zboží bylo volně ložené v otevřených kartonech.
Test č. 4	Přípustné množství zábavní pyrotechniky v příručním skladě prodejní místnosti; pyrotechnický materiál I. a II. třídy o celkové hmotnosti 300 kg, přičemž tento materiál obsahoval 60 kg pyrosloží. Zboží bylo volně ložené v otevřených kartonech.
Test č. 5	Přípustné množství zábavní pyrotechniky v prodejní místnosti; pyrotechnický materiál III. třídy o celkové hmotnosti 100 kg, přičemž tento materiál obsahoval 20 kg pyrosloží. Zboží bylo volně ložené v otevřených kartonech.

Zkoušky se konaly v areálu Hranečnick na Slezské Ostravě za účasti jednotky Hasičského záchranného sboru Moravskoslezského kraje, která byla pro potřeby experimentu vybavena práškovými přenosnými hasicími přístroji, kombinovaným hasicím automobilem na podvozku T 815 a cisternou CAS 32 na podvozku T 815.

Zkoušky měly charakterizovat chování uvedených materiálů v podmínkách požáru. Cílem zkoušek bylo posoudit zejména možnost iniciace pyrotechnických výrobků při jejich běžném způsobu balení a uložení, vizuálně charakterizovat jejich hoření a příspěvek k rozvoji požáru, posoudit možnost likvidace případného požáru věcnými prostředky požární ochrany a běžným technickým vybavením hasičských jednotek.

K dosažení vytyčených cílů bylo navrženo pět základních zkušebních scénářů (viz tab. č. 1).

Uložený materiál byl iniciován pyrotechnickými výrobky označenými jako „římské svíce“ (vystřelováním do připravených materiálů; viz obr. 2). Vystřelené částice dosahují teploty přibližně 600 °C.

Popis průběhu praktických zkoušek

Průběh hoření pyrotechnických výrobků při testu č. 1 byl charakteristický intenzivním vývinem kouře bílé až šedé barvy, plamenným hořením, vystřelováním hořících částic až do vzdálenosti 8 m (ojediněle i dále) s občasným vznikem lokálních ohnisek požáru. Ohniska se nacházela zpravidla v relativně krátké vzdálenosti od místa hoření uložených výrobků. Uložení pyrotechnických výrobků a jejich hoření je patrné z obr. 1. Hoření pyrotechnických výrobků v průběhu testu č. 2 bylo charakteristické

intenzivním plamenným hořením a mírným vývinem kouře bílé barvy. K vystřelování hořících částic nedošlo. Iniciace uložených výrobků byla poměrně problematická. Pokus o zapálení pyrotechnických výrobků a jejich hoření je uvedeno na obr. 2.

Hoření pyrotechnických výrobků při testu č. 3 bylo doprovázeno velmi intenzivním vývinem kouře bílé až černé barvy, plamenným hořením, vystřelováním hořících částic až do vzdálenosti 10 m (ojediněle i dále) a vznikem nových lokálních ohnisek požáru. Ohniska se nacházela v poměrně značné vzdálenosti od místa hoření uložených výrobků (umístění a vzdálenost nových ohnisek byly ovlivněny větrem při pokusu). Rozhořívání a hoření pyrotechnických výrobků je uvedeno na obr. 3.

Průběh hoření pyrotechnických výrobků při testu č. 4 byl velmi dynamický,

Obr. 1 Uložení pyrotechnických výrobků a jejich hoření při testu č. 1

Obr. 2 Pokus o zapálení pyrotechnických výrobků a jejich hoření při testu č. 2

Obr. 3 Rozhořívání a průběh hoření pyrotechnických výrobků při testu č. 3

Obr. 4 Průběh hoření pyrotechnických výrobků při testu č. 4

Obr. 5 Hašení pyrotechnických výrobků při testech č. 1 a 3

doprovázený intenzivním vývinem kouře, plamenným hořením, vystřelováním hořících částic do vzdálenosti přibližně 10 m (ojediněle až 30 m) a vznikem nových lokálních ohnisek požáru. Umístění a vzdálenost nových ohnisek byly opět při pokusu ovlivněny větrem. Hoření pyrotechnických výrobků je patrné z obr. 4.

Test č. 5 nebyl z důvodu nepříznivých povětrnostních podmínek (zvyšující se rychlost větru) realizován.

■ Hašení hořících pyrotechnických výrobků

V rámci praktických zkoušek byla hodnocena možnost likvidace případného požáru pyrotechnických výrobků věcnými prostředky požární ochrany a běžným technickým vybavením jednotek požární ochrany.

Při testu č. 1 byla ověřována možnost hašení práškovým přenosným hasicím přístrojem o hmotnosti hasební náplně 6 kg (hasební prášek určen k hašení požárů tříd A, B a C). Hasicím přístrojem se nepodařilo hořící materiál uhasit.

V rámci testu č. 3 byly hořící výrobky hašeny práškem z kombinovaného hasicího automobilu (hasební prášek určen k hašení požárů tříd A, B a C). Při použití značného množství hasicího prášku došlo k uhašení požáru.

Hořící pyrotechnické výrobky byly ve všech případech úspěšně hašeny plným nebo tříštěným vodním proudem. Hašení pyrotechnických výrobků je patrné z obr. 5.

■ Výsledky a poznatky z praktických zkoušek

Praktické zkoušky v reálném měřítku přinesly řadu nesporně zajímavých a současně varujících poznatků.

Obecně lze konstatovat, že pyrotechnické výrobky jsou nebezpečné požárem. Realizované experimenty dále prokazují, že iniciace pyrotechnických výrobků v originálním balení (kartonech) není snadnou záležitostí.

Po zapálení pyrotechnických materiálů dochází zpravidla k dynamickému rozvoji hoření za intenzivního vývinu kouře. Plamenné hoření je často doprovázeno vystřelováním hořících částic do značných vzdáleností (v extrémních případech až 30 m) a následným vznikem nových lokálních ohnisek požáru. Lze předpokládat, že při hoření těchto výrobků v uzavřeném prostoru dojde k jeho velmi rychlému zakouření a současně, z důvodu vzniku nových ohnisek, k velmi rychlému šíření požáru. Hoření je provázeno výraznými zvukovými efekty.

K likvidaci hořících pyrotechnických výrobků lze s úspěchem použít vodu v jakékoli formě. Účinnost hasebního zásahu hasebními prášky je diskutabilní.

Z provedených experimentů je zřejmé, že pyrotechnické výrobky umístěné v prodejních nebo skladových prostorách obchodních center, představují v případě požáru reálné nebezpečí. Značná dynamika rozvoje požáru, vznik nových lokálních ohnisek a intenzivní zakouření mohou ve velmi krátké době vytvořit životu nebezpeč-

né prostředí jak pro návštěvníky těchto objektů, tak pro příslušníky zasahující hasiče.

Současně je nutné si uvědomit, že popisované experimenty byly provedeny s množstvím pyrotechnických výrobků odpovídajícím mezním hodnotám ve smyslu stávajících právních předpisů. Podmínky vymezené předpisy však nejsou v některých případech provozovateli prodejních řetězců zcela respektovány a skladovaná množství překračují přípustné limity. Lze předpokládat, že specifika provázející hoření pyrotechnických výrobků mají kvantitativní charakter (s narůstajícím množstvím materiálů bude docházet k výraznějším charakteristickým negativním projevům doprovázejícím jejich hoření).

Pozornost, kterou dozorové a kontrolní orgány zaměřily na skladování a prodej pyrotechnických výrobků, lze považovat za adekvátní k nebezpečí, které pyrotechnické výrobky představují.

■ Literatura

[1] Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti, výbušninách a o státní báňské správě, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Vyhláška č. 174/1992 Sb. o pyrotechnických výrobcích a zacházení s nimi.

[3] Zákon č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

[4] Zákon č. 133/1985 Sb., o požární ochraně, ve znění pozdějších předpisů.

Podzim 2005 prověřil složky IZS

kpt. Ing. Josef FAJGAR, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto Milan VÁVRŮ, por. Ladislav KŘIVAN a Jaroslav TICHÝ

Dne 22. září 2005 započalo kalendářně podzimní období, které se vyznačuje především změnou zabarvení přírody. Počátek podzimního období byl významný i pro složky integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“). V noci z 22. na 23. září 2005 se uskutečnilo taktické cvičení IZS s pracovním názvem „PODZIM 2005“. Téma cvičení bylo zvoleno na základě rostoucí hrozby terorismu a realizovaných teroristických útoků v Madridu a Londýně a bylo připraveno a realizováno na základě rozhodnutí předsedy vlády České republiky.

Společný zásah složek IZS při odstraňování následků teroristického bombového útoku a vyhledávání a zneškodňování nástražného výbušného systému. Cvičení proběhlo ve stanici metra Národní Republiky, na společném autobusovém a vlakovém nádraží Holešovice v hlavním městě Praze a na vlakovém nádraží Kralupy nad Vltavou na území Středočeského kraje.

Zúčastněné složky

Do přípravy a provedení cvičení byly zapojeny základní i ostatní složky IZS, orgány krizového řízení hlavního města Prahy, Středočeského kraje a řada dalších organizací vyčleněných poplachovými, krizovými a havarijními (zejména traumatologickými) plány zasažených území (např. úrazové příjmy nemocnic, Dopravní podnik hl. m. Prahy, a. s., České dráhy, a. s.). K činnosti přímo na místě zásahů bylo nasazeno celkem 733 osob, z toho 266 příslušníků jednotek požární ochrany, 260 příslušníků Policie České republiky, 38 příslušníků městské policie, 161 zaměstnanců zdravotnické záchranné služby, osm zaměstnanců Státního úřadu pro jadernou bezpečnost a celkem 219 vozidel, z toho 189 ks základní techniky a 30 ks speciální techniky. Na místech zásahů dále působilo 393 figurantů (z toho v Praze 194), kterými byli studenti středních škol a dobrovolní hasiči.

Do cvičení byla také fyzicky zapojena traumatologická příjmová oddělení 15 nemocnic (Beroun, Česká Lípa, Kladno, LZS Příbram, Mělník, Mladá Boleslav, Praha-Bulovka, Praha-Homolka, Praha-Karlovo nám., Praha-Motol, Praha-Thomayerova nemocnice, Praha-ÚVN Střešovice, Praha-Vinohrady, Rakovník a Slaný).

Dále byly do cvičení v rámci ústřední koordinace záchranných a likvidačních prací fyzicky zapojeny jednotky HZS ČR sedmi sousedících krajů, které provedly v počtu 108 hasičů a 23 vozidel záloho-

vání stanic HZS ČR, které plnily stanovené úkoly cvičení.

V rámci ústřední koordinace záchranných a likvidačních prací byly při cvičení podle krizových plánů aktivovány příslušné krizové štáby včetně ústředního krizového štábu a samozřejmě cvičila všechna operační a informační střediska a dispečinky složek IZS.

Celkový počet cvičících tak spolu se zaměstnanci Dopravního podniku hl. m. Prahy, a. s., Českých drah, a. s., mediálního zabezpečení apod. překročil číslo 1500 osob a finanční náklady podle předběžné kalkulace nepřesáhly částku 2,5 mil. Kč. Cvičení PODZIM 2005 se tak stalo dosud

největším cvičením složek IZS od účinnosti zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o IZS“).

Cíl cvičení

Cílem cvičení bylo procvičit a ověřit pro případ reálného teroristického bombového útoku:

- činnost složek IZS při likvidaci následků teroristického bombového útoku a realizaci opatření při nálezů nástražného výbušného systému,
- systém zajištění havarijního provozu metra s provedením záchranných a likvidačních prací,

- reálnost zpracované dokumentace IZS (havarijní plány a poplachové plány IZS hlavního města Prahy a Středočeského kraje) a typovou činnost složek IZS při společném zásahu,
- součinnostní komunikaci mezi složkami IZS,

- činnost orgánů krizového řízení a jejich operačních středisek,
- komunikaci operačních a informačních středisek složek IZS.

Dále byly stanoveny cíle pro jednotlivé složky IZS, cvičící organizace a krizové štáby. Např. pro cvičící součásti HZS ČR byly stanoveny tyto cíle:

Pro MV-generální ředitelství HZS ČR (dále jen „MV-GŘ HZS ČR“)

- procvičit činnost operačního a informačního střediska MV-GŘ HZS ČR při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací,

- procvičit svolání štábu MV-GŘ HZS ČR a jeho činnost při ústřední koordinaci záchranných a likvidačních prací,

- procvičit svolání sekretariátu a skupiny podpory krizových štábů a jejich činnost při svolání Ústředního krizového štábu,

- procvičit aktivaci psychologického pracoviště a jeho činnost při psychologické podpoře záchranných a likvidačních prací,

- procvičit činnost „Mediální skupiny pro styk s médii a veřejností“ za řízení odboru tisku a public relations MV.

Pro HZS hlavního města Prahy a HZS Středočeského kraje

- komplexně procvičit činnost operačního a informačního střediska HZS kraje,

- procvičit činnost jednotek požární ochrany včetně jednotek sborů dobrovolných hasičů,

- procvičit systém svolání záložních jednotek požární ochrany,

- procvičit mezikrajskou pomoc jednotek požární ochrany,

- procvičit svolání a činnost krizového štábu HZS hl. m. Prahy a štábu HZS Středočeského kraje,

- procvičit nasazení a spolupráci s jednotkami HZS podniků Metro, a. s., a České dráhy a. s.,

- procvičit součinnost se složkami IZS.

V rámci přípravy cvičení a zpracování prováděcí dokumentace k provedení taktického cvičení PODZIM 2005 byl využíván „Doporučený postup pro přípravu a provedení cvičení IZS“, který respektuje příslušná ustanovení § 17 zákona o IZS. Činnost pracovních skupin, které ve velmi krátkém období zpracovaly prováděcí dokumenty (záměr, organizační pokyn, plán provedení taktického cvičení) jenom potvrdila, že zpracování doporučeného postupu bylo správným rozhodnutím pro sjednocení přístupu při organizaci tak rozsáhlých cvičení. V současné době je tento postup přístupný na webových stránkách Ministerstva vnitra na adrese: http://www.mvcr.cz/hasici/izs/dokumentace/add4/26_05.pdf.

Předběžné hodnocení

Cvičení PODZIM 2005 splnilo stanovené cíle a úkoly. V průběhu přípravy a provedení cvičení nedošlo k žádnému porušení pravidel bezpečnosti práce ani k újmě na zdraví, s výjimkou drobné srdeční slabosti dvou členů sboru dobrovolných hasičů v důsledku fyzického vyčerpání při vynášení zraněných osob z ohroženého prostoru (stanice metra Náměstí republiky).

Cvičení prokázalo reálnou schopnost nasadit potřebný počet sil a prostředků složek IZS v potřebném čase k mimořádné události velkých rozměrů, všechny kvantitativní ukazatele, včetně limitů operačních časů, byly bez problémů s rezervami dodrženy. Lze předpokládat, že dosažené časové rezervy by byly dostatečné i pro nevyhnutelné prodloužení aktivačních a dojezdových časů v případě denního provozu na komunikacích.

Rovněž došlo k ověření reálnosti připravených taktických postupů a plánovacích dokumentů využívaných pro daný druh mimořádné události (velký počet postižených). Předběžně se jeví jako nezbytná analýza dokumentace dvou oblastí:

- v oblasti medicíny katastrof je nutné zvážit potřebu jednotné závazné metodiky provádění triage (třídění zraněných) z hlediska technických podrobností součinnosti zdravotnických záchranných služeb krajů s dalšími složkami IZS (např. volba místa provádění triage),

- v oblasti posttraumatické pomoci je nezbytné zpracování metodických dokumentů ke koordinaci využití kapacit psychosociální a duchovní pomoci poskytované psychologickými službami různých složek IZS a dalšími subjekty.

Cvičení prokázalo přiměřenou vybavenost složek IZS na daný typ zásahů, ale upozornilo na jeden závažný problém. V případě požárů a velkého zakouření

podzemních prostorů, případně zjištěné přítomnosti nebezpečných látek jakéhokoliv druhu, bude tíha činnosti v podzemí (stanice metra) spočívat na hasičích, kteří jsou vybaveni dýchací technikou. V případě zásahů v pražském metru je pak problémem nezbytné posilování jednotek HZS hl. m. Prahy jednotkami HZS z jiných krajů.

V rámci cvičení byla úspěšně odzkoušena komunikace složek IZS s využitím systému spojení MATRA PEGAS, který byl poprvé vyzkoušen v podzemních prostorech ve větším rozsahu.

Paralelně s prováděním záchranných prací bylo procvičeno i svolání a zahájení činnosti krizových štábů jednotlivých orgánů a složek IZS, které probíhalo v souladu s interní dokumentací bez podstatnějších problémů. V té souvislosti je potřeba zmínit, že procvičována byla pouze úvodní fáze mimořádné události spojená s prováděním vlastních záchranných prací. Hlavní část činnosti orgánů krizového řízení by byla při skutečné události až následná, při zabezpečování likvidačních a obnovovacích prací.

Mediální zajištění cvičení

Zájem o cvičení byl ze strany médií značný (na cvičení bylo akreditováno více než 100 novinářů a reportáže o přípravě a průběhu cvičení se objevily ve všech hlavních médiích). Sdělovací prostředky o průběhu a formě cvičení informovaly vesměs velmi pozitivně a v médiích se objevilo mnoho poznatků a postřehů a jen dílčí výtky.

Závěr

Průběh cvičení prokázal oprávněnost jeho konání, přinesl mnoho dalších poznatků, které budou ve stanoveném termínu analyzovány a výsledky analýzy budou uvedeny v hodnotící zprávě, včetně návrhů na opatření, koncem roku 2005.

Terorismus překračuje hranice

V rámci Dnů pro Osetii v České republice, které se konaly u příležitosti prvního smutného výročí teroristického útoku v beslanské škole, uspořádalo občanské sdružení ADRA dne 26. září 2005 ve Valdštejnském paláci v Praze konferenci pod názvem **Terorismus překračuje hranice**, zaměřenou na poskytování humanitární pomoci, zejména pomoci psychosociální, obětem terorismu. Záštitu nad celou akcí převzali ministr zahraničních věcí Cyril Švoboda a senátor Parlamentu České republiky Jaromír Štětina.

Konference, jejímž cílem bylo využít dosavadních zkušeností z teroristických útoků k lepší připravenosti tomuto fenoménu čelit a ke správné volbě humanitární pomoci jejich obětem, byla rozdělena do tří hlavních bloků.

Následky beslanské tragédie

V prvním bloku byly analyzovány historické a politické souvislosti teroristického útoku při loňském zahájení školního roku v severoosetjském Beslanu. Na konferenci byli přítomni přímí účastníci této tragédie, kteří přiblížili ostatním, jak událost změnila život obyvatel jejich městečka, jaká pomoc pro ně byla vítaná a která naopak zapůsobila nepříznivě.

„Pokud lidé přijdou o majetek, přivítají materiální pomoc, nejlépe finanční“, řekla beslanská učitelka *„přijdou-li však o děti, žádné peníze jim je nevrátí a dárky v podobě například hraček, jenom jítří jejich žal.“*

Na rodiče, kterým teroristé postříleli děti, negativně působí také to, že ani po roce od jejich smrti neznají příčinu a nezískali žádné konkrétní oficiální informace o okolnostech celého neštěstí. Psychologové se zabývali brutálním činem stoupenců radikálního islámu, vedeným mimo jiné nenávistí ke vzdělání a jeho následky, které způsobil tolika rodinám. Nebylo jednoduché najít vhodnou pomoc a vyškolit učitele, specialisty v pomáhajících profesích, rodiče a studenty - dobrovolníky z Beslanu a Vladikavkazu v poskytování posttraumatické péče a psychické podpory lidem podle příruček vypracovaných českými psychology a vydaných s podporou Magistrátu hl. m. Prahy.

Psychosociální pomoc v České republice

Náplní druhého bloku byla problematika psychosociálních intervenčních týmů (PIT) v českých podmínkách, ale také připravenosti zdravotnických záchranářů na možné formy terorismu. Členové organizací pomáhajících profesí nestátního sektoru tvoří skupiny PIT, poskytující ve spolupráci s psychology HZS kra-

jů psychosociální pomoc a navazují tak na činnost integrovaného záchranného systému. Podílejí se na odstraňování následků mimořádných událostí, jejichž oběti potřebují základní informační servis, materiální a sociální pomoc, psychickou podporu a případně zajištění právní pomoci.

Profesionální pomoc na státní úrovni při mimořádných událostech většího rozsahu a po nich, například hromadných dopravních nehodách, zajišťují psychologové základních složek integrovaného záchranného systému. Například po teroristických útocích v Egyptě a po tsunami v jihovýchodní Asii psychologové základních složek IZS informovali formou letáků přijíždějící ze zasažených oblastí o možných reakcích a poskytovali rady, jak se s mimořádnými traumatizujícími událostmi vyrovnávat. Neocenitelná byla spolupráce s ČSA, Ministerstvem zahraničních věcí, Regionálním institutem ambulantních psychosociálních služeb (RIAPS), Centrem krizové intervence Praha a dalšími organizacemi. V rámci této činnosti byla zajištěna psychologická asistence u speciálních letů (přímý rozhovor psychologa s cestujícími na palubě letadla během letu, u některých případů i následná péče). Byla zřízena anonymní psychologická poradenská linka a byly distribuovány informační letáky a brožury na konzuláty v zasažených oblastech.

Urgentní medicína a terorismus

Zdravotnická záchranná služba se připravuje na zásah po teroristickém úto-

ku prostřednictvím účasti při cvičeních v rámci IZS. Nejdůležitější je dobrá koordinovanost činnosti všech složek, včasné spolehlivé informace a možnost komunikace mezi sebou. Nejproblémovější a nejchoulostivější záležitosti urgentní medicíny je třídění pacientů podle závažnosti poranění, jehož zásadou je nezdržovat se s případy, u nichž je jen nepatrná naděje na přežití na úkor těch, které je možné zachránit, když jim pomoc bude poskytnuta včas.

Jak vidí pomoc zástupci neziskových organizací

V panelové diskuzi, kterou řídila PhDr. Bohumila Baštecká z katedry psychologie FFUP Olomouc, se k problematice teroristických útoků a reakce na takové události vyjadřovali zástupci humanitárních organizací, jako je občanské sdružení ADRA, Sdružení Česká katolická charita, občanské sdružení Armáda spásy, obecně prospěšná společnost Maltézská pomoc o. p. s., občanské sdružení Rafea a Krizové centrum RIAPS při Městském centru sociálních služeb a prevence, příspěvkové organizace hl. m. Prahy s řadou odborných pracovišť, poskytujících různé typy služeb lidem, kteří se ocitli v tíživé sociální nebo životní situaci. Z diskuze vyplynula nutnost spolupráce mezi obory i mezi jednotlivými zeměmi, všeobecné informovanosti a vzdělávání široké veřejnosti.

por. Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka

Cvičení INEX 3 prověřilo národní radiační monitorovací síť

kpt. Mgr. Jaroslav HAID, HZS Jihomoravského kraje, foto autor

Areál Odborného učiliště požární ochrany v Brně-Lišní a jeho okolí i zóna havarijního plánování Jaderné elektrárny v Dukovanech byly ve dnech 12. až 16. září dějištěm havarijního cvičení mobilních skupin zapojených do činnosti celostátní radiační monitorovací sítě INEX 3.

Cvičení, jehož organizátorem byl Státní úřad pro jadernou bezpečnost (SÚJB) ve spolupráci s MV-generálním ředitelstvím HZS ČR, bylo součástí série obdobných cvičení v zahraničí. Cvičení typu INEX 3 se totiž letos uskutečnilo ve všech účastnických zemích Organizace pro mezinárodní ekonomickou spolupráci a rozvoj (OECD) – Agentury pro jadernou energii (NEA).

V České republice se uvedeného cvičení zúčastnilo 29 mobilních monitorovacích skupin, mezi nimiž bylo devět týmů ze SÚJB, pět týmů z HZS ČR, osm týmů vyslala Celní správa ČR, dva Armáda ČR, dva týmy společnost ČEZ, jeden tým Policie ČR a dva týmy přijely ze Slovenska. Mezi armádními specialisty, kteří součinnost s týmy složek integrovaného záchranného systému při monitorování následků jaderné havárie cvičili poprvé, byla i skupina vojenských chemiků nasazených v 90. letech ve válce v Perském zálivu, a tým, který působil na olympiádě v Aténách. Kromě vlastních monitorovacích skupin na cvičení přijeli i zástupci slovenského Úřadu jaderného dozoru, Úřadu civilní ochrany Slovenské republiky a Ministerstva zdravotnictví Slovenské republiky. Akce tohoto rozsahu a zaměření se u nás uskutečnila vůbec poprvé.

Cvičení, jak při jeho zahájení zdůraznili představitelé obou organizátorů, nemělo soutěžní charakter. Jeho cílem bylo prověřit stávající postupy v činnostech radiační monitorovací sítě a dále v praxi prověřit techniku a dovednosti mobilních skupin a jejich vzájemnou spolupráci. Monitorovací týmy plnily ve dnech 12. až 15. září dva úkoly. V prvním reagovaly na simulovanou havárii v areálu Jaderné elektrárny Dukovany, kde po požáru došlo k úniku radioaktivních nuklidů do ovzduší. Na

patnácti trasách, stanovených pro sledování zóny havarijního plánování elektrárny, skupiny na 29 kontrolních stanovištích cvičily proměřování reálné radiační situace na přírodním pozadí. Měření se uskutečnilo za jízdy automobilem, v ochranných oblecích, a tato situace vyžadovala pečlivé a správné použití měřicí techniky, zpracování a předání naměřených dat. Všechny trasy končily měřením povrchové kontaminace a složení radioaktivního vzorku u Jaderné elektrárny Dukovany.

Na pěti stanovištích, z toho na čtyřech v areálu Odborného učiliště požární ochrany v Brně-Lišní a v nedalekém Mariánském údolí, pak týmy cvičily hledání ztraceného zdroje ionizujícího záření. Simulována byla i nelegální přeprava zářiče rádia.

Ze závěrečného hodnocení vyplynulo, že všechny týmy svoje úkoly splnily. Cvičení odhalilo i některé nedostatky, jako například nepoužívání ochranných rukavic, nebo nedostatečné nasazení ochranných obleků. Někteří členové týmů v terénu omylem odkládali měřicí přístroje na zem nebo dokonce přímo na zářič, což by při skutečném nasazení při jaderné havárii znamenalo kontaminaci a vyřazení monitorovací techniky z provozu. Podle předsedkyně SÚJB Ing. Dany Drábové je ale cílem každého cvičení tohoto typu případné nedostatky prověřit. „Pokud při cvičení nejsou nedostatky, je to spíše klauniáda,“ uvedla Ing. Drábová. Dodala, že vybavením mobilních monitorovacích skupin patří Česká republika k evropské špičce. Na český monitorovací systém se podle ní jezdí dívat odborníci z nejvyspělejších zemí EU. Ing. Zuzana Pašková ze SÚJB ocenila činnost monitorovacích skupin Celní správy ČR, které na rozdíl od skupin SÚJB a HZS ČR mají podstatně méně praktických zkušeností s měřicími přístroji. Poznatky ze cvičení budou podle jejího vyjádření využity pro zpracování souboru metodik k činnosti mobilních skupin.

Na praktické cvičení mobilních skupin radiační monitorovací sítě ČR navázalo štábní cvičení INEX 3, kterého se zúčastnili zástupci krizových štábů tří krajů (Jihomoravského, Jihočeského a kraje Vysočina) a krizového štábu SÚJB. Jejich úkolem bylo vyhodnotit následky kontaminace území po radiační havárii v Jaderné elektrárně Dukovany a zpracovat konkrétní návrhy ochranných opatření.

Technická normalizace v oblasti ukrytí obyvatelstva

Ing. Ján PIVOVARNÍK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč

V souvislosti s převodem kompetencí civilní ochrany od Ministerstva obrany na Ministerstvo vnitra došlo ke zrušení stávajících vojenských předpisů s označením CO. Uvedené předpisy byly po jejich zrušení ponechány pracovníkům HZS ČR, ale pouze jako pomůcky. Tato skutečnost se dotkla i oblasti ukrytí obyvatelstva.

V předcházejícím období byla problematika ukrytí obyvatelstva řešena pouze v základních rysech, a to především zákonem č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, Konceptí ochrany obyvatelstva do roku 2006 s výhledem do roku 2015 (schválená usnesením vlády č. 417 ze dne 22. dubna 2002, v současné době platí se zapracováním změn schválených usnesením vlády č. 21 ze dne 5. ledna 2005), vyhláškou č. 380/2002 Sb., k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, technickou normou ČSN 73 9001 Stálé tlakově odolné úkryty civilní ochrany a dalšími předpisy jako například zákonem č. 50/1976 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), který řeší i některé otázky v souvislosti s výstavbou a údržbou stálých úkrytů civilní ochrany.

Zákon č. 239/2000 Sb. stanovuje pro oblast ukrytí obyvatelstva působnost a pravomoc státních orgánů, orgánů územních samosprávních celků, právnických a fyzických osob ve vztahu ke stavbám civilní ochrany, k ukrytí osob a k zařízením civilní ochrany. Vyhláška č. 380/2002 Sb. stanovuje pro oblast ukrytí obyvatelstva zásady postupu při poskytování úkrytů, způsob a rozsah kolektivní ochrany obyvatelstva, požadavky ochrany obyvatelstva v územním plánování a stavebně technické požadavky na stavby civilní ochrany nebo stavby dotčené požadavky civilní ochrany, personální složení a věcné prostředky zařízení pro zabezpečení ukrytí osob ve stálých úkrytech.

Změny předpisů

Pracovníci HZS ČR zabývající se problematikou ukrytí obyvatelstva využívali jako pomůcky i dříve platné předpisy Ministerstva obrany s označením CO (např. předpis CO-6-1, který řešil problematiku stálých tlakově neodolných úkrytů civilní ochrany, CO-6-2 a CO-6-3, které řešily problematiku stálých tlakově odolných úkrytů civilní ochrany, CO-6-5, který řešil problematiku ochranných systémů podzemních dopravních staveb, CO-4-2, který řešil problematiku provozu a údržby stálých úkrytů civilní ochrany).

Úvedené předpisy, pomůcky a technickou normu bylo potřeba rozpracovat a uvést vhodnou formou do praxe tak, aby byly plnohodnotnou náhradou především za zrušené armádní předpisy CO a aby splňovaly důležitý požadavek závazné platnosti jak pro pracovníky HZS ČR tak i pro orgány územních samosprávních

celků, pro právnické a podnikající fyzické osoby a fyzické osoby (např. pro majitele stálých úkrytů, pro obce apod.).

Jako nejvhodnější způsob řešení problému byla vybrána forma vytvoření několika technických norem (ČSN) a jejich následné zapracování do vhodného právního předpisu. Technické normy by řešily alespoň nejdůležitější otázky související s ukrytím obyvatelstva, a to především problematiku stálých úkrytů, problematiku podzemních dopravních staveb, ale i dalších staveb civilní ochrany, a problematiku provozu a údržby těchto staveb.

Dvě nové normy

MV-generálním ředitelstvím HZS ČR bylo stanoveno, že Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč (dále jen IOO) bude zpracovatelem dvou technických norem, a to technické normy pro údržbu a provoz stálých úkrytů civilní ochrany a ČSN pro navrhování a výstavbu všech staveb civilní ochrany. Na základě tohoto rozhodnutí IOO, jako zpracovatel uvedených norem, uzavřel v roce 2003 smlouvu s objednatelem zpracování technických norem Českým normalizačním institutem (ČNI). Vlastní zpracování jednotlivých technických norem se provádělo podle Metodických pokynů pro normalizaci (je jich několik a jejich vydavatelem je ČNI) a probíhalo vždy ve čtyřech etapách, přičemž ve 2. a 3. etapě probíhala připomínková řízení.

Připomínková řízení byla veřejná a mohli se jich zúčastnit jednotlivci nebo organizace, kterých se obsah uvedených technických norem týkal a kteří se chtěli touto formou spolupodílet na jejich tvorbě a tím ovlivňovat jejich obsah podle svých představ. Při zpracovávání uvedených technických norem se připomínkového řízení zúčastňovali příslušní pracovníci MV-generálního ředitelství HZS ČR, HZS všech krajů a jejich prostřednictvím pracovníci vybraných územních odborů, obcí a majitelé stálých úkrytů civilní ochrany.

Dále zástupci některých organizací a orgánů státní správy např. Ministerstva pro místní rozvoj, Českého úřadu bezpečnosti práce, ČNI a dalších. Na základě výsledků připomínkových řízení byly vždy vypracovány konečné návrhy technických norem, které byly předány ČNI ke schválení a následně byly technické normy vydány a vstoupily v platnost.

V současné době je pro oblast ukrytí obyvatelstva vydána a je v platnosti ČSN 73 9050 Údržba stálých úkrytů civilní ochrany (vydal ČNI Praha, červenec 2004) a ČSN P 73 9010 Navrhování a výstavba staveb civilní ochrany (vydal ČNI Praha, červen 2005). Bylo provedeno i změnové řízení dosud platné ČSN 73 9001 Stálé tlakově odolné úkryty civilní ochrany a byl vydán a je v platnosti změnový list ČSN 73 9001 ZMĚNA Z1 (vydal ČNI Praha, červen 2005).

ČSN 73 9050

stanovuje zásady pro údržbu stálých úkrytů civilní ochrany, provádění pravidelných revizí

a rozsah dokumentace stálých úkrytů civilní ochrany. Obsahem této technické normy jsou příslušné termíny a definice, požadavky na zajištění provozuschopnosti stálých úkrytů civilní ochrany (kontrola a údržba stálých úkrytů civilní ochrany, revize technických zařízení stálých úkrytů civilní ochrany) a dokumentace stálých úkrytů civilní ochrany. V přílohové části je rozpracována oblast kontroly, údržby a dokumentace (včetně některých vzorů) stálých úkrytů civilní ochrany. Přílohová část obsahuje i základní úkony pro revize filtroventilačního zařízení stálých úkrytů civilní ochrany, postup při provádění zkoušky plynotěsnosti stálých úkrytů civilní ochrany a její vyhodnocení.

ČSN P 73 9010

platí pro navrhování a výstavbu stálých tlakově odolných úkrytů, stálých tlakově neodolných úkrytů, chráněných pracovišť, malokapacitních úkrytů, speciálních úkrytů a staveb pro dekontaminaci. Stanovuje ochranné a technické parametry požadované pro stavební a technologickou část těchto staveb z hlediska ochrany obyvatelstva s výjimkou navrhování konstrukcí stálých tlakově odolných úkrytů civilní ochrany, pro které zůstává v platnosti upravená ČSN 73 9001. Obsahem této technické normy jsou základní požadavky na stálé tlakově odolné úkryty civilní ochrany, na stálé tlakově neodolné úkryty civilní ochrany, na chráněná pracoviště, na malokapacitní úkryty civilní ochrany, na speciální úkryty civilní ochrany a na stavby pro dekontaminaci. V přílohové části jsou rozpracovány ochranné a dispoziční parametry staveb civilní ochrany, dále požadavky na jednotlivé místnosti a prostory, na vnitřní mikroklima, na filtroventilační zařízení, na tlakově plynotěsné a plynotěsné prvky, na zásobování elektrickou energií a vodou, na kanalizaci, na sanitární zařízení, na spojovací a na signalizační zařízení. Příloha dále řeší i problematiku zpohotovování stálých úkrytů civilní ochrany.

Závěr

Změnovým listem ČSN 73 9001 ZMĚNA Z1 došlo k úpravě ČSN 73 9001, a to v předmluvě, kde se změnil text kapitoly 1 a kapitoly 2, došlo ke zrušení dalších kapitol, některých článků a příloh.

V této souvislosti je potřeba upozornit, že výhradní právo na rozmnožování a rozšiřování uvedených technických norem má ČNI Praha a že uvedené technické normy je možno zakoupit buďto přímo u ČNI Praha anebo prostřednictvím distribuční sítě ČNI. Distribuce se provádí v tištěné podobě nebo v elektronické podobě ve formátu PDF s možností zakoupení jedné nebo více licencí (informace je možno získat např. na internetové adrese www.cni.cz). IOO ani MV-generální ředitelství HZS ČR se nesmí na této distribuci podílet a nesmí uvedené technické normy poskytovat.

Lotyšská republika

Rok přistoupení do EU:	2004
Rozloha:	64 635 km ²
Počet obyvatel:	2 366 000
Hlavní město:	Riga
Forma státu:	republika, unitární stát
Administrativní členění:	26 okresů a 7 měst
Jazyk:	lotyština
Průměrná délka života (M • Ž):	65,5 • 77,0
HDP:	8 758 mil. €
HDP (PPS/obyv.):	8 890 €
Vojenské výdaje:	1,8% HDP
Členství v mez. org.:	EU, NATO, OSN, OBSE, Rada Evropy

Forma vlády

Státním systémem Lotyšské republiky je parlamentní demokracie v čele s prezidentem, kterého volí stočlený jednokomorový parlament (Saeima) na čtyři roky. Podle Ústavy prezident reprezentuje stát a je vrchním velitelem armády.

Vláda coby kabinet ministrů je jmenována prezidentem a schvalována Parlamentem. Vláda je vedena ministerským předsedou. Území Lotyšska je rozděleno na 552 samosprávných obcí, 26 okresů, 7 velkých měst. Všechny typy obcí řídí zvolené obecní rady. Lotyšsko připravuje územní reformu a vytvoření regionálních celků. Zákon o územně správní reformě byl přijat v roce 1998, reforma však dosud nebyla v plné míře uskutečněna. Vládní návrh transformace územních celků předpokládá snížení počtu samosprávných celků na přibližně 102 obcí a vytvoření pěti regionálních vlád.

Struktura civilního nouzového plánování (CNP)

V roce 1998 byl upraven zákon o civilní ochraně. Tyto úpravy nastartovaly výrazné změny systému civilní ochrany v Lotyšsku. Hlavní odpovědnost za civilní ochranu má od té doby Státní hasičský záchranný sbor. Odpovědnost za CNP na obecní úrovni má ředitel místního (obecního) hasičského záchranného sboru.

Úkoly a cíle CNP

Struktura lotyšského CNP se radikálně změnila v létě 1998, kdy byly provedeny úpravy v zákoně o civilní ochraně. Hlavní úkoly CNP byly delegovány na Státní hasičský záchranný sbor. Zákon definuje Lotyšskou civilní ochranu jako systém technických, ekonomických, sociálních a záchranných opatření vytvořených pro splnění závazků státu v této oblasti. Civilní ochrana je zaměřena na ochranu obyvatelstva, ekonomických aktivit a životního prostředí před možným nebezpečím a ztrátami vycházejícími z potenciálních nouzových situací.

Hlavní úkoly lotyšské civilní ochrany jsou:

- zajistit pomoc obětem mimořádných událostí,
- redukovat ztráty,
- zajistit ekonomickou stabilitu při nouzových situacích,
- zabezpečit přípravu státních a administrativních institucí, ekonomiky a obyvatelstva na nouzové situace. Ministerský předseda je odpovědný za nepřetržité fungování systému a za plnění jeho závazků. Operace v rámci civilní ochrany jsou plánovány, koordinovány, řízeny a kontrolovány Státním hasičským záchranným sborem, který je začleněn do struktury Ministerstva vnitra.

Organizační struktura CNP

Jak již bylo uvedeno, odpovědnost za civilní nouzové plánování na národní úrovni má Státní hasičský záchranný sbor. Ředitel místního hasičského záchranného sboru je za CNP odpovědný na místní úrovni a je přímo podřízen řediteli Státního hasičského záchranného sboru.

Místní úřady plní řadu úkolů vycházejících ze zákona, jako je „pracovat společně s místními strukturami Státního hasičského sboru, plánovat opatření civilní ochrany a vytvářet územní plány záchranných operací“. Místní úřady mají také za povinnost kontrolovat plnění úkolů CNP v továrnách a dalších společnostech organizacemi, které se nacházejí na teritoriu obcí (okresů).

V případě vzniku nouzové situace pracuje pod vedením Ministerstva vnitra jako řídicí orgán Státní operační komise pro nouzové situace. Organizační náležitosti práce této komise má na starosti tajemník komise – ředitel Státního hasičského záchranného sboru. Stejně komise jsou organizovány na místní úrovni a za jejich práci zodpovídá ředitel místního hasičského záchranného sboru.

Zkušenosti z Lotyšska a ostatních zemí NATO a EU vedly v rámci systému krizového řízení k vytvoření krizového řídicího střediska. Toto středisko je umístěné na Státním kancléřství. Mezi jeho hlavní úkoly patří informovat ministerského předsedu o možných ekonomických, politických nebo

vojenských hrozbách a připravovat návrhy řešení pro zvládnutí krizí.

Civilně-vojenská spolupráce

Současné právní úpravy se zaměřují na vojenskou podporu civilním složkám při nouzových situacích v době míru. Organizace civilní podpory při aktivitách vojenského sektoru je v počáteční fázi a požaduje další práci v legislativní oblasti.

Národní ozbrojené síly se skládají z tzv. obranných sil (regulérní armáda založená na branné povinnosti) a domobrany. Povinnosti ozbrojených sil je pomáhat při zvládnutí nouzových situací v době míru, což vychází ze zákona o ozbrojených silách.

Hlavní úkoly ozbrojených sil v rámci civilní ochrany jsou:

- podpora civilních složek lidskou silou, mobilní technikou, komunikačními systémy a záchranným materiálem,
- podíl na udržování veřejného pořádku,
- účast na záchranných pracích,
- plnění specifických úkolů, jako je například odstřel leteckých ker, odminování, dekontaminace atd.

Domobrana je organizována na územním principu, tzn. prapor domobrany je vždy dislokován na území okresu nebo městského obvodu. Je pravidlem, že prapory domobrany mají podepsány smlouvy o vzájemné pomoci s hasičskými záchrannými sbory a policejními odděleními.

Největším nasazením národních ozbrojených sil byla likvidace lesních požárů v roce 1992 a následků jarních povodní v letech 1996 a 1998.

Právní systém

Základním právním nástrojem, regulujícím systém civilní ochrany je zákon o civilní ochraně. Tento zákon byl schválen Parlamentem v roce 1992. V novém znění najdeme dvě základní odlišnosti od předchozího zákona:

1. Delegování odpovědnosti za civilní ochranu Státnímu hasičskému záchrannému sboru, oproti speciální instituci CNP (do roku 1998 Centrum civilní obrany).
2. Delegování pravomocí v oblasti civilní ochrany na místní úrovni místním hasičským záchranným sborům, které jsou součástí centralizované státní instituce, oproti obcím. V oblasti CNP byla také schválena celá řada vládních nařízení. Finalizace právního prostředí pro CNP je plánována. To umožní zajištění shody v již existujících zákonech (zákon o národní bezpečnosti, zákon o civilní ochraně, zákon o národní obraně, zákon o požární ochraně, atd.) a zákonů, které se tvoří (např. mobilizační zákon).

pplk. Ing. Jiří Chalupa,
Stálá delegace ČR při NATO

Koncept a teorie bezpečnostního rizika

Prof. Ing. Josef ŘÍHA, DrSc., emeritní profesor ČVUT v Praze

Krizové řízení se urychleně transformuje na samostatný obor s postuláty samostatné teorie, metodologie, terminologie a zpětné vazby v podobě případových studií. Příspěvek glosuje teoretické předpoklady pro management a optimalizaci bezpečnostního rizika na pozadí jeho specifických vlastností.

Práce byla uskutečněna za finanční pomoci Grantové agentury Akademie věd ČR – reg. č. grantu A7986301 „Teoretický základ komplexních ekonomických a environmentálních problémů pro udržitelný rozvoj“.

■ Výchozí podmínky

Hodnocení rizika je běžnou záležitostí průměrného člověka v různých situacích. Činí tak většinou podvědomě, automaticky a vysokou rychlostí, aniž by cílem hodnocení byla jakákoliv veličina. Téměř vždy jde o minimalizaci rizika. Nejistota a riziko jsou multi-dimensionální a zasahují všechny aspekty aktivit. Formalizované způsoby hodnocení rizika jsou v současné době poznamenány novými skutečnostmi spojené s vývojem lidstva, které lze zkratkovitě vyjádřit pojmem postmoderní společnost, globalizace, organizovaný zločin a terorismus. Aktuálně vzniká požadavek na *nový způsob myšlení*.

Riziko teroristického útoku je spojeno s cílem destrukce *kritické infrastruktury* a narušení sociální rovnováhy. Obecně vyjadřuje produkt nebo službu, jehož poškození má celostátní negativní dopady. Otázky ochrany kritické (původně životní) infrastruktury eskalují po událostech 11. září 2001, nabývají nový obsah a rozměr, v USA se formují první sofistikovaná opatření - 14. února 2003 byla vydána *Národní strategie fyzické ochrany kritické infrastruktury a klíčových zařízení a Národní strategie zabezpečení kybernetického prostoru*. Aktivita v USA poskytují vzor pro ostatní země včetně ČR. Např. V. Adamec [1] aktuálně informuje o ochraně kritických infrastruktur v Německu. Bezpečnostní rada státu a Výbor pro civilní nouzové plánování na 17. schůzi dne 24. září 2002 akceptoval zaměření tzv. *národní kritické infrastruktury ČR* na podrobně specifikované oblasti [8]. Bezpečnostní strategie České republiky byla schválena vládou dne 10. prosince 2003.

Země EU soustřeďují pozornost na oblast poznání. V roce 2003 byla zahájena příprava velkorysého projektu pod heslem „Teroristické útoky a tsunami - výzkum EU na přípravu nečekaného“, kde jeden ze dvanácti financovaných projektů je problém kritické infrastruktury (http://europa.eu.int/comm/research/security/index_en.html); nově byla zřízena webová stránka EU Security Research Website).

■ Hodnocení a řízení rizik

Proces, jehož cílem je optimalizace rizika, se nazývá *hodnocení a řízení rizik*. První část procesu, která se zabývá identifikací, hodnocením a porovnáním rizik, přináší podklady potřebné pro *druhou část* procesu, ve které jsou přijímána opatření pro jejich snížení popř. udržení na únosné míře. Zatímco první část procesu lze chápat jako činnost vědecky objektivní (multi-disciplinární), tak naopak řízení či zvládání (management) rizika je činnost striktně subjektivní vzhledem k možným dopadům přijatých opatření a politickému charakteru konečného procesu rozhodování (mravní, morální a etické vlastnosti subjektu se diferencují).

V literatuře se připomíná rozvoj *rizikového inženýrství* jako nového oboru se vztahem k *managementu rizika*. V podmínkách masové privatizace s tímto zřetelně souvisí podnikatelské riziko, riziko finanční, investiční, tržní aj. Významné je zkoumání *technologického rizika* jako rizika spojeného s existencí nebo činností technických, chemických a jiných zařízení různé povahy. Obecně lze konstatovat, že historie od-

hadu rizika je velmi dlouhá a srovnatelná s historií bankovníctví a pojišťovnictví. Např. bez znalosti rizika nelze pojišťovat, nelze poskytovat úvěry, bankovní záruky a jiné finanční služby.

Pro posuzování rizik byl vyvinut bezpočet pomocných pracovních pomůcek, metodických návodů, uživatelských příruček a softwarů. Jejich struktura je značně vertikálně a horizontálně diferencována a vyčerpávající klasifikace je obtížná.

Zájemce o hlubší studium se odkazuje na internetovou knihovnu „Svět rizika“, kde je evidováno několik stovek produktů, viz Tec-Com Inc.: Risk World, <http://www.riskworld.com/software/swssw001.htm>. Evropská agentura pro životní prostředí EEA prezentovala v roce 1999 souhrnný přehled pomocných nástrojů pro posuzování rizik, viz <http://reports.eea.eu.int/GH-07-97-595-EN-C2/en>. Často je uváděna kategorie PHA.

■ Podstata bezpečnostního rizika a kvantitativní rizikové analýzy

Riziko je obecně definováno jako součin pravděpodobnosti a důsledku nežádoucí události, např. úrazu, poškození životního prostředí nebo ekonomické ztráty, CCPS [2], CIB [3]. Obvykle je popsáno spojitou nebo přetržitou veličinou R_E , která může nabývat různých hodnot. Cílem rizikového inženýrství je jeho *odhad*, jehož předpokladem je *identifikace nebezpečí*, formulace *scénáře nebezpečí* a *kvantifikace rizika*. Jde o tři operace, které poskytnou odpověď na tři otázky:

- identifikace nebezpečí → *jaké nepříznivé události mohou nastat?*
- scénář nebezpečí → *jaká je pravděpodobnost výskytu takových událostí?*
- kvantifikace rizika → *pokud některá nepříznivá událost nastane, jaké to bude mít následky?*

Uvedené tři otázky vedou k *definici rizika* jako n-tice vektorů

$$R_{Ei} \equiv (E_i, \bar{P}_i, C_i) \quad (i = 1, \dots, n), \quad (1)$$

kde R_{Ei} je riziko scénáře nebezpečí či hrozby;

E_i - scénář nebezpečí (tj. *sekvence možných událostí pro dané nebezpečí či hrozbu vedoucí k nežádoucím důsledkům*);

$\bar{P}_i$ - pravděpodobnost výskytu scénáře nebezpečí;

C_i - důsledky vzniklé realizací scénáře nebezpečí (tj. *ve smyslu vzniklé újmy či škody různého druhu např. úmrtí, zranění, stresu, peněžní nebo environmentální ztráty aj.*);

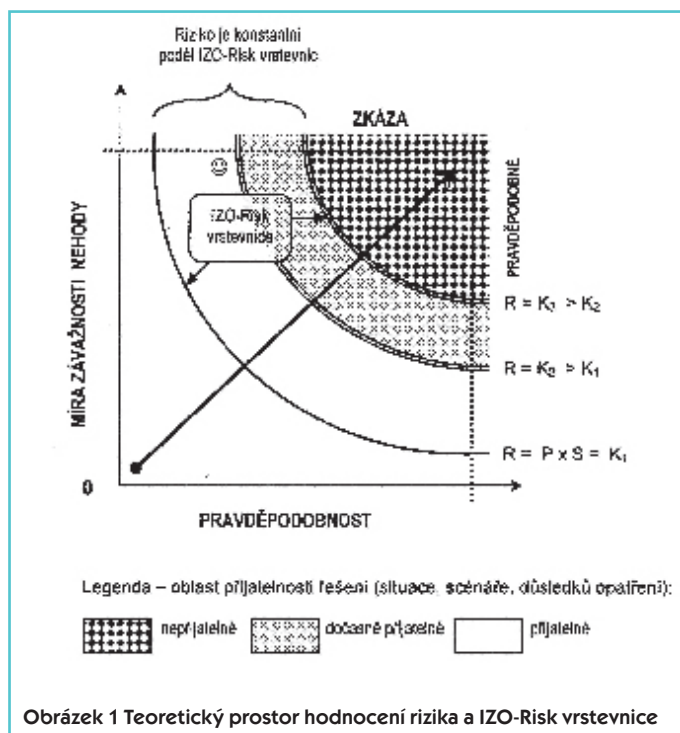
i - index scénáře nebezpečí;

n - celkový počet scénářů (variant).

Scénář nebezpečí (*hazard scenario, threat scenario*) E_i není matematickou veličinou. Tímto názvem označujeme skutečnosti, z nichž se při hodnocení rizika vychází. Především se musí znát hrozící nebezpečí nebo hrozba H_i (*hazard, threat*) a dále, jakým způsobem se může jeho realizace projevit. Scénář nebezpečí se mění v závislosti na čase.

Pravděpodobnost (*probability*) $\bar{P}_i$ výskytu scénáře nebezpečí je numerickou bezrozměrnou veličinou. Platí $\bar{P}_i \in [0; 1]$. Hodnotu lze určit statistickým rozbořem známých skutečností, nebo exaktní metodou, popř. inženýrským expertním odhadem. Protože se scénář E_i mění v závislosti na čase, vyjadřuje symbol $\bar{P}_i$ pravděpodobnost vztahenou na celou referenční dobu T_{ref} pro níž riziko vyšetřujeme, např. dobu životnosti objektu T_o , tedy pro $T_o = T_{ref}$. Pro účely životního prostředí člověka bývá pravděpodobnost vztahena k určité době expozice (*exposure interval*), např. 25 let.

Důsledky C_i vyjadřují ztrátu či škodu vzniklou realizací scénáře nebezpečí, jinými slovy např. závažnost nehody (*severity*). Lze je vyjádřit peněžními nebo fyzikálními (naturálními) jednotkami (např. počtem zraněných, zemřelých aj.). Také škoda je časově závislý parametr, neboť hodnota objektu se mění a tudíž se mění ztráty i cena následků.

Obrázek 1 Teoretický prostor hodnocení rizika a IZO-Risk vrstevnice

Za předpokladu, že pro scénář nebezpečí E_i je možné stanovit numerické hodnoty $\tilde{P}_i$ a C_i , potom stupeň či míru rizika lze standardně určit podle vztahu

$$R_{Ei} = \tilde{P}_i \cdot C_i \quad (2)$$

Veličina $\tilde{P}_i$ má stejný rozměr jako důsledek C_i . Vyšetřuje-li se n -tice scénářů nebezpečí a jsou-li tyto scénáře na sobě statisticky nezávislé, určí se celkové riziko podle rovnice

$$R_E = \sum_{i=1}^n R_{Ei} = \sum_{i=1}^n \tilde{P}_i \cdot C_i \quad (3)$$

Všechny důsledky musí být vyjádřeny týmiž jednotkami; podle potřeby je možné veličinu R_E transformovat na bezrozměrné číslo, pokud nějakou hodnotu C_i zvolíme za základní. Veličina R_E se vztahuje výhradně na dobu pro níž byly hodnoty určeny, tj. pro $T_o = T_{ref}$. Jestliže je pravděpodobnost vyjádřena za časovou jednotku (např. rok), potom je vhodnější parametr pravděpodobnosti $\tilde{P}_i$ nahradit četností (frekvencí) F_i . Tuto skutečnost využívá model bezpečnostního rizika, takže rovnice (2) má tvar

$$R_{Ei} = F_i \cdot C_i \quad (4)$$

Pro případ bezpečnostního rizika je veličina F_i složena ze dvou částí pomocí hrozby H_i a zranitelnosti V_i , tj.

$$F_i = H_i \cdot V_i \quad (5)$$

takže stupeň či míru bezpečnostního rizika po dosažení do rovnice (4) vyjadřuje vztah

$$R_i = (H_i \cdot V_i) \cdot C_i \quad (6)$$

kde H_i je hrozba jako stupeň pravděpodobnosti, že bude iniciován útok proti určitému cíli (scénář nebezpečí E_i); V_i - zranitelnost jako stupeň pravděpodobnosti selhání různých typů bezpečnostních opatření; C_i - důsledek jako hodnota negativních efektů za předpokladu úspěšného útoku.

Při posuzování scénáře bezpečnostního rizika se zdůrazňuje závislost veličiny F_i na četnosti iniciující události F_i^* a současně na pravděpodobnosti selhání všech bezpečnostních zařízení $\tilde{P}_i^*$ podle vztahu

$$F_i = F_i^* \cdot \tilde{P}_i^* \quad (7)$$

Pro případ teroristického či vojenského útoku je hrozba H určena blíže nespecifikovanou funkcí Φ_H , jejíž parametry tvoří zranitelnost V , úmysl útočníka $\tilde{A}_1$ a schopnost útočníka $\tilde{A}_2$, tedy podle obecného vztahu

$$H = \Phi_H(V, \tilde{A}_1, \tilde{A}_2) \quad (8)$$

Příprava rizikové matice

Výsledek provedení kvantitativních odhadů důsledků a pravděpodobnosti lze prezentovat v maticovém formátu, vyjadřující vztah veličin „četnost $\leftrightarrow$ důsledek“ (*frequency-consequence-diagram*). Obsahuje třídy četnosti a třídy důsledků. Pro komunikaci s veřejností je účelné popsat jednotlivé třídy verbálně a v diagramu označit oblasti přijatelného a nepřijatelného stupně rizika. Schéma na obr. 1 naznačuje první krok pro konstrukci standardního formátu rizikové matice, která tvoří základ většiny uživatelských příruček komerčně nabízené počítačové podpory pro kvantitativní rizikovou analýzu. Vymezuje teoretický prostor hodnocení rizika a konstrukci izoliní jako výchozí předpoklad pro standardní rizikovou matici.

Zavedením pravouhlého souřadnicového systému lze prostor hodnocení rizika transformovat na matici rizikové analýzy. Vytvořené buňky v matici aproximují obrys IZO-Risk vrstevnic a definují hranici tolerance rizika. Úvedené zónování prostoru hodnocení rizika vyžaduje vytvoření a popis pomocných stupnic. V daném případě, tj. v tab. 1, příklad stupnice míry závažnosti nehody z hlediska dopadů vzniklé události, dále stupnice pravděpodobnosti vzniku nehody obecně a za časové období.

Teoretický prostor hodnocení rizika definují dvě veličiny $\tilde{P}$ a C , uvnitř kterého je generován systém rizikových izoliní IZO-risk vrstevnic (*iso-risk contour*). Veličina R je konstantní podél těchto izoliní s tím, že existuje přímá závislost mezi hodnotami $\tilde{P}$ a C , tzn. s růstem jejich hodnot se zvyšuje hodnota rizika R . Jinými slovy rizikové izolinie definují pravděpodobnost pro všechny úrovně či míry závažnosti nehody (s výjimkou některých případů, např. u problémů chování vysokých energií).

Tabulka 1 Interpretace - vysvětlení stupnice závažnost nehody z hlediska dopadu pro individuální různě sledované cíle

Závažnost nehody z hlediska dopadu (příklady zvolených stupnic a kritéria pro posouzení podle konkrétního případu)					
Kategorie – slovní popis	Nemoc - úraz	Ztráta zařízení	Čas pro nápravu impaktu	Ekonomická ztráta zařízení [\$]	Environmentální efekt
I – Katastrofální	Úmrtí nebo totální trvalá nezpůsobilost	Ztráta systému; podstatné poškození nemovitostí	> 4 měsíce	> 1 milion	Dlouhodobé poškození životního prostředí (5 roků a více), nebo potřeba více než 1 mil. \$ pro nápravu (nebo pokutu).
II – Kritická - rozhodující	Trvalá částečná nezpůsobilost; dočasná úplná nezpůsobilost (nad 3 měsíce)	Podstatné poškození systému; významné poškození nemovitostí	2 týdny až 4 měsíce	250 tis. – 1 mil.	Střednědobé poškození životního prostředí (1-5 roků), nebo potřeba 250 tis.-1 mil. \$ pro nápravu (nebo pokutu).
III – Méně významná - nepodstatná	Menší úraz; ztráta pracovní směny; odškodné za úraz nebo nemoc	Menší poškození systému; menší poškození nemovitostí	1 den až 2 týdny	1 – 250 tis.	Krátkodobé poškození životního prostředí (< 1 rok), nebo potřeba 1 tis. - 250 tis. \$ pro nápravu (nebo pokutu).
IV – Zanedbatelná - nepatrná	První pomoc nebo menší lékařské ošetření	Menší defekty systému	< 1 den	< 1 tis.	Nepatrné poškození životního prostředí, lehce napravitelné, vyžadující < 1 tis. \$ pro nápravu (nebo pokutu).

Tabulka 2 Formát typické matice pro posouzení rizika

Závažnost nehody z hlediska dopadu	Pravděpodobnost nehody					
	F NEMOŽNÁ	E NEPRAVDĚ- PODOBÁ	D VELICE MALÁ	C OBČASNÁ	B PŘEDPO- KLÁDANÁ	A ČASTÁ - BĚŽNÁ
I – Katastrofální		☺				
II – Kritická - rozhodující						
III – Méně významná - nepodstatná						
IV – Zanedbatelná - nepatrná						

Legenda pro rizikovou matici - číselný kód míry rizika:

☹	nepřijatelné ①
☺	dočasně přijatelné ②
☺	přijatelné ③

Další krok úpravy matice představuje její *kalibrace* (ocejchování) - spočívá v označení takové buňky [I/E] = ☺, která vymezuje hranici mezi rizikovým scénářem a akceptovatelnou oblastí. Pro každý konkrétní problém je třeba vytvořit reálný scénář (množinu scénářů - variant), který představuje skutečné ohrožení. Proces kalibrace vyžaduje přidělit buňku pro vybraný nejhorší evidovaný (popř. věrohodný) scénář (jehož riziko lze tolerovat), do vrcholové oblasti hodnotícího prostoru, tj. bezprostředně do okraje uvnitř přijatelné zóny, viz symbol ☺ na obr. 1 a v tab. 2, podrobně [5].

Během procesu kalibrace je třeba přihlédnout ke zkušenostem a *modifikovat* poznatky se sledovaným cílem. Tuto modifikaci má provádět manažerský tým, nikoliv analytik. Modifikace spočívá v úpravě tolerance rizika, která se přizpůsobí pomocí změny zónování buněk uvnitř matice (ovlivní přijatelnost rizika pro všechny cíle), definovaných úrovní pravděpodobnosti A-E (ovlivní přijatelnost rizika pro všechny cíle), definovaných úrovní závažnosti nehody I-IV (pro vybraný jeden cíl), intervalu expozice (pro vybraný jeden cíl).

Důvody pro označení mezní pravděpodobnosti výskytu kategorie F, tzv. fyzicky *nemožné*, na levé straně hodnotícího prostoru v tab. 2 vyžaduje definovat *standard rizika*. Bez toho nelze posoudit reziduální riziko pro případy, kdy ohrožení v rámci systému je vyloučeno, avšak *existuje mimo hranice posuzovaného systému*, jak naznačuje diagram na obr. 2. Klasifikované úrovně rizika jsou shodné s čísly, tj. úroveň ① nepředsta-

číselný kód určuje způsob chování a nakládání s rizikem:

- ① diktuje nutnost snížit riziko na nižší úroveň;
- ② činnost musí být časově omezena, řízena písemným předpisem a podpořena managementem;
- ③ umožňuje běžný provoz.

vitelně vysoká, ② imperativ redukce, ③ žádoucí redukce, ④ přijatelná, ⑤ a ⑥ zanedbatelná.

Určování přijatelnosti rizika

Riziko je přijatelné, když ti, kteří jsou jím ovlivněni, si ho neuvědomují nebo jej vědomě podstupují. Při jeho určování vstupují do procesu následující podmínky:

- Prahová podmínka - malé riziko se ignoruje;
- Podmínka *status quo* - nevyhnutelné riziko, které nelze změnit;
- Podmínka regulační - je určena důvěryhodnými institucemi;
- Podmínka *de facto* - je určena historickým vývojem;
- Podmínka dobrovolného zisku - vyplývá z ochoty tolerovat určité riziko, spojené s dosažitelným ziskem.

Podle CIB [3] je třeba přijatelnost rizika spojovat s rozhodnutím, zda budou přijata *zmírňující opatření*, která mohou být strukturní či nestrukturní. Při přijímání rizik se většinou uplatňuje zásada co nejnižšího rizika, kterého lze rozumně dosáhnout.

Závěry

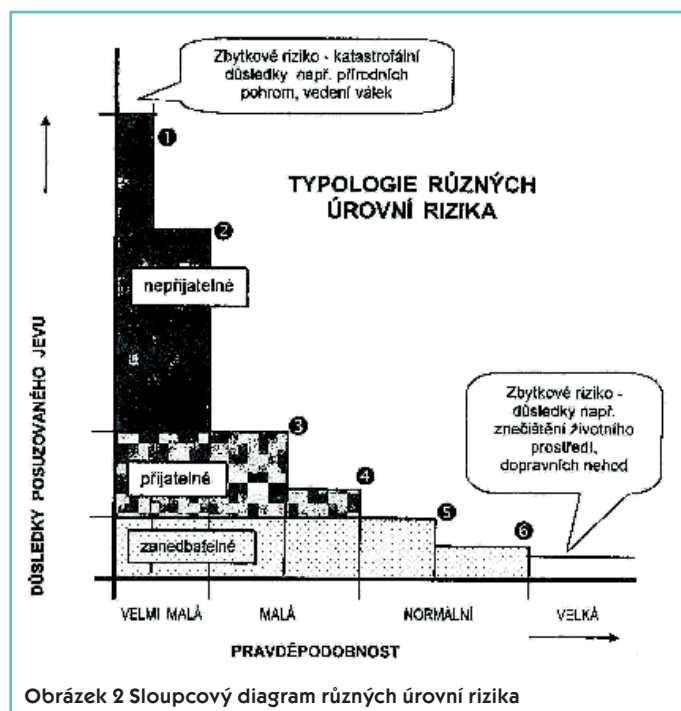
Kompilace odborných zkušeností umožňuje formulovat *zásady dobré praxe* pro optimalizaci bezpečnostního rizika [7], [9], [10]. V kontextu scénáře a pro dané riziko je třeba vždy rozhodnout, zda je přijatelné či nikoliv. Aktéři rizikového managementu posuzují *úroveň přijatelného (nebo tolerovatelného) rizika* diferencovaně z hlediska *jednotlivce, společnosti (skupiny) nebo ekonomické rozvahy*.

Specifikaci bezpečnostních kritérií lze nalézt v národních předpisech, normách, zkušenostech a teoretických poznatcích používaných jako základ při rozhodování o přijatelných rizicích. Nedobrovolná rizika se člení na rizika *přirozená* a *nepřirozená* a rovněž na *nedobrovolná* a *nevyhnutelná*. Cílová hodnota označuje, co je pro lidi podle všeho přijatelné, nebo co tak jako tak považují za nevyhnutelné; standardně se udává cílová hodnota *individuálního* rizika 10^{-4} za rok.

Teoretickým řešením uvedených souvislostí se zabývá *kvantitativní riziková analýza*. Optimalizaci, tj. výběr společensky přijatelného scénáře, je třeba řešit jako úlohu multikriteriální rozhodovací analýzy s využitím axiomatické teorie kardinálního užítu MÚT a formalizované metody TIEQ [11]; s výhradami je vhodné přihlédnout k paradigmatu EIA/SEA a respektovat princip PP.

Zkratky

- CCPS Center for Chemical Process Safety
- CIB International Council for Research and Innovation in Building and Construction
- CIS Computing & Information Services,
- EEA European Environmental Agency
- EIA Environmental Impact Analysis/Assessment

EU Evropská unie
MUT Multiattribute Utility Theory
PHA Preliminary Hazard Analysis; Process Hazard Analysis
PP Precaution Principle
SEA Strategic Environmental Assessment
TIEQ Total Index of Environmental Quality

Literatura

- [1] ADAMEC, V.: Ochrana kritických infrastruktur v Německu. In: 112, roč. IV, č.7/2005, str. 20.
[2] CCPS: Guidelines for Chemical Process Quantitative Risk Analysis. Center for Chemical Process Safety. New York, American Institute of Chemical Engineers, 1989.
[3] CIB: Risk Assessment and Risk Communication in Civil Engineering. CIB Report: Publication 259. International Council for Research and Innovation in Building and Construction, Rotterdam. 62 pp, 2001.
[4] CIS: Risk Analysis Matrix. Computing & Information Services, 3. 4. 2003. Web: <http://cis.tamu.edu/ca/custapps/RiskMatrix.php>
[5] CLEMENS, P. L, Working with the Risk Assessment Matrix. JE JACOBS Sverdrup, 1993. Web: www.jacobs.com
[6] ENGERT, P. A., LANSLOWNE, Z. F.: Risk Matrix User's Guide. Version 2.2. The MITRE Corporation, Bedford, Massa-

- chusetts, pp 52, 1999. Web: <http://www.mitre.org/work/sepo/toolkits/risk/ToolsTechniques/files/UserGuide220.pdf>
[7] IOMOSAIC: Designing an Effective Risk Matrix. An ioMosaic Corporation Whitepaper. Salem, New Hampshire, USA, 2002. Web: <http://archives1.iomosaic.com/whitepapers/risk-ranking.pdf>
[8] LINHART, P. a RICHTER, R.: Ochrana kritické infrastruktury. In: časopis 112 č. 3, s. 12, 2003. Web: http://www.mvcr.cz/casopisy/112/3_2003/linhart.html
[9] LUDWIG J., KONERSMANN R., PEINELT I.: Safety Considerations for the Transport and Storage of Dangerous Goods, based on the Example of Pipelines. Federal Institute for Materials Research and Testing (BAM), Berlin. Publ. NATO-Committee on the Challenges of Modern Society, 2002. Web: http://www.pal.metu.edu.tr/projeler/natocms/CCMS_report_252_Annex.doc
[10] PROCHÁZKOVÁ, D., a kol.: Modelové řešení interakce analýzy rizik území pro havarijní a krizové plánování. Projekt řešený pro MV ČR. Zpráva o postupu řešení projektu. CITYPLAN, s.r.o. Praha, 2005.
[11] ŘÍHA, J.: Total Index of Environmental Quality as Applied to Water Resources. In: Richardson, M.L. (ed.): Risk Assessment of Chemicals in the Environment. The Royal Society of Chemistry, London, 1988, p.363-378.

Příprava krizových štábů v Lázních Bohdaneč

plk. Ing. Vilém ADAMEC, Ph.D., MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Ve dnech 10. a 11. října 2005 uspořádalo MV-generální ředitelství HZS ČR ve spolupráci s Institutem ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč (dále jen „Institut“) instrukčně metodické zaměstnání ke vzdělávání členů krizových štábů.

Pozvání přijalo na 60 odborníků z krajských úřadů, hasičských záchranných sborů krajů, vybraných vzdělávacích zařízení a dalších přizvaných organizací.

V rámci zaměstnání, rozděleného do dvou bloků, měli naši odborníci z oblasti krizového řízení také možnost seznámit se se způsoby vzdělávání členů krizových štábů v Německu a ve Švýcarsku.

V prvním bloku přednášek byly prezentovány informace o úkolech a organizaci krizových štábů v systému zdolávání následků mimořádných událostí a krizových situací, právním zakotvení povinností vzdělávání, druzích vzdělávacích kurzů, jejich rozsahu a obsahu, a metodách používaných při vzdělávání a praktickém výcviku členů štábů.

Prezentaci v prvním bloku se ujali Hans Guggisberg - vedoucí instruktor Spolkového úřadu pro ochranu obyvatelstva v Bernu (Švýcarsko), Mark Maskow - expert na bezpečnostní politiku Akademie pro krizový management, nouzové plánování a civilní ochranu v Ahrweileru (Německo) a Matthias Teuber - expert na řízení a telekomunikace ze Spolkové školy THW v Neuhausenu (Německo). Pracovník Institutu, Ing. František Kovářik seznámil přítomné se zkušenost-

mi se vzděláváním tajemníků krizových štábů určených obcí.

Druhá část byla zaměřena na doplňkové informace o možnostech studia krizového managementu na našich vysokých školách a ve vybraných vzdělávacích zařízeních. Účastníci instrukčně metodického zaměstnání se měli možnost seznámit se studijními programy Fakulty bezpečnostního inženýrství VŠB – TU Ostrava, Univerzity obrany v Brně nebo Policejní akademie v Praze.

Relativně samostatnou problematikou pak byla prezentace vzdělávacích možností Institutu.

Prezentované informace obdrželi účastníci semináře na CD. Pro ty, kteří se chtějí přednesenou problematikou dále zabývat, je možné doporučit internetové stránky jednotlivých zastoupených organizací.

I přesto, že existují rozdíly v pojetí fungování krizových štábů v jednotlivých zemích, seminář přinesl mnoho podnětů pro aplikaci zahraničních zkušeností v podmínkách České republiky.

Právní úprava podávání a vyřizování stížností

pplk. JUDr. Jindřich RAJMAN, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto Milan VÁVRŮ

**Podávání a vyřizování stížností do-
sud obecně upravuje vládní vyhláš-
ka č. 150/1958 Ú.l., o vyřizování
stížností, oznámení a podnětů pra-
cůjících (dále jen „vyhláška“). Vláda
České republiky svým usnesením ze
dne 17. srpna 2005 č. 1002 schválila
návrh nařízení vlády, kterým se vy-
hláška dnem 1. ledna 2006 zrušuje.**

Zrušovaná vyhláška byla vydána v roce 1958 jako dočasné provizorium, které mělo překlenout určité právní vakuum v oblasti vyřizování stížností a jiných podání fyzických osob adresovaných státním orgánům. Přitom institut vládní vyhlášky ani tehdejší ústavní systém neznal a ani vláda nebyla k vydání takového právního předpisu zákonem zmocněna. Její platnost i právní povaha byla a je sporná. Je zřejmě spíše řídicím aktem sui generis, než právním předpisem, jehož závaznost je spíše zvyková než právní.

Z ohledem na presumpci správnosti normativních aktů se však evidentně jedná o právní předpis, a proto je jako takový nyní i nařízením vlády č. 370/2005 Sb. zrušen. Zrušení navrhl vládě ministr vnitra zejména proto, že institut stížností podle § 175 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, který nabývá účinnosti dnem 1. ledna 2006, činí vyhlášku ve značném rozsahu nepotřebnou. Ustanovení § 175 správního řádu stanoví, že dotčené osoby (tedy adresáti veřejné správy) mají právo se obracet na správní orgány se stížnostmi proti nevhodnému chování úředních osob nebo proti postupu správního orgánu, neposkytuje-li správní řád jiný prostředek ochrany (například řádný nebo mimořádný opravný prostředek anebo opatření proti nečinnosti).

Správním orgánem se podle správního řádu rozumí orgány moci výkonné, orgány územních samosprávních celků a jiné orgány, právnické a fyzické osoby, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy.

Institut stížnosti

Institut stížnosti podle § 175 správního řádu je tedy využitelný nejen v rámci správního řízení, ale také při všech ostatních úkonech a postupech správních orgánů, které nemají povahu rozhodování o právech a povinnostech. V ostatních případech, na něž nebude dopadat § 175 správního řádu, se budou stížnosti vyřizovat jednak na základě postupů stanovených jinými zákony (například zákon o soudech a soudcích), jednak na základě interních instrukcí orgánů veřejné moci nebo právnických osob, které přijmou ve své působnosti.

Stížnost lze podle správního řádu podat písemně nebo ústně. Je-li podána ústně stížnost, kterou nelze ihned vyřídit, sepíše o ní správní orgán písemný záznam. Podání stížnosti nesmí být stěžovateli na újmu. Stížnost se podává u toho správního orgánu, kte-

rý vede řízení, resp. obecně u orgánu věcně a místně příslušného (pokud jde o stížnost podávanou proti postupu správního orgánu mimo správní řízení podle části druhé a třetí správního řádu). Ten je povinen prošetřit skutečnosti uvedené ve stížnosti.

Považuje-li to za vhodné, vyslechně stěžovatele, osoby, proti nimž stížnost směřuje, popřípadě další osoby, které mohou přispět k objasnění věci. Stížnost musí být vyřízena do 60 dnů ode dne jejího doručení správnímu orgánu příslušnému k jejímu vyřízení. O vyřízení stížnosti musí být stěžovatel v této lhůtě vyrozuměn. Tuto zákonnou lhůtu lze překročit jen tehdy, nelze-li v jejím průběhu zajistit podklady potřebné pro vyřízení stížnosti.

Nadřízený správní orgán

V případě, že bude stížnost shledána důvodnou nebo částečně důvodnou, je správní orgán povinen bezodkladně učinit nezbytná opatření k nápravě. O výsledku šetření a opatřeních přijatých k nápravě se učiní záznam do spisu. Stěžovatel o tom musí být vyrozuměn jen tehdy, jestliže o to požádal. Má-li stěžovatel za to, že stížnost, kterou podal u příslušného správního orgánu, nebyla řádně vyřízena, může požádat nadřízený správní orgán, aby prošetřil způsob vyřízení stížnosti.

Nadřízeným správním orgánem je ten správní orgán, o kterém to stanoví zvláštní zákon. Neurčuje-li jej zvláštní zákon, je jím správní orgán, který podle zákona rozhoduje o odvolání, popřípadě vykonává dozor.

Například: Nadřízeným správním orgánem obce se rozumí krajský úřad. Nadřízeným správním orgánem orgánů kraje se rozumí v řízení vedeném v samostatné působnosti Ministerstvo vnitra, v řízení vedeném v přenesené působnosti věcně příslušný ústřední správní úřad. Nadřízeným správním orgánem hasičského záchranného sboru kraje je Ministerstvo

vnitra-generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky.

Další opatření

Vláda České republiky výše citovaným usnesením zároveň uložila členům vlády a vedoucím ostatních ústředních orgánů státní správy provést v období od 1. ledna 2006 do 31. prosince 2006 analýzu vyřizování stížností podle správního řádu a podle dalších právních předpisů v oblasti jejich působnosti, a tuto analýzu předložit do 31. března 2007 ministrové vnitra. Ministrové vnitra dále uložila předložit vládě do 30. června 2007 souhrnnou zprávu o účinnosti právní úpravy vyřizování stížností s případným návrhem na způsob nového legislativního řešení, zpracovanou na základě dílčích analýz.

PLACENÁ INZERCE

STABILNÍ HASÍČÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ
FIRE JACK
PLYNOVÉ
EBH FE 36

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

BESYCO SPOL. S R. O.
 KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠÍŘE
 TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061
 HTTP://WWW.BESYCO.CZ, E-MAIL: BESYCO@BESYCO.CZ

**SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY ZABEZPEČENÍ PROSTOR A ZAŘÍZENÍ
 PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVNĚ
 A VÝBUŠNĚHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
 • EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠE JEDNODUŠE**

Čtyřicet let Opravárenského závodu Olomouc

Ing. Metoděj TUNYS, ředitel Opravárenského závodu Olomouc

V prosinci roku 1965 byla zřízena Ústřední zkušebna a opravná (ÚZO) prostředků individuální protichemické ochrany a dozimetrických přístrojů v tehdejší Gottwaldově, jejímž zřizovatelem bylo Ministerstvo vnitra (MV).

Hlavním úkolem ÚZO bylo provádět kontroly, přezkušování a opravy individuálních prostředků chemické ochrany, kontrola, oprava a cejchování dozimetrických přístrojů ve všech rezortech národního hospodářství.

Budovala se jednotlivá specifikovaná pracoviště, která nebyla dosud v rezortu MV nikde zavedena. Speciální zkušební zařízení bylo průběžně upravováno a modernizováno, ruční manipulace byla nahrazena vzduchotechnikou.

Stejným způsobem bylo postupováno i při opravách dozimetrických přístrojů a nainstalování cejchovacích stolic. Všechna potřebná technická zařízení pro jednotlivá pracoviště byla montována, případně vyrobena vlastními silami. Vedle těchto úkolů byla opravná a zkušebna pověřena návrhem a vyrobením několika set kusů nabíječek akumulátorů pro rezort MV.

V roce 1975 se začalo budovat obdobné zařízení se stejnými úkoly na Slovensku ve Slovenské Ľupči u Banské Bystrice. Na jeho uvedení do provozu se podílelo několik pracovníků Ústřední zkušebny a opravný Gottwaldov, především při zaškolení pracovníků a předávání zkušeností v oblasti zkušebnictví a oprav dozimetrických přístrojů.

K objektu ÚZO v Gottwaldově postupně přibýly i sklady Velký Ořešchov, Třešť u Jihlavy a Vizovice, ve kterých byly převážně skladovány náhradní díly pro opravy.

Náčelníkem Ústřední zkušebny a opravný byl až do roku 1982 pplk. Josef Kosek. Po něm převzal funkci náčelníka Ústřední zkušebny a opravný pplk. Ing. Jiří Baťa, kterou vykonával až do prosince roku 1994.

S kritériem efektivity

V celém procesu plnění opravárenské činnosti zaujímal trvalé významné místo kritérium efektivity, kvality práce a stále se rozšiřující sortiment speciálního materiálu civilní ochrany používaný v nevojenské části.

K 1. ledna 1994 dochází ke změně názvu na Opravárenský závod Civilní ochrany ČR (OZ) s podřízeností Hlavnímu úřadu CO ČR (HÚ CO).

Důsledkem těchto změn bylo i vydání rozhodnutí ředitele HÚ CO v polovině roku 1994 k provedení redislokace OZ z objektu Okresního ředitelství Policie ČR Zlín do objektu Základny logistiky

CO Olomouc a dnem 31. prosince 1994 došlo ke zrušení závodu ve Zlíně.

Stěhování závodu bylo zahájeno 23. srpna 1994. Vzhledem k tomu, že nebyly po stavební stránce připraveny prostory, byl materiál a technika ukládán do nouzových prostorů. Současně byly řešeny stavební úpravy budovy závodu, které bylo nutné provést v co nejkratším čase a s minimálními finančními náklady do 30. prosince 1994.

Ve dnech 5. až 14. prosince 1994 bylo za účasti komise HÚ CO provedeno předání a převzetí závodu. Do funkce ředitele OZ byl ustanoven Ing. Metoděj Tunys a jeho náměstkem se stal npor. Ing. Vladimír Salajka. K 30. červnu 1995 byl OZ zprovozněn.

V červenci 1997 se zaměstnanci OZ usilovně snažili omezit dopady živelní pohromy povodní.

V roce 1998 byl splněn stěžejní úkol, a to schválení nového typu měřidla (u radio- metru DC-3E-83 provedena modernizace na typ DC-3E-98). Toto měřidlo bylo v souladu se zákonem č. 505/1990 Sb., o metrologii určeno stanoveným měřidlem odpovídajícím zákonu a stanoveným normám.

Na konci roku 1999 byl závod autorizován Úřadem pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, jako státní metrologické středisko pro ověřování měřidel ionizujícího záření.

Až do roku 2001 plnil závod úkoly stanovené metrologickým řádem CO. Tyto úkoly byly rozděleny na provádění technického dozoru vyhrazených elektrických, tlakových a zvedacích zařízení, především u vojenské části CO.

Na tato pracoviště a činnosti byla Ministerstvem obrany vydána platná osvědčení, včetně kalibračního střediska elektrických veličin.

Opět v působnosti Ministerstva vnitra

Od 1. ledna 2001 byl OZ převeden z působnosti MO do působnosti MV a organizačně začleněn jako účelové zařízení MV-generálního ředitelství HZS ČR s novým organizačním členěním.

V průběhu let 2002 až 2004 probíhala výstavba hlavního etalonu ionizujícího záření. Účelem tohoto zařízení je nastavování, kalibrování a ověřování měřidel ionizujícího záření, používaných v oblasti radiační ochrany. Etalon je důležitým prvkem působícím v národním metrologickém systému ČR a ve vazbě na státní etalony ČR organicky doplňuje jejich působnost.

Jedním z hlavních úkolů OZ je zajišťovat servis, opravy a bezporuchový provoz systému selektivního rádiového návěštění (SSRN). Tímto úkolem byl závod pověřen koncem roku 2000.

V roce 2003 závod převzal majetek SSRN od HZS krajů. Byla převzata veškerá dokumentace, včetně smluv o umístění (pronájmu). Tohoto náročného úkolu se odpovědní pracovníci ujali svědomitě a aktivně, osobním podílem přispívali ke zlepšení funkčnosti celého systému navrženými technickými úpravami a zjednodušením cest signálů apod. Poruchový servis je zajištěn hotovostní skupinou, která provádí kontrolu funkce rádiových sítí pomocí vybudovaného dohledového pracoviště.

Nemalou měrou se OZ podílel na prezentaci své činnosti u příležitosti pořádání výstav a konferencí zaměřených na ochranu obyvatelstva a úkolů v rámci integrovaného záchranného systému.

V letech 1997 a 1998 se OZ účastnil veletrhů PRAGOSEC v Praze a výstavy PŘEŽÍT v Liberci. Aktivně se podílí na řadě akcí pořádaných Armádou ČR a HZS Olomouckého kraje.

Taktéž mohou kladně hodnotit podíl pracovníků závodu na mezinárodních akcích, jako osobní účastí na humanitárních akcích v Turecku a Albánii, nebo na přípravě humanitárního materiálu do Arménie a Turecka.

Závod spolupracuje s obdobným závodem ve Slovenské Ľupči.

V roce 2003 OZ zavedl a používá systém dle požadavků normy ČSN EN ISO 9001:2000, který zaručuje kvalitu při opravách, revizích a zkouškách opravovaného materiálu.

V současné době disponuje OZ inženýrskými, technickými a dělnickými profesemi na velmi dobré úrovni, moderními přípravky a technickým materiálem, což dává předpoklady pro úspěšnou práci do dalších let.

Nepřetržitý servis na 145 vysílačích

Účelové zařízení MV-generálního ředitelství HZS ČR Opravárenský závod (OZ) Olomouc, mimo svých dalších úkolů, zabezpečuje dohled a nepřetržitý servis na 145 vysílačích systému selektivního radiového návěštění (SSRN) v České republice, prostřednictvím kterého je radiový signál přenášen ke koncovým prvům – pagerům a sirénovým přijímačům.

Servis je zajišťován hotovostní skupinou, která provádí kontrolu funkce radiových sítí pomocí dohledového pracoviště vyznamenevací a varovací techniky (VVT), kde se drží čtyřadvacetihodinová pohotovost.

V OZ Olomouc je centrální dohled nad všemi vysílači, takže zde mají nepřetržitý operativní přehled o tom, jak jednotlivá místa pracují.

Funkčnost sítě je prověřována po deseti minutách a vše se pečlivě zapisuje. Na každém řídicím vysílači je systémová tiskárna, která provádí pravidelné záznamy.

Systém se zkouší v poledne každou první středu v měsíci. Jeho činnost tak prověřují nejenom v OZ, ale také OPIS HZS jednotlivých krajů a starostové měst a obcí. Kontrola je tedy obousměrná. Na základě analýzy se pak dají budovat nová spojení nebo se u těch starších

zvětšuje vykrytí. Někdy však stačí posunout anténu o trochu výše.

Stále v terénu

Technici z pracoviště VVT nenechávají nic náhodě. Kdyby jen čekali až nastane nějaká porucha, bylo by už pozdě. Proto kladou velký důraz na pravidelné roční kontroly a preventivní opatření. Zodpovídají nejen za bezporuchový provoz SSRN, ale také za pravidelnou údržbu a opravy. Dá se tedy říci, že jsou prakticky stále v terénu. Objíždějí jednotlivé vysílací body a při vhodných povětrnostních podmínkách kombinují svou technickou odbornost s lezeckou zdatností. Když je potřeba vylézt na věž několikrát za sebou do výšky několika metrů, je zdatnost na místě. Lezecké zkoušky musejí, vedle odborných zkoušek, technici absolvovat každým rokem. Že pracovníci VVT potřebují mít i dobrou fyzickou kondici, o tom není pochyb. Vysílače bývají na vysokých stožárech a například u jaderné elektrárny Dukovany měří stožár 136 metrů.

Každý vysílač má celou složku dokumentace. Je v ní vše potřebné, co mají technici vědět. Základním údajem je místo v síti s číselným označením. Nechybí zde ani mapka s vyznačenou komunikací, jak se k objektu dostat.

Návštěvy vysílačů je zapotřebí vybírat s ohledem na jejich přístupnost a po-

časí. Když však dojde k výpadku, pokud je to jenom trochu možné, musí se jet k opravě okamžitě. Je však výhodou, že Olomouc je teritoriálně dobře situována a výjezdy mohou být organizovány flexibilně.

Geodetická věž Ládví

Málokdo tuší, že Ládví není jen jedno z pražských sídlíšť s novou stanicí metra, ale také nedaleký kopec, na jehož vrcholu je mezi hustým stromovým porostem ukryta vodárna a geodetická věž. Ta nás zaujala nejvíce, protože je na ní jeden z bodů SSRN. Olomoučtí technici Tomáš Svoboda a Květoslav Vencel zde provádějí pravidelnou kontrolu. Základová stanice je venku. Proto její plechová skříňka vyžaduje také obnovu ochranného nátěru.

K žádnému vysílači se nedá přijet jen tak. Předchází tomu ohlašovací procedura majitelům pozemku, správcům stožáru a mnohdy také Policii ČR, která mívá objekty pod dálkovým dozorem. Nejkomplikovanější je povolení přístupu na vysílače Armády ČR.

Chvilku musíme počkat, protože testovací signál musí dát přednost regulérnímu. Ani nutná kontrola nesmí narušit běžný provoz. Pak přicházejí na řadu měřicí přístroje, kterými se prověřuje kvalita svodu. Zjistit se dá i narušení izolace. „*Kdyby někdo do kabelu zapíchl špendlík, tak na to přijdeme,*“ tvrdí Tomáš Svoboda.

Test trvá přibližně hodinu. Protože přístroje jsou na špičkové úrovni, měření je naprosto přesné. O výkonu antény nemůže být pochyb. Někdy se zjistí, že anténa je příliš blízko konstrukce, jindy, že do zařízení napršelo. Závady většinou vznikají působením počasí, ale někdy je může zavinit třeba neopatrný natěrač. Když opraváři zjistí poškození kabelu, musí vyměnit celou délku koaxiálu.

„*Tady to není dobré,*“ konstatuje nad srovnávací tabulkou vlastností koaxiálních kabelů Květoslav Vencel. „*Budeme sem muset přijet ještě jednou.*“ Sedmý vysílač sedmé sítě potřebuje v nejbližší době novou údržbu.

Stanice Kožova hora

Za pronájmy každého vysílače se platí a provoz nepatří k nelevnějším. Jde však o bezpečnost obyvatelstva, na které se nedá šetřit.

„*Dojeli jsme na Kožovu horu*“ Hlášení provozovateli je nezbytné. Čidla na vysílači se nedají ošálit, a také není důvod „dobývat“ se do sledovaného objektu bez předepsaných procedur.

Po splnění nutných oficialit šplhá Tomáš Svoboda vzhůru po ocelovém žebříku. Laik by se zamyslel nad tím, jak se ve spleti antén vyzná, ale odborník jde najisto.

Anténa je v pořádku. Zbývá ještě prověřit svod, dotažení konektorů a v neposlední řadě i záložní zdroj. Přesto, že záruční životnost zařízení je čtyři až pět let, spoléhat se na to nelze.

PPtest, neboli kontrola bod po bodu pokračuje k dalšímu vysílači středočeské sítě. Když se zeptáme, proč je každoroční revize tak důležitá, dostane se nám logické odpovědi. Vždyť je to elektrický spotřebič jako každý jiný. Je jenom přísněji sledován.

Demontáže sond

Demontáže sond jsou doplňkovou prací techniků Jana Mikšíka a Miroslava Dohnala. Jan Mikšík už má ve svém oboru osmnáctiletou praxi. Proto jeho přehled o hlásičích úrovni radiace bezkonkurenční. V celé republice jich je 1280 a zkušený technik jich už většinu demontoval.

Mnohé z hlásičů jsou už zastaralé. Moderní digitální hlásiče jsou stokrát přesnější než analogové. Digitální měří v tisícinách, analogové jen v desetínách rentgenů.

Sondy jsou zpravidla umístěny na zdech, střeších nebo na stožárech. Nebývá k nim vždy jednoduchý přístup. Umístění ve výšce 10 až 12 metrů není žádnou výjimkou. Někdy musí technici na žebřík, jindy si musí obout holínky. Rozhodně se nejedná o nějakou „čistou“ práci.

Hlásiče mají pravidelnou tzv. čtyřletou kalibrační dobu. Kalibrace se však nedá dělat na místě. Starý hlásič se musí demontovat a okamžitě nainstalovat nový. Zároveň se provádí kontrola kabeláže a revize elektroinstalace.

Práce zaměstnanců OZ Olomouc v terénu je náročná. Pokud se vysloví jméno tohoto účelového zařízení HZS ČR, nemůžeme za ním vidět jen středisko v Olomouci. Pracoviště OZ jsou na území celé republiky.

kpt. Josef NITRA, foto Milan VÁVRŮ

Obnovení denního studia mládeže

Střední odborná škola požární ochrany Ministerstva vnitra ve Frýdku-Místku poskytuje mimo jiné již více než deset let úplné střední odborné vzdělání absolventům základních škol.

Rozhodnutím nadřízeného orgánu – MV-generálního ředitelství HZS ČR, byla tato forma studia pozastavena, poněvadž byl předpokládán enormní nárůst zájmu o nastavbové studium z řad příslušníků HZS ČR, kteří nesplňovali podmínku středoškolského vzdělání ukončeného maturitní zkouškou. Dne 22. září 2005 však generální ředitel HZS ČR pozastavení denního studia absolventů základních škol odvolal a tato forma studia bude od školního roku 2006/2007 obnovena.

V minulých letech byl o studium výše uvedeného oboru velký zájem. Za poslední dva roky, kdy jsme studenty nepřijímali, jsme vypadli z povědomí široké veřejnosti. Uvědomuji si, že nabídky vzdělávacích programů pro absolventy základních škol v nejrůznějších katalozích a atlasech školství jsou uzavře-

ny a vytištěny. Přesto budeme, prostřednictvím pracovních úřadů, základní školy dodatečně informovat.

Dále jsme zmíněné rozhodnutí o obnovení studia okamžitě zveřejnili na internetových stránkách školy (www.sospofm.cz). Domnívám se však, že tento krok nestačí. Proto se obracím také na vás, vážení čtenáři, se žádostí o pomoc při rozšíření informace o opětovném otevření studia absolventů základních škol na naší škole. Pokud máte syna končícího devátou třídu a má o toto studium zájem nebo znáte jiného případného uchazeče, vezměte tento fakt na vědomí nebo vám známé zájemce upozorněte.

Věřím, že vaše pomoc přispěje k informovanosti všech zájemců o studium v naší škole a že tím napomůžete k výchově, vzdělání a pozdějšímu uplatnění nových mladých hasičů-záchranářů na celém území republiky.

plk. Ing. Vladimír FOLDYNA, ředitel Střední odborné školy požární ochrany MV ve Frýdku-Místku

Nová publikace pro oblast práce s lidmi v krizi

Denně se na nás doslova hrne mnoho informací z televize, tisku, mailů, plakátů i reklamních nabídek. Ve své práci se velmi často setkáváme s lidmi, kteří prožívají své krize ze ztráty blízkých, svého majetku, ztráty pocitu bezpečí nebo smyslu života. V této souvislosti upozorňuji na jednu z informací, která by neměla uniknout Vaší pozornosti. Je to kniha od B. Baštecké a kol. „Terénní krizová práce, psychosociální intervenční týmy“. Věnuje se práci s lidmi v krizi a vydalo ji před dvěma měsíci nakladatelství Grada v Praze. Na první pohled se zdá být knihou jen a jen pro odborníky a studenty. Dovolte, abych Vás ujistila, že tomu tak není. Je určena i lidem, kteří pomáhají či chtějí druhým pomoci v jejich neštěstí a hledají cestu či způsob jak.

Autorský kolektiv, který čerpá z bohatých praktických zkušeností, se věnuje typům neštěstí a tomu, jak se s nimi člověk vyrovnává (mohou postihnout

každého z nás). Osvětluje proces poskytování psychosociální pomoci, uvádí nejen typy obětí, ale i typy pomoci, zdůrazňuje časový, právní i etický rámec pomoci, klade důraz na nezbytnou přípravu k ní.

Publikace je doplněna základními informacemi o práci profesionálů v integrovaném záchranném systému. Upozorňuje, že v uvedené oblasti hrají nezastupitelnou úlohu nejen profesionální záchranné týmy, ale také dobře připravení dobrovolní pracovníci i tzv. „dobří sousedé“. Ti mohou na záchranné práce v terénu navazovat a pomoci těm, kteří zůstávají se svou bolestí sami. Text je vhodně doplňován rozhovory s lidmi, kteří byli krizovou událostí zasaženi i s těmi, kteří jim poskytovali časovou i následnou psychosociální pomoc.

pplk. PhDr. Marie SOTOLÁŘOVÁ, hlavní psycholog HZS ČR

Královéhradečtí profesionální hasiči pomáhají občanům již šedesát let

Dne 5. října 2005 se u příležitosti 60. výročí založení profesionální jednotky hasičů v Hradci Králové konalo v kulturním centru ALDIS slavnostní zasedání současných i bývalých příslušníků a občanských zaměstnanců HZS územního odboru města.

Slavnostního zasedání se zúčastnili generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán, hejtman Královéhradeckého kraje Pavel Bradík, primátor Statutárního města Hradec Králové Ing. Otakar Divíšek, zástupci polských profesionálních hasičů Dolnoslezského vojvodství a další významní hosté.

Ve svém úvodním vystoupení genmjr. Ing. Miroslav Štěpán, který u tohoto sboru řadu let až do roku 1997 působil, poděkoval všem, kteří se podíleli na mnohaletém úsilí při ochraně lidských životů, zdraví a majetku.

Ředitel HZS Královéhradeckého kraje pplk. Ing. František Mencl následně účastníky slavnostního zasedání seznámil s šedesátiletou tradicí sboru. „*Historie vzniku profesionální jednotky hasičů v Hradci Králové se začala psát dne 18. května 1945, kdy bylo rozhodnuto o zřízení profesionálního hasičského sboru města. Šlo o významný den, který považujeme za přelomový a od něhož odvozujeme i původ současného Hasičského záchranného sboru Královéhradeckého kraje.*“ Prvním velitelem sboru byl jmenován Ladislav Jeřábek. Do nově založeného Městského sboru hasičů

přešli i někteří bezúhonní členové bývalé, za okupace zřízené, požární policie města Hradce Králové a sbor převzal do užívání a správy zařízení po bývalé „hasičské ústředně“.

Za dobu své šedesátileté existence prošel sbor řadou změn, jak z hlediska své organizace, personálního složení, technického vybavení, tak především z hlediska charakteru a rozsahu plnění stanovených úkolů. „*Záchranná práce hasičů již zdaleka není jen o hašení požárů, ale dnes hasiči provádějí veškeré záchranné práce. Tato profese v současnosti vyžaduje mnoho odborníků a specialistů, kteří jsou zároveň schopni při zásahu zvládnout všechna rizika, fyzické vypětí a uplatnit osobní odvalu,*“ charakterizoval současnou práci profesionálních hasičů pplk. Ing. Mencl.

Na závěr slavnosti byly třinácti příslušníkům HZS Hradec Králové předány medaile HZS ČR Za věrnost, jako ocenění za dosahování velmi dobrých výsledků na úseku požární ochrany.

por. Mgr. Zuzana CIKHARTOVÁ,
foto autorka
a archiv HZS Královéhradeckého kraje

Čas se nezastavil

A protože oslavy 60. výročí vzniku profesionální jednotky hasičů v Hradci Králové nebyly jen ohlédnutím za historií, zeptali jsme se pplk. Ing. Františka Mencla, jaké úkoly čekají královéhradecké hasiče v dalším období.

Při výročích se vzpomíná a hodnotí, co je za námi, ale čas se nezastavil. Nutí nás jít dál a plnit nové úkoly v požární ochraně i ve zdokonalování integrovaného záchranného systému. Nejvýznamnějším dílem, které patří k výstavbě objektů pro potřeby hasičů kraje v současné době je výstavba areálu stanice v Hradci Králové v Kuklenách. V nejbližší době nás čeká realizace její druhé etapy, včetně zřízení prostor pro Zdravotnickou záchrannou službu Královéhradeckého kraje pro dálnici D11. Dalším důležitým úkolem bude rozvíjení vztahů se sousedními polskými hasiči

a záchranáři. Pro ochranu obyvatelstva bude nutné optimalizovat krytový fond. A v neposlední řadě se chceme dále podílet na přípravě učitelů základních a středních škol k výuce tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí.

Povodňový výcvik v Banskobystrickom kraji

pplk. Ing. Milan IVANIČ, npor. Ing. Ján POLÁK, Krajské riaditeľstvo HaZZ v Banskej Bystrici

Výskyt povodní na Slovensku, najmä v posledných rokoch, je častý a prirodzený jav, preto aj vývoj zásahovej činnosti hasičských jednotiek v Slovenskej republike je v poslednom desaťročí charakterizovaný výrazným nárastom aktivít zameraných na vykonávanie povodňových záchranných prác.

Pri postupnej zmene orientácie Hasičského a záchranného zboru (HaZZ) na širokospektrálnu záchrannú zložku je potrebné venovať pozornosť aj odbornej príprave príslušníkov HaZZ na vykonávanie nových činností a zabezpečovať tiež nevyhnutné technické a materiálne vybavenie. Aj z tohto dôvodu bol zaradený do plánu krajského povodňového výcviku príslušníkov HaZZ v Banskobystrickom kraji na rok 2005 nácvik záchrany a prepravy hospodárskych zvierat.

Na povodňovom výcviku, ktorý sa uskutočnil v dňoch 28. až 30. júna 2005 na vodnej nádrži Môťová, okres Zvolen, sa zúčastnili príslušníci z Okresného riaditeľstva HaZZ v Banskej Bystrici, Zvolene a v Žiari nad Hronom. Cieľom povodňového výcviku bol okrem precvičenia štandardných činností povodňovej záchrannej služby aj nácvik záchrany a prepravy hospodárskych zvierat s použitím súlodia a následne preprava hospodárskeho zvierťa v podvese vrtuľníka.

Prevoz na plošine

Na tento účel príslušníci z OR HaZZ vo Zvolene (z hasičskej stanice v Krupine) vyhotovili špeciálnu rozoberateľnú plošinu na prevoz hospodárskych zvierat, ktorú vyrobili zo suchého smrekového dreva a spevnili kovovou konštrukciou, pričom jej celková hmotnosť je 390 kg. Takto zhotovenú plošinu hasiči uložili na súlodie, ktoré bolo vytvorené z dvoch záchranných člnov BLESK poháňanými dvoma pohonnými jednotkami. Plošina je univerzálna s možnosťou použitia na všetky typy záchranných laminátových člnov typu BLESK a VV-12 používaných v HaZZ. Konštrukčne je prispôbená a dimenzovaná na prevoz 3 kusov hovädzieho dobytku alebo 15 kusov ošípaných, prípadne 20 kusov oviec.

Hospodárske zvieratá na výcvik – dve kravy „figurantky“ poskytl Poľnohospodárske družstvo Zvolenská Slatina. Jedna krava bola prepravovaná v strednej časti súlodia, kde bola vyviazaná a zabezpečená priečnymi zábranami tak, aby bolo plavidlo stabilné a nedošlo k jeho prevráteniu. Prepravu zvierťa vykonávalo šesť príslušníkov HaZZ. Plavba bola spojená s nácvikom manévrovania a zosúladenia vodcov plavidiel pri obchádzaní prekážok, zdolávaní umelo vytváraných nárazových vln so súbežne plaviacim sa člnom. Počas prepravy posádka člnov plnila aj ďalšie dôležité činnosti na elimináciu stresu hospodárskeho zvierťa na prepravnej plošine.

Evakuácia vo vzduchu

V rámci povodňového výcviku bol nasadený aj vrtuľník Ministerstva vnútra SR MI-171 so skupinou leteckej hasičskej záchrany na palube pozostávajúcou z príslušníkov OR HaZZ v Banskej Bystrici a OR HaZZ vo Zvolene, ktorá nacvičovala záchranu zvierat zo zaplavenej oblasti s použitím leteckej techniky. Hasiči naložili kravu do typizovaného prepravného kontajnera, ktorý sa používa na prepravu hospodárskych zvierat nákladným motorovým vozidlom, a bezpečne ju upevnili, aby zvládla prepravu v podmienkach veľkého hluku a stresu pri manipulácii s kontajnerom, v ktorom bola umiestnená. Kontajner s kravou následne upevnili do podvesu vrtuľníka a previezli mimo simulovaného zaplaveného územia.

V rámci týchto činností si hasiči precvičili manipulovanie so zvieratom ovplyvneným hlukom a sprievodnými stresujúcimi faktormi vznikajúcimi pri preprave v podvese vrtuľníka vrátane naloženia, ukotvenia a vyloženia z prepravného typizovaného kontajnera.

Preprava v povese

V ďalšej etape výcviku hasiči zabezpečovali aj prepravu hospodárskeho zvierťa v podvese vrtuľníka v špeciálnych popruhoch zostrojených na tento druh záchrany. Na ich výrobu bol použitý nesajúci materiál – 100 % polyester s výstelkou. Popruhy sú prepojené štyrmi nosnými vyvažovacími pásmi ukončenými závesnými uzlami prispôbenými na pripevnenie do podvesu vrtuľníka. Súčasťou popruhov sú aretačné ploché kľučky, ktoré plnia istiacu funkciu v oblasti hrudníka a zadnej časti zvierťa. Nosnosť popruhov je do hmotnosti 6 ton.

Druhá krava – „figurantka“ bola po podaní utišujúcej injekcie upevnená do prevozných popruhov, zavesená do podvesu vrtuľníka a prenesená na vopred určené miesto – simulované zhromaždisko evakuovaných zvierat.

V rámci týchto činností si príslušníci HaZZ precvičili záchranu hospodárskych zvierat z ohrozeného územia neprístupného pre pozemnú techniku alebo z rokliny s použitím vrtuľníka. Vzhľadom na to, že takéto popruhy boli použité po prvý raz, bolo potrebné nacvičiť najmä správny a bezpečný spôsob upevnenia zvierťa.

V dňoch 19. až 21. júla 2005 sa obdobný povodňový výcvik uskutočnil aj pri vodnej nádrži Teplý Vrch, okres Rimavská Sobota, na ktorom sa zúčastnili príslušníci z OR HaZZ v Brezne, Lučenci, Revúci, Rimavskej Sobote a vo Veľkom Krtíši, pričom si overili správnosť technických zmien vykonaných na prepravných popruhoch určených na evakuáciu hospodárskych zvierat v podvese vrtuľníka.

K úspešnému priebehu cvičenia, pri ktorom nedošlo k žiadnemu zraneniu osôb ani zvierat, významne prispela aj veľmi dobrá spolupráca hasičov s veterinárnou službou a osádkou vrtuľníka Ministerstva vnútra MI-171.

Pozn. redakcie: Prevzato z časopisu „SPRAVODAJKA. Proti-požiarna ochrana a záchranná služba č. 3/2005“. Redakčne upraveno.

Požární útok poprvé s jednotnými stříkačkami

František LANDSMANN, foto autor

V Havlíčkově Brodě se ve dnech 17. a 18. září 2005 konalo mistrovství České republiky družstev Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska v požárním sportu. Vloni v Sušici získali tituly v celkovém hodnocení muži z SDH Horní Lukavice a ženy z SDH Chválenice. Oba týmy je po roce na havlíčkobrodském stadionu dokázaly obhájit. V obou kategoriích jednotlivců jsme se však na prvních místech změn dočkali.

Kulhavý s druhým titulem

V běhu mužů na 100 m s překážkami byl v boji o uvolněný trůn největším favoritem mistr ČR mezi profesionálními hasiči a letošní český rekordman Martin Kulhavý, startující v družstvu SDH Radimovice. Po prvních pokusech patřil sice k těm několika málo závodníkům, kteří se dostali pod hranici 18 sekund, ale k prvenství mu 17,50 sekundy v těchto chvílích ještě nestačilo a byl třetí. První příčka patřila Janu Lorencovi (SDH Široký Důl), který si připsal jeden z mála solidních časů 17,00 sekund, druhé místo pak Vladimíru Jankovi (SDH Počátky) za 17,38 sekundy. Vinu na vcelku nepřesvědčivých výkonech celého závodního pole mělo především nevlidné počasí – překážky byly v dešti kluzké, a tak při jejich zdolávání bylo zapotřebí přece jen více obezřetnosti. Postupem času pršet přestalo, takže druhé pokusy byly co do výkonů přece jen hodnotnější. Martin Kulhavý nakonec přesvědčil, že v této disciplíně u nás letos skutečně nebude jiného vítěze, byť další v pořadí mu opravdu „šlapali na paty“. Druhý Jan Lorenc se také zlepšil a ztrácel pouhých šest setin sekundy, ale i závodníci na dalších místech (až do čtrnáctého) si zapsali ztrátu na vítěze nižší než jednu sekundu.

Nolčová rychlá na klouzačce

Jak už bývá zvykem, souběžně probíhal na druhé straně škvárového oválu běh žen na 100 m s překážkami a v prvních pokusech měly závodnice podobné problémy jako mužské protějšky. Vždyť například v porovnání s druhými pokusy jen pět děvčat z konečné první třicítky uspělo s výkony, které předvedla hned napoprvé. Patřila mezi ně i chválenická Andrea Nolčová. Zdravě riskovala, s překážkami na trati se vyrovnala znamenitě, dokázala překonat i kluzkou kladinu a dosáhla času 18,21 sekundy. Obhájkyně titulu Monika Sedlatá (SDH Kvasiny) měla druhý nejrychlejší čas 18,33 sekundy. V druhých pokusech Andrea Nolčová už kazila a její čas byl tentokrát průměrný, zato Monika Sedlatá zrychlila, ale v cíli jí přece jen chyběla jedna se-

tina sekundy k tomu, aby čas své největší soupeřky alespoň vyrovnala.

Do dalších disciplín, kde už rozhodovaly kolektivní výkony, byla na prvních místech družstva mužů SDH Horní Lukavice 106,70 sekundy (2. SDH Horní Poříčí 108,30 sekundy, 3. SDH Radimovice 108,32 sekundy) a žen SDH Chválenice 111,18 sekundy (2. SDH Kvasiny 115,82 sekundy, 3. SDH Dolní Měcholupy 118,91 sekundy).

Dominantní štafety Chválenic

Mezi muži se ve štafetě 4x100 m s překážkami odehrával souboj o prvenství mezi oběma vedoucími celky. O tom, že zvítězí SDH Horní Lukavice, se rozhodlo už v prvních pokusech. Horní Poříčí byt nepatrně, ale přece, ztratilo další desetiiny sekundy, pro celkové hodnocení to však ale rozhodující zdaleka nebylo. V ženách byly dominantní štafety SDH Chválenice. Na této úrovni se snad ještě nestalo, aby obě dosáhly dvou nejlepších časů, jako tomu bylo letos v Havlíčkově Brodě. Nicméně ten horší se nezapočítává, a tak s nadějem do po-

žárního útoku vstupoval z druhého místa SDH Kvasiny.

Požární útok - pohroma nejlepších

S výjimkou mužů SDH Horní Lukavice se závěrečná královská disciplína stala pohromou pro dosud přední družstva. Zatímco Hornolukavičtí si druhým místem vedoucí pozici v soutěži mužů udrželi, SDH Horní Poříčí se s druhou příčkou musel rozloučit, když se na celkové sedmou příčku propadl zásluhou až patnáctého (tedy předposledního) místa. SDH Široký Důl, vítěz požárního útoku, který byl v předchozích disciplínách hodnocen na pátém (100 m) resp. šestém místě (4x100 m), se posunul na celkové druhé místo.

SDH Chválenice skončil v závěrečné disciplíně mezi šestnácti družstvy žen až dvanáctý, ale protože se zrovna nejlépe v této disciplíně nevedlo ani jeho pronásledovatelům, náskok vybojovaný v předchozích disciplínách k celkovému zlatu stačil. Dosud druhé Kvasiny zvládly útok až v jedenáctém čase, který nakonec znamenal propad na celkové třetí příčku, pro stříbro si zasloužené došly členky SDH Huť. V samotné disciplíně zvítězila děvčata z České Bělé, která se předtím nijak zvlášť neprosazovala. Tentokrát však opravdu zazářila. Druhé skončily ženy SDH Mrtník a třetí SDH Břehy.

Jednotné stříkačky, nové rekordy

Poprvé v historii mistrovství České republiky družstev Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska se v požárním útoku soutěžilo s jednotnými stříkačkami. Proto nejlepší časy (muži SDH Široký Důl 29,09 sekundy a ženy SDH Česká Bělá 25,26 sekundy) jsou novými národními rekordy v požárním útoku dobrovolných hasičů.

Summary

Humanitarian aid to Pakistani

An intensive earthquake of 8th degree of Richter scale stroke Pakistani on 8th October 2005. Aftermath of shakes afflicted more than 3 millions of people, at least 40,000 of them died immediately. The Czech Republic provided humanitarian assistance of different types. p. 2

Unknown material in a call-box

Firefighters were working in the red degree of protection when they liquidated an unknown substance in Přestavky, Central Moravia. The material which stuck in the whole internal space of a call-box contaminated two civilians. p. 4

Education of children in fire protection

Pupils and students of various types of schools meet certain principles of fire protection. This topic is incorporated into educational programmes focused on population protection in disasters or emergencies. p. 11

Pyrotechnic and fireworks products

Pyrotechnic and fireworks products can contain pyrotechnic components proceeded in a certain way, or even small amounts of explosives. These products are dangerous in fire, and using them while following the rules could be safe for users. p. 13

PODZIM 2005 Exercise

The PODZIM 2005 Exercise (means AUTUMN) took place in September 2005 in three places of the Czech Republic in the same time. This tactical exercise of components of the Integrated Rescue System was prepared as simulation of bomb attacks in Madrid and in London, and was focused on sensitive spots of public transportation - in railway and underground systems. p. 16

Population protection and standards

In time with moving competence for civil protection from Ministry of Defence to Ministry of Interior, certain military regulations were cancelled. In context, some changes in population protection concern shelters. p. 20

Safety risks - conception and theory

Emergency management at present quickly transforms into an independent branch with its postulates of an independent theory, methodology, and terminology. And reaction in shape of case studies. p. 22

Forty anniversary of the Olomouc Repair Plant

Forty years ago, this important special premises was established. For all the years its aim has been mainly to check, to test and to repair special materials for civil protection. p. 27

Policemen and Firefighters Foundation

The Policemen and Firefighters Foundation - Mutual Help in Emergency was established several years ago to support residuals - spouses and children of those policemen and firefighters who died in service. The Foundation provides three forms of support, and a recovery stay in a bath is one of them. p. 35

Toxic smoke in fires

Smokes in fires endanger people in different ways: by low visibility which complicates escape, and by producing irritating gases and exhalations and potholes, which inspired can endanger human lives. Supplement

Humanitäre Hilfe an Pakistan

Am 8. 10. 2005 wurde Pakistan von einem schweren Erdbeben der Stärke 8 ereilt. An den Folgen des Bebens kamen mehr als 40 000 Menschen ums Leben. Insgesamt wurden von der Katastrophe über drei Millionen Menschen betroffen. An Hilfeleistungen in Pakistan nimmt auch Tschechien aktiv teil. S. 2

Unbekannter Stoff in einer Telefonzelle

Den höchsten Schutz der Feuerwehrleute erforderte der Einsatz bei der Liquidierung eines unbekannten Stoffes, der an gesamter Einrichtung im Innenraum einer Telefonzelle in der Gemeinde Přestavky an Přerov haftete. Es kam zur Kontamination von zwei Zivilisten. S. 4

Erziehung der Kinder zum Brandschutz

Die Schüler und Studenten werden in Schulen im Rahmen der für sie bestimmten Ausbildungsprogramme mit dem Thema des Bevölkerungsschutzes bei außerordentlichen Ereignissen mit Grundsätzen des Brandschutzes vertraut gemacht. S. 11

Das Verhalten von pyrotechnischen Erzeugnissen

Pyrotechnische Erzeugnisse beinhalten technologisch verarbeitete pyrotechnische Sätze, oder auch kleine Sprengstoffmengen. Die Handhabung soll nur bei Brand gefährlich sein und bei der Beachtung der Anleitung sollten sie die Sicherheit von Personen nicht beeinträchtigen. S. 13

Herbst 2005

Im September 2005 fand an drei Standorten der Tschechischen Republik zugleich taktische Übung der Angehörigen des Integrierten Hilfeleistungssystems statt. Der Anlass der Übung war die zunehmende Gefahr des Terrorismus und die letzten Terroranschläge von Madrid und London. S. 16

Festlegung von technischen Normen im Schutz der Zivilbevölkerung

Im Zusammenhang mit der Übertragung der Befugnisse auf dem Gebiet des Zivilschutzes vom Verteidigungsministerium auf das Innenministerium wurden bisherige militärische Vorschriften aufgehoben. Diese Tatsache berührte auch das Gebiet des Schutzes der Zivilbevölkerung durch Verstecken. S. 20

Konzept und Theorie des Sicherheitsrisikos

Das Krisenmanagement wird rasch in eine selbständige Fachrichtung umgewandelt, mit Postulaten einer eigenständigen Theorie, Methodologie, Terminologie und der Rückmeldung in Form von Fallstudien. S. 22

Jubiläum des Reparaturbetriebes in der Stadt Olomouc

Vor vierzig Jahren wurde eine bedeutende Einrichtung gegründet, deren Hauptaufgabe es war, Kontrollen, Tests und Reparaturen von speziellem, dem Zivilschutz dienenden Material durchzuführen. S. 27

Stiftung gewährleistet Kuraufenthalte

Die Stiftung der Polizisten und Feuerwehrleute „Gegenseitige Hilfe in Not“, die Witwen und Nachkommen der bei Einsätzen verunglückten Polizisten und Feuerwehrleute beisteht, leistet ihre Hilfe in drei Formen. S. 35

Gefährdung durch toxischen Rauch bei Bränden

Die Gefahr des Rauches im Falle eines Brandes besteht für den Menschen in der verminderten Sicht, die Menschen daran hindert schnell zu flüchten, und weiter in der Einatmung von reizenden und stickigen Gasen und Dämpfen, die der Qualm enthält. Anlage

Vydávák: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktori - kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cikhartová - 974 819 951, ppřp. Jana Kemrová - 974 819 947

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.iszcr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráz, Jan Žizka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolin 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 21. října 2005 • Číslo 11/2005 vychází 18. listopadu 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Internetová podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html

• **Foto na titulní straně:** Milan VÁVRŮ

Nadace zabezpečuje lázeňské pobyty

V letošním roce připravila Nadace policistů a hasičů – vzájemná pomoc v tísní (dále jen Nadace) pro pozůstalé manžely a děti policistů a hasičů další formu ulehčení nesnadného údělu. Ve spolupráci s Lázeňskými léčebnými ústavu MV a Zdravotní pojišťovnou MV zajišťuje zdarma týdenní komplexní lázeňskou péči.

Dosavadní péče pro neúplné rodiny těch policistů a hasičů, kteří zahynuli při výkonu služby, byla poskytována ve třech formách. Pro děti, které osiřely od roku 2001, Nadace zajišťuje 500 Kč na životní pojištění a 500 Kč na stavební spoření měsíčně. Dále je dětem poskytována jednorázová pomoc v podobě finančního daru. V loňském roce to bylo 20 000 Kč na jedno dítě. Třetí formou pomoci je zpříjemnění dovolených a prázdnin v podobě rekreačních pobytů v rekreačních objektech Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra. Do této formy pomoci patří také týdenní pobyty těchto neúplných rodin v lázních.

Týden v Karlových Varech

Čtvrtý letošní srpnový týden jsme v Lázeňském ústavu Tosca v Karlových Varech zastihli paní Veroniku Branišovou s devítiletým synem Danielem a paní Martinu Linhartovou se stejnojmennou dvanáctiletou dcerou. Karlovy Vary jsou jedním z pěti míst, kde Lázeňské léčebné ústavy poskytují své služby.

„Je tu nádherné prostředí a vůbec nepociťujeme, že bychom zde byli jako někdo cizí. Všichni se k nám chovají naprosto perfektně,“ pochvaluje si lázeňskou péči paní Branišová. *„Je to tu naprosto skvělé,“* doplňuje jí paní Linhartová.

„Jakýkoliv náš pacient dostává souhrn léčebných lázeňských diagnostických úkonů v souladu s jeho aktuálním zdravotním stavem. Rozhodně neděláme rozdíly mezi skupinami pacientů stejně jako mezi policisty a hasiči“, informuje nás ředitel Lázeňského ústavu Tosca MUDr. Václav Novotný.

O jeho slovech se máme možnost přesvědčit, když nás maminky pozvaly do svých pokojů. Pohled na perfektní vybavení umocňoval naše pocity z vyprávění obou sympatických maminek o blahodárných lázeňských procedurách.

Smůla byla jenom v tom, že počasí zrovna moc nepřálo. Avšak v Karlových Varech je spousta jiných příležitostí, než si jít zaplavat do bazénu. Barnišovi a Linhartovy využívají svůj volný čas hlavně k procházkám nejen na bezprostředně blízkou kolonádu, ale i do kouzelné přírody kolem největšího českého lázeňského města.

Jak nás informoval ředitel Nadace PhDr. Vladimír Šutera, CSc., praxe se zabezpečením této péče je taková, že účastníci pobytu dostanou poukaz na ubytování a stravu a maminky ještě na lázeňskou péči. Tu neproletým dětem, vzhledem k předpisům, nelze poskytnout. Jejich pobyt je pouze rekreační, ale i tak, podle jejich slov, báječný.

Nashledanou v Bláníku

To, že Nadace letos zařídila všechny vytýčené formy péče, neznamená, že pro tento rok zavírá dveře. PhDr. Šutera, CSc. je v neustálém kontaktu prakticky se všemi maminkami 58 dětí a na závěr roku jim ve spolupráci se sponzory připravuje vánoční překvapení. Na dny 7. a 8. prosince 2005 bude do Prahy pozváno všech 38 neúplných rodin na II. nadační setkání. Po úspěšné loňské první předvánoční besídce, která se uskutečnila na pražské Spiritce, se tentokrát hosté Nadace setkají v kině Blaník na Václavském náměstí. Mimo bohatého kulturního programu bude pro ně připravena také adventní procházka Prahou, návštěva Pražského hradu a výstavy českých betlémů na Karlštejně.

„Pokusíme se vytvořit dětem a jejich maminkám příjemnou předvánoční atmosféru, a to nejen skladbou programu, ale i dárky pod stromečkem“, říká ředitel Nadace.

Děti se tedy mají na co těšit. Takže, nashledanou v Bláníku.

kpt. Josef NITRA, foto autor

Memoriál umožňuje výměnu zkušeností

Letos už po jedenácté se na stanici v pražských Strašnicích konal Memoriál JUDr. Františka Kohouta ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel. Soutěž je věnována prvnímu polistopadovému řediteli pražských hasičů, který tragicky zahynul právě při dopravní nehodě. Každý rok se scházejí týmy hasičů aby nejen soutěžily, ale hlavně proto, aby si vyměňovaly zkušenosti, které pak využívají u reálných zásahů.

Soutěže se zúčastnilo patnáct týmů, z toho jeden z HZS podniku Kaučuk, a. s., Kralupy nad Vltavou a nechyběli ani dva stálí účastníci od našich slovenských sousedů, týmy Banské Bystrice a Nitry. Letos se poprvé soutěžilo podle nových pravidel vydaných MV-generálním ředitelstvím HZS ČR, která vycházejí z podobných soutěží pořádaných ve světě, a která jsme měli možnost poprvé vidět při mistrovství světa v roce 2002 na pražské Letné. Na průběh soutěže dohlížel tým zkušených rozhodčích vedený mjr. Ing. Martinem Žaitlíkem z HZS Olomouckého kraje.

Každému týmu byla připravena situace, kterou hasiči předem neznali. Auta se nacházela v různých polohách, někdy bylo jedno někdy dvě, v jednom z nich byl připraven figurant. Týmy měly za úkol, po zajištění vozidel, ošetřit zraněného a vytvořit cestu, kterou ho vyprostí. Časový limit byl 15 minut. Některá družstva si poradila lépe, některá hůře. Nejlepší byl tým HZS Středočeského kraje – Hořovice, druhou příčku obsadilo družstvo HZS Moravskoslezského kraje – Trinec, a pomyslný bronz si domů odvezli hasiči HZS Olomouckého kraje – Přerov.

Letos se po pěti letech umoudřilo i počasí, takže se soutěžilo pod příjemným podzimním sluníčkem. Celá akce proběhla bez komplikací a zádrhelů, za což patří díky realizačnímu týmu, počínaje velitelem soutěže npor. Milošem Němcem a konče pracovní četou pražských hasičů směny C. Pro pražské hasiče byla soutěž generálkou na Mistrovství HZS ČR ve vyprošťování osob z havarovaných vozidel, které se bude konat ve druhé polovině roku 2006.

nprap. Luboš SAMEC,

foto prap. Roman PUTA, HZS hl. m. Prahy

Toxické nebezpečí kouře při požárech

Ing. Otto DVOŘÁK, Ph.D., doc. Ing. Petr ŠEVĚČEK, CSc.

Hlavní nebezpečí kouře při požáru pro člověka spočívá ve snížení viditelnosti, bránící v úniku a dále v inhalaci dráždivých a dusivých plynů a par, které vznikají tepelným rozkladem/hořením hořlavých materiálů a jsou v kouři obsaženy.

Dusivé plyny, např. oxid uhelnatý (CO) a kyanovodík (HCN) mohou usmrtit, pokud jsou v kouři obsaženy v dostatečné koncentraci a působí dostatečně dlouhou dobu.

Dráždivé plyny, např. amoniak (NH_3) a chlorovodík (HCl) již v malých koncentracích silně dráždí dýchací trakt a oči a za určitých podmínek mohou zabránit osobám, aby našly únikovou cestu, přestože kouř ještě nesnížil viditelnost na nebezpečnou míru.

Hasiči se vyrovnávají s toxickým nebezpečím kouře při hasení zásahů již dlouhodobě používáním dýchacích přístrojů. Dosud se však nepodařilo v příslušných legislativních a technických předpisech a normách zcela vyřešit toto nebezpečí pro osazenstvo budov, shromažďovacích prostor a dopravních prostředků omezením možností používání těchto druhů stavebních hmot a výrobků vnitřního vybavení staveb/dopravních prostředků, které tepelným rozkladem/hořením generují velké množství dráždivých a toxických produktů.

Nebezpečí je vlastní plastům a textilu ze syntetických vláken, které se pro své užité vlastnosti stávají nedílnou součástí výrobků denní potřeby člověka, a proto každoročně jejich výroba/spotřeba roste. Dokládají to statistiky požárů a usmrcených a zraněných obětí ve všech vyspělých průmyslových státech. Lze z nich doložit, že četnost požárů nemusí mít stoupající trend, a přesto četnost obětí požárů od otravy plynými zplodinami hoření má trend mírně rostoucí.

Problematickou toxicitou hoření se zabývá požární výzkum ve světě již více jak 40 let. Za tuto dobu bylo testováno různými zkušebními metodami mnoho materiálů a výrobků, ve spalnách byly hledány „supertoxikanty“ typu dibenzo-p-dioxinů (PCDDs), dibenzofuranů (PCDFs), polycyklických aromatických uhlovodíků (PAHs), polychlorfenolů (PCPhs), polychlorbenzenů (PCBzs), byl studován vliv podmínek spalování na toxicitu, karcinogenitu a teratogenitu plyných zplodin. Známé jsou práce např. H.L. Kaplana [1], D.A. Pursera [2], B.C. Levina [3], G.E. Hartzella [4], V. Babrauskase [5] a dalších významných zahraničních vědců.

V Československé republice se tímto výzkumem zabývali Michal, J. a Mitera, J. [6], Smolková, E. a Pacáková [7], M. Košík [8], P. Ševěček [9], Masařík, I. [10]. Po vzniku České republiky na jejich práce navázali Masařík, I. a Dvořák, O. a kol. [11].

Závěrečná práce výzkumného záměru řešeného Technickým ústavem PO [11] shrnuje dosažené poznatky k 31.12. 2004.

Cílem této přílohy je stručně charakterizovat:

- nebezpečí od toxicity zplodin hoření v ČR podle statistiky požárů za období 1992-2004,
- faktory určující toxické nebezpečí,
- možnosti hodnocení toxické vydatnosti zplodin hoření materiálů.

Nebezpečí vyplývající z toxicity zplodin hoření v ČR podle statistiky požárů za období 1992-2004

Podle statistiky požárů v ČR za období 1992-2004 požáry usmrtil průměrně 113 osob/rok. Je patrný mírný vzestup počtu obětí (za 10 let asi o 3 % oproti uvedenému průměru).

Příčinou úmrtí osob je ve většině případů udušení v důsledku inhalace toxických zplodin hoření při absenci včasného varování, např. kouřovými hlásiči požárů.

Bližším rozbořením statistik požárů lze udělat závěr, že většina usmrcených a zraněných osob byla obětí požárů domácností, v prostorách vzniku požáru (obývací, ložnice) a menší část v budovách typu nemocnic, divadel, kin a hotelů. Prvotními hořlavými materiály bývá čalounění a povlečení, které po zapálení poměrně dlouhou dobu bez zpozorování doutnají.

Toxické nebezpečí je úměrné době doutnání nebo šířícímu se plamennému hoření. Je pravděpodobné, že požáry trvají 30 minut nebo déle, než byly zpozorovány. Za tu dobu oběti (převážně děti, starší osoby) vdechovaly CO a další toxické plyny. U plamenného hoření, kdy jsou oběti v prostoru vzniku požáru, se riziko toxicity zplodin hoření vztahuje na první fázi vzniku a rozvoje požáru v průběhu několika minut.

Další rozvoj požáru může být velmi rychlý, když již převažují účinky tepla a zakouření. Pokud jsou v případě plamenného rozsáhlého hoření osoby mimo prostor vzniku požáru a v budově jsou příznivé podmínky pro šíření zplodin hoření (vzduchotechnikou, společnými prostorami apod.), mohou být počty obětí vysoké.

Faktory které určují toxické nebezpečí (riziko)

Toxickým nebezpečím se rozumí možnost zranění nebo usmrcení v důsledku vystavení toxickým látkám s ohledem na jejich vydatnost, množství, koncentraci a dobu působení.

Toxické riziko se definuje jako součin:

- a) pravděpodobnosti očekávaného výskytu toxického nebezpečí při dané technické činnosti nebo stavu,
- b) pravděpodobnosti následku nebo rozsahu poškození, které lze očekávat při výskytu toxického nebezpečí.

Toxické nebezpečí/riziko je tak součástí požárního nebezpečí/ rizika, viz ISO/IEC 13943 [14].

Hlavními faktory, které určují toxické nebezpečí při požáru jsou:

- množství vyhořelého materiálu při požáru a rychlost hoření,
- toxicita vzniklých zplodin hoření,
- možnosti úniku osob.

Rychlost hoření

Množství vzniklých zplodin je úměrné množství vyhořelého/pyrolyzovaného materiálu a rychlosti hoření/pyrolyzy. K omezení toxického nebezpečí je proto nezbytné snížit množství materiálů, zapalitelnost/vznětivost nebo rychlost hoření.

Toxicita zplodin hoření

Zplodiny hoření představují složitou směs pevných částic, kapalných aerosolů, plynů a par. Ačkoli zplodiny hoření mohou mít velmi rozdílné složení, zkoušky toxicity ukázaly, že hlavním činitelem vyvolávajícím akutní toxické účinky jsou plyny a páry. Převažující akutní toxické účinky lze rozdělit na:

- dusivé účinky,
- dráždivé účinky.

Při dostatečně vysokých koncentracích může většina látek dráždivých smysly nebo horní cestou dýchací proniknout hlouběji do plic a vyvolat podráždění plic, jehož rozsah obvykle závisí na koncentraci a na době působení (tj. na dávce). Tyto účinky obecně nejsou akutní, takže nejsou považovány

za ohrožení bezpečného úniku. Přesto však podráždění plic může způsobit pozdější dýchací obtíže a dokonce smrt během několika málo hodin až několika dnů po expozici v důsledku edému plic.

V mnoha studiích bylo zjištěno, že většina výrobků a materiálů produkuje požární atmosféry o zpravidla podobné toxické vydatnosti.

Toxickou vydatností (*toxic potency*) se rozumí míra expoziční dávky toxické látky, potřebné pro vyvolání specifického toxického účinku. Čím menší je hodnota toxické vydatnosti, tím větší je toxicita.

Expoziční dávka (*exposure dose*) je množství inhalované plynné toxické látky nebo zplodin hoření, vyjádřené plochou určenou integrací buď pod křivkou koncentrace-čas, nebo pod křivkou objemový zlomek-čas. Obvykle se vyjadřuje v jednotkách $\text{g} \cdot \text{min} \cdot \text{m}^{-3}$ nebo $10^{-6} \cdot \text{min}$.

Dosud žádná práce nepodala důkaz, že při požárech hrají důležitou roli látky s neobvykle vysokou toxicitou. Zdaleka nejvýznamnější chemickou látkou přispívající k toxickému nebezpečí je oxid uhelnatý. Jiné významnější látky jsou kyanovodík, oxid uhličitý a dráždivé látky.

Hořlavé materiály v ohni se často skládají ze směsi materiálů (výrobků) neznámého poměrného množství. V těchto případech lze pro účely odhadu toxického nebezpečí použít „obecnou“ hodnotu LC_{50} , tj. $900 \text{ g} \cdot \text{min} \cdot \text{m}^{-3}$ pro požáry s dobrým odvětráním před celkovým vzplanutím a $450 \text{ g} \cdot \text{min} \cdot \text{m}^{-3}$ pro požáry se sníženým odvětráním po celkovém vzplanutí. Pro vyhodnocení úniku obyvatel jsou v ISO/TS 13571 [17] doporučeny hodnoty $450 \text{ g} \cdot \text{min} \cdot \text{m}^{-3}$ v prvním případě a $220 \text{ g} \cdot \text{min} \cdot \text{m}^{-3}$ ve druhém případě. Literatura je uvedena např. v ISO/TR 9122-1 [15].

Smrtelná expoziční dávka 50, LC_{50} (*lethal exposure dose 50, LC_{50}*) je expoziční dávka toxické látky, která při vdechování způsobí usmrcení 50 % jedinců stejného druhu vystavených stejným chemickým látkám za stejných podmínek.

Dusivé látky

Dusivá látka je toxická látka vyvolávající hypoxii (úbytek kyslíku dodávaného tkáním nebo jimi využívaného), což vede ke snížení aktivity centrální nervové soustavy se ztrátou vědomí a nakonec ke smrti. Účinky těchto toxických látek závisí na akumulovaných dávkách, tzn. na koncentraci a na době působení. S rostoucí dávkou roste závažnost účinků. Oxid uhelnatý a kyanovodík jsou mezi toxickými plynnými zplodinami hoře-

ní nejvíce prostudovány a nejlépe pochopeny z hlediska své schopnosti vyvolat imobilitu a smrt těch, kdo jim byli vystaveni, viz tab. č. 1 a č. 2.

Při posuzování toxického nebezpečí, které se týká dusivých látek, se bere v úvahu expoziční dávka každé toxické látky, tj. provádí se integrace plochy pod každou křivkou koncentrace-čas, viz ISO/TR 9122-5 [15]. Frakční účinné dávky (FED) se stanoví pro každou dusivou látku v každém jednotlivém přírůstku času. Čas, v němž jejich akumulovaný součet překročí specifikovanou prahovou hodnotu, představuje dobu využitelnou k úniku s ohledem na zvolená bezpečnostní kritéria, viz ISO/TS 13571 [17].

Frakční účinná dávka (*fractional effective dose, FED*) je poměr expoziční dávky dusivé toxické látky k expoziční dávce, u které se očekává, že u exponovaného subjektu o průměrné citlivosti způsobí daný účinek.

FED jako pojem se může vztahovat k libovolnému účinku včetně imobility, usmrcení nebo i jiných výsledků. Jestliže se termín FED nepoužije s odkazem na konkrétní dusivou látku, představuje součet FED všech dusivých látek v atmosféře hoření.

Jako matematický model výpočtu FED se v praxi často aplikuje (publikuje) model N-plynnů, vypracovaný Státním úřadem normalizace a technologie USA, resp. Purserův model FED [16] podle rovnice (1) pro výpočet celkové FED při koncentraci oxidu uhličitého ve spalínách pod 1 % obj. v 1 m^3 z 1 gramu vzorku:

$$FED = [CO]/LC_{50,CO} + [HCN]/LC_{50,HCN} + [HCl]/LC_{50,HCl} + [O_i]/LC_{50,i} \quad (1)$$

kde koncentrace toxikantů v hranatých závorkách jsou číselné hodnoty ($C_i/30$) dělené třiceti, LC_{50} jsou číselné hodnoty jejich smrtelných koncentrací 50, které byly statisticky stanoveny po dobu 30 min expozice a čtrnáctidenní postexpozice a $[O_i]$ jsou koncentrace organických složek-relevantních toxikantů v ppm.

Pokud je koncentrace CO_2 ve spalínách nad 1 % obj., lze pro výpočet FED aplikovat rovnici (2):

$$FED = m \cdot [CO]/([CO_2] - b) + (21 - [O_2]/(21 - 5,4\%)) + [HCN]/150 + [HCl]/3700 + [HBr]/3000 \quad (2)$$

kde koeficienty m a b vyjadřují relaci mezi oxidy uhlíku. Pokud je $[CO_2] \leq 5\%$ obj., je $m = -18$ a $b = 122\,000$. Když je $[CO_2] > 5\%$, dosazují se $m = 23$ a $b = -38\,600$.

Koncentrace kyslíku se doplňuje v % obj., koncentrace ostatních toxikantů v ppm.

Tab. č. 1 Koncentrační meze dusivých látek vedoucí k imobilitě a smrti člověka v souvislosti na době jejich působení [15]

Látka	Doba působení 5 minut		Doba působení 30 minut	
	Imobilita	Smrt	Imobilita	Smrt
CO	(6000-8000) ppm	(12 000-16 000) ppm	(1400-1700) ppm	(2500-4000) ppm
HCN	(150-200) ppm	(250-400) ppm	(90-120) ppm	(170-230) ppm
O ₂	(10-13) %	< 5 %	< 12 %	(6-7) %
CO ₂	(7-8) %	> 10 %	(6-7) %	> 9 %

Tab. č. 2 Mezní hodnoty koncentrací podle platných předpisů

Látka	PEL ¹⁾		NPK-P ²⁾		IDLHs ³⁾	Faktor ⁴⁾
	mg.m ⁻³	ppm	mg.m ⁻³	ppm		
CO	30	26,55	150	132,75	1.200	0,885
CO ₂	9 000	5 067	45 000	25 335	40 000	0,563
C ₂ H ₂ O	0,25	0,110	0,5	0,221	2	0,442
HBr	N	N	6	1,836	30	0,306
HCl	8	5,43	15	10,185	50	0,679
HF	1,5	1,858	2,5	3,097	30	1,239
HCHO	0,5	0,412	1	0,825	20	0,825
HCN	3	2,75	10	9,17	50	0,917
H ₂ S	10	7,27	20	14,54	100	0,727
NO	10	8,26	20	16,52	20	0,826
NO ₂	10	5,38	20	10,76	20	0,538
NH ₃	14	20,37	36	52,38	300	1,455
SO ₂	5	1,93	10		100	0,386

Vysvětlivky:

¹⁾ přípustná expoziční koncentrace [18],

²⁾ nejvyšší přípustná koncentrace [18],

³⁾ Immediately dangerous to life or health concentrations [19],

⁴⁾ faktor pro přepočet z koncentrace v mg/m³ na ppm. Platí pro tlak 100 kPa a teplotu 25 °C.

N neuváděno

Tab. č. 3 Koncentrační meze dráždivých látek vedoucí k imobilitě a smrti člověka [15]

Látka	Dráždivý smysl		Smrt po expozici	
	A	B	5 min	30 minut
C_3H_4O Akrolein	(1-5) ppm	(5-95) ppm	(1400-1700) ppm	(2500-4000) ppm
HCl	(75-300) ppm	(300-11 000) ppm	(12 000-16 000) ppm	(2000-4000) ppm

Vysvětlivka:

A = nepříjemné dráždivé očí a horních cest dýchacích, B = vážné dráždivé očí a horních cest dýchacích se silnou bolestí též na hrudi.

Rovnici (3) lze použít jako alternativu rovnice (1), zohledňující hyperventilační účinek CO_2 na všechny ostatní toxikanty pomocí faktorů V_{CO_2} a parametru a.

$$FED = \left\{ \frac{[CO]}{LC_{50,CO}} + \frac{[HCN]}{LC_{50,HCN}} + \frac{[HCl]}{LC_{50,HCl}} + \frac{[C_i]}{LC_{50,i}} \right\} \cdot V_{CO_2} + a \quad (3)$$

když faktory V_{CO_2} a a jsou tabelovány stejně jako číselné hodnoty LC50-30 minutové.

Látky dráždivé

Účinky, které závisí pouze na koncentraci, vedou k neustálému svědění v očích a k silným bolestem způsobujícím celkové obtíže v horních cestách dýchacích, viz tab. č. 3.

Základní princip posuzování té složky analýzy toxického nebezpečí, která se týká dráždivých plynů, bere v úvahu pouze koncentraci každé dráždivé látky. Doba, během které jejich součet překročí specifikovanou prahovou hodnotu, představuje dobu využitelnou k úniku s ohledem na zvolená bezpečnostní kritéria. Frakční účinné koncentrace (FEC) se stanoví pro každou dráždivou látku v každém jednotlivém přírůstku času podle rovnice (4).

$$FEC = \left(\frac{\varphi_{HCl}}{F_{HCl}} + \frac{\varphi_{HBr}}{F_{HBr}} + \frac{\varphi_{HF}}{F_{HF}} + \frac{\varphi_{SO_2}}{F_{SO_2}} + \frac{\varphi_{NO_2}}{F_{NO_2}} + \frac{\varphi_{akrolein}}{F_{akrolein}} + \frac{\varphi_{formaldehyd}}{F_{formaldehyd}} + \frac{\varphi_{iritant}}{F_{iritant}} \right) + \quad (4)$$

kde φ je průměrná koncentrace příslušné dráždivé látky vyjádřená v $\mu l/l$,

F je koncentrace dráždivého plynu v $\mu l/l$ ohrožující schopnost osoby uskutečnit evakuaci s normativními hodnotami [17].

Neobvykle vysoká toxicita a extrémní toxická vydatnost

Neobvykle vysoká toxicita se vztahuje k materiálům, u nichž se uplatňují toxické účinky jiné než dušení nebo dráždivé. Jak bylo uvedeno, výrobky s neobvykle vysokou toxicitou nejsou považovány za významné při požárech. Do současné doby nebyl zaznamenán příklad požáru, v němž by nebezpečí bylo důsledkem extrémní toxické vydatnosti.

Doba úniku

Doba využitelná k úniku před požárem je doba, po jejímž uplynutí již obyvatelé nemohou podnikat účinné kroky k uskutečnění svého úniku. Je to nejkratší ze čtyř různých dob odhadnutých s ohledem na dusivé plynné zplodiny, dráždivé plynné zplodiny, teplo a ztemnění způsobené kouřem.

Návod k odhadu doby využitelné k úniku je na základě údajů o požáru uveden v ISO/TS 1357 [17].

Možnosti laboratorního posouzení toxické vydatnosti zplodin hoření materiálů

Složení zplodin hoření materiálu není neměnnou charakteristikou tohoto materiálu, ale podstatně závisí na podmínkách,

za nichž materiál hoří. Toxická vydatnost zplodin hoření proto závisí na podmínkách hoření. ISO publikovala v ISO/TR 9122-1 [15] všeobecnou klasifikaci fází požáru, která je uvedena v tab. č. 4 a obr. č. 1.

Důležitými činiteli ovlivňujícími toxickou vydatnost zplodin hoření jsou koncentrace kyslíku a hustota tepelného toku (tepłota). Podmínky používané při zkouškách v laboratorním měřítku lze z tabulky odvodit tak, aby pokud možno odpovídaly požárům ve skutečném měřítku.

Požár však zahrnuje složitý soubor navzájem souvisících fyzikálních a chemických jevů. V důsledku toho je obtížné napodobit v laboratorním zařízení všechny aspekty požáru. Problém platnosti modelového požáru je snad nejobtížnějším technickým problémem spojeným se všemi požárními zkouškami.

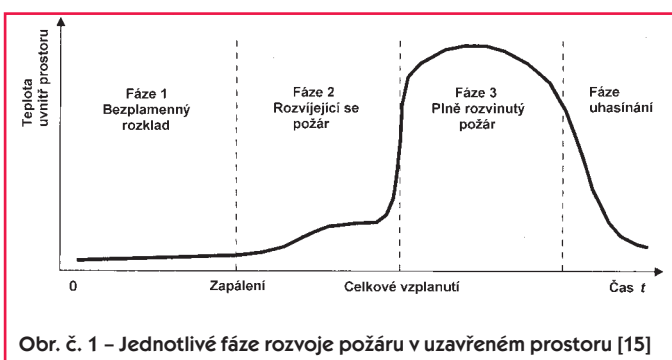
Zkušební metody se liší schopností vztáhnout toxický účinek nebo pozorované koncentrace k úbytku hmotnosti zkoušeného materiálu. Bez této informace nelze získané údaje použít k vyhodnocení toxického nebezpečí při daném požárním scénáři. Důvodem je to, že zkoušky v malém měřítku týkající se toxické vydatnosti samy o sobě neumožňují posoudit požární nebezpečí.

Údaje o toxické vydatnosti se pro odhadování toxického nebezpečí musí kombinovat s nezávisle získanými údaji o hoření a s jinými příslušnými údaji (např. s předpokládaným objemem rozptýlení). Toxická vydatnost se nemá zaměňovat s toxickým nebezpečím.

ISO/TR 9122-1 [15] v odst. 3.3 se uvádí, že „je zapotřebí se pokusit propojit informace o toxicitě a o hořlavosti (a nepoužívat informace o toxicitě samy o sobě jako podklad rozhodování o materiálech)“. Dále se v odst. 8.4 uvádí, že „zapalitelnost a celkové požární vlastnosti mohou být hlavními činiteli při snižování toxického nebezpečí“.

Modelový požár

Po zapálení může rozvoj požáru probíhat různými způsoby v závislosti na podmínkách prostředí a na uspořádání hořla-

Obr. č. 1 – Jednotlivé fáze rozvoje požáru v uzavřeném prostoru [15]

Tab. č. 4 Všeobecná klasifikace fází požáru podle ISO/TR 9122-1 [15]

Fáze požáru		Kyslík ¹⁾ %	Poměr ²⁾ CO_2/CO	Teplota ¹⁾ °C	Hustota tepelného toku ³⁾ kW/m ²
Fáze 1	Bezplamenný rozklad				
	• Doutnání (samovolně se udržující)	21	–	< 100	–
	• Bez plamene (oxidace)	5 až 21	–	< 500	< 25
	• Bez plamene (pyrolýza)	< 5	–	< 1 000	–
Fáze 2	Rozvíjející se požár (s plameny)	10 až 15	100 až 200	400 až 600	20 až 40
Fáze 3	Plně rozvinutý požár (s plameny)				
	• Poměrně slabé větrání	1 až 5	< 10	600 až 900	40 až 70
	• Poměrně silné větrání	5 až 10	< 100	600 až 1 200	50 až 150

¹⁾ Celkové (průměrné) podmínky prostředí v uzavřeném prostoru.
²⁾ Střední hodnota v „chochole“ plamenů poblíž požáru.

³⁾ Hustota tepelného toku dopadajícího na zkušební vzorek (průměrná).

vých materiálů. Lze však stanovit obecné schéma rozvoje požáru v uzavřeném prostoru, kdy teplotní křivka obecně má tři fáze a fázi uhasínání, viz obr. č. 1 a tab. č. 4

Fáze 1 (bezplamenný rozklad) odpovídá počáteční fázi požáru před vznikem plamenného hoření, spojené s malým vzestupem teploty v prostoru požáru. Hlavním nebezpečím v této fázi je vývin kouře a toxických zplodin.

Fáze 2 (rozvíjející se požár) začíná zapálením a končí exponenciálním nárůstem teploty v prostoru požáru. Hlavním nebezpečím v této fázi jsou šíření plamene, uvolňování tepla a vývin kouře a toxických zplodin.

Fáze 3 (plně rozvinutý požár) začíná tehdy, když povrch všech hořlavých materiálů nacházejících se v prostoru je rozložen do takové míry, že v celém prostoru dojde k náhlému vznícení spojenému s rychlým a velkým vzestupem teploty (celkové vzplanutí). Na konci fáze 3 jsou hořlavé materiály a kyslík do značné míry spotřebovány, takže teplota klesá rychlostí závislou na větrání a na charakteristikách toku tepla a přenosu hmoty v systému. To je fáze uhasínání.

V každé z těchto fází se může tvořit jiná směs zplodin rozkladu, což opět ovlivní toxicitu zplodin hoření vznikajících během této fáze.

Možnosti hodnocení toxické vydatnosti plyných zplodin hoření materiálů

Technický ústav PO je, díky řešení výzkumných projektů [10] a [11], vybaven pro hodnocení toxické vydatnosti zplodin hoření materiálů za definovaných, předem stanovených zkušebních podmínek mezinárodně uznávanými metodami:

- **Fyzikálním požárním modelem podle DIN 53 436 [11]:** Model umožňuje řízené spalování hořlavého materiálu za podmínek předem zvolené fáze požáru (teplota, hustota toku tepla, koncentrace kyslíku v zóně spalování) viz tab. č. 4.

- **Systémem vzorkování a sušení spalín:** Směšovací nádoba na zplodiny proudící z trubice, přívod sekundárního vzduchu o konstantním průtoku, vzorkovací potrubí se třemi filtry se skelnou vatou pro odstranění sazí a kompresorová chladnička k odlučování vlhkosti ze spalín (Mak 6 – Mini -AGT Thermo-technik GmbH Německo).

- **Metodami chemické analýzy plyných produktů tepelného rozkladu/hoření polymerních materiálů:** CO, CO₂, O₂, HCN, HX (halogenovodíků), SO₂, NO a organických látek.

- **Matematickými modely pro hodnocení celkové toxické vydatnosti zplodin hoření pomocí FED_{celk.} a LC_{50,30 min.}** Výsledky zkušebního stanovení uvedeným modelem jsou zapracovány do zkušebních protokolů.

Zkušební systém je průběžně využíván pro potřeby HZS ČR k hodnocení nebezpečí toxicity zplodin hoření materiálů a materiálových výrobků do závažných staveb a dopravních prostředků (např. pro pražské metro).

Závěr

Použití inženýrských metod k posouzení požárního nebezpečí je předmětem vývoje v ISO/TC 92 a v IEC/TC 89. Výsledky zkoušek toxické vydatnosti lze použít jen spolu s dalšími údaji o požáru v souhrnné analýze toxického nebezpečí.

Nejdůležitějším činitelem ovlivňujícím velikost toxického nebezpečí je množství vzniklých zplodin hoření. To je úměrné velikosti požáru, která opět závisí na snadnosti zapálení/vznícení a na rychlosti rozvoje požáru. Z toho vyplývá doporučení, že toxické nebezpečí způsobené požáry lze v současné době nejlépe omezit (tj. zvýšit bezpečnost) snížením množství hořlavého materiálu, pozdržením zapálení a zpomalením rozvoje požáru. Tyto činitele zpomalí i spotřebovávání kyslíku, uvolňování tepla a vývin kouře. Nezanedbatelný význam mají též kouřové hlásiče pro včasné varování osob nacházejících se v blízkosti požáru.

V současné době se doporučuje, aby pokud při analýze nebezpečí nejsou k dispozici údaje o toxické vydatnosti zplodin, byla

toxická vydatnost považována za stejnou pro všechny požární scénáře. Při počáteční analýze se doporučuje považovat toxické nebezpečí za úměrné vypočtenému množství vdechnutých zplodin.

Realistické posouzení požárních vlastností výrobku lze získat pouze zkoušením vzorku ve skutečném měřítku, kde tvar a orientace vzorku odpovídá skutečnému použití. Izolovaná zkouška v malém měřítku, která není reprezentativní pro konečné použití výrobku, může pouze naznačit odezvu výrobku na vybraný modelový požár.

Použitá literatura

- [1] KAPLAN, H. L. et al. Effects of Combustion Gases on Escape Performance of the Baboon and the Rat, *Fire Sciences*, 3 (4), pp. 228-244, 1985.
- [2] PURSER, D. A. Toxicity Assessment of Combustion Products, *SFPE Handbook of Fire Protect. Engineering*, P.J. Dinienno Ed., 2nd ed., NFPA, Quincy, MA, Sect.2, pp. 85-146, 1995.
- [3] LEVIN, B. C. A summary of the NBS literature reviews on the chemical nature and toxicity of the pyrolysis and combustion products from seven plastics. *Fire and Materials*, 1987, 11, 143-157.
- [4] HARTZELL, G. E. *Advances in Combustion Toxicology*. Technomic Lancaster, Pennsylvania:Publishing Company, Inc., 1992.
- [5] BABRAUSKAS, V., et al. Fire Hazard Comparison of Fire-Retarded and Non-Fire-Retarded Products. National Institute of Standards and Technology, *NBSSP 749*, 92 p., July 1988.
- [6] MICHAL J. a MITERA, J. Analysis of thermo/oxidation products of polypropylene and polyethyleneby gas chromatography/mass spectrometry. *Z. Anal. Chem.*, 1976, 281, 23-27.
- [7] SMOLKOVÁ, E., PACÁKOVÁ, Výzkum hořlavosti materiálů a nebezpečné působení kouře. *Závěrečná zpráva o řešení úkolu R-05-514-245-01*. PF UK, Praha: 1990, 47 s.
- [8] KOŠÍK, M. Termoanalytické studium polymerních materiálů a štúdium tvorby produktov horenia. *Zpráva o riešení HZ 75/83: SVŠT v Bratislavě, Chemickotechnologická fakulta, Bratislava*, 1983, 78 s.
- [9] ŠEVĚČEK, P., Wodák, P. Nebezpečí výskytu karcinogenních látek v produktech hoření polymerních materiálů. *Správa odajca HS Sboru PO MVŽP SSR*, 6, Bratislava, 1988.
- [10] MASÁŘÍK, I. a kol. Výzkum toxicity zplodin hoření materiálů. *Závěrečná zpráva RN 1998 1999 10*, Praha: Technický ústav PO, 1999, 68 s.
- [11] DVOŘÁK, O. a kol. Výzkum charakteristik chování látek a materiálů při hoření nebo výbuchu pro potřebu požární bezpečnosti a požárně technických expertiz. *Závěrečná práce výzk. záměru MV0K02:003*. Praha: Technický ústav PO, 2005.
- [12] IEC 60695-7-2:2002 Zkoušení požárního nebezpečí – Část 7-2: Toxicita zplodin hoření – Přehled a významnost zkušebních metod
- [13] IEC 60695-7-3:2004 Zkoušení požárního nebezpečí – Část 7-3: Toxicita zplodin hoření – Použití a interpretace výsledků zkoušek
- [14] ISO/IEC 13943:2000 Fire safety – Vocabulary
- [15] ISO/TR 9122 Toxicity testing of fire effluents
- [16] ISO 13344:1996 Determination of the lethal toxic potency of fire effluents
- [17] ISO/TS 13571:2002 Složky požáru ohrožující život – Směrnice pro odhad doby využitelné k evakuaci na základě parametrů požáru
- [18] Nařízení vlády č. 178/2001 Sb., kterým se stanoví podmínky ochrany zdraví zaměstnanců při práci.
- [19] NIOSH *Chemical Listing and Documentation of revised IDLH values* (AS OF 3/1/95).

112

ODBORNÝ ČASOPIS POŽÁRNÍ OCHRANY,
INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU
A OCHRANY OBYVATELSTVA

25 Kč • ROČNÍK IV • ČÍSLO 12/2005

Pět let v nových podmínkách

Před pěti lety nabyl účinnosti kodex právních norem upravujících ochranu života, zdraví a majetku před následky nejen živelních pohrom, ale i stále vzrůstajícího ohrožení různými nebezpečnými činnostmi, v poslední době zejména terorismem.

Pětileté jubileum působnosti HZS ČR v nových podmínkách bylo v závěru letošního roku spojeno s oceněním iniciativy a aktivity těch, kteří se přičinili o vytvoření systému, který těmto událostem buď předchází nebo jejich následky maximálně snižuje. Ministr vnitra a generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra udělili při příležitosti tohoto výročí pamětní medaili významným osobnostem politického a veřejného života, příslušníkům a pracovníkům základních a ostatních složek IZS, představitelům orgánů veřejné správy, vzdělávacích zařízení, firem a společností a dalším právníkům a fyzickým osobám, které se významnou měrou o rozvoj tohoto systému zasloužily.

Činnost HZS ČR v nových podmínkách zhodnotili Mgr. František Bublan a genmjr. Ing. Miroslav Štěpán při předávání pamětních medailí ve Státním ústředním archivu a v zařízení Ministerstva vnitra Spirítka v Praze.

Toto období je významné nejen prověřením tzv. krizové legislativy, ale zejména tím, že se podařilo v relativně krátké době připravit HZS ČR na plnění většího rozsahu úkolů, než tomu bylo dříve. Přispěla k tomu také delimitace civilní ochrany z působnosti Ministerstva obrany a nová koncepce ochrany obyvatelstva. Mezi výrazné úspěchy patří, mimo jiné, včasné poskytování mezinárodní humanitární pomoci, zavedení jednotného čísla tísňového volání 112 nebo zapojení do plnění mezinárodních úkolů, včetně těch, které vyplývají z přijetí do NATO.

Uplynulých pět let jednoznačně prokázalo, že se přechod do nové organizační struktury osvědčil. Ať jsou to již tisíce provedených úspěšných zásahů, účinná pomoc při řešení následků katastrofálních povodní v roce 2002 nebo řada zdařilých taktických cvičení zaměřených na nové formy ohrožení jako je terorismus. A udělené pamětní medaile jsou malým připomenutím poctivé práce ve prospěch našich občanů.

mjr. Dr. Jaroslav VYKOUKAL, foto Milan VÁVRŮ

strana 4

POŽÁRNÍ OCHRANA

Jiskřička štěstí na konci zásahu	4
Rychlý zásahový automobil 1 – Tatra 623	6

INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Spolupráce telefonních center napomohla záchraně lidského života ..	10
Jsou složky IZS připraveny k zásahu na leteckou nehodu?	11

OCHRANA OBYVATELSTVA

Ochrana obyvatelstva v Kanadě	14
Zjišťování hlavních účinků neznámých nebezpečných chemických látek v terénu.	17
Patří filtry typu MOF do starého železa? (5)	18
HZS ČR pomáhá učitelům a školám	20
Institute a zařízení regionu v systému ochrany obyvatelstva	21

strana 11

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ

Metody hodnocení rizik závažných havárií v podmínkách nezařazených zdrojů rizik	22
Zkušenosti z aplikace krizového zákona ve Zlínském kraji	24
Krizové řízení v obci s rozšířenou působností Frýdek-Místek	26
Setkání formou workshopu se osvědčují	27

INFORMACE

Zdravotnická první pomoc (4)	28
Výroční sněm České asociace hasičských důstojníků	30
Poznatky a zkušenosti z požárů v tunelech	32
Reprezentanti v požárním sportu bilancovali	33

PŘÍLOHA

strana 33

Medaile HZS ČR udělené při příležitosti státního svátku
Dne vzniku samostatného československého státu

Závod možná nevelký, ale významný

Čtyřicetiletí existence Opravárenského závodu Olomouc si koncem listopadu připomenuli na slavnostním shromáždění nejen jeho současní a bývalí zaměstnanci, ale také řada významných hostů, mezi kterými nechyběl ani generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán.

„Čtyřicet let je poměrně zralý věk lidském životě, ale také v životě opravárenského závodu,“ řekl genmjr. Ing. Štěpán ve své gratulaci olomouckým jubilantům. „Z poměrně malého střediska se za ta léta stalo zařízení se širokým záběrem zcela nezastupitelných rolí. Závod možná nevelký, ale svým posláním velice významný.“

Hosty uvítal ředitel opravárenského závodu Ing. Metoděj Tunnys, který připomněl, že hlavní změny v historii opravárenského závodu začaly před pěti lety, kdy byl převeden z působnosti Ministerstva obrany do působnosti Ministerstva vnitra a organizačně byl začleněn jako účelové zařízení MV-generálního ředitelství HZS ČR.

Hosté se pak měli možnost seznámit s historií i současností Opravárenského závodu Olomouc nejen při slovní a video prezentaci, ale i při exkurzi. Největší zájem vzbudilo pracoviště hlavního etalonu ionizujícího záření.

Oslavy se staly nejen vzpomínkou na čtyřicetileté budování opravárenského závodu od jeho založení v prosinci 1965, ale byly hlavně poděkováním těm, kteří se o úspěchy tohoto zařízení zasloužili.

kpt. Josef NITRA, foto Milan VÁVRŮ

Jiskřička štěstí na konci zásahu

Každodenní výjezdy mužů v zásahových oblecích a houkajících požárních automobilech znamenají většinou fakt, že se přihodilo něco vážného a nebezpečného. Zásahující hasiči se setkávají často s lidskými tragédiemi, smutkem i slzami. Proto každý případ, na jehož konci je alespoň gram štěstí, je pro ně osobně velkou vzpruhou a rádi na tyto někdy úsměvné historky vzpomínají. Snad proto právě při bilančování uplynulého roku bychom si měli některé z nich připomenout. Vždyť ani při „hasičské“ práci nemusí jít vždy o život, ale i o úsměv a dobrý pocit, že jsme někomu pomohli.

Za výbuchem nemusí být vždy nálož

Směna na operačním a informačním středisku HZS Moravskoslezského kraje v Bruntále probíhala sedmý říjnový den svým běžným rytmem. Operační a informační středisko dnes řešilo „pouze“ drobnou dopravní nehodu a den se tvářil jako jeden z těch, které budou hasičům přát. Těsně před půl dvanáctou se však rozezvučel tísňový telefon. Vzrušený ženský hlas oznamoval, že v jednom z bytů u nich v domě došlo určitě k výbuchu, dotyčná slyšela příšernou ránu. Když klepala na sousedy, kteří v bytě bydlí, nikdo se neozýval. Má o ně strach, neví co to bylo. Není sice vidět plameny, ani cítit kouř, ale člověk nikdy neví.

Operační důstojník vyslal na místo jednotku PO ze stanice Bruntál. Když posádka s požární technikou CAS 24 přijela na místo zásahu, stálo před domem téměř dvacet sousedů, které rána rovněž pěkně vyděsila. Hasiči ihned zahájili průzkum. Vnikli do bytu v 1. nadzemním podlaží, prohlédli byt a jakmile vstoupili do kuchyně, byla příčina „exploze“ všem jasná. Na stole uprostřed kuchyně zanechal majitel bytu PET lahev plnou čerstvého burčáku. Do kuchyně pěkně svítilo sluníčko, ohřálo láhev a její obsah ... a tím došlo k roztržení lahve, doprovázenému silnou ránou.

Ing. Petr FASTER, HZS Moravskoslezského kraje

Záchrana veverky aneb co bychom pro zvířátka neudělali

Ve středu 13. dubna 2005 ve čtvrt na devět ráno vyjeli profesionální hasiči z Prostějova zachraňovat veverku, která uvízla pod dřevěnými paletami v soukromé firmě v Prostějově. Po

Stalo se již pravidlem, že na stránkách našeho časopisu analyzujeme některý ze zásahů příslušníků HZS ČR. Jde vždy o závažné mimořádné události - požáry, dopravní nehody, živelní pohromy apod., likvidace jejich následků byla spojena s komplikovaným zásahem, lidskými tragédiemi nebo se značnými materiálními ztrátami. Tentokrát jsme udělali výjimku a nabízíme vám „rozbór“ několika specifických zásahů, které jen ve zlomku dokumentují široké spektrum zásahové činnosti příslušníků HZS ČR.

Zároveň bychom tak i chtěli přispět k neopakovatelné atmosféře vánočních svátků a konce letošního roku.

příjezdu na místo události hasiči zjistili, že veverka je stále pod paletami, pod kterými dezorientovaně pobíhá.

Bylo nutné ji vyprostit a dostat na bezpečné místo. Hasiči se ji proto ve spolupráci s Městskou policií Prostějov pokoušeli odchytil, to se jim však nepodařilo. Poté je napadlo, že udělají špalír a tím veverku navedou do parku. Městská policie proto zastavila dopravu na hlavním okruhu Prostějovem. Veverka pochopila, co se na ni chystá a rozhodla se s policisty a hasiči spolupracovat. Za několik minut už byla v parku.

Vladimíra HACSIKOVÁ, HZS Olomouckého kraje

Netradiční způsob dálkové dopravy vody

Na stanici Polná HZS kraje Vysočina byl nahlášen požár lesní hrabanky o rozměrech 2 x 4 metry. Požár se nacházel na nepřístupném místě, a tak jednotka postupovala asi 1 km pěšky vyzbrojena vědry na vodu. Na místo se dostavila i místní jednotka SDH a obě jednotky společnými silami prováděly dálkovou dopravu vody vědry z rybníka vzdáleného asi 50 m a hašení požáru.

Jo, jo, občas není nad tradiční osvědčenou techniku.

npor. Mgr. Denisa VRBOVÁ, HZS kraje Vysočina

Pohodový večer raději bez svíček

Dlouhé zimní večery jen málokoho vylákají ven, zvláště, když je za okny plískanice, teploměr se odmítá povznést nad nulu a na televizní obrazovce se objeví známé postavy oblíbeného

Střípky z denních přehledů zásahů

Hasiči ze stanice Jemnice vyprošťovali čápa, který po hlavě spadl do komína kotelny – čápa se podařilo zachránit.

Hasiči ze stanice Telč vyjžděli kolem páté hodiny ranní do jednoho z místních barů k zaběhnutému psovi, který nechtěl bar opustit. Hasičům se ho podařilo vylákat až na šišku salámu.

Hasiči z Bystřice nad Pernštejnem „lovili“ mobilní telefon spadlý do okapu. Majitel přišel o okap.

Paní, která se nepředstavila, oznámila na tísňovou linku, že její manžel vylezl na strom pro kočku a teď nemůže dolů on sám. Bojí se, že spadne. Poté se spojení přerušilo a obnovit

se již nepodařilo. Po dlouhém hledání ve spolupráci s Policií ČR se volající i místo události podařilo najít. Muž slezl ze stromu ještě před příjezdem jednotky.

Hasiči ze stanice Náměšť nad Oslavou v březnu letošního roku (Pozn.: na Vysočině byla ještě krutá zima) vyjžděli k záchraně čápa, který již dlouhou dobu bez hnutí seděl na sloupu elektrického vedení. Dotazem na útulek zvířat bylo zjištěno, že se jedná o ochočeného zdravého čápa jednoho obyvatele města a že není třeba zasahovat. Čáp se sám vrátí domů.

npor. Mgr. Denisa VRBOVÁ, HZS kraje Vysočina

seriálu. Takový dlouhý zimní večer může nastat třeba i měsíc po vánočních svátcích. Zbytky cukroví jsou ještě na stole, vánoční stromček sice už trochu opadáva, ale to vůbec nevadí. Nic přece nebrání tomu zapálit na řádně proschlém stromku svíčky a o pohodu je postaráno.

Majitelce bytu, jež byla v důchodovém věku, zcela učarovala atmosféra vánoc, a tak není divu, že si dobu krásných svátků připomněla ve svém bytě v panelovém domě v České Třebové ještě 29. ledna 2005. Bohužel, po chvíli už to příliš velká pohoda nebyla. „Majitelka bytu sledovala televizi a zároveň viděla, jak se vzňalo proschlé jehličí na stromku a došlo k dalšímu hoření větví a vánočních ozdob. Žena se sniženou pohyblivostí však stačila přivolat souseda, který duchapřítomně uhasil plameny pomocí kbelíku s vodou,“ vzpomíná na zásah vyšetřovatel příčin vzniku požáru Bc. Jaroslav Kubíček z HZS Pardubického kraje územního odboru Ústí nad Orlicí. Plameny sice stačily poškodit obývací stěnu, malbu a koberec, ale naštěstí nedošlo ke zranění ani k úmrtí. Nakonec tedy vše dobře dopadlo a majitelka bytu měla největší starosti s úklidem.

nstržm. Vendula HORÁKOVÁ, HZS Pardubického kraje,
foto archiv HZS Pardubického kraje

Teplo domova pro všechny

Štědrý večer je svátkem, který by každý chtěl prožít v „teple domova“. Ne každému je to souzeno, například službám v nepřetržitém provozu či nemocným lidem.

Dne 24. prosince 2004 v 18.00 hodin se obrátil na operační a informační středisko HZS Olomouckého kraje pan Šiška, údržbář hospice na Svatém Kopečku s žádostí o pomoc. Od rána totiž v hospici nefungovalo ústřední topení a většinou ležící pacienti měli „studený“ Štědrý večer. Byť se pan Šiška přes den snažil pomoc sehnat u instalačních firem, nikoho nesehnal.

Na místo byl vyslán npor. Rudolf Hauser přímo od štědrovečerního stolu. Na místě zjistil, že problém vězí v nově vyměněném čerpadle, které je delší než původní a k opravě je třeba plynová svařovací souprava. Problémem se však ukázalo, že v dílnách HZS Olomouc ve svařovací soupravě již není acetylén. Operační středisko obvolávalo HZS podniků v Olomouci se žádostí o pomoc. Mezitím npor. Hauser zamluvil zapůjčení soukromé acetylenové lahve, která byla s ostatním potřebným materiálem odvezena do hospice. Zde osobně provedl odbornou opravu a ve třicetivte na osm večer se topení mohlo rozběhnout a pacienti ohřát v tento svátek.

Hrála mě symbolika Štědrého dne a symbolika pomoci bližním, zvláště pak nemohoucím.

A děkoval jsem Bohu za jednoho instalatéra-topenáře u jednotky HZS v Olomouci, kterému je jeho práce posláním.

mjr. Jaroslav BRODACKÝ, HZS Olomouckého kraje

VELKÉ POŽÁRY

vzniklé v období od 26. října do 17. listopadu 2005

31. 10. • **Nákladní automobil** na silnici u Černé Hory, okr. Blansko. *Příčina* – technická závada. *Zraněny* 3 osoby. *Škoda* – 2 500 000 Kč.
1. 11. • **Budova bývalé školy v přírodě** v Heřmančicích, okr. Jindřichův Hradec. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
3. 11. • **Velkokapacitní seník** Agro ŽAD Žarošice v Archlebově, okr. Hodonín. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 700 000 Kč.
5. 11. • **Objekt pily** ZD Krasicko v Lubné, okr. Kroměříž. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 650 000 Kč.
6. 11. • **Výroba a sklad toaletního papíru** Agrotec Hustopeče v obci Zaječ, okr. Břeclav. *Příčina* – v šetření. *Zraněn* 1 hasič. *Škoda* – 80 000 000 Kč.
7. 11. • **Střecha a půdní prostor sušárny dřeva, střecha nad výrobní halou parketárny a obráběcí stroj** firmy BENKO, s.r.o. v Kopidlně, okr. Jičín. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
9. 11. • **Rekreační chata** v obci Hradištko – Brunšov, okr. Praha-západ. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
11. 11. • **Střecha, vzduchotechnika a zařízení kuchyně** restaurace Zlatý Kalich ve Stříbře, okr. Tachov. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
12. 11. • **Divadlo Globe** v areálu Výstaviště v Praze 7. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 15 000 000 Kč.
14. 11. • **Rodinný dům** v Dubňanech, okr. Hodonín. *Příčina* – technická závada elektroinstalace. *Škoda* – 1 000 000 Kč.
- **Spalovna nebezpečných odpadů** firmy DESTRA, Co. s.r.o. v Chropyni, okr. Kroměříž. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
- **Betonové silo pro skladování pilin** firmy ALBA TRADING, s.r.o. ve Škvorci, okr. Praha-východ. *Příčina* – výbuch kotle na spalování pilin. *Škoda* – 1 200 000 Kč.
- **Kombajn** John Deere, typ 2064 HM na poli u obce Vnorovy, okr. Hodonín. *Příčina* – technická závada. *Škoda* – 1 500 000 Kč.
16. 11. • **Rodinný domek** v Praze 9. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 000 000 Kč.
17. 11. • **Stánky tržnice** ve Šluknově – Rožanech, okr. Děčín. *Příčina* – v šetření. *Škoda* – 2 000 000 Kč.

plk. Ing. Vladimír VONÁSEK,
MV–generální ředitelství HZS ČR

Prodáme

- **požární automobil CAS K25 – L 101**, rok výroby 1985, ujeté 16 843 km, velmi dobrý technický stav
 - **požární automobil DA 12 – A 30**, rok výroby 1975, ujeté 30 228 km, nepojízdný
 - **požární příslušenství**, např. požární hadice, proudnice, savice
- Preferujeme zájemce o oba automobily.**

Kontakt: • automobily – p. Dus Josef, mob. 737231010 •
požární příslušenství – Ing. Kysela Jiří, mob. 737231007 •
e-mail: info@ostroj.cz

Rychlý zásahový automobil 1 – Tatra 623

plk. Ing. Jaroslav MADĚRA, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autora

Výběr požárního automobilu pro poslední díl tohoto seriálu není jednoduchý, neboť existuje mnoho dalších požárních automobilů, o kterých můžeme říci, že ve své době patřily svými technickými nebo taktickými parametry mezi zajímavé nebo dokonce unikátní. Technická úroveň požárních automobilů v sobě vždy odrážela technickou vyspělost automobilového průmyslu. Ten v českých zemích vznikl koncem 19. století a velice brzo se vypracoval na nečekaně vysokou evropskou úroveň.

Mezi naše nejvýznamnější automobily patří kopřivnická Tatra, která se vší pravděpodobností vyrobila první automobil na našem území. Podívejme se nyní blíže naopak na jeden z posledních typů osobních automobilů Tatra, na tzv. luxusní limuzínu T 613. V šedesátých letech 20. století začali konstruktéři v „tatrovce“ navazovat kontakty s italskými návrháři automobilových karosérií. Na počátku to byla firma Style Italia, skutečný návrh karosérie pro nový automobil pak vypracovala jiná italská firma, a to Carrozzeria Vignale v roce 1968 na dvou prototypech, tehdy ještě dokonce s jednookruhovým brzdovým systémem. Vznikl tak první osobní automobil Tatra navržený zahraniční firmou a po dlouhé době také první osobní automobil, který neměl tradiční aerodynamicky tvarovanou karosérii. Sériová výroba byla zahájena na přelomu let 1973 a 1974, a to po ukončení velmi náročných zkoušek, které se konaly mimo jiné i na zkušební dráze NAMI v tehdejší Sovětské svazu. Jeho výroba byla ukončena v roce 1997, kdy byl vyroben poslední automobil T 613 s pořadovým číslem 11 033.

Pro potřeby hasičů se tento osobní automobil začal používat v osmdesátých letech 20. století. Tehdy bylo možné výhodně získat zejména starší ojeté automobily, které po nezbytné opravě nabízely nadstandardní jízdní vlastnosti. K jejich úpravě na požární automobil existovala inspirace v podobě systému Narex (později Narimex), který se soustřeďoval na asistenční činnosti při automobilových závodech.

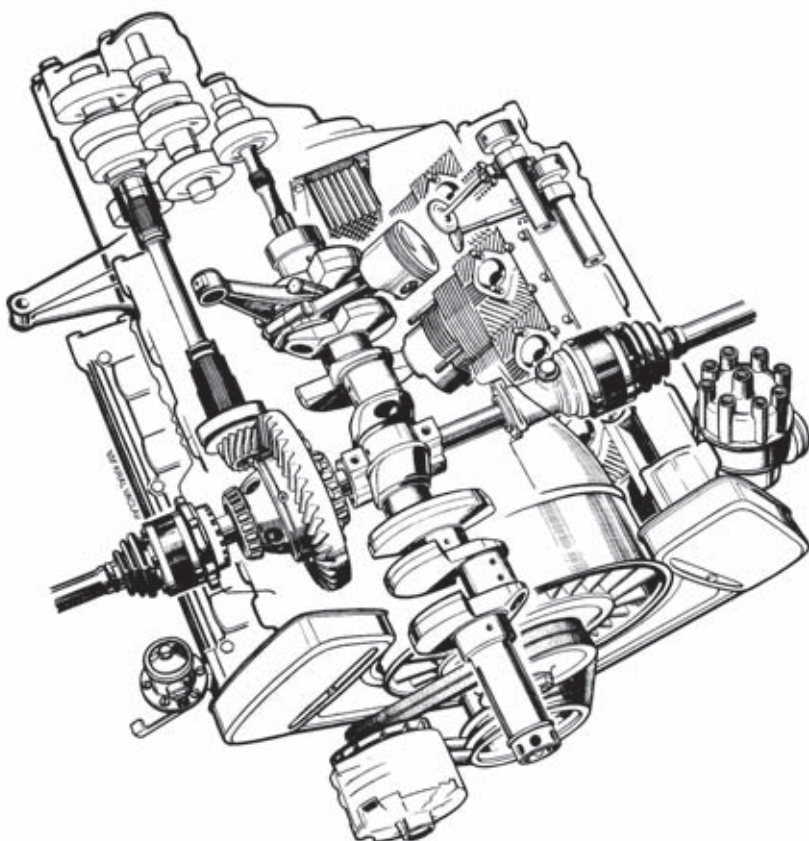
K úpravě těchto automobilů byli hasiči vedeni i praktickými důvody, neboť v období reálného socialismu nebylo snadné získat požární automobil specializovaný na zásahy při doprav-

Luxusní limuzína s italským designem Tatra 613

ních nehodách. Zpočátku se automobil se souhlasem výrobce označoval RTP (rychlá technická pomoc) a byl vybaven příslušenstvím pro pomoc osobám uvězněným v havarovaných automobilech. Mezi požárním příslušenstvím tohoto malého technické-

ho automobilu byla zejména různá ruční páčidla a hasicí přístroje. Ruční nástroje postupně nahradila hydraulická vyprošťovací a vysokotlaká hasicí zařízení, a tak se začal rodit zá-
sahový automobil s označení RZA (rychlý zásahový automobil).

Originální uložení zadní nápravy ve spodní části klikové skříně motoru

Pro poměrně velkou účinnost zásahů těchto malých požárních automobilů se o nich začalo vážně uvažovat pro masové použití v roce 1987, kdy byl Hlavní správou Sboru PO stanoven úkol zajistit výrobu zcela nových požárních automobilů na nových a speciálně upravených automobilech T 623. Jednání o výrobě probíhala jednak s organizací Svazarmu Narex Praha a jednak s Výzbrojnou požární ochrany Praha. Přitom se v té době již vycházelo z „Prozatímních technických podmínek pro záchranný automobil T 623 – RTP“ zpracovaných národním podnikem Tatra.

Uložení motoru vzadu vedlo některé výrobce RZA k myšlence montovat čerpadlo vysokotlakého hasicího zařízení přímo k motoru a využívat jej jako pohonnou jednotku.

RZA 1 – T 623 byl jeden z nejrychlejších požárních automobilů u nás, jeho maximální rychlost byla stanovena na 190 km za hodinu, mezi jeho handicapu však patřil málo přístupný prostor pro uložení požárního příslušenství. Jedna část tohoto příslušenství musela být uložena v prostoru předního kufru, další v zadní části kabiny a některé drobné položky i v prostoru okolo motoru. Přes malý úložný prostor byl RZA často přetížen, neboť jeho původní užitečné zatížení bylo stanoveno pro pět osob se zavazadly, tedy pro hmotnost pouhých 470 kg. To se nepříznivě projevovalo například na účinnosti brzd nebo na malé světlé výšce nad vozovkou, která nedosahovala ani stanovených 160 mm. RZA byl 5000 mm dlouhý, 1800 mm široký a k jeho původní výšce 1440 mm bylo nutné započítat také výšku zvláštního výstražného zařízení. Původně byl vybaven motorem o výkonu 121,4 kW, později i motorem s výkonem 128,5 kW.

V roce 1990 byl vyroben prototyp sanitní verze T 623 s označením RZP (rychlá zdravotní pomoc). Ten přes výrazně větší úložný prostor nenašel své uplatnění v požární ochraně. S uvolněním zahraničního obchodu po roce 1989 se pro konstrukci nových RZA naskytly i jiné možnosti a od programu T 623 bylo definitivně odstoupeno. Posledním osobním automobilem značky Tatra byl typ 700. Návrh jeho nové karosérie byl svěřen britskému návrháři automobilových karosérií Geoffu Wardlovi. Ten ve svém návrhu musel respektovat skelet karosérie T 613. Nový elegantní automobil byl veřejnosti představen na jaře roku 1996.

Závěrečná tečka

Tímto článkem končí i celý seriál. Rád bych poděkoval všem čtenářům, zejména těm, kteří na tyto

Nejčastější podoba RZA 1 – T 623

Prostor zadních sedadel vybavený požárním příslušenstvím

Prototyp sanitní verze automobilu T 623

články reagovali a nabízeli další technické údaje o publikovaných automobilech. Při přípravě tohoto seriálu jsem čerpal výhradně z publikace, kterou jsem před lety vytvořil jako učební pomůcku pro hasiče.

Nečekaně velká a pozitivní odezva čtenářů mimo jiné ukázala, že hasičské praxi, trpící nedostatkem údajů o technicko taktických parametrech běžné požární techniky, tento seriál v mnohém pomohl.

Přehled certifikátů vydaných TÚPO Praha

(od 20. 9. 2004 do 3. 11. 2005)

npor. Ing. Vladislav STRAKA, Technický ústav požární ochrany Praha

Žadatel:	Výrobek:	Č. certifikátu
Osobní ochranné pomůcky 2005		
Zahas, spol. s r.o.	Ochranný oděv pro hasiče – Hasičský zásahový oděv - Zahas VII	ES 221/027/2005
Zahas, spol. s r.o.	Ochranný oděv pro hasiče – Hasičský zásahový oděv - Zahas VIII-Dragon	ES 221/028/2005
Hasiva 2005		
Luing Pyrex, s.r.o.	Hasivo Moussol - APS 3/3	221/003/2005
Accuro Brandschutzanlagen, spol. s r.o.	Hasivo ACC HFC 227 (FM-200) - Heptafluorpropan	221/024/2005
Luing Pyrex, s.r.o.	Hasivo - pěnidlo Sthamex F-15	221/025/2005
Luing Pyrex, s.r.o.	Hasivo - pěnidlo Moussol – APS F-15	221/026/2005
3M Česko, spol. s r.o.	Hasivo Novec Fire Protection Fluid 1230	221/034/2005
Požární automobily 2004		
THT, s.r.o.	Rychlý zásahový automobil – M 2 R Mercedes-Benz Atego 1328 AF 4x4 (letištní zásahový automobil pro potřeby Armády České republiky)	221/071/2004
THT, s.r.o.	Dopravní automobil 8 – L 1 R Mercedes-Benz Sprinter 313 CDI	221/089/2004
MHZ, s.r.o.	Automobilový žebřík 30 – M 1 Z Camiva Epas 30 na podvozku Renault V.I.	221/090/2004
TOM - CAR Servis	Rychlý zásahový automobil – L 2 R Nissan King-Cab	221/091/2001
Požární automobily 2005		
Medtec-VOP, s.r.o.	Vyšetřovací automobil – L 1 Z Ford Transit 280 S VIN	221/001/2005
THT, s.r.o.	Rychlý zásahový automobil – L 2 R Toyota Land Cruiser 120 4x4	221/005/2005
Scantrak, s.r.o.	Požární kontejnerový nosič – S 2 Z Scania P114 CB 6x6 HZ 340	221/007/2005
Strojárna Potůček, s.r.o.	Cisternová automobilová stříkačka 24/3300/400 - M 3 LP Renault-Midlum 220.14 4x4 Off Road pro hašení lesních požárů	221/010/2005
F.Berger, s.r.o.	Požární kontejnerový nosič – S 2 Z Tatra T815-290R25	221/011/2005
Sehat	Cisternová automobilová stříkačka 24/3200/300 - S 2 Z/S 2 R Scania 4x4 Simča	221/012/2005
THT, s.r.o.	Cisternová automobilová stříkačka 24/2500/200 - M 1 Z Mercedes-Benz Atego 1528 4x2	221/013/2005
THT, s.r.o.	Cisternová automobilová stříkačka 24 (16)/3600 - M 2 R Renault - Midlum 220.14 4x4	221/015/2005
F-line, s.r.o.	Požární přívěs speciální model F-line	221/016/2005
THT, s.r.o.	Cisternová automobilová stříkačka 24/2500/200 - M 2 Z MAN 14.285 LA-LF 4x4	221/017/2005
THT, s.r.o.	Dopravní automobil 8 (16) - L 1 R Iveco Daily	221/018/2005
THT, s.r.o.	Dopravní automobil 8 (16) - L 1 R Renault Mascott	221/019/2005
MHZ, s.r.o.	Automobilový žebřík 30 - M 1 Z Camiva EPS 30 na podvozku Renault Midlum 270.14 C	221/020/2005
THT, s.r.o.	Pěnový hasicí automobil 48/8500/2000 – S 1 Z Tatra T815-2 6x6.2	221/031/2005
THT, s.r.o.	Kombinovaný hasicí automobil 32/9500/1150-S 2 Z Mercedes-Benz Actros 3354 A45 6x6	221/033/2005
Věcné prostředky PO 2004		
Technolen technický textil, a.s.	Požární hadice Pyrotex PES-R C 42	221/074/2004
Technolen technický textil, a.s.	Požární hadice Pyrotex PES-R B 65	221/075/2004
Technolen technický textil, a.s.	Tlaková požární hadice Techmatex C 52	221/082/2004
Pavliš a Hartmann, s.r.o.	Hadicový naviják s tvarově stálou hadicí typ 19	083/221/2004
Pavliš a Hartmann, s.r.o.	Hadicový naviják s tvarově stálou hadicí typ 25-1	084/221/2004
Pavliš a Hartmann, s.r.o.	Hydrantový systém se zpleštitelnou hadicí C52	085/221/2004
Pavliš a Hartmann, s.r.o.	Hadicový naviják s tvarově stálou hadicí typ 25-2	086/221/2004
Pavliš a Hartmann, s.r.o.	Hadicový naviják s tvarově stálou hadicí typ 19 S	087/221/2004
Albeco, spol. s r.o.	Hadicový naviják s tvarově stálou hadicí ReAL DN 25/20, ReAL DN 25/30	1022/CPD/092/2004
Pavliš a Hartmann, s.r.o.	Kombinovaná požární proudnice 75 Tajfun Turbo, Tajfun Turbo R	221/095/2004
Věcné prostředky PO 2005		
Hastex-Haspr, s.r.o.	Pojízdný pěnový hasicí přístroj 45 L, typ VP-50-Te	221/002/2005
Pavliš a Hartmann, s.r.o.	Požární hadice PH Zásah A 110	221/004/2005
Hasil, a.s.	Požární hadicový systém. Hadicový naviják s tvarově stálou hadicí 19, typ HSH 19/30 a HSH 19/20 s hadicí Rehau	1022/CPD/008/2005
Hasil, a.s.	Požární hadicový systém. Hadicový naviják s tvarově stálou hadicí 25, typ HSH 25/30 a HSH 25/20 s hadicí Rehau	1022/CPD/009/2005
Pavliš a Hartmann, s.r.o.	Požární hadicová spojka s prodlouženým hrdlem B 75	221/014/2005
Albeco, s.r.o.	Stabilní hasicí zařízení - Požární hadicový systém - Hadicový naviják s tvarově stálou hadicí typ ReAI DN 19/20 a ReAI DN 19/30	1022/CPD/021/2005
Ladislav Janeček soukr. stolařství	Skládací zásahový žebřík typ SHŽ – 9, SHŽ – 8	221/029/2005
Antonín Chládek	Stabilní hasicí zařízení - Požární hadicový systém – Hadicový naviják s tvarově stálou hadicí D 25, výrobní číslo 001/2005 OS	221/030/2005
Pavliš a Hartmann, s.r.o.	Tvarově stálá požární hadice pro stabilní systémy typ Hydrant D Stabil DN 33	221/032/2005
Pavliš a Hartmann, s.r.o.	Požární armatury – Spojky – Hadicový přechod B75/C52	221/035/2005

Výzbrojna požární ochrany bilancuje...

Vážení obchodní přátelé,
s blížícím se koncem kalendářního, ale zejména hospodářského roku je vžitou tradicí na chvíli se zastavit, poohlédnout se na jeho průběh a bilancovat, jak se nám podařilo splnit úkoly a cíle, které jsme si stanovili. Zároveň je dobré poučit se zejména ze zjištěných nedostatků, promyslet a připravit se na období následující.

Výzbrojna požární ochrany, a.s. je především obchodní společností, jejímž úkolem je dodávat svým odběratelům požadované zboží

a poskytovat všechny servisní a technicko-inženýrské služby pro zabezpečení protipožární a civilní ochrany a bezpečnosti práce v širokém spektru hospodářské a sociální ochrany podnikatelských subjektů, státních a společenských organizací, jejich zaměstnanců a majetku. Úvedenou činnost by naše společnost nemohla úspěšně vykonávat bez úzké součinnosti s výrobcí a dodavateli potřebného sortimentu zboží, jak na českém trhu, tak i u zahraničních dodavatelů. Stejně tak bychom nemohli pracovat bez rozvíjející se spolupráce s váženými odběrateli, jakými jsou Hasičský záchranný sbor ČR, sbory dobrovolných hasičů obcí a Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska, ale i celá škála dalších významných odběratelů z oblasti průmyslu, stavebnictví, státní správy, finanční sféry, zdravotnictví až po soukromé podnikatele a ostatní spotřebitele námi dodávaného sortimentu zboží a služeb.

Při hodnocení základních stanovených úkolů pro letošní rok musím s lítostí přiznat, že se nám v letošním roce nepodařilo všechny požadavky splnit beze zbytku. Výzbrojna požární ochrany se musela v průběhu letošního roku vypořádat s některými zásadními změnami, např. s žádoucí změnou struktury zásob, které postupným technickým rozvojem v oblasti zejména požární ochrany výrazně zastaraly, nebo se změnou historicky vybudované obchodní sítě, která byla ekonomicky neefektivní.

Tyto kroky byly nutné a pro rozvoj současného konkurenčního boje na trhu žádoucí. Na druhé straně si musíme otevřeně přiznat, že se nám nepodařilo odstranit některé chyby a nedostatky vzniklé z vlastní viny. Ne každý zaměstnanec se dokázal úspěšně vyrovnat s povinnými změnami ve své obchodní činnosti, v servisních službách i v technicko-inženýrských činnostech, to vše ve vztahu k odběratelům. Zejména naši odběratelé ze sborů dobrovolných hasičů obcí vědí, že se nám, jako vedení společnosti, vždy nepodařilo nakoupit a prostřednictvím našich obchodních středisek včas dodat některé druhy jimi požadovaného zboží.

Musím v této souvislosti zdůraznit, že formy a pravidla obchodního podnikání jsou nekompromisní. Řada výrobců námi kupovaného a vám prodávaného zboží si vytvořila vhodné podmínky pro přímý prodej. Ve snaze uplatnit své výrobky na trhu vstupuje osobně do obchodních kontaktů s vámi, našimi odběrateli, s cenově upravenými nabídkami. Na tyto skutečnosti jsme nereagovali včas a v jejich důsledku jsme nedokázali dodržet některý základní sortiment, požadovaný zejména SDH obcí i HZS krajů v jednotlivých regionech.

S nástupem do nového hospodářského období bych velice rád poděkoval všem dodavatelům, kteří nám umožňují prohlubovat spolupráci s nimi a vytvářet žádoucí obchodní prostředí pro naši činnost. Stejně upřímně děkuji všem našim odběratelům, kteří nám, přes určité problémy, zůstávají věrni i do budoucna.

Dovolte mi vyslovit jménem všech zaměstnanců Výzbrojny požární ochrany, a.s. přání, abyste byli zdraví, naplnění osobní pohodou, pohodou v rodinách a úspěchy v té práci, kterou rádi vykonáváte. Zároveň Vám i nám přeji, abychom společně rozvíjeli naši spolupráci.

Ing. Ladislav Raul, CSc., generální ředitel VPO, a.s.

PŘENOSNÁ MOTOROVÁ STŘÍKAČKA FPN 10 – 1000 KOMFI

**Akční cena
189 000 Kč
(bez DPH)**

AKČNÍ CENA PLATÍ OD 21. 11. 2005!!

**STABILNÍ HASICÍ ZAŘÍZENÍ
AEROSOLOVÉ**

FIRE JACK

PLYNOVÉ

EBH FE 36

PROJEKT • MONTÁŽ • SERVIS

**DĚKUJEME
VŠEM NAŠIM
ZÁKAZNÍKŮM
ZA PŘÍZEŇ,
PŘEJEME
KRÁSNÉ
PROŽITÍ
VÁNOČNÍCH
SVÁTKŮ
A JEN TO
NELEPŠÍ
V NOVÉM
ROCE.**

**BESY CO
SPOL. S R.O.**

BESY CO SPOL. S R.O.

KVAPILOVA 9/958, 150 00 PRAHA 5-KOŠIŘE
TEL./FAX: 257 215 632, MOBIL: 775 225 061
HTTP://WWW.BESYCO.CZ, E-MAIL: BESYCO@BESYCO.CZ

**SPOLEHLIVÉ SYSTÉMY ZABEZPEČENÍ PROSTOR A ZAŘÍZENÍ
PROTI POŽÁRŮM • VHDNÉ DO ARCHIVŮ, SERVEROVEN
A VÝBUŠNÉHO PROSTŘEDÍ • EKOLOGICKÉ • EKONOMICKÉ
• EFEKTIVNÍ • JEDNODUŠE JEDNODUCHÉ**

Spolupráce telefonních center napomohla záchraně lidského života

npor. Martin BENEŠ, HZS Libereckého kraje, foto archiv HZS Libereckého kraje

Dne 20. října 2005 bylo v 08.54 hodin na telefonním centru tísňového volání (TCTV) HZS Libereckého kraje přijato volání od dispečerky Zdravotnické záchranné služby (ZZS) Libereckého kraje s prosbou o pomoc s vyhledáním volajícího. Jednalo se o situaci, kdy na tísňovou linku ZZS přijali tísňové volání z mobilního telefonu, kdy volající byl sám postižen mozkovou příhodou a nebyl schopen sdělit, kde se nachází, aby k němu mohla být vyslána pomoc.

V režii operátorů

Po zjištění telefonního čísla operátor TCTV 112 volajícího požádal, aby se pokusil zavolat na linku 112 a mohla být tak zjištěna přibližná oblast, kde se nachází. Dotyčný nemohl mluvit, ale vnímal co mu operátor říká a zavola na linku 112. Po přijetí volání bylo zjištěno, že se nachází v oblasti obcí Dlouhý most a Jeřmanice u Liberce. Místo, kde se nemocný nacházel, se podařilo upřesnit pouze na oblast okolo železniční stanice v Jeřmanicích u Liberce. Jeho přibližná poloha byla ihned oznámena na dispečink ZZS a na operační a informační středisko (OPIS) HZS Libereckého kraje. Na předpokládané místo události vyjela jednotka PO ze stanice Liberec s požární technikou CAS 24 k technické pomoci při otevření prostoru, kde se volající nacházel, protože bylo zřejmé, že dotyčný není schopen otevřít. Po příjezdu jednotky a ZZS na místo události bohužel nebylo stále ještě možné určit, kde přesně se volající nachází.

Proto operátor tísňové linky 112 současně s výjezdem zdravotníků a hasičů požádal pracoviště dohledu Českého Telecomu, a.s. o spolupráci a pomoc při dohledání místa, odkud bylo voláno. Pracovník Českého Telecomu se na základě informací od operátora TCTV 112 HZS Libereckého kraje spojil s odborným pracovištěm mobilního operátora T-mobile a vyžádal si podrobné měření a zjištění místa odkud bylo z daného čísla telefonováno. Po přibližně 50-ti minutách přijal OPIS HZS Libereckého kraje telefonát od pracovníka společnosti T-mobile s přesným popisem, kde se nemocný muž nachází. Operační důstojník ihned předal tyto informace zasahující jednotce, která se neprodleně přesunula k rekreační chatce č. 13 na Rádelské ulici v Jeřmanicích, kde byl po otevření prostoru nalezen muž po mozkové příhodě krvácející z úst. Postižený byl předán ZZS Libereckého kraje.

Zásah se zdařil i díky pracovníkům dohledového centra Českého Telecomu a pracovníkům společnosti T-mobile, kteří se zasloužili o vyhledání a určení polohy volajícího. Na základě jejich snahy a intenzivní spolupráce se podařilo volajícího nalézt a mohla mu být poskytnuta lékařská pomoc.

Časové údaje

08.58 - žádost ZZS Libereckého kraje o spolupráci a dotaz, zda jsme schopni zaměřit a dohledat volajícího po mozkové příhodě, kterému není rozumět, kde se nachází.

08.59 - první pokus o kontaktování volajícího. Při tomto hovoru byl požádán, aby vytočil linku 112 s tím, že se pokusíme najít linku, kde se nachází a pošleme mu pomoc.

09.03 - žádost na dohledové centrum Českého Telecomu, zda jsou schopni

ve spolupráci s pracovištěm mobilního operátora zjistit a upřesnit místo, odkud bylo voláno.

09.05 - druhý pokus kontaktování volajícího se snahou upřesnit místo odkud volá.

09.08 - předána informace ZZS Libereckého kraje o přibližné poloze volajícího, která byla rozpoznána při druhém hovoru s tímto člověkem.

09.10 - konzultace s dohledem Českého Telecomu ve smyslu: místo se nám podařilo upřesnit na oblast Dlouhých Mostů a Jeřmanic u Liberce, ale pokud je to technicky možné, pokuste se nám upřesnit, odkud bylo voláno, jednotky jsou již na cestě. Bude se nám určitě lépe pátrat na části jedné obce nežli ve dvou celých obcích.

09.28 - pokus o upřesnění místa posádkou ZZS Libereckého kraje, zda se jejich místo, odkud volají, shoduje s oblastí odkud volal člověk v tísni.

09.34 - další pokus o kontaktování volajícího se snahou o upřesnění místa kde se nachází. Bohužel v této době již byl telefonní přístroj bez odezvy, hovor padal pouze do hlasové schránky.

09.46 - první oblast, udávaná jako místo, kde se může volající nacházet, byla prozkoumána, bohužel bez výsledku.

10.16 - společnost T-Mobile upřesnila oblast volání na prostor nedaleko vrchu s místním názvem Javorník.

10.24 - upřesnění od společnosti T-Mobile s udáním adresy na Rádelské ulici v Jeřmanicích, rekreační objekt č. 13 na konci obce vlevo při jízdě od Liberce,

10.30 - jednotka HZS Libereckého kraje hlásí, že muž byl nalezen na zadané adrese a je předán s krvácením z úst a ve vážném zdravotním stavu do péče lékaře ZZS Libereckého kraje.

Jsou složky IZS připraveny k zásahu na leteckou nehodu?

kpt. Ing. Josef FAJGAR, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto Milan VÁVRŮ

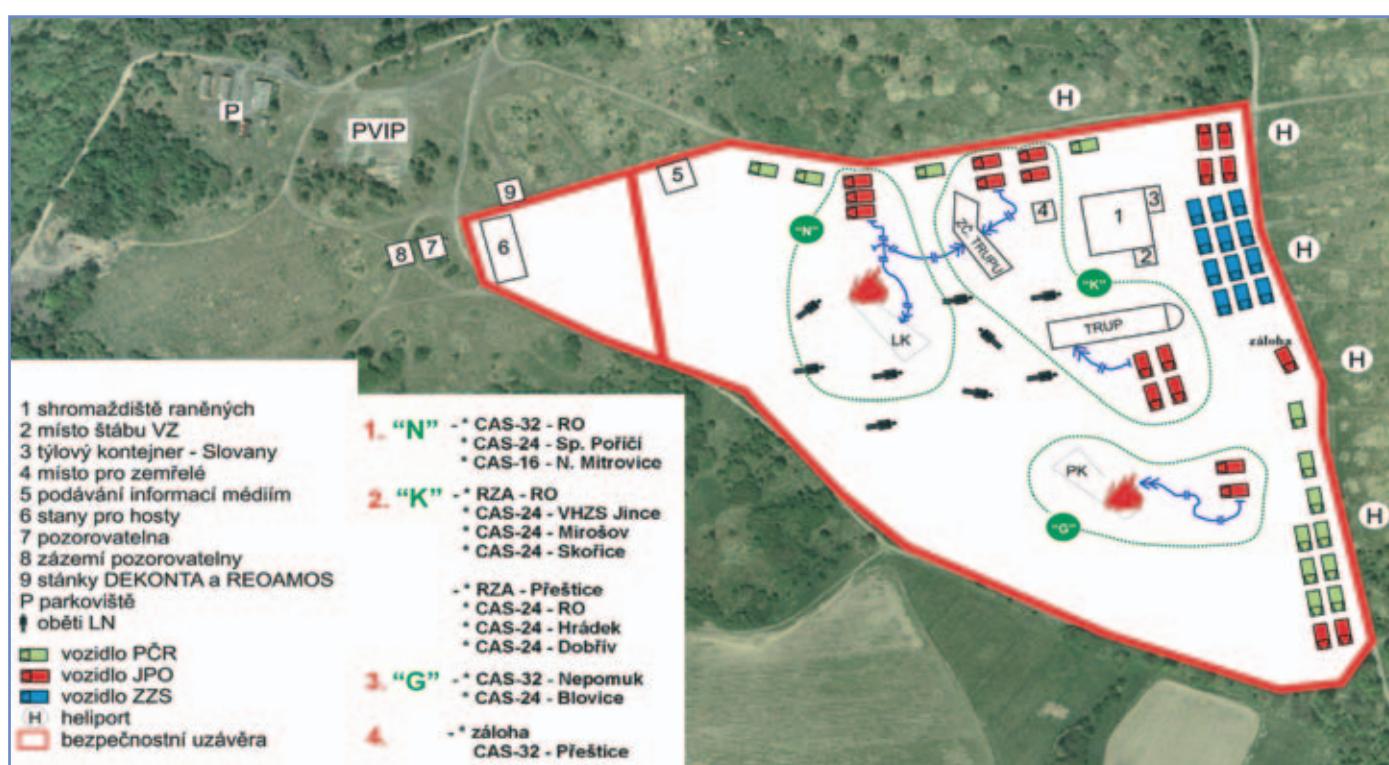
Na okraji Vojenského výcvikového prostoru Jince leží malá obec Skořice, která se stala počátkem října středem pozornosti novinářů, televizních štábů a velkého počtu odborné veřejnosti z oblasti letového provozu. Zalesněný prostor s vysokým porostem trávy se stal 5. října 2005 dějištěm několikahodinového soustředění záchranářů složek integrovaného záchranného systému (dále jen „IZS“) se speciální technikou, kteří si v náročných podmínkách ověřili provádění záchranných a likvidačních prací při letecké nehodě.

Příprava taktického cvičení složek IZS při společném zásahu na mimořádnou událost způsobenou leteckou nehodou trvala přibližně půl roku. HZS Plzeňského kraje, ve spolupráci s ostatními složkami IZS kraje a za účasti organizací a institucí zabývajících se letovým provozem a vyšetřováním leteckých nehod, po řadě leteckých nehod ve světě, provedl svoji připravenost na zvládání náročných úkolů při odstraňování následků letecké nehody. Místo dopadu letounu bylo vybráno záměrně v nepřehledném, těžko přístupném terénu, z důvodů procvičení veškerých činností (vyhledávání, záchrana, zdravotnická pomoc, pátrání), které by na záchranáře ve skutečnosti čekaly.

Téma a cíle cvičení

Tématem cvičení bylo vypátrání havarovaného dopravního letadla Boeing 737-800 fiktivního provozovatele Kron Air Kronenburg se 150 cestujícími na palubě. Charterový let z letiště Mnichov na letiště Riga v Lotyšsku byl přerušen poté, co pilot nahlásil kouř v pilotní kabině a klesání letadla. To se už nacházelo na hranicích České republiky se SRN. Následně posádka letadla vyslala tísňový signál a další zprávy již byly nečitelné. Oblastní středisko řízení letového provozu v Praze uvědomilo o této situaci Záchranné koordináční středisko v Praze /RCC - Rescue Coordination

Centre/ (Pozn.: obě střediska jsou zřízena organizací Řízení letového provozu, s.p.), které na základě zaznamenané poslední polohy, radarové stopy a hladiny letu zahajuje pátrací akci. Do takto určeného prostoru vysílá vrtulník Armády ČR, typ W3-A Sokol, který je v takových případech předurčen pro službu pátrání a záchrany. Na linku tísňového volání 112 mezitím přichází zpráva náhodného svědka, že na obzoru byl spatřen nízký průlet velkého dopravního letadla s následným výbuchem. Tyto základní informace byly spouštěcím impulzem k zahájení akce přibližně 500 záchranářů z různých složek IZS a odborných institucí.

Podrobněji byli s tématem cvičení, cílem a výchozí situací seznámeni všichni účastníci cvičení a pozorovatelé na tiskové konferenci ještě před zahájením cvičení. Silnice vedoucí do obce Skočice se před devátou hodinou ranní zaplňovala osobními auty směřujícími do malebné vesničky s mezizastávkou u kulturního zařízení k získání podrobnějších informací, popřípadě k účasti na tiskové konferenci. Této konferenci se zúčastnili, mimo novinářů a televizních štábů, zástupci odborných složek IZS, významné osobnosti Plzeňského kraje, včetně hejtmána Plzeňského kraje MUDr. Petra Zimmermanna.

Přibližně v 10.00 hodin oznamuje stálá služba Záchranného koordinačního střediska Praha na operační a informační středisko Ministerstva vnitra-generálního ředitelství HZS ČR následující zprávu:

„Dne 5. 10. 2005 v 10.04 hodin oznámilo Oblastní středisko řízení letového provozu Praha-Ruzyně ztrátu spojení a radarové informace pro let letadla Boeing 737-800 z letiště Mnichov na letiště Riga v Lotyšsku, společnosti Kron Air Kronenburg. Je pravděpodobné, že došlo k letecké nehodě v prostoru severně od Plzně. Z poslední zaznamenané polohy, radarové stopy je zřejmé, že se letadlo

nacházelo v prostoru jihozápadně od města Rokycany. Záchranné koordinační středisko Praha vyhlásilo „údobí tísně“ a do prostoru byl vyslán tzv. SAR (Search and Rescue) vrtulník za účelem pátrání a záchrany. Žádám vás o podporu při zajištění činnosti vyhledání místa pravděpodobné letecké nehody. O dalším vývoji situace vás budeme informovat.“

Takto by zněl požadavek i v podmínkách reálné letecké nehody na území České republiky. Oboustranná komunikace výše uvedených středisek je vstupní bránou pro řešení letecké nehody složkami IZS a komisí pro odborně technické zjišťování příčin leteckých nehod, v součinnosti s vyšetřovacím týmem Služby kriminální policie a vyšetřování Policie ČR. Vazby a komunikace jednotlivých složek IZS a specializovaných institucí je podrobněji popsána v tzv. Typové činnosti složek IZS při společném zásahu na mimořádnou událost způsobenou leteckou nehodou (dále jen „typová činnost“). Typová činnost byla

projednána Výborem pro civilní nouzové plánování dne 20. září 2005 a schválena usnesením č. 229. Hlavním cílem taktického cvičení, pod pracovním názvem AIR ACCIDENT 2005, bylo ověřit právě schválenou typovou činnost a popsané postupy.

■ **Dalším cílem bylo:**

• **na úrovni operačního řízení procvičit a ověřit:**

- činnost krajského operačního a informačního střediska IZS,
- činnost operačních středisek a stálých služeb (dispečinků) zapojených složek IZS a zainteresovaných orgánů a institucí,
- funkčnost traumatologického plánu, součinnost zdravotnických zařízení a jejich připravenost pro příjem většího počtu zraněných,
- vyrozumění složek IZS a orgánů krizového řízení, které se aktivně podílejí na řešení mimořádné události zajišťováním záchranných a likvidačních prací,
- funkčnost zpracovaných poplachových plánů IZS na úrovni kraje a centrální úrovni,
- komunikaci v horizontální i vertikální úrovni mezi orgány a organizacemi, které jsou kompetentní a odpovědné za realizaci opatření v souladu s platným právním řádem České republiky, s využitím operačních a informačních středisek IZS,

• **na úrovni taktického řízení procvičit:**

- činnost velitele zásahu při taktickém řízení zásahu a jeho součinnost s vedoucím zasahujících složek IZS, krizovými orgány a ostatními subjekty podílejícími se na řešení mimořádné události,
- činnost velitele zásahu při organizaci členění místa zásahu při mimořádné události,
- jízdu zásahových vozidel s užitím práva přednostní jízdy,

• **na úrovni krizového a strategického řízení procvičit:**

- činnost orgánů krizového řízení v návaznosti na schválenou typovou činnost

a ověření postupu složek IZS při společném zásahu,

- možnosti využití zdrojů firem ze systému ARGIS,
- činnost krizového štábu obce s rozšířenou působností a vybraných odborných skupin krizového štábu kraje při zabezpečení podkladů pro koordinaci záchranných a likvidačních prací,
- **procvičit činnost skupin pro sdělování informací médiím a informování veřejnosti.**

■ **Do taktického cvičení bylo zapojeno přibližně 500 cvičících záchranářů z následujících složek:**

- HZS Plzeňského kraje:
- jednotky HZS Plzeňského kraje (stanice Přestice a Nepomuk),
- operační a informační středisko HZS Plzeňského kraje,
- Jednotky sboru dobrovolných hasičů obcí dle místní příslušnosti a požárního poplachového plánu kraje,
- Policie ČR:
- Policie ČR správa Západočeského kraje,
- Policie ČR letecká služba,
- Okresní ředitelství Policie ČR Rokycany,
- Okresní ředitelství ČR Plzeň-jih,
- Zdravotnická záchranná služba (dále jen „ZZS“) Plzeňského kraje:
- pozemní síly,
- Letecká zdravotnická záchranná služba,
- Fakultní nemocnice Plzeň,
- Nemocnice Rokycany,
- Český červený kříž,
- Zdravotnická škola Dr. I. Mauritiové,
- Armáda České republiky:
- 154. záchranný prapor Rakovník,
- Letecká pátrací a záchranná služba Líně-vrtulník SAR,
- Správa Vojenského újezdu Jince,
- Vojenský útvar 4312 Strakonice,
- Oblastní středisko řízení letového provozu Praha,
- Záchranné koordinační středisko Praha,

- Ústav pro odborně technické zjišťování příčin leteckých nehod,
- Krajská hygienická stanice-územní pracoviště Rokycany,
- Oblastní inspektorát České inspekce životního prostředí Plzeň,
- Spolková republika Německo:
- THW Chemnic,
- Červený kříž Mnichov,
- DEKONTA, a. s. Ústí nad Labem,
- vybrané odborné skupiny krizového štábu Plzeňského kraje,
- krizový štáb obce s rozšířenou působností Rokycany,
- starosta obce Skořice.

■ **Úkoly plněné jednotkami HZS Plzeňského kraje**

- příjem zprávy o mimořádné události, vyhlášení příslušného stupně poplachu IZS,
- zabezpečení součinnosti s Policií ČR, ZZS a ostatními subjekty,
- záchrana, vyprošťování a předlékařská pomoc zraněným,
- provedení hasebních prací,

- řízení zásahu s vytvořením štábu velitele zásahu a stálého velitelského stanoviště, komunikace se starostou obce s rozšířenou působností a obce katastrálně příslušné,
- spolupráce s Policií ČR a ZZS při evidenci zraněných a postižených osob před transportem,
- materiální zabezpečení týlu,
- psychologická podpora,
- účast zástupce HZS Plzeňského kraje v krizovém štábu Plzeňského kraje a města Rokycany,
- informace médiím a veřejnosti,
- účast na pátrání,
- varování obyvatelstva,
- jímání ropných látek,
- povolání záloh pro zajištění mimořádné události a běžného provozu,
- povolání krizového štábu HZS Plzeňského kraje (pracovní skupiny pro ochranu obyvatelstva),
- spolupráce s městem Rokycany na organizaci nouzového zásobování vodou,
- povolání záchranného vrtulníku Policie ČR.

Obdobný rozsah úkolů byl stanoven i pro ostatní složky IZS.

Předběžné hodnocení

Taktické cvičení AIR ACCIDENT 2005 bylo předběžně vyhodnoceno bezprostředně po jeho ukončení. Splnilo stanovené cíle a úkoly, přestože v průběhu zásahu byly zjištěny dílčí nedostatky v manipulaci s figurantem, kteří simulovali zemřelé osoby. Záchranáři totiž vynášeli zemřelé osoby do místa shromáždění, ačkoliv typová činnost popisuje, že zemřelé osoby je nutné ponechat na místě dopadu letadla pro potřebu zjištění a šetření expertními týmy jako např. komisí pro odborné zjišťování příčin leteckých nehod společně s lékařem ústavu soudního lékařství nebo vyšetřovací komisí Policie ČR. Za tento přestupek patří záchranářům ospravedlnění, a to z objektivních důvodů, typovou činnost totiž nebylo možné v tak krátkém čase prostudovat a aplikovat do reálných podmínek. Pro zavedení typové činnosti do praxe se plánuje v roce 2006 její zařazení do vzdělávacích programů všech složek IZS. Plné znění typové činnosti je přístupné na webových stránkách MV, na adrese: http://www.mvcr.cz/hasici/izs/dokumentace/add5/index_hasici.html.

Závěr

Taktické cvičení AIR ACCIDENT 2005 se rozsahem a počtem zúčastněných cvičících, ale i odbornou problematikou, zařadilo mezi významné aktivity složek IZS v roce 2005. Bylo sledováno odbornou veřejností a specialisty v oboru civilního a vojenského letectví. Časté letecké nehody, stále více se objevující na stránkách novin a televizních obrazovkách přesvědčují, že je nutné této oblasti věnovat více pozornosti ze strany složek IZS. Lze tedy předpokládat, že k námětu letecké nehody se budeme vracet i v dalším období.

Ochrana obyvatelstva v Kanadě

Ing. Bohumil ŠILHÁNEK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč

Přístup k ochraně obyvatelstva v Kanadě je obdobný jako ve Spojených státech amerických a důsledně respektuje federativní uspořádání země. Stát řeší mimořádné události formou pomoci v případě jejich nezvládnutí na provinční úrovni, což je podrobně řešeno v příslušné legislativě. Záříjové události roku 2001 v New Yorku a v dalších amerických městech se také projeví ve změně řídicí struktury ochrany obyvatelstva vznikem samostatného rezortu s rozsáhlými pravomocemi.

Historický vývoj

Připravenost na krizové situace je v popředí federálních zájmů od konce čtyřicátých let. Již v roce 1948 federální vláda ustavila organizaci civilní obrany v rámci Ministerstva národní obrany. Opatření civilní obrany byla v té době převážně zaměřena na novou skutečnost, kterou představovalo možné ohrožení území Kanady jadernými zbraněmi v důsledku vzniku tzv. bipolárního světa.

Tato organizace pracovala po dobu dvaceti let pod různými názvy, spadala do různých rezortů, ale její základní funkce zůstávala - ochrana kanadského obyvatelstva v případě jaderného napadení při válečném konfliktu.

V roce 1966 byla její úloha rozšířena také na případ krizových situací v mírové době včetně přírodních a průmyslových katastrof s důrazem na spolupráci v případě federální reakce na tyto události.

Při reorganizaci v roce 1974 se tato rozšířená působnost převedla na nově vzniklou organizaci National Emergency Planning Establishment - NEPE (Národní organizace pro krizové plánování), která později vešla ve známost pod názvem Emergency Planning Canada - EPC (Krizové plánování Kanady).

Z důvodů lepšího vyjádření její funkce a působnosti byl 1. července 1988 změněn její název na Emergency Preparedness Canada - EPC (Krizová připravenost Kanady).

V rámci pomoci provinčním vládám a obcím lépe se vyrovnat s důsledky zejména přírodních a průmyslových katastrof spravovala Krizová připravenost Kanady v zájmu federální vlády tzv. Program finanční pomoci při katastrofách. V rámci této pomoci vyplácí kanadská vláda provinciím a teritoriím na pomoc při katastrofách značné finanční částky.

V únoru roku 2001 byla ustavena nová řídicí struktura krizové připravenosti s názvem Office of Critical Infrastructure Protection and Emergency Preparedness - OCIEPP (Úřad ochrany kritické infrastruktury a krizové připravenosti). Jedním z důvodů ke změně organizace řídicí struktury na úrovni státu bylo zabezpečení ochrany důležitých počítačových sítí a datových bází.

Reakcí na teroristické útoky v září roku 2001 v USA bylo vytvoření nové organizace s názvem Veřejná bezpečnost a připravenost na krizové situace Kanady (Public safety and Emergency Preparedness Canada; Sécurité publique et Protection civile Canada) v prosinci roku 2003 s cílem zlepšit ochranu a bezpečnost obyvatel Kanady. Institucionálně je tato organizace na úrovni státu představována novým rezortem v čele s ministrem, obdobně jako v USA.

Rizika a hrozby

V široce koncipované Veřejné bezpečnosti a připravenosti na krizové situace Kanady, zahrnující mezi současné hrozby a rizika pro obyvatelstvo mezinárodní terorismus, organizovaný zločin, proliferaci zbraní hromadného ničení, obchod s drogami, přírodní a technologické katastrofy, představují hrozby přírodního charakteru zcela mimořádný význam.

Vzhledem k ohromné územní rozloze Kanady (po Rusku druhá největší země světa), přibližně stejným rozměrům z hlediska zeměpisné šířky a délky, obrovské délce pobřeží a značné

nerovnoměrnosti osídlení existuje pestrá škála přírodních hrozeb.

Na základě historických i současných zkušeností a vědeckých predikací přicházejí v úvahu tyto negativní jevy přírodního charakteru:

- zemětřesení,
- tsunami,
- sesuvy půdy a sněhu,
- tornáda,
- záplavy,
- vydatné dešťové a sněhové srážky,
- vulkanická činnost,
- nebezpečí vyplývající z blízkosti oceánu.

Z hlediska ztrát na lidských životech a výše materiálních škod jsou přírodní katastrofy zdaleka nejničivější a nejvíce ovlivňovaly a ovlivňují život obyvatelstva a infrastrukturu země. Následky antropogenních katastrof jsou podstatně menší a méně tragické.

V souvislosti s bohatými praktickými zkušenostmi a komplexním přístupem ke zpracovávání preventivních programů pro případy různých přírodních katastrof se Kanada iniciativně zapojila do činnosti v rámci Mezinárodní dekády boje s přírodními katastrofami, vyhlášené OSN v roce 1990 a zaměřené především na rozvojové země, pro které mají tyto katastrofy, především ve vztahu k obyvatelstvu, obvykle nedozírné následky.

Řídicí struktury

Hlavními důvody vzniku pevné struktury na úrovni ministerstva s názvem Veřejná bezpečnost a připravenost na krizové situace Kanady (dále jen „ministerstvo“) bylo zlepšení koordinace mezi rozhodujícími ministerstvy a federálními úřady, odpovědnými za bezpečnost obyvatel, a převládající nejasnost, kdo má co dělat při ochraně a bezpečnosti obyvatelstva a kdo za co nese konkrétní odpovědnost.

Mezi hlavní oblasti úkolů ministerstva patří:

- integrovaný krizový management,
- národní bezpečnost,
- opatření vedoucí k nápravě,
- udržování veřejného pořádku,
- zpravodajská činnost,
- prevence zločinnosti,
- pohraniční bezpečnost.

Při koncipování struktury ministerstva byly uplatňovány především tyto zásady a principy:

- management humánních i materiálních následků mimořádných situací je obdobný a nezávislý na původu ohrožení,
- širokospektrální princip, zahrnující prevenci, terapii, připravenost, reakci a obnovu,
- reakce na ohrožení postupuje zdola nahoru, t.j. od obce přes provincii až po federální vládu tak, jak stanovuje zákon o krizové připravenosti Kanady,
- úkolem federální vlády je poskytnout pomoc z federálních zdrojů, pokud provincie (teritoria) nejsou schopny situaci vlastními silami zvládnout (obdoba USA).

Mezi priority na celostátním stupni patří především:

- připravenost a reakce na mimořádné události na národní úrovni,
- zabezpečení kritické infrastruktury a počítačové bezpečnosti,
- národní chemická, biologická, radiologická a nukleární strategie (CBRN),
- novelizace legislativy v oblasti krizového managementu a federální politiky pro mimořádné události,
- národní strategie pro minimalizaci katastrof,
- revize federální pomoci při katastrofách.

Mezi doplňkové programy, rozvíjené s cílem zlepšit schopnost reakce na celonárodní úrovni, patří např. společný program zaměřený na připravenost na mimořádné události, Kanadská akademie připravenosti na mimořádné události (ročně vyškolí přibližně 700 krizových manažerů), program pro utváření povědomí veřejnosti, vědecký a technologický program atd.

Do kompetencí a povinností ministerstva také spadá zabezpečování součinnosti mezi šesti federálními institucemi, majícími bezprostřední vztah s veřejnou bezpečností a nouzovou připraveností. Jedná se o:

- Královskou kanadskou jízdní policií,
- Kanadskou bezpečnostní výzvědnou službu,
- Kanadskou agenturu pohraničních služeb,

- Kanadské centrum střelných zbraní,
- Nápravnou službu Kanady,
- Národní výbor pro podminěné propuštění.

Dohromady mají tyto organizace celkový roční rozpočet přibližně 5 mld. US dolarů a zaměstnávají více než 52 000 osob.

Na regionální úrovni je řídicím orgánem Veřejné bezpečnosti a připravenosti na krizové situace Kanady příslušná expozitura ministerstva, která úzce spolupracuje s provinční vládou. Těchto pevných řídicích struktur je v současné době devět pro jedenáct provincií a dvě teritoria.

Na místní úrovni jsou úkoly, spojené s ochranou obyvatelstva, zabezpečovány prostřednictvím flexibilních řídicích orgánů obcí a měst, kterých je asi 5000.

Permanentní úkoly

K nejdůležitějším úkolům ochrany obyvatelstva, stanovených zákonem, patří:

- tvorba politiky a programů k dosažení požadovaného stavu celostátní krizové připravenosti,
- podpora provinční krizové připravenosti a její cestou podpora místní krizové připravenosti,
- organizace vzdělávání a výcviku pro případ vzniku krizové situace,
- propagace a popularizace otázek souvisejících s krizovou připraveností u nejširší veřejnosti,
- analýza stavu v oblasti krizové připravenosti a provádění potřebného výzkumu v této oblasti,
- realizace nezbytných opatření k zabezpečení kontinuity činnosti a funkcí federální vlády po dobu trvání krizové situace v souladu s ústavou,
- stanovení metodik pro konzultace mezi provinčními vládami a federální vládou, vedoucí k vyhlášení příslušného stavu ohrožení na základě zákona,
- koordinace a podpora tvorby a ověřování plánů činnosti vládních institucí, vztahujících se k činnosti za krizové situace a mezinárodních aktivit v oblasti civilní připravenosti,
- monitoring potencionální hrozící nebo existující krizové situace včetně předávání informací a další činnosti,
- koordinace a podpora realizace plánů „civilní nouze“ jednotlivých vládních institucí,
- zajišťování finanční pomoci v rámci pravomoci dané zákonem.

Výše uvedené úkoly jsou upřesňovány ministerstvem a dlouhodobější cíle a úkoly jsou vyhlášeny formou federálních programů a dotovány účelovými prostředky, uvolňovanými parlamentem.

Legislativní základy

Základními legislativními dokumenty v této oblasti jsou zákon o připravenosti na ohrožení (na krizovou situaci) a zákon o ohrožení (o krizi), které byly přijaty v roce 1988.

Zákon o připravenosti na ohrožení je v podstatě zmocňovací právní dokument, který vedle definic a základních pojmů ustavuje „kanadskou připravenost na ohrožení“ jako odvětví s příslušnou organizační strukturou a úkoly, která je odpovědná za koordinaci připravenosti na ohrožení ve federální vládě a se zodpovědností vůči parlamentu. Zákon rovněž specifikuje participaci a odpovědnost ostatních rezortů (mimo rezort obrany) při řešení krizových situací.

Zákon o ohrožení je zaměřen na poměrně přesnou specifikaci jednotlivých „mimořádných“ stavů z hlediska jejich vyhlášení a zejména opatření, která je federální vláda zmocněna přijímat v závislosti na vyhlášení jednoho ze čtyř krizových stavů:

- ohrožení obyvatelstva,
- ohrožení veřejného pořádku,
- mezinárodní ohrožení,
- válečné ohrožení.

V souladu s anglosaskými zvyklostmi tento zákon podrobně řeší poskytování náhrad a kompenzací ze strany státu za újmy a škody vzniklé v průběhu krizového stavu. Zabývá se také parlamentní kontrolou (následnou) a možností revokace rozhodnutí federální vlády, učiněných v jednotlivých krizových situacích na základě poměrně širokých pravomocí, daných tímto zákonem. ■

Lucemburské velkovévodství

Rok přistoupení do EU:	zakládající člen
Rozloha:	2586 km ²
Počet obyvatel:	395 000
Hlavní město:	Lucemburk (Luxembourg)
Forma státu:	konstituční monarchie, unitární stát
Administrativní členění:	3 okresy
Jazyk:	lucemburština, francouzština, němčina
Průměrná délka života (M • Ž):	75,3 • 80,8
HDP:	23 095 mil. €
HDP (PPS/obyv.):	45 270 €
Členství v mez. org.:	NATO, EU, OSN, OBSE, Rada Evropy

Forma vlády

Lucembursko je konstituční monarchií, v čele státu stojí velkovévoda. Velkovévoda (Grand Duke) jmenuje do vlády ministry, kteří odpovídají za svou činnost jednokomorovému parlamentu. Poslanecká sněmovna má 60 poslanců volených v přímých všeobecných volbách poměrným systémem na pět let. Účast ve volbách je povinná pro všechny voliče starší 18 let. Velkovévoda má na základě Ústavy výkonnou (exekutivní) moc. Legislativní moc se dělí mezi velkovévodu a parlament. Významnou roli v legislativě má také Státní rada (Conseil d'Etat). Tento orgán připomínkuje navrhované rozpočty a má vůči nim právo veta. Parlament však může veto vydané Státní radou zrušit. Vymezení kompetencí, vycházejících z Ústavy, je flexibilní a zahrnuje množství vztahů mezi legislativní a výkonnou mocí.

Lucembursko je rozděleno do třech administrativních okresů (Diekirch, Grevenmacher a Luxembourg), dvanácti hrabství a 118 samosprávních obecních obvodů. Forma vlády je centrální, ale každá samospráva má zajištěný určitý stupeň autonomie uvnitř svých hranic.

Struktura civilního nouzového plánování (CNP)

Po skončení druhé světové války byla založena Nejvyšší komise pro národní ochranu (HCPN). Komise je civilním orgánem, který je přímo podřízen ministerskému předsedovi. Po skončení studené války byla její činnost pozastavena a opět reaktivována po událostech 11. září 2001. HCPN má za úkol koordinovat plánování a přípravu všech vládních a státních institucí a agentur v oblastech prevence a ochrany v případě krizových a mimořádných situací nebo války. HCPN reprezentuje zemi na mezinárodním fóru v oblasti civilního nouzového plánování, jako je například SCEPC v NATO. O účasti na jiných jednáních se rozhoduje ad-hoc. V současnosti HCPN pokračuje ve vytváření koncepcí v následujících oblastech:

- funkce struktury národní ochrany, včetně přípravy legislativních návrhů,
- vyhodnocování národních kapacit, včetně aspektů CBRN,
- zajištění kontinuity fungování funkcí vlády,
- ochrana kritické infrastruktury,
- vypracovávání národních krizových opatření, v závislosti na vývoji NCRS (NATO Crisis Response System).

Úkoly a cíle CNP

Civilní ochrana v Lucembursku zahrnuje všechna nezbytná opatření a prostředky, které musí být připraveny pro ochranu a podporu obyvatelstva a pro obranu národní celistvosti v případě katastrofy nebo živelní pohromy, nezávisle na tom, zda byly vyvolány mezinárodním ozbrojeným konfliktem, nebo něčím jiným.

Organizační struktura CNP

Národní ochrana

Do nedávné doby, v případě nastupující krizové situace, mohla vláda určit (jmenovat) tzv. „řídícího ministra“ k převzetí řídicích pravomocí. V takové situaci by dále vznikla krizová skupina, popřípadě mezirezortní štáb, jenž by měl za úkol přijmout vybraná opatření, uvedená v zákonech a dalších předpisech.

Tyto úkoly civilního nouzového plánování má nyní na starosti Vyšší rada pro národní ochranu (CSPN), řízená již zmiňovanou Nejvyšší komisí pro národní ochranu (HCPN) vedenou Ministerskou radou pro národní ochranu. Každý ministr vlády je odpovědný za svou zájmovou oblast a za přijetí nezbytných opatření, která jsou potřebná k zachování základních funkcí státu, ochrany obyvatelstva, zajištění ekonomických aktivit a civilní podpory vojenským operacím v případě krizové situace.

Civilní ochrana

Lucemburský Úřad civilní ochrany je podřízen Ministerstvu vnitra. V případě katastrofy Úřad civilní ochrany řídí záchranné práce a informuje ministra vnitra. Dále spravuje zásahové fondy, tvoří obecné a konkrétní plány zásahů a organizuje přípravu obyvatelstva v oblasti poskytování první pomoci.

Úřad civilní ochrany může povolávat a cvičit instruktory (dobrovolníky) asistenčních jednotek a dohlížet na předpisy pro dobrovolníky v různých oblastech ochrany. Navíc řídí Národní školu civilní ochrany (ENCP), ve které se dobrovolníci připravují ve víkendových kurzech. Kromě toho také vede Výcvikovou základnu civilní ochrany, ve které se zaškoluje obsluha těžké zásahové techniky.

Úřad civilní ochrany také vytváří a udržuje kontakty s organizacemi zabývajícími se první pomocí v sousedních státech a pomáhá implementovat plány a nařízení vycházející ze smluv o vzájemné pomoci, které Lucembursko uzavřelo se třemi sousedními zeměmi: Belgií, Německem a Francií.

V Úřadu civilní ochrany pracuje 15 úředníků a zaměstnanců. Na operačním středisku „112“ slouží 15 operátorů. Skupiny poskytující první pomoc, ambulančního personálu a záchranářů tvoří celkem 2232 dobrovolníků, kteří jsou dislokováni ve 25 regionálních centrech. Hasičské sbory jednotlivých samosprávních celků jsou nezávislé na Úřadu civilní ochrany a zodpovídají se Ministerstvu vnitra.

Civilně-vojenská spolupráce

Civilně-vojenská spolupráce se v Lucembursku neřídí žádnými zvláštními předpisy. Spolupráce ad-hoc je organizována během krizových nebo mimořádných situací případ od případu. Vhodný mechanismus je prověřován během národních a mezinárodních cvičení.

Právní systém

Lucemburská národní ochrana vychází z následující legislativy: Orgány národní ochrany se řídí velkovévodským nařízením ze dne 25. října 1963, o organizaci národní ochrany.

Legislativu pro civilní ochranu tvoří:

- zákon ze dne 18. listopadu 1976, o organizaci civilní ochrany,
- zákon ze dne 8. prosince 1981, o rekvizicích v případě válečných konfliktů, vážných mezinárodních krizí a katastrof,
- zákon ze dne 11. ledna 1990, doplňující zákon ze dne 18. listopadu 1976, o organizaci civilní ochrany,
- velkovévodské nařízení ze dne 22. ledna 1991, o instrukcích pro čl. 16 zákona ze dne 8. prosince 1981, o rekvizicích v případě válečných konfliktů, vážných mezinárodních krizí a katastrof,
- velkovévodské nařízení ze dne 15. února 1995, o přípravě obyvatelstva a záchranných jednotek civilní ochrany.

pplk. Ing. Jiří CHALUPA,
Stálá delegace ČR při NATO

Zjišťování hlavních účinků neznámých nebezpečných chemických látek v terénu

Ing. Jana KRYKOROVÁ, CSc., Ing. Tomáš ČAPOUN, CSc., Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autorů

Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč vyvinul pro potřeby jednotek PO soupravu, pomocí které lze v terénu jednoduchým způsobem zjistit hlavní účinky neznámých kapalných a pevných nebezpečných chemických látek, jako jsou výbušnost, hořlavost, inhalační toxicita, oxidační účinky, žíravost a nebezpečné reakce s vodou.

V případě havárie nebezpečných látek, nálezů nebo zneužití nebezpečné chemické látky musí velitel zásahu okamžitě stanovit opatření k protichemické ochraně zasahující jednotky PO i obyvatelstva. K tomu však nezbytně potřebuje informace o nebezpečnosti chemické látky. Situace je jednodušší v případech, kdy je identita látky známa. V tom případě je možné využít celé řady informačních zdrojů od číselných a obrazových označení látky přes tabulky a odbornou literaturu až po databáze nebezpečných látek.

Poznátky ze zásahové činnosti

Podstatně složitější je však zásah na látku zcela neznámou. Spolehlivé zhodnocení fyzikálního, fyzikálně chemického a chemického chování látek a z něho vyplývajícího nebezpečí předpokládá znalost jejich hlavních účinků. Pro účely přesné identifikace neznámé látky se většinou nelze obejít bez instrumentální techniky stacionární laboratoře. K tomu je však nutné provést odběr vzorku, jeho převoz do laboratoře, úpravu vzorku, analytické zpracování a vyhodnocení. A to vyžaduje značné množství času, který nemusí být k dispozici.

Pro zásah jednotky PO však není ve většině případů detailní identifikace nutná. Prvořadým úkolem v první fázi zásahu je určení hlavních účinků nebezpečných chemických látek, tj. takových účinků, které mohou bezprostředně ohrozit životy nebo zdraví osob, popř. poškodit životní prostředí.

Vybavení a výcvik jednotek PO jsou přitom pochopitelně orientovány především na detekci plynů a par nebezpečných látek, neboť největší nebezpečí představuje možnost jejich inhalace. Z aktuálního rozboru výjezdů a expertiz chemických laboratoří HZS krajů však vyplývá, že ve více než polovině všech těchto akcí bylo úkolem určit nalezenou pevnou nebo kapalnou látku neznámého složení a že tedy mezi případy souvisejícími s nebezpečnými chemickými látkami se jedná o mimořádně čteně opakované zásahy jednotek PO.

Koncepce chemické služby HZS ČR vytyčila pro opěrné stanice HZS „O“ úkol „určovat hlavní účinky nebezpečných látek (výbušnost, hořlavost, nebezpečí inhalační intoxikace, silné oxidační schopnosti, žíravost aj.) v případě jejich havarijního úniku či při nálezů“. Z technického hlediska však jednotky PO nemají prakticky žádnou možnost ani prostředek k získání požadované informace o charakteru uniklé či nalezené látky, a tak v místě havárie nebo nálezů nemohou hlavní účinky nebezpečné chemické látky zjistit.

Souprava pro určení ohrožujících účinků nebezpečných látek

Ke splnění uvedeného úkolu byla v Institutu ochrany obyvatelstva navržena a ověřena jednoduchá improvizovaná a nenákladná Souprava pro určení ohrožujících účinků nebezpečných látek SOUL. Je určena k provedení základních jednoduchých testů pro charakterizaci kapalných a pevných látek, na základě kterých je možné určit, potvrdit nebo ověřit rozhodující účinky nebezpečných chemických látek, kterými jsou:

- výbušnost,
- hořlavost,
- výparnost (potenciální možnost inhalační otravy),
- oxidační účinky,
- žíravost,
- nebezpečné reakce s vodou.

Testy použité v soupravě jsou jednoduché, rychlé a nenáročné na obsluhu. Pomocí přiloženého návodu je lze provést přímo v terénu s možností okamžitého vyhodnocení podle přehledných tabulek, které uvádějí i nejběžnější příklad látek s danou vlastností. V každé tabulce je zvýrazněno možné nebezpečí, na základě kterého může velitel přijmout a realizovat prvotní ochranná opatření v místě zásahu. Vedle testů k určení hlavních účinků nebezpečných chemických látek je v soupravě zařazen test pro stanovení aktivního chloru, který je možné využít pro stanovení účinnosti dekontaminačních látek a směsí.

Všechny pomůcky a prostředky obsažené v soupravě jsou běžně dostupné a finančně nenáročné, takže si je každá jednotka PO může opatřit sama, soupravu sestavit a podle návodu používat. Z hlediska manipulace se soupravou jistě každý uživatel ocení její velmi malé rozměry (135 mm x 100 mm x 55 mm) a hmotnost (310 g). Souprava je již déle než rok úspěšně používána k plnění úkolů výjezdové skupiny Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč.

Pro případné zájemce je pro každý HZS kraje jedna Souprava pro určení ohrožujících účinků nebezpečných látek připravena v Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč k převzetí.

Patří filtry typu MOF do starého železa?

npor. Ing. Vlastimil SÝKORA, CSc., Ing. Čestmír HYLÁK, Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč, foto archiv autorů

Sirovodík (sulfan) je bezbarvý, hořlavý, dráždivý plyn zapáchající po zkažených vejcích, snadno se rozpouští v různých kapalinách a vodě a je těžší než vzduch, proto se může snadno hromadit v podzemních prostorech⁽¹⁾.

V přírodě se nachází zejména v okolí sirných pramenů a jezer a může být obsažen i v ložiscích zemního plynu (v některých případech až 42 %). Vyskytuje se též v různých průmyslových odvětvích jako např. při zpracování syntetických plastů, vláken a celulózy, při vulkanizaci pryže apod. Může tudíž svou přítomností ohrožovat obyvatelstvo při průmyslových haváriích, jako tomu bylo např. v roce 1996 v olomoucké chemičce Farmak, a.s.⁽²⁾, kde došlo k úniku kyseliny sirové do kanalizace a její následné přeměně na sirovodík. Při této havárii na otravu sirovodíkem zemřeli dva lidé. Tento plyn je také hlavní toxickou látkou uvolňující se při chovu dobytka, zejména z močůvky⁽³⁾. Sirovodík je z pohledu toxikologie velmi důležitou látkou⁽⁴⁾, neboť je příčinou těžkých otrav. Hlavní cestou vstupu do organismu je respirační systém. Již v malé koncentraci působí škodlivě na většinu živých tvorů (ovlivňuje řadu enzymů), u vyšších živočichů pak ovlivňuje především ústřední nervový systém^(3,4). Po inhalaci sirovodíku je dýchání zpočátku stimulováno, později dochází k jeho ochromení. Akutní otrava probíhá rychle, avšak následná detoxikace je též rychlá, tudíž kumulace je zanedbatelná. Tento plyn má také značné dráždivé účinky.

Expozice sirovodíku, jak již bylo řečeno, je především inhalací, dokáže se však

vstřebávat i kůží. Sirovodík je však velmi záluďný, neboť exponovaná osoba dokáže charakteristický zápach vnímat pouze v nízkých koncentracích, které jsou z toxikologického hlediska pro člověka prakticky neškodné. Za hraniční koncentraci se v tomto směru pokládá hodnota 25 ppm⁽¹⁾. Hodnota prahové pachové detekce⁽³⁾ se pohybuje od 0,2 do 2 µg.m⁻³, obtěžování zápachem⁽³⁾ nastává již po 30 minutové expozici při koncentraci nad 7 µg.m⁻³, odporný zápach je cítit již od koncentrace 0,3 ppm⁽⁴⁾, a tudíž by mohl být velmi dobrým varováním pro

přítomné osoby, zápach je však charakteristický jen pro nízké koncentrace a po krátkou dobu působení. Při vyšších koncentracích^(1,3,4) (150-200 ppm) nebo po delší době dochází k otupení čichového nervu a k navyknutí si na tento zápach. Při koncentraci 20 ppm (od 10 ppm již však dochází k dráždění očí a vyvolávání zánětu spojivek⁽³⁾) je sirovodík cítit velmi silně, tato koncentrace je však považována ještě pro práci za bezpečnou, 70-100 ppm vyvolává po několika hodinách příznaky lehké otravy (dochází již však k vážnému poškození očí), 50-250 ppm může být příčinou subakutních otrav, jež v některých případech mohou být poměrně vážné. Obsah sirovodíku ve vzduchu v koncentraci 200 ppm je nebezpečný již po jedné hodině expozice, při vyšší koncentraci (200-600 ppm) a delším pobytu může docházet již k edému plic^(1,3,4). Od 700 ppm je nebezpečný již v několika minutách a při koncentraci 1000 ppm smrt nastává okamžitě^(1,3,4). Při velmi vysokých koncentracích může dojít k smrti již po několika vdechnutích, v tomto případě se mluví o tzv. apoplektické formě otravy.

Hodnota nejvyšší přípustné koncentrace⁽⁵⁾ (NPK-P) průměrné činí 10 mg.m⁻³, hodnota nejvyšší přípustné koncentrace mezní pak 20 mg.m⁻³.

Pro filtrační ochranu je nutné použít průmyslové filtry určené pro záchyt sirovodíku^(6,7,8), a to filtrů třídy B.

Výsledky a diskuze

Českou normou ČSN EN 14387⁽⁹⁾ pro sorpční kapacitu ochranných průmys-

Tabulka č. 1: DSK a RD malých ochranných filtrů na sirovodík

Filtr – typ	Rok výroby - šarže	RD (min)	DSK (g)	C (obj. %)
MOF	8.1965/gts/80	44,25	9,22	0,5
	12.1975/D-07/018	55,25	11,53	0,5
	3.1976/D-17/045	70,35	14,56	0,5
MOF-2	5.1977/D-25/166	53,75	11,21	0,5
	4.1978/D-30/256	66,75	13,92	0,5
	7.1979/D-20/390	43,25	9,02	0,5
	4.1980/D-15/459	55,75	11,62	0,5
	9.1980/D-17/024	48,25	10,06	0,5
	10.1981/D-10/141	51,50	10,74	0,5
	1.1982/D-24/165	63,00	13,13	0,5
	10.1983/D-35/351	42,75	8,91	0,5
	6.1984/D-4/414	51,33	10,70	0,5
	5.1985/D-40/496	46,75	9,75	0,5
MOF-4	4.1986/D-43/582	49,50	10,32	0,5
	4.1986/D-43/582	24,00	10,00	1,0
	7.1987/D-48/690	51,00	10,63	0,5
	8.1988/D-23/775	80,00	16,68	0,5
	4.1989/D-02/835	70,25	14,44	0,5
	5.1990/D-5/914	49,00	10,22	0,5
	5.1990/D-5/914	411,00	17,13	0,1
	9.1991/D-05/005	62,50	13,03	0,5

lových filtrů je pro třídu B2 a sirovočků, tj. pro koncentraci 0,5 obj. % (7,1 mg.l⁻¹ sirovočků ve vzduchu), dána minimální doba průniku za zkušebních podmínek na 40 minut. Dynamická sorpční kapacita (DSK) odpovídající této koncentraci a podmínkám normy je 8,36 g, přičemž průniková koncentrace je 10 ml.m⁻³. Rezistenční doba (RD) byla měřena opět na stejné aparatuře jako v případě amoniaku⁽¹⁰⁾, oxidu siřičitého⁽¹¹⁾ a chlóru⁽¹²⁾, detekce byla prováděna pomocí multidetektoru plynů Qrae. Výpočet DSK byl proveden opět dle vzorce uvedeného v úvodním článku této série⁽¹³⁾.

Sirovočků, v porovnání s předchozími testovanými plynnými látkami, se projevil jako jeden z nejlépe se sorbujících plynů, proto měření byla prováděna pouze při 0,5 obj. %. Měření při nižších koncentracích, jak je vidět z tabulky č. 1 (filtr MOF-4, ročník 1990), by bylo časově velmi náročné. V tabulce jsou dále uvedeny hodnoty dynamické sorpční kapacity (DSK) a rezistenční doby filtrů (RD) typu MOF, MOF-2, MOF-4 a MOF-5.

Jako u jediného z námi testovaných plynů byly splněny u všech typů i jednotlivých ročníků malých ochranných filtrů požadavky třídy 2 příslušné normy, tj. zachyt 0,5 obj. %, přesto v porovnání s výsledky již dříve testovaných plynů (amoniak, oxid siřičitý a chlór) zde bylo nalezeno několik rozdílů.

Jestliže MOF filtry (myšleno typově) v porovnání s ostatními typy (MOF-2, MOF-4 a MOF-5) zachytávaly testované plyny na velmi dobré úrovni, v tomto případě, i když filtr splnil požadavky normy třídy B2, výsledná hodnota RD (DSK) se pohybovala pouze nepatrně nad požadovanou hranicí, tj. 40 min, resp 8,36 g (naměřené hodnoty dosahovaly přibližně 44 min, resp. 9,2 g – nižší byly naměřeny pouze u filtru MOF-2, ročník 1979 a MOF-4, ročník 1983). Lepších výsledků bylo dosaženo i u tak problémových filtrů, jakými jsou filtry MOF-4 vyrobené v letech 1980-1985 (kromě již zmíněného ročníku 1983), které obsahují středně zrněný sorbent SZS 710-1000. Toto srovnání však není až tak znepokojující, neboť testovaný MOF filtr je o asi 10 až 15 let starší než filtry MOF-2 a o 15 až 20 let starší než filtry MOF-4 se sorbentem SZS 710-1000, tudíž tato časová prodleva se musela nějakým způsobem negativně projevit v jeho hodnotách sorpční kapacity a RD.

Nebyly také nalezeny významné rozdíly mezi jednotlivými typy filtrů. Pouze filtry MOF-4 ročníky 1988 a 1989 a filtry MOF-2 ročník 1976 dosahovaly poněkud vyšších hodnot RD i DSK. Naopak poměrně nízké hodnoty RD, resp.

DSK byly naměřeny u mladších ročníků vyráběných filtrů, a to u filtru MOF-4 (ročník 1990, kde hodnota DSK byla „pouze“ 10,22 gramů, přičemž RD dosahovala 49 min) a MOF-5 (ročník 1991, hodnota DSK dosahovala „pouze“ 13,03 gramu, RD pak 62,5 min). V těchto případech, po zkušenostech s předšlými testovanými plyny, byly očekávány podstatně vyšší hodnoty RD, resp. DSK. Významně se zde neprojevilo (opět kromě ročníků 1988 a 1989) ani vliv různých sorbentů ve filtrech typu MOF-4. Na závěr bylo provedeno hodnocení u náhodně vybraného filtru při koncentraci 1 obj. %. Požadavek normy na třídu B3 (viz tabulka č. 2), tj. na minimální dobu průniku 60 min, však testovaný filtr (MOF-4, ročník 1986) nesplnil. Naměřená hodnota 24 min však dobře koresponduje s hodnotou získanou při koncentraci 0,5 obj. %, tj. 49,5 min, neboť dvojnásobnému zvýšení koncentrace odpovídá přibližně dvojnásobný pokles RD. Naopak při nízkých koncentracích, jako tomu bylo v případě filtru MOF-4, ročník 1990, pětinašobnému snížení koncentrace (z 0,5 obj. % na 0,1 obj. %) neodpovídalo pětinašobné zvýšení hodnoty RD, ale přibližně 8,5 násobné. Účinnost malých ochranných filtrů na sirovočků je tudíž při nízkých koncentracích podstatně lepší než bylo očekáváno.

Při hodnocení filtrů, zejména při vyšších koncentracích, byl pozorován zvýšený nárůst teploty uvnitř filtru, a to asi o 10-15 °C. Přesná příčina tohoto jevu sice není ještě podrobně prostudována, ale předpokládáme, že zde kromě fyzikální sorpce nastává i chemisorpce, při které dochází k reakci mezi složkami sorbentu a zachytávaným sirovočkem a tato reakce má exotermní průběh.

V tabulce č. 2 jsou uvedeny zkušební podmínky pro testování filtrů na sirovočků pro jednotlivé třídy dle ČSN EN 14387.

Závěr

Malé ochranné filtry typu MOF-2, MOF-4 a MOF-5 velmi dobře zachytávají plynný sirovočků. Použité sorbenty, a to jak CHS-5, tak i SZS 710-1000, obsažené

Multifunkční detektor plynu Q2ae+

v testovaných filtrech, jsou z pohledu zachytu testovaného plynu poměrně vysoce účinné, všechny testované filtry splnily požadavky třídy B2, tudíž jsou schopny po dobu definovanou normou pro tuto třídu zachytávat bez problémů sirovočků až do koncentrace 0,5 obj. %. Z dosud testovaných látek, tj. cyklohexanu, amoniaku, oxidu siřičitého a chlóru, byl zachyt sirovočků filtry typu MOF nejúčinnější. Na základě dosažených výsledků lze konstatovat, že testované filtry je možno použít jako unikových prostředků, ale s vyšším ochranným faktorem, než tomu bylo v případě předchozích látek.

Literatura

- 1) Patočka, J. a kol.: Vojenská toxikologie. Grada Publishing, a.s., Praha 2004
- 2) Kroupa, M.: Skryté nebezpečí, Zpráva CO č. 2/1996, 2, s. 9
- 3) Směrnice pro kvalitu ovzduší - http://www.ecmost.cz/ver_cz/ovzdusi/smernice/smernice2.htm#Kinetika%20a%20metabolismus
- 4) Marhold, J.: Přehled průmyslové toxikologie. Anorganické látky. AVICENÚM-ZDRAVOTNICKÉ NAKLADATELSTVÍ, Praha 1980
- 5) Křižan, V. a kol.: Analýza ovzduší. ALFA, Bratislava 1981
- 6) http://www.sigma.cz/filtry_cz.htm
- 7) katalog firmy AVEC CHEM s.r.o., Starý Mátěrov 124, Pardubice
- 8) katalog firmy MALINA SAFETY s.r.o., Jablonec nad Jizerou
- 9) ČSN EN 14387. Ochranné prostředky dýchacích orgánů – Protiplýnové a kombinované filtry – Požadavky, zkoušení a značení, s. 11
- 10) Sýkora, V.; Hylák, Č.: Patří filtry typu MOF do starého železa? II. časopis 112 č. 2/2005, s. 23-24
- 11) Sýkora, V.; Hylák, Č.: Patří filtry typu MOF do starého železa? III. časopis 112 č. 6/2005, s. 16-17
- 12) Sýkora, V.; Hylák, Č.: Patří filtry typu MOF do starého železa? IV. časopis 112 č. 9/2005, s. 20-21
- 13) Sýkora, V.: Patří filtry typu MOF do starého železa? I. časopis 112, č. 12/2004, s. 24

Tabulka č. 2: Zkušební podmínky pro testování filtrů na sirovočků dle ČSN EN 14387

Typ a třída	Minimální doba průniku za zkušebních podmínek (RD) (min)	C _{zkušební} plynu ve vzduchu		DSK (g)	C _{průniková} (ml.m ⁻³)
		(obj. %)	(mg.l ⁻¹)		
B1	40	0,1	1,4	1,67	10
B2	40	0,5	7,1	8,36	10
B3	60	1,0	14,2	25,01	10

HZS ČR pomáhá učitelům a školám

ppor. Mgr. Eleonóra TILCEROVÁ, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv autorky

Odbor ochrany obyvatelstva MV-generálního ředitelství HZS ČR uskutečnil ve dnech 17. a 18. října 2005 v Institutu ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč instrukčně metodické zaměstnání s pracovníky odborů školství krajských úřadů a zástupci HZS krajů.

Cílem zaměstnání bylo informovat účastníky o aktuálních otázkách z oblastí ochrany obyvatelstva, požární ochrany a krizového řízení souvisejících s realizací Pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy čj. 12 050/03-22 ze dne 4. března 2003 k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů, výměna zkušeností z poskytování pomoci školám při výuce témat ochrany člověka za mimořádných událostí a při přípravě učitelů a návrh dalšího postupu pro příští období. Instrukčně metodického zaměstnání se zúčastnili také zástupci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT) a Národního institutu pro další vzdělávání (NIDV).

Výsledky inspekční činnosti

Účastníci byli mimo jiné seznámeni se zprávou o výsledcích inspekční činnosti České školní inspekce k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí a první pomoci do vzdělávacích programů škol. Inspekce proběhla v lednu a únoru 2004 v 59 školách všech krajů České republiky ve vazbě na platnost Pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy čj. 12 050/03-22, který zpřesnil cíle a obsah výuky a nově stanovil její rozsah na šest hodin ročně. Jak vyplývá ze závěrů inspekce, uvedená tematika je do vzdělávacích programů začleněna funkčně, což potvrzují mimo jiné i výsledky písemného testu žáků. Všechny školy zahrnuly uvedenou tematiku do svých učebních plánů, zlepšila se také diferenciace učiva vzhledem k věku žáků a velmi pozitivně je ze strany škol hodnocena spolupráce se složkami IZS. Dílčí nedostatky byly zjištěny ve vzdělávání pedagogických pracovníků, což souvisí s omezenou nabídkou vzdělávacích akcí v některých regionech a v řadě škol s nedocenením významu vzdělávání učitelů. Rovněž materiálně technické podmínky na školách vykazují rozdílnou úroveň.

Rámcový vzdělávací program

Dále zde zazněly informace o novém systému dokumentů pro vzdělávání žáků, které byly zavedeny do soustavy vzdělávání v souladu s Národním programem rozvoje vzdělávání v České republice a se zákonem o předškol-

ním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Účastníci byli podrobněji seznámeni s principy a strukturou Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání a se začleněním tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do tohoto dokumentu.

Formy pomoci školám

Další část zaměstnání byla věnována formám pomoci HZS ČR školám při výuce výše uvedené tematiky a při přípravě učitelů. Byly upřesněny a doplněny vydané pomůcky určené k výuce dané problematiky na základních a středních školách a jejich dostupnost. Seznam všech příruček a pomůcek je uveden na internetových stránkách www.mvcr.cz pod odkazem „Příručky a metodické pomůcky“. S podílem při přípravě učitelů a s žádostí o pomoc HZS ČR vystoupil zástupce NIDV. Tato organizace působí od 1. dubna 2005 v oblasti vzdělávání pedagogických pracovníků jako příspěvková organizace přímo řízená MŠMT (do 31. března 2005 Pedagogické centrum).

Druhý den byl věnován informativně vzdělávacím blokům se zaměřením na výuku ve školách. Jednotlivé bloky byly věnovány problematice terorismu, oblasti požární prevence, haváriím s únikem nebezpečných látek, včetně jejich dopadů na životy a zdraví obyvatel, materiální škody a stav životního prostředí a ochraně před povodněmi ve vazbě na legislativní změny v této oblasti.

V diskuzi si zúčastnění vyměnili zkušenosti ze vzájemné spolupráce při poskytování pomoci školám a při přípravě učitelů k výuce témat ochrany člověka za mimořádných událostí.

Směry další práce

Z podnětů prezentovaných na instrukčně metodickém zaměstnání a v diskusi vyplynuly pro další období následující směry činnosti v uvedené oblasti:

- v souladu s personálními a časovými možnostmi je potřebné i nadále poskytovat pomoc školám příslušníky HZS krajů osvědčenými doplňkovými formami (např. přednášky s besedou, soutěže, pomoc při organizaci praktických cvičení, dny otevřených dveří na stanicích apod.),
- poskytovat lektorskou pomoc krajským pobočkám NIDV při přípravě učitelů základních a středních škol k výuce témat ochrany člověka za mimořádných událostí v souladu s akreditovaným vzdělávacím programem,
- vzhledem k tomu, že do procesu výuky k uvedené problematice vstupuje velké množství učitelů, je nutné hledat v rámci kraje i další možnosti jejich přípravy (vzdělávací zařízení HZS krajů, ve kterých v minulosti takováto příprava probíhala nebo právnické osoby nabízející školení v rámci akreditovaných programů MŠMT apod.),
- v rámci mezirezortní spolupráce MŠMT a MV-generálního ředitelství HZS ČR řešit začlenění uvedené problematiky do standardního vzdělávání budoucích učitelů na vysokých školách,
- pokračovat ve spolupráci HZS krajů s odbory školství krajských úřadů a obcí s rozšířenou působností.

I když od konaného zaměstnání uplynulo velmi krátké období, ve všech krajích již byla navázána spolupráce krajských poboček NIDV a HZS krajů a pro I. pololetí roku 2006 byly společně naplánovány termíny školení učitelů základních a středních škol.

Instituce a zařízení regionu v systému ochrany obyvatelstva

doc. Ing. Rudolf HORÁK, CSc., Univerzita obrany Brno, foto archiv autora

Plánované a uskutečňované činnosti k ochraně obyvatelstva prostupují veřejnou i soukromou sférou společenského života. Jednou z cest zvládnutí mimořádných událostí a krizových situací je pak vhodná kombinace preventivních opatření a následná aplikace zásad krizového řízení a využití technických a technologických systémů, které by mohly být realizovány, včetně informačního, výstražného a varovacího systému.

Lidstvo se od samého vzniku střetává s mimořádnými událostmi a krizovými situacemi. Ohrožení životů, zdraví, majetku nebo životních podmínek vede ke snaze nalézat takové prostředky a připravovat specialisty, kteří budou umět událostem předcházet, řešit vzniklé situace, případně minimalizovat následky a realizovat obnovu poškozeného prostředí a majetku obyvatelstva. V závislosti na stupni svého poznání společnost buduje různé ochranné a obranné mechanismy. Do oblasti ochrany obyvatelstva a krizového řízení je zainteresováno mnoho subjektů.

Pro akademickou obec, ale i pro širokou veřejnost chceme přiblížit činnost katedry Ochrany obyvatelstva Fakulty ekonomiky a managementu Univerzity obrany Brno. Jednou z aktivit, kterou přispívá naše katedra k rozvoji jak preventivních opatření k ochraně obyvatelstva, tak k přípravě metod použitelných pro řešení mimořádných událostí nebo krizových situací, byla konference na téma „Instituce a zařízení regionu v systému ochrany obyvatelstva“.

Konference, které se účastnilo více než 80 odborníků na problematiku ochrany obyvatelstva z České republiky a ze Slovenska, se uskutečnila 19. října 2005 v sále Univerzity obrany. Jejím cílem bylo vytvořit platformu pro diskusi o úloze Armády ČR a vybraných institucí a orgánů veřejné správy při řešení ochrany obyvatelstva. Kromě tohoto cíle, který byl beze zbytku naplněn, byl dán prostor pro prezentaci výsledků výzkumu a vývoje. Jako velmi potěšující skutečnost lze hodnotit, že v této části bylo prezentováno několik výsledků výzkumné práce příslušníků Fakulty ekonomiky a managementu, zejména katedry Materiálu a služeb a katedry Ochrany obyvatelstva. K naplnění cílů přispěli také rektor-velitel briggen. prof. Ing. Rudolf Urban, CSc. a náměstek ministra obrany pro ekonomiku RNDr. Pavel Štalmach, MBA. Rektor-velitel Univerzity obrany, kromě jiného, objasnil možnosti Univerzity obrany při vzdělávání a přípravě pra-

covníků z oblasti krizového řízení a rozvoj spolupráce s orgány státní správy a samosprávy.

Náměstek ministra obrany pro ekonomiku ve svém vystoupení vysvětlil přístup Ministerstva obrany k ochraně obyvatelstva s předpokládaným nárůstem úkolů pro rezort Ministerstva obrany při řešení mimořádných událostí nebo krizových situací.

Vzhledem k závažnosti probíraného tématu se konference zúčastnili zástupci státní správy, samosprávy, vysokých škol a společností, jejichž aktivity se tím směrem zaměřují.

V jednotlivých vystoupeních zazněly názory na ochranu obyvatelstva se zaměřením na povodně a následné činnosti při ohrožení obyvatelstva. Dominující byla zejména problematika evakuace. V této části se rozpoutala diskuse nejen k velikosti ohrožení lidí, ale byly představeny možnosti zvládnutí evakuace s využitím úkrytů, počítačové podpory v rozhodovacím procesu, zapojení záchranných praporů Armády ČR apod.

V diskusi zazněly také názory na oblast vzdělávání pracovníků v oblasti ochrany obyvatelstva. Z jednotlivých vystoupení účastníků konference byla patrna snaha nejen nastolit problematiku otázek, ale také sdílet východiska jak se zachovat v případech, kdy mimořádná událost nastane. Lze říci, že jejich společným jmenovatelem bylo charakterizovat, jak je současná situace zabezpečována a jak dále tuto oblast rozvíjet.

Na konferenci bylo konstatováno, že je dnes připraven bezpečnostní systém pro zabezpečení preventivních opatření a ke zvládnutí mimořádných událostí a krizových situací. V tomto systému najdou své místo jak složky řešící záchranu a ochranu obyvatelstva, tak i ozbrojené složky. Jedná se např. o informační výstražné a varovací systémy, prostředky sloužící k záchraně obyvatelstva, jejich majetku a také k likvidaci následků mimořádných událostí nebo k řešení krizové situace v případě, že nastane, k zabezpečení ozbrojených sil apod.

Důležitým tématem konference byla prezentace potřeb, způsobů, metod a forem přípravy občanů ČR pro výkon funkcí ve veřejné správě v oblasti krizového řízení. Průběh jednání poskytl informace o tom, jak mohou vzdělávací zařízení přispět k naplňování Konceptu vzdělávání v oblasti krizového řízení.

Záměrem organizátorů konference bylo poskytnout jejím účastníkům i odborné veřejnosti informace pro studium, k seznámení nebo k praktickému využití. Všechny příspěvky byly vydány ve sborníku z konference v elektronické podobě (ISBN 80-7231-029-1). Bude také realizován tisk Sborníku v omezeném množství. Vše bude k dispozici v knihovně Univerzity obrany Brno.

Ze závěrů konference vyplynulo, že lidé by měli i do budoucna vyvíjet úsilí k získání znalostí o příčinách vzniku mimořádných událostí nebo krizových situací a na základě analýzy hledat způsoby řešení.

Metody hodnocení rizik závažných havárií v podmínkách nezařazených zdrojů rizik

Dr. Ing. Aleš BERNATÍK, Fakulta bezpečnostního inženýrství VŠB-TU Ostrava, foto autor

V dnešním technickém světě se objevují průmyslové havárie stále častěji a oblast prevence závažných havárií se stala dynamicky se rozvíjejícím oborem reflektujícím fakt, že s rostoucím technickým pokrokem je potřeba snižovat rizika průmyslových havárií. V současnosti probíhá výběr zařízení, pro které je vyžadována bezpečnostní dokumentace z oblasti prevence závažných havárií, na základě limitních množství nebezpečných látek uvedených v zákoně o prevenci závažných havárií [12], který je implementací evropské směrnice známé jako Seveso II.

Tento poměrně jednoduchý postup podle součtového vzorce přináší své klady i zápory. Na jednu stranu jednoznačným způsobem rozhodne o zařazení podniku do skupiny A nebo B, ale z druhé strany nic neříká o riziku vyplývajícím pro okolí. V některých případech může zdroj rizika s podlimitním množstvím nebezpečných látek umístěný například v husté obydlené území představovat větší ohrožení, než větší zdroj s nadlimitním množstvím umístěný mimo obytná území. Proto se práce na tomto tématu soustředily na návrh jednoduché metodiky stanovení společenského rizika, která bude použitelná i pro nezařazené zdroje rizika.

Cílem metodického postupu je navržení možného způsobu hodnocení rizik nezařazených zdrojů rizika, především v malých a středních podnicích SMEs (Small and Medium-Sized Enterprises), protože identifikace a hodnocení rizik je nezbytný předpoklad pro účinné snižování a řízení rizika. Metodika si klade za cíl napomáhat provozovatelům nezařazených zdrojů rizika při dobrovolném hodnocení rizik, kdy doporučuje vhodný postup řešení a nabízí dostupné nástroje. Řeše-

ní otázek prevence závažných havárií u nezařazených zdrojů rizika může přinést i užitečné informace pro Hasičský záchranný sbor ČR a ostatní složky integrovaného záchranného systému, aby se zlepšila připravenost na potenciální havárie a zvýšila komunikace mezi hasiči a průmyslovými podniky.

Charakteristika nezařazených zdrojů rizika

Nezařazené zdroje rizika jsou definovány pro účely předkládané metodiky jako technologická zařízení obsahující menší množství nebezpečných látek, než jsou dány v limitech zákona č. 353/1999 Sb. Prevence havárií těchto zdrojů rizika tak není v současnosti legislativně zabezpečena, proto není vytvářen patřičný tlak na řízení a snižování rizik při provozování takovýchto zařízení.

Nezařazené zdroje rizika jsou charakterizovány podle vlastností a množství umístěných nebezpečných látek. Jde především o toxické, hořlavé nebo výbušné látky. Jako příklady typických nezařazených zdrojů rizik lze uvést zařízení s amoniakem do 50 t, s chlorem do 10 t nebo LPG do 50 t. Úvádí se, že takovýchto nezařazených zdrojů rizika se vyskytuje na území ČR řádově stovky až tisíce [1]. Tabulka č. 1 podává příklady často se vyskytujících nezařazených zdrojů rizika.

Představení vhodných metod pro nezařazené zdroje

Klíčovou otázkou pro hodnocení rizik je volba vhodné metody. Metody hodnocení rizik lze rozdělovat na kvalitativní a kvantitativní [2]. Další dělení metod může být rozlišováno do tří kategorií [3]:

- deterministické – založené na kvantifikaci následků havárie;

- probabilistické – založené na pravděpodobnosti nebo frekvenci havárie;
- kombinace deterministického a probabilistického přístupu.

Obecně lze konstatovat, že deterministické metody se používají pro analýzu celého průmyslového podniku, kdežto probabilistické metody pro analýzu vybrané části podniku vyžadující podrobnější a tím i náročnější analýzu. Trendem při hodnocení rizik je hierarchizace výsledků, kdy především u jednoduše aplikovatelných metod jsou výsledky předkládány jako indexy úrovně rizik (tzv. indexové metody). Pro zdroje rizik s nejhoršími indexy je poté doporučeno provést podrobnou analýzu náročnějšími metodami. Podobným novým přístupem při hodnocení rizik celých průmyslových podniků je nejprve výběr závažných zdrojů rizik a až v druhé fázi detailní kvantitativní hodnocení rizik (QRA) takto vybraných nejzávažnějších zařízení. Oba tyto přístupy mají za cíl omezit počet detailně hodnocených zařízení v průmyslovém podniku, zjednodušit tak celou analýzu rizik a soustředit pozornost především na nejzávažnější zdroje rizika. Je potřeba poznamenat, že doposud neexistuje jedinečná metoda pro realizaci celé analýzy rizik, v praxi je nezbytné kombinovat několik metod. Na těchto skutečnostech byla založena i příprava vhodného postupu hodnocení rizik pro nezařazené zdroje rizika. Pro potřeby metodiky pro nezařazené zdroje rizika byly ověřovány především následující jednodušší screeningové a indexové metody:

- Metoda výběru (podle CPR 18E - Purple Book) [4]
- Metoda IAEA-TECDOC-727 [5]
- Metoda Dow's Fire And Explosion Index [6]
- Metoda Dow's Chemical Exposure Index [7]
- Modelování následků toxických úniků programem ALOHA [8].

Výše uvedené metody jsou použitelné pro hodnocení nezařazených zdrojů rizik za předpokladu správného pochopení principů metod a vhodné interpretace výsledků. Pro vzájemné srovnání metod pro hodnocení rizik nezařazených zdrojů bylo vybráno několik kritérií, výsledky srovnání jsou uvedeny v tabulce č. 2.

Tabulka č. 1: Příklady typických nezařazených zdrojů rizika

Nebezpečná látka	Příklad zařízení	Poznámka
čpavek	pivovary, mlékárny, chladiřny, masokombináty, zimní stadiony	čpavek ve strojovnách chlazení
chlor	úpravny vod, bazény, koupaliště	chlor v 500 kg sudech nebo 45 kg láhvích
acetylén	sklady tlakových láhví	nejčastěji 50 l láhve s obsahem 8 kg C_2H_2
LPG	čerpací stanice, domácí zásobníky, sklady láhví	nejčastěji zásobníky 5 m ³ nebo láhve 10 kg

Tabulka č. 2: Srovnání dílčích metod hodnocení rizika pomocí vybraných kritérií

	Omezení v množství	Další zásadní omezení	Interpretace výsledků	Odborná náročnost	Časová náročnost
Metoda výběru	není	není	snadná	nízká	nízká
TECDOC-727	od 200 kg	není	snadná	nízká	nízká
F&E Index	od 454 kg	jen hořlavé látky	snadná	střední	nízká
CEI	není	jen toxické látky	obtížná	střední	nízká
Aloha	není	jen toxické látky	snadná	střední	nízká

Návrh postupu hodnocení rizik

Na základě získaných poznatků byl navržen předkládaný postup hodnocení rizik nezařazených zdrojů rizika. Návrh metodického postupu je založen na následujících čtyřech úrovních hodnocení a managementu rizik:

1. identifikace nezařazených zdrojů rizika - porovnání přítomného množství nebezpečných látek v objektu s limitním množstvím;
2. předběžné hodnocení rizik pro okolní obyvatelstvo a životní prostředí - výběr závažných zdrojů rizika na území objektu a zjištění vzdálenosti nejbližší obytné zástavby a významných prvků životního prostředí;
3. detailní hodnocení společenského, ekonomického nebo environmentálního rizika;
4. management rizik závažných havárií a opatření pro snížení rizik.

Pro první krok metodického postupu – identifikaci nezařazených zdrojů rizik, která se provádí podle přítomného množství nebezpečných látek v zařízení, byly nejprve srovnávány přístupy v různých zemích. Základní limity množství nebezpečných látek v ČR jsou dány v zákoně o prevenci závažných havárií [12], které jsou převzaty z evropské direktivy Seveso II. Tyto limitní hodnoty ovšem postihují jen největší zdroje rizik (v ČR asi 150 průmyslových podniků) a nezahrnou tak menší zařízení, které za určitých podmínek mohou rovněž představovat významná rizika závažné havárie. Proto byly naše limity porovnány s holandským přístupem v metodice Purple Book CPR 18E [4], s americkým limity stanovené organizací EPA pro zařazení do programu RMP (Risk Management Program) [9], dále v průvodci integrovaným hodnocením rizika IAEA-TECDOC-994 [10] a s limity uvedenými v evropském projektu ARAMIS [11], v rámci kterého byla připravena nová harmonizovaná metodika ARAMIS. Výsledky srovnání pro tři vybrané látky nejčastěji se vyskytující v nezařazených zdrojích rizika jsou uvedeny v tabulce č. 3.

Z tabulky vyplývá, že limity českého zákona o prevenci závažných havárií

(a stejně tak limity evropské direktivy Seveso II.) jsou přibližně desetinásobně vyšší než zákonné limity v USA a několiknásobně vyšší než doporučené limity uznávaných mezinárodních metodik. Z tohoto rozdílu je zřejmé, že v ČR existuje reálná potřeba hodnocení rizik zařízení s menším množstvím nebezpečných látek než je stanoveno v legislativě.

Závěr

Cílem předkládaného projektu bylo jednak zvýšení povědomí o nezařazených zdrojích rizika, protože jednou ze základních podmínek prevence havárií je vnímání rizika, a dále návrh vhodného postupu hodnocení rizik pro tyto nezařazené zdroje rizik. Jako zdroje rizika nezařazené pod účinnost zákona o prevenci závažných havárií byly identifikovány například potravinářské komplexy (pivovary, mlékárny, masokombináty), sportovní areály (zimní stadiony, koupaliště) a dále úpravny vod, sklady tlakových láhví, čerpací stanice a zásobníky LPG. Získávané výsledky hodnocení rizik poukazují na nutnost řízení rizik i těchto nezařazených zdrojů rizik, které v současnosti nejsou z hlediska prevence havárií podchyceny právními předpisy, ale přesto mohou představovat významná rizika závažných havárií. Zvýšený zájem o hodnocení rizik nezařazených zdrojů rizik lze předpokládat v souvislosti s novelizací zákona o prevenci závažných havárií [12], kdy se předpokládá snižování limitního množství nebezpečných látek a zařazení tak i menších podniků pod účinnost tohoto zákona.

Celkové řešení otázky hodnocení rizik závažných havárií vyžaduje integrovaný přístup, který vychází ze znalostí technických, přírodních a společenských věd. Předložený metodický postup hodnocení rizik nezařazených zdrojů rizika

doporučuje provozovatelům těchto zařízení vhodný přístup pomocí několika úrovní, kdy se postupně zvyšuje hloubka a náročnost hodnocení. Cílem bylo zajištění co nejširší využitelnosti metodického postupu v průmyslové praxi. Tato metodika může sloužit rovněž jako nástroj pro státní správu, pomocí které lze provést prioritizaci zdrojů rizik pro detailní analýzu.

Tento příspěvek vznikl jako součást řešení grantu GAČR 104/02/D070 s názvem „Návrh metodiky hodnocení rizik závažných havárií v kontextu evropské direktivy IPPC a novely SEVESO II.“. Cílem grantu bylo vytvoření metodického postupu pro hodnocení rizik nezařazených zdrojů rizik.

Literatura

- [1] Mika O., Vik M., Kelnar L.: Rozšíření a závažné zdroje rizik. Časopis 112 č. 9/2004, s. 28-29
- [2] Stuchlá K.: Analýza rizik v havarijním plánování. Časopis 112 č. 4/2005, s. 26-27
- [3] Tixier J., Dusserre G., Salvi O., Gaston D.: Review of 62 risk analysis methodologies of industrial plants, Journal of Loss Prevention in the Process Industries 15, Elsevier 2002, pp. 291-303
- [4] Guidelines for Quantitative Risk Assessment, „Purple Book“, CPR 18E, TNO, The Hague 1999
- [5] IAEA - TECDOC – 727, Manual for the classification and prioritisation of risks due to major accidents in process and related industries, International Atomic Energy Agency, Austria, 1996
- [6] Manual – Dow's Fire & Explosion Index, Hazard Classification Guide, 7th Edition, January 1994
- [7] Manual – Dow's Chemical Exposure Index, 1st Edition, AIChE, New York, 1994
- [8] Program ALOHA 5.2.3., US EPA, 2000, <http://www.epa.gov/ceppo/cameo/aloha.htm>
- [9] RMP Program Overview, U.S. Environmental Protection Agency, Chemical Emergency Preparedness and Prevention, 2002, <http://yosemite.epa.gov/oswer/ceppo/web.nsf/content/RMPoverview.htm>
- [10] Guidelines for Integrated Risk Assessment and Management in Large Industrial Areas, IAEA-TECDOC-994, IAEA, Vienna, 1998, ISSN 1011-4289
- [11] ARAMIS „Accidental Risk Assessment Methodology for Industries in the framework of the SEVESO II directive“, User Guide, December 2004, <http://aramis.jrc.it>
- [12] Zákon č. 353/1999 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami a chemickými přípravky a o změně zákona č. 425/1990 Sb., o okresních úřadech, úpravě jejich působnosti a o některých dalších opatřeních s tím souvisejících, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o prevenci závažných havárií), ve znění pozdějších předpisů

Tabulka č. 3: Srovnání limitních množství nebezpečných látek (v tunách)

Nebezpečná látka	Zákon č. 353/1999 Sb.	Purple Book	US EPA	IAEA-994	ARAMIS
Amoniak	50	3	cca 4,5	3	1
Chlor	10	0,3	cca 1,1	0,3	1
LPG	50	10	cca 4,5	10	1

Zkušenosti z aplikace krizového zákona ve Zlínském kraji

Ing. Karel MALINOVSKÝ, vedoucí oddělení pro zvláštní úkoly Krajského úřadu Zlínského kraje, foto archiv autora

Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), začal být prakticky ve Zlínském kraji uplatňován od 1. dubna 2001 vznikem oddělení pro zvláštní úkoly. Toto oddělení bylo organizačně začleněno do odboru Kancelář hejtmána.

Od počátku byl krizový zákon uplatňován komplexně, tj. společně se zákonem o integrovaném záchranném systému (zákon č. 239/2000 Sb.), zákonem o hospodářských opatřeních pro krizové stavy (zákon č. 241/2000 Sb.), vojenskými zákony, zákonem o požární ochraně (zákon č. 133/1985 Sb.), zákonem o prevenci závažných havárií (zákon č. 353/1999 Sb.) a zákonem o ochraně utajovaných skutečností (zákon č. 148/1998 Sb.).

V roce 2001 a 2002 bylo uplatňování krizového zákona v praktickém životě ovlivněno nevyjasněností reformy veřejné správy. Existovaly kraje a krajské úřady, města a městské úřady a okresní úřady. Nebylo rozhodnuto, která města budou tzv. III. typu (obce s rozšířenou působností) a kompetence byly poměrně problematicky rozdělitelné. Tzv. „určené“ obce podle krizového zákona určovaly okresní úřady a právě to mělo podstatný vliv na krizové řízení.

Přesto v tomto období byly organizovány porady s okresními úřady a s určenými obcemi a podařilo se zajistit krizové řízení v nutném rozsahu. Je třeba zdůraznit velice korektní atmosféru ve vztahu všech zainteresovaných stran se snahou o praktické řešení problémů.

Stav po roce 2000

Povodně v České republice v roce 2002 prokázaly životaschopnost krizového zákona a potvrdily, že rozhodující pro řešení krizové situace je činnost krizového štábu kraje a krizového štábu obce.

V letech 2001 a 2002 byl naveden systém do činnosti bezpečnostní rady Zlínského kraje a krizového štábu Zlínského kraje. Bylo rozhodnuto o tom, že bezpečnostní rada se bude scházet na pravidelném zasedání v červnu a v listopadu a cvičné svolání krizového štábu bude prováděno v prvním čtvrtletí každého roku. Toto svolání se provádí vždy na jiném místě kraje a jeho termín je co nejdéle utajován. Kontrola dosažitelnosti členů krizového štábu (telefonická prověrka) se provádí třikrát ročně.

Vedle těchto základních činností byla v závěru roku 2002 věnována pozornost personálnímu stavu v oblasti krizového řízení u obcí s rozšířenou působností.

Starosta Uherského Hradiště se svými pracovníky krizového řízení

ti. Ještě před zánikem okresních úřadů jsme spolu s hasiči a vojáky navštívili všechny starosty obcí s rozšířenou působností, vysvětlili jim všechny povinnosti, které na ně zánikem okresních úřadů přejdou a požádali je o personální zajištění plnění úkolů v oblasti krizového řízení. Výsledek je takový, že u všech 13-ti obcí s rozšířenou působností Zlínského kraje dnes fungují pracoviště krizového řízení v počtu jeden až tři zaměstnanci podle velikosti správního obvodu obce s rozšířenou působností. Po zániku okresních úřadů od roku 2003 bylo komplexně v plném rozsahu zahájeno uplatňování krizového zákona ve Zlínském kraji.

Spolupráce s obcemi s rozšířenou působností

- Je naveden systém dvou dvoudenních metodických porad (jaro – podzim). Dále se provádějí podle potřeby tematické jednodenní porady /ke zpracování plánů krizové připravenosti škol, k plnění úkolů zákona o státní pomoci při obnově území (zákon č. 12/2002 Sb.), k problematice zákona o prevenci závažných havárií (zákon č. 353/1999 Sb.), k problematice naplňování dat do ARGIS apod./.

- Od roku 2005 byl v oblasti metodických porad systém změněn s tím, že jarní porada proběhne společně pro Moravskoslezský, Olomoucký a Zlínský kraj pod záštitou Správy státních hmotných rezerv a podzimní porada bude opět tradiční krajská s opětovným vyhlášením

vítěze soutěže o putovní pohár „Nejlepší město Zlínského kraje v oblasti krizové připravenosti.“

- Jsou vydány metodické pokyny pro vytvoření bezpečnostních rad a krizových štábů. Pracovníci krizového řízení obcí s rozšířenou působností byli pozváni na cvičné svolání krizového štábu Zlínského kraje s cílem předat si praktické zkušenosti.

- Všichni pracovníci krizového řízení u obcí s rozšířenou působností ve Zlínském kraji mají zkoušku odborné způsobilosti.

- Jsou vydány metodické pokyny pro realizaci vojenských zákonů a metodické pokyny pro realizaci hospodářských opatření pro krizové stavy.

- V roce 2004 byly provedeny, podle zákona o krajích, komplexní kontroly plnění úkolů krizové legislativy. Tyto kontroly budou nadále prováděny ve dvouletých cyklech.

- Je vyhlášena soutěž o „Nejlepší město Zlínského kraje v oblasti krizové připravenosti“. V roce 2004 tuto soutěž vyhrálo město Uherské Hradiště a na rok tak získalo putovní cenu.

Celkově je možné konstatovat, že spolupráce Zlínského kraje a obcí s rozšířenou působností je ve Zlínském kraji na nadstandardní úrovni.

Spolupráce s HZS Zlínského kraje

Od počátku činnosti byla velká snaha orgánů krizového řízení o spolupráci se všemi složkami IZS, především s HZS

Zlínského kraje. Přes určité nejasnosti v aplikaci krizového zákona byla hlavní snaha zaměřena na:

- účast zástupců HZS Zlínského kraje na poradách s pracovníky krizového řízení obcí s rozšířenou působností,
- ujednání metodiky a postupu v oblasti hospodářských opatření pro krizové stavy, zejména pak naplňování dat do systému ARGIS,
- zpracování havarijního plánu, vnějších havarijních plánů a krizového plánu kraje,
- společné kontroly úrovně rozpracování krizových a ostatních plánů u jednotlivých obcí s rozšířenou působností,
- přenos informací mezi krajským operačním a informačním střediskem a orgány krizového řízení kraje a obcí,
- podpora budování vyrozumívacích a varovacích systémů,
- podpora jednotek SDH obcí a podpora Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

Díky oboustranně vstřícnému přístupu (a tím nahrazení některých mezer v krizovém zákonu) je v současné době spolupráce na velmi dobré úrovni, o čemž svědčí například:

- kvalitní a s předstihem zpracovaný havarijní plán a krizový plán (největším nedostatkem je snad pouze rozsáhlost dokumentů),
- trvalý nárůst dat v systému ARGIS,
- rozvoj varovacích systémů v obcích Zlínského kraje,
- přidělené dotace Zlínského kraje na vybudování krajského operačního a informačního střediska,
- zvyšující se velikost finanční podpory jednotkám SDH obcí a podpory Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska.

Materiální vybavení

Postupné materiální vybavení krizového štábu Zlínského kraje bylo zahájeno na konci roku 2002 v několika etapách:

- vybavení členů krizového štábu pracovními oděvy,
- základní dokumentace a prostředky pro práci krizového štábu,
- pojízdné pracoviště pro práci krizového štábu,
- víceúčelový stan pro práci krizového štábu (nebo pro rychlé vytvoření skladu humanitární pomoci, polní ošetrovny, pracoviště záchranářů apod.),
- vybavení členů krizového štábu ochrannými maskami,
- vybudování záložního chráněného pracoviště krizového štábu,
- vytvoření podmínek pro zavedení vládního utajeného spojení VEGA.

Propagace krizového řízení

Od vzniku oddělení pro zvláštní úkoly byla ve spolupráci s HZS ČR a Českým červeným křížem vydána řada pomůcek a příruček, které mají za cíl zvýšit informovanost občanů Zlínského kraje o možných rizicích a poskytnout jim rady, jak se při mimořádné či krizové situaci chovat:

- 2002 – Jak dále v ochraně obyvatelstva? – 10 000 ks,
- 2002 – Krizový plán Zlínského kraje – věc veřejná. – 15 000 ks,
- 2003 – Kapesní průvodce pro mimořádné situace – 250 000 ks,
- 2003 – Informace určené veřejnosti v zóně havarijního plánování ČEPRO Loukov – 5000 ks,
- 2004 – Informace určené veřejnosti v zóně havarijního plánování DEZA Valašské Meziříčí – 5000 ks,
- 2004 – Bezpečí občanů Zlínského kraje – 250 000 ks,
- 2005 – Informace určené veřejnosti v zóně havarijního plánování STATES-TRONG, s.r.o. Bojkovice – 5000 ks,
- ukázky rozvinutého Pojízdného pracoviště krizového štábu Zlínského kraje při organizovaných „Dnech s Integrovaným záchranným systémem“ (Valašské Klobouky, Kroměříž, Luhačovice, Vsetín).

Krizový zákon v praxi

Při realizaci krizového zákona vznikalo a vzniká řada problémů. Přestože ve Zlínském kraji se tyto rozpory podařilo překonat pomocí dohody zainteresovaných stran, není možné takto problémy řešit.

Rozpory již byly naznačeny při návrzích na novely zákonů a lze je shrnout do několika základních bodů:

- Nejasné vymezení kompetencí obcí s rozšířenou působností v oblasti krizového řízení (nejčastější stížnost starostů).
- Nejasně stanovená rozhodovací pravomoc hejtmána vůči starostům a starosty obce s rozšířenou působností vůči starostům ve svém správním obvodu za krizových stavů.
- Výskyt neurčitých a nejasných slov v krizovém zákoně a zákoně o IZS (zabezpečuje, t. j. zpracovává nebo organizuje nebo rozdělí úkoly?; kdo co za koho dělá? - v zákoně o IZS, atd.).
- Častý omyl spočívající v tom, že krizový štáb kraje není chápán jako pracovní orgán hejtmána, ale jako orgán HZS kraje (z toho vyplývající diskuse,

kde má pracovat, jestli STANO nebo ne, apod.). Postupně se vše vyjasňuje, ale přesto nemuselo docházet k nejasnostem¹⁾.

- Trvalé diskuse typu nevojenské a vojenské krizové situace vyplývající z „nedohody“ mezi ministerstvy a mající bohužel vliv na orgány krizového řízení krajů – neprovázanost, nejednotnost, opět se nám množí a množí plány (krizový plán jehož součástí je havarijní plán, vnější havarijní plány, plány krizové připravenosti, povodňové plány, dílčí plán obrany - stojí to za zamyšlení a podstatné zjednodušení a zpřehlednění dokumentace).

Celkově je koncepce krizového zákona postavena dobře a ve Zlínském kraji se realizuje. Novela krizového zákona je však nutná a podle mého názoru je rovněž nutné zamyšlení nad jednotností metodického řízení krizového řízení u krajů z pozice ústředních správních úřadů (kraje dnes vlastně metodicky řídí Úřad vlády, MV-generální ředitelství HZS ČR, Ministerstvo obrany, Správa státních hmotných rezerv, a jednotlivé odbory krizového řízení Ministerstva dopravy, Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva financí, a to jsem se vůbec nezmiňoval o Národním bezpečnostním úřadu).

Celá oblast krizového řízení je oblast výkonu státní správy a už z podstaty by měla být na centrální úrovni vzhledem ke krajům řízena centrálně. ■

1) **Poznámka:** Jde o názor autora, se kterým se neztotožňujeme. Krizový štáb kraje nebyl nikdy ze strany HZS ČR chápán jako pracovní orgán HZS kraje a struktura rozdělení stálé pracovní skupiny krizového štábu na pracovní podskupiny STANO má svoji logiku ve zpracování informací a v nutném řešení průběžných úkolů krizového štábu kraje při řešení mimořádných událostí. Obdobná struktura krizového štábu je i např. v Německu.

plk. Dr. Ing. Zdeněk Hanuška, ředitel odboru IZS, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., ředitel odboru plánování, MV-generální ředitelství HZS ČR

Krizové řízení v obci s rozšířenou působností Frýdek-Místek

Ing. Radek PAPŘOK, Městský úřad Frýdek-Místek, foto archiv autora

V důsledku reformy veřejné správy se město Frýdek-Místek stalo od 1. ledna 2003 obcí s rozšířenou působností (ORP). To znamená, že po zániku okresních úřadů převzalo zodpovědnost za výkon veřejné správy na území velké části bývalého okresu Frýdek-Místek (36 obcí ve správním území ORP).

Naším cílem je vytvořit jednoduchý a přehledný krizový plán založený hlavně na informacích typu spojení na rozhodující osoby v obci, kde je případné riziko, kolik obyvatel je ohroženo, kam lze umístit evakuované osoby. Dále například informace zda máme ve správním území firmu, či organizaci, která by svojí technikou nebo výrobním programem napomohla k odstranění havárie nebo jiné mimořádné události.

Na oddělení krizového řízení a požární ochrany využíváme při zpracování krizových plánů geografický informační systém (GIS), ve kterém jsou využívány následující mapové listy:

- digitální rastrová základní mapa ČR 1:10 000 (ZABAGED),
- ortofotomapa správního území ORP Frýdek-Místek,
- adresní body Českého statistického úřadu.

Jelikož na oddělení shromažďujeme velké množství dat a informací o významných objektech ve správním území, začleňujeme tato data do systému GIS v jednotlivých vrstvách.

Vrstvy významných objektů a zařízení ve správním území

Vrstva obecní úřady

Na celém správním území ORP Frýdek-Místek jsou zakresleny jednotlivé obecní úřady, včetně informačních a kontaktních údajů o dané obci. Údaje obsahují telefonní spojení na starostu/starostku, místostarostu/místostarostku, velitele SDH a dále základní informace o dané obci, důležité pro krizové řízení - zda mají obecní rozhlas, kostelní zvon, poplachové sirény, internetové stránky, počet obyvatel.

Vrstva školská zařízení

Na celém správním území ORP Frýdek-Místek jsou zakreslena všechna školská zařízení (mateřské školky, základní školy, SOU, SPŠ, gymnázia, atd.). K daným objektům je vytvořena databáze s údaji potřebnými pro krizové plánování: telefonní spojení na ředitele/ředitelku školského zařízení, telefonní spojení na zodpovědného pracovníka, počet tříd s uvedením kapacity, počet tělocvičen, vyvažovací kapacita, počet žáků atd.

Správní území ORP Frýdek-Místek

Vrstva firmy

Na celém správním území ORP Frýdek-Místek mapujeme firmy, které svými prostředky a činnostmi jsou využitelné při řešení mimořádné události. Firmy jsou podle charakteru rozděleny do kategorií a barevně označeny (např. stravovací zařízení, pekárny, velkosklady potravin, stavební firmy, dopravci, zemědělské firmy atd.).

K jednotlivým firmám jsou zpracovány základní informace (název organizace, adresa, IČO, kontaktní informace na statutárního zástupce/pověřeného pracovníka, počet zaměstnanců, převažující činnost organizace, stručný přehled prostředků a činností firmy využitelných při mimořádných událostech).

Vrstva sirény

Vrstva zobrazuje rozmístění koncových prvků varování a vyrozumění ve správním území ORP Frýdek-Místek (podklady jsou převzaty z havarijního plánu HZS MSK).

Vrstva SDH

Vrstva obsahuje přehled jednotek sboru dobrovolných hasičů včetně informací (adresa, velitel SDH, kontakt, kategorie jednotky PO, atd.).

Připravované vrstvy

Na našem oddělení se dále připravují tyto vrstvy:

- pošty, spořitelny, bankovní instituce,
- kostely a farní objekty,
- domovy důchodců, domovy s pečovatelskou službou, dětské domovy,
- lékárny a zdravotnická zařízení.

Vrstvy rizik na správním území

Vrstva Q 1997

Vrstva poskytnuta Povodím Odry zobrazuje výšku hladin významných vodních děl při povodni v roce 1997.

Vrstva Q 100

Vrstva poskytnuta Povodím Odry zobrazuje předpokládané zátopové území významných vodních toků na správním území. Společně s mapovou vrstvou adresní body lze určit budovy, které jsou v zátopovém území a stanovit tak postup evakuace.

V současné době probíhá jednání s Povodím Odry o poskytnutí vrstvy zvláštní povodeň. Vrstva zobrazuje rozliv toků v případě destrukce hrází vodních děl. Na tomto základě budeme chtít vytvořit typový plán zvláštní povodeň. Jedná se o riziko s největším ohrožením obyvatelstva na území ORP Frýdek-Místek.

Vrstva čerpací stanice

Na správním území jsou zakresleny všechny čerpací stanice jak PHM, tak i LPG.

Barevně odlišený budou čerpací stanice začleněné do systému SSHR řešení ropné bezpečnosti.

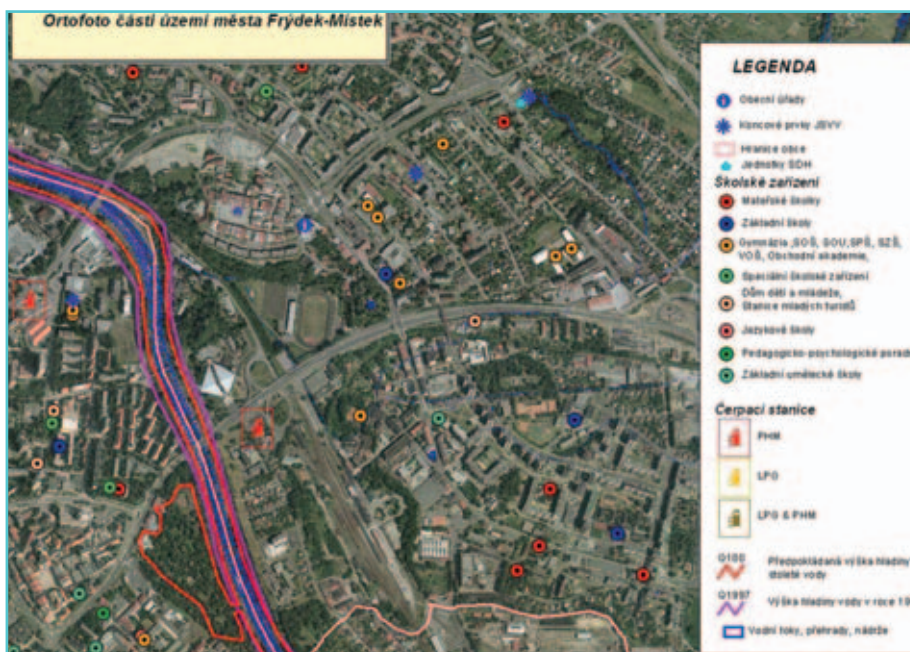
Do budoucna bude kolem každé čerpací stanice stanovena předpokládaná zóna ohrožení v případě exploze.

■ Přípravované vrstvy rizik

- Mapování všech provozovatelů, kteří vlastní nebo užívají objekt nebo zařízení, v němž je umístěna nebezpečná chemická látka.
- Potenciálně ohrožující objekty, kde hrozí vznik nebo rozšíření nákazy - epizotie.

- Vytvoření detailního přehledu o správním území.

Na městském úřadu jsou údaje udržovány i v písemné podobě. Každá obec má vytvořenou vlastní složku, která obsahuje data a informace o dané obci. Součástí složky jsou karty významných objektů v obci, přehled rizik na daném území, mapa území dané obce ve formátu A0 s vyznačenými údaji významnými pro krizové řízení. Naším cílem je kopie složek jednotlivých obcí s kontakty na pracovníky krizového řízení a členy krizového štábu předat starostům daných obcí. Tyto údaje budou tvořit základní materiál pro řešení případné mimořádné události. Úkolem pracovníků oddělení krizového řízení bude provádět doplňování a aktualizaci údajů a dat s využitím

elektronické pošty nebo osobním kontaktem.

Nepopisují zde nic převratného, jelikož máme zjištěno, že mnohá města obdobný systém také budují. Jak již bylo napsáno, naším cílem je vytvořit krizový plán založený hlavně na informacích.

Dalším naším záměrem je tento systém vystavit na internetu, jako nedílnou sou-

část projektu zabezpečeného mapového serveru. Tímto bude z části naplněn §21 odst. 3 zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), kdy obecní úřad má povinnost seznamovat právnické a fyzické osoby s charakterem možného ohrožení, s připravovanými krizovými opatřeními a se způsobem jejich provedení. ■

Setkání formou workshopů se osvědčují

Dne 15. listopadu 2005 se v brněnském hotelu Voroněž II konal workshop na téma „Informovanost obyvatelstva 2005“. Akci pořádala firma ISATech, s.r.o. za podpory MV-generálního ředitelství HZS ČR.

S úvodním referátem na dané téma vystoupil ředitel odboru ochrany obyvatelstva MV-generálního ředitelství HZS ČR plk. Mgr. Bohumír Martínek, Ph.D. Zdůraznil zásadu demokratického principu informovanosti s tím, že „každý občan má právo být informován.“ Připomněl také, že technické zabezpečení varování obyvatelstva je na špičkové úrovni, jde však o to, aby se lidé naučili správně na varovný signál reagovat. Jde zde o výchovu k vlastní zodpovědnosti ke své bezpečnosti a k tomu je třeba využít všech dostupných možností, hlavně pak forem školní výuky.

Ing. Štefan Pacinda, PhD. účastníkům workshopu představil Institut ochrany obyvatelstva Lázně Bohdaneč. Především pak možnosti studia v institutu, využití knihovních fondů a materiálů vydaných institutem. Své vystoupení doplnil krátkým filmem z bohdanečské produkce.

Mezi stěžejní vystoupení patřila i vystoupení Ing. Lubora Laichmana a Ing. Otakara Miky, CSc. ze společnosti ISATech,

s.r.o. a doc. Ing. Rudolfa Horáka, CSc. z Univerzity obrany Brno o legislativním vymezení informovanosti obyvatelstva, příručkách pro obyvatelstvo a o spolupráci s medií. Každý z nich tak otevřel diskuzi k dané problematice.

Původní obavy, že účastníci akce budou zdrženliví, byly liché. Tak širokou odezvu

organizátoři nečekali. „Pro výměnu názorů, námětů a doporučení považují, v porovnání s jinými, formu workshopu za nejvýhodnější, protože je podstatně introaktivnější,“ zhodnotil brněnské jednání Ing. Otakar Mika, CSc.

kpt. Josef NITRA, foto autor

Zdravotnická první pomoc

Oživování - Neodkladná resuscitace

Neodkladná resuscitace (NR) je definována jako soubor na sebe navazujících kroků, které mají u osoby postižené náhlou zástavou krevního oběhu (NZO) na přechodnou dobu nahradit selhání dýchání a krevního oběhu a zajistit alespoň částečnou dodávku okysličené krve do tkání s cílem uchránit před nezvratným poškozením zejména mozek a srdce.

Rozhodujícím faktorem je čas – resuscitaci je nutné zahájit co nejdříve po zjištění zástavy a lze ji přerušit jen v nezbytných případech na dobu ne delší, než pět sekund.

V resuscitaci je nutné pokračovat až do obnovení základních životních funkcí, nebo do předání postiženého odborné pomoci zdravotnické záchranné službě (ZZS) – laického zachránce opravňuje k ukončení resuscitace jen jeho úplné vyčerpání. O ukončení resuscitace rozhoduje pouze lékař.

Časový faktor je při oživování rozhodující, neboť po třech až pěti minutách bez přívodu okysličené krve do mozku dochází k jeho nevratnému poškození.

Vzhledem k tomu, že dojezdový čas ZZS nemůže být kritických pět minut (v Praze je průměrně 7,5 minut, v regionech 15 minut i více) je pro přežití postiženého jedinou nadějí poskytnutí laické první pomoci svědky příhody. Součástí první pomoci je i včasné volání ZZS (bezplatná telefonní linka 155 a 112) ihned po zjištění stavu.

Příčin zástavy dvou základních životních funkcí – dýchání nebo krevního oběhu je více. Příčinou zástavy dýchání může být neprůchodnost dýchacích cest způsobená zapadnutím kořene jazyka při hlubokém bezvědomí, otoky dýchacích cest při alergiích nebo zánětech, vdechnutí cizího tělesa (bolusová příhoda – zaskočení sousta) případně poranění hrdelníku.

Nejčastější příčinou zástavy krevního oběhu (NZO) bývá infarkt myokardu, úraz elektrickým proudem, embolie plicní tepny nebo intoxikace (např. kokainem). Příznakem NZO je rychlá ztráta vědomí, nepřítomnost tepu na velkých tepnách, šedožluté zbarvení kůže, cyanosa (namodralé zbarvení rtů, ušních lalůčků, špičky nosu).

Resuscitační abeceda

Základní NR zahrnuje úkony, označované mnemotechnicky podle anglických termínů:

A – (airway)

– zhodnocení vědomí a zajištění průchodnosti dýchacích cest,

B – (breathing)

– zhodnocení a zajištění dýchání,

C – (circulation)

– zhodnocení a zajištění krevního oběhu.

A – (AIRWAY) - zhodnocení vědomí a zajištění průchodnosti dýchacích cest

- oslovení postiženého, zatřesení, zjištění hloubky bezvědomí,
- otevření úst, vyčištění ústní dutiny pokud je potřebné, vynětí uvolněné protězy apod.,
- uvolnění dýchacích cest:
 - maximálním záklonem hlavy, nemá-li podezření na poranění krční páteře,
 - opatrným mírným záklonem hlavy, předsunutím dolní čelisti a otevřením úst při podezření na poranění krční páteře (tzv. trojitý manévr).

B – (BREATHING) - zhodnocení a zajištění dýchání

Ve vzduchu vydechovaném zachránce zůstává z původních 21 objemových procent kyslíku přibližně ještě 16 %, a to postačí k sycení krve kyslíkem. Vdechování vzduchu z úst zachránce do postiženého je v situaci poskytování první pomoci jediným možným způsobem. Při vdechování je třeba sledovat, zda se hrudník zvedá a zda mizí modravé zbarvení rtů a periferií postiženého:

- postižený musí ležet na pevné podložce v poloze na zádech,
- jednou rukou položenou na čelo udržujeme záklon hlavy, prsty držíme stisknutý nos,
- druhá ruka položená na bradě rozevírá ústa nebo udržuje záklon hlavy podepřením pod týlem,
- dvakrát, v intervalu čtyři až pět sekund hluboce a zvolna vdechneme do postiženého, každý vdech má trvat asi dvě sekundy,

- objem vdechovaného vzduchu nesmí být příliš velký (stačí asi 0,5 až 1 litru), vdechneme jen tolik, aby se hrudník postiženého viditelně zvedl,

- pokračujeme frekvencí 12 až 15 dechů za minutu, u dětí pod osm let frekvencí asi 20 vdechů za minutu, u nejmenších dětí (kojenců) až 30 vdechů za minutu.

Rizika nákazy z přímého kontaktu s ústy postiženého eliminujeme použitím resuscitační roušky – tato jednoduchá pomůcka je k dispozici jako přívěsek (klíčenka) a měla by být součástí každé lékárničky.

C – (circulation) - zhodnocení a zajištění krevního oběhu

Krevní oběh zajistíme nepřímou srdeční masáží, která spočívá v rytmickém stlačování srdce mezi hrudní kostí a páteří. Tímto mechanickým stlačováním srdce jsou nahrazeny srdeční stahy a krev je vytlačována do krevního oběhu. Správně prováděná masáž zajistí jen asi třetinu normálního oběhu, i to však stačí k základnímu prokrvení hlavně mozku a tedy k přežití postiženého. Při dobře prováděné nepřímé srdeční masáži lze

nahmatat puls na velkých tepnách a rovněž mizí modravé zbarvení rtů a periferie postiženého:

- postižený musí ležet na pevné podložce v poloze na zádech,
- vyhmatáme konec hrudní kosti (na spojnici žeberních oblouků) a přibližně 2 cm nad ním přiložíme hranu dlaně, druhou dlaň položíme na ni,
- prsty směřují kolmo k hrudní kosti, horní končetiny záchránce jsou napnuté v loktech a míří kolmo k zemi, stlačování hrudníku provádí záchránce hmotností těla,
- záchránce stlačuje hrudník postiženého, frekvencí asi 100 stlačení za minutu, do hloubky 4 až 5 cm,
- při uvolnění tlaku nezvedá záchránce ruce z hrudníku postiženého,
- po každých 15 stlačeních hrudníku následují dva vdechy.

Postup kompletní NR je tedy následující:

- zjištění bezvědomí - voláme ZZS (bezplatný telefon 155 nebo 112),
- úprava polohy postiženého (na záda na pevnou plošku),
- vyčištění ústní dutiny,
- záklon hlavy nebo trojitý manévr,
- zjištění zástavy dechu a oběhu poslechem, pohledem a pohmatem,

- dva hluboké vdechy, bezprostředně po sobě,
- 15 stlačení hrudníku frekvencí 100 stlačení za minutu,
- pokračování v KNR v poměru dva vdechy následované 15 x stlačení hrudníku,
- kontrola životních funkcí po třech až pěti cyklech,
- obnoví-li se základní životní funkce uložit postiženého do stabilizované polohy.

Cyklus 2:15 dodržujeme při resuscitaci dospělých jedním i dvěma záchránci.

Odchytky u dětí

- Vdechujeme do nosu i úst dítěte.
- Místo stlačování hrudníku leží přibližně na spojnici mezi bradavkami.
- U dětí pod osm let masírujeme úměrnou silou, někdy pouze jednou rukou, v rytmu jeden vdech na pět stlačení, frekvence masáže rovněž 100 stlačení za minutu, frekvence dýchání 20 vdechů za minutu.
- U kojenců masírujeme pouze dvěma prsty na spojnici mezi bradavkami, v rytmu jeden vdech na pět stlačení, frekvence masáže nejméně 100 stlačení za minutu do hloubky pouze dvou až třech cm, frekvence dýchání 20 vdechů za minutu.
- U novorozenců a velmi malých dětí můžeme obejmout hrudník dítěte dlaněmi a masírovat překříženými palci v rytmu jeden vdech na tři stlačení, frekvencí 120 stlačení za minutu, frekvence dýchání 30 vdechů za minutu. Vdechujeme jen obsah nafouknutých úst, tak aby se hrudníček dítěte zvedal.

Ing. Pavel ŠTAJER, CSc.,

Český červený kříž, foto archiv autora

FOTOSOUTĚŽ 2005/2006

Ředitelka odboru tisku a public relations MV a ředitelka Muzea policie ČR vyhlásují první ročník soutěže o nejlepší fotografii, která souvisí s rezortem Ministerstva vnitra – tedy s činností Policie ČR, Hasičského záchranného sboru ČR, ale i veřejné správy.

Soutěž je vyhlášena ve dvou kategoriích: dětské a dospělé. Věková hranice je 15 let. Zúčastnit se může každý, kdo rád fotí. Samozřejmě, pokud splní podmínky soutěže.

■ Cíl

Ukázat veřejnosti práci policistů, hasičů a zaměstnanců veřejné správy očima fotografa – profesionála i amatéra. Fotografům se nabízí možnost podělit se o vlastní, osobitě viděné události spojených s ochranou života, zdraví a majetku a se službou veřejnosti.

■ Soutěžní témata:

1. Ze služby.
 2. Život a proměny v mém městě nebo obci.
- Pojetí jednotlivých témat je zcela na autorovi. Jako inspiraci nabízíme tyto náměty: „Cesta do školy“, „Policisté, hasiči záchranáři, úředníci jak je neznáme“, „Místo činu“, „Místo významné události“, „Zvířecí pomocníci ve službě“, „Spolupráce policistů a hasičů záchranářů“, „Město, obec, krajina, ve které žijí“, „Lidé na radnici“, „Historie a současnost“, „Všední pracovní den“, „Zajímavé setkání“, „Státní symboly v praxi“, „Noční služba“, „Pomoc občanům“, „Sport“ apod.

■ Podmínky soutěže:

- do soutěže je možné přihlásit originální snímky související s tématem v maximálním počtu tři snímky na jednoho účastníka,
- fotografie mohou být klasické lesklé jen ve formátu 15 x 21 cm (nebo 15 x 20 cm u snímků z digitálních aparátů se snímačem 4:3) nebo digitální fotografie zaslané e-mailem o rozměrech minimálně 1 600 x 1 200 obrazových bodů,
- ke každé zaslané fotografii soutěžící doplní svoje jméno a adresu, telefon, e-mail, kdy a kde byla fotografie po-

řízena, případně její bližší popis (název) a prohlášení, že osoby zobrazené na snímku souhlasí s případným zveřejněním a otištěním a že na snímku nejsou dotčena autorská práva třetích osob (stran),

- účastí v soutěži nevzniká autorovi nárok ke vstupu do prostor, kde příslušníci Policie ČR a HZS ČR provádí služební úkony, jejichž charakter vylučuje přítomnost veřejnosti,
- svojí účastí v soutěži autor potvrzuje své autorství a souhlas ke zveřejnění a dalšímu použití fotografie organizátory soutěže, u dětí se odpovědnost přenáší na jejich zákonné zástupce,
- neoceněné fotografie si mohou autoři osobně vyzvednout v Muzeu Policie České republiky do jednoho měsíce po vyhlášení výsledků,
- přihlášku s fotografiemi musí soutěžící zaslat v písemné nebo elektronické formě obvyklou poštovní cestou na adresu: Muzeum Policie ČR, Ke Karlovu 1, 120 00 Praha 2 s heslem „FOTOSOUTĚŽ - 2005/2006“ nebo elektronickou cestou na adresu: webmaster@mvr.cz s předmětem zprávy „FOTOSOUTĚŽ - 2005/2006“,
- za poškozené a nedostatečně zabalené snímky vyhlášovatel soutěže neodpovídá, neručí rovněž za případné poškození během dopravy.

■ Kritéria hodnocení

Hodnocení provede porota ustanovená pořadatelem. Hodnotí se zvlášť kategorie dospělých a dětí do 15 let. Porota přitom hodnotí odbornou a uměleckou kvalitu.

■ Kalendář soutěže

- zaslání přihlášek a fotografií organizátorům soutěže do 17. února 2006
- zasedání poroty 3. března 2006
- dne 14. března 2006 vyhodnocení výsledků a vyhlášení nejlepších soutěžících na vernisáži výstavy nejlepších fotografií v Muzeu Policie ČR Ke Karlovu 1, 120 00 Praha 2.

Výroční sněm České asociace hasičských důstojníků

mjr. Ing. Martin ŽAITLIK, HZS Olomouckého kraje, foto autor

Hotel Paramon v Suché Rudné na Bruntálsku byl dne 4. listopadu letošního roku hostitelem výročního 10. sněmu České asociace hasičských důstojníků (ČAHD).

■ Pozitivní bilance

V úvodu jednání sněmu, které řídil plk. Ing. Zdeněk Nytra, vystoupil prezident ČAHD plk. Ing. Jiří Horáček, který přítomné seznámil se svou činností a s činností rady ČAHD za uplynulý rok. Mimo jiné informoval o postavení České republiky v rámci CTIF. Vedení CTIF akceptovalo nový národní výbor ČR, složený ze všech sdružení na úseku požární ochrany. Vedení CTIF také akceptovalo návrh na pořádání Mistrovství Evropy CTIF v Ostravě.

Zpráva o činnosti odborné skupiny „prevence“, přednesená Ing. Janouškem, obsahovala, kromě informace o čerpání grantů, také informaci o organizaci a průběhu dnů požární bezpečnosti „Pátek 13.“ a jejich propagaci a prezentaci projektu propagačního CD-ROM „Chtěl bych být hasičem“ včetně dalších nových propagačních materiálů.

Informace o činnosti odborné skupiny „IZS“ přednesená kpt. Ing. Petrem Ošlejškem, se zvláště zabývala fakty k projektu „Flashover kontejner“, odbornou přípravou jednotek SDH obcí a požadavky na granty na rok 2006.

V přehledu činnosti odborné skupiny „Technické disciplíny“ byli účastníci sněmu seznámeni s podílem ČAHD na organizaci soutěží ve vyprošťování, zavedením nových pravidel ve vyprošťování a proškolením realizačních týmů, tvorbou metodiky pro vyprošťování,

jako i s pravděpodobnou organizací soutěží ve vyprošťování v roce 2006 a jejich vyvrcholením – Mistrovstvím republiky HZS ČR v Praze.

■ Zahraníční aktivity

Plk. Ing. Vladimír Vlček informoval sněm o zahraničních aktivitách ČAHD - setkání mezinárodní hasičské organizace FEU v Ženevě, stav projektů E-Rescue (záchrana z výšek a hloubek, tvorba metodik v rámci EU, viz www.eusr.org), SafeHotel (bezpečnost hotelů, specifikace požadavků, Check-list pro začlenění, viz www.safehotel.org), FireComp (odborná příprava velitelů, vychází z FEUCAR), Multicom 112 (jazyková příprava operátorů OPS, viz [\[com112.org\]\(http://com112.org\)\). Připomněl také, že ČAHD se podílela na spolupořádání mezinárodní konference v Maďarsku a na konferencích Rescue 2005 \(Olomouc\) a Řešení mimořádných událostí v České republice \(Ostrava\).](http://www.multi-</p>
</div>
<div data-bbox=)

■ Připravované projekty

Součástí prezentací byly také informace k dalším aktivitám, jako CISM (kritický stres při mimořádných událostech, příprava projektu, analýza současného stavu), FEUCAR (upgrade projektu, viz www.feucare.org), Vocabulary (terminologický výkladový slovník), ICS (integrováný řídicí systém, úprava řídicího systému při mezinárodní spolupráci), Pyrometing 2006 (16. - 17. květen 2006, Brno), konference Integrovaná operační střediska (jaro 2006, Ostrava), participace na návrhu systému fungování FEU a kontakty se členy Evropského parlamentu, včetně působení v Komisi EU.

V roce 2006 se bude ČAHD aktivně podílet na akcích Pyrometing a konferenci integrovaných operačních středisek (Ostrava). Dále se bude spolupodílet na organizaci soutěží ve vyprošťování, Dnu požární bezpečnosti (13. říjen 2006), Dnu záchranářů (Lysá nad Labem), realizaci grantových činností a na programu pro snížení nehodovosti strojníků.

Sněm uložil radě ČAHD zabývat se strategickým směřováním asociace pro příští období a připravit návrhy na další sněm, a také kontaktovat členy Evropského parlamentu a představitele generálního ředitelství Evropské komise s cílem napomoci mezinárodnímu prosazení požadavků požární ochrany. ■

Studijní pobyt v Bavorsku

plk. Ing. Vilém ADAMEC, Ph.D., MV-generální ředitelství HZS ČR, foto plk. Ing. Stanislav KOZÁK

Ve dnech 24. až 28. října 2005 absolvovali ředitelé HZS krajů, zástupci MV-generálního ředitelství HZS ČR a představitelé SH ČMS, pod vedením náměstka generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. Aloise Sellnera, studijní cestu po sousedním Bavorsku. Jejím cílem bylo získat informace o funkci nepolicejního bezpečnostního systému v Bavorsku. Prioritně pak informace o funkci systému ochrany při katastrofách, krizovém řízení a ochraně obyvatelstva.

Studijní pobyt začal symbolicky - přijetím naší studijní skupiny na radnici okresního města Weiden v Horním Falcku starostou Hansem Schröpfem. Následovala prohlídka stanice hasičského sboru města a přesun do Státní školy PO v Regensburgu-Lappersdorfu. Zde, po uvítání ředitelem školy Dipl. Ing. Rieckem, byla na programu prohlídka školy a prezentace systému vzdělávání hasičů v Bavorsku.

Následoval den v sídle vlády Horního Falcka v Regensburgu. V dopoledních hodinách proběhlo přijetí prezidentem vlády Horního Falcka Dr. Wolfgangem Kunertem, kterého se rovněž zúčastnil generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán. Po vystoupení obou vedoucích představitelů došlo i na ocenění úsilí při spolupráci mezi Horním Falckem a Plzeňským krajem. Vyznamenán byl ředitel sekce pro bezpečnost a vnitřní pořádek tamního úřadu vlády Dr. Frank Palmer. Následovaly přednášky o organizaci úřadu vlády a systému ochrany při katastrofách v Horním Falcku. V odpoledních hodinách proběhla návštěva profesionálních hasičů v Regensburgu spojená s prezentací systému ochrany před povodněmi na řece Regen a zkušeností z aplikace direktivy Seveso II v podmínkách okresu Regensburg. Rozloučení s Regensburgem vyvrcholilo přijetím u náměstkyně starosty města Regensburg paní Petry Betz. Při této

příležitosti byla vzpomenu na nejen historii města, ale i velmi dobré vztahy s Českou republikou a městem Plzeň.

Třetí den studijního pobytu byl věnován prohlídce atomové elektrárny Isar u města Landshut. Po uvítání zástupcem ředitele elektrárny následoval výklad k historii a současnosti elektrárny a prohlídka strojovny generátorů na bloku Isar 2. Pobyt v elektrárně pokračoval přednáškami o havarijním plánu pro elektrárnu Isar a zkušenostech z jeho procvičování. Program třetího pobytového dne završil přesun do Státní školy PO Geretsried. Zde, po uvítání ředitelem školy Dr. Christianem Schwarzem, byl prezentován systém vzdělávání v oblasti ochrany při katastrofách a nové aktivity školy v přípravě dispečerů na provoz linky 112. Ve škole se pro něj buduje i velkokapacitní školní operační středisko.

Další den dopoledne bylo věnováno návštěvě Hasičského a záchranného sboru letiště Mnichov, odpoledne pak návštěvě Hasičského sboru města Mnichova, konkrétně stanice č. 3, kde je rovněž umístěno operační středisko pro Mnichov a okolí. Po krátkém seznámení s organizací hasičského sboru a operačního střediska nám bylo umožněno si středisko prohlédnout.

Pátým pobytovým dnem byl náročný týdenní program završen návštěvou Ministerstva vnitra spolkové země Bavorsko. Po přijetí sekčním šéfem pro oblast bezpečnosti následovaly přednášky ke cvičení v krizovém řízení LÜKEX, projektu zavádění jednotného čísla tísňového volání 112 ve Spolkové zemi Bavorsko a projektu digitální radiové sítě pro úřady a organizace plnicí nepolicejní úkoly v oblasti bezpečnosti.

I rozloučení s Bavorskem bylo symbolické. V podvečerních hodinách byla naše studijní skupina přijata starostou města Furt im Wald Michaellem Mühlbauerem. V rámci přijetí byl vyznamenán pamětní medailí dlouhodobý propagátor spolupráce českých a bavorských hasičů Ervin Hornig. Medaili předal náměstek generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. Alois Sellner. Následovala prohlídka nově otevřené hasičské zbrojnice v obci Arnschwang a výměna zkušeností o funkci PO s představiteli dobrovolné požární ochrany okresu Cham. Podrobné vyhodnocení získaných dokumentů, prezentací a fotografických dokumentů získaných v průběhu studijní cesty si vyžádá ještě nějakou dobu. Již nyní však lze říci, že tento pobyt byl velmi přínosný, a to i díky pečlivé přípravě programu ředitelem HZS Plzeňského kraje plk. Ing. Jaroslavem Salivarem.

Poznatky a zkušenosti z požárů v tunelech

Článek se zabývá některými závažnými haváriemi v tunelech a podává nástin poznatků, ze kterých mohou čerpat požární a záchranné jednotky. Zprávy o haváriích v silničních nebo železničních tunelech otřásají důvěrou veřejnosti v tunely, i když počet usmrčených a zraněných při nehodách na otevřené silnici je daleko vyšší. Strach však způsobuje zejména vysoký počet obětí při jednom neštěstí v tunelu, spolu s obtížným hasebním a záchranným zásahem ve stísněném prostoru ztěžujícím nebo i zcela vylučujícím přístup.

Požáry v tunelech po haváriích nebo i při výstavbě jsou vysoce závažné. Mezi velké požáry nedávné doby patří lyžařský tunel Kaprun v Rakousku v listopadu 2000 se 155 mrtvými nebo dálniční tunel pod Mont Blancem v březnu 1999 s 39 mrtvými. Neštěstím, které přitáhlo velkou pozornost a mělo dalekosáhlé důsledky pro požární ochranu, byl požár ve stanici londýnské podzemní dráhy King's Cross v říjnu 1987 s 31 mrtvými, včetně jednoho hasiče. Toto neštěstí znamenalo nejen velmi bolestně získané zkušenosti, ale vyvolalo i dlouhodobou revizi přístupu k dýchacím přístrojům a ochranným oděvům.

Potřeba chránit životní prostředí a zavádet proto podpovrchovou dopravu s sebou nese zvýšené riziko nehod a požárů v tunelech. Záchranné jednotky musejí proto zavést postupy a získat znalosti, které mohou tyto havárie účinně řešit.

Výcvik v reálných podmínkách

Zkušenosti z požárů v tunelech se většinou získávají při reálných událostech. V poslední době se však začíná v nepoužívaných tunelech studovat chování požáru a pohyb kouře, včetně pozitivních i negativních důsledků přirozené a nucené ventilace. Jedno ze zařízení, které nabízí výcvik ve skutečně reálných podmínkách, a to zkušební zařízení Hagerbach, se nachází ve Flumsu ve Švý-

carsku. Toto zařízení bylo uvedeno do provozu v květnu 2001 a jeho součástí je požární záchranný tunel, umožňující výcvik hasičů a záchrannářů v podmínkách skutečného požáru a havárií ve stísněném prostoru, nejen v silničních a železničních tunelech, ale i v elektrárnách a továrnách. Členy záchranných týmů je nutné volit velmi uvážlivě. Musejí mít vysokou schopnost týmové práce v extrémních podmínkách a silný pud sebezáchovy.

Podél trasy tunelu jsou rozmístěny větrací šachty, které tvoří vhodnou přístupovou i evakuační cestu, v případech kdy je tunel zablokovan vozidly, může to být jediná cesta. Přístup je nutné předem plánovat se zřetelem na to, zda se jedná o šachty volné, s ventilátory, schodištěm, nebo i s výtahem. Přisun těžkých vyprošťovacích prostředků a záchrana zdravých i raněných osob klade velké nároky na fyzickou zdatnost záchrannářů. Jako vhodné se jeví prostředky na baterii 24 V, protože benzinové nástroje by jen přispívaly k nebezpečnému prostředí v tunelu.

Požár pod kanálem La Manche

Nejnámější havárií, která prověřila postupy a síly hasičů až do krajnosti, byl požár v tunelu pod kanálem La Manche dne 8. listopadu 1996, který vznikl ve vlaku přepravujícím nákladní automobi-

ly z Francie do Anglie. Přepravní vagon mají sice pevnou střechu, ale jejich boky jsou z otevřené příhradoviny, což porušuje základní pravidlo požárního ohraničení.

Požár byl ohlášeno do řídicího střediska, které rozhodlo, aby vlak pokračoval v jízdě až do Anglie, kde se požár uhasí po výjezdu vlaku z tunelu. Během jízdy se na řídicí panelu vlaku objevil signál (zřejmě v důsledku poškození senzorů a vedení ohněm), že došlo k vykoľejení. V takovém případě předpisy nařizují, aby byl vlak zastaven a tato skutečnost ověřena. Vlak tedy zastavil, přibližně 19 km hluboko v tunelu. Po domluvě mezi francouzskou a anglickou stranou bylo rozhodnuto, že Francouzi zajistí evakuaci osob a Anglie pošle do tunelu tým k průzkumu a uhašení požáru. Vzhledem ke stísněnému prostoru mohl zasahovat jen malý tým, který však pro vysokou teplotu a dým mohl pracovat po dobu nejvýše deseti minut a pak musel být vystřídán.

Hadice byly napojeny na hydranty ve stěnách souběžného servisního tunelu, ale rozvinutí vedení bylo vzhledem k vysoké teplotě a hustému kouři velmi obtížné. Ze stěn a stropu dopravního tunelu opadávaly vlivem žáru a následného ochlazování vodou velké kusy betonu; jak bylo později zjištěno, beton v některých oblastech odpadal v tloušťce přibližně 40 cm a zůstala pouze pětimilimetrová vrstva. Tyto trosky se hromadily i na střeších vagonů, které se posléze zbouraly ve tvaru „V“ a znesnadnily přístup k požáru. Bylo nataženo šest hadicových vedení, ale pro účinný zásah nebyl dostatek vody.

Tento požár prokázal neocenitelnou úlohu servisního tunelu. Pokud toto zařízení není součástí vlastního dopravního tunelu, musejí hasičské týmy zasahovat z obou stran požáru při velmi obtížné vzájemné komunikaci a koordinaci činností. Jedna strana může být přitom v důsledku ohně vyloučena jako zásahová i záchranná cesta.

Podle Fire & Rescue 2005/II zpracoval
Ing. Vladislav Kmoč

Liga ČR ve výstupu na věž 2005

Antonín MINARSKÝ, sdružení Český hasič, foto autor

Český hasič, sdružení reprezentantů a reprezentantek v požárním sportu, zhodnotilo na svém slavnostním zasedání v Karlových Varech uplynulou sportovní sezónu a zároveň ocenilo osm nejlepších závodníků Ligy České republiky ve výstupu na věž 2005.

Mezi stopadesátí účastníky akce v Karlových Varech byli i náměstek generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. Václav Muchna a ředitel HZS Moravskoslezského kraje plk. Ing. Zdeněk Nytra.

V průběhu programu slavnostního odpoledne v hotelu Richmond byly promítnuty záznamy natočené a zpracované členy sdružení na nejvýznamějších sportovních akcích letošního roku – na hasičské olympiádě v chorvatském Varaždinu a na Mistrovství Evropy v požárním sportu v Ostravě. Byla také představena publikace „Náš požární sport na hasičských olympiádách CTIF 1973-2005“. Kromě informací o požárním sportu na hasičských olympiádách obsahuje i část, věnovanou úplným počátkům požárního sportu u nás a nakonec i seznam všech mistrů republiky v disciplínách požárního sportu od roku 1970. V publikaci je mnoho unikátních údajů, dokumentů, osobních

vzpomínek účastníků a dobových fotografií.

Putovní pohár Ligy ve výstupu na věž, který byl předán na závěr programu, má do příštího podzimu nového majitele – je jím plzeňský Martin Provazník, který Ligu 2005 vyhrál před ostravským Karlem Rylem a Janem Neubertem z Jilového u Prahy.

Reprezentanti v požárním sportu bilancovali

Mgr. Jan DVOŘÁK, MV-generální ředitelství HZS ČR, foto archiv redakce

V rámci soustředění reprezentačního družstva HZS ČR v požárním sportu v Ostravě se dne 23. listopadu 2005 konalo za účasti zástupců MV-generálního ředitelství HZS ČR oficiální vyhodnocení uplynulé sezóny.

Tu ve svém úvodním vystoupení vyhodnotil vedoucí družstva Emil Dopirák. Dále přednesl plán přípravy na příští rok a představil nové členy reprezentace, kterými jsou Vladimír Janko a Libor Šťastný z HZS kraje Vysočina, Zdeněk Křížek z HZS Královéhradeckého kraje, Jindřich Harasimovič z HZS Plzeňského kraje a Jan Neubert z HZS Středočeského kraje.

Celému družstvu za celoroční práci poté poděkoval náměstek generálního ředitele HZS ČR plk. Ing. Václav Muchna a spolu s ředitelem HZS Moravskoslezského kraje plk. Ing. Zdeněkem Nytrou předal odcházejícím členům reprezentace Milanu Onderkovi a Janu Šimíčkovi (oba z HZS Moravskoslezského kraje), jménem generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslava Štěpána pamětní list a plaketu za dlouholetou úspěšnou reprezentaci ČR. Jan Šimíček reprezentoval HZS ČR průběžně v letech 1993-2005, členem reprezentačního družstva byl od jeho vzniku v roce 2001 do dnešní doby, stejně jako Milan Onderka. Ten se v tomto období zúčastnil všech mezinárodních závodů.

Reprezentantům poděkovali i plk. Ing. Nytra a ředitel HZS Ústeckého kraje plk. Ing. Jaroslav Novotný, kteří se spolu zúčastnili zasedání Světové sportovní federace hasičů záchranářů. Plk. Ing. Nytra, který působil na mistrovství Evropy v Ostravě jako hlavní rozhodčí naznačil, že pozitivní výsledky testů dopingových kontrol některých soupeřů na tomto mistrovství budou mít pravděpodobně dohru příznivou pro naše reprezentační družstvo.

Pak již následovala neformální večere a volná zábava, při které si účastníci setkání připomínali nejen události minulé sezóny, ale také probírali úskalí nadcházejícího roku. Ani v přátelské atmosféře nebylo možné přehlédnout, že se úsilí reprezentačního družstva již začíná obracet k úspěchu na mistrovství světa v Íránu v roce 2006.

Summary

5th Anniversary of the Czech Fire Rescue Service

On 1st January 2001 the new Law on the Czech Fire Rescue Service and other important laws entered into force. The newly established rescue body has now celebrated its fifth anniversary. p. 2

Sparklets of luck

Sometimes firefighters are called to operate in incidents, which seem just unbelievable. Several cases of what are also possible in our daily lives. p. 4

Air Accident Exercise

At the beginning of October 2005 this unique exercise took place in the Jince Military Training Field. Several bodies of the Integrated Rescue System with special equipment checked up how they succeeded in rescue and clean-up operations after an air accident in countryside. p. 12

Population protection in Canada

Population protection in Canada thoroughly respects a federal system of the country. The state level solves only those incidents and helps only in those cases where the province level is not competent enough, as it is described in details in relevant legislation. p. 14

Determination of HazMat effects

An easy used set for simple and quick determination of main effects of unknown liquid and solid HazMat, which could be used in terrain – this is a result of research and development of the Population Protection Institute in Lázně Bohdaneč. The SOUL set was developed based on fire units' requests. p. 17

Workshop of educational personnel

In October 2005 the Population Protection Division of the MI, General Directorate of the Czech FRS organised a two-day workshop for representatives of regional Fire Rescue Services and of Education Departments of Regional Authorities. Main topic: current issues how to incorporate population protection theme into educational programmes. p. 20

Conference in the Defence University

In October 2005 a conference focused on the role of the Czech Army and other public administration bodies in population protection issues was held in the Defence University in Brno. p. 21

Risk assessment methods

Together with expansion of engineering also needs of reducing risks increases. The key issue is – right choice of risk assessment methods. E.g. based on limited amounts of HazMat, as it is mentioned in the Law on Prevention of Major Accidents, certain technologies and equipment have to fulfil specified conditions – and currently such technologies and/or equipment are specified. p. 22

Experience with the Crisis Law application

Good experience with use of the No. 240/2000 Law on Crisis Management and on amendments of certain laws (so called the Crisis Law) in the Zlín Region are described. The law entered there into practice since 1st April 2001 when the Division for Special Tasks, incorporated into the Regional Leader's Office, was newly established. p. 24

Supplement

Medals of the Czech Fire Rescue Service granted by the Minister of the Interior and by his deputy and Director General of the Czech Fire Rescue Service were given on the occasion of the Day of Establishment the State in the Koloděje castle, Central Bohemia.

Fünfter Jahrestag der Gründung des Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik

Am 1. Januar 2001 trat das Gesetz über den Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik in Kraft und zusammen mit ihm weitere bedeutende Gesetze, die die Entstehung einer neuen Hilfeleistungsorganisation bedeuteten, die nun den fünften Jahrestag ihres Bestehens feiert. S. 2

Spektakuläre Einsätze

Die Feuerwehrleute werden manchmal auch zu Fällen herbeigerufen, die seltsam und unglaublich erscheinen. Das wirkliche Leben bringt aber auch solche Fälle mit sich. S. 4

Übung Air Accident

Anfang Oktober wurde eine besondere, auf die Bergungs- und Wegräumarbeiten nach einem Flugzeugunglück gezielte Übung der Komponenten des Integrierten Hilfeleistungssystems durchgeführt. S. 12

Bevölkerungsschutz in Kanada

Der Bevölkerungsschutz in Kanada respektiert konsequent die föderalistische Aufgabenteilung im Land. Der Staat leistet Hilfe bei außerordentlichen Ereignissen, wenn sie auf der regionalen Ebene nicht bewältigt werden. S. 14

Ein wirksamer Helfer

Das Institut für Bevölkerungsschutz in der Stadt Lázně Bohdaneč entwickelte für den Gebrauch der Brandschutzeinheiten die Anlage SOUL, die es ermöglicht, unter Einsatzbedingungen auf eine einfache Art und Weise die wesentlichen Auswirkungen von unbekannten gefährlichen chemischen Stoffen festzustellen. S. 17

Gemeinsame Ausbildung mit den Mitarbeitern der Gewerkschaften im Schulwesen

Im Oktober fand im Institut für Bevölkerungsschutz im Städtchen Lázně Bohdaneč ein Seminar der Mitarbeiter der Schulgewerkschaften der Bezirksämter und der Vertreter der Feuerwehr-Rettungskorps der Bezirke statt. Zum Inhalt gehörten aktuelle Fragen der Eingliederung der Themen rund um den Bevölkerungsschutz in die Bildungsprogramme. S. 20

Konferenz an der Universität für Verteidigung

Das Ziel der Konferenz, die im Oktober von der Universität für Verteidigung in der Stadt Brno organisiert wurde, war es, eine Plattform für die Diskussion über die Aufgabe der Armee der Tschechischen Republik und ausgewählter Institutionen und Organe der öffentlichen Verwaltung bei der Lösung von Fragen des Bevölkerungsschutzes zu schaffen. S. 21

Methoden der Bewertung von Risiken

Mit dem zunehmenden technischen Fortschritt wächst auch die Notwendigkeit, die Risiken von großen Schadensereignissen in der Industrie zu senken. Das Schlüsselproblem stellt da die Wahl der geeigneten Methoden deren Bewertung dar. S. 22

Erfahrungen mit der Anwendung des Krisengesetzes

Gute Erfahrungen mit der Anwendung des Krisengesetzes gibt es im Zlínský Bezirk, in dem sich mit dieser Problematik die Abteilung Sonderaufgaben befasst. S. 24

Anlage

Die Medaillen des Feuerwehr-Rettungskorps der Tschechischen Republik, die anlässlich des Staatsfeiertages der Tschechischen Republik, des Tages der Gründung des selbständigen tschechoslowakischen Staates, verliehen wurden, wurden den Gewürdigten auf dem Schloss Koloděje überreicht.

Vydávající: MV-generální ředitelství HZS ČR Kloknerova 26, pošt. příhr. 69, 148 01 Praha 414 • **Redakce:** šéfredaktor - mjr. Dr. Jaroslav Vykoukal - 974 819 949; redaktori - kpt. Josef Nitra - 974 819 950, por. Mgr. Zuzana Cikhartová - 974 819 951, ppřp. Jana Kemrová - 974 819 947

Sídlo: Kloknerova 26, 148 01 Praha 414, fax: 974 819 969, e-mail: redakce@grh.iszcr.cz

Redakční rada: plk. JUDr. Zoltán Szaszo - předseda, plk. Ing. Lubomír Pešek - místopředseda, plk. Ing. Vilém Adamec, Ph.D., plk. Ing. Petr Berglowiec, npor. Ing. Tomáš Hradil, mjr. Ing. Lakis Jordanidis, plk. Ing. Ladislav Karda, doc. RNDr. Petr Linhart, CSc., npor. Ing. Jaromír Lipovčan, plk. Mgr. Bohumír Martinek, Ph.D., JUDr. Vladimír Mühlfeit, pplk. Ing. Luděk Prudil, npor. Ing. Zdeněk Ráz, Jan Žižka

Grafická úprava, litografie, distribuce a předplatné: ASPEKT studio, Hálkova 175, 261 01 Příbram I, korespondenční adresa: ASPEKT studio, P.O.BOX 95, 261 81 Příbram I, tel: 318 629 005, fax: 318 632 994, e-mail: predplatne@aspektstudio.cz, www.aspektstudio.cz • **Tisk:** RETIP s.r.o., Stolin 51, 549 41 Červený Kostelec

Inzerce: Inzerce přijímá redakce • **Povoleno MK ČR pod číslem E-132 94** • **ISSN: 1213-7057** • Vychází 12 x ročně, cena: 25 Kč, roční předplatné 300 Kč • Redakční uzávěrka: 18. listopadu 2005 • Číslo 12/2005 vychází 16. prosince 2005 • Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Redakční úprava článků vyhrazena. Články jsou lektorovány • Inter-
netová podoba časopisu připravena ve spolupráci s oddělením webové prezentace odboru tisku a public relations MV ČR • www.mvcr.cz/2003/casopisy/112/archiv_info.html •

Foto na titulní straně: Radek VOLNÝ, OÚPO Frýdek-Místek

V pátek 11. listopadu 2005 se v Odborném učilišti požární ochrany Brno uskutečnila neobvyklá akce. Poprvé v historii byli vyřazováni absolventi Vstupní přípravy příslušníků HZS ČR (VPP). Čtyřiačtyřicet nových hasičů obdrželo z rukou generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslava Štěpána diplom, který stvrzuje že úspěšně zvládli základy hasičského řemesla.

„Kurz je nesmírně důležitý k tomu, abyste mohli se ctí plnit slova přísahy, ke které jste se zavázali,“ připomněl absolventům kurzu genmjr. Štěpán a zároveň dodal, že se jim naskytla příležitost absolvovat profesionální úvod k celoživotnímu vzdělávání. Aby byli noví příslušníci HZS ČR připraveni k plnění požadavků stanovených předpisy a nároky služby, je zpracovávána nová koncepce vzdělávání, která v sobě zahrnuje VPP.

Pro výuku VPP byla, vzhledem k ubytovací kapacitě a materiálovému vybavení, vybrána odborná učiliště požární ochrany v Brně a ve Frýdku-Místku. Oproti předcházejícímu systému nynější kurz trvá 21 týdnů (840 vyučovacích hodin). Obsahuje dvanáct předmětů, ve kterých posluchači získávají informace ze čtyř základních úseků činnosti HZS ČR – integrovaného záchranného systému a výkonu služby, prevence, krizového řízení a ochrany obyvatelstva. Po úspěšném složení závěrečných zkoušek je posluchačům předáno osvědčení o odborné způsobilosti pro výkon funkce hasič s platností na pět let.

„Určitě nám kurz dal hodně,“ říkají absolventky kurzu strmž. Eva Podobová a strmž. Veronika Suchomelová. V lednu letošního roku nastoupily na operační a informační středisko HZS Středočeského kraje a dnes už si mohou říci, že díky VPP mají představu, co obnáší práce jejich kolegů při zásazích. Jejich další kolegové z kurzu si mohou své teoretické vědomosti z kurzu již od půlky listopadu ověřit v praxi na stanicích a dalších pracovištích. Úspěšně do ní vykročili slavnostním pochodem před nejvyššími funkcionáři HZS ČR a učiliště a zároveň za přítomnosti svých blízkých.

kpt. Josef NITRA, foto npor. Pavel ŠPULÁK a prap. Petr HEINIG

Redakce časopisu 112
přeje všem svým čtenářům a spolupracovníkům
příjemné prožití vánočních svátků,
hodně zdraví, spokojenosti a štěstí v roce 2006.

Medaile HZS ČR

udělené při příležitosti státního svátku
Dne vzniku samostatného československého státu

Medaile HZS ČR Za statečnost in memoriam

pprap. Oldřich Nekula

bývalý příslušník HZS hl. m. Prahy.

Dne 11. listopadu 2004 došlo na dálnici D1 v časných ranních hodinách k vážné dopravní nehodě a jmenovaný se snažil s nasazením vlastního života varovat ostatní řidiče a tím odvrátit další nebezpečí vyplývající ze situace. Při tom utrpěl zranění, kterým podlehl.

Luděk Klement

občan Ústeckého kraje.

Při požáru bytové jednotky panelového domu v Děčíně dne 24. dubna 2005 jmenovaný varoval obyvatele uvedeného objektu, a to i přesto, že do prostor schodiště unikaly toxické zplodiny hoření, jichž se nadýchal a upadl do bezvědomí. Tento čin vykonal bez jakýchkoli ochranných pomůcek a tím obyvatelům panelového domu zachránil životy bez ohledu na vlastní zdraví a život.

Medaile HZS ČR Za statečnost

David Uher

občan Středočeského kraje.

Dne 11. června 2005 došlo k požáru rodinného domu v obci Nepomuk. Jmenovaný s nasazením vlastního života vnikl do hořícího domu, kde našel ležet bezvládnou ženu, kterou přes hustý kouř vynesl před hořící dům ještě před příjezdem záchranných jednotek.

František Pošvec

občan Jihočeského kraje.

Dne 8. ledna 2005 v obci Dvory nad Lužnicí jmenovaný po zjištění, že se v nedalekém rybníku topí dva chlapci, neprodleně a s nasazením vlastního života, se mu se značným úsilím podařilo jednoho chlapce vytáhnout z ledové vody. Svým činem zachránil tomuto chlapci život.

Petr Machala

občan Zlínského kraje.

Dne 24. srpna 2005 v obci Hovězí se s nasazením vlastního života podílel na záchraně třináctiletého chlapce z rozvodněné řeky. Podařilo se mu vyčerpaného chlapce ve vodě zachytit a vytáhnout na břeh, kde mu ihned poskytl první pomoc.

Medaile HZS ČR Za věrnost I. stupně

plk. Ing. Bohumila Jenerálová
plk. Ing. Mojmir Jurka
kpt. František Červenka
kpt. Lubomír Zaoral
npor. Vladimír Knapěk
plk. Ing. Jiří Šnábl

mjr. Jaromír Kahánek

kpt. Leopold Lindert

npor. Milan Martínek

nprap. Richard Gaidečka

mjr. Kamil Zapletal
mjr. Pavel Zajíc
mjr. Zdeněk Porupka
kpt. Ivan Stuchlík
kpt. Jaroslav Mátl
npor. František Rajda
pplk. Stanislav Kříž
mjr. Rudolf Holoubek
nprap. Zdeněk Harant
pplk. Ludvík Halmich

nprap. Zdeněk Juřík

nprap. Liboslav Hlubuček

vedoucí oddělení analýzy prevence MV-generálního ředitelství HZS ČR
ředitel HZS Zlínského kraje
velitel stanice Uherský Brod, HZS Zlínského kraje
velitel družstva stanice Morkovice-Slížany, HZS Zlínského kraje
velitel čtyř stanic Valašské Meziříčí, HZS Zlínského kraje
náměstek krajského ředitele pro prevenci a plánování, HZS Moravskoslezského kraje
inspektor PO územního odboru Frýdek-Místek, HZS Moravskoslezského kraje
odborný pracovník oddělení správy majetku, HZS Moravskoslezského kraje
operační technik územního odboru Opava, HZS Moravskoslezského kraje
inspektor PO stanice Ostrava-Hrabůvka, HZS Moravskoslezského kraje
inspektor PO, HZS Olomouckého kraje
komisař PO územního odboru Přerov, HZS Olomouckého kraje
komisař PO územního odboru Znojmo, HZS Jihomoravského kraje
inspektor PO, HZS Jihomoravského kraje
komisař PO územního odboru Břeclav, HZS Jihomoravského kraje
inspektor PO stanice Bučovice, HZS Jihomoravského kraje
velitel stanice Žďár nad Sázavou, HZS kraje Vysočina
operační důstojník, HZS kraje Vysočina
inspektor PO stanice Třebíč, HZS kraje Vysočina
náměstek krajského ředitele pro prevenci a plánování, HZS Libereckého kraje
inspektor PO územního odboru Jablonec nad Nisou, HZS Libereckého kraje
inspektor PO stanice Turnov, HZS Libereckého kraje

mjr. Ing. Jiří Šeps

kpt. Miloš Kára
npor. Ladislav Rudolf

nprap. Tomáš Vrána

mjr. Jan Michl

nprap. Miroslav Srbek
pplk. Jindřich Klein
kpt. Karel Benda
nprap. Zdeněk Říha
kpt. Alexandr Čapek
kpt. Josef Novotný
mjr. Bohumír Bucífal
kpt. Jiří Kliment

por. Josef Mašat
pplk. Ing. Stanislav Vodička
por. Karel Šimmer
nprap. Václav Švantner
mjr. Stanislav Bubník
kpt. Vladimír Müller
por. Václav Šolta
nprap. Pavel Zetocha
mjr. Věra Mrzenová
kpt. Vladimír Továra
por. Rudolf Šenkýř
nprap. Václav Urban

zástupce ředitele územního odboru Trutnov, HZS Královéhradeckého kraje

inspektor PO územního odboru Jičín, HZS Královéhradeckého kraje
velitel družstva stanice Dvůr Králové nad Labem, HZS Královéhradeckého kraje

technik strojní služby stanice Dvůr Králové nad Labem, HZS Královéhradeckého kraje

požární referent územního odboru Ústí nad Orlicí, HZS Pardubického kraje

hasič-strojník stanice Svitavy, HZS Pardubického kraje
inspektor PO územního odboru Teplice, HZS Ústeckého kraje

inspektor PO územního odboru Most, HZS Ústeckého kraje
inspektor PO stanice Podbořany, HZS Ústeckého kraje

velitel stanice Toužim, HZS Karlovarského kraje
komisař PO územního odboru Sokolov, HZS Karlovarského kraje

velitel stanice Plzeň-střed, HZS Plzeňského kraje
operační důstojník územního odboru Domažlice, HZS Plzeňského kraje

technik strojní služby stanice Plzeň-střed, HZS Plzeňského kraje
velitel stanice Prachatice, HZS Jihočeského kraje

velitel družstva stanice Blatná, HZS Jihočeského kraje
hasič-spojař stanice Písek, HZS Jihočeského kraje

komisař PO stanice Hořovice, HZS Středočeského kraje
velitel stanice Poděbrady, HZS Středočeského kraje

velitel družstva stanice Stochov, HZS Středočeského kraje
hasič-strojník stanice Příbram, HZS Středočeského kraje

vedoucí oddělení prevence, HZS hl. m. Prahy
velitel družstva, HZS hl. m. Prahy

velitel čety, HZS hl. m. Prahy
hasič-strojník, HZS hl. m. Prahy

Z hasičského hradu na zámek vlády

Ještě v letošním květnu byl tzv. hasičský hrad Bouzov tradičním místem předávání medailí Hasičského záchranného sboru České republiky. Podzimní předávání, které se uskutečnilo u příležitosti státního svátku - Dne vzniku samostatného československého státu, však zaznamenalo podstatnou změnu.

Ve středu 27. října 2005 se laureáti nejvyšších rezortních ocenění setkali na zámku vlády České republiky v Kolodějích na území městské části Prahy 9.

Na seznamu oceněných bylo celkem dvaapadesát jmen lidí, pro které taková slova jako pomoc v nouzi, povinnost a služba nejsou pouze prázdnými pojmy. Medaile předal generální ředitel HZS ČR a náměstek ministra vnitra genmjr. Ing. Miroslav Štěpán spolu s ředitelem kanceláře generálního ředitele HZS ČR plk. JUDr. Zoltánem Szaszo.

„Vy všichni se zasazujete o to, že široká veřejnost vnímá hasiče-záchranáře v pozitivním světle,“ řekl na adresu oceněných příslušníků HZS ČR genmjr. Ing. Štěpán, který pak k oceňovaným občanům podotkl, že „bez spolupráce s nimi by byla práce hasičů mnohem obtížnější.“

Letos poprvé byly ministrem vnitra a generálním ředitelem HZS ČR a náměstkem ministra vnitra uděleny medaile HZS ČR Za statečnost in memoriam, a to pprap. Oldřichu Nekulovi a Ludku Klementovi, kteří při svém výjimečném počínu za záchranu druhých obětovali vlastní život. Své životy nasazovali také tři muži vyznamenaní medailí HZS ČR Za statečnost - David Uher, František Pošvec a Petr Machala.

Rezortní ocenění Za věrnost I. stupně jsou udělována příslušníkům a zaměstnancům HZS ČR za dosahování velmi dobrých výsledků ve služební činnosti ve spojení s dobou trvání pracovního nebo služebního poměru v délce nejméně třiceti let. Svou nezištnou práci jsou tím nejlepším příkladem pro své mladší kolegy a zároveň vzorem pro výchovu dětí a mládeže, na které se sami aktivně podílejí. Jak zaznělo v Kolodějích, získaná ocenění jsou také symbolickým závazkem do jejich další činnosti v řadách HZS ČR a SDH obcí.

Že celoživotní věrnost hasičské profesi není jen doménou mužů potvrzovala skutečnost, že mezi oceněnými medailí HZS ČR Za věrnost I. stupně nechyběly ani ženy. První oceněnou byla plk. Ing. Bohumila Jenerálová, vedoucí oddělení prevence MV-generálního ředitelství HZS ČR, druhou pak mjr. Věra Mrzenová, vedoucí oddělení prevence HZS hl. m. Prahy.

kpt. Josef NITRA, foto Milan VÁVRŮ